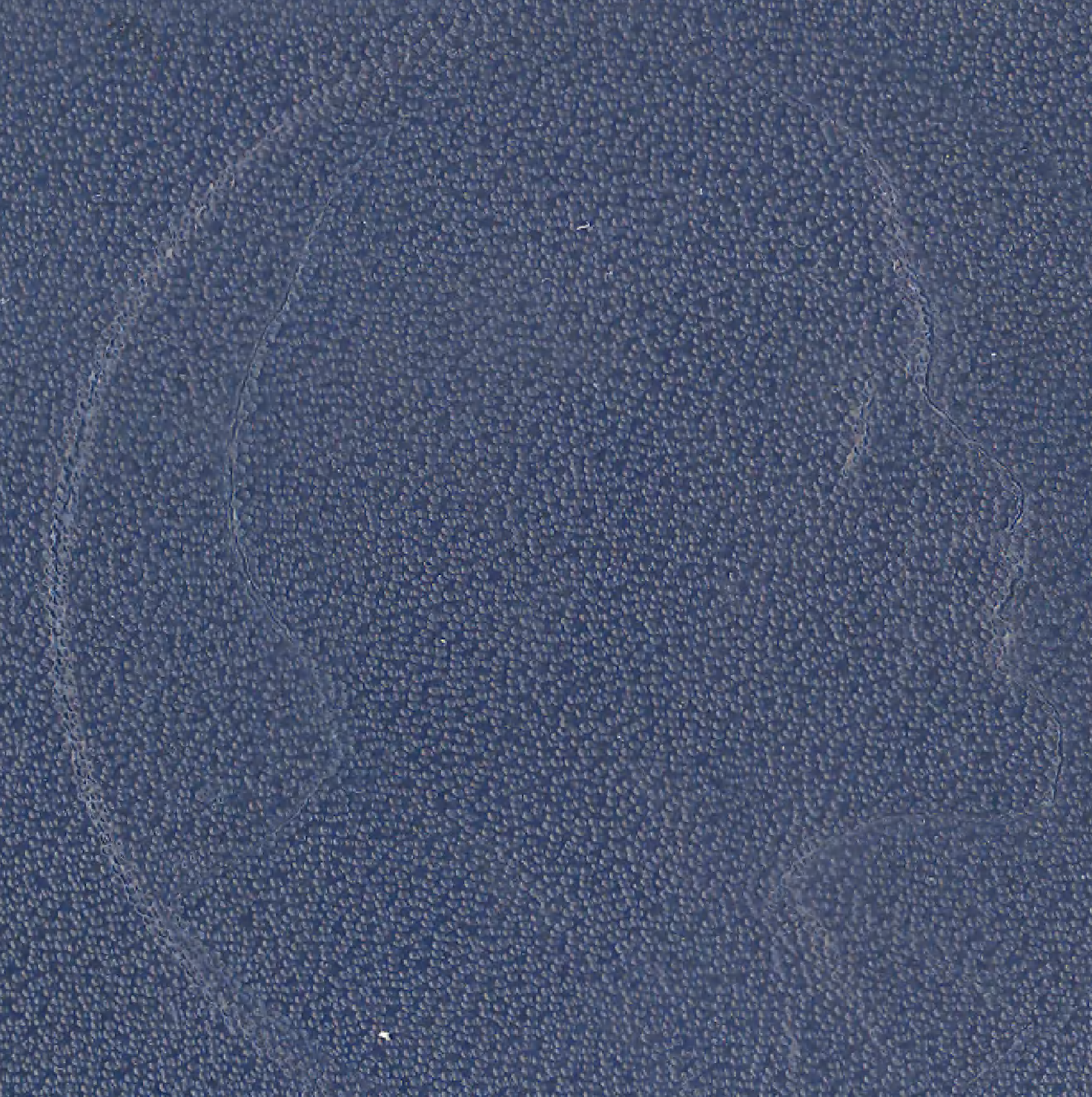

В. Ульянов (Ленин)

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΔΟΣΗ

23

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΡΩΣΙΚΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΓΙΝΑΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΩΝ

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ
ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА при ЦК КПСС

В. И. ЛЕНИН

ПОЛНОЕ СОБРАНИЕ СОЧИНЕНИЙ

ИЗДАНИЕ ПЯТОЕ

ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА • 1973

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ - ΛΕΝΙΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚΣΕ

Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ

ΤΟΜΟΣ
23

Μάρτης — Σεπτέμβρης 1913

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
ΑΘΗΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ 23ος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν περιέχει ἔργα πού γράφτηκαν τό Μάρτη-Σεπτέμβρη τοῦ 1913 στήν ἐποχή πού ἀναπτυσσόταν ἡ νέα ἐπαναστατική κρίση. Τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ἔργων αὐτῶν εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Πράβντα» καί στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε».

Ὁ τόμος αὐτός ἀρχίζει μέ τό ἄρθρο «Τά ἱστορικά πεπρωμένα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κάρλ Μάρξ»· ὁ ἴδιος τόμος περιλαβαίνει καί τήν ἐργασία «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ». Στά ἔργα αὐτά, τά ἀφιερωμένα στήν τριακοστή ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Μάρξ, ὁ Λένιν ἀποκαλύπτει τό ἐπαναστατικό περιεχόμενο, τή μεγάλη δύναμη καί τή ζωτικότητα τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ, κάνει ἀνειρήνευτο ἀγώνα ἐνάντια στούς ἐχθρούς τοῦ μαρξισμοῦ, ἀναπτύσσει τίς σπουδαιότερες θέσεις τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας μέ βάση τήν καινούργια πείρα τῆς πάλης τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος.

Στό ἄρθρο «Τά ἱστορικά πεπρωμένα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κάρλ Μάρξ» ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει πώς τό κύριο στό μαρξισμό, εἶναι ὅτι φώτισε τόν κοσμοϊστορικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου σάν δημιουργοῦ τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Παρατηρεῖ ὅτι ἀπό τότε πού ἐμφανίστηκε τό προγραμματικό ντοκουμέντο τοῦ μαρξισμοῦ, τό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο», ἡ παγκόσμια ἱστορία πέρασε τρεῖς περιόδους: ἡ πρώτη ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1848 ὥς τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ (1871)· ἡ δεύτερη ἀπό τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ὥς τήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση (1905)· ἡ τρίτη ἀπό τή ρωσική ἐπανάσταση καί ὕστερα. «Μετά τήν ἐμφάνιση τοῦ μαρξισμοῦ — γράφει ὁ Λένιν — καθεμιά ἀπό τίς τρεῖς αὐτές μεγάλες ἐποχές τῆς παγκόσμιας ἱστορίας τοῦ ἔφερε καινούργιες ἐπιβεβαιώσεις καί καινούργιους θριάμ-

βους. Μά ἀκόμη μεγαλύτερο θρίαμβο θά φέρει στό μαρξισμό, σάν διδασκαλία τοῦ προλεταριάτου, ἡ ἱστορική ἐποχή πού μᾶς ἔρχεται» (σελ. 4).

Τά προφητικά αὐτά λόγια πού στηρίζονται στήν ἐπιστημονική πρόβλεψη ἔγιναν πράξη μέ καταπληκτική ἀκρίβεια καί δύναμη. Ἡ Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἄνοιξε μιά καινούργια ἐποχή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, τήν ἐποχή τῆς κατάρευσης τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τῆς ἐξάλειψης τοῦ ἀποικιοκρατικοῦ συστήματος, τοῦ περάσματος ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό. Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος μ᾿ ἐπικεφαλῆς τόν Λένιν δημιούργησε τό πρῶτο σοσιαλιστικό κράτος στόν κόσμο, ἐφαρμόζοντας γιά πρώτη φορά τίς προγραμματικές ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ — οἰκοδόμησε τό σοσιαλισμό. Σήμερα ἡ διδασκαλία αὐτή ἐνσαρκώνεται στό παγκόσμιο σοσιαλιστικό σύστημα, πού ἑνώνει χῶρες μέ πληθυσμό πάνω ἀπό ἕνα δισεκατομμύριο. Οἱ ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ διευρύνουν διαρκῶς τή σφαίρα ἐπιροῆς του, ὁ μαρξισμός-λενινισμός κατάκτησε τό πνεῦμα τῆς προοδευτικῆς ἀνθρωπότητας.

«Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ — γράφει ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ» — εἶναι παντοδύναμη, γιατί εἶναι σωστή. Εἶναι πλήρης καί ἁρμονική, γιατί δίνει στούς ἀνθρώπους μιάν ὁλοκληρωμένη κοσμοθεωρία, ἀσυμβίβαστη ἀπέναντι σέ κάθε δεισιδαιμονία, σέ κάθε ἀντίδραση, σέ κάθε ὑπεράσπιση τῆς ἀστικῆς καταπίεσης» (σελ. 41-42). Ὁ Λένιν χαρακτηρίζει τό μαρξισμό σάν τήν κορυφή τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ, νόμιμο διάδοχο ὅ,τι πιό καλοῦ δημιούργησε ἡ ἀνθρωπότητα στό 19ο αἰώνα μέ τή μορφή τῆς γερμανικῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καί τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὁ Λένιν δείχνει μέ ποιό τρόπο ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ὑπερασπίζανε καί ἀναπτύσσανε τό φιλοσοφικό ὑλισμό· ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἐπιφέρανε ἐπαναστατική στροφή στή φιλοσοφία, δημιουργώντας τό διαλεκτικό καί ἱστορικό ὑλισμό. Ὁ μαρξιστικός φιλοσοφικός ὑλισμός ἔδοσε στήν ἀνθρωπότητα τά μεγάλα ὅπλα τῆς γνώσης καί τοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ κόσμου. Ὁ Λένιν παρατηρεῖ ὅτι οἱ τελευταῖες ἀνακαλύψεις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν — ράδιο, ἠλεκτρόνιο, μεταστοιχείωση — ἐπιβεβαιώνουν πέρα γιά πέρα τό διαλεκτικό ὑλισμό, παρόλες τίς θεωρίες τῶν ἀστῶν φιλοσόφων, πού ἐπαναλαβαίνουν τά δόγματα τοῦ ἰδεαλισμοῦ, τά ὁποῖα ἔχουν ἀπό καιρό ἀποδειχτεῖ λαθεμένα.

Μέγιστη κατάκτηση τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψης ἦταν ὁ ἱστορικός ὑλισμός τοῦ Μάρξ, ἡ ὁλοκληρωμένη καί ἁρμονική ἐπιστημονική θεωρία, πού δείχνει τίς νομοτέλειες ἐξέλιξης τῆς κοινωνίας, τό ἀναπόφευκτο τοῦ περάσματος ἀπό τόν ἕνα κοινωνικοοικονομικό σχηματισμό στόν ἄλλο, τόν ἀνώτερο.

Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τήν οἰκονομική διδασκαλία τοῦ Μάρξ, τονίζει ὅτι ὁ Μάρξ, στηριζόμενος στά ἐπιτεύγματα τῆς κλασικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, δημιούργησε μιά καινούργια οἰκονομική διδασκαλία πού προκάλεσε ριζική ἀλλαγή, ἀληθινή ἐπανάσταση στήν πολιτική οἰκονομία. Ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας τοῦ Μάρξ εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς ὑπεραξίας. Ἡ μαρξιστική πολιτική οἰκονομία αἰτιολογεῖ μέ βαθιά ἐπιστημονικότητα τόν ἀναπόφευκτο θάνατο τοῦ καπιταλισμοῦ καί τήν ἀναπόφευκτη νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, «τή νίκη τῆς ἐργασίας κατά τοῦ κεφαλαίου».

Ὁ μαρξισμός εἶναι ὁ ἐπιστημονικός σοσιαλισμός, πού δείχνει τό σωστό δρόμο τοῦ ἐπαναστατικοῦ μετασχηματισμοῦ τοῦ κόσμου, τοῦ περάσματος στό σοσιαλισμό. Ἐκτιμώντας πολύ τή σημασία τοῦ οὐτοπικοῦ σοσιαλισμοῦ, πού ἀποδοκίμαζε καί ἐπέκρινε τήν καπιταλιστική κοινωνία, ὁ Λένιν ἐξηγεῖ γιά ποιό λόγο οἱ οὐτοπιστές δέν μποροῦσαν νά ὑποδείξουν μιά πραγματική διέξοδο ἀπό τήν κοινωνία αὐτή. Ἡ μεγάλη ὑπηρεσία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς βρίσκεται στό ὅτι ἔκαναν μιά ἐπιστημονική ἀνάλυση τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀνακάλυψαν τούς νόμους τῆς ἐξέλιξής του καί ἔδειξαν τήν κοινωνική ἐκείνη δύναμη, πού εἶναι ἱκανή νά σταθεῖ ὁ δημιουργός τῆς καινούργιας κοινωνίας — τήν ἐργατική τάξη, μ' ἐπικεφαλῆς τό μαρξιστικό κόμμα. Βασική καί κινητήρια δύναμη ἐξέλιξης τῆς κοινωνίας, πού χωρίζεται σέ ἀνταγωνιστικές τάξεις, εἶναι ἡ πάλη τῶν τάξεων. Αὐτό ἐπιβεβαιώνεται ἀπ' ὅλη τήν πορεία τῆς παγκόσμιας ἱστορίας.

Ὁ μαρξισμός, γράφει ὁ Λένιν, προκαλεῖ τή μεγαλύτερη ἐχθρότητα καί τό μεγαλύτερο μίσος ὅλης τῆς ἀστικῆς ἐπιστήμης, γιατί ἡ ἐπιστήμη αὐτή ὑπερασπίζει τόν καπιταλισμό, ἐνῶ ὁ μαρξισμός τοῦ ἔχει κηρύξει ἀμείλικτο πόλεμο. Ἡ ἀστική τάξη καί οἱ ὑπηρέτες της προσπαθοῦν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις νά ἀνασκευάσουν καί νά ἐκμηδενίσουν τό μαρξισμό. Ὅλες ὅμως οἱ προσπάθειες αὐτές χρεοκόπησαν καί χρεοκοποῦν. Ὅλο καί νέα ἑκατομμύρια ἐργαζομένων συσπειρώνονται γύρω ἀπό τή μεγάλη διδασκαλία τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ.

Ἡ διαλεκτική τῆς ἱστορίας εἶναι τέτια, λέει ὁ Λένιν, πού ἡ θεωρητική νίκη τοῦ μαρξισμοῦ ἀναγκάζει τούς ἐχθρούς του νά

μεταμφιέζονται σέ μαρξιστές. Τή μέθοδο αὐτή χρησιμοποιοῦσαν οἱ ἀντίπαλοι τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ στό παρελθόν. Στή μέθοδο αὐτή καταφεύγουν καί σήμερα. Ὁ Λένιν πάλεψε ἀποφασιστικά καί ἐνάντια στούς ἀνοιχτούς ἐχθρούς τοῦ μαρξισμοῦ, πού, σάν τούς σημερινούς δεξιούς σοσιαλιστές, ξέκοψαν ὁριστικά ἀπό τόν ἐπιστημονικό σοσιαλισμό, ἀπαρνοῦνται ἀνοιχτά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, τήν ταξική πάλη, προπαγανδίζουν τήν ἐγκατάλειψη τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καπιταλισμοῦ, τήν «κοινωνική εἰρήνη» μέ τήν ἀστική τάξη κτλ.

Τό ζήτημα τῆς ταξικῆς πάλης εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ζητήματα τοῦ μαρξισμοῦ, ὑπογραμμίζεται στό ἄρθρο «Ἡ φιλελεύθερη καί ἡ μαρξιστική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης». Ὁ Λένιν ξεσκεπάζει τίς ἀπόπειρες τῶν ὀπορτουνιστῶν νά ὑποκαταστήσουν τή μαρξιστική ἀντίληψη γιά τήν ταξική πάλη μέ μιά φιλελεύθερη ἀντίληψη. Μέ τούς ἰδιοτελεῖς σκοπούς νά ὑπερασπίσουν τόν καπιταλισμό, οἱ ἀστοί θεωρητικοί προσπαθοῦν νά κουτσουρέψουν τήν ταξική πάλη, νά διαστρεβλώσουν καί νά στενέψουν τήν ἔννοιά της, νά ἀμβλύνουν τήν αἰχμή της, περιορίζοντας τήν ταξική πάλη σέ ἐπιμέρους ζητήματα, ἀποκλείοντας ἀπό αὐτή τό κύριο: τήν κατάκτηση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Τήν ἴδια θέση ὑποστηρίζουν καί οἱ ὀπορτουνιστές. Αὐτό ἀκριβῶς ἀποτελοῦσε τήν ἰδεολογική βάση σέ ὅλες τίς διαμάχες τῶν μαρξιστῶν μέ τούς λικβινταριστές, πού δέν ἔβλεπαν τά κοινωνικά φαινόμενα ἀπό τήν ἐπαναστατική σκοπιά. Ἡ μαρξιστική ἐπαναστατική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης, γράφει ὁ Λένιν, περιλαβαίνει ἀναγκαστικά καί τόν τομέα τῆς πολιτικῆς, μαζί καί τῆς ὀργάνωσης τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, δηλαδή τήν ἀνάγκη νά ἀντικατασταθεῖ ἡ ἀστική δικτατορία ἀπό ἕνα καινούργιο κράτος, τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ὁ Λένιν τόνιζε ἐπανειλημμένα ὅτι ὁ μαρξισμός ἐπεκτείνει τήν ἀποδοχή τῆς πάλης τῶν τάξεων ὥς τήν ἀποδοχή τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τό Μπολσεβίκικο κόμμα εἶχε πάντα σάν γνώμονά του τό λενινιστικό ὁρισμό τοῦ χαρακτήρα καί τοῦ σκοποῦ τῆς ταξικῆς πάλης. Ὁ ὁρισμός αὐτός ἔχει ἐπίκαιρη σημασία γιά τά κομμουνιστικά κι' ἐργατικά κόμματα τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν.

Στά ἔργα πού μπῆκαν στόν τόμο αὐτό ὁ Λένιν δείχνει τήν ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τήν ἔνταση τῆς σύγκρουσης ἀνάμεσα στίς παραγωγικές δυνάμεις, πού μεγάλωσαν καί στό ἀστικό τους περίβλημα, τίς καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγῆς, τό δυνάμωμα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο, τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στά ἰμ-

περιαλιστικά κράτη καί στίς ἀφυπνιζόμενες ἀποικίες. Ὁ καπιταλισμός — σύστημα ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργαζομένων χάρη τοῦ πλουτισμοῦ τῶν παρασίτων — ἔφαγε τά ψωμιά του, γίνεται ἐμπόδιο στήν πρόοδο τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας· ἡ θέση αὐτή θεμελιώνεται σέ μιά σειρά ἐργασίες τοῦ Λένιν.

Στίς συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἡ ἐπιστήμη καί ἡ τεχνική, οἱ ἀνακαλύψεις καί οἱ ἐφευρέσεις ἀποτελοῦν μέσο αὔξησης τῶν κερδῶν τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνῶ στούς ἐργαζόμενους φέρνουν δυνάμωμα τῆς ἐκμετάλλευσης, αὔξηση τῆς ἀνεργίας, ἐπιδείνωση τῆς οἰκονομικῆς τους κατάστασης. Αὐτό τό δείχνει χειροπιαστά ὁ Λένιν στό ἄρθρο ««Ἐπιστημονικό» σύστημα ἀπομύζησης τοῦ ἱδρώτα», πού εἶναι ἀφιερωμένο στήν ἀνάλυση τοῦ συστήματος Ταίυλορ. Κάθε βελτίωση στήν ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά νά δυναμώσουν τήν ἐντατικοποίηση τῆς ἐργασίας, νά βγάλουν ἀπό τόν ἐργάτη ὅλο καί περισσότερη ἐργασία στή διάρκεια τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας. «Ὁ ἐργάτης στήν ἀρχή παίρνει μιάν αὔξηση. Μά ἑκατοντάδες ἄλλοι ἐργάτες ἀπολύονται. Ὅσοι μένουν δουλεύουν τέσσερις φορές πιό ἐντατικά, ξεθεώνονται στή δουλιά. Θά στίψουν ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ ἐργάτη καί θά τόν διώξουν» (σελ. 19). Αὐτό καθορίζεται ἀπό τήν ἴδια τή φύση τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος.

Ἡ τεχνική μέ τίς προόδους της, ὑπογραμμίζεται στό ἄρθρο «Μιά ἀπό τίς μεγάλες νίκες τῆς τεχνικῆς», ξεπερνάει ὅλο καί περισσότερο τίς κοινωνικές συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, πού καταδικάζουν τούς ἐργαζόμενους στή μισθωτή σκλαβιά. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς στό σοσιαλισμό, ὁ ἐξηλεκτρισμός τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, θά ἀλλάξουν ριζικά τούς ὅρους ἐργασίας, θά ἐπιτρέψουν τήν ἐλάττωση τῆς ἐργάσιμης ἡμέρας ἀπό 8 ὧρες σέ 7 καί λιγότερο. Αὐτό ἐφαρμόζεται στήν πράξη μετά τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ.

Σέ σχέση μέ τήν ὄξυνση τῶν ἀντιθέσεων τοῦ καπιταλισμοῦ ὡρίμαζε ὁ κίνδυνος ἑνός παγκόσμιου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ὁ Λένιν σέ μιά σειρά ἄρθρα καί ἰδιαίτερα στήν ἐργασία του «Οἱ ἐξοπλισμοί καί ὁ καπιταλισμός», ξεσκεπάζει τήν πολιτική τοῦ κυνηγητοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν, πού τήν καμουφλάρουν καί τή δικαιολογοῦν οἱ ἀστοί πολιτικοί ὅλων τῶν χωρῶν μέ ψευτιές γιά ἄμυνα τῆς πατρίδας. Ξεσκεπάζοντας τήν πονηρή καπιταλιστική «μηχανή» τῶν ἐξοπλισμῶν, ὁ Λένιν δείχνει ὅτι οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια πού φτιάχνουν κανόνια, δυναμίτη καί ὅπλα, εἶναι *διεθνεῖς ἐπιχειρήσεις*, ὅτι οἱ καπιταλιστές τῶν δια-

φόρων χωρῶν ἐξαπατοῦν καί κλέβουν ἀπό κοινοῦ τούς λαούς.

Ἀντηχοῦν καί σήμερα μέ τεράστια στηλιτευτική δύναμη τά ὀργισμένα λόγια τοῦ Λένιν ἐνάντια στούς ἐμπρηστές τοῦ πολέμου, πού φλυαροῦν γιά τήν «ὑπεράσπιση τοῦ πολιτισμοῦ» μέ τά ὅπλα καταστροφῆς τοῦ πολιτισμοῦ, πού δικαιώνουν τό κυνηγητό τῶν ἐξοπλισμῶν, ἐπικαλούμενοι ὑποκριτικά τό συμφέρον τῆς εἰρήνης, τῆς περιφρούρησης τῆς κουλτούρας καί τοῦ πολιτισμοῦ. Μήν πιστεύετε σέ λόγια, διδάσκει ὁ Λένιν στίς ἐργαζόμενες μάζες, κοιτάξτε καλύτερα ποιόν συμφέρει αὐτό. Κι' ἄν δέν δεῖτε ἀμέσως ποιές πολιτικές ἤ κοινωνικές δυνάμεις ἤ ὁμάδες κάνουν καί ὑποστηρίζουν τίς ἄλφα ἤ βήτα προτάσεις ἤ μέτρα, πρέπει πάντοτε, συμβουλεύει ὁ Λένιν, νά βάλετε τό ἐρώτημα: *σέ ποιόν συμφέρουν* αὐτές οἱ ἀπόψεις, αὐτές οἱ προτάσεις, αὐτά τά μέτρα. Ὁ Λένιν στιγμάτισε τούς ἀστούς πολιτικούς πού ἀποτελοῦν «μιά συσπειρωμένη διεθνή συμμορία, ἡ ὁποία ὑποκινεῖ τούς λαούς στόν ἀνταγωνισμό τῶν ἐξοπλισμῶν» γιά νά πλουτίζουν οἱ μεγιστάνες τοῦ κεφαλαίου.

«Μοναδική ἐγγύηση γιά τήν εἰρήνη — διδάσκει ὁ Λένιν — εἶναι τό ὀργανωμένο, τό συνειδητό κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης» (σελ. 146).

Ὁ Λένιν στιγμάτισε τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῶν κατακτήσεων καί τῆς ὠμῆς ἐπέμβασης στίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις τῶν μικρῶν κρατῶν καί ἰδιαίτερα τήν ἀντιδραστική πολιτική τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀστικῆς τάξης, πού προσπάθησε νά στραγγαλίσει τό δημοκρατικό κίνημα τῶν λαϊκῶν μαζῶν στά Βαλκάνια. Ξεσκεπάζει τίς προσπάθειες τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης νά πνίξει τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας, πού ἀφυπνίστηκαν μέ τή ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907. Τή στιγμή πού τό προλεταριάτο ἀγωνίζεται γιά ἕνα καλύτερο μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας, ἐνάντια στήν καθυστέρηση καί στή βαρβαρότητα, ἐνάντια στή σκλαβιά καί στήν ταπείνωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, ἡ ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη ὑποστηρίζει ὅ,τι τό καθυστερημένο, τό ξεπερασμένο, τό μεσαιωνικό. Ἡ ἀστική τάξη πού ἔφαγε τά ψωμιά της, ἀπό φόβο μπροστά στό προλεταριάτο πού μεγαλώνει καί δυναμώνει, ἑνώνεται μέ ὅλες τίς ἀντιδραστικές δυνάμεις, καταφεύγει σέ θηριωδίες καί ἐγκλήματα γιά νά ὑπερασπίσει τό καπιταλιστικό σύστημα.

Ὁ Λένιν θεωρεῖ τήν πάλη τῶν ἀποικιακῶν λαῶν γιά τή λευτεριά καί ἀνεξαρτησία σάν συστατικό μέρος τῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Τονίζει ὅτι οἱ ὑπόδουλοι λαοί ἔχουν ἕναν πιστό καί σίγουρο σύμμαχο στό πρόσωπο τοῦ

προλεταριάτου ὅλων τῶν πολιτισμένων χωρῶν, ὅτι καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν θά μπορέσει νά παρεμποδίσει τή νίκη του, ἡ ὁποία θά ἀπελευθερώσει καί τούς λαούς τῆς 'Ασίας. 'Ο Λένιν ἐξηγοῦσε ὅτι τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο καί οἱ ἀποικιακοί λαοί τῆς 'Ανατολῆς ἔχουν ἕναν κοινό ἐχθρό — τόν ἰμπεριαλισμό καί ὅτι τό προλεταριάτο ἐφάρμοζε μέ συνέπεια τίς μεγάλες ἰδέες τῆς ἑνότητας καί τῆς μαχητικῆς ἀλληλεγγύης τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου καί τῶν λαῶν τῶν ἀποικιακῶν καί τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν. Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν διαπνέονται ἀπό θερμή συμπάθεια πρός τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα τῶν ὑπόδουλων λαῶν καί ἀπό μίσος πρός τό ἀποικιοκρατικό σύστημα.

Στίς πρῶτες γραμμές τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος στήν 'Ασία πάλευε ὁ κινεζικός λαός. 'Ο Λένιν παρακολουθεῖ μέ ἔντονη προσοχή τήν ἐξέλιξη τῶν γεγονότων στήν Κίνα, ξεσκεπάζει τίς ἀπόπειρες τῆς διεθνοῦς ἀστικῆς τάξης νά πνίξει τήν κινεζική ἐπανάσταση, νά διαιρέσει καί νά καταληστέψει τήν Κίνα. 'Εκτιμώντας τίς προοπτικές τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ κινεζικοῦ λαοῦ καί τῶν ἄλλων λαῶν τῆς 'Ασίας, ὁ Λένιν ἔκφραζε τήν ἀκράδαντη πίστη του στή νίκη τῆς δίκαιης ὑπόθεσής τους. 'Η ζωή ἐπιβεβαίωσε πέρα γιά πέρα τήν πρόβλεψη τοῦ Λένιν, ὅτι «καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν πρόκειται νά παλινορθώσει τήν παλιά δουλοπαροικία στήν 'Ασία, νά σαρώσει ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς τόν ἡρωικό δημοκρατισμό τῶν λαϊκῶν μαζῶν στίς ἀσιατικές καί μισοασιατικές χῶρες» (σελ. 3).

'Η ἀστική τάξη, λόγω τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί τοῦ ἐπερχόμενου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, ὑποδαύλιζε παντοῦ τήν ἐθνικιστική προπαγάνδα, προσπαθώντας νά διασπάσει τήν ἐργατική τάξη, νά ὑπονομεύσει καί ἐξασθενίσει τή διεθνή ἑνότητα καί ἀλληλεγγύη τοῦ προλεταριάτου. Στά ἄρθρα καί στίς διαλέξεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα ὁ Λένιν προειδοποιεῖ τήν ἐργατική τάξη γιά τόν κίνδυνο τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ, χτυπάει ἀλύπητα τήν αἰσχρή θεωρία καί πράξη τῶν κομμάτων τῆς II Διεθνοῦς, πού ὑποστήριζαν ὅλο καί πιό ἀνοιχτά τήν ἀποικιοκρατική πολιτική τῶν ἰμπεριαλιστικῶν Δυνάμεων.

Στά ἔργα πού μπῆκαν στόν τόμο αὐτό καί πρῶτα-πρῶτα στίς «Θέσεις πάνω στό ἐθνικό ζήτημα» καί στό ἄρθρο «'Η ἐργατική τάξη καί τό ἐθνικό ζήτημα», ὁ Λένιν θεμελιώνει τήν πολιτική τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος στό ἐθνικό ζήτημα, θεωρώντας το σάν συστατικό μέρος τοῦ γενικοῦ ζητήματος τῆς ἐπανάστασης. Κάνει ἀποφασιστικό ἀγώνα ἐνάντια σέ κάθε ἀπόπειρα ἀναθεώρησης τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος στό ἐθνικό ζήτημα, ὑπο-

στηρίζει μέ συνέπεια τό προγραμματικό αἴτημα τοῦ μαρξισμοῦ γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης καί αὐτοτελοῦς κρατικῆς ὕπαρξης τῶν ἐθνῶν.

Ὁ Λένιν ἐξηγεῖ ὅτι τά συμφέροντα τοῦ νικηφόρου ἀγώνα κατά τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπαιτοῦν τήν ἀδιάρηκτη ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν, τήν ἑνότητα τῆς προλεταριακῆς στρατιᾶς. Ὅταν ὡριμάζει ἡ ἐπανάσταση, ἡ ἀστική τάξη ζητάει νά βρεῖ ὅλα τά μέσα γιά νά παρεμποδίσει τήν ἀνάπτυξή της· ἕνα ἀπό τά μέσα αὐτά εἶναι ὁ ἐθνικισμός, πού ἐπιδιώκει, μέ τήν ἐξασθένιση τῆς ἑνότητας τῶν ἐργατῶν, νά δόσει ἕνα χτύπημα στήν προλεταριακή ταξική πάλη, στήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας, στήν ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ ἀστικός ἐθνικισμός καί ὁ προλεταριακός διεθνισμός εἶναι δυό ἀδιάλλακτα ἐχθρικές πολιτικές, πού ἀντιστοιχοῦν σέ διαφορετικά ταξικά στρατόπεδα.

Ὁ Λένιν, παλεύοντας ἀποφασιστικά ἐνάντια σέ κάθε ἀπόπειρα διαίρεσης καί ἀπομόνωσης τῶν ἐργατῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ἀποδείχνει ὅτι εἶναι ἀσυμβίβαστο μέ τό μαρξισμό καί τά συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης τό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας», σύνθημα πού τό προπαγάνδιζαν ἐντατικά οἱ ὀπορτουνιστές τῶν διαφόρων χωρῶν. Ὁ Λένιν χαρακτήρισε τό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας», πού διαιρεῖ τό προλεταριάτο τῶν διαφόρων ἐθνῶν, σάν ἐκδήλωση τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ. Τό σύνθημα αὐτό ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τό διεθνισμό τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, διευκολύνει τό τράβηγμα τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στή σφαίρα ἐπιροῆς τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ, μπορεῖ νά ἀποσπάσει τό προλεταριάτο καί τίς ἐργαζόμενες μάζες ἀπό τά καθήκοντα τῶν συνεπῶν δημοκρατικῶν μετασχηματισμῶν τοῦ κράτους γενικά. Ὁ Λένιν τονίζει ὅτι τό σύνθημα τοῦ προλεταριάτου εἶναι: διεθνής πολιτισμός τοῦ δημοκρατισμοῦ καί τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος, πολιτισμός πού παίρνει ἀπό κάθε ἐθνικό πολιτισμό τά συνεπῆ δημοκρατικά καί σοσιαλιστικά στοιχεῖα του.

Τήν ὁριστική λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος τήν ἐξασφαλίζει μόνο ἡ νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. «Στόν παλιό κόσμο, στόν κόσμο τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης, τῆς ἐθνικῆς φαγωμάρας ἤ τῆς ἐθνικῆς ἀπομόνωσης, οἱ ἐργάτες ἀντιπαραθέτουν τό νέο κόσμο τῆς ἑνότητας τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅπου δέν ὑπάρχει θέση οὔτε γιά κανένα προνόμιο, οὔτε γιά τήν παραμικρότερη καταπίεση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο» (σελ.

152). Αὐτό ἔγινε ἀντικειμενική πραγματικότητα στίς συνθῆκες τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας στή Σοβιετική Ἕνωση καί σέ ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας, ὅπου ἐγκαθιδρύθηκε ἡ ἐξουσία τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Τίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, στό διεθνές ἐργατικό κίνημα εἶχε ὀξυνθεῖ ἡ πάλη ἀνάμεσα στούς ἐπαναστάτες μαρξιστές καί στούς ὀπορτουνιστές. Τά προβλήματα αὐτά καθρεφτίζονται μέσα σέ μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Λένιν, πού γράφτηκαν τό 1913 καί περιλαβαίνονται σέ τοῦτο τόν τόμο. Ὁ Λένιν μέ παράδειγμα τήν Ἀγγλία ἀποκαλύπτει τίς ἱστορικές ρίζες τοῦ ὀπορτουνισμοῦ στό ἐργατικό κίνημα, δείχνει τόν κίνδυνο πού κλείνει ἡ πολιτική τῆς ταξικῆς συνεργασίας μέ τήν ἀστική τάξη, πολιτική πού ἀκολουθοῦσαν οἱ ρεφορμιστές ἡγέτες τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων. Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τό Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα, δείχνει ὅτι τό κόμμα αὐτό στήν πραγματικότητα δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τό σοσιαλισμό, ἀλλά ἐξαρτᾶται πέρα γιά πέρα ἀπό τό φιλελευθερισμό, ὅτι ὡς πρός τήν ἰδεολογία καί τήν τακτική του εἶναι τελείως ὀπορτουνιστικό.

Χειροπιαστό παράδειγμα προδοσίας ἀπέναντι στό σοσιαλισμό, προδοσίας ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη, στήν ὁποία ὁδηγεῖ ὁ ὀπορτουνισμός, ἦταν τό γεγονός ὅτι μερικοί ἐργάτες βουλευτές ψήφισαν στό ἀγγλικό κοινοβούλιο τόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ναυτικῶν. Ὁ Λένιν στιγμάτισε τούς ἄγγλους «σοσιαλιστές», πού ἔπαιξαν τό ρόλο τοῦ ὑπερασπιστῆ τοῦ πολεμικοῦ στόλου, πού βοηθοῦσε στήν ὑποδούλωση καί στή ληστεία μέ τόν πιό ξετσίπωτο τρόπο ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων στήν Ἰνδία καί σέ ἄλλες ἀποικίες. Ὁ Λένιν, παίρνοντας σάν παράδειγμα αὐτό τό γεγονός, δείχνει πόσο ἐπικίνδυνος καί ὀλέθριος εἶναι ὁ ὀπορτουνισμός καί ἡ φιλελεύθερη ἐργατική πολιτική.

Ἡ θέση αὐτή ὑπογραμμίζεται μέ καινούργια δύναμη κατά τήν ἀνάλυση τῶν διδαγμάτων τῆς γενικῆς ἀπεργίας πού ἔγινε στό Βέλγιο τόν Ἀπρίλη τοῦ 1913. Ὁ Λένιν, ἀποκαλύπτοντας τίς αἰτίες τῆς *«μικρῆς»* ἐπιτυχίας» τῆς ἀπεργίας αὐτῆς, τόνισε πρῶτ' ἀπ' ὅλα τήν κυριαρχία τοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί τοῦ ρεφορμισμοῦ σέ μιά μερίδα τῶν βέλγων σοσιαλιστῶν καί εἰδικά τῶν βουλευτῶν. «Λιγότερη προσοχή στούς φιλελευθέρους, λιγότερη ἐμπιστοσύνη σ' αὐτούς, μεγαλύτερη πίστη στήν αὐτοτελή, στή γεμάτη αὐταπάρνηση πάλη τοῦ προλεταριάτου — αὐτό εἶναι τό πρῶτο δίδαγμα τῆς βελγικῆς ἀπεργίας». Ἡ δεύτερη αἰτία τῆς «μερικῆς ἀποτυχίας» ἦταν ἡ ἀδυναμία τῶν ἐργατικῶν ὀργα-

νώσεων, ἡ ἀδυναμία τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος στό Βέλγιο. Ὁ Λένιν γράφει ὅτι χρειάζεται νά δίνεται περισσότερη προσοχή στή σοσιαλιστική προπαγάνδα, νά γίνεται περισσότερη δουλιά «γιά τή συσπείρωση μιᾶς γερῆς, συνεποῦς ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί πίστης στό σοσιαλισμό, αὐστηρά κομματικῆς ὀργάνωσης, αὐτό εἶναι τό δεύτερο δίδαγμα τῆς βελγικῆς ἀπεργίας» (σελ. 150).

Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τόν ὀπορτουνισμό σάν ἐγκατάλειψη τῶν βασικῶν σκοπῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, δίδασκε τούς ἐπαναστάτες ἐργάτες νά συνδέουν τήν πάλη τους γιά τά καθημερινά αἰτήματα μέ τούς βασικούς σκοπούς τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ σοσιαλισμός δέν εἶναι ἕνα ἕτοιμο σύστημα πού θά χαρίζεται στήν ἀνθρωπότητα, ἀλλά ἕνα σύστημα πού καταχτιέται μέ τήν ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, τό ὁποῖο προχωρεῖ ἀπό τόν ἕνα σκοπό σήμερα στόν ἄλλον αὔριο στό ὄνομα τοῦ τελικοῦ σκοποῦ του: τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ὁ Λένιν καλοῦσε τούς ἐπαναστάτες μαρξιστές νά κάνουν ἀνένδοτο ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀστική ἰδεολογία, ἐνάντια σέ κάθε ἀπόπειρά της νά εἰσχωρήσει στό ἐργατικό κίνημα. Οἱ ἐργάτες εἶναι ζωσμένοι ἀπό παντοῦ μέ ἕναν τέτιο ὠκεανό ψευτιᾶς τῶν ἀστικῶν ἐφημερίδων, πού εἶναι ὑποχρεωμένοι μέ κάθε θυσία νά παλεύουν γιά τήν ἀλήθεια, νά μαθαίνουν νά διακρίνουν τό ψέμα καί νά τό ἀποκρούουν. Ὁ Λένιν παρουσιάζει ὑποδείγματα ἑνός τέτιου ξεσκεπάσματος καί ἀνασκευῆς τῆς ψευδόλογης προπαγάνδας τοῦ ἀστικοῦ τύπου.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τό ἄρθρο «Ἡ αὔξηση τοῦ καπιταλιστικοῦ πλούτου», ὅπου ξεσκεπάζονται οἱ ἰσχυρισμοί τῶν ἐπιστημόνων ὑπηρετῶν τῆς ἀστικῆς τάξης γιά τόν «ἐκδημοκρατισμό» τοῦ κεφαλαίου χάρη στήν ἀνάπτυξη τῶν μετοχικῶν ἑταιριῶν. Ὁ Λένιν δείχνει μέ πειστικό τρόπο, μέ τί τρόπο τό μεγάλο κεφάλαιο, συνενώνοντας λίγο-λίγο τά μικρά ποσά τῶν μικρῶν μετόχων, δυναμώνει τήν ἰσχύ του. Μέσω τῶν μετοχικῶν ἑταιριῶν οἱ ἑκατομμυριοῦχοι δέν διαχειρίζονται μόνο τά δικά τους ἑκατομμύρια, ἀλλά καί τό πρόσθετο κεφάλαιο πού συγκεντρώνεται ἀπό πολλές χιλιάδες μικρούς ἐπιχειρηματίες. «Οἱ καθηγητές, συνήγοροι τοῦ καπιταλισμοῦ, φλυαροῦν γιά αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν, μόλις βλέπουν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μικρῶν μετόχων. Στήν πραγματικότητα ὅμως αὐξάνει ἡ ἐξουσία (καί τό εἰσόδημα) τῶν μεγιστάνων-ἑκατομμυριούχων *πάνω* στό κεφάλαιο τῆς «μαρίδας»» (σελ. 188). Οἱ ὑποδείξεις αὐτές βοηθοῦν τά κομμουνιστικά καί ἐργατικά κόμματα νά ξεσκεπάζουν καί νά ξετινάζουν τίς σύγχρονες

ἀστικές-ἀπολογητικές θεωρίες τοῦ «λαϊκοῦ καπιταλισμοῦ», πού παριστάνουν τό μονοπωλιακό καπιταλισμό σάν ἕνα καινούργιο κοινωνικό σύστημα, ὅπου οἱ ἐργάτες ἔγιναν τάχα ἰδιοκτῆτες (συνιδιοκτῆτες) τῶν ἐπιχειρήσεων, ὅπου βασιλεύει ἡ εἰρήνη ἀνάμεσα στήν ἐργασία καί στό κεφάλαιο.

Ὁ Λένιν καταφέρεται ἐπίσης ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς προσπάθειες νά ἐπιβληθεῖ στήν ἐργατική τάξη ἡ ἀντιδραστική καί δειλή θεωρία τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ. Ἡ θεωρία αὐτή, ὑπογραμμίζει ὁ Λένιν, εἶναι ἀσυμβίβαστη μέ τήν πρωτοπόρα καί ἐπαναστατική τάξη, πού ἔχει ἀποστολή καί εἶναι ἕτοιμη γιά τούς μεγάλους μετασχηματισμούς τῆς κοινωνίας. Τά λόγια τοῦ Λένιν στό ἄρθρο «Ἡ ἐργατική τάξη καί ὁ νεομαλθουσιανισμός» εἶναι διαποτισμένα ἀπό ἀκλόνητη πίστη στίς ἐπαναστατικές δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου, ἀπό βαθύ θαυμασμό ἀπέναντι στόν ἡρωισμό τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν πάλη της ἐνάντια στόν καπιταλισμό, στήν πάλη γιά τό σοσιαλισμό. Ὁ Λένιν λέει: «Ἐμεῖς παλεύουμε καλύτερα ἀπό τούς πατεράδες μας. Τά παιδιά μας θά παλεύουν ἀκόμη καλύτερα καί *θά νικήσουν.*

Ἡ ἐργατική τάξη δέν χάνεται, ἀλλά μεγαλώνει, δυναμώνει, ἀνδρώνεται, συσπειρώνεται, διαφωτίζεται κι' ἀτσαλώνεται στήν πάλη... Βάζουμε κιόλας τά θεμέλια τοῦ νέου οἰκοδομήματος καί τά παιδιά μας θά ἀποτελειώσουν τό χτίσιμό του» (σελ. 258-259).

Ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τά ἔργα πού περιλαβαίνονται στόν τόμο αὐτό εἶναι ἀφιερωμένα στήν ἀνάλυση τῆς κοινωνικοοικονομικῆς κατάστασης τῆς Ρωσίας στήν περίοδο τῆς ἀναπτυσσόμενης ἐπαναστατικῆς ἀνόδου. Ὁ Λένιν στά ἔργα αὐτά φωτίζει τίς σπουδαιότερες πλευρές τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας, τήν πάλη τῶν τάξεων καί τῶν κομμάτων. Σέ πολλά ἄρθρα μικρά σέ ἔκταση καί βαθιά σέ περιεχόμενο, ὁ Λένιν δίνει μιά καθαρή εἰκόνα πού δείχνει τήν αὐθαιρεσία καί τήν καταπίεση, τήν ἐξαθλίωση τῶν ἐργατῶν καί τόν πλουτισμό τῆς ἀστικῆς τάξης, τήν ἔνταση τῆς καταστροφῆς τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν, τήν ὄξυνση τῆς ταξικῆς πάλης. Τά ἔργα αὐτά δείχνουν τήν τεράστια δουλιά τοῦ Λένιν, τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων γιά τή συσπείρωση καί διαπαιδαγώγηση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί τήν προετοιμασία τους γιά τήν ἐπανάσταση.

Ὁ Λένιν μέ βάση τή βαθιά ἀνάλυση τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κατάστασης καί τοῦ συσχετισμοῦ τῶν τάξεων στή χώρα, σημειώνει ὅτι τόν Ἰούνη τοῦ 1913 ὑπῆρχε ἐπαναστατική κατάσταση, ὅτι ἐντάθηκε στή Ρωσία ἡ πολιτική κρίση σέ πανεθνική κλίμακα. Αὐτό ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς ὄξυνσης τῆς ταξικῆς πάλης,

τῆς αὐξανόμενης ἀγανάκτησης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς ἐνάντια στήν ἀστικοτσιφλικάδικη καταπίεση, τήν ἐξαθλίωση, τήν αὐθαιρεσία καί τίς ταπεινώσεις τοῦ λαοῦ.

Ὁ Λένιν στό ἄρθρο «Ἡ Πρωτομαγιά τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου» διατυπώνει τή σπουδαία θέση γιά τήν ἐπαναστατική κατάσταση, πού πλούτισε τή μαρξιστική θεωρία καί τακτική τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης: «Μόνο ἡ καταπίεση, ὅσο μεγάλη καί ἄν εἶναι, δέν δημιουργεῖ πάντα ἐπαναστατική κατάσταση στή χώρα. Τίς περισσότερες φορές γιά τήν ἐπανάσταση δέν ἀρκεῖ μόνο *οἱ κάτω νά μή θέλουν* νά ζοῦν ὅπως προηγούμενα. Γιά τήν ἐπανάσταση χρειάζεται ἀκόμη *οἱ πάνω νά μήν μποροῦν* νά διαφεντεύουν καί νά κυβερνοῦν ὅπως προηγούμενα. Αὐτό ἀκριβῶς βλέπουμε τώρα στή Ρωσία» (σελ. 301). Ὁ Λένιν, θεμελιώνοντας τή θέση αὐτή, τονίζει ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης στή χώρα εἶναι νομοτελειακό φαινόμενο, ὅτι ἡ κρίση προετοιμάστηκε ἀπ᾿ ὅλη τήν πορεία ἀνάπτυξης τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς ζωῆς τῆς Ρωσίας.

Ὁ Λένιν, στηριζόμενος σέ ἄφθονα στοιχεῖα, ἀποκαλύπτει τίς κοινωνικοοικονομικές καί πολιτικές ρίζες, τίς αἰτίες τῆς νέας ἐπανάστασης. Ἀποδείχνει ἐπιστημονικά ὅτι τό ὑφιστάμενο κοινωνικό σύστημα, ἡ παντοδυναμία τῶν φεουδαρχῶν καί τῆς μαυροεκατονταρχίτικης Δούμας βρίσκεται σέ χτυπητή ἀναντιστοιχία τόσο μέ τήν κατάσταση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας, ὅσο καί μέ τό βαθμό τῆς συνειδητότητας καί τά αἰτήματα τῶν μαζῶν, πού ἀφυπνίστηκαν ἀπό τήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση.

Τό ἀντιδραστικό κοινωνικοπολιτικό σύστημα ἐμπόδιζε τήν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Παρόλο πού στήν περίοδο μετά τή μεταρύθμιση ἡ βιομηχανία τῆς Ρωσίας αὔξησε τήν παραγωγή της ἀρκετές φορές, ὡστόσο, σέ σύγκριση μέ τίς κύριες καπιταλιστικές χῶρες, ὑστεροῦσε πολύ ὡς πρός τό συνολικό ὄγκο τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καί ἰδιαίτερα ὡς πρός τήν ποσότητα τῆς παραγωγῆς κατ᾿ ἄτομο. «Ἡ Ρωσία — ἔγραφε ὁ Λένιν τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 — παραμένει μιά ἀπίστευτα, πρωτάκουστα καθυστερημένη χώρα, φτωχή καί μισοβάρβαρη, ἐφοδιασμένη μέ σύγχρονα ἐργαλεῖα παραγωγῆς τέσσερις φορές λιγότερο ἀπό τήν Ἀγγλία, πέντε φορές λιγότερο ἀπό τή Γερμανία, δέκα φορές λιγότερο ἀπό τήν Ἀμερική» (σελ. 361). Ἐξαιρετικά μεγάλη ἦταν ἡ καθυστέρηση τῆς Ρωσίας σέ σίδηρο, ἕνα ἀπό τά θεμέλια τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀναλύοντας τίς αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς καθυστέρησης τῆς

χώρας — γιά ποιούς λόγους ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ στή Ρωσία προχωρεῖ «σάν χελώνα», γιά ποιούς λόγους ἡ καθυστέρηση αὐτή μεγαλώνει ὁλοένα — ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει γιά πολλοστή φορά τόν ἀντιδραστικό ρόλο τῶν ὑπολειμμάτων τῆς δουλοπαροικίας, πού μπαίνουν τροχοπέδη στήν οἰκονομική ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ἀποκαλύπτει τήν ἰδιομορφία τοῦ ρωσικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ· ἡ ἰδιομορφία αὐτή βρισκόταν στή συνύφανση τοῦ μονοπωλιακοῦ κεφαλαίου μέ τά ὑπολείμματα τῆς φεουδαρχίας, στήν ἰσχυρή ἐξάρτηση τῶν μονοπωλίων ἀπό τίς κρατικές προμήθειες καί ἐπιχορηγήσεις. Στή μεγάλη βιομηχανία τῆς Ρωσίας κυριαρχοῦσε μιά χούφτα μονοπωλητῶν, πού στηρίζονταν στήν κρατική βοήθεια καί στή συναλλαγή μέ τούς μαυροεκατονταρχίτες τσιφλικάδες, οἱ ὁποῖοι μέ τή μεσαιωνική γαιοκτησία τους καί τήν καταπίεσή τους καταδίκαζαν τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ στήν ἐξαθλίωση καί ὅλη τή χώρα στήν καθυστέρηση καί στή στασιμότητα (σελ. 362).

Ὁ Λένιν, συγκρίνοντας τό βιοτικό ἐπίπεδο τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας καί τῶν ΕΠΑ, παρατηρεῖ ὅτι τό μέσο μεροκάματο τοῦ ρώσου ἐργάτη εἶναι τέσσερις φορές χαμηλότερο ἀπό τό μεροκάματο τοῦ ἀμερικανοῦ. Ὁ τσαρισμός καί ἡ μεσαιωνική καταπίεση τῆς δουλοπαροικίας, ὄχι μόνο ἐμπόδιζαν τήν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί καταδίκαζαν τό λαό στήν ἐξαθλίωση, ἀλλά καί ὁδήγησαν τή χώρα σέ μιά ἀπίστευτη πολιτιστική καθυστέρηση. Ἡ Ρωσία κατεῖχε τήν τελευταία θέση στήν Εὐρώπη ὡς πρός τό ἐπίπεδο μόρφωσης τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ κυριαρχία τῶν ἀντιδραστικῶν δυνάμεων στή χώρα καταδίκαζε τό λαό στήν ὑλική ἐξαθλίωση καί τήν πνευματική φτώχια.

Κάνοντας μιά βαθιά μελέτη τῆς κοινωνικῆς, οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κατάστασης, τοῦ συσχετισμοῦ τῶν ταξικῶν δυνάμεων στή χώρα, ὁ Λένιν βγάζει τό συμπέρασμα ὅτι *ἔξω ἀπό τόν ἐπαναστατικό δρόμο δέν ὑπάρχει σωτηρία γιά τή Ρωσία.* Οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες ἀπόκλειαν κάθε δυνατότητα γιά εἰρηνική λύση τῆς γενικῆς πολιτικῆς κρίσης μέ μεταρυθμίσεις ἀπό τά πάνω. Τό ἀντεπαναστατικό σύστημα, ἔλεγε ὁ Λένιν τόν Ἀπρίλη τοῦ 1913, ἐξαντλήθηκε, ἐξάντλησε τίς κοινωνικές του δυνάμεις. Διαμορφώθηκε τέτια κατάσταση, ὥστε νά μήν εἶναι δυνατή στή σημερινή Ρωσία καμιά μεταρύθμιση.

Ὁ Λένιν δίδασκε ὅτι οὔτε ἡ καταπίεση τῶν κάτω, οὔτε ἡ κρίση τῶν πάνω δέν θά προκαλέσουν ἀκόμη τήν ἐπανάσταση. Εἶναι ἀπαραίτητο νά ὑπάρχει στή χώρα «ἐπαναστατική τάξη ἱκανή νά μετατρέψει τήν παθητική κατάσταση τῆς καταπίεσης σέ δρα-

στήρια κατάσταση ἀγανάκτησης καί ἐξέγερσης» (σελ. 302). Ὁ Λένιν ἔβλεπε σάν ἐγγύηση ἐπιτυχίας τῆς ὡριμασμένης ἐπανάστασης στή Ρωσία τήν πρωτοπόρα ἐργατική τάξη, πού μόνο αὐτή ἦταν ἱκανή νά ξεσηκώσει τίς λαϊκές μάζες σέ ἐπανάσταση. Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας, καθοδηγούμενη ἀπό τό Μπολσεβίκικο κόμμα, τραβοῦσε στήν ἐπαναστατική πάλη τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων, μέ τό παράδειγμά της δίδασκε σέ αὐτές νά ἐκδηλώνονται μαζικά, συνδυάζοντας τά πολιτικά καί τά οἰκονομικά αἰτήματα.

Ὁ Λένιν, σέ μιά σειρά ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα», ἀναλύει διεξοδικά τά στατιστικά στοιχεῖα γιά τίς ἀπεργίες, σημειώνοντας τήν πλατιά τους ἔκταση καί τόν ἐπιθετικό τους χαρακτήρα. Ἐξαιρετικά σοβαρή σημασία εἶχε ἡ ἀπεργία τοῦ Μάη 1913, πού ὀργανώθηκε ἀπό τό Μπολσεβίκικο κόμμα. Ἡ ἀπεργία αὐτή ὑπῆρξε μιά ἰσχυρή ὤθηση στή δράση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Πετρούπολης καί τῆς ἐπαρχίας. Στήν ἀπεργία τῆς Πρωτομαγιᾶς τοῦ 1913 πῆραν μέρος 420 χιλιάδες ἐργάτες. Ἡ ἔκταση τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος στή Ρωσία ἔδειξε τί ἰσχυρό κι' ἀναντικατάστατο ὅπλο σφυρηλάτησε τό προλεταριάτο στήν ἐπαναστατική ἐποχή γιά τή ζύμωση μέσα στίς μάζες, γιά τήν ἀφύπνιση καί τό τράβηγμά τους στήν πάλη. Ὁ Λένιν ὑπογραμμίζει ὅτι σέ καμιά χώρα τοῦ κόσμου δέν παρατηρήθηκε τότε τόσος μεγάλος ἀριθμός πολιτικῶν ἀπεργῶν, ὅσο στή Ρωσία, τόσο πεῖσμα, τόση πολυμορφία καί δυναμισμός τῶν ἀπεργιῶν. Ἡ ἐργατική τάξη στήν πραγματικότητα ἦταν ὁ ἡγέτης τοῦ στρατοπέδου τῆς ἐπανάστασης, πού συνένωνε τίς καταπιεζόμενες κι' ἐκμεταλλευόμενες μάζες.

Τό προλεταριάτο καί ἡ ἀγροτιά — «νά ποιοί ἀποτελοῦν τήν κοινωνική δύναμη τοῦ κινήματος» (σελ. 401). Στά ἄρθρα τά ἀφιερωμένα στό ἀγροτικό ζήτημα ὁ Λένιν ἀναπτύσσει καί θεμελιώνει τίς προγραμματικές θέσεις σχετικά μέ τόν ἀποφασιστικό ρόλο τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς γιά τή νίκη τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης. Ὁ Λένιν καλεῖ τούς ἀγρότες νά ἀγωνιστοῦν μαζί μέ τήν ἐργατική τάξη καί κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή της ἐνάντια στόν κοινό ἐχθρό, τήν τσαρική ἀπολυταρχία, γιά γῆ καί πολιτική ἐλευθερία.

Ὁ Λένιν, ἀντικρούοντας τά παραμύθια τῶν δημοσιολόγων τῆς ρουτίνας, ὅτι τάχα ἡ ἀγροτιά «ὀρθοποδεῖ καί προοδεύει», ἀποδείχνει ὅτι στήν πραγματικότητα ἡ ἀγροτιά φτώχαινε καί καταστρεφόταν. Ἡ ἀγροτική πολιτική τοῦ Στολίπιν δυνάμωσε τήν ἀκτημοσύνη καί τήν ἐξαθλίωση τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς

ἀγροτιᾶς καί τόν πλουτισμό τῶν κουλάκων. Χρεοκόπησαν πέρα γιά πέρα οἱ προσπάθειες τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης νά ἀμβλύνει τίς ἀγροτικές ἀντιθέσεις στό κέντρο τῆς Ρωσίας μέ τίς ἐντατικές μετοικήσεις τῶν ἀγροτῶν στή Σιβηρία. Αὐτό ἀνέβαλε μόνο γιά λίγο τήν κρίση καί μέ ἀντάλλαγμα μάλιστα τή μεγαλύτερη ὄξυνση καί διεύρυνσή της καί στό κέντρο τῆς χώρας καί στή Σιβηρία. Ὁ Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι ἔδειχναν στούς ἀγρότες τό μόνο σωστό δρόμο: τήν ἐπαναστατική λύση τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Ἀντιμέτωπο στό στρατόπεδο τῆς ἐπανάστασης, πού ἕνωνε τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, στεκόταν τό «στρατόπεδο τῶν δημίων καί τῶν φεουδαρχῶν, τῆς μοναρχίας καί τῆς ὀχράνας». Ὡστόσο, παρόλες τίς θηριωδίες καί τούς ἐμπαιγμούς σέ βάρος τοῦ λαοῦ, τό στρατόπεδο αὐτό δέν μπόρεσε νά τσακίσει τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν. Τήν ἀντεπανάσταση τήν ὑποστήριζε μέ κάθε τρόπο ἡ ἀστική τάξη, ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς ὀχτωβριστές. Ἔδινε χρήματα στούς δήμιους καί στούς φεουδάρχες, ἔβριζε καί κατασπίλωνε τήν ἐπανάσταση, πρόδινε τά συμφέροντα τῆς δημοκρατίας. Ὁ Λένιν τονίζει τήν ταξική ἑνότητα τῶν καντέτων καί τῶν ὀχτωβριστῶν· οἱ διαφωνίες τους δέν ἦταν παρά καυγάδες ἀνταγωνιστῶν, πού φοβοῦνται περισσότερο ἀπ' ὅλα τή δημοκρατία, τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἐργατῶν· ὅλες οἱ προσπάθειες τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπόβλεπαν στό νά μοιράσουν οἱ τσιφλικάδες μαζί της τά προνόμιά τους. Ὡστόσο, οἱ ἑνωμένες προσπάθειες τῶν φεουδαρχῶν καί τῆς ἀστικῆς τάξης δέν μπόρεσαν νά ἀποτρέψουν τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασης. Ὁ τσαρισμός καί ἡ ἀστική τάξη δέν ἦταν σέ θέση νά λύσουν τά ὥριμα προβλήματα τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς ἀνάπτυξης τῆς Ρωσίας «μέ τόν τωρινό δρόμο καί μέ τά τωρινά μέσα (πού διαθέτουν κυβέρνηση καί ἐκμεταλλεύτριες τάξεις)» (σελ. 302).

Τό Μπολσεβίκικο κόμμα ἔκανε μιά τεράστια — ἰδεολογική καί ὀργανωτική — δουλιά σχετικά μέ τήν προετοιμασία τῶν μαζῶν γιά τήν ἐπανάσταση. Ὁ Λένιν καλεῖ τούς μπολσεβίκους νά δυναμώσουν τή δράση τους στίς νόμιμες ἐργατικές ὀργανώσεις — συνδικάτα, ἀσφαλιστικά ταμεῖα, συνεταιρισμούς — καί σημειώνει τήν κάθε ἐπιτυχία τοῦ κόμματος στή δουλιά αὐτή. Δίνει ἰδιαίτερη προσοχή στή δράση τῶν πιό σπουδαίων νόμιμων ὀργάνων, ὅπως ἦταν ἡ ἐφημερίδα «Πράβντα» καί ἡ μπολσεβίκικη ὁμάδα στήν IV Κρατική δούμα.

Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν πού δημοσιεύονταν σχεδόν κάθε μέρα

στήν «Πράβντα» ἐνθουσίαζαν καί συσπείρωναν τίς μάζες, τούς ἐμφυσοῦσαν τήν πίστη ὅτι θά νικήσουν στόν ἐπαναστατικό ἀγώνα. Ἐξαιρετικά μεγάλος ἦταν ὁ ρόλος τῆς «Πράβντα» στήν ὀργάνωση τοῦ ἀπεργιακοῦ ἀγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης· διατύπωνε τά αἰτήματα τῶν ἐργατῶν, ὀργάνωνε τήν ὑποστήριξη τῶν ἀπεργῶν ἀπό μέρους τῶν ἐργατῶν τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων καί πόλεων, τραβοῦσε στόν ἀγώνα ὅλο καί νέα στρώματα ἐργατῶν. Ὁ Λένιν τόνιζε, ὅτι ἡ «Πράβντα» βοηθοῦσε στήν εἰσροή ἀνθρώπων καί μέσων γιά τήν ἄνοδο ὅλης τῆς παράνομης δράσης τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος.

Ἡ τσαρική κυβέρνηση, βλέποντας τί ἐπαναστατικό ρόλο παίζει ἡ «Πράβντα», προσπαθοῦσε πολλές φορές νά σταματήσει τήν ἔκδοσή της. Μέσα στό 1913 ἡ «Πράβντα» ἄλλαξε ἀρκετούς τίτλους. Ἡ ἐργατική τάξη ὑποστήριζε σταθερά τήν ἐφημερίδα της καί, παρόλες τίς διώξεις, ἡ ἐφημερίδα ἐξακολουθοῦσε νά βγαίνει καί νά μεγαλώνει τό τιράζ της.

Σέ μιά σειρά ἔργα πού περιλαβαίνονται στόν τόμο φωτίζονται τά ζητήματα τῆς ὀργάνωσης τῆς δουλιᾶς τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας στήν Κρατική δούμα. Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ καθημερινά τούς μπολσεβίκους βουλευτές, τούς δίνει ὁδηγίες πάνω στά ζητήματα τακτικῆς μέσα στή Δούμα, διδάσκει τούς ἐργάτες βουλευτές νά χρησιμοποιοῦν τό βῆμα τῆς Δούμας γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ἀντιλαϊκῆς πολιτικῆς τῆς ἀπολυταρχίας καί τῆς κάλπικης δημοκρατίας τῶν καντέτων, γιά τήν προπαγάνδιση τῶν ἐπαναστατικῶν συνθημάτων. Οἱ μπολσεβίκοι βουλευτές ἔλεγαν τήν ἀλήθεια σχετικά μέ τή δύσκολη κατάσταση καί τίς ἀνάγκες τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν, σχετικά μέ τήν ἐθνική καταπίεση, ξεσκέπαζαν τήν προετοιμασία τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης γιά πόλεμο. Οἱ κυριότερες ἀγορεύσεις τῶν βουλευτῶν στή Δούμα προετοιμάζονταν ἀπό τόν Λένιν ἤ μέ τή συμμετοχή του. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1913 ὁ Λένιν στέλνει στό βουλευτή Γκ. Ι. Πετρόβσκι ἕνα σχέδιο λόγου γιά τό ἐθνικό ζήτημα· τό Μάη, σύμφωνα μέ τό σχέδιο τοῦ λόγου πού εἶχε συνταχθεῖ ἀπό τόν Λένιν, ὁ μπολσεβίκος βουλευτής μιλάει στή Δούμα κατά τή συζήτηση τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ γιά τό 1913. Ὁ Λένιν προετοίμασε γιά τόν Α. Ε. Μπαντάγεφ τό σχέδιο λόγου «Σχετικά μέ τήν πολιτική τοῦ Ὑπουργείου τῆς Λαϊκῆς Παιδείας» καί γιά τόν Ν. Ρ. Σάγκοφ «Σχετικά μέ τήν ἀγροτική πολιτική (γενική) τῆς σημερινῆς κυβέρνησης».

Τό Μπολσεβίκικο κόμμα μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν ἔκανε ἀμείλικτο ἀγώνα ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, ἔδειχνε στήν

ἐργατική τάξη τί ζημιά προξενοῦν οἱ ὀπορτουνιστές στήν ἐπανάσταση. Τά πολυάριθμα ἄρθρα τοῦ Λένιν στήν «Πράβντα», ἰδιαίτερα ἡ ἐργασία «Ἐπίμαχα ζητήματα», δείχνουν τήν ἔντονη πάλη τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς λικβινταριστές, στούς τροτσκιστές καί τούς ἄλλους ὀπορτουνιστές, πού προσπαθοῦσαν νά διαλύσουν τό κόμμα, νά ὑπονομεύσουν τήν ἑνότητα τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων. Ὁ Λένιν δείχνει ὅτι τό λικβινταριστικό «σύνθημα τοῦ «νόμιμου κόμματος» εἶναι σύνθημα τοῦ «*ρεφορμισμοῦ*», σύνθημα πού σημαίνει — μέ τό σημερινό συσχετισμό τῶν τάξεων καί τῶν πολιτικῶν δυνάμεων στή Ρωσία — *ἄρνηση* τῆς ἐπανάστασης. Τό σύνθημα τῆς παρανομίας εἶναι σύνθημα τῆς ἐπανάστασης» (σελ. 310). Ὁ Λένιν ξεσκεπάζει τήν προδοτική πολιτική τῶν λικβινταριστῶν, πού ὑποστήριζαν τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη στήν πάλη της ἐνάντια στήν καινούργια ἐπανάσταση πού φούντωνε. Οἱ λικβινταριστές, χάνοντας τήν ἐπιροή τους μέσα στούς ἐργάτες, ἔσμιγαν ὅλο καί περισσότερο μέ τήν ἀστική τάξη, μέ τούς καντέτους.

Ὁ Λένιν παραθέτει στατιστικά στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμό τῶν ἐργατικῶν ὁμάδων πού ὑποστήριζαν μέ τίς χρηματικές τους εἰσφορές τήν μπολσεβίκικη «Πράβντα» καί τή λικβινταριστική ἐφημερίδα «Λούτς». Τά ἀντικειμενικά αὐτά στοιχεῖα ἔδιναν πλήρη δυνατότητα νά κρίνει κανείς ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας ἀκολουθοῦσε τήν «Πράβντα», τήν ὑποστήριζε· τά στοιχεῖα αὐτά ἔδειχναν τόν ὅλο καί αὐξανόμενο ρόλο τοῦ Μπολσεβίκικου κόμματος σάν ἐμπροσθοφυλακῆς τῆς ἐπαναστατικῆς ἐργατικῆς τάξης, σάν ὁδηγητῆ ὅλων τῶν ἐργαζομένων.

Στήν περίοδο τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης, ὁ Λένιν, οἱ μπολσεβίκοι συνέχιζαν τόν ἀγώνα ἐνάντια στούς κρυφολικβινταριστές καί τούς συνηγόρους τους. Τό ρόλο αὐτό ἔπαιζαν οἱ ὁμάδες ἐξωτερικοῦ, πού δέν εἶχαν δεσμούς μέ τίς ἐργατικές μάζες καί δέν εἶχαν τήν ὑποστήριξη καμιᾶς παράνομης ὀργάνωσης τῆς Ρωσίας. Ἀνάμεσά τους ἦταν οἱ τροτσκιστές, οἱ «βπεριοντοφικοί» καί ἄλλοι. Μεγάλη προσοχή δίνει ὁ Λένιν τό 1913 στό ξεσκέπασμα τοῦ τροτσκιστικοῦ, ἀντικομματικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου. Ἀγωνίζεται γιά νά βγεῖ ἀπό τό συνασπισμό αὐτό ἡ σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τῆς Λεττονίας, διατηρώντας ἐπαφή μέ τούς μπολσεβίκους τῆς Λεττονίας. Αὐτό τό δείχνει τό «Σχέδιο πλατφόρμας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας», πού δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο.

* * *

Στόν 23ο τόμο περιλαβαίνονται οἱ παρακάτω 8 ἐργασίες πού δέν εἶχαν δημοσιευτεῖ πρωτύτερα στά Ἅπαντα τοῦ Λένιν: «Γράμμα πρός τή Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας», «Τό ἐργατικό κόμμα καί οἱ ξιπασμένοι φιλελεύθεροι (Γιά τόν Πότρεσοφ)», «Ἡ ἐπέτειος τῆς «Πράβντα» (Ἐργατική ὑποστήριξη τῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας)», «Ἡ πάλη τῶν κομμάτων στήν Κίνα», «Ἀπ' ἀφορμή τό κύριο ἄρθρο τοῦ φύλ. ἀρ. 189 τῆς ἐφημερίδας «Λούτς»», «Οἱ τσιφλικάδες γιά τούς πλανόδιους ἐργάτες γῆς», «Οἱ καπιταλιστές καί ὁ ἐξοπλισμός» καί «Φτηνό κρέας — γιά τό «λαό»».

Τό «Γράμμα πρός τή Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας» τό ἔγραψε ὁ Λένιν μέ ἐντολή τῆς Σύσκεψης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, πού ἔγινε στήν Κρακοβία στήν περίοδο τῆς σκληρῆς πάλης τοῦ κόμματος ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Τό γράμμα ἀποτελεῖ ἀπάντηση στήν πρόταση τῶν ἡγετῶν τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν νά συγκληθεῖ κοινή σύσκεψη λικβινταριστῶν καί μπολσεβίκων γιά τή συνένωσή τους. Ὁ Λένιν ἀπόριψε κατηγορηματικά τή μεσολάβηση τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν πού ἤθελαν νά βοηθήσουν τούς λικβινταριστές.

Τό ἄρθρο «Φτηνό κρέας — γιά τό «λαό»» δείχνει ὅτι ὁ Λένιν δέν ἄφηνε νά τοῦ ξεφύγει καί ἡ παραμικρή εὐκαιρία γιά τό ξεσκέπασμα τῆς ἀντιλαϊκῆς πολιτικῆς τοῦ τσαρισμοῦ καί τῆς ἀστικῆς τάξης, κάνοντας χρήση τῶν πιό ἁπλῶν, προσιτῶν καί κατανοητῶν παραδειγμάτων γιά τίς ἐργαζόμενες μάζες, τά ὁποῖα χρησιμοποιοῦσε γιά νά τοποθετεῖ τά μεγάλα πολιτικά ζητήματα.

Στό μέρος «Προπαρασκευαστικά ὑλικά» περιλαβαίνονται τρεῖς ἐργασίες: «Σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ»» καί δυό σχέδια πάνω στή διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα, πού τήν ἔκανε ὁ Λένιν τόν Ἰούνη τοῦ 1913 στή Ζυρίχη, τή Γενεύη, τή Λωζάνη καί τή Βέρνη.

Τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΠΡΩΜΕΝΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ [1]

Τό κύριο στή διδασκαλία τοῦ Μάρξ εἶναι ὅτι φώτισε τόν κοσμοϊστορικό ρόλο τοῦ προλεταριάτου σάν δημιουργοῦ τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας. Ἡ πορεία τῶν γεγονότων σ᾿ ὅλο τόν κόσμο ἐπιβεβαίωσε ἄραγε κατοπινά αὐτή τή διδασκαλία, ὅπως τήν εἶχε ἐκθέσει ὁ Μάρξ;

Γιά πρώτη φορά ὁ Μάρξ μίλησε γι᾿ αὐτήν τό 1844. Τό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού βγῆκε τό 1848, μᾶς δίνει κιόλας μιά πλήρη, συστηματική, τήν καλύτερη ὥς τά τώρα ἔκθεση αὐτῆς τῆς διδασκαλίας. Ἀπό τότε ἡ παγκόσμια ἱστορία χωρίζεται ξεκάθαρα σέ τρεῖς κύριες περιόδους: 1) ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1848 ὥς τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ (1871)· 2) ἀπό τήν Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ ὥς τή ρωσική ἐπανάσταση (1905)· 3) ἀπό τή ρωσική ἐπανάσταση καί ὕστερα.

Ἄς δοῦμε φευγαλέα ποιά τύχη εἶχε ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ στήν καθεμιά ἀπ᾿ αὐτές τίς περιόδους.

I

Στίς ἀρχές τῆς πρώτης περιόδου δέν κυριαρχεῖ καθόλου ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ. Δέν εἶναι παρά μιά ἀπό τίς ἐξαιρετικά πολυάριθμες ὁμάδες ἤ ρεύματα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Κυριαρχοῦν τέτιες μορφές σοσιαλισμοῦ, πού συγγενεύουν βασικά μέ τό δικό μας τό ναροντνικισμό: μή κατανόηση τῆς ὑλιστικῆς βάσης τῆς ἱστορικῆς κίνησης, ἀνικανότητα νά ξεχωρίσουν τό ρόλο καί τή σημασία τῆς κάθε τάξης τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, συγκάλυψη τῆς ἀστικῆς οὐσίας τῶν δημοκρατικῶν μετασχηματισμῶν μέ διάφορες δῆθεν σοσιαλιστικές φράσεις γιά τό «λαό», τή «δικαιοσύνη», τό «δίκαιο» κτλ.

Ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1848 δίνει θανάσιμο χτύπημα σέ ὅλες αὐτές τίς θορυβώδεις, παρδαλές, φωνακλάδικες μορφές τοῦ *προμαρξικοῦ* σοσιαλισμοῦ. Ἡ ἐπανάσταση σ' ὅλες τίς χῶρες δείχνει τίς διάφορες τάξεις τῆς κοινωνίας *στή δράση*. Οἱ τουφεκισμοί τῶν ἐργατῶν ἀπό τή δημοκρατική ἀστική τάξη τίς μέρες τοῦ Ἰούνη τοῦ 1848 στό Παρίσι δείχνουν ὁριστικά ὅτι *μόνο* τό προλεταριάτο εἶναι ἀπό τή φύση του σοσιαλιστικό. Ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη φοβᾶται ἑκατό φορές περισσότερο τήν ἀνεξαρτησία αὐτῆς τῆς τάξης ἀπό ὁποιαδήποτε ἀντίδραση. Ὁ δειλός φιλελευθερισμός σέρνεται μπροστά στήν ἀντίδραση. Ἡ ἀγροτιά ἱκανοποιεῖται μέ τήν κατάργηση τῶν ὑπολειμμάτων τῆς φεουδαρχίας καί περνᾶ μέ τό μέρος τοῦ καθεστῶτος καί μόνο ποῦ καί ποῦ ταλαντεύεται ἀνάμεσα στήν *ἐργατική δημοκρατία* καί στόν *ἀστικό φιλελευθερισμό*. Ὅλες οἱ θεωρίες γιά *ἀταξικό* σοσιαλισμό καί γιά *ἀταξική* πολιτική ἀποδείχνονται κούφιες ἀνοησίες.

Ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ (1871) τερματίζει αὐτή τήν ἐξέλιξη τῶν ἀστικῶν μετασχηματισμῶν. Μόνο στόν ἡρωισμό τοῦ προλεταριάτου χρωστᾶ τή στερέωσή της ἡ δημοκρατία, δηλ. ἐκείνη ἡ μορφή κρατικῆς συγκρότησης, ὅπου οἱ ταξικές σχέσεις προβάλλουν μέ τήν πιό ἀπροκάλυπτη μορφή.

Σέ ὅλες τίς ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες μιά πιό συγχυσμένη καί λιγότερο ἀποτελειωμένη ἐξέλιξη ὁδηγεῖ ἐπίσης στήν ἴδια διαμορφωμένη πιά ἀστική κοινωνία. Στά τέλη τῆς πρώτης περιόδου (1848-1871), πού ἦταν περίοδος μέ θύελλες καί ἐπαναστάσεις, ὁ προμαρξικός σοσιαλισμός *πεθαίνει*. Γεννιοῦνται ἀνεξάρτητα *προλεταριακά* κόμματα: ἡ Ι Διεθνής (1864-1872) καί ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία.

II

Ἡ δεύτερη περίοδος (1872-1904) ξεχωρίζει ἀπό τήν πρώτη μέ τόν «εἰρηνικό» της χαρακτήρα, μέ τήν ἔλλειψη ἐπαναστάσεων. Ἡ Δύση ἔχει τελειώσει μέ τίς ἀστικές ἐπαναστάσεις. Ἡ Ἀνατολή δέν ἔχει ἀκόμη ὡριμάσει γι' αὐτές.

Ἡ Δύση μπαίνει στό πεδίο τῆς «εἰρηνικῆς» προετοιμασίας γιά τήν ἐποχή τῶν μελλοντικῶν μετασχηματισμῶν. Παντοῦ διαμορφώνονται προλεταριακά στή βάση τους σοσιαλιστικά κόμματα, πού μαθαίνουν νά χρησιμοποιοῦν τόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, νά δημιουργοῦν τόν καθημερινό τους τύπο, τά μορφωτικά τους ἱδρύματα, τά συνδικάτα τους, τούς συνεταιρισμούς τους. Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ κερδίζει μιά πλήρη νίκη καί *παίρνει πλάτος*. Ἀργά, μά σταθερά προχωρεῖ ἡ κίνηση τοῦ ξεδια-

λέγματος καί τῆς συγκέντρωσης τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου, τῆς προετοιμασίας του γιά τίς μελλοντικές μάχες.

Ἡ διαλεκτική τῆς ἱστορίας εἶναι τέτια, πού ἡ θεωρητική νίκη τοῦ μαρξισμοῦ ἀναγκάζει τούς ἐχθρούς του νά *μεταμφιεστοῦν* σέ μαρξιστές. Ὁ σαπισμένος ἐσωτερικός φιλελευθερισμός δοκιμάζει νά ξαναζωντανέψει μέ τή μορφή τοῦ σοσιαλιστικοῦ *ὀπορτουνισμοῦ*. Τήν περίοδο τῆς προετοιμασίας τῶν δυνάμεων γιά τίς μεγάλες μάχες τήν ἑρμηνεύουν μέ τήν ἔννοια τῆς ἄρνησης αὐτῶν τῶν μαχῶν. Τήν καλυτέρευση τῆς κατάστασης τῶν μισθωτῶν δούλων γιά τόν ἀγώνα ἐνάντια στή μισθωτή δουλεία, τήν ἐξηγοῦν μέ τήν ἔννοια ὅτι οἱ μισθωτοί δοῦλοι πουλᾶνε γιά μιά πεντάρα τά δικαιώματά τους στήν ἐλευθερία. Ἀπό δειλία κηρύσσουν τήν «κοινωνική εἰρήνη» (δηλαδή τήν εἰρήνη μέ τή δουλοκτησία), τήν ἄρνηση τῆς ταξικῆς πάλης κτλ. Ἔχουν πάρα πολλούς ὀπαδούς ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές κοινοβουλευτικούς ἄνδρες, στούς διάφορους ὑπαλλήλους τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί στούς «συμπαθοῦντες» διανοούμενους.

III

Δέν εἶχαν ἀκόμη προλάβει οἱ ὀπορτουνιστές νά παινευτοῦν γιά τήν «κοινωνική εἰρήνη» καί γιά τό ὅτι δέν εἶναι ἀναπόφευκτες οἱ θύελλες στή «δημοκρατία» καί ἄνοιξε στήν Ἀσία μιά καινούργια πηγή γιά τίς πιό μεγάλες παγκόσμιες θύελλες. Τή ρωσική ἐπανάσταση τήν ἀκολούθησαν ἡ τουρκική, ἡ περσική, ἡ κινεζική. Ζοῦμε τώρα ἀκριβῶς στήν ἐποχή αὐτῶν τῶν καταιγίδων καί τῆς «ἀντίστροφης ἀντανάκλασής» τους στήν Εὐρώπη. Ὅποια κι' ἄν εἶναι τά πεπρωμένα τῆς μεγάλης κινεζικῆς δημοκρατίας πού ἐναντίον της ἀκονίζουν τώρα τά δόντια τους οἱ διάφορες «πολιτισμένες ὕαινες», καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν πρόκειται νά παλινορθώσει τήν παλιά δουλοπαροικία στήν Ἀσία, νά σαρώσει ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς τόν ἡρωικό δημοκρατισμό τῶν λαϊκῶν μαζῶν στίς ἀσιατικές καί μισοασιατικές χῶρες.

Ὁρισμένοι ἄνθρωποι πού δέν προσέχουν τίς συνθῆκες τῆς προετοιμασίας καί τῆς ἀνάπτυξης τῆς μαζικῆς πάλης, ὁδηγήθηκαν ὥς τήν ἀπόγνωση καί τόν ἀναρχισμό ἀπό τίς μακρόχρονες ἀναβολές μιᾶς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στόν καπιταλισμό στήν Εὐρώπη. Βλέπουμε τώρα πόσο κοντόφθαλμη καί λιγόψυχη εἶναι ἡ ἀναρχική ἀπόγνωση.

Δέν πρέπει νά μᾶς πιάνει ἀπόγνωση, μά νά ἀντλοῦμε θάρρος ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ Ἀσία μέ τά 800 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους της τραβήχτηκε στόν ἀγώνα γιά τά ἴδια εὐρωπαϊκά ἰδανικά.

Οἱ ἀσιατικές ἐπαναστάσεις μᾶς ἔδειξαν τήν ἴδια ἔλλειψη χαρακτήρα καί τήν προστυχιά τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τήν ἴδια ἐξαιρετική σημασία τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δημοκρατικῶν μαζῶν, τόν ἴδιο ξεκάθαρο διαχωρισμό τοῦ προλεταριάτου ἀπό κάθε ἀστική τάξη. Ὅποιος ὕστερα ἀπό τήν πείρα τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας μιλάει γιά *ἀταξική* πολιτική καί γιά *ἀταξικό* σοσιαλισμό, ἀξίζει ἁπλῶς νά τόν βάλουν σ' ἕνα κλουβί καί νά τόν δείχνουν δίπλα σέ ἕνα καγκουρώ τῆς Αὐστραλίας.

Ὕστερα ἀπό τήν Ἀσία ἄρχισε νά ἀναταράζεται — ὄχι ὅμως μέ ἀσιατικό τρόπο — καί ἡ Εὐρώπη. Ἡ «εἰρηνική» περίοδος τοῦ 1872-1904 πέρασε ἀμετάκλητα στήν αἰωνιότητα. Ἡ ἀκρίβεια καί ὁ ζυγός τῶν τράστ προκαλοῦν μιά πρωτοφανέρωτη ὄξυνση τῆς οἰκονομικῆς πάλης, πού ἔβαλε σέ κίνηση ἀκόμη καί τούς ἄγγλους ἐργάτες, πού ἔχουν διαφθαρεῖ περισσότερο ἀπό τό φιλελευθερισμό.Μπροστά στά μάτια μας ὡριμάζει ἡ πολιτική κρίση ἀκόμη καί μέσα στήν πιό «σκληροτράχηλη» χώρα τῶν ἀστῶν καί τῶν γιοῦνκερ, τή Γερμανία. Οἱ ξέφρενοι ἐξοπλισμοί καί ἡ πολιτική τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ δημιουργοῦν στή σύγχρονη Εὐρώπη μιά τέτια «κοινωνική εἰρήνη» πού μοιάζει περισσότερο μέ μπαρουταποθήκη. Ἐνῶ ἡ ἀποσύνθεση *ὅλων* τῶν ἀστικῶν κομμάτων καί τό ὡρίμασμα τοῦ προλεταριάτου προχωροῦν σταθερά.

Μετά τήν ἐμφάνιση τοῦ μαρξισμοῦ καθεμιά ἀπό τίς τρεῖς αὐτές μεγάλες ἐποχές τῆς παγκόσμιας ἱστορίας, τοῦ ἔφερε καινούργιες ἐπιβεβαιώσεις καί καινούργιους θριάμβους. Μά ἀκόμη μεγαλύτερο θρίαμβο θά φέρει στό μαρξισμό, σάν διδασκαλία τοῦ προλεταριάτου, ἡ ἱστορική ἐποχή πού μᾶς ἔρχεται.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 50,
1 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ [2]

Ἀξιότιμοι σύντροφοι!

Μέ πρόταση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ σύσκεψή μας ἀπό ἀντιπροσώπους τῆς ΚΕ καί ἀπό τοπικά στελέχη πού δροῦν στούς διάφορους τομεῖς τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς στή Ρωσία, συζήτησε τό γράμμα σας τῆς 28 τοῦ Δεκέμβρη 1912, ὅπου ἐκφράζετε τήν ἐπιθυμία «νά συγκαλέσετε μιά σύσκεψη καί νά διευθύνετε τίς συζητήσεις».

Ἡ σύσκεψη ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες γιά τό ἐνδιαφέρον σας ἀπέναντι στίς κομματικές μας ὑποθέσεις καί ταυτόχρονα ἀποφασίζει ὁμόφωνα *νά ἀπορίψει* τήν πρότασή σας.

Ἐμεῖς, οἱ ρῶσοι ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες, ἐκτιμοῦμε πάρα πολύ τό κόμμα τοῦ γερμανικοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου. Ἐπιδιώκουμε ὥστε νά ὑπάρχουν ἀνάμεσα στό ρωσικό καί τό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα οἱ πιό ἀδελφικές σχέσεις. Καί, ἐπειδή δέν ἐπιθυμοῦμε νά ἀφήσουμε καμιά παρανόηση, θά προσπαθήσουμε νά σᾶς ἐκθέσουμε εἰλικρινά, ἀξιότιμοι σύντροφοι, τούς λόγους πού μᾶς ἔκαναν νά ἀπορίψουμε τήν πρότασή σας.

Ἄς ἀρχίσουμε ἔστω καί ἀπό *τό σκοπό* τῆς σύσκεψης, πού σχεδιάζετε!

Θεωρεῖτε ὅτι σκοπός τῆς σύσκεψης αὐτῆς πρέπει νά εἶναι ἡ «ἐπεξεργασία ἑνιαίου προγράμματος τοῦ κόμματος καί ὀργανωτικοῦ καταστατικοῦ» καί μᾶς προτείνετε νά σᾶς ἀνακοινώσουμε τό σχέδιο καί τοῦ ἑνός καί τοῦ ἄλλου.

Ὡστόσο τό κόμμα μας ἔχει ἀπό πολύν καιρό κομματικό πρό-

γραμμα. Τό 1903 ἤδη, δηλαδή πρίν ἀπό δέκα χρόνια, τό πρόγραμμά μας εἶχε ἐγκριθεῖ στό δεύτερο συνέδριο τοῦ κόμματός μας. Καί ἀπό τότε ἑκατοντάδες χιλιάδες καί στά ἐπαναστατικά χρόνια ἑκατομμύρια προλετάριοι τῆς Ρωσίας ἔδειξαν τήν ἐμπιστοσύνη τους στό πρόγραμμα αὐτό, παλεύοντας κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ κόμματός μας. Ἐμεῖς παραμένουμε πιστοί στό πρόγραμμα αὐτό καί τώρα. Θεωροῦμε *ἐντελῶς* περιττή τήν ἀναθεώρησή του.

Σᾶς κάνουμε γνωστό ὅτι μέχρι σήμερα *ἀκόμη* καί οἱ λικβινταριστές δέν ζήτησαν ἀναθεώρηση τοῦ κομματικοῦ προγράμματος· τουλάχιστον δέν τό ζήτησαν ἀνοιχτά.

Ἡ συνεννόηση ἀνάμεσα σέ διάφορες ὁμάδες καί ὁμαδοῦλες σχετικά μέ ἕνα καινούργιο πρόγραμμα προϋποθέτει *ἔλλειψη κόμματος*. Ἀλλά τό ΣΔΕΚΡ *ὑπάρχει*, κάτω ἀπό τή σημαία του ἀγωνίζεται σάν καί πρῶτα ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας. Τό κόμμα μας πέρασε, περνάει ἐνμέρει καί σήμερα πολύ δύσκολες μέρες. Ἀλλά οὔτε γιά μιά στιγμή δέν ἔπαψε νά ὑπάρχει, παρά τούς ἰσχυρισμούς τῶν λικβινταριστῶν. Μόνο γιά τούς τελευταίους (δηλαδή γιά τούς ἀνθρώπους πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τό κόμμα) εἶναι παραδεκτές οἱ διαπραγματεύσεις γιά τήν ἐπεξεργασία κάποιου κομματικοῦ προγράμματος, ὅπως φαίνεται γιά κάποιο καινούργιο κόμμα. (Ὅσα εἰπώθηκαν μέ μικρές ἀλλαγές ἀφοροῦν καί τήν ἐπεξεργασία τοῦ καινούργιου καταστατικοῦ τοῦ κόμματος.)

Παρακάτω. Ἐμᾶς μᾶς χωρίζουν ἀπό τούς λικβινταριστές βαθιές διαφωνίες ἀρχῶν, κατά πρῶτο λόγο στό ζήτημα τῆς νέας ἐπανάστασης στή Ρωσία. Τό κόμμα μας (μαζί καί *οἱ κομματικοί*-μενσεβίκοι μέ ἐπικεφαλῆς τόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ) ὑποστηρίζει τήν ἄποψη ὅτι ἡ ρωσική ἐργατική τάξη καί τό κόμμα της πρέπει νά παλέψουν γιά μιά καινούργια ἐπανάσταση στή Ρωσία, ἐπανάσταση πού μόνο αὐτή μπορεῖ νά φέρει μιά πραγματική πολιτική ἐλευθερία στή χώρα μας. Οἱ λικβινταριστές αὐτό ἀκριβῶς τό ἀρνοῦνται. Σέ ὅλη τους τήν τακτική ξεκινοῦν ἀπό τήν προϋπόθεση ὅτι ἡ ἐξέλιξη στή Ρωσία θά ἀκολουθήσει λίγο-πολύ τόν εἰρηνικό συνταγματικό δρόμο.

Καταλαβαίνετε εὔκολα, ἀξιότιμοι σύντροφοι, ὅτι ἀπό *τέτιες* κεφαλαιώδεις διαφωνίες ἀπορέει ἀναπόφευκτα μιά ὁλόκληρη σειρά διαφωνίες σέ ὅλα τά ζητήματα τῆς κομματικῆς δουλιᾶς. Οἱ λικβινταριστές ἀρνοῦνται τό σημερινό μας ΣΔΕΚΡ, πού μπορεῖ τώρα νά ὑφίσταται μόνο παράνομα (ἄν καί μπορεῖ νά κάνει καί *κάνει* νόμιμη σοσιαλδημοκρατική δουλιά σέ πολλούς κλάδους). Οἱ λικβινταριστές διαλύουν τή σημερινή μας ὀργάνωση μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά καταφέρουν νά ἱδρύσουν στή σημερινή Ρω-

σία ἕνα νόμιμο ἐργατικό κόμμα. (Ἐδῶ πρέπει νά σημειώσουμε ὅτι ἀκόμη καί οἱ φιλελεύθεροι καντέτοι δέν μποροῦν νά πετύχουν τή νομιμοποίηση τοῦ κόμματός τους.) Ἀπό δῶ ἀκριβῶς ξεκινάει καί ἡ διάσπαση, πού τήν ὀργάνωσαν ὁλοκληρωτικά καί ἀποκλειστικά οἱ λικβινταριστές.

Καί εἶναι εὐνόητο ὅτι αὐτές οἱ διαμάχες, αὐτές οἱ κεφαλαιώδεις διαφορές μποροῦν νά λυθοῦν *μόνο* ἀπό τούς ἴδιους τούς ρώσους συνειδητούς ἐργάτες καί μόνο ἀπό τίς δικές μας σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις τῆς Ρωσίας καί *ἀπό κανέναν ἄλλον*.

Καί οἱ ρῶσοι ἐργάτες ἔκαναν κιόλας σημαντικό βῆμα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή.

Οἱ ἐκλογές γιά τήν IV Δούμα [3], πού τελείωσαν πρίν ἀπό λίγο, ἔδειξαν ὅτι τό ρωσικό προλεταριάτο στή συντριπτική του πλειοψηφία ὑποστηρίζει τήν ἄποψη τοῦ παλιοῦ κόμματός μας μέ τό ἐπαναστατικό του πρόγραμμα καί τήν ἐπαναστατική του τακτική. *Καί οἱ 6 βουλευτές πού ἐκλέχτηκαν σύμφωνα μέ τό νόμο ἀπό τήν ἐργατική κουρία εἶναι μπολσεβίκοι.*

Οἱ 6 αὐτοί βουλευτές ἀντιπροσωπεύουν τά $^9/_{10}$ τῆς ἐργατικῆς Ρωσίας καί δηλώνουν ἀνοιχτά ὅτι εἶναι ἐχθροί τῶν λικβινταριστῶν.

Ἡ *πρώτη* καθημερινή ἐργατική σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα τῆς Ρωσίας (ἡ «Πράβντα» τῆς Πετρούπολης) ἱδρύθηκε καί συντηρεῖται ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες, μέ τίς πενταροδεκάρες τῶν ἐργατῶν καί ἀκριβῶς ἀπό ἐργάτες τῆς ἴδιας (μπολσεβίκικης) κατεύθυνσης. Ἔτσι ἡ ἑνότητα τῆς τεράστιας *πλειοψηφίας* τῶν ἐργατῶν δημιουργεῖται στήν πράξη ἀπό τά κάτω, ἀπό τά σπλάχνα τῆς ἐργατικῆς μάζας. Μόνο μιά *τέτια* ἑνότητα ἔχει ζωή, μόνο αὐτή θά ὁδηγήσει στήν πλήρη συσπείρωση τῶν δυνάμεων τῶν ἐργατῶν.

Δέν σᾶς τό κρύβουμε, σύντροφοι, ὅτι τή μεσολάβηση τοῦ γερμανικοῦ Parteivorstand * τή θεωροῦμε στίς συγκεκριμένες συνθῆκες γενικά ἀπαράδεκτη. Ἀπό ἔλλειψη ἐνημέρωσης, ἤ ἀπό ἄλλο λόγο, ἡ Vorstand ** δέν ἔδειξε ἀμεροληψία ὅσοναφορᾶ ἐμᾶς καί τούς λικβινταριστές. Θά σᾶς ὑπενθυμίσουμε μόνο δυό γεγονότα.

1) Τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ ἀδελφοῦ γερμανικοῦ κόμματος («Vorwärts») [4] διαθέτει ὁλόκληρες στῆλες, γιά τίς πιό ὠμές ἐπιθέσεις τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στήν κομματική μας συν-

* — Διοίκηση τοῦ κόμματος. *Ἡ Σύντ.*

** — Ἡ Διοίκηση. *Ἡ Σύντ.*

διάσκεψη τοῦ Γενάρη 1912 [5], ἐνῶ ὅταν πρόκειται γιά μᾶς ἀρνεῖται νά δημοσιεύσει ἔστω καί μιά καθαρά πραγματική διάψευση, παραβιάζοντας ἔτσι τίς πιό στοιχειώδεις ὑποχρεώσεις ἀπέναντί μας.

2) Τήν περίοδο τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας ἡ Vorstand, παρά τίς διαμαρτυρίες μας, ἔδοσε χρηματική βοήθεια στούς λικβινταριστές, ἐνῶ ἀρνήθηκε νά δόσει στήν Κεντρική Ἐπιτροπή. Ἡ Vorstand ἔδοσε ἐπιχορήγηση στήν Μπούντ, στήν Ἐπιτροπή περιοχῆς Καυκάσου καί στούς Λεττονούς, *δηλαδή* στή λικβινταριστική ΟΕ [6], γιατί ὅλοι ξέρουν ὅτι ἀκριβῶς οἱ τρεῖς αὐτές κυρίως ὀργανώσεις ἀποτελοῦν τή λικβινταριστική ΟΕ. Μέ τά χρήματα τῶν γερμανῶν ἐργατῶν ἄρχισαν κιόλας οἱ λικβινταριστές τήν ἔκδοση ἑνός Konkurrenzorgan * τῆς «Λούτς» [7] στήν Πετρούπολη, πού ἄρχισε νά βγαίνει *τήν ἴδια μέρα τῶν ἐκλογῶν* καί ὄξυνε τή διάσπαση.

Τό νά δίνει κανείς στήν ὥρα τῆς διάσπασης χρηματική βοήθεια στή μιά μερίδα ἐνάντια στήν ἄλλη, εἶναι μιά πράξη ἐντελῶς πρωτάκουστη σέ ὅλη τή Διεθνή. Ἡ Vorstand, κάνοντας αὐτό τό βῆμα, πού ἦταν πρόκληση γιά τούς ὀπαδούς τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Γενάρη, ἔδειξε ὅτι δέν μποροῦσε νά κρατήσει ἀμεροληψία.

Λυπούμαστε πάρα πολύ, ἀλλά ὀφείλουμε νά σᾶς ποῦμε ἀνοιχτά, σύντροφοι, ὅτι ἡ ἐνημέρωση τῶν γερμανῶν συντρόφων γιά τίς ρωσικές ὑποθέσεις γίνεται πάρα πολύ *ἀνώμαλα*. Γι' αὐτό τό λόγο πότε σχεδιάζετε σύσκεψη ἀπό 12 «ρεύματα» (μισοφοιτητικές ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ), ἀγνοώντας τίς ρωσικές ὀργανώσεις, πότε παρουσιάζετε τό σχέδιο σύγκλησης πέντε ὀργανώσεων κτλ. Γι' αὐτό καί οἱ ξετσίπωτες προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν νά σᾶς ἐξαπατήσουν ἀνοιχτά: ἡ ἀπόπειρά τους, λογουχάρη, νά πάρουν ἀπό σᾶς χρήματα μέ τή δικαιολογία ὅτι τό καλοκαίρι τοῦ 1912 στό Χάρκοβο καί στή Μόσχα οἱ μπολσεβίκοι συνενώθηκαν τάχα μέ τούς λικβινταριστές, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἀκριβῶς στό Χάρκοβο καί στή Μόσχα εἶχαν ἐκλεγεῖ μπολσεβίκοι βουλευτές, ἄσπονδοι ἐχθροί τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού ἐκλέχτηκαν *στήν πάλη* κατά τῶν τελευταίων (οἱ βουλευτές Μουράνοφ καί Μαλινόβσκι). Γι' αὐτό τό λόγο δόσατε τόν καιρό τῶν ἐκλογῶν χρηματική βοήθεια σ' αὐτές ἀκριβῶς τίς ὁμάδες (Μπούντ, ΠΠΣ, ΠΣΔ [8]), πού ἦρθαν σέ ὀξύτατη σύγκρουση μαζί μας κατά τίς ἐκλογές καί ἀπό τούς κόλπους τῶν ὁποίων βγῆκε ὁ Γιαγγέλο

* — ἀνταγωνιστικοῦ ὀργάνου. *Ἡ Σύντ.*

ὁ μόνος βουλευτής πού ἔγινε δεκτός στήν ὁμάδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἁπλῶς σάν μέλος χωρίς πλήρη δικαιώματα καί αὐτό μόνο μέ ἑφτά ψήφους ὑπέρ καί ἕξι κατά.

Σ' αὐτό, σύντροφοι, εἶναι καιρός πιά νά μπεῖ τέρμα. 'Αντί ν' ἀκοῦτε ἀναρμόδιους πληροφοριοδότες, ὀφείλετε ν' ἀνοίξετε τίς στῆλες τῶν ὀργάνων σας γιά μιά ἀντικειμενική διευκρίνιση τῆς κατάστασης πραγμάτων στό Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Ρωσίας καί γιά τό φωτισμό τους σέ βάση ἀρχῶν, καί συγκεκριμένα γιά ἄρθρα ὑπογραμμένα ἀπό τούς ὑπεύθυνους ἐκπρόσωπους τῶν διάφορων κομματικῶν ὁμάδων.

"Αν θέλετε νά ξέρετε τήν κατάστασή μας, πρέπει νά παίρνετε τίς πληροφορίες ἀπό τά ντοκουμέντα καί τόν τύπο, ὅπως κάνετε, λογουχάρη, ὅταν παρακολουθεῖτε τήν πάλη τῶν ρευμάτων στήν 'Ιταλία, στήν 'Αγγλία κτλ. Σέ ἀντίθετη περίπτωση, θά κάνετε ἄθελά σας τέτιες ἐνέργειες πού μποροῦν συχνά νά θεωρηθοῦν ἀπό τούς ρώσους ἐργάτες σάν ἐντελῶς ἄδικη προσβολή.

Γράφτηκε στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1960 στό περιοδικό «Κομμουνίστ», τεῦχ. 6

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό δακτυλογραφημένο ἀντίγραφο
Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά

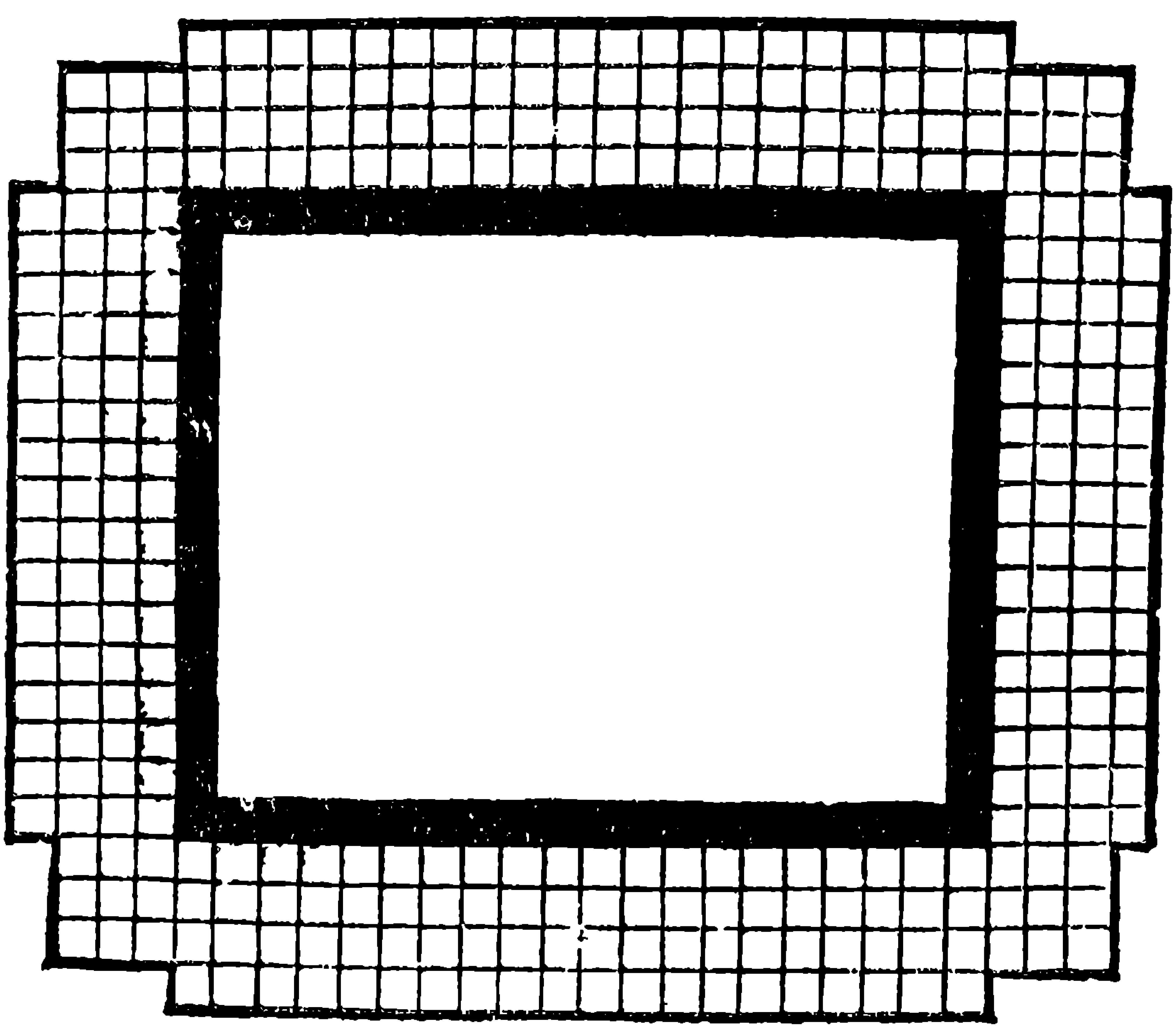
Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΣΙΦΛΙΚΑΔΙΚΗ ΚΑΙ Η ΜΙΚΡΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΓΑΙΟΚΤΗΣΙΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Ἀπ' ἀφορμή τήν πρόσφατη ἐπέτειο τῆς 19 τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1861, δέν θά ἦταν περιττό νά ὑπενθυμίσουμε τή σημερινή κατανομή τῆς γῆς στήν εὐρωπαϊκή Ρωσία.

Ἡ τελευταία ἐπίσημη στατιστική κατανομῆς τῆς γῆς στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία δημοσιεύτηκε ἀπό τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν καί ἀφορᾶ τό ἔτος 1905.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα αὐτῆς τῆς στατιστικῆς, μεγαλοτσιφλικάδες πού ἔχουν πάνω ἀπό 500 ντεσιατίνες γῆ, ἦταν (σέ στρογγυλούς ἀριθμούς) περίπου 30.000 καί κατέχουν περίπου 70.000.000 ντεσιατίνες.

Περίπου 10.000.000 φτωχά ἀγροτικά νοικοκυριά ἔχουν *τόση ἀκριβῶς* γῆ.

Ἄρα, κατά μέσο ὅρο, σέ κάθε μεγαλοτσιφλικά ἀντιστοιχοῦν περίπου 330 φτωχές ἀγροτικές οἰκογένειες καί μάλιστα κάθε ἀγροτική οἰκογένεια ἔχει περίπου 7 *(ἑφτά)* ντεσιατίνες γῆ, ἐνῶ κάθε μεγαλοτσιφλικάς ἔχει περίπου 2.300 *(δυό χιλιάδες τριακόσιες)* ντεσιατίνες.

Γιά νά φανεῖ παραστατικά τό γεγονός αὐτό, συντάχθηκε τό σχεδιάγραμμα πού δημοσιεύεται πιό πάνω.

Τό μεγάλο λευκό τετράγωνο στή μέση παριστάνει τό κτῆμα τοῦ μεγαλοτσιφλικᾶ. Τά μικρά τετραγωνάκια γύρω-γύρω παριστάνουν τά μικρά κτήματα τῶν ἀγροτῶν.

Ὅλα τά τετραγωνάκια εἶναι 324, ἐνῶ ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λευκοῦ τετραγώνου εἶναι ἴση μέ 320 τετραγωνάκια.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 51,
2 τοῦ Μάρτη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΠΑΡΑΦΩΝΕΣ ΝΟΤΕΣ

Ὁ λόγος τοῦ κ. Μιλιουκόφ στήν Κρατική δούμα πάνω στό ζήτημα τοῦ γενικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος παρουσιάζει ἐξαιρετικό ἐνδιαφέρον, γιατί ὁ ὁμιλητής ἀναγκάστηκε νά θίξει ὁλόκληρη σειρά ζητημάτων, πού ἔχουν πρωταρχική σημασία γιά τή δημοκρατία.

Ὁ τύπος μας γενικά — μαζί καί ὁ φιλελεύθερος — ὀχυρώνεται ὅλο καί περισσότερο πίσω ἀπό τήν ἀπαίσια καί χωρίς ἀρχές συνήθεια: νά ξεμπερδεύει μέ ἐγκωμιαστικά (ὁ κ. Λιτόβτσεφ στή «Ρέτς»[9]) ἤ μέ ὑβριστικά σημειώματα γιά τούς λόγους στή Δούμα καί νά μήν ἀναλύει *ποτέ τό ἰδεολογικό* περιεχόμενο αὐτῶν τῶν λόγων!

Οἱ ἐργάτες δέν πιστεύουν στήν ἀστική πολιτικολογία. Οἱ ἐργάτες θέλουν νά *μάθουν* τήν πολιτική. Ἀνταποκρινόμενοι σ' αὐτή τήν ἐπιθυμία, θά προσπαθήσουμε νά ἀναλύσουμε τό λόγο τοῦ κ. Μιλιουκόφ.

«...Ἐσεῖς, — λέει ὁ κ. Μιλιουκόφ, ἀπευθυνόμενος *συνεχῶς* στούς ὀχτωβριστές — ὄχι μόνο δέν συνδέεστε μέ συγκεκριμένες ὑποχρεώσεις μέ τήν ἐξουσία, δέν συνδέεστε μέ τήν ἐξουσία οὔτε καί μέ τό δεσμό τῆς «εὐγνωμοσύνης» —

γιατί τάχα οἱ ἐκλογές πλαστογραφήθηκαν σέ βάρος σας.

Ὁ κ. Μιλουκόφ, ἕνας ἀπό τούς πιό μορφωμένους καντέτους[10], καθηγητής Πανεπιστημίου, διευθυντής ἐφημερίδας, κτλ., ἀνάπτυξε μέ τόν πιό σοβαρό τρόπο αὐτό τό ἐπιχείρημα καί μάλιστα συμπλήρωσε:

«... προφανῶς δέν ὑπάρχει στή Ρωσία ἐκεῖνο τό κοινωνικό στρῶμα πού θά ὑποστήριζε τήν τωρινή κυβερνητική πολιτική...» («Ροσσίγια», ἀρ. φύλ. 2236).

Ἡ ὑποκρισία αὐτῶν τῶν συλλογισμῶν εἶναι κατάφωρη. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Μιλιουκόφ ἀνάφερε σέ συνέχεια ἀπόσπασμα τοῦ γάλλου Σάλ, πού δίκαια λέει, πώς *«ὁ κόμπος τοῦ προβλήματος» «εἶναι τό ἀγροτικό ζήτημα»*.

«Γιά νά ἐκλεγεῖ ἡ συντηρητική III Δούμα — λέει ὁ Σάλ — ἔπρεπε νά μεταφερθεῖ ἡ πλειοψηφία ἀπό τούς ἀγρότες στούς τσιφλικάδες... Ἡ γαιοκτησία καί ἡ ἀριστοκρατία τοῦ πλούτου μποροῦν νά συγκροτήσουν συνασπισμό μέ τά $^{5}/_{8}$ τῶν ψήφων (κατά τήν ἐκλογή τῶν μελῶν τῆς Κρατικῆς δούμας, σύμφωνα μέ τόν ἐκλογικό μας νόμο), ἐνῶ ἡ μειοψηφία κυριολεκτικά συντρίβεται: οἱ ἀγρότες, ἡ μεσαία τάξη καί οἱ δημοκράτες τῶν πόλεων προσκαλοῦνται ἀπό τό νομοθέτη ὄχι νά κάνουν τίς ἐκλογές, ἀλλά νά κοιτᾶνε τίς ἐκλογές, ὄχι νά παίρνουν μέρος στίς ἐκλογές, ἀλλά νά παραβρίσκονται σ' αὐτές».

Ἔξυπνα καί σωστά σκέπτεται ὁ ἀντιδραστικός Σάλ. Εὐχαριστοῦμε τόν κ. Μιλιουκόφ γιά τά ἐνδιαφέροντα ἀποσπάσματα,.. πού *καταρίπτουν* τήν ἀερολογία τοῦ κ. Μιλιουκόφ! Προφανῶς στή Ρωσία *ὑπάρχει* κοινωνικό «στρῶμα» (ἡ τάξη τῶν τσιφλικάδων-φεουδαρχῶν ἤ θιασωτῶν τῆς δουλοπαροικίας) πού ὑποστηρίζει τήν κυβερνητική πολιτική καί πού συνδέεται μέ *τήν ἐξουσία* μέ στενά ταξικά συμφέροντα. Σύνδεση ὅμως μέ «ὑποχρεώσεις» καί μέ «εὐγνωμοσύνη» γενικά εἶναι κουταμάρα — νά τό θυμᾶστε αὐτό, σοφέ κ. καντέτε!

Στό ἑπόμενο ἄρθρο * θά δείξουμε, πῶς αὐτός ὁ σοφός καντέτος — ἀκριβῶς ὅπως ὁ γάτος γυροφέρνει τή ζεστή κρέμα — στριφογύριζε ἀπ' αὐτόν τόν «κόμπο τοῦ προβλήματος» (δηλ. τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος) πού σωστά ὑποδείχτηκε ἀπό τόν ἀντιδραστικό Σάλ.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 55,
7 τοῦ Νοέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 14-15. *Ἡ Σύντ.*

«Ο ΚΟΜΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ»

Εἴδαμε ὅτι ὁ γάλλος ἀντιδραστικός Σάλ, πού ἀπόσπασμά του ἀναφέρει ὁ Μιλιουκόφ, σωστά φρονεῖ ὅτι τό ἀγροτικό ζήτημα εἶναι «ὁ κόμπος τοῦ προβλήματος» πού στέκεται μπροστά στή Ρωσία *.

Ὁ κ. Μιλιουκόφ παράθεσε ἔξυπνες λέξεις τοῦ ἔξυπνου ἀντιδραστικοῦ, ἀλλά δέν κατάλαβε τίποτε ἀπολύτως ἀπ' αὐτές!

«...Ἐκεῖνο τόν ἀγρότη πού ἐσεῖς (δηλ. οἱ ὀχτωβριστές καί ἡ κυβέρνηση: ὁ κ. Μιλιουκόφ *μ' αὐτούς* συζητάει!) φέρατε ἐδῶ μέ τά ἴδια σας τά χέρια, εἶναι δυνατό νά τόν κάνετε ἐξαρτημένο; Μά αὐτός μιλάει ἀπ' αὐτή τήν ἕδρα γιά γῆ καί λέει ὅ,τι ἀκριβῶς ἔλεγε ὁ ἀνεξάρτητος ἀγρότης στήν Ι καί ΙΙ Κρατική δούμα. Ὄχι, κύριοι, δέν ὑπάρχει στοιχεῖο στή ρωσική ζωή πιό ἀνεξάρτητο καί πιό σταθερό ἀπό τό ρῶσο ἀγρότη». (Χειροκροτήματα ἀπό τ' ἀριστερά καί φωνές: «Σωστά».)

Εἶναι βέβαιο πώς χειροκρότησαν μόνοι οἱ ὑποκριτές καντέτοι, γιατί σέ ὅλους εἶναι γνωστό, 1ο, ὅτι στήν ΙΙΙ καί στήν IV Κρατική δούμα οἱ ἀγρότες *δέν* μιλᾶνε *ἐντελῶς* «τό ἴδιο», ἀλλά πιό ἀδύνατα ἀπ' ὅ,τι στήν Ι καί τή ΙΙ Κρατική δούμα καί 2ο, ὅτι στή ρωσική ζωή *ὑπάρχει* στοιχεῖο πιό ἀνεξάρτητο καί πιό σταθερό. Μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ κ. Μιλιουκόφ ἦταν *ὑποχρεωμένος* νά παραδεχτεῖ στήν ὁμιλία του ὅτι «περισσότερα ἀπ' ὅλους», γιά τίς πολιτικές ἐλευθερίες στή Ρωσία ἔκαναν οἱ *ἐργάτες*. Ἤ μήπως ἡ «ἀνεξαρτησία» μπορεῖ νά μετρηθεῖ μέ ἄλλο μέτρο;

Ἀλλά ἡ οὐσία δέν βρίσκεται σ' αὐτό. Ἡ οὐσία εἶναι, ἄν *τώρα* μποροῦν νά συμβιβαστοῦν τά συμφέροντα τῶν 130.000 τσιφλικάδων καί τῆς μάζας τῶν ἀγροτῶν; Ὁ κ. Μιλιουκόφ «φλυάρησε γύρω» ἀπ' αὐτό τό ζήτημα, *γιά νά ἀποφύγει τήν ἀπάντηση.*

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 12-13. *Ἡ Σύντ.*

Καί ὁ κ. Ε. Λιτόβτσεφ, ἐξαγορασμένος ἀπό τή «Ρέτς» γιά νά ἐπαινέσει τόν Π. Μιλιουκόφ, ἔγραψε ὅτι ὁ λόγος του

«σκόρπισε τή θολούρα γύρω ἀπ' αὐτό τό ὀξύ καί ἐπίμαχο ζήτημα. Τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα ὥς τά σήμερα εἶναι γιά πολλούς, κάτι σάν φόβητρο, σάν τό ἀποκορύφωμα τῆς ἐπαναστατικότητας».

Νά κι' ἕνα ἀκόμη δεῖγμα ἀερολογίας!

Διδαχτεῖτε ἀπό τόν ἀντιδραστικό Σάλ, κ.κ. φιλελεύθεροι φαφλατάδες! Ὁ κόμπος τοῦ προβλήματος εἶναι τό ἀγροτικό ζήτημα. Μποροῦν νά συμβιβαστοῦν σ' αὐτό τό ζήτημα *τώρα* τά συμφέροντα τῶν 130.000 οἰκογενειῶν τῶν τσιφλικάδων καί τῶν 10.000.000 ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν; Ναί ἤ ὄχι;

Νά ποῦ βρίσκεται ὁ «*κόμπος*» τοῦ ζητήματος τοῦ γενικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, κ. Μιλιουκόφ, καί σεῖς *διαφθείρετε* τήν πολιτική συνείδηση τοῦ λαοῦ, μέ τό νά κουκουλώνετε μέ φράσεις αὐτή τήν οὐσία τῆς ὑπόθεσης πού εἶναι ὁλοφάνερη γιά κάθε μυαλωμένο ἄνθρωπο.

Ἄν στό ἐρώτημα ἀπαντήσετε: *ναί*, θά σᾶς διαψεύσω μέ τή *δική σας* ὁμολογία ὅτι στήν ΙΙΙ καί στήν IV Κρατική δούμα οἱ ἀγρότες λένε (ἔστω καί πιό ἀδύνατα) «τό ἴδιο ἀκριβῶς» πού ἔλεγαν στήν Ι καί στή ΙΙ Κρατική δούμα.

Ἄν στό ἐρώτημα ἀπαντήσετε: *ὄχι*, τότε καταρέει *ὅλη* ἡ φλυαρία σας γιά τό συμβιβαστικό, τό μή «μονόπλευρο» χαρακτήρα τοῦ γενικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος στή σημερινή Ρωσία.

Καί οἱ ἐπιστημονικές παραπομπές στόν Βίσμαρκ εἶναι ἁπλῶς παιδιάρισμα, γιατί ὁ Βίσμαρκ «ἔδοσε» τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα τότε, ὅταν *ἤδη εἶχαν συμβιβαστεῖ* μέ τήν ἀστική ἀνάπτυξη τῆς Γερμανίας τά συμφέροντα τῶν τσιφλικάδων καί ὅλων τῶν εὐπόρων, καθώς καί μέρους τῶν μεσαίων ἀγροτῶν.

Ἴσως ὁ ὀξυδερκής ἀναγνώστης θά ρωτήσει: δέν βγαίνει ἀπό δῶ ὅτι στή Ρωσία δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα; — Ὄχι, θά ἀπαντήσουμε στόν ὀξυδερκή ἀναγνώστη, τό μόνο πού βγαίνει ἀπό δῶ εἶναι ὅτι στή Ρωσία ἀποκλείεται ἡ μεταρυθμιστική ἄποψη.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 56,
8 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Β Ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Ο ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΟΥΛΟΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ

Ὁ φιλελεύθερος ἱστορικός κ. Μιλιουκόφ, ἡγέτης τοῦ Κόμματος τῶν συνταγματικῶν δημοκρατῶν, ἔγραφε πρίν λίγο καιρό σέ κύριο ἄρθρο στή «Ρέτς»:

«Ἡ κοινωνική ἀνισότητα στή Ρωσία, (ἡ δουλοπαροικία) ἀποδείχτηκε πιό εὔθραυστη καί τυχαῖα δημιουργημένη ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Ὑποχώρησε χωρίς ἀντίσταση (!!!), μέ μιά μονοκοντυλιά. Ὁ Μιλιούτιν καί ὁ Σολοβιόφ χωρίς κόπο πραγματοποίησαν ἐκεῖνο, πού τή δυνατότητά του τήν πρόλεγε ὁ κόμης Στρόγκανοφ ἀκόμη ἐπί Ἀλεξάνδρου Α'».

Συνηθίσαμε στό γεγονός ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι καί μέρος τῶν ναρόντνικων ἱστορικῶν νά ἐξωραΐζουν τή δουλοπαροικία καί τήν κρατική δουλοπαροικιακή ἐξουσία στή Ρωσία. Ἀλλά τέτια αἰσχρά «μαργαριτάρια», ὅπως αὐτό πού ἀναφέραμε, λίγοι τόλμησαν νά ποῦν.

Οὔτε εὔθραυστη ἦταν, οὔτε τυχαῖα δημιουργήθηκε ἡ δουλοπαροικία καί τό δουλοπαροικιακό τσιφλικάδικο κοινωνικό στρῶμα στή Ρωσία, ἀλλά ἦταν πολύ πιό «στέρεα», σταθερή, ἰσχυρή, παντοδύναμη, «ἀπό ὁποιοδήποτε ἄλλο μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου». Οὔτε «χωρίς ἀντίσταση», ἀλλά μέ τήν πιό μεγάλη ἀντίσταση παραχωροῦσε ἐλάχιστο μέρος τῶν προνομίων της. Ἤ, ἴσως, ὁ κ. φιλελεύθερος θά μᾶς ὑποδείξει στόν «πολιτισμένο κόσμο» παραδείγματα παρόμοια τῆς τύχης τοῦ Τσερνισέβσκι;

Ὁ Μιλιούτιν καί ὁ Σολοβιόφ, *αὐτοί οἱ ἴδιοι* ὑπεράσπιζαν τά προνόμια τῶν τσιφλικάδων καί τήν ἐξαιρετικά βαριά «ἐξαγορά» αὐτῶν τῶν προνομίων. Ὁ κ. Μιλιουκόφ, ἀποσιωπώντας τό γεγονός αὐτό, διαστρεβλώνει τήν ἱστορία πού ἐπιβεβαίωνε τήν πενηντάχρονη «βιωσιμότητα» τῶν δουλοπαροικιακῶν προνο-

μίων, τήν παντοκρατορία καί παντοδυναμία τους μετά τόν Μιλιούτιν καί Σία, μετά τή δουλοπαροικιακή μεταρύθμισή «*τους*».

Γιατί οἱ φιλελεύθεροι ἱστορικοί ἐξωραΐζουν τή δουλοπαροικία καί τίς δουλοπαροικιακές μεταρυθμίσεις; Γιατί στούς ἐμπνευστές τέτιων μεταρυθμίσεων βλέπουν τήν εὐχάριστη γι' αὐτούς δουλοπρέπεια μπροστά στούς φεουδάρχες, τόν εὐχάριστο γι' αὐτούς φόβο τῆς δημοκρατίας, τήν ἐπιθυμητή τους ἐπιδίωξη γιά συνασπισμό μέ τήν ἀντίδραση, τό γνωστό σ' αὐτούς ἐξωραϊσμό τῆς ταξικῆς πάλης.

Λόγος γίνεται γιά τό μακρινό παρελθόν. Ταυτόχρονα ἡ τοτινή καί ἡ τωρινή στάση τῶν φιλελευθέρων («στήν ὄψη καί στήν ψυχή γραφειοκράτες»[11]) ἀπέναντι στήν ταξική πάλη εἶναι φαινόμενο τῆς ἴδιας κατηγορίας.

Ὁ κ. Μιλιουκόφ, ἐξωραΐζοντας τή δουλοπαροικία, ἀπεικόνισε θαυμάσια τόν ἑαυτό του, τό κόμμα του καί ὅλο τό ρωσικό ἀστικό φιλελευθερισμό, κατατάσσοντας τόν ἑαυτό του στίς τάξεις τῆς δημοκρατίας γιά νά ἐξαπατήσει τούς ἁπλοϊκούς.

«Πράβντα» ἀρ. φύλ. 57,
9 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

«ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ» ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΜΥΖΗΣΗΣ ΤΟΥ ΙΔΡΩΤΑ

Ὁ ἀμερικανικός ἰμπεριαλισμός προπορεύεται. Ἡ μεγαλύτερη ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς, ἡ μεγαλύτερη ταχύτητα προόδου, ὅλα αὐτά ὑποχρεώνουν τή γηραιά Εὐρώπη νά σέρνεται πίσω ἀπό τούς γιάγκηδες. Ἀλλά ἡ εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη δέν παίρνει ἀπό τήν Ἀμερική τούς προοδευτικούς θεσμούς, τήν πολιτική ἐλευθερία, δέν μιμεῖται τό δημοκρατικό πολίτευμα τοῦ κράτους, ἀλλά τούς νέους τρόπους ἐκμετάλλευσης τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Περισσότερο ἀπό καθετί μιλοῦν σήμερα στήν Εὐρώπη καί ἐνμέρει καί στή Ρωσία γιά τό «σύστημα» τοῦ ἀμερικανοῦ μηχανικοῦ Φρέντερικ Ταίυλορ. Πρόσφατα στήν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Ἰνστιτούτου πολιτικῶν μηχανικῶν στήν Πετρούπολη ὁ κ. Σεμιόνοφ ἔκανε διάλεξη γι᾽ αὐτό τό σύστημα. Ὁ ἴδιος ὁ Ταίυλορ περιέγραψε τό σύστημα αὐτό μέ τόν τίτλο «ἐπιστημονικό» καί τό βιβλίο του πρόθυμα μεταφράζεται καί προπαγανδίζεται στήν Εὐρώπη.

Σέ τί συνίσταται αὐτό τό «ἐπιστημονικό σύστημα»; Στό νά ἀπομυζοῦν ἀπό τόν ἐργάτη τρεῖς φορές περισσότερη δουλιά στή διάρκεια τῆς ἴδιας ἐργάσιμης μέρας: βάζουν νά δουλεύει τόν πιό γερό καί πιό ἐπιδέξιο ἐργάτη. Σημειώνουν μέ εἰδικό ὡρολόγι — σέ δευτερόλεπτα καί σέ κλάσματα τοῦ δευτερολέπτου — τή διάρκεια τοῦ χρόνου πού πηγαίνει γιά κάθε χωριστή ἐργασία, γιά κάθε κίνηση. Ἐπεξεργάζονται τίς πιό οἰκονομικές καί τίς πιό παραγωγικές μεθόδους δουλιᾶς. Βγάζουν τήν ἐργασία τοῦ καλύτερου ἐργάτη σέ κινηματογραφική ταινία κτλ.

Καί τό ἀποτέλεσμα εἶναι μέσα στίς ἴδιες 9-10 ὧρες δουλιᾶς νά παίρνουν ἀπό τόν ἐργάτη τρεῖς φορές περισσότερη δουλιά, νά ἐξαντλοῦν ἄσπλαχνα ὅλες τίς δυνάμεις του, νά ἀπομυζοῦν μέ τριπλάσια ἔνταση κάθε ἰκμάδα τῆς μυϊκῆς καί νεανικῆς δραστη-

ριότητας τοῦ μισθωτοῦ σκλάβου. Πεθαίνει νωρίτερα; Πολλοί ἄλλοι περιμένουν στήν πόρτα γιά δουλιά!..

Πρόοδος τῆς τεχνικῆς καί τῆς ἐπιστήμης στήν καπιταλιστική κοινωνία σημαίνει πρόοδο τῆς τέχνης γιά ἀπομύζηση τοῦ ἱδρώτα.

Νά ἕνα παράδειγμα ἀπό τό βιβλίο τοῦ Ταίυλορ.

Κάνει σύγκριση στή δουλιά τῆς φόρτωσης χυτοσίδηρου στό καροτσάκι πού πηγαίνει γιά παραπέρα ἐπεξεργασία. Κάνει σύγκριση στό παλιό καί στό νέο, στό «ἐπιστημονικό» σύστημα:

	Παλιό	Νέο
	σύστημα:	
Ἀριθμός ἐργατῶν πού ἀπασχολοῦνται στή φόρτωση	500	140
Ἕνας ἐργάτης φορτώνει κατά μέσο ὅρο τόννους (τῶν 61 πουτιῶν)	16	59
Μέσος μισθός τοῦ ἐργάτη	2 ρ. 30 κ.	3 ρ. 75 κ.
Ἔξοδα τοῦ ἐργοστασιάρχη γιά φόρτωση ἑνός τόννου	14,4 κ.	6,4 κ.

Τό κεφάλαιο μειώνει τά ἔξοδά του *δυό φορές* καί περισσότερο. Τό κέρδος μεγαλώνει. Ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἐνθουσιασμένη καί δέν παύει νά ἐγκωμιάζει τούς Ταίυλορ!

Ὁ ἐργάτης στήν ἀρχή παίρνει μιάν αὔξηση. Μά ἑκατοντάδες ἄλλοι ἐργάτες ἀπολύονται. Ὅσοι μένουν, δουλεύουν τέσσερις φορές πιό ἐντατικά, ξεθεώνονται στή δουλιά. Θά στίψουν ὅλες τίς δυνάμεις τοῦ ἐργάτη καί θά τόν διώξουν. Προσλαμβάνουν μόνο νέους καί γερούς.

Ἀπομυζοῦν τόν ἱδρώτα μέ ὅλους τούς κανόνες τῆς ἐπιστήμης...

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 60,
13 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: W

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΟΙ «ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ» ΜΑΣ

Καί ὁ ὑπουργός Οἰκονομικῶν στήν εἰσηγητική ἔκθεσή του γιά τόν προϋπολογισμό καί ὅλα τά κυβερνητικά κόμματα διαβεβαιώνουν τόν ἑαυτό τους καί τούς ἄλλους ὅτι ὁ προϋπολογισμός μας εἶναι σταθερός. Ἐπικαλοῦνται γι' αὐτό, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, τίς «ἐπιτυχίες» τῆς βιομηχανίας, πού ἀναμφίβολα τά τελευταῖα χρόνια σημείωσε ἄνοδο.

Ἡ βιομηχανία μας, ὅπως καί ὅλη ἡ ἐθνική οἰκονομία τῆς Ρωσίας, ἀναπτυσσόταν καί ἀναπτύσσεται καπιταλιστικά. Γι' αὐτό δέν χωράει καμιά συζήτηση. Δέν χρειάζεται καμιά ἀπόδειξη. Ἀλλά, τό νά περιορίζεσαι στά στοιχεῖα γιά «ἀνάπτυξη» καί νά λές ἐπιδεικτικά μέ κομπαστική αὐτοϊκανοποίηση: «αὐξάνει κατά τόσα ἑκατοστά», σημαίνει *νά κλείνεις τά μάτια* στήν *ἀπίθανη* καθυστέρηση καί φτώχια τῆς Ρωσίας, πού ἀποκαλύπτουν αὐτά τά στοιχεῖα.

Τό 1908 ἡ ἀξία τῶν προϊόντων ὅλης τῆς ἐργοστασιακῆς βιομηχανίας μας ἦταν 4.307 ἑκατ. ρούβλια, ἐνῶ τό 1911 ἦταν περίπου 4.895 ἑκατ. ρούβλια, ἀναφωνεῖ κατενθουσιασμένος ὁ ὑπουργός Οἰκονομικῶν.

Κοιτάξτε ὅμως *ποιά σημασία* ἔχουν αὐτοί οἱ ἀριθμοί. Στήν Ἀμερική κάθε δεκαετία γίνεται ἀπογραφή. Γιά νά βροῦμε ἀριθμό πού *νά μοιάζει* μέ δικό μας, πρέπει νά γυρίσουμε στό 1860, ὅταν ἀκόμη στήν Ἀμερική ὑπῆρχε *ἡ δουλεία* τῶν νέγρων.

Τό 1860 ἡ ἀξία τῶν προϊόντων τῆς μεταποιητικῆς βιομηχανίας τῆς Ἀμερικῆς ἀνερχόταν σέ 3.771 ἑκατ. ρούβλια, ἐνῶ τό 1870 σέ 8.464 ἑκατ. ρούβλια. Τό 1910 ἔχουμε ἤδη ἐκεῖ τό ποσό τῶν 41.344 ἑκατ. ρουβλίων, δηλ. σχεδόν *ἐννιά φορές* περισσότερο ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία. Ὁ πληθυσμός τῆς Ρωσίας ἦταν 160 ἑκατ., ἐνῶ τῆς Ἀμερικῆς 92 ἑκατ. τό 1910 καί 31 ἑκατ. τό 1860!

Ὁ μέσος μισθός ἐργασίας τοῦ ρώσου ἐργοστασιακοῦ ἐργάτη

τό 1911 ἦταν 251 ρούβλια τό χρόνο, 8,2 % μεγαλύτερος (στό συνολικό ποσό ὅλων τῶν μισθῶν) ἀπ' ὅ,τι τό 1910, ἀναφωνεῖ κατενθουσιασμένος ὁ ὑπουργός Οἰκονομικῶν.

Στήν 'Αμερική τό 1910 ὁ μέσος μισθός ἐργασίας τοῦ βιομηχανικοῦ ἐργάτη ἦταν *1.036 ρούβλια*, δηλ. πάνω ἀπό *τέσσερις φορές* μεγαλύτερος ἀπό τοῦ ρώσου. Τό 1860 αὐτός ὁ μισθός ἦταν ἴσος μέ *576 ρούβλια*, δηλ. δυό φορές περισσότερο ἀπό τοῦ *σημερινοῦ* ρώσου ἐργάτη.

Ἡ Ρωσία τοῦ 20οῦ αἰώνα, ἡ Ρωσία τοῦ «συντάγματος» τῆς τρίτης τοῦ 'Ιούνη [12] *βρίσκεται πιό κάτω ἀπό τήν 'Αμερική τῆς ἐποχῆς τῆς δουλείας.*

Στή Ρωσία ἡ ἐτήσια παραγωγικότητα ἑνός ἐργοστασιακοῦ ἐργάτη τό 1908 ἦταν 1.810 ρούβλια, ἐνῶ στήν 'Αμερική τό 1860 ἦταν 2.860 ρούβλια καί τό 1910 ἦταν 6.264 ρούβλια.

Εἶναι ἀρκετοί καί αὐτοί οἱ λίγοι ἀριθμοί γιά νά διευκρινιστεῖ μέ συντομία, τί σημαίνει *σύγχρονος* καπιταλισμός καί τί σημαίνει μεσαιωνική δουλοπαροικιακή καταπίεση πού τόν συμπιέζει καί πού καθορίζει τή δύσκολη θέση τῶν πλατιῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς.

Μά ἡ κατάσταση τῶν ἀγροτῶν ἀναπόφευκτα περιορίζει σέ ἀξιοθρήνητες διαστάσεις τήν ἐσωτερική ἀγορά καί τραβάει πρός τά κάτω τόν ἐργάτη, ὁ ὁποῖος τό 1911 ἔπαιρνε δυό φορές λιγότερα ἀπ' ὅ,τι ὁ ἀμερικανός ἐργάτης τήν περίοδο τῆς δουλείας. 'Εκτός ὅμως ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα, οἱ συνθῆκες τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς βάζουν μπροστά στή Ρωσία τό δίλημμα: εἴτε νά συντριβεῖ ἀπό τούς ἀνταγωνιστές τῶν χωρῶν πού ὁ καπιταλισμός προχωρεῖ μέ ἄλλους ρυθμούς καί μέ πραγματικά πλατιά βάση, εἴτε ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' ὅλα τά ὑπολείμματα τῆς δουλοπαροικίας.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 61,
14 τοῦ Μάρτη 1913
'Υπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΣΥΜΦΩΝΙΑ Ή ΔΙΑΣΠΑΣΗ;

(ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΔΙΑΦΩΝΙΩΝ ΣΤΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΔΟΥΜΑΣ)

Ἡ κοινή γνώμη τῆς σοσιαλδημοκρατίας ἀνησύχησε ἀπό τήν ἀπειλή διάσπασης τῆς ὁμάδας πού ἐκδηλώθηκε στό γράμμα τῶν 7 βουλευτῶν. Τό ζήτημα δικαιολογημένα προκάλεσε τό ζωηρό ἐνδιαφέρον τῶν ἐργατῶν. Εἶναι ἀπαραίτητο νά διευκρινίσει κανείς στό μυαλό του τήν κατάσταση σωστά καί ξεκάθαρα.

Στή μιά πλευρά εἶναι καί οἱ ἕξι βουλευτές πού ἐκλέχτηκαν ἀπό τήν ἐργατική κουρία, δηλαδή, ὅπως καθένας καταλαβαίνει, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας. Στήν ἄλλη πλευρά εἶναι οἱ ἑφτά ὑπόλοιποι βουλευτές, πού ἔχουν τή συμπτωματική πλειοψηφία μιᾶς ψήφου μέσα στήν ὁμάδα.

Φαινομενικά ἡ διαμάχη γίνεται γύρω ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ 7 βουλευτές θέλουν νά ὑποχρεώσουν τούς ὑπόλοιπους 6 νά γίνουν συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας «Λούτς» καί ἀποφαίνονται ὑπέρ τῆς συγχώνευσης τῆς «Πράβντα» μέ τή «Λούτς». Οἱ ἀπαιτήσεις αὐτές τῶν 7 βουλευτῶν μᾶς φαίνονται — θά τό ποῦμε ἀνοιχτά — ἁπλῶς μή σοβαρές. Μπορεῖ ἄραγε «μέ τήν πλειοψηφία» νά ὑποχρεώσεις ὁποιονδήποτε νά δουλεύει σέ μιά ἐφημερίδα, ὅταν αὐτός δέν συμμερίζεται τήν κατεύθυνσή της; (Δέν μιλᾶμε πιά γιά τό γεγονός ὅτι κάθε συντακτική ἐπιτροπή πού σέβεται τόν ἑαυτό της, μόνη της δέν θά δεχόταν τέτιους ἀναγκαστικούς συνεργάτες πού προσήχθηκαν βίαια.) Μπορεῖ ἄραγε νά μιλᾶμε στά σοβαρά γιά συγχώνευση τῆς «Πράβντα» μέ τή «Λούτς»;

Ὄχι, βέβαια! Καί δηλώνουμε ἀνοιχτά ὅτι θά θεωρούσαμε *προδοσία* τῆς ὑπόθεσης τοῦ προλεταριάτου τήν ἄρνηση τῆς

«Πράβντα» νά διεξάγει πάλη ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί ἑπομένως καί τή συγχώνευσή της μέ τή «Λούτς», *μέχρις ὅτου ἡ «Λούτς» δέν ἐγκαταλείψει τό λικβινταριστικό κήρυγμα, τό κήρυγμα ἐνάντια στήν «παρανομία», ἐνάντια στίς πολιτικές ἀπεργίες κτλ.* Οἱ σοβαροί παράγοντες τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι ζήτημα ἄν θά πιστέψουν, πώς ἡ «Πράβντα» καί οἱ 6 ἐργάτες βουλευτές θά ἀποφάσιζαν νά αὐτοκτονήσουν μόνο καί μόνο γιατί αὐτό ἐπιδιώκει ἡ «Λούτς». Οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει γι' αὐτό, καί οἱ 7 βουλευτές πολύ καλά θά κάνουν, ἄν πάψουν πιά νά ἐπανέρχονται στό ἐντελῶς ἀπαράδεκτο καί ἀπραγματοποίητο «σχέδιό» τους.

Ὡστόσο, τό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν μέσα στήν ὁμάδα δέν ἐξαντλεῖται μ' αὐτό. Ὁ καθένας νιώθει πώς πίσω ἀπό τίς ἐπιφανειακές διαμάχες γιά καταναγκαστική συνεργασία μέ τή «Λούτς» κρύβεται κάποια ἄλλη, ἀκόμη πιό σπουδαία καί πιό σοβαρή διαφορά. Ἡ διαφορά αὐτή βρίσκεται στό ἑξῆς: *ποιά ἡ στάση τῆς κάθε μερίδας τῆς ὁμάδας ἀπέναντι στό λικβινταρισμό.*

Καί σκέπτεται κανείς: ἐδῶ οἱ ἐργάτες πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἔχουν δίκιο νά ἀπαιτήσουν ἀπό τούς ἑφτά βουλευτές *νά ποῦν ἀνοιχτά, μέ ἀκρίβεια, καθαρά καί παστρικά, ποιά ἡ στάση τους ἀπέναντι στό λικβινταρισμό*; Οἱ ἑφτά βουλευτές εἶναι ὑποχρεωμένοι νά τό κάνουν αὐτό ἐπίσης ἀνοιχτά, ὅπως τό ἔκαναν οἱ ἕξι ἐργάτες βουλευτές. Στήν ὁμάδα τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν βουλευτῶν ἦταν *μενσεβίκοι*. Ἀπέναντι ὅμως στό λικβινταρισμό ἡ στάση τους ἦταν ἔντονα *ἀρνητική*. Ποιά στάση κρατοῦν τώρα ἀπέναντι στό λικβινταρισμό οἱ 7 βουλευτές; Αὐτοί οἱ ἴδιοι προκάλεσαν τό ζήτημα τῆς «Λούτς», δηλ. τοῦ λικβινταρισμοῦ. Γι' αὐτό ἔχουν διπλή ὑποχρέωση νά ποῦν ἀνοιχτά καί καθαρά: ποιά ἡ στάση τους ἀπέναντι στό κήρυγμα τῆς «Λούτς» ἐνάντια στήν παρανομία (βλ. «Λούτς», ἀρ. φύλ. 101 κ.ἄ.), ἐνάντια στίς πολιτικές ἀπεργίες, ἐνάντια στήν ἡγεμονία τῆς ἐργατικῆς τάξης, στό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα κτλ. Χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά γίνει οὔτε βῆμα γιά νά βγοῦμε ἀπό τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε.

Ἐμεῖς λέμε ἀνοιχτά: ἄν τυχόν στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα βρεθεῖ ἔστω καί ἕνας βουλευτής πού θά ἄρχιζε νά βγάζει λόγους ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας παρόμοιους μέ τό ἄρθρο τοῦ φυλ. ἀρ. 101 τῆς «Λούτς» (ἡ αὔξηση τῶν συμπαθειῶν πρός τήν «παρανομία» εἶναι ἕνα «θλιβερό» γεγονός κτλ.), *μ' αὐτόν τό βουλευτή ἡ ρήξη θά ἦταν ἀναπόφευκτη*. Καί ὁ σοσιαλδημοκράτης βουλευτής πού δέν θά σηκωνόταν νά πεῖ ὅτι αὐτός ὁ ὁμιλητής

δέν ἐκφράζει τή γνώμη τῆς σοσιαλδημοκρατίας, θά πρόδινε τό χρέος του ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη.

Εἶναι σωστή ἡ γνώμη μας αὐτή ἤ ὄχι; Ἐμεῖς ἤρεμα θέτουμε τό ζήτημα αὐτό στήν κρίση τῶν ἐργατῶν...

Στίς συνθῆκες ὕπαρξης σοβαρῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στά δυό μισά μέρη τῆς ὁμάδας ἡ ἑνότητα μπορεῖ νά διαφυλαχτεῖ μόνο σέ περίπτωση *πού καί οἱ δυό πλευρές ἐξίσου θά ἐπιδίωκαν τή συμφωνία*. Ἡ «λύση» τῶν προγραμματικῶν ζητημάτων μέ τή συμπτωματική πλειοψηφία μιᾶς ψήφου δέν εἶναι παρά *πρόκληση διάσπασης*. Αὐτό τό καταλαβαίνει ὁ καθένας. Οἱ ἄνθρωποι πού θέλουν σοβαρά τήν ἑνότητα, δέν θά ἀκολουθήσουν ποτέ τό δρόμο μιᾶς τέτιας «ἐπίλυσης» τῶν ζητημάτων.

Εἶναι ἐφικτή αὐτή ἡ συμφωνία στήν ὁμάδα μέ τήν παρούσα σύνθεση; Ὥς τά τώρα *ἦταν* ἐφικτή. Παράδειγμα: ἡ διακήρυξη τῆς ὁμάδας πού διαβάστηκε κατά τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς IV Δούμας. Ἡ ὁμάδα ἀπόριψε τίς λικβινταριστικές ἀξιώσεις, καί αὐτό ἔκανε ἐφικτή τή συμφωνία καί τῶν δυό μερῶν. Ἄν ὑπάρχει καλή θέληση, ἄν οἱ ἑφτά βουλευτές δέν ἑτοιμάζουν διάσπαση, αὐτό *θά εἶναι* ἐφικτό καί στό μέλλον πάνω σέ ὅλα τά σοβαρά πολιτικά ζητήματα.

Τό παράδειγμα τῆς διακήρυξης [13] εἶναι παράδειγμα πού δείχνει *τί πρέπει νά γίνει* γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ διάσπαση. Ἐνῶ τό παράδειγμα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας» εἶναι παράδειγμα πού δείχνει *τί δέν πρέπει νά γίνει* γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ διάσπαση. Τό νά προβάλεις αὐτή τήν ἀπαίτηση, ὅπως τόκανε ὁ σ. Τσχενκέλι, σημαίνει νά καταργεῖς τό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἄν ὥς τά σήμερα οἱ λικβινταριστές διαβεβαίωναν ὅτι αὐτή ἡ ἀπαίτηση «δέν ἀντιφάσκει» στό πρόγραμμα, τώρα ξεσκεπάστηκαν ἀκόμη καί ἀπό τούς ἴδιους τούς μπουντιστές πού (βλ. ἀρ. φύλ. 9 τῆς «Τσάιτ» [14]) συγχαίρουν τόν Τσχενκέλι ἀκριβῶς γιατί «ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν ἀποστεωμένη ἄποψη, τήν ὁποία ὑποστηρίζει ἡ ἐπίσημη θεωρία στό ἐθνικό ζήτημα». Τό νά καταργεῖς τό πρόγραμμα μέ 7 ψήφους ἔναντι 6, *σημαίνει* νά ἑτοιμάζεις *διάσπαση*. Αὐτό τό καταλαβαίνει κάθε συνειδητός ἐργάτης.

Συνεπῶς — *συμφωνία ἤ διάσπαση*! ἔτσι μπαίνει τό ζήτημα.

Ἐμεῖς τί προτείνουμε; — *Συμφωνία*!

Εἶναι ἐφικτή αὐτή ἡ συμφωνία; — Ναί!

Εἶναι ἐπιθυμητή αὐτή ἡ συμφωνία; — Ναί!

Τί ἀπαιτεῖται γιά τήν πραγματοποίησή της; — Νά μήν καταργηθεῖ τό πρόγραμμα, νά μή διασύρεται ἡ «παρανομία» καί

νά παραμένουμε πιστοί στήν παλιά σημαία! Οἱ ἀπαιτήσεις μας, ὅπως βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἶναι μετριοπαθεῖς.

Ὑπέρ τῆς συμφωνίας τῶν 7 μέ τούς 6, ἐνάντια στή διάσπαση! Νά τί πρέπει νά ἀπαιτήσουν ὅλοι οἱ συνειδητοί ἐργάτες.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 62,
15 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Μπ. Μπ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΤΟ «ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ»

Οἱ κυβερνητικές ἐφημερίδες μ' ἐπικεφαλῆς τή γλοιώδη «Νόβογε Βρέμια» [15] ἐγκωμιάζουν τήν κυβέρνησή μας γιά τά θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς δημόσιας οἰκονομίας. Σκεφθεῖτε μόνο: 450 ἑκατομμύρια ρούβλια «χρηματικό ἀπόθεμα»! Δέν βγάζουμε ἀπό τό σπίτι, ἀλλά κουβαλοῦμε, βλέπετε, νά πῶς «ἐμεῖς» διαχειριζόμαστε τό νοικοκυριό.

Καί ἡ «Νόβογε Βρέμια», ἐφημερίδα τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων καί ὀχτωβριστῶν ἐμπόρων, καταλήγει στό συμπέρασμα ὅτι μέ τέτιο ἀποθεματάκι ἀπό 450 ἑκατ. ρούβλια δέν μᾶς τρομάζει καθόλου καί ἕνας πόλεμος.

Ἄς κοιτάξουμε, ὅμως, τήν εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν πού ἀφορᾶ τά ἔσοδα καί τά ἔξοδα τοῦ κράτους γιά τό 1913. Δέν μποροῦμε μήπως σ' αὐτό νά βροῦμε, ἐκτός ἀπό αὐτοεπαίνους (τέτιο καλό στήν ἔκθεση ὑπάρχει ὅσο θέλεις!) *ἀκριβῆ στοιχεῖα* γιά τήν προέλευση τοῦ περιβόητου «χρηματικοῦ ἀποθέματος»;

Ἀνοίγουμε τήν εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ κ. ὑπουργοῦ καί διαβάζουμε (σελ. 15, μέρος I) ὅτι μέσα στήν πενταετία 1908-1912, ἀπό *δάνεια* εἰσήχθηκαν στό δημόσιο ταμεῖο 339½ ἑκατομμύρια ρούβλια. Γιά ἐξόφληση δανείων μέσα στήν ἴδια περίοδο διατέθηκαν 252,1 ἑκατ. ρούβλια.

Συνεπῶς, τά δάνεια *μεγάλωσαν* γενικά *κατά 87,4 ἑκατομμύρια ρούβλια*. Νά ἡ πρώτη «πηγή» σας τοῦ «χρηματικοῦ ἀποθέματος». Ἀθώα πηγή, ὅπως βλέπετε.

Ἀλλά ἄς πᾶμε παραπέρα. Εἶναι γνωστό πώς *ἀπό τήν 1η τοῦ Ὀχτώβρη 1908* ἡ τιμή τῆς κρατικῆς βότκας ἀνέβηκε ὥς τό ἀνώτατο ὅριο καί συγκεκριμένα ἀπό 8 ρούβλια στά 8 ρούβλια καί 40

καπίκια τό βεντρό * (τό συνηθισμένο, ἐνῶ τοῦ ἑστιατορίου ἀπό 11 ὥς 12 ρούβλια).

Σάν ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ «δημοσιονομικοῦ μέτρου» ἡ μέση τιμή τῆς κρατικῆς βότκας ἦταν καί στήν πενταετία 1908-1912 8 ρούβλια καί 48 καπίκια τό δοχεῖο, δηλαδή, ἀκριβῶς *42 καπίκια* ἀκριβότερη ἀπό τήν προηγούμενη πενταετία (1904-1907 — 8 ρούβλια 0,6 καπίκια τό δοχεῖο).

Τό δημόσιο συνολικά πούλησε μέσα στά 5 χρόνια (1908-1912) 440 1/2 ἑκατομμύρια δοχεῖα βότκα τῶν 40°. Ἡ αὔξηση τοῦ κέρδους κατά 42 καπίκια ἀπό κάθε δοχεῖο, ἔδοσε *185 ἑκατομμύρια ρούβλια.*

Νά ἡ δεύτερη πηγή σας τοῦ «χρηματικοῦ ἀποθέματος»!

Ἡ τρίτη πηγή, οἱ κρατικοί σιδηρόδρομοι, ἔδοσε μέσα σέ 4 χρόνια (1908-1911) «καθαρό κέρδος» *53 ἑκατομμύρια ρούβλια, χωρίς νά ὑπολογιστεῖ* ἡ πληρωμή τῶν τόκων καί ἡ ἀπόσβεση τοῦ κεφαλαίου πού ξόδεψε τό δημόσιο καί πού ἀνέρχονται στό ποσό τῶν 2 1/4 δισεκατομμυρίων ρουβλιῶν!! Θά πάρουμε γιά τό 1912 αὐτό τό «κέρδος» στό μέγεθος τοῦ κέρδους τοῦ 1911, δηλ. 105 ἑκατομμύρια ρούβλια. Γιά ὅλη τήν πενταετία ἔχουμε «κέρδος» *158 ἑκατομμύρια ρούβλια.* Εἶναι εὐνόητο πώς μιά τέτια δημόσια «οἰκονομία», πού στίς δαπάνες δισεκατομμυρίων «δέν ὑπολογίζονται» οἱ τόκοι καί ἡ ἀπόσβεση, μοιάζει περισσότερο μέ κρατική ταχυδακτυλουργία. Σημειώνουμε, πώς τούς τόκους καί τίς ἀποσβέσεις τῶν κεφαλαίων πού ξόδεψε τό δημόσιο στούς σιδηροδρόμους, δέν τούς καθόρισε κανένας «ἀριστερός δημοσιογράφος» (ὁ θεός νά φυλάγει!), *μά ὁ ἴδιος ὁ κρατικός ἔλεγχος σέ 397,6 ἑκατομμύρια ρούβλια γιά 4 χρόνια* (1908-1911). Γιά ὅλη τήν πενταετία 1908-1912 τό ποσό αὐτό θά ἀνέβει σέ *500 ἑκατομμύρια ρούβλια!* [16]. Αὐτό ἀποτελεῖ πρότυπο *ληστρικῆς οἰκονομίας.*

Ἀθροίζουμε τίς τρεῖς πηγές τοῦ «χρηματικοῦ ἀποθέματος»:

1) ἀπό δάνεια	87,4	ἑκατ. ρούβ.
2) » τήν ἀνατίμηση τῆς κρατικῆς βότκας	185	» »
3) » τούς κρατικούς σιδηρόδρομους *(χωρίς νά ὑπολογιστοῦν τά 500 ἑκατ. ρούβλια τόκοι καί ἀποσβέσεις τοῦ ξοδεμένου κεφαλαίου)*	158	» »
Σύνολο	430,4	ἑκατ. ρούβ.

* — βεντρό (κουβάς) — ρωσικό μέτρο ὑγρῶν, ἴσο μέ τό 1/40 τοῦ βαρελιοῦ (περίπου 12 λίτρες) πού χρησιμοποιοῦνταν μέχρι τήν ἐφαρμογή τοῦ μετρικοῦ συστήματος. *Σημ. μετ.*

Φαίνεται πώς αὐτά ἀρκοῦν! Τίς μικρότερες «πηγές» δέν χρειάζεται νά τίς ὑποδείξουμε.

Δέν εἶναι μήπως φανερό πώς οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες μας εἶναι δημοσιονομικές μεγαλοφυίες; Νά δανείζεσαι χρήματα, νά ἀνεβάζεις τήν τιμή τῆς βότκας, «νά μήν ὑπολογίζεις» τούς τόκους καί τήν ἀπόσβεση τῶν δισεκατομμυρίων πού ξόδεψες (στήν «οἰκονομία»), αὐτό μήπως δέν εἶναι μεγαλοφυία;

Αὐτό μήπως δέν ἀποτελεῖ ἀπόδειξη «σταθερότητας» τοῦ προϋπολογισμοῦ μας;

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 62,
15 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΚΙΝΕΖΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εἶναι γνωστό πώς ἡ μεγάλη κινεζική δημοκρατία πού δημιουργήθηκε μέ τόσες θυσίες ἀπό τό πρωτοπόρο δημοκρατικό κίνημα τῶν λαϊκῶν μαζῶν στήν Ἀσία δοκίμασε τελευταῖα τίς πιό μεγάλες οἰκονομικές δυσχέρειες. Ἕξι «μεγάλες» δυνάμεις πού θεωροῦνται πολιτισμένες, ἐνῶ στήν πράξη ἐφαρμόζουν τήν πιό ἀντιδραστική πολιτική, συγκρότησαν χρηματιστικό κονσόρτσιουμ (ἑταιρία) πού ἀνέστειλε τή χορήγηση δανείου στήν Κίνα!

Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ ἐπανάσταση στήν Κίνα δέν προκάλεσε στίς γραμμές τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀστικῆς τάξης ἐνθουσιασμό γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας, — τέτια αἰσθήματα μπορεῖ νά νιώσει τό προλεταριάτο, μά εἶναι ἀνίκανοι νά νιώσουν οἱ ἱππότες τοῦ κέρδους, — ἀλλά τόν πόθο νά *καταληστέψει* τήν Κίνα, ν' ἀρχίσει τό διαμελισμό τῆς Κίνας, ν' ἀποσπάσει ἐδάφη ἀπό τήν Κίνα. Τό «κονσόρτσιουμ» τῶν ἕξι δυνάμεων (Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας, Γερμανίας, Ἰαπωνίας, Ἑνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς) προσπάθησε νά ἐξωθήσει τά πράγματα ὥς τή χρεοκοπία τῆς Κίνας, γιά νά ἐξασθενίσει καί ὑποσκάψει τή δημοκρατία.

Ἡ *κατάρευση* αὐτοῦ τοῦ μαυροεκατονταρχίτικου κονσόρτσιουμ ἦταν μιά μεγάλη ἐπιτυχία τῆς νεαρῆς δημοκρατίας πού ἔχει τίς συμπάθειες τῶν ἐργαζομένων ὅλου τοῦ κόσμου. Ὁ πρόεδρος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς δήλωσε ὅτι ἡ κυβέρνησή του δέν πρόκειται νά ὑποστηρίξει πιά τό κονσόρτσιουμ αὐτό καί ὅτι πολύ σύντομα θά *ἀναγνωρίσει* ἐπίσημα τήν κινεζική δημοκρατία. Τώρα οἱ ἀμερικανικές τράπεζες *βγῆκαν* ἀπό τό κονσόρτσιουμ. Ἡ Ἀμερική θά δόσει τώρα στήν Κίνα τήν τόσο ἀναγκαία σ' αὐτήν οἰκονομική βοήθεια, ἀνοίγοντας τήν κινε-

ζική ἀγορά στό ἀμερικανικό κεφάλαιο καί διευκολύνοντας τό ἔργο τῶν μεταρυθμίσεων στήν Κίνα.

Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῆς Ἀμερικῆς ἄλλαξε τήν πολιτική της ἀπέναντι στήν Κίνα καί ἡ Ἰαπωνία. Στήν ἀρχή ἡ Ἰαπωνία δέν ἤθελε ἀκόμη οὔτε καί νά ἐπιτρέψει στόν Σούν Γιάτ-σέν νά ταξιδέψει στήν Ἰαπωνία! Τώρα τό ταξίδι αὐτό ἔγινε καί ὅλοι οἱ δημοκράτες στήν Ἰαπωνία χαιρετίζουν μέ ἐνθουσιασμό μιά συμμαχία μέ τή δημοκρατική Κίνα· ἡ σύναψη *συμμαχίας* μέ τήν Κίνα βρίσκεται στήν ἡμερήσια διάταξη. Ἡ ἀστική τάξη τῆς Ἰαπωνίας, ὅπως καί ἡ ἀμερικανική, κατάλαβε πώς τή συμφέρει περισσότερο ἡ πολιτική εἰρήνης μέ τήν Κίνα, παρά ἡ πολιτική καταλήστεψης καί διαμελισμοῦ τῆς κινεζικῆς δημοκρατίας.

Ἡ κατάρευση τοῦ ληστρικοῦ κονσόρτσιουμ σημαίνει, φυσικά, μιά ἀρκετά σοβαρή ἧττα τῆς ἀντιδραστικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς πού ἐφαρμόζει ἡ Ρωσία.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 68,
22 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΓΕΡΟΝΤΙΚΗ ΠΛΑΔΑΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ

Ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς καντέτους, ὁ βουλευτής Σινγκαριόφ, ἔκανε τελευταῖα στήν Πετρούπολη μιά διάλεξη μέ θέμα: «Ἡ νέα Δούμα καί τά παλιά προβλήματα».

Θέμα ἐπίκαιρο, ἐνδιαφέρον, ζωτικό.

Ὅπως γίνεται συνήθως, ὁ καντέτος μας κατακεραύνωσε τούς ὀχτωβριστές [17]. «Οἱ ὀχτωβριστές — ἀναφώνησε — ντρέπονται νά προσχωρήσουν στή δεξιά πτέρυγα καί δέν τολμοῦν νά προσχωρήσουν στούς ἀριστερούς» («Ρέτς», ἀρ. φυλ. 70). Στούς «ἀριστερούς» ὁ γενναῖος μας· (γενναῖος μπροστά σέ δημοκρατικό ἀκροατήριο) καντέτος κατάταξε, καθώς φαίνεται, τούς προοδευτικούς [18]. Τό ὅτι οἱ στενότατοι αὐτοί φίλοι καί πολιτικοί συνεργάτες τῶν καντέτων εἶναι οἱ ἴδιοι κατά τά 3/4 ὀχτωβριστές, αὐτό ὁ κ. Σινγκαριόφ τό ἀποσιώπησε.

Ὁ κ. Σινγκαριόφ θέλει ὁ δημοκρατικός κόσμος νά θεωρεῖ τούς καντέτους «ἀριστερούς», *παρά* τό διαρκή καί στενότατο ἔμπρακτο συνασπισμό τῶν καντέτων μέ τούς προοδευτικούς πού στέκουν *ἀνάμεσα* στούς καντέτους καί στούς ὀχτωβριστές! Μέ ἄλλα λόγια: οἱ καντέτοι θέλουν νά πιάσουν στά δίχτυα τους τό δημοκρατικό κόσμο, ἐνῶ οἱ ἴδιοι εἶναι στήν πραγματικότητα αἰχμάλωτοι τῶν ὁλοφάνερα *ἀντι*δημοκρατικῶν προοδευτικῶν.

«Ἡ πλήξη — εἶπε ὁ κ. Σινγκαριόφ γιά τήν IV Δούμα — θυμίζει τήν κατάσταση τῶν ἐπιβατῶν ἑνός τραίνου πού καθηλώθηκε σ' ἕνα ἀπομακρυσμένο σταθμό. Γιά νά διασκεδάσουν τήν πλήξη τους καί νά κινήσουν τό τραῖνο, χρειάστηκε νά καταπιαστοῦν οἱ ἴδιοι οἱ ἐπιβάτες μέ τό καθάρισμα τοῦ δρόμου. Γιά νά κινηθεῖ ὅμως ἡ βαριά νομοθετική μηχανή, δέν φτάνουν μόνο οἱ δυνάμεις τῶν ἐπιβατῶν. Οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι κλειδωμένες μέ τρεῖς κλει-

δαριές· αὐτές εἶναι ὁ νόμος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, ἡ ἄνω βουλή καί τό ἀνεύθυνο τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας. Πῶς θά ἀνοίξουν αὐτές οἱ κλειδαριές, ἥσυχα καί εἰρηνικά ἤ μέ ἄλλο τρόπο, αὐτό θά τό δείξει ἡ ἱστορία. Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι δέν μποροῦν νά μένουν ἐντελῶς ἀμέτοχοι· πρέπει ὅλοι μαζί νά δόσουν ἕνα χέρι» («Ρέτς», ἀρ. φυλ. 70).

Βολικό πράγμα νά ἐπικαλεῖται κανείς τήν ἱστορία! Ὁ κ. Σινγκαριόφ καί οἱ καντέτοι ἐπικαλοῦνται τήν ἱστορία *ἔτσι*, ὅπως ἐκεῖνοι γιά τούς ὁποίους ὁ Μάρξ ἔλεγε πώς ὑπερασπίζουν τό κνοῦτο μέ τή δικαιολογία ὅτι τό κνοῦτο εἶναι ἱστορικό [19].

Φυσικά, «ἡ ἱστορία θά δείξει *πῶς* θ' ἀνοίξουν αὐτές οἱ κλειδαριές», αὐτή εἶναι μιά ἀδιαμφισβήτητη ὅσο καί ἀνώφελη ἀλήθεια. Εἶναι μιά ὑπεκφυγή πού προέρχεται ἀπό γεροντική πλαδαρότητα. Ἀπό τόν πολιτικό περιμένουν νά πεῖ *ποιά* τάξη κρατάει τίς κλειδαριές καί *ποιές* τάξεις *μέ ποιά* μέσα πρέπει νά τίς ἀνοίξουν.

«Ἡ ἱστορία θά δείξει» αὐτό πού ἔδειξε κιόλας 7½ χρόνια πρίν, δηλαδή τή στειρότητα τοῦ φιλελεύθερου ρεφορμισμοῦ, τῶν φιλελεύθερων ὀνειροπολημάτων γιά εἰρήνη μέ τήν τάξη πού κρατάει τίς «κλειδαριές».

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 71,
26 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Μ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΓΙΑ ΤΗΝ «ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ»

Τό ζήτημα τῆς «ἔλλειψης πετρελαίου», τῆς ὑπερβολικῆς ἀκρίβειας τοῦ πετρελαίου, τῆς ἐγκληματικῆς συνωμοσίας τῶν μεγιστάνων τῆς πετρελαιοβιομηχανίας γιά τήν καταλήστεψη τῶν καταναλωτῶν, προκάλεσε τό ἐντελῶς δικαιολογημένο ἐνδιαφέρον καί τήν ἐντελῶς εὐνόητη ἀγανάκτηση μέσα στή Δούμα, καί ἀκόμη περισσότερο ἔξω ἀπό τή Δούμα.

Ἡ μονομαχία ἀνάμεσα στόν κύριο ὑπουργό Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας, πού *ὑπεράσπισε* μέ ἕνα μόλις συγκαλυμμένο τρόπο τά μέλη τοῦ καπιταλιστικοῦ συνδικάτου: τούς βασιλιάδες τοῦ πετρελαίου [20] καί τόν κ. Μάρκοφ τό 2ο, πού μέ φλογερότατο πάθος ἔκφρασε τά αἰσθήματα τῶν προσβλημένων εὐγενῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων, ἡ μονομαχία αὐτή (στή συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς δούμας στίς 22 τοῦ Μάρτη) ἀξίζει νά προσεχτεῖ ἰδιαίτερα ἀπό τήν ἐργατική τάξη καί ὅλους τούς δημοκράτες. Ἡ μονομαχία αὐτή χύνει ἄπλετο φῶς στό σύνολο τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στίς δυό «ἰθύνουσες» τάξεις τῆς Ρωσίας, στίς δυό λεγόμενες «ἀνώτερες» (μά στήν πραγματικότητα πολύ χαμερπεῖς, ποταπές, ληστρικές) τάξεις, τήν τάξη τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων καί τήν τάξη τῶν χρηματιστῶν-μεγιστάνων.

Τό ζήτημα τοῦ συνδικάτου πετρελαίου ἀπό πρώτη ματιά φαίνεται σάν μερικό ζήτημα. Δέν εἶναι ὅμως ἔτσι. Στήν πραγματικότητα εἶναι μόνο μιά ἀπό τίς ἐκδηλώσεις τοῦ γενικοῦ καί τοῦ βασικοῦ ζητήματος τῆς διακυβέρνησης τῆς Ρωσίας (ἤ, σωστότερα, τῆς καταλήστευσης τῆς Ρωσίας) ἀπό τίς δυό ἰθύνουσες τάξεις. Ὁ λόγος τοῦ Μάρκοφ τοῦ 2ου ἔδοσε μιά θαυμάσια ἀπάντηση στό συνήγορο τῶν «βασιλιάδων» τοῦ πετρελαίου ἀπό τή σκοπιά ἑνός *ἀρχιαντιδραστικοῦ* πού ἀδικήθηκε στή μοιρασιά τῆς λείας. Δέν εἶναι παράξενο ὅτι ὁ κ. Μάρκοφ ὁ 2ος δέν μπόρεσε ἐδῶ

«νά δεῖ τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του», δέν μπόρεσε νά δεῖ τόν ἑαυτό του (καί τούς φίλους του τσιφλικάδες) στόν καθρέφτη. Θά προσπαθήσω νά προσφέρω μιά ἐκδούλευση στόν κ. Μάρκοφ τό 2ο· θά βάλω μπροστά του ἕναν καθρέφτη. Θά τοῦ ζωγραφίσω τό πορτραῖτο του. Θά δείξω πώς ὁ «καυγάς» τοῦ Μάρκοφ τοῦ 2ου καί τοῦ Χβοστόφ μέ τούς βασιλιάδες τοῦ πετρελαίου, τούς μεγιστάνες τοῦ συνδικάτου πετρελαίου, τούς ἑκατομμυριούχους τοῦ Μπακοῦ εἶναι *οἰκογενειακός* καυγάς, καυγάς ἀνάμεσα σέ *δυό* ἅρπαγες τῆς λαϊκῆς περιουσίας. «Ἐμεῖς κι' ἄν ἐμαλώσαμε, πάλι θ' ἀγαπηθοῦμε». Ὁ κ. ὑπουργός καί ὁ κ. Νόμπελ καί Σία, ἀπό τή μιά μεριά, οἱ κ.κ. Χβοστόφ καί Μάρκοφ μέ τούς φίλους τους στή Σύγκλητο, στό Κρατικό Συμβούλιο [21] κτλ. ἀπό τήν ἄλλη, εἶναι οἱ «*ἐρωτευμένοι*». Μόνο πού αὐτή ἡ ἀγαπημένη καί ἐγκάρδια παρέα στοιχίζει πάρα πολύ ἀκριβά στίς δεκάδες ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν καί τῶν καταστραμμένων ἀγροτῶν τῆς Ρωσίας!

Ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος τοῦ πετρελαίου;

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα στό ξετσίπωτο παραφούσκωμα τῶν τιμῶν τοῦ πετρελαίου ἀπό τούς κ.κ. πετρελαιοβιομήχανους, πού γίνεται ταυτόχρονα μέ μιά τεχνητή *καθυστέρηση* τῆς παραγωγικότητας τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῶν ἐργοστασίων ἀπ' αὐτούς τούς «ἱππότες» τοῦ καπιταλιστικοῦ κέρδους.

Τά βασικά στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τά σημεῖα αὐτά ἀναφέρθηκαν κιόλας στή Δούμα, ὡστόσο πρέπει νά τά ἐπαναλάβω σύντομα, γιά νά κάνω ἐντελῶς σαφή τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ θέματός μου. Τό 1902 ἡ τιμή τοῦ πετρελαίου ἦταν 6 καπίκια τό πούτι. Τό 1904 ἀνεβαίνει στά 14 καπίκια. Ἔπειτα ὁ «καλπασμός» τῶν τιμῶν γίνεται ἀκόμη πιό «τρελλός», ἔτσι πού ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ πέντε ἡ τιμή κατά πούτι φτάνει στά 1908-1909 τά 21 καπίκια καί τό 1912 *τά 38 καπίκια.*

Ἔτσι λοιπόν, μέσα σέ 10 χρόνια οἱ τιμές αὐξήθηκαν *πάνω ἀπό ἕξι φορές!* Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ἡ ἐξόρυξη πετρελαίου *ἐλαττώθηκε* σ' αὐτό τό διάστημα ἀπό 600-700 ἑκατομμύρια πούτια πού ἦταν τό 1900-1902 σέ 500-585 ἑκατομμύρια πούτια τό 1908-1912.

Τούς ἀριθμούς αὐτούς ἀξίζει νά τούς συγκρατήσει κανείς καί νά τούς μελετήσει. Ἐλάττωση τῆς ἐξόρυξης σέ μιά δεκαετία πού ἡ παραγωγή σ' ὅλο τόν κόσμο σημείωσε τεράστια ἅλματα καί αὔξηση τῶν τιμῶν *κατά ἕξι φορές καί κάτι.*

Ὁ κ. ὑπουργός Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας, ὑπερασπίζοντας τούς συνασπισμένους ἐμπόρους καί βιομηχάνους, πρόβαλε ἐπιχειρήματα πού εἶναι ἀξιοθρήνητα σέ σημεῖο ἀπίστευτο.

Αὐξάνει — εἶπε — ἡ ζήτηση τῶν καυσίμων, αὐξάνει ἡ ζήτηση πετρελαίου ἀπό τή βιομηχανία αὐτοκινήτων καί ἀεροπλάνων. Τό φαινόμενο αὐτό εἶναι «παγκόσμιο»· μ' αὐτά τά λόγια προσπαθοῦσε νά παρηγορήσει καί μᾶς καί τό ρωσικό λαό ὁ κ. ὑπουργός.

Τί γίνεται ὅμως στήν Ἀμερική; — θά ρωτήσουμε ἐμεῖς. Τό ἐρώτημα αὐτό ξεπηδᾶ μόνο του, γιατί ὅλοι ξέρουν πώς ἡ Ἀμερική εἶναι ὁ μοναδικός σοβαρός ἀνταγωνιστής τῆς Ρωσίας στήν παραγωγή πετρελαίου. Ἡ Ρωσία καί ἡ Ἀμερική ἔδιναν μαζί τό 1900 πάνω ἀπό τά $^{9}/_{10}$ τῆς παγκόσμιας ἐξόρυξης πετρελαίου, καί τό 1910 πάνω ἀπό τά $^{8}/_{10}$.

Ἄν πρόκειται γιά «παγκόσμιο» φαινόμενο, κ. ὑπουργέ, τότε πρέπει νά γίνεται *τό ἴδιο* καί στήν Ἀμερική. Καί νά, γιά νά προκαλέσει *ἐντύπωση* στούς ἀνίδεους ἀκροατές, ὁ κ. ὑπουργός, ὑπερασπίζοντας τούς συνασπισμένους ληστές τοῦ πετρελαίου, παράθεσε ἀριθμούς γιά τήν Ἀμερική... *μά μόνο γιά 2 χρόνια!!* Στά δυό τελευταῖα χρόνια ἡ τιμή τοῦ πετρελαίου στήν Ἀμερική διπλασιάστηκε, στή Ρουμανία ἐπίσης.

Πολύ καλά, κ. ὑπουργέ! Γιατί ὅμως νά μήν κάνετε τή σύγκριση ὥς τό τέλος; Μιά καί γίνεται σύγκριση, νά γίνει. Δέν πρέπει νά παίζετε μέ τούς ἀριθμούς. Πρέπει νά πάρετε γιά τήν Ἀμερική στοιχεῖα *γιά τό ἴδιο ἀκριβῶς διάστημα* πού ἀναφέρθηκαν καί τά στοιχεῖα σχετικά μέ τή Ρωσία. Δέν εἶναι λοιπόν φανερό πώς αὐτός εἶναι ὁ πιό βασικός, ὁ πιό στοιχειώδης, ὁ πιό πρωταρχικός ὅρος κάθε εὐσυνείδητης χρησιμοποίησης τῆς στατιστικῆς;!

Στή Ρωσία οἱ τιμές ἀνέβηκαν μέσα σέ 10 χρόνια πάνω ἀπό *ἕξι φορές*, σέ σύγκριση μέ τήν πιό χαμηλή τιμή τοῦ 1902, πού ἀνάφερε ὁ ἴδιος ὁ κ. ὑπουργός. Καί στήν Ἀμερική; Ἐδῶ δέν σημειώθηκε καμιά *τέτια* αὔξηση τῶν τιμῶν. Ἀπ' τά 1900 ὥς τά 1910 ἡ τιμή στήν Ἀμερική *ἔπεσε*. Στά τελευταῖα χρόνια ἡ τιμή ἦταν σταθερή.

Ὥστε, ποιό εἶναι τό συμπέρασμα; Διπλασιασμός στήν Ἀμερική καί *ἑξαπλασιασμός* στή Ρωσία. Καί τό 1900 ἡ ἐξόρυξη πετρελαίου στήν Ἀμερική ἦταν *μικρότερη* ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία, ἐνῶ τό 1910 ἦταν *τριπλάσια* ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία!!

Αὐτό τό πράγμα δέν εὐδόκησε νά τό πεῖ ὁ κ. ὑπουργός, πού ὑπεράσπισε ἀδέξια τή συνωμοσία τῶν ἑκατομμυριούχων τοῦ πετρελαίου. Ὡστόσο, εἶναι γεγονός. Ὅποιους ἀριθμούς κι' ἄν πάρετε, παραμένει ἀναμφισβήτητο, ὅτι στήν Ἀμερική ἡ ὕψωση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου στήν τελευταία 10ετία εἶναι *ἀσύγκριτα*

μικρότερη άπ' ὅ,τι στή Ρωσία, ἐνῶ ἡ ἐξόρυξη αὐξήθηκε σέ *γιγάντιο* βαθμό, τή στιγμή πού ἡ Ρωσία ἔμεινε ἐπαίσχυντα στάσιμη καί μάλιστα ἔκανε ἕνα βῆμα πίσω.

Τώρα βλέπουμε μεμιᾶς πόση λίγη ἀλήθεια καί πόση πολλή ψευτιά ὑπάρχει στό ἐπιχείρημα τοῦ ὑπουργοῦ μας, πώς ἡ ὕψωση τῶν τιμῶν εἶναι «παγκόσμιο» φαινόμενο. Ναί, ὕψωση τιμῶν ἔχουμε παντοῦ. Ναί, ὑπάρχουν γενικές καπιταλιστικές αἰτίες πού τήν προκαλοῦν.

Μά στή Ρωσία ἡ κατάσταση εἶναι *ἀφόρητη*, ἀκριβῶς γιατί ἐδῶ ἡ ὕψωση τῶν τιμῶν εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἴσα-ἴσα στό πετρέλαιο καί ἀντί γιά ἀνάπτυξη τῆς παραγωγικότητας ἔχουμε στασιμότητα. Στή Ρωσία ἡ κατάσταση εἶναι *ἐντελῶς ἀφόρητη* ἀκριβῶς γιατί, ἀντί μιᾶς πλατιᾶς, ἐλεύθερης, γοργῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ ἔχουμε στασιμότητα καί σάπισμα. Γι' αὐτό καί ἡ ὕψωση τῶν τιμῶν στή χώρα μας εἶναι ἑκατό φορές πιό κακοήθους μορφῆς.

Ἡ Ρωσία ἔχει 170 ἑκατομμύρια πληθυσμό καί ἡ Ἀμερική 90, δηλαδή λίγο παραπάνω ἀπό τό μισό. Κι' ὅμως ἡ Ἀμερική παράγει τώρα *τρεῖς* φορές περισσότερο πετρέλαιο ἀπό μᾶς, καί *δεκαοχτώ* φορές περισσότερο κάρβουνο. Τό ἐπίπεδο ζωῆς στήν Ἀμερική, κρίνοντας ἀπό τό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν, εἶναι *τέσσερις φορές* ψηλότερο ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία.

Δέν εἶναι λοιπόν φανερό πώς τά λόγια τοῦ κ. ὑπουργοῦ, ὅτι τό κακό αὐτό εἶναι παγκόσμιο φαινόμενο, περικλείνουν ἕνα κατάφωρο ψέμα; Τό κακό αὐτό πλήττει τέσσερις, ἄν ὄχι δέκα φορές *περισσότερο* τή Ρωσία.

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς
26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ Ἀπρίλη), 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1940
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», άρ. φύλ. 21

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

ΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΤΩΝ ΚΑΝΤΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΑΙ

᾿Ανάμεσα στά νομοσχέδια περί ἐλευθεριῶν, πού ὑποβλήθηκαν ἀπό τούς καντέτους στήν Κρατική δούμα, ὑπάρχει καί ἕνα νομοσχέδιο γιά τό ζήτημα τοῦ συνέρχεσθαι.

Οἱ καντέτοι θεωροῦν τόν ἑαυτό τους δημοκρατικό κόμμα. Δέν μποροῦν νά μήν καταλαβαίνουν πώς ἕνα νομοσχέδιο γιά τό ζήτημα τοῦ συνέρχεσθαι, πού ὑποβάλλεται στήν IV Κρατική δούμα, ἔχει ἀποκλειστικά προπαγανδιστικό χαρακτήρα, δηλαδή σκοπός τῆς ὑποβολῆς του εἶναι ἡ προπαγάνδιση, ἡ διάδοση, ἡ ἐξήγηση τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνέρχεσθαι.

᾿Απ᾿ αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἄποψη πρέπει νά κρίνουμε τό νομοσχέδιο τῶν καντέτων: βοηθάει *νά ἐξηγηθεῖ* στόν πληθυσμό τῆς Ρωσίας ἡ σημασία τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνέρχεσθαι, ἡ σπουδαιότητα αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας καί οἱ ὅροι τῆς κατάκτησής της;

Ὄχι. Τό νομοσχέδιο ἔχει καταρτισθεῖ ἀπό φιλελεύθερους ὑπαλλήλους καί *ὄχι* ἀπό δημοκράτες. Περιέχει ἕνα σωρό στερεότυπες, ἀνόητες, γραφειοκρατικές διατάξεις καί δέν περιέχει ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο ἀπό τήν ἄποψη τῆς δημοκρατίας.

᾿Απαγορεύονται οἱ συγκεντρώσεις στίς σιδηροδρομικές καί τροχιοδρομικές γραμμές (§ 3), οἱ συγκεντρώσεις σέ ἀπόσταση ἑνός βερστιοῦ ἀπό τό χῶρο συνεδριάσεων τῆς Κρατικῆς δούμας κτλ. (§ 4)· γιά τίς πόλεις χρειάζεται προηγούμενη δήλωση, ἐνῶ γιά τά χωριά δέν χρειάζεται (§§ 6 καί 7) κτλ. Τί εἶναι αὐτό; Τί χρειάζεται ὅλη αὐτή ἡ ἀξιοθρήνητη, γελοία, ἄθλια γραφειοκρατική σαβούρα;

Ὅλα αὐτά εἶναι ἀντιγραμμένα ἀπό τούς *ἀντεπαναστατικούς* νόμους τῆς Εὐρώπης, ὅλα αὐτά ἀναδίνουν ἀπ᾿ ἄκρη σ᾿ ἄκρη τή δυσωδία τῶν ἐποχῶν τῆς δυσπιστίας πρός τή δημοκρατία καί

τῆς κατάπνιξής της, ὅλα αὐτά ἔχουν φοβερά παλιώσει. Λογουχάρη, στίς πόλεις ἀκριβῶς τίς δημόσιες συγκεντρώσεις τίς ἀναγγέλλουν στίς ἐφημερίδες, τί χρειάζεται λοιπόν ἡ ἠλίθια γραφειοκρατία τῶν «δηλώσεων»;; Μόνο, ἀποκλειστικά καί μόνο, γιά νά ἀποδείξουμε στούς κρατοῦντες ὅτι ἐμεῖς, λέει, οἱ καντέτοι, βλέπουμε τά πράγματα ἀπό τή σκοπιά τῶν «κρατικῶν» συμφερόντων, ὅτι εἴμαστε, λέει, «ἄνθρωποι τῆς τάξης» (δηλαδή, ἐχθροί τῆς δημοκρατίας), ὅτι «ξέρουμε καί μεῖς νά ἐκτιμήσουμε» τίς ὑπαλληλικές στρεψοδικίες.

Στό νομοσχέδιο δέν ὑπάρχει τίποτε τό σπουδαῖο καί τό σοβαρό γιά τή σύγχρονη δημοκρατία. Γιά τή μάζα σπουδαῖο εἶναι νά ἔχει χῶρο γιά τίς συγκεντρώσεις. Χρειάζεται ἕνας *νόμος* πού νά λέει ὅτι μέ αἴτηση, ἄς ποῦμε, ἑνός ὁρισμένου, ὄχι μεγάλου ἀριθμοῦ πολιτῶν, *ὅλα* τά δημόσια κτίρια, σχολειά κτλ., τά βράδια καί τίς ἐλεύθερες ὧρες γενικά, *πρέπει* νά παραχωροῦνται δωρεάν καί χωρίς προσκόμματα στό λαό γιά συγκεντρώσεις. Ἔτσι κάνουν στή Γαλλία καί ἐκτός ἀπό τήν ἠλιθιότητα τῶν Πουρισκέβιτς δέν μποροῦν νά ὑπάρξουν ἄλλα ἐμπόδια σ' αὐτό τό δημοκρατικό ἔθιμο.

Μά ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ οὐσία, ὅτι δηλ. ὅλο τό πνεῦμα, ὅλο τό περιεχόμενο τοῦ νομοσχεδίου τῶν καντέτων περί ἐλευθεριῶν *δέν* εἶναι δημοκρατικό, ἀλλά φιλελευθερο-γραφειοκρατικό.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 72,
27 τοῦ Μάρτη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Ο ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΩΒΙΝΙΣΜΟΣ

Ὁ βαλκανικός πόλεμος [22] πλησιάζει στό τέρμα του. Ἡ κατάληψη τῆς Ἀδριανούπολης σημαίνει ἀποφασιστική νίκη τῶν βουλγάρων καί τό κέντρο βάρους τοῦ ζητήματος μεταφέρθηκε ὁριστικά ἀπό τό θέατρο τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων στό θέατρο τῶν διαπληκτισμῶν καί τῶν δολοπλοκιῶν τῶν λεγόμενων μεγάλων δυνάμεων.

Ὁ βαλκανικός πόλεμος εἶναι ἕνας ἀπό τούς κρίκους τῆς ἁλυσίδας τῶν παγκόσμιων γεγονότων πού σημειώνουν τήν κατάρευση τοῦ μεσαιωνισμοῦ στήν Ἀσία καί στήν Ἀνατολική Εὐρώπη. Δημιουργία ἑνωμένων ἐθνικῶν κρατῶν στά Βαλκάνια, ἀνατροπή τοῦ ζυγοῦ τῶν τοπικῶν φεουδαρχῶν, ὁριστική ἀπελευθέρωση τῶν ἀγροτῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων πού ζοῦν στά Βαλκάνια ἀπό τόν τσιφλικάδικο ζυγό, αὐτό ἦταν τό ἱστορικό καθῆκον πού ἔστεκε μπροστά στούς βαλκανικούς λαούς.

Τό καθῆκον αὐτό οἱ βαλκανικοί λαοί μποροῦσαν νά τό πραγματοποιήσουν δέκα φορές πιό εὔκολα, ἀπ' ὅ,τι τώρα καί μέ εκατό φορές λιγότερες θυσίες, ἄν συγκροτοῦσαν μιά ὁμοσπονδιακή βαλκανική δημοκρατία. Σέ συνθῆκες πλήρους καί συνεποῦς δημοκρατισμοῦ δέν θά μπροῦσε νά ὑπάρξει οὔτε ἐθνική καταπίεση, οὔτε ἐθνική διχόνοια, οὔτε ὑποδαύλιση τῶν θρησκευτικῶν διαφορῶν. Στούς βαλκανικούς λαούς θά ἐξασφαλιζόταν μιά πραγματικά γοργή, πλατιά καί ἐλεύθερη ἀνάπτυξη.

Ποιά εἶναι ἡ ἱστορική αἰτία πού τά φλέγοντα ζητήματα τῶν Βαλκανίων λύνονταν μέ πόλεμο, πού καθοδηγοῦνταν ἀπό τά ἀστικά καί δυναστικά συμφέροντα; Ἡ κύρια αἰτία εἶναι ἡ ἀδυναμία τοῦ προλεταριάτου στά Βαλκάνια καί σέ συνέχεια οἱ ἀντιδραστικές ἐπιδράσεις καί πιέσεις τῆς ἰσχυρῆς εὐρωπαϊκῆς

ἀστικῆς τάξης. Ἡ τάξη αὐτή φοβᾶται τήν πραγματική ἐλευθερία καί στόν τόπο της καί στά Βαλκάνια, ἐπιδιώκει μόνο νά θησαυρίζει σέ βάρος τῶν ἄλλων, ὑποδαυλίζει τό σωβινισμό καί τήν ἐθνική ἔχθρα, γιά νά μπορεῖ πιό εὔκολα νά ἐφαρμόζει τήν πολιτική ληστείας, γιά νά δυσκολέψει τήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῶν καταπιεζόμενων τάξεων στά Βαλκάνια.

Ὁ ρωσικός σωβινισμός, ἀπ᾽ ἀφορμή τά γεγονότα στά Βαλκάνια, δέν εἶναι λιγότερο ἀποκρουστικός ἀπό τόν εὐρωπαϊκό. Καί ὁ καμουφλαρισμένος, φτιασιδωμένος, μπογιατισμένος μέ φιλελεύθερες φράσεις σωβινισμός τῶν καντέτων εἶναι ἀκόμη πιό ἀποκρουστικός κι᾽ ἀκόμη πιό βλαβερός ἀπό τό χοντροκομμένο σωβινισμό τῶν μαυροεκατονταρχίτικων ἐφημερίδων. Οἱ ἐφημερίδες αὐτές προτρέπουν ἀνοιχτά σέ ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν Αὐστρία, σ᾽ αὐτή τήν πιό καθυστερημένη εὐρωπαϊκή χώρα, ὅπου ἔχει ἐξασφαλιστεῖ γιά τούς λαούς (ἄς τό σημειώσουμε σέ παρένθενση) ἀσύγκριτα περισσότερη ἐλευθερία, ἀπ᾽ ὅ,τι στή Ρωσία. Καί ἡ καντέτικη «Ρέτς» ἀπ᾽ ἀφορμή τήν κατάληψη τῆς Ἀδριανούπολης ἔγραφε: «Τά καινούργια περιστατικά δίνουν στή ρωσική διπλωματία ὅλη τή δυνατότητα νά εἶναι πιό ἐπίμονη...».

Σπουδαῖοι «δημοκράτες», πού κάνουν πώς δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἐδῶ πρόκειται μόνο γιά ἐπιμονή στήν ἐπιδίωξη σωβινιστικῶν σκοπῶν! Δέν εἶναι παράξενο ὅτι στό γεῦμα πού ἔδοσε ὁ Ροντζιάνκο στίς 14 τοῦ Μάρτη, ὁ Μιλιουκόφ καί ὁ Ἐφρέμοφ ὁ Γκουτσκόφ, ὁ Μπέννιγκσεν, ὁ Κρουπένσκι καί ὁ Μπαλασόφ ἔσμιξαν σάν καλοί φίλοι. Ἐθνικιστές, ὀχτωβριστές, καντέτοι, δέν εἶναι παρά διαφορετικές ἀποχρώσεις τοῦ ἀποκρουστικοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ καί σωβινισμοῦ, τοῦ ἄσπονδου αὐτοῦ ἐχθροῦ τῆς ἐλευθερίας!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 74,
29 τοῦ Μάρτη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ [23]

Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ προκαλεῖ σ' ὅλο τόν πολιτισμένο κόσμο τή μεγαλύτερη ἐχθρότητα καί τό μίσος ὅλης τῆς ἀστικῆς ἐπιστήμης (καί τῆς ἐπίσημης καί τῆς φιλελεύθερης), πού βλέπει τό μαρξισμό σάν μιά «βλαβερή αἵρεση». Καί δέν μπορεῖ νά περιμένει κανείς διαφορετική στάση, γιατί δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρξει «ἀμερόληπτη» κοινωνική ἐπιστήμη σέ μιά κοινωνία χτισμένη πάνω στήν ταξική πάλη. Ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, *ὅλη* καί ἡ ἐπίσημη καί ἡ φιλελεύθερη ἐπιστήμη, *ὑπερασπίζει* τή μισθωτή δουλεία, ἐνῶ ὁ μαρξισμός ἔχει κηρύξει ἀμείλικτο πόλεμο ἐνάντια σ' αὐτή τή δουλεία. Τό νά περιμένει κανείς ἀμερόληπτη ἐπιστήμη στήν κοινωνία τῆς μισθωτῆς δουλείας εἶναι κουτούτσικη ἀφέλεια, πού μοιάζει μέ τό νά περιμένει κανείς ἀμεροληψία ἀπό τούς ἐργοστασιάρχες στό ζήτημα, ἄν θά πρέπει ν' αὐξήσουν τό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν, ἐλαττώνοντας τά κέρδη τοῦ κεφαλαίου.

Μά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Ἡ ἱστορία τῆς φιλοσοφίας καί ἡ ἱστορία τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης δείχνουν πεντακάθαρα ὅτι στό μαρξισμό δέν ὑπάρχει τίποτε πού νά μοιάζει μέ «αἵρεση», μέ τήν ἔννοια κάποιας κλειστῆς, ἀποστεωμένης διδασκαλίας πού ἐμφανίστηκε *ἔξω* ἀπό τή λεωφόρο τῆς ἐξέλιξης τοῦ παγκόσμιου πολιτισμοῦ. Ἀντίθετα, ὅλη ἡ μεγαλοφυία τοῦ Μάρξ βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι ἔδοσε ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματα πού εἶχε ἤδη θέσει ἡ πρωτοπόρα σκέψη τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ διδασκαλία του γεννήθηκε σάν κατευθείαν καί ἄμεση *συνέχιση* τῆς διδασκαλίας τῶν πιό μεγάλων ἐκπροσώπων τῆς φιλοσοφίας, τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Μάρξ εἶναι παντοδύναμη, γιατί εἶναι σωστή. Εἶναι πλήρης καί ἁρμονική, γιατί δίνει στούς ἀνθρώπους

μιάν ὁλοκληρωμένη κοσμοθεωρία, ἀσυμβίβαστη ἀπέναντι σέ κάθε δεισιδαιμονία, σέ κάθε ἀντίδραση, σέ κάθε ὑπεράσπιση τῆς ἀστικῆς καταπίεσης. Εἶναι νόμιμος διάδοχος ὅ,τι πιό καλοῦ δημιούργησε ἡ ἀνθρωπότητα στό 19ο αἰώνα μέ τή μορφή τῆς γερμανικῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλισμοῦ.

Σ' αὐτές τίς τρεῖς πηγές, πού ἀποτελοῦν ταυτόχρονα καί τά συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ, θά σταθοῦμε μέ συντομία.

I

Ἡ φιλοσοφία τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ὁ *ὑλισμός*. Στή διάρκεια ὅλης τῆς νεότερης ἱστορίας τῆς Εὐρώπης καί κυρίως στά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα, στή Γαλλία ὅπου δινόταν ἡ ἀποφασιστική μάχη ἐνάντια σέ κάθε μεσαιωνική σαβούρα, ἐνάντια στή δουλοπαροικία πού ἐπικρατοῦσε στούς θεσμούς καί στίς ἰδέες, ὁ ὑλισμός ἀποδείχτηκε ἡ μοναδική συνεπής φιλοσοφία, πιστή σ' ὅλες τίς ἀρχές τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἐχθρική πρός τίς δεισιδαιμονίες, τήν ψευτοευλάβεια κτλ. Γι' αὐτό οἱ ἐχθροί τῆς δημοκρατίας προσπαθοῦσαν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις νά «ἀναιρέσουν», νά ὑποσκάψουν, νά συκοφαντήσουν τόν ὑλισμό καί ὑπεράσπιζαν τίς διάφορες μορφές τοῦ φιλοσοφικοῦ ἰδεαλισμοῦ, πού ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς καταλήγει πάντα στήν ὑπεράσπιση ἤ στήν ὑποστήριξη τῆς θρησκείας.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ὑπεράσπισαν μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο τό φιλοσοφικό ὑλισμό καί ἐξήγησαν ἐπανειλημμένα πόσο βαθιά λαθεμένη εἶναι κάθε παρέκκλιση ἀπ' αὐτή τή βάση. Οἱ ἀπόψεις τους ἔχουν ἐκτεθεῖ μέ τή μεγαλύτερη σαφήνεια καί διεξοδικότητα στά ἔργα τοῦ Ἔνγκελς «Λουδοβίκος Φόυερμπαχ» καί «Ἀντι-Ντύρινγκ», πού ὅπως καί τό «Κομμουνιστικό Μανιφέστο» [24], ἀποτελοῦν ἐγκόλπιο κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη.

Ὁ Μάρξ ὅμως δέν σταμάτησε στόν ὑλισμό τοῦ 18ου αἰώνα, μά προώθησε τή φιλοσοφία. Τήν πλούτισε μέ τίς κατακτήσεις τῆς γερμανικῆς κλασικῆς φιλοσοφίας, ἰδιαίτερα τοῦ συστήματος τοῦ Χέγγελ, πού μέ τή σειρά του εἶχε ὁδηγήσει στόν ὑλισμό τοῦ Φόυερμπαχ. Ἡ κυριότερη ἀπ' αὐτές τίς κατακτήσεις εἶναι ἡ *διαλεκτική*, δηλαδή ἡ διδασκαλία τῆς ἐξέλιξης στήν πιό πλήρη, βαθιά κι' ἀπαλλαγμένη ἀπό κάθε μονομέρεια μορφή της, ἡ διδασκαλία τῆς σχετικότητας τῆς ἀνθρώπινης γνώσης πού μᾶς δίνει μιάν ἀντανάκλαση τῆς αἰώνια ἐξελισσόμενης ὕλης. Οἱ νεότατες ἀνακαλύψεις τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν — ράδιο, ἠλεκτρόνια, με-

ПРОСВѢЩЕНІЕ

Ежемѣсячный журналъ.

№ 3.

Мартъ.

СПБ. 1913 годъ.

Ἡ προμετωπίδα τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» τεῦχ. 3, Μάρτης 1913· στό περιοδικό δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ»

Σμίκρυνση

ταστοιχείωση — ἐπιβεβαίωσαν περίλαμπρα τό διαλεκτικό ὑλισμό τοῦ Μάρξ, παρόλες τίς θεωρίες τῶν ἀστῶν φιλοσόφων μέ τίς «καινούργιες» ἀναδρομές τους στόν παλιό καί σάπιο ἰδεαλισμό.

Ὁ Μάρξ, βαθαίνοντας καί ἀναπτύσσοντας τό φιλοσοφικό ὑλισμό, τόν ὁδήγησε ὥς τό τέλος, τόν ἐπέκτεινε ἀπό τή γνώση τῆς φύσης στή γνώση τῆς *ἀνθρώπινης κοινωνίας*. *Ὁ ἱστορικός ὑλισμός* τοῦ Μάρξ ἀποτελεῖ μέγιστη κατάκτηση τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψης. Τό χάος καί ἡ αὐθαιρεσία πού βασίλευαν ὥς τότε στίς ἀντιλήψεις γιά τήν ἱστορία καί τήν πολιτική, ἀντικαταστάθηκαν ἀπό μιά καταπληκτικά ὁλοκληρωμένη καί ἁρμονική ἐπιστημονική θεωρία, πού δείχνει πῶς μέσα ἀπό μιά μορφή τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἀναπτύσσεται, σάν συνέπεια τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, μιά ἄλλη, ἀνώτερη μορφή, ἀπό τή δουλοπαροικία π.χ. γεννιέται ὁ καπιταλισμός.

Ὅπως ἀκριβῶς ἡ γνώση τοῦ ἀνθρώπου ἀντανακλᾶ τή φύση πού ὑπάρχει ἀνεξάρτητα ἀπ᾿ αὐτόν, δηλαδή τήν ἐξελισσόμενη ὕλη, ἔτσι καί ἡ *κοινωνική γνώση* τοῦ ἀνθρώπου (δηλαδή οἱ διάφορες ἀντιλήψεις καί διδασκαλίες φιλοσοφικές, θρησκευτικές, πολιτικές κτλ.) ἀντανακλᾶ τό *οἰκονομικό καθεστώς* τῆς κοινωνίας. Οἱ πολιτικοί θεσμοί εἶναι τό ἐποικοδόμημα πάνω στήν οἰκονομική βάση. Βλέπουμε λ.χ., πῶς οἱ διάφορες πολιτικές μορφές τῶν σύγχρονων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν χρησιμεύουν γιά τή στερέωση τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης πάνω στό προλεταριάτο.

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Μάρξ εἶναι ὁ ὁλοκληρωμένος φιλοσοφικός ὑλισμός, πού ἔδοσε στήν ἀνθρωπότητα — καί ἰδιαίτερα στήν ἐργατική τάξη — ἰσχυρά ὄργανα γνώσης.

II

Ὁ Μάρξ, ἀφοῦ ἀναγνώρισε ὅτι τό οἰκονομικό καθεστώς εἶναι ἡ βάση πάνω στήν ὁποία ὑψώνεται τό πολιτικό ἐποικοδόμημα, ἔστρεψε κυρίως τήν προσοχή του στή μελέτη αὐτοῦ τοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος. Τό βασικό ἔργο τοῦ Μάρξ, τό «Κεφάλαιο», εἶναι ἀφιερωμένο στή μελέτη τοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος τῆς σύγχρονης, δηλαδή τῆς καπιταλιστικῆς, κοινωνίας.

Ἡ κλασική πολιτική οἰκονομία διαμορφώθηκε πρίν ἀπό τόν Μάρξ στήν Ἀγγλία, τήν πιό ἐξελιγμένη καπιταλιστική χώρα. Ὁ Ἄνταμ Σμίθ καί ὁ Ντάβιντ Ρικάρντο, μελετώντας τό οἰκονομικό καθεστώς, ἔβαλαν τίς βάσεις *τῆς ἐργασιακῆς θεωρίας τῆς*

ἀξίας. Ὁ Μάρξ συνέχισε τό ἔργο τους. Θεμελίωσε γερά καί ἀνάπτυξε μέ συνέπεια αὐτή τή θεωρία. Ἔδειξε ὅτι ἡ ἀξία κάθε ἐμπορεύματος καθορίζεται ἀπό τήν ποσότητα τοῦ κοινωνικά ἀναγκαίου χρόνου ἐργασίας, πού ἀπαιτεῖται γιά τήν παραγωγή τοῦ ἐμπορεύματος.

Ἐκεῖ ὅπου οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι ἔβλεπαν σχέσεις πραγμάτων (ἀνταλλαγή ἐμπορεύματος μέ ἐμπόρευμα), ὁ Μάρξ ἀποκάλυψε *σχέσεις ἀνάμεσα σέ ἀνθρώπους*. Ἡ ἀνταλλαγή τῶν ἐμπορευμάτων ἐκφράζει τή σύνδεση ἀνάμεσα στούς ξεχωριστούς παραγωγούς μέσω τῆς ἀγορᾶς. Τό χρῆμα σημαίνει ὅτι ἡ σύνδεση αὐτή γίνεται ὅλο καί πιό στενή, συνενώνοντας ἀδιάρηκτα σ' ἕνα σύνολο ὅλη τήν οἰκονομική ζωή τῶν ξεχωριστῶν παραγωγῶν. *Τό κεφάλαιο* σημαίνει παραπέρα ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς σύνδεσης: ἡ ἐργατική δύναμη τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ἐμπόρευμα. Ὁ μισθωτός ἐργάτης πουλάει τήν ἐργατική του δύναμη στόν ἰδιοκτήτη τῆς γῆς, τοῦ ἐργοστασίου, τῶν ἐργαλείων δουλιᾶς. Ἕνα μέρος τῆς ἐργάσιμης μέρας ὁ ἐργάτης τό διαθέτει γιά νά καλύψει τά ἔξοδα τῆς συντήρησής του καί τῆς συντήρησης τῆς οἰκογένειάς του (μισθός ἐργασίας) καί τό ἄλλο μέρος τῆς μέρας ὁ ἐργάτης δουλεύει δωρεάν, δημιουργώντας γιά τόν καπιταλιστή τήν *ὑπεραξία*, τήν πηγή τοῦ κέρδους, τήν πηγή τοῦ πλούτου τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν.

Ἡ διδασκαλία τῆς ὑπεραξίας εἶναι ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας τοῦ Μάρξ.

Τό κεφάλαιο πού δημιουργήθηκε μέ τή δουλιά τοῦ ἐργάτη καταπιέζει τόν ἐργάτη, καταστρέφοντας τούς μικρονοικοκυρέους καί δημιουργώντας τή στρατιά τῶν ἀνέργων. Στή βιομηχανία φαίνεται ἀμέσως ἡ νίκη τῆς μεγάλης παραγωγῆς, μά καί στή γεωργία βλέπουμε τό ἴδιο φαινόμενο: ἡ ὑπεροχή τῆς μεγάλης καπιταλιστικῆς γεωργίας μεγαλώνει, αὐξάνει ἡ χρησιμοποίηση μηχανῶν, τό ἀγροτικό νοικοκυριό πιάνεται στή θηλιά τοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου, ξεπέφτει καί καταστρέφεται κάτω ἀπό τό βάρος τῆς καθυστερημένης τεχνικῆς. Στή γεωργία εἶναι διαφορετικές οἱ μορφές τῆς κατάπτωσης τῆς μικρῆς παραγωγῆς, ἡ ἴδια ὅμως ἡ κατάπτωσή της εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητο.

Τό κεφάλαιο, τσακίζοντας τή μικρή παραγωγή, ὁδηγεῖ στήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας καί στή δημιουργία μονοπωλιακῆς θέσης γιά τίς ἑνώσεις τῶν πολύ μεγάλων καπιταλιστῶν. Ἡ ἴδια ἡ παραγωγή γίνεται ὅλο καί πιό κοινωνική, — ἑκατοντάδες χιλιάδες κι' ἑκατομμύρια ἐργάτες συνενώνονται σ' ἕνα σχεδιομετρικό οἰκονομικό ὀργανισμό — ἐνῶ τό προϊόν

τῆς κοινῆς ἐργασίας τό ἰδιοποιεῖται μιά χούφτα καπιταλιστῶν. Μεγαλώνει ἡ ἀναρχία στήν παραγωγή, οἱ κρίσεις, τό λυσσαλέο κυνηγητό τῶν ἀγορῶν, ἡ φτώχια τῆς μάζας τοῦ πληθυσμοῦ.

Τό καπιταλιστικό καθεστώς, μεγαλώνοντας τήν ἐξάρτηση τῶν ἐργατῶν ἀπό τό κεφάλαιο, δημιουργεῖ τή μεγάλη δύναμη τῆς ἑνωμένης ἐργασίας.

Ὁ Μάρξ παρακολούθησε τήν ἐξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπό τά πρῶτα ἔμβρυα τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας, ἀπό τήν ἁπλή ἀνταλλαγή ὥς τίς ἀνώτερες μορφές του, ὥς τή μεγάλη παραγωγή.

Καί ἡ πείρα ὅλων τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, τόσο τῶν παλιῶν, ὅσο καί τῶν καινούργιων, δείχνει παραστατικά ἀπό χρόνο σέ χρόνο ὅλο καί σέ μεγαλύτερο ἀριθμό ἐργατῶν τήν ὀρθότητα τῆς διδασκαλίας αὐτῆς τοῦ Μάρξ.

Ὁ καπιταλισμός νίκησε σ' ὅλο τόν κόσμο, μά ἡ νίκη αὐτή δέν εἶναι παρά μόνο τό κατώφλι τῆς νίκης τῆς ἐργασίας κατά τοῦ κεφαλαίου.

III

Ὅταν ἀνατράπηκε ἡ δουλοπαροικία καί εἶδε τό φῶς τῆς μέρας ἡ «*ἐλεύθερη*» καπιταλιστική κοινωνία, ἀποκαλύφθηκε ἀμέσως ὅτι ἡ ἐλευθερία αὐτή σημαίνει καινούργιο σύστημα καταπίεσης καί ἐκμετάλλευσης τῶν ἐργαζομένων. Ἀμέσως ἄρχισαν νά ἐμφανίζονται διάφορες σοσιαλιστικές διδασκαλίες, σάν ἀντανάκλαση αὐτῆς τῆς καταπίεσης καί σάν διαμαρτυρία ἐνάντιά της. Ὁ ἀρχικός ὅμως σοσιαλισμός ἦταν *οὐτοπικός* σοσιαλισμός. Ἔκανε κριτική στήν καπιταλιστική κοινωνία, τήν καταδίκαζε, τήν καταριόταν, ὀνειρευόταν τόν ἀφανισμό της, ἔπλαθε μέ τή φαντασία του ἕνα καλύτερο καθεστώς, προσπαθοῦσε νά πείσει τούς πλούσιους γιά τό ἀνήθικο τῆς ἐκμετάλλευσης.

Μά ὁ οὐτοπικός σοσιαλισμός δέν μποροῦσε νά ὑποδείξει μιά πραγματική διέξοδο. Δέν μποροῦσε οὔτε νά ἐξηγήσει τήν οὐσία τῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς στόν καπιταλισμό, οὔτε ν' ἀνακαλύψει τούς νόμους τῆς ἐξέλιξής του, οὔτε νά βρεῖ τήν *κοινωνική* ἐκείνη *δύναμη* πού εἶναι ἱκανή νά γίνει ὁ δημιουργός τῆς νέας κοινωνίας.

Στό μεταξύ οἱ θυελλώδεις ἐπαναστάσεις, πού συνόδεψαν τήν πτώση τῆς φεουδαρχίας, τῆς δουλοπαροικίας, παντοῦ στήν Εὐρώπη καί κυρίως στή Γαλλία, ἀποκάλυπταν ὅλο καί πιό ἐξώφθαλμα πώς βάση ὅλης τῆς ἐξέλιξης καί κινητήρια δύναμή της εἶναι *ἡ πάλη τῶν τάξεων*.

Καμιά νίκη τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας πάνω στήν τάξη τῶν φεουδαρχῶν δέν κατακτήθηκε χωρίς ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση.

Καμιά καπιταλιστική χώρα δέν διαμορφώθηκε πάνω σέ λίγο-πολύ ἐλεύθερη, δημοκρατική βάση, χωρίς ἀγώνα ζωῆς ἤ θανάτου ἀνάμεσα στίς διάφορες τάξεις τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας.

Ἡ μεγαλοφυία τοῦ Μάρξ συνίσταται στό ὅτι μπόρεσε νωρίτερα ἀπ' ὅλους νά βγάλει ἀπό δῶ τό συμπέρασμα πού μᾶς διδάσκει ἡ παγκόσμια ἱστορία καί νά τό ἐφαρμόσει μέ συνέπεια.Τό συμπέρασμα αὐτό εἶναι ἡ διδασκαλία γιά τήν *ταξική πάλη*.

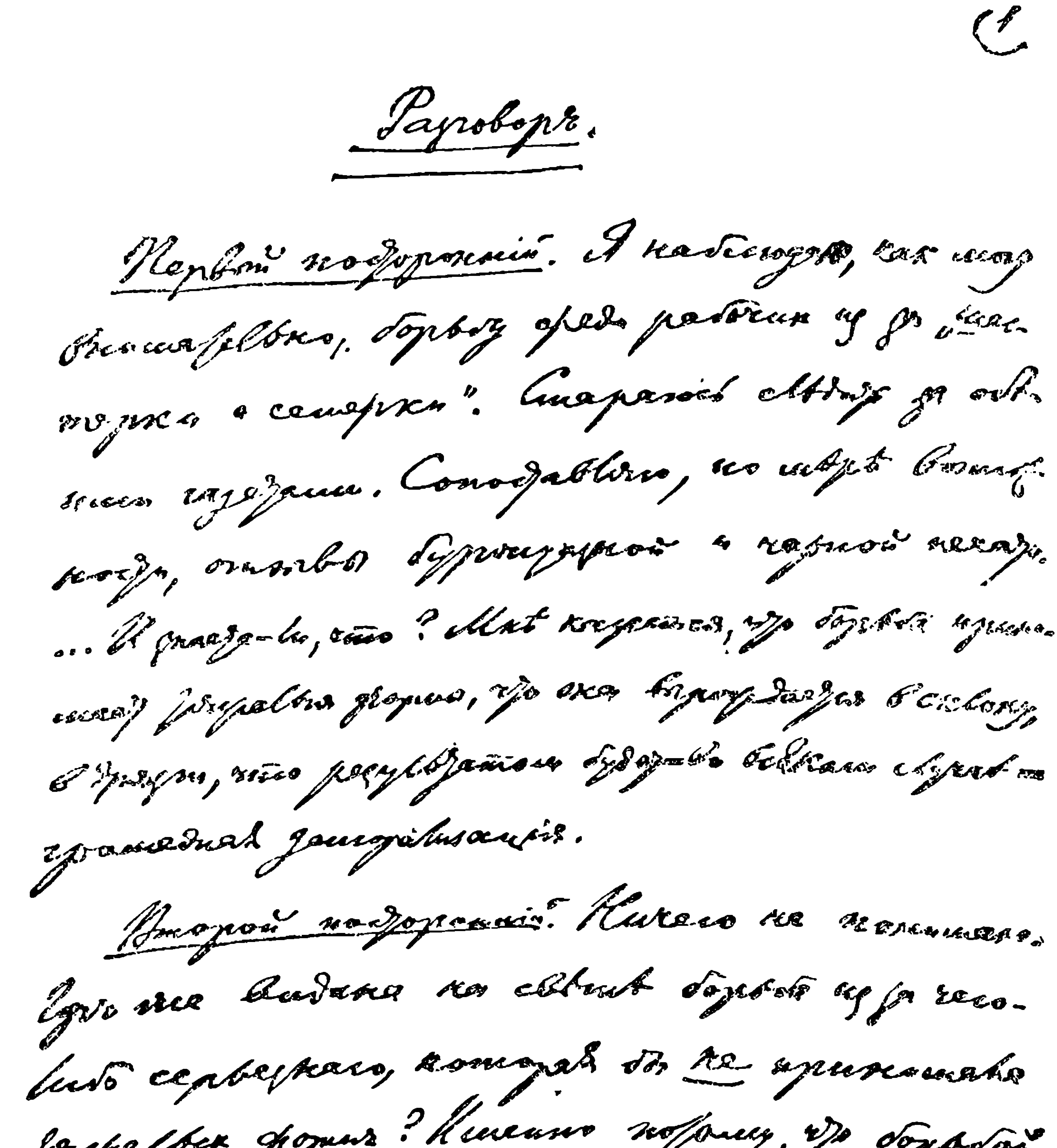
Οἱ ἄνθρωποι ἦταν πάντα καί θά εἶναι πάντα τά ἁπλοϊκά θύματα τῆς ἀπάτης καί τῆς αὐταπάτης στήν πολιτική, ὅσο δέν θά μάθουν ν' ἀναζητοῦν πίσω ἀπό τίς διάφορες ἠθικές, θρησκευτικές, πολιτικές καί κοινωνικές φράσεις, διακηρύξεις, ὑποσχέσεις, τά *συμφέροντα* τούτων ἤ ἐκείνων τῶν τάξεων. Οἱ ὀπαδοί τῶν μεταρυθμίσεων καί τῶν βελτιώσεων θά ἐξαπατοῦνται πάντα ἀπό τούς ὑπερασπιστές τοῦ παλιοῦ, ἐφόσον δέν θά καταλάβουν ὅτι κάθε παλιός θεσμός, ὅσο παράλογος καί σάπιος κι' ἄν φαίνεται, κρατιέται ἀπό τίς δυνάμεις τούτων ἤ ἐκείνων τῶν κυρίαρχων τάξεων. Καί γιά νά σπάσουμε τήν ἀντίσταση αὐτῶν τῶν τάξεων ὑπάρχει *μόνο ἕνα* μέσο: νά βροῦμε μέσα στήν ἴδια τήν κοινωνία πού μᾶς περιβάλλει, νά διαφωτίσουμε καί νά ὀργανώσουμε γιά τήν πάλη τίς δυνάμεις ἐκεῖνες, πού μποροῦν —καί λόγω τῆς κοινωνικῆς τους θέσης *ὀφείλουν* — ν' ἀποτελέσουν τή δύναμη τήν ἱκανή νά σαρώσει τό παλιό καί νά δημιουργήσει τό νέο.

Μόνο ὁ φιλοσοφικός ὑλισμός τοῦ Μάρξ ἔδειξε στό προλεταριάτο τή διέξοδο ἀπό τήν πνευματική σκλαβιά, ὅπου φυτοζωοῦσαν καί φυτοζωοῦν ὥς τώρα ὅλες οἱ καταπιεζόμενες τάξεις. Μόνο ἡ οἰκονομική θεωρία τοῦ Μάρξ ἐξήγησε τήν πραγματική θέση τοῦ προλεταριάτου μέσα στό γενικό σύστημα τοῦ καπιταλισμοῦ.

Σέ ὅλο τόν κόσμο, ἀπό τήν Ἀμερική ὥς τήν Ἰαπωνία καί ἀπό τή Σουηδία ὥς τή Νότια Ἀφρική, πληθαίνουν οἱ αὐτοτελεῖς ὀργανώσεις τοῦ προλεταριάτου. Τό προλεταριάτο διαφωτίζεται καί διαπαιδαγωγεῖται, διεξάγοντας τήν ταξική του πάλη, ἀπαλλάσσεται ἀπό τίς προλήψεις τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, συσπειρώνεται ὅλο καί πιό σφιχτά καί μαθαίνει νά ἐκτιμᾶ σωστά τίς ἐπιτυχίες του, ἀτσαλώνει τίς δυνάμεις του καί ἀναπτύσσεται ἀκατάπαυστα.

«Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 3,
Μάρτης τοῦ 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
«Προσβεστσένιγε»

Разговор.

Первый подписчик. …

Второй подписчик. …

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Συζήτηση». — 1913

Σμίκρυνση

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Πρῶτος παρατηρητής. Παρακολουθῶ, ὅσο μπορῶ προσεκτικότερα, τήν πάλη ἀνάμεσα στούς ἐργάτες γύρω ἀπό τήν «ἑξάδα καί τήν ἑφτάδα». Προσπαθῶ νά παρακολουθήσω καί τίς δυό ἐφημερίδες [25]. Ἀντιπαραθέτω, στό μέτρο τοῦ δυνατοῦ, τά σχόλια τοῦ ἀστικοῦ καί τοῦ μαύρου τύπου... Καί ξέρετε τί; Μοῦ φαίνεται πώς ἡ πάλη παίρνει σκληρές μορφές, ὅτι ἐκφυλίζεται σέ φαγωμάρα, σέ μικροκαυγάδες, πώς τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι — ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς — μιά τεράστια ἠθική ἀποσύνθεση.

Δεύτερος παρατηρητής. Δέν καταλαβαίνω τίποτε. Ποῦ εἴδατε ποτέ πάλη γιά κάτι τό σοβαρό, πού νά *μήν* παίρνει σκληρές μορφές; Ἀκριβῶς ἐπειδή μέ τήν πάλη λύνεται ἕνα σοβαρό ζήτημα, γι' αὐτό μέ «μικροκαυγαδάκια» δέν βγαίνει τίποτε. Ἐκεῖνοι πού συνήθισαν νά ἀρνοῦνται καί ἐξακολουθοῦν νά ἀρνοῦνται τίς ἀρχές τῆς κομματικῆς συγκρότησης δέν πρόκειται νά παραδοθοῦν χωρίς νά προβάλουν τήν πιό ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση. Ἡ ἀπεγνωσμένη ἀντίσταση γεννάει παντοῦ καί πάντα «σκληρές μορφές», γεννάει τίς *προσπάθειες* μετατόπισης τῆς διαμάχης ἀπό τή σφαίρα τῶν ἀρχῶν στή σφαίρα τῆς φαγωμάρας. Καί τί μ' αὐτό; Μήπως ἔχετε τή γνώμη ὅτι πρέπει γιά τό λόγο αὐτό νά παραιτηθοῦμε ἀπό τήν πάλη ὑπέρ τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς κομματικῆς συγκρότησης;

Πρῶτος παρατηρητής. Ξεφεύγετε λιγάκι ἀπό τό ζήτημα πού ἔβαλα καί βιάζεστε ὑπερβολικά «νά περάσετε στήν ἐπίθεση». Κάθε ὅμιλος ἐργατῶν καί ἀπό τή μιά καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά βιάζεται «νά σκαρώσει» μιά ἀπόφαση, λές καί ὑπάρχει ἅμιλλα γιά τό ποιός θά ξεπεράσει τόν ἄλλο σέ τσουχτερά λόγια. Τί ὑβρεολόγια πού ἀπωθοῦν ἀπό τόν ἐργατικό τύπο μάζες ἐργατῶν, οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν τό σοσιαλιστικό φῶς καί πού, ἴσως, πετοῦν τήν ἐφημερίδα μέ αἴσθημα εἴτε ἀπορίας, εἴτε κάποιας ντροπῆς

γιά λογαριασμό τοῦ σοσιαλισμοῦ... Ἴσως μάλιστα καί νά απογοητεύονται γιά πολύν καιρό ἀπό τό σοσιαλισμό. Ἡ ἅμιλλα στό ὑβρεολόγιο δημιουργεῖ μιά κατάσταση «ἀφύσικης ἐπιλογῆς» πού προωθεῖ στίς πρῶτες θέσεις τούς «εἰδικούς στό μπόξ»... Ἐνθαρύνονται οἱ παλικαρισμοί στήν προσβολή τοῦ ἀντιπάλου καί ἀπό τή μιά καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά. *Ἔτσι* πρέπει τό σοσιαλιστικό κόμμα νά διαπαιδαγωγεῖ τό προλεταριάτο; Δέν καταντᾶ μήπως αὐτό ἐπιδοκιμασία ἤ τουλάχιστο ἀνοχή τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, ἀφοῦ ὀπορτουνισμός σημαίνει θυσία τῶν *θεμελιακῶν* συμφερόντων τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος χάρη μιᾶς στιγμιαίας ἐπιτυχίας; Καί οἱ δυό πλευρές θυσιάζουν τά θεμελιακά συμφέροντα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος χάρη μιᾶς στιγμιαίας ἐπιτυχίας... Ἀντί νά αἰσθάνονται χαρά ἀπό τή σοσιαλιστική δουλιά, ἀντί νά ἐνθουσιάζονται ἀπ' αὐτήν, νά τήν ἀντιμετωπίζουν σοβαρά, ἔχουμε τό φαινόμενο οἱ σοσιαλιστές νά ἀπωθοῦν τίς μάζες ἀπό τό σοσιαλισμό. Ἄθελά του θυμᾶται κανείς τά πικρά λόγια ὅτι τό προλεταριάτο θά φτάσει στό σοσιαλισμό, *ἀψηφώντας* τούς σοσιαλιστές.

Δεύτερος παρατηρητής. Εἴμαστε καί οἱ δυό ἁπλοί θεατές, δέν συμμετέχουμε δηλαδή ἄμεσα στήν πάλη. Μά οἱ ἁπλοί θεατές, ἐξετάζοντας ὅσα γίνονται μπροστά στά μάτια τους, μποροῦν νά βλέπουν μέ δυό τρόπους τήν πάλη. Μπορεῖ κανείς, κοιτάζοντας ἀπ' ἔξω, νά βλέπει μόνο τήν ἐξωτερική, σά νά λέμε, πλευρά τῆς πάλης: γιά νά ἐκφραστοῦμε μεταφορικά, μπορεῖ νά βλέπει μόνο σφιγμένες γροθιές, παραμορφωμένα πρόσωπα, τερατώδεις σκηνές· μπορεῖ νά τά καταδικάζει ὅλα αὐτά, νά κλαίει γι' αὐτά καί νά ὀδύρεται. Μπορεῖ ὅμως ἐπίσης, κοιτάζοντας ἀπ' ἔξω, νά καταλαβαίνει τό *νόημα* τῆς διεξαγόμενης πάλης, πού εἶναι, νά μέ συμπαθᾶτε, λιγάκι πιό ἐνδιαφέρον καί ἱστορικά πιό σημαντικό ἀπ' ὅ,τι οἱ μικροσκηνές καί τό θέαμα τῶν λεγόμενων «ἔκτροπων» ἤ «ἀκροτήτων» τῆς πάλης. Δέν ὑπάρχει πάλη χωρίς ἔξαψη. Δέν ὑπάρχει ἔξαψη χωρίς ἀκρότητες. Κι' ὅσο γιά μένα, περισσότερο ἀπό καθετί μισῶ τούς ἀνθρώπους, πού στήν πάλη τῶν τάξεων, τῶν κομμάτων, τῶν ὁμάδων βλέπουν πρίν ἀπ' ὅλα «ἀκρότητες». Νά μέ συμπαθᾶτε, ἀλλά μοῦ ἔρχεται πάντα νά φωνάξω σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους: «γιά μένα κάλλιο νά τά κοπανᾶς, μά τή δουλιά σου νά νογᾶς».

Καί ἡ δουλιά πού γίνεται ἐδῶ εἶναι μεγάλη, ἱστορικά μεγάλη. Διαμορφώνεται τό ἐργατικό κόμμα. Ἡ αὐτοτέλεια τῶν ἐργατῶν, ἡ ἐπιροή τῶν ἐργατῶν πάνω στήν κοινοβουλευτική *τους* ὁμάδα, ἡ λύση τῶν ζητημάτων τοῦ κόμματός τους ἀπό τούς ἴδιους τούς

ἐργάτες, νά ποιό εἶναι τό μεγάλο ἱστορικό νόημα τῶν διαδραματιζόμενων, νά τί μετατρέπεται μπροστά στά μάτια μας ἀπό εὐσεβής πόθος σέ *γεγονός*. Ἐσᾶς σᾶς τρομάζουν καί σᾶς θλίβουν οἱ «ἀκρότητες», ἐνῶ ἐγώ παρακολουθῶ μέ ἐνθουσιασμό τήν πάλη, ὅπου ὡριμάζει καί ἀνδρώνεται στήν πράξη ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας καί τό μόνο πού μέ κάνει νά φρενιάζω εἶναι ὅτι εἶμαι ἕνας παρατηρητής, ὅτι δέν μπορῶ νά ριχτῶ στό κέντρο αὐτῆς τῆς πάλης...

Πρῶτος παρατηρητής. Καί στό κέντρο τῶν «ἀκροτήτων», ἔτσι δέν εἶναι; Καί ὅταν οἱ «ἀκρότητες» φτάσουν ὥς τό σκάρωμα ἀποφάσεων, ἐσεῖς θά κηρύξετε καί πάλι τό «μίσος» ἐνάντια στούς ἀνθρώπους πού τό κατακρίνουν αὐτό, ἀγανακτοῦν ἀπ' αὐτό καί ἀπαιτοῦν νά σταματήσει ὁπωσδήποτε;

Δεύτερος παρατηρητής. Σᾶς παρακαλῶ, μή μέ φοβίζετε! Δέν θά μέ φοβίσετε! Ἀρχίζετε πραγματικά νά μοιάζετε μέ τούς ἀνθρώπους πού εἶναι ἕτοιμοι νά ἐπικρίνουν τό θεσμό τῆς δημοσιότητας ἀπ' ἀφορμή τή δημοσίευση μερικῶν ψεύτικων εἰδήσεων. Θυμᾶμαι πώς κάποτε στήν «Πράβντα» δημοσιεύτηκε μιά εἴδηση γιά μιά ἀνέντιμη πολιτικά πράξη ἑνός σοσιαλδημοκράτη, εἴδηση πού διαψεύστηκε πολύ ἀργότερα. Φαντάζομαι τί τράβηξε αὐτός ὁ σοσιαλδημοκράτης ἀπό τόν καιρό τῆς δημοσίευσης αὐτῆς τῆς εἴδησης ὥς τόν καιρό τῆς διάψευσης! Ἡ δημοσιότητα ὅμως εἶναι ἕνα ξίφος, τό ὁποῖο θεραπεύει μόνο του τίς πληγές πού ἀνοίγει τό ἴδιο. Θά ὑπάρξουν περιπτώσεις πού θά σκαρωθοῦν ἀποφάσεις; Θά ξεσκεπαστοῦν καί θά πεταχτοῦν ἔξω οἱ πλαστογράφοι. Αὐτό εἶναι ὅλο. Ὅπου γίνονται σοβαρές μάχες δέν μπορεῖ νά μήν ὑπάρχουν κινητά χειρουργεῖα κοντά στό πεδίο τῆς μάχης. Τό νά τρομάζεις ὅμως ἤ νά ἐκνευρίζεσαι ἀπό τίς «νοσοκομειακές σκηνές» εἶναι πράγμα ἐντελῶς ἀσυγχώρητο. Ἅμα φοβᾶσαι τούς λύκους, μήν πᾶς στό δάσος.

Ὅσο γιά τόν ὀπορτουνισμό, δηλαδή τό ξέχασμα τῶν θεμελιακῶν σκοπῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐσεῖς τό ζήτημα ἀπό τό ἄρρωστο κεφάλι τό φορτώνετε στό γερό. Ἐσεῖς φαντάζεστε πώς οἱ θεμελιακοί αὐτοί σκοποί εἶναι κάτι σάν «θεῖο ἰδανικό», πού δέν συνδέεται μέ τήν «ἁμαρτωλή» πάλη γιά τά ζητήματα τῆς μέρας, γιά τά φλέγοντα ζητήματα τῆς στιγμῆς. Ὅταν ἔτσι βλέπει κανείς τά πράγματα, μετατρέπει τό σοσιαλισμό σέ γλυκανάλατη φρασεολογία, σέ μελιστάλακτο φιλελευθερισμό. Κάθε ἀγώνα γιά κάθε ζήτημα τῆς μέρας πρέπει νά τόν *συνδέουμε ἀδιάσπαστα* μέ τούς θεμελιακούς σκοπούς. Μονάχα αὐτή ἡ ἀντίληψη τοῦ ἱστορικοῦ νοήματος τῆς πάλης μᾶς δίνει τή δυνατό-

τητα, βαθαίνοντας καί όξύνοντας αυτή τήν πάλη, νά σαρώσουμε καθετί τό άσχημο, τούς «παλικαρισμούς», τό «μπόξ», πού είναι πράγματα αναπόφευκτα παντού όπου υπάρχει πλήθος, θόρυβος, φωνές καί συνωστισμός, μά πού σαρώνονται μόνα τους.

Μιλάτε γιά τό σοσιαλιστικό κόμμα πού διαπαιδαγωγεί τό προλεταριάτο. Μά στό σημερινό αγώνα προβάλλει *ακριβώς* τό ζήτημα τής προάσπισης τών *βασικών* αρχών τής κομματικότητας. Μπροστά σέ κάθε εργατικό όμιλο μπαίνει κατά τρόπο έντονο καί αποφασιστικό, πού απαιτεί άμεση καί ξεκάθαρη απάντηση, τό ερώτημα: *ποιά* πολιτική θέλει ό όμιλος *αυτός* νά εφαρμόζεται μέσα στή Δούμα, τί στάση κρατάει *αυτός* απέναντι στό νόμιμο κόμμα καί στήν παρανομία, θεωρεί ότι ή ομάδα στή Δούμα στέκει *πάνω* από τό κόμμα, ή τό αντίθετο; Γιατί όλα αυτά είναι τό άλφα-βήτα τής κομματικής ύπαρξης, πρόκειται γιά τό άν θά υπάρχει ή δέν θά υπάρχει κόμμα.

Ό σοσιαλισμός δέν είναι ένα έτοιμο σύστημα πού θά δοθεί σάν ευεργεσία στήν ανθρωπότητα. Ό σοσιαλισμός είναι ή ταξική πάλη τού σημερινού προλεταριάτου, πού βαδίζει από ένα σκοπό σήμερα σ' έναν άλλο αύριο *στό όνομα* τού βασικού του σκοπού, πρός τόν όποίο *πλησιάζει* κάθε μέρα. Ό σοσιαλισμός περνά σήμερα στή χώρα πού λέγεται Ρωσία μέσα από τό στάδιο τής ολοκλήρωσης τής συγκρότησης τού εργατικού κόμματος από τούς ίδιους τούς συνειδητούς εργάτες, παρά τίς απόπειρες τής φιλελεύθερης διανόησης καί τής «σοσιαλδημοκρατικής διανόησης τής Δούμας» *νά τορπιλίσουν* αυτή τή συγκρότηση.

Οί λικβινταριστές *τορπιλίζουν* τό έργο τών εργατών νά οικοδομήσουν τό εργατικό τους κόμμα, αυτό είναι τό νόημα καί ή σημασία τής πάλης τής «εξάδας μέ τήν εφτάδα». Μά δέν θά μπορέσουν νά τό τορπιλίσουν. Ό αγώνας είναι δύσκολος, μά ή επιτυχία τών εργατών είναι εξασφαλισμένη. Άς ταλαντεύονται οί αδύνατοι ή οί τρομαγμένοι από τίς «ακρότητες» τής πάλης, αύριο κιόλας θά δούν καί οί ίδιοι πώς, άν δέν περνούσαμε απ' αυτό τό στάδιο, θά ήταν αδύνατο νά κάνουμε έστω καί ένα βήμα παραπέρα.

Γράφτηκε τό Μάρτη-Απρίλη τού 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε στίς 5 τού Μάη 1932 στήν εφημερίδα «Πράβντα», άρ. φύλ. 123
Υπογραφή: Κ-φ

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ [26]

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΡΕΠΟΡΤΑΖ

Πρίν ἀπό μερικές μέρες μίλησε στήν Κρακοβία ὁ σύντροφος Λένιν, ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς ἡγέτες τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Δίνουμε παρακάτω μιά σύντομη περίληψη τῆς ὁμιλίας του, σημειώνοντας ταυτόχρονα, πρός γνώση τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Γαλικίας, πώς ὁ Λένιν εἶναι ὁ ἡγέτης τῆς λεγόμενης «μπολσεβίκικης», δηλαδή τῆς πιό ριζοσπαστικῆς, ἀδιάλλακτης κατεύθυνσης στή ρωσική σοσιαλδημοκρατία.

Ὁ ὁμιλητής, χαρακτηρίζοντας τό ἐργατικό κίνημα στή Ρωσία, ὑπογραμμίζει τή μεγάλη σημασία πού ἔχει τό κίνημα αὐτό καί γιά τίς χῶρες τῆς Δύσης, γιατί εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς στήν περίοδο τῶν σοσιαλιστικῶν ἐπαναστάσεων θά παρουσιαστοῦν κι' ἐκεῖ φαινόμενα παρόμοια μ' αὐτά πού παρουσιάστηκαν στή Ρωσία. Σάν παράδειγμα ὁ εἰσηγητής ἀναφέρει τό ξαφνικό πέρασμα ἀπό τή σχετική ἠρεμία στήν ἐμφάνιση μαζικῶν κινημάτων. Τό 1895 οἱ ἀπεργοί στή Ρωσία ἦταν μόνο 40 χιλιάδες, ἐνῶ τό 1905 μόνο τό Γενάρη ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἔφτασε τίς 400 χιλιάδες καί στή διάρκεια ὅλου τοῦ χρόνου ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἀνέβηκε στά 3 ἑκατομμύρια.

Ἡ σημερινή πολιτική κατάσταση στή Ρωσία διαμορφώθηκε σάν ἀποτέλεσμα τῆς πείρας τῆς ἐπανάστασης, τῶν ταξικῶν ἀγώνων πού ἔγιναν στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης. Ἕνας ἰάπωνας χαρακτήρισε τή ρωσική ἐπανάσταση «ἀνίσχυρη ἐπανάσταση στήν ἐποχή μιᾶς ἀνίκανης κυβέρνησης». Ὡστόσο ἡ κυβέρνηση χρησιμοποίησε πέρα γιά πέρα τήν πείρα τῆς ἐπανάστασης. Εἶναι ἀρκετό νά θυμίσουμε τή στάση τῆς κυβέρνησης ἀπέναντι στούς ἀγρότες. Στήν ἀρχή, ὅταν κατάρτιζε τόν ἐκλογικό νόμο γιά τήν Ι Δούμα, στήριζε τίς ἐλπίδες της στούς ἀγρότες, θεωρών-

τας τους ἕνα ἥσυχο καί συντηρητικό στοιχεῖο. Ὅταν ὅμως ἀποδείχτηκε πώς ὁ ρῶσος ἀγρότης, πού ἀγωνίζεται γιά γῆ, δέν εἶναι ἀπό τήν ἴδια του βέβαια τή φύση σοσιαλιστής, ὅπως νόμιζαν μερικοί οὐτοπιστές ναρόντνικοι, πάντως ὅμως δημοκράτης, τότε ἡ κυβέρνηση ἔκανε τό πραξικόπημα, τροποποιώντας τόν ἐκλογικό νόμο.

Ἡ σημερινή Δούμα δέν εἶναι παιχνίδι, μά πραγματικό ὄργανο ἐξουσίας τῶν ἀντιδραστικῶν στρωμάτων, τῆς τσαρικῆς γραφειοκρατίας ἑνωμένης μέ τούς φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί τίς κορυφές τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ποιός ἦταν ὁ ρόλος τῶν ρώσων φιλελευθέρων; Στήν Ι καί ΙΙ Δούμα οἱ φιλελεύθεροι προσπαθοῦσαν νά καθησυχάσουν τόν ἀγρότη, νά τόν ἀποτρέψουν ἀπό τόν ἐπαναστατικό δρόμο καί νά τόν στρέψουν στό λεγόμενο συνταγματικό δρόμο. Ὡστόσο, εἶναι φανερό, πώς ἡ ἐξαγορά ἑνός μέρους τῆς τσιφλικάδικης γῆς, πού πρότειναν οἱ καντέτοι, ἦταν ἁπλῶς μιά νέα ἀπόπειρα καταλήστευσης καί ἐξαπάτησης τοῦ ρώσου ἀγρότη. Αὐτό δέν πέτυχε χάρη, κυρίως, στήν τακτική τῶν σοσιαλδημοκρατῶν μέσα στή Δούμα, πού ἔσπρωχναν διαρκῶς τούς ἀγρότες πρός τ' ἀριστερά.

Ἡ ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη [27] ἦταν σημεῖο στροφῆς γιά τό ρωσικό φιλελευθερισμό. Πρίν τήν ἐπανάσταση οἱ φιλελεύθεροι ἔλεγαν πώς «ἡ ἐπανάσταση πρέπει νά γίνει ἐξουσία» (Στροῦβε)· ἀργότερα ἄλλαξαν τόνο, ἐπειδή φοβοῦνταν τάχα τίς παρεκτροπές τῆς ἐπανάστασης, ἄν καί ἤξεραν καλά ὅτι «παρεκτροπές» γίνονται μόνο ἀπό τήν πλευρά τῆς κυβέρνησης. Οἱ ὀχτωβριστές ξέκοψαν ἀπό τό φιλελευθερισμό καί τάχθηκαν ἀνοιχτά μέ τό μέρος τῆς κυβέρνησης, ἔγιναν λακέδες της. Τότε ἀκριβῶς ὁ Γκουτσκόφ, ἡγέτης τῶν ὀχτωβριστῶν, ἔγραφε στόν πρίγκιπα Τρουμπετσκόι πώς οἱ παραπέρα ἐπαναστατικές ἐκρήξεις ἀπειλοῦν τήν ἴδια τήν εὐημερία τῆς ἀστικῆς τάξης.

Αὐτή εἶναι ἡ ταξική βάση τῆς σύγχρονης ἀντεπανάστασης. Οἱ ἀνομίες γίνονται ἀνοιχτά, ὁ ταξικός χαρακτήρας τῆς κυβέρνησης ξεσκεπάστηκε. Ἡ κυβέρνηση βραβεύει μέ ἐπαίνους καί παράσημα τίς ἄνομες πράξεις πού στρέφονται ἐνάντια στά ἐπαναστατικά στοιχεῖα. Ἔτσι, τελευταῖα, τή στιγμή πού γινόταν ἔρευνα στό σπίτι τοῦ βουλευτῆ σ. Πετρόβσκι, τόν κλείδωσαν παράνομα στό δωμάτιο καί μετά, στήν ἐπερώτηση πού ἔγινε ἀπ' ἀφορμή τό γεγονός αὐτό στή Δούμα, ὁ ὑπουργός δήλωσε ὅτι πρέπει νά εἴμαστε εὐγνώμονες στήν ἀστυνομία πού ἔδειξε τέτιο ζῆλο.

Ὁ Στολίπιν, χρησιμοποιώντας τήν πείρα τῶν ταξικῶν ἀγώ-

νων πού ἔγιναν στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης, ἄρχισε νά ἐφαρμόζει τήν περιβόητη ἀγροτική πολιτική του, τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἀγροτῶν σέ στρώματα: σέ εὔπορους μικροαστούς καί σέ μισοπρολεταριακά στοιχεῖα. Ἡ νέα αὐτή πολιτική ἦταν ἕνας ἐμπαιγμός σέ βάρος τῶν παλιῶν «πατριαρχικῶν συνθημάτων» τοῦ Κατκόφ καί τοῦ Πομπεντονόστσεφ*. Ἡ κυβέρνηση ὅμως δέν μποροῦσε νά κάνει ἀλλιῶς.

Ἔτσι ἡ κυβέρνηση, εἰσάγοντας τό σημερινό ἀντεπαναστατικό σύστημα, στηριζόταν στούς τσιφλικάδες καί στήν τρομαγμένη ἀστική τάξη. Εἶναι ἀλήθεια πώς ἀκόμη ἀπό τό 1906 οἱ «ἑνωμένοι εὐγενεῖς» [28] ἐπιδίωκαν μ' ὅλα τά δυνατά τους τή διάλυση τῆς Δούμας. Ἡ κυβέρνηση ὅμως δίσταζε ἀκόμη τότε νά κάνει τό πραξικόπημα, περιμένοντας τά ἀποτελέσματα τῆς ἀγροτικῆς της πολιτικῆς ἀπέναντι στούς ἀγρότες καί ἀλλαγές στήν ψυχολογία τῆς τρομαγμένης ἀπό τήν ἐπανάσταση ἀστικῆς τάξης.

Τώρα τό ἀντεπαναστατικό αὐτό σύστημα *ἐξάντλησε τόν ἑαυτό του*, ἐξάντλησε τίς κοινωνικές του δυνάμεις. Ἦρθαν ἔτσι τά πράγματα πού δέν εἶναι δυνατή καμιά μεταρύθμιση στή σημερινή Ρωσία. Ἡ Δούμα ἀσχολεῖται μέ μικροπράγματα· κι' ἄν ἀκόμη πάρει καμιά ἀπόφαση, τό Κρατικό Συμβούλιο καί ἡ Αὐλή τήν ἀκυρώνουν καί ἐπιφέρουν τόσες τροποποιήσεις, πού γίνεται ἀγνώριστη. *Στή σημερινή Ρωσία δέν ὑπάρχουν δυνατότητες γιά μεταρυθμίσεις*. Ἀπό δῶ φαίνεται καθαρά ὁ δημαγωγικός χαρακτήρας τῆς τακτικῆς τῶν καντέτων πού ὑποβάλλουν στή Δούμα διάφορα «θεμελιακά» σχέδια γιά κάθε λογῆς ἐλευθερίες· τά ὑποβάλλουν ἀκριβῶς ἐπειδή ξέρουν πώς ἡ Δούμα δέν μπορεῖ νά τά ψηφίσει σέ καμιά περίπτωση. «Ἔχουμε, δόξα τῶ θεῶ, σύνταγμα!», ἀναφωνοῦσε ὁ Μιλιουκόφ. Καμιά ὅμως μεταρύθμιση δέν μπορεῖ νά γίνει μέ τό σημερινό καθεστώς, ἄν καί ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς Ρωσίας εἶναι τόσο ἀξιοθρήνητη, πού εἶναι ὁλοφάνερη ἡ καθυστέρησή της ἀκόμη καί σέ σύγκριση μέ τήν Ἀσία. Ἀκόμη καί ὁ τύπος τῶν ὀχτωβριστῶν γράφει πώς «δέν εἶναι δυνατό νά ἐξακολουθήσουμε νά ζοῦμε ἔτσι».

Ἀπό δῶ βγαίνουν ξεκάθαρα τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου πού βρίσκεται *μπροστά σέ μιά καινούργια ἐπανάσταση*. Τό ἠθικό ἀνεβαίνει. Τό 1910 ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν, σύμφωνα μέ τήν ἐπίσημη στατιστική, ἦταν μόνο 40 χιλιάδες, ἐνῶ τό 1912 ἦταν κιόλας 680 χιλιάδες· ἀπ' αὐτούς οἱ 500 χιλιάδες πῆραν μέρος σέ πολιτικές ἀπεργίες.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 262. *Ἡ Σύντ.*

Ἀπό δῶ γίνεται σαφής ἡ τακτική τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ρωσίας. Πρέπει νά δυναμώσει τήν ὀργάνωση, τόν τύπο κτλ., αὐτό εἶναι τό ἄλφα-βήτα τῆς τακτικῆς τῶν σοσιαλιστῶν καί πρίν ἀπ' ὅλα τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας, τακτικῆς πού τήν ἔχουν ἀπό καιρό ἐπεξεργαστεῖ στή Δύση. Τό πρῶτο ὅμως καθῆκον τοῦ ΣΔΕΚΡ εἶναι νά διαπαδαγωγεῖ τίς μάζες *γιά τή δημοκρατική ἐπανάσταση*. Τό καθῆκον αὐτό δέν μπαίνει πιά στή Δύση. Ἐκεῖ, στήν ἡμερήσια διάταξη βρίσκεται ἕνα ἐντελῶς διαφορετικό καθῆκον: τό καθῆκον τῆς κινητοποίησης, συγκέντρωσης, διαφώτισης, ὀργάνωσης τῶν πλατιῶν μαζῶν γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος.

Ὅταν συγκεντρώσουμε τήν προσοχή μας στό ζήτημα τῆς ἐπερχόμενης ρωσικῆς ἐπανάστασης καί στά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας σ' αὐτή τήν ἐπανάσταση, θά καταλάβουμε τήν οὐσία πού ἔχουν οἱ διαμάχες μέ τούς λεγόμενους «λικβινταριστές» στό στρατόπεδο τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν. Ὁ λικβινταρισμός δέν εἶναι καθόλου ἐφεύρεση μιᾶς μερίδας τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν· πρῶτοι λικβινταριστές ἦταν οἱ «ναρόντνικοι», πού τό 1906 ἀκόμη στό περιοδικό «Ρούσκογε Μπογκάτστβο» [29] πρόβαλαν τό σύνθημα: κάτω ἡ παρανομία, κάτω ἡ δημοκρατία! Οἱ λικβινταριστές θά ἤθελαν νά ἐκμηδενίσουν τό παράνομο κόμμα καί νά ἱδρύσουν νόμιμο κόμμα. Αὐτό εἶναι γελοῖο, ἰδιαίτερα ἄν πάρουμε ὑπόψη μας πώς ἀκόμη καί οἱ «προοδευτικοί» (μίγμα ὀχτωβριστῶν καί καντέτων) δέν τόλμησαν νά ζητήσουν νομιμοποίηση. Σ' αὐτές τίς συνθῆκες τά λικβινταριστικά συνθήματα σημαίνουν καθαρή προδοσία! Φυσικά, τό παράνομο κόμμα πρέπει νά χρησιμοποιεῖ ὅλες τίς νόμιμες δυνατότητες: τόν τύπο, τή Δούμα, ἀκόμη καί τό νόμο γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις [30], ἀλλά μόνο γιά τό πλάταιμα τῆς ζύμωσης καί τῆς ὀργάνωσης, ἐνῶ ἡ οὐσία τῆς ζύμωσης πρέπει νά παραμένει ἐπαναστατική. *Πρέπει νά παλεύουμε ἐνάντια στήν αὐταπάτη ὅτι στή Ρωσία ὑπάρχει σύνταγμα καί στά μεταρυθμιστικά συνθήματα πρέπει νά ἀντιπαραθέσουμε τό σύνθημα τῆς ἐπανάστασης, τῆς δημοκρατίας!*

Αὐτό ἦταν τό περιεχόμενο τῆς ὁμιλίας τοῦ σ. Λένιν. Στήν ἐρώτηση ἑνός ἀκροατῆ, πῶς βλέπει τό ἐθνικό ζήτημα, ὁ ὁμιλητής ἀπάντησε πώς ἡ σοσιαλδημοκρατία τῆς Ρωσίας ἀναγνωρίζει πέρα γιά πέρα σέ κάθε ἔθνος τό δικαίωμα τῆς «αὐτοδιάθεσης», τό δικαίωμα ν' ἀποφασίζει γιά τήν τύχη του, ἀκόμη καί γιά τόν ἀποχωρισμό του ἀπό τή Ρωσία. Γιατί ἡ ρωσική ἐπανάσταση, ἡ ὑπόθεση τῆς δημοκρατίας, δέν εἶναι καθόλου συνδεμένη (ὅπως

συνέβαινε στή Γερμανία) μέ τήν ὑπόθεση τῆς συνένωσης, τῆς συγκεντροποίησης. Ἡ δημοκρατικοποίηση τῆς Ρωσίας δέν ἐξαρτιέται ἀπό τό ἐθνικό, ἀλλά ἀπό τό ἀγροτικό ζήτημα.

Συνάμα ὁ σ. Λένιν ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τῆς πλήρους ἑνότητας τῆς ἐπαναστατικῆς στρατιᾶς τοῦ προλεταριάτου τῶν διάφορων ἐθνοτήτων στόν ἀγώνα γιά τόν πλήρη ἐκδημοκρατισμό τῆς χώρας. Μόνο πάνω σ᾽ αὐτή τή βάση εἶναι ἐφικτή ἡ λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος, ὅπως ἔγινε στήν Ἀμερική, στό Βέλγιο καί στήν Ἑλβετία. Ὁ ὁμιλητής καταπολεμᾶ τίς θέσεις τοῦ Ρέννερ γιά τό ἐθνικό ζήτημα καί ἐπιτίθεται μέ δριμύτητα ἐνάντια στό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Στή Ρωσία ὑποστηρίζουν μερικοί πώς ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς Ρωσίας θ᾽ ἀκολουθήσει τόν αὐστριακό δρόμο, δρόμο σάπιο καί ἀργό. Ἐμεῖς ὅμως πρέπει νά φυλαγόμαστε ἀπό κάθε λογῆς ἐθνική πάλη στό ἐσωτερικό τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού θά ἐκμηδένιζε τό μεγάλο καθῆκον τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης· ἀπ᾽ αὐτή τήν ἄποψη ἡ ἐθνική πάλη στήν Αὐστρία πρέπει ν᾽ ἀποτελεῖ γιά μᾶς προειδοποίηση [31]. Ὑπόδειγμα γιά μᾶς πρέπει νά εἶναι ἡ σοσιαλδημοκρατία τοῦ Καυκάσου, πού ἔκανε τήν προπαγάνδα ταυτόχρονα στή γεωργιανή, τήν ἀρμενική, τήν ταταρική καί τή ρωσική γλώσσα.

Δημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1913 στήν ἐφημερίδα «Naprzód», ἀρ. φύλ. 92

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας Μετάφραση ἀπό τά πολωνικά

ΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Στήν ἀπογευματινή συνεδρίαση τῆς 2 τοῦ Ἀπρίλη ὁ ὀχτωβριστής Λ. Γκ. Λιούτς, ἀποκρούοντας τήν αἴτηση τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν νά συζητηθεῖ ἡ ἐπερώτηση γιά τά γεγονότα τοῦ Λένα [32], εἶπε :

«Ὕστερα ἀπό δυό μέρες εἶναι ἡ ἐπέτειος τῶν γεγονότων τοῦ Λένα. Εἶναι φανερό ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες βιάζονται *νά ἀνάψουν* τά πνεύματα (будировать) τῶν ἐργατῶν γιά νά τούς ἐξωθήσουν σέ ἔκτροπα...».

Ἡ γαλλική λέξη «bouder», πού ἀποδίδεται μέ τή ρωσική «будировать», σημαίνει θυμώνω, ἐκδηλώνω δυσαρέσκεια. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ κ. Λιούτς νομίζει πώς ἡ λέξη αὐτή παράγεται ἀπό τό «будоражить»*, ἤ, ἴσως, ἀπό τό «возбудить»**. Πόσο γέλασαν οἱ κ.κ. ἀστοί βουλευτές καί ὁ ἀστικός τύπος, ὅταν στήν I Δούμα ἕνας ἀγρότης χρησιμοποίησε τή λέξη «прерогативы»*** μέ τήν ἔννοια τοῦ «рогатки»****! Καί ὅμως τό λάθος αὐτό συγχωριόταν πολύ περισσότερο, ἐπειδή τά διάφορα «προνόμια» (δηλαδή τά ἀποκλειστικά δικαιώματα) τῶν κυρίαρχων τάξεων εἶναι πραγματικά ἐμπόδια στή ρωσική ζωή. Ἡ μόρφωση ὅμως τοῦ κ. Λιούτς δέν «προκάλεσε» τό γέλιο τῶν μορφωμένων φίλων του καί τῶν ἐντύπων τους.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 83,
10 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή: Μπ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

---

* — «ταράζω», «ἐξάπτω». *Σημ. μετ.*
* — «προκαλῶ», «διεγείρω». *Σημ. μετ.*
*** — «προνόμια». *Σημ. μετ.*
**** — «ἐμπόδια». *Σημ. μετ.*

«ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΣΥΜΦΕΡΕΙ;»

Ὑπάρχει ἕνα λατινικό γνωμικό, τό «cui prodest» (κουί προντέστ) — «σέ ποιόν συμφέρει;». Ὅταν δέν εἶναι μέ μιᾶς φανερό, ποιές πολιτικές εἴτε κοινωνικές ὁμάδες, δυνάμεις, παράγοντες ὑποστηρίζουν ὁρισμένες προτάσεις, μέτρα κτλ., πρέπει νά βάζουμε πάντοτε τό ἐρώτημα: «Σέ ποιόν συμφέρει;».

Σημασία δέν ἔχει τό *ποιός* ὑποστηρίζει ἄμεσα μιά ὁρισμένη πολιτική, ἀφοῦ γιά τήν ὑπεράσπιση κάθε λογῆς ἀπόψεων, στό σημερινό εὐγενικότατο σύστημα τοῦ καπιταλισμοῦ, ὁποιοσδήποτε πλούσιος μπορεῖ πάντα «νά μισθώσει» εἴτε νά ἐξαγοράσει, ἤ νά προσεταιριστεῖ ὁποιοδήποτε ἀριθμό δικηγόρων, συγγραφέων, ἀκόμη καί βουλευτῶν, καθηγητῶν, παπάδων κτλ. Ζοῦμε σέ ἐμπορική ἐποχή, ὅπου ἡ ἀστική τάξη δέν ντρέπεται νά ἐμπορεύεται καί τήν τιμή καί τή συνείδηση. Ὑπάρχουν καί ἁπλοϊκοί ἄνθρωποι πού ἀπό ἀπερισκεψία εἴτε ἀπό τυφλή συνήθεια ὑπερασπίζουν τίς ἀντιλήψεις πού ἐπικρατοῦν σ' ἕνα ὁρισμένο ἀστικό περιβάλλον.

Ὄχι, στήν πολιτική, σημασία δέν ἔχει τόσο τό *ποιός* ὑποστηρίζει ἄμεσα ὁρισμένες ἀπόψεις. Σημασία ἔχει τοῦτο: *σέ ποιόν συμφέρουν* αὐτές οἱ ἀπόψεις, αὐτές οἱ προτάσεις, αὐτά τά μέτρα.

Λογουχάρη, ἡ «Εὐρώπη», τά κράτη πού αὐτοαποκαλοῦνται «πολιτισμένα», κάνουν τώρα ἕνα ξέφρενο δρόμο μετ' ἐμποδίων στούς ἐξοπλισμούς. Μέ χίλιους δυό τρόπους, μέ χιλιάδες ἐφημερίδες, ἀπό χιλιάδες πανεπιστημιακές ἕδρες φωνάζουν καί ὠρύονται γιά πατριωτισμό, γιά πολιτισμό, γιά πατρίδα, γιά εἰρήνη, γιά πρόοδο, κι' ὅλα αὐτά γίνονται γιά νά δικαιολογηθοῦν οἱ καινούργιες δαπάνες δεκάδων καί ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν γιά τήν παραγωγή κάθε λογῆς μέσων καταστροφῆς, γιά κανόνια, «ντρέντνοτ» (θωρηκτά νεότατου τύπου) κτλ.

'Αξιότιμο κοινό! — αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά πῶ ἀπ' ἀφορμή ὅλες αὐτές τίς φράσεις τῶν «πατριωτῶν» — μήν πιστεύεις στά λόγια, κοίταξε καλύτερα, *σέ ποιόν συμφέρει!*

Τελευταῖα, ἡ ὀνομαστή ἀγγλική φίρμα «Ἄρμστρονγκ, Οὐίτβερς καί Σία» δημοσίευσε τόν ἐτήσιο ἀπολογισμό της. Ἡ φίρμα παράγει, κυρίως, διάφορα εἴδη ἐξοπλισμοῦ. Ὁ ἰσολογισμός ἔφτασε στό ποσό τῶν 877 χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, δηλαδή *περίπου 8 ἑκατομμύρια ρούβλια* καί τό μέρισμα *στά 12 1/2 τά ἑκατό!!* Περίπου 900.000 ρούβλια πέρασαν στό ἀποθεματικό κεφάλαιο κτλ. κτλ.

Νά ποῦ πηγαίνουν τά ἑκατομμύρια καί τά δισεκατομμύρια πού ἀπομυζοῦν ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες γιά τούς ἐξοπλισμούς. Μέρισμα 12 1/2 τά ἑκατό σημαίνει *διπλασιασμό* τοῦ κεφαλαίου μέσα σέ 8 χρόνια. Κι' ἐδῶ δέν ὑπολογίζονται ἀκόμη καί οἱ διάφορες ἀμοιβές τῶν διευθυντῶν κτλ. Οἱ φίρμες: Ἄρμστρονγκ στήν 'Αγγλία, Κρούπ στή Γερμανία, Κρεζό στή Γαλλία, Κοκερίλ στό Βέλγιο καί πόσες ἄλλες ὑπάρχουν ἀκόμη σ' ὅλες τίς «πολιτισμένες» χῶρες; Καί τό ἀναρίθμητο πλῆθος τῶν προμηθευτῶν;

Νά *σέ ποιόν συμφέρει* ἡ ὑποδαύλιση τοῦ σωβινισμοῦ, οἱ φλυαρίες γιά «πατριωτισμό» (πατριωτισμός τοῦ κανονιοῦ), γιά ὑπεράσπιση τοῦ πολιτισμοῦ (μέ τά μέσα καταστροφῆς τοῦ πολιτισμοῦ) καί τά λοιπά!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 84,
11 τοῦ 'Απρίλη 1913
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

(ΘΛΙΒΕΡΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΟΠΟΡΤΟΥΝΙΣΜΟΥ)

Τό 'Αγγλικό ἐργατικό κόμμα [33] πού πρέπει νά τό ξεχωρίζουμε καί ἀπό τά *δυό* σοσιαλιστικά κόμματα τῆς 'Αγγλίας, ἀπό τό Βρεττανικό σοσιαλιστικό κόμμα [34] κι' ἀπό τό «'Ανεξάρτητο ἐργατικό κόμμα» [35] — εἶναι ἡ πιό ὀπορτουνιστική καί ἡ περισσότερο διαποτισμένη ἀπό τό πνεῦμα τῆς φιλελεύθερης ἐργατικῆς πολιτικῆς ἐργατική ὀργάνωση.

Στήν 'Αγγλία ἡ πολιτική ἐλευθερία εἶναι πλήρης καί τά σοσιαλιστικά κόμματα δροῦν ἐντελῶς νόμιμα. Τό «'Εργατικό κόμμα» ὅμως ἀποτελεῖ τήν κοινοβουλευτική ἐκπροσώπηση ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ἐνμέρει ἀπολιτικῶν, ἐνμέρει φιλελεύθερων, εἶναι ἕνα μίγμα σάν κι' αὐτό πού θέλουν οἱ δικοί μας λικβινταριστές πού βρίζουν τήν «παρανομία».

'Ο ὀπορτουνισμός τοῦ 'Αγγλικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἐξηγεῖται ἀπό τίς ἰδιόμορφες ἱστορικές συνθῆκες πού διαμορφώθηκαν στήν 'Αγγλία στό δεύτερο μισό τοῦ 19ου αἰώνα, ὅταν ἡ «ἐργατική ἀριστοκρατία» συμμετεῖχε ὥς ἕνα βαθμό στό μοίρασμα τῶν ἐξαιρετικά μεγάλων κερδῶν τοῦ ἀγγλικοῦ κεφαλαίου. Τώρα οἱ συνθῆκες αὐτές περνᾶνε στό παρελθόν. 'Ακόμη καί τό «'Ανεξάρτητο ἐργατικό κόμμα» — δηλαδή *οἱ σοσιαλιστές* ὀπορτουνιστές στήν 'Αγγλία — βλέπει ὅτι τό «'Εργατικό κόμμα» βάλτωσε.

Στό τελευταῖο φύλλο τῆς «Labour Leader» («'Ηγέτης τῶν ἐργατῶν») [36] — ὄργανο τοῦ «'Ανεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος» — βρίσκουμε τήν παρακάτω διδακτική ἀνακοίνωση. Στήν ἀγγλική βουλή συζητιέται ὁ προϋπολογισμός τοῦ 'Υπουργείου Ναυτικῶν. Οἱ σοσιαλιστές ὑποβάλλουν πρόταση *μείωσης* τοῦ προϋπολογισμοῦ. 'Η ἀστική τάξη τορπιλίζει φυσικά τήν πρόταση αὐτή, ψηφίζοντας *ὑπέρ* τῆς κυβέρνησης.

Καί οἱ βουλευτές τοῦ «Ἐργατικοῦ κόμματος»;

15 ψηφίζουν ὑπέρ τῆς μείωσης, δηλαδή κατά τῆς κυβέρνησης· 21 *ἀπουσιάζουν*· 4 ψηφίζουν *ὑπέρ τῆς κυβέρνησης*, δηλαδή κατά τῆς μείωσης!!

Οἱ δυό ἀπό τήν τετράδα προβάλλουν τή δικαιολογία ὅτι στίς ἐκλογικές τους περιφέρειες οἱ ἐργάτες ἐξασφαλίζουν μεροκάματο ἀκριβῶς στή βιομηχανία παραγωγῆς ἐξοπλισμοῦ.

Αὐτό εἶναι ἕνα χτυπητό παράδειγμα *προδοσίας* τοῦ σοσιαλισμοῦ, *προδοσίας* τῆς ἐργατικῆς ὑπόθεσης, προδοσίας στήν ὁποία ὁδηγεῖ ὁ ὀπορτουνισμός. Ὅπως ἔχουμε τονίσει ἤδη, ἡ καταδίκη αὐτῆς τῆς προδοσίας κερδίζει ὁλοένα καί πλατύτερο ἔδαφος ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές τῆς Ἀγγλίας. Παραδειγματιζόμενοι ἀπό τά ξένα λάθη, πρέπει καί οἱ ρῶσοι ἐργάτες νά μάθουν νά κατανοοῦν πόσο ὀλέθριος εἶναι ὁ ὀπορτουνισμός καί ἡ φιλελεύθερη ἐργατική πολιτική.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 85,
12 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή: W

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΕΠΙΜΑΧΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΝΟΜΙΜΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΡΞΙΣΤΕΣ

«Πράβντα», άρ. φύλ. 85, 95, 110, 122, 124 καί 126· 12, 26 τοῦ 'Απρίλη, 15, 29, 31 τοῦ Μάη καί 2 τοῦ 'Ιούνη 1913
'Υπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς έφημερίδας «Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς συλλογῆς «Μαρξισμός καί λικβινταρισμός» μέρος ΙΙ, Πετρούπολη, 1914

I. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ 1908

Σέ πολλούς ἐργάτες ἡ πάλη πού διεξάγεται ἀνάμεσα στήν «Πράβντα» καί στή «Λούτς» φαίνεται ἀνώφελη καί κάπως δυσνόητη. Τά ἄρθρα πολεμικῆς πού δημοσιεύονται σέ διάφορα φύλλα τῆς ἐφημερίδας πάνω σέ ξεχωριστά, κάποτε ἀρκετά εἰδικά, ζητήματα εἶναι φυσικό νά μή δίνουν μιάν ὁλοκληρωμένη ἰδέα γιά τό ἀντικείμενο καί τό περιεχόμενο τῆς πάλης. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ δικαιολογημένη δυσαρέσκεια τῶν ἐργατῶν.

Στό μεταξύ τό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού ἐξαιτίας του διεξάγεται ἡ πάλη, εἶναι σήμερα ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα καί τά πιό φλέγοντα ζητήματα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Δέν μπορεῖ νά εἶναι κανείς συνειδητός ἐργάτης, ἄν δέν γνωρίσει ἐπισταμένα αὐτό τό ζήτημα, ἄν δέν σχηματίσει ξεκάθαρη γνώμη γι' αὐτό. Ὁ ἐργάτης πού θέλει νά κρίνει μόνος του γιά τίς τύχες τοῦ *δικοῦ του* κόμματος, δέν θά ἀδιαφορήσει γιά τήν πολεμική, ἀκόμη κι' ἄν δέν εἶναι ἐντελῶς, ἀπό πρώτη ματιά κατανοητή, ἀλλά θά ἀρχίσει στά σοβαρά νά ἀναζητάει τήν ἀλήθεια καί θά τή βρεῖ.

Πῶς πρέπει νά ἀναζητήσει κανείς τήν ἀλήθεια; Πῶς νά προσανατολιστεῖ ἀνάμεσα στίς ἀντιφατικές γνῶμες καί ἰσχυρισμούς;

Κάθε λογικός ἄνθρωπος καταλαβαίνει πώς, ὅταν ἔχει ἀνάψει ἡ πάλη γύρω ἀπό ἕνα ὁποιοδήποτε ζήτημα, γιά τήν ἀνεύρεση τῆς ἀλήθειας δέν πρέπει νά περιορίζεται κανείς σ' αὐτά πού λένε οἱ ἀντίπαλοι, ἀλλά νά ἐλέγχει ὁ ἴδιος *γεγονότα* καί *ντοκουμέντα*, νά ἐξετάζει ὁ ἴδιος, ἄν ὑπάρχουν *μαρτυρίες* καί ἄν οἱ μαρτυρίες αὐτές εἶναι ἀξιόπιστες.

Δέν χωράει συζήτηση πώς αὐτό δέν εἶναι πάντα εὔκολο. Πολύ «εὐκολότερο» εἶναι νά πιστεύει κανείς ὅ,τι λάχει, ὅ,τι *τύχει* νά ἀκούσει, ἐκεῖνο πού τό φωνάζουν πιό «ἀνοιχτά» κτλ. Μόνο πού τούς ἀνθρώπους πού ἱκανοποιοῦνται ἀπ' αὐτό τούς ὀνομάζουν

«ἐλαφρούτσικους», ρηχούς καί κανένας δέν τούς ὑπολογίζει στά σοβαρά. Χωρίς μιά ὁρισμένη *ἀτομική* δουλιά, σέ κανένα σοβαρό ζήτημα δέν θά βρεῖς τήν ἀλήθεια καί ὅποιος φοβᾶται νά κοπιάσει, στερεῖ ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του ἀπό τή δυνατότητα νά βρεῖ τήν ἀλήθεια.

Γι' αὐτό κι' ἐμεῖς ἀπευθυνόμαστε μόνο στούς ἐργάτες ἐκείνους πού δέν φοβοῦνται αὐτή τή δουλιά, πού ἀποφάσισαν *μόνοι τους* νά προσπαθήσουν νά *βροῦν γεγονότα, ντοκουμέντα καί μαρτυρίες καί νά τά μελετήσουν*.

Μπαίνει πρίν ἀπ' ὅλα τό ἐρώτημα: τί εἶναι λικβινταρισμός; 'Από ποῦ προῆλθε αὐτή ἡ λέξη καί τί σημαίνει;

Ἡ «Λούτς» λέει πώς ὁ λικβινταρισμός τοῦ κόμματος, δηλαδή ἡ διάλυση, ἡ καταστροφή τοῦ κόμματος, ἡ ἀπάρνηση τοῦ κόμματος, εἶναι στήν πραγματικότητα μιά κακόβουλη ἐπινόηση. Αὐτό τό ἐπινόησαν τάχα οἱ «φραξιονιστές»-μπολσεβίκοι ἐνάντια στούς μενσεβίκους!

Ἡ «Πράβντα» λέει πώς ὁλόκληρο τό κόμμα πάνω ἀπό τέσσερα χρόνια τώρα καταδικάζει τό λικβινταρισμό καί παλεύει ἐναντίον του.

Ποιός ἔχει δίκιο; Πῶς νά βρεῖ κανείς τήν ἀλήθεια;

Προφανῶς, ὁ μοναδικός τρόπος εἶναι νά ἀναζητήσει κανείς γεγονότα καί ντοκουμέντα ἀπό τήν *ἱστορία* τοῦ κόμματος στά τελευταῖα 4 χρόνια, ἀπό τό 1908 ὥς τό 1912, τότε πού οἱ λικβινταριστές *ἀποσχίστηκαν ὁριστικά* ἀπό τό κόμμα.

'Ακριβῶς αὐτά τά τέσσερα χρόνια, τότε πού οἱ σημερινοί λικβινταριστές ἦταν *ἀκόμη* στό κόμμα, εἶναι ἡ πιό σημαντική περίοδος γιά νά *ἐξακριβώσει* κανείς ἀπό ποῦ καί πῶς προῆλθε ἡ ἔννοια τοῦ λικβινταρισμοῦ.

'Από δῶ προκύπτει τό πρῶτο καί βασικό συμπέρασμα: ὅποιος μιλάει γιά τό λικβινταρισμό, *παρακάμπτοντας* τά γεγονότα καί τά ντοκουμέντα τοῦ *κόμματος* στά χρόνια 1908-1911, αὐτός κρύβει τήν ἀλήθεια ἀπό τούς ἐργάτες.

Ποιά εἶναι λοιπόν αὐτά τά γεγονότα καί τά ντοκουμέντα τοῦ κόμματος;

Πρίν ἀπ' ὅλα: *ἡ ἀπόφαση τοῦ κόμματος* πού πάρθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 [37]. Οἱ ἐργάτες, ἄν δέν θέλουν νά τούς μεταχειρίζονται σάν παιδιά πού τά μπουκώνουν μέ παραμύθια καί μύθους, πρέπει νά ρωτᾶνε τούς συμβουλάτορές τους, τούς καθοδηγητές ἤ τούς ἐκπροσώπους τους, ἄν ὑπάρχει *ἀπόφαση τοῦ κόμματος* πάνω στό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 καί τί λέει αὐτή ἡ ἀπόφαση.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή *καταδικάζει* τό λικβινταρισμό καί *ἐξηγεῖ* σέ τί συνίσταται.

Λικβινταρισμός εἶναι «ἡ προσπάθεια ὁρισμένης μερίδας τῆς κομματικῆς διανόησης *νά λικβιντάρει*» (δηλ. νά διαλύσει, νά καταστρέψει, νά καταργήσει, νά σταματήσει) «τήν ὑπάρχουσα ὀργάνωση τοῦ κόμματος καί νά τήν ἀντικαταστήσει μέ μιά ἄμορφη ἕνωση μέσα στά πλαίσια τῆς νομιμότητας» (δηλ. τῶν νόμων, τῆς «νόμιμης» ὕπαρξης) «μέ κάθε θυσία, ἔστω κι' ἄν ἡ νομιμότητα αὐτή ἐξαγοραζόταν μέ *τήν ἀνοιχτή ἀπάρνηση τοῦ προγράμματος, τῆς τακτικῆς* καί τῶν παραδόσεων» (δηλ. τῆς προηγούμενης πείρας) «τοῦ κόμματος».

Αὐτή ἦταν ἡ *ἀπόφαση* τοῦ κόμματος γιά τό λικβινταρισμό, πού πάρθηκε πρίν ἀπό τέσσερα καί πλέον χρόνια.

Ἀπό τήν ἀπόφαση αὐτή φαίνεται καθαρά, ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ λικβινταρισμοῦ καί γιά ποιό λόγο καταδικάζεται. Ἡ οὐσία βρίσκεται στήν *ἀπάρνηση* τῆς «παρανομίας», στή διάλυσή της, στήν *ἀντικατάστασή* της μέ κάθε θυσία ἀπό μιά ἄμορφη ἕνωση μέσα στά πλαίσια τῆς νομιμότητας. Συνεπῶς, τό κόμμα *δέν* καταδικάζει διόλου τή νόμιμη δουλιά, τήν ἀναγκαιότητά της. Τό κόμμα καταδικάζει — καί καταδικάζει ἀνεπιφύλακτα — τήν *ἀντικατάσταση* τοῦ παλιοῦ κόμματος μέ κάτι τό ἄμορφο, τό «νόμιμο», πού δέν μπορεῖς νά τό ὀνομάσεις κόμμα.

Τό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει χωρίς νά ὑπερασπίζει τήν ὕπαρξή του, χωρίς νά παλεύει ἀνεπιφύλακτα ἐνάντια σ' ἐκείνους πού προσπαθοῦν νά τό διαλύσουν, νά τό καταστρέψουν, ἐνάντια σ' ἐκείνους πού δέν τό ἀναγνωρίζουν, τό ἀπαρνοῦνται. Αὐτό εἶναι ὁλοφάνερο.

Σ' αὐτούς πού ἀπαρνοῦνται τό ὑπαρκτό κόμμα στό ὄνομα κάποιου νέου, πρέπει νά ποῦμε: δοκιμάστε, ὀργανῶστε νέο κόμμα, μέλη ὅμως τοῦ παλιοῦ, τοῦ τωρινοῦ, τοῦ ὑπαρκτοῦ κόμματος δέν μπορεῖτε νά εἶστε. Αὐτό εἶναι τό νόημα τῆς ἀπόφασης τοῦ κόμματος, πού πάρθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 καί εἶναι φανερό πώς διαφορετική ἀπόφαση πάνω στό ζήτημα τῆς ὕπαρξης τοῦ κόμματος δέν μποροῦσε νά ὑπάρξει.

Τό λικβινταρισμό τόν *συνδέουν*, φυσικά, ἰδεολογικοί δεσμοί μέ *τήν ἀποστασία, μέ τήν ἀπάρνηση τοῦ προγράμματος καί τῆς τακτικῆς, μέ τόν ὀπορτουνισμό*. Αὐτό ἀκριβῶς τονίζεται στό τέλος τῆς ἀπόφασης πού ἀναφέρθηκε πιό πάνω. Μά ὁ λικβινταρισμός δέν εἶναι *μόνο* ὀπορτουνισμός. Οἱ ὀπορτουνιστές τραβοῦν τό κόμμα σέ λαθεμένο, ἀστικό δρόμο, στό δρόμο τῆς φιλελεύθερης ἐργατικῆς πολιτικῆς, μά *δέν ἀπαρνοῦνται* τό ἴδιο τό κόμ-

μα, δέν τό διαλύουν. Ὁ λικβινταρισμός εἶναι *τέτιος* ὀπορτουνισμός, πού φτάνει ὥς τήν *ἀπάρνηση* τοῦ κόμματος. Εἶναι αὐτονόητο πώς τό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει, ὅταν *περιλαβαίνει* στίς γραμμές του ἐκείνους πού δέν ἀναγνωρίζουν τήν ὕπαρξή του. Δέν εἶναι λιγότερο εὐνόητο καί τό ὅτι ἡ ἀπάρνηση τῆς παρανομίας στίς σημερινές συνθῆκες εἶναι ἀπάρνηση τοῦ παλιοῦ κόμματος.

Μπαίνει τό ἐρώτημα: ποιά εἶναι ἡ στάση τῶν λικβινταριστῶν ἀπέναντι σ' αὐτή τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος τοῦ 1908;

Ἐδῶ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος, ἐδῶ ἐλέγχεται ἡ εἰλικρίνεια καί ἡ πολιτική τιμιότητα τῶν λικβινταριστῶν.

Κανένας ἀπ' αὐτούς, ἄν δέν τρελάθηκε, δέν θά ἀρνηθεῖ τό γεγονός πώς μιά τέτια ἀπόφαση τοῦ κόμματος ἔχει παρθεῖ καί δέν ἔχει ἀκυρωθεῖ.

Μά νά, οἱ λικβινταριστές προσπαθοῦν νά ξεφύγουν, εἴτε παρακάμπτοντας τό ζήτημα καί *ἀποσιωπώντας* μπροστά στούς ἐργάτες τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος τοῦ 1908, εἴτε ἀναφωνώντας (προσθέτοντας συχνά καί βρισιές) πώς τήν ἀπόφαση αὐτή τήν εἰσηγήθηκαν οἱ μπολσεβίκοι.

Μά οἱ βρισιές προδίνουν μόνο τήν ἀδυναμία τῶν λικβινταριστῶν. Ὑπάρχουν *ἀποφάσεις τοῦ κόμματος* πού τίς εἰσηγήθηκαν οἱ *μενσεβίκοι*, λογουχάρη, ἡ ἀπόφαση γιά τή δημοτικοποίηση, πού πάρθηκε στή Στοκχόλμη τό 1906 [38]. Αὐτό εἶναι πασίγνωστο. Πολλοί μπολσεβίκοι δέν συμφωνοῦν μ' αὐτή τήν ἀπόφαση. Μά κανένας τους δέν ἀρνεῖται ὅτι εἶναι *ἀπόφαση τοῦ κόμματος*. Τέτια ἀκριβῶς *ἀπόφαση τοῦ κόμματος* εἶναι καί ἡ ἀπόφαση τοῦ 1908 γιά τό λικβινταρισμό. Οἱ κάθε λογῆς ὑπεκφυγές πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα σημαίνουν ἁπλῶς ἐπιθυμία παραπλάνησης τῶν ἐργατῶν.

Ὅποιος θέλει νά ἀναγνωρίσει τό κόμμα, ὄχι μόνο στά λόγια, δέν θά ἐπιτρέψει ἐδῶ κανενός εἴδους ὑπεκφυγές καί θά βρεῖ τήν ἀλήθεια σχετικά μέ *τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος* πάνω στό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ. Σ' αὐτή τήν ἀπόφαση προσχώρησαν ἀπό τό 1909 *ὅλοι οἱ κομματικοί-μενσεβίκοι* μ' ἐπικεφαλῆς τόν Πλεχάνοφ, πού καί στήν ἔκδοσή του «Ντνιεβνίκ» [39] καί σέ πολλές ἄλλες μαρξιστικές ἐκδόσεις ἐξηγοῦσε πολλές φορές καί πολύ καθαρά, πώς δέν μπορεῖ νά ἀνήκει στό κόμμα ἐκεῖνος πού θέλει τή διάλυσή του.

Ὁ Πλεχάνοφ ἦταν καί θά μείνει μενσεβίκος. Ἑπομένως, τά συνηθισμένα ἐπιχειρήματα τῶν λικβινταριστῶν γιά «μπολσεβίκικο» χαρακτήρα τῆς ἀπόφασης τοῦ κόμματος τοῦ 1908 εἶναι διπλά λαθεμένα.

Όσο περισσότερες βρισιές τῶν λικβινταριστῶν ἐνάντια στόν Πλεχάνοφ συναντᾶμε στή «Λούτς» ἤ στό «Νάσα Ζαριά»[40] τόσο πιό καθαρά ἀποδείχνεται τό ἄδικο τῶν λικβινταριστῶν, τόσο πιό καθαρά ἀποκαλύπτονται οἱ προσπάθειές τους νά σκεπάσουν τήν ἀλήθεια μέ τό θόρυβο, τίς φωνές καί τίς φασαρίες. Μέ τέτιες μεθόδους πετυχαίνεις κάποτε νά ζαλίσεις γιά μιά στιγμή κανένα πρωτάρη, οἱ ἐργάτες ὅμως θά καταλάβουν μόνοι τους περί τίνος πρόκειται καί γρήγορα θά γυρίσουν τίς πλάτες στούς ὑβριστές.

Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἑνότητα τῶν ἐργατῶν; Εἶναι ἀπαραίτητη.

Εἶναι ἐφικτή ἡ ἑνότητα τῶν ἐργατῶν χωρίς τήν ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς ὀργάνωσης; Εἶναι φανερό, πώς δέν εἶναι ἐφικτή.

Τί ἐμποδίζει τήν ἑνότητα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος; Οἱ διαμάχες γύρω ἀπό τό λικβινταρισμό.

Συνεπῶς οἱ ἐργάτες πρέπει νά κατανοήσουν αὐτές τίς διαμάχες, γιά νά μπορέσουν *οἱ ἴδιοι* νά ἀποφασίσουν γιά τήν τύχη τοῦ κόμματός τους καί *νά τό ὑπερασπίσουν.*

Τό πρῶτο βῆμα πρός τήν κατεύθυνση αὐτή εἶναι νά γνωρίσουν τήν *πρώτη* ἀπόφαση τοῦ *κόμματος* γιά τό λικβινταρισμό. Τήν ἀπόφαση αὐτή οἱ ἐργάτες πρέπει νά τήν ξέρουν καλά καί νά τή μελετήσουν προσεκτικά, ἀποκρούοντας κάθε ἀπόπειρα ὑπεκφυγῆς ἤ παράκαμψης τοῦ ζητήματος. Κάθε ἐργάτης, ἀφοῦ μελετήσει καλά τήν ἀπόφαση αὐτή, θά ἀρχίσει νά καταλαβαίνει ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος τοῦ λικβινταρισμοῦ, γιά ποιό λόγο τό ζήτημα αὐτό εἶναι τόσο σοβαρό καί τόσο «φλέγον» γιά ποιό λόγο τό ζήτημα αὐτό στέκει μπροστά στό κόμμα περισσότερο ἀπό τέσσερα χρόνια τῆς περιόδου τῆς ἀντίδρασης.

Στό ἑπόμενο ἄρθρο θά ἐξετάσουμε μιά ἄλλη σημαντική ἀπόφαση τοῦ κόμματος γιά τό λικβινταρισμό, πού πάρθηκε ἐδῶ καί τριάμιση περίπου χρόνια καί ὕστερα θά περάσουμε στά γεγονότα καί στά ντοκουμέντα πού φωτίζουν τή σημερινή θέση τοῦ ζητήματος.

II. Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ 1910

Στό πρῶτο ἄρθρο («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 289) παραθέσαμε τό πρῶτο καί βασικό ντοκουμέντο πού πρέπει νά γνωρίσουν ὅσοι ἐργάτες ἐπιθυμοῦν νά ἀναζητήσουν τήν ἀλήθεια στίς σημερινές διαμάχες, δηλαδή τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος πάνω στά ζητήματα τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού πάρθηκε τό Δεκέμβρη τοῦ 1908.

Τώρα θά παραθέσουμε καί θά ἐξετάσουμε μιά ἄλλη, ὄχι λιγό-

τερο σημαντική, ἀπόφαση τοῦ κόμματος πάνω στό ἴδιο ζήτημα, πού πάρθηκε πρίν ἀπό τριάμιση χρόνια, τό Γενάρη τοῦ 1910 [41]. Ἡ ἀπόφαση αὐτή ἔχει ἰδιαίτερη σημασία, γιατί πάρθηκε *ὁμόφωνα*: ὅλοι χωρίς ἐξαίρεση οἱ μπολσεβίκοι, σέ συνέχεια ὅλοι οἱ λεγόμενοι βπεριοντοφικοί καί, τέλος (κι᾿ αὐτό εἶναι τό σπουδαιότερο), *ὅλοι* χωρίς ἐξαίρεση οἱ μενσεβίκοι καί οἱ σημερινοί λικβινταριστές, καθώς καί ὅλοι οἱ «ἐθνικοί» (δηλ. οἱ ἑβραῖοι, οἱ πολωνοί καί οἱ λεττονοί) μαρξιστές ψήφισαν αὐτή τήν ἀπόφαση.

Παραθέτουμε ὁλόκληρο τό πιό σπουδαῖο μέρος αὐτῆς τῆς ἀπόφασης:

«Οἱ ἱστορικές συνθῆκες τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κινήματος σέ περίοδο ἀστικῆς ἀντεπανάστασης γεννοῦν ἀναπόφευκτα, σάν ἐκδήλωση τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς στό προλεταριάτο, ἀπό τή μιά μεριά τήν ἄρνηση τοῦ παράνομου σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, τή μείωση τοῦ ρόλου καί τῆς σημασίας του, τίς προσπάθειες νά κουτσουρευτοῦν τά προγραμματικά συνθήματα καί τά συνθήματα τακτικῆς τῆς συνεποῦς σοσιαλδημοκρατίας κτλ.· καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά τήν ἄρνηση τῆς δουλιᾶς τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέσα στή Δούμα καί τῆς χρησιμοποίησης τῶν νόμιμων δυνατοτήτων, τή μή κατανόηση τῆς σπουδαιότητας καί τῆς μιᾶς καί τῆς ἄλλης δουλιᾶς, τήν ἀνικανότητα προσαρμογῆς τῆς συνεποῦς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς στίς ἰδιόμορφες ἱστορικές συνθῆκες τῆς σημερινῆς στιγμῆς κτλ.

Ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς μέσα σ᾿ αὐτές τίς συνθῆκες εἶναι ἡ ὑπερνίκηση καί τῶν δυό παρεκκλίσεων μέ τό πλάταιμα καί τό βάθαιμα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου καί ἡ ἐξήγηση τοῦ κινδύνου πού ἀποτελοῦν αὐτές οἱ παρεκκλίσεις» [42].

Ἀπό τήν ἀπόφαση αὐτή φαίνεται καθαρά ὅτι πρίν ἀπό τριάμιση χρόνια ὅλοι οἱ μαρξιστές ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν ρευμάτων ἦταν ὑποχρεωμένοι νά παραδεχτοῦν *ὁμόφωνα* πώς ὑπάρχουν δυό *παρεκκλίσεις* ἀπό τή μαρξιστική τακτική. Καί οἱ δυό παρεκκλίσεις, θεωρήθηκαν *ἐπικίνδυνες*. Καί οἱ δυό παρεκκλίσεις ἀποδόθηκαν ὄχι στήν τύχη, οὔτε στήν κακή θέληση ορισμένων προσώπων, ἀλλά στίς «*ἱστορικές συνθῆκες*» τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς ἐποχῆς πού ζοῦμε.

Ἐκτός ἀπ᾿ αὐτό, στήν ὁμόφωνη ἀπόφαση τοῦ κόμματος τονίζεται ἡ *ταξική* προέλευση καί σημασία αὐτῶν τῶν παρεκκλίσεων. Γιατί οἱ μαρξιστές δέν περιορίζονται σέ μιά ξερή καί χωρίς περιεχόμενο ὑπόδειξη τῆς κατάρευσης καί τῆς κατάπτωσης. Ὅλοι βλέπουν πώς στά μυαλά πολλῶν ὀπαδῶν τῆς δημοκρατίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ βασιλεύει ἡ κατάπτωση, ἡ ἔλλειψη πίστης, ἡ ἀποθάρυνση, ἡ ἀμηχανία. Δέν ἀρκεῖ νά τό ἀναγνωρίσει κανείς αὐτό. Πρέπει νά καταλάβει ποιά εἶναι ἡ *ταξική* προέλευση

τῆς ἀποσύνθεσης καί τῆς κατάπτωσης, ποιά *ταξικά* συμφέροντα ἀπό τό μή προλεταριακό περιβάλλον τρέφουν αὐτή τή «σύγχυση» ἀνάμεσα στούς φίλους τοῦ προλεταριάτου.

Ἀπάντηση σ' αὐτό τό βασικό ἐρώτημα ἔδοσε ἡ ἀπόφαση τοῦ κόμματος πρίν ἀπό τριάμιση χρόνια: τίς *παρεκκλίσεις* ἀπό τό μαρξισμό τίς γεννάει «ἡ ἀστική ἀντεπανάσταση», τίς γεννάει «*ἡ ἀστική ἐπιροή πάνω στό προλεταριάτο*».

Ποιές εἶναι ὅμως αὐτές οἱ παρεκκλίσεις πού ἀπειλοῦν νά ὑποτάξουν τό προλεταριάτο στήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης; Μιά ἀπ' αὐτές τίς παρεκκλίσεις, πού συνδέεται μέ τό «βπεριοντοφισμό»[43] καί πού συνίσταται στήν ἄρνηση τῆς δουλιᾶς τῆς σοσιαλδημοκρατίας μέσα στή Δούμα καί τῆς χρησιμοποίησης τῶν νόμιμων δυνατοτήτων, *ἐξαφανίστηκε σχεδόν ὁλότελα*. Στή Ρωσία κανένας σοσιαλδημοκράτης δέν προπαγανδίζει πιά αὐτές τίς λαθεμένες, μή μαρξιστικές ἀντιλήψεις. Οἱ «βπεριοντοφικοί» (ἀνάμεσά τους ὁ Ἀλέξινσκι κ.ἄ.) ἄρχισαν νά δουλεύουν στήν «Πράβντα» μαζί μέ τούς κομματικούς-μενσεβίκους.

Ἡ ἄλλη ὅμως *παρέκκλιση* πού ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος εἶναι ἀκριβῶς ὁ *λικβινταρισμός*. Αὐτό φαίνεται καθαρά ἀπό ὅσα ἀναφέρονται γιά «ἄρνηση» τῆς παρανομίας καί «μείωση» τοῦ ρόλου καί τῆς σημασίας της. Τέλος, ἔχουμε ἕνα πολύ σαφές ντοκουμέντο πού δημοσιεύτηκε πρίν ἀπό *τρία χρόνια* καί δέν διαψεύστηκε ἀπό κανέναν, ἕνα ντοκουμέντο πού προέρχεται ἀπό *ὅλους* τούς «ἐθνικούς» μαρξιστές καί ἀπό τόν Τρότσκι (μάρτυρες πού οἱ λικβινταριστές οὔτε καί μποροῦν νά φανταστοῦν καλύτερους)· τό ντοκουμέντο αὐτό λέει καθαρά ὅτι «ὡς πρός τήν οὐσία θά ἦταν εὐχῆς ἔργο τό ρεῦμα πού ἀναφέρεται στήν ἀπόφαση καί πού *πρέπει νά καταπολεμηθεῖ* νά ὀνομαστεῖ *λικβινταρισμός*...».

Ὁρίστε, λοιπόν, τό βασικό καί σπουδαιότατο γεγονός πού πρέπει νά τό ξέρει ὅποιος θέλει νά καταλάβει τή σημερινή μας διαμάχη: πρίν ἀπό τριάμιση χρόνια τό κόμμα χαρακτήρισε *ὁμόφωνα* τό *λικβινταρισμό* «ἐπικίνδυνη» παρέκκλιση ἀπό τό μαρξισμό, παρέκκλιση πού πρέπει νά καταπολεμηθεῖ, παρέκκλιση πού ἐκφράζει τήν «*ἀστική ἐπιροή πάνω στό προλεταριάτο*».

Τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἔχει ἀντιδημοκρατικές καί γενικά ἀντεπαναστατικές διαθέσεις ἀπαιτοῦν τή *διάλυση*, τήν ἐξαφάνιση τοῦ παλιοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἀστική τάξη διαδίδει μέ κάθε τρόπο καί ὑποστηρίζει κάθε ἰδέα πού ἀποβλέπει στή *διάλυση* τοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ ἀστική τάξη προσπαθεῖ νά καλλιεργήσει τήν ἀπάρ-

νηση τῶν παλιῶν καθηκόντων, νά τά «κοντύνει», νά τά ψαλιδίσει, νά τά κουτσουρέψει, νά τά εὐνουχίσει, μέ σκοπό νά βάλει τό συμβιβασμό ἤ τή συνεννόηση μέ τούς Πουρισκέβιτς καί Σία στή θέση τῆς ἀποφασιστικῆς ἐκμηδένισης τῶν βάσεων τῆς ἐξουσίας τους.

Λικβινταρισμός εἶναι ἀκριβῶς ἡ διοχέτευση αὐτῶν τῶν ἀστικῶν ἰδεῶν τῆς ἀπάρνησης καί τῆς ἀποστασίας στίς γραμμές τοῦ προλεταριάτου.

Νά ποιά εἶναι ἡ *ταξική* σημασία τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού ἀναφέρεται στήν *ὁμόφωνη* ἀπόφαση τοῦ κόμματος, ἡ ὁποία πάρθηκε πρίν ἀπό τριάμιση χρόνια. Νά ποῦ βλέπει ὁλόκληρο τό κόμμα τή σοβαρότατη ζημιά καί τόν κίνδυνο τοῦ λικβινταρισμοῦ, τήν καταστροφική του ἐπίδραση στό ἐργατικό κίνημα, στή συσπείρωση ἑνός αὐτοτελοῦς (στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια) κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Λικβινταρισμός δέν σημαίνει μόνο διάλυση (δηλ. ἐξαφάνιση, καταστροφή) τοῦ παλιοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης, σημαίνει ἐπίσης καί καταστροφή τῆς *ταξικῆς αὐτοτέλειας* τοῦ προλεταριάτου, διαφθορά τῆς συνείδησής του μέ τίς *ἀστικές* ἰδέες.

Θά ἐξηγήσουμε παραστατικά αὐτή τήν ἐκτίμηση τοῦ λικβινταρισμοῦ στό ἑπόμενο ἄρθρο, ὅπου θά γίνει πλήρης παράθεση τῶν σπουδαιότερων σκέψεων τῆς λικβινταριστικῆς «Λούτς». Καί τώρα, ἄς συνοψίσουμε σύντομα ὅσα εἰπώθηκαν. Οἱ προσπάθειες τῶν «λουτσιστῶν» γενικά, τῶν κυρίων Φ. Ντάν καί Πότρεσοφ εἰδικότερα, νά δημιουργήσουν τήν ἐντύπωση ὅτι τάχα ὅλη ἡ ὑπόθεση τοῦ «λικβινταρισμοῦ» εἶναι ἐπινόηση, ἀποτελοῦν καταπληκτικές γιά τήν ψευτιά τους ὑπεκφυγές καί βασίζονται στήν πλήρη ἄγνοια τοῦ ζητήματος ἀπό τούς ἀναγνῶστες τῆς «Λούτς». Στήν πραγματικότητα ἐκτός ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος τοῦ 1908 ὑπάρχει καί ἡ *ὁμόφωνη* ἀπόφαση τοῦ κόμματος τοῦ 1910, πού δίνει πλήρη ἐκτίμηση τοῦ λικβινταρισμοῦ, σάν ἐπικίνδυνης καί καταστροφικῆς γιά τήν ἐργατική τάξη ἀστικῆς παρέκκλισης ἀπό τόν προλεταριακό δρόμο. Μόνο οἱ ἐχθροί τῆς ἐργατικῆς τάξης μποροῦν νά κρύβουν ἤ νά παρακάμπτουν αὐτή τήν κομματική ἐκτίμηση.

ΙΙΙ. Η ΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΤΩΝ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 1908 ΚΑΙ ΤΟΥ 1910

Στό προηγούμενο ἄρθρο («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 95 (299)) παραθέσαμε τά ἴδια τά λόγια τῆς ὁμόφωνα παρμένης κομματικῆς

απόφασης σχετικά μέ τό λικβινταρισμό, σάν ἐκδήλωση τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς πάνω στό προλεταριάτο.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή, ὅπως εἴπαμε, πάρθηκε τό *Γενάρη τοῦ 1910*. Ἄς δοῦμε λοιπόν τώρα τή στάση τῶν λικβινταριστῶν ἐκείνων πού ἔχουν τό θάρος νά βεβαιώνουν σήμερα πώς τάχα δέν ὑπῆρξε καί δέν ὑπάρχει κανένας λικβινταρισμός.

Τό Φλεβάρη τοῦ 1910 στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά», τεῦχ. 2, πού μόλις τότε ἄρχισε νά βγαίνει ὁ κ. Πότρεσοφ ἔγραφε ἀνοιχτά ὅτι «*δέν ὑπάρχει κόμμα* σάν μιά ἑνιαία καί ὀργανωμένη ἱεραρχία» (δηλ. κλίμακα ἤ σύστημα «ὀργανώσεων») καί ὅτι δέν μπορεῖ κανείς νά διαλύσει κάτι «*πού δέν ὑπάρχει πιά στήν πραγματικότητα* σάν ὀργανωμένο σύνολο» (βλ. «Νάσα Ζαριά», 1910, τεῦχ. 2, σελ. 61).

Αὐτό λεγόταν ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα καί μάλιστα λιγότερο ἀπό ἕνα μήνα *μετά* τήν ὁμόφωνη ἀπόφαση τοῦ κόμματος!!

Καί τό Μάρτη τοῦ 1910 ἕνα ἄλλο περιοδικό τῶν λικβινταριστῶν, μέ τούς ἴδιους συνεργάτες: Πότρεσοφ, Ντάν, Μαρτίνοφ, Γεζόφ, Μάρτοφ, Λεβίτσκι καί Σία, συγκεκριμένα τό περιοδικό «Βοζροζντένιγε» [44], ὑπογράμμιζε καί ἐκλαΐκευε τά λόγια τοῦ κ. Πότρεσοφ:

«Δέν ὑπάρχει τί νά διαλύσουμε, καί — θά προσθέσουμε ἐμεῖς (δηλ. ἡ σύνταξη τοῦ «Βοζροζντένιγε») ἀπό τήν πλευρά μας — τό ὄνειρο γιά τήν ἀναστήλωση αὐτῆς τῆς ἱεραρχίας μέ τήν παλιά της, τήν παράνομη μορφή εἶναι ἁπλῶς ἐπιζήμια, ἀντιδραστική οὐτοπία, πού σημαίνει πώς οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ πιό ρεαλιστικοῦ κάποτε κόμματος ἔχουν χάσει τό πολιτικό τους αἰσθητήριο» («Βοζροζντένιγε», 1910, τεῦχ. 5, σελ. 51).

Κόμμα δέν ὑπάρχει καί ἡ ἀναστήλωσή του εἶναι μιά ἐπιζήμια οὐτοπία· ὁρίστε σαφεῖς καί καθαρές κουβέντες. Ὁρίστε μιά καθαρή καί ἀνοιχτή ἀπάρνηση τοῦ κόμματος. Τό ἀπαρνήθηκαν (καί καλοῦσαν καί τούς ἐργάτες νά τό ἀπαρνηθοῦν) οἱ ἄνθρωποι πού ἐγκατάλειψαν τήν παρανομία καί «ὀνειροπολοῦσαν» ἕνα νόμιμο κόμμα.

Σέ συνέχεια τήν ἀποχώρηση αὐτή ἀπό τήν παρανομία τήν ὑποστήριξε πολύ καθαρά καί ἀνοιχτά ὁ Π. Μπ. Ἀξελρόντ τό 1912 στή «Νιέβσκι Γκόλος» [45] (1912, ἀρ. φύλ. 6) καί στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» (τεῦχ. 6, 1912).

«Τό νά μιλάει κανείς μέσα σέ μιά τέτια κατάσταση γιά μή φραξιονισμό — ἔγραφε ὁ Π. Μπ. Ἀξελρόντ — σημαίνει πώς παριστάνει τή στρουθοκάμηλο, σημαίνει πώς ξεγελᾶ τόν ἑαυτό του καί τούς ἄλλους». «Ἡ διαμόρφωση καί συσπείρωση σέ ὁμάδα ἀποτελεῖ ἄμεση ὑποχρέωση καί ἐπεῖγον καθῆκον τῶν ὀπαδῶν τῆς κομματικῆς μεταρύθμισης ἤ, σωστότερα, ἐπανάστασης».

Ἔτσι λοιπόν, ὁ Π. Μπ. Ἀξελρόντ εἶναι ἀνοιχτά ὑπέρ τῆς *κομματικῆς ἐπανάστασης*, δηλαδή ὑπέρ τῆς ἐξαφάνισης τοῦ παλιοῦ κόμματος καί τῆς δημιουργίας νέου κόμματος.

Τό 1913 στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 101 σέ ἀνυπόγραφο κύριο ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἀναφερόταν ἀνοιχτά, ὅτι «ἐδῶ κι' ἐκεῖ μέσα στό ἐργατικό περιβάλλον ἀναζωογονοῦνται καί μάλιστα δυναμώνουν οἱ συμπάθειες πρός τήν παρανομία» καί ὅτι αὐτό εἶναι «*λυπηρό γεγονός*». Ὁ ἴδιος ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ Λ. Σεντόφ ὁμολόγησε πώς τό ἄρθρο «προκάλεσε δυσαρέσκεια» ἀκόμη καί ἀνάμεσα στούς ὀπαδούς τῆς τακτικῆς τῆς «Λούτς» («Νάσα Ζαριά», 1913, τεῦχ. 3, σελ. 49). Παράλληλα, οἱ ἐξηγήσεις τοῦ ἴδιου τοῦ Λ. Σεντόφ ἦταν τέτιες πού προκάλεσαν νέα δυσαρέσκεια ἑνός ὀπαδοῦ καί πάλι τῆς «Λούτς», συγκεκριμένα τοῦ Ἄν, πού στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 181, γράφει ἐνάντια στόν Σεντόφ. Ὁ Ἄν διαμαρτύρεται ἐνάντια στόν Σεντόφ, γιατί παραδέχεται ὅτι τάχα «ἡ παρανομία ἀποτελεῖ ἐμπόδιο στήν πολιτική διαμόρφωση τοῦ κινήματός μας καί στήν οἰκοδόμηση τοῦ ἐργατικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος». Ὁ Ἄν κοροϊδεύει τόν Σεντόφ πού δείχνει πώς «δέν ἔχει κατασταλάξει» ἄν εἶναι ἐπιθυμητή ἤ ὄχι ἡ παρανομία.

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς» δημοσίευσε στό ἄρθρο τοῦ Ἄν ἕνα μεγάλο ἐπίλογο, ὅπου τάσσεται *ὑπέρ τοῦ Σεντόφ*, βρίσκοντας πώς ὁ Ἄν «ἔχει ἄδικο στήν κριτική του γιά τόν Λ. Σεντόφ».

Θά ἐξετάσουμε ὅταν ἔρθει ἡ σειρά τους καί τίς ἀπόψεις τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Λούτς» καί τά λικβινταριστικά λάθη τοῦ ἴδιου τοῦ Ἄν. Τώρα ὅμως δέν πρόκειται γι' αὐτό. Τώρα πρέπει νά ἐκτιμήσουμε προσεκτικά τό βασικό καί κύριο συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπό τά ντοκουμέντα πού παραθέσαμε *.

* Στή συλλογή «Μαρξισμός καί λικβινταρισμός» ὁ Λένιν ἀντικατάστησε αὐτή τήν παράγραφο μέχρι τίς λέξεις «τό βασικό» μέ τό παρακάτω κείμενο (δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο):

«Στό περιοδικό «Ζιβάγια Ζίζν» 46, τεῦχ. 8 (19 τοῦ Ἰούλη 1913) ἡ Β. Ζασούλιτς, ἐπαναλαβαίνοντας πλῆθος λικβινταριστικές ἀπόψεις, ἔγραφε: «εἶναι δύσκολο νά πεῖς, ἄν βοηθοῦσε ἤ ἐμπόδιζε ἡ νέα ὀργάνωση (τό κόμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας)... τή δουλιά». Εἶναι φανερό πώς τά λόγια αὐτά ἰσοδυναμοῦν μέ ἀπάρνηση τοῦ κόμματος. Ἡ Β. Ζασούλιτς δικαιολογεῖ τή φυγή ἀπό τό κόμμα, λέγοντας: οἱ ὀργανώσεις ἀπογυμνώνονταν «γιατί τότε δέν εἶχε κανείς τί νά κάνει ἐκεῖ». Ἡ Β. Ζ. δημιουργεῖ τήν καθαρά ἀναρχική θεωρία τοῦ «πλατιοῦ στρώματος» *ἀντί* τοῦ κόμματος. Λεπτομερειακή ἀνάλυση τῆς θεωρίας αὐτῆς βλέπε στό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 9, τοῦ 1913 (βλ. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 354-374. *Ἡ Σύντ.).*

Σέ τί λοιπόν συνίσταται...». *Ἡ Σύντ.*

Ὁλόκληρο τό κόμμα καί τό 1908 καί τό 1910 καταδικάζει καί ἀπορίπτει τό λικβινταρισμό, ἐξηγώντας λεπτομερειακά καί μέ σαφήνεια ποῦ βρίσκεται ἡ ταξική πηγή καί ὁ κίνδυνος αὐτοῦ τοῦ ρεύματος. *Ὅλες* οἱ λικβινταριστικές ἐφημερίδες καί τά περιοδικά: καί τό «Βοζροζντένιγε» (1909-1910) καί τό «Νάσα Ζαριά» (1910-1913), καί ἡ «Νιέβσκι Γκόλος» (1912), καί ἡ «Λούτς» (1912-1913) *, *ὅλες* ἐπαναλαβαίνουν, *ὕστερα* ἀπό τίς πιό σαφεῖς καί μάλιστα ὁμόφωνες ἀποφάσεις τοῦ κόμματος, τέτιες σκέψεις καί ἰδέες πού περιέχουν ἕναν *ὁλοφάνερο* λικβινταρισμό.

Τήν ἀσυμφωνία τους μέ αὐτές τίς ἰδέες, μέ αὐτά τά κηρύγματα *εἶναι ὑποχρεωμένοι* νά τή διακηρύξουν *ἀκόμη καί ὀπαδοί τῆς* «*Λούτς*». Αὐτό εἶναι γεγονός. Συνεπῶς, τό νά φωνάζει κανείς γιά «κατασυκοφάντηση» τῶν λικβινταριστῶν, ὅπως κάνουν ὁ Τρότσκι, ὁ Σεμκόβσκι καί πολλοί ἄλλοι προστάτες τοῦ λικβινταρισμοῦ, εἶναι καθαρή ἀσυνειδησία, γιατί πρόκειται γιά κατάφωρη διαστρέβλωση τῆς ἀλήθειας.

Ἡ ἀλήθεια πού ἀποδείχτηκε μέ τά ντοκουμέντα πού παράθεσα καί πού ἀγκαλιάζουν *πέντε* καί πάνω χρόνια (1908-1913) συνίσταται στό ὅτι οἱ λικβινταριστές ἐξακολουθοῦν, χλευάζοντας ὅλες τίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος, νά βρίζουν καί νά συκοφαντοῦν τό κόμμα, δηλ. τήν «παρανομία».

Τήν ἀλήθεια αὐτή κάθε ἐργάτης πού θέλει *ὁ ἴδιος* νά ξεκαθαρίσει στό μυαλό του μέ ὅλη τήν ἀπαιτούμενη σοβαρότητα τά ἐπίμαχα καί φλέγοντα ζητήματα τοῦ κόμματος, νά λύσει *ὁ ἴδιος* αὐτά τά ζητήματα, τήν ἀλήθεια αὐτή πρίν ἀπ' ὅλα πρέπει νά ἀφομοιώσει κάθε ἐργάτης, παίρνοντας ὁ ἴδιος πρός τό σκοπό αὐτό μέτρα γιά τή μελέτη καί τόν ἔλεγχο τῶν ἀποφάσεων τοῦ κόμματος καί τῶν ἀπόψεων τῶν λικβινταριστῶν πού παραθέσαμε

---

* Στή συλλογή «Μαρξισμός καί λικβινταρισμός» προστέθηκε: «καί ἡ «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» (1913-1914)» μέ τήν παρακάτω ὑποσημείωση:

«Βλ. λογουχάρη στή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» 47, ἀρ. φολ. 1 τοῦ 1914 τό πρωτοχρονιάτικο κύριο ἄρθρο: «Ὁ δρόμος πρός τό νόμιμο πολιτικό κόμμα δράσης εἶναι ταυτόχρονα καί δρόμος πρός τήν κομματική ἑνότητα» (πρός τήν ἑνότητα τῶν ὀργανωτῶν τοῦ νόμιμου κόμματος;). Ἡ στό φύλλο 5 τοῦ 1914: «ἡ ὑπερνίκηση (ὅλων ἐκείνων τῶν ἐμποδίων πού βάζουν στό δρόμο τῆς ὀργάνωσης τῶν ἐργατικῶν συνεδρίων) δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἡ πιό γνήσια πάλη γιά τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι, δηλ. γιά τή νομιμότητα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού συνδέεται στενά μέ τήν πάλη γιά τή νόμιμη ὕπαρξη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος»». *Ἡ Σύντ.*

παραπάνω. Ὁ τίτλος τοῦ μέλους τοῦ κόμματος καί τοῦ δημιουργοῦ τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος ἀξίζει μόνο σ' ἐκεῖνον πού μελετάει προσεκτικά, σκέπτεται καί ἀποφασίζει μέ αὐτοτέλεια γιά τά ζητήματα καί τίς *τύχες* τοῦ κόμματός του. Δέν ἐπιτρέπεται νά μείνει κανείς ἀδιάφορος στό ἄν «φταίει» τό κόμμα γιά «κατασυκοφάντηση» (δηλ. γιά πολύ τσουχτερές καί ὄχι σωστές κατηγορίες) τῶν λικβινταριστῶν ἤ φταῖνε οἱ λικβινταριστές γιά *ἀνοιχτή παράβαση* τῶν ἀποφάσεων τοῦ κόμματος, γιά *ἐπίμονο κήρυγμα τῆς διάλυσης, δηλ. τῆς καταστροφῆς* τοῦ κόμματος.

Εἶναι ὁλοφάνερο πώς τό κόμμα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει, ἄν δέν παλεύει μέ ὅλες του τίς δυνάμεις ἐνάντια στούς καταστροφεῖς τοῦ κόμματος.

Ἀφοῦ παραθέσαμε τά ντοκουμέντα πάνω σ' αὐτό τό βασικό ζήτημα, θά περάσουμε στό ἑπόμενο ἄρθρο στήν ἐκτίμηση τοῦ *ἰδεολογικοῦ* περιεχομένου τοῦ κηρύγματος τοῦ «*νόμιμου κόμματος*».

IV. Η ΤΑΞΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΜΟΥ

Δείξαμε στά προηγούμενα ἄρθρα («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 289, 299 καί 314), ὅτι ὅλοι οἱ μαρξιστές καί τό 1908 καί τό 1910 καταδίκασαν ἀμετάκλητα τό λικβινταρισμό, σάν ἀπάρνηση τοῦ παρελθόντος. Οἱ μαρξιστές ἐξήγησαν στήν ἐργατική τάξη ὅτι ὁ λικβινταρισμός σημαίνει διοχέτευση στό προλεταριάτο τῆς ἀστικῆς ἐπιρροῆς. Καί *ὅλες* οἱ λικβινταριστικές ἐκδόσεις, ἀπό τό 1909 ὥς τό 1913, παραβίαζαν καί παραβιάζουν κατάφωρα τίς ἀποφάσεις τῶν μαρξιστῶν.

Ἄς δοῦμε τό σύνθημα: «νόμιμο ἐργατικό κόμμα» ἤ «πάλη γιά νόμιμο κόμμα», πού ὑπερασπίζουν μέχρι σήμερα οἱ λικβινταριστές τῆς «Λούτς» καί τοῦ «Νάσα Ζαριά».

Εἶναι αὐτό τό σύνθημα μαρξιστικό, προλεταριακό, ἤ φιλελεύθερο, ἀστικό;

Τήν ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα πρέπει νά τήν ἀναζητήσει κανείς ὄχι στίς διαθέσεις, οὔτε στά σχέδια τῶν λικβινταριστῶν ἤ ἄλλων ὁμάδων, ἀλλά στήν ἀνάλυση τοῦ συσχετισμοῦ τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας στήν ἐποχή πού ζοῦμε. Ἡ σημασία τῶν συνθημάτων δέν καθορίζεται ἀπό τίς προθέσεις τῶν συντακτῶν τους, ἀλλά ἀκριβῶς ἀπό τό συσχετισμό τῶν δυνάμεων *ὅλων* τῶν τάξεων τῆς χώρας.

Οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί ἡ «γραφειοκρατία» *τους* εἶναι ἐχθροί κάθε ἀλλαγῆς στό πνεῦμα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας.

Αὐτό εἶναι εὐνόητο. Ἡ ἀστική τάξη, ἀπό τήν οἰκονομική της θέση σέ μιά καθυστερημένη καί μισοδουλοπαροικιακή χώρα, *δέν* μπορεῖ νά μήν τείνει πρός τήν ἐλευθερία. Μά ἡ ἀστική τάξη φοβᾶται τή λαϊκή δραστηριότητα *περισσότερο* ἀπ' ὅ,τι φοβᾶται τήν ἀντίδραση. Αὐτή τήν ἀλήθεια τήν ἀπόδειξε πολύ καθαρά τό χίλια ἐννιακόσια πέντε· τήν ἀλήθεια αὐτή τήν κατάλαβε θαυμάσια ἡ ἐργατική τάξη. Μόνο οἱ ὀπορτουνιστές καί μισοφιλελεύθεροι διανοούμενοι δέν τήν κατάλαβαν.

Ἡ ἀστική τάξη εἶναι φιλελεύθερη καί ἀντεπαναστατική. Ἀπό δῶ προέρχεται καί ὁ μέχρι γελοιότητας ἀνίσχυρος καί θλιβερός *ρεφορμισμός* της. Ὀνειροπολήματα γιά μεταρυθμίσεις —καί φόβος νά ξοφλήσει σοβαρά τούς λογαριασμούς της μέ τους τσιφλικάδες, πού ὄχι μόνο δέν δίνουν μεταρυθμίσεις, μά ἀκόμη παίρνουν πίσω κι' αὐτές πού ἔχουν πιά δόσει. Κήρυγμα μεταρυθμίσεων —καί φόβος μπροστά στό ἐργατικό κίνημα. Τάση νά ἐκτοπίσει τούς τσιφλικάδες—καί φόβος μή χάσει τή βοήθειά *τους*, φόβος μή χάσει τά προνόμιά *της*. Πάνω σ' αὐτό τό συσχετισμό τῶν τάξεων στηρίζεται τό σύστημα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, πού παρέχει παντοδυναμία στούς φεουδάρχες καί προνόμια στήν ἀστική τάξη.

Ἡ ταξική θέση τοῦ προλεταριάτου τοῦ ἀποκλείει ἐντελῶς τή δυνατότητα νά «μοιράζεται» τά προνόμια ἤ *νά φοβᾶται* μήν τά χάσει πρός ὄφελος ὁποιουδήποτε. Γι' αὐτό ὁ ἐγωϊστικά στενός, μίζερος καί χοντροκέφαλὸς ρεφορμισμός εἶναι ἐντελῶς ξένος πρός τό προλεταριάτο. Ἡ ἀγροτική μάζα, πάλι,— πού ἀπό τή μιά μεριά καταπιέζεται ἀπεριόριστα καί ἀντί γιά προνόμια ἀντικρύζει τό λιμό καί ἀπό τήν ἄλλη εἶναι ἀναμφισβήτητα μικροαστική —ταλαντεύεται ἀναπόφευκτα ἀνάμεσα στούς φιλελευθέρους καί στούς ἐργάτες.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀντικειμενική κατάσταση.

Ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση προκύπτει ξεκάθαρα ὅτι τό σύνθημα τοῦ νόμιμου ἐργατικοῦ κόμματος, ἀπό τήν ἴδια τήν ταξική του προέλευση, εἶναι σύνθημα τῶν ἀντεπαναστατῶν φιλελευθέρων. Στό σύνθημα αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό ρεφορμισμό· δέν ὑπάρχει οὔτε κάν ὑπαινιγμός γιά τό ὅτι τό προλεταριάτο, ἡ μοναδική πέρα γιά πέρα δημοκρατική τάξη, ἔχει ἐπίγνωση τοῦ καθήκοντός του νά παλέψει ἐνάντια στούς φιλελευθέρους γιά τήν ἐπιροή πάνω σ' ὅλη τή δημοκρατία· δέν ὑπάρχει οὔτε σκέψη γιά ἐξάλειψη τῆς ἴδιας τῆς βάσης τῶν ὁποιωνδήποτε προνομίων τῶν τσιφλικάδων, τῆς «γραφειοκρατίας» κτλ.· δέν ὑπάρχει οὔτε σκέψη γιά τίς γενικές βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καί τοῦ

δημοκρατικοῦ συντάγματος· ἀντί γι' αὐτό, ὑπάρχει σιωπηρή ἀπάρνηση τοῦ παλιοῦ καί συνεπῶς ἀποστασία καί διάλυση (λικβιντάρισμα) τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος.

Μέ δυό λόγια: τό σύνθημα αὐτό σέ περίοδο ἀντεπανάστασης μεταφέρει στό ἐργατικό περιβάλλον τό *κήρυγμα ἐκείνου ἀκριβῶς* πού *κάνει* στό περιβάλλον της ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Γι' αὐτό, ἄν δέν ὑπῆρχαν οἱ λικβινταριστές, οἱ ἔξυπνοι ἀστοί-προοδευτικοί θά ἦταν *ὑποχρεωμένοι* νά βροῦν ἤ νά μισθώσουν διανοουμένους γιά νά μεταφέρουν στήν ἐργατική τάξη τό κήρυγμα αὐτό!

Μόνο ἄμυαλοι μποροῦν νά συγκρίνουν τά *λόγια* τῶν λικβινταριστῶν μέ τά *κίνητρα* τῶν λικβινταριστῶν. Πρέπει νά συγκρίνουμε τά *λόγια* τους μέ τά *ἔργα* τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί μέ τήν ἀντικειμενική της θέση.

Ρίξτε μιά ματιά σ' αὐτά τά *ἔργα*. Τό 1902 ἡ ἀστική τάξη εἶναι *ὑπέρ* τῆς παρανομίας. Στέλνει τόν Στροῦβε νά ἐκδόσει τό παράνομο «Ὀσβομποζντένιγε» [48]. Ὅταν τό ἐργατικό κίνημα ὁδηγεῖ στά γεγονότα τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη [49], οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ καντέτοι ἐγκαταλείπουν τήν παρανομία καί ὕστερα τήν ἀπαρνοῦνται, τή χαρακτηρίζουν *ἄχρηστη*, *παραλογισμό*, ἁμάρτημα καί ἀθεΐα («Βέχι» [50]) *. *Στή θέση* τῆς παρανομίας ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη βάζει τήν *πάλη γιά νόμιμο κόμμα*. Αὐτό εἶναι ἱστορικό γεγονός πού τό ἐπιβεβαιώνουν οἱ ἀκούραστες προσπάθειες τῶν καντέτων (1905-1907) καί τῶν προοδευτικῶν (1913) γιά νομιμοποίηση.

Στούς καντέτους βλέπουμε «φανερή δουλιά καί μυστική ὀργάνωσή της»· ὁ καλοκάγαθος, δηλ. ὁ πολιτικά μή ἀναπτυγμένος λικβινταριστής, Α. Βλάσοφ, μόνο πού ἀνιστόρησε «μέ δικά του λόγια» τά ἔργα τῶν καντέτων.

Γιατί ὅμως οἱ φιλελεύθεροι ἀπαρνήθηκαν τήν παρανομία καί υἱοθέτησαν τά συνθήματα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα»; Μήπως ἐπειδή ὁ Στροῦβε εἶναι προδότης; Ὄχι. Ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ὁ Στροῦβε ἀποσκίρτησε, γιατί ἄλλαξε κατεύθυνση ὅλη ἡ ἀστική τάξη. Καί αὐτή ἄλλαξε κατεύθυνση 1) γιατί ἀπόκτησε προνόμια στίς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1905 [51], καί μάλιστα γιατί στίς 3 τοῦ Ἰούνη 1907 πῆρε τή θέση *ἀνεκτῆς* ἀντιπολίτευσης· 2) γιατί

---

* Στή συλλογή «Μαρξισμός καί λικβινταρισμός» ἡ λέξη «Βέχι» παραλείφθηκε καί μπῆκε ἡ παρακάτω ὑποσημείωση:

«Ὑπάρχει ἕνα περίφημο βιβλίο «Βέχι» πού βγῆκε σέ πάρα πολλές ἐκδόσεις καί δίνει μιά θαυμάσια περίληψη αὐτῶν τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ φιλελευθερισμοῦ». *Ἡ Σύντ.*

ἡ ἴδια φοβήθηκε θανάσιμα τό λαϊκό κίνημα. Τό σύνθημα «πάλη γιά νόμιμο κόμμα», μεταφρασμένο ἀπό τήν «ὑψηλή πολιτική» σέ ἁπλή καί κατανοητή γλώσσα σημαίνει:

— Κύριοι τσιφλικάδες! Μή νομίζετε πώς θέλουμε νά σᾶς ἐξαφανίσουμε ἀπό τό πρόσωπο τῆς γῆς. Ὄχι. Τραβηχτεῖτε λιγάκι γιά νά μποροῦμε νά καθήσουμε κι᾽ ἐμεῖς οἱ ἀστοί (νόμιμο κόμμα), ἐμεῖς θά σᾶς ὑπερασπίσουμε τότε πέντε φορές πιό «ἔξυπνα», πιό ἐπιδέξια, πιό «ἐπιστημονικά» ἀπό τούς Τιμόσκιν καί τούς σαμπλερικούς πατέρες [52].

Τό σύνθημα «πάλη γιά νόμιμο κόμμα» τό υἱοθέτησαν, μιμούμένοι τούς καντέτους, οἱ μικροαστοί, οἱ ναρόντνικοι. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1906 ὁ κ. Πεσεχόνοφ καί ἡ παρέα τοῦ «Ρούσκογε Μπογκάτστβο» ἀπαρνοῦνται τήν παρανομία, κηρύσσουν τήν «πάλη γιά νόμιμο κόμμα», περικόπτουν ἀπό τό πρόγραμμά τους τά συνεπῆ δημοκρατικά, «παράνομα», συνθήματα.

Ἀποτέλεσμα τῶν ρεφορμιστικῶν φλυαριῶν τῶν μικροαστῶν αὐτῶν γιά «πλατύ καί νόμιμο κόμμα» ἦταν νά μείνουν, κι᾽ αὐτό τό βλέπει ὁ καθένας, *χωρίς κανένα* κόμμα, *χωρίς καμιά* σύνδεση μέ τίς μάζες, ἐνῶ οἱ καντέτοι ἔπαψαν καί νά σκέπτονται ἀκόμη μιά τέτια σύνδεση.

Ἔτσι καί μόνον ἔτσι, μέσω τῆς ἀνάλυσης τῆς θέσης τῶν τάξεων, μέσα ἀπό τήν ὅλη ἱστορία τῆς ἀντεπανάστασης, μπορεῖ κανείς νά φτάσει στήν *κατανόηση* τοῦ λικβινταρισμοῦ. Οἱ λικβινταριστές εἶναι μικροάστοί διανοούμενοι, σταλμένοι ἀπό τήν ἀστική τάξη νά μεταφέρουν τή φιλελεύθερη διαφθορά μέσα στό ἐργατικό περιβάλλον. Οἱ λικβινταριστές εἶναι προδότες τοῦ μαρξισμοῦ καί προδότες τῆς δημοκρατίας. Τό σύνθημα: «πάλη γιά νόμιμο κόμμα» τό χρησιμοποιοῦν (ὅπως οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ ναρόντνικοι) γιά νά καλύπτουν τήν ἀποκήρυξη τοῦ παρελθόντος καί *τό ξέκομά τους ἀπό τήν ἐργατική τάξη*. Αὐτό εἶναι γεγονός πού τό ἀπόδειξαν καί οἱ ἐκλογές στήν ἐργατική κουρία γιά τήν IV Δούμα καί ἡ ἱστορία τῆς ἐμφάνισης τῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας «Πράβντα». Σύνδεση μέ τίς μάζες κράτησαν κι᾽ αὐτό τό βλέπει ὁ καθένας, μόνον οἱ ἄνθρωποι πού δέν ἀπαρνήθηκαν τό παρελθόν καί ἤξεραν νά χρησιμοποιοῦν τή «νόμιμη δουλιά» καί κάθε «δυνατότητα» ἀποκλειστικά σύμφωνα μέ τό πνεῦμα *τοῦ παρελθόντος*, γιά τό δυνάμωμά του, τή στερέωση καί ἀνάπτυξή του.

Καί δέν μποροῦσε νά γίνει ἀλλιῶς στήν περίοδο τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη.

Γιά τό «κουτσούρεμα» τοῦ προγράμματος καί τῆς τακτικῆς

ἀπό τούς λικβινταριστές (δηλ. τούς φιλελευθέρους) θά μιλήσουμε στό ἑπόμενο ἄρθρο.

V. ΤΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΤΗΣ «ΠΑΛΗΣ ΓΙΑ ΝΟΜΙΜΟ ΚΟΜΜΑ»

Στό προηγούμενο ἄρθρο («Πράβντα», ἀρ. φύλ. 122) ἐξετάσαμε τήν ἀντικειμενική, δηλ. τήν καθορισμένη ἀπό τίς σχέσεις τῶν τάξεων, σημασία τοῦ συνθήματος «νόμιμο κόμμα» ἤ «πάλη γιά νόμιμο κόμμα». Τό σύνθημα αὐτό εἶναι μιά δουλική ἐπανάληψη τῆς τακτικῆς τῆς ἀστικῆς τάξης, γιά τήν ὁποία τό σύνθημα αὐτό ἐκφράζει σωστά τήν ἀπάρνηση ἀπό μέρους της τῆς ἐπανάστασης ἤ τήν ἀντεπαναστατικότητά της.

Ἄς ἐξετάσουμε μερικές, πολύ συνηθισμένες, προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν νά ὑπερασπίσουν τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα». Καί ὁ Μαγέβσκι καί ὁ Σεντόφ καί ὁ Ντάν καί ὅλοι οἱ «λουτσιστές» προσπαθοῦν νά μπερδέψουν τό νόμιμο *κόμμα* μέ τή νόμιμη δουλιά ἤ *δράση*. Ἕνα τέτιο μπέρδεμα εἶναι καθαρή σοφιστεία, παιχνίδι, ἐξαπάτηση τοῦ ἀναγνώστη.

Πρῶτο, ἡ νόμιμη δράση τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν περίοδο 1904-1913 εἶναι *γεγονός*. Τό νόμιμο κόμμα εἶναι μιά *φράση* τῶν διανοουμένων, πού καλύπτει τήν ἀπάρνηση τοῦ κόμματος. Δεύτερο, τό κόμμα καταδίκασε ἐπανειλημμένα τό λικβινταρισμό, δηλ. τό σύνθημα τοῦ νόμιμου κόμματος. Μά τό κόμμα ὄχι μόνο δέν καταδίκασε τή νόμιμη δράση, ἀλλά ἀντίθετα καταδίκασε ὅσους τήν ἐγκαταλείπουν ἤ τήν ἀπαρνοῦνται. Τρίτο, τό 1904-1907 ἡ νόμιμη δράση εἶχε πάρει *ἰδιαίτερη* ἀνάπτυξη ἀνάμεσα σ' *ὅλους* τούς σοσιαλδημοκράτες. Μά *κανένα* ρεῦμα, *καμιά* ὁμάδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας δέν πρόβαλε τότε τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα»!

Αὐτό εἶναι ἱστορικό γεγονός. Ὅποιος θέλει νά *καταλάβει* τό λικβινταρισμό, πρέπει νά μελετήσει τό γεγονός αὐτό.

Μήπως ἐμπόδιζε τή νόμιμη δράση στά 1904-1907 ἡ ἀπουσία τοῦ συνθήματος τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα»; Καθόλου.

Γιατί δέν ἐμφανιζόταν *τότε* ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες ἕνα τέτιο σύνθημα; Ἐπειδή ἀκριβῶς τότε δέν ὑπῆρχε ἀκόμη τό ὄργιο τῆς ἀντεπανάστασης, πού παράσυρε μιά μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στόν ἔσχατο ὁπορτουνισμό. Τότε ἦταν *πάρα πολύ φανερό* πώς τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα» εἶναι ὁπορτουνιστική φράση, ἀποτελεῖ ἀπάρνηση τῆς «παρανομίας».

Προσπαθεῖστε, κύριοι, νά ἐμβαθύνετε στό νόημα τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς καμπῆς: στήν περίοδο τοῦ 1905, μέ τή λαμπρή ἀνά-

πτυξη τῆς νόμιμης δράσης, *δέν* ὑπάρχει τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα»· στήν περίοδο τῆς ἀντεπανάστασης, ὅταν ἡ ἀνάπτυξη τῆς νόμιμης δράσης εἶναι πιό ἀδύνατη, ἐμφανίζεται σέ μιά μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας (ἀμέσως ὕστερα ἀπό τήν ἀστική τάξη) τό σύνθημα τῆς ἀπάρνησης τῆς «παρανομίας», τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα».

Μπορεῖ ἄραγε νά ὑπάρχει πιά ἀσάφεια γύρω ἀπό τό νόημα καί τήν ταξική σημασία τῆς καμπῆς αὐτῆς;

Τέλος, τέταρτο καί κυριότερο. Ἡ νόμιμη δράση μπορεῖ νά εἶναι (καί παρατηρεῖται) *δυό εἰδῶν*, νά ἔχει δυό διαμετρικά ἀντίθετες κατευθύνσεις: αὐτή πού διεξάγεται γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ παλιοῦ καί ἐντελῶς *στό πνεῦμα* του, πού διεξάγεται *στό ὄνομα* τῶν συνθημάτων καί τῆς τακτικῆς του καί αὐτή πού διεξάγεται *ἐνάντια* στό παλιό, γιά τήν ἀπάρνησή του, τή μείωση τοῦ ρόλου του, τῶν συνθημάτων του κτλ.

Ἡ ὕπαρξη αὐτῶν τῶν δυό κατ' ἀρχήν ἐχθρικῶν καί ἀνειρήνευτων εἰδῶν νόμιμης δράσης εἶναι τό πιό ἀναμφισβήτητο ἱστορικό γεγονός γιά τήν περίοδο ἀπό τό 1906 (καντέτοι καί ὁ κ. Πεσεχόνοφ καί Σία) ὥς τό 1913 («Λούτς», «Νάσα Ζαριά»). Μπορεῖ κανείς νά μή χαμογελάσει, ἀκούγοντας τόν ἀφελή (ἤ ἕναν πού προσποιεῖται προσωρινά τόν ἀφελή) νά λέει: ποιός ὁ λόγος νά φιλονικοῦν, ἀφοῦ καί τοῦτοι καί ἐκεῖνοι ἀναπτύσσουν νόμιμη δράση; Μά ἀκριβῶς γι' αὐτό φιλονικοῦν, ἀγαπητέ μου, ἄν δηλ. ἡ δράση αὐτή πρέπει νά διεξάγεται γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς «παρανομίας» καί μέσα στό πνεῦμα της, ἤ γιά τή μείωσή της, ἐνάντιά της, ὄχι στό πνεῦμα της! Ἡ διαμάχη γίνεται μόνο — ἀποκλειστικά καί «μόνο»! — γιά τό ἄν ἡ νόμιμη αὐτή δουλιά διεξάγεται μέ τό φιλελεύθερο ἤ μέ τό συνεπές δημοκρατικό πνεῦμα. Ἡ διαμάχη γίνεται «μόνο» γιά τό ἄν μποροῦμε *νά περιοριζόμαστε* στή νόμιμη δουλιά: θυμηθεῖτε τό φιλελεύθερο κύριο Στροῦβε πού δέν περιοριζόταν σ' αὐτή τό 1902, μά «περιορίστηκε» ἐντελῶς στά 1906-1913.

Οἱ λικβινταριστές μας τῆς «Λούτς» δέν μποροῦν μέ κανένα τρόπο νά καταλάβουν ὅτι τό σύνθημα τῆς «πάλης γιά νόμιμο κόμμα» σημαίνει διοχέτευση στό ἐργατικό περιβάλλον τῶν φιλελεύθερων (στρουβικῶν) ἰδεῶν, ντυμένων μέ ρετάλια «σχεδόν-μαρξιστικά».

Ἤ πάρτε τό συλλογισμό τῆς ἴδιας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Λούτς» στήν ἀπάντησή της πρός τόν Ἄν (ἀρ. φύλ. 181):

«...Τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα δέν ἐξαντλεῖ τή δράση του μέ ἐκείνους τούς λίγους συντρόφους πού οἱ συνθῆκες τούς ἀναγκάζουν νά δουλεύουν στήν παρανομία. Γιατί, ἄν ἡ παρανομία ἐξαντλοῦσε τή δράση τοῦ *κόμματος*, τότε πόσα μέλη θά εἶχε στίς γραμμές του; 2-3 ἑκατοντάδες; Καί τί θά γίνονταν οἱ χιλιάδες, ἄν ὄχι οἱ δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες πού οὐσιαστικά κρατοῦν στούς ὤμους τους ὅλη τή σοσιαλδημοκρατική δουλιά;».

Γιά τό σκεπτόμενο ἄνθρωπο ἀρκεῖ μόνο αὐτός ὁ συλλογισμός γιά νά καταλήξει στή γνώμη ὅτι οἱ συντάκτες του εἶναι φιλελεύθεροι. Πρῶτο, λένε μιάν ὁλοφάνερη ἀναλήθεια γιά τήν «παρανομία»: οἱ παράνομοι δέν εἶναι καθόλου «ἑκατοντάδες». Δεύτερο, σέ ὅλο τόν κόσμο ὁ ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ κόμματος εἶναι «*στενός*» σέ σύγκριση μέ τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν πού κάνουν τή σοσιαλδημοκρατική δουλιά. Λογουχάρη, στή Γερμανία τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα ἔχει μόνο 1 ἑκατομμύριο μέλη, ἐνῶ ὑπέρ τῆς σοσιαλδημοκρατίας ψηφίζουν περίπου 5 ἑκατομμύρια καί οἱ προλετάριοι εἶναι 15 περίπου ἑκατομμύρια. Ἡ ἀναλογία τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ κόμματος πρός τόν ἀριθμό τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καθορίζεται στίς διάφορες χῶρες ἀπό τίς διαφορετικές ἱστορικές συνθῆκες. Τρίτο, ἐμεῖς *δέν* ἔχουμε τίποτε ἄλλο πού νά ἀντικαθιστᾶ τήν «παρανομία». Συνεπῶς ἡ «Λούτς» ἐπικαλεῖται *ἐνάντια* στό κόμμα τούς *ἐξωκομματικούς* ἤ *ἀκομματικούς* ἐργάτες. Αὐτός ἀκριβῶς εἶναι ὁ συνηθισμένος τρόπος τοῦ φιλελευθέρου πού προσπαθεῖ νά ἀποσπάσει τή μάζα ἀπό τό *συνειδητό* πρωτοπόρο τμῆμα της. Ἡ «Λούτς» δέν καταλαβαίνει τή σχέση τοῦ *κόμματος* πρός τήν *τάξη*, ὅπως δέν τήν καταλάβαιναν οἱ «οἰκονομιστές» στά 1895-1901. Τέταρτο, πρός τό παρόν «ἡ σοσιαλδημοκρατική δουλιά» σέ μᾶς τότε μόνο εἶναι πραγματικά *σοσιαλδημοκρατική* δουλιά, ὅταν γίνεται *στό πνεῦμα* τοῦ παλιοῦ μέ βάση τά συνθήματά του.

Οἱ συλλογισμοί τῆς «Λούτς» εἶναι συλλογισμοί τῶν φιλελεύθερων διανοουμένων οἱ ὁποῖοι, μή θέλοντας νά μποῦν στήν κομματική ὀργάνωση πού πραγματικά ὑπάρχει, προσπαθοῦν νά *καταστρέψουν* αὐτή τήν ὀργάνωση, στρέφοντας ἐναντίον της τό ἐξωκομματικό, τό σκόρπιο πλῆθος πού ἔχει λειψή πολιτική συνείδηση. Ἔτσι ἐνεργοῦν καί οἱ γερμανοί φιλελεύθεροι πού λένε πώς οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν εἶναι ἐκπρόσωποι τοῦ προλεταριάτου, γιατί ἔχουν στό «κόμμα» «μόνο» τό ἕνα δέκατο πέμπτο τοῦ προλεταριάτου!

Πάρτε τόν πιό συνηθισμένο ἀκόμη συλλογισμό τῆς «Λούτς»: «ἐμεῖς» εἴμαστε ὑπέρ τοῦ νόμιμου κόμματος, «ὅπως ὑπάρχει καί στήν Εὐρώπη». Οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ λικβινταριστές θέλουν

σύνταγμα καί νόμιμο κόμμα, «ὅπως στήν Εὐρώπη» *σήμερα*· μά δέν θέλουν τό δρόμο μέ τόν ὁποῖο ἡ Εὐρώπη ἔφτασε σ' αὐτό τό σήμερα.

Ὁ λικβινταριστής καί μπουντιστής Κοσόβσκι μᾶς κάνει μάθημα ἀπό τίς στῆλες τῆς «Λούτς», φέρνοντας γιά παράδειγμα τούς αὐστριακούς. Μόνο πού ξεχνάει πώς οἱ αὐστριακοί ἔχουν σύνταγμα *ἀπό τό 1867* καί πώς τό σύνταγμα αὐτό δέν θά μποροῦσε νά ὑπάρχει χωρίς: 1) τό κίνημα τοῦ 1848, 2) χωρίς τή βαθιά πολιτική κρίση τοῦ 1859-1866, τότε πού ἡ *ἀδυναμία* τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐπέτρεψε στόν Βίσμαρκ καί Σία *νά ξεμπλέξουν*, κάνοντας τήν περίφημη «ἐπανάσταση ἀπό τά πάνω». Τί βγαίνει λοιπόν ἀπό τή διδαχή τοῦ Κοσόβσκι, τοῦ Ντάν, τοῦ Λάριν καί ὅλων τῶν «λουτσιστῶν»;

Μόνο τοῦτο: αὐτοί βοηθοῦν, ὥστε ἡ λύση τῆς δικῆς μας κρίσης νά γίνει *ἀπαραίτητα* στό πνεῦμα μιᾶς «ἐπανάστασης ἀπό τά πάνω»! Ἡ τέτια ὅμως δουλιά τους *εἶναι* ἀκριβῶς «δουλιά» ἑνός στολιπινικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος.

Ὅπου καί νά κοιτάξουμε, παντοῦ βλέπουμε πώς οἱ λικβινταριστές ἀπαρνοῦνται καί τό μαρξισμό καί τή δημοκρατία.

Στό ἑπόμενο ἄρθρο θά ἐξετάσουμε λεπτομερειακά τήν ἄποψή τους γιά τήν ἀνάγκη νά κουτσουρευτοῦν τά δικά μας, τά σοσιαλδημοκρατικά συνθήματα.

VI

Μᾶς μένει νά ἐξετάσουμε τό κουτσούρεμα τῶν μαρξιστικῶν συνθημάτων ἀπό τούς λικβινταριστές. Τό καλύτερο θά ἦταν νά παίρναμε γιά τό σκοπό αὐτό τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψής τους τοῦ Αὐγούστου, μά γιά εὐνόητους λόγους ἡ ἀνάλυση τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν μπορεῖ νά γίνει μόνο στόν τύπο τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐδῶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά πάρουμε τή «Λούτς», πού στό ἄρθρο τοῦ Λ. Σ. (ἀρ. φύλ. 108 (194)) ἔδοσε μιά ἐξαιρετικά ἀκριβολογημένη ἔκθεση ὅλης τῆς οὐσίας, ὅλου τοῦ πνεύματος τοῦ λικβινταρισμοῦ.

Ὁ κ. Λ. Σ. γράφει:

«...Ὁ βουλευτής Μουράνοφ ἀναγνωρίζει γιά τήν ὥρα μόνο τρεῖς μερικότερες διεκδικήσεις, τά τρία ἐκεῖνα κήτη πού πάνω τους, ὅπως εἶναι γνωστό, στηρίχθηκε ἡ ἐκλογική πλατφόρμα τῶν λενινιστῶν: πλήρης ἐκδημοκρατισμός τοῦ κρατικοῦ καθεστῶτος, ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα καί παραχώρηση τῆς γῆς στούς ἀγρότες. Αὐτή τήν ἄποψη ἐξακολουθεῖ νά ὑποστηρίζει καί ἡ «Πράβντα». Στό μεταξύ ἐμεῖς, ὅπως καί ὅλη ἡ εὐρωπαϊκή σοσιαλδημοκρα-

τία» (διάβαζε: «ἐμεῖς, ὅπως καί ὁ Μιλιουκόφ πού βεβαιώνει πώς ἔχουμε, δόξα τῷ θεῷ, σύνταγμα») «τήν προβολή τῶν μερικότερων διεκδικήσεων τή βλέπουμε σάν μέσο ζύμωσης, πού τότε μόνο μπορεῖ νά ἔχει ἐπιτυχία, ὅταν παίρνει ὑπόψη τήν καθημερινή πάλη τῶν ἐργατικῶν μαζῶν. Θεωροῦμε πώς μόνο ἐκεῖνο, πού, ἀπό τή μιά μεριά ἔχει θεμελιακή σημασία γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, καί ἀπό τήν ἄλλη, εἶναι δυνατό νά γίνει ἐπίκαιρο γιά τίς μάζες, μπορεῖ νά προβληθεῖ σάν τή μερικότερη ἐκείνη διεκδίκηση πού στή δοσμένη στιγμή πρέπει νά συγκεντρώσει τήν προσοχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἀπό τίς τρεῖς διεκδικήσεις πού προβάλει ἡ «Πράβντα» μόνο ἡ μιά — ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα — παίζει καί μπορεῖ νά παίξει ρόλο στήν καθημερινή πάλη τῶν ἐργατῶν. Οἱ ἄλλες δυό διεκδικήσεις μποροῦν σήμερα νά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο προπαγάνδας, μά ὄχι ἀντικείμενο ζύμωσης. Γιά τή διαφορά ἀνάμεσα στήν προπαγάνδα καί στή ζύμωση βλέπε τίς ὑπέροχες σελίδες τῆς μπροσούρας «Πάλη ἐνάντια στήν πείνα» τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ» (δέν πέτυχε τό στόχο ὁ Λ. Σ.: τοῦ «κάνει κακό» νά θυμηθεῖ τήν πολεμική τοῦ Πλεχάνοφ τοῦ 1899-1902 ἐνάντια στούς «οἰκονομιστές», τούς ὁποίους ὁ Λ. Σ. ἀντιγράφει!).

«Ἐκτός ἀπό τήν ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα, τέτια μερικότερη διεκδίκηση, πού τήν προβάλλουν τόσο οἱ ἀνάγκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ὅσο καί ὁλόκληρη ἡ πορεία τῆς ρωσικῆς ζωῆς, εἶναι ἡ διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι. τῆς ἐλευθερίας κάθε ὀργάνωσης, καθώς καί ἡ σχετική μέ αὐτές ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ λόγου, προφορικοῦ καί γραπτοῦ».

Ὁρίστε ἡ τακτική τῶν λικβινταριστῶν. «Ἐπίκαιρο γιά τίς μάζες», βλέπετε, *δέν* εἶναι καί *δέν* προβάλλεται «ἀπό τίς ἀνάγκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος» καί «ἀπό ὁλόκληρη τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ζωῆς», οὔτε αὐτό πού ὁ Λ. Σ. περιγράφει σάν «πλήρη ἐκδημοκρατισμό κτλ.», οὔτε αὐτό πού ὀνομάζει «παραχώρηση τῆς γῆς στούς ἀγρότες»!! Πόσο παλιές εἶναι αὐτές οἱ ἀπόψεις καί πόσο γνωστές εἶναι σέ ὅσους θυμοῦνται τήν *ἱστορία* τῆς μαρξιστικῆς δράσης στή Ρωσία καί τήν πολύχρονη πάλη τῶν μαρξιστῶν ἐνάντια στούς «οἰκονομιστές» πού εἶχαν ἀπαρνηθεῖ τούς σκοπούς τῆς δημοκρατίας! Πόσο μαστορικά ἀντιγράφει ἡ «Λούτς» τίς ἀντιλήψεις τοῦ Προκοπόβιτς καί τῆς Κουσκόβα, πού δοκίμασαν *τότε* νά παρασύρουν τούς ἐργάτες στό φιλελεύθερο δρόμο!

Ἀλλά ἄς ἐξετάσουμε προσεκτικά τό συλλογισμό τῆς «Λούτς». Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὑγιοῦς σκέψης, ὁ συλλογισμός αὐτός εἶναι καθαρά ἕνα εἶδος παραλογισμοῦ. Ἀλήθεια, μπορεῖ κανείς, ἄν δέν τρελάθηκε, νά ὑποστηρίζει πώς ἡ παραπάνω «ἀγροτική» (πού ἀποβλέπει δηλαδή στό συμφέρον τῶν ἀγροτῶν) διεκδίκηση *δέν εἶναι* «ἐπίκαιρη γιά τίς μάζες»; πώς *δέν* «προβάλλεται ἀπό τίς ἀνάγκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί ἀπό ὁλόκληρη τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ζωῆς»; Αὐτό ὄχι μόνο εἶναι ψέμα, μά εἶναι καί ὁλοφάνερη ἀνοησία. Ὅλη ἡ ἱστορία τῆς Ρωσίας τοῦ 19ου αἰώνα,

ὁλόκληρη «ἡ πορεία τῆς ρωσικῆς ζωῆς» *πρόβαλαν* αὐτό τό ζήτημα, τό *ἔκαναν* ἐπίκαιρο καί ἐπικαιρότατο καί αὐτό βρῆκε τήν ἀντανάκλασή του καί σ' *ὁλόκληρη* τή νομοθεσία τῆς Ρωσίας. Πῶς μπόρεσε ἡ «Λούτς» νά φτάσει σέ μιά τόσο τερατώδη ἀναλήθεια;

Ἡ «Λούτς» ἦταν ὑποχρεωμένη νά φτάσει σ' αὐτή τήν ἀναλήθεια, γιατί εἶναι ὑποδουλωμένη στή *φιλελεύθερη* πολιτική καί οἱ φιλελεύθεροι εἶναι πιστοί στόν ἑαυτό τους, ὅταν ἀπορίπτουν (ἤ ἀναβάλλουν, ὅπως καί ἡ «Λούτς») τή διεκδίκηση τῶν ἀγροτῶν. Ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη τό κάνει αὐτό, γιατί ἡ *ταξική* της θέση τήν ἀναγκάζει νά ἕρπει πρός τούς τσιφλικάδες καί νά εἶναι ἐνάντια στό λαϊκό κίνημα.

Ἡ «Λούτς» διοχετεύει στούς ἐργάτες τίς ἰδέες τῶν φιλελεύθερων τσιφλικάδων καί προδίνει τή δημοκρατική ἀγροτιά.

Πᾶμε παρακάτω. Πῶς μπορεῖ νά εἶναι «ἐπίκαιρη» μόνο ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι; Καί τό ἀπαραβίαστο τοῦ ἀτόμου; Καί ἡ κατάργηση τοῦ ἐτσιθελισμοῦ καί τῆς αὐθαιρεσίας; Καί τό καθολικό κτλ. ἐκλογικό δικαίωμα; Καί ἡ ἑνιαία βουλή κτλ.; Κάθε ἐγγράμματος ἐργάτης, καθένας πού θυμᾶται τό πρόσφατο παρελθόν, ξέρει θαυμάσια ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἐπίκαιρα. Σέ χιλιάδες ἄρθρα καί λόγους ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι ἀναγνωρίζουν ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἐπίκαιρα. Γιατί λοιπόν ἡ «Λούτς» ἀνακήρυξε ἐπίκαιρη μιά, ἔστω καί τή σπουδαιότερη *ἀπό τίς ἐλευθερίες*, ἐνῶ τούς βασικούς ὅρους τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, τῆς δημοκρατίας καί τοῦ συνταγματικοῦ καθεστῶτος τούς διάγραψε, τούς παραμέρισε, τούς ἔριξε στό ἀρχεῖο τῆς «προπαγάνδας», τούς ἀπόσυρε ἀπό τή ζύμωση;

Ἐπειδή καί μόνο ἐπειδή ἡ «Λούτς» δέν πρόκειται νά παραδεχτεῖ ὅ,τι εἶναι *ἀπαράδεκτο γιά τούς φιλελευθέρους*,

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐπικαιρότητας γιά τίς μάζες, τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τῆς πορείας τῆς ρωσικῆς ζωῆς, *δέν ὑπάρχει* διαφορά ἀνάμεσα στίς τρεῖς διεκδικήσεις τοῦ Μουράνοφ καί τῆς «Πράβντα» (ἄς τίς ποῦμε γιά συντομία: διεκδικήσεις τῶν συνεπῶν μαρξιστῶν). Καί οἱ διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν καί οἱ διεκδικήσεις τῶν ἀγροτῶν καί οἱ γενικές πολιτικές διεκδικήσεις εἶναι *τό ἴδιο* ἐπίκαιρες γιά τίς μάζες, προβλήθηκαν *τό ἴδιο* καί ἀπό τίς ἀνάγκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί «ἀπό ὁλόκληρη τήν πορεία τῆς ρωσικῆς ζωῆς». Ἀπό τήν ἄποψη τῆς «μερικότητας», τῆς τόσο ἀγαπητῆς στό θαυμαστή τῆς μετριοπάθειας καί τῆς ἀκρίβειας καί οἱ τρεῖς διεκδικήσεις εἶναι ἐπίσης ἰσοδύναμες: εἶναι «μερικότερες» σέ σχέση μέ τό τελικό, μά εἶναι

πολύ μεγάλες σέ σχέση, λογουχάρη, μέ τήν «Εὐρώπη» γενικά.

Γιατί ὅμως ἡ «Λούτς» δέχεται τήν 8ωρη ἐργάσιμη μέρα καί ἀπορίπτει τίς ὑπόλοιπες; Γιατί ἔκρινε γιά *λογαριασμό* τῶν ἐργατῶν ὅτι ἡ 8ωρη ἐργάσιμη μέρα «παίζει ρόλο» στήν καθημερινή τους πάλη, ἐνῶ οἱ γενικές πολιτικές διεκδικήσεις καί οἱ διεκδικήσεις τῶν ἀγροτῶν *δέν* παίζουν τέτιο ρόλο; Τά γεγονότα μᾶς λένε, ἀπό τή μιά μεριά, ὅτι οἱ ἐργάτες στήν καθημερινή τους πάλη προβάλλουν καί γενικές πολιτικές καί ἀγροτικές διεκδικήσεις καί ἀπό τήν ἄλλη μεριά, ὅτι *παλεύουν* συχνά γιά ἕνα μερικότερο περιορισμό τῆς ἐργάσιμης μέρας.

Περί τίνος πρόκειται λοιπόν;

Πρόκειται γιά τό ρεφορμισμό τῆς «Λούτς», πού τή φιλελεύθερη στενότητά της τή *φορτώνει*, ἀπό συνήθεια, στίς «μάζες» στήν «πορεία τῆς ἱστορίας» κ.ἄ.

Ὁ ρεφορμισμός συνίσταται γενικά στό ὅτι οἱ ἄνθρωποι περιορίζονται στή ζύμωση γιά ἀλλαγές, χωρίς νά ἀπαιτοῦν τήν ἐκμηδένιση τῶν κυριότερων βάσεων τῆς παλιᾶς, τῆς κυρίαρχης τάξης, ἀλλαγές *πού συμβιβάζονται μέ τή διατήρηση* αὐτῶν τῶν βάσεων. Ἡ ὀχτάωρη ἐργάσιμη μέρα συμβιβάζεται μέ τή διατήρηση τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου. Οἱ ρῶσοι φιλελεύθεροι, γιά νά τραβήξουν τούς ἐργάτες, εἶναι ἕτοιμοι νά ὑπογράψουν («κατά τό δυνατό») αὐτή τή διεκδίκηση. Οἱ διεκδικήσεις ὅμως ἐκεῖνες, γιά τίς ὁποῖες ἡ «Λούτς» δέν ἐπιθυμεῖ «νά κάνει ζύμωση», εἶναι *ἀσυμβίβαστες* μέ τή διατήρηση τῶν βάσεων τῆς προκαπιταλιστικῆς, τῆς δουλοπαροικιακῆς ἐποχῆς.

Ἡ «Λούτς» ἀποκλείει ἀπό τή ζύμωση ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι ἀπαράδεκτο γιά τούς φιλελευθέρους, πού δέν θέλουν τήν ἐξάλειψη τῆς τσιφλικάδικης ἐξουσίας, μά θέλουν μόνο τό μοίρασμα τῆς ἐξουσίας καί τῶν προνομίων. Ἡ «Λούτς» ἀποκλείει ὅ,τι ἀκριβῶς δέν συμβιβάζεται μέ τήν ἄποψη τοῦ ρεφορμισμοῦ.

Νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος.

Καί ὁ Μουράνοφ καί ἡ «Πράβντα» καί ὅλοι οἱ μαρξιστές δέν ἀπορίπτουν τίς μερικότερες διεκδικήσεις. Αὐτά εἶναι ἀνοησίες. Παράδειγμα οἱ κοινωνικές ἀσφαλίσεις. Ἐμεῖς ἀπορίπτουμε τήν *ἐξαπάτηση* τοῦ λαοῦ πού γίνεται μέ τίς φλυαρίες γιά μερικότερες διεκδικήσεις μέσω τοῦ *ρεφορμισμοῦ*. Ἐμεῖς ἀπορίπτουμε τό *φιλελεύθερο ρεφορμισμό* στή σημερινή Ρωσία, πού τόν θεωροῦμε οὐτοπικό, συμφεροντολόγο-κάλπικο, στηριγμένο πάνω σέ συνταγματικές αὐταπάτες καί διαποτισμένο ἀπό πνεῦμα δουλικότητας ἀπέναντι στούς τσιφλικάδες. Νά ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος πού τήν μπερδεύει καί τήν κρύβει ἡ «Λούτς» μέ φρά-

σεις γιά «μερικότερες διεκδικήσεις» γενικά, ἄν καί ἡ ἴδια ὁμολογεῖ πώς καί ὁ Μουράνοφ καί ἡ «Πράβντα» δέν ἀπορίπτουν ὁρισμένες «μερικότερες διεκδικήσεις».

Ἡ «Λούτς» κουτσουρεύει τά μαρξιστικά συνθήματα, τά προσαρμόζει στά στενά, ρεφορμιστικά, φιλελεύθερα μέτρα, διοχετεύοντας ἔτσι τίς ἀστικές ἰδέες στό ἐργατικό περιβάλλον.

Ἡ πάλη τῶν μαρξιστῶν ἐνάντια στούς λικβινταριστές δέν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά ἔκφραση τῆς πάλης τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν ἐνάντια στούς φιλελεύθερους ἀστούς γιά τήν ἐπιροή στίς λαϊκές μάζες, γιά τήν πολιτική διαφώτιση καί διαπαιδαγώγησή τους.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΚΑΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ ΑΣΙΑΤΕΣ

Ὁ γνωστός ἄγγλος σοσιαλδημοκράτης Ρότστεϊν ἀφηγεῖται στό γερμανικό ἐργατικό τύπο ἕνα διδακτικό καί χαρακτηριστικό περιστατικό πού συνέβηκε στήν ἀγγλική Ἰνδία. Τό περιστατικό αὐτό μᾶς δείχνει καλύτερα ἀπό κάθε συλλογισμό, γιατί ἡ ἐπανάσταση ἀναπτύσσεται τόσο γοργά σ' αὐτή τή χώρα πού ἔχει πάνω ἀπό 300 ἑκατομμύρια κατοίκους.

Ὁ ἄγγλος δημοσιογράφος Ἄρνολντ πού ἐκδίδει ἐφημερίδα στή Ραγκούν, μεγάλη πόλη (πάνω ἀπό 200.000 κατοίκους) μιᾶς ἀπό τίς ἐπαρχίες τῆς Ἰνδίας, δημοσίευσε ἕνα ἄρθρο μέ τόν τίτλο: «Ἐμπαιγμός σέ βάρος τῆς ἀγγλικῆς δικαιοσύνης». Τό ἄρθρο ξεσκέπαζε τόν ἄγγλο δικαστή τοῦ τόπου Ἄντριου (Andrew). Τόν Ἄρνολντ τόν καταδίκασαν γιά τό ἄρθρο αὐτό σ' ἕνα χρόνο φυλάκιση, αὐτός ὅμως δέν ἄφησε τήν ὑπόθεση καί, ἔχοντας γνωριμίες στό Λονδίνο, «ἔφτασε» ὥς τό ἀνώτατο δικαστήριο στό Λονδίνο. Ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση τῆς Ἰνδίας ἔσπευσε νά «μετριάσει» τήν ποινή σέ 4 μῆνες καί ὁ Ἄρνολντ ἀφέθηκε ἐλεύθερος.

Καί γιατί ἔγιναν ὅλα αὐτά;

Ὁ συνταγματάρχης τοῦ ἀγγλικοῦ στρατοῦ Μάκ-Κόρμικ εἶχε μιά ἐρωμένη καί ἡ ἐρωμένη του αὐτή εἶχε ὑπηρέτρια μιά 11χρονη ἰνδή πού τήν ἔλεγαν Ἄννα. Ὁ λαμπρός ἐκπρόσωπος τοῦ πολιτισμένου ἔθνους παράσυρε τήν Ἄννα, τή βίασε καί τήν ἔκλεισε στό σπίτι του.

Ὁ πατέρας τῆς Ἄννας ἔτυχε νά εἶναι ἑτοιμοθάνατος κι' ἔστειλε νά φωνάξουν τήν κόρη του. Τότε στό χωριό μάθανε ὅλη τήν ἱστορία. Ὁ πληθυσμός ἦταν ἔξω φρενῶν ἀπό ἀγανάκτηση. Ἡ ἀστυνομία ἀναγκάστηκε νά ἐκδόσει ἔνταλμα σύλληψης τοῦ Μάκ-Κόρμικ.

Ὁ δικαστής Ἄντριου ὅμως τόν ἄφησε ἐλεύθερο μέ ἐγγύηση,

καί ὕστερα, μετά ἀπό ἕνα ξετσίπωτο ἐξευτελισμό τοῦ νόμου, ἀθώωσε τόν Μάκ-Κόρμικ! Ὁ λαμπρός συνταγματάρχης ὑποστήριζε, ὅπως κάνουν σέ τέτιες περιπτώσεις ὅλοι οἱ κύριοι ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς, πώς ἡ Ἄννα ἤτανε πόρνη καί γιά νά τό ἀποδείξει αὐτό παρουσίασε πέντε μάρτυρες. Τούς ὀχτώ ὅμως μάρτυρες πού παρουσίασε ἡ μητέρα τῆς Ἄννας, ὁ δικαστής Ἄντριου δέν θέλησε οὔτε κάν νά τούς ἀνακρίνει!

Ὅταν δίκαζαν τό δημοσιογράφο Ἄρνολντ γιά συκοφαντία, ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου «σέρ» («ἐξοχότατος») Φόξ δέν ἐπέτρεψε στόν Ἄρνολντ νά διαλευκάνει τήν ὑπόθεση, φέρνοντας μάρτυρες.

Στόν καθένα εἶναι φανερό ὅτι χιλιάδες καί ἑκατομμύρια παρόμοιες ἱστορίες συμβαίνουν στήν Ἰνδία. Μόνο ἐντελῶς ἐξαιρετικές συμπτώσεις ἔδοσαν τή δυνατότητα στό «συκοφάντη» Ἄρνολντ (γιό ἑνός δημοσιογράφου μέ κύρος στό Λονδίνο!) νά γλυτώσει τή φυλακή καί νά μπορέσει νά φέρει τήν ὑπόθεση σέ δημοσιότητα.

Μήν ξεχνᾶτε πώς ἐπικεφαλῆς τῆς διοίκησης τῆς Ἰνδίας οἱ ἄγγλοι φιλελεύθεροι βάζουν τούς «καλύτερους» ἀνθρώπους τους. Πρίν ἀπό λίγο καιρό ἀντιβασιλιάς τῆς Ἰνδίας, ἀρχηγός τῶν διάφορων Μάκ-Κόρμικ, Ἄντριου καί Φόξ, ἦταν ὁ Τζόν Μόρλι (Morley), ὁ γνωστός ριζοσπάστης συγγραφέας, τό «ἄστρο τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιστήμης», «ἐντιμότατος ἄνθρωπος» γιά κάθε εὐρωπαῖο καί ρῶσο φιλελεύθερο.

Στήν Ἀσία ξύπνησε πιά τό *«εὐρωπαϊκό»* πνεῦμα: οἱ λαοί τῆς Ἀσίας ἀπόκτησαν δημοκρατική συνείδηση.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 87,
14 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Οἱ μεγιστάνες ἑκατομμυριοῦχοι, οἱ διαφεντευτές τῆς βαριᾶς μας βιομηχανίας, εἶναι ἑνωμένοι στό «Συμβούλιο τῶν συνεδρίων τῶν ἀντιπροσώπων τῆς βιομηχανίας καί τοῦ ἐμπορίου». Τό Συμβούλιο αὐτό τῶν συνεδρίων ἐκδίδει τό περιοδικό του ὄργανο: «Βιομηχανία καί Ἐμπόριο» [53]. Μέ ἄρθρα δυσνόητα καί στομφώδη, πού τίς περισσότερες φορές μαρτυροῦν ἡμιμάθεια, τό περιοδικό ὑπερασπίζει τά συμφέροντα τῶν Κίτ Κίτιτς* μας.

Ἰδιαίτερα δυσαρεστημένοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί γιά τήν ἀδικία πού γίνεται σχετικά μέ τήν ἀντιπροσώπευση στά ζέμστβο καί τή φορολογία πού ἐπιβάλλουν τά ζέμστβο. Θίγει ὁ φεουδάρχης-τσιφλικάς τό φουκαρά τόν Κίτς Κίτιτς κι' αὐτό εἶναι ὅλο! Παραθέτουμε ἕνα διδακτικό πίνακα σχετικά μέ τή σύνθεση τῶν ἀντιπροσώπων στίς νομαρχιακές συνελεύσεις τῶν ζέμστβο («Βιομηχανία καί Ἐμπόριο», 1913, τεῦχ. 3):

	Ἀριθμός ἀντιπροσώπων	%
Ἀπό τήν 1η ἐκλογ. συνέλευση (εὐγενεῖς-τσιφλικάδες)	5.508	53,4
Ἀπό τή 2η ἐκλογ. συνέλευση (ἐμποροβιομηχανικές ἐπιχειρήσεις κτλ.)	1.294	12,6
Ἀπό τήν 1η καί 2η ἐκλογ. συνέλευση μαζί	290	2,8
Ἀπό τίς ἀγροτικές κοινότητες	3.216	31,2
Ἀπό τά ζέμστβο 34 κυβερνείων σύνολο	10.308	100,0

Πραγματικά ἡ ἀδικία τῆς ἀντιπροσώπευσης στά ζέμστβο εἶναι κατάφωρη. Τό συμπέρασμα πού βγαίνει ἀπό δῶ εἶναι καθαρό καί ἀδιαφιλονίκητο: τά ζέμστβο στή Ρωσία ἔχουν παραδοθεῖ ὁλοκληρωτικά στά χέρια τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων.

* Κίτ Κίτιτς — πρόσωπο ἀπό τήν κωμωδία τοῦ Α. Ν. Ὀστρόβσκι «Ἄλλος σπάει κι' ἄλλος πληρώνει». Ἀντιπροσωπευτικός τύπος ἀστοιχείωτου, ἀγροίκου, χοντροκέφαλου καί αὐταρχικοῦ ἀνθρώπου. *Σημ. μετ.*

Τά ἐνδιαφέροντα αὐτά στοιχεῖα κάνουν κάθε μορφωμένο ἄνθρωπο νά σκεφτεῖ τούς ὅρους πού προκαλοῦν αὐτή τή δυσαναλογία τῆς ἀντιπροσώπευσης.

Ἀλλά θά ἦταν ἀστεῖο φυσικά νά περιμένει κανείς ὅτι οἱ Κίτ Κίτιτς καί οἱ πληρωμένοι κονδυλοφόροι τους εἶναι ἱκανοί νά σκέπτονται τά γενικά πολιτικά ζητήματα καί νά ἐνδιαφερθοῦν γιά τή γνώση τῆς πολιτικῆς. Τό μόνο πού ἐνδιαφέρει τόν Κίτ Κίτιτς εἶναι ὅτι αὐτός πληρώνει «πολλά», ἐνῶ ὁ εὐγενής «λίγα». Ὁ ἀρθρογράφος πού βρίσκεται στήν ὑπηρεσία τοῦ Κίτ Κίτιτς ἀναφέρει ὅτι οἱ εἰσπράξεις (πρόσθετος φόρος) πού πραγματοποίησαν τά ζέμστβο εἶναι: 24$^1/_2$ ἑκατομμύρια ρούβλια ἀπό τήν 1η ἐκλογική συνέλευση στά ζέμστβο 34 κυβερνείων, 49 ἑκατομ. ρούβλια ἀπό τή 2η ἐκλογική συνέλευση καί 45$^1/_2$ ἑκατομ. ρούβλια ἀπό τίς ἀγροτικές κοινότητες. Τό ποσό αὐτό τό διαιρεῖ μέ τόν ἀριθμό τῶν αἱρετῶν ἀντιπροσώπων καί καθορίζει ἔτσι τήν «ἀξία τοῦ ἐκλογικοῦ τιμήματος»!! Βγαίνει, ὅτι τό ἐκλογικό τίμημα τῶν εὐγενῶν «ἀξίζει» 4$^1/_2$ χιλ. ρούβλια, τῶν ἐμπόρων 38 χιλ. ρούβλια καί τῶν ἀγροτῶν 14 χιλ. ρούβλια.

Νά πῶς κρίνουν οἱ πληρωμένοι συνήγοροι τῶν ἐμπόρων: τό ἐκλογικό δικαίωμα τό ἐξετάζουν ἠρεμότατα σάν ἀντικείμενο ἀγοραπωλησίας. Λές καί οἱ φορολογούμενοι, πληρώνοντας τούς πρόσθετους φόρους στά ζέμστβο, *ἐξαγοράζουν* ἔτσι τό δικαίωμα νά στέλνουν αἱρετούς ἀντιπροσώπους!

Πραγματικά, ἡ δυσαναλογία στίς εἰσπράξεις τῶν ζέμστβο εἶναι χτυπητή. Ὅλο ὅμως τό βάρος τῆς δυσαναλογίας αὐτῆς δέν πέφτει πάνω στούς βιομήχανους, ἀλλά πάνω στούς *ἀγρότες* καί στούς ἐργάτες. Ὅταν οἱ ἀγρότες μέ τήν ἄγονη, ἐξαντλημένη καί ξεζουμισμένη γῆ τους πληρώνουν 45$^1/_2$ ἑκατομ. ρούβλια, ἐνῶ οἱ τσιφλικάδες πληρώνουν 24$^1/_2$ ἑκατομ. ρούβλια, αὐτό δείχνει καθαρά πώς, ἐκτός ἀπό ὅλα τ' ἄλλα, παίρνουν ἀπό τό «μουζικαριό» δεκάδες ἑκατομμύρια ρούβλια *χαράτσι* μέ τή μορφή τῶν εἰσπράξεων τῶν ζέμστβο!

Οἱ Κίτ Κίτιτς δέν τό βλέπουν αὐτό. Τό μόνο πού θέλουν εἶναι νά μήν ἔχουν προνόμια μονάχα οἱ εὐγενεῖς, ἀλλά «ἐξίσου» καί οἱ ἔμποροι.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 90,
20 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή: Β. Φ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ [54]

Ὁ παγκόσμιας φήμης ἄγγλος χημικός Οὐίλιαμ Ράμσεϋ (Ramsey) ἀνακάλυψε μιά μέθοδο γιά τήν ἀπευθείας ἐξαγωγή ἀερίου ἀπό τά ἀνθρακοφόρα στρώματα. Ὁ Ράμσεϋ διεξάγει κιόλας διαπραγματεύσεις μ' ἕναν ἰδιοκτήτη ἀνθρακωρυχείων γιά τήν πρακτική ἐφαρμογή αὐτῆς τῆς ἐφεύρεσης.

Ἔτσι, ἕνα ἀπό τά μεγάλα προβλήματα τῆς σύγχρονης τεχνικῆς πλησιάζει πρός τή λύση του. Ἡ ἐπανάσταση πού θά προκαλέσει ἡ λύση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ εἶναι τεράστια.

Σήμερα, γιά νά χρησιμοποιηθεῖ ἡ ἐνέργεια πού περιέχεται στό κάρβουνο, τό διανέμουν σέ ὅλη τή χώρα καί τό καῖνε σέ πλῆθος ἐπιχειρήσεις καί σπίτια.

Ἡ ἐφεύρεση τοῦ Ράμσεϋ σημαίνει τεράστια τεχνική ἐπανάσταση στό σπουδαιότερο ἴσως αὐτό κλάδο παραγωγῆς τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν.

Ὁ Ράμσεϋ ἐφεῦρε μιά μέθοδο μετατροπῆς τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο, ἀπευθείας στόν τόπο πού βρίσκεται, χωρίς νά χρειάζεται ἡ ἐξόρυξή του. Ἕνας παρόμοιος τρόπος, μά πολύ πιό ἁπλός χρησιμοποιεῖται καμιά φορά στήν ἐξόρυξη τοῦ ἁλατιοῦ: δέν τό βγάζουν, ὅπως εἶναι πάνω στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, ἀλλά τό διαλύουν μέ νερό καί ὕστερα σάν ἅλμύρα πιά τό ἀνεβάζουν μέ σωλῆνες.

Ἡ μέθοδος τοῦ Ράμσεϋ μετατρέπει τά ἀνθρακωρυχεῖα σ' ἕνα εἶδος τεράστιων ἐργοστασίων παραγωγῆς ἀερίου. Τό ἀέριο βάζει σέ κίνηση ἀεριοκινητῆρες πού δίνουν τή δυνατότητα νά χρησιμοποιηθεῖ ἀπό τήν ἐνέργεια πού ἔχει τό κάρβουνο *διπλάσια* ποσότητα ἀπό ἐκείνη πού ἀξιοποιοῦνταν ἀπό τίς ἀτμομηχανές. Οἱ ἀεριοκινητῆρες μέ τή σειρά τους χρησιμεύουν γιά τή μετατροπή τῆς ἐνέργειας σέ ἠλεκτρισμό, πού ἡ τεχνική εἶναι σέ θέση σήμερα νά τόν διοχετεύει σέ τεράστιες ἀποστάσεις.

Ἡ ἀξία τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος θά κατέβαινε μέ τήν τεχνική αὐτή ἐπανάσταση στό *ἕνα πέμπτο* καί ἴσως μάλιστα στό *ἕνα δέκατο* τῆς σημερινῆς του ἀξίας. Τεράστιος ὄγκος ἀνθρώπινης

ἐργασίας, πού χρησιμοποιεῖται τώρα γιά τήν ἐξόρυξη καί τή μεταφορά τοῦ κάρβουνου, θά μποροῦσε νά ἐξοικονομηθεῖ. Θά μποροῦσε μάλιστα νά χρησιμοποιηθοῦν καί τά πιό φτωχά κοιτάσματα κάρβουνου, πού σήμερα δέν ἀξιοποιοῦνται. Θά ἐλαττώνονταν σέ πολύ μεγάλο βαθμό τά ἔξοδα γιά τό φωτισμό καί τή θέρμανση τῶν κατοικιῶν.

Ἡ ἐπανάσταση πού θά προκαλέσει ἡ ἐφεύρεση αὐτή στή βιομηχανία θά εἶναι τεράστια.

Οἱ συνέπειες ὅμως τῆς ἐπανάστασης αὐτῆς γιά ὅλη τήν κοινωνική ζωή στό σημερινό καπιταλιστικό καθεστώς δέν θά εἶναι καθόλου ἴδιες μ' ἐκεῖνες πού θά προκαλοῦσε ἡ ἐφεύρεση αὐτή στό σοσιαλισμό.

Στόν καπιταλισμό ἡ «ἀπελευθέρωση» τῆς ἐργασίας ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων πού ἀσχολοῦνται μέ τήν ἐξόρυξη τοῦ κάρβουνου θά προκαλέσει ἀναπόφευκτα μαζική ἀνεργία, τεράστια αὔξηση τῆς φτώχιας καί χειροτέρευση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, τό κέρδος ἀπό τή μεγάλη ἐφεύρεση θά τό βάλουν στήν τσέπη τους οἱ Μόργκαν, οἱ Ροκφέλλερ, οἱ Ριαμπουσίνσκι καί οἱ Μορόζοφ μέ τήν ἀκολουθία τους: τούς δικηγόρους, διευθυντές, καθηγητές καί τούς ἄλλους λακέδες τοῦ κεφαλαίου.

Στό σοσιαλισμό ἡ ἐφαρμογή τῆς μεθόδου τοῦ Ράμσεϋ, «ἀπελευθερώνοντας» τήν ἐργασία ἑκατομμυρίων ἀνθρακωρύχων κτλ., θά ἐπιτρέψει νά περιοριστεῖ ἀμέσως *γιά ὅλους* ἡ ἐργάσιμη μέρα ἀπό 8 λογουχάρη ὧρες σέ 7 καί ἴσως σέ λιγότερο. Ὁ «ἐξηλεκτρισμός» ὅλων τῶν ἐργοστασίων καί τῶν σιδηροδρόμων θά κάνει πιό ὑγιεινές τίς συνθῆκες ἐργασίας, θά ἀπαλλάξει ἑκατομμύρια ἐργάτες ἀπό τόν καπνό, τή σκόνη καί τή βρωμιά, θά ἐπιταχύνει τή μετατροπή τῶν ἀκάθαρτων καί σιχαμερῶν ἐργαστηρίων σέ καθαρά, φωτεινά, ἀνθρώπινα ἐπιστημονικά ἐργαστήρια. Ὁ ἠλεκτροφωτισμός καί ἡ ἠλεκτρική θέρμανση κάθε σπιτιοῦ θά λυτρώσουν ἑκατομμύρια «σκλάβες τοῦ σπιτιοῦ» ἀπό τήν ἀνάγκη νά χάνουν τά τρία τέταρτα τῆς ζωῆς τους μέσα στή βρωμιά τῆς κουζίνας.

Ἡ τεχνική τοῦ καπιταλισμοῦ *ξεπερνάει* κάθε μέρα καί περισσότερο τούς κοινωνικούς ἐκείνους ὅρους πού καταδικάζουν τούς ἐργαζόμενους στή μισθωτή σκλαβιά.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 91,
21 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή : Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

(ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ)

Πέρασε ἕνας χρόνος ἀπό τότε πού εἶδε τό φῶς τό πρῶτο φύλλο τῆς «Πράβντα». Ἡ «Πράβντα» ἐμφανίστηκε σάν *ἐργατική* ἐφημερίδα, πού τή δημιούργησε ἡ περίφημη ἄνοδος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1912.

Ἡ «Πράβντα» ἀντιμετώπισε ἀφάνταστες δυσκολίες καί διώξεις, ἄντεξε καί στέριωσε (ὅσο μπορεῖ νά εἶναι «στέρεη» μιά ἐφημερίδα ἐργατική στή σημερινή Ρωσία) χάρη στήν ὑποστήριξη τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ «Πράβντα» δέν *ὀνομάστηκε* μόνο *ἐργατική* ἐφημερίδα: τόν τίτλο μπορεῖ νά τόν οἰκειοποιηθεῖ ὁποιαδήποτε ἐφημερίδα. Ἡ «Πράβντα» ἦταν *στήν πραγματικότητα* ἐργατική ἐφημερίδα καί ὡς πρός τόν προσανατολισμό της καί ὡς πρός τόν κύκλο τῶν ἀναγνωστῶν της πού προέρχονταν ἀπό τήν ἐργατική μάζα, ὡς πρός τό περιεχόμενό της γενικά καί εἰδικά ὡς πρός τή σωρεία τῶν ἐργατικῶν ἀνταποκρίσεων (1.783 ἐργατικές ἀνταποκρίσεις δημοσιεύτηκαν στά πρῶτα 99 φύλλα· συνολικά *κάπου πέντε χιλιάδες*) καί, τέλος, *ὡς πρός τήν ὑποστήριξη* τῆς «Πράβντα» ἀπό τούς ἐργάτες γενικά καί τίς ἐργατικές ὁμάδες εἰδικά.

Τονίσαμε ἤδη στήν «Πράβντα» (βλ. φύλ. 80 καί 103 τοῦ 1912) * τί ἐξαιρετικά σοβαρή σημασία ἔχουν τά στοιχεῖα γιά τήν ὑποστήριξη τῆς «Πράβντα» μέ χρηματικές εἰσφορές τῶν ἐργατικῶν ὁμάδων. Ἡ σημασία της ξεπερνάει πολύ τά πλαίσια τῆς χρηματικῆς βοήθειας, ἄν καί ἡ χρηματική βοήθεια τῶν ἐργατῶν εἶναι πάντα πάρα πολύ σπουδαία καί ἀπαραίτητη γιά τή βελτίωση τῆς ἐφημερίδας.

Ἀλλά οἱ εἰσφορές τῶν ἐργατικῶν ὁμάδων δέν εἶναι λιγότερο, ἄν ὄχι περισσότερο, σπουδαῖες ἀπό τήν πλευρά τῆς ἠθι-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σ. 441-455, τόμ. 22ος, σ. 72-74. *Ἡ Σύντ.*

κῆς, τῆς διαπαιδαγωγητικῆς, τῆς ὀργανωτικῆς σημασίας γιά ὅλους τούς συνειδητούς ἐργάτες, γιά ὅλη τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας.

Συνηθίζοντας νά ὑποστηρίζουν *κανονικά* τήν ἐργατική *τους* ἐφημερίδα ὄχι μόνο μέ τή συνδρομή, ὄχι μόνο μέ τή διάδοσή της, ἀλλά καί μέ κανονικές εἰσφορές, οἱ ἐργάτες συσπειρώνονται ἔτσι ἀκόμη πιό πολύ γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα τῆς κατεύθυνσής *τους*, οἱ ἐργάτες *ὀργανώνονται* σέ κάτι τό ἰδεολογικά συσπειρωμένο, οἱ ἐργάτες ἐλέγχουν τίς ἐπιτυχίες τῆς ἀφύπνισής τους, βλέποντας τούς ἀπολογισμούς τῶν εἰσφορῶν ἀπό τή μιά ἤ τήν ἄλλη γειτονική ἤ γνωστή φάμπρικα. Γι' αὐτό δέν χρειάζεται νά ἐπιμένουμε ἀρκετά στήν ἀνάγκη νά διευρύνεται καί νά ἀναπτύσσεται μέ κάθε τρόπο ἡ συνήθεια τῶν *μόνιμων* (καλύτερα μικρῶν, ἀλλά *μόνιμων*) ὁμαδικῶν ἐργατικῶν εἰσφορῶν καί ἐράνων γιά τήν ἐργατική ἐφημερίδα.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ἀπό τούς δημοσιευμένους ἀπολογισμούς πρίν ἐκδοθεῖ ἡ «Πράβντα» εἶχαν συγκεντρωθεῖ πάνω ἀπό τέσσερις χιλιάδες ρούβλια, πού στάλθηκαν μέσω τῆς ἐφημερίδας «Ζβεζντά» [55] ἀπό 500 ἐργατικές ὁμάδες. Ἀπό τή μέρα πού βγῆκε ἡ ἐφημερίδα μας ὥς τίς 10 τοῦ Ἀπρίλη, μόνο ἀπό τούς δημοσιευμένους ἀπολογισμούς στήν «Πράβντα», φαίνεται ὅτι στήν περίοδο αὐτή οἱ εἰσφορές φτάνουν τά 3.932 ρούβλια καί 42 καπίκια. Ἀπ' αὐτά τά 79,9 % προέρχονται ἀπό προλετάριους διάφορων κατηγοριῶν, τά 20 % ἀπό διάφορες ὁμάδες διανοουμένων καί τό $^1/_{10}$ % ἀπό ἀγρότες. Ὅλο τό ποσό κατανέμεται στίς παρακάτω περιοχές: Πετρούπολης 66,3 % (2.605 ρούβλια καί 81 καπίκια), ἀπ' αὐτό μόνο τό 10 % πέφτει στούς διανοούμενους· Μόσχας, Βλαντίμιρ καί Κοστρομά 4,6 %, ἀπ' αὐτά μόνο στήν περιοχή τῆς Μόσχας συναντᾶ κανείς εἰσφορές τῆς διανόησης (ἐδῶ πρέπει νά τονιστεῖ ὅτι τό μικρό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν τριῶν αὐτῶν περιοχῶν στίς εἰσφορές γιά τήν «Πράβντα» ὀφείλεται ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες αἰτίες καί στό ὅτι στίς περιοχές αὐτές ἔγιναν ἔρανοι γιά τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας [56]. Τά χρήματα πού στάλθηκαν μόνο μέσω τῆς ἐφημερίδας μας ξεπερνοῦν τίς δυό χιλιάδες καί ἀπ' αὐτές τά 70 % ἀναλογοῦν στίς τρεῖς αὐτές περιοχές καί τά 25 % στήν περιοχή Πετρούπολης. Ἡ πολιτική ὡριμότητα τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης φάνηκε κι' ἐδῶ· πῆραν ἐνεργό μέρος καί στήν ἵδρυση τῆς ἐφημερίδας τῆς Μόσχας)· Οὐραλίων, Σιβηρίας, Βαλτικῆς περιοχῆς καί Πολωνίας 10,3 %· περιοχές Χαρκόβου καί Αἰκατερινοσλάβ 4,4 %· ἀπό διάφορα μέρη (Φιλανδία, Δυτική Εὐρώπη κ.ἄ.) 14,5 %.

Οἱ ἀριθμοί αὐτοί δείχνουν ἀρκετά πειστικά ποιός εἶναι ὁ νοικοκύρης της, μέ τί μέσα συντηροῦνταν ἡ «Πράβντα» καί πόσο συνδέεται ἡ ἐφημερίδα μέ τίς ἐργατικές μάζες.

Οἱ ἐπιτυχίες τῆς «Πράβντα» στόν πρῶτο χρόνο ὕπαρξής της ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶναι *πολύ* μεγάλες. Γιά νά μήν κουράζουμε τόν ἀναγνώστη μέ ἀριθμούς, θά παραθέσουμε στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τόν ἀριθμό τῶν ὁμαδικῶν ἐργατικῶν ἐράνων γιά τήν «Πράβντα» ὄχι κατά μῆνες, ἀλλά κατά τέταρτο τοῦ χρόνου (δηλαδή κατά τριμηνίες).

Χρόνος	Ἀριθμός ὁμαδικῶν ἐργατικῶν ἐράνων: Γιά τήν ἐφημερίδα «Πράβντα»	Γιά τήν ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Μόσχας
1912 1η τριμηνία	108	—
» 2η »	396	—
» 3η »	81	—
» 4η »	35	5
1913 1η »	309	129
» πρῶτες 10 μέρες τοῦ Ἀπρίλη	93	43
Σύνολο	1.022	177

Κι' ἔτσι βλέπουμε ὅτι μέσα στόν πρῶτο χρόνο ὕπαρξής της ἡ «Πράβντα» ὑποστηρίχθηκε *ἀπό χίλιες καί πλέον ὁμάδες ἐργατῶν* καί ἔβαλε τίς βάσεις τῆς *ἐργατικῆς* ἐφημερίδας στήν κύρια βιομηχανική περιοχή τῆς Ρωσίας καί συγκεκριμένα στήν κεντρική περιοχή Μόσχας.

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ *χρηματική* ὑποστήριξη τῆς «Πράβντα» ἀπό χίλιες ἐργατικές ὁμάδες σημαίνει *κάθε λογῆς* ὑποστήριξη ἀπό πολύ μεγαλύτερο ἀριθμό ἐργατικῶν ὁμάδων, σημαίνει συσπείρωση καί συνένωση γύρω ἀπό τήν «Πράβντα» *ὄχι μόνο μιᾶς δεκάδας χιλιάδων* ἐργατῶν. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν ὁμάδων πού ἔκαναν χρηματικούς ἐράνους εἶναι πολλές φορές μικρότερος ἀπό τόν ἀριθμό τῶν ὁμάδων ἀναγνωστῶν καί φίλων τῆς «Πράβντα», πού τή βοήθησαν μέ τά γράμματά τους καί τίς ἀνταποκρίσεις τους, πού συνέβαλαν στή διάδοση τῆς ἐφημερίδας, στό διάβασμά της ἀπό καινούργιο κύκλο ἐργατῶν, ἀπό καινούργιο στρῶμα ἐργαζομένων κτλ. κ.ο.κ.

Ἡ ἐργατική τάξη ἀνάδειξε μιάν ὁλόκληρη ἐμπροσθοφυλακή «πρωτοπόρων», πού στέργιωσαν μιά *δική τους*, μαρξιστική, ἐχθρική ἀπέναντι στίς φιλελεύθερες ταλαντεύσεις, ἐργατική ἐφημερίδα στήν πρωτεύουσα κι' ἔβαλαν τά θεμέλια μιᾶς *δεύτερης* ἐργατικῆς ἐφημερίδας στό κέντρο τῆς βιομηχανικῆς Ρωσίας.

Αὐτό πού ἔκαναν οἱ πρωτοπόροι συνειδητοί ἐργάτες γιά τήν «Πράβντα» καί γιά τήν ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Μόσχας, μᾶς ἐπιτρέπει νά κρίνουμε ἀλάθητα γιά ὅλο τόν ὄγκο τῆς μεγάλης δουλιᾶς τῶν ἐργατῶν σχετικά μέ τή διαφώτιση καί τήν ὀργάνωση τῆς τάξης τους. Γιατί ἡ «Πράβντα» καί ἡ ἐφημερίδα τῆς Μόσχας, ἄν καί ἀποτελοῦν ἕνα σπουδαῖο μέρος, ὡστόσο ἐξακολουθοῦν νά εἶναι μόνο ἕνα *μέρος* αὐτῆς τῆς μεγάλης δουλιᾶς.

Μέ τίς κοινές καί γεμάτες σύμπνοια προσπάθειες, μέ τήν ἐντατική κι᾿ ἐπίμονη δουλιά οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες, ἐμψυχωμένοι ἀπο τήν ἐπιτυχία τοῦ πρώτου χρόνου τῆς ἐργατικῆς τους ἐφημερίδας, θά συνεχίσουν τώρα τό μεγάλο ἔργο τῆς διαφώτισης καί τῆς συσπείρωσης γύρω ἀπό τίς ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ ὅλο καί πιό πλατιῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 92,
23 τοῦ ᾿Απρίλη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Ἡ ἐπέτειος τῆς «Πράβντα» ἐπισύρει ἄθελα τή σκέψη κάθε συνειδητοῦ ἐργάτη (καί, θά προσθέταμε, κάθε συνειδητοῦ δημοκράτη) στά *ἀποτελέσματα* τῆς δουλιᾶς τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς τῶν συνεπῶν δημοκρατῶν καί μαρξιστῶν.

Τό ζήτημα τῶν ἀποτελεσμάτων συνδέεται, φυσικά, μέ τό ζήτημα, ἄν ἡ μάζα τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν τῆς Ρωσίας στέκει στό πλευρό τῆς «Πράβντα». Γιατί, ἄν οἱ ἀστοί συνδρομητές κρίνουν τή σπουδαιότητα τῆς ἐφημερίδας ἀπό τήν κυκλοφορία της — ἀδιάφορο ποῦ κυκλοφορεῖ, ἀδιάφορο ἄν συσπειρώνει μιάν ὁρισμένη τάξη καί ποιά τάξη, — γιά τό μαρξιστή καί τό συνεπή δημοκράτη ἡ ἐφημερίδα ἔχει σημασία σάν ὄργανο *διαφώτισης* καί *συσπείρωσης* τῶν πραγματικά πρωτοπόρων τάξεων.

Γιά μᾶς δέν εἶναι ἀδιάφορο ποῦ καί πῶς κυκλοφορεῖ ἡ ἐφημερίδα μας. Τό σπουδαιότερο γιά μᾶς εἶναι *νά ξέρουμε*, ἄν ἡ ἐφημερίδα ἐξυπηρετεῖ πραγματικά τή διαφώτιση καί τή συσπείρωση τῆς πρωτοπόρας τάξης τῆς Ρωσίας, δηλ. τῆς ἐργατικῆς τάξης. Γιά νά τό *μάθουμε* αὐτό πρέπει νά ἀναζητήσουμε *στοιχεῖα* πού μποροῦν νά δόσουν ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα.

Κάθε ἄνθρωπος καταλαβαίνει διαφορετικά τό νόημα τῶν γεγονότων. Οἱ ἀστοί δημοσιογράφοι ψεύδονται ἀσύστολα καί δέν προσκομίζουν οὔτε ἕνα *συγκεκριμένο* καί ξεκάθαρο στοιχεῖο πού νά μπορεῖ νά ἐλεγχθεῖ.

Τούς ἀστούς δημοσιογράφους τούς μιμοῦνται οἱ φιλελεύθεροι ἐργατικοί πολιτικοί, οἱ λικβινταριστές. Ἕνας ἀπ' αὐτούς, καί μάλιστα ὄχι «ἕνας ὁποιοσδήποτε», μά ὁ ἴδιος ὁ Φ. Ντ. ἔγραφε στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 57 (143):

«... Δέν μπορεῖ κανείς νά ἀρνηθεῖ τό γεγονός, γιά τό ὁποῖο αἰσθανόμαστε (τί συναισθηματικοί ἄνθρωποι!) ὑπερηφάνεια στήν καθημερινή μας δουλιά, πώς ἡ ἐφημερίδα μας («Λούτς») εἶναι πραγματικά ὄργανο τῶν $^9/_{10}$ τῶν πρωτοπόρων, συνειδητῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας».

Αὐτούς τούς Χλεστακόφ ἤ τούς Νοζντριόφ ἀξίζει νά τούς εἰρωνευτεῖ κανείς κι' αὐτό τό ἔκανε κιόλας ἡ «Πράβντα». Μά δέν ἀρκεῖ μόνο ἡ εἰρωνεία. Οἱ ἐργάτες πρέπει νά μάθουν *οἱ ἴδιοι* νά ἀναλύουν τά γεγονότα καί νά τά ἐλέγχουν, γιά νά μήν ἐπιτρέπουν στούς Νοζντριόφ νά τούς ἐξαπατοῦν καί τούς ἴδιους καί τούς καθυστερημένους συντρόφους τους.

Πῶς μποροῦμε λοιπόν νά ἀναζητήσουμε καί νά ἐλέγξουμε τά γεγονότα; Τό καλύτερο θά ἦταν νά δοῦμε τήν κυκλοφορία τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς» ἀνάμεσα στούς *ἐργάτες* (καί ὄχι ἀνάμεσα στή φιλελεύθερη διανόηση, πού εἶναι σχεδόν ὁλότελα λικβινταριστική). Τέτια ὅμως στοιχεῖα δέν ὑπάρχουν.

Ἄς ἀναζητήσουμε ἄλλα γεγονότα.

Ἄς πάρουμε τά στοιχεῖα γιά τίς *ἐργατικές ὁμάδες* πού ὑποστηρίζουν ἐθελοντικά μέ τίς χρηματικές εἰσφορές τους τήν «Πράβντα» καί τή «Λούτς». Τά στοιχεῖα αὐτά *δημοσιεύονται* καί στίς δυό ἐφημερίδες. Αὐτά εἶναι *γεγονότα*. Αὐτά μπορεῖ ὁ καθένας νά τά ἐλέγξει, μπορεῖ ὁ καθένας, μελετώντας τα, νά ξεσκεπάσει τούς Νοζντριόφ, πού εἶναι τόσοι πολλοί στή δημοσιογραφία.

Ἡ «Πράβντα» ἔδοσε ἤδη μιά φορά (βλ. ἀρ. φύλ. 80 γιά τό 1912 *) τά στοιχεῖα αὐτά γιά ἕνα ἑξάμηνο, συγκεκριμένα γιά τό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1912 καί κανένας δέν μπόρεσε νά τά διαψεύσει. Ἄς παραθέσουμε τώρα στοιχεῖα *γιά ὅλο* τό 1912 καί γιά τίς ἀρχές τοῦ 1913.

Χρόνος	Εἰσφορές ἐργατικῶν ὁμάδων γιά τίς ἐφημερίδες: Γιά τήν «Πράβντα»	Γιά τή «Λούτς»	Γιά τήν ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Μόσχας
1912 1η τριμηνία	108	7	—
» 2η »	396	8	—
» 3η »	81	9	—
» 4η »	35	65	5
1913 1η »	309	139	129
» 10 μέρες τοῦ Ἀπρίλη	93	28	43
Σύνολο	1.022	256	177

* Βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 441-455. *Ἡ Σύντ.*

Κάθε ἀναγνώστης μπορεῖ νά ἐλέγξει τά στοιχεῖα αὐτά, παίρνοντας τήν «Πράβντα» καί τή «Λούτς» καί νά διορθώσει αὐτό τό λογαριασμό, ἄν βρεῖ σ' αὐτόν λάθη.

Αὐτά εἶναι τά πραγματικά *στοιχεῖα*, πού καλό εἶναι νά τά ξεχωρίζουμε ἀπό τούς κομπασμούς καί τίς ψευτιές τῶν κυρίων Φ. Ντ. καί τῶν ἄλλων ὀπαδῶν τῆς «Λούτς».

'Αλήθεια πόσο λαμπρά ἐπιβεβαιώνουν τά στοιχεῖα αὐτά τούς νοζντριοφικούς ἰσχυρισμούς τῆς «Λούτς» γιά τά $^9/_{10}$!

Τά «ἐννιά δέκατα» τῶν ὀπαδῶν τῆς «Λούτς», ὅπου πασίγνωστα καί φανερά συγκαταλέγονται οἱ μπουντιστές καί οἱ «κορυφές» τῶν λεττονῶν, δέν μπόρεσαν μέσα σέ διάστημα περισσότερο ἀπό *μισό χρόνο* πού βγαίνει ἡ «Λούτς» (4η τριμηνία τοῦ 1912 καί 1η τοῦ 1913 σύν δέκα μέρες τοῦ 'Απρίλη) νά συγκεντρώσουν οὔτε τά *μισά* ἀπό ὅσα συγκέντρωσε ἡ «Πράβντα» μαζί μέ τή μελλοντική μοσχοβίτικη ἐφημερίδα. Δέν εἶναι λοιπόν νοζντριοφική ἡ μέθοδος νά μετατρέπουν τή φανερή *μειοψηφία* σέ «ἐννιά δέκατα»;

Οἱ ἐργάτες περιβάλλονται ἀπό ὅλες τίς μεριές μέ ἕνα τέτιο ὠκεανό ψευτιᾶς τῶν ἀστικῶν ἐφημερίδων, πού εἶναι ὑποχρεωμένοι νά παλεύουν μέ κάθε θυσία γιά τήν ἀλήθεια, νά μάθουν νά διακρίνουν τό ψέμα καί νά τό ἀποκρούουν. Τίς λαθεμένες ἀπόψεις τῶν λικβινταριστῶν τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος πρέπει νά τίς *ἀνασκευάζουμε* μέ ἠρεμία. Μά τή νοζντριοφική, ξετσίπωτη ψευτιά πού διαφθείρει ξεδιάντροπα τούς ἐργάτες πρέπει νά τή στιγματίζουμε καί νά πετᾶμε τούς ψεῦτες ἔξω ἀπό τό ἐργατικό περιβάλλον.

Οἱ ἐργάτες θέλουν ἑνότητα στή δράση τους. Οἱ ἐργάτες ἔχουν δίκιο. Δίχως ἑνότητα δράσης δέν ὑπάρχει σωτηρία γιά τούς ἐργάτες.

Σκεφτεῖτε, ὅμως, πῶς μπορεῖ νά ὑπάρξει ἑνότητα χωρίς τήν ὑποταγή τῆς μειοψηφίας στήν πλειοψηφία; Ὁ καθένας θά καταλάβει πώς χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἑνότητα.

Ἑπομένως κι' ἄν ἀκόμη οἱ λικβινταριστές δέν ἦταν λικβινταριστές τοῦ κόμματος, οἱ ἐργάτες πρέπει νά ξέρουν ὁπωσδήποτε ποιές *ἀπόψεις* συγκεντρώνουν τήν πλειοψηφία. Γιατί ἄν δέν τό ξέρουν αὐτό οἱ ἐργάτες δέν μποροῦν νά πετύχουν *ἑνότητα δράσης* (γιατί συχνά συμβαίνει νά δροῦν μαζί καί οἱ κομματικοί καί οἱ μή κομματικοί ἐργάτες).

Οἱ ἐργάτες δέν μποροῦν νά οἰκοδομοῦν τό κόμμα *τους*, ἄν δέν παλεύουν ἀμείλικτα ἐνάντια σέ κάθε ψευτιά πού ἀφορᾶ τό κόμμα. Καί γιά νά ξεσκεπάζουν τό ψέμα, πρέπει νά ἀναζητοῦν

ἀκριβῆ στοιχεῖα, νά τά ἐλέγχουν καί νά μελετοῦν προσεκτικά τή σημασία πού ἔχει αὐτό πού ἐλέγχθηκε.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες, οἱ ἀντίπαλοι τοῦ λικβινταρισμοῦ, κατάκτησαν τήν ἀδιαφιλονίκητη ὑπεροχή στή δημιουργία τοῦ ἐργατικοῦ τύπου. Κατάκτησαν τήν ἀδιαφιλονίκητη, τή συντριπτική πλειοψηφία. Κάθε ψευτιά πού διαδίδεται σχετικά μέ τό σοβαρό καί σπουδαῖο αὐτό ζήτημα θά τήν ἀντιμετωπίσουν μέ ὀργή καί περιφρόνηση.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 92,
23 τοῦ Ἀπρίλη 1913
Ὑπογραφή: Κ. Π.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΤΟΙΚΗΣΗΣ

Εἶναι γνωστό πώς ὕστερα ἀπό τό 1905 ἡ κυβέρνηση, σέ συνδυασμό μέ τή «νέα» ἀγροτική πολιτική της στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία, κατέβαλε ἰδιαίτερες προσπάθειες γιά τήν ἐνθάρυνση τῶν μετοικήσεων τῶν ἀγροτῶν στή Σιβηρία. Οἱ τσιφλικάδες θεωροῦσαν τή μετοίκηση αὐτή σάν ἄνοιγμα, μπορεῖ νά πεῖ κανείς, τῆς ἀσφαλιστικῆς δικλείδας καί «ἄμβλυνση» τῶν ἀγροτικῶν ἀντιθέσεων στό κέντρο τῆς Ρωσίας.

Καί ποιό ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Ἀμβλύνθηκαν οἱ ἀντιθέσεις ἤ ὀξύνθηκαν, μεταφερόμενες ταυτόχρονα σέ ἕνα εὐρύτερο πεδίο;

Ἄς παραθέσουμε πρίν ἀπ' ὅλα μερικά γενικά στοιχεῖα γιά τίς μετοικήσεις τῶν ἀγροτῶν στή Σιβηρία.

Ἀπό τό 1861 ὥς τό 1885 μετοίκησαν περίπου 300.000, δηλαδή 12 χιλ. τό χρόνο· ἀπό τό 1886 ὥς τό 1905 μετοίκησαν περίπου 1.520.000, δηλαδή περίπου 76 χιλ. τό χρόνο· ἀπό τό 1906 ὥς τό 1910 μετοίκησαν περίπου 2.516.075, δηλαδή περίπου 500 χιλ. τό χρόνο.

Τεράστια εἶναι ἡ αὔξηση τῶν μετοικήσεων στά χρόνια τῆς ἀντεπανάστασης. Ἀπ' αὐτό θά ἔπρεπε ἀναμφισβήτητα νά προέλθει *γιά ἕνα διάστημα* «ἀραίωση» τῆς ἀτμόσφαιρας στό κέντρο τῆς Ρωσίας.

Γιά *πόσον* καιρό ὅμως καί μέ *ποιές θυσίες;*

Σ' αὐτό ἀπαντοῦν τά στοιχεῖα γιά τήν *πτώση* τοῦ μετοικιστικοῦ κύματος, ἀρχίζοντας ἀπό τό 1909 καί γιά τήν καταπληκτική *αὔξηση* τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιστρεφόντων μετοίκων. Νά τά στοιχεῖα αὐτά:

Χρόνος	Ἀριθμός μετοίκων (σέ χιλιάδες)	Ποσοστό ἐπιστρεφόντων μετοίκων (ἐπί τοῖς %)
1905	39	10
1906	141	4
1907	427	6
1908	665	6
1909	619	13
1910	316	36
1911*	183	60

Ἔτσι, λοιπόν, οἱ κύριοι ἐπίσημοι ἐνθαρυντές τῶν μετοικήσεων πέτυχαν νά ἀραιώσουν τήν ἀτμόσφαιρα ὅλο-ὅλο *τέσσερα* περίπου χρόνια (1906-1909). Ὕστερα ἀρχίζει πιά *νέα κρίση*, γιατί ἡ τεράστια μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοίκων μέ ταυτόχρονη ἀπίστευτη αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν «ἐπιστρεφόντων» — 36 % καί 60 % — σημαίνει, χωρίς ἀμφιβολία, κρίση καί μάλιστα ἐξαιρετικά σοβαρή κρίση πού παίρνει μιάν ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἔκταση.

Αὐτά τά τριάντα ἕξι καί τά ἑξῆντα τά ἑκατό τῶν ἐπιστρεφόντων μετοίκων σημαίνουν ὄξυνση τῆς κρίσης καί στή Ρωσία καί στή Σιβηρία. Στή Ρωσία ἐπιστρέφει ἡ φτωχολογιά, ἡ πιό δυστυχισμένη, πού τά ἔχασε ὅλα καί εἶναι ἐξοργισμένη. Τό πρόβλημα τῆς γῆς στή Σιβηρία θά πρέπει νά ἔχει ὀξυνθεῖ στόν ἀνώτατο βαθμό, ἐφόσον ἀποδείχτηκε ἀνέφικτη — παρά τίς ἀπεγνωσμένες προσπάθειες τῆς κυβέρνησης — ἡ ἐγκατάσταση ἑκατοντάδων χιλιάδων μετοίκων.

Ἔτσι, τά στοιχεῖα πού παραθέσαμε δείχνουν ἀναντίρρητα πώς ἡ πάλη ἐνάντια στήν ἀγροτική κρίση τοῦ χίλια ἐννιακόσια πέντε στή Ρωσία μέσω τῶν μετοικήσεων προκάλεσε *ἀναβολή* τῆς κρίσης μόνο γιά ἕνα πολύ σύντομο χρονικό διάστημα καί μάλιστα τό ἀντίτιμο αὐτῆς τῆς ἀναβολῆς ἦταν νά ὀξυνθεῖ καί νά ἐπεκταθεῖ ἀσύγκριτα πιό πολύ ἡ σημερινή κρίση.

Ἐνδιαφέρουσα ἐπιβεβαίωση αὐτοῦ τοῦ συμπεράσματος πού βγαίνει ἀπό τά ξερά κυβερνητικά στατιστικά στοιχεῖα ἀποτελεῖ τό βιβλιαράκι «Ἡ ἀλήθεια γιά τή μετοίκηση» (Πετρούπολη, 1913. Τιμή 60 καπ.) τοῦ κυρίου Α. Ι. Κομαρόφ, πρώην ὑπαλλήλου τῆς Διεύθυνσης δασῶν, πού ὑπηρέτησε 27 χρόνια καί ἀσχολήθηκε εἰδικά μέ τό ἔργο τῆς μετοίκησης στή Σιβηρία.

Τό βιβλιαράκι ἀποτελεῖται κυρίως ἀπό ἐπιφυλλίδες πού ὁ συγγραφέας τίς ἔγραφε (μέ ψευδώνυμο) στήν ἐφημερίδα «Νόβα-

* Στοιχεῖα 11 μηνῶν.

για Ρούς» 57 στά 1908-1910 καί ὅπου μέ «καλοκάγαθο-σκωπτικό» ὕφος ἐξιστορεῖ μιά «τέτια διαρπαγή τῆς κρατικῆς περιουσίας, σωστότερα, καταστροφή τῶν χωραφιῶν καί τῶν δασῶν τῆς Σιβηρίας, πού μπροστά της ὠχριᾶ πραγματικά ἡ διαρπαγή τῆς γῆς τῆς Μπασκιρίας πού ἔγινε παλιότερα».

Ἡ ἄποψη τοῦ συγγραφέα εἶναι ἄποψη ἑνός καλοπροαίρετου ὑπαλλήλου, πού ἡ «ἀνακατωσούρα τῆς μετοίκησης» (ἔτσι τιτλοφοροῦνταν οἱ ἐπιφυλλίδες του στήν ἐφημερίδα), οἱ λεηλασίες, ἡ καταστροφή καί ἡ ἐξαθλίωση τῶν ντόπιων καί τῶν μετοίκων, «ἡ ὁλοκληρωτική καταστροφή αὐτοῦ πού λέγεται ὀρθολογική δασική οἰκονομία», ἡ φυγή τῶν μετοίκων πίσω στή Ρωσία καί ἡ δημιουργία στρατιᾶς «ἑκατοντάδων χιλιάδων» ἀπό «περιπλανώμενη Ρωσία», ἡ ἀγιάτρευτη τέλος ἀθλιότητα, ἡ ρουτίνα καί τό σύστημα καταδόσεων, οἱ καταχρήσεις τοῦ δημοσίου καί ὁ κυκεώνας στήν ὅλη διαχείριση τῆς ὑπόθεσης, τόν ἔφεραν σέ ἀπόγνωση.

Παρ' ὅλο πού οἱ ἐπιφυλλίδες εἶναι γραμμένες μέ «καλοκάγαθο-σκωπτικό» ὕφος ἤ, σωστότερα, *ἀκριβῶς γι' αὐτό*, τό σύνολό τους ἀφήνει τήν ἐξαιρετικά ἔντονη ἐντύπωση κάποιου ἀποπνικτικοῦ ἀερίου, κάπνας, ἀποπνικτικῆς ἀτμόσφαιρας τῆς παλιᾶς, τῆς δουλοπαροικιακῆς γραφειοκρατίας. Ἀπό τή νέα, τήν ἀστική, ἀγροτική πολιτική πού ἀσκεῖται μέ τέτια μέσα καί μεθόδους, πού καθοδηγεῖται ἀπό τέτια κοινωνικά στοιχεῖα καί πού πραγματοποιεῖται μέσα σέ τέτιες συνθῆκες, δέν μπορεῖ νά βγεῖ τίποτε ἄλλο ἀπό χρεοκοπία.

Νά μιά μικρή εἰκόνα ἀπό τό ταξίδι στή Σιβηρία τοῦ Στολίπιν, πρωθυπουργοῦ, καί τοῦ κ. γενικοῦ διευθυντῆ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καί Γεωργικῆς γαιορύθμισης Κριβοσέιν τόν Αὔγουστο τοῦ 1910. Λόγος ἀπό τόν ἐξώστη τοῦ ὑπουργικοῦ βαγονιοῦ στό σταθμό «Ταϊγκά»... «ὅλα εἶναι θαυμάσια καί γι' αὐτό ὅλα πᾶνε καλά».

«Αὐτό τό ταξίδι-κωμωδία — γράφει ὁ παλιός γεμάτος ζῆλο ὑπάλληλος, — αὐτό τό ταξίδι πού μοιάζει μέ τήν περιοδεία τῆς Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης στή Νοβορωσία καί ὅπου τό ρόλο τοῦ Ποτιόμκιν, σύμφωνα μέ ὁδηγίες ἀπό τήν Πετρούπολη, ἔλαχε νά τόν παίξει ὁ κ. Σούμαν, ὑπεύθυνος γιά τή μετοίκηση καί τή γαιορύθμιση στό κυβερνεῖο Τόμσκ... μοῦ ἔδοσε τήν τελευταία ὤθηση νά ἐγκαταλείψω τήν ὑπηρεσία καί νά ἐκδόσω τούτη τήν μπροσούρα».

Ὁ καημένος ὁ καλοπροαίρετος ὑπάλληλος δέν ἄντεξε!

Νά μιά εἰκόνα ἀπό τήν ἀνακατωσούρα τῆς μετοίκησης τή στιγμή πού τό κύμα τῆς μετοίκησης εἶχε φτάσει ὥς τό ἀνώτατο σημεῖο.

«Οἱ κλῆροι δέν εἶναι ἕτοιμοι, οἱ δρόμοι πού ὁδηγοῦν σ' αὐτούς δέν ἔχουν φτιαχτεῖ, τά κέντρα μετοίκησης χτίζονται ἀκόμη... Ἄρχισαν οἱ αὐθαίρετες ἐγκαταστάσεις σέ μέρη τῶν δασοκτημάτων πού τά βρίσκουν τοῦ γούστου τους οἱ μέτοικοι, οἱ καταλήψεις τῶν ἐπίμορτων χωραφιῶν, τῶν ἐφεδρικῶν κλήρων, πού προορίζονταν κάποτε γιά νά εἰσαχθεῖ ἡ γαιοκτησία τῶν εὐγενῶν στή Σιβηρία κτλ. καί ὕστερα, ὅπως ἦταν φυσικό, ἄρχισε ἡ ἔξωση αὐτῶν πού εἶχαν ἐγκατασταθεῖ αὐθαίρετα, ἔξωση πού συνοδευόταν ἀπό πολλές θλιβερές καί συχνά βάναυσες σκηνές, πού ἡ περιγραφή τους θά ἦταν περιττή». Οἱ ὑπάλληλοι τῆς ὑπηρεσίας μετοίκησης βρέθηκαν στήν ἀνάγκη «νά χωρίσουν σέ κομμάτια σάν τά δημόσια δασοκτήματα πού μόλις χθές εἶχαν δημιουργηθεῖ». «Ἔπαιρναν κάθε κομμάτι χωριστά, ἔπαιρναν πρίν ἀπ' ὅλα ὅ,τι βρισκόταν μπροστά τους, μόνο καί μόνο γιά νά ἐγκαταστήσουν, νά ξεφορτωθοῦν τίς δεκάδες τῶν ἐξαντλημένων καί ἀποκαμωμένων, πού μαζεύονται στό κέντρο μετοίκησης καί στέκουν ὧρες ὁλόκληρες στούς διαδρόμους τῆς Διεύθυνσης μετοίκησης, χώνονται, ἄγνωστο γιά ποιό σκοπό, κοπαδιαστά στή Διοίκηση τοῦ κυβερνείου καί γενικά δέν ἀφήνουν ἥσυχη καμιά δημόσια ὑπηρεσία».

Διασπαθίζονται καί χάνονται ἄσκοπα «πολλές ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ρούβλια». «Ἕνα ἀπό τά συμπεράσματα — γράφει ὁ συγγραφέας — καί συγκεκριμένα ἡ ἀνάγκη τῆς μεταβίβασης τοῦ ζητήματος τῆς μετοίκησης στά χέρια τοῦ μελλοντικοῦ ζέμστβο τῆς Σιβηρίας ξεπηδᾶ ἀβίαστα ἀπό μόνο του». Ὁ ἀφελής ρῶσος «τίμιος» δημόσιος ὑπάλληλος φαντάζεται πώς αὐτό τό «καφτάνι τοῦ Τρίσκα» * μπορεῖ νά μπαλωθεῖ... μέ τό ζέμστβο.

Νά μιά μικρή εἰκόνα ἀπό τή δασική οἰκονομία: στούς μετοίκους, πού «ἄνοιξε ἀπροσδόκητα ἡ τύχη τους», ἐπέτρεψαν νά πουλήσουν ξυλεία· 300 ντεσιατίνες δάσους μέ αἰωνόβια δέντρα κατάλληλα γιά ξυλεία τίς πούλησαν πρός 17 ρούβλια τή ντεσιατίνα. Μιά ντεσιατίνα τέτιου αἰωνόβιου δάσους καί μέ τίς τιμές ἀκόμη τῆς Σιβηρίας, ἀξίζει, στή χειρότερη περίπτωση, 200 ρούβλια. Ἀκόμη μιά μικρή εἰκόνα: οἱ μέτοικοι πουλᾶνε στόν ἐργολάβο Ζογκολιόφ 25.000 τραβέρσες· πρός 4 *καπίκια τό κομμάτι*. Αὐτός πληρώνει γιά τό κόψιμο τῆς τραβέρσας 5 καπίκια, γιά τή μεταφορά 25 καπίκια, γιά τήν παράδοση μέ πλοῖο 10 καπίκια καί πληρώνεται ἀπό τό δημόσιο *80 καπίκια τήν τραβέρσα*... Αὐτός εἶναι ὁ καπιταλισμός τῶν ὀχτωβριστῶν τῆς ἐποχῆς τῆς πρωταρχικῆς συσσώρευσης, πού ζεῖ πολύ ταιριαστά μέ τούς Πουρισκέβιτς καί τόν πουρισκεβιτσισμό τῆς ρωσικῆς ζωῆς!

Νά μιά σειρά εἰκόνες ἀπό τή γαιορύθμιση. Ὁ νομός Μινουσίνσκ εἶναι «ἡ Ἰταλία τῆς Σιβιρίας». Οἱ παλιοί κάτοικοι τοῦ Μινουσίνσκ πῆραν ἀπό 4 ντεσιατίνες καί «γεύτηκαν τό ἱερό δι-

* Ἀπό τό μύθο τοῦ Κριλόφ «Τό καφτάνι τοῦ Τρίσκα». *Σημ. μετ.*

καίωμα τῆς ἰδιοκτησίας». Τούς ἀφαιρέθηκε ὅμως τό δικαίωμα χρησιμοποίησης δεκάδων χιλιάδων ντεσιατίνων ἀπό τήν καλύτερη γῆ.

«Τόν τελευταῖο καιρό αὐτή τήν Ἰταλία, χάρη στήν ὅλη ὀργάνωση τῆς κρατικῆς οἰκονομίας, τήν ἐπισκέπτεται πολύ τακτικά, γιά νά ἐκφραστοῦμε μέ τήν ἐπίσημη γλώσσα, «ἡ ἀφορία»...

...Στό νομό Γενισέι ὑπάρχει τό περίφημο κανάλι Ὀμπ-Γενισέι, πού καταβρόχθισε αἰσίως μέσα σέ κάμποσα χρόνια ὄχι καί λίγα ἑκατομμύρια τοῦ δημοσίου, μά πού παρ' ὅλα αὐτά δέν μπόρεσε νά γίνει κατάλληλο γιά τή μεταφορά φορτίων, ἐπειδή ἡ ἐκσκαφή του ἔγινε ἀκριβῶς σέ μέρος πού δέν ἔπρεπε νά γίνει...

Ὁ συνοικισμός τῶν μετοίκων στό Κουρίν... σχηματίστηκε ἀπό τή γῆ ἀλλοεθνῶν κοντά στό ἐργοστάσιο ἁλατιοῦ τοῦ Ἀλτάι. Κι' ἄν οἱ ἀλλοεθνεῖς πικράθηκαν γιατί τούς πῆραν τή γῆ, οἱ νεοφερμένοι ζεματίστηκαν πραγματικά: τό πόσιμο νερό ἀποδείχτηκε ἐντελῶς ἄχρηστο. Τίποτε δέν βγῆκε καί μέ τό ἄνοιγμα πηγαδιῶν. Τότε ἡ διεύθυνση μετοίκησης ἄρχισε νά τρυπᾶ τή γῆ, μά βρῆκε ἕνα νερό ἀκόμη πιό ἁλμυρό. Τώρα αὐτοί πού ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ πηγαίνουν γιά νερό στό ποτάμι Γενισέι σέ ἀπόσταση 7-8 βέρστια ἀπό τό χωριό κι' ἔτσι «ὅλα πᾶνε καλά»...»

...Ἕνα πολύτιμο πευκόδασος φαγώθηκε ἐντελῶς ἀπό τήν κάμπια. Ὅταν ἄρχισε τό κακό, ὁ δασικός ἦταν ὑποχρεωμένος νά *κάνει αἴτηση* γιά τή χορήγηση πίστωσης. Στό διάστημα τῆς ἀλληλογραφίας καί τῆς συνεννόησης μέ τήν Πετρούπολη, τό δάσος καταστράφηκε... «Ὅλη ἡ λεγόμενη προστασία τῶν δασῶν — γράφει ὁ παλιός δασικός — κατάληξε σ' ἕνα στρογγυλό μηδενικό».

Στό μεταξύ ἀπό τό δημοσιοϋπαλληλικό κόσμο ἐκτοπίζουν μέ τίς καταδόσεις τά λίγο-πολύ τίμια στοιχεῖα (σελ. 118). Δασικούς μέ 35χρονη ὑπηρεσία τούς ἀναγκάζουν «οἱ ἀνώτερες ἀρχές» νά σωπάσουν, ἄν τολμήσουν νά ποῦν τήν ἀλήθεια, μέ ξεφωνητά: «σιωπή!» (σελ. 121). «Περίοδος προστυχιᾶς καί βαναυσότητας» — λέει μέ ἀγανάκτηση ὁ καλός μας κ. Κομαρόφ, πού θεωρεῖ σάν ἀπαρχή τῆς «περιόδου» τήν ἀντικατάσταση ἑνός «καλοῦ» διευθυντῆ μ' ἕναν κακό διευθυντή.

Τό συμπέρασμα ἀπό τίς εἰκόνες του ὁ συγγραφέας τό διατυπώνει μέ τά λόγια:

«...Ἄν ὅλα ὅσα διηγήθηκα φαίνονται σάν ἀνέκδοτα, ὡστόσο εἶναι ἀνέκδοτα παρμένα ἀπό τήν πραγματικότητα, μέ τά ὁποῖα μᾶς συνήθισε ἡ ρωσική, μέ τό συμπάθιο, συνταγματική ζωή· μά μήπως ὅλη ἡ σημερινή ρωσική πραγματικότητα δέν εἶναι ἕνα ἀληθινό καί μάλιστα ἀρκετά ἄσχημο ἀνέκδοτο;».

Σχετικά μέ τούς ἐπιστρέφοντες μετοίκους ὁ κ. Κομαρόφ εἰρω-

νεύεται τόν ἰσχυρισμό κάποιου «γενναίου» γιατροῦ, πώς δέν ξεπερνᾶνε τάχα τά 6 %. Σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό ἐμεῖς παραθέσαμε πιό πάνω ἀκριβεῖς ἀριθμούς.

«Ἄλλους μπορεῖ νά μήν τούς ἐνδιαφέρει, — γράφει ὁ κ. Κομαρόφ — τούς ρώσους ὅμως τσιφλικάδες τούς ἐνδιαφέρει μέ τό παραπάνω αὐτό τό πράγμα (ὁ ἀριθμός τῶν ἐπιστρεφόντων μετοίκων). Κι' αὐτό εἶναι εὐνόητο: ἐπιστρέφει ἕνα στοιχεῖο μέ τέτιες διαθέσεις, πού στό μέλλον ἔχει νά παίξει τρομερό ρόλο. Δέν ἐπιστρέφει ἕνας πού σ' ὅλη τή ζωή του ἦταν ἐργάτης γῆς καί ξεσυνήθισε πιά ἀπ' αὐτό, πού τοῦ ἔδινε, ὅπως καί στό μυθικό Ἀνταῖο, μιάν ἀπίστευτη, γιγάντια δύναμη. Ἐπιστρέφει ὁ χτεσινός νοικοκύρης, αὐτός πού ποτέ δέν μποροῦσε οὔτε νά διανοηθεῖ πώς αὐτός καί ἡ γῆ μποροῦν νά ὑπάρχουν χωριστά. Καί ὁ ἄνθρωπος αὐτός πού μέ τό δίκιο του νιώθει θανάσιμη προσβολή, γιατί ὄχι μόνο δέν μπόρεσαν νά τόν ἀποκαταστήσουν, μά τά κατάφεραν νά τόν καταστρέψουν κι' ἀπό νοικοκύρης καί γεωργός πού ἦταν, νά τόν μετατρέψουν, ὄχι μονάχα αὐτόν, ἀλλά καί ὅλη τήν οἰκογένειά του, σέ ἄχρηστους ἀνθρώπους, αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἶναι τρομερός γιά κάθε κρατικό καθεστώς, ὅ,τι λογῆς κι' ἄν εἶναι αὐτό. Καί τά καλύτερα μυαλά πού φωτίστηκαν ἀπό τό 1905 τό ὑπολογίζουν αὐτό».

Τήν ἄνοιξη τοῦ 1910 ὁ συγγραφέας ἐπισκέφθηκε στήν Εὐρωπαϊκή Ρωσία ἕναν προεστό τῶν εὐγενῶν, ἄνθρωπο πολύ συντηρητικῶν ἀρχῶν, πού ὁ συγγραφέας τόν σεβόταν καί τοῦ εἶχε ἐμπιστοσύνη.

«Ἄχ, τό ὑπολογίζουμε καί τό παραϋπολογίζουμε, μοῦ εἶπε: δέν φύγαμε στά καλά καθούμενα ἀπό τό χωριό καί ἤρθαμε στήν πόλη. Ὁ μουζίκος ἔγινε θηρίο. Ἡ νεολαία εἶναι σχεδόν ὅλη ἀλητοποιημένη καί ἐπιπλέον ἔχουμε τώρα καί τούς δικούς σας πού ἦρθαν ἀπό τή Σιβηρία καί πού δέν ἔχουν νά χάσουν τίποτε.

Πολύ καλά ὅμως κατάλαβα τόν ἀξιαγάπητο Πιότρ Φιόντοροβιτς, — συνεχίζει ὁ ἀγαθότατος κ. Κομαρόφ — ὅταν, ἀνάμεσα στούς ἄλλους πού ἔρχονταν νά μάθουν «σχετικά μέ τή γῆ τῆς Σιβηρίας», ἦρθε στό σπίτι μου ἕνας ἀπό τούς λησμονημένους παιδικούς μου φίλους, μέ τόν ὁποῖο κάποτε παίζαμε τά κότσια καί τίς ἀμάδες καί στό τέλος πιανόμασταν καί στίς γροθιές. Ἀλίμονο, τώρα δέν ἦταν πιά ὁ ἁπλός ἀντίπαλός μου στίς γροθοπατινάδες, ἀλλά ἕνας ἡλικιωμένος μουζίκος μέ γενιάδα σάν φτυάρι, πού ἔβλεπε κανείς σ' αὐτήν ἀσημένιες κλωστές καί φαλακρό τό μισό του κεφάλι. Τά εἴπαμε, θυμηθήκαμε τά παλιά κι' ἐγώ ἔθιξα τό 1905. Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ νομός μας ἦταν ἀπό ἐκείνους πού τότε τούς φώτισε μέ ἰδιαίτερη δύναμη ἡ πορφυρένια λάμψη τῶν καιόμενων τσιφλικάδικων ἀγρεπαύλεων καί ὅπου ἦταν μεγάλες οἱ καταστροφές τῶν κτημάτων τῶν εὐγενῶν καί ἀπό τήν πλευρά μου ἦταν ἐντελῶς φυσική ἡ μομφή πού ἔδοσα στό φίλο μου καί πού ἔγινε, ὅσο θυμᾶμαι, μέ τέτια πάνω-κάτω μορφή:

—Ὁ διάβολος ξέρει τί κάνατε ἐδῶ τό 1905! Δέν μπορούσατε τάχα νά τά βολέψετε κάπως καλύτερα;..

Ὅταν τά ἔλεγα αὐτά δέν εἶχα φυσικά καθόλου ὑπόψη μου τή θεωρία τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος τῶν κ.κ. σοσιαλδημοκρατῶν καί σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν, ἡ ὁποία γιά τόν καθένα πού ἔχει ἔστω καί λίγο μελετήσει πολι-

τική οἰκονομία εἶναι κάτι τό ἐντελῶς ἀνεφάρμοστο καί πῆρα τήν ἀπάντηση:

— Εἶναι σωστά αὐτά πού λές... Ἔχεις δίκιο... Δέν θά ἔπρεπε νά ἐνεργήσουμε ἔτσι.

— Ναί, ἔτσι εἶναι — εἶπα καθησυχαστικά καί ὅλος χαρά πού κατάλαβε ὁ ἕνας τόν ἄλλο.

— Σωστά, σωστά... Κάναμε μεγάλο λάθος... Δέν ἔπρεπε ν' ἀφήσουμε κανένα...

— Δηλαδή, πῶς;

— Νά ἔτσι, δηλαδή, ξεπάστρεμα... Ὅλους μέ μιᾶς...

Καί ἀκούγοντας αὐτά, ἔβλεπα ἕνα εὐγενικό, χαμογελαστό πρόσωπο καί συμπαθητικές ἀκτινωτές ρυτίδες δίπλα στά φωτεινά, καλοκάγαθα μάτια πού χαμογελοῦσαν μέ παιδική ἀφέλεια...

Ὁμολογῶ εἰλικρινά πώς ἔνιωσα ρίγος στήν πλάτη καί πρέπει νά σηκώθηκαν οἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου: ἄν τέτιοι εἶναι οἱ καλοκάγαθοι αὐτοί ἄνθρωποι, τί πρέπει νά περιμένει κανείς ἀπό ἐκείνους πού ἐπέστρεψαν, πού πούλησαν τούς κλήρους τους καί ἔμειναν γιά πάντα ἀπόκληροι τῆς τύχης;!

Ἄχ, αὐτός «ὁ προσανατολισμός στούς ἰσχυρούς», πού τόν χάρισε στή Ρωσία ὁ μακαρίτης πρωθυπουργός καί οἱ κ.κ. ὀχτωβριστές: πολλά δεινά μπορεῖ μέ τόν καιρό νά προξενήσει σέ συνδυασμό μέ τήν ἀκαταστασία τῆς μετοίκησης» (σελ. 75).

Σ' αὐτή τή συζήτηση τοῦ ἀξιαγάπητου διανοούμενου, πού τόν διαπνέουν εἰρηνικές διαθέσεις μέ τόν εὐγενικό, καλοκάγαθο, ἀφελή, ἠλικιωμένο καί φαλακρό μουζίκο σταματᾶμε καί μεῖς.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 96 καί 99,
27 τοῦ Ἀπρίλη καί 1 τοῦ Μάη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΒΕΧΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

(ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ)

Πληκτικό εἶναι τό περιοδικό «Ρούσκαγια Μίσλ» [58]. Ἕνα μόνο εἶναι ἐνδιαφέρον σ' αὐτό τό περιοδικό. Σ' αὐτό γράφουν οἱ φιλελεύθεροι «*βεχιστές*», οἱ συνεργάτες καί οἱ ὀπαδοί τοῦ περιβόητου βιβλίου τῆς ἀποστασίας «Βέχι», ὅπου οἱ χθεσινοί ὀπαδοί τῆς ἐλευθερίας περιέλουζαν μέ συκοφαντίες καί βρωμιές τήν *πάλη τῶν μαζῶν γιά ἐλευθερία* καί συνάμα παρουσίαζαν τίς δημοκρατικές μάζες τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν σάν κοπάδι πού τό οδηγεῖ ἡ «διανόηση» — τριμμένη μέθοδος ὅλων τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν.

Ἡ στροφή τῆς ρωσικῆς φιλελεύθερης «μορφωμένης κοινωνίας» ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, ἐνάντια στή δημοκρατία, δέν εἶναι τυχαῖο, ἀλλά ἀναπόφευκτο φαινόμενο ὕστερα ἀπό τό 1905. Ἡ ἀστική τάξη τρόμαξε ἀπό τήν αὐτοτέλεια τῶν ἐργατῶν καί τήν ἀφύπνιση τῶν ἀγροτῶν. Ἡ ἀστική τάξη, ἰδιαίτερα ἡ πιό πλούσια, φροντίζοντας νά διατηρήσει τή θέση της σάν ἐκμεταλλευτή, ἀποφάσισε: καλύτερα ἡ ἀντίδραση, παρά ἡ ἐπανάσταση. Αὐτά ἀκριβῶς τά ἰδιοτελῆ ταξικά συμφέροντα τῆς χρηματοσακούλας γέννησαν τό πλατύ καί βαθύ *ἀντεπαναστατικό* ρεῦμα στίς γραμμές τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τό ρεῦμα ἐνάντια στή δημοκρατία, γιά τήν ὑπεράσπιση κάθε λογῆς ἰμπεριαλισμοῦ, ἐθνικισμοῦ καί σωβινισμοῦ, κάθε λογῆς σκοταδισμοῦ.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες δέν θά ἐκπλαγοῦν ἀπό τήν ἀπάρνηση αὐτή, ἀπό τήν ἀποστασία τῶν φιλελευθέρων, γιατί οἱ ἐργάτες ποτέ δέν εἶχαν πολύ καλή γνώμη γιά τούς φιλελευθέρους. Εἶναι ὅμως χρήσιμο νά δοῦμε τί κηρύσσουν οἱ ἀποστάτες-φιλελεύθεροι, *μέ ποιές ἰδέες* θέλουν νά παλέψουν ἐνάντια στή δημοκρατία γενικά, ἐνάντια στή σοσιαλδημοκρατία εἰδικότερα.

«Ἡ ρωσική κοινωνία τῶν διανοουμένων — γράφει ὁ κ. Ἰζγκόγεφ στή «Ρούσκαγια Μίσλ» — ἦταν καί στήν πλειοψηφία της ἐξακολουθεῖ νά εἶναι καί τώρα πεπεισμένη ὅτι τό βασικό ζήτημα τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς εἶναι ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη γιά τό σοσιαλισμό...»

Ὁ κ. Ἰζγκόγεφ ὀνομάζει αὐτή τή σκέψη «προκατειλημμένη καί λεθεμένη» καί παραπέμπει στήν πάλη τῶν πολωνῶν τῆς Γερμανίας ἐνάντια στούς γερμανούς γιά νά διαφυλάξουν τήν ἐθνικότητά τους, ὅπου, ὅπως λέει, δημιουργεῖται καί μεγαλώνει ἕνα νέο μεσαῖο στρῶμα, «ἡ δημοκρατική μεσαία τάξη».

Ὁ Ἰζγκόγεφ, μιλώντας γιά «διανοουμένους», στήν πραγματικότητα ὑπονοεῖ τούς σοσιαλιστές καί τούς δημοκράτες. Στό φιλελεύθερο *δέν ἀρέσει* τό ὅτι ἡ πάλη τοῦ προλεταριάτου ἐνάντια στήν ἀστική τάξη θεωρεῖται βασικό ζήτημα. Οἱ φιλελεύθεροι προσπαθοῦν νά ὑποδαυλίσουν καί ν' ἀνάψουν τόν ἐθνικό ἀγώνα γιά *νά ἀποσπάσουν τήν προσοχή ἀπό τά σοβαρά* ζητήματα τῆς δημοκρατίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Στήν πραγματικότητα ἀνάμεσα στά «ζητήματα τῆς εὐρωπαϊκῆς ζωῆς» ὁ σοσιαλισμός κατέχει τήν 1η θέση, ἐνῶ ὁ ἐθνικός ἀγώνας τήν 9η καί ὁ ἐθνικός αὐτός ἀγώνας εἶναι τόσο πιό ἀδύνατος καί πιό ἀβλαβής, ὅσο πιό συνεπέστερα ἐφαρμόζεται ὁ δημοκρατισμός. Εἶναι γελοῖο καί τό νά ἀντιπαραθέτει κανείς τήν πάλη τοῦ προλεταριάτου γιά τό σοσιαλισμό, πού εἶναι ἕνα φαινόμενο παγκόσμιο, μέ τήν πάλη πού κάνει ἕνα ἀπό τά καταπιεζόμενα ἔθνη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐνάντια στήν ἀντιδραστική ἀστική τάξη πού τό καταπιέζει (ἄς σημειωθεῖ πώς ἡ *πολωνική* ἀστική τάξη συνενώνεται πρόθυμα σέ κάθε κατάλληλη περίπτωση μέ τή *γερμανική* ἐνάντια στό προλεταριάτο).

«Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 4,
Ἀπρίλης τοῦ 1913
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
«Προσβεστσένιγε»

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΖΕΣΘΑΙ

Τό συνέδριο τῆς βιομηχανίας ἐξόρυξης καί κατεργασίας μετάλλου [59] τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι. Μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες ἐφημερίδες τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, ἡ «Κίεβσκαγια Μίσλ» [60], γράφει σχετικά μ' αὐτό:

«Σ' αὐτή τή διακήρυξη τοῦ δικαιώματος τῶν ἐργατῶν γιά ὀργάνωση, σ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ὑποστήριξη τῆς διεκδίκησης τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι γιά τούς ἐργάτες βρίσκεται ἡ μεγαλύτερη ὑπηρεσία τοῦ συνεδρίου.

'Από τότε πού, ὕστερα ἀπό τήν ἀνάπαυλα τοῦ 1908-1909, ξανάρχισε στή Ρωσία τό ἐργατικό κίνημα καί ἐναντίον του ἐφαρμόστηκαν σκληρά καί ἀλλεπάλληλα μέτρα δίωξης, ἡ διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι γίνεται ὁλοένα καί περισσότερο διεκδίκηση τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης. Μά ὥς τά τώρα ἡ διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἶχε ἀναγνωριστεῖ σάν σύνθημα τῆς ἡμέρας μόνο ἀπό τούς ἐργάτες. 'Η φιλελεύθερη κοινωνία κρατοῦσε ἀπέναντί του στάση πλήρους ἀδιαφορίας. Τώρα τό συνέδριο, ὅπου πῆραν μέρος πολλοί βιομήχανοι, ἀναγκάστηκε νά ὑποστηρίξει ἠθικά τίς διεκδικήσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης».

'Εδῶ βλέπουμε καθαρά πῶς οἱ φιλελεύθεροι χρησιμοποιοῦν τόν τύπο τους, πού κυκλοφορεῖ πλατιά καί ἀποβλέπει στό κέρδος, γιά νά *κουτσουρεύουν* τίς διεκδικήσεις καί τά συνθήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης. Οἱ φιλελεύθεροι ξέρουν πολύ καλά πώς γιά τούς ἐργάτες τά «*συνθήματα τῆς ἡμέρας*» εἶναι ἄλλα, ἀκουτσούρευτα. Οἱ φιλελεύθεροι *φορτώνουν* στούς ἐργάτες τή φιλελεύθερη στενότητά τους, τήν παρουσιάζουν σάν γνώμη «τῶν μαζῶν» τῶν ἐργατῶν: παλιά, ξεφτισμένη μέθοδος νά φορτώνει κανείς στίς μή ἐξελιγμένες, τάχα, μάζες τήν εὐθύνη γιά τήν ἀπροθυμία τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης νά πάρει ὑπόψη της τή

βασική πηγή τῶν πολιτικῶν προνομίων καί τῆς πολιτικῆς ἀνισότητας! Αὐτό εἶναι μέθοδος τῶν «φιλελεύθερων» τσιφλικάδων, πού πρίν ἀπό μισό αἰώνα ἔλεγαν πώς ἡ *πλήρης* κατάργηση τῶν προνομίων τῶν τσιφλικάδων *δέν* εἶναι «σύνθημα τῆς ἡμέρας» γιά τίς «μάζες».

Εἶναι χαρακτηριστικό πώς οἱ φιλελεύθεροι προδίνονται μόνοι τους. Τό αἴτημα τοῦ συνεδρίου δέν εἶναι πλῆρες — λένε. Γιατί; Ἀκοῦστε:

«Τό συνέδριο, ταςσόμενο ὑπέρ τοῦ δικαιώματος τοῦ συνεταιρίζεσθαι, δέν μποροῦσε νά μήν ὁμολογήσει πώς ἡ πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ δικαιώματος προϋποθέτει ὁπωσδήποτε τήν ὕπαρξη ὁλόκληρης σειρᾶς νομικῶν ὅρων. Ἡ παροχή ἐλευθερίας στίς ἐπαγγελματικές ὀργανώσεις εἶναι ἀνέφικτη ἐκεῖ πού γενικά δέν ὑπάρχει ἐλευθερία τῶν ἑνώσεων καί τῶν συλλόγων. Ἐλευθερία γιά τόν ἐργατικό τύπο μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ μόνον ἐκεῖ πού εἶναι ἐλεύθερος ὁ φιλελεύθερος καί ὁ δημοκρατικός τύπος. Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι δέν μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἐκεῖ ὅπου κυριαρχεῖ ὁ διοικητικός ἐτσιθελισμός καί ὅπου οἱ μάζες τοῦ πληθυσμοῦ ἔχουν ἀποκλειστεῖ ἀπό τή συμμετοχή στίς ἐκλογές τῶν νομοθετικῶν σωμάτων. Τό συνέδριο θά ὄφειλε ἀκιβῶς νά τονίσει τήν ἀνάγκη τῆς πραγματοποίησης αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων, ἄν ἤθελε νά παραμένει συνεπές».

Ὥστε λοιπόν τό συνέδριο δέν εἶναι συνεπές. Καί σέ τί συνίσταται ἡ ἀσυνέπειά του; Στό ὅτι δέν ἀπαρίθμησε *μερικές* μεταρυθμίσεις, ἀπαντᾶ ὁ φιλελεύθερος.

Μά μήπως καί σεῖς, κύριοι, τίς ἀπαριθμήσατε *ὅλες*;

Φυσικά, ὄχι! Ἐσεῖς πλησιάσατε πολύ τούς «*ὅρους*» πού «ἀπαιτοῦνται» γιά τήν «*πραγματοποίηση*» ὁρισμένων ἐλευθεριῶν, τούς ὅρους ὅμως αὐτούς δέν τούς ἀναφέρατε. Ἐσεῖς σταματήσατε μπροστά σ' αὐτούς τούς ὅρους. Ἐσεῖς φοβᾶστε τώρα τό σύνθημα τῶν «μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης»: ὄχι *μεταρυθμίσεις*, ἀλλά «*μεταρύθμιση*». Υἱοθετεῖτε, οὐσιαστικά, τήν ἄποψη τοῦ Στροῦβε. Ὁ Στροῦβε δεχόταν αὐτό τό σύνθημα τήν ἄνοιξη, *πρίν* ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη, μά δέν τό δέχεται τώρα, γιατί ὅλη ἡ ἀστική τάξη, ἀκόμη καί ἡ πιό φιλελεύθερη, ἔκανε στροφή πρός τά δεξιά.

Παρόμοια κατάσταση ἐπικρατοῦσε καί στόν καιρό τῆς κατάργησης τῆς δουλοπαροικίας. Οἱ συνεπεῖς δημοκράτες Ντομπρολιοῦμποφ καί Τσερνισέβσκι μέ τό δίκιο τους κορόιδευαν τούς φιλελευθέρους γιά *ρεφορμισμό*, πού σάν ὑπόβαθρο εἶχε πάντα τήν τάση νά μειώνει τή δραστηριότητα τῶν μαζῶν καί νά ὑπερασπίζει ἕνα μέρος ἀπό τά προνόμια τῶν τσιφλικάδων, ὅπως ἡ ἐξαγορά κτλ.

Τοῦ κάκου προσπαθοῦν οἱ φιλελεύθεροι νά φορτώσουν τήν κακομοιριά τοῦ ρεφορμισμοῦ τους πάνω στίς «μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης»!

«Πράβντα», άρ. φύλ. 101,
4 τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΕΦΙΣΤΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΤΗΣ «ΛΟΥΤΣ» ΚΑΙ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»

Ἐπανειλημμένα δημοσιεύτηκαν καί στή «Λούτς» καί στήν «Πράβντα» ἐκκλήσεις ἐργατῶν, πού ζητοῦσαν ἀπό τίς Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν ἐφημερίδων αὐτῶν νά ἐκθέσουν ἤρεμα καί καθαρά τήν οὐσία τῶν διαφωνιῶν. Ἡ ἀπαίτηση αὐτή ἦταν δίκαιη καί φυσική καί ἀξίζει νά δοῦμε πῶς τήν ἐκπλήρωσαν οἱ Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν δυό ἐφημερίδων.

Ἡ «Πράβντα» ἔδοσε τίς ἐξηγήσεις πού τῆς ζητήθηκαν μέ τά ἄρθρα πού δημοσίευσε μέ τόν τίτλο «Ἐπίμαχα ζητήματα» *. Ποιό εἶναι τό περιεχόμενό τους; Τά ἄρθρα αὐτά ἐκθέτουν καί ἐξηγοῦν τίς *ἀποφάσεις τοῦ κόμματος* πάνω στά ἐπίμαχα ζητήματα. Μέ τό στόμα τοῦ συγγραφέα τῶν ἄρθρων αὐτῶν ἡ «Πράβντα» δηλώνει: γιά νά κρίνει κανείς ποιός ἔχει δίκιο σ' αὐτή τή διαμάχη, ποῦ βρίσκεται ἡ ἀλήθεια, πρέπει νά ἀναζητήσει γεγονότα καί ντοκουμέντα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ κόμματος, πρέπει νά παραμερίσει καθετί τό προσωπικό, καθετί τό συκοφαντικό καί νά καταλάβει τίς κοινωνικές ρίζες τῆς διαμάχης. Ἐδῶ — λέει ἡ «Πράβντα», ἀναφερόμενη στή διαμάχη μέ τούς λικβινταριστές — «δέν πρόκειται γιά τήν κακή θέληση ὁρισμένων προσώπων, ἀλλά γιά τίς ἱστορικές συνθῆκες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος» **. Ὅσοι θέλουν νά ἐμβαθύνουν σοβαρά στήν οὐσία τῆς διαμάχης, πρέπει νά προσπαθήσουν νά καταλάβουν τίς ἱστορικές αὐτές συνθῆκες.

«Εἶναι ἀνάγκη νά κατανοηθεῖ, — λέει ἡ «Πράβντα» — ποιά εἶναι ἡ *ταξική* προέλευση τῆς σύγχυσης καί τῆς διάσπασης, ποιά *ταξικά* συμφέροντα ἀπό τό μή προλεταριακό περιβάλλον τρέ-

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 67-74. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72. *Ἡ Σύντ.*

φουν τή διχόνοια ἀνάμεσα στούς φίλους τοῦ προλεταριάτου*.

Αὐτή εἶναι ἡ σοβαρή τοποθέτηση τοῦ ζητήματος. Ἡ τοποθέτηση αὐτή ἀπαντᾶ ἄμεσα στήν ἀπαίτηση τῶν ἐργατῶν: νά τούς βοηθήσουμε νά καταλάβουν τή σοβαρή διαμάχη ἀνάμεσα στήν «Πράβντα» καί τή «Λούτς». Οἱ ἐργάτες, ἀκολουθώντας τό δρόμο αὐτό, θά μάθουν τά *γεγονότα* τῆς κομματικῆς ζωῆς, θά μάθουν νά ξεχωρίζουν σ' αὐτή τή διαμάχη τό σωστό καί τό βασικό ἀπό τό ἀσήμαντο καί τό τυχαῖο, θά ἀναζητήσουν τίς *ταξικές* ρίζες τῆς σύγχυσης.

Ἴσως ὁ ἐργάτης πού ἔμαθε τά γεγονότα, πού διάβασε τά ντοκουμέντα κτλ., νά μή συμφωνήσει στό κάτω-κάτω μέ τήν «Πράβντα»· αὐτό εἶναι πιά ζήτημα προσωπικῆς του ἀντίληψης καί πείρας. Μά, ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς, ἀκολουθώντας τό δρόμο πού ὑπόδειξε ἡ «Πράβντα», θά μάθει πολλά καί θά καταλάβει ὅλη τή διαμάχη.

Ἔτσι ἀπαντᾶ ἡ «Πράβντα» στήν ἀπαίτηση τῶν ἐργατῶν νά τούς κατατοπίσει σχετικά μέ τίς ὑπάρχουσες διαφωνίες. Πῶς ὅμως ἀπαντάει ἡ «Λούτς»;

Ταυτόχρονα μέ τή δημοσίευση στήν «Πράβντα» τῶν ἄρθρων γιά τά «ἐπίμαχα ζητήματα» δημοσιεύεται στή «Λούτς» μιά τεράστια ἐπιφυλλίδα, ἀφιερωμένη στό ἴδιο θέμα. Στήν ἐπιφυλλίδα αὐτή δέν ἀναφέρεται οὔτε ἕνα *γεγονός*, ὁ συγγραφέας της οὔτε διανοεῖται κάν νά ἀποδόσει ἕνα ὁποιοδήποτε κοινωνικό περιεχόμενο στή διαμάχη, δέν θέτει ὑπόψη τοῦ ἀναγνώστη κανένα ντοκουμέντο.

Ὅλη ἡ τεράστια αὐτή ἐπιφυλλίδα, πού συνεχίστηκε σέ δυό φύλλα, εἶναι γεμάτη ἀπό κουτσομπολιά καί προσωπικούς ὑπαινιγμούς. Ἡ ἐπιφυλλίδα αὐτή γνωρίζει στόν ἀναγνώστη ἐργάτη «τό εὐερέθιστο» καί τό «γοητευτικό πνεῦμα» ἑνός μαρξιστῆ, τούς «ὑπεράνθρωπους» τρόπους ἑνός ἄλλου, τόν «κυνισμό» κάποιου τρίτου. Ὅλες οἱ διαμάχες ἐξηγοῦνται μέ τούς «προσωπικούς λογαριασμούς», μέ τή «γκρίνια τοῦ τοπικισμοῦ», μέ τήν «πάλη γιά τήν ἐξουσία» μέσα στό κόμμα. Καί μέ λαθραῖο τρόπο πού ταιριάζει σέ ἀγοραῖο τύπο διαδίδεται ἡ κατηγορία πώς σέ ὅλα φταῖνε κάποιοι «μαστόροι τῆς ἐπανάστασης», πού φοβοῦνται μή χάσουν τήν ἐπιροή τους, ἄν ἀναμιχτοῦν στήν ὑπόθεση οἱ πλατιές ἐργατικές μάζες.

Νά θολώσουν τά μυαλά μέ κουτσομπολιά, μικροκαυγάδες, μέ τά προσωπικά καί νά ξεφύγουν ἔτσι ἀπό τήν ἀνάγκη νά ἐξηγήσουν τήν ἄποψή τους, αὐτός εἶναι ὁ σκοπός καί τοῦ συντάκτη

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 72-73. *Ἡ Σύντ.*

καί τῆς ἐφημερίδας πού δημοσίευσε τήν ἐργασία του. Μά δέν θά ἦταν μεγάλο τό κακό, ἄν αὐτό θά ἦταν ἕνα ἁπλό κουτσομπολιό. Αὐτό ὅμως εἶναι κουτσομπολιό ἑνός ἐξοργισμένου ἀποστάτη, νά περί τίνος πρόκειται. Διαβάστε τί γράφει στήν ἀρχή τῆς δεύτερης ἐπιφυλλίδας γιά «προκαλούμενες καί προκαλοῦσες ἐνέργειες», γιά «δικτατορία μέσα στό κόμμα κάποιων ὑπερανθρώπων πού συμπεριφέρονται μέ κυνισμό πρός τίς μάζες», διαβάστε πῶς βρίζει τά ἀφοσιωμένα στελέχη τοῦ 1905 «μαστόρους ἐπαναστατικῶν ἔργων», πού ἔκαναν πράξεις «ἀπαράδεκτες γιά ἕνα λίγο πολύ πολιτισμένο περιβάλλον». Μά αὐτά εἶναι λόγια τῆς «Ζέμστσινα» [61], τῆς «Βέχι»!..

Κι' ὅλα αὐτά δέν γράφονται στή «Νόβογε Βρέμια», ἀλλά σέ μιά ἐφημερίδα πού θέλει νά θεωρεῖται ἐργατική, ὅλα αὐτά σερβίρονται σέ ἀπάντηση τῆς ἀπαίτησης τῶν ἐργατῶν νά ἐκθέσει σοβαρά τήν ἄποψή της! Καί ὕστερα ἀπό ὅλα αὐτά ἡ «Λούτς» τολμάει νά διαμαρτύρεται γιά τήν αὐστηρή πολεμική πού τῆς κάνουν καί νά παρουσιάζεται σάν πρότυπο εὐπρέπειας, ντροπιάζοντας τήν «Πράβντα».

Συμβουλεύουμε μέ τόν πιό ἐπίμονο τρόπο τούς ἐργάτες, πού πιστεύουν ἀκόμη ὅτι, σέ ἀντίθεση μέ τήν «Πράβντα», ἡ «Λούτς» εἶναι μιά ἐφημερίδα πού θέλει τήν ἑνότητα καί τό σταμάτημα τῆς ἐσωτερικῆς φαγωμάρας, νά διαβάσουν τήν ἐπιφυλλίδα πού ἀναφέραμε καί νά τή συγκρίνουν μέ τό πῶς ἐξετάζονται τά ἴδια αὐτά ζητήματα στήν «Πράβντα».

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102, 5 τοῦ Μάη 1913
Ὑπογραφή: Ἀναγνώστης τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς»

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

ΣΤΑ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ ΝΤΙΤΣΓΚΕΝ

Πρίν ἀπό εἰκοσιπέντε χρόνια, τό 1888, πέθανε ὁ βυρσοδεψεργάτης Ἰωσήφ Ντίτσγκεν, ἕνας ἀπό τούς ἐπιφανεῖς σοσιαλδημοκράτες συγγραφεῖς-φιλόσοφους τῆς Γερμανίας.

Στόν Ἰωσήφ Ντίτσγκεν ἀνήκουν τά ἔργα (μεταφρασμένα τά περισσότερα καί στή ρωσική γλώσσα): «Ἡ οὐσία τῆς ἐγκεφαλικῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου» (δημοσιεύτηκε τό 1869), «Ἀναδρομές ἑνός σοσιαλιστῆ στήν περιοχή τῆς γνωσιοθεωρίας», «Ἀκβιζίτ τῆς φιλοσοσίας» κ.ἄ. Τήν πιό σωστή ἐκτίμηση τοῦ Ντίτσγκεν καί τή θέση του στήν ἱστορία τῆς φιλοσοφίας καί τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τήν ἔδοσε ἤδη ὁ Μάρξ στίς 5 τοῦ Δεκέμβρη 1868 σέ γράμμα του πρός τόν Κούγκελμαν:

«Πρίν ἀπό κάμποσο ἤδη καιρό — ἔγραφε ὁ Μάρξ — ὁ Ντίτσγκεν μοῦ ἔστειλε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τό χειρόγραφό του «Γιά τήν ἱκανότητα τῆς νόησης», πού, μολονότι ἔχει κάποια σύγχυση ἐννοιῶν καί πάρα πολύ συχνές ἐπαναλήψεις, περιέχει πολλές ὑπέροχες καί — σάν προϊόν αὐτοτελοῦς σκέψης ἑνός ἐργάτη — ἀξιοθαύμαστες σκέψεις» [62].

Νά ἡ ἀξία τοῦ Ντίτσγκεν: ἕνας ἐργάτης, πού μόνος του ἔφτασε στό διαλεκτικό ὑλισμό, δηλ. στή φιλοσοφία τοῦ Μάρξ. Εἶναι ἐξαιρετικά σπουδαῖο γιά τό χαρακτηρισμό τοῦ ἐργάτη Ντίτσγκεν τό γεγονός ὅτι δέν θεωροῦσε τόν ἑαυτό του ἱδρυτή σχολῆς.

Ὁ Ἰωσήφ Ντίτσγκεν μιλοῦσε γιά τόν Μάρξ, σάν τόν *ἀρχηγό μιᾶς κατεύθυνσης*, ἀπό τό 1873 ἀκόμη, τότε πού λίγοι καταλάβαιναν τόν Μάρξ. Ὁ Ι. Ντίτσγκεν τόνιζε πώς ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς «κατεῖχαν τήν ἀναγκαία φιλοσοφική κατάρτιση». Καί τό 1886, ἀρκετό διάστημα ὕστερα ἀπό τήν ἐμφάνιση τοῦ «Ἀντι-Ντύρινγκ» τοῦ Ἔνγκελς, ἑνός ἀπό τά κυριότερα φιλοσοφικά ἔργα τοῦ μαρξισμοῦ, ὁ Ντίτσγκεν ἔγραφε γιά τόν Μάρξ καί τόν

Ἔνγκελς πώς εἶναι οἱ «ἀναγνωρισμένοι ἱδρυτές» μιᾶς κατεύθυνσης.

Αὐτό πρέπει νά τό ἔχουμε ὑπόψη μας γιά νά κρίνουμε τούς κάθε λογῆς ὀπαδούς τῆς ἀστικῆς φιλοσοφίας, δηλ. τοῦ ἰδεαλισμοῦ καί τοῦ ἀγνωστικισμοῦ (μαζί καί τοῦ «μαχισμοῦ»), πού προσπαθοῦν νά γαντζωθοῦν ἀκριβῶς ἀπό τήν «*κάποια σύγχυση*» τοῦ Ι. Ντίστγκεν. Ὁ Ι. Ντίστγκεν θά κορόιδευε ὁ ἴδιος καί θά ἀπωθοῦσε τούς τέτιους ἐγκωμιαστές.

Οἱ ἐργάτες, γιά νά συνειδητοποιηθοῦν, πρέπει νά διαβάζουν τόν Ι. Ντσίτσγκεν, μά *νά μήν ξεχνοῦν* οὔτε γιά μιά στιγμή πώς *δέν* ἐκθέτει *πάντα πιστά* τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, πού μόνο ἀπ' αὐτούς μπορεῖ κανείς νά *διδαχτεῖ* τή φιλοσοφία.

Ὁ Ι. Ντίτσγκεν ἔγραφε σέ μιά ἐποχή πού εἶχε διαδοθεῖ πολύ πλατιά ὁ ἁπλοποιημένος, ὁ χυδαῖος *ὑλισμός*. Γι' αὐτό ὁ Ι. Ντίτσγκεν ἐπέμενε ἰδιαίτερα στίς ἱστορικές ἀλλαγές τοῦ *ὑλισμοῦ*, στό *διαλεκτικό* χαρακτήρα τοῦ ὑλισμοῦ, δηλαδή στήν ἀνάγκη νά στεκόμαστε στήν ἄποψη τῆς ἐξέλιξης, νά καταλαβαίνουμε τή σχετικότητα κάθε ἀνθρώπινης γνώσης, νά καταλαβαίνουμε τήν πολύπλευρη σύνδεση καί ἀλληλεξάρτηση ὅλων τῶν φαινομένων τοῦ κόσμου, νά ἀνάγουμε τό φυσικο-ἱστορικό ὑλισμό ὥς τήν ὑλιστική ἀντίληψη τῆς ἱστορίας.

Ὑπογραμμίζοντας τή σχετικότητα τῆς ἀνθρώπινης γνώσης, ὁ Ι. Ντίτσγκεν πέφτει συχνά σέ σύγχυση, κάνοντας λαθεμένες παραχωρήσεις στόν ἰδεαλισμό καί στόν ἀγνωστικισμό. Ὁ ἰδεαλισμός στή φιλοσοφία εἶναι μιά λίγο πολύ ἐπιτήδεια ὑπεράσπιση τῆς παπαδοσύνης, τῆς διδασκαλίας πού βάζει τή θρησκεία πάνω ἀπό τήν ἐπιστήμη ἤ πλάι στήν ἐπιστήμη, εἴτε γενικά προσφέρει ἔδαφος στή θρησκεία. Ὁ ἀγνωστικισμός (ἀπό τίς ἑλληνικές λέξεις: «α» στερητικό καί «γνώση») εἶναι ταλάντευση ἀνάμεσα στόν ὑλισμό καί στόν ἰδεαλισμό, δηλ. στήν πράξη εἶναι ταλάντευση ἀνάμεσα στήν ὑλιστική ἐπιστήμη καί στήν παπαδοσύνη. Στούς ἀγνωστικιστές ἀνήκουν οἱ ὀπαδοί τοῦ Κάντ (οἱ καντιανοί), τοῦ Χιούμ (οἱ θετικιστές, οἱ ρεαλιστές κ.ἄ.) καί οἱ σύγχρονοι «μαχιστές». Γι' αὐτό μερικοί ἀπό τούς πιό ἀντιδραστικούς φιλόσοφους τῆς ἀστικῆς τάξης, γνωστοί φωτοσβέστες καί ἀνοιχτοί ὑπερασπιστές τῆς παπαδοσύνης, προσπάθησαν νά «ἐκμεταλλευτοῦν» τά λάθη τοῦ Ι. Ντίτσγκεν.

Γενικά ὅμως ὁ Ι. Ντίτσγκεν εἶναι ὑλιστής. Ὁ Ντίτσγκεν εἶναι ἐχθρός τῆς παπαδοσύνης καί τοῦ ἀγνωστικισμοῦ. «Τό μόνο κοινό πού ἔχουμε μέ τούς προηγούμενους ὑλιστές — ἔγραφε ὁ

Ι. Ντίτσγκεν — εἶναι ὅτι ἐμεῖς ἀναγνωρίζουμε τήν ὕλη σάν προϋπόθεση ἤ πρωταρχική βάση τῆς ἰδέας». Αὐτό τό «μόνο» εἶναι ἀκριβῶς καί ἡ *οὐσία* τοῦ φιλοσοφικοῦ ὑλισμοῦ.

«Ἡ ὑλιστική θεωρία τῆς γνώσης — ἔγραφε ὁ Ι. Ντίτσγκεν — συνοψίζεται στήν ἀναγνώριση τοῦ ὅτι τό ἀνθρώπινο ὄργανο τῆς γνώσης δέν ἐκπέμπει κανένα μεταφυσικό φῶς, ἀλλά εἶναι κομμάτι τῆς φύσης, πού ἀντανακλᾶ ἄλλα κομμάτια τῆς φύσης». Αὐτή ἀκριβῶς εἶναι ἡ ὑλιστική θεωρία τῆς *ἀντανάκλασης* στή γνώση τοῦ ἀνθρώπου τῆς αἰώνια κινούμενης καί μεταβαλλόμενης ὕλης, θεωρία πού προκαλεῖ τό μίσος καί τή φρίκη, τή συκοφαντία καί τή διαστρέβλωση ἀπό μέρους κάθε ἐπίσημης, καθηγητικῆς φιλοσοφίας. Καί μέ τί δυνατό πάθος ἀληθινοῦ ἐπαναστάτη μαστίγωνε καί στιγμάτιζε ὁ Ι. Ντίτσγκεν τούς «διπλωματούχους λακέδες τῆς παπαδοσύνης» καθηγητές-ἰδεαλιστές, τούς ρεαλιστές κτλ.! «Ἀπ' ὅλα τά κόμματα» — ἔγραφε μέ τό δίκιο του ὁ Ι. Ντίτσγκεν γιά τά φιλοσοφικά «κόμματα», δηλ. γιά τόν ὑλισμό καί τόν ἰδεαλισμό — «τό πιό συχαμερό εἶναι τό κόμμα τοῦ κέντρου».

Σ' αὐτό τό «συχαμερό κόμμα» ἀνήκει ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς» καί ὁ κ. Σ. Σεμκόβσκι («Λούτς», ἀρ. φύλ. 92). Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή διατύπωσε τήν «ἐπιφύλαξη»: «δέν συμμεριζόμαστε τή γενική φιλοσοφική ἄποψη», ἀλλά ἡ ἔκθεση τοῦ Ντίτσγκεν εἶναι «σωστή καί σαφής».

Αὐτό εἶναι κατάφωρο ψέμα. Ὁ κ. Σεμκόβσκι διαστρέβλωσε καί παραποίησε ἀσύστολα τόν Ι. Ντίτσγκεν, παίρνοντας ἀπ' αὐτόν *ἴσα-ἴσα τή* «*σύγχυση*» καί ἀποσιωπώντας *τήν ἐκτίμηση τοῦ Μάρξ γιά τόν Ντίτσγκεν*. Στό μεταξύ καί ὁ Πλεχάνοφ, ὁ πιό εἰδικός σοσιαλιστής στά ζητήματα τῆς φιλοσοφίας τοῦ μαρξισμοῦ καί οἱ καλύτεροι μαρξιστές στήν Εὐρώπη *παραδέχτηκαν πέρα γιά πέρα αὐτή τήν ἐκτίμηση*.

Ὁ κ. Σεμκόβσκι διαστρεβλώνει καί τό φιλοσοφικό ὑλισμό καί τόν Ντίτσγκεν, λέγοντας ἀνοησίες καί στό ζήτημα «ἕνας ἤ δυό κόσμοι» (σάν νά εἶναι τάχα τό «βασικό ζήτημα»! Μελετεῖστε λιγάκι, ἀγαπητέ μου, διαβάστε τουλάχιστο τόν «Λουδοβίκο Φόυερμπαχ» τοῦ Ἔνγκελς) καί στό ζήτημα τοῦ κόσμου καί τῶν φαινομένων (ὁ Ντίτσγκεν ἀνήγαγε δῆθεν τόν πραγματικό κόσμο μόνο στά φαινόμενα· αὐτή εἶναι μιά παπαδίστικη καί καθηγητική συκοφαντία κατά τοῦ Ι. Ντίτσγκεν).

Μά εἶναι ἀδύνατο νά ἀπαριθμήσει κανείς ὅλες τίς διαστρεβλώσεις τοῦ κ. Σεμκόβσκι. Οἱ ἐργάτες πού ἐνδιαφέρονται γιά τό μαρξισμό ἄς ξέρουν, πώς ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς»

εἶναι μιά *ἕνωση λικβινταριστῶν* τοῦ μαρξισμοῦ. Ἄλλοι προσπαθοῦν νά διαλύσουν τήν παρανομία, δηλ. τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου (οἱ Μαγέβσκι, Σεντόφ, Φ. Ντ. κτλ.), ἄλλοι τήν ἰδέα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου (οἱ Πότρεσοφ, Κολτσόφ κτλ.) ἄλλοι τό φιλοσοφικό ὑλισμό τοῦ Μάρξ (ὁ κ. Σεμκόβσκι καί Σία), ἄλλοι τό διεθνισμό τοῦ προλεταριακοῦ σοσιαλισμοῦ (οἱ μπουντιστές Κοσόβσκι, Μέντεμ κ.ἄ. — ὀπαδοί τῆς «πολιτιστικῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας»), ἄλλοι τήν οἰκονομική θεωρία τοῦ Μάρξ (ὁ κ. Μάσλοφ μέ τή θεωρία του γιά τή γαιοπρόσοδο καί μέ τή «νέα» κοινωνιολογία) κτλ. κτλ.

Ἡ κατάφωρη διαστρέβλωση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν κ. Σεμκόβσκι καί τή Συντακτική ἐπιτροπή πού τόν καλύπτει, εἶναι μόνο ἕνα ἀπό τά πιό χτυπητά παραδείγματα τῆς «δράσης» αὐτῆς τῆς φιλολογικῆς «ἕνωσης λικβινταριστῶν».

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102,
5 τοῦ Μάη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Κυβερνητικές καί φιλελεύθερες ἐφημερίδες εἶναι γεμάτες ἀπό εἰδήσεις, διαδόσεις, προβλέψεις καί ὑπολογισμούς, σχετικά μέ τή «βαλκανική» πολιτική. Καί τί δέν ὑπάρχει ἐκεῖ μέσα! Τό ἕνα «συνταρακτικό» νέο συναγωνίζεται τό ἄλλο, ἡ μιά εἴδηση εἶναι «πιό ἐντυπωσιακή» ἀπό τήν ἄλλη. Χθές ἦταν, τάχα, ἐντελῶς πιά ἕτοιμος νά ξεσπάσει ὁ πόλεμος: τῆς Αὐστρίας μέ τό Μαυροβούνιο, τῆς Βουλγαρίας μέ τή Σερβία. Σήμερα συναγωνίζονται ποιός νά πρωτοδιαψεύσει τίς χθεσινές εἰδήσεις καί νά διαβεβαιώσει ὅτι «διασφαλίστηκε ἡ εἰρήνη».

Χθές εἴχαμε τά ἐντυπωσιακά παραμύθια γιά τόν Ἐσσάτ-πασᾶ, τή μυστική του συμφωνία μέ τό βασιλιά τοῦ Μαυροβουνίου, τά πανοῦργα σχέδιά του γιά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας στήν Ἀλβανία. Σήμερα ἔχουμε τή διάψευση αὐτῶν τῶν παραμυθιῶν καί νέες «ἐντυπωσιακές» εἰδήσεις γιά συνωμοσίες τῆς Αὐστρίας μέ τόν Ἐσσάτ.

Τό μικροαστικό κοινό τεντώνει τά αὐτιά καί ἀκούει τοῦτα τά μυθεύματα, παίρνοντας τά ἀστεῖα αὐτά παραμύθια γιά καθαρό νόμισμα καί ἀκολουθεῖ τυφλά τούς ἀπατεῶνες, πού φροντίζουν νά ἀπασχολοῦν τήν «κοινή» προσοχή ἀκριβῶς μέ αὐτό πού θέλουν τοῦτοι οἱ ἀπατεῶνες. Τό μικροαστικό κοινό δέν ὑποψιάζεται ὅτι τό τραβοῦν ἀπό τή μύτη, ὅτι μέ τίς ἠχηρές φράσεις γιά «πατριωτισμό», γιά «τήν τιμή καί τό γόητρο τῆς πατρίδας», γιά «τό χωρισμό τῶν μεγάλων δυνάμεων σέ ὁμάδες» συγκαλύπτουν ἐσκεμμένα τίς κομπίνες τῶν χρηματιστῶν ἀπατεώνων καί τῶν κάθε λογῆς καπιταλιστῶν τυχοδιωκτῶν. Τά ἐντυπωσιακά νέα πού ξεφουρνίζονται κάθε μέρα ἀπό τίς μεγάλες ἀστικές ἐφημερίδες — ἡ δουλιά τῶν ἐφημερίδων αὐτῶν εἶναι ἴσα-ἴσα νά πουλᾶνε μέ κέρδος τίς «πιό φρέσκες» καί τίς «πιό ἐντυπωσιακές» εἰδήσεις — ἀποβλέπουν ἀκριβῶς στό *νά ἀποτραβήξουν* τήν προσοχή τοῦ κοσμάκη ἀπό τά πραγματικά σοβαρά ζητήματα, ἀπό τό πραγματικό ὑπόβαθρο τῆς «ὑψηλῆς» πολιτικῆς.

Οἱ συντηρητικές ἐφημερίδες τῆς Εὐρώπης, οἱ δικές μας

μαυροεκατονταρχίτικες καί ὀχτωβριστικές, ἀκόμη καί οἱ ἀκομμάτιστες, παίζουν αὐτό τό παιχνίδι χοντροκομμένα καί ἄγαρμπα· στή Ρωσία, λογουχάρη, ὑποκινοῦν καθημερινά τόν κόσμο ἐνάντια στήν Αὐστρία καί παρουσιάζουν τή Ρωσία σάν «ὑπερασπιστή» τῶν σλάβων. Οἱ φιλελεύθερες ἐφημερίδες, σάν τή «Ρέτς» καί τά ἄλλα σάν κι' αὐτήν ὄργανα, παίζουν *τό ἴδιο ἀκριβῶς παιχνίδι*, μόνο μέ μεγαλύτερη λεπτότητα, τό κρύβουν μέ πιό ἐπιδέξιο τρόπο, ρίχνοντας προσεκτικότερα τά «βέλη» τους ἐνάντια στήν Αὐστρία, προσποιούμενοι τούς πολιτικούς ἄνδρες πού ἐξετάζουν τά ζητήματα τῶν κοινῶν ἐνεργειῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Στήν πραγματικότητα ὅμως, ὅλη αὐτή ἡ φαγωμάρα τῆς Αὐστρίας μέ τή Ρωσία, τῆς τριπλῆς συμμαχίας μέ τήν τριπλή συνεννόηση [63], ὅλοι αὐτοί οἱ λεπτοί ἑλιγμοί, ὅλα αὐτά δέν εἶναι παρά μόνο καυγάδες τῶν καπιταλιστῶν ἐπιχειρηματιῶν καί τῶν καπιταλιστικῶν κυβερνήσεων γιά τό μοίρασμα τῆς λείας. Προσπαθοῦν νά τραβήξουν τό ἐνδιαφέρον τοῦ μικροαστοῦ στό ζήτημα: πῶς «ἐμεῖς» νά ἀποσπάσουμε περισσότερα, πῶς νά δόσουμε «σ' ἐκείνους» λιγότερα, προσπαθοῦν νά ἀπασχολήσουν τό μικροαστό, νά τοῦ τραβήξουν τό ἐνδιαφέρον στόν καυγά πού γίνεται ἀπ' αὐτή τήν αἰτία.

Πόσα ὅμως τομάρια θά βγάλουν ἀπό τόν ἀγρότη καί τόν ἐργάτη τῆς Σερβίας, τῆς Βουλγαρίας καί τῆς Ἑλλάδας γιά νά πληρώσουν τά ἔξοδα τοῦ πολέμου, εἴτε τῆς Αὐστρίας γιά τήν κάλυψη τῶν ἐξόδων τῆς ἐπιστράτευσης, εἴτε τῆς Ρωσίας γιά τό ἴδιο πράγμα καί γιά τή μεγαλοκρατορική της πολιτική· ἄν θά κατοχυρωθοῦν καί πῶς συγκεκριμένα θά κατοχυρωθοῦν οἱ δημοκρατικοί θεσμοί στά «νέα» κράτη τῶν Βαλκανίων ἤ στήν Ἀρμενία ἤ στή Μογγολία, γι' αὐτό οὔτε γράφουν, οὔτε μιλοῦν. Αὐτό δέν ἔχει ἐνδιαφέρον. Τά κέρδη τῶν διεθνῶν καρχαριῶν δέν ἐξαρτιῶνται ἀπ' αὐτό. Οἱ δημοκρατικοί μάλιστα θεσμοί ἐμποδίζουν τήν «ἥσυχη» ἀπόκτηση κερδῶν. Ἀντί νά *ξεσκεπάζουν* τήν πολιτική τῶν μεγάλων Δυνάμεων, οἱ ἐφημερίδες καί οἱ συντηρητικές καί οἱ φιλελεύθερες, ἀσχολοῦνται μέ τή σκέψη πῶς νά χορτάσουν *καλύτερα* τούς καρχαρίες τῆς πολιτικῆς αὐτῆς.

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ 'Απρίλη (9 τοῦ Μάη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΣΕΠΑΡΑΤΙΣΤΕΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΕΠΑΡΑΤΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΙΑ

'Ανάμεσα στούς διάφορους έκπρόσωπους τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία οἱ ἑβραῖοι, ἤ σωστότερα μιά μερίδα τους, οἱ λεγόμενοι μπουντιστές, ἐφαρμόζουν *χωριστική* πολιτική, δηλαδή πολιτική ἀποχωρισμοῦ ἤ ἀπομόνωσης (ἀπό τό σύνολο). 'Από τήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος εἶναι γνωστό πώς τό 1903 οἱ μπουντιστές *ἀποχώρησαν ἀπό τό κόμμα*, τότε πού ἡ πλειοψηφία τοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπόριψε τήν ἀπαίτησή τους νά τούς ἀναγνωρίσει σάν τούς «μοναδικούς» ἐκπρόσωπους τοῦ ἑβραϊκοῦ προλεταριάτου.

Ἡ ἔξοδος αὐτή ἀπό τό κόμμα ἦταν μιά πολύ ἐπιζήμια γιά τό ἐργατικό κίνημα χωριστική ἐκδήλωση. Στήν πράξη οἱ ἑβραῖοι ἐργάτες ἀνῆκαν καί ἀνήκουν παντοῦ στό κόμμα, παραβλέποντας τήν Μπούντ. Πλάι στίς *ξεχωριστές* ὀργανώσεις (ἀπομονωμένες, χωριστές) τῶν μπουντιστῶν ὑπῆρχαν *πάντα οἱ κοινές* ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν, καί τῶν ἑβραίων ἐργατῶν καί τῶν ρώσων καί τῶν πολωνῶν καί τῶν λιθουανῶν καί τῶν λεττονῶν κτλ.

'Από τήν ἱστορία τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία εἶναι γνωστό ἐπίσης πώς, ὅταν ἡ Μπούντ τό 1906 ξαναγύρισε στό κόμμα, τό κόμμα ἔθεσε σάν ὅρο νά μπεῖ τέρμα στό σεπαρατισμό, δηλαδή νά ἑνωθοῦν κατά τόπους οἱ ἐργάτες-μαρξιστές *ὅλων* τῶν ἐθνοτήτων. Τόν ὅρο αὐτό *δέν* τόν ἐκπλήρωσαν οἱ μπουντιστές, παρά τήν *εἰδική* ἐπικύρωσή του μέ ἰδιαίτερη ἀπόφαση τοῦ κόμματος τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 [64].

Αὐτή εἶναι ἡ σύντομη ἱστορία τοῦ σεπαρατισμοῦ τῆς Μπούντ στή Ρωσία. Δυστυχῶς, τήν ἱστορία αὐτή λίγο τήν ξέρουν οἱ ἐργάτες καί λίγο τή σκέπτονται. Πρακτικά τήν ἱστορία αὐτή τή γνώρισαν ἀπό κοντά οἱ πολωνοί μαρξιστές, οἱ λιθουανοί (ἰδιαίτερα στή Βίλνα τό 1907), οἱ λεττονοί (τόν ἴδιο καιρό στή Ρίγα) οἱ ρῶσοι τοῦ Νότου καί τῆς Δύσης. Εἶναι γνωστό, ἐξάλλου, πώς οἱ καυκάσιοι μαρξιστές καί μαζί τους *ὅλοι* οἱ καυκάσιοι μενσεβίκοι ἐφάρμοζαν ἐκεῖ μέχρι τελευταῖα τήν κατά τόπους *ἑνότητα*

καί μάλιστα τή συγχώνευση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων, καταδικάζοντας τό σεπαρατισμό τῶν μπουντιστῶν.

Ἂς σημειώσουμε ἐπίσης ὅτι ὁ ἐπιφανής μπουντιστής Μέντεμ στό γνωστό βιβλίο του «Οἱ μορφές τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος» (Πετρούπολη, 1910) ἀναγνώρισε πώς οἱ μπουντιστές ποτέ δέν πραγματοποιοῦσαν τήν ἑνότητα κατά τόπους, δηλαδή ἦταν πάντα σεπαρατιστές.

Στό διεθνές ἐργατικό κίνημα τό ζήτημα τοῦ σεπαρατισμοῦ πρόβαλε μέ ἰδιαίτερη ὀξύτητα τό 1910 στό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης [65]. Σάν σεπαρατιστές ἐκδηλώθηκαν *οἱ τσέχοι* στήν Αὐστρία, διασπώντας τήν προηγούμενη ἑνότητα τῶν τσέχων καί τῶν γερμανῶν ἐργατῶν. Τό διεθνές συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης καταδίκασε *ὁμόφωνα* τό σεπαρατισμό, δυστυχῶς ὅμως οἱ τσέχοι παραμένουν καί μέχρι σήμερα σεπαρατιστές.

Οἱ τσέχοι σεπαρατιστές, νιώθοντας πώς εἶναι μόνοι μέσα στήν προλεταριακή Διεθνή, ἀναζητοῦσαν πολύν καιρό καί χωρίς ἐπιτυχία ὁμοϊδεάτες. Καί μονάχα τώρα τούς βρῆκαν *στό πρόσωπο τῶν μπουντιστῶν καί τῶν λικβινταριστῶν*. Τό περιοδικό «Τσεχοσλάβος Σοσιαλδημοκράτης», πού τό βγάζουν οἱ σεπαρατιστές στά γερμανικά, δημοσίευσε στό τεῦχ. 3 (Πράγα, 15 τοῦ Ἀπρίλη 1913) ἕνα ἄρθρο μέ τόν τίτλο «Στροφή πρός τό καλύτερο». Αὐτή τή «στροφή» τάχα πρός τό «καλύτερο» (μά στήν πράξη πρός τό σεπαρατισμό) οἱ τσέχοι σεπαρατιστές τήν εἶδαν... ποῦ νομίζεις, ἀναγνώστη;.. στό «*Νάσα Ζαριά*» τῶν λικβινταριστῶν, στό ἄρθρο τοῦ *μπουντιστῆ* Β. Κοσόβσκι!

Ἐπιτέλους οἱ τσέχοι σεπαρατιστές δέν εἶναι μόνοι στήν προλεταριακή Διεθνή! Φυσικά, αὐτοί εὐχαρίστως γαντζώνονται ἀκόμη καί ἀπό τούς λικβινταριστές, ἀκόμη καί ἀπό τούς μπουντιστές. Ὅλοι ὅμως οἱ συνειδητοί ἐργάτες τῆς Ρωσίας πρέπει νά καλοσκεφτοῦν τοῦτο δῶ τό γεγονός: οἱ τσέχοι σεπαρατιστές πού καταδικάστηκαν ὁμόφωνα ἀπό τή Διεθνή γαντζώνονται ἀπό τούς λικβινταριστές καί τούς μπουντιστές.

Στά συμφέροντα καί στά καθήκοντα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἀνταποκρίνεται μόνο ἡ πλήρης ἐκείνη ἑνότητα (τοπικά, ἀπό τά κάτω ὥς τά πάνω) τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν, πού πραγματοποιοῦνταν τόσο καιρό καί μέ τόση ἐπιτυχία στόν Καύκασο.

Γράφτηκε στίς 26 τοῦ Ἀπρίλη (9 τοῦ Μάη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 104

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ[66]

(ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ)

Τό Ὑπουργεῖο τῆς λαϊκῆς, συγγνώμη γιά τήν ἔκφραση, «παιδείας» παινεύεται πολύ πού τά ἔξοδά του αὐξάνουν ἐξαιρετικά γρήγορα. Στήν εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ πρωθυπουργοῦ καί ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν γιά τόν προϋπολογισμό τοῦ 1913 βρίσκουμε συνοπτικά στοιχεῖα γιά τόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου τῆς λεγόμενης λαϊκῆς παιδείας στά μετεπαναστατικά χρόνια. Ὁ προϋπολογισμός αὐτός ἀπό 46 ἑκατομμύρια ρούβλια πού ἦταν τό 1907 ἔφτασε στά 137 ἑκατομμύρια τό 1913. Αὔξηση τεράστια: σχεδόν τό τριπλάσιο μέσα σέ ἕξι περίπου χρόνια!

Μόνο πού μάταια οἱ ἐπίσημοι ἐγκωμιαστές τῆς ἀστυνομικῆς «τάξης» ἤ *ἀταξίας* στή Ρωσία ξεχνοῦν ὅτι τά μέχρι γελοιότητας μικρά ποσά, ὅταν ἡ αὔξησή τους ὑπολογίζεται σέ ποσοστά, αὐξάνουν πάντα μέ «*τεράστια*» ταχύτητα. Ἄν σέ ἕναν ζητιάνο πού ἔχει τρία καπίκια δόσετε πέντε καπίκια, ἡ αὔξηση τῆς «περιουσίας» του εἶναι μεμιᾶς «τεράστια»: κατά ὁλόκληρα 167 %!

Δέν θά ἔπρεπε ἄραγε τό Ὑπουργεῖο, ἄν δέν ἐπιδίωκε τή *συσκότιση* τῆς λαϊκῆς συνείδησης καί τήν *ἀπόκρυψη* τῆς ἄθλιας κατάστασης τῆς λαϊκῆς παιδείας στή Ρωσία, νά παραθέσει *διαφορετικά στοιχεῖα;* Συγκεκριμένα δέν θά ἔπρεπε νά παραθέσει στοιχεῖα, ὅπου νά γίνεται σύγκριση ὄχι ἀνάμεσα στά σημερινά μας πέντε καπίκια μέ τά χθεσινά μας τρία καπίκια, ἀλλά στοιχεῖα, ὅπου νά γίνεται σύγκριση ἀνάμεσα σ᾽ αὐτό πού ἔχουμε σήμερα καί σ᾽ ἐκεῖνο πού εἶναι *ἀναγκαῖο* σέ ἕνα πολιτισμένο κράτος; Καθένας πού δέν θέλει νά ἐξαπατᾶ τόν ἑαυτό του καί νά ἐξαπατᾶ καί τό λαό πρέπει νά παραδεχτεῖ ὅτι τό Ὑπουργεῖο ἦταν *ὑποχρεωμένο* νά παραθέσει τέτια στοιχεῖα καί ὅτι, ἐφόσον δέν

ἔδοσε *τέτια* στοιχεῖα δέν ἔκανε τό χρέος του. Ἀντί νά *ἐξηγήσει* στό λαό καί στούς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ τίς κρατικές μας ἀνάγκες, τό Ὑπουργεῖο *σκεπάζει* αὐτές τίς ἀνάγκες, ἀσχολούμενο μέ ἕνα κουτό γραφειοκρατικό παιχνίδι μέ νούμερα, μέ ἕνα γραφειοκρατικό ἀναμάσημα παλιῶν ἀριθμῶν πού δέν ἐξηγοῦν τίποτε.

Δέν διαθέτω φυσικά, οὔτε τό ἕνα ἑκατοστό ἀπό τά μέσα καί τίς πηγές ἐνημέρωσης πού διαθέτει τό Ὑπουργεῖο σχετικά μέ τό ἔργο τῆς λαϊκῆς παιδείας. Προσπάθησα ὡστόσο νά βρῶ ἔστω καί *μερικές* πηγές. Καί τολμῶ νά *βεβαιώσω* πώς θά μπορέσω νά σᾶς παραθέσω *ἀδιαφιλονίκητα*, ἐπίσημα στοιχεῖα, πού φωτίζουν πραγματικά τήν κατάσταση τῆς ἐπίσημης λαϊκῆς μας «συσκότισης».

Παίρνω τήν ἐπίσημη, τήν κυβερνητική «Ἐπετηρίδα τῆς Ρωσίας» τοῦ 1910, ἔκδοση τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν (Πετρούπολη, 1911).

Στή σελίδα 211 τῆς ἐπετηρίδας διαβάζω ὅτι ὁ *συνολικός* ἀριθμός τῶν μαθητῶν στή Ρωσική Αὐτοκρατορία, περιλαβαίνοντας καί τίς κατώτερες καί τίς μέσες καί τίς ἀνώτερες σχολές καί τά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα ὅλων τῶν εἰδῶν, τό 1904 ἦταν 6.200.172, ἐνῶ τό 1908 ἦταν 7.095.351. Ἡ αὔξηση εἶναι φανερή: τό *χίλια ἐννιακόσια πέντε*, ὁ χρόνος τῆς μεγάλης ἀφύπνισης τῶν λαϊκῶν μαζῶν τῆς Ρωσίας, ὁ χρόνος τῆς μεγάλης λαϊκῆς πάλης γιά τή λευτεριά μέ τήν καθοδήγηση τοῦ προλεταριάτου, αὐτός ὁ χρόνος *ἀνάγκασε* ἀκόμη καί τό ἐπίσημο κράτος νά κινηθεῖ ἀπό τό νεκρό σημεῖο.

Μά κοιτάξτε, σέ τί *φτώχια* εἴμαστε καταδικασμένοι ἐξαιτίας τῆς διατήρησης τῆς γραφειοκρατίας, ἐξαιτίας τῆς παντοδυναμίας τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων, *ἀκόμη καί* στίς συνθῆκες τῆς πιό γρήγορης «κρατικῆς» προόδου.

Ἡ ἴδια ἐκείνη «Ἐπετηρίδα τῆς Ρωσίας» στό ἴδιο μέρος ὑπολογίζει ὅτι στή Ρωσία τό 1908 σέ 1.000 κατοίκους ἀναλογοῦν 46,7 μαθητές (τό 1904 ἡ ἀναλογία ἦταν 44,3 μαθητές σέ 1.000 κατοίκους).

Τί μᾶς δείχνουν αὐτά τά νούμερα ἀπό τίς ἐκδόσεις τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν πού τό Ὑπουργεῖο Λαϊκῆς Παιδείας βαρέθηκε νά τά ἀνακοινώσει στή Δούμα; Τί μᾶς δείχνει αὐτή ἡ ἀναλογία: *λιγότεροι ἀπό 50 μαθητές* στούς 1.000 κατοίκους;

Μᾶς δείχνει, κύριοι συνήγοροι τῆς λαϊκῆς συσκότισης, τήν *ἀπίστευτη* καθυστέρηση καί βαρβαρότητα τῆς Ρωσίας ἐξαιτίας τῆς παντοδυναμίας τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων στό κράτος

μας. Ὁ ἀριθμός τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων σχολικῆς ἡλικίας εἶναι στή Ρωσία πάνω ἀπό τά 20 %, δηλ. πάνω ἀπό τό *ἕνα πέμπτο* τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων. Αὐτό τόν ἀριθμό δέν θά ἦταν δύσκολο νά τόν μάθουν *ἀκόμη* καί οἱ κύριοι Κασσό καί Κοκοβτσόφ ἀπό τούς ὑπαλλήλους τῆς δικαιοδοσίας τους.

Ἔτσι λοιπόν τά παιδιά τῆς σχολικῆς ἡλικίας εἶναι 22 %, ἐνῶ οἱ μαθητές 4,7 % δηλαδή *σχεδόν πέντε φορές λιγότεροι!!* Αὐτό σημαίνει ὅτι περίπου τά *τέσσερα πέμπτα* τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων στή Ρωσία *στεροῦνται* σχολικῆς μόρφωσης!!

Τέτια βάρβαρη χώρα, ὅπου οἱ μάζες τοῦ λαοῦ νά ἔχουν σέ τέτιο βαθμό *ληστευτεῖ* μέ τήν ἔννοια τῆς μόρφωσης, τοῦ φωτός καί τῶν γνώσεων, τέτια χώρα στήν Εὐρώπη δέν ἔχει μείνει καμιά ἐκτός ἀπό τή Ρωσία. Καί αὐτή ἡ βάρβαρη καθυστέρηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν, εἰδικότερα τῶν ἀγροτῶν, δέν εἶναι τυχαία, ἀλλά *ἀναπόφευκτη* κάτω ἀπό τό ζυγό τῶν τσιφλικάδων, πού ἅρπαξαν δεκάδες καί δεκάδες ἑκατομμύρια ντεσιατίνες γῆς, πού ἅρπαξαν καί τήν κρατική ἐξουσία τόσο στή Δούμα ὅσο καί στό Κρατικό Συμβούλιο καί ὄχι μόνο στά ἱδρύματα αὐτά, πού εἶναι σχετικά *κατώτερα*...

Τά τέσσερα πέμπτα τῆς νέας γενιᾶς εἶναι καταδικασμένα στήν ἀγραμματοσύνη ἀπό τή δουλοπαροικιακή κρατική συγκρότηση τῆς Ρωσίας. Σ' αὐτή τήν ἀποβλάκωση τοῦ λαοῦ ἀπό τήν τσιφλικάδικη ἐξουσία ἀντιστοιχεῖ ἡ ἀγραμματοσύνη στή Ρωσία. Ἡ ἴδια ἡ κυβερνητική «Ἐπετηρίδα τῆς Ρωσίας» ὑπολογίζει (στή σελίδα 88), ὅτι στή Ρωσία ἐγγράμματοι εἶναι ὅλο-ὅλο τά 21 % τοῦ πληθυσμοῦ καί μέ τήν ἀφαίρεση (ἀπό τόν πληθυσμό) τῶν παιδιῶν τῆς *προσχολικῆς* ἡλικίας, δηλ. τῶν παιδιῶν ὥς 9 χρονῶν, εἶναι ὅλο-ὅλο τά 27 %.

Στίς πολιτισμένες χῶρες ἤ δέν ὑπάρχουν καθόλου ἀγράμματοι, ὅπως στή Σουηδία καί στή Δανία, ἤ οἱ ἀγράμματοι φτάνουν τό 1-2 %, ὅπως στήν Ἑλβετία καί στή Γερμανία. Ἀκόμη καί ἡ καθυστερημένη Αὐστρουγγαρία δημιούργησε γιά τό σλαβικό πληθυσμό της συνθῆκες ζωῆς *ἀσύγκριτα* πιό πολιτισμένες ἀπό τή δουλοπαροικιακή Ρωσία: στήν Αὐστρία οἱ ἀγράμματοι ἀποτελοῦν τά 39 %, στήν Οὐγγαρία τά 50 %. Οἱ σωβινιστές μας, οἱ δεξιοί, οἱ ἐθνικιστές καί οἱ ὀχτωβριστές, θά ἔπρεπε νά *σκεφτοῦν* πάνω σ' αὐτά τά νούμερα, ἄν δέν ἔχουν βάλει σάν «κρατικό» σκοπό τους νά ξεσυνηθίσουν οἱ ἴδιοι νά σκέπτονται καί νά ξεμάθουν καί τό λαό νά σκέπτεται. Ἄν ὅμως οἱ ἴδιοι ξεσυνήθισαν κιόλας νά σκέπτονται, ὁ λαός τῆς Ρωσίας ὁλοένα καί

περισσότερο *μαθαίνει* νά σκέπτεται, νά σκέπτεται ἀκόμη καί γιά τό ποιά τάξη, μέ τό νά κυριαρχεῖ στό κράτος, καταδικάζει τούς ρώσους ἀγρότες στήν ὑλική καί πνευματική φτώχια.

Ἡ Ἀμερική *δέν* ἀνήκει στίς πρωτοπόρες χῶρες ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγραμμάτων. Ἀγράμματοι στήν Ἀμερική εἶναι σχεδόν τά 11 % καί ἀπό τούς νέγρους τά 44 %. Μά παρ' ὅλα αὐτά οἱ νέγροι τῆς Ἀμερικῆς εἶναι στό ζήτημα τῆς «λαϊκῆς παιδείας» *πάνω ἀπό δυό φορές* σέ καλύτερη μοίρα ἀπό τούς ρώσους ἀγρότες. Οἱ νέγροι τῆς Ἀμερικῆς, ὅσο κι' ἄν καταπιέζονται πρός αἶσχος τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας, εἶναι ὡστόσο πιό εὐτυχεῖς ἀπό τούς ρώσους ἀγρότες καί εἶναι πιό εὐτυχεῖς, γιατί τούς ἀμερικανούς δουλοκτῆτες ὁ λαός, πρίν ἀπό μισό ἀκριβῶς αἰώνα, τούς τσάκισε κατακέφαλα, σύντριψε αὐτή τήν ὀχιά, ξεπάστρεψε τή δουλοκτησία καί τό δουλοκτητικό κρατικό καθεστώς, τά δουλοκτητικά πολιτικά προνόμια στήν Ἀμερική.

Οἱ κύριοι Κασσό, Κοκοβτσόφ καί Μακλάκοφ θά μάθουν καί τό ρωσικό λαό νά μιμηθεῖ τό ἀμερικανικό παράδειγμα.

Στήν Ἀμερική τό 1908 ὑπῆρχαν *17 ἑκατομμύρια* μαθητές, δηλαδή *192 μαθητές στούς χίλιους κατοίκους*, δηλ. *πάνω ἀπό τέσσερις φορές* περισσότεροι ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία. Πρίν ἀπό σαράντα τρία χρόνια, τό 1870, ὅταν ἡ Ἀμερική μόλις *ἄρχιζε* νά χτίζει τήν ἐλεύθερη ζωή της, μετά τό *καθάρισμα* τῆς χώρας ἀπό τούς δουλοκτῆτες ἀρχιαντιδραστικούς — πρίν ἀπό σαράντα τρία χρόνια στήν Ἀμερική ὑπῆρχαν 6.871.522 μαθητές, δηλ. περισσότεροι ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία τό 1904 *καί σχεδόν* τόσοι ὅσοι ἦταν στή Ρωσία τό 1908. Μά καί τότε, τό 1870, στούς χίλιους κατοίκους τῆς Ἀμερικῆς ἀναλογοῦσαν 178 *(ἑκατόν ἑβδομήντα ὀχτώ)*, δηλ. σχεδόν τέσσερις φορές περισσότεροι ἀπ' ὅ,τι στή *σημερινή* Ρωσία.

Ὁρίστε, λοιπόν, κύριοι, μιά νέα ἀπόδειξη ὅτι ἡ Ρωσία ἔχει *ἀκόμη* νά κατακτήσει μέ τήν ἐπίμονη, τήν ἐπαναστατική πάλη τοῦ λαοῦ τήν *ἐλευθερία* ἐκείνη, πού ἀπόκτησαν πρίν ἀπό μισό αἰώνα οἱ ἀμερικανοί.

Ὁ προϋπολογισμός τοῦ Ὑπουργείου τῆς λαϊκῆς συσκότισης τῆς Ρωσίας καθορίστηκε γιά τό 1913 σέ 136,7 ἑκατομμύρια ρούβλια. Κατά κάτοικο (170 ἑκατομμύρια τό 1913) ἀναλογοῦν 80 καπίκια. Ἀκόμη καί ἄν πάρουμε τόν ἀριθμό «τῶν συνολικῶν ἐξόδων τοῦ δημοσίου γιά τήν παιδεία» πού δίνει ὁ κ. ὑπουργός Οἰκονομικῶν στή σελίδα 109 τῆς εἰσηγητικῆς του ἔκθεσης γιά τόν προϋπολογισμό, συγκεκριμμένα τόν ἀριθμό 204,9 ἑκατομμύρια ρούβλια, πάλι θά ἔχουμε μόνο ἕνα ρούβλι καί 20 καπίκια

κατά κάτοικο. Στό Βέλγιο, στήν Ἀγγλία, στή Γερμανία τό ποσό τῶν ἐξόδων γιά τή λαϊκή παιδεία ἀνέρχεται σέ 2-3 ρούβλια καί ἀκόμη σέ 3 ρούβλια καί 50 καπίκια κατά κάτοικο. Στήν Ἀμερική τό 1910 ξοδεύονταν γιά τή λαϊκή παιδεία 426 ἑκατομμύρια δολλάρια, δηλ. 852 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλ. 9 ρούβλια καί 24 καπίκια κατά κάτοικο. Πρίν ἀπό σαράντα τρία χρόνια, τό 1870, ἡ ἀμερικανική δημοκρατία ξόδευε γιά τή λαϊκή παιδεία 126 ἑκατομ. ρούβλια τό χρόνο, δηλ. *3 ρούβλια καί 30 καπίκια* κατά κάτοικο.

Οἱ πουλημένοι κονδυλοφόροι καί οἱ λακέδες τοῦ δημοσίου μᾶς ἀντιτείνουν, φυσικά, πώς ἡ Ρωσία εἶναι φτωχή, δέν ἔχει χρήματα. Ὤ, ναί, ἡ Ρωσία δέν εἶναι ἁπλῶς φτωχή, εἶναι θεόφτωχη, ὅταν πρόκειται γιά τή λαϊκή μόρφωση. Ἀντίθετα, ἡ Ρωσία εἶναι πολύ «πλούσια», ὅταν πρόκειται γιά τά ἔξοδα τοῦ φεουδαρχικοῦ κράτους πού τό διοικοῦν οἱ τσιφλικάδες, γιά τά ἔξοδα τῆς ἀστυνομίας, τοῦ στρατοῦ, γιά τά ἐνοίκια καί τούς μισθούς τῶν τσιφλικάδων πού ἔφτασαν σέ «ὑψηλά» ἀξιώματα, — μισθούς πού ἀνέρχονται σέ δεκάδες χιλιάδες ρούβλια — γιά τά ἔξοδα γιά τήν πολιτική τῶν τυχοδιωκτισμῶν καί τῆς ληστείας χθές στήν Κορέα ἤ στόν ποταμό Γιαλοῦ, σήμερα στή Μογγολία καί στήν τουρκική Ἀρμενία. Ἡ Ρωσία θά παραμείνει *πάντα* φτωχή καί θεόφτωχη ὡς πρός τά ἔξοδα γιά τή μόρφωση τοῦ λαοῦ, *ὅσο* δέν διαφωτιστεῖ ὁ λαός σέ βαθμό πού νά ἀποτινάξει ἀπό πάνω του τό ζυγό τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων.

Ἡ Ρωσία εἶναι φτωχή, ὅταν πρόκειται γιά τό μισθό τῶν δασκάλων. Τούς δίνουν μισθούς πείνας. Οἱ δάσκαλοι πεινοῦν καί ξεπαγιάζουν μέσα σέ ἴζμπες χωρίς θέρμανση, σχεδόν ἀκατάλληλες γιά κατοικία. Οἱ δάσκαλοι ζοῦν μαζί μέ τά ζῶα, πού οἱ ἀγρότες τά παίρνουν τό χειμώνα στήν ἴζμπα. Τούς δασκάλους τούς διώκει ὁ πρῶτος τυχόν σταθμάρχης, ὁ πρῶτος τυχόν χωριάτης μαυροεκατονταρχίτης ἤ ἐθελοντής ὀχρανίτης καί χαφιές, χωρίς νά μιλᾶμε γιά τίς μηχανοραφίες καί τίς διώξεις ἀπό τήν πλευρά τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς. Ἡ Ρωσία εἶναι φτωχή γιά νά πληρώνει τούς τίμιους ἐργάτες τῆς λαϊκῆς παιδείας, μά ἡ Ρωσία εἶναι πολύ πλούσια γιά νά πετᾶ ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια στούς εὐγενεῖς-χαραμοφάηδες, σέ πολεμικούς τυχοδιωκτισμούς, σέ δῶρα στούς ζαχαροβιομήχανους, στούς βασιλιάδες τοῦ πετρελαίου καί τά παρόμοια.

Θά φέρουμε, κύριοι, ἕναν ἀκόμη τελευταῖο ἀριθμό ἀπό τήν ἀμερικανική ζωή, γιά νά δείξουμε στούς λαούς πού καταπιέζονται ἀπό τούς ρώσους τσιφλικάδες καί τήν κυβέρνησή *τους*, *πῶς*

ζεῖ ἕνας *λαός* πού κατόρθωσε νά πετύχει μέ τόν ἐπαναστατικό πόλεμο τή λευτεριά. Τό 1870 στήν 'Αμερική ὑπῆρχαν 200.515 δάσκαλοι μέ μισθό 37,8 ἑκατομμύρια δολλάρια, δηλ. 189 δολλάρια ἤ *377 ρούβλια* τό χρόνο κατά μέσο ὅρο γιά κάθε δάσκαλο. Αὐτό γινόταν πρίν ἀπό *σαράντα χρόνια!* Καί σήμερα ὑπάρχουν στήν 'Αμερική *523.210* δάσκαλοι πού παίρνουν μισθό 253,9 ἑκατομμύρια δολλάρια, δηλ. 483 δολλάρια ἤ *966 ρούβλια* τό χρόνο κάθε δάσκαλος. Καί στή Ρωσία, ἀκόμη καί μέ τό σημερινό ἐπίπεδο τῶν παραγωγικῶν της δυνάμεων, θά ἦταν ἀπόλυτα δυνατό νά ἐξασφαλιστεῖ ἀμέσως κιόλας ἕνας ὄχι λιγότερο ἱκανοποιητικός μισθός στή στρατιά τῶν δασκάλων, πού βοηθᾶν τό λαό νά βγεῖ ἀπό τήν ἀμάθεια, τό σκοτάδι καί τήν ἀποβλάκωση, ἄν... ἄν ὁλόκληρο τό κρατικό καθεστώς τῆς Ρωσίας ἀπό κάτω μέχρι ἐπάνω γινόταν τόσο δημοκρατικό, ὅσο εἶναι τό ἀμερικανικό.

Εἴτε φτώχια καί ἀποκτήνωση κάτω ἀπό τήν παντοδυναμία τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων, κάτω ἀπό τό καθεστώς τῆς 3 τοῦ 'Ιούνη καί τῶν ἀσχημιῶν του, εἴτε λευτεριά καί πολιτισμός, ἐφόσον θά ὑπάρξει *ἱκανότητα καί ἀποφασιστικότητα* γιά τήν κατάκτηση τῆς λευτεριᾶς, νά τό ζωντανό *δίδαγμα* πού δίνει στούς ρώσους πολίτες ὁ προϋπολογισμός τοῦ 'Υπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας.

Ὥς τώρα ὅμως ἔθιξα σχεδόν τή μιά μόνο, τήν ὑλική ἤ μάλιστα τήν οἰκονομική πλευρά τοῦ ζητήματος. 'Απροσμέτρητα ὅμως θλιβερότερη ἤ, σωστότερα, ἀποκρουστικότερη εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς πνευματικῆς ἀποβλάκωσης, τῆς ταπείνωσης, τῆς καταπίεσης, τῆς αὐθαιρεσίας σέ βάρος τῶν μαθητῶν καί τῶν δασκάλων στή Ρωσία. Ὅλη ἡ δράση τοῦ 'Υπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἀποτελεῖ πραγματικό ἐμπαιγμό τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτη, τοῦ λαοῦ. 'Αστυνομική καταδίωξη, ἀστυνομική αὐθαιρεσία, ἀστυνομικά *ἐμπόδια* στή μόρφωση τοῦ λαοῦ γενικά καί τῶν ἐργατῶν εἰδικότερα, ἀστυνομική *καταστροφή* ἐκείνου πού δημιουργεῖ ὁ ἴδιος ὁ λαός γιά τή μόρφωσή του, νά σέ τί συνοψίζεται *ὅλη* ἡ δράση τοῦ 'Υπουργείου, πού τόν προϋπολογισμό του θά ἐγκρίνουν οἱ κύριοι τσιφλικάδες, ἀπό τούς δεξιούς ὥς καί τούς ὀχτωβριστές.

Καί γιά νά σᾶς *ἀποδείξω*, κ.κ. βουλευτές τῆς IV Δούμας, τήν ὀρθότητα τῶν λόγων *μου* θά ἐπικαλεστῶ ἕνα μάρτυρα, πού *ἀκόμη καί* σεῖς, κύριοι τσιφλικάδες, δέν θά μπορέσετε νά τόν ἀπορίψετε. Αὐτός ὁ μάρτυρας εἶναι ὁ βουλευτής τῆς III καί τῆς IV Κρατικῆς δούμας, ὁ ὀχτωβριστής κ. *Κλιοῦζεφ*, μέλος τοῦ Συμ-

βουλίου κηδεμόνων τοῦ 2ου καί τοῦ 3ου Γυμνασίου θηλέων τῆς Σαμάρας, μέλος τῆς Σχολικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς πόλης Σαμάρα, μέλος τῆς Ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ζέμστβο τοῦ κυβερνείου Σαμάρας, πρώην ἐπιθεωρητής τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἀπαρίθμησα (μέ βάση τόν ἐπίσημο κατάλογο τῆς ΙΙΙ Δούμας) τούς βαθμούς καί τούς τίτλους αὐτοῦ τοῦ ὀχτωβριστῆ, γιά νά σᾶς *ἀποδείξω* ὅτι ἡ *ἴδια* ἡ κυβέρνηση, οἱ *ἴδιοι* οἱ τσιφλικάδες στό τσιφλικάδικο ζέμστβο τοποθέτησαν τόν κ. Κλιοῦζεφ σέ σημαντικότατες θέσεις στόν τομέα τῆς «δουλιᾶς» («δουλιᾶς» χαφιέ καί δήμιου) τοῦ Ὑπουργείου τῆς λαϊκῆς ἀποβλάκωσης.

Ἄν ὑπάρχει κάποιος πού ἔκανε τήν καριέρα του σάν νομοταγής καί θεοφοβούμενος ὑπάλληλος, αὐτός εἶναι ἀσφαλῶς ὁ κ. Κλιοῦζεφ. Ἄν ὑπάρχει κάποιος πού κατάκτησε μέ τήν πιστή ὑπηρεσία του στήν ἐπαρχία, τήν ἐμπιστοσύνη τῶν κυρίων εὐγενῶν καί τσιφλικάδων, αὐτός εἶναι ἀσφαλῶς ὁ κ. Κλιοῦζεφ.

Ὁρίστε, λοιπόν, μερικά ἀποσπάσματα ἀπό τό λόγο αὐτοῦ τοῦ ἀξιόπιστου (ἀπό δουλοπαροικιακή ἄποψη) μάρτυρα στήν *τρίτη* Δούμα πάνω στόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας.

Τό ζέμστβο τῆς Σαμάρας — ἔλεγε στήν ΙΙΙ Δούμα ὁ κ. Κλιοῦζεφ — ψήφισε *ὁμόφωνα* τήν πρόταση τοῦ κ. Κλιοῦζεφ νά γίνει ἐνέργεια γιά τή μετατροπή μερικῶν διτάξιων σχολείων τοῦ χωριοῦ σέ τετρατάξια. Ὁ ἐπιθεωρητής τῆς περιφέρειας — λέει ὁ νομοταγής καί θεοφοβούμενος κ. Κλιοῦζεφ — *ἀρνεῖται*. Γιατί; Ἐπίσημη ἐξήγηση: «*λόγω τοῦ ἀσήμαντου ἀριθμοῦ τῶν παιδιῶν σχολικῆς ἡλικίας*».

Καί νά πού ὁ κ. Κλιοῦζεφ κάνει τήν παρακάτω ἀντιπαράθεση: *σέ μᾶς* (μιλάει γιά τήν ἐξουθενωμένη ἀπό τούς τσιφλικάδες Ρωσία) σέ μᾶς, στούς 6.000 κατοίκους τῶν χωριῶν τῆς Σαμάρας δέν ὑπάρχει *οὔτε ἕνα* τετρατάξιο σχολειό. Στήν πόλη Σερντομπόλ (Φιλλανδία) σέ *2.800* κατοίκους ὑπάρχουν *τέσσερις* μέσες (καί πάνω ἀπό μέσες) σχολές.

Αὐτή εἶναι ἡ ἀντιπαράθεση πού ἔκανε ὁ κ. ὀχτωβριστής καί ὁ πολύ ἄξιος Περεντόνοφ* ... συγγνώμη, ἔκανα λάθος ... ὁ πολύ ἄξιος κ. Κλιοῦζεφ στήν ΙΙΙ Δούμα. Σκεφτεῖτε πάνω σ' αὐτή τήν ἀντιπαράθεση, κύριοι ἀντιπρόσωποι ἄν, ὄχι τοῦ λαοῦ, ἔστω καί τῶν τσιφλικάδων! Ποιός μεσολάβησε γιά τό ἄνοιγμα τῶν σχο-

---

* Περεντόνοφ—τύπος δασκάλου χαφιέ καί βλάκα στό μυθιστόρημα τοῦ Σολογκούπ «Μικρός διάβολος».

λείων; Μήπως οἱ ἀριστεροί; Μήπως οἱ μουζίκοι; Μήπως οἱ ἐργάτες; Θεός φυλάξοι!! Μεσολάβησε *ὁμόφωνα* τό ζέμστβο τῆς Σαμάρας, δηλ. οἱ *τσιφλικάδες* τῆς Σαμάρας καί ἀνάμεσά τους οἱ περισσότεροι μαυροεκατονταρχίτες. Καί ἡ κυβέρνηση, μέ τό στόμα τοῦ ἐπιθεωρητῆ, ἀρνεῖται, προβάλλοντας σάν πρόσχημα τό ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν παιδιῶν σχολικῆς ἡλικίας εἶναι «ἀσήμαντος»!! Δέν εἶχα λοιπόν ἀπόλυτα καί ἀπό κάθε ἄποψη δίκιο, ὅταν ἔλεγα πώς ἡ κυβέρνηση *ἐμποδίζει* τή λαϊκή παιδεία στή Ρωσία; πώς ἡ κυβέρνηση εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός τῆς λαϊκῆς παιδείας στή Ρωσία;

Ἄν στή Φιλλανδία βλέπουμε κουλτούρα, πολιτισμό, λευτεριά, μόρφωση, μορφωμένες γυναῖκες καί τά λοιπά, αὐτό γίνεται *ἀποκλειστικά καί μόνο* γιατί στή Φιλλανδία *δέν ὑπάρχει* ἕνα τέτιο «κοινωνικό κακό», ὅπως εἶναι ἡ κυβέρνηση τῆς Ρωσίας. Τώρα θέλουν νά ἐπιβάλουν καί στή Φιλανδία αὐτό τό κακό, νά κάνουν καί τή Φιλανδία σκλάβα χώρα. Δέν θά τό πετύχετε αὐτό, κύριοι!! Μέ τίς ἀπόπειρές σας νά ἐγκαθιδρύσετε μέ τή βία τήν πολιτική σκλαβιά στή Φιλλανδία δέν θά κάνετε τίποτε ἄλλο παρά νά ἐπιταχύνετε τό ξύπνημα τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας ἀπό τήν πολιτική σκλαβιά.

Θά παραθέσω ἀκόμη μιά μαρτυρία τοῦ ὀχτωβριστῆ μάρτυρα κ. Κλιοῦζεφ. «Πῶς στρατολογοῦνται οἱ παιδαγωγοί;» —ρωτοῦσε στό λόγο του ὁ κ. Κλιοῦζεφ καί ὁ ἴδιος ἔδινε τήν παρακάτω ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα:

«Ἕνας παράγοντας τῆς Σαμάρας, ὁ μακαρίτης Ποπόφ, κληροδότησε ἕνα ποσό γιά τήν ἵδρυση ἑνός διδασκαλείου θηλέων». Καί ποιά νομίζετε πώς διόρισαν διευθύντρια τοῦ διδασκαλείου; Νά τί γράφει ὁ ἐκτελεστής τῆς διαθήκης τοῦ μακαρίτη Ποπόφ: «Καί στή θέση διευθύντριας διορίστηκε ἡ *χήρα ἑνός στρατηγοῦ τῆς φρουρᾶς*, ἡ ὁποία, ὅπως τό ὁμολόγησε ἡ ἴδια, γιά πρώτη φορά ἄκουσε πώς ὑπάρχει ἐκπαιδευτικό ἵδρυμα πού λέγεται διδασκαλεῖο θηλέων»!!

Μή νομίσετε, κύριοι, ὅτι τό γεγονός αὐτό τό πῆρα ἀπό τή συλλογή μύθων τοῦ Ντεμιάν Μπέντνι, ἀπό τό μύθο γιά τόν ὁποῖο ἔβαλαν πρόστιμο στό «Προσβεστσένιγε» καί ἔκλεισαν στή φυλακή τό διευθυντή του [67]. Ὄχι. Τό γεγονός αὐτό εἶναι παρμένο ἀπό τό λόγο τοῦ ὀχτωβριστῆ Κλιοῦζεφ πού φοβᾶται μόνο (σάν ἄνθρωπος θεοφοβούμενος καί ἀστυνομοφοβούμενος) νά *σκεφτεῖ* τή σημασία αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Γιατί τό γεγονός αὐτό ἀποδείχνει καί πάλι ἀναντίρρητα πώς δέν ὑπάρχει πιό λυσσασμένος, πιό ἄσπονδος ἐχθρός τῆς μόρφωσης τοῦ λαοῦ στή Ρωσία ἀπό τή ρωσική κυβέρνηση. Καί οἱ κύριοι δωρητές χρημάτων γιά τή

λαϊκή μόρφωση πρέπει νά καταλάβουν πώς ἄδικα πετᾶνε τά λεφτά, χειρότερα καί ἀπό ἄδικα. Ἐνῶ δηλαδή θέλουν νά κάνουν δωρεά γιά τή μόρφωση τοῦ λαοῦ, *στήν πράξη* ἀποδείχνεται πώς δίνουν χρήματα στούς *στρατηγούς τῆς φρουρᾶς* καί στίς *χῆρες* τους. Ἄν οἱ δωρητές αὐτοί δέν θέλουν νά πετᾶνε τά χρήματά τους, πρέπει νά καταλάβουν ὅτι πρέπει νά τά δίνουν στούς σοσιαλδημοκράτες πού εἶναι οἱ *μόνοι* ἱκανοί νά ἐξασφαλίσουν μέ τά χρήματα αὐτά στό λαό μιά *πραγματική* μόρφωση, πραγματικά ἀνεξάρτητη ἀπό τούς «στρατηγούς τῆς φρουρᾶς»... καί ἀπό τούς φοβιτσιάρηδες καί νομοταγεῖς κ. Κλιοῦζεφ.

Ἀκόμη ἕνα ἀπόσπασμα ἀπό τό λόγο τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Κλιοῦζεφ:

«Μάταια ἡ Κρατική δούμα — ἡ τρίτη — ἔκφρασε τήν ἐπιθυμία μας νά ἀνοίξουν οἱ πόρτες τῶν ἀνώτερων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων γιά τούς μαθητές τῶν διδασκαλείων. Τό Ὑπουργεῖο θεώρησε πώς δέν εἶναι δυνατό νά ἱκανοποιηθεῖ ἡ ἐπιθυμία μας αὐτή». «Ἐξάλλου, ἡ κυβέρνηση φράζει τό δρόμο πρός τήν ἀνώτερη ἐκπαίδευση ὄχι μόνο στούς μαθητές τῶν διδασκαλείων, μά καί γενικά στά παιδιά τῆς ἀγροτιᾶς καί τῶν μικροαστῶν. Αὐτή δέν εἶναι μιά ὡραία φράση, — ἀναφωνοῦσε ὁ ὀχτωβριστής ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας — μά ἡ ἀλήθεια. Ἀπό τούς 119.000 μαθητές πού φοιτοῦν στά γυμνάσια, ἀγρότες εἶναι μόνο 18.000. Καί σέ ὅλα τά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας ἀγρότες εἶναι μόνο 15 %. Στίς ἱερατικές σχολές ἀπό τούς 20.500 μαθητές, ἀγρότες εἶναι μόνο 1.300. Στίς στρατιωτικές σχολές καί σέ παρόμοια ἱδρύματα δέν ἐπιτρέπουν διόλου τήν εἴσοδο ἀγροτῶν» (τά ἀποσπάσματα αὐτά ἀπό τό λόγο τοῦ Κλιοῦζεφ ἔχουν παρατεθεῖ μεταξύ ἄλλων στό ἄρθρο τοῦ Κ. Ντομπροσέρντοφ τῆς 29 τοῦ Μάη 1912, πού δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Νιέβσκαγια Ζβεζντά», τεῦχ. 6 τοῦ 1912).

Αὐτά ἔλεγε στήν ΙΙΙ Δούμα ὁ κ. Κλιοῦζεφ. Τίς μαρτυρίες τοῦ ὑπάλληλου αὐτοῦ δέν θά μπορέσουν νά τίς διαψεύσουν οὔτε καί οἱ κύριοι διαφεντευτές τῆς ΙV Δούμας. Καί ὁ μάρτυρας, *παρά* τή θέλησή του καί παρά τήν ἐπιθυμία του, ἐπιβεβαιώνει πέρα γιά πέρα τήν *ἐπαναστατική* ἐκτίμηση τῆς σημερινῆς κατάστασης τῆς Ρωσίας γενικά καί τῆς λαϊκῆς μόρφωσης εἰδικότερα. Γιατί, πραγματικά, τί ἀξίζει μιά κυβέρνηση πού, σύμφωνα μέ τά λόγια ἑνός ἀπό τούς πιό διακεκριμένους κρατικούς ὑπαλλήλους καί παράγοντες τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος τῶν ὀχτωβριστῶν, *φράζει τό δρόμο* στή μόρφωση τῶν μικροαστῶν καί τῶν ἀγροτῶν;

Φανταστεῖτε, λοιπόν, κύριοι, τί ἀξίζει μιά τέτια κυβέρνηση ἀπό τήν ἄποψη αὐτῶν τῶν μικροαστῶν καί τῶν ἀγροτῶν!

Καί μήν ξεχνᾶτε πώς οἱ μικροαστοί καί οἱ ἀγρότες στή Ρω-

σία ἀποτελοῦν τά 88 % τοῦ πληθυσμοῦ, δηλ. σχεδόν τά *ἐννιά δέκατα* τοῦ λαοῦ. Ἀντίθετα, οἱ εὐγενεῖς εἶναι μόνο *ἐνάμιση στά ἑκατό*. Καί νά, ἡ κυβέρνηση αὐτή παίρνει χρήματα ἀπό τά ἐννιά δέκατα τοῦ λαοῦ γιά τά σχολειά καί τά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα ὅλων τῶν εἰδῶν *καί μέ αὐτά τά χρήματα* σπουδάζει τούς εὐγενεῖς, *φράζοντας τό δρόμο* στούς μικροαστούς καί στούς ἀγρότες!! Δέν εἶναι μήπως φανερό τί ἀξία ἔχει ἡ κυβέρνηση αὐτή τῶν εὐγενῶν, ἡ κυβέρνηση αὐτή πού καταπιέζει τά ἐννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ χάρη τῆς διατήρησης τῶν προνομίων τοῦ *ἑνός ἑκατοστοῦ* τοῦ πληθυσμοῦ;;

Τέλος, νά ἕνα τελευταῖο ἀπόσπασμα ἀπό τό λόγο τοῦ μάρτυρά μου, τοῦ κυρίου ὀχτωβριστῆ ὑπαλλήλου τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας, μέλους τῆς ΙΙΙ (καί ΙV) Δούμας, Κλιοῦζεφ:

«Στήν πενταετία 1906-1910 — λέει ὁ κ. Κλιοῦζεφ — στήν περιφέρεια τοῦ Καζάν ἀπολύθηκαν ἀπό τήν ὑπηρεσία 21 διευθυντές μέσων σχολῶν καί δημοτικῶν σχολείων, 32 ἐπιθεωρητές δημοτικῶν σχολείων, *1.054* δάσκαλοι σχολείων τῶν πόλεων καί μετατέθηκαν καί ἀπό τούς πρώτους καί ἀπό τούς δεύτερους *870*. Σκεφτεῖτε, — ἀναφωνοῦσε ὁ κ. Κλιοῦζεφ — πῶς μπορεῖ νά κοιμᾶται ἥσυχα ὁ δάσκαλός μας; Κοιμᾶται στό Ἀστραχάν καί δέν εἶναι βέβαιος, ἄν δέν θά βρεθεῖ αὔριο στή Βιάτκα. Μπῆτε στήν ψυχολογία τοῦ κυνηγημένου, σάν τό λαγό, παιδαγωγοῦ!».

Αὐτή ἡ ἀναφώνηση δέν εἶναι κανενός «ἀριστεροῦ» δασκάλου, ἀλλά ἑνός ὀχτωβριστῆ. Αὐτά τά στοιχεῖα τά προσκόμισε ἕνας γεμᾶτος ζῆλο ὑπάλληλος. Εἶναι *δικός σας* μάρτυρας, κύριοι δεξιοί, ἐθνικιστές καί ὀχτωβριστές!! Κι' αὐτός ὁ «δικός σας» μάρτυρας ὑποχρεώθηκε νά ἀναγνωρίσει τήν πιό χονδροειδή, τήν πιό ἀδιάντροπη, τήν πιό ἀποκρουστική αὐθαιρεσία τῆς κυβέρνησης ἀπέναντι στούς δασκάλους!! Αὐτός ὁ μάρτυράς *σας*, κύριοι διαφεντευτές τῆς IV Δούμας καί τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου, ὑποχρεώθηκε νά ἀναγνωρίσει τό γεγονός ὅτι ἡ ρωσική κυβέρνηση «*κυνηγάει*» τούς δασκάλους στή Ρωσία σάν τό λαγό!!

Καί στηριζόμενοι σ' αὐτό τό γεγονός, πού εἶναι ἕνα ἀπό τίς χιλιάδες καί χιλιάδες παρόμοια γεγονότα τῆς ρωσικῆς ζωῆς, θά ρωτήσουμε τό ρωσικό λαό καί ὅλους τούς λαούς πού κατοικοῦν στή Ρωσία: γι' αὐτό λοιπόν μᾶς χρειάζεται ἡ κυβέρνηση, γιά νά προστατεύει τά προνόμια τῶν εὐγενῶν καί νά «*κυνηγάει*» τούς δασκάλους; Καί δέν ἀξίζει ἄραγε μιά τέτια κυβέρνηση νά τή «*διώξει*» ὁ λαός;

Ναί, οἱ ρῶσοι δάσκαλοι κυνηγιοῦνται σάν τό λαγό! Ναί, στά ἐννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας ἡ κυβέρνηση φράζει

τό δρόμο πρός τή μόρφωση. Ναί, τό Ὑπουργεῖο μας τῆς Λαϊκῆς Παιδείας εἶναι ὑπουργεῖο ἀστυνομικοῦ χαφιεδισμοῦ, χλευασμοῦ τῆς νεολαίας, ἐμπαιγμοῦ τοῦ λαϊκοῦ πόθου γιά μόρφωση. Μά οἱ ρῶσοι ἀγρότες καί ἰδιαίτερα οἱ ρῶσοι ἐργάτες, κύριοι ἀντιπρόσωποι τῆς IV Δούμας, δέν μοιάζουν ὅλοι, κάθε ἄλλο παρά ὅλοι, μέ *λαγούς*. Ἡ ἐργατική τάξη μπόρεσε νά τό ἀποδείξει αὐτό τό χίλια ἐννιακόσια πέντε καί θά μπορέσει νά ἀποδείξει ἀκόμη μιά φορά καί νά ἀποδείξει πολύ πιό πειστικά, πολύ πιό ἐπιβλητικά, πολύ πιό σοβαρά τήν ἱκανότητά της γιά ἐπαναστατική πάλη μέ σκοπό τήν πραγματική λευτεριά καί τήν *πραγματική λαϊκή* παιδεία κι' ὄχι τήν παιδεία τῶν Κασσό καί τῶν εὐγενῶν!

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ 'Απρίλη (10 τοῦ Μάη) 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Ἡ σημερινή καπιταλιστική κοινωνία κλείνει στά σπλάχνα της πολλές τέτιες περιπτώσεις φτώχιας καί καταπίεσης, πού δέν χτυποῦν ἀμέσως στό μάτι. Οἱ κατακομματιασμένες οἰκογένειες τῶν μικροαστῶν, τῶν ἐπαγγελματιῶν, τῶν ἐργατῶν, τῶν ὑπαλλήλων, τῶν μικρο-ὑπαλλήλων ὑποφέρουν ἀφάνταστα, δύσκολα τά βγάζουν πέρα καί στήν *καλύτερη* ἐποχή. Ἑκατομμύρια καί ἑκατομμύρια γυναῖκες τέτιων οἰκογενειῶν ζοῦν (ἤ μάλλον βασανίζονται) μιά ζωή «σκλάβων τοῦ σπιτιοῦ», πού προσπαθοῦν νά ταΐσουν καί νά ντύσουν τήν οἰκογένεια μέ πενταροδεκάρες, μέ ἀπεγνωσμένες καθημερινές προσπάθειες καί «οἰκονομίες» σέ ὅλα, ἐκτός ἀπό τήν ἀτομική τους ἐργασία.

Ἀπό τίς γυναῖκες αὐτές τό κεφάλαιο παίρνει προθυμότατα τίς ἐργάτριες πού δουλεύουν στό σπίτι, πού εἶναι ἕτοιμες νά δουλέψουν μέ μιά φοβερά μικρή ἀμοιβή, γιά νά «βγάλουν συμπληρωματικά» γιά τόν ἑαυτό τους καί τήν οἰκογένειά τους ἕνα κομμάτι ψωμί. Ἀπό αὐτές ἀκριβῶς τίς γυναῖκες οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν παίρνουν (ὅπως οἱ δουλοκτῆτες τῆς ἀρχαιότητας καί οἱ φεουδάρχες τοῦ μεσαίωνα) ὅσες μαιτρέσες θέλουν μέ τήν πιό «προσιτή» τιμή. Καί καμιά «ἠθική ἀγανάκτηση» (ὑποκριτική στίς 99 ἀπό τίς ἑκατό περιπτώσεις) γιά τήν πορνεία δέν θά μπορέσει νά κάνει τίποτε ἐνάντια σ᾽ αὐτό τό ἐμπόριο τῆς γυναικείας σάρκας: ἐφόσον ὑπάρχει ἡ μισθωτή σκλαβιά, θά ὑπάρχει ἀναπόφευκτα καί ἡ πορνεία. Ὅλες οἱ καταπιεζόμενες κι᾽ ἐκμεταλλευόμενες τάξεις στήν ἱστορία τῶν ἀνθρώπινων κοινωνιῶν ἦταν πάντα ἀναγκασμένες (σ᾽ αὐτό βρίσκεται καί ἡ ἐκμετάλλευσή τους) νά δίνουν στούς καταπιεστές, πρῶτα, τήν ἀπλήρωτη ἐργασία τους καί, δεύτερο, τίς γυναῖκες τους γιά μαιτρέσες τῶν «κυρίων».

Ἡ δουλεία, ἡ δουλοπαροικία καί ὁ καπιταλισμός δέν διαφέρουν ἀπό τήν ἄποψη αὐτή. Ἀλλάζει μόνο ἡ *μορφή* τῆς ἐκμετάλλευσης· ἡ ἐκμετάλλευση παραμένει.

Στό Παρίσι, στήν «πρωτεύουσα τοῦ κόσμου», στό κέντρο τοῦ πολιτισμοῦ, ἄνοιξε τίς μέρες αὐτές *ἔκθεση* ἔργων «τῶν ἐκμεταλλευομένων ἐργατριῶν πού δουλεύουν στό σπίτι».

Στό κάθε ἀντικείμενο τῆς ἔκθεσης βλέπουμε μιά μικρή ἐτικέτα πού δείχνει πόσο *παίρνει* γιά τήν κατασκευή του ἡ ἐργάτρια πού δουλεύει στό σπίτι καί πόσα μπορεῖ νά κερδίσει μέ τή δουλιά αὐτή τή μέρα καί τήν ὥρα.

Καί τί βγαίνει; Πάνω ἀπό $1^1/4$ τοῦ φράγκου, δηλαδή 50 καπίκια, *σέ κανένα* ἐμπόρευμα *δέν μπορεῖ* νά βγάλει ἡ ἐργάτρια πού δουλεύει στό σπίτι. Ἐνῶ ἡ τεράστια μάζα τῶν ἐργασιῶν ἀποδίδει ἕνα μεροκάματο ἀφάνταστα πιό χαμηλό. Νά, λογουχάρη, τά ἀμπαζούρ. Πληρωμή 4 καπίκια ἡ ντουζίνα. Εἴτε οἱ χαρτοσακοῦλες, 15 καπίκια ἡ χιλιάδα, οἱ ἀποδοχές εἶναι *ἕξι* καπίκια τήν ὥρα. Νά, τά μικρά παιχνίδια μέ κορδέλλες κτλ., 2 $^1/_2$ καπίκια τήν ὥρα. Νά, οἱ δουλιές γιά τήν κατασκευή λουλουδιῶν, *δυό-τρία* καπίκια τήν ὥρα. Νά, τά ἀντρικά καί γυναικεῖα ἐσώρουχα ἀπό *δυό* μέ ἕξι καπίκια τήν ὥρα. Καί αὐτό συνεχίζεται δίχως τέλος.

Θά ἔπρεπε καί τά δικά μας ἐργατικά σωματεῖα καί συνδικάτα νά ὀργανώσουν μιά τέτια «ἔκθεση». Δέν πρόκειται μιά τέτια ἔκθεση νά δόσει κολοσσιαῖα κέρδη, πού δίνουν οἱ ἐκθέσεις τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἔκθεση τῆς προλεταριακῆς γυναικείας φτώχιας κι' ἐξαθλίωσης θά ἔχει ἕνα ἄλλο ὄφελος: θά βοηθήσει τούς μισθωτούς ἐργάτες καί τίς σκλάβες νά νιώσουν τή θέση τους, νά ρίξουν μιά ματιά στή «ζωή» τους, νά σκεφτοῦν τίς συνθῆκες τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπό τοῦτο τόν αἰώνιο ζυγό τῆς φτώχιας, τῆς ἐξαθλίωσης, τῆς πορνείας καί ὅλων τῶν ταπεινώσεων τῶν φτωχῶν.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Ἀπρίλη (10 τοῦ Μάη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΠΑΛΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Ὁ κινεζικός λαός κατόρθωσε νά ἀνατρέψει τό παλιό, τό μεσαιωνικό καθεστώς καί τήν κυβέρνηση πού τό ὑποστήριζε. Ἐγκαθιδρύθηκε στήν Κίνα ἡ δημοκρατία καί τό *πρῶτο κοινοβούλιο* τῆς μεγάλης ἀσιατικῆς χώρας, πού τόσον καιρό γέμιζε χαρά τίς καρδιές τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων μέ τήν ἀκινησία καί τή στασιμότητά της· τό πρῶτο κινέζικο κοινοβούλιο ἐκλέχτηκε, συνῆλθε καί ἐδῶ καί μερικές ἑβδομάδες ἄρχισε τίς συνεδριάσεις του.

Ἀπό τίς δυό βουλές τοῦ κινεζικοῦ κοινοβουλίου στήν κάτω βουλή εἶχαν μιά μικρή πλειοψηφία οἱ ὀπαδοί τοῦ Σούν Γιάτ-σέν, τό κόμμα τοῦ Κουομιντάνγκ, οἱ «ἐθνικιστές»· γιά νά διατυπώσει κανείς τήν οὐσία τοῦ κόμματος αὐτοῦ σύμφωνα μέ τίς συνθῆκες τῆς Ρωσίας, πρέπει νά τό ὀνομάσει ριζοσπαστικό-ναροντνικιστικό ρεπουμπλικάνικο κόμμα, κόμμα τῆς δημοκρατίας. Στήν ἄνω βουλή τό κόμμα αὐτό ἔχει πιό σημαντική πλειοψηφία.

Στό κόμμα αὐτό ἀντιπαρατάσσονται πιό μικρά μετριοπαθῆ ἤ συντηρητικά κόμματα μέ διάφορες ὀνομασίες σάν τούς «ριζοσπάστες» κτλ. Στήν πραγματικότητα *ὅλα* αὐτά τά κόμματα εἶναι κόμματα *ἀντιδραστικῶν* καί συγκεκριμένα: τῶν γραφειοκρατῶν, τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀντιδραστικῆς ἀστικῆς τάξης. Ὅλα τους κλίνουν πρός τόν κινέζο καντέτο Γιουάν Σί-κάι, προσωρινό πρόεδρο τῆς δημοκρατίας, πού παρουσιάζει ὅλο καί πιό πολύ τερτίπια δικτάτορα. Ὅπως ἀκριβῶς ταιριάζει σ' ἕναν καντέτο, χθές ἦταν μοναρχικός, σήμερα, πού νίκησε ἡ ἐπαναστατική δημοκρατία, εἶναι ρεπουμπλικάνος, αὔριο ἑτοιμάζεται νά γίνει ἀρχηγός τοῦ μοναρχικοῦ πάλι κράτους, δηλαδή νά προδόσει τή δημοκρατία.

Τό κόμμα τοῦ Σούν Γιάτ-σέν, στηρίζεται στή *νότια* Κίνα,

στήν πιό ἀναπτυγμένη ἀπό βιομηχανική καί ἐμπορική ἄποψη περιοχή, πού δέχτηκε περισσότερο τήν ἐπίδραση τῆς Εὐρώπης καί εἶναι ἡ πιό πρωτοπόρα.

Τά κόμματα τοῦ Γιουάν Σί-κάι στηρίζονται στήν καθυστερημένη *βόρεια* Κίνα.

Οἱ πρῶτες συγκρούσεις τέλειωσαν γιά τήν ὥρα μέ νίκη τοῦ Γιουάν Σί-κάι: αὐτός συνένωσε ὅλα «τά μετριοπαθῆ» (δηλ. τά ἀντιδραστικά) κόμματα, ἀπόσπασε μιά μερίδα τῶν «ἐθνικιστῶν», ἀνέβασε *δικό του* ὑποψήφιο στή θέση τοῦ προέδρου τῆς κάτω βουλῆς τοῦ κοινοβουλίου καί πῆρε *δάνειο* ἀπό τήν «Εὐρώπη», δηλαδή ἀπό τούς εὐρωπαίους δισεκατομμυριούχους-ἀπατεῶνες, *παρά* τή θέληση τοῦ κοινοβουλίου. Τό δάνειο ἔγινε μέ καταθλιπτικούς, κυριολεκτικά τοκογλυφικούς ὅρους, γιά τήν ἐξυπηρέτησή του διατίθενται τά ἔσοδα ἀπό τό μονοπώλιο τοῦ ἁλατιοῦ. Τό δάνειο θά ὑποδουλώσει τήν Κίνα στήν εὐρωπαϊκή ληστρική καί ἀντιδραστική ἀστική τάξη, πού εἶναι ἕτοιμη νά πνίξει τήν ἐλευθερία κάθε λαοῦ, ἐφόσον πρόκειται γιά κέρδη. Καί ἕνα δάνειο κάπου 250 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν δίνει κολοσσιαῖα κέρδη στούς εὐρωπαίους καπιταλιστές.

Ἔχουμε μιά συμμαχία τοῦ ἀντιδραστικοῦ φόβου τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀστικῆς τάξης μπροστά στό εὐρωπαϊκό προλεταριάτο, μέ τίς ἀντιδραστικές τάξεις καί τά ἀντιδραστικά στρώματα τῆς Κίνας.

Ἡ πάλη ἐνάντια σ' αὐτή τή συμμαχία δέν εἶναι καθόλου εὔκολη γιά τό κόμμα τοῦ Σούν Γιάτ-σέν.

Ποιά εἶναι ἡ ἀδυναμία αὐτοῦ τοῦ κόμματος; Δέν μπόρεσε ἀκόμη νά τραβήξει *ἀρκετά* στήν ἐπανάσταση τίς *πλατιές μάζες* τοῦ κινεζικοῦ λαοῦ. Τό προλεταριάτο τῆς Κίνας εἶναι ἀκόμη τελείως ἀδύναμο, γι' αὐτό τό λόγο δέν ὑπάρχει πρωτοπόρα τάξη, ἱκανή νά ἀγωνιστεῖ ἀποφασιστικά καί συνειδητά γιά νά φέρει τή δημοκρατική ἐπανάσταση ὥς τό τέρμα. Ἡ ἀγροτιά, μιά καί δέν ἔχει καθοδηγητή στό πρόσωπο τοῦ προλεταριάτου, εἶναι πάρα πολύ καθυστερημένη, παθητική, ἀμόρφωτη καί ἀδιάφορη γιά τήν πολιτική. Παρ' ὅλη τήν ἐπαναστατική ἀνατροπή τῆς παλιᾶς καί σάπιας ὥς τό μεδούλι μοναρχίας, παρά τή νίκη τῆς δημοκρατίας, *δέν ὑπάρχει* στήν Κίνα γενικό ἐκλογικό δικαίωμα! Οἱ κοινοβουλευτικές ἐκλογές ἔγιναν τιμοκρατικά, ψήφισαν μόνον ἐκεῖνοι πού εἶχαν ἰδιοκτησία ἀξίας 500 περίπου ρουβλιῶν! Καί αὐτό ἐπίσης δείχνει πόσο *ἀδύνατα* ἀκόμη ἔχουν τραβηχτεῖ οἱ πραγματικά πλατιές λαϊκές μάζες στήν ἐνεργό ὑποστήριξη τῆς κινεζικῆς δημοκρατίας. Καί χωρίς μιά τέτια ὑπο-

στήριξη *τῶν μαζῶν*, χωρίς ὀργανωμένη καί ἀλύγιστη πρωτοπόρα τάξη, ἡ δημοκρατία *δέν μπορεῖ νά εἶναι* σταθερή.

Ὡστόσο ἡ ἐπαναστατική δημοκρατία στήν Κίνα, παρά τίς μεγάλες ἀδυναμίες τοῦ ἀρχηγοῦ της Σούν Γιάτ-σέν (ὀνειροπόληση καί ἀναποφασιστικότητα, πού ὀφείλονται στό ὅτι δέν ἔχει προλεταριακό στήριγμα) ἔκανε πάρα πολλά γιά τήν ἀφύπνιση τοῦ λαοῦ, γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐλευθερίας καί τῶν συνεπῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Προσελκύοντας στό κίνημα καί στήν πολιτική ὅλο καί πιό πλατιές μάζες τῆς κινεζικῆς ἀγροτιᾶς, τό κόμμα αὐτό τοῦ Σούν Γιάτ-σέν θά γίνει ἔτσι (καί στό μέτρο ἀκριβῶς πού θά γίνεται ἡ προσέλκυση αὐτή) μεγάλος παράγοντας προόδου τῆς Ἀσίας καί προόδου τῆς ἀνθρωπότητας. Ἡ δουλιά τοῦ κόμματος αὐτοῦ ποτέ δέν θά χαθεῖ, ὅποιες κι' ἄν εἶναι οἱ ἐνδεχόμενες ἧττες πού μπορεῖ νά ἔχει στόν ἀγώνα μέ τούς πολιτικούς ἀπατεῶνες, τούς τυχοδιῶκτες καί τούς δικτάτορες, πού στηρίζονται στίς ἀντιδραστικές δυνάμεις τῆς χώρας.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἀπρίλη (11 τοῦ Μάη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 3 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 100

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΤΣΙΦΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΣΥΧΑΣΗ» ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἄν ἡ ἐφημερίδα «Νόβογε Βρέμια» ἔχει ἐντελῶς ἐπάξια τή «φήμη» μιᾶς ἐφημερίδας ἀπό τίς πιό ἀνέντιμες, πού ὑποστηρίζουν καί τίς ἐπικερδεῖς ὕποπτες ἐπιχειρήσεις, καί τήν κυβέρνηση, καί τήν ἰθύνουσα τάξη τῶν τσιφλικάδων, τότε ὁ συνεργάτης τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς Μένσικοφ ἔχει τέτια «φήμη» δυό φορές μεγαλύτερη καί τήν ἔχει δυό φορές πιό ἐπάξια.

Ἀπό τά ἄρθρα τοῦ Μένσικοφ συχνά καθορίζει κανείς ἀλάθευτα, ποιοί «κύκλοι» τῆς ὑπαλληλικῆς ἤ τῆς καπιταλιστικῆς ἤ τῆς ἀριστοκρατικῆς Πετρούπολης τοῦ *ἔχουν παραγγείλει* τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ἄρθρο. Δέν εἶναι πολύς καιρός πού παραγγείλανε σέ τοῦτο τόν Μένσικοφ ἕνα ἄρθρο γιά τήν προάσπιση τοῦ «ἀριστοκρατικοῦ» Κρατικοῦ συμβουλίου ἀπό τά σχέδια τοῦ «δημοκρατικοῦ», τάχα, μετασχηματισμοῦ του. Τό ἄρθρο αὐτό τό εἶχαν παραγγείλει ὁλοφάνερα οἱ τσιφλικάδικοι κύκλοι τῶν ἀξιωματούχων. Γι' αὐτό εἶναι πιό διδακτικό νά ἀκούσουμε τήν τσιφλικάδικη φωνή γιά τό ζήτημα τῆς περιβόητης «καθησύχασης» τοῦ χωριοῦ.

«Ἀρκετά συχνά μέ ἐπισκέπτονται διάφοροι τσιφλικάδες καί κοινωνικοί παράγοντες, πού ἔρχονται ἀπό τήν ἐπαρχία στήν Πετρούπολη...». Αὐτά λέει ὁ Μένσικοφ. Τώρα, ἄν ἐπισκέπτονται οἱ τσιφλικάδες τόν Μένσικοφ ἤ ἄν ἐκεῖνος ἐπισκέπτεται τούς προθάλαμους τῶν ἀριστοκρατῶν τσιφλικάδων, εἶναι ἄλλο ζήτημα. Ὅπως καί νά εἶναι, τραγουδάει μέ τή φωνή τῶν τσιφλικάδων καί μόνο γιά νά πάρει κανείς μιά ἰδέα ἀπό τίς ἀπερίφραστες ὁμιλίες τῶν τσιφλικάδων εἶναι πολύτιμο τό ἄρθρο του.

«Ἄν τούς πιστέψει κανείς — καί γιατί νά μήν τούς πιστέψει — συνεχίζει ἡ φωνή τοῦ τσιφλικᾶ — ὁ πουγκατσοφισμός τοῦ 1905-1906 δέν σταμάτησε καθόλου. Κόπασε, πῆρε ἄλλες, λιγότερο θορυβώδεις μορφές, ἀλλά συνεχίζει τό καταλυτικό του ἔργο. Εἶναι ἀλήθεια, οἱ ἀγρότες δέν γυρίζουν, ὅπως παλιότερα, κατά ὁλόκληρα κοπάδια καί μέ καραβάνια ἀπό ἁλογάμαξα, γιά νά ληστέψουν τά ὑποστατικά τῶν τσιφλικάδων καί νά τά κάψουν. Ὡστόσο, ἐμπρησμοί γίνονται ἀδιάκοπα, πότε βάζουν φωτιά σέ

σπίτι, πότε σέ άλώνι, πότε σέ ύπόστεγο, πότε σέ σιταποθήκη, πότε σέ άχυροθυμωνιές καί σέ σιταροδεμάτια. Συνεχίζονται οί πιό έξοργιστικές καί οί πιό άνόητες καταστροφές τῶν σιτοκαλλιεργειῶν... Μέσα στά έφτά χρόνια τῆς κοινοβουλευτικῆς ζωῆς μας ή πάλη κατά τῆς άναρχίας τοῦ χωριοῦ δέν προχώρησε οὔτε βῆμα».

Αὐτά γράφει ὁ Μένσικοφ στή «Νόβογε Βρέμια». Τοῦ παραγγείλανε, φαίνεται, νά προετοιμάσει τήν «κοινή γνώμη» γιά τά καινούργια μέτρα δίωξης καί τιμωρίας τῶν «άλητῶν», ὅπως συνηθίζουν νά λένε στό μαυροεκατονταρχίτικο-όχτωβριστικό στρατόπεδο. Ἀλλά, έκτελώντας τήν παραγγελία, ὁ λακές τῶν τσιφλικάδων άποκαλύπτει χωρίς νά τό θέλει τίς άληθινές διαθέσεις τῶν τσιφλικάδων καί τίς άληθινές αίτίες τῆς άνησυχίας τους.

Θά τό γράψουμε γιά νά τό θυμόμαστε, ὅτι μέ τούς νέους νόμους δίωξης καί τίς νέες άποφάσεις οί κύριοι τσιφλικάδες έτοιμάζονται νά παλέψουν ένάντια στόν «*πουγκατσοφισμό*» τοῦ 1905-1906, *πού δέν σταμάτησε καθόλου, μά πῆρε ἄλλες μορφές.*

Ἕνα μόνο εἶναι λιγάκι περίεργο. Τό 1905 καί τό 1906 ή κυβέρνηση καί τό Συμβούλιο τῶν ένωμένων εὐγενῶν διαβεβαίωναν τόν έαυτό τους καί τούς ἄλλους ὅτι ὁ «πουγκατσοφισμός» εἶναι άποτέλεσμα τῆς κοινοτικῆς γαιοκτησίας καί τῆς μή άνάπτυξης μεταξύ τῶν άγροτῶν τοῦ θεσμοῦ τῆς άτομικῆς γαιοκτησίας. Τώρα ὅλοι οί κυβερνητικοί πράκτορες, ὅλα τά κυβερνητικά κόμματα, οί έφημερίδες ἔχουν φάει τά αὐτιά τοῦ κόσμου γιά τή διάλυση καί τήν άποσύνθεση τῆς κοινότητας, γιά τίς «τεράστιες» έπιτυχίες τῆς καινούργιας γαιορύθμισης καί τῆς είσαγωγῆς στήν άγροτιά τῆς άτομικῆς ίδιοκτησίας τῆς γῆς. Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε ὁ «πουγκατσοφισμός» πού προκλήθηκε τάχα έξαιτίας τῆς κοινότητας θά ἔπρεπε νά σταματήσει! Ἀλλά, ἄν «δέν σταμάτησε καθόλου», ὅπως βεβαιώνουν οί τσιφλικάδες μέ τό στόμα τοῦ Μένσικοφ, τότε σημαίνει ὅτι δέν ἔφταιγε καθόλου ή κοινότητα. Ἑπομένως, οί περιβόητες έπιτυχίες τῆς νέας «γαιορύθμισης» εἶναι μύθος.

Ἡ χρεοκοπία τῆς πολιτικῆς έκείνης πού έγκωμιάζουν οί κ.κ. τσιφλικάδες εἶναι όπωσδήποτε όλοφάνερη.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Ἀπρίλη
(11 τοῦ Μάη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 4 τοῦ Μάη 1913
στήν έφημερίδα «Πράβντα», άρ. φύλ. 101
Ὑπογραφή: Μ. Π.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς έφημερίδας

Η ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ Η ΕΙΡΗΝΗ

Ἡ διάσκεψη τῶν γάλλων καί τῶν γερμανῶν βουλευτῶν, πού ἔγινε τήν περασμένη Κυριακή 11 τοῦ Μάη (28 τοῦ Ἀπρίλη μέ τό π.ἡμ.) στή Βέρνη, ξαναθυμίζει τή στάση τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης ἀπέναντι στόν πόλεμο καί στήν εἰρήνη.

Ἡ πρωτοβουλία τῆς σύγκλησης τῆς συνδιάσκεψης ἀνήκει στούς ἀντιπροσώπους τῆς Ἀλσατίας καί Λωραίνης καί τῆς Ἑλβετίας. Οἱ σοσιαλιστές βουλευτές τῆς Γαλλίας καί τῆς Γερμανίας παραβρέθηκαν ὅλοι. Ἀπό τούς ἀστούς βουλευτές παραβρέθηκαν ἀρκετοί γάλλοι ριζοσπάστες καί «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές» (μικροαστοί δημοκράτες, στήν πραγματικότητα ἐντελῶς ξένοι πρός τό σοσιαλισμό καί στήν πλειοψηφία τους ἐχθροί τοῦ σοσιαλισμοῦ). Ἀπό τή Γερμανία παραβρέθηκε ἕνας ἀσήμαντος ἀριθμός ἀστῶν βουλευτῶν. Οἱ ἐθνικοφιλελεύθεροι (κάτι μεταξύ καντέτων καί ὀχτωβριστῶν, σάν τούς δικούς μας «προοδευτικούς») περιορίστηκαν νά ἀποστείλουν χαιρετιστήριο. Ἀπό τό κόμμα τοῦ «κέντρου» (καθολικό-μικροαστικό κόμμα στή Γερμανία, πού τοῦ ἀρέσει νά παίζει μέ τό δημοκρατισμό) ὑποσχέθηκαν νά ἔρθουν *δυό* ... μά ... προτίμησαν νά μήν παρουσιαστοῦν!

Ἀπό τούς ἐπιφανεῖς σοσιαλιστές στή διάσκεψη ἐκφώνησαν λόγους ὁ Γκρέιλιχ, παλαίμαχος τῆς ἑλβετικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ὁ Ἄουγκουστ Μπέμπελ.

Πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση πού καταδικάζει τό σωβινισμό καί διακηρύσσει πώς οἱ δυό λαοί, ὁ γαλλικός καί ὁ γερμανικός, στή συντριπτική πλειοψηφία τους θέλουν τήν εἰρήνη καί ἀπαιτοῦν τή λύση τῶν διεθνῶν διαφορῶν μέ διαιτητικά δικαστήρια.

Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς ἡ διάσκεψη ἦταν μιά ἐπιβλητική ἐκδήλωση πρός ὄφελος τῆς εἰρήνης. Μά θά ἦταν τεράστιο λάθος νά δόσουμε πίστη στήν ὡραιολογία τῶν λίγων ἐκείνων ἀστῶν βουλευτῶν πού πῆραν μέρος στή διάσκεψη καί ψήφισαν ὑπέρ τῆς

ἀπόφασης. Ἄν οἱ ἀστοί αὐτοί βουλευτές ἐπιθυμοῦσαν σοβαρά τήν εἰρήνη, θά ἔπρεπε *νά καταδικάσουν* ἀνοιχτά τήν αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν στή Γερμανία (ὁ στρατός τῆς Γερμανίας αὐξάνει κατά 140.000· τή νέα αὐτή πρόταση τῆς κυβέρνησης θά τήν ἐγκρίνουν ἀναμφίβολα τά ἀστικά κόμματα τῆς Γερμανίας, παρά τήν ἔντονη διαμαρτυρία τῶν σοσιαλιστῶν), νά καταδικάσουν ἐπίσης καί τή γαλλική κυβερνητική πρόταση γιά παράταση τῆς στρατιωτικῆς θητείας σέ τρία χρόνια.

Αὐτό οἱ κ.κ. ἀστοί βουλευτές δέν τόλμησαν νά τό κάνουν. Σέ ἀκόμη λιγότερο βαθμό στάθηκαν ἱκανοί νά προβάλουν ἀποφασιστικά τό αἴτημα τῆς πολιτοφυλακῆς, δηλαδή τῆς ἀντικατάστασης τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ μέ τό γενικό ἐξοπλισμό τοῦ λαοῦ. Τό μέτρο αὐτό, πού δέν ξεπερνάει τά πλαίσια τῆς ἀστικῆς κοινωνίας, εἶναι τό μόνο ἱκανό νά ἐκδημοκρατίσει τό στρατό καί λίγο-πολύ *σοβαρά* νά προωθήσει ἔστω καί κατά ἕνα βῆμα τό ζήτημα τῆς εἰρήνης.

Ὄχι. Ἡ εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη γαντζώνεται σπασμωδικά ἀπό τή στρατοκρατία καί τήν ἀντίδραση ἀπό τό φόβο της μπροστά στό ἐργατικό κίνημα. Ὁ ἀσήμαντος ἀριθμός τῶν μικροαστῶν δημοκρατῶν δέν ἔχει τή δύναμη νά θέλει σταθερά τήν εἰρήνη καί εἶναι ἀκόμη πιό ἀνίσχυρος γιά νά τήν ἐξασφαλίσει. Ἡ ἐξουσία βρίσκεται στά χέρια τῶν τραπεζῶν, τῶν καρτέλ καί τοῦ μεγάλου κεφαλαίου γενικά. Μοναδική ἐγγύηση γιά τήν εἰρήνη εἶναι τό ὀργανωμένο, τό συνειδητό κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Γράφτηκε στίς 2 (15) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΟ ΞΥΠΝΗΜΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ἡ Κίνα ἀπό πολύν καιρό εἶχε τή φήμη πρότυπου χώρας μέ μακραίωνη ὁλοκληρωτική στασιμότητα. Τώρα ὅμως στήν Κίνα κοχλάζει ἡ πολιτική ζωή, ἀναβράζει τό κοινωνικό κίνημα καί ὁ δημοκρατικός ἐνθουσιασμός. Ἀμέσως ὕστερα ἀπό τό ρωσικό κίνημα τοῦ 1905 ἡ δημοκρατική ἐπανάσταση ἀγκάλιασε ὅλη τήν Ἀσία: τήν Τουρκία, τήν Περσία, τήν Κίνα. Μεγαλώνει ὁ ἀναβρασμός στήν ἀγγλική Ἰνδία.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι τό ἐπαναστατικό δημοκρατικό κίνημα ἀγκάλιασε τώρα καί τήν ὀλλανδική Ἰνδία, τό νησί Γιάβα καί τίς ἄλλες ἀποικίες τῆς Ὀλλανδίας, πού ὁ πληθυσμός τους φτάνει τά 40 ἑκατομμύρια.

Φορεῖς αὐτοῦ τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος εἶναι, πρῶτο, οἱ λαϊκές μάζες τῆς Γιάβας, πού ἀνάμεσά τους ξύπνησε τό ἐθνικιστικό κίνημα κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ἰσλάμ. Δεύτερο, ὁ καπιταλισμός δημιούργησε τοπική διανόηση ἀπό τούς εὐρωπαίους πού ἔχουν ἐγκλιματιστεῖ ἐκεῖ καί οἱ ὁποῖοι τάσσονται ὑπέρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ὀλλανδικῆς Ἰνδίας. Τρίτο, ὁ κινεζικός πληθυσμός, πού στή Γιάβα καί στά ἄλλα νησιά εἶναι ἀρκετά σημαντικός, μετάφερε τό ἐπαναστατικό κίνημα ἀπό τήν πατρίδα του.

Ὁ ὀλλανδός μαρξιστής Βάν-Ράβεστεϊν, περιγράφοντας τό ξύπνημα αὐτό τῆς ὀλλανδικῆς Ἰνδίας, τονίζει πώς ὁ πατροπαράδοτος δεσποτισμός καί ἡ αὐθαιρεσία τῆς ὀλλανδικῆς κυβέρνησης συναντοῦν τώρα τήν ἀποφασιστική ἀντίσταση καί τή διαμαρτυρία τῶν μαζῶν τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ.

Ἀρχίζουν τά συνηθισμένα φαινόμενα τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου: ἐμφανίζονται μέ καταπληκτική ταχύτητα ἑνώσεις καί κόμματα. Ἡ κυβέρνηση τά ἀπαγορεύει, προκαλώντας ἔτσι ἀκόμη μεγαλύτερη ἀγανάκτηση καί νέο φούντωμα τοῦ κινήματος. Ἔτσι, ἡ ὀλλανδική κυβέρνηση διάλυσε τελευταῖα τό «Ἰν-

δικό κόμμα»,γιατί τό καταστατικό καί τό πρόγραμμά του μιλοῦσαν γιά ἐπιδίωξη *ἀναξαρτησίας*. Οἱ ὀλλανδοί «ντερζιμόρντα»* (τούς ὁποίους, τό λέμε μέ τήν εὐκαιρία, ἐπιδοκιμάζουν καί οἱ κληρικόφρονες καί οἱ φιλελεύθεροι: σάπισε ὁ εὐρωπαϊκός φιλελευθερισμός!) τό εἶδαν αὐτό σάν ἐγκληματική τάση ἀποχωρισμοῦ ἀπό τήν Ὀλλανδία! Τό διαλυμένο κόμμα, φυσικά, ἀναστήθηκε μέ ἄλλο τίτλο.

Στή Γιάβα ἐμφανίστηκε ἡ Ἐθνική ἕνωση τῶν ἰθαγενῶν πού ἔχει κιόλας 80.000 μέλη καί ὀργανώνει μαζικές συγκεντρώσεις. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ δημοκρατικοῦ κινήματος εἶναι ἀσυγκράτητη.

Ὁ παγκόσμιος καπιταλισμός καί τό ρωσικό κίνημα τοῦ 1905 ἀφύπνισαν ὁριστικά τήν Ἀσία. Πληθυσμοί ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἐξουθενωμένων καί ἀποκτηνωμένων ἀπό τή μεσαιωνική στασιμότητα ἀνθρώπων ξύπνησαν, ζητοῦν μιά νέα ζωή καί ἀγωνίζονται γιά τά στοιχειώδη δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, γιά τή δημοκρατία.

Οἱ ἐργάτες τῶν προηγμένων χωρῶν τοῦ κόσμου παρακολουθοῦν μέ ἐνδιαφέρον καί ἐνθουσιασμό τήν ἰσχυρή αὐτή ἀνάπτυξη τοῦ διεθνοῦς ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος σέ ὅλα τά μέρη τῆς γῆς καί σέ ὅλες τίς μορφές του. Ἡ ἀστική τάξη τῆς Εὐρώπης, τρομαγμένη ἀπό τή δύναμη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ρίχτηκε στήν ἀγκαλιά τῆς ἀντίδρασης, τῆς στρατοκρατίας, τῆς παπαδοσύνης καί τοῦ σκοταδισμοῦ. Σέ ἀντικατάσταση ὅμως τῆς ἀστικῆς αὐτῆς τάξης, πού σαπίζει ζωντανή, ἔρχεται τό προλεταριάτο τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καί ἡ νεαρή δημοκρατία τῶν ἀσιατικῶν χωρῶν, γεμάτη πίστη στίς δυνάμεις της καί ἐμπιστοσύνη στίς μάζες.

Τό ξύπνημα τῆς Ἀσίας καί ἡ ἔναρξη τῆς πάλης τοῦ πρωτοπόρου προλεταριάτου τῆς Εὐρώπης γιά τήν ἐξουσία σημειώνουν μιά νέα περίοδο τῆς παγκόσμιας ἱστορίας, περίοδο πού ἐγκαινιάστηκε στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103,
7 τοῦ Μάη 1913
Ὑπογραφή: Φ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

---

* Ντερζιμόρντα — πρόσωπο τῆς κωμωδίας τοῦ Γκόγκολ «Ἐπιθεωρητής». Βάναυσος καί ἀστοιχείωτος ἐκπρόσωπος τοῦ καθεστῶτος βίας καί αὐθαιρεσίας. *Σημ. μετ.*

ΤΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΒΕΛΓΙΟΥ

Ἡ γενική ἀπεργία τῶν βέλγων ἐργατῶν τέλειωσε, ὅπως εἶναι γνωστό, μέ μισή νίκη [68]. *Γιά τήν ὥρα* οἱ ἐργάτες δέν πέτυχαν παρά μόνο *τήν ὑπόσχεση* τῆς κληρικαλιστικῆς κυβέρνησης νά διορίσει ἐπιτροπή πού θά ἐξετάσει τό ἐκλογικό δικαίωμα ὄχι μόνο στά πλαίσια τῶν ζέμστβο, ἀλλά καί στά πλαίσια ὅλης τῆς χώρας. Τίς μέρες αὐτές ὁ βέλγος πρωθυπουργός ὑποσχέθηκε στή βουλή ὅτι ἡ ἐπιτροπή θά διοριστεῖ τό Μάη.

Φυσικά, ἡ κυβερνητική ὑπόσχεση (ὅπως καί κάθε γενικά ὑπόσχεση «ἀπό τά πάνω») δέν εἶναι καθόλου σοβαρή. Δέν θά μποροῦσε νά γίνει λόγος ἀκόμη καί γιά μιά κουτσουρεμένη νίκη, ἄν ἡ γενική πολιτική κατάσταση δέν ἔδειχνε ἕνα ὁρισμένο ρῆγμα πού προκάλεσε ἡ γενική ἀπεργία στήν παλιά, τήν ἀδιάλλακτη, τήν ἀλύγιστη καί ἀνένδοτη κληρικαλιστική (μαυροεκατονταρχίτικη-παπαδοκρατική) «κατάσταση πραγμάτων».

Ἡ κατάκτηση τῆς ἀπεργίας δέν εἶναι τόσο τό κομματάκι αὐτό τῆς νίκης ἐνάντια στήν κυβέρνηση, ὅσο ἡ ἐπιτυχία τῆς ὀργάνωσης, τῆς πειθαρχίας, τῆς ἔξαρσης καί τοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀνάμεσα στίς μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης τοῦ Βελγίου. Ἡ ἐργατική τάξη τοῦ Βελγίου ἀπόδειξε ὅτι εἶναι σέ θέση νά κάνει ἐπίμονο ἀγώνα, ἀκολουθώντας τό σύνθημα τοῦ σοσιαλιστικοῦ της κόμματος. «Ἄν χρειαστεῖ, θά κάνουμε καί ἄλλη μιά φορά ἀπεργία!». Τά λόγια αὐτά πού εἰπώθηκαν ἀπό ἕναν ἡγέτη ἐργάτη στόν καιρό τῆς ἀπεργίας ἐκφράζουν τήν ἐπίγνωση τῶν μαζῶν ὅτι κρατοῦν γερά στά χέρια τους ἕνα ὅπλο πού θά τό βάλουν ξανά σέ ἐνέργεια. Ἡ ἀπεργία ἀπό τήν ἄλλη ἔδειξε στούς κυρίους βέλγους καπιταλιστές, τί τεράστιες ζημιές προκαλεῖ στό κεφάλαιο, πόσο ἀπαραίτητες εἶναι οἱ ὑποχωρήσεις, ἄν τό βελγικό κεφάλαιο δέν θέλει νά ὑστερεῖ φοβερά ἀπό τό γερμανικό κτλ.

Στό Βέλγιο ἀπό καιρό πιά ἔχουν καθιερωθεῖ στέρεοι συνταγ-

ματικοί θεσμοί, ή πολιτική ελευθερία είναι ένα παλιό επίτευγμα του λαού. Μέ τήν πολιτική ελευθερία οί εργάτες έχουν μπροστά τους έναν ανοιχτό, πλατύ δρόμο.

Ποιές λοιπόν είναι οί αιτίες *της μικρής* επιτυχίας της απεργίας; Δυό είναι οί κύριες αιτίες.

Πρώτη αιτία ή κυριαρχία του οπορτουνισμού καί του ρεφορμισμού σέ μιά μερίδα βέλγων σοσιαλιστών, ιδιαίτερα βουλευτών. Οί βουλευτές αυτοί, συνηθισμένοι νά συμμαχούν μέ τούς φιλελευθέρους, νιώθουν τόν εαυτό τους εξαρτημένο σέ όλες τους τίς ενέργειες από τούς φιλελευθέρους. Γι' αυτό τό λόγο υπήρχαν ταλαντεύσεις γιά τήν κήρυξη της απεργίας, οί ταλαντεύσεις δέν μπορούσαν παρά νά εμποδίσουν τήν επιτυχία, τή δύναμη, τήν ορμή της όλης προλεταριακής πάλης.

Λιγότερη προσοχή στούς φιλελευθέρους, λιγότερη εμπιστοσύνη σ' αυτούς, μεγαλύτερη πίστη στήν αυτοτελή, στή γεμάτη αυταπάρνηση πάλη του προλεταριάτου — αυτό είναι τό πρώτο δίδαγμα της βελγικής απεργίας.

Ή δεύτερη αιτία της μερικής αποτυχίας είναι ή αδυναμία των εργατικών οργανώσεων καί ή αδυναμία *του κόμματος* στό Βέλγιο. Τό Εργατικό κόμμα του Βελγίου είναι ένωση πολιτικά οργανωμένων εργατών μέ πολιτικά ανοργάνωτους εργάτες, μέ «καθαρούς» συνεταιριστές, επαγγελματίες κτλ. Αυτό αποτελεί μεγάλη αδυναμία του κινήματος των εργατών του Βελγίου, αδυναμία πού άδικα τήν αποσιωπά ό κ. Έγκόροφ στήν «Κίεβσκαγια Μίσλ» καί οί λικβινταριστές στή «Λούτς».

Περισσότερη προσοχή στή σοσιαλιστική προπαγάνδα, περισσότερη δουλιά γιά τή συσπείρωση μιας γερής, συνεπούς από άποψη αρχών καί πίστης στό σοσιαλισμό, αυστηρά κομματικής οργάνωσης, αυτό είναι τό δεύτερο δίδαγμα της βελγικής απεργίας.

Γράφτηκε στίς 2 (15) του Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 8 του Μάη 1913
στήν εφημερίδα «Πράβντα», αρ. φύλ. 104
Υπογραφή: Κ. Ο.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο της εφημερίδας

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ἡ Ρωσία εἶναι χώρα πολυεθνική. Ἡ κυβερνητική πολιτική, ἡ πολιτική τῶν τσιφλικάδων, πού τούς ὑποστηρίζει ἡ ἀστική τάξη, εἶναι διαποτισμένη ἀπό μαυροεκατονταρχίτικο ἐθνικισμό. Ἡ πολιτική αὐτή ἔχει στραμμένη τήν αἰχμή της ἐνάντια στήν *πλειοψηφία* τῶν λαῶν τῆς Ρωσίας, πού ἀποτελοῦν τήν *πλειοψηφία* τοῦ πληθυσμοῦ της. Καί παράπλευρα σηκώνει κεφάλι ὁ ἀστικός ἐθνικισμός τῶν ἄλλων ἐθνῶν (ὁ πολωνικός, ὁ ἑβραϊκός, ὁ οὐκρανικός, ὁ γεωργιανός κτλ.), προσπαθώντας μέ τήν ἐθνική πάλη ἤ μέ τήν πάλη γιά τόν ἐθνικό πολιτισμό *νά ἀποτραβήξει* τήν ἐργατική τάξη ἀπό τά μεγάλα διεθνῆ καθήκοντά της.

Τό ἐθνικό ζήτημα ἀπαιτεῖ ξεκάθαρη τοποθέτηση καί λύση ἀπό μέρους ὅλων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν.

Ὅταν ἡ ἀστική τάξη πάλευε γιά τήν ἐλευθερία μαζί μέ τό λαό, μαζί μέ τούς ἐργαζόμενους, ὑπεράσπιζε τήν πλήρη ἐλευθερία καί τήν πλήρη ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν. Οἱ προηγμένες χῶρες, ἡ Ἑλβετία, τό Βέλγιο, ἡ Νορβηγία κ.ἄ., μᾶς δίνουν τό πρότυπο γιά τό πῶς μέσα σέ ἕνα πραγματικό δημοκρατικό καθεστώς συζοῦν εἰρηνικά ἤ ἀποχωρίζονται εἰρηνικά τό ἕνα ἀπό τό ἄλλο τά ἐλεύθερα ἔθνη.

Τώρα ἡ ἀστική τάξη φοβᾶται τούς ἐργάτες, ἀναζητάει συμμάχους στούς Πουρισκέβιτς, στήν ἀντίδραση, προδίνει τό δημοκρατισμό, ὑπερασπίζει τήν καταπίεση ἤ τήν ἀνισοτιμία τῶν ἐθνῶν, διαφθείρει τούς ἐργάτες μέ *ἐθνικιστικά* συνθήματα.

Μόνο τό προλεταριάτο ὑπερασπίζει στίς μέρες μας τήν πραγματική ἐλευθερία τῶν ἐθνῶν καί τήν ἑνότητα τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Γιά νά συζοῦν τά διάφορα ἔθνη ἐλεύθερα καί εἰρηνικά ἤ νά ἀποχωρίζονται (ὅταν αὐτό τούς εἶναι πιό βολικό), σχηματίζοντας χωριστά κράτη, εἶναι ἀπαραίτητος ὁ πλήρης δημοκρατισμός

πού ὑποστηρίζεται ἀπό τήν ἐργατική τάξη. Κανένα ἀπολύτως προνόμιο σέ κανένα ἔθνος καί γιά καμιά γλώσσα! Οὔτε ἡ παραμικρότερη καταπίεση, οὔτε ἡ παραμικρότερη ἀδικία σέ βάρος μιᾶς ἐθνικῆς μειονότητας! νά—ποιές εἶναι οἱ ἀρχές τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας.

Οἱ καπιταλιστές καί οἱ τσιφλικάδες θέλουν νά διαιρέσουν μέ κάθε θυσία τούς ἐργάτες τῶν διάφορων ἐθνῶν, ἐνῶ οἱ ἴδιοι οἱ δυνατοί τοῦ κόσμου τούτου ζοῦν θαυμάσια μαζί, σάν μέτοχοι «προσοδοφόρων ἐπιχειρήσεων» (ὅπως τά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα), ἀπό τίς ὁποῖες βγάζουν ἑκατομμύρια καί οἱ ὀρθόδοξοι καί οἱ ἑβραῖοι καί οἱ ρῶσοι καί οἱ γερμανοί καί οἱ πολωνοί καί οἱ οὐκρανοί, ὅλοι ὅσοι ἔχουν *κεφάλαιο*, ἐκμεταλλεύονται ἀπό κοινοῦ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες εἶναι ὑπέρ τῆς *πλήρους ἑνότητας* τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν σέ ὅλες τίς μορφωτικές, ἐπαγγελματικές, πολιτικές κτλ. ἐργατικές ὀργανώσεις. Ἄς ἀτιμάζουν τόν ἑαυτό τους οἱ κύριοι καντέτοι μέ τήν ἄρνηση ἤ τή μείωση τῆς ἰσοτιμίας τῶν οὐκρανῶν. Ἄς βαυκαλίζεται ἡ ἀστική τάξη ὅλων τῶν ἐθνῶν μέ τίς ἀπατηλές φράσεις γιά ἐθνικό πολιτισμό, γιά ἐθνικά καθήκοντα κτλ. κτλ.

Οἱ ἐργάτες δέν θά ἐπιτρέψουν νά τούς διαιρέσουν κανενός εἴδους γλυκόλογα γιά ἐθνικό πολιτισμό ἤ γιά «ἐθνική-πολιτιστική αὐτονομία». Οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνῶν ὑπερασπίζουν ἀδελφικά, μαζί, σέ κοινές ὀργανώσεις, τήν πλήρη ἐλευθερία καί τήν πλήρη ἰσοτιμία, πού ἀποτελοῦν ἐγγύηση ἑνός ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ ἐργάτες δημιουργοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο δικό τους, διεθνιστικό πολιτισμό, πού τόν προετοίμαζαν ἀπό πολύν καιρό οἱ κήρυκες τῆς ἐλευθερίας καί οἱ ἐχθροί τῆς καταπίεσης. Στόν παλιό κόσμο, στόν κόσμο τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης, τῆς ἐθνικῆς φαγωμάρας ἤ τῆς ἐθνικῆς ἀπομόνωσης, οἱ ἐργάτες ἀντιπαραθέτουν τό νέο κόσμο τῆς ἑνότητας τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅπου δέν ὑπάρχει θέση οὔτε γιά κανένα προνόμιο, οὔτε γιά τήν παραμικρότερη καταπίεση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο.

Γράφτηκε στίς 3 (16) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 10 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 106

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ

Ἡ βιομηχανική ἄνοδος τῶν τελευταίων ἐτῶν στή Ρωσία συνοδευόταν, ὅπως πάντα, ἀπό μιά γοργή ἀνάπτυξη τῆς οἰκοδομικῆς βιομηχανίας. Τελευταῖα ἔγινε ἔρευνα ἀπό τό περιοδικό «Βέστνικ Φινάνσοφ» [69] στά Δημαρχεῖα 158 πόλεων τῆς Ρωσίας γιά τό ζήτημα αὐτό. Ὁ Γκ. Βεσελόβσκι παραθέτει στή «Ρούσκογε Σλόβο» [70] τοῦτα τά στοιχεῖα τῆς ἔρευνας αὐτῆς: κάθε χρόνο χτίζονταν καί ἐπισκευάζονταν σπίτια:

τό 1907	11.961
» 1908	13.709
» 1909	15.093
» 1910	16.674

Σέ τρία περίπου χρόνια ἡ οἰκοδομική βιομηχανία αὐξήθηκε σχεδόν μιάμιση φορά! Ὅτι οἱ κύριοι καπιταλιστές βγάζουν μέ τήν ἄνοδο αὐτή τῆς βιομηχανίας τεράστια κέρδη, φαίνεται ἀπό τίς τιμές τῶν τούβλων. Οἱ τιμές φτάνουν στά 33 ρούβλια τή χιλιάδα στήν Πετρούπολη καί στά 36 ρούβλια στήν πιό βιομηχανική Μόσχα.

Ἐργοστάσια τουβλοποιίας ὑπάρχουν μόνο σέ 50-60 πόλεις, γι' αὐτό ἡ δυνατότητα καταπολέμησης τῶν ὑπέρμετρων ὀρέξεων τῶν καπιταλιστῶν οἰκοδόμων εἶναι μηδαμινή. Μά καί οἱ πολιτεῖες μας, ἐξαιτίας τοῦ περιορισμένου ἐκλογικοῦ δικαιώματος, ἐξαιτίας τῆς ἀπόλυτης ἔλλειψης ἐλευθερίας ἐκλογῶν κτλ., εἶναι παραδομένες ὁλοκληρωτικά στά χέρια μιᾶς χούφτας μεγιστάνων πού, λέγοντας συμφέροντα τῆς πόλης, ἐννοοῦν τά συμφέροντα τῆς τσέπης τους.

Τί ἀπίστευτες ἀσχήμιες γίνονται στίς οἰκοδομές, τί τσαπατσουλιά, τί ξετσίπωτη ἀδιαφορία ἀπέναντι στήν ἀνθρώπινη ζωή, φαίνεται ἀπό μιά σειρά γνωστές σέ ὅλους καταρεύσεις σπιτιῶν πού χτίζονται. Ἔνταση τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριό-

τητας, χιλιάδες καί χιλιάδες ρούβλια, πού πᾶνε στίς τσέπες τῶν ἐργολάβων, τῶν μηχανικῶν, τῶν καπιταλιστῶν, ἀμέτρητες θυσίες τῶν ἐργατῶν στό βωμό τοῦ κεφαλαίου, νά τί σημαίνει «ἄνοδος» τῆς βιομηχανίας.

Καί ἡ κατάσταση ἑκατοντάδων χιλιάδων οἰκοδόμων ἐργατῶν; Γιά τό μεροκάματό τους μαθαίνουμε ἀπό μιά ἔρευνα τά παρακάτω. Τό μεροκάματο τοῦ κάθε οἰκοδόμου ἐργάτη ἀλλάζει ἀνάλογα μέ τό μέγεθος τῶν πόλεων μέ τόν ἑξῆς τρόπο:

Πόλεις μέ πληθυσμό		Μεροκάματο στόν οἰκοδόμο ἐργάτη
ὥς 5.000	κατοίκους	1 ρούβλι 33 καπ.
5.000 - 10.000	»	1 » 36 »
10.000 - 25.000	»	1 » 41 »
25.000 - 50.000	»	1 » 53 »
50.000 - 75.000	»	1 » 56 »
75.000 -100.000	»	1 » 87 »
100.000 καί πάνω	»	1 » 80 »

Ἀκόμη καί στίς μεγαλύτερες πόλεις τό μεροκάματο τοῦ ἐργάτη δέν φτάνει οὔτε τά δυό ρούβλια τό εἰκοσιτετράωρο! Μπορεῖ νά φανταστεῖ κανείς πόσο ὑποφέρουν αὐτοί οἱ ἐργάτες μέ τή σημερινή ἀκρίβεια τῆς ζωῆς, ὅταν εἶναι ἀναγκασμένοι νά συντηροῦν οἰκογένεια πολύ συχνά σέ ἄλλη πόλη ἤ σέ χωριό. Ἐκτός ἀπ' αὐτό οἱ οἰκοδομικές ἐργασίες εἶναι ἐργασίες ἐποχιακές, πού δέν βαστοῦν ὁλόκληρο τό χρόνο. Γιά μερικούς μῆνες δουλιᾶς ὁ ἐργάτης πρέπει νά κερδίσει τόσα, ὥστε νά συντηρεῖ τήν οἰκογένεια καί τόν ἑαυτό του ὁλόκληρο τό χρόνο.

Φτώχια τῶν ἐργατῶν, πλήρης ἔνδειά τους, αὐτό λένε οἱ ἀριθμοί πού παραθέτουμε.

Οἱ οἰκοδόμοι ἐργάτες εἶναι δυσκολότερο νά ἑνωθοῦν καί νά ὀργανωθοῦν, παρά οἱ ἐργάτες στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια. Γι' αὐτό τό λόγο πρέπει νά φροντίζουν πιό ἐπίμονα οἱ πρωτοπόροι ἐργάτες γιά τή διαφώτιση καί τή συσπείρωση τῶν οἰκοδόμων ἐργατῶν, πού δέν ἔχουν νά ζητήσουν βοήθεια, παρά μόνο ἀπό τήν ἐργατική τους ἐφημερίδα, ἀπό τήν ἐργατική τους ἕνωση, ἀπό τούς δικούς τους, τούς πιό ἀναπτυγμένους συντρόφους-προλετάριους.

Γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 105 Ὑπογραφή: Φ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΟΙΚΗΣΗΣ

Στό φύλλο άρ. 96 (300) τῆς «Πράβντα» * εἶχα παραθέσει τά βασικά στοιχεῖα γιά τή μετοίκηση στή Ρωσία. Τά στοιχεῖα αὐτά τέλειωναν στό 1911 καί μάλιστα ὄχι ὁλόκληρο (γιά 11 μῆνες). Τώρα ὁ κ. Κάουφμαν στή «Ρέτς» παίρνει ἀπό τούς ἐπίσημους πίνακες πού δημοσιεύτηκαν τελευταῖα στοιχεῖα γιά ὁλόκληρο τό 1911 καί τό 1912.

Ὅπως διαπιστώνεται, ὁ ἀριθμός τῶν μετοίκων αὐξήθηκε, ἀλλά σέ μηδαμινό βαθμό: ἀπό 190.000 (τό 1911) σέ 196.500 τό 1912. Ὁ ἀριθμός ὅμως τῶν ἐπιστρεφόντων αὐξήθηκε σημαντικά: ἀπό 36.000 (τό 1911) σέ 58.000 (τό 1912).

Ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου αὐτοῦ μᾶς ἀποκαλύπτει ἀκόμη πιό πολύ τή χρεοκοπία τῆς νέας ἀγροτικῆς πολιτικῆς. Μέχρι τώρα τά $^{3}/_{4}$ ὥς τά $^{4}/_{5}$ τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν μετοίκων προέρχονταν ἀπό τά κυβερνεῖα τῆς Μικρορωσίας καί τά κυβερνεῖα τῆς κεντρικῆς μαυρόχωμης περιοχῆς. Οἱ περιοχές αὐτές ἀποτελοῦν τό κέντρο τῆς Ρωσίας, ὅπου ὑπάρχουν τά περισσότερα ὑπολείμματα τῆς δουλοπαροικίας, ὅπου ὑπάρχει τό χαμηλότερο μεροκάματο καί ὅπου οἱ ἀγροτικές μάζες ζοῦνε πολύ δύσκολα.

Οἱ καταστραμμένες, ἐξαθλιωμένες καί πεινασμένες μάζες αὐτοῦ τοῦ κέντρου, τῆς «καρδιᾶς» τῆς Ρωσίας, ρίχτηκαν στή μετοίκηση (1907-1909) καί ἔδοσαν, τελικά, τά 60% τῶν μετοίκων πού γύρισαν πίσω, δηλαδή καταστράφηκαν καί ἐξαγριώθηκαν ἀκόμη περισσότερο.

Τώρα ἄρχισε ἕνα κύμα μετοίκησης ἀπό μιά ἄλλη περιοχή, συγκεκριμένα ἀπό τήν περιοχή τοῦ Βόλγα, ἀπ' ὅπου μέχρι σήμερα ὑπῆρχαν πολύ λίγοι μέτοικοι.

Τί συμβαίνει ἐδῶ;

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 105-106. *Ἡ Σύντ.*

Πρόκειται γιά τή «σιτοδεία», γιά τό λιμό τοῦ 1911!!... Ὁ λιμός ἀγκάλιασε μιά νέα περιοχή τῆς Ρωσίας. Παρουσιάζεται νέο κύμα φυγῆς τῶν πεινασμένων στή Σιβηρία. Ἐμεῖς ξέρουμε τώρα πώς ἡ Σιβηρία, ὕστερα ἀπό τήν καταστροφή τῶν ἀγροτῶν τῆς κεντρικῆς Ρωσίας, θά καταστρέψει καί θά ἐξαγριώσει ἀκόμη περισσότερο καί τούς ἀγρότες τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα.

Μέ ἄλλα λόγια, ἡ μετοίκηση στή Σιβηρία ἔδειξε στήν πράξη πρῶτα στούς ἀγρότες τοῦ κέντρου καί τώρα στούς ἀγρότες τῆς περιοχῆς τοῦ Βόλγα πώς εἶναι ἀδύνατο νά σωθοῦν μέ τέτιο τρόπο.

Ἡ «νέα» ἀγροτική πολιτική, καταστρέφοντας τή μιά μετά τήν ἄλλη τίς περιοχές τῆς Ρωσίας, καταστρέφοντας διαδοχικά τούς ἀγρότες τῶν διάφορων περιοχῶν, ξεκαθαρίζει βαθμιαῖα σέ ὅλους τούς ἀγρότες πώς ἡ πραγματική σωτηρία δέν βρίσκεται σ᾽ αὐτή.

Γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 105 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ «ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ»

Τό «Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα» ἱδρύθηκε τό 1911 στό Μάντσεστερ. Στό κόμμα αὐτό μπῆκαν τό παλιό «Σοσιαλιστικό κόμμα», πού προηγούμενα ὀνομαζόταν «Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία» [71], καί μερικές ξεχωριστές ὁμάδες καί ἄτομα, πού ἀνάμεσά τους εἶναι καί ὁ Βίκτορ Γκρέισον, πολύ φλογερός σοσιαλιστής, μά ὄχι πολύ σταθερός στίς ἀρχές καί μέ κλίση πρός τή φρασεολογία.

Στήν παραθαλάσσια πολιτειούλα Μπλάκπουλ (Blackpool) ἔγινε στίς 10-12 τοῦ Μάη μέ τό νέο ἡμερολόγιο τό δεύτερο συνέδριο τοῦ Βρετανικοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Παραβρέθηκαν τό ὅλο 100 ἀντιπρόσωποι, λιγότεροι ἀπό τό ἕνα τρίτο τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀντιπροσώπων καί τό γεγονός αὐτό, σέ συνδυασμό μέ τήν ἄγρια πάλη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀντιπροσώπων ἐνάντια στήν παλιά καθοδήγηση τοῦ κόμματος, προκάλεσε στούς οὐδέτερους παρατηρητές καταθλιπτική ἐντύπωση. Ὁ ἀστικός τύπος τῆς Ἀγγλίας (ὅπως ἀκριβῶς καί ὁ ἀστικός τύπος τῆς Ρωσίας) προσπαθεῖ νά ψαρέψει ἐπεισόδια ἀπό τήν ἐξαιρετικά ὀξυμένη πάλη τοῦ κόμματος μέ τήν καθοδήγησή του, νά τά χρωματίσει καί νά τά διατυμπανίσει.

Τόν ἀστικό τύπο δέν τόν ἐνδιαφέρει τό *ἰδεολογικό* περιεχόμενο τῆς ἐσωτερικῆς πάλης τοῦ σοσιαλισμοῦ. Τό μόνο πού τόν ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ ἐντύπωση καί κανένα πικάντικο σκανδαλάκι...

Ὅσο γιά τό ἰδεολογικό περιεχόμενο τῆς πάλης μέσα στό ΒΣΚ (Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα), αὐτό ἦταν πολύ σοβαρό. Ἐπικεφαλῆς τῆς παλιᾶς καθοδήγησης βρισκόταν ἕνας ἀπό τούς ἱδρυτές τοῦ κόμματος, ὁ Χάιντμαν. Ὁ Χάιντμαν ἐπί ἀρκετά χρόνιά ἐνεργοῦσε χωρίς νά δίνει λογαριασμό στό κόμμα καί μάλιστα ἐνάντια στή θέληση τοῦ κόμματος πάνω στό σπουδαιότατο ζή-

τημα τῶν ἐξοπλισμῶν καί τοῦ πολέμου. Τοῦ Χάιντμαν τοῦ κόλλησε ἡ ἰδέα πώς τήν Ἀγγλία τήν ἀπειλεῖ ἡ καταστροφή καί ἡ ὑποδούλωση ἀπό μέρους τῆς Γερμανίας καί πώς γι' αὐτό οἱ σοσιαλιστές πρέπει νά ὑπερασπίζουν τό αἴτημα τῆς δημιουργίας «ἀνάλογου» (δηλ. ἰσχυροῦ) στόλου γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Ἀγγλίας!

Οἱ σοσιαλιστές στό ρόλο ὑπερασπιστῶν ἑνός «ἰσχυροῦ» στόλου· καί αὐτό σέ μιά χώρα πού ὁ στόλος της συντελεῖ στό νά ὑποδουλώνονται καί νά καταληστεύονται μέ τόν πιό ξετσίπωτο, φεουδαρχικό τρόπο *τριακόσια ἑκατομμύρια* κάτοικοι στήν Ἰνδία, δεκάδες ἑκατομμύρια στήν Αἴγυπτο καί σέ ἄλλες ἀποικίες.

Ὅπως εἶναι εὐνόητο, στήν ἀγγλική ἀστική τάξη (στούς συντηρητικούς καί στούς φιλελευθέρους) ἄρεσε αὐτή ἡ παραξενιά τοῦ Χάιντμαν. Εἶναι εὐνόητο ἐπίσης ὅτι οἱ ἄγγλοι σοσιαλδημοκράτες — καί πρέπει νά τό ποῦμε πρός τιμήν τους — δέν συμβιβάστηκαν μέ αὐτό τό αἶσχος καί τήν τερατωδία, ἀλλά τήν πολέμησαν μέ πάθος.

Ἡ πάλη ἦταν μακρόχρονη καί ἐπίμονη· ἔγιναν ἀπόπειρες συμβιβασμοῦ, μά ὁ Χάιντμαν ἦταν ἀδιόρθωτος. Καί πρέπει νά θεωρηθεῖ μεγάλο ὄφελος γιά τόν ἀγγλικό σοσιαλισμό ὅτι στό ἀναφερόμενο συνέδριο ὁ Χάιντμαν ἀναγκάστηκε νά φύγει ἀπό τήν καθοδήγηση· ἡ σύνθεση τῆς καθοδήγησης γενικά ἄλλαξε κατά τά 3/4 (ἀπό τά 8 μέλη ἐπανεκλέχτηκαν μόνο δυό: ὁ Κβέλτς καί ὁ Ἔρβινγκ).

Τό συνέδριο πῆρε ἀπόφαση ἐνάντια στήν παλιά καθοδήγηση Ἡ ἀπόφαση αὐτή λέει:

«Τό συνέδριο χαιρετίζει τούς γάλλους καί τούς γερμανούς συντρόφους γιά τή δραστήρια πάλη τους ἐνάντια στήν αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν στίς χῶρες τους καί ὑποχρεώνει τό Βρετανικό σοσιαλιστικό κόμμα, σάν συστατικό τμῆμα τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κόμματος, πού ὀφείλει νά πειθαρχεῖ στίς ἀποφάσεις σχετικά μέ τόν πόλεμο, πού ψηφίστηκαν στή Στουτγάρδη καί ὕστερα στή Βασιλεία τό 1912, τό ὑποχρεώνει νά ἐφαρμόζει τέτια ἀκριβῶς πολιτική καί στή Μεγάλη Βρετανία, παλεύοντας μέ ὅλες του τίς δυνάμεις ἐνάντια στήν αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν καί ἐπιδιώκοντας τήν ἐλάττωση τῶν δαπανῶν γιά τούς ἐξοπλισμούς πού σήμερα εἶναι ὑπερβολικά ἐξογκωμένες».

Ἡ ἀπόφαση εἶναι ὠμή. Τήν ἀλήθεια ὅμως πρέπει νά ξέρει κανείς νά τή λέει, ἔστω κι' ἄν εἶναι ὠμή. Οἱ ἄγγλοι σοσιαλδημοκράτες θά ἔχαναν τά δικαιώματα τῆς πάλης ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές τοῦ λεγόμενου «Ἀνεξάρτητου (ἀπό τό σοσιαλισμό, μά ἐξαρτημένο ἀπό τούς φιλελευθέρους) ἐργατικοῦ κόμματος»,

ἄν δέν ἐξεγείρονταν ἀποφασιστικά ἐνάντια στά ἐθνικιστικά σφάλματα τῆς καθοδήγησής τους.

Ἄς χαιρεκακεῖ καί ἄς ταχυδακτυλουργεῖ ὁ ἀστικός τύπος ἀπ' ἀφορμή τήν ἐσωτερική πάλη ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες. Οἱ σοσιαλδημοκράτες δέν θεωροῦν τόν ἑαυτό τους ἅγιο· ξέρουν πώς τό προλεταριάτο προσβάλλεται συχνά ἀπό τή μιά ἤ τήν ἄλλη βρωμερή ἀρρώστια τῆς ἀστικῆς τάξης πού τό περιβάλλει, αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο στή βρωμερή, στή σιχαμερή καπιταλιστική κοινωνία. Μά οἱ σοσιαλδημοκράτες ξέρουν νά γιατρέψουν τό κόμμα τους μέ τήν ἀνοιχτή καί ἄφοβη κριτική. Καί θά τό γιατρέψουν στά σίγουρα καί στήν Ἀγγλία.

Γράφτηκε στίς 5 (18) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 14 τοῦ Μάη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 109
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ IV ΔΟΥΜΑΣ

Ἡ ἐκτίμηση πού ἔκαναν γιά τήν IV Δούμα οἱ σοσιαλδημοκράτες, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἶναι γνωστή. Ἡ ἐκτίμηση αὐτή στηρίζεται στόν ὑπολογισμό τοῦ ταξικοῦ χαρακτήρα τῆς τσιφλικάδικης καί τσιφλικαδικο-ἀστικῆς Δούμας, καθώς καί τοῦ χαρακτήρα τῆς κυβέρνησης, πού κάπου-κάπου συγκρούεται στή Δούμα αὐτή μέ τίς κυρίαρχες τάξεις.

Εἶναι ὅμως διδακτικό ἐπίσης νά δοῦμε, πῶς ἐκτιμοῦν τή Δούμα αὐτοί *οἱ ἴδιοι οἱ δεξιοί* καί μάλιστα *οἱ κ.κ. τσιφλικάδες*.

Εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἡ συνέντευξη πού δημοσιεύτηκε στίς ἐφημερίδες τοῦ Νότου μέ τόν κ. Σιναντίνο, δήμαρχο τοῦ Κισινιόφ καί γαιοκτήμονα· αὐτός στήν III Δούμα ἦταν ἐθνικιστής καί στήν IV συγκαταλέγεται στό κόμμα τοῦ «κέντρου», δηλ. *δεξιότερα* ἀπό τούς ὀχτωβριστές. Θά ἔλεγε κανείς ὅτι καί αὐτός εἶναι τόσο σίγουρος στυλοβάτης, πού δέν βρίσκεται καλύτερος! Καί ὅμως, νά ἡ ἐκτίμησή του.

«Ἡ τέταρτη Δούμα δέν εἶναι παρά ἕνα εἰκονικό κατασκεύασμα: στό Κρατικό Συμβούλιο ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέν δίνουν καμιά σημασία στούς ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ καί ἐνεργοῦν, ἄν μπορεῖ νά ἐκφραστεῖ κανείς ἔτσι, ἀντίθετα. Ἐπαναλαβαίνω ὅτι ἡ Δούμα δέν εἶναι παρά μόνο ἕνα εἰκονικό κατασκεύασμα καί στήν κατάσταση αὐτή τίποτε δέν μπορεῖ νά δόσει στή χώρα. Δέν βρίσκω στή ρωσική γλώσσα χαρακτηρισμούς γιά τίς ἐνέργειες τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου. Εἶναι κάτι πού στά γαλλικά λέγεται «σαμποτάζ»...».

Ὁ χολωμένος αὐτός τσιφλικάς λέει τέτιες ἀλήθειες γιά τή Δούμα καί γιά τήν κυβέρνησή μας, πού ἀξίζει τόν κόπο νά τίς προσέξουν οἱ ἐργάτες. Γιατί, γενικά, ἡ δημοκρατία κατορθώνει νά ἀκούει μιά ἀληθινή γνώμη γιά τό σύστημα καί τήν «τάξη πραγμάτων» τῆς κυρίαρχης ἀντίδρασης ἀπό τούς κυρίους ἀντιδραστικούς, μόνον ὅταν οἱ ἀντιδραστικοί αὐτοί τσακώνονται μεταξύ τους.

Θίγεται ἕνας τσιφλικάς (ἤ κάμποσοι τσιφλικάδες) κι' ἀμέ-

σως ἔχεις μιά τέτια περιγραφή τῆς τσιφλικάδικης «τάξης πραγμάτων», τῆς κρατικῆς διακυβέρνησης καί τῆς κρατικῆς συγκρότησης, πού νομίζεις ὅτι ἡ περιγραφή αὐτή πάρθηκε ἀπό σοσιαλδημοκρατική προκήρυξη!

Ἡ IV καί ἡ III Δούμα, κύριε χολωμένε δεξιέ τσιφλικά, δέν εἶναι εἰκονικό κατασκεύασμα, γιατί δίνουν στήν κυβέρνηση, λογουχάρη, ἔγκριση τοῦ προϋπολογισμοῦ της. Μά ἐδῶ εἶναι τό νόστιμο, ὅτι παρ' ὅλο πού ὅλη ἡ τσιφλικάδικη τάξη καί ὅλες οἱ κορυφές τῆς ἀστικῆς τάξης βοηθοῦν τήν κυβέρνηση, ὡστόσο «τό κάρο δέν κουνήθηκε ἀπό τή θέση του»!

Δημιουργήθηκε ἡ δυνατότητα συμμαχίας τῆς κυβέρνησης μέ τούς τσιφλικάδες καί τήν ἀστική τάξη. Ἡ Δούμα γιά μιά *τέτια* συμμαχία κάνει *ὅλα* ὅσα μπορεῖ. Κι' ὡστόσο, δέν βγαίνει τίποτε, ἀκόμη καί κάτι πού νά μοιάζει ἔστω καί ἀπό μακριά μέ σύνταγμα. Παραμένει τό παλιό κρατικό καθεστώς. Καί οἱ ὑπουργοί ἐπίσης εἶναι τέτιοι ἄνθρωποι πού «τρέμουν» (ὅπως λέει ὁ Σινάντίνο) «γιά τόν ἑαυτό τους», ἐπειδή δέν ξέρουν, ὅπως φαίνεται, τί θ' απογίνουν αὔριο, τί θά τούς διατάξουν αὔριο.

Καί ὅλη ἡ «δράση» τῆς Δούμας μέ τό Συμβούλιο καί ὅλες οἱ φιλελεύθερες κραυγές ὅτι δέν χρειάζονται μεταρυθμίσεις, ἔστω καί οἱ πιό ἀσήμαντες, οἱ πιό ὀχτωβριστικές, οἱ πιό μικρές καί, τέλος, οἱ ἀνοιχτές ὁμολογίες τοῦ χολωμένου τσιφλικᾶ-«νομοθέτη», ὅλα λένε ὅτι εἶναι ἀνόητες οἱ συνταγματικές αὐταπάτες καί οἱ ρεφορμιστικές ἐλπίδες στή σημερινή Ρωσία.

Γράφτηκε στίς 5 (18) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 110 Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΦΥΛ. ΑΡ. 189 ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΛΟΥΤΣ»

...* Ἡ φράση γιά ἀγώνα «μέ ὅλα τά προσιτά μέσα» δέν δεσμεύει κανέναν σέ τίποτε. Αὐτό εἶναι πεντακάθαρο. Ἀντίθετα, ἡ φράση αὐτή λές καί διαλέχτηκε ἐπίτηδες γιά νά δικαιολογήσει τήν πολιτική τῶν ὑπεκφυγῶν τῶν φιλελευθέρων. Τί εἴδους εἶναι αὐτά τά «προσιτά» μέσα; Μπορεῖ τάχα ὁ συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Λούτς» νά ἔχει τόση παιδική ἀφέλεια, νά εἶναι τόσο ἁπλοϊκός στήν πολιτική, ὥστε νά μήν ξέρει ὅτι τά *αἰσχρά* μέσα εἶναι «προσιτά» γιά τό ρωσικό φιλελευθερισμό;; Τό ξέρει, μά σιωπᾶ, ἐξωραΐζοντας τό φιλελευθερισμό.

Ὁ φιλελεύθερος ἑκατομμυριοῦχος, ὁ βιομήχανος Κονοβάλοφ πού μπῆκε στή Δούμα, ἐξαπατώντας μέ ὠμά μέσα τή δημοκρατία (ὡραῖο αἰσχρό μέσο!) πῆρε ἄδεια γιά τήν ἵδρυση τῆς ἑταιρίας «Ρούσκαγια Μολβά» μέ *μισό ἑκατομμύριο ρούβλια* κεφάλαια καί μέ σκοπό νά συνενώσει τούς καντέτους μέ τούς ὀχτωβριστές στήν «προοδευτική» ἐφημερίδα «Ρούσκαγια Μολβά» [72].

Αὐτό εἶναι γεγονός. Ἡ «Λούτς» τό ξέρει. Κι' ἡ «Λούτς» μαζί μ' αὐτούς τούς Κονοβάλοφ καί τούς μισθοφόρους τους συγγραφεῖς ὑπογράφει στό ἄψε-σβῆσε τήν ἀπόφαση γιά «ἀγώνα μέ ὅλα τά προσιτά μέσα». Ρωτῶ ὁποιονδήποτε ἐργάτη καί ὁποιονδήποτε ἀγρότη πού ξέρει νά διαβάζει: μήπως δέν εἶναι καθαρό ὅτι ἡ ἀπόφαση αὐτή *ἐξαπατᾶ τό λαό*, χρησιμοποιώντας ἐπίτηδες ἀσαφεῖς λέξεις γιά «προσιτότητα», ὅταν οἱ Κονοβάλοφ *εἶναι γνωστό* ὅτι θεωροῦν «προσιτά» μόνο ἐκεῖνα τά μέσα, πού δέν εἶναι σέ θέση νά προκαλέσουν σοβαρή ἀνησυχία στούς κ.κ. Πουρισκέβιτς καί Σία;

Αὐτό εἶναι καθαρό. Ὅλη ἡ δράση τῶν κ.κ. Κονοβάλοφ —

---

* Ἡ ἀρχή τοῦ ἄρθρου δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

καί φυσικά ὄχι μόνο τῶν Κονοβάλοφ, μά ὅλων τῶν φιλελευθέρων — ἀπόδειξε πέρα γιά πέρα ὅτι θεωροῦν *προσιτά* μέσα μόνο ἐκεῖνα πού *δέν ὑπονομεύουν* τίς βάσεις τῆς εὐημερίας καί τίς βάσεις τῶν προνομίων τῶν κ.κ. Πουρισκέβιτς καί Σία.

Ἔπρεπε νά πᾶμε στή σύσκεψη, ὥστε νά ξεσκεπάσουμε (καί δέν θά κουραστοῦμε νά τό κάνουμε) γιά χιλιοστή φορά τήν ἀπάτη καί νά ἐξηγήσουμε στούς ἀφελεῖς ἤ στούς ἀνίδεους ἤ στούς μή διορατικούς δημοκράτες ποιό εἶναι τό «ζουμί» (ἤ, ἄν θέλετε τή γυμνή ἀλήθεια, ποιά εἶναι *ἡ βρωμιά* καί ποιά *ἡ ψευτιά*) τῆς λεξούλας γιά «προσιτότητα».

Πρόκειται γιά τήν πιό ἐλεεινή, τήν πιό αἰσχρή, τήν πιό ποταπή λέξη τοῦ ρωσικοῦ πολιτικοῦ λεξιλογίου. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς γραμματικῆς εἶναι γελοῖο νά λές: «ἐγώ παραδέχομαι μόνο τά προσιτά μέσα», γιατί ποιός δέν ξέρει ὅτι *τό ἀπρόσιτο* δέν εἶναι προσιτό; Μά ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ κόμπος, ὅτι τό ζήτημα στήν περίπτωση αὐτή δέν εἶναι γραμματολογικό, ἀλλά πολιτικό. Οἱ ἐργάτες θεωροῦν προσιτό *ὄχι* αὐτό πού θεωροῦν προσιτό οἱ Κονοβάλοφ, Μιλιουκόφ καί Σία.

Ἄς πάρω ἕνα ἀρνητικό παράδειγμα. Οἱ ἐργάτες θεωροῦν *μή* προσιτό ἕνα «μέσο», ὅπως εἶναι τό νά χαρακτηρίζεις σήμερα τό λόγο τοῦ Ροντζιάνκο «συνταγματικό» καί αὔριο νά βρίζεις τούς ὀχτωβριστές (πού ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη ἤ καί ἀπό πιό νωρίτερα ἀκόμη δέν πρόδοσαν τόν ἑαυτό τους καί δέν προδίνουν τούς Πουρισκέβιτς) γιά ποταπότητα.

Οἱ ἐργάτες, τό ξέρω πολύ καλά, θεωροῦν ἕνα τέτιο μέσο καί μιά τέτια μέθοδο «μή προσιτή» αἰσχρότητα. Οἱ Κονοβάλοφ καί Μιλιουκόφ τό θεωροῦν αὐτό «προσιτή» «συνταγματική τακτική».

Ἄς πάρουμε τώρα ἕνα παράδειγμα θετικό... Αἴφνης... τό ἄρθρο 129... Ὄχι, ξέρετε, κύριοι, ἐπιτρέψτε μου νά *μήν* πάρω θετικό παράδειγμα ἀπό τό συγκεκριμένο ἄρθρο, τή συγκεκριμένη ἐφημερίδα ἤ τό συγκεκριμένο περιοδικό! Σέ ἀντάλλαγμα ὅμως, ἄν ἤμουν στή σύσκεψη καί ἄν στή σύσκεψη οἱ Κονοβάλοφ καί οἱ Μιλιουκόφ ὑπόσχονταν ὅτι δέν θά γίνουν καταδότες, θά μποροῦσα νά ἀναφέρω ἕνα ζωντανό, καλό, ὑπέροχο, πειστικότατο, καί ἱστορικό, καί στατιστικό, θετικό παράδειγμα!.. Μέ σκανδαλίζει, μά τό θεό, ὁ πειρασμός νά πῶ τί θεωροῦν προσιτό καί στόν τομέα τῆς δράσης γενικά καί στόν τομέα *τοῦ πορτοφολιοῦ* ἰδιαίτερα, ἀπό τή μιά μεριά οἱ ἐργάτες κι' ἀπό τήν ἄλλη οἱ Κονοβάλοφ καί Μιλιουκόφ... Μά θά συγκρατηθῶ...

Θά ἔπρεπε νά πᾶμε στή σύσκεψη. Ἐκεῖ *μποροῦσε* νά ὑπάρχει μεγαλύτερη ἐλευθερία λόγου, ἀπ' ὅ,τι «σέ ἄλλα μέρη». Ἐκεῖ θά

ἔπρεπε νά προτείνουμε στή δημοκρατία νά μιλήσει γιά τή ζημιά πού κάνει ὁ ρεφορμισμός, αὐτό θά ἦταν ἐπίκαιρο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ζητήματος πού ἔχει ἀνακινηθεῖ. Θά πρόκυπταν *δυό* ἀποφάσεις: ἡ δημοκρατική καί ἡ φιλελεύθερη, ἡ «ἀπρόσιτη» στούς φιλελευθέρους (προσιτή ὅμως στούς ἐργάτες καί στούς συνειδητούς μικροαστούς, ἔστω καί σέ μιά μερίδα ἀπό αὐτούς) καί ἡ «προσιτή» στούς Κονοβάλοφ. Τό κοινό θά διάβαζε καί τίς δυό ἀποφάσεις ἤ θ' ἄκουγε καί τίς δυό ἀποφάσεις καί *θά σκεφτόταν πάνω* σ' αὐτές. Θά ἐμβάθυνε. Τά μυαλά θά κινοῦνταν. Οἱ ἄνθρωποι θά ἄρχιζαν νά συγκρίνουν καί νά ἀντιπαραθέτουν.

Καί ὕστερα ἀπό λίγο καιρό, ὁπωσδήποτε, ἀπό τή μερίδα τῆς δημοκρατίας, τή γοητευμένη ἀπό τίς φιλελεύθερες λεξοῦλες καί τίς κούφιες φράσεις, θά ἄρχιζε *νά ἀπομακρύνεται* ἡ δημοκρατία πού θεωρεῖ «ἀπρόσιτη» τή φιλελεύθερη αἰσχρότητα καί προσιτό κάτι ἄλλο. Κι' αὐτό θά ἦταν *ἐπίσης* μιά «κοινή ἐνέργεια», μόνο πού δέν θά γινόταν στό πνεῦμα τῶν κοινῶν συζητήσεων μέ τούς φιλελευθέρους γιά τά ὅρια τοῦ «προσιτοῦ» στό φιλελευθερισμό.

Ναί, ναί, ἡ ἐφημερίδα «Λούτς» καθοδηγεῖται ἀπό ἐλεεινούς φιλελευθέρους, χρειάζονται ὅμως μερικά ἀκόμη τέτια ὠφέλιμα κύρια ἄρθρα, σάν αὐτό πού δημοσιεύτηκε στό φύλ. ἀρ. 189 καί οἱ ἐργάτες θά καταλάβουν ὁριστικά ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ «ἀνόητοι ποιμένες». Συνεχίστε, κύριοι συντάκτες τῆς «Λούτς», ὥρα σας καλή!

Γράφτηκε ὄχι νωρίτερα
ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913
Ὑπογραφή: Ποστορόννι

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά
σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΑΛΥΤΕΡΕΥΕΙ Ή ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΥΕΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΑΣ;

Μ' αὐτό τόν τίτλο κάποιος ἐπίσημος καλαμαράς, ὁ κ. Γ. Π-φ, δημοσίευσε ἕνα ἀρθράκι στήν ἐπίσημη «Τοργκόβο-Προμίσλενναγια Γκαζέτα» [73] (ἀρ. φύλ. 100), προσπαθώντας, φυσικά, νά ἀποδείξει πώς ἡ ἀγροτιά βελτιώνει τή θέση της καί «ἀναμφισβήτητα... προοδεύει χρόνο μέ τό χρόνο σταθερά».

Εἶναι ἐξαιρετικά διδακτικό ὅτι τά στοιχεῖα πού παραθέτει ὁ ἀρθρογράφος μαρτυροῦν *ἴσα-ἴσα τό ἀντίθετο!* Χαρακτηριστική ἀπόδειξη τῆς ξετσίπωτης ψευτιᾶς τῶν ἐπίσημων ἀρθρογράφων καί τῶν ἐπίσημων ἐφημερίδων!

Καί ποιά εἶναι τά στοιχεῖα τοῦ ἀρθρογράφου; Ἄς σημειώσουμε, πρίν ἀπ' ὅλα, πώς δέν ὑποδείχνει συγκεκριμένα καμιά πηγή. Καί γι' αὐτό δέν πρέπει οὔτε στιγμή νά πιστέψουμε πώς ὁ ἐπίσημος καλαμαράς παραθέτει ἀπό πρῶτο χέρι στοιχεῖα ἀπό ἄγνωστη πηγή καί πώς τά παραθέτει σωστά.

Ἀλλά ἄς δεχτοῦμε, γιά μιά στιγμή, πώς τά παραθέτει σωστά.

«Μερικά ζέμστβο — γράφει — λογουχάρη, τῆς Μόσχας, γιά νά διαπιστώσουν ἄν χειροτερεύει ἤ βελτιώνεται ἡ κατάσταση τῆς ἀγροτιᾶς, καταφεύγουν στήν ἔρευνα (μέ βάση ἕνα ἐρωτηματολόγιο). Οἱ τοπικοί ἀνταποκριτές τῶν ζέμστβο δίνουν γενικές ἀπαντήσεις, πού ὕστερα καταμετροῦνται.

Ἀποτέλεσμα αὐτῶν τῶν πολύχρονων (γιά 6 χρόνια) ἐρευνῶν — γράφει ὁ κ. Γ. Π-φ — ἦταν γιά τήν κεντρική ζώνη ἕνας ἀρκετά περίεργος πίνακας καί συγκεκριμένα: σέ 100 ἀπαντήσεις ὅλων τῶν κατηγοριῶν ἀναλογοῦσαν»

Ἀπαντήσεις πού δείχνουν πώς ἡ οἰκονομική εὐημερία τῶν ἀγροτῶν:

Χρόνος	Αὐξάνει	Μειώνεται	Μένει στό ἴδιο ἐπίπεδο	Σύνολο ἀπαντήσεων
1907	15	44	41	100
1908	8	53	39	100
1909	8	64	28	100
1910	21	34	45	100
1911	32	16	52	100
1912	38	15	47	100

Καί νά, ὁ ἀρθρογράφος τῆς ἐπίσημης ἐφημερίδας βγάζει τό συμπέρασμα: «στά τελευταῖα τρία χρόνια... σημειώθηκε μιά σταθερή ἄνοδος τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἀγροτιᾶς, μέ ἀντίστοιχη μείωση τοῦ ποσοστοῦ στίς στῆλες «μειώνεται» καί «στό ἴδιο ἐπίπεδο»».

Κοιτάξτε προσεκτικά τούς ἀριθμούς. Στά πρῶτα τρία χρόνια ἔχουμε μιά ὁλοφάνερη καί τεράστια *μείωση*. Στά τελευταῖα τρία χρόνια ἔχουμε *αὔξηση*, μά σημαντικά πιό ἀδύνατη ἀπό τή μείωση πού εἴχαμε στά πρῶτα τρία χρόνια!!

Ὁ ἴδιος κ. Γ. Π-φ ἀναγνωρίζει πώς οἱ διακυμάνσεις αὐτές «συμπίπτουν μέ τίς διακυμάνσεις τῆς σοδιᾶς».

Γιατί λοιπόν, προκειμένου νά βγάλει ἕνα *γενικό* συμπέρασμα, περιορίζεται στήν τριετία τῆς καλῆς σοδιᾶς καί *ξεχνᾶ* τίς τριετίες τῆς κακῆς σοδιᾶς; Πῶς θά λέγαμε τόν ἔμπορο πού, κάνοντας ἀπολογισμό τῶν οἰκονομικῶν του, θά παρουσίαζε τά κέρδη του, *μά θά ἔκρυβε τίς ζημιές;* Θά τόν λέγαμε ἀπατεώνα, ἔτσι δέν εἶναι, κ. ἐπίσημε ἀρθρογράφε τῆς κυβερνητικῆς ἐφημερίδας;

Ἄς κάνουμε αὐτή τήν ἁπλή — μά ὑποχρεωτική γιά ὅλους, ἐκτός ἀπό τούς ἀπατεῶνες — ἀριθμητική πράξη, ὑπολογίζοντας ὄχι μόνο τό κέρδος, μά καί τή ζημιά, ὄχι μόνο τά σύν, μά καί τά πλήν, ὄχι μόνο τίς καλές σοδιές, μά καί τίς «σιτοδεῖες». Γιά τό σκοπό αὐτό πρέπει νά προσθέσουμε ὅλα μαζί τά στοιχεῖα τῶν 6 χρόνων καί νά διαιρέσουμε τό συνολικό ποσό μέ τό 6 (καταπληκτικά σοφό, κ. ἐπίσημε δημοσιολόγε, ἔ;). Ἔτσι θά ἔχουμε κατά *μέσο ὅρο* τά στοιχεῖα γιά ὅλη τήν ἑξάχρονη ἀντεπαναστατική περίοδο.

Τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι τά ἑξῆς. Ἀπό τίς 100 ἀπαντήσεις ἦταν:

Εὐνοϊκές («βελτιώνεται» ἡ κατάσταση τῶν ἀγροτῶν) 20, δυσμενεῖς («χειροτερεύει» ἡ κατάσταση τῶν ἀγροτῶν) 38, μέση κατηγορία («στό ἴδιο ἐπίπεδο») 42.

Αὐτό εἶναι τό συμπέρασμα. Καί τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει πώς *ἡ ἀγροτιά φτωχαίνει καί καταστρέφεται.* Στά 6 χρόνια τῆς ἀντεπανάστασης ὁ ἀριθμός τῶν *δυσμενῶν* ἀπαντήσεων εἶναι κατά μέσο ὅρο *σχεδόν δυό φορές μεγαλύτερος* ἀπό τόν ἀριθμό τῶν εὐνοϊκῶν ἀπαντήσεων!!

Τό συμπέρασμα αὐτό μποροῦμε νά τό ἐκφράσουμε παραστατικά, ἐπεκτείνοντάς το σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία καί παίρνοντας τά 20 ἑκατομμύρια τῶν ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν μέ τόν παρακάτω τρόπο:

Μέσα σέ ἕξι χρόνια βελτίωσαν τήν κατάστασή τους 4 ἑκατομμύρια ἀγροτικές οἰκογένειες, φτώχυναν 7 ἑκατομμύρια 600

χιλιάδες οἰκογένειες, ἔμειναν στό προηγούμενο (δηλ. ἄθλιο) ἐπίπεδο 8 ἑκατομμύρια 400 χιλιάδες οἰκογένειες!

Καί αὐτό σέ περίοδο ὑψηλῶν τιμῶν, ὅταν οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη μάζευαν μέ τά φτυάρια τό χρυσό.

Οἱ ἀγρότες θά εὐγνωμονοῦν, ὅπως φαίνεται καί θά εὐλογοῦν τήν τσιφλικάδικη Δούμα καί τήν τσιφλικάδικη κυβέρνηση.

Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 16 τοῦ Μάη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 111
Ὑπογραφή: Φ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΤΟΠΟΡΑ ΑΣΙΑ

Ἡ ἀντιπαράθεση αὐτῶν τῶν λέξεων φαίνεται σάν παραδοξολογία. Ποιός δέν ξέρει πώς ἡ Εὐρώπη εἶναι πρωτοπόρα καί ἡ Ἀσία καθυστερημένη; Μά στίς λέξεις πού διαλέχτηκαν γιά τήν τιτλοφόρηση τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ὑπάρχει μιά πικρή ἀλήθεια.

Γιά τήν πολιτισμένη καί πρωτοπόρα Εὐρώπη, μέ τή λαμπρή ἀναπτυγμένη τεχνική της, μέ τόν πλούσιο, πολύπλευρο πολιτισμό καί τή συγκρότησή της, ἦρθε μιά τέτια ἱστορική στιγμή, πού ἡ κυρίαρχη ἀστική τάξη, ἀπό φόβο μπροστά στό προλεταριάτο πού ἀναπτύσσεται καί δυναμώνει, ὑποστηρίζει καθετί τό ὀπισθοδρομικό, καθετί πού πεθαίνει, καθετί τό μεσαιωνικό. Ἡ ἀστική τάξη πού πεθαίνει συνενώνεται μέ ὅλες τίς δυνάμεις πού ἔφαγαν τά ψωμιά τους καί πού πεθαίνουν, γιά νά διατηρήσει τήν κλονιζόμενη μισθωτή σκλαβιά.

Στήν πρωτοπόρα Εὐρώπη κυριαρχεῖ ἡ ἀστική τάξη πού ὑποστηρίζει καθετί τό ὀπισθοδρομικό. Ἡ Εὐρώπη εἶναι σήμερα πρωτοπόρα ὄχι *χάρη* στήν ἀστική τάξη, ἀλλά *παρά* τή θέληση τῆς ἀστικῆς τάξης, γιατί μονάχα τό προλεταριάτο ὁλοένα καί μεγαλώνει τή στρατιά τῶν ἑκατομμυρίων ἀγωνιστῶν γιά ἕνα καλύτερο μέλλον, μονάχα αὐτό διατηρεῖ καί ἐπεκτείνει τήν ἀνειρήνευτη ἐχθρότητα πρός τήν καθυστέρηση, τή βαρβαρότητα, τά προνόμια, τή σκλαβιά καί τήν ταπείνωση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο.

Στήν «πρωτοπόρα» Εὐρώπη *πρωτοπόρα* τάξη εἶναι *μονάχα* τό προλεταριάτο. Ἀντίθετα, ἡ σημερινή * ἀστική τάξη εἶναι ἕτοιμη νά κάνει κάθε βαρβαρότητα, θηριωδία καί ἔγκλημα γιά νά ὑπερασπίσει τήν καπιταλιστική σκλαβιά πού χάνεται.

---

* Ἐδῶ, φαίνεται, πρέπει νά διαβαστεῖ «διεφθαρμένη». *Ἡ Σύντ.*

Καί εἶναι ζήτημα, ἄν μπορεῖ κανείς νά παραθέσει πιό χτυπητό παράδειγμα πού νά δείχνει αὐτό τό σάπισμα *ὅλης* τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τήν ὑποστήριξη πού αὐτή παρέχει στήν *ἀντίδραση* τῆς Ἀσίας γιά τούς ἰδιοτελεῖς σκοπούς τῶν χρηματιστῶν καί τῶν ἀπατεώνων-καπιταλιστῶν.

Παντοῦ στήν Ἀσία ἀναπτύσσεται, πλαταίνει καί δυναμώνει ἕνα ἰσχυρό δημοκρατικό κίνημα. Ἐκεῖ ἡ ἀστική τάξη βαδίζει *ἀκόμη* μαζί μέ τό λαό ἐνάντια στήν ἀντίδραση. Ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἄνθρωποι ἀφυπνίζονται καί ζητοῦν καλύτερη ζωή, φῶς, ἐλευθερία. Τί ἐνθουσιασμό προκαλεῖ αὐτό τό παγκόσμιο κίνημα στίς καρδιές ὅλων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν, πού ξέρουν πώς ὁ δρόμος πρός τόν κολλεχτιβισμό περνάει μέσα ἀπό τή δημοκρατία! Πόση συμπάθεια πρός τή νεαρή Ἀσία τρέφουν ὅλοι οἱ τίμιοι δημοκράτες!

Καί ἡ «πρωτοπόρα» Εὐρώπη; Ληστεύει τήν Κίνα καί βοηθάει τούς ἐχθρούς τῆς δημοκρατίας, τούς ἐχθρούς τῆς ἐλευθερίας στήν Κίνα!

Νά ἕνα ἁπλό, μά διδακτικό παράδειγμα. Ἡ σύναψη τοῦ νέου κινεζικοῦ δανείου ἔγινε *ἐνάντια* στήν κινεζική δημοκρατία: ἡ «Εὐρώπη» εἶναι *ὑπέρ* τοῦ Γιουάν Σί-κάι, πού ἑτοιμάζει στρατιωτική δικτατορία. Γιατί εἶναι μαζί του; Γιατί εἶναι συμφερτικός ἐπιχειρηματίας. Τό δάνειο ὑπογράφηκε γιά τό ποσό τῶν 250 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν περίπου καί ἐκδόθηκε στά 84 %. Αὐτό σημαίνει: οἱ ἀστοί τῆς «Εὐρώπης» *μετρᾶνε* στούς κινέζους 210 ἑκατομμύρια, ἐνῶ ἀπό τό λαό παίρνουν 225 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ὁρίστε ἀμέσως-ἀμέσως, μέσα σέ μερικές ἑβδομάδες, ἕνα καθαρό κέρδος ἀπό *15 ἑκατομμύρια ρούβλια!* Πολύ «*καθαρό*» πραγματικά κέρδος, δέν εἶναι ἔτσι;

Κι᾿ ἄν ὁ κινεζικός λαός δέν ἀναγνωρίσει τό δάνειο, μιά καί στήν Κίνα ὑπάρχει δημοκρατία καί ἡ πλειοψηφία στή βουλή εἶναι *ἐνάντια* στό δάνειο;

Ὤ, τότε ἡ «πρωτοπόρα» Εὐρώπη θά ἀρχίσει νά ξεφωνίζει γιά «πολιτισμό», «τάξη», «κουλτούρα» καί «πατρίδα»! Τότε θά κινήσει τά *κανόνια* καί θά πνίξει τή δημοκρατία τῆς «καθυστερημένης» Ἀσίας σέ συμμαχία μέ τόν τυχοδιώκτη, προδότη καί φίλο τῆς ἀντίδρασης Γιουάν Σί-κάι!

Ὅλη ἡ κυρίαρχη Εὐρώπη, ὅλη ἡ εὐρωπαϊκή ἀστική τάξη *συνασπίζεται* μέ ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης καί τοῦ μεσαιωνισμοῦ τῆς Κίνας.

Ἀπό τό ἄλλο μέρος, ὅλη ἡ νεαρή Ἀσία, δηλαδή ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἐργαζόμενοι στήν Ἀσία, ἔχουν ἕνα σίγουρο

σύμμαχο στό πρόσωπο τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν πολιτισμένων χωρῶν. Καμιά δύναμη στόν κόσμο δέν θά μπορέσει νά ἐμποδίσει τή νίκη του, πού θά ἀπελευθερώσει καί τούς λαούς τῆς Εὐρώπης καί τούς λαούς τῆς Ἀσίας.

Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 113

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΤΣΙΦΛΙΚΑΔΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΛΑΝΟΔΙΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ ΓΗΣ

Ἡ ἐφημερίδα τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων «Νόβογε Βρέμια» δημοσιεύει ἐνδιαφέρουσες συζητήσεις τῶν τσιφλικάδων τῆς Πολωνίας καί γενικά τῶν παραμεθόριων περιοχῶν τῆς Ρωσίας σχετικά μέ τήν ἀποδημία τῶν ἐργατῶν γῆς γιά δουλιά στή Γερμανία καί σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες.

Ἡ ἀποδημία μεγαλώνει γρήγορα. Τό 1901 ὑπολογιζόταν ὅτι τό χρόνο ἀποδημοῦν 218 χιλιάδες ἄτομα. Τό 1911 ἡ ἀποδημία ὑπολογιζόταν σέ 740 χιλιάδες ἄτομα, δηλαδή πάνω ἀπό τρεῖς φορές μεγαλύτερη ἀπό ἐκείνη τοῦ 1901. Τό 1912 ἡ ἀποδημία ἔφτασε ἴσως τίς 800 χιλιάδες περίπου.

Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι, ἐκτός ἀπό τούς πολωνούς ἀγρότες καί ἐργάτες, ἀρχίζουν νά φεύγουν γιά τή Γερμανία καί ρῶσοι ἐργάτες ἀπό τό κέντρο τῆς Ρωσίας. «Τώρα δέν εἶναι σπάνιο φαινόμενο νά συναντήσεις στά σύνορα καί στό ἐξωτερικό κατοίκους τῆς Τούλας, τοῦ Ὀριόλ καί τοῦ Ριαζάν». Ἡ χορήγηση *δωρεάν* δεκάμηνων διαβατηρίων γιά τό ἐξωτερικό στούς ἐργάτες πού πηγαίνουν γιά γεωργικές δουλιές, δυναμώνει τήν κίνηση αὐτή.

Ποῦ ὀφείλεται αὐτό; Στό γεγονός ὅτι οἱ ρῶσοι ἀγρότες καταστρέφονται ὅλο καί περισσότερο, οἱ δουλιές στή Ρωσία γίνονται ὅλο καί λιγότερες, ἐξαιτίας τῆς γενικῆς στασιμότητας τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, πού συνθλίβεται ἀπό τούς φεουδάρχες καί τήν αὐθαιρεσία. Ὁ μισθός ἐργασίας στή Ρωσία διατηρεῖται σέ ἕνα δουλοπαροικιακό χαμηλό ἐπίπεδο.

Ἡ μέση χρονιάτικη πληρωμή τοῦ ἐργάτη γῆς στή Ρωσία ὑπολογίζεται σέ 62 ρούβλια· ἄν προσθέσουμε 46 ρούβλια τό χρόνο σάν ἀξία τῶν τροφίμων, ἔχουμε συνολικό ποσό πληρωμῆς 108 ρούβλια τό χρόνο. Ἐνῶ στή Γερμανία ἡ μέση πληρωμή εἶναι 180 *ρούβλια* τό χρόνο, δηλαδή σχεδόν *δυό φορές μεγαλύτε-*

ρη!! (Σημειώνουμε σέ παρένθεση ὅτι στήν Ἀγγλία ἡ πληρωμή τοῦ ἐργάτη γῆς ἀνέρχεται σέ 300 ρούβλια τό χρόνο καί στήν Ἀμερική σέ 500 ρούβλια.)

Εἶναι φυσικό ὅτι ἀπό τήν καταδυναστευόμενη, νηστική κι' ἐξαθλιωμένη Ρωσία *ἑκατοντάδες χιλιάδες* ἐργάτες τρέχουν νά βροῦν δουλιά στή Γερμανία, φτάνοντας καί πιό πέρα, στή Δανία, στήν Ἑλβετία, στή Γαλλία. Ἐκεῖ οἱ ἐργάτες μαθαίνουν νά βλέπουν ἕναν ὑψηλότερο πολιτισμό, μιάν ἀσύγκριτα καλύτερη καλλιέργεια τῆς γῆς, ἀσύγκριτα ὑψηλότερες σοδιές καί — τό κυριότερο — πολιτική ἐλευθερία, ἐλευθερία τοῦ ἐργατικοῦ τύπου καί τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων.

Καί στό σημεῖο αὐτό οἱ κ.κ. τσιφλικάδες ἀνοίγουν συζητήσεις: μερικοί λένε ὅτι εἶναι ὠφέλιμη γιά τό ἀφεντικό ἡ μαζική αὐτή ἐκπαίδευση τῶν ἐργατῶν μας νά χρησιμοποιοῦν καλύτερες μεθόδους γεωργίας. Ἄλλοι ὅμως τσιφλικάδες ἀγανακτοῦν, γιατί ἡ ἀποδημία τῶν ἐργατῶν ἀνεβάζει τό μεροκάματο στά μέρη ἀπ' ὅπου φεύγουν.

Στή Ρωσία, μιλώντας γενικά — καί στή ρωσική νομοθεσία εἰδικά — ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη *τῶν δεύτερων* τσιφλικάδων πού θά ἐπιθυμοῦσαν νά δοῦν τούς ἀγρότες «μόνιμα ἐγκαταστημένους» (δηλαδή δεμένους μέ τή γῆ), ὑπάκουους (γιά νά μήν ἔχουν ποῦ νά πᾶνε), ἀποκτηνωμένους, καθυστερημένους (γιά νά μή βλέπουν ὅτι μπορεῖ νά ζεῖ κανείς καλύτερα καί ὅτι οἱ ἐργάτες ζοῦν καλύτερα στίς ἄλλες χῶρες).

Εὐτυχῶς αὐτοί οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες, ὅσο κι' ἄν τσακίζουν τή ρωσική ζωή, ὅσο κι' ἄν τήν παραμορφώνουν, δέν ἔχουν πιά τή δύναμη νά σταματήσουν τόν παγκόσμιο καπιταλισμό, πού ἀποσπᾶ καί τό ρῶσο μουζίκο ἀπό τήν ἀρκουδίσια ἀπομόνωσή του.

[Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 113 Ὑπογραφή: Ντ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΣΧΗΜΑ!

(ΕΦΙΣΤΟΥΜΕ ΑΚΟΜΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΤΗΣ «ΛΟΥΤΣ» ΚΑΙ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»)

Στήν «Πράβντα», άρ. φύλ. 102 *, είχα έπιστήσει τήν προσοχή τών συντρόφων-άναγνωστών στήν έπιφυλλίδα τής «Λούτς», άρ. φύλ. 93 καί 94.

Έκανα σύγκριση τής έπιφυλλίδας αυτής μέ τά άρθρα «Επίμαχα ζητήματα» ** πού δημοσιεύτηκαν *τόν ίδιο καιρό* στήν «Πράβντα». Έλεγα: ή «Πράβντα» σ' αυτά τά άρθρα δίνει στόν άναγνώστη στοιχεία καί ντοκουμέντα γιά τή λύση τών έπίμαχων ζητημάτων οργάνωσης καί τακτικής, ένώ ή «Λούτς» στή σχετική της έπιφυλλίδα κάνει κουτσομπολιό καί προσωπικές έπιθέσεις, πού δέν θά βοηθήσουν τούς έργάτες νά μπουν στό νόημα τής διαμάχης, παρά μόνο θά θολώσουν τό μυαλό τους.

Έλεγα πώς ή έπιφυλλίδα αυτή χρησιμοποιεί γιά τούς καθοδηγητές τής έπανάστασης τού 1905 τήν ίδια γλώσσα πού χρησιμοποιούν τά όργανα τών κατατρομαγμένων τσιφλικάδων καί τών έξοργισμένων ένάντια στούς έργάτες φιλελευθέρων.

Ή «Λούτς» έξαπόστειλε ένάντιά μου τόν έργάτη Γκέρμαν. Ό έργάτης Γκέρμαν είναι άνθρωπος πολύ άποφασιστικός καί έτοιμόλογος. Γι' αυτό καί μ' έβρισε πολύ άσχημα. Έγώ, βλέπετε, «θέλω νά παραπλανήσω τούς συντρόφους-άναγνώστες» καί λέω «ένσυνειδήτως ψέματα», καί άπό όσα λέω, τίποτε δέν υπήρξε στήν πραγματικότητα. Καί ό έργάτης Γκέρμαν, άφού μέ κατηγόρησε γιά ένα σωρό άμαρτήματα, άπαρίθμησε τούς τίτλους μιάς σειράς άρθρων τής «Λούτς» καί μέ αυτό τελειώνει τό άρθρο του.

* Βλ. σέ τούτο τόν τόμο, σελ. 116-118. *Ή Σύντ.*

** Βλ. σέ τούτο τόν τόμο, σελ. 67-74. *Ή Σύντ.*

῾Ωραῖα! Μά τί θά γίνει μέ ἐκείνη τή ἐπιφυλλίδα τῆς «Λούτς», γιά τήν ὁποία μιλοῦσα στήν πραγματικότητα καί ἀπό τήν ὁποία εἶχα παραθέσει ἀποσπάσματα; Σχετικά μέ αὐτήν ὁ ἐργάτης Γκέρμαν *δέν ἀνάφερε οὔτε λέξη* σ' ὅλο τό ἄρθρο του, οὔτε προσπάθησε νά ἀμφισβητήσει τήν ὀρθότητα τῶν φράσεων πού παράθεσα ἀπ' αὐτήν, καί στήν ἐκτίμηση τῆς ἐπιφυλλίδας αὐτῆς ἀπό μέρους μου, σάν ἐπιφυλλίδας ἀπαράδεκτης γιά τόν ἐργατικό τύπο, δέν ἀντιπαράθεσε τίποτε. Πῶς γίνεται αὐτό; Μέ βρίσατε, καλέ μου ἄνθρωπε, μέ ὅλη τήν ψυχή σας, μά ἀπό ὅσα εἶπα γιά τήν ἐπιφυλλίδα τῆς «Λούτς» ὄχι μόνο δέν μπορέσατε νά διαψεύσετε οὔτε μιά μοναδική λεξούλα, μά οὔτε κι' ἀποπειραθήκατε νά τό κάνετε.

῾Υπῆρχε στά φύλ. ἀρ. 93 καί 94 ἡ ἐπιφυλλίδα, γιά τήν ὁποία ἔγραφα; —῾Υπῆρχε. Τότε μέ ποιό δικαίωμα γράφετε πώς «τίποτε παρόμοιο στήν πραγματικότητα δέν ὑπῆρξε»;

᾿Ηταν ἡ ἐπιφυλλίδα αὐτή γεμάτη κουτσομπολιό καί γκρίνια ἀντί μιᾶς ἤρεμης ἀνάλυσης τῶν διαφωνιῶν; Σχετικά μέ αὐτό δέν τολμήσατε νά πεῖτε οὔτε μιά λεξούλα! Μά τότε μέ ποιό δικαίωμα μοῦ ἀποδίδετε τήν κατηγορία πώς θέλω «νά παραπλανήσω τούς συντρόφους»;

Διαλογιστήκατε τί γράφατε; Σκεφτήκατε καθόλου ὅτι, κατηγορώντας ἕναν συνεργάτη μιᾶς ἐργατικῆς ἐφημερίδας πώς γράφει «ἐνσυνειδήτως ψέματα» καί πώς θέλει «νά παραπλανήσει τούς ἀναγνῶστες», πρέπει νά εἶστε ἕτοιμος νά ἀναλάβετε τήν εὐθύνη ὄχι μόνο μπροστά σέ μένα, ἀλλά καί χωριστά σέ ὅλους ἐκείνους πού στέκουν στό πλευρό τῆς «Πράβντα», δηλ. στούς ἐργάτες ἀναγνῶστες της;

᾿Αναλάβατε νά ὑπερασπίσετε τή «Λούτς» ἀπό τήν κατηγορία πού τῆς ἀπόδοσα, πώς στήν ἐπιφυλλίδα πού δημοσιεύτηκε στά φύλλα της 93 καί 94 δέν ξεδιαλύνει τά ἐπίμαχα ζητήματα, ἀλλά θολώνει τά μυαλά τῶν ἀναγνωστῶν μέ κουτσομπολιά καί «προσωπικά». Καί γι' αὐτό δημοσιεύσατε στίς σελίδες τῆς ἴδιας τῆς «Λούτς» ἕνα σωρό ἀστήρικτες κατηγορίες καί ὁλοφάνερες συκοφαντίες (ὁ «᾿Αναγνώστης» (δηλαδή ἐγώ) θέλει νά παραπλανήσει τούς συντρόφους-ἀναγνῶστες), δηλαδή κάνατε ἀκριβῶς τό ἴδιο, γιά τό ὁποῖο κατηγοροῦσα τή «Λούτς» σχετικά μέ τήν ἐπιφυλλίδα τοῦ φύλ. ἀρ. 94. *Μέ τό ἄρθρο σας* δέν ἀνασκευάσατε, ἀλλά *ἐπιβεβαιώσατε τήν κατηγορία μου κατά τῆς «Λούτς»*.

Τώρα μπορεῖ ἴσως νά πεῖτε: ὅλα αὐτά ἔγιναν ἀπό τήν ἀπειρία μου. ῾Ωραῖα! Μά τό ἀρθράκι σας τό εἶδε ἡ Συντακτική ἐπιτροπή. Γιατί δέν σᾶς κατέστησε προσεκτικό; Γιατί δέν σᾶς εἶπε ὅτι, κα-

τηγορώντας με, έπρεπε πρώτα νά άνασκευάσετε τά όσα είπα γιά τά γεγονότα πού άνάφερα καί όχι νά παρακάμψετε τά γεγονότα αύτά μέ μιά νέα άποσιώπηση; Γιατί; Έπειδή, προφανώς, ή Συντακτική έπιτροπή ήξερε πώς όλα όσα είπα γιά τήν έπιφυλλίδα πού δημοσιεύτηκε στά φύλ. άρ. 93 καί 94 είναι άλήθεια, ήξερε πώς είναι άδύνατο νά μέ διαψεύσει. Καί γι' αύτό σάς έξαπόλυσε σάν άπλό όργανο βρισιάς, δηλαδή έπανάλαβε καί πάλι τή δική της μέθοδο, γιά τήν όποία άκριβώς τήν κατηγορούσα στό πρώτο άρθρο.

Ήταν λοιπόν καλός ό ρόλος πού παίξατε σεϊς — ό ύπογραφόμενος «έργάτης» — στά χέρια τής Συντακτικής έπιτροπής τής «Λούτς»;

«Πράβντα», άρ. φύλ. 114,
19 τοΰ Μάη 1913
Ύπογραφή: Άναγνώστης

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τής έφημερίδας
«Πράβντα»

Η ΤΣΙΦΛΙΚΑΔΙΚΗ ΓΑΙΟΡΥΘΜΙΣΗ

Στή συζήτηση σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό στήν IV Κρατική δούμα ἀναφέρθηκαν, ὅπως πάντα, πάρα πολλά ἄχρηστα πράγματα. Καί οἱ προσπάθειες τοῦ Μάρκοφ τοῦ 2ου νά βάλει τρικλοποδιά στόν Κοκοβτσόφ καί οἱ προσπάθειες τοῦ Κοκοβτσόφ νά «ἐξορκίσει» μέ λόγια τό δουλοπαροικιακό χαρακτήρα τῆς πολιτικῆς «μας» καί τοῦ προϋπολογισμοῦ μας καί οἱ προσπάθειες τῶν καντέτων νά διαβεβαιώσουν τό εὐκολόπιστο κοινό πώς τάχα ὁ Κοκοβτσόφ «θεώρησε ἀναγκαῖο νά ὑπολογίσει» στήν IV Δούμα *ἀκριβῶς τούς καντέτους*, ὅλα αὐτά δέν εἶναι παρά ἕνας ἀνιαρός, συνηθισμένος, ὑποκριτικός θόρυβος.

Στόν ὑποκριτικό ὅμως αὐτό θόρυβο ὑπάρχουν καί κόκκοι ἀλήθειας. Τούς κόκκους αὐτούς προσπάθησαν νά τούς κρύψουν πιό βαθιά οἱ διάφοροι Μάρκοφ, Κοκοβτσόφ καί Σινγκαριόφ. Ἀξίζει τόν κόπο νά τούς βγάλουμε στήν ἐπιφάνεια.

«Στάθηκα τόσο πολύ στό ζήτημα τῆς γαιορύθμισης — εἶπε ὁ Κοκοβτσόφ στίς 13 τοῦ Μάη — γιατί στό ζήτημα αὐτό βρίσκεται πραγματικά ἡ πλήρης λύση τοῦ αἰνίγματος γιά τό μέλλον τῆς Ρωσίας...»

Δέν πρέπει νά μιλάει κανείς γιά «πλήρη» λύση τοῦ αἰνίγματος οὔτε καί γιά τό «μέλλον» γενικά, ἀλλά γιά τό μέλλον τοῦ συστήματος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, τοῦ συστήματος τῆς παντοδυναμίας τῆς «γραφειοκρατίας» καί τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων. Μέ τήν *παλιά* συγκρότηση τοῦ χωριοῦ δέν *μποροῦμε* νά διατηρήσουμε τήν ἐξουσία, ἐκεῖ κατάληξαν οἱ τσιφλικάδες αὐτοί, διδαγμένοι ἀπό τήν πικρή πείρα. Γιά νά τή διατηρήσουμε πρέπει νά μετασχηματίσουμε μέ τό δικό μας τρόπο τό παλιό χωριό σέ ἀστικό χωριό. Νά ἡ βάση καί ἡ οὐσία τοῦ «ζητήματος τῆς γαιορύθμισης».

«... Θά μπορέσει νά τό κάνει αὐτό ἡ κυβέρνηση; Θά φέρει — συνεχίζει ὁ ὑπουργός — αὐτή (ἡ γαιορύθμιση) τήν ὠφέλεια πού ὑπολογίζουν τόσο ἡ κυβέρνηση, ὅσο καί τά νομοθετικά σώματα; αὐτό θά τό δείξει τό μέλλον...»

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς τό μέλλον *ὅλα* θά τά ἀποκαλύψει καί *ὅλα* θά τά δείξει. Θά δείξει τά *ἀποτελέσματα* τῶν προσπαθειῶν τῶν φεουδαρχῶν καί τῶν προσπαθειῶν τοῦ προλεταριάτου πού βαδίζει ἐπικεφαλῆς τῆς δημοκρατίας. Μά τά νούμερα τοῦ «σοβαροῦ» (μέ τό καντέτικο μέτρο) κ. Κοκοβτσόφ δέν δείχνουν ἀπολύτως τίποτε. Ὁ ἀριθμός τῶν αἰτήσεων γιά γαιορύθμιση αὐξάνει γοργά — λέει μέ ἐνθουσιασμό ὁ Κοκοβτσόφ καί μαζί του ἐνθουσιάζονται καί οἱ δεξιοί τῆς Δούμας. Οἱ αἰτήσεις αὐτές ἦταν τό 1907 — 221 χιλ., τό 1908 — 385 χιλ, τό 1909 — 711 χιλ., τό 1910 — 651 χιλ., τό 1911 — 683 χιλ., τό 1912 — 1.183 χιλ., συνολικά 3.834 χιλ.

Καί «τακτοποιήθηκαν» 1.592.000 ἀγροτικά νοικοκυριά.

Αὐτές εἶναι οἱ ὑπουργικές «ἀποδείξεις» καί τά στοιχεῖα γιά νά κρίνει κανείς γιά τό μέλλον.

Ἀλλά νά πού *τήν ἴδια κιόλας* ἡμερομηνία, στίς 13 τοῦ Μάη, ἡ *κυβερνητική* ἐφημερίδα «Νόβογε Βρέμια» παραθέτει στοιχεῖα ἀπό τήν ἀπογραφή ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν πού ἔκαναν τά ζέμστβο γιά τό νομό Σαμάρας τό 1911. Ὁ ἀριθμός τῶν «ἀποκαταστημένων» στό νομό αὐτό ἔφτασε σχεδόν στά 40 %, δηλαδή πάνω ἀπό τό μέσο ὅρο ὅλης τῆς Ρωσίας. Ἄρα ὁ νομός αὐτός εἶναι ὁ πιό «εὐνοϊκός» γιά τήν κυβέρνηση.

Καί τί ἀποδείχτηκε; Ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν «ἀποκαταστημένων» πραγματικοί ἰδιοκτῆτες χοῦτορ εἶναι *λιγότεροι ἀπό τρία στά ἑκατό* (2,9 %)· πάρθηκαν ἀπό τήν κοινότητα χωράφια σάν ἰδιοκτησία συνολικά τό 1/16 (6,5 %), ἐνῶ *πάνω ἀπό τά ἐννιά δέκατα* (90,6 %) ἔχουν χωράφια ἀνακατεμένα μέ ἄλλα!!

Τά ἐννιά δέκατα τῶν «ἀποκαταστημένων» ἐξακολουθοῦν νά ἔχουν χωράφια ἀνακατεμένα. Οἱ συνθῆκες μάλιστα τοῦ νοικοκυριοῦ *χειροτέρεψαν*, γιατί *προηγούμενα* αὐτό τό ἀνακάτεμα μποροῦσε νά τό «διορθώνει», ἔστω καί λίγο, ἡ κοινότητα μέ τούς συχνούς ἀναδασμούς.

Μέσα σέ τέσσερα ὅλο κι' ὅλο χρόνια *τό ἕνα τρίτο* ἤδη τῆς γῆς πού δόθηκε γιά ἀποκατάσταση πέρασε κιόλας σέ ξένα χέρια. Αὐξάνει ἡ ἀκτημοσύνη κι' ἀκόμη πιό γρήγορα αὐξάνει ἡ ἐξαθλίωση τῶν ἀγροτῶν, μεγαλώνει τό ἀνακάτεμα τῶν χωραφιῶν. Μεγαλώνει ἀπίστευτα ἡ ἀνέχεια στό χωριό. Ἐντείνεται ὁ λιμός. Αὐξάνει ὁ ἀριθμός τῶν ἀκτημόνων ἀγροτῶν, τῶν καθαρῶν προλετάριων. Αὐξάνει ὁ ἀριθμός τῶν φτωχῶν «ἐπίσης νοικοκυρέων», πού *μπλέχτηκαν* στήν παλιά ὑποδούλωση καί στό ἀνακάτεμα τῶν χωραφιῶν, ἐπακόλουθο τῆς περιλάλητης τσιφλικάδικης γαιορύθμισης.

Εἶναι φανερό πώς τήν ὑποδούλωση αὐτή δέν θά τήν τερματίσει ἡ *τσιφλικάδικη* ρύθμιση τῶν γαιῶν τῶν *ἀγροτῶν*. Θά μποροῦσε νά τήν ἐξαλείψει μόνο μιά γαιορύθμιση πού νά στηρίζεται σέ πλατιές δημοκρατικές ἀρχές.

Γράφτηκε στίς 16 (29) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 115

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ

Ἡ Ἀγγλία εἶναι μιά ἀπό τίς πιό πλούσιες, τίς πιό ἐλεύθερες καί τίς πιό προηγμένες χῶρες τοῦ κόσμου. Ὁ πυρετός τῶν ἐξοπλισμῶν ἀγκάλιασε ἐδῶ καί πολύν ἤδη καιρό τήν ἀγγλική «κοινωνία» καί τήν ἀγγλική κυβέρνηση, τό ἴδιο ἀκριβῶς ὅπως καί τή γαλλική, τή γερμανική κτλ.

Καί νά πού ὁ ἀγγλικός τύπος — ἰδιαίτερα ὁ ἐργατικός — παραθέτει τώρα πολύ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα πού δείχνουν τήν ἔξυπνα στημένη καπιταλιστική «μηχανή» τῶν ἐξοπλισμῶν. Ἰδιαίτερα μεγάλοι εἶναι οἱ ναυτικοί ἐξοπλισμοί τῆς Ἀγγλίας. Τά ναυπηγεῖα τῆς Ἀγγλίας (Βίκερς, Ἄρμστρονγκ, Μπράουν κ.ἄ.) εἶναι γνωστά σέ ὅλο τόν κόσμο. Ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἑκατομμύρια ρούβλια ξοδεύονται ἀπό τήν Ἀγγλία καί τίς ἄλλες χῶρες γιά τήν προετοιμασία τοῦ πολέμου. Καί, ἐννοεῖται, ὅλα αὐτά γίνονται ἀποκλειστικά πρός τό συμφέρον τῆς εἰρήνης, τῆς ὑπεράσπισης τῆς κουλτούρας, πρός τό συμφέρον τῆς πατρίδας, τοῦ πολιτισμοῦ κτλ.

Στό μεταξύ ἀνάμεσα στούς μετόχους καί στούς διευθυντές τῶν ναυπηγείων, τῶν ἐπιχειρήσεων παραγωγῆς πυρίτιδας, δυναμίτη, κανονιῶν κτλ. βλέπουμε ναύαρχους καί ἐπιφανέστατους δημόσιους ἄνδρες τῆς Ἀγγλίας καί ἀπό τά δυό κόμματα: καί ἀπό τό συντηρητικό καί ἀπό τό φιλελεύθερο. Βροχή πέφτει ὁ χρυσός κατευθείαν στίς τσέπες τῶν ἀστῶν πολιτικῶν πού ἀποτελοῦν μιά συσπειρωμένη διεθνή σπείρα, ἡ ὁποία ὑποκινεῖ τούς λαούς στόν ἀνταγωνισμό τῶν ἐξοπλισμῶν καί *κουρεύει* αὐτούς τούς εὐκολόπιστους, ἀγαθούς, καθυστερημένους καί πειθήνιους λαούς, ὅπως κουρεύουν τό πρόβατο!

Οἱ ἐξοπλισμοί θεωροῦνται ἐθνική ὑπόθεση, πατριωτικό ἔργο· ὑποτίθεται πώς ὅλοι φυλᾶνε αὐστηρά τό μυστικό. Στό μεταξύ τά ναυπηγεῖα, τά ἐργοστάσια παραγωγῆς κανονιῶν, δυναμίτη

καί ὅπλων ἀποτελοῦν *διεθνεῖς ἐπιχειρήσεις*, ὅπου οἱ καπιταλιστές τῶν διαφόρων χωρῶν ἐξαπατοῦν ἀπό κοινοῦ καί μαδοῦν σάν τήν κότα τό «κοινό» τῶν διαφόρων χωρῶν, φτιάνοντας πλοῖα ἤ κανόνια, χωρίς νά τούς ἐνδιαφέρει ἄν τά φτιάνουν γιά τήν Ἀγγλία γιά νά χρησιμοποιηθοῦν ἐνάντια στήν Ἰταλία, ἤ γιά τήν Ἰταλία ἐνάντια στήν Ἀγγλία.

Ἔξυπνα στημένη καπιταλιστική μηχανή! Πολιτισμός, τάξη, κουλτούρα, εἰρήνη — καί ληστεία ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν ἀπό τούς κεφαλαιούχους ἐπιχειρηματίες καί κερδοσκόπους τῶν ναυπηγείων, τῶν ἐργοστασίων δυναμίτη κτλ.!

Ἡ Ἀγγλία ἀνήκει στήν τριμερή συνεννόηση πού εἶναι ἐχθρός τῆς τριμεροῦς συμμαχίας. Ἡ Ἰταλία ἀνήκει στήν τριμερή συμμαχία. Ἡ πασίγνωστη φίρμα Βίκερς (Ἀγγλία) ἔχει *παραρτήματα* στήν Ἰταλία. Οἱ μέτοχοι καί οἱ διευθυντές τῆς ἑταιρίας αὐτῆς ὑποκινοῦν (μέσω τῶν πουλημένων ἐφημερίδων καί μέσω τῶν πουλημένων κοινοβουλευτικῶν «παραγόντων», συντηρητικῶν, φιλελευθέρων, ἀδιάφορο) τήν Ἀγγλία ἐνάντια στήν Ἰταλία καί ἀντίστροφα. Κέρδη ὅμως βγάζουν καί ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας καί ἀπό τούς ἐργάτες τῆς Ἰταλίας, γδέρνουν τό λαό κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ.

Οἱ συντηρητικοί καί οἱ φιλελεύθεροι ὑπουργοί καί τά μέλη τῆς Βουλῆς εἶναι σχεδόν ὅλοι μέτοχοι σέ αὐτές τίς φόρμες. Τόνα χέρι νίβει τ' ἄλλο. Ὁ γιός τοῦ «μεγάλου» φιλελεύθερου ὑπουργοῦ Γλάδστων εἶναι διευθυντής τῆς φίρμας Ἄρμστρονγκ. Ὁ ἀντιναύαρχος Μπέικον, γνωστότατος εἰδικός στά ναυτικά καί ἀνώτατος βαθμοῦχος τοῦ «ναυαρχείου» στήν Ἀγγλία, περνᾶ στήν ὑπηρεσία τοῦ ἐργοστασίου πυροβόλων ὅπλων στό Κόβεντρι μέ μισθό 7.000 λίρες στερλίνες (πάνω ἀπό 60.000 ρούβλια), ἐνῶ ὁ ἄγγλος πρωθυπουργός παίρνει 5.000 λίρες στερλίνες (περίπου 45.000 ρούβλια).

Τό ἴδιο γίνεται, φυσικά, σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες. Οἱ κυβερνήσεις εἶναι ἐντολοδόχοι τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν. Τούς ἐντολοδόχους τούς πληρώνουν καλά. Οἱ ἐντολοδόχοι εἶναι οἱ ἴδιοι μέτοχοι. Καί τό προβατάκι τό κουρεύουν μαζί, κάτω ἀπό τό θόρυβο τῶν «πατριωτικῶν» λόγων...

Γράφτηκε στίς 16 (29) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 115
Ὑπογραφή: Φ ρ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΥΣΗ

(ΣΗΜΕΙΩΜΑ)

Οἱ αἰτίες τῆς ἀποσύνθεσης καί τῆς διάλυσης ἀνάμεσα στούς σύγχρονους σοσιαλδημοκράτες καί τούς «σχεδόν σοσιαλδημοκράτες» δέν εἶναι μονάχα ἐξωτερικές (διωγμοί κ.ἄ.), μά καί *ἐσωτερικές*. Τεράστιος ἀριθμός ἀπό παλιά «ἐπιφανῆ στελέχη» κυριολεκτικά τά σάστισαν, δέν κατάλαβαν ἀπολύτως τίποτε ἀπό τή νέα κατάσταση (τήν ἀντεπανάσταση τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη) καί μέ τίς ἀδύναμες «σπασμωδικές κινήσεις» σήμερα πρός τ' ἀριστερά καί αὔριο πρός τά δεξιά μπάζουν μιά ἀθεράπευτη σύγχυση σέ ὅλα τά ζητήματα μέ τά ὁποῖα καταπιάνονται. Ὑπόδειγμα αὐτῆς τῆς σαστιμάρας, τῆς ἀδυναμίας καί τῆς σύγχυσης εἶναι τό ἄρθρο τοῦ Α. Βλάσοφ στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 109 (195).

Στό ἄρθρο τοῦ Α. Βλάσοφ δέν ὑπάρχει οὔτε μιά σκέψη, οὔτε μιά ζωντανή λέξη. Εἶναι ἁπλῶς ἕνα μπέρδεμα καί ἕνα ἀνίσχυρο σύρσιμο κούτσα-κούτσα πίσω ἀπό τούς λικβινταριστές καί ταυτόχρονα μιά ἀνίσχυρη προσπάθεια νά διαχωρίσει ἀπ' αὐτούς τίς εὐθύνες του. Δέν εἶναι σωστό πώς σέ μᾶς τό κόμμα δημιουργόταν κάποτε «νωρίτερα» «χωρίς τούς ἴδιους τούς ἐργάτες», ἤ πώς «ἡ δράση τῆς παρανομίας περιοριζόταν στό μεγαλύτερό της μέρος (!!;) σέ μιά ἀφηρημένη (!;) προπαγάνδα τῶν ἰδεῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ». Ἡ ἱστορία τῆς παλιᾶς «Ἴσκρα» (1900-1903) πού δημιούργησε τό πρόγραμμα καί τίς βάσεις τῆς τακτικῆς τοῦ κόμματος, τό διαψεύδει αὐτό πέρα γιά πέρα. Δέν εἶναι σωστό πώς τό καθῆκον τοῦ κόμματος τώρα εἶναι: «νόμιμη *δουλιά* (!!;), μά μυστική ὀργάνωσή της». Ὁ Α. Βλάσοφ δέν κατάλαβε καθόλου σέ τί συνίσταται τό λικβινταριστικό περιεχόμενο τοῦ συνθήματος «πάλη γιά νόμιμο κόμμα», ἄν καί στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 108 (312), αὐτό τό πράγμα ἐξηγήθηκε γιά δέκατη φορά μέ τόν πιό ἐκλαϊκευτικό τρόπο.

Δέν εἶναι σωστό πώς ἡ «Πράβντα» συμβουλεύει «νά παίρνεται γιά ὑπόδειγμα ἡ δουλιά τῆς παλιᾶς κομματικῆς ὀργάνωσης». «Εἶναι ἀνάγκη νά περιγράψω, ἔστω καί σέ συντομία, τό χαρακτήρα τῆς δράσης αὐτῆς τῆς (νέας) παρανομίας, δηλ. τήν τακτική», — μέ διασκεδαστική σοβαροφάνεια («ἐμεῖς, οἱ πρακτικοί»!) λέει ὁ Α. Βλάσοφ. Τό κόμμα ἀπ' τό Δεκέμβρη *ἀκόμη* τοῦ 1908 «χάραξε» τήν τακτική *του* (καί τό 1912 καί 1913 [74] τήν ἐπικύρωσε καί τήν ἐπεξήγησε) καί τήν ὀργάνωσή του, καθορίζοντας σαφῶς τόν «τύπο» τῶν παλιῶν καθηκόντων καί τίς *καινούργιες* μορφές προετοιμασίας. Ἄν ὁ Α. Βλάσοφ δέν τό κατάλαβε αὐτό ὥς τώρα, ἄς τά βάλει μέ τόν ἑαυτό του: τό ἔχει ἡ μοίρα του νά ἐπαναλαβαίνει ἀποσπάσματα παρμένα ἀπό τούς λικβινταριστές, πού ἡ διαμάχη μαζί τους, ἄς τό ποῦμε μέ τήν εὐκαιρία, δέν γίνεται διόλου γιά τό «ὀργανωτικό ζήτημα».

Γράφτηκε στίς 16 (29) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 21 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 115 Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ Η «ΔΥΣΚΟΛΗ» ΖΩΗ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ

Ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς μεγαλώνει ὁλοένα. Οἱ ἑνώσεις τῶν καπιταλιστῶν ἀνεβάζουν διαρκῶς τίς τιμές, τσεπώνοντας ἑκατομμύρια καί δεκάδες ἑκατομμύρια, ἐνῶ οἱ μάζες τῶν ἀγροτῶν ὅλο καί περισσότερο καταστρέφονται, οἱ οἰκογένειες τῶν ἐργατῶν ὅλο καί πιό δύσκολα τά φέρνουν βόλτα, ἀναγκάζονται νά ὑποσιτίζονται καί νά στεροῦνται τά πιό ἀπαραίτητα.

Τό ὄργανο τῶν ἑκατομμυριούχων βιομηχάνων μας — «Προμίσλεννοστ ἰ Τοργκόβλια» — δημοσιεύει τά παρακάτω στοιχεῖα γιά τήν ἔνταση τῆς ἀκρίβειας. Ὁ λεγόμενος *τιμάριθμος*, πού καθορίζεται μέ τήν πρόσθεση τῶν τιμῶν μιᾶς σειρᾶς ὁρισμένων, τῶν πιό σπουδαίων, προϊόντων, δείχνει τὰ τελευταῖα χρόνια ἀδιάκοπη ἄνοδο. Νά τά στοιχεῖα τοῦ μήνα *Ἀπρίλη:*

	Τιμάριθμος
τό 1908	2.195
» 1909	2.197
» 1910	2.416
» 1911	2.554
» 1912	2.693
» 1913	2.729

Στά τελευταῖα 6 χρόνια οἱ τιμές αὐξήθηκαν ἀπό 2.129 σέ 2.729, δηλ. κατά 24 %!! Τό γδάρσιμο τῆς μάζας τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ καί ἰδιαίτερα τῶν ἐργατῶν, ἀπό τούς συνεννοημένους στά κρυφά καπιταλιστές παρουσιάζει μιά περίφημη «πρόοδο».

Καί οἱ κύριοι καπιταλιστές — καί στό περιοδικό πού ἀναφέραμε καί στίς ἀναρίθμητες ἑταιρίες καὶ ἑνώσεις τους πού μεγαλόψυχα τίς ἐπιτρέπει ἡ κυβέρνηση — ἐξακολουθοῦν νά παραπονοῦνται γιά «*ἄδικη*» φορολογική ἐπιβάρυνση τοῦ ἐμπορίου καί τῆς βιομηχανίας!

Αὐτό θά ἦταν ἀστεῖο... μόνο πού οἱ ἐργάτες δέν ἔχουν ὄρεξη γιά γέλια.

Οἱ φτωχοί καί δυστυχισμένοι ἑκατομμυριοῦχοι-βιομήχανοι

ἀνακοινώνουν τά παρακάτω στοιχεῖα πού δημοσιεύονται στό ὑπουργικό δελτίο φορολογίας *τῶν ἀκινήτων περιουσιῶν τῶν πόλεων.*

Τό 1910 τό εἰσόδημα τῶν περιουσιῶν αὐτῶν ὑπολογιζόταν σέ 239 ἑκατομμύρια ρούβλια (ὑπολογιζόταν φυσικά ἀπό τό κράτος, ἀπό τούς ὑπαλλήλους καί μπορεῖ κανείς νά φανταστεῖ πόσες δεκάδες ἑκατομμύρια ἔκρυψε ἡ φτωχή κάστα τῶν ἐμπόρων). Τό 1912, δηλ. ὕστερα ἀπό δυό ὅλο κι' ὅλο χρόνια, τό εἰσόδημα τῶν ἀκινήτων περιουσιῶν στίς πόλεις ὑπολογιζόταν ἤδη σέ 500 ἑκατομμύρια ρούβλια (μόνο στή Ρωσία χωρίς τό Βασίλειο τῆς Πολωνίας).

Συνολικά *σέ δυό χρόνια* τό καθαρό εἰσόδημα τῶν ἀκινήτων περιουσιῶν στίς πόλεις μεγάλωσε πάνω ἀπό 250 ἑκατομμύρια ρούβλια!! Μπορεῖ νά κρίνει κανείς ἀπ' αὐτό τί πακτωλός χρυσοῦ χύνεται στίς τσέπες τῶν καπιταλιστῶν πού σχηματίζεται ἀπό τά ἑκατομμύρια ρυάκια τῆς ἀφάνταστης ἀνέχειας, φτώχιας καί πείνας τῶν ἀγροτῶν καί ἐργατῶν.

Ἡ «σημερινή ἀκρίβεια» δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ σημερινή μορφή (καπιταλιστική) ἐξαθλίωσης, καταστροφῆς καί καταλήστευσης τῶν ἐργαζομένων μέ πρωτάκουστο παράλληλα πλουτισμό μιᾶς χούφτας καπιταλιστῶν.

Οἱ φτωχοί καπιταλιστές παραπονοῦνται: ὁ φόρος σέ βάρος τους εἶναι ἐντελῶς «ἄδικος». Γιά σκεφτεῖτε ἀλήθεια: τούς παίρνουν 6 % ἀπό τό *καθαρό* εἰσόδημα. Τό 1910 τούς πῆραν (στή Ρωσία χωρίς τήν Πολωνία) 14 ἑκατομμύρια ρούβλια, τό 1912—29,8 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Συνολικά, ἡ αὔξηση τοῦ φόρου ἀπό τούς φορολογούμενους ἑκατομμυριούχους σέ δυό χρόνια ἦταν 16 ἑκατομμύρια ρούβλια περίπου.

Τί νομίζετε, σύντροφοι ἐργάτες: ὅταν αὐξάνεται τό *καθαρό* εἰσόδημα ἀπό 240 σέ 500 ἑκατομμύρια, δηλ. *κατά 260 ἑκατομμύρια ρούβλια σέ δυό χρόνια,* δέν θά ἔπρεπε νά εἰσπραχτοῦν ἑκατό ἤ διακόσια ἑκατομμύρια ρούβλια φόροι; Δέν θά ἔπρεπε ἀπό *τά πρόσθετα* κέρδη τῶν 260 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν, πού βγῆκαν ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς φτωχούς ἀγρότες νά εἰσπραχτοῦν διακόσια ἑκατομμύρια, μέ ἕναν μέτριο ὑπολογισμό, γιά τά σχολεῖα, τά νοσοκομεῖα, τή βοήθεια στούς πεινασμένους καί τήν κοινωνική ἀσφάλιση τῶν ἐργατῶν;

Γράφτηκε στίς 17 (30) τοῦ Μάη 1913
Δημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 116

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ

Ἡ Ἐπιτροπή προϋπολογισμοῦ τοῦ γερμανικοῦ Ράιχσταγκ ψήφισε σέ πρώτη ἀνάγνωση τό στρατιωτικό νομοσχέδιο. Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐξασφαλίστηκε ἡ ψήφισή του. Ἡ κυβέρνηση τῶν γιοῦγκερ — τῶν ἀδελφῶν τῶν δικῶν μας Πουρισκέβιτς καί Μάρκοφ — «ἐργάζεται» ἀπό κοινοῦ μέ τή γερμανική ἀστική τάξη γιά τήν καινούργια καταπίεση τοῦ λαοῦ καί ταυτόχρονα γιά τήν αὔξηση τῶν κερδῶν τῶν κ.κ. βιομηχάνων πού παράγουν μέσα ἐξόντωσης. Οἱ βιομήχανοι πολεμοφοδίων καί ἐξοπλισμῶν κάνουν καλό ἐμπόριο. Τά παιδιά τῶν πρώσων εὐγενῶν δοκιμάζουν ἀπό νωρίτερα τή χαρά ὅτι θά πάρουν «πρόσθετες» θεσοῦλες ἀξιωματικῶν. Ὅλες οἱ ἄρχουσες τάξεις εἶναι ἱκανοποιημένες — καί τί εἶναι τά σημερινά κοινοβούλια, ἄν ὄχι ὄργανα ἐκπλήρωσης τῆς θέλησης τῶν κυρίαρχων τάξεων;

Γιά νά δικαιολογήσουν τούς νέους ἐξοπλισμούς προσπαθοῦν ὅπως πάντα νά δημιουργοῦν μιά εἰκόνα κινδύνων πού ἀπειλοῦν «τήν πατρίδα». Ὁ γερμανός καγκελάριος τρομοκρατεῖ ἀνάμεσα στ' ἄλλα τό γερμανό φιλισταῖο *μέ τό σλαβικό κίνδυνο*. Οἱ βαλκανικές νίκες, παρακαλῶ, ἐνίσχυσαν «τό σλαβισμό» πού εἶναι ἐχθρός ὅλου «τοῦ γερμανικοῦ κόσμου»!! Ὁ πανσλαβισμός, ἡ ἰδέα τῆς συνένωσης ὅλων τῶν σλάβων ἐνάντια στούς γερμανούς, νά ὁ κίνδυνος, βεβαιώνει ὁ καγκελάριος τῶν γιοῦγκερ.

Οἱ γερμανοί σοσιαλδημοκράτες ξεσκέπασαν καί ἐξακολουθοῦν διαρκῶς νά ξεσκεπάζουν στόν τύπο τους καί στούς λόγους τους στή Βουλή καί στίς συγκεντρώσεις αὐτά τά ὑποκριτικά, σωβινιστικά καμώματα. Ὑπάρχει κράτος, ἔλεγαν οἱ σοσιαλδημοκράτες, τοῦ ὁποίου ὁ περισσότερος πληθυσμός εἶναι σλάβοι· τό κράτος αὐτό ἀπό καιρό τώρα ἔχει πολιτικές ἐλευθερίες καί συνταγματικό καθεστώς. Εἶναι ἡ Αὐστρία. Τό νά φοβᾶται κανείς ὅτι τό κράτος αὐτό καταστρώνει πολεμικά σχέδια, εἶναι καθαρή ἀνοησία.

Ὅταν οἱ σοσιαλδημοκράτες κόλλησαν στόν τοῖχο τό γερμανό καγκελάριο, τότε αὐτός ἐπικαλέστηκε τίς θορυβώδεις ἐκδηλώσεις τῶν πανσλαβιστῶν στήν Πετρούπολη. Θαυμάσιο ἐπιχείρημα! Οἱ βιομήχανοι ὅπλων, θωρακισμένων, τηλεβόλων, πυρίτιδας καί ἄλλων «πολιτσμένων» ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦν νά πλουτίσουν καί στή Γερμανία καί στή Ρωσία, ἀλλά γιά νά ξεγελάσουν τόν κόσμο ὁ ἕνας τά ρίχνει στόν ἄλλον. Τούς γερμανούς τούς φοβίζουν μέ τούς ρώσους σωβινιστές, τούς ρώσους μέ τούς γερμανούς! Καί τοῦτοι καί ἐκεῖνοι παίζουν ἕναν ἐλεεινό ρόλο στά χέρια τῶν καπιταλιστῶν, πού ξέρουν πολύ καλά ὅτι εἶναι γελοῖο καί νά σκέπτεται κανείς γιά πόλεμο τῆς Ρωσίας ἐνάντια στή Γερμανία.

Οἱ γερμανοί σωβινιστές ἐξασφάλισαν, τό λέμε ξανά, πλειοψηφία στό Ράιχσταγκ. Ὅμως στούς γερμανούς ἐργάτες μεγαλώνει ἡ ἀγανάκτηση καί ἡ ἀπαίτηση νά μή χρησιμοποιηθοῦν μόνο κοινοβουλευτικά μέσα πάλης ἐνάντια στήν ξετσίπωτη ληστεία τοῦ λαϊκοῦ χρήματος ἀπό τούς σωβινιστές. Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ὅτι στή γενική συγκέντρωση τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς 1ης ἐκλογικῆς περιφέρειας τῆς Βυρτεμβέργης (Στουτγάρδη) ψηφίστηκε ἡ παρακάτω ἀπόφαση:

«Ἡ γενική συγκέντρωση ἐκφράζει τή λύπη της, γιατί ἡ πάλη ἐνάντια στό στρατιωτικό νομοσχέδιο στή βουλή δέν γίνεται ἀρκετά ἐνεργά. Ἡ συγκέντρωση πιστεύει ὅτι στήν ἄγρια ἐπίθεση τῶν βιομηχάνων ἐξοπλισμοῦ ἐνάντια στήν τσέπη τοῦ λαοῦ, πρέπει νά προβληθεῖ ἀντίσταση μέ ὅλα τά δυνατά μέσα. Γι' αὐτό τό λόγο ἡ συγκέντρωση περιμένει ἀπό τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τοῦ Ράιχσταγκ νά παλέψει, ὅταν τό νομοσχέδιο ὑποβληθεῖ ἀπό τήν ἐπιτροπή στήν κρίση ὅλου γενικά τοῦ Ράιχσταγκ, μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο, χωρίς νά διστάσει καί μπροστά στόν τορπιλισμό του κτλ. Ἡ συγκέντρωση θεωρεῖ ἀνεπαρκή τόν ἐξωκοινοβουλευτικό ἀγώνα πού ἔκανε ὥς τώρα τό κόμμα. Ἡ συγκέντρωση ἀπαιτεῖ ἀπό τή Διοίκηση τοῦ κόμματος νά προβεῖ στήν ὀργάνωση τέτιων ἐνεργειῶν, πού θά ἀγκαλιάσουν ὅλο τόν ἐργαζόμενο πληθυσμό, μαζί καί στήν ὀργάνωση μαζικῶν ἀπεργιῶν».

Ἡ ἀναγνώριση τῆς ἀνάγκης ἑνός πιό ἀποφασιστικοῦ, ἐπιθετικοῦ, μαζικοῦ ἀγώνα τῶν ἐργατῶν μεγαλώνει ἀργά, μά σταθερά στούς κόλπους τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἄν οἱ ὀπορτουνιστές, πού εἶναι πολλοί στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα καί στούς ἀξιωματούχους τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀντιτίθενται σ' ἕναν τέτιο ἀγώνα, μέσα στίς ἐργατικές μάζες ὁ ἀγώνας αὐτός συναντάει ὅλο καί μεγαλύτερες συμπάθειες.

Γράφτηκε στίς 17 (30) τοῦ Μάη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 22 τοῦ Μάη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 116

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ

Οἱ καπιταλιστές δέν ἀγαποῦν νά λένε τήν ἀλήθεια σχετικά μέ τά εἰσοδήματά τους. Τό «ἐμπορικό μυστικό» τηρεῖται αὐστηρά καί γιά τούς ἀμύητους εἶναι πολύ δύσκολο νά διεισδύσουν στά «μυστικά» τῆς δημιουργίας τοῦ πλούτου. Ἡ ἀτομική ἰδιοκτησία εἶναι ἱερή: κανείς δέν μπορεῖ νά ἀνακατεύεται στίς ὑποθέσεις τοῦ ἰδιοκτήτη. Αὐτή εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ καπιταλισμοῦ.

Μά τό κεφάλαιο ξεπέρασε πιά πρό πολλοῦ τά πλαίσια τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καί ὁδήγησε στή διαμόρφωση μετοχικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἑκατοντάδες καί χιλιάδες ἄγνωστοι μεταξύ τους μέτοχοι συγκροτοῦν μιά ἑνιαία ἐπιχείρηση· καί οἱ κύριοι ἀτομικοί ἰδιοκτῆτες ἔτυχε νά καοῦν πολλές φορές, ὅταν μέ τό «ἐμπορικό μυστικό» καλύπτονταν καπάτσοι ἐπιχειρηματίες πού ἄδειαζαν τίς τσέπες τῶν συνεταίρων τους.

Ἡ ἱερή ἀτομική ἰδιοκτησία χρειάστηκε νά θυσιάσει ἕνα μέρος τῆς ἱερότητάς της: κρίθηκε ἀναγκαῖο νά ὑποχρεωθοῦν μέ νόμο οἱ μετοχικές ἐπιχειρήσεις νά κρατοῦν κανονικά βιβλία καί νά δημοσιεύουν τούς γενικούς ἰσολογισμούς τους. Φυσικά, ἡ ἐξαπάτηση τοῦ κοινοῦ δέν σταμάτησε μέ αὐτό, πῆρε μόνο διαφορετικές μορφές, ἔγινε πιό ἔντεχνη. Τό μεγάλο κεφάλαιο, συγκεντρώνοντας ἀπό λίγο-λίγο τά μικρά κεφάλαια τῶν μετόχων πού εἶναι σκορπισμένοι σέ ὅλες τίς ἄκρες τοῦ κόσμου, ἔγινε ἀκόμη ἰσχυρότερο. Μέ τίς μετοχικές ἑταιρίες ὁ ἑκατομμυριοῦχος ἔχει τώρα στή διάθεσή του ὄχι μόνο τό δικό του ἑκατομμύριο, μά καί ἕνα πρόσθετο κεφάλαιο, ἄς ποῦμε, ἀπό 800 χιλιάδες ρούβλια, πού πιθανό νά τό συγκέντρωσε ἀπό 8.000 μικρονοικοκύρηδες.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς καί ὁ παραλογισμός τοῦ καπιταλισμοῦ γίνεται ὁλοένα καί πιό φανερός καί πιό ἐξώφθαλμος γιά τίς μάζες τοῦ πληθυσμοῦ.

Νά, λογουχάρη, τί μᾶς λένε οἱ δημοσιευμένοι ἰσολογισμοί τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν στή Ρωσία γιά 10 χρόνια, ἀπό τό 1902 ὥς τό 1911.

Τό μετοχικό κεφάλαιο τό 1902 ἦταν 31$^{1}/_{3}$ ἑκατομμύρια ρούβλια (21 μετοχικές ἐπιχειρήσεις), ἐνῶ τό 1911 (στίς ἴδιες ἀκριβῶς 21 ἐπιχειρήσεις) ἦταν 34,8 ἑκατομμύρια ρούβλια. Συχνά συμβαίνει τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ κεφαλαίου νά ἀνήκει σέ μιά χούφτα ἑκατομμυριούχους. Μπορεῖ 10 ἤ 20 μεγιστάνες νά ἔχουν μετοχές ἀξίας 18 ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν καί, ἔχοντας τίς περισσότερες μετοχές, νά διαχειρίζονται ἀνεξέλεγκτα τά ὑπόλοιπα 13 ἤ 16 ἑκατομμύρια τῶν «μικρῶν» μετόχων.

Οἱ καθηγητές συνήγοροι τοῦ καπιταλισμοῦ, φλυαροῦν γιά αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν, μόλις βλέπουν αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μικρῶν μετόχων. Στήν πραγματικότητα ὅμως αὐξάνει ἡ ἐξουσία (καί τό εἰσόδημα) τῶν μεγιστάνων-ἑκατομμυριούχων *πάνω* στό κεφάλαιο «τῆς μαρίδας».

Κοιτάξτε πῶς ἀναπτύχθηκαν μέσα σέ δέκα χρόνια οἱ βασιλιάδες τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν. Τό μέρισμα τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου στά 10 χρόνια ἔφτασε *κατά μέσο ὅρο πάνω* ἀπό 10 %!! Ὄχι καί ἄσχημο κέρδος, ἔ; Στό χειρότερο χρόνο τῆς δεκαετίας «ἀπόκτησαν μέ τή δουλιά τους» 6 καπίκια στό ρούβλι, ἐνῶ στά καλύτερα χρόνια 12 καπίκια!

Τά ἀποθεματικά κεφάλαια διπλασιάστηκαν: τό 1902 ἦταν 152 ἑκατομμύρια ρούβλια, ἐνῶ τό 1911—327 ἑκατομμύρια. Ἡ περιουσία σχεδόν διπλασιάστηκε: τό 1902 ἦταν 44 ἑκατομμύρια, τό 1911—76 ἑκατομμύρια.

Σύνολο, 32 ἑκατομμύρια *νέα* περιουσία μέσα σέ δέκα χρόνια σέ εἴκοσι μία ἐπιχειρήσεις!

Ποιός «ἀπόκτησε μέ τή δουλιά του» αὐτή τήν περιουσία;

Αὐτοί πού δέν δούλευαν, δηλαδή οἱ μέτοχοι, στήν πρώτη σειρά οἱ μεγιστάνες-ἑκατομμυριοῦχοι πού ἔχουν τίς περισσότερες μετοχές.

Δούλευαν ἑκατοντάδες ὑπάλληλοι, κάνοντας περιοδεῖες, ὀργανώνοντας τούς ἀσφαλιζόμενους, καταγράφοντας τήν περιουσία τους, κοπιάζοντας πάνω στούς ὑπολογισμούς. Οἱ ὑπάλληλοι αὐτοί ἔμειναν ὑπάλληλοι. Ἐκτός ἀπό τό μισθό (πού τούς περισσότερους, ὅπως εἶναι γνωστό, δέν τούς φτάνει, δέν τούς φτάνει ἀκόμη καί γιά νά συντηρήσουν κάπως ὑποφερτά τήν οἰκογένειά τους) οἱ ἄνθρωποι αὐτοί δέν παίρνουν τίποτε ἄλλο. Κανενός εἴδους περιουσία δέν μποροῦν νά δημιουργήσουν.

Ἄν κανένας ἀπό τούς μεγιστάνες ἔβαλε τό δαχτυλάκι του

στή «δουλιά» τή *διευθυντική*, ἀμείφθηκε γι᾽ αὐτό *ἰδιαίτερα* καί μέ ὑπουργικό μισθό καί μέ ἀποζημιώσεις.

Οἱ κύριοι λοιπόν μέτοχοι πλούτισαν *γιά τό ὅτι δέν* δούλευαν. Ἔπαιρναν κατά μέσο ὅρο στή δεκαετία ἀπό τρία ἑκατομμύρια καθαρό κέρδος τό χρόνο, «μοχθώντας» νά κόβουν κουπόνια καί συσσώρευαν ἕνα πρόσθετο ἀκόμη κεφάλαιο ἀπό 32 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Γράφτηκε στίς 19 τοῦ Μάη (1 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 9 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 131 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥΣ

Στά καθυστερημένα κράτη ὅπου ἡ μάζα τοῦ πληθυσμοῦ δέν ἔχει δικαιώματα, ὅπου δέν ὑπάρχει πολιτική ἐλευθερία, ὅπου βασιλεύει ἡ αὐθαιρεσία τῆς ἐξουσίας, δέν ὑπάρχουν ὁποιεσδήποτε πλατιές κάπως πολιτικές ὀργανώσεις. Μόνο οἱ μηδαμινές σέ ἀριθμό ὁμάδες τῶν τσιφλικάδων καί τῶν ἑκατομμυριούχων-βιομηχάνων ἔχουν «ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι». Μά οἱ ὁμάδες αὐτές στρέφουν ὅλη τήν προσοχή τους πρός τίς κορυφές, τίς «ἀνώτερες σφαῖρες», τήν ἐξουσία καί ὄχι μόνο δέν προσπαθοῦν νά ὀργανώσουν τίς λαϊκές μάζες, ἀλλά καί φοβοῦνται τήν ὀργάνωση αὐτή σάν τή φωτιά.

Στά κράτη ὅπου ἔχουν ἐξασφαλιστεῖ οἱ βάσεις τοῦ συντάγματος καί ἡ συμμετοχή τοῦ λαοῦ στίς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, ἐπιδιώκουν νά ὀργανώσουν τίς μάζες ὄχι μόνον οἱ σοσιαλιστές (ἡ μοναδική δύναμη τῶν σοσιαλιστῶν βρίσκεται στή διαφώτιση καί στήν ὀργάνωση τῶν μαζῶν), ἀλλά καί *τά ἀντιδραστικά κόμματα*. Ἄν εἶναι ἐκδημοκρατισμένο τό κρατικό καθεστώς, τότε οἱ καπιταλιστές *ἀναγκάζονται* νά ἀναζητοῦν στηρίγματα στίς μάζες, καί γι' αὐτό πρέπει νά τίς ὀργανώνουν κάτω ἀπό τά συνθήματα τοῦ κληρικαλισμοῦ (τοῦ μαυροεκατονταρχιτισμοῦ καί τῆς θρησκείας), τοῦ ἐθνικισμοῦ-σωβινισμοῦ κτλ.

Ἡ πολιτική ἐλευθερία δέν ἐξαλείφει τήν ταξική πάλη, ἀντίθετα, τήν κάνει πιό συνειδητή, πιό πλατιά, τραβώντας σ' αὐτή τά πιό καθυστερημένα στρώματα τοῦ λαοῦ, διδάσκοντάς τα τήν πολιτική καί τήν ὑποστήριξη τῶν ἀπόψεών τους, τῶν συμφερόντων τους.

Εἶναι διδακτικό νά δεῖ κανείς πῶς ὀργανώνει, λογουχάρη, τίς μάζες τοῦ λαοῦ τό γερμανικό ἀντιδραστικό κόμμα τοῦ «κέντρου», δηλαδή τῶν καθολικῶν. Οἱ καθολικοί προσπαθοῦν νά ὑποκινήσουν τίς μάζες νά γίνουν ὑπερασπιστές τοῦ καπιταλισμοῦ μέ τά

συνθήματα τῆς θρησκείας καί τοῦ «πατριωτισμοῦ». Καί κατάφεραν οἱ καθολικοί στή Γερμανία νά καλλιεργήσουν τίς προλήψεις καί τήν καθυστέρηση τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἐνμέρει χάρη στό ὅτι οἱ καθολικοί στή Γερμανία ἀποτελοῦν τή μειοψηφία, καί ἡ μειοψηφία αὐτή ὑποβαλλόταν κάποτε σέ διωγμούς ἀπό τό κράτος. Καί οἱ μάζες τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων ἐνστικτωδῶς συμπαθοῦν πάντα τούς διωκόμενους. Οἱ ἀντιδραστικοί καθολικοί κατόρθωσαν νά ἐκμεταλλευτοῦν αὐτό τό αἴσθημα.

Οἱ καθολικοί δημιούργησαν μιά μαζική ὀργάνωση, τή λεγόμενη «Λαϊκή ἕνωση τῆς καθολικῆς Γερμανίας». Ἡ Ἕνωση ἔχει κάπου *750 χιλιάδες μέλη*. Εἶναι μιά ὀργάνωση αὐστηρά συγκεντρωτική. Σκοπός της: ἡ ὑπεράσπιση «τοῦ χριστιανικοῦ» (καί στήν πραγματικότητα τοῦ *καπιταλιστικοῦ*) καθεστῶτος καί ἡ πάλη ἐνάντια στίς «καταλυτικές» (δηλαδή τίς σοσιαλιστικές) τάσεις.

Ἐπικεφαλῆς τῆς Ἕνωσης βρίσκεται μιά Διοίκηση ἀπό 24 μέλη. Ἀπό αὐτά τά 9 ἀσχολοῦνται μέ τίς δουλιές τῶν γραφείων τῆς Διοίκησης καί τά ὑπόλοιπα εἶναι ἀντιπρόσωποι διάφορων περιφερειῶν, διάφορων μεγάλων πόλεων κτλ. Σέ κάθε 20-40 καθολικές οἰκογένειες διορίζεται καί ἕνα «ἔμπιστο πρόσωπο». Ὅλα τά ἔμπιστα πρόσωπα ἐνεργοῦν σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τῆς Διοίκησης.

Οἱ κύριοι καθολικοί, παλεύοντας ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες, φωνάζουν συνήθως ὅτι οἱ σοσιαλδημοκράτες διαφωτιστές ζοῦν ἀπό τίς δεκάρες τῶν ἐργατῶν. Ἀλλά οἱ ἴδιοι οἱ καθολικοί στήν ὀργάνωσή *τους* κάνουν ἀκριβῶς τό ἴδιο: σέ κάθε σοβαρό κάπως σημεῖο ἔχουν *μισθωτούς διαφωτιστές*.

Ἡ δουλιά στήν κομματική Διοίκηση εἶναι ὀργανωμένη μέ ἐργοστασιακό ἀκριβῶς τρόπο. Εἴκοσι εἰδικοί ὑπάλληλοι ἀσχολοῦνται μέ τή «φιλολογία»: ὁ ἕνας παρακολουθεῖ τή Θεολογία, ἄλλος τό ἀγροτικό ζήτημα, ὁ τρίτος τό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, ὁ 4ος τούς ἐπαγγελματίες κτλ. Κόβουν καί κρατοῦν περικοπές ἀπό τίς ἐφημερίδες καί τά περιοδικά, κρατοῦν μητρῶα. Δουλεύουν στενογράφοι. Σέ μιά εἰδική βιβλιοθήκη ἔχουν 40.000 τόμους. Συντάσσονται γράμματα γιά τίς ἐφημερίδες — «ἀνταποκρίσεις» πού τυπώνονται σέ δεκάδες καθολικές ἐφημερίδες. Γράφονται εἰδικές «κοινωνικοπολιτικές», εἰδικές «ἀπολογητικές» (δηλαδή πού ὑποστηρίζουν τή θρησκεία καί τό χριστιανισμό) ἀνταποκρίσεις. Ἐκδίδονται διάφορες μπροσοῦρες πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα. Στέλνονται σέ διάφορα μέρη 5.000 περίπου περιλήψεις διαφόρων διαλέξεων τό χρόνο. Ὑπάρχει εἰδικό τμῆμα

πού δουλεύει γιά τήν προπαγάνδα μέσω τοῦ κινηματογράφου καί Γραφεῖο πληροφοριῶν πού δίνει δωρεάν κάθε πληροφορία: τό 1912 ἔδοσε πάνω ἀπό 18.000 πληροφορίες.

Οἱ καθολικοί φοιτητές προσελκύονται συστηματικά στήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση ἰδίως τήν ἐποχή τῶν διακοπῶν. Τά ἔμπιστα πρόσωπα (εἶναι κάμποσες *δεκάδες-χιλιάδες)* παρακολουθοῦν εἰδικά «κοινωνικά μαθήματα». Γιά τήν εἰδική «ἐκμάθηση» τῆς πάλης ἐνάντια στούς σοσιαλδημοκράτες ὑπάρχουν εἰδικές δίμηνες σχολές τῆς Διοίκησης τοῦ κόμματος. Εἰδικές δεκαπενθήμερες σχολές ὀργανώνονται γιά τούς ἀγρότες, γιά τούς δασκάλους, γιά τούς ἐμποροϋπαλλήλους κτλ.

Δέν δουλεύουν ἄσχημα οἱ γερμανοί καθολικοί-μαυροεκατονταρχίτες. Ἀλλά ὅλη τους ἡ δουλιά ἀποτελεῖ μιά φτωχή μίμηση τῆς δουλιᾶς τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 120

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΑΔΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ

Οἱ ἐργάτες μετάλλου τῆς Γερμανίας, ὅπως καί ἄλλων χωρῶν, βρίσκονται στίς πρῶτες γραμμές τῶν συνειδητῶν καί ὀργανωμένων προλετάριων. Αὐτοί ἀνακίνησαν, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί τό ζήτημα τῆς καθιέρωσης κανονικῶν *ἀδειῶν ἀνάπαυσης* γιά τούς ἐργάτες.

Οἱ ἐργοστασιάρχες, ὅπως βλέπετε, ἀντιστέκονται μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις σ' αὐτό τό μέτρο, ἐπικαλούμενοι τό «βάρος» τῶν ἐξόδων πού δημιουργεῖ τό μέτρο αὐτό. Οἱ γερμανοί ὅμως ἐργάτες μετάλλου σέ μιά μπροσούρα πού τήν ἔβγαλε εἰδικά ἡ ἕνωσή τους ἀνάτρεψαν μέ συγκεκριμένους ἀριθμούς αὐτούς τούς ἰδιοτελεῖς καί ὑποκριτικούς ἰσχυρισμούς. Οἱ ἐργάτες ἀπόδειξαν ὅτι σέ 93 μετοχικές ἑταιρίες τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας τῆς Γερμανίας τό καθαρό κέρδος ἦταν στήν περίοδο ἀπό τό 1905 ὥς τό 1910 κατά μέσο ὅρο 134 %!!

Θά ἦταν ἀρκετό νά μειωθεῖ τό κέρδος αὐτό κατά 2 % ὁλοὄλο γιά νά ἐξασφαλιστεῖ σέ ὅλους τούς ἐργάτες ἡ δυνατότητα νά πάρουν κανονικές ἄδειες.

Σήμερα ὅμως τό σύστημα τῶν ἀδειῶν βρίσκεται σέ ὑποτυπώδη ἀνάπτυξη καί τίς περισσότερες φορές χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς καπιταλιστές γιά νά ὑποδουλώνουν τούς ἐργάτες. Οἱ γερμανοί μεταλλουργοί ἔκαναν δυό ἔρευνες γιά τό ζήτημα τῶν ἀδειῶν, τό 1908 καί τό 1912.

Τό 1908 ὑπῆρχαν 138 ἐπιχειρήσεις, στίς ὁποῖες οἱ ἐργάτες ἔπαιρναν ἄδειες. Ἀπό τούς 75.591 ἐργάτες πού ἀσχολοῦνταν στίς ἐπιχειρήσεις αὐτές πῆραν ἄδεια οἱ 13.579, δηλαδή τά 17,9 %.

Τό 1912 ὑπῆρχαν 389 ἐπιχειρήσεις πού οἱ ἐργάτες τους ἔπαιρναν ἄδειες. Ἀπό τούς 233.927 ἀπασχολούμενους ἐργάτες πῆραν ἄδεια οἱ 34.257, δηλαδή τά 14 %.

Συνολικά σέ κάθε 1.000 ἐπιχειρήσεις τῆς μεταλλουργικῆς βιομηχανίας μόνο *οἱ τρεῖς* ἐπιχειρήσεις ἔδιναν ἄδειες! Ἀπό τό

συνολικό ἀριθμό τῶν ἐργατῶν μετάλλου μόνο τό 1,8 % δηλαδή λιγότερο ἀπό *τό ἕνα πεντηκοστό* ἔπαιρναν ἄδειες.

Οἱ περισσότερες ἐπιχειρήσεις πού χορηγοῦν ἄδειες — καί συγκεκριμένα τά ἐννιά δέκατα καί πλέον — ἐπιτρέπουν ἄδειες μόνο στούς ἐργάτες πού δουλεύουν στό ἐργοστάσιο ἀρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Ἀπό τά 389 ἐργοστάσια (μέ 233.927 ἐργάτες) τά 84 ἐργοστάσια μέ 140.209 ἐργάτες ἀπαιτοῦν ὅπως ὁ ἐργάτης ἔχει ὑπηρεσία *ἀπό πέντε ὥς δέκα* χρόνια (!!) καί μόνο τότε ἔχει δικαίωμα νά πάρει ἄδεια.

Εἶναι φανερό ὅτι μιά τέτια ἄδεια ἀποτελεῖ μιά τιποτένια, γελοία βελτίωση γιά τούς ἐργάτες καί *κυρίως* εἶναι δόλωμα γιά τήν πρόσδεση τῶν ἐργατῶν στό ἐργοστάσιο καί μέσο πάλης κατά τῶν ἀπεργιῶν!

Ἡ διάρκεια τῆς ἄδειας στίς περισσότερες φορές (γιά τά 72 % τῶν ἐργατῶν τῶν παραπάνω ἐργοστασίων) δέν ξεπερνάει *τήν ἑβδομάδα*. Γιά τά 10 % τῶν ἐργατῶν ἡ διάρκεια τῆς ἄδειας εἶναι *κάτω ἀπό ἑβδομάδα* καί μόνο γιά τά 16 % *πάνω ἀπό μιά ἑβδομάδα* (μέχρι δυό ἑβδομάδες).

Στίς περισσότερες ἐπιχειρήσεις πού δίνουν ἄδειες, (στά 97 %) οἱ ἐργάτες παίρνουν τόν καιρό τῆς ἄδειας τήν προηγούμενη πληρωμή ἤ τή μέση ἑβδομαδιαία πληρωμή.

Συνολικά βλέπουμε ὅτι οἱ ἄδειες γιά τούς ἐργάτες, ἀκόμη καί στήν ἀναπτυγμένη βιομηχανία μιᾶς προηγμένης χώρας, εἶναι ἐξοργιστικά μικρές. Ἀλλά ἡ ἀνάγκη γιά μιά κανονική καί ἐπαρκή ἀνάπαυση κατανοεῖται ἀπό τούς ἐργάτες ὅλο καί πιό πλατιά καί μέ τήν ἐπιμονή τους οἱ ὀργανωμένοι ἐργάτες θά κατορθώσουν νά ἔχουν ἐπιτυχίες καί σ' αὐτό τόν τομέα.

Γράφτηκε στίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 31 τοῦ Μάη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 124
Ὑπογραφή: Ν. Ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΕΙΛΙΚΡΙΝΗ ΛΟΓΙΑ ΕΝΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΥ

Πρίν ἀπό λίγο καιρό πέθανε ὁ διευθυντής τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι» [75] Β. Μ. Σομπολέβσκι. Οἱ φιλελεύθεροι τόν τίμησαν σάν «σταθερό προοδευτικό παράγοντα». Μίλησαν καί ἔγραψαν γιά τίς προσωπικές του ἀρετές. Παράκαμψαν ὅμως τό ζήτημα τῆς πολιτικῆς κατεύθυνσης τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι».

Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό βολικό γιά τούς φιλελευθέρους μας ἀπ' αὐτές τίς παλιές, τίς ἄχρωμες, τίς γενικές καί ἀόριστες λέξεις: «ἀντιπολίτευση», «προοδευτικότητα». Μά τί κρύβεται πίσω ἀπ' αὐτές τίς λέξεις, *τί λογῆς* ἀντιπολίτευση ἔκανε ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος παράγοντας, *ποιά* τάξη ὑπηρετοῦσε, αὐτό δέν τούς ἀρέσει νά τό ἐξετάζουν. Αὐτό δέν εἶναι εὐχάριστο γιά τούς φιλελευθέρους.

Μά ἡ δημοκρατία πρέπει νά ἀναζητάει τήν ἀλήθεια. Τιμεῖστε τόν Β. Μ. Σομπολέβσκι σάν προοδευτικό, αὐτό εἶναι δικαίωμά σας. Ἄν ὅμως θέλετε σοβαρά νά διαπαιδαγωγήσετε πολιτικά τό λαό, μήν ξεχνᾶτε τήν *κατεύθυνση* τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι», πού συνδύαζε μέ ἰδιόμορφο τρόπο τό *δεξιό* καντετισμό μέ ἕνα ναροντνικιστικό ἐπίχρισμα.

Ὁ κ. Λ. Παντελέγεφ σέ ἄρθρο του στή «Ρέτς», ἀφιερωμένο στή μνήμη τοῦ Β. Μ. Σομπολέβσκι, γράφει πώς ἦταν «μεγάλος σκεπτικιστής σχετικά μέ τήν ὕπαρξη τῶν δυνάμεων πού διαθέτει ἡ προοδευτική μας κοινωνία».

Ἐδῶ ὅλα εἶναι ἀσαφῆ: τί λογῆς ἦταν αὐτός ὁ σκεπτικισμός; Γιά ποιά κοινωνία πρόκειται; Τό παραπέτασμα τό μισοανοίγουν τά παρακάτω λόγια τοῦ Β. Μ. Σομπολέβσκι, πού παραθέτει ὁ κ. Παντελέγεφ: «τί μπορεῖ νά δόσει μιά κοινωνία, πού στήν κύρια μάζα της μένει ἀκόμη ὥς τό μεδούλι διαποτισμένη ἀπό τίς παραδόσεις καί τίς συνήθειες τῆς δουλοπαροικίας; Ποιά ὑποστήριξη στό νέο καθεστώς μπορεῖ νά περιμένει κανείς ἀπό τά ἑκατομμύρια τῶν μισοσκλάβων, τῶν ζητιάνων, τῶν πεινασμένων, τῶν μεθυσμένων, τῶν ἀστοιχείωτων;»

Ὁ κ. Παντελέγεφ πού θεώρησε ἐπίκαιρο νά δημοσιεύσει αὐτά τά εἰλικρινῆ λόγια, δέν πρόσεξε πόσο τά λόγια αὐτά φωτίζουν τήν τάση τῶν ρώσων φιλελευθέρων ἀπέναντι στή δημοκρατία.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1905 ἡ «Ρούσκιγε Βέντομοστι» δημοσίευσε ἕνα ἄρθρο τοῦ κ. Βινογκράντοφ, ἀστέρα τῆς φιλελεύθερης ἐπιστήμης, πού προσπαθοῦσε νά ἀποδείξει ὅτι οἱ μισοσκλάβοι αὐτοί δέν πρέπει νά προχωρήσουν πολύ, ὅτι πρέπει νά εἶναι πιό σεμνοί καί πιό ἥσυχοι. Ἡ «Ρούσκιγε Βέντομοστι», νωρίτερα ἴσως ἀπό τίς ἄλλες φιλελεύθερες ἐφημερίδες, ἐκδήλωσε ἐντελῶς συγκεκριμένα τήν ἀντεπαναστατική της στάση ἀπέναντι στά γεγονότα.

Ὑπάρχει σκεπτικισμός καί σκεπτικισμός. Ὅταν πρόκειται γιά ἕναν κοινωνικό παράγοντα, πρέπει νά ρωτᾶμε: ἀπέναντι σέ *ποιά* τάξη ἦταν σκεπτικιστής; Ὁ Σομπολέβσκι (ὅπως καί ἡ ἐφημερίδα του «Ρούσκιγε Βέντομοστι») ἦταν σκεπτικιστής, καί μάλιστα ἀπαισιόδοξος, ἀπέναντι στήν ἀγροτιά. Ἦταν αἰσιόδοξος ἀπέναντι στούς τσιφλικάδες: τούς παρουσίαζε σάν ἀνθρώπους ἱκανούς γιά «μεταρυθμίσεις», ἀνθρώπους πού «εἰλικρινά συμπαθοῦν τό νέο καθεστώς», «ἀνθρώπους πολιτισμένους» κτλ. Τό ἀνακάτεμα τοῦ τσιφλικάδικου αὐτοῦ φιλελευθερισμοῦ (ὄχι τοῦ μισοδουλικοῦ, ἀλλά τοῦ ἐντελῶς δουλικοῦ) μέ τό ναροντνικισμό ἦταν ἔνδειξη τῆς ἀποσύνθεσης τῆς «φωτισμένης», εὔπορης, χορτάτης, φιλελεύθερης κοινωνίας, πού *δίδασκε* στά ἀφυπνιζόμενα «ἑκατομμύρια τῶν μισοσκλάβων» τή δουλική ἠθική καί τή δουλική πολιτική. Ἡ φιλελεύθερη αὐτή κοινωνία ἦταν «ὥς τό μεδούλι» δουλοπρεπής ἀπέναντι στούς τσιφλικάδες καί ὁ ναροντνικισμός τῆς «Ρούσκιγε Βέντομοστι» καθρεφτίζει περισσότερο ἀπ' ὅλα τήν πατριαρχική Ρωσία τοῦ πειθήνιου μουζίκου καί τοῦ φιλελευθερίζοντα ἄρχοντα.

Γράφτηκε στίς 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε τήν 1 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 125

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ

I

Στά τυπογραφεῖα τοῦ Π. Π. Ριαμπουσίνσκι στή Μόσχα τυπώθηκε ἕνα ἐνδιαφέρον βιβλίο μέ τόν τίτλο «Ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς τῆς Μόσχας τό 1912» (Μόσχα, 1913). Ἡ τιμή δέν ἀναγράφεται. Οἱ κ.κ. βιομήχανοι δέν ἐπιθυμοῦν νά πουλᾶνε τίς ἐκδόσεις τους.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου, Γιούλι Πετρόβιτς Γκουζόν, ἀνοίγοντας στίς 30 τοῦ Μάρτη αὐτοῦ τοῦ χρόνου τήν ἐτήσια συνέλευση τοῦ Συνδέσμου, χαιρέτησε τούς βιομήχανους «μέ τήν ἔναρξη τῆς ἕβδομης ἐπιχειρησιακῆς χρονιᾶς» τῆς ὀργάνωσής τους καί ἀναφώνησε πώς οἱ κ.κ. βιομήχανοι «μέ τήν ἑνότητά τους σχημάτισαν μιά ἰδέα γιά τή δύναμη τῆς ἕνωσης βιομηχάνων, πού δέν μπορεῖ κανείς νά τήν ἀγνοεῖ». «Τώρα τό δυνάμωμα τοῦ κύρους αὐτῆς τῆς δύναμης πρέπει νά ἀποτελέσει τό κύριο καθῆκον τῶν νέων μελῶν τοῦ Συνδέσμου», εἶπε ὁ κ. Γκουζόν.

Ὅπως βλέπετε, ὁ λόγος δέν εἶναι καί τόσο καλογραμμένος, μοιάζει μέ λόγο κανενός στρατιωτικοῦ γραφιᾶ, εἶναι ὅμως γεμάτος κομπορημοσύνη.

Ἄς δοῦμε τά μέρη τοῦ βιβλίου πού περιέχουν τά στοιχεῖα. Πάνω ἀπό τό ἕνα τρίτο τοῦ βιβλίου (σελ. 19-69) ἀποτελεῖ τό μέρος πού εἶναι ἀφιερωμένο στίς *ἀπεργίες*. Τό συνολικό ἀριθμό τῶν ἐργατῶν πού ἀπεργήσανε τό 1912 οἱ κ.κ. βιομήχανοι τόν καθορίζουν μέ τόν παρακάτω τρόπο:

Κατηγορίες ἀπεργιῶν	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν 1912	1911
Οἰκονομικές	**207.720**	**96.730**
Ἀπ' αὐτές:		
μεταλλουργική βιομηχανία	64.200	17.920
ὑφαντουργική βιομηχανία	90.930	51.670
ἄλλοι βιομηχανικοί κλάδοι	52.590	27.140
Πολιτικές	**855.000**	**8.380**
Ἀπ' αὐτές:		
ἀπ' ἀφορμή τά γεγονότα τοῦ Λένα	215.000	
γιορτασμός τῆς 1ης τοῦ Μάη	300.000	
φθινοπωρινές πολιτικές ἀπεργίες	340.000	
Σύνολο	**1.062.720**	**105.110**

Εἶναι εὔκολο νά δεῖ κανείς πώς τά στοιχεῖα τῶν κυρίων βιομηχάνων εἶναι *μειωμένα*. Γιά τήν ὥρα ὅμως δέν θά σταθοῦμε σ' αὐτό (παραλείπεται ἡ ἀπεργία τοῦ Λένα, ὅπου πῆραν μέρος ἕξι χιλιάδες ἐργάτες, γιατί τά ὀρυχεῖα τοῦ Λένα δέν ὑπάγονται στήν Ἐπιθεώρηση ἐργασίας), ἀλλά θά παρακολουθήσουμε τή στατιστική τῶν βιομηχάνων.

Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν τό 1912 ἀποτελεῖ *πάνω ἀπό τό μισό* τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας καί συγκεκριμένα τά 51,7 %. Ἀπό τό ποσοστό αὐτό οἱ οἰκονομικές ἀπεργίες δίνουν *τό ἕνα δέκατο* τῶν ἐργατῶν (10,1 %), ἐνῶ οἱ πολιτικές *τά τέσσερα δέκατα* (41,6 %).

«Χαρακτηριστικό γιά τή χρονιά πού πέρασε — γράφουν οἱ κ.κ. βιομήχανοι — ἦταν ἡ πρωτοφανής αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν, πού πολύ συχνά διακόπτανε τήν κανονική πορεία τῶν ἐργασιῶν καί κρατοῦσαν ὁλόκληρη τή βιομηχανία σέ τεταμένη κατάσταση». Ἀκολουθεῖ ἡ ἀπαρίθμηση τῶν σπουδαιότερων ἀπεργιῶν τοῦ δεύτερου ἑξαμήνου: Αὔγουστος — στή Ρίγα ἐνάντια στή στέρηση τῶν ἐργατῶν ἀπό τά ἐκλογικά τους δικαιώματα. Σεπτέμβρης — στή Βαρσοβία ἀπ' ἀφορμή τά γεγονότα στό κάτεργο τοῦ Κουτομάρα· Ὀχτώβρης — στήν Πετρούπολη ἀπ' ἀφορμή τήν ἀκύρωση τῶν ἐκλογῶν τῶν πληρεξουσίων, στό Ρεβέλ στή μνήμη τῶν γεγονότων τοῦ 1905, στήν Πετρούπολη ἀπ' ἀφορμή τή γνωστή καταδίκη σχετικά μέ τήν ὑπόθεση τῶν ναυτῶν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ· Νοέμβρης — στήν Πετρούπολη ἀπ' ἀφορμή τήν καταδίκη στή Σεβαστούπολη καί τή μέρα τῆς ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν τῆς Δούμας, ἔπειτα μιά ἀπεργία ἀπ' ἀφορμή τή δεύτερη ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Λ. Τολστόι· Δεκέμβρης — στήν Πετρούπολη ἀπ' ἀφορμή τό διορισμό ἐργατῶν στά ἀσφαλιστικά ἱδρύματα. Ἀπό δῶ οἱ κ.κ. βιομήχανοι βγάζουν τό συμπέρασμα:

«Ἡ συχνότητα τῶν διαδοχικῶν ἐπιδεικτικῶν ἀπεργιῶν, ἡ πρωτοφανής ποικιλία καί τό διαφορετικό εἰδικό βάρος τῶν λόγων πού ἔκαναν τούς ἐργάτες νά θεωροῦν ἀναγκαῖο τό σταμάτημα τῆς ἐργασίας, δέν μαρτυρεῖ μόνον ὅτι ἡ πολιτική ἀτμόσφαιρα εἶναι πολύ ἠλεκτρισμένη, ἀλλά καί ὅτι ἡ πειθαρχία στά ἐργοστάσια ἔχει χαλαρωθεῖ». Ἀκολουθοῦν οἱ συνηθισμένες ἀπειλές γιά «αὐστηρά μέτρα»: πρόστιμα, κατάργηση τῶν βραβείων, λοκάουτ. «Τά συμφέροντα τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς — δηλώνουν οἱ βιομήχανοι — ἀπαιτοῦν ἐπιτακτικά τό ἀνέβασμα τῆς ἐργοστασιοκῆς πειθαρχίας στό ὕψος ὅπου βρίσκεται στίς δυτικοευρωπαϊκές χῶρες».

Οἱ κύριοι βιομήχανοι ἐπιθυμοῦν νά ἀνεβάσουν τήν «πειθαρχία» ὥς τό ὕψος τῆς «Δύσης», γιά ἕνα παρόμοιο ὅμως ἀνέ-

βασμα τῆς «πολιτικῆς ἀτμόσφαιρας» δέν θέλουν νά σκεφτοῦν... Ἀναβάλλουμε ὥς τά ἑπόμενα ἄρθρα τά στοιχεῖα γιά τήν κατανομή τῶν ἀπεργῶν κατά περιοχές, κατά βιομηχανικό κλάδο καί κατά βαθμό ἐπιτυχίας τῶν ἀπεργιῶν.

II

Τά στοιχεῖα τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων τῆς Μόσχας γιά τήν κατανομή τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν τό 1912 κατά περιοχές καί κατά κλάδους παραγωγῆς εἶναι πολύ κακοδουλεμένα. Γενικά δέν θά ἦταν ἄσχημο γιά τούς ἑκατομμυριούχους μας νά μισθώσουν γιά βοηθό τους, κατά τή σύνταξη τοῦ βιβλίου καί τόν ἔλεγχο τῶν πινάκων, ἔστω καί ἕνα ὁποιοδήποτε γυμνασιόπαιδο. Τά λάθη στίς ἀθροίσεις καί οἱ ἀνοησίες χτυποῦν στό μάτι κατά τή σύγκριση, λογουχάρη, τῶν στοιχείων στίς σελ. 23, 26, 48. Μᾶς ἀρέσει νά μιλᾶμε γιά πολιτισμό καί γιά τό «κύρος τῆς δύναμης» τῶν ἐμπόρων, δέν εἴμαστε ὅμως ἄξιοι νά κάνουμε ὑποφερτά ἀκόμη καί τήν πιό ἁπλή δουλιά.

Παραθέτουμε τή στατιστική πού δίνουν οἱ βιομήχανοι γιά τίς ἀπεργίες — *μόνο τίς οἰκονομικές* — γιά ὁλόκληρο τό 1912 καί τούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ ἴδιου χρόνου κατά περιοχές:

Περιοχές	Γιά ὁλόκληρο τό 1912: Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν	Ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν (σέ χιλ.)	Γιά τούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912: Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν	Ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν (σέ χιλ.)
Μόσχας	60.070	799,2	48.140	730,6
Πετρούπολης	56.890	704,8	35.390	545,7
Βαλτικῆς..................	18.950	193,5	13.210	153,6
Νότου	23.350	430,3	22.195	427,6
Βασιλείου τῆς Πολωνίας....	21.120	295,7	12.690	249,9
Σύνολο	180.380	2.423,5	131.625	2.107,4

Φτάνει νά ρίξουμε μιά ματιά στούς ἀριθμούς σχετικά μέ τό Νότο γιά νά δοῦμε πώς ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων εἶναι ἄχρηστη, δηλ. ἐξαιρετικά ἀνεπαρκής. Πιό σίγουροι φαίνεται πώς εἶναι οἱ ἀριθμοί τῶν τελευταίων 7 μηνῶν τοῦ 1912, γιατί ἐδῶ (καί μόνο ἐδῶ) γίνεται λεπτομερειακή κατανομή τῶν ἀπεργῶν καί κατά περιοχές καί κατά βασικούς κλάδους τῆς βιομηχανίας καί ἀνάλογα μέ τό ἀποτέλεσμα τῶν ἀπεργιῶν.

Τά στοιχεῖα κατά περιοχές μᾶς δείχνουν πώς οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης καί στόν οἰκονομικό ἀγώνα (ἀφήνουμε πιά τόν πολιτικό) βαδίζουν μπροστά ἀπ' ὅλους τούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας. Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν τῆς περιοχῆς Πετρούπολης (35 χιλιάδες στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912) ἀποτελεῖ περίπου τά 3/4 τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν τῆς περιοχῆς τῆς Μόσχας (48 χιλ.), ἐνῶ σ' αὐτή τήν περιοχή ὁ ἀριθμός τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν εἶναι *σχεδόν τέσσερις φορές* μεγαλύτερος σέ σύγκριση μέ τήν περιοχή τῆς Πετρούπολης. Στό Βασίλειο τῆς Πολωνίας οἱ ἐργάτες εἶναι λίγο περισσότεροι ἀπ' ὅ,τι στήν περιοχή τῆς Πετρούπολης, ἐνῶ οἱ ἀπεργοί εἶναι σχεδόν τρεῖς φορές λιγότεροι.

Σχετικά μέ τή Μόσχα πρέπει φυσικά νά παρθεῖ ὑπόψη ἡ ἄσχημη συγκυρία (δηλ. οἱ συνθῆκες ἀγορᾶς) τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας, ἐνῶ στήν Πολωνία τά 2/3 τῶν ἀπεργῶν στίς οἰκονομικές ἀπεργίες ἀναλογοῦν στούς ὑφαντουργούς καί θά δοῦμε πιό κάτω πώς οἱ ἀπεργίες αὐτές τῶν ὑφαντουργῶν στήν Πολωνία εἶχαν ἰδιαίτερες ἐπιτυχίες.

Ἔτσι οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης τό 1912 τραβοῦσαν ὥς ἕνα βαθμό στό οἰκονομικό κίνημα τούς ἐργάτες τῆς ὑπόλοιπης Ρωσίας.

Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, σχετικά *μέ τή διάρκεια* τῶν ἀπεργιῶν, προπορεύονται ὁ Νότος καί ἡ Πολωνία: ἐδῶ ἀναλογοῦν ἀπό 19 χαμένες μέρες σέ κάθε ἀπεργό, ἐνῶ στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα ἀπό 15 (στήν περιοχή τῆς Βαλτικῆς ἀπό 12). Κατά μέσο ὅρο σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία ἀναλογοῦν ἀπό 16 μέρες ἀπεργίας σέ κάθε ἀπεργό. Οἱ κύριοι συντάκτες τῆς στατιστικῆς τῶν βιομηχάνων δίνουν γιά ὁλόκληρο τό 1912 τόν ἀριθμό τῶν 13,4 ἡμερῶν. Ἑπομένως, στό δεύτερο ἑξάμηνο ἡ ἐμμονή τῶν ἐργατῶν καί τό πεῖσμα στήν πάλη τους μεγάλωσαν ἀκόμη περισσότερο.

Ἡ στατιστική μιλάει σέ συνέχεια γιά τήν *αὔξηση τῆς ἐμμονῆς* τῶν ἐργατῶν στόν ἀπεργιακό ἀγώνα. Στά 1895-1904 ἡ μέση διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν γιά κάθε ἐργάτη καθοριζόταν σέ 4,8 μέρες, τό 1909 σέ 6,5 μέρες, τό 1911 σέ 7,5 μέρες, (8,2 μέρες, ἐξαιρώντας τίς πολιτικές ἀπεργίες), ἐνῶ τό 1912 σέ 13,4 μέρες.

Ἔτσι, λοιπόν, τό 1912 ἔδειξε ὅτι ἡ *ἐμμονή* τῶν ἐργατῶν στόν οἰκονομικό ἀγώνα *αὐξάνει* καί ὅτι σέ ἀριθμό ἀπεργῶν — σέ σύγκριση μέ τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν — τήν πρώτη θέση τήν κατέχει ἡ Πετρούπολη.

Στό ἑπόμενο ἄρθρο θά ἐξετάσουμε τά στοιχεῖα γιά τήν ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν.

III

Ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων κάνει τήν παρακάτω κατανομή τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν τοῦ 1912 (οἰκονομικές ἀπεργίες) κατά κλάδους παραγωγῆς:

Κλάδοι παραγωγῆς	Γιά ὁλόκληρο τό 1912: Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν	Γιά ὁλόκληρο τό 1912: Ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν (σέ χιλ.)	Γιά τούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912: Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν	Γιά τούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912: Ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν (σέ χιλ.)
Ἐργάτες μετάλλου	57.000	807,2	40.475	763,3
Ὑφαντουργοί..............	85.550	1.025,8	66.590	930,6
Λοιποί	37.830	590,5	24.560	413,5
Σύνολο	180.380	2.423,5	131.625	2.107,4

Ἐδῶ ἡ πλήρης ἀνεπάρκεια τῆς στατιστικῆς τῶν βιομηχάνων καί ἡ πλήρης ἀκαταστασία στό δούλεμά της χτυπάει ἀκόμη περισσότερο στό μάτι: τό ἄθροισμα τῶν ἀπεργῶν στούς πρώτους πέντε μῆνες (79.970) καί στούς τελευταίους 7 δίνει 211.595 καί ὄχι 180 οὔτε 207 χιλιάδες!

Οἱ ἴδιοι οἱ κ.κ. βιομήχανοι ἀπόδειξαν ὅτι *μειώνουν* τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν.

Οἱ ἐργάτες μετάλλου προπορεύονται καί ὡς πρός τή σχέση τῶν ἀπεργῶν μέ τό συνολικό ἀριθμό τῶν ἐργατῶν καί ὡς πρός τή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν: σέ ἕναν ἀπεργό ἐργάτη μετάλλου ἀναλογοῦν 18 μέρες ἀπεργίας, σέ ἕναν ὑφαντουργό 14 καί στούς ὑπόλοιπους κλάδους ἀπό 16 μέρες. Οἱ καλύτερες συνθῆκες ἀγορᾶς γιά τή μεταλλουργική βιομηχανία, ὅπως βλέπουμε, δέν ἀπαλλάσσουν καθόλου τούς ἐργάτες ἀπό τήν ἀνάγκη νά παλεύουν ἔστω καί γιά μιά μηδαμινή αὔξηση τοῦ μεροκάματου!

Ὅσο γιά τά ἀποτελέσματα τῶν ἀπεργιῶν, ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων λέει ὅτι τό 1912 ἦταν *λιγότερο εὐνοϊκό* γιά τούς ἐργάτες παρά τό 1911. Τό 1911 ἡττήθηκαν, τάχα, τά 49 % τῶν ἐργατῶν, ἐνῶ τό 1912 τά 52 %. Τά στοιχεῖα ὅμως αὐτά δέν εἶναι πειστικά, γιατί συγκρίνονται τά μεγέθη: ὁλόκληρο τό 1911 μέ 7 μῆνες τοῦ 1912.

Οἱ ἀπεργίες τοῦ 1912 ἔχουν ἐπιθετικό χαρακτήρα κι' ὄχι ἀμυντικό. Οἱ ἐργάτες παλεύουν γιά *καλυτέρευση* τῶν συνθηκῶν ἐργασίας κι' ὄχι *ἐνάντια στή χειροτέρευση*. Συνεπῶς, τό 52 % τῶν ἀπεργῶν δέν πέτυχαν καλυτέρευση, τό 36 % *σημείωσαν* πλήρη ἤ μερική ἐπιτυχία, πέτυχαν καλυτέρευση καί γιά τό 12 % τά ἀποτελέσματα δέν ἐξακριβώθηκαν. Τό πιθανότερο εἶναι ὅτι οἱ βιο-

μήχανοι κρύβουν τήν ἥττα τους σ' αὐτά τά 12 % τῶν περιπτώσεων, γιατί κάθε ἐπιτυχία τοῦ κεφαλαίου ἐνάντια στήν ἐργασία ἐπισύρει ἰδιαίτερα τήν προσοχή τους καί προκαλεῖ σ' αὐτούς ἀγαλλίαση.

Συγκρίνοντας τήν ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912 κατά περιοχές καί κατά βιομηχανικούς κλάδους, ἔχουμε τήν ἑξῆς εἰκόνα.

Λιγότερο ἐπιτυχεῖς ἦταν οἱ ἀπεργίες στήν περιοχή τῆς Μόσχας: τά 75 % τῶν ἀπεργῶν ἡττήθηκαν (δηλ. δέν πέτυχαν βελτιώσεις)· ἀκολουθεῖ ἡ περιοχή τῆς Πετρούπολης μέ ποσοστά ἡττημένων 63 %, ὁ Νότος μέ 33 %, ἡ περιοχή τῆς Βαλτικῆς μέ 20 % καί ἡ Πολωνία μέ 11 %. Ἑπομένως, στίς τελευταῖες *τρεῖς* περιοχές οἱ ἐργάτες κέρδισαν *τεράστιες* νίκες. Ἀπό τούς 48 χιλιάδες ἀπεργούς αὐτῶν τῶν τριῶν περιοχῶν *27 χιλιάδες* πέτυχαν βελτιώσεις, νίκησαν· οἱ 11 χιλ. ἡττήθηκαν· γιά 10 χιλ. τά ἀποτελέσματα δέν ἐξακριβώθηκαν.

Ἀντίθετα, στίς δυό πρῶτες περιοχές (Μόσχας καί Πετρούπολης) ἀπό τούς 83 χιλ. ἀπεργούς νίκησαν μόνο *20 χιλιάδες*· ἡττήθηκαν (δηλ. δέν πέτυχαν βελτιώσεις) 59 χιλ. καί δέν ἐξακριβώθηκαν τά ἀποτελέσματα γιά 4 χιλιάδες.

Κατά βιομηχανικούς κλάδους τό ποσοστό τῶν ἀπεργῶν πού ἡττήθηκε εἶναι: στούς ὑφαντουργούς 66 %, στούς ἐργάτες μετάλλου 47 % καί στούς λοιπούς 30 %.

Οἱ συνθῆκες ἀγορᾶς εἶναι χειρότερες γιά τούς ὑφαντουργούς. Στήν περιοχή τῆς Μόσχας ἀπό τούς 38 χιλ. ἀπεργούς ὑφαντουργούς μόνο *6 χιλ.* νίκησαν, 32 χιλ. ἡττήθηκαν· στήν Πετρούπολη 4 χιλ. οἱ νικητές καί 9 χιλ. οἱ ἡττημένοι. Ἀντίθετα στήν Πολωνία οἱ ἡττημένοι ὑφαντουργοί εἶναι 400 καί οἱ νικητές *8 χιλιάδες*.

Ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων καθορίζει τίς οἰκονομικές συνέπειες τῶν ἀπεργιῶν (τῶν οἰκονομικῶν) γιά τά δυό τελευταῖα χρόνια ὡς ἑξῆς:

	Ἄμεσες ἀπώλειες τῶν βιομηχάνων	Ἀπώλειες τῶν ἐργατῶν σέ μεροκάματα	Ἀπώλειες τῆς χώρας στήν παραγωγή
	(σέ χιλ. ρούβλια)		
Μεταλλουργική βιομηχανία.....	558	1.145	4.959
Ὑφαντουργική »	479	807	6.010
Ἄλλοι κλάδοι................	328	529	3.818
Σύνολο τό 1912	1.365	2.481	14.787
» » 1911	402	716	4.563

Συνολικά στά δυό χρόνια οἱ ἀπώλειες τῶν βιομηχάνων εἶναι 1,8 ἑκατομμύρια ρούβλια· οἱ ἀπώλειες τῶν ἐργατῶν *3 ἑκατομμύρια ρούβλια*· οἱ ἀπώλειες στήν παραγωγή 19 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Οἱ κ.κ. βιομήχανοι βάζουν ἐδῶ τελεία. Ὦ, σοφοί! Καί τό *κέρδος* τῶν ἐργατῶν;

Μέσα σέ δυό χρόνια νίκησαν *125 χιλιάδες ἐργάτες*. Τό μεροκάματό τους σ' ἕνα χρόνο εἶναι 30 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἀπαιτοῦσαν αὔξηση ἀπό 10 % ὥς 25 % καί κάποτε ὥς 40 %, ὅπως τό ὁμολογοῦν οἱ ἴδιοι οἱ βιομήχανοι. Ἀπό τά 30 ἑκατομμύρια ρούβλια τά 10 % εἶναι *3 ἑκατομμύρια ρούβλια*. Καί ὁ περιορισμός τῆς ἐργάσιμης μέρας;

Κι' αὐτά τά «*νέα*» (ἔκφραση τῶν βιομηχάνων) αἰτήματα, ὅπως τό αἴτημα «*νά μήν* ἀπολύονται ἐργάτες χωρίς τή συγκατάθεση τῶν συναδέλφων τους»;

Ὄχι, κύριοι βιομήχανοι! Ἀκόμη κι' ἀπό οἰκονομική ἄποψη (ἀφήνουμε πιά τίς πολιτικές ἀπεργίες) οἱ κατακτήσεις τῶν ἐργατῶν εἶναι πολύ μεγάλες. Ἡ ἀστική τάξη δέν καταλαβαίνει οὔτε τήν ἐργατική ἀλληλεγγύη, οὔτε τίς συνθῆκες τῆς προλεταριακῆς πάλης.

Μέσα σέ δυό χρόνια 300.000 περίπου ἐργάτες ἔδοσαν στόν οἰκονομικό ἀγώνα 3 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἄμεσο κέρδος ἀποκόμισαν *μεμιᾶς* 125 χιλιάδες ἐργάτες. Καί βῆμα πρός τά μπρός ἔκανε ὁλόκληρη ἡ ἐργατική τάξη.

Γράφτηκε στίς 23-25 τοῦ Μάη (5-7 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Μάη, 2, 5 καί 9 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 123, 126, 127 καί 131

Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΧΕΔΙΟ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ IV ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ [76]

Ἡ ἐπαναστατική ἄνοδος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στή Ρωσία, ἡ ὄξυνση τῆς πολιτικῆς κρίσης στή χώρα, ἡ ἐπικείμενη στό λίγο-πολύ κοντινό μέλλον ἔναρξη τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, οἱ ταλαντεύσεις καί ἡ σύγχυση ἀνάμεσα σέ πολλές ὁμάδες καί ὁμίλους τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ὅλα αὐτά ὑποχρεώνουν τούς συνειδητούς λεττονούς ἐργάτες νά κάνουν ἔκκληση στούς συντρόφους τους νά ἑτοιμαστοῦν δραστήρια γιά τό συγκαλούμενο IV συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας καί νά συζητήσουν ἐπισταμένα τά καθήκοντα πού μπαίνουν τώρα μπροστά στήν ἐπαναστατική σοσιαλδημοκρατία.

Μιά ὁμάδα μελῶν ἀπό διάφορες ὀργανώσεις τῆς λεττονικῆς σοσιαλδημοκρατίας προτείνει σέ ὅλες τίς σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις, σάν ὑλικό γιά συζήτηση, τήν παρακάτω *πλατφόρμα* ἀπόψεων πάνω στά πιό σοβαρά ζητήματα ἀρχῶν, πού ἀφοροῦν τήν ἴδια τήν ὕπαρξη καί τήν ὅλη κατεύθυνση τῆς δράσης τοῦ δικοῦ μας σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος καί εἰδικότερα πάνω σέ τέτια ζητήματα πού τά ἀγνοεῖ ἐπίμονα ἤ, ὅπως πιστεύουμε, τά λύνει λαθεμένα ἡ τωρινή ΚΕ τῆς λεττονικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Γιά κανένα δέν εἶναι μυστικό πώς ἡ κυριαρχία τῆς ἀντεπανάστασης προκάλεσε ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες μιά βαθιά ἰδεολογική ἀποσύνθεση καί ἰδεολογικές ταλαντεύσεις. Παντοῦ συναντάει κανείς σοσιαλδημοκράτες πού, σύμφωνα μέ τή σωστή ἔκφραση τοῦ σ. Ἄν (στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 95), «τραγουδάει ὁ καθένας τό χαβά του». Στό σοσιαλδημοκρατικό τύπο ἐκφράζονται ἀπόψεις, ὅτι οἱ ἐργάτες δέν πρέπει νά ἑτοιμάζονται γιά τήν ἐπανάσταση οὔτε καί νά περιμένουν τήν ἐπανάσταση,

ὅτι ἡ δημοκρατική ἐπανάσταση ἔχει τελειώσει κτλ. Πάνω σέ παρόμοιες ἀντιλήψεις, πού οὔτε μιά ὑπεύθυνη ὁμάδα ἤ ὀργάνωση μέσα στό ΣΔΕΚΡ δέν τίς ἔκθεσε λίγο-πολύ συγκεκριμένα, ἀκριβολογημένα καί ἐπίσημα, στηρίζουν ὡστόσο διαρκῶς ὅλες τίς κρίσεις τους γιά τήν τακτική οἱ λεγόμενοι λικβινταριστές («Νάσα Ζαριά» καί «Λούτς»), πού τούς ὑποστηρίζει ἡ τωρινή ΚΕ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας.

Στόν τύπο τῆς κατεύθυνσης αὐτῆς συναντᾶμε σέ κάθε βῆμα πότε γνῶμες γιά βασική διαφορά ἀνάμεσα στό τωρινό κρατικό καθεστώς τῆς Ρωσίας καί τό προοχτωβριανό (σάν νά μή χρειαζόμαστε πιά τήν ἐπανάσταση γιά νά κατακτήσουμε τίς βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας), πότε συγκρίσεις τῆς σημερινῆς τακτικῆς τῶν ρώσων σοσιαλδημοκρατῶν μέ τήν τακτική τῶν εὐρωπαίων σοσιαλδημοκρατῶν μέσα σέ συνταγματικό καθεστώς, π.χ. τῶν αὐστριακῶν καί τῶν γερμανῶν στήν ὄγδοη δεκαετία τοῦ 19ου αἰώνα (σάν νά ὑπάρχει κιόλας σύνταγμα στή Ρωσία, σύμφωνα μέ τή γνώμη τοῦ Μιλιουκόφ), πότε προώθηση τοῦ συνθήματος τοῦ νόμιμου ἐργατικοῦ κόμματος καί τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι (σύνθημα πού εἶναι νοητό μόνο ὅταν ὑπάρχουν οἱ γενικές ἀρχές καί οἱ βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καί τοῦ ἀστικοῦ συντάγματος στή χώρα) καί τά λοιπά καί τά παρόμοια.

Ὅταν μέσα σέ τέτιες συνθῆκες παραιτεῖσαι ἀπό τόν ἀκριβή καθορισμό τῶν καθηκόντων τακτικῆς τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί ἀπό τήν ἐκτίμηση τῆς πολιτικῆς κατάστασης ἤ ἀναβάλλεις ἕναν τέτιο καθορισμό καί μιά τέτια ἐκτίμηση, σημαίνει πώς ὄχι μόνο δέν παλεύεις ἐνάντια στήν ἔλλειψη ἀρχῶν, τήν ἀποσύνθεση, τήν ἀποθάρυνση καί τήν ὀλιγοπιστία, ἀλλά καί βοηθᾶς ἄμεσα τήν ἀποσύνθεση, σημαίνει πώς συμμετέχεις ἔμμεσα στήν ὑποστήριξη τῶν ἀντιλήψεων πού καταργοῦν τίς παλιές, κομματικές, ἐπαναστατικές ἀποφάσεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Στό μεταξύ τό ΣΔΕΚΡ ἔχει δόσει συγκεκριμένη κομματική ἀπάντηση σέ αὐτά τά φλέγοντα καί θεμελιακά προβλήματα. Ἡ ἀπάντηση αὐτή δόθηκε μέ τήν ἀπόφαση τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1908, πού εἶναι κομματικά ὑποχρεωτική ἀπόφαση, γιατί κανείς δέν τήν ἔχει ἀκυρώσει.

Τά χρόνια πού πέρασαν ἀπό τότε πού πάρθηκε αὐτή ἡ ἀπόφαση ἐπιβεβαίωσαν πέρα γιά πέρα τήν ὀρθότητά της, τίς ὑποδείξεις της, ὁσοναφορᾶ τήν ἀλλαγή τῆς φύσης τῆς ἀπολυταρχίας, τήν ἀντεπαναστατικότητα τοῦ φιλελευθερισμοῦ κτλ. καί τό συμπέρασμά της ὅτι ἡ ἀπολυταρχία, ἄν καί φρεσκαρίστηκε, ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει, ὅτι οἱ ὅροι πού προκάλεσαν τήν ἐπανά-

σταση τοῦ 1905 ἐξακολουθοῦν νά ἰσχύουν, ὅτι μπροστά στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα στέκουν τά *παλιά καθήκοντα*, πού ζητοῦν ἐπαναστατική λύση καί ἐπαναστατική τακτική. Ἡ χρησιμοποίηση τοῦ βήματος τῆς Δούμας καί *ὅλων* τῶν νόμιμων δυνατοτήτων, πού ἀπαιτοῦν κατηγορηματικά οἱ ἀποφάσεις τῆς ἴδιας συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ (Δεκέμβρης τοῦ 1908), πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ *ὁλοκληρωτικά* στό πνεῦμα αὐτῆς τῆς ἐπαναστατικῆς τακτικῆς καί *στό ὄνομα* τῶν παλιῶν ἐπαναστατικῶν καθηκόντων τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Γι' αὐτό προτείνουμε σέ ὅλες τίς σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις νά συζητήσουν ἀκόμη μιά φορά προσεκτικά τήν ἀπόφαση αὐτή, πού ἐπικυρώθηκε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί ἀπό τή συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Γενάρη τοῦ 1912 *καί νά προτείνουν στό συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας νά ἐπικυρώσει ρητά αὐτή τήν ἀπόφαση.*

Ἐφιστοῦμε σοβαρά τήν προσοχή ὅλων τῶν συντρόφων στόν ἀντικομματικό χαρακτήρα τῆς (λικβινταριστικῆς) συνδιάσκεψης τοῦ Αὐγούστου 1912 [77] τῶν «σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων,» πού ἀπόσυρε ἀπό τήν ἡμερήσια διάταξη τό ζήτημα τῆς ἐκτίμησης τῆς στιγμῆς καί τοῦ καθορισμοῦ τῶν γενικῶν καθηκόντων τακτικῆς, ἀνοίγοντας ἔτσι διάπλατα τίς πόρτες γιά κάθε λογῆς *ἀπάρνηση τῶν ἐπαναστατικῶν καθηκόντων* (μέ τό πρόσχημα ὅτι δέν ἐπαληθεύτηκε ἡ «πρόγνωση» σχετικά μέ τήν ἐπανάσταση κτλ.).

Διαμαρτυρόμαστε εἰδικότερα ἐνάντια στήν Μπούντ πού ἔπαιξε τόσο μεγάλο ρόλο στή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου καί πού στή δική της IX συνδιάσκεψη σ' αὐτή τήν ἀπάρνηση τῶν ἐπαναστατικῶν καθηκόντων ἔφτασε ὥς τήν ἀπόριψη τοῦ συνθήματος τῆς λαοκρατικῆς δημοκρατίας καί τῆς δήμευσης τῆς τσιφλικάδικης γῆς!

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ

Ὅσο πιό πλατιά ἀναπτύσσεται ἡ οἰκονομική καί πολιτική πάλη τῶν ἐργατῶν, τόσο πιό ἐπιτακτικά νιώθουν οἱ ἐργάτες τήν ἀνάγκη τῆς ἑνότητας. Χωρίς τήν ἑνότητα ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ νά ἔχει ἐπιτυχία στήν πάλη της.

Σέ τί συνίσταται ἡ ἑνότητα; Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι συνίσταται στήν *ἑνότητα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος*. Ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Λεττονίας ἀνήκουν στό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα καί ξέρουν πολύ καλά πώς τό κόμμα αὐτό δέν εἶναι νόμιμο, εἶναι παράνομο, πώς ἄλλο κόμμα δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει.

Γι' αὐτό δέν μπορεῖ κανείς νά φανταστεῖ *ἄλλου εἴδους* πραγματοποίηση τῆς ἑνότητας *στήν πράξη* (κι' ὄχι στά λόγια), ἐκτός ἀπ' αὐτήν πού πραγματοποιεῖται ἀπό τά κάτω, ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες, στίς παράνομες κομματικές τους ὀργανώσεις. *Τό συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας πρέπει νά ἀναγνωρίσει ρητά αὐτό ἀκριβῶς τό αἴτημα τῆς ἑνότητας* πού προβλήθηκε ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί ἀπό τή σύσκεψη πού ὀργάνωσε ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Φλεβάρη τοῦ 1913.

Ἄν ἡ «Λούτς» ὑποδέχτηκε *αὐτή* τήν ἔκκληση γιά ἑνότητα μέ εἰρωνεῖες σέ βάρος τοῦ «λενινιστικοῦ κόμματος», ἄν ἡ Μπούντ (ἐκπροσωπούμενη ἀπό τούς «ἑβραίους παράγοντες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος») ἀπόριψε αὐτή τήν ἔκκληση, μέ αὐτό καί οἱ ὀπαδοί τῆς «Λούτς» καί οἱ μπουντιστές *ἀπόδειξαν* ὅτι ἀνήκουν στούς λικβινταριστές.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Λεττονίας, πού ἀναγνωρίζουν στήν πράξη καί ὄχι στά λόγια τό παράνομο κόμμα, δέν θά ἐπιτρέψουν νά τούς ἐξαπατήσουν μέ τίς νόμιμες διακηρύξεις ὑπέρ τῆς ἑνότητας. Ὅποιος θέλει τήν ἑνότητα, ἄς πάει στό παράνομο κόμμα!

Η ΣΤΑΣΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΜΟ

Τό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ, πού ἀρχικά τό ἔθεσαν οἱ ἀποφάσεις τοῦ κόμματος καί ὁ τύπος τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἔχει τεθεῖ τώρα στήν κρίση ὅλων τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας. Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Λεττονίας πρέπει κι' αὐτοί νά καταφέρουν νά μήν ὑπάρξουν ὑπεκφυγές καί ἐπιφυλάξεις πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα, νά μπεῖ τό θέμα καθαρά, νά συζητηθεῖ ὁλόπλευρα καί νά λυθεῖ συγκεκριμένα.

Φτάνουν τά παραμύθια πώς τάχα οἱ λικβινταριστές εἶναι παράγοντες τοῦ νόμιμου κινήματος. Τά παραμύθια αὐτά ἔχουν διαψευστεῖ ἀπό τά *γεγονότα*, πού ἀπόδειξαν πώς οἱ κομματικοί, οἱ ἀντιλικβινταριστές, οἱ ἀνεπιφύλακτοι ὀπαδοί τῆς παρανομίας εἶναι *ἀσύγκριτα πιό δυνατοί* ἀπό τούς λικβινταριστές σέ *ὅλους* τούς τομεῖς τοῦ νόμιμου κινήματος.

Λικβινταρισμός σημαίνει ἄρνηση ἤ μείωση τῆς παρανομίας, δηλ. τοῦ παράνομου κόμματος (τοῦ μόνου πού ὑπάρχει). Μόνο ἡ παρανομία ἐπεξεργάζεται τήν *ἐπαναστατική* τακτική καί τή διοχετεύει στίς μάζες τόσο μέ τόν παράνομο, *ὅσο καί μέ τό νόμιμο τύπο.*

Οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού πάρθηκαν τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 καί τό Γενάρη τοῦ 1910 καί εἶναι ὑποχρεωτικές γιά κάθε

μέλος τοῦ κόμματος, γιατί δέν τίς ἀκύρωσε κανείς, ἀναγνώρισαν μέ πλήρη σαφήνεια καί ἀκρίβεια ὅτι αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό περιεχόμενο τοῦ λικβινταρισμοῦ καί τόν καταδίκασαν ἀνεπιφύλακτα.

Παρ' ὅλα αὐτά τό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» καί ἡ ἐφημερίδα «Λούτς» ἐξακολουθοῦν τό λικβινταριστικό κήρυγμα. Στή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 15 (101) αὐτοί χαρακτήρισαν *θλιβερό* φαινόμενο τήν αὔξηση τῶν συμπαθειῶν τῶν ἐργατῶν πρός τήν παρανομία. Στό «Νάσα Ζαριά», τεῦχ. 3 (1913, Μάρτης) ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ (Λ. Σεντόφ) ὑπογράμμισε *ἀκόμη περισσότερο* τό λικβινταρισμό του. Αὐτό τό ἀναγνώρισε *ἀκόμη καί ὁ Ἄν* στή «Λούτς» (ἀρ. φύλ. 95)!! Καί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς», ἀπαντώντας στόν Ἄν, *ὑπερασπίζει τό λικβινταριστή Σεντόφ*.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Λεττονίας πρέπει νά πετύχουν μέ κάθε θυσία, ὥστε τό συνέδριο τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Λεττονίας *νά καταδικάσει ἀποφασιστικά τό λικβινταρισμό τοῦ «Νάσα Ζαριά» καί τῆς «Λούτς»*. Ἡ στάση τῶν ὀργάνων αὐτῶν ἐπιβεβαίωσε ὁλοκληρωτικά καί ἐπιβεβαιώνει καθημερινά τήν ἀπόφαση γιά τό λικβινταρισμό, πού πάρθηκε στή σύσκεψη, τήν ὁποία ὀργάνωσε ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Φλεβάρη τοῦ 1913.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ

Ἡ σημερινή ΚΕ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας ἰσχυρίζεται ὅτι ὑποστηρίζει τή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου καί τήν ΟΕ *ὄχι* σάν λικβινταριστικά σώματα, ἀλλά *χάρη τῆς ἑνότητας* τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Μιά τέτια ὅμως ἀπάντηση μπορεῖ νά ἱκανοποιήσει μόνο παιδιά, ἀλλά οἱ λεττονοί σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες δέν εἶναι παιδιά.

Οἱ *ἴδιοι* οἱ ὀργανωτές τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Αὐγούστου κάλεσαν σ' αὐτή καί τόν Πλεχάνοφ καί τήν ὁμάδα «Βπεριόντ». Οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ἡ δεύτερη πῆραν μέρος στή συνδάσκεψη τοῦ Γενάρη, δηλαδή *ἀπόδειξαν* στήν πράξη καί ὄχι στά λόγιατήν *οὐδετερότητά* τους στήν πάλη τῶν ρευμάτων.

Καί τί εἶπαν οἱ οὐδέτεροι αὐτοί σοσιαλδημοκράτες; Ὁ Πλεχάνοφ καί ὁ Ἀλέξινσκι χαρακτήρισαν μέ κατηγορηματικότητα

τή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου λικβινταριστική. Οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης αὐτῆς ἀποδείχνουν πέρα γιά πέρα τό λικβινταριστικό χαρακτήρα της. Ἡ «Λούτς», δηλώνοντας ὅτι τάσσεται μέ τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης τοῦ Αὐγούστου, κηρύσσει τό λικβινταρισμό.

Ποιόν ἀκολουθοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες τῆς Ρωσίας;

Αὐτό τό ἀπόδειξαν οἱ ἐκλογές γιά τή Δούμα στήν ἐργατική κουρία καί τά στοιχεῖα τά σχετικά μέ τόν ἐργατικό τύπο.

Στή II Δούμα οἱ μπολσεβίκοι εἶχαν τά 47 % τῆς ἐργατικῆς κουρίας (11 βουλευτές ἀπό τούς 23), στήν III τά 50 % (4 ἀπό τούς 8) καί στήν IV τά 67 % (6 ἀπό τούς 9). Τόν ἐργατικό τύπο τῶν ἀντιλικβινταριστῶν (τήν «Πράβντα» καί τήν ἐφημερίδα τῆς Μόσχας) τόν ὑποστήριξαν 1.199 ἐργατικές ὁμάδες ἔναντι 256 ὁμάδων ἐργατῶν πού ὑποστήριξαν τή «Λούτς».

Ἑπομένως, ἡ τωρινή ΚΕ τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας — στό ὄνομα τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν λεττονῶν ἐργατῶν — ὑποστηρίζει τούς λικβινταριστές *ἐνάντια* στήν ἀναμφισβήτητη πλειοψηφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας!

Σέ αὐτό πρέπει νά μπεῖ τέρμα. Ἐμεῖς ὅλοι ἀναγνωρίζουμε τήν παρανομία καί τήν ἐπαναστατική τακτική. Πρέπει νά ὑποστηρίζουμε τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πού ἐφαρμόζει τήν τακτική αὐτή, πού τήν ἀκολουθεῖ ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας *καί* στήν παρανομία *καί* στό νόμιμο κίνημα.

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Τό ζήτημα αὐτό καί ἀπό τή γενική καταρχήν τοποθέτησή του ἀπό τήν ἄποψη τοῦ σοσιαλισμοῦ καί ἀπό τήν πρακτική-ὀργανωτική του πλευρά (συγκρότηση τοῦ δικοῦ μας κόμματος) ζητάει ἐπιτακτικά ἀπό ὅλες τίς σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις νά τό ἐξετάσουν καί νά τό λύσουν.

Ἡ συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1912 — σύμφωνα μέ τήν ὁμολογία καί αὐτοῦ τοῦ οὐδέτερου μενσεβίκου Πλεχάνοφ — *παραβίασε* τό πρόγραμμα τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ πνεῦμα «*προσαρμογῆς τοῦ σοσιαλισμοῦ στόν ἐθνικισμό*».

Πραγματικά, ἡ συνδιάσκεψη αὐτή, μέ πρόταση τῶν μπουντιστῶν, ἀποδέχτηκε τό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας», παρά τήν ἀπόφαση τοῦ II Συνεδρίου τοῦ κόμματος.

Τό σύνθημα αὐτό (πού τό ὑπερασπίζουν στή Ρωσία *ὅλα τά*

ἀ σ τ ι κ ά κόμματα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἐθνικισμοῦ) ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τό *διεθνισμό* τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Σάν δημοκράτες, εἴμαστε ἀδιάλλακτα ἀντίθετοι πρός κάθε λογῆς καταπίεση ἔστω καί τήν ἐλάχιστη ὁποιασδήποτε ἐθνότητας, πρός κάθε λογῆς προνόμια τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἐθνότητας. Σάν δημοκράτες, ἀπαιτοῦμε τήν ἐλευθερία τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν στήν *πολιτική σημασία* αὐτῆς τῆς λέξης (βλ. τό πρόγραμμα τοῦ ΣΔΕΚΡ), δηλ. τήν ἐλευθερία τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ἀπαιτοῦμε τήν ἀπόλυτη *ἰσοτιμία* ὅλων τῶν ἐθνῶν πού ὑπάρχουν μέσα στό κράτος καί τήν ἀπόλυτη περιφρούρηση τῶν δικαιωμάτων κάθε ἐθνικῆς μειονότητας. Ἀπαιτοῦμε πλατιά αὐτοδιοίκηση καί αὐτονομία τῶν περιοχῶν, πού τό ξεχώρισμά τους ἀνάμεσα στ' ἄλλα πρέπει νά γίνεται καί σύμφωνα μέ τά ἐθνικά τους γνωρίσματα.

Ὅλες αὐτές οἱ διεκδικήσεις εἶναι ὑποχρεωτικές γιά κάθε συνεπή δημοκράτη καί πολύ περισσότερο γιά τό σοσιαλιστή.

Μά οἱ σοσιαλιστές δέν περιορίζονται στίς γενικές δημοκρατικές διεκδικήσεις. Οἱ σοσιαλιστές *παλεύουν* ἐνάντια σέ κάθε λογῆς χοντροκομμένες ἤ ραφιναρισμένες ἐκδηλώσεις *ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ*. Μιά τέτια ἀκριβῶς ἐκδήλωση εἶναι καί τό σύνθημα τῆς «ἐθνικῆς-πολιτιστικῆς αὐτονομίας», πού *ἑ ν ώ ν ε ι* τό προλεταριάτο καί τήν ἀστική τάξη *ἑ ν ό ς* ἔθνους καί *χ ω ρ ί ζ ε ι* τό προλεταριάτο τῶν *δ ι ά φ ο ρ ω ν* ἐθνῶν.

Οἱ σοσιαλδημοκράτες ἀκολουθοῦσαν πάντα καί ἀκολουθοῦν καί τώρα τήν ἄποψη *τοῦ διεθνισμοῦ*. Ὑπερασπίζοντας ἀπό τούς τσιφλικάδες καί ἀπό τό ἀστυνομικό κράτος τήν ἰσοτιμία ὅλων τῶν ἐθνοτήτων, δέν εἴμαστε ὑπέρ τοῦ *«ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ»*, ἀλλά ὑπέρ τοῦ *δ ι ε θ ν ι κ ο ῦ* πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπό κάθε ἐθνικό πολιτισμό παίρνει μόνο ἕνα μέρος, συγκεκριμένα: μόνο τό συνεπές-δημοκρατικό καί τό σοσιαλιστικό περιεχόμενο κάθε ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ.

Τό σύνθημα τῆς «ἐθνικῆς-πολιτιστικῆς αὐτονομίας» ἐξαπατᾶ τούς ἐργάτες μέ τή φενάκη τῆς πολιτιστικῆς ἑνότητας τῶν ἐθνῶν, ἐνῶ στήν πραγματικότητα σέ κάθε ἔθνος κυριαρχεῖ τώρα ὁ τσιφλικάδικος, ὁ ἀστικός ἤ ὁ μικροαστικός «πολιτισμός».

Εἴμαστε ἐνάντια στό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ, πού εἶναι ἕνα ἀπό τά συνθήματα τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ. *Εἴμαστε ὑπέρ τοῦ διεθνικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ὥς τό τέλος δημοκρατικοῦ καί σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου.*

Ἑνότητα τῶν ἐργατῶν *ὅλων* τῶν ἐθνοτήτων μέ πλήρη ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων καί μέ τόν πιό συνεπή δημοκρατισμό τοῦ κράτους, νά τό σύνθημά μας, πού εἶναι καί σύνθημα ὅλης τῆς διε-

θνοῦς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Αὐτό τό πραγματικά προλεταριακό σύνθημα δέν δημιουργεῖ τό ψεύτικο πλάσμα καί τήν αὐταπάτη τῆς «ἐθνικῆς» ἑνότητας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐνῶ τό σύνθημα τῆς «ἐθνικῆς-πολιτιστικῆς αὐτονομίας» δημιουργεῖ ἀναμφίβολα αὐτό τό πλάσμα καί σπέρνει ἀνάμεσα στούς ἐργαζόμενους αὐτή τήν αὐταπάτη.

Γιά μᾶς τούς λεττονούς σοσιαλδημοκράτες πού ζοῦμε σέ μιά περιοχή μέ ἐξαιρετικά ἀνομοιογενή ἐθνικό πληθυσμό, πού μᾶς περιβάλλουν οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ τῶν λεττονῶν, τῶν ρώσων, τῶν ἐσθονῶν, τῶν γερμανῶν κτλ., εἶναι ἰδιαίτερα φανερός ὁ ἀστικός καί κάλπικος χαρακτήρας τοῦ συνθήματος τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». Γιά μᾶς ἔχει ἰδιαίτερη ἀξία τό σύνθημα τῆς *ἑνότητας* ὅλων τῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργατῶν *ὅλων* τῶν ἐθνοτήτων, σύνθημα πού ἔχει πιά δοκιμαστεῖ στήν πράξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς μας ὀργάνωσης.

Συχνά δικαιολογοῦν τό σύνθημα τῆς «ἐθνικῆς-πολιτιστικῆς αὐτονομίας», ἐπικαλούμενοι τήν Αὐστρία. Σχετικά μέ τήν ἐπίκληση αὐτή πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας, 1) ὅτι ἡ ἄποψη τοῦ σπουδαιότερου αὐστριακοῦ θεωρητικοῦ πάνω στό ἐθνικό ζήτημα Ὄττο Μπάουερ (στό βιβλίο του: «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία») ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀκόμη καί ἀπό ἕναν τόσο προσεκτικό συγγραφέα σάν τόν Κ. Κάουτσκι σάν *μεγαλοποίηση* τοῦ ἐθνικοῦ παράγοντα καί *φοβερή ὑποτίμηση* τοῦ διεθνοῦς παράγοντα (βλ. Κ. K. Kautsky: «Nationalität u. Internationalität» *. Ὑπάρχει ρωσική μετάφραση)· — 2) ὅτι στή χώρα μας *μόνο* οἱ μπουντιστές μαζί μέ ὅλα τά ἀστικά ἑβραϊκά κόμματα ὑπεράσπιζαν μέχρι τώρα τήν «πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία», ἐνῶ *καί* ὁ Μπάουερ *καί* ὁ Κάουτσκι *δέν ἀναγνωρίζουν* τήν ἐθνική αὐτονομία γιά τούς ἑβραίους καί ὁ Κάουτσκι (στό ἴδιο) δηλώνει ἀνοιχτά πώς οἱ ἑβραῖοι τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης (Γαλικίας καί Ρωσίας) εἶναι *κάστα* καί ὄχι ἔθνος· — 3) ὅτι καί τό ἐθνικό πρόγραμμα τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Μπρνό (1899) *δέν* ἀναγνωρίζει ὁλοκληρωτικά τήν ἐξωεδαφική (ἀτομική) ἐθνική αὐτονομία, ἀλλά φτάνει μόνο ὥς τή διεκδίκηση τῆς ἕνωσης ὅλων τῶν ἐθνικῶν περιοχῶν μιᾶς ἐθνότητας σ' ὁλόκληρο τό κράτος (§ 3 τοῦ προγράμματος τοῦ Μπρνό· — 4) ὅτι καί αὐτό τό ὁλοφάνερα συμβιβαστικό (καί μή ἱκανοποιητικό ἀπό τήν ἄποψη τοῦ διεθνισμοῦ) πρόγραμμα *ἀπότυχε πέρα γιά πέρα* μέσα στήν ἴδια τήν Αὐστρία, γιατί ὁ συμβιβασμός δέν ἔφερε τήν

* Κ. Κάουτσκι: «Ἐθνισμός καί διεθνισμός». *Ἡ Σύντ.*

εἰρήνη, ἀλλά ὁδήγησε στόν ἀποχωρισμό τῶν τσέχων σεπαρατιστῶν· — 5) ὅτι οἱ τσέχοι αὐτοί σεπαρατιστές πού καταδικάστηκαν ὁμόφωνα στό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης ἀπό ὁλόκληρη τή Διεθνή δηλώνουν πώς ὁ σεπαρατισμός τῆς Μπούντ εἶναι συγγενικός μέ τό δικό τους (βλ. «Der čechoslavische Sozialdemokrat», *τεῦχ. 3*, ὄργανο τῶν σεπαρατιστῶν πού μπορεῖ κανείς νά τό πάρει δωρεάν ἀπό τήν *Πράγα*, *Prag*, Hybernska 7)· — 6) ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Μπάουερ ἀπαιτεῖ τήν *τοπική* ἑνότητα τῶν πολιτικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων τῶν διάφορων ἐθνοτήτων. Ὁ ἴδιος ὁ Μπάουερ θεωρεῖ ἀντιφατική καί σαθρή τήν «ἐθνική συγκρότηση» τοῦ αὐστριακοῦ κόμματος, πού τό ὁδήγησε τώρα σέ *πλήρη* διάσπαση.

Μέ λίγα λόγια ἡ ἐπίκληση τῆς Αὐστρίας δέν συνηγορεῖ *ὑπέρ* τῶν μπουντιστῶν, μά στρέφεται *ἐναντίον* τους.

Ἑνότητα ἀπό τά κάτω, πλήρης τοπική ἑνότητα καί συγχώνευση τῶν ἐργατῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων σέ ὅλες τίς ἐργατικές ὀργανώσεις, νά τό σύνθημά μας. Κάτω τό ἀστικό ἀπατηλό καί συμβιβαστικό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας»!

Καί στό ζήτημα τῆς συγκρότησης τοῦ κόμματός μας εἴμαστε *ἐνάντια* στήν ὁμοσπονδία, εἴμαστε ὑπέρ τῆς *ἑνότητας* τῶν τοπικῶν (κι' ὄχι μόνο τῶν κεντρικῶν) ὀργανώσεων τῆς σοσιαλδημοκρατίας ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Τό συνέδριο πρέπει νά ἀπορίψει καί τό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας καί τήν ἀρχή τῆς ὁμοσπονδίας στή συγκρότηση τοῦ κόμματος. Οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Λεττονίας, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Πολωνίας, ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τοῦ Καυκάσου σέ ὁλόκληρη τήν περίοδο 1898-1912 (ἐπί *14* ὁλόκληρα χρόνια τῆς ἱστορίας τοῦ κόμματος), πρέπει νά μείνουν πιστοί στό σοσιαλδημοκρατικό διεθνισμό.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη (7 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 στή λεττονική γλώσσα στήν ἐφημερίδα «Cīņas Biedris», ἀρ. φύλ. 4

Στή ρωσική γλώσσα πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1929 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVII

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΤΟ 1912 ΚΑΙ ΤΟ 1905

Ἡ στατιστική τῶν οἰκονομικῶν ἀπεργιῶν, πού σύνταξε ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς περιοχῆς Μόσχας, δίνει τή δυνατότητα νά γίνουν μερικοί παραλληλισμοί ἀνάμεσα στό 1912 καί στό 1905. Εἴμαστε ἐπιπρόσθετα ὑποχρεωμένοι νά περιοριστοῦμε σέ τρεῖς ὁμάδες ἐργατῶν: τούς ἐργάτες μετάλλου, τούς ὑφαντουργούς καί τούς «λοιπούς», ἐπειδή ἡ στατιστική τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων δέν δίνει πιό λεπτομερειακές ὑποδιαιρέσεις.

Νά τά ὑπό σύγκριση στοιχεῖα:

	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν (οἰκονομικές ἀπεργίες)		
	τό 1905	τό 1911	τό 1912
Ἐργάτες μετάλλου	230.216	17.920	78.195
Ὑφαντουργοί	559.699	59.950	89.540
Λοιποί	230.527	18.880	43.860
Σύνολο	1.020.442	96.750	211.595

Τά στοιχεῖα τοῦ 1905 ἀφοροῦν μονάχα τίς *καθαρά* οἰκονομικές ἀπεργίες· παραλείφθηκαν οἱ μικτές, πολιτικές καί οἰκονομικές ἀπεργίες. Τά στοιχεῖα τοῦ 1911 καί τοῦ 1912 εἶναι, ὅπως φαίνεται, πολύ ἐλλιπῆ.

Ἡ σύγκριση τῶν στοιχείων αὐτῶν μᾶς δείχνει ὅτι τό 1911 ἡ ἀπεργιακή δραστηριότητα τῶν ὑφαντουργῶν ἦταν *μεγαλύτερη* ἀπό τή δραστηριότητα τῶν ἐργατῶν μετάλλου καί τῶν «λοιπῶν», ἄν πάρουμε σάν ἀφετηρία τό κίνημα τοῦ 1905. Οἱ ὑφαντουργοί ἔδοσαν τό 1911 πολύ πάνω ἀπό τό μισό τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν καί πάνω ἀπό τό τριπλάσιο τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν μετάλλου. Τό 1905 ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ὑφαντουργῶν ξεπερνοῦσε μόνο $2^1/_2$ φορές τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου.

Ὅσο γιά τούς «λοιπούς», ὁ ἀριθμός τους καί ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου εἶναι περίπου ὁ ἴδιος καί τό 1905 καί τό 1911.

Ἀντίθετα, τό 1912 οἱ ἐργάτες μετάλλου κάνουν μιά καταπληκτικά γοργή κίνηση πρός τά μπρός, ἀφήνοντας πολύ πίσω τούς «λοιπούς» καί φτάνοντας σχεδόν τούς ὑφαντουργούς.

Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου τό 1912 ξεπερνάει πάνω ἀπό *τέσσερις φορές* τόν ἀντίστοιχο ἀριθμό τοῦ 1911. Στό ἴδιο χρονικό διάστημα ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ὑφαντουργῶν αὐξήθηκε τό ὅλο μιάμιση φορά (ἀπό 60 χιλ. σέ 89 χιλ.), ἐνῶ τῶν λοιπῶν $2^1/_2$ φορές.

Συνεπῶς, οἱ ἐργάτες μετάλλου χρησιμοποίησαν θαυμάσια τίς εὐνοϊκές γι᾽ αὐτούς συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς τοῦ 1912. Ἐνθαρυμένοι ἀπό τίς νίκες τοῦ 1911, πέρασαν σέ μιά ἀκόμη πιό πλατιά καί ἀποφασιστική ἐπίθεση.

Καί γιά τούς ἐργάτες τῶν «λοιπῶν» κλάδων τῆς βιομηχανίας ἦταν ἐπίσης εὐνοϊκές οἱ συνθῆκες τοῦ 1912. Ἡ οἰκονομική τους πάλη σημείωσε μεγαλύτερη ἐπιτυχία ἀπό ὅ,τι ἡ πάλη τῶν ἐργατῶν μετάλλου. Ὅμως χρησιμοποίησαν τίς εὐνοϊκές συνθῆκες χειρότερα ἀπό ὅ,τι οἱ ἐργάτες μετάλλου.

Οἱ συνθῆκες γιά τούς ὑφαντουργούς ἦταν τό 1912 χειρότερες ἀπ᾽ ὅλους τούς ἄλλους κλάδους τῆς παραγωγῆς· ἡ οἰκονομική τους πάλη εἶχε τίς λιγότερες ἐπιτυχίες. Γι᾽ αὐτό καί ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν τους γινόταν μέ βραδύτερους ρυθμούς.

Οἱ βιομήχανοι τῆς περιοχῆς Μόσχας ἐλπίζουν ὅτι τό 1913 τό ἀπεργιακό κύμα θά εἶναι πιό ἀδύνατο. Στόν ἀπολογισμό τους γιά τό 1912 διαβάζουμε: «ἡ κατάσταση τῆς ὑφαντουργικῆς βιομηχανίας διαμορφώθηκε ἤδη ἀρκετά καθαρά· μέχρι νά φανεῖ πῶς θά πάει ἡ καινούργια σοδιά, ἡ δουλιά τῶν ἐργοστασίων θά προχωρεῖ μέ ἀργό ρυθμό καί ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μέσα σέ τέτιες συνθῆκες θά ἦταν ἐντελῶς παράλογες».

Θά δοῦμε κατά πόσο θά ἐπαληθεύσει αὐτή ἡ πρόβλεψη. Πάντως καί τό 1912 καί οἱ ἀρχές τοῦ 1913 ἔδειξαν πώς οἱ *οἰκονομικές* ἀπεργίες ἀποτελοῦν μονάχα ἕνα μικρό μέρος *τοῦ ὅλου* «ἀπεργιακοῦ κύματος».

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη (7 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 8 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 130 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΩΝ ΑΠΕΡΓΙΩΝ ΤΟΥ 1912 ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς περιοχῆς Μόσχας κατάρτισε στατιστική σχετικά μέ τήν ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912. Ἡ στατιστική αὐτή περιέλαβε 131.625 ἐργάτες ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 211.595 ἐργατῶν πού πῆραν μέρος (σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ Συνδέσμου, ἀναμφισβήτητα μειωμένα) στίς οἰκονομικές ἀπεργίες γιά ὁλόκληρο τό 1912.

Στατιστικά στοιχεῖα σχετικά μέ τήν ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν στά προηγούμενα χρόνια ὑπάρχουν στίς ἐπίσημες ἐκδόσεις τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καί Βιομηχανίας γιά τά δέκα χρόνια πρίν τήν ἐπανάσταση (1895-1904) καί γιά τά τρία ἐπαναστατικά χρόνια (1905-1907).

Δυστυχῶς τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι ἀνομοιογενῆ καί ἐκεῖνα πού συγκέντρωσε ὁ σύνδεσμος τῶν βιομηχάνων εἶναι χειρότερα δουλεμένα. Ἡ ἐπίσημη στατιστική γιά νά καθορίσει τό βαθμό ἐπιτυχίας τῶν ἀπεργιῶν τίς διαιρεῖ σέ τρεῖς κατηγορίες: 1) σέ αὐτές πού ἔληξαν πρός ὄφελος τῶν ἐργατῶν, 2) σέ αὐτές πού ἔληξαν πρός ὄφελος τῶν ἰδιοκτητῶν καί 3) σέ αὐτές πού ἔληξαν μέ συμβιβασμό. Ἀπό τό ἄλλο μέρος ἡ στατιστική τῶν ἐργοστασιαρχῶν διαιρεῖ τίς ἀπεργίες: 1) σ' αὐτές πού ἔληξαν μέ ἥττα τῶν ἐργατῶν, 2) σ' αὐτές πού ἔληξαν μέ ὁλοκληρωτική ἤ μερική ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τῶν ἐργατῶν καί 3) σέ ἀπεργίες πού τά ἀποτελέσματά τους δέν ἔχουν ἐξακριβωθεῖ.

Σύγκριση ἀνάμεσα σέ αὐτά τά στοιχεῖα (ἔστω καί συμβατική) μπορεῖ νά γίνει μόνο μέ τόν παρακάτω τρόπο. Τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν πού πῆραν μέρος στίς ἀπεργίες οἱ ὁποῖες ἔληξαν μέ

συμβιβασμό ἤ πού τά ἀποτελέσματά τους δέν ἔχουν ἐξακριβωθεῖ τόν διαιροῦμε στά δυό ἀνάμεσα στίς *κερδισμένες* καί στίς *χαμένες* ἀπεργίες καί ἔτσι ἔχουμε σάν ἀποτέλεσμα μόνο τίς δυό παρακάτω στῆλες (φυσικά κατά προσέγγιση). Νά τά ἀποτελέσματα τῆς σύγκρισης:

		Ἀριθμός ἀπεργῶν (σέ χιλιάδες)	Ἀπό αὐτούς κέρδισαν τήν ἀπεργία (σέ χιλιάδες)	Ποσοστό κερδισμένων
Γιά τά 10 χρόνια πρίν τήν ἐπανάσταση	1895-1904	424	159	37,5
Γιά τά τρία χρόνια τῆς ἐπανάστασης	1905	1439	705	48,9
	1906	458	233	50,9
	1907	200	59	29,5
Γιά ὁλόκληρο τό	1911	96	49	51,0
Γιά τούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ	1912	132	55	41,6

Ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα ἀναφέρονται μόνο στίς οἰκονομικές ἀπεργίες, ἐπιπλέον τά στοιχεῖα γιά τό 1911 καί τό 1912 εἶναι ἐλλιπῆ. Γιά ὁλόκληρο τό 1912 ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν πού πῆραν μέρος στίς οἰκονομικές ἀπεργίες (212 χιλιάδες) *ξεπερνοῦσε* τόν ἀντίστοιχο ἀριθμό τοῦ 1907.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν οἰκονομικῶν ἀπεργιῶν τό 1911 διαπιστώνεται ὅτι σημείωσε ρεκόρ, ξεπερνώντας ἀκόμη καί τήν ἐπαναστατική χρονιά 1906 πού σημείωσε τίς μεγαλύτερες ἐπιτυχίες. Τότε κέρδισαν τά 50,9 % τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν, τώρα (τό 1911) τά 51,0 %.

Οἱ ἀπεργίες τοῦ 1912 ἀπό ἄποψη ἐπιτυχίας βρίσκονται κάτω ἀπό τό *πέντε* (1905 — 48,9 % νικητές, 1912 — 41,6 %), μά ὑπερβαίνουν σημαντικά τή μέση ἐπιτυχία *τῆς δεκαετίας* 1895-1904 (37,5 %), χωρίς νά μιλᾶμε γιά τό 1907 (29,5 % νικητές).

Εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ σύγκριση τῶν στοιχείων αὐτῶν μέ τά στοιχεῖα τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν. Ἡ Γερμανία σ' ὅλη τήν πρώτη δεκαετία τοῦ 20οῦ αἰώνα (1900-1909) εἶχε 1897 χιλ. ἀπεργούς (τόσους ὅσους εἶχε ἡ Ρωσία *μόνο στά δυό χρόνια* τῆς ἐπανάστασης ἀπό τίς οἰκονομικές μονάχα ἀπεργίες). Ἀπ' αὐτούς κέρδισαν 698 χιλ. ἤ τά 36,8 %, δηλ. λίγο παρακάτω ἀπ' ὅ,τι στή Ρωσία στή δεκαετία πρίν τήν ἐπανάσταση. Στήν Ἀγγλία μέσα σέ 10 χρόνια, 1900-1909, ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ἔφτασε τίς 1.884 χιλ. Ἀπό τίς 1.234 χιλιάδες κέρδισαν 588 χιλιάδες ἤ τά 47,5 %, δηλ. πολύ περισσότεροι ἀπ' ὅ,τι σέ μᾶς στή δεκαετία πρίν τήν ἐπανάσταση, μά λιγότεροι ἀπ' ὅ,τι τό 1905, τό 1906 καί τό 1911. (Ὁ ἀριθμός

τῶν ἐργατῶν πού κέρδισαν στήν 'Αγγλία καί στή Γερμανία καθορίστηκε μέ τόν ἴδιο τρόπο, ὅπως καί γιά τή Ρωσία.)

Στή Ρωσία ὁ ἀριθμός τῶν νικητῶν ἐργατῶν *ἑνός* χρόνου, τό 1905, εἶναι *μεγαλύτερος* ἀπό τόν ἀριθμό τῶν νικητῶν *10 χρόνων* στή Γερμανία ἤ στήν 'Αγγλία. 'Από δῶ μπορεῖ νά κρίνει κανείς, πόσο τεράστιες ἀκόμη δυνάμεις κρύβει μέσα του τό σημερινό προλεταριάτο.

Γράφτηκε στίς 25 τοῦ Μάη
(7 τοῦ 'Ιούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ 'Ιούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133
'Υπογραφή: Ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ «ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ» ΔΙΑΤΥΠΩΣΗΣ

Ἡ ψήφιση τῆς λεγόμενης διατύπωσης—πρότασης δυσπιστίας πρός τήν κυβέρνηση (σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν) ἀπό τήν IV Δούμα, μέ τίς ψήφους τῶν ὀχτωβριστῶν καί τῶν καντέτων, ἐξακολουθεῖ νά συγκεντρώνει τήν προσοχή τοῦ τύπου. Κι' ἀλήθεια: ἡ πρόταση αὐτή — ἀκριβῶς ὅπως καί τά σχόλια γύρω ἀπ' αὐτή τοῦ φιλελεύθερου τύπου — ἀξίζει νά ἐξεταστεῖ σοβαρά. Στήν πρόταση αὐτή ἀνακινήθηκαν πραγματικά ζητήματα ἀρχῶν: εἶναι ἀνάγκη νά ἐπανέλθουμε σ' αὐτά πολλές φορές.

Ὁ συντάκτης τοῦ κύριου ἄρθρου τῆς «Ρέτς» δήλωνε πανηγυρικά (ἀρ. φύλ. 137), ὅτι ἡ μέρα ψήφισης αὐτῆς τῆς διατύπωσης, ἡ 21 τοῦ Μάη, «θά ἔχει τή σημασία μιᾶς ἱστορικῆς ἡμερομηνίας». Γιά τέτιες ἠχηρές καί μεγαλόστομες φράσεις οἱ φιλελεύθεροί μας εἶναι μεγάλοι τεχνίτες, ὅμως ἡ πρώτη κιόλας ἀπόπειρα σοβαρῆς ἀνάλυσης τοῦ ζητήματος *σχετικά μέ τή σημασία* τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τῆς Δούμας ἀποκαλύπτει τήν καταπληκτική τους ἰδεολογική κενότητα καί ἀδυναμία.

Οἱ φιλελεύθεροι δέν θέλουν νά δοῦν τά πιό βασικά καί ἀδιαφιλονίκητα *γεγονότα* πού καθορίζουν τή σημασία τῆς διατύπωσης τῆς Δούμας.

Πρῶτο, ἀπό τά κόμματα πού ψήφισαν αὐτή τή διατύπωση οὔτε οἱ ὀχτωβριστές, οὔτε οἱ *προοδευτικοί* (μέ τούς ὁποίους οἱ καντέτοι συνδέονται *στήν πραγματικότητα* ἀναπόσπαστα!) πρότειναν νά ἀποριφθεῖ ὁ προϋπολογισμός. Καί ἀπό τήν πλευρά τῶν καντέτων ἡ ἀπόριψη τοῦ προϋπολογισμοῦ δέν θά ἦταν παρά μιά θεατρική χειρονομία γιά τό ξεγέλασμα τῆς δημοκρατίας, γιατί ὅλοι ἤξεραν πολύ καλά ὅτι οἱ καντέτοι *στήν πραγματικότητα* θά ὑποστηρίξουν τούς ὀχτωβριστές.

Ἡ «ἱστορική» διατύπωση εἶναι φρασεολογία, γιατί *τά περισ-*

σότερα ἀστικά κόμματα δέν τόλμησαν νά χρησιμοποιήσουν ἀκόμη καί τό ἀδιαφιλονίκητο «κοινοβουλευτικό» τους δικαίωμα νά ἀπορίψουν τόν προϋπολογισμό. Ὅσο γιά τούς καντέτους, ἐφόσον δέν συμφωνοῦν μαζί τους καί οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ προοδευτικοί, εἶναι *μηδέν* καί στή Δούμα καί στή χώρα.

Δεύτερο, ποῦ βρίσκεται τό ἰδεολογικοπολιτικό *περιεχόμενο* τῆς διατύπωσης; «Ἐπιμένουμε στήν ὅσο τό δυνατό ταχύτερη ἐφαρμογή *πλατιῶν μεταρυθμίσεων*» — λέει ἡ πρόταση τῶν ὀχτωβριστῶν, πού ψηφίστηκε. Ἔτσι ἔγραφαν καί οἱ προοδευτικοί. Τό ἴδιο καί μάλιστα σέ ἐντονότερο ὕφος: «*ριζικές μεταρυθμίσεις*»! λέει τό «κέντρο» (δηλαδή οἱ μισοοχτωβριστές καί μισοεθνικιστές). Συνολικά τήν ἴδια ἀκριβῶς ρεφορμιστική ἄποψη ὑποστηρίζει καί ἡ διατύπωση τῶν καντέτων: χρησιμοποιοῦν μόνο ἐντονότερο ὕφος, οἱ ἰδέες ὅμως εἶναι ἐντελῶς ρεφορμιστικές.

Τρίτο, σέ ὅλες τίς διατυπώσεις, ἀρχίζοντας ἀπό τούς καντέτους καί τελειώνοντας στούς ὀχτωβριστές, ἐκφράζεται καθαρά ἡ *ἀντιδραστική* ἄποψη.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή, παρά τίς ψεύτικες διαβεβαιώσεις τῆς «Ρέτς», ἡ διατύπωση τῶν ὀχτωβριστῶν δέν εἶναι δεξιότερη, μά ἀριστερότερη ἀπό τή διατύπωση τῶν προοδευτικῶν, ἀκόμη καί τῶν καντέτων. Δέστε καί κρίνετε:

1) οἱ προοδευτικοί: (ἡ κυβέρνηση) «σπέρνει στή χώρα τούς σπόρους τῶν ταραχῶν πού ἀπειλοῦν τήν ἀσφάλεια τοῦ κράτους»·

2) οἱ καντέτοι: «ἡ κατάσταση αὐτή ἀποτελεῖ σοβαρό κίνδυνο γιά τήν ἀσφάλεια τοῦ κράτους καί *τῆς κοινωνίας*»·

3) οἱ ὀχτωβριστές: «ἡ κυβέρνηση σκοτώνει τό σεβασμό τοῦ λαοῦ πρός τούς νόμους καί τήν ἐξουσία κι' ἔτσι ἐνισχύει τίς ἀντιπολιτευτικές τάσεις».

Αὐτό, ἄν μεταφραστεῖ ἀπό τή γλώσσα τῆς «ὑψηλῆς πολιτικῆς» στήν ἁπλή ἀνθρώπινη γλώσσα, σημαίνει ἕνα πράγμα: καί οἱ καντέτοι καί οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ προοδευτικοί *ὑπόσχονται* νά περιφρουρήσουν καλύτερα ἀπό ὅ,τι τό σημερινό σύστημα τήν ἀσφάλεια *τῶν τσιφλικάδων* σάν τάξης καί ὄχι, βέβαια, σάν προσώπων.

Τέταρτο, καί τά τρία πιό πάνω κόμματα ὑποστηρίζουν τήν ἄποψη τοῦ ἐθνικισμοῦ καί τοῦ σωβινισμοῦ: ἡ κυβέρνηση, βλέπετε, «ἐξασθενίζει τήν ἰσχύ τῆς Ρωσίας» (λένε οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ προοδευτικοί) «τήν ἐξωτερική ἰσχύ» (ἀκόμη πιό καθαρά!) «τοῦ κράτους» (λένε οἱ καντέτοι).

Αὐτά εἶναι τά γεγονότα πού ἀποσιωποῦνται καί διαστρεβλώνονται ἀπό τούς φιλελευθέρους. Ἡ «ἱστορική» διατύπωση τῆς IV Δούμας ἀποτελεῖ *συμφωνία* τῶν καντέτων καί τῶν ὀχτωβρι-

στῶν μέ τή μεσολάβηση τῶν προοδευτικῶν νά ἐπικρίνουν τήν κυβέρνηση καί νά ἐκφράσουν τήν εὐχή γιά «ριζικές μεταρυθμίσεις» *μέ τόν ὅρο* νά ψηφίσουν τόν προϋπολογισμό καί νά ἐκφράσουν καθαρά τήν ἄποψη τοῦ ἀντιδραστικοῦ ἐθνικισμοῦ καί σωβινισμοῦ.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη (9 τοῦ 'Ιούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 2 τοῦ 'Ιούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 126

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ;

Ἡ περιβόητη διατύπωση τῆς IV Δούμας πάνω στόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ἑρμηνεύεται ἀπό τό φιλελεύθερο τύπο μας ἔτσι, «σάν νά δρᾶ ἡ κυβέρνηση στό κενό». «Ἄν ἐξαιρέσει κανείς τίς ἐπιδοτούμενες ἐφημερίδες καί τίς ἐπιδοτούμενες ὁμάδες πολιτικάντηδων, πιστῶν μόνον ὥς τή μέρα πού κρατάει ἡ ἐπιδότηση, ἡ κυβέρνηση δέν ἔχει στή χώρα φίλους».

Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη τῆς «σοβαρῆς», τῆς δασκαλίστικης «Ρούσκιγε Βέντομοστι», μή γελᾶτε!

«Ἡ κυβέρνηση εἶναι ἐντελῶς ἀπομονωμένη καί δέν βρίσκει ὑποστήριξη ἀκόμη καί ἀπό τίς πολιτικές ὁμάδες πού δημιούργησε αὐτή ἡ ἴδια». Αὐτή εἶναι ἡ γνώμη τῆς «Ρέτς».

Δέν εἶναι εὔκολο, παρακαλῶ, νά βρεῖ κανείς δείγματα μωρίας σάν κι' αὐτή πού δείχνουν στούς συλλογισμούς αὐτούς οἱ καθηγητές, οἱ δικηγόροι, οἱ συγγραφεῖς καί οἱ βουλευτές τοῦ φιλελεύθερου στρατόπεδου. Νά ἕνας πραγματικά ἀθεράπευτος κοινοβουλευτικός κρετινισμός σέ μιά χώρα, ὅπου «δέν ὑπάρχει, δόξα τό θεό, κοινοβούλιο»!

Βρίσκεται στό κενό, λέτε σεῖς;

Μά δέν ἔχετε ἀκούσει, κ.κ. καθηγητές καί βουλευτές, γιά τό Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν; γιά τήν ὑποστήριξη *ἀπό μέρους του* τῆς πολιτικῆς τῆς κυβέρνησης; γιά μιά ἑκατονταδούλα ἑκατομμύρια ἑκτάρια τῆς καλύτερης γῆς, πού ἔχει ἡ τσιφλικάδικη τάξη στά καλύτερα μέρη τῆς Ρωσίας; γιά ὅλα τά σπουδαιότερα πολιτικά καί στρατιωτικά ἀξιώματα πού ἀνήκουν στήν ἴδια αὐτή τάξη; γιά τούς βασιλιάδες τῆς ζάχαρης καί τούς ἄλλους βασιλιάδες τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου, πού προέρχονται ἀπό τούς κόλπους τῆς ἴδιας αὐτῆς τάξης;

Δέν ἀκούσατε; Ὦ σοφοί πολιτικοί ἄνδρες τοῦ φιλελευθερισμοῦ!

Ἡ κυβέρνηση εἶναι ἐντελῶς ἀπομονωμένη, δέν ἔχει στή χώρα φίλους, λέτε σεῖς;

Κι' ἐσεῖς τί ὑποστηρίζετε, κύριοι; Ἀφοῦ μαζί μέ τούς προοδευτικούς καί τούς ὀχτωβριστές ψηφίσατε τόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν!

Γιά φανταστεῖτε νά ὑπάρχουν γνωστοί ἑκατομμυριοῦχοι, πού δίνουν εὔκολα ὅσα λεφτά θέλετε, ἐκφράζοντας ταυτόχρονα «εὐχές», πού γιά κανένα δέν εἶναι ὑποχρεωτικές. Δέν νομίζετε, κύριοι, ὅτι θά εἴχαμε δίκιο νά ὀνομάσουμε αὐτούς τούς ἑκατομμυριούχους φίλους μας, ὅτι καί δέν θά νιώθαμε (μέσα στούς ἑκατομμυριούχους) «ἀπομονωμένοι»;

Ἀλλά ἐσεῖς μέ τή διατύπωσή σας δέν δόσατε στήν κυβέρνηση μόνο ὑλική, ἀλλά καί μεγάλη ἐκτός ἀπ' αὐτό *ἰδεολογική* ὑποστήριξη. Αὐτό εἶναι πολύ σοβαρό καί μή φαντάζεστε ὅτι ἐμεῖς θά σᾶς ἐπιτρέψουμε νά παρασιωπήσετε μπροστά στό κοινό αὐτό τό λεπτό γιά σᾶς ζήτημα.

Γιά ποιό πράγμα ἔγινε ὁ καυγάς στή Δούμα; Νά δόσουμε τά λεφτά, ἐκφράζοντας τήν εὐχή... γιά μεταρύθμιση τῆς ἀστυνομίας καί γιά «κανονικά ὅρια τοῦ καθεστῶτος τοῦ δικαίου», ἔλεγαν οἱ ἐθνικιστές. Νά δόσουμε λεφτά, ἀλλά νά ἐκφράσουμε τήν εὐχή γιά ριζικές ἤ πλατιές μεταρυθμίσεις, ἔλεγαν οἱ ὀχτωβριστές, *προσθέτοντας* ὅτι αὐτοί ὑποστηρίζουν ἀπόλυτα τήν ἄποψη τοῦ *ἀντεπαναστατικοῦ* ἐθνικισμοῦ καί σωβινισμοῦ.

Καί νά, ὅλοι οἱ φιλελεύθεροι χρησιμοποιοῦν τήν ταχυδακτυλουργία: ἀποσιωπώντας τήν προσθήκη, ἐκστασιάζονται μέ τό αἴτημα τῶν «ριζικῶν μεταρυθμίσεων»! Χρειαζόταν μόνο στήν ἀπαρίθμησή τους νά προστεθεῖ, μέ τήν ὑπόδειξη κάποιου ἐξυπνάκια λικβινταριστῆ, «ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι καί ἡ ἀναθεώρηση τῆς ἀγροτικῆς νομοθεσίας»...

Οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες εἶναι ὑπέρ τῆς ἀντίδρασης. Ἡ ἀστική τάξη ὑπέρ τῶν μεταρυθμίσεων. Ἡ τάξη αὐτή ἔδοσε ἕνα ἠθικό πλῆγμα στήν κυβέρνηση μέ τή «διατύπωσή» της. Ἡ ἀστική ὅμως αὐτή τάξη ἔδοσε *ταυτόχρονα* ἠθική *ὑποστήριξη* στήν κυβέρνηση, μέ τό ὅτι ὑπογράμμισε τήν ἀντεπαναστατικότητά της! Καί μιά *τέτια* ὑποστήριξη ἔχει ἑκατό φορές πιό ἀποτελεσματική καί πιό σοβαρή σημασία ἀπ' ὅ,τι δεκάδες «ἠθικά» χτυπήματα.

Ἡ «ἱστορική» διατύπωση τῆς Δούμας ἐπιβεβαίωσε γιά ἑκατοστή φορά ὅτι τό σύστημα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη ἔφτασε σέ ἀδιέξοδο. Καί ἡ ἀστική τάξη, παραμένοντας στήν παραπάνω θέση, εἶναι ἀνίσχυρη νά βγεῖ ἀπό τό ἀδιέξοδο. Ἡ πείρα τῆς ἱστορίας

μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἱκανή νά ὀνειρεύεται ἐπί δεκαετίες μεταρυθμίσεις, νά βολοδέρνει στό ἀδιέξοδο καί νά σηκώνει τό ζυγό τῶν Πουρισκέβιτς, ἄν δέν ἔρθει ἀκριβῶς ἐκείνη ἡ λύση τῆς κρίσης, πού τήν ἀποφεύγουν καί τήν ἐξορκίζουν μέ τόν ἀπήγανο οἱ φιλελεύθεροι.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη
(9 τοῦ 'Ιούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ 'Ιούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΞΙΠΑΣΜΕΝΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

(ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΤΡΕΣΟΦ)

...* Ὁ κύριος Πότρεσοφ ἀναφέρει (ἤ μάλλον διαστρεβλώνει) περικοπές ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, πού δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1905. Τήν ἐποχή ἐκείνη ὑπῆρχε πλήρης, ἐπίσημη διάσπαση σέ μπολσεβίκους, πού εἶχαν συσπειρωθεῖ τόν καιρό τοῦ III συνεδρίου τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος (Λονδίνο, Μάης τοῦ 1905) καί σέ μενσεβίκους («συνδιάσκεψη» τῆς Γενεύης, πού εἶχε γίνει τήν ἴδια περίοδο). Χωριστά ἔντυπα ὄργανα εἶχαν καί οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ μενσεβίκοι καί τό 1905 καί τήν ἄνοιξη τοῦ 1906.

Ὅλα αὐτά εἶναι πασίγνωστα ἱστορικά γεγονότα, πού στήν ἄγνοιά τους ποντάρει ὁ ξιπασμένος κ. Πότρεσοφ.

Ὁ Πότρεσοφ ἀναγκάζεται νά τά *παρασιωπήσει*, γιατί ξεσκεπάζουν τήν ξετσιπωσιά τοῦ ξιπασμένου!

Σέ κανένα ἀπό τά τοτεινά *δυό* σοσιαλδημοκρατικά κόμματα (καί ὁ Πλεχάνοφ ἦταν τότε ἔξω καί ἀπό τά δυό κόμματα) δέν ὑπάρχει *οὔτε μιά* ἀπόφαση *τοῦ κόμματος*, πού νά λέει ὅτι τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ εἶναι ἀντικομματικό, λικβινταριστικό, ὅτι διαλύει ἤ ἀρνεῖται τό κόμμα!

Αὐτό τά λέει ὅλα, κ. ξιπασμένε φιλελεύθερε πού ἑλίσσεσαι καί παίζεις τό κρυφτούλι.

Ὁ λικβινταρισμός εἶναι *ρεῦμα* πού καταδικάστηκε ἀπό τίς ἐπίσημες ἀποφάσεις *τοῦ κόμματος* καί τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 καί τό Γενάρη τοῦ 1910 (*ὁμόφωνα ἀπ'* ὅλα τά ρεύματα).

Στό ἄρθρο τοῦ Πλεχάνοφ *καμιά* συνδιάσκεψη (ἤ ἄλλο σῶμα) τοῦ κόμματος δέν «ἀνακάλυψε» *ποτέ* λικβινταρισμό. *Αὐτό τά λέει ὅλα!* Ὁ κ. Α. Ν. Πότρεσοφ κολλάει στό παλιό ἄρθρο, παρα-

---

* Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

θέτει ένα σωρό περικοπές, γιά *νά σκεπάσει* τό γεγονός ότι *όλο τό κόμμα* τόν καταδίκασε καί αὐτόν καί τή λικβινταριστική του *κατεύθυνση*.

Οἱ ξιπασμένοι τῆς φιλελεύθερης διανόησης, σάν τόν κ. Πότρεσοφ, εἶναι γεμάτοι ἀπό ἀλαζονική-ἀρχοντική περιφρόνηση ἀπέναντι στίς ἀποφάσεις *τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος*. Οἱ ξιπασμένοι δέν ἐνδιαφέρονται γιά τίς ἀποφάσεις *τοῦ κόμματος!*

Καί τό ἐργατικό κόμμα δέν ἐνδιαφέρεται γιά τή φιλελεύθερη «Λούτς» καί τό φιλελεύθερο κ. Πότρεσοφ, πού «ἀνακαλύπτει» στά παλιά ἄρθρα τοῦ Πλεχάνοφ λικβινταρισμό, ὅπως ὁ κ. Β. Τσερνόφ «ἀνακάλυπτε» στόν Λῆμπκνεχτ ναροντνικισμό.

Θλιβερός καί γελοῖος εἶναι ὁ κ. Πότρεσοφ στίς προσπάθειές του νά ἀποσιωπήσει τήν καταδίκη τοῦ λικβινταρισμοῦ ἀπό τό κόμμα!

Ὁ κ. Πότρεσοφ καί ἡ «Λούτς» φλυαροῦν ἀπλῶς γιά *ἀντιδικία* μέ τόν Πλεχάνοφ, ξεγελώντας τόν ἀναγνώστη. Ξέρουν ὅτι ὅλος ὁ κόσμος *θά τούς κατηγορήσει* καί θά τούς κοροϊδεύει γιά τίς προσπάθειές τους νά κατηγορήσουν τόν Πλεχάνοφ.

Γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη (9 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύεται ὁλόκληρο γιά πρώτη φορά σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΑΠΟΔΕΙΞΕ Η «ΠΡΑΒΝΤΑ» ΤΟ ΣΕΠΑΡΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΜΠΟΥΝΤΙΣΤΩΝ;

Στήν «Πράβντα», άρ. φύλ. 104 (308) εἶχε δημοσιευτεῖ τό ἄρθρο: «Οἱ σεπαρατιστές στή Ρωσία καί οἱ σεπαρατιστές στήν Αὐστρία» *. Τώρα ὁ κ. Κοσόβσκι, ἀπ' ἀφορμή τό ἄρθρο αὐτό, ἐξορμᾶ ἀπό τή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 119 (205) μέ μιά διάψευση, ἤ καλύτερα μ' ἕνα σωρό βρισιές ἐνάντια στήν «Πράβντα». Στούς ἐργάτες πού ἐνδιαφέρονται γιά τίς τύχες τῆς ὀργάνωσής *τους* μποροῦμε μόνο νά σημειώσουμε αὐτές τίς ἐριστικές ἐπιθέσεις τῶν κ.κ. ὀπαδῶν τῆς «Λούτς» πού *παρακάμπτουν* τά ἐπίμαχα ζητήματα.

Μέ τί ἀπόδειξε ἡ «Πράβντα» τό σεπαρατισμό τῶν μπουντιστῶν;

1. Μέ τό ὅτι *ἀποχώρησαν ἀπό τό κόμμα* τό 1903. Οἱ ὑβριστικές ἐκφράσεις τοῦ κ. Κοσόβσκι δέν διάψευσαν οὔτε κατά κεραία τό γεγονός αὐτό. Οἱ κ.κ. Κοσόβσκι γι' αὐτό ἀκριβῶς βρίζουν, ἐπειδή *δέν μποροῦν* νά διαψεύσουν τά γεγονότα.

2) Μέ τό ὅτι οἱ ἑβραῖοι ἐργάτες ἔμπαιναν καί μπαίνουν στό κόμμα *παντοῦ παρά τή θέληση τῆς Μπούντ.*

Καί σ' αὐτό ὁ ἀδέξιος συνήγορος τῆς Μπούντ δέν μπορεῖ νά ἀντιτάξει οὔτε λέξη!

3) Μέ τό ὅτι τήν ἀπόφαση τοῦ κόμματος γιά τήν τοπική ἑνότητα τῶν ἐργατῶν *ὅλων τῶν ἐθνῶν*, πού ψηφίστηκε τό 1906 καί ἐπικυρώθηκε εἰδικά τό 1908 [78], ἡ Μπούντ τήν *παραβίασε* ὁλοφάνερα.

Ὁ κ. Κοσόβσκι *δέν μπόρεσε* νά ἀντιτάξει οὔτε μιά λεξούλα σχετικά σ' αὐτό!

4) Μέ τήν ὁμολογία τοῦ μπουντιστῆ Μέντεμ πώς οἱ μπουντιστές ποτέ δέν πραγματοποιοῦσαν τήν τοπική ἑνότητα, δηλ. ἦταν πάντα σεπαρατιστές.

Καμιά ἀντίρηση ἀπό τόν κ. Κοσόβσκι!

Σκεφτεῖτε, ἀναγνώστη, πῶς νά μή βρίζει καί νά μή μανιάζει

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 125-126. *Ἡ Σύντ.*

ἕνας κύριος, πού *δέν μπορεῖ* ν' ἀντιτάξει *ἀπολύτως τίποτε* στίς *τέσσερις* βασικές θέσεις τῆς «Πράβντα»;

Ἡ «Πράβντα» παράθεσε σέ συνέχεια ἕνα ἀκριβές ἀπόσπασμα ἀπό τό ὄργανο τῶν τσέχων σεπαρατιστῶν στήν Αὐστρία, πού *ὁλόκληρη* ἡ Διεθνής τούς καταδίκασε ὁμόφωνα γιά σεπαρατισμό. Στό ὄργανο αὐτό *ἐπαινοῦν* τόν κ. Κοσόβσκι (τό ἄρθρο του πού δημοσιεύτηκε στό λικβινταριστικό περιοδικό «Νάσα Ζαριά») γιά «στροφή πρός τό καλύτερο» σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τούς σεπαρατιστές.

Τί λέτε, λοιπόν, κ. Κοσόβσκι; Δέν εἶναι σωστό τό ἀπόσπασμα πού παραθέσαμε; Ὁ κ. Κοσόβσκι ξέρει πώς εἶναι σωστό καί βράζει ἀπό ἀνίσχυρη κακία: «κάποιο σχόλιο σέ κάποιο τσέχικο φυλλάδιο».

Μήν ψεύδεστε, κύριε σεπαρατιστή καί ἑβραῖε φιλελεύθερε! Τό ψέμα δέν θά σᾶς βοηθήσει, γιατί θά σᾶς ξεσκεπάσουν.

Δέν πρόκειται γιά «κάποιο σχόλιο» πού δημοσιεύτηκε σέ «κάποιο τσέχικο φυλλάδιο», ἀλλά γιά *εἰδικό* ἄρθρο σέ *ὄργανο* τῶν τσέχων σεπαρατιστῶν πού βγαίνει στά γερμανικά. Αὐτό εἶναι γεγονός καί σεῖς δέν τό διαψεύσατε.

Ἐγώ δέν ὑπερασπίζω τούς σεπαρατιστές — δικαιολογεῖται ὁ κ. Κοσόβσκι, ἀναπτύσσοντας τό ἄρθρο του στό «Νάσα Ζαριά».

Ὥστε ἔτσι λοιπόν; Δηλ. *οἱ τσέχοι σεπαρατιστές δέν σᾶς κατάλαβαν σωστά;;* Κακόμοιροι φιλελεύθεροι ἡγέτες τῆς Μπούντ! Ὄχι μόνο οἱ ἀντίπαλοι, ἀλλά καί *οἱ φίλοι* τους «*δέν τούς κατάλαβαν*»!

Μά κάθε ἐργάτης θά καταλάβει θαυμάσια πώς ὁ ψευταράκος πού πιάστηκε ἐπαυτοφώρω ζητάει σωτηρία στίς ὑπεκφυγές καί στίς βρισιές. Τούς ἐργάτες δέν θά τούς φοβίσετε μ' αὐτά, κύριοι.

Ἡ «Πράβντα» ἀπόδειξε πώς οἱ μπουντιστές εἶναι σεπαρατιστές. Ὁ κ. Β. Κοσόβσκι δέν μπόρεσε νά τό διαψεύσει αὐτό.

Οἱ κ.κ. Β. Κοσόβσκι, Μέντεμ καί Σία εἶναι μιά ὁμάδα φιλελεύθερων διανοουμένων, πού διαφθείρουν τούς ἑβραίους ἐργάτες μέ τόν ἐθνικισμό καί τό σεπαρατισμό. Γιά τό λόγο αὐτό ἡ «Πράβντα» πολεμοῦσε καί θά πολεμᾶ τούς μπουντιστές.

Οἱ ἑβραῖοι σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες ἔρχονται στό ἐργατικό κόμμα παρά τή θέληση τῆς Μπούντ καί ἐνάντια στήν Μπούντ.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη
(10 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ Ἰούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΣΤΟ ΡΟΛΟ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΩΝ ΤΗΣ IV ΔΟΥΜΑΣ

᾿Από τήν ἀρχή ἀκόμη τῆς ὕπαρξης τῆς III Δούμας οἱ μαρξιστές τόνισαν — ὄχι μόνο μέ διάφορα ἄρθρα, ἀλλά μέ ἐπίσημη ἀπόφαση — πώς τό καθεστώς τῆς 3 τοῦ ᾿Ιούνη ἐνσυνείδητα δημιούργησε μέσα στή Δούμα *δυό* πλειοψηφίες: τήν πλειοψηφία τῶν δεξιῶν-ὀχτωβριστῶν καί τήν πλειοψηφία τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων *. Καί οἱ δυό στηρίζονται σέ ἀντιδραστική βάση καί οἱ *δυό χρειάζονται* στήν κυβέρνηση, ὅπως χρειάζεται ἡ ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης στόν τσιφλικά.

Καί νά πού φτάσαμε τώρα στό σημεῖο νά ἀναλάβουν οἱ φιλελεύθεροι τή συστηματική ὑπεράσπιση τῆς IV Δούμας καί νά ζητοῦν «*τήν ὑποστήριξή της ἀπό τό λαό καί τήν κοινωνία*».

᾿Απίστευτο, μά γεγονός. Τά λόγια αὐτά βρίσκονται στό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς», ἀρ. φύλλ. 139. Πιό πολύ θά ἄξιζε νά ὀνομαστεῖ «ἱστορικό» αὐτό τό κύριο ἄρθρο, παρά ἡ ψηφοφορία τῆς IV Δούμας πάνω στόν προϋπολογισμό τοῦ ὑπουργείου ᾿Εσωτερικῶν. Τό κύριο ἄρθρο εἶναι ἀληθινά προγραμματικό. Τό ζήτημα τῆς σχέσης τῆς Δούμας πρός τή χώρα καί τῆς χώρας πρός τή Δούμα μπαίνει πλατιά καί ἐξηγεῖται θαυμάσια, γιά νά διαφωτιστεῖ ἡ δημοκρατία.

«῞Ας ἀφήσουμε στούς σοσιαλδημοκράτες νά ἐπαναλαβαίνουν συνεχῶς — γράφει τό κύριο ὄργανο τῶν φιλελευθέρων — πώς ἡ Δούμα δέν εἶναι παρά ἕνας διάκοσμος, πώς ἡ δράση τῆς Δούμας εἶναι ἀπάτη καί ὑποκρισία, καί πώς οἱ θεωρητικοί τῆς Δούμας ἐξαπατοῦν ἁπλῶς τό λαό καί τόν τρέφουν μέ συνταγματικές αὐταπάτες».

Συγχαίρουμε τούς νέους *θεωρητικούς* τῆς Δούμας, τῆς *τέταρτης* Δούμας! Κρίμα μόνο πού εἶναι τόσο ἀμαθεῖς. Ποτέ τό Κόμ-

* Βλ. ῞Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 184. *῾Η Σύντ.*

μα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν δέν εἶπε πώς ἡ III καί ἡ IV Δούμα εἶναι ἁπλῶς ἕνας διάκοσμος, ἀλλά ἐξηγοῦσε πάντα τό λάθος τῶν ἀριστερῶν ναρόντνικων πού τό πίστευαν καί τό ἔλεγαν αὐτό, ἀπόδειχνε πάντα πώς ἡ III καί ἡ IV Δούμα εἶναι θεσμός σοβαρῆς καί ἔμπρακτης συμμαχίας τῶν ἀντεπαναστατικῶν δυνάμεων.

«Περιμένοντας (;) τίς κοινωνικές δυνάμεις — γράφει ἡ «Ρέτς» — πού γιά τήν ὥρα λάμπουν μόνο μέ τήν ἀπουσία τους ἀπό τό στίβο τῆς κοινωνικῆς πάλης, ἡ Δούμα *εἶναι* μιά κοινωνική δύναμη».

Εἶναι ἀδιαφιλονίκητο, κύριοι φιλελεύθεροι, πώς ἡ Δούμα ἀποτελεῖ δύναμη. Τί λογῆς ὅμως δύναμη; Τσιφλικάδικη καί ἀστική ἀντεπαναστατική. Καί ἄν οἱ καντέτοι «βλέπουν» μόνο «ἀπουσία» τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων ἀπό τό στίβο τῆς κοινωνικῆς πάλης, δέν μένει παρά νά θυμίσουμε τό σοφό ἀπόφθεγμα: ὅποιος *δέν θέλει* νά δεῖ, εἶναι χειρότερος καί ἀπό τόν τυφλό.

Θά κάνουμε ἕναν μικρό ἱστορικό παραλληλισμό: πρίν ἀπό δεκαοχτώ χρόνια, στά 1895-1896 ἡ φιλελεύθερη κοινωνία εἶδε καί *παραεῖδε* τό κίνημα δεκάδων χιλιάδων ἐργατῶν [79]. Σήμερα ὅμως αὐτή ἡ «κοινωνία» βλέπει μόνο «ἀπουσία» τῶν δυνάμεων πού εἶναι δέκα φορές μεγαλύτερες. Ὅποιος *δέν θέλει* νά δεῖ εἶναι χειρότερος καί ἀπό τόν τυφλό.

Καί τό ὅτι δέν θέλουν νά δοῦν, ἐξηγεῖται ἀπό τά ταξικά συμφέροντα τῆς καντέτικης καί ὀχτωβριστικῆς ἀστικῆς τάξης, πού γύρισε τίς πλάτες στή δημοκρατία.

«Καλοῦμε τήν κοινή γνώμη — γράφει ἡ «Ρέτς» — νά δεῖ τή Δούμα σάν *δική της* δύναμη... σάν ἄμεση ἐκδήλωση τῆς κοινωνικῆς θέλησης νά δημιουργηθεῖ στήν κοινωνία ἐνδιαφέρον ὑπέρ τῆς Δούμας» κτλ. κτλ.

Ὡς ποιό σημεῖο ἐπονείδιστης κατάπτωσης, ὥς ποιό σημεῖο προστυχιᾶς καί βρωμιᾶς θά πρέπει νά ἔχουν φτάσει οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ καντέτοι γιά νά ἐξυμνοῦν ἔτσι τούς ὀχτωβριστές καί τή Δούμα τῶν ὀχτωβριστῶν! Ὁρίστε λοιπόν γιά ἑκατοστή καί χιλιοστή φορά ἡ ἀπόδειξη πώς οἱ καντέτοι εἶναι οἱ ἴδιοι ὀχτωβριστές πού μακιγιάρονται μέ ρόδινο χρῶμα γιά νά ἐξαπατοῦν τούς ἀφελεῖς.

Θά τελειώσουμε μ' ἕναν ἀκόμη ἱστορικό παραλληλισμό. Πρίν ἀπό μισό αἰώνα οἱ πρῶσσοι ὀχτωβριστές καί οἱ καντέτοι [80] «πάλευαν» ἐνάντια στόν Βίσμαρκ, ὄχι μόνο διατυπώνοντας διεκδικήσεις γιά μεταρυθμίσεις, μά καί ἀρνούμενοι νά ψηφίσουν πιστώσεις. Καί τί ἔγινε λοιπόν; Ὡς τώρα στήν Πρωσσία βασιλεύει ὁ ἐκλογικός νόμος τῆς «τρίτης Δούμας». Ὡς τώρα ἡ Πρωσσία

εἶναι πρότυπο χώρας, ὅπου ἡ καταπληκτική οἰκονομική ἰσχύς τῆς ἀστικῆς τάξης συνδυάζεται μέ τήν καταπληκτική δουλοπρέπειά της ἀπέναντι στούς τσιφλικάδες.

Ὄχι ὑποστήριξη τοῦ συνασπισμοῦ καντέτων καί ὀχτωβριστῶν μέσα στή Δούμα, ἀλλά ἐξήγηση τῆς ἐσωτερικῆς σαπίλας αὐτοῦ τοῦ συνασπισμοῦ καί τῶν αὐτοτελῶν καθηκόντων τῆς δημοκρατίας, νά τί ἀπαιτοῦν τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τά συμφέροντα ὁλόκληρης τῆς δημοκρατίας.

Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη (10 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 6 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 128

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

(ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΗ ΜΑΣ)

Ἡ ἐφημερίδα μας ἔχει ἤδη γράψει γιά τό ὑπέροχο δεῖγμα ἀχαρακτήριστης διαγωγῆς πού ἔδειξε ὁ Γουσταῦος Ἐρβέ. Ὁ ζωηρός αὐτός δημοσιογράφος καί διαφωτιστής, ἄνθρωπος χωρίς σοσιαλιστική προπαίδεια καί σοσιαλιστική μόρφωση, πέρασε στό Ἐργατικό κόμμα (ἀπό τούς καθηγητές) μέ ὅλες τίς συνήθειες καί τά ἐλαττώματα τοῦ ἀστοῦ διανοούμενου. Ἄρχισε σάν ὀπορτουνιστής. Ἔπειτα μεταπήδησε στούς «ἄκρους ἀριστερούς» καί πολύν καιρό προπαγάνδιζε μισοαναρχικές ἀπόψεις, «τρομάζοντας» τήν ἀστική τάξη μέ ἀγριοφωνάρες σέ ἀντιμιλιταριστικό πνεῦμα.

Τελευταῖα ἄρχισε νά ἀπομακρύνεται ἀπό τούς ἀναρχικούς καί νά ἐπιστρέφει στό κόμμα, νά ἀναγνωρίζει τόν κοινοβουλευτικό ἀγώνα καί τή διαπαιδαγωγητική-ὀργανωτική δουλιά. Ἀλλά καί δῶ ὁ ζωηρός μας διανοούμενος δέν σταμάτησε καί πέρασε πάλι στούς ὀπορτουνιστές. Σάν ἰμπρεσιονιστής πού ἐπηρεάζεται πολύ ἀπό τίς ἐντυπώσεις τῆς τελευταίας στιγμῆς καί πέφτει σέ ἀχαρακτήριστες ταλαντεύσεις, «τρόμαξε» τόσο πολύ ἀπό τό σημερινό ἀντιδραστικό κύμα τοῦ σωβινισμοῦ, τοῦ ἐθνικισμοῦ καί τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στή Γαλλία, πού ἄρχισε νά προπαγανδίζει τήν ἐπιστροφή στήν πολιτική τοῦ «συνασπισμοῦ», δηλαδή στή συμμαχία μέ τούς ἀστούς ριζοσπάστες. Γιά νά σωθεῖ ἡ δημοκρατία στή Γαλλία, χρειάζεται, βλέπετε, συνασπισμός μέ τούς ριζοσπάστες, ἀλλιῶς οἱ ἀντιδραστικοί τῆς Γαλλίας θά παλινορθώσουν καί πάλι τή μοναρχία ἤ τήν αὐτοκρατορία!

Δέν ὑπάρχει λόγος νά ποῦμε ὅτι, ἐκτός ἀπό τούς ἄκρους ὀπορτουνιστές, οἱ γάλλοι σοσιαλιστές κοροϊδεύουν τόν ἀσταθή Ἐρβέ καί διαμαρτύρονται ἀποφασιστικά κατά τοῦ συνασπισμοῦ. Τελευταῖα, ἕνα ἀπό τά ὄργανα τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος, πού βγαίνουν στή νότια Γαλλία, ἀνάφερε μιά σειρά γνῶμες ἐπιφανῶν σοσιαλιστῶν *ἐνάντια στό συνασπισμό*.

Οἱ σοσιαλιστές ἄρχισαν καί συνεχίζουν μιά ἐκστρατεία ἐνάντια στήν ἀντίδραση —λένε δικαιολογημένα τά ἐπιφανῆ αὐτά στελέχη, —οἱ σοσιαλιστές μετάφεραν στίς μάζες τή διαμαρτυρία ἐνάντια στό νόμο γιά τήν ἐπιστροφή στήν τρίχρονη στρατιωτική θητεία (δηλαδή γιά τήν ἐπιστροφή στόν ἀντιδραστικό, τόν καραβανάδικο, τόν ἐντελῶς ἀντιδημοκρατικό στρατό). Οἱ σοσιαλιστές πραγματοποιοῦν *τόν προλεταριακό συνασπισμό*, δηλαδή τή συμμαχία τῶν σοσιαλιστῶν-ἐργατῶν μέ τούς συνδικαλιστές-ἐργάτες. Ἀπό τούς ριζοσπάστες καί τούς «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές» (μικροαστικό κόμμα, ὅμοιο μέ τούς δικούς μας ναρόντνικους) μόνο ἕνα μηδαμινό ποσοστό ὑποστηρίζει αὐτή τήν πραγματικά δημοκρατική ἐκστρατεία τῶν σοσιαλιστῶν, μά καί αὐτό μέ ταλαντεύσεις.

Τί χρειάζεται ὁ συνασπισμός; Ἡ συμμαχία μέ τούς ταλαντευόμενους θά ἐξασθενίσει τήν πίεση τῶν μαζῶν καί θά δυναμώσει τίς ταλαντεύσεις! Καί τήν ὑποστήριξη τῶν ριζοσπαστῶν, *ἐφόσον* στή μιά ἤ τήν ἄλλη περίπτωση παλεύουν ἐνάντια στήν ἀντίδραση, οἱ σοσιαλιστές ποτέ δέν τήν ἀπόκρουσαν.

Νά λοιπόν, οἱ κ.κ. Σάρλ Ντιμόν καί Ἀλφρέντ Μασσέ —γράφει ἕνας σοσιαλιστής —ἀληθινοί «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές» πού *ὑποστηρίζουν* τό νόμο γιά τήν τρίχρονη θητεία, γιατί ὑπολογίζουν νά πάρουν καμιά ὑπουργική θεσούλα. Νά λοιπόν, ὁ ἀρχηγός τῶν ριζοσπαστῶν, ὁ «ἴδιος» ὁ Κλεμανσώ πού κάνει καμπάνια *ὑπέρ* αὐτοῦ τοῦ νόμου. Νά λοιπόν καί ὁ Λεόν Μπουρζουά, ἕνας ἄλλος ἐπιφανέστατος ἀρχηγός τῶν ριζοσπαστῶν, πού τάσσεται ἐπίσης ὑπέρ τοῦ νόμου αὐτοῦ. Τελικά ὁ νόμος αὐτός ψηφίστηκε στή στρατιωτική ἐπιτροπή τῆς Βουλῆς μέ 17 ψήφους ὑπέρ καί 4 κατά πού ἀνῆκαν *ἀποκλειστικά* στούς σοσιαλιστές.

Τί θέση ἔχει ἐδῶ ὁ συνασπισμός μέ τοῦτο τό ξετσίπωτο αστικό κόμμα τῶν ριζοσπαστῶν καί τῶν «ριζοσπαστῶν-σοσιαλιστῶν»; Μόνο ἄν οἱ γάλλοι σοσιαλιστές κάνουν ζύμωση μέσα στίς μάζες *ἐνάντια* σ' αὐτό τό νόμο, μποροῦν *ν' ἀποσπάσουν* ὅλα τά δημοκρατικά στοιχεῖα ἀπό τό κόμμα αὐτό κι' ἔτσι *νά ἀναγκάσουν* μιά ὁρισμένη μερίδα του νά τραβήξει πρός τ' ἀριστερά, πρός τή δημοκρατία. Πολλοί ριζοσπάστες, ἐπειδή κατά τίς ἐκλογές εἶναι ἀπόλυτα ἐξαρτημένοι ἀπό τίς μάζες (γιατί στή Γαλλία ὑπάρχει, βέβαια, γενικό ἐκλογικό δικαίωμα καί κοινοβουλευτική διακυβέρνηση) θά τό σκεφτοῦν πάρα πολύ, προτοῦ ψηφίσουν ὁριστικά *ὑπέρ* τοῦ ἀντιδραστικοῦ νόμου πού εἶναι καθαρά ἀντιπαθής στίς μάζες.

Τό μόνο σοβαρό στήριγμα τῆς δημοκρατίας καί τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος στή Γαλλία (ὅπως καί παντοῦ) εἶναι οἱ μάζες, οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν καί μαζί μ' αὐτούς καί οἱ μάζες τῶν μικροαγροτῶν καί ὄχι οἱ ἐπιχειρηματίες τοῦ κοινοβουλίου, οἱ σαλτιμπάγκοι, οἱ καριερίστες καί οἱ τυχοδιῶκτες τῶν ἀστικῶν κομμάτων, πού σήμερα δηλώνουν ὅτι εἶναι «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές», γιά νά προδόσουν αὔριο (κυνηγώντας μιά ὑπουργική θεσούλα ἤ μιά ἐπικερδή ἐπιχείρηση μέ τή μορφή κάποιας παραχώρησης ἤ κάποιας θέσης στό συνδικάτο τῶν ἑκατομμυριούχων κτλ.) καί τή δημοκρατία καί τήν πατρίδα (ὅπως πούλησαν τή Γαλλία στόν Βίσμαρκ οἱ γάλλοι ἀστοί τό 1871 ἀπό φόβο μπροστά στήν ἐξέγερση τῶν ἐργατῶν τοῦ Παρισιοῦ ἐνάντια στή μισθωτή σκλαβιά).

Δέν ἔχουμε παρά νά χαιρετίσουμε θερμά τούς γάλλους σοσιαλιστές, πού παλεύουν ἐνάντια στήν ἰδέα τοῦ συνασπισμοῦ καί διευρύνουν τή σοσιαλιστική δουλιά καί ζύμωση στίς μάζες.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη
(12 τοῦ 'Ιούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 5 τοῦ 'Ιούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127
'Υπογραφή: Φ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΑΓΡΟΤΙΑ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

Στίς ἐφημερίδες καί στά περιοδικά τῶν ναρόντνικων συναντοῦμε συχνά τόν ἰσχυρισμό πώς οἱ ἐργάτες καί ἡ «ἐργαζόμενη» ἀγροτιά ἀποτελοῦν μιά τάξη.

Τό ὅτι ἡ ἀντίληψη αὐτή εἶναι τελείως λαθεμένη τό βλέπει καθαρά καθένας πού καταλαβαίνει ὅτι σέ ὅλα τά σύγχρονα κράτη κυριαρχεῖ λίγο-πολύ ἡ ἀναπτυγμένη καπιταλιστική παραγωγή, δηλ. ἡ κυριαρχία τοῦ κεφαλαίου στήν ἀγορά πού μετατρέπει τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων σέ μισθωτούς ἐργάτες. Ὁ λεγόμενος «ἐργαζόμενος» ἀγρότης εἶναι στήν πραγματικότητα ἕνας *μικρονοικοκύρης* ἤ μικροαστός πού σχεδόν πάντα εἴτε μισθώνεται σέ ξένη δουλιά, εἴτε μισθώνει ὁ ἴδιος ἐργάτες. Ὁ «ἐργαζόμενος» ἀγρότης, ὄντας μικρονοικοκύρης, ταλαντεύεται καί στήν πολιτική ἀνάμεσα στούς νοικοκυρέους καί στούς ἐργάτες, ἀνάμεσα στήν ἀστική τάξη καί στό προλεταριάτο.

Ἐπιβεβαίωση, ἀπό τίς πιό λαμπρές, αὐτῆς τῆς νοικοκυρίστικης ἤ ἀστικῆς φύσης τοῦ «ἐργαζόμενου» ἀγρότη ἀποτελοῦν τά στοιχεῖα *γιά τή μισθωτή ἐργασία* στήν ἀγροτική οἰκονομία. Οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι (μαζί καί οἱ ναρόντνικοι) ἐξυμνοῦν συνήθως τή «ζωτικότητα» τῆς μικρῆς παραγωγῆς στή γεωργία, ἐννοώντας μικρή παραγωγή τό νοικοκυριό πού τά βγάζει πέρα χωρίς μισθωτή ἐργασία. Τά ἀκριβῆ ὅμως στοιχεῖα γιά τή μισθωτή ἐργασία τῶν ἀγροτῶν δέν τούς ἀρέσουν.

Ἄς δοῦμε λοιπόν τά στοιχεῖα πού συγκεντρώθηκαν πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα ἀπό τίς τελευταῖες ἀπογραφές τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας: τῆς Αὐστρίας τοῦ 1902 καί τῆς Γερμανίας τοῦ 1907.

Ὅσο πιό ἀναπτυγμένη εἶναι μιά χώρα, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ χρησιμοποίηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας στή γεωργία. Ὑπολογίστηκε ὅτι στή Γερμανία, ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 15 ἑκατομμυρίων ἐργατῶν, στήν ἀγροτική οἰκονομία ἀσχολοῦν-

ται $4^1/_2$ ἑκατομμύρια μισθωτοί ἐργάτες, δηλ. τά 30 %. Στήν Αὐστρία ἀπό τά 9 ἑκατομμύρια τά $1^1/_4$, δηλ. περίπου τά 14 %. Μά καί στήν Αὐστρία, ἄν πάρουμε τά νοικοκυριά πού συνήθως κατατάσσονται στά ἀγροτικά (ἤ στά «ἐργασιακά»), δηλαδή ἐκεῖνα πού ἔχουν ἀπό 2 ὥς 20 ἑκτάρια (ἕνα ἑκτάρι εἶναι τά $^9/_{10}$ τῆς ντεσιατίνας) γῆς, θά δοῦμε τή σημαντική αὔξηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας. Τά νοικοκυριά μέ 5-10 ἑκτάρια φτάνουν τίς 383 χιλιάδες· ἀπ' αὐτά 126 χιλ. χρησιμοποιοῦν μισθωτούς ἐργάτες. Τά νοικοκυριά μέ 10-20 ἑκτάρια φτάνουν τίς 242 χιλ., ἀπ' αὐτά 142 χιλ. (δηλ. περίπου τά $^3/_5$) χρησιμοποιοῦν μισθωτούς ἐργάτες.

Ἔτσι ἡ μικρή («ἐργασιακή») γεωργία ἐκμεταλλεύεται *ἑκατοντάδες χιλιάδες* μισθωτούς ἐργάτες. Ὅσο πιό μεγάλο εἶναι τό ἀγροτικό νοικοκυριό, τόσο μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμός τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν, παράλληλα μέ μιά σημαντικότερη αὔξηση τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων τῆς οἰκογένειας. Λογουχάρη, στή Γερμανία σέ 10 ἀγροτικά νοικοκυριά ἡ ἀναλογία ἐργατῶν εἶναι:

Νοικοκυριά:	Τῆς οἰκογένειας	Μισθωτοί	Σύνολο
ἀπό 2 - 5 ἑκτάρια	25	4	29
» 5-10 »	31	7	38
» 10-20 »	34	17	51

Οἱ εὐπορότεροι ἀγρότες, ἔχοντας περισσότερη γῆ καί μεγαλύτερο ἀριθμό «δικῶν τους» δουλευτάδων στήν οἰκογένεια, μισθώνουν *ἐκτός ἀπ' αὐτό* καί μεγαλύτερο ἀριθμό *μισθωτῶν ἐργατῶν*.

Στήν καπιταλιστική κοινωνία, πού ἐξαρτιέται ὁλοκληρωτικά ἀπό τήν ἀγορά, μαζική μικρή (ἀγροτική) παραγωγή στή γεωργία *δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει*, χωρίς μαζική χρησιμοποίηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας. Ἡ μελιστάλακτη λεξούλα: «ἐργαζόμενος» ἀγρότης δέν χρησιμεύει σέ τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά ἐξαπατᾶ τόν ἐργάτη, *συγκαλύπτοντας* τήν ἐκμετάλλευση αὐτή τῆς μισθωτῆς ἐργασίας.

Στήν Αὐστρία $1^1/_2$ περίπου ἑκατομμύριο ἀγροτικά νοικοκυριά (ἀπό 2 ὥς 20 ἑκτάρια) χρησιμοποιοῦν *μισό ἑκατομμύριο* μισθωτούς ἐργάτες. Στή Γερμανία 2 ἑκατομμύρια ἀγροτικά νοικοκυριά χρησιμοποιοῦν *πάνω ἀπό $1^1/_2$ ἑκατομμύριο* μισθωτούς ἐργάτες.

Καί οἱ πιό μικροί νοικοκυρέοι; Μισθώνονται οἱ ἴδιοι! Εἶναι μισθωτοί ἐργάτες πού ἔχουν ἕνα κομματάκι γῆς. Λογουχάρη, στή Γερμανία τά νοικοκυριά πού ἔχουν λιγότερο ἀπό δυό ἑκτάρια ὑπολογίστηκαν περίπου σέ $3^1/_3$ ἑκατομμύρια (3.378.509). Ἀπό αὐτούς *ἀνεξάρτητοι* γεωργοί εἶναι *λιγότεροι ἀπό μισό ἑκα-*

τομμύριο (474.915), ἐνῶ *μισθωτοί ἐργάτες* εἶναι μόλις λιγότεροι ἀπό *2 ἑκατομμύρια* (1.822.792)!!

Ἔτσι, ἡ ἴδια ἡ θέση τῶν μικρῶν γεωργῶν στή σύγχρονη κοινωνία τούς μετατρέπει ἀναπόφευκτα σέ μικροαστούς. Αὐτοί ταλαντεύονται αἰώνια ἀνάμεσα στούς μισθωτούς ἐργάτες καί στούς καπιταλιστές. Ἡ πλειοψηφία τῶν ἀγροτῶν δυστυχεῖ καί καταστρέφεται, μετατρεπόμενη σέ προλετάριους, ἐνῶ ἡ μειοψηφία ἀκολουθεῖ τούς καπιταλιστές καί ὑποστηρίζει τήν ἐξάρτηση τῆς μάζας τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἀπό τούς καπιταλιστές. Γι' αὐτό σέ ὅλες τίς καπιταλιστικές χῶρες ἡ μάζα τῆς ἀγροτιᾶς παραμένει μέχρι σήμερα ξένη πρός τό σοσιαλιστικό κίνημα τῶν ἐργατῶν, προσχωρώντας σέ διάφορα ἀντιδραστικά καί ἀστικά κόμματα. Μόνο ἡ αὐτοτελής ὀργάνωση τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν, πού διεξάγει συνεπή ταξική πάλη, εἶναι σέ θέση νά ἀποσπάσει τήν ἀγροτιά ἀπό τήν ἐπιροή τῆς ἀστικῆς τάξης καί νά τῆς ἐξηγήσει ὅτι οἱ μικροί παραγωγοί στήν καπιταλιστική κοινωνία βρίσκονται σέ ἀδιέξοδο.

Στή Ρωσία ἡ θέση τῶν ἀγροτῶν σέ σχέση μέ τόν καπιταλισμό εἶναι ἐντελῶς ἡ ἴδια μέ ἐκείνη πού βλέπουμε στήν Αὐστρία, στή Γερμανία κτλ. Ἡ δική μας «ἰδιομορφία» εἶναι ἡ καθυστέρησή μας: ἀπέναντι στόν ἀγρότη δέν βρίσκεται ἀκόμη ὁ καπιταλιστής, ἀλλά ὁ *τσιφλικάς* μεγαλογαιοκτήμονας, πού εἶναι ἡ κυριότερη βάση καί τῆς οἰκονομικῆς καί τῆς πολιτικῆς καθυστέρησης τῆς Ρωσίας.

Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη (12 τοῦ Ἰούνη) 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 132 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΑΙ Η ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΠΑΛΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ λικβινταριστής Α. Ἐρμάνσκι, χρησιμοποιώντας ἐξαιρετική ἀφθονία ὀργίλων ἐπιθέτων, ρίχτηκε ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» ἐνάντια στήν κριτική πού ἔκανα τῆς ἄποψής του (καί τοῦ Γκούσκα) πάνω στό ζήτημα τοῦ πολιτικοῦ ρόλου τῆς μεγάλης ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης («Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 5-7) *.

Ὁ κ. Ἐρμάνσκι μέ τήν ἐριστική συμπεριφορά του καί τις ἀναμνήσεις προηγούμενων «προσβολῶν» (μαζί καί τῆς «προσβολῆς» τοῦ κ. Ντάν καί Σίας, πού δοκίμασαν χωρίς νά τό πετύχουν νά διασπάσουν τή σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τῆς Πετρούπολης τό 1907) προσπαθεῖ νά *πνίξει* τήν πραγματική οὐσία τοῦ ζητήματος.

Ὡστόσο δέν θά ἐπιτρέψουμε στόν κ. Ἐρμάνσκι νά πνίξει τήν οὐσία τῆς τωρινῆς διαμάχης μέ τίς ἀναμνήσεις σχετικά μέ τίς ἄδικες προσβολές καί τίς ἧττες τῶν λικβινταριστῶν. Γιατί ἡ τωρινή διαμάχη ἀφορᾶ ἕνα πολύ σοβαρό ζήτημα ἀρχῆς, πού προβάλλει καί ξαναπροβάλλει ἀπό χίλιες δυό διάφορες ἀφορμές συνεχῶς μπροστά μας.

Πρόκειται συγκεκριμένα γιά τό ζήτημα τῆς παραποίησης τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τούς φιλελευθέρους, γιά τήν ὑποκατάσταση τῆς μαρξιστικῆς, τῆς ἐπαναστατικῆς ἀντίληψης τῆς ταξικῆς πάλης μέ τή φιλελεύθερη ἄποψη. Τήν ἰδεολογική αὐτή βάση ὅλων τῶν λογομαχιῶν τῶν μαρξιστῶν μέ τούς λικβινταριστές δέν θά κουραστοῦμε νά τήν ἐξηγοῦμε.

Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι γράφει:

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 299-316. *Ἡ Σύντ.*

«Ὁ «μαρξιστής» Ἰλίν δέν συμφωνεῖ μέ κανένα τρόπο νά δεῖ στή δράση τῶν βιομηχανικῶν ὀργανώσεων τή ταξική πάλη, «σέ πανεθνική (καί ἐν-μέρει καί σέ διεθνή) κλίμακα», ὅπως τή χαρακτήρισα ἐγώ (ὁ Ἐρμάνσκι) στό ἄρθρο μου. Γιατί; Ἐπειδή ἐδῶ «λείπει τό βασικό γνώρισμα τοῦ *παν*εθνικοῦ καί τοῦ *παγ*κρατικοῦ: ἡ ὀργάνωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας»...» («Νάσα Ζαριά», σελ. 55.)

Αὐτή εἶναι ἡ ἔκθεση τῆς *οὐσίας* τοῦ ζητήματος, δοσμένη ἀπό τόν ἴδιο τόν Α. Ἐρμάνσκι, πού κάνει τά ἀδύνατα δυνατά γιά νά παρακάμψει αὐτή τήν οὐσία! Ὅσο ὅμως κι' ἄν μέ κατηγορεῖ γιά διαστρέβλωση τῶν ἀπόψεών του καί γιά ὅλα τά θανάσιμα ἁμαρτήματα, ὅσο κι' ἄν στριφογυρίζει, προσπαθώντας νά σωθεῖ ἀκόμη καί «κάτω ἀπό τή σκιά» τῶν ἀναμνήσεων γιά τή διάσπαση τοῦ 1907, ὡστόσο ἡ ἀλήθεια θριαμβεύει.

Ἡ θέση μου λοιπόν εἶναι σαφής: τό βασικό γνώρισμα τοῦ πανεθνικοῦ εἶναι ἡ ὀργάνωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Δέν συμμερίζεστε αὐτή τήν ἄποψη, ἀγανακτισμένε μου ἀντίπαλε; Δέν βρίσκετε πώς αὐτή εἶναι ἡ μοναδική μαρξιστική ἄποψη;

Τότε γιατί δέν τό λέτε ἀνοιχτά; Γιατί δέν ἀντιπαραθέτετε στή λαθεμένη ἄποψη τή σωστή; Ἄν μαρξισμός σέ εἰσαγωγικά εἶναι ἁπλῶς κατά τή γνώμη σας, ὁ ἰσχυρισμός ὅτι τό βασικό γνώρισμα τοῦ πανεθνικοῦ τό ἀποτελεῖ ἡ ὀργάνωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, τότε γιατί δέν ἀνασκευάζετε τό λάθος μου καί δέν ἀναπτύσσετε καθαρά, σταράτα, χωρίς ὑπεκφυγές, τή *δική σας* ἀντίληψη γιά τό μαρξισμό;

Ἡ ἀπάντηση στά ἐρωτήματα αὐτά θά εἶναι σαφής στόν ἀναγνώστη, ἄν παραθέσουμε τίς παρακάτω σκέψεις τοῦ κ. Α. Ἐρμάνσκι, πού ἀκολουθοῦν *ἀμέσως* ὕστερα ἀπ' αὐτές πού παραθέσαμε πιό πάνω:

«Ὁ Ἰλίν θέλει νά διεξάγει διαφορετικά τήν ταξική της πάλη ἡ ρωσική μεγαλοαστική τάξη, νά ἐπιδιώκει ὁπωσδήποτε τή μεταβολή ὁλόκληρου τοῦ κρατικοῦ καθεστῶτος. Ὁ Ἰλίν θέλει, μά ἡ ἀστική τάξη δέν θέλει καί σ' αὐτό φταίει φυσικά ὁ «λικβινταριστής» Ἐρμάνσκι, πού «τή μαρξιστική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης τήν ὑποκαθιστᾶ μέ τή *φιλελεύθερη* ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης» ».

Ὁρίστε ὁλόκληρο τό κατεβατό τοῦ κ. Ἐρμάνσκι, πού σᾶς ἐπιτρέπει νά δεῖτε τό λικβινταριστή νά στριφογυρίζει *στόν τόπο τοῦ ἐγκλήματος*.

Ἡ ὑπεκφυγή εἶναι ἐξώφθαλμη.

Τόνισα σωστά ἤ ὄχι τό «βασικό γνώρισμα» τοῦ πανεθνικοῦ;

Ὁ ἴδιος ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι ἀναγκάστηκε νά ἀναγνωρίσει πώς τόνισα αὐτήν ἀκριβῶς τήν οὐσία τοῦ ζητήματος.

Καί ὁ κ. Ἐρμάνσκι ἀποφεύγει τήν ἀπάντηση, νιώθοντας πώς πιάστηκε στή φάκα!

Ἀποφεύγοντας νά ἀπαντήσει στό ἐρώτημα, ἄν εἶναι σωστό ἤ ὄχι τό βασικό γνώρισμα πού τόνισα, ὁ κ. Ἐρμάνσκι «πιασμένος στή φάκα» ὑπερπηδᾶ αὐτό τό ζήτημα καί περνάει στό ἐρώτημα: τί «θέλει» ὁ Ἰλίν καί ἡ ἀστική τάξη. Μά ὅσο τολμηρά, ὅσο ἀπεγνωσμένα κι' ἄν εἶναι τά πηδήματα τοῦ κ. Ἐρμάνσκι, δέν θά μπορέσει μέ αὐτά νά κρύψει τό γεγονός ὅτι πιάστηκε στή φάκα.

Τί θέση ἔχει ἐδῶ ἡ «θέληση», ἀγαπητέ μου ἀντίπαλε, ἀφοῦ ἡ διαμάχη ἀφορᾶ τήν *ἀντίληψη* τῆς ταξικῆς πάλης;! Σεῖς μόνος σας ἀναγκαστήκατε νά ἀναγνωρίσετε πώς σᾶς κατηγορῶ γιά ὑποκατάσταση τῆς μαρξιστικῆς *ἀντίληψης* μέ τή φιλελεύθερη ἀντίληψη καί πώς ἐγώ τόνισα τό «βασικό γνώρισμα» τῆς *μαρξιστικῆς* ἀντίληψης, πού στήν πανεθνική ταξική πάλη περιλαβαίνει τήν ὀργάνωση τῆς ταξικῆς ἐξουσίας.

Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι εἶναι τόσο ἀδέξιος, ἄν καί ὀργισμένος, πολέμιος, πού *μέ τό δικό του παράδειγμα* ἔδειξε καθαρά τή σύνδεση τοῦ λικβινταρισμοῦ γενικά καί τῶν δικῶν του — τοῦ Ἐρμάνσκι — λαθῶν ἰδιαίτερα, μέ τή φιλελεύθερη ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης!

Τό ζήτημα τῆς ταξικῆς πάλης εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό βασικά ζητήματα τοῦ μαρξισμοῦ. Γι' αὐτό, στήν *ἀντίληψη* ἀκριβῶς τῆς ταξικῆς πάλης ἀξίζει νά σταθοῦμε λεπτομερέστερα.

Κάθε ταξική πάλη εἶναι πάλη πολιτική [81]. Εἶναι γνωστό πώς αὐτά τά βαθυστόχαστα λόγια τοῦ Μάρξ οἱ ὀπορτουνιστές, σκλάβοι τῶν ἰδεῶν τοῦ φιλελευθερισμοῦ, τά καταλάβαιναν ἀνάποδα καί προσπαθοῦσαν νά τά ἑρμηνεύσουν διαστρεβλωμένα. Στούς ὀπορτουνιστές ἀνῆκαν, λογουχάρη, οἱ «οἰκονομιστές», οἱ μεγαλύτεροι ἀδελφοί τῶν λικβινταριστῶν. Οἱ «οἰκονομιστές» νόμιζαν πώς κάθε σύγκρουση ἀνάμεσα στίς τάξεις εἶναι κιόλας πολιτική πάλη. Γι' αὐτό οἱ «οἰκονομιστές» θεωροῦσαν «ταξική πάλη» τήν πάλη γιά πενταροδεκάρες καί δέν ἤθελαν νά δοῦν τήν ἀνώτερη, τήν πιό ἀναπτυγμένη, τήν πανεθνική *ταξική* πάλη σάν *πολιτική*. Οἱ «οἰκονομιστές» ἀναγνώριζαν ἔτσι τήν ἐμβρυακή ταξική πάλη καί δέν τήν ἀναγνώριζαν στήν ἀναπτυγμένη μορφή της. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ «οἰκονομιστές» ἀναγνώριζαν ἀπό τήν ταξική πάλη μόνο ἐκεῖνο πού ἦταν πιό ἀνεκτό ἀπό τήν ἄποψη τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, ἀρνούμενοι νά προχωρήσουν πέρα ἀπό τούς φιλελευθέρους, ἀρνούμενοι νά ἀναγνωρίσουν μιά πιό ἀνώτερη, ἀπαράδεκτη γιά τούς φιλελευθέρους, ταξική πάλη. Οἱ «οἰκονομιστές» μετατρέπονταν ἔτσι σέ φιλελεύθερους ἐργατικούς

πολιτικούς. Οἱ «οἰκονομιστές» ἀρνοῦνταν ἔτσι τή μαρξιστική, ἐπαναστατική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης.

Παρακάτω. Δέν ἀρκεῖ τό ὅτι ἡ ταξική πάλη γίνεται πραγματική, συνεπής, ἀναπτυγμένη, μόνο τότε, ὅταν ἀγκαλιάζει τόν τομέα τῆς πολιτικῆς. Καί στήν πολιτική μπορεῖ κανείς νά περιοριστεῖ σέ μικροπράγματα, μπορεῖ νά προχωρήσει καί βαθύτερα, μέχρι τό βασικό. Ὁ μαρξισμός ἀναγνωρίζει τήν ταξική πάλη ὁλοκληρωτικά ἀναπτυγμένη, «πανεθνική» *μόνο* τότε, ὅταν αὐτή δέν ἀγκαλιάζει μόνο τήν πολιτική, μά καί ἀπό τήν πολιτική παίρνει τό πιό βασικό: τήν ὀργάνωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Ἀντίθετα, ὁ φιλελευθερισμός, ὅταν τό ἐργατικό κίνημα δυναμώσει λιγάκι, δέν τολμάει πιά νά ἀρνηθεῖ τήν ταξική πάλη, μά προσπαθεῖ νά στενέψει, νά κουτσουρέψει, νά εὐνουχίσει τήν ἔννοια τῆς ταξικῆς πάλης. Ὁ φιλελευθερισμός εἶναι πρόθυμος νά ἀναγνωρίσει τήν ταξική πάλη καί στόν τομέα τῆς πολιτικῆς, μά μέ ἕνα ὅρο, τόν ὅρο νά *μήν* περιλαβαίνεται στόν τομέα της ἡ ὀργάνωση τῆς κρατικῆς ἐξουσίας. Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβουμε, ποιά ταξικά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης προκαλοῦν αὐτή τή φιλελεύθερη διαστρέβλωση τῆς ἀντίληψης γιά τήν ταξική πάλη.

Καί νά, ὅταν ὁ κ. Ἐρμάνσκι, ἐκθέτοντας τήν ἐργασία τοῦ μετριοπαθῆ καί προσεκτικοῦ ὑπαλλήλου Γκούσκα, τασσόταν ἀλληλέγγυος μαζί του, *χωρίς νά παρατηρεῖ* (ἤ χωρίς νά θέλει νά δεῖ) τό φιλελεύθερο εὐνουχισμό τῆς ἀντίληψης τῆς ταξικῆς πάλης, τότε ὑπόδειξα στόν κ. Ἐρμάνσκι αὐτό τό θεμελιακό λάθος του, ἀπό γενική ἄποψη ἀρχῶν. Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι ἄρχισε νά θυμώνει καί νά βρίζει, νά ἑλίσσεται καί νά στριφογυρίζει, γιατί δέν ἦταν σέ θέση νά ἀντικρούσει τήν παρατήρησή μου.

Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι ἀποδείχτηκε συνάμα τόσο ἀδέξιος πολέμιος, πού ξεσκέπασε πολύ καθαρά τόν ἴδιο τόν ἑαυτό του! «Ὁ Ἰλίν θέλει, μά ἡ ἀστική τάξη δέν θέλει», γράφει. Τώρα ξέρουμε ποιές ἰδιομορφίες τῆς προλεταριακῆς ἄποψης (τοῦ μαρξισμοῦ) καί τῆς ἀστικῆς ἄποψης (τοῦ φιλελευθερισμοῦ) προκαλοῦν αὐτά τά διάφορα «θέλω».

Ἡ ἀστική τάξη «θέλει» νά κουτσουρέψει τήν ταξική πάλη, νά διαστρεβλώσει καί νά στενέψει τήν ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης, νά *ἀμβλύνει* τήν αἰχμή της. Τό προλεταριάτο «θέλει» νά ξεσκεπαστεῖ αὐτή ἡ ἀπάτη. Ὁ μαρξιστής ζητάει ἀπ' αὐτόν πού ἀναλαβαίνει νά μιλήσει ἐξονόματος τοῦ μαρξισμοῦ γιά τήν ταξική πάλη τῆς ἀστικῆς τάξης, νά *ξεσκεπάζει* τή στενότητα καί μάλιστα τήν *ἰδιοτελή* στενότητα τῆς ἀστικῆς *ἀντίληψης* τῆς

ταξικῆς πάλης καί νά μήν παραθέτει μόνο νούμερα, νά μήν ἐνθουσιάζεται μόνο μέ τά «μεγάλα» νούμερα. Ὁ φιλελεύθερος «θέλει» νά κάνει τέτια ἐκτίμηση τῆς ἀστικῆς τάξης καί τῆς ταξικῆς της πάλης, πού ν' *ἀποσιωπᾶ* τή στενότητά της, νά *ἀποσιωπᾶ* τό γεγονός ὅτι σ' αὐτή τήν πάλη δέν περιλαβαίνεται τό «βασικό» καί τό πιό οὐσιαστικό.

Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι πιάστηκε στό ἑξῆς: τά ἐνδιαφέροντα νούμερα πού ὁ κ. Γκούσκα τά συνένωσε χωρίς ἰδεολογική βάση ἤ ὑπαλληλίστικα, τά ἔκρινε *σάν φιλελεύθερος*. Εἶναι εὐνόητο, πώς ὅταν αὐτό ξεσκεπάστηκε, στόν κ. Α. Ἐρμάνσκι δέν ἔμεινε τίποτε ἄλλο ἀπό τό νά βρίζει καί νά στριφογυρίζει.

Ἄς συνεχίσουμε ἀκόμη τό ἀπόσπασμα ἀπό τό ἄρθρο τοῦ κ. Α. Ἐρμάνσκι, ἀπό κεῖ πού τό διακόψαμε:

«Εἶναι φανερό πώς ἐδῶ, πραγματικά, μόνο ὁ Ἰλίν ὑποκαθιστᾶ τή μελέτη τῆς πραγματικῆς κατάστασης μέ δικούς του χαρακτηρισμούς καί μάλιστα (!!) μέ ἕνα στερεότυπο τρόπο κατά τά σχολικά πρότυπα ἀπό τήν ἱστορία τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης».

Ὁ κ. Α. Ἐρμάνσκι μπερδεύτηκε τόσο πολύ, πού ὅλο καί πιό ἀνελέητα «χαντακώνει» τόν ἑαυτό του! Δέν παρατηρεῖ πόσο ἔχει ξεσκεπαστεῖ καί ἀποκαλυφθεῖ ὁ φιλελευθερισμός του μ' αὐτή τήν ὀργισμένη ἐπίθεσή του ἐνάντια στά «καλούπια» τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης!

Ἀγαπητέ κ. Ἐρμάνσκι, καταλάβετε λοιπόν (ὅσο δύσκολο κι' ἄν εἶναι νά τό καταλάβει αὐτό ἕνας λικβινταριστής), πώς δέν μπορεῖ κανείς «νά μελετᾶ τήν πραγματική κατάσταση» *χωρίς νά τή χαρακτηρίσει*, χωρίς νά τήν ἐκτιμήσει μέ τρόπο μαρξιστικό, ἤ φιλελεύθερο, ἤ ἀντιδραστικό κτλ.!

Τή «μελέτη» τοῦ καλοῦ ὑπαλλήλου Γκούσκα ἐσεῖς, κ. Ἐρμάνσκι, τή χαρακτηρίσατε καί τή χαρακτηρίζετε μέ φιλελεύθερο τρόπο κι' ἐγώ μέ μαρξιστικό. Ἐδῶ βρίσκεται ὅλη ἡ οὐσία. Σταματώντας τήν κριτική σας ἀνάλυση στό *κατώφλι* τοῦ ζητήματος γιά τήν *ὀργάνωση* τῆς κρατικῆς ἐξουσίας, *ἀποδείξατε* ἔτσι τή φιλελεύθερη στενότητα τῆς ἀντίληψής *σας* γιά τήν ταξική πάλη.

Αὐτό ἀκριβῶς χρειαζόταν νά ἀποδειχτεῖ.

Ἡ ἐπίθεσή σας ἐνάντια στό «καλούπι» τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης σᾶς προδίνει ἐντελῶς. Γιατί ὁ καθένας θά καταλάβει πώς ἐδῶ δέν πρόκειται γιά καλούπι, οὔτε γιά γαλλικό πρότυπο, ἀπεργίες, λογουχάρη, ἰδιαίτερα πολιτικές, σέ πλατιά κλίμακα *τότε* στίς συνθῆκες τοῦ «καλουπιοῦ καί τοῦ πρότυπου», δέν ὑπῆρχαν καί δέν μποροῦσαν νά ὑπάρξουν.

Τό ζήτημα εἶναι ὅτι τώρα πού γίνατε λικβινταριστής, ξεμάθατε νά ἐφαρμόζετε τήν *ἐπαναστατική* ἄποψη στήν ἐκτίμηση τῶν κοινωνικῶν γεγονότων. Νά ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος! Ὁ Μάρξ δέν περιόριζε καθόλου τή σκέψη του στά «καλούπια καί τά πρότυπα» τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰώνα, μά ἐφάρμοζε πάντα τήν ἐπαναστατική ἄποψη, δίνοντας πάντα μιά πολύ *βαθιά ἐκτίμηση* («χαρακτηρισμό», ἄν σᾶς ἀρέσει ἡ πιό «ἐπιστημονική» λέξη, καλέ μου κ. Ἐρμάνσκι) τῆς ταξικῆς πάλης, ἀποκαλύπτοντας πάντα ἄν αὐτή ἀφορᾶ ἤ ὄχι τό «βασικό», μαστιγώνοντας πάντα ἀμείλικτα κάθε δισταγμό τῆς σκέψης, κάθε συγκάλυψη τῆς μή ἀναπτυγμένης, τῆς εὐνουχισμένης, τῆς ἐγωιστικά διαστρεβλωμένης ταξικῆς πάλης.

Στά τέλη τοῦ 18ου αἰώνα ἡ ταξική πάλη μᾶς ἔδειξε, πῶς μετατρέπεται σέ πολιτική, πῶς φτάνει ὥς τίς πραγματικά «πανεθνικές» μορφές. Ἀπό τότε ἄλλαξε σέ τεράστιο βαθμό τό ἐπίπεδο ἀνάπτυξης καί τοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ προλεταριάτου. Τά «καλούπια» τοῦ παλιοῦ δέν θά ἐμποδίσουν κανέναν νά μελετήσει, λογουχάρη, τίς νέες *μορφές* πάλης, πού μερικές ἀπ' αὐτές τίς ἀνάφερα ἤδη παραπάνω.

Μά ἡ ἄποψη τοῦ μαρξιστῆ θά ἀπαιτεῖ *πάντα* βαθιά καί ὄχι ἐπιφανειακή «ἐκτίμηση», θά ξεσκεπάζει πάντα τήν ἀθλιότητα τῶν *φιλελεύθερων* διαστρεβλώσεων, τῆς φιλελεύθερης ἀποσιώπησης καί τῆς δειλῆς συγκάλυψης.

Χαιρετίζουμε τόν κ. Α. Ἐρμάνσκι γιά τή γενναία καί ὑπέροχη ἐξήγηση τοῦ πῶς οἱ λικβινταριστές ὑποκαθιστοῦν τή μαρξιστική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης μέ τή φιλελεύθερη, ἐπειδή ξέμαθαν νά βλέπουν τά κοινωνικά φαινόμενα ἀπό τήν ἐπαναστατική ἄποψη.

«Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 5,
Μάης τοῦ 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰ λ ί ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
«Προσβεστσένιγε»

Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΟΡΟΙ

Στό περιοδικό «Νόβι Ἐκονομίστ» [82] (1913, τεῦχ. 21), πού ἐκδίδεται ἀπό τόν κ. Π. Μιγκούλιν μέ τή συμμετοχή τῶν ἑνωμένων ὀχτωβριστῶν καί καντέτων, βρίσκουμε ἕνα ἐνδιαφέρον σημείωμα γιά τό φόρο εἰσοδήματος στίς Ἑνωμ. Πολιτεῖες.

Σύμφωνα μέ τό σχέδιο, ἀπαλλάσσονται ἀπ' αὐτόν τό φόρο ὅλα τά εἰσοδήματα πού δέν ξεπερνοῦν τά 4.000 δολλάρια (8.000 ρούβλια). Στά εἰσοδήματα πού ὑπερβαίνουν τά 4.000 δολλάρια ὑπολογίζεται νά ἐπιβληθεῖ φόρος 1 % — σέ ὅσα ὑπερβαίνουν τά 20.000 2 % κ.ο.κ., μέ μιά μικρή αὔξηση τοῦ ποσοστοῦ ἀνάλογα μέ τήν αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος. Σχεδιάζεται, συνεπῶς, μιά προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος, μά μέ μιά ἐξαιρετικά ἀργή ποσοστιαία πρόοδο, ἔτσι πού αὐτός πού ἔχει, λογουχάρη, εἰσόδημα ἕνα ἑκατομμύριο πληρώνει συνολικά λιγότερο ἀπό 3 %.

Τό σχέδιο ὑπολογίζει πώς ὁ φόρος αὐτός θά δόσει ἀπό τούς 425.000 ἰδιοκτῆτες πού ἔχουν εἰσόδημα πάνω ἀπό 4.000 δολ., 70 ἑκατομμύρια δολλάρια (περίπου 140 ἑκατομ. ρούβλια) καί ἡ ὀχτωβριστική-καντέτικη Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ «Νόβι Ἐκονομίστ» ἀπ' ἀφορμή αὐτό τό γεγονός σημειώνει:

> «Σέ σύγκριση μέ τά 700 ἑκατομ. ρούβλια τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων καί τά 500 ἑκατομ. ρούβλια τῶν φόρων κατανάλωσης κτλ., ἡ ἀναμενόμενη εἴσπραξη 14 ἑκατομ. ρουβλιῶν ἀπό τό φόρο εἰσοδήματος εἶναι ἀσήμαντη καί δέν θά κλονίσει τή σημασία τῆς ἔμμεσης φορολογίας».

Κρίμα πού οἱ φιλελεύθεροι-ἀστοί οἰκονομολόγοι μας, πού στά λόγια εἶναι ἕτοιμοι ν' ἀναγνωρίσουν καί νά βάλουν μάλιστα καί στό πρόγραμμα τήν προοδευτική φορολογία τοῦ εἰσοδήματος, δέν θέλησαν νά ποῦν καθαρά καί ξάστερα: *ποιά ἀκριβῶς* ὅρια τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος θεωροῦν *οἱ ἴδιοι* ὑποχρεωτικά;

Θέλουν δηλ. τέτια ὅρια πού νά κλονίζουν μόνο καί σέ ποιό ἀκριβῶς βαθμό νά κλονίζουν, τή σημασία τῆς ἔμμεσης φορολογίας, ἤ τέτια πού νά καταργοῦν ἐντελῶς τήν ἔμμεση φορολογία; Ἡ ἀμερικανική στατιστική πού ἀναφέρει τό «Νόβι Ἐκονομίστ», δίνει μιά διδακτική εἰκόνα σχετικά μέ τό ζήτημα αὐτό.

Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ σχεδίου φαίνεται πώς τό ποσό τῶν εἰσοδημάτων τῶν 425.000 καπιταλιστῶν (μέ φόρο 70 ἑκατομ. δολλάρια) καθορίζεται σέ 5.413 ἑκατομ. δολλάρια. Ἡ μείωση ἐδῶ εἶναι ὁλοφάνερη: σάν εἰσοδηματίες μέ εἰσόδημα πάνω ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο παρουσιάζονται *100 πρόσωπα* καί τό εἰσόδημά τους ὑπολογίζεται σέ 150 ἑκατομ. δολλάρια. Εἶναι γνωστό, ὅτι *δέκα* ἀμερικανοί δισεκατομμυριοῦχοι ἔχουν εἰσόδημα ἀσύγκριτα μεγαλύτερο. Ὁ ὑπουργός Οἰκονομικῶν τῆς Ἀμερικῆς θέλει νά εἶναι «εὐγενικός» ἀπέναντι στούς δισεκατομμυριούχους...

Μά καί αὐτά τά ὑπερβολικά «εὐγενικά» γιά τούς καπιταλιστές στοιχεῖα δίνουν μιά ἀξιόλογη εἰκόνα. Ἡ στατιστική ὑπολογίζει ὅτι στήν Ἀμερική ὑπάρχουν συνολικά 16 ἑκατομμύρια οἰκογένειες. Ἑπομένως, ἀπ' αὐτές *λιγότερο ἀπό μισό ἑκατομμύριο* εἶναι οἰκογένειες καπιταλιστῶν. Ἡ ὑπόλοιπη μάζα εἶναι μισθωτοί σκλάβοι ἤ συνθλιμμένοι ἀπό τό κεφάλαιο μικροκαλλιεργητές κτλ.

Τό μέγεθος τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στήν Ἀμερική ἡ στατιστική τό καθορίζει μέ ἀρκετή ἀκρίβεια γιά πάρα πολλά ἄτομα. Λογουχάρη, 6.615.046 βιομηχανικοί ἐργάτες ἔπαιρναν (τό 1910) 3.427 ἑκατομ. δολλάρια, δηλ. ἀπό 518 δολλάρια (1.035 ρούβλια) ὁ κάθε ἐργάτης. Ἔπειτα, 1.699.420 σιδηροδρομικοί ἔπαιρναν 1.144 ἑκατομ. δολλάρια (ἀπό 673 δολ. ὁ καθένας). Μετά, 523.210 δάσκαλοι ἔπαιρναν 254 ἑκατομ. δολλάρια (ἀπό 483 δολ. ὁ καθένας).

Ἑνώνοντας αὐτή τή μάζα τῶν ἐργαζομένων καί στρογγυλεύοντας τούς ἀριθμούς ἔχουμε: ἐργάτες — 8.800.000 μέ 4.800 ἑκατομ. δολλάρια εἰσόδημα, ἀπό 550 δολ. ὁ καθένας· καπιταλιστές — 500.000 μέ 5.500 ἑκατομ. δολλάρια εἰσόδημα, ἀπό 11.000 δολλάρια ὁ καθένας.

Μισό ἑκατομμύριο οἰκογένειες καπιταλιστῶν ἔχουν εἰσόδημα *μεγαλύτερο* ἀπό τά 9 σχεδόν ἑκατομμύρια οἰκογένειες τῶν ἐργατῶν. Μπαίνει τό ἐρώτημα: ποιός λοιπόν εἶναι ὁ ρόλος τῆς ἔμμεσης φορολογίας καί τῆς σχεδιαζόμενης φορολογίας εἰσοδήματος;

Ἡ ἔμμεση φορολογία εἶναι 1.200 ἑκατομ. ρούβλια, δηλ. 600 ἑκατομ. δολλάρια. Στήν Ἀμερική ἀναλογοῦν ἔμμεσοι φόροι 75

ρούβλια κατά οἰκογένεια (37 καί μισό δολλάρια). Ἄς συγκρίνουμε αὐτή τή φορολογία μέ τό εἰσόδημα τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν ἐργατῶν:

	Ἑκατομ. οἰκογένειες	Σύνολο εἰσοδήματος	Σύνολο ἔμμεσων φόρων	Ποσοστό τοῦ φόρου πρός τό εἰσόδημα
		(σέ ἑκατομμύρια δολλάρια)		
Ἐργάτες	8,8	4.800	330	7 %
Καπιταλιστές	0,5	5.500	19	0,36 %

Βλέπουμε ὅτι οἱ ἐργάτες πληρώνουν ἔμμεσους φόρους ἀπό 7 καπίκια στό ρούβλι, ἐνῶ οἱ καπιταλιστές ἀπό *ἕνα τρίτο* τοῦ καπικιοῦ. Οἱ ἐργάτες πληρώνουν ἀναλογικά *20 φορές* περισσότερα ἀπό τούς καπιταλιστές. Τό σύστημα τῶν ἔμμεσων φόρων δημιουργεῖ ἀναπόφευκτα μιά τέτια «τάξη» (ἐξαιρετικά ἀκατάστατη τάξη) σέ *ὅλες* τίς καπιταλιστικές χῶρες.

Ἄν οἱ καπιταλιστές πλήρωναν τό ἴδιο ποσοστό ἐπί τοῦ εἰσοδήματος, ὅπως καί οἱ ἐργάτες, τότε ἀπό τούς καπιταλιστές ἔπρεπε νά εἰσπραχθεῖ φόρος ὄχι 19, *ἀλλά 385 ἑκατομμύρια ρούβλια.*

Ἀλλάζει μήπως πολύ τήν κατάσταση μιά *τέτια* προοδευτική φορολογία εἰσοδήματος πού σχεδιάζουν στήν Ἀμερική; Πολύ λίγο. Ἀπό τούς καπιταλιστές θά ἔπαιρναν τότε 19 ἑκατομ. δολλάρια ἔμμεσους φόρους + 70 ἑκατομ. δολλάρια φόρο εἰσοδήματος, δηλ. συνολικά 89 ἑκατομ. δολλάρια *ἤ συνολικά ἑνάμισι στά ἑκατό ἐπί τοῦ εἰσοδήματος!!*

Ἄς χωρίσουμε τούς καπιταλιστές σέ μεσαίους (εἰσόδημα 4-10 χιλ. δολλάρια, δηλ. 8-20 χιλ. ρούβλια) καί σέ πλούσιους (εἰσόδημα πάνω ἀπό 20 χιλ. ρούβλια). Θά ἔχουμε: μεσαίους καπιταλιστές — 304.000 οἰκογένειες, εἰσόδημα 1.813 ἑκατομ. δολλάρια, πλούσιους καπιταλιστές — 121.000 οἰκογένειες, εἰσόδημα 3.600 ἑκατομ. δολλάρια.

Ἄν οἱ μεσαῖοι καπιταλιστές πλήρωναν τόσο, ὅσο πληρώνουν τώρα οἱ ἐργάτες, δηλ. 7 % τοῦ εἰσοδήματος, αὐτό θά ἔδινε περίπου 130 ἑκατομ. δολλάρια. Καί τά 15 % τοῦ εἰσοδήματος τῶν πλούσιων καπιταλιστῶν θά ἔδιναν 540 ἑκατομ. δολλάρια. Τό συνολικό ποσό *θά ὑπερκάλυπτε ὅλους τούς ἔμμεσους φόρους.* Τότε οἱ καπιταλιστές θά εἶχαν, ἀφαιρουμένου τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ὁ μεσαῖος ἀπό 11 χιλ. ρούβλια εἰσόδημα καί ὁ πλούσιος ἀπό 50 χιλ. ρούβλια εἰσόδημα.

Βλέπουμε ὅτι τό αἴτημα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν: *πλήρης* κατάργηση ὅλων τῶν ἔμμεσων φόρων καί ἀντικατάστασή τους μέ μιά πραγματική καί ὄχι ψευτοπροοδευτική φορολογία τοῦ

εἰσοδήματος, εἶναι *ἀπόλυτα* πραγματοποιήσιμο. Ἕνα τέτιο μέτρο, χωρίς νά θίγει τίς βάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ, θά ἀνακούφιζε ἀμέσως σέ τεράστιο βαθμό τά ἐννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ· καί δεύτερο, θά ἔδινε τεράστια ὤθηση στήν ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας, λόγω τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς καί τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ κράτους ἀπό τίς παράλογες πιέσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, πού ἐφαρμόζονται γιά τήν εἴσπραξη τῶν ἔμμεσων φόρων.

Οἱ συνήγοροι τῶν καπιταλιστῶν τονίζουν συνήθως τή δυσκολία ὑπολογισμοῦ τῶν μεγάλων εἰσοδημάτων. Στήν πραγματικότητα ὅμως μέ τή σύγχρονη ἐξέλιξη τῶν τραπεζῶν, τῶν ταμιευτηρίων κτλ., οἱ δυσκολίες αὐτές εἶναι ἐντελῶς φανταστικές. Ἡ *μοναδική* δυσκολία εἶναι ἡ ταξική ἰδιοτέλεια τῶν καπιταλιστῶν καί ἡ ὕπαρξη μή δημοκρατικῶν θεσμῶν στό πολιτικό καθεστώς τῶν ἀστικῶν κρατῶν.

Γράφτηκε τήν 1 (14) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 7 τοῦ Ἰούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 129
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ κ. ΜΠΟΓΚΝΤΑΝΟΦ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ «ΒΠΕΡΙΟΝΤ» [83]

(ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ «ΠΡΑΒΝΤΑ»)

Εἶναι τόσο ἐξοργιστική ἡ στάση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς ἀπέναντι στή διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας τοῦ κόμματος ἀπό τόν κ. Μπογκντάνοφ, πού, πραγματικά, δέν ξέρεις, ἄν ὕστερα ἀπ' αὐτό, μπορεῖς νά παραμένεις συνεργάτης.

Πῶς ἔχει τό ζήτημα;

Στό ἄρθρο μου δέν ὑπάρχει *οὔτε λέξη* ἐνάντια στόν κ. Μπογκντάνοφ (πού δέν εἶναι μέλος τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»)· δέν ὑπάρχει οὔτε λέξη *καταδίκης* γενικά.

Μέ τόν πιό προσεκτικό τρόπο διαπίστωσα τό *γεγονός* ὅτι ἡ κατεύθυνση πού καταδικάστηκε *ὁμόφωνα ἀπό ὁλόκληρο τό κόμμα* «*συνδέεται μέ τόν βπεριοντοφισμό*»*.

Οὔτε λέξη παραπάνω δέν ἀνάφερα. Τίποτε τό διαφορετικό *δέν μποροῦσε* νά ἀναφέρει καί ὁ ἴδιος ὁ κ. Μπογκντάνοφ!

Μπαίνει τό ἐρώτημα: μπορεῖς νά παρακάμψεις αὐτό τό γεγονός; Δέν μπορεῖς, γιατί τό κόμμα καταδίκασε *ταυτόχρονα* καί τό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό. Ἐκεῖνος πού, μιλώντας γιά τήν ἱστορία τοῦ κόμματος σέ σχέση μέ τό λικβινταρισμό, θά ἐπιθυμοῦσε νά παρακάμψει αὐτό τό γεγονός, θά ἦταν *ἀγύρτης*. Θέλω νά πιστεύω πώς ἡ Συντακτική ἐπιτροπή δέν ζητοῦσε ἀπό μένα νά κάνω ἀγυρτεία. Καί πολύ περισσότερο εἶμαι ὑποχρεωμένος νά τό πιστεύω αὐτό, γιατί ἡ Συντακτική ἐπιτροπή στό φύλ. ἀρ. 95 δήλωσε πώς εἶναι σύμφωνη!

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 73. *Ἡ Σύντ.*

Εἶναι σωστό τό γεγονός; Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή συμφωνεῖ πώς εἶναι σωστό. Μά εἶναι καί δύσκολο *νά μή συμφωνήσει*, μιά πού καί οἱ ἴδιοι οἱ βπεριοντοφικοί ἀποκαλοῦσαν τόν ὀτζοβισμό «νόμιμη ἀπόχρωση»!!

Ἀφοῦ ὅμως εἶναι σωστό τό γεγονός, πῶς μπορεῖ κανείς («χάρη ἀμεροληψίας») νά ἐπιτρέπει στόν κ. Μπογκντάνοφ *νά ψεύδεται* σχετικά μ' αὐτό;; Δέν μπορῶ νά βρῶ ἄλλη ἐξήγηση ἀπό τό ὅτι ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ἀγνοεῖ τήν ἱστορία τῆς ὁμάδας «*Βπεριόντ*» (ἐκτός ἄν εἶναι κανείς προκατειλημμένος μέχρι τύφλωσης ἀπό τήν ἀντιδραστική ἐκείνη προστυχιά πού διδάσκει στούς ἐργάτες ὁ φιλόσοφος Μπογκντάνοφ).

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή δέν ξέρει, ἴσως, πώς ἡ ὁμάδα «*Βπεριόντ*» βρίσκεται σέ πλήρη ἀποσύνθεση. Ὁ κ. Μπογκντάνοφ ἀπό καιρό ἤδη ἀποχώρησε· τή «φιλοσοφία» του τήν *καταδίκασε* στόν τύπο ὁ *βπεριοντοφικός* Ἀλέξινσκι. Ὁ ἴδιος ἐπίσης ὁ Ἀλέξινσκι καταδίκασε *στόν τύπο* τόν «προλεταριακό πολιτισμό» (ἀπό τήν πλατφόρμα τῶν βπεριοντοφικῶν). Δέν τό ξέρει αὐτό ἡ Συντακτική ἐπιτροπή;

Ἀπό τήν ὁμάδα «Βπεριόντ» *ἀποχώρησαν* τώρα καί ὁ Μπογκντάνοφ καί ὁ Ντόμοφ καί ὁ Λιάντοφ καί ὁ Βόλσκι καί ὁ Στεπίνσκι (καί ὁ Λουνατσάρσκι εἶναι στίς παραμονές τῆς ἐξόδου — βλ. *τά νέα φυλλάδια τοῦ Παρισιοῦ)*. Δέν τό ἤξερε αὐτό ἡ Συντακτική ἐπιτροπή;

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ὑποστηρίζει τά χειρότερα (ἀδιόρθωτα) στοιχεῖα τῶν ἀστῶν ψευδολόγων τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» *ἐνάντια* στά καλύτερα, *πού ξέκοψαν* (ὅπως ὁ Ἀλέξινσκι) ἀπό τόν κ. Μπογκντάνοφ!!

Ὁ διάβολος μόνο ξέρει τί σημαίνουν ὅλα αὐτά! Ὅλα αὐτά εἶναι ἐμπαιγμός τῆς ἀλήθειας, ἐμπαιγμός *τοῦ κόμματος*.

Ζητῶ κατηγορηματικά νά δημοσιευτεῖ *ὁλόκληρο* τό σχόλιο πού σᾶς στέλνω. Ἔδινα πάντα τό δικαίωμα στή Συντακτική ἐπιτροπή νά κάνει ἀλλαγές μέ συντροφικό τρόπο, μά στό ἄρθρο αὐτό, ὕστερα ἀπό τό γράμμα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ, δικαίωμα γιά ἀλλαγές κτλ. *δέν δίνω*. Ἄν δέν τό δημοσιεύσετε, δόστε το στό «*Προσβεστσένιγε*» καί ἐγώ διατηρῶ *πλήρη ἐλευθερία* πολεμικῆς σχετικά μέ τή διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας τοῦ κόμματος. Παλεύουμε ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί *καλύπτουμε* τόν ὀζτοβισμό, ἡ θέση αὐτή ἀποτελεῖ μιά τόσο μεγάλη προστυχιά, πού, εἶμαι βέβαιος μόνο *ἡ ἄγνοια τοῦ ζητήματος* ἐξηγεῖ αὐτή τήν ἀστοχία.

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή πρέπει νά πεῖ: πειστήκαμε πώς ὁ κ.

Μπογκντάνοφ ἔκθεσε *λαθεμένα* τήν πλατφόρμα τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» καί λαθεμένα μετάδοσε τά *γεγονότα*.

'Απαιτῶ σύντομη ἀπάντηση. Δέν μπορῶ νά συνεχίσω τήν τακτική ἀρθρογραφία, ὅταν ἀντιμετωπίζω τήν αἰσχρή ψευτιά τοῦ κ. Μπογκντάνοφ.

Πάντα στή διάθεσή Σας. *Β. 'Ιλίν*

Γράφτηκε στίς 3 (16) τοῦ 'Ιούνη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν 'Απάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

(Η «ΛΟΥΤΣ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΛΑΚΟΦ) [84]

...* τῶν προγραμμάτων καί τῶν ἀποφάσεων τῶν φιλελευθέρων.

Στό κύριο ἄρθρο τῆς «Λούτς» (ἀρ. φύλ. 122) βρίσκουμε μιά πολύ λαθεμένη ἐκτίμηση τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ λόγου. «Καντέτικο δογματισμό», νά τί εἶδε στό λόγο αὐτό ἡ «Λούτς». Ὁ βουλευτής Μακλάκοφ παρομοιάζεται μέ τό ζῶο πού μέ τήν οὐρά του ἐξαφανίζει τά ἴχνη του. «Μέ μιά σειρά παρεκβάσεις στό λόγο του ἐκμηδένισε ἐντελῶς τό ἀντιπολιτευτικό του περιεχόμενο»· καί ἡ «Λούτς» παραθέτει τά λόγια τοῦ κ. Β. Μακλάκοφ ὅτι «ἡ ἀντίδραση εἶναι ἱστορικός νόμος», ὅτι χρειάζεται (σύμφωνα μέ τή διδαχή τοῦ Βίσμαρκ) νά ξέρει κανείς νά ξεχωρίζει τίς στιγμές πού πρέπει νά κυβερνᾶ φιλελεύθερα, ἀπό τίς στιγμές πού πρέπει νά κυβερνᾶ δεσποτικά.

«Παρόμοιους λόγους μπορεῖ νά βγάζει ἕνας καθηγητής», συμπεραίνει ἡ «Λούτς», «καί ὄχι ἕνας πολιτικός παράγοντας πού ὑπερασπίζει τό δικαίωμα τῆς δημοκρατίας γιά αὐτοδιάθεση» (;).

Ὄχι, ὁ κ. Β. Μακλάκοφ δέν εἶναι καθόλου δογματιστής καί ὁ λόγος του δέν εἶναι καθόλου καθηγητικός. Καί τό νά περιμένει κανείς ἀπό τόν Β. Μακλάκοφ ὑπεράσπιση τῶν δικαιωμάτων τῆς δημοκρατίας εἶναι ἁπλούστατα γελοῖο. Αὐτός εἶναι ἕνας φιλελεύθερος ἀστός ἐπιχειρηματίας, πού ἀποκάλυπτε ἄφοβα τά ἴδια τά «μύχια» τῆς πολιτικῆς τῆς τάξης του. Ὁ κ. Β. Μακλάκοφ κατηγοροῦσε τήν κυβέρνηση ὅτι «μποροῦσε νά καταλάβει (ὅταν κάλμαρε ἡ ἐπανάσταση) *μέ τί τρόπο μποροῦσε νά ἀποτελειώσει τήν ἐπανάσταση*», μά δέν τό κατάλαβε.

«Ὅταν ἡ κυβέρνηση παλεύει ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, ἔχει δίκιο, αὐτό εἶναι χρέος της», — ἀναφωνοῦσε ὁ κ. Β. Μακλάκοφ,

---

* Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

προσθέτοντας: «τό ἴδιο θά γίνει καί μέ τήν ἐπανάσταση, ὅταν θά νικήσει, θά παλεύει ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση» (ἐδῶ ὁ «ἔμπειρος» ρήτορας φλυάρησε κατά γελοῖο τρόπο, χρησιμοποιώντας, ποιός ξέρει γιατί, ἀποκλειστικά τόν μέλλοντα χρόνο). Ὁ κ. Β. Μακλάκοφ ἐπανάλαβε κάμποσες φορές ὅτι κατηγορεῖ τήν κυβέρνηση «ὄχι γιά τήν πάλη της ἐνάντια στήν ἀναταραχή, ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, ἀλλά γιά τήν πάλη της ἐνάντια στό ἴδιο τό καθεστώς».

Ὁ κ. Β. Μακλάκοφ σύγκρινε τόν Στολίπιν μέ τόν πυροσβέστη πού σπάζει τά τζάμια τοῦ σπιτιοῦ πού καίγεται.

Ἀπό δῶ φαίνεται καθαρά πώς ὁ βασικός τόνος καί τό κύριο περιεχόμενο τοῦ ἀξιοσημείωτου αὐτοῦ λόγου δέν εἶναι διόλου καθηγητικό, οὔτε δογματικό, ἀλλά μιά ἔνθερμη, ἐπίμονη ἀντεπαναστατικότητα. Κι' ἐδῶ εἶναι τόσο περισσότερο ἀνάγκη νά σταθοῦμε, ὅσο πιό πρόθυμα ὁ θόρυβος τῶν ἐφημερίδων γύρω ἀπό τίς μικρολεπτομέρειες τῆς «σύγκρουσης» συγκαλύπτει τήν οὐσία τοῦ ζητήματος. Δέν μπορεῖς *νά καταλάβεις* τήν πολιτική τοῦ φιλελευθερισμοῦ καί τίς ταξικές της ρίζες, ἄν δέν ἀφομοιώσεις αὐτό τό βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμά της.

Ἡ «Λούτς» παρουσιάζει καταπληκτική καί διασκεδαστική ἔλλειψη κατανόησης τοῦ ζητήματος, ὅταν ἀναφωνεῖ: «δέν εἶναι λοιπόν ἡ χειρότερη μορφή δογματισμοῦ ὁ θαυμασμός τῆς κρατικῆς σοφίας τοῦ Βίσμαρκ πού, ὅ,τι κι' ἄν λένε, παρέμενε πάντα ὁ ἄνθρωπος τοῦ σίδερου καί τοῦ αἵματος;»

Τί θέση ἔχει ἐδῶ ὁ δογματισμός, κύριοι; Αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἄστοχο. Ὁ Β. Μακλάκοφ τό λέει σαφέστατα ὅτι ἐγκρίνει «τήν πάλη ἐνάντια στήν ἀναταραχή, ἐνάντια στήν ἐπανάσταση», ἐπιδοκιμάζει τόν «πυροσβέστη» καί, ἐννοεῖται, ὁ Β. Μακλάκοφ καταλαβαίνει θαυμάσια ὅτι αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει: σίδερο καί αἷμα. Ὁ Β. Μακλάκοφ τό λέει σαφέστατα, ὅτι εἶναι ἀκριβῶς *ὑπέρ μιᾶς τέτιας* πολιτικῆς, *μέ τόν ὅρο* νά πετύχει αὐτή! Τά τζάμια πρέπει νά τά σπᾶμε, — διδάσκει — μή φοβάστε νά σπᾶτε τά τζάμια, ἐμεῖς ὅλοι δέν εἴμαστε συναισθηματικοί, οὔτε καθηγητές, οὔτε δογματιστές, μά πρέπει νά τά σπᾶμε, ὅπως τά ἔσπαγε ὁ Βίσμαρκ, δηλ. μέ ἐπιτυχία, *δυναμώνοντας* τή συμμαχία τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τούς τσιφλικάδες.

Ἐνῶ ἐσεῖς — ἀποτείνεται ὁ Β. Μακλάκοφ πρός τήν κυβέρνηση — σπᾶτε τά τζάμια *στά χαμένα*, σάν τόν ἀλήτη καί ὄχι σάν τόν πυροσβέστη.

Ὁ Βίσμαρκ ἦταν ὁ ἐκπρόσωπος τῶν ἀντεπαναστατῶν τσιφλικάδων τῆς Γερμανίας. Εἶχε καταλάβει ὅτι μπορεῖ νά τούς σώ-

σει (γιά μερικές δεκαετίες) *μόνο* σέ σταθερή συμμαχία μέ τήν ἀντεπαναστατική φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Τή συμμαχία αὐτή τήν πέτυχε, γιατί ἡ ἀντίσταση τοῦ προλεταριάτου ἀποδείχτηκε ἀνίσχυρη, ἐνῶ οἱ νικηφόροι πόλεμοι βοήθησαν νά λυθεῖ τό *ἄμεσο* καθῆκον: ἡ ἐθνική ἕνωση τῆς Γερμανίας.

Στή χώρα μας ὑπάρχουν ἀντεπαναστάτες τσιφλικάδες. Ὑπάρχουν ἀντεπαναστάτες φιλελεύθεροι ἀστοί. Ὁ Β. Μακλάκοφ εἶναι ὁ πρῶτος ἀνάμεσά τους. Μέ τό λόγο του ἀπόδειξε ὅτι εἶναι ἕτοιμος νά δείξει ἀπεριόριστη δουλικότητα καί δουλοφροσύνη ἀπέναντι στούς Πουρισκέβιτς καί Σία. Μά γιά τήν ἐπιτυχία τῆς «γαμήλιας ἕνωσης» αὐτό δέν φτάνει. Πρέπει νά λυθεῖ τό ἄμεσο ἱστορικό καθῆκον, πού σέ μᾶς ἐδῶ δέν εἶναι καθόλου ἡ ἐθνική ἕνωση (αὐτή τήν ἔχουμε μέ τό παραπάνω...), ἀλλά *τό ἀγροτικό ζήτημα*... σέ συνθῆκες μιᾶς πιό δυνατῆς ἀντίστασης τοῦ προλεταριάτου.

Γι' αὐτό τό ζήτημα ὁ ἀξιοθρήνητος φιλελεύθερος Β. Μακλάκοφ, πού νοσταλγεῖ ἕνα ρῶσο Βίσμαρκ, δέν μπόρεσε νά πεῖ οὔτε μιά ξεκάθαρη λέξη.

Γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Ἰούνη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1937
στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. XXX
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό χειρόγραφο

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΦΡΑΝΚ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΑΖΙΚΗΣ ΑΠΕΡΓΙΑΣ

Στό Γερμανικό σοσιαλιστικό κόμμα ἀποτελεῖ σημαντικό γεγονός ἡ ἀγόρευση τοῦ Φράνκ, γνωστοῦ σοσιαλδημοκράτη ἀπό τό Μπάντεν, ἑνός ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς ἐκπροσώπους τῆς ὀπορτουνιστικῆς πτέρυγας, ὑπέρ τῆς μαζικῆς ἀπεργίας σάν μέσου πάλης γιά τήν ἐκλογική μεταρύθμιση στήν Πρωσσία.

Ἡ κομματική σοσιαλδημοκρατική ὀργάνωση τοῦ Βίλμερσντορφ, προάστειου τοῦ Βερολίνου, προσκάλεσε τόν Φράνκ νά κάνει διάλεξη πάνω στό ἴδιο θέμα. Οἱ ἀστικές ἐφημερίδες, περιμένοντας ὅτι «ἀπό τό Μπάντεν» θ' ἀκουστοῦν εἰρηνικοί καί καταπραϋντικοί λόγοι, ἔκαναν ρεκλάμα ὑπέρ τῆς συγκέντρωσης. Ἡ δωρεάν ρεκλάμα ἦταν ὑπέροχη, ἡ συγκέντρωση τεράστια καί ἐξαιρετικά ἐπιβλητική.

Ἀλλά ὁ Φράνκ — εἴτε γιατί μιλοῦσε μπροστά στούς ἐργάτες τοῦ Βερολίνου πού εἶχαν ριζοσπαστικές τάσεις, εἴτε γιατί, σάν νότιος, συνηθισμένος στό πιό ἐλεύθερο καθεστώς τῆς νότιας Γερμανίας, ἀγανάκτησε ἀπό τήν ξετσίπωτη ἐκείνη κυριαρχία τῶν «γιοῦνκερ» (τῶν γερμανῶν εὐγενῶν-μαυροεκατονταρχιτῶν), πού ἄρχισε νά τή βλέπει ἀπό κοντά στό Βερολίνο — ἔβγαλε ἕνα φλογερό λόγο ὑπέρ τῆς μαζικῆς ἀπεργίας.

Ὁ ρήτορας ἄρχισε μέ τήν περιγραφή τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Πρωσσίας. Ὁ Φράνκ μαστίγωσε ἀλύπητα τήν κυριαρχία τῶν γιοῦνκερ, τόν ἀντιδραστικό ἐκλογικό νόμο γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ προσωπικοῦ λάνταγκ-σέιμ (ἕνας νόμος σάν τόν δικό μας τῆς τρίτης Δούμας), τήν ἔλλειψη στοιχειωδῶν δημοκρατικῶν ἐγγυήσεων. Ὅταν ὁ ρήτορας παρατήρησε ὅτι σύμφωνα μέ τόν πρωσσικό ἐκλογικό νόμο ὁ ἰδιοκτήτης οἴκου ἀνοχῆς ἔχει ἐκλογικά δικαιώματα πρώτης κατηγορίας, ἐνῶ ὁ πρωθυπουργός μόνο τρίτης κατηγορίας καί ὅτι τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικό γιά τούς πρωσσικούς «θεσμούς», ἡ συγκέντρωση συνόδεψε τήν παρατήρησή του μέ δυνατά γέλια.

Οἱ ἐργάτες τοῦ Βερολίνου, εἶπε χαριτολογώντας ὁ Φράνκ, ἀπόδειξαν μέ τόν ἀγώνα τους κατά τοῦ Γιάκοβ (διοικητῆ τῆς πόλης πού προσπάθησε μάταια νά ἀπαγορεύσει τή διαδήλωση τοῦ 1910), ὅτι ἔχουν ταλέντα στό ζήτημα τῶν ἑλιγμῶν τῶν πεζοδρομίων.

Ὁ ρήτορας ἀνάφερε παραδείγματα μαζικῶν ἀπεργιῶν ἀπό τήν ἱστορία: τῶν χαρτιστῶν [85] στήν Ἀγγλία, τῶν βέλγων τό 1893, τό 1902 καί τό 1912, τῶν σουηδῶν τό 1903, τῶν ἰταλῶν τό 1904, τῶν ρώσων τό 1905· στό παράδειγμα αὐτό στάθηκε ὁ ρήτορας λεπτομερέστερα, ὑπογραμμίζοντας πόση βοήθεια ἔδοσαν τότε οἱ ρῶσοι ἐργάτες στούς γείτονες καί ἀδελφούς τους, στούς αὐστριακούς ἐργάτες. Καί μόνο ἡ ἀπειλή πολιτικῆς ἀπεργίας ἦταν *τότε* ἀρκετή γιά τούς αὐστριακούς νά κατακτήσουν τό γενικό ἐκλογικό δικαίωμα.

Ἡ Πρωσσία καί ἡ Γερμανία — ἀναφώνησε ὁ Φράνκ — ἔχουν τό καλύτερο ἐργατικό κίνημα στόν κόσμο, τόν πιό διαδομένο ἐργατικό τύπο. Ἄς διδαχτοῦμε, λοιπόν, ἀπό τό προλεταριάτο ὅλου τοῦ κόσμου τή μαζική πάλη! (Θυελλώδεις ἐπιδοκιμασίες καί χειροκροτήματα τῆς συγκέντρωσης.)

Φυσικά, ἡ νέα μορφή πάλης ἔχει θυσίες καί κινδύνους — συνέχισε ὁ Φράνκ — μά ποῦ εἴδατε πολιτικές μάχες χωρίς θυσίες καί κινδύνους; Μιά καί ἀναγνωρίζουμε τήν ἀνάγκη τῆς πάλης, ὀφείλουμε νά τή φέρουμε σέ πέρας, πρέπει νά ὁδηγήσουμε μπροστά τό καράβι μας, ἀδιάφορο ἄν στό δρόμο βρεθοῦν σκόπελοι. Ὅποιος τούς φοβᾶται καί μείνει στό λιμάνι, δέν θά πάθει τίποτε, ἀλλά δέν πρόκειται νά φτάσει ποτέ στήν ἄλλη ὄχθη, στό σκοπό τῶν ἐπιδιώξεών μας.

Ὁ λόγος τοῦ Φράνκ, πού ἔγινε δεκτός μέ ἐνθουσιασμό ἀπό τή συγκέντρωση, ἔδειξε γιά ἄλλη μιά φορά πόση ἀγανάκτηση προκάλεσε στούς γερμανούς ἐργάτες ἡ ἀντίδραση. Ἀργά, ἀλλά σίγουρα ὡριμάζει ἡ ἰσχυρή διαμαρτυρία τοῦ γερμανικοῦ προλεταριάτου.

Γράφτηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 11 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 132
Ὑπογραφή: Κ ά ρ ι τ ς

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΟΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Ὁ ἀγγλικός ἐργατικός τύπος συνεχίζει τήν ἐνδιαφέρουσα καί διδακτική καμπάνια τῶν ἀποκαλύψεων, γιά τόν τρόπο πού τά συνδικάτα τῶν ἑνωμένων σέ διεθνή κλίμακα καπιταλιστῶν σπρώχνουν τούς λαούς στόν πόλεμο.

Ἄς πάρουμε *τό τράστ* (ἤ συνδικάτο) *δυναμίτη* τοῦ Νόμπελ. Τά κεφαλαιάκια του ἀνέρχονται σέ 30 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τά καθαρά κέρδη τόν τελευταῖο χρόνο φτάνουν στά 3.300.000 ρούβλια. Ἕντεκα στά ἑκατό καθαρό κέρδος, δέν εἶναι καί ἄσχημα, δέν εἶναι ἔτσι;

Καί στό χρονιάτικο ἀπολογισμό τους οἱ ἔμποροι τῶν ἀνθρωποκτόνων ὑλικῶν ἐξηγοῦν ἁπλά τίς ἐπιτυχίες τους μέ τή σύντομη φράση: «φέτος ὑπῆρχε μεγάλη ζήτηση πολεμοφοδίων».

Καί βέβαια! Ὁ καπιταλιστικός τύπος καί οἱ πολιτικοί παράγοντες πού βρίσκονται στήν ὑπηρεσία τῶν καπιταλιστῶν, φωνάζουν γιά τόν πόλεμο, ζητοῦν νέους ἐξοπλισμούς, αὐτό εἶναι τόσο ἐπικερδές γιά τούς βιομήχανους πού κατασκευάζουν πολεμοφόδια!

Μά ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ βιομήχανοι;

Εἶναι οἱ ἑνωμένοι καπιταλιστές *ὅλων* τῶν ἐθνῶν, τά ἀδέλφια τῶν ὑπουργῶν, τά μέλη τοῦ κοινοβουλίου καί τά λοιπά!

Ἀνάμεσα στούς μετόχους τοῦ τράστ «δυναμίτη» (πού εἶναι συνέταιρος, ἄν ὄχι κάτοχος, *τεσσάρων* ἐργοστασίων δυναμίτη τῆς Γερμανίας) βρίσκουμε τά ὀνόματα:

Γερμανικός στρατός: στρατηγός φόν Μύλμπουργκ, ταγματάρχης βαρῶνος φόν Φρίτς κτλ.·

Ἀγγλικός στρατός: στρατηγός Τζ. Ντόναλντ, συνταγματάρχης Νήλ Φίντλυ κ.ἄ. κ.ἄ.·

Γαλλικός στρατός: συνταγματάρχης Φρανσουά Λαφάργκ·

Λόρδος Γκλένκοννερ, ἀδελφός τῆς κυρίας Ἄσκουϊθ, γυναίκας τοῦ *ἄγγλου πρωθυπουργοῦ*, σέρ Νόρς, ὑπουργός, Χάρολντ

Τέναντ, βουλευτής, «Γερμανική Τράπεζα», «Τράπεζα τοῦ Ἀννόβερου» κ.ο.κ.

Οἱ ἀρχηγοί *τῶν ἐθνικῶν* κομμάτων στά διάφορα κοινοβούλια, πού φωνάζουν γιά «τήν ἰσχύ τοῦ κράτους» καί «τόν πατριωτισμό» (βλέπε τίς προτάσεις τῶν καντέτων, τῶν προοδευτικῶν, τῶν ὀχτωβριστῶν στήν IV Δούμα! [86]), ἀποδείχνουν αὐτό τόν πατριωτισμό μέ τόν ἐξοπλισμό τῆς Γαλλίας ἐνάντια στή Γερμανία, τῆς Γερμανίας ἐνάντια στήν Ἀγγλία κτλ. Ὅλοι αὐτοί εἶναι τόσο φλογεροί πατριῶτες. Ὅλοι τους κόβονται τόσο πολύ γιά τήν «ἰσχύ τοῦ κράτους», τοῦ δικοῦ τους, φυσικά, ἐνάντια στόν ἐχθρό.

Καί συνεδριάζουν, μαζί μέ αὐτούς τούς «ἐχθρούς» στίς διευθύνσεις καί στίς συνελεύσεις τῶν μετόχων τοῦ τράστ δυναμίτη καί τῶν ἄλλων τράστ (συνδικάτων), μαζεύοντας ἑκατομμύρια ρούβλια καθαρά κέρδη καί σπρώχνοντας — ὁ καθένας τό λαό «του» — στόν πόλεμο ἐνάντια στούς ἄλλους λαούς.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133,
12 τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΜΑΛΘΟΥΣΙΑΝΙΣΜΟΣ

Τό ζήτημα τῆς ἔκτρωσης, δηλ. τῆς πρόκλησης τεχνητῆς ἀποβολῆς, προκάλεσε μεγάλο ἐνδιαφέρον καί πολλές συζητήσεις στό ἰατρικό συνέδριο Πιρογκόφ [87]. Ὁ εἰσηγητής Λίτσκους ἀνάφερε στοιχεῖα γιά τήν ἐξαιρετικά μεγάλη ἐξάπλωση τῆς καταστροφῆς τοῦ ἐμβρύου στά σύγχρονα πολιτισμένα, ὅπως λέγονται, κράτη.

Στή Νέα Ὑόρκη μέσα σ' ἕνα χρόνο ἔγιναν 80.000 ἐκτρώσεις, στή Γαλλία γίνονται 36.000 τό μήνα. Στήν Πετρούπολη τό ποσοστό τῶν ἐκτρώσεων αὐξήθηκε μέσα σέ 5 χρόνια πάνω ἀπό δυό φορές.

Τό ἰατρικό συνέδριο Πιρογκόφ πῆρε ἀπόφαση πού λέει ὅτι σέ καμιά περίπτωση δέν πρέπει νά διώκεται ποινικά ἡ μητέρα γιά ἔκτρωση, ἐνῶ οἱ γιατροί πρέπει νά διώκονται γιά τήν ἴδια αἰτία μόνο σέ περίπτωση «ἰδιοτελῶν σκοπῶν».

Στή συζήτηση ἡ πλειοψηφία πού τάχθηκε ὑπέρ τῆς ἄποψης νά μήν τιμωρεῖται ἡ ἔκτρωση, ἔθιξε φυσικά καί τό ζήτημα τοῦ λεγόμενου νεομαλθουσιανισμοῦ [88] (τεχνητά μέτρα γιά τήν πρόληψη τῆς σύλληψης) καί ἔθιξε ἐπίσης καί τήν κοινωνική πλευρά τοῦ ζητήματος. Λογουχάρη, ὁ κ. Βιγκντόρτσικ, σύμφωνα μέ ὅσα δημοσίευσε ἡ «Ρούσκογε Σλόβο», δήλωσε ὅτι «πρέπει νά χαιρετίσουμε τά προληπτικά μέτρα ἐνάντια στή σύλληψη» καί ὁ κ. Ἄστραχαν ἀναφώνησε, ἀποσπώντας θυελώδη χειροκροτήματα:

> «Πρέπει νά πείθουμε τίς μητέρες νά γεννοῦν παιδιά γιά νά τά σακατεύουν στά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα, νά τά παίρνουν κληρωτούς, νά τά ὁδηγοῦν ὥς τήν αὐτοκτονία!».

Ἄν εἶναι σωστή ἡ πληροφορία ὅτι ἡ δήλωση αὐτή τοῦ κ. Ἄστραχαν προκάλεσε θυελώδη χειροκροτήματα, τό γεγονός αὐτό δέν μέ ξαφνιάζει. Οἱ ἀκροατές ἦταν ἀστοί, μεσαῖοι καί μικροί, μέ μικροαστική ψυχολογία. Τί ἄλλο μπορεῖς νά περιμένεις ἀπ' αὐτούς, ἐκτός ἀπό ἕναν χυδαῖο φιλελευθερισμό;

Ἀπό τήν ἄποψη ὅμως τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἶναι ζήτημα ἄν μπορεῖς νά βρεῖς πιό χτυπητή ἔκφραση ὅλης τῆς ἀντιδραστικότητας καί ὅλης τῆς ἀθλιότητας τοῦ «κοινωνικοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ», ἀπό τήν παραπάνω φράση τοῦ κ. Ἄστραχαν.

«...Νά γεννοῦν παιδιά γιά νά τά σακατεύουν...» Μόνο γι' αὐτό; Καί γιατί ὄχι γιά *νά παλεύουν* πιό καλά, μέ μεγαλύτερη σύμπνοια, πιό συνειδητά, πιό ἀποφασιστικά ἐνάντια στίς σημερινές συνθῆκες ζωῆς, πού σακατεύουν καί καταστρέφουν τή γενιά μας;;

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ριζική διαφορά τῆς ψυχολογίας τοῦ ἀγρότη, τοῦ ἐπαγγελματία, τοῦ διανοούμενου, γενικά τοῦ μικροαστοῦ, ἀπό τήν ψυχολογία τοῦ προλετάριου. Ὁ μικροαστός βλέπει καί νιώθει ὅτι καταστρέφεται, ὅτι ἡ ζωή γίνεται ὁλοένα καί δυσκολότερη, ὁ ἀγώνας γιά τήν ὕπαρξη ὁλοένα καί πιό ἀμείλικτος, ἡ κατάσταση ἡ δική του καί τῆς οἰκογένειάς του γίνεται ὁλοένα καί πιό ἀδιέξοδη. Γεγονός ἀναμφισβήτητο. Καί ὁ μικροαστός διαμαρτύρεται ἐνάντια σ' αὐτό.

Ἀλλά *πῶς* διαμαρτύρεται;

Διαμαρτύρεται σάν ἐκπρόσωπος μιᾶς τάξης πού χάνεται, χωρίς ἐλπίδα σωτηρίας, πού ἔχει ἀπελπιστεῖ γιά τό μέλλον της, πού εἶναι ἐξουθενωμένη καί δειλή. Δέν γίνεται τίποτε. Ἄς ὑπάρχουν, τουλάχιστο, λιγότερα παιδιά πού νά ὑποφέρουν ἀπό τά μαρτύρια καί τά βάσανα τά δικά μας, ἀπό τή φτώχια μας καί τούς ἐξευτελισμούς μας, νά ἡ κραυγή τοῦ μικροαστοῦ.

Ὁ συνειδητός ἐργάτης εἶναι ἐντελῶς ξένος πρός αὐτή τήν ἄποψη. Δέν θά ἐπιτρέψει νά τοῦ θολώσουν τή συνείδησή του μέ παρόμοιες κραυγές, ὅσο κι' ἄν εἶναι εἰλικρινεῖς καί συγκινητικές. Ναί, καί μεῖς, οἱ ἐργάτες, καί ἡ μάζα τῶν μικρονοικοκυρέων κάνουμε μιά ζωή γεμάτη ἀπό ἀφόρητη καταπίεση καί βάσανα. Ἡ ζωή τῆς γενιᾶς μας εἶναι πιό δύσκολη καί ἀπό τή ζωή τῶν πατεράδων μας. Ἀπό μιά ἄποψη ὅμως εἴμαστε πολύ πιό εὐτυχισμένοι ἀπό τούς πατεράδες μας. *Μάθαμε καί γρήγορα μαθαίνουμε νά παλεύουμε* καί νά παλεύουμε ὄχι ξεκομένα, ὅπως πάλευαν οἱ καλύτεροι ἀπό τούς πατεράδες μας, ὄχι στό ὄνομα τῶν συνθημάτων τῶν ἀστῶν φαφλατάδων πού μᾶς εἶναι ξένα, ἀλλά στό ὄνομα τῶν δικῶν μας συνθημάτων, τῶν συνθημάτων τῆς τάξης μας. Ἐμεῖς παλεύουμε καλύτερα ἀπό τούς πατεράδες μας. Τά παιδιά μας θά παλεύουν ἀκόμη καλύτερα καί *θά νικήσουν.*

Ἡ ἐργατική τάξη δέν χάνεται, ἀλλά μεγαλώνει, δυναμώνει, ἀνδρώνεται, συσπειρώνεται, διαφωτίζεται κι' ἀτσαλώνεται στήν πάλη. Εἴμαστε ἀπαισιόδοξοι σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τή δουλοπαροικία,

τόν καπιταλισμό καί τή μικρή παραγωγή, μά εἴμαστε πάρα πολύ αἰσιόδοξοι σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τό ἐργατικό κίνημα καί τούς σκοπούς του. Βάζουμε κιόλας τά θεμέλια τοῦ νέου οἰκοδομήματος, καί τά παιδιά μας θά ἀποτελειώσουν τό χτίσιμό του.

Νά γιά ποιό λόγο — καί μόνο γι' αὐτό τό λόγο — εἴμαστε ἀδιάλλακτοι ἐχθροί τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ, τῆς θεωρίας αὐτῆς πού εἶναι κατάλληλη μόνο γιά ἕνα ζευγαράκι μικροαστῶν, καθυστερημένων καί ἐγωιστῶν, πού μουρμουρίζει τρομαγμένο: νά δόσει ὁ θεός νά ζήσουμε οἱ ἴδιοι ὅπως-ὅπως, ὅσο γιά τά παιδιά καλύτερα νά μήν κάνουμε.

Αὐτό δέν μᾶς ἐμποδίζει, φυσικά νά ἀπαιτοῦμε πλήρη κατάργηση ὅλων τῶν νόμων πού διώκουν τήν ἔκτρωση ἤ τή διάδοση ἰατρικῶν πραγματειῶν σχετικά μέ τά προληπτικά μέτρα κτλ. Οἱ νόμοι αὐτοί εἶναι μόνο ὑποκρισία τῶν κυρίαρχων τάξεων. Οἱ νόμοι αὐτοί δέν θεραπεύουν τίς ἀρρώστιες τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀλλά τίς μετατρέπουν σέ ἐξαιρετικά κακοήθεις, ἐξαιρετικά βαριές γιά τίς καταπιεζόμενες μάζες. Ἄλλο ζήτημα εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς ἰατρικῆς προπαγάνδας καί ἡ προστασία τῶν στοιχειωδῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων κάθε πολίτη, ἄντρα ἤ γυναίκας καί ἄλλο ἡ κοινωνική θεωρία τοῦ νεομαλθουσιανισμοῦ. Οἱ συνειδητοί ἐργάτες θά διεξάγουν πάντα τόν πιό ἀμείλικτο ἀγώνα ἐνάντια στίς προσπάθειες ἐπιβολῆς τῆς ἀντιδραστικῆς καί μικρόψυχης αὐτῆς θεωρίας στήν πιό πρωτοπόρα στήν πιό ἰσχυρή, στήν πιό ἀποφασισμένη γιά μεγάλους μετασχηματισμούς τάξη τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Γράφτηκε στίς 6 (19) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 137 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΑΣΤΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ-ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Ὁ ἀγγλικός ἐργατικός τύπος συνεχίζει τίς ἀποκαλύψεις του γιά τό δεσμό τῶν οἰκονομικῶν «ἐπιχειρήσεων» μέ τήν ὑψηλή πολιτική. Τίς ἀποκαλύψεις αὐτές ἀξίζει νά τίς προσέξουν οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν, γιατί ἐδῶ ξεσκεπάζεται ἡ ἴδια ἡ βάση τῆς διακυβέρνησης τοῦ κράτους στήν καπιταλιστική κοινωνία. Τά λόγια τοῦ Κ. Μάρξ ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶναι μιά ἐπιτροπή πού διαχειρίζεται τίς ὑποθέσεις τῶν καπιταλιστῶν [89] ἐπιβεβαιώνονται ἐδῶ ὁλοκληρωτικά.

Μιά ὁλόκληρη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «Ἐργατικός Ἡγέτης», ἀρ. φύλ. 24 (τῆς 12 τοῦ Ἰούνη μέ τό ν.ἡμ.) εἶναι ἀφιερωμένη στήν ἀπαρίθμηση ὀνομάτων ἄγγλων ὑπουργῶν (7 ὀνόματα), πρώην ὑπουργῶν (3 ὀνόματα), ἐπισκόπων καί ἀρχιδιακόνων (12 ὀνόματα), λόρδων (47 ὀνόματα), βουλευτῶν (18 ὀνόματα), ἰδιοκτητῶν μεγάλων ἐφημερίδων, χρηματιστῶν καί τραπεζιτῶν πού εἶναι μέτοχοι — ἤ διευθυντές — σέ μετοχικές ἑταιρίες, οἱ ὁποῖες ἐμπορεύονται κυρίως πολεμικά εἴδη.

Ὁ ἀρθρογράφος Γουόλτον Νιούμπολντ συγκέντρωσε τίς πληροφορίες αὐτές ἀπό τά ἐπίσημα δελτία τῶν τραπεζιτῶν, τῶν ἐμποροβιομηχάνων, τῶν χρηματιστῶν κτλ., ἀπό τίς ἐκθέσεις τῶν πατριωτικῶν συλλόγων (σάν τό *σύνδεσμο τῶν ἀποδήμων)* κτλ.

Ἔχουμε μιά εἰκόνα ἐντελῶς παρόμοια μέ ἐκείνη πού παρουσίασε κάποτε, μέ βάση ρωσικά στοιχεῖα, ὁ Ρουμπάκιν, γράφοντας πόσοι ἀπό τούς μεγαλύτερους τσιφλικάδες τῆς Ρωσίας εἶναι μέλη τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου, ἀνώτατοι ἀξιωματοῦχοι· σήμερα μποροῦμε νά προσθέσουμε: μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας, μέτοχοι καί διευθυντές μετοχικῶν ἑταιριῶν κτλ. Θά ἦταν πολύ ἐπίκαιρο νά συμπληρωθοῦν τά στοιχεῖα αὐτά τοῦ Ρουμπάκιν μέ βάση τά τελευταῖα δελτία, ἰδιαίτερα σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή συμμετο-

χή τους στίς χρηματιστικές καί ἐμποροβιομηχανικές ἐπιχειρήσεις.

Οἱ φιλελεύθεροί μας (οἱ καντέτοι εἰδικότερα) ἀντιπαθοῦν ἐξαιρετικά τή «θεωρία» τῆς ταξικῆς πάλης, ἀκολουθοῦν μέ ἰδιαίτερη ἐπιμονή τήν ἄποψή τους ὅτι, τάχα, ἡ κυβέρνηση στά σημερινά κράτη *μπορεῖ* νά στέκει *ἔξω* ἀπό τάξεις ἤ *πάνω* ἀπό τάξεις. Ἀλλά πῶς νά γίνει, κύριοι, ὅταν ἡ δυσάρεστη γιά σᾶς «θεωρία» ἀνταποκρίνεται πέρα γιά πέρα στήν πραγματικότητα; ὅταν ὅλες οἱ *βάσεις* τῆς σημερινῆς νομοθεσίας καί τῆς σημερινῆς πολιτικῆς μᾶς δείχνουν πεντακάθαρα τόν ταξικό χαρακτήρα τῆς ὀργάνωσης καί τῆς διακυβέρνησης ὅλων τῶν σημερινῶν κρατῶν; ὅταν ἀκόμη καί τά στοιχεῖα γιά τούς ἐπιφανεῖς πολιτικούς παράγοντες, τούς βουλευτές, τούς ἀνώτερους ὑπαλλήλους κτλ., ἀποκαλύπτουν τόν ἀδιάρηκτο δεσμό τῆς οἰκονομικῆς κυριαρχίας μέ τήν πολιτική κυριαρχία;

Ἡ ἄρνηση ἤ ἡ συγκάλυψη τῆς ταξικῆς πάλης εἶναι ἡ χειρότερη μορφή ὑποκρισίας στήν πολιτική, εἶναι αἰσχροκέρδεια σέ βάρος τῆς ἀγραμματοσύνης καί τῶν προλήψεων τῶν πιό καθυστερημένων στρωμάτων τοῦ λαοῦ, τῶν μικρονοικοκυρέων (τῶν ἀγροτῶν, τῶν βιοτεχνῶν κ.ἄ.), πού στέκουν μακρύτερα ἀπό ὅλους ἀπό τήν πιό σκληρή καί ἀνοιχτή πάλη τῶν τάξεων, διατηρώντας, ὅπως καί πρῶτα, τίς παμπάλαιες πατριαρχικές ἀντιλήψεις. Ἐκεῖνο ὅμως πού εἶναι ἐκδήλωση ἀμάθειας καί καθυστέρησης τοῦ ἀγρότη, ἀποτελεῖ ἐκλεπτυσμένο τρόπο διαφθορᾶς τοῦ λαοῦ καί διατήρησής του σέ κατάσταση δουλείας ἀπό μέρους τῶν φιλελεύθερων διανοουμένων.

Γράφτηκε στίς 6 (19) τοῦ Ἰούνη 1913

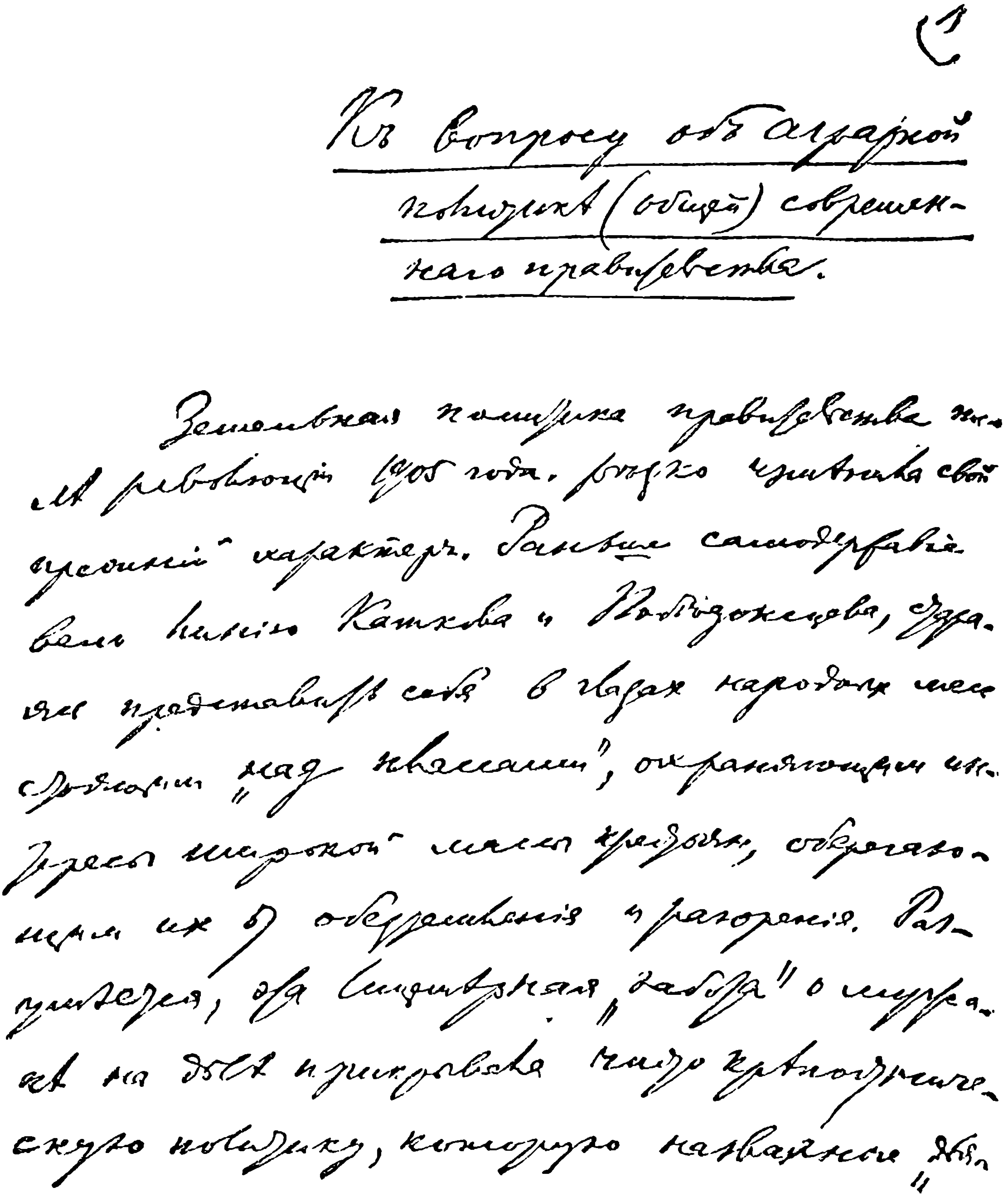
Δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Ἰούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 142
Ὑπογραφή: Μ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΓΕΝΙΚΗ) ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ[90]

Ἡ ἀγροτική πολιτική τῆς κυβέρνησης ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἄλλαξε ἀπότομα τόν προηγούμενο χαρακτήρα της. Παλιότερα ἡ ἀπολυταρχία ἐφάρμοζε τή γραμμή τοῦ Κατκόφ καί τοῦ Πομπεντονόστσεφ, προσπαθώντας νά φανεῖ στά μάτια τῶν λαϊκῶν μαζῶν πώς στέκει «πάνω ἀπό τάξεις», πώς προστατεύει τά συμφέροντα τῆς πλατιᾶς μάζας τῶν ἀγροτῶν καί τούς προφυλάσσει ἀπό τήν ἀκτημοσύνη καί τήν καταστροφή. Ἐννοεῖται πώς ἡ ὑποκριτική αὐτή «φροντίδα» γιά τό μουζίκο κάλυπτε στήν πραγματικότητα μιά καθαρά δουλοπαροικιακή πολιτική, πού οἱ παραπάνω «παράγοντες» τῆς παλιᾶς, τῆς προεπαναστατικῆς Ρωσίας τήν ἐφάρμοζαν μέ στενοκέφαλη ἀκαμψία σέ ὅλους τούς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς καί τῆς κρατικῆς ζωῆς. Ἡ ἀπολυταρχία στηριζόταν τότε ὁλοκληρωτικά πάνω στήν πλήρη καθυστέρηση, στήν ἀμορφωσιά καί στήν ἔλλειψη συνειδητότητας τῆς ἀγροτικῆς μάζας. Ἡ ἀπολυταρχία τῆς προεπαναστατικῆς ἐποχῆς, ἐμφανιζόμενη σάν ὑπερασπιστής τοῦ «ἀναπαλλοτρίωτου» τῶν κλήρων καί σάν ὀπαδός τῆς «κοινότητας» προσπαθοῦσε νά στηριχτεῖ πάνω στήν οἰκονομική στασιμότητα τῆς Ρωσίας, πάνω στό βαθύ πολιτικό λήθαργο τῶν μαζῶν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Ὅλη ἡ ἀγροτική πολιτική ἦταν τότε πέρα γιά πέρα πολιτική τῶν τσιφλικάδων-εὐγενῶν.

Τώρα ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἔφερε στροφή σέ ὅλη τήν ἀγροτική πολιτική τῆς ἀπολυταρχίας. Ὁ Στολίπιν, ἐκτελώντας μέ ἀκρίβεια τίς ἐπιταγές τοῦ Συμβουλίου τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν, ἀποφάσισε, σύμφωνα μέ τά ἴδια του τά λόγια, νά «ποντάρει στούς δυνατούς». Αὐτό σημαίνει πώς ἡ κυβέρνησή μας δέν μποροῦσε πιά *νά ἐμφανίζεται* σάν ὑπερασπιστής τῶν *ἀδύνατων*, ὕστερα ἀπό τό δυνατό ξύπνημα τοῦ προλεταριάτου καί τῶν πλατιῶν στρωμάτων τῆς δημοκρατικῆς ἀγροτιᾶς πού προκάλεσε στή Ρωσία ἡ

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β. Ι. Λένιν
«Σχετικά μέ τήν ἀγροτική πολιτική (γενική)
τῆς σημερινῆς κυβέρνησης». — 1913

Σμίκρυνση

ἐπανάσταση τοῦ *πέντε*. Ὁ λαός πού μπόρεσε νά ἀνοίξει τό πρῶτο (ἄν καί ἀδύνατο ἀκόμη) ρῆγμα στό παλιό, στό δουλοπαροικιακό κρατικό καθεστώς τῆς Ρωσίας, ἀπόδειξε ἔτσι πώς ἔχει τόσο καλά ξυπνήσει ἀπό τόν πολιτικό λήθαργο, ὥστε τό παραμύθι τῆς ὑπεράσπισης τῆς «κοινότητας» καί τοῦ «ἀναπαλλοτρίωτου τῶν κλήρων» ἀπό τήν κυβέρνηση, τό παραμύθι τῆς ὑπεράσπισης τῶν ἀδύνατων ἀπό τήν ὑπερταξική κυβέρνηση, τό παραμύθι αὐτό δέν τό πιστεύει πιά κανείς ἀπό τήν ἀγροτιά.

Πρίν ἀπό τό 1905 ἡ κυβέρνηση μποροῦσε νά ἐλπίζει ὅτι γιά στήριγμά της θά χρησιμεύσει ἡ ἐξουθένωση καί ἡ ἀδράνεια ὅλης τῆς μάζας τῶν ἀγροτῶν, πού ἦταν ἀνίκανοι νά ξεφύγουν ἀπό τίς πολιτικές προλήψεις τῆς σκλαβιᾶς, τῆς ὑπομονῆς καί τῆς ὑποταγῆς πού διατηροῦνταν αἰῶνες. Ὅσο οἱ ἀγρότες παράμεναν ὑποταγμένοι καί ἐξουθενωμένοι, ἡ κυβέρνηση *μποροῦσε* νά προσποιεῖται πώς τάχα «ποντάρει στούς ἀδύνατους», δηλ. φροντίζει γιά τούς ἀδύνατους, ἄν καί στήν πραγματικότητα φρόντιζε ἀποκλειστικά γιά τούς φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί γιά τή διατήρηση τῆς ἀπολυταρχίας της.

Ὕστερα ἀπό τό 1905, οἱ παλιές πολιτικές προλήψεις κλονίστηκαν τόσο βαθιά καί τόσο πλατιά, πού ἡ κυβέρνηση καί τό Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων φεουδαρχῶν-εὐγενῶν πού τήν καθοδηγοῦσε, εἶδαν ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά συνεχιστεῖ ἡ παλιά κερδοσκοπία πάνω στήν ἀμορφωσιά καί στήν πειθήνια ὑποταγή τοῦ μουζίκου. Ἡ κυβέρνηση εἶδε πώς *δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει εἰρήνη* ἀνάμεσα σ' αὐτήν καί *στή μάζα* τοῦ πληθυσμοῦ, πού ἡ ἴδια κατάστρεψε καί τήν ὁδήγησε στήν ἔσχατη ἔνδεια, στήν καταστροφή καί στήν πείνα. Ἡ συναίσθηση αὐτή, πώς εἶναι ἀδύνατη ἡ «εἰρήνη» μέ τήν ἀγροτιά, προκάλεσε ἀκριβῶς τήν ἀλλαγή τῆς πολιτικῆς τοῦ «Συμβουλίου τῶν ἑνωμένων φεουδαρχῶν». Τό Συμβούλιο ἀποφάσισε νά προσπαθήσει μέ κάθε θυσία νά διασπάσει τήν ἀγροτιά καί νά δημιουργήσει ἀπό αὐτήν ἕνα στρῶμα «νέων τσιφλικάδων», εὔπορων ἀγροτῶν-ἰδιοκτητῶν, πού «*ἐντελῶς εὐσυνείδητα*» θά ὑπεράσπιζαν *ἀπό τίς μάζες* τήν ἡσυχία καί τό ἀπαραβίαστο τῶν μεγάλων τσιφλικάδικων κτημάτων, πού ὡστόσο δοκιμάστηκαν κάπως ἀπό τήν πίεση τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν τό 1905.

Συνεπῶς, ἡ στροφή ὅλης τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς τῆς κυβέρνησης μετά τήν ἐπανάσταση δέν εἶναι καθόλου τυχαῖο γεγονός. Ἀντίθετα, ἡ στροφή αὐτή ἦταν γιά τήν κυβέρνηση καί γιά τό «Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων φεουδαρχῶν» *ταξική ἀνάγκη*. Στήν κυβέρνηση δέν ἔμενε τί ἄλλο νά κάνει. Ἡ κυβέρνηση εἶδε

πώς δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει «εἰρήνη» ἀνάμεσα σ' αὐτήν καί στή μάζα τῶν ἀγροτῶν, πώς ἡ ἀγροτιά ξύπνησε ἀπό τόν προαιώνιο δουλοπαροικιακό λήθαργο. Στήν κυβέρνηση δέν ἔμενε τίποτε ἄλλο, παρά *νά προσπαθήσει* μέ σπασμωδικές ἐνέργειες, μέ τήν καταστροφή μέ κάθε τρόπο τοῦ χωριοῦ, *νά διασπάσει* τήν ἀγροτιά, νά παραδόσει τό χωριό στήν «ἀσύδοτη καταλήστευση» τῶν κουλάκων καί τῶν εὔπορων μουζίκων, γιά νά στηριχτεῖ στή *συμμαχία* τῶν τσιφλικάδων-εὐγενῶν μέ τούς «νέους τσιφλικάδες», δηλ. μέ τούς πλουσιοαγρότες-ἰδιοκτῆτες, μέ τήν ἀγροτική ἀστική τάξη.

Ὁ ἴδιος ὁ Στολίπιν, πού ὑπηρέτησε μέ πίστη καί ἀφοσίωση τό «Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων φεουδαρχῶν» καί ἐφάρμοσε τήν πολιτική του, ἔλεγε: «δόστε μου 20 χρόνια ἡσυχίας καί θά μεταρυθμίσω τή Ρωσία». Λέγοντας «ἡσυχία», ἐννοοῦσε τήν *ἡσυχία νεκροταφείου*, τήν ἡσυχία τῆς σιωπηλῆς καί ἀδιαμαρτύρητης ἀνοχῆς ἀπό μέρους τοῦ χωριοῦ τῆς πρωτάκουστης καταστροφῆς καί φτώχιας πού ἔπεσαν πάνω του. Λέγοντας «ἡσυχία», ἐννοοῦσε τήν ἡσυχία τῶν *τσιφλικάδων* πού θά ἐπιθυμοῦσαν νά βλέπουν ἀπό τήν πλευρά τῶν ἀγροτῶν πλήρη ἀδράνεια, ἐξουθένωση, ἔλλειψη διαμαρτυρίας, προθυμία νά πεθαίνουν ἥσυχοι καί εὐχαριστημένοι ἀπό τήν πείνα, νά πουλᾶνε τή γῆ τους, νά φεύγουν ἀπό τό χωριό, νά καταστρέφονται, ἀρκεῖ μονάχα νά νιώθουν ἄνετα κι' εὐχάριστα οἱ κύριοι τσιφλικάδες. Μέ τή μεταρύθμιση τῆς Ρωσίας ὁ Στολίπιν ἐννοοῦσε μιά τέτια ἀλλαγή, πού στό χωριό νά μείνουν μόνο εὐχαριστημένοι τσιφλικάδες, εὐχαριστημένοι καί ἄπληστοι κουλάκοι καί διασκορπισμένοι, ἐξουθενωμένοι, ἀνίσχυροι καί ἀνήμποροι ἐργάτες γῆς.

Τό ὅτι ὁ Στολίπιν ἐπιθυμοῦσε μέ ὅλη του τήν ψυχή μιά τέτια 20χρονη ἡσυχία νεκροταφείου γιά τή Ρωσία εἶναι πολύ φυσικό καί εὐνόητο ἀπό τήν πλευρά ἑνός τσιφλικᾶ. Ἐμεῖς ὅμως ξέρουμε τώρα, βλέπουμε καί νιώθουμε ὅλοι τώρα, πώς δέν εἴχαμε οὔτε «μεταρύθμιση», οὔτε «ἡσυχία», ἀλλά εἴχαμε πείνα πού ἀγκάλιασε 30 ἑκατομμύρια ἀγρότες, εἴχαμε πρωτοφανή (πρωτοφανή ἀκόμη καί γιά τήν πολύπαθη Ρωσία) αὔξηση τῆς φτώχιας καί τῆς καταστροφῆς καί ἐξαιρετικά μεγάλη ἀγανάκτηση καί μεγάλο ἀναβρασμό στήν ἀγροτιά.

Γιά νά γίνουν κατανοητές οἱ αἰτίες αὐτῆς τῆς *χρεοκοπίας* τῆς λεγόμενης «στολιπινικῆς» ἀγροτικῆς πολιτικῆς τῆς κυβέρνησης, πού προτείνεται ἀκόμη μιά φορά γιά ἔγκριση στήν Κρατική δούμα μέσω τῆς ἔγκρισης τοῦ προϋπολογισμοῦ (καί πού ἀσφαλῶς θά τήν ἐγκρίνουν τά τσιφλικάδικα κόμματα στή Δού-

μα), θά σταθῶ λίγο πιό λεπτομερειακά πάνω στά *δυό* κύρια, σάν νά λέμε, *ἀ τ ο ύ* τῆς «νέας» μας ἀγροτικῆς πολιτικῆς:

πρῶτο, στή μετοίκηση

καί δεύτερο, στά περιβόητα *χοῦτορ*.

Μιλώντας γιά τή μετοίκηση, πρέπει νά ποῦμε πώς ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905, δείχνοντας στούς τσιφλικάδες τό πολιτικό ξύπνημα τῆς ἀγροτιᾶς, τούς ἀνάγκασε «νά ἀνοίξουν» λιγάκι τήν ἀσφαλιστική δικλείδα καί, ἀντί τῶν προηγούμενων ἐμποδίων στή μετοίκηση, νά προσπαθήσουν «νά ἀραιώσουν» τήν ἀτμόσφαιρα τῆς Ρωσίας, νά προσπαθήσουν *νά ἐξαποστείλουν* ὅσο τό δυνατό περισσότερους *ἀνήσυχους* ἀγρότες στή Σιβηρία.

Πέτυχε ὅμως ἡ κυβέρνηση; Πέτυχε *νά καθησυχάσει* κάπως τήν ἀγροτιά καί νά βελτιώσει τή θέση της στή Ρωσία καί στή Σιβηρία; Ἔγινε ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ἡ κυβέρνηση πέτυχε μόνο μιά νέα ὄξυνση καί χειροτέρευση τῆς θέσης τῶν ἀγροτῶν *καί στή Ρωσία καί στή Σιβηρία.*

Θά σᾶς τό ἀποδείξω αὐτό ἀμέσως.

Στήν εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν γιά τό σχέδιο τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1913 βλέπουμε τή συνηθισμένη ἐπίσημη αἰσιοδοξία καί ὑμνολογία τῶν «ἐπιτυχιῶν» τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς.

Οἱ μέτοικοι, μᾶς λένε, μετατρέπουν τίς ἀκατοίκητες περιοχές σέ «πολιτισμένους τόπους», οἱ μέτοικοι πλουτίζουν, βελτιώνουν τό νοικοκυριό τους καί τά λοιπά καί τά λοιπά. Συνηθισμένη ὑμνολογία τῶν ἐπισήμων! Ἐπαναλαβαίνεται τό παλιό, τό παμπάλαιο: «*ὅλα πᾶνε καλά*», «*ἠρεμία στό μέτωπο*».

Κρίμα μόνο πού ἡ εἰσηγητική ἔκθεση *ἀποσιωπᾶ ἐντελῶς* τά στοιχεῖα γιά τούς μετοίκους πού ἐπιστρέφουν!! Περίεργη καί ἀξιοσημείωτη ἀποσιώπηση!

Μάλιστα, κύριοι, ὁ ἀριθμός τῶν μετοίκων αὐξήθηκε ὕστερα ἀπό τό *πέντε* ὥς μισό ἑκατομμύριο ψυχές κατά μέσο ὅρο τό χρόνο. Μάλιστα, τό 1908 τό κύμα τῆς μετοίκησης ἔφτασε στό ἀνώτατό του σημεῖο: 665 χιλιάδες μέτοικοι σέ ἕνα χρόνο. Μά ἔπειτα τό κύμα *πέφτει γρήγορα*, φτάνοντας τό 1911 ὥς τίς *189 χιλιάδες*. Δέν εἶναι λοιπόν φανερό πώς ἡ περιβόητη κυβερνητική «τακτοποίηση» τῶν μετοίκων ἀποδείχτηκε *σαπουνόφουσκα;* Δέν εἶναι φανερό πώς ἕξι μόλις χρόνια ὕστερα ἀπό τήν ἐπανάσταση ἡ κυβέρνηση ἐπανέρχεται *στά ἴδια;*

Μά τά στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμό τῶν μετοίκων πού ἐπιστρέφουν — στοιχεῖα πού μέ τόση προνοητικότητα ἀποσιώπησε ὁ κ. ὑπουργός Οἰκονομικῶν στήν «εἰσηγητική» (ἤ πιό σωστά συσκο-

τιστική) ἔκθεσή του, — μᾶς δείχνουν μιά *καταπληκτική* αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν πού ἐπιστρέφουν καί πού φτάνουν *τά 30% καί τά 40% τό 1910 καί τά 60% τό 1911.* Τό γιγάντιο αὐτό κύμα τῶν μετοίκων πού ἐπιστρέφουν μιλᾶ γιά τήν ἀπελπιστική δυστυχία, καταστροφή καί φτώχια τῶν ἀγροτῶν, πού ξεπούλησαν ὅλα τά ὑπάρχοντά τους γιά νά πᾶνε στή Σιβηρία καί τώρα ἀναγκάζονται νά γυρίσουν πίσω ἀπό τή Σιβηρία τελείως καταστραμμένοι καί ἐξαθλιωμένοι.

Ὁ τεράστιος αὐτός χείμαρος τῶν μετοίκων πού ἐπιστρέφουν καί πού ἔχουν τελείως καταστραφεῖ μᾶς μιλᾶ μέ ἀκαταμάχητη εὐγλωττία *γιά τήν πλήρη χρεοκοπία* τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς τῆς μετοίκησης. Ἡ παράθεση λοιπόν πινάκων πού δείχνουν βελτίωση τοῦ νοικοκυριοῦ τῶν μετοίκων, οἱ ὁποῖοι μένουν πολύν καιρό στή Σιβηρία (ὅπως κάνει ἡ εἰσηγητική ἔκθεση σχετικά μέ τόν προϋπολογισμό τῆς ὑπηρεσίας μετοίκησης) καί ἡ *ἀποσιώπηση* τῆς ὁλοκληρωτικῆς καί τελειωτικῆς καταστροφῆς *δεκάδων χιλιάδων* μετοίκων πού ἐπιστρέφουν, σημαίνει κατάφωρη παραποίηση τῶν στοιχείων! Σημαίνει ὅτι σερβίρονται στούς βουλευτές τῆς Δούμας σπιτάκια ἀπό τραπουλόχαρτα καί παιδικά παραμύθια γιά γενική εὐημερία, ἐνῶ στήν πραγματικότητα βλέπουμε καταστροφή καί ἐξαθλίωση.

Ἡ *ἀπόκρυψη* στήν εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν τῶν στοιχείων γιά τόν ἀριθμό τῶν μετοίκων πού ἐπιστρέφουν, γιά τήν ἀπελπιστική, τήν ἄθλια κατάστασή τους, γιά τήν πλήρη καταστροφή τους, σημαίνει, κύριοι, πώς ἡ κυβέρνηση κάνει *ἀπεγνωσμένες* προσπάθειες *νά κρύψει τήν ἀλήθεια.* Χαμένος κόπος! Ἡ ἀλήθεια δέν κρύβεται! Ἡ ἀλήθεια θά σᾶς ἀναγκάσει νά τήν ἀναγνωρίσετε. Ἡ φτώχια τῶν καταστραμμένων ἀγροτῶν *πού ξαναγύρισαν* στή Ρωσία, ἡ φτώχια τῶν καταστραμμένων ντόπιων κατοίκων τῆς Σιβηρίας θά σᾶς *ἀναγκάσει* νά μιλήσετε γι᾿ αὐτήν.

Γιά νά ἐξηγήσω παραστατικά τό συμπέρασμά μου αὐτό σχετικά μέ τή χρεοκοπία τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς τῆς μετοίκησης, θά παραθέσω ἀκόμη τή γνώμη ἑνός ὑπαλλήλου πού ἐπί 27 χρόνια, — *εἴκοσι ἑφτά χρόνια,* κύριοι! — ὑπηρέτησε στή Σιβηρία στή Διεύθυνση δασῶν, ὑπαλλήλου πού γνώρισε ὅλη τήν κατάσταση τῆς μετοίκησης, ὑπαλλήλου πού *δέν μπόρεσε νά ἀνεχτεῖ* ὅλες τίς ἀσχημίες πού γίνονται στήν ὑπηρεσία μετοίκησης.

Ὁ ὑπάλληλος αὐτός εἶναι ὁ κρατικός σύμβουλος κ. *Α. Ι. Κομαρόφ* πού, ἀφοῦ ὑπηρέτησε 27 χρόνια, δέν μπόρεσε νά μήν ἀναγνωρίσει πώς τό περιβόητο ταξίδι στή Σιβηρία τό 1910 τοῦ

Στολίπιν καί τοῦ Κριβοσέιν, τοῦ πρωθυπουργοῦ καί τοῦ γενικοῦ διευθυντῆ τῆς γεωργίας καί τῆς γαιορύθμισης, ἦταν ἕνα «*ταξίδι-κωμωδία*»—ἡ ἔκφραση εἶναι τοῦ ἴδιου τοῦ κρατικοῦ συμβούλου πού ὑπηρέτησε 27 χρόνια!! Ὁ ὑπάλληλος αὐτός *ἐγκατάλειψε τήν ὑπηρεσία*, μή ἀνεχόμενος τήν ἐξαπάτηση ὅλης τῆς Ρωσίας μέ τέτια «ταξίδια-κωμωδίες» καί ἔβγαλε μιά εἰδική μπροσούρα, ὅπου ἐκθέτει μέ εἰλικρίνεια ὅλη τή λεηλασία, τήν καταλήστευση τοῦ δημοσίου, ὅλο τό παράλογο, τό ἐξωφρενικό, τό ὀλέθριο τῆς πολιτικῆς τῆς μετοίκησης.

Ἡ μπροσούρα αὐτή ἔχει τόν τίτλο «Ἡ ἀλήθεια γιά τή μετοίκηση», βγῆκε στήν Πετρούπολη φέτος, τό 1913 καί κοστίζει 60 καπίκια, ὄχι καί ἀκριβά γιά ἕνα τόσο ἄφθονο ἀποκαλυπτικό ὑλικό. Ὅπως συμβαίνει συνήθως, ἡ κυβέρνησή μας καί στό ζήτημα τῆς μετοίκησης, ὅπως καί σέ ὅλα τά ἄλλα «ζητήματα» καί τούς «τομεῖς διοίκησης», κρύβει μέ ὅλες τίς δυνάμεις της τήν ἀλήθεια καί φοβᾶται νά βγάλει «τ' ἄπλυτα στά φόρα». Ὁ ὑπάλληλος Κομαρόφ ἦταν ἀναγκασμένος *νά κρύβεται* ὅσο καιρό ἦταν στήν ὑπηρεσία, ἦταν ἀναγκασμένος νά γράφει μέ *ψευδώνυμο* τά ἀποκαλυπτικά του γράμματα στίς ἐφημερίδες καί ἡ διοίκηση προσπαθοῦσε νά «*γραπώσει*» τόν ἀνταποκριτή. Δέν ἔχουν ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τή δυνατότητα νά ἐγκαταλείπουν τήν ὑπηρεσία καί νά ἐκδίδουν ἀποκαλυπτικές μπροσοῦρες πού νά λένε τήν ἀλήθεια! Μά καί ἀπό μιά μόνο τέτια μπροσούρα μποροῦμε νά πάρουμε μιά ἰδέα, τί σαπίλα καί τί ἀπερίγραπτη ἐρείπωση βασιλεύει γενικά σ' αὐτό τό «βασίλειο τοῦ σκότους».

Ὁ ὑπάλληλος Α. Ι. Κομαρόφ δέν εἶναι καθόλου ἐπαναστάτης. Κάθε ἄλλο! Ὁ ἴδιος μιλάει γιά τήν καλοπροαίρετη ἔχθρα του πρός τίς θεωρίες τῶν σοσιαλδημοκρατῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν-ἐπαναστατῶν. Ὄχι, εἶναι ἕνας συνηθισμένος καλοπροαίρετος ρῶσος ὑπάλληλος, πού θά τόν ἱκανοποιοῦσε ἀπόλυτα μιά στοιχειώδης τιμιότητα καί ἀξιοπρέπεια. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος ἐχθρικά διακείμενος πρός τήν ἐπανάσταση τοῦ πέντε καί πρόθυμος νά ὑπηρετήσει τήν ἀντεπαναστατική κυβέρνηση.

Καί εἶναι πιό ἀξιοσημείωτο ὅτι καί ἕνας τέτιος ἀκόμη ἄνθρωπος ἔφυγε, ἐγκατάλειψε τήν ὑπηρεσία, ἔριξε πέτρα πίσω του. Δέν μπόρεσε νά ἀνεχτεῖ τό ὅτι ἡ πολιτική τῆς μετοίκησης σημαίνει «*ὁλοκληρωτική καταστροφή* αὐτοῦ πού *λέγεται ὀρθολογική δασική οἰκονομία*» (σελ. 138). Δέν μπόρεσε νά ἀνεχτεῖ τήν «*ἀπαλλοτρίωση* (δηλ. τήν ἀφαίρεση) *ἀπό τούς ντόπιους κατοίκους τῆς κατάλληλης γῆς*», πράγμα πού ὁδηγεῖ στή «*βαθμιαία πτώχευση τοῦ ντόπιου πληθυσμοῦ*» (σελ. 137 καί 138). Δέν μπόρε-

σε νά ἀνεχτεῖ μιά «*τέτια* δ ι α ρ π α γ ή τῆς κρατικῆς περιουσίας ἤ σωστότερα κ α τ α σ τ ρ ο φ ή τῶν χωραφιῶν καί τῶν δασῶν τῆς Σιβηρίας, πού μπροστά της *ὠχριᾶ πραγματικά ἡ λεηλασία τῆς γῆς τῆς Μπασκιρίας* πού ἔγινε παλιότερα» (σελ. 3).

Νά τά συμπεράσματα αὐτοῦ τοῦ ὑπαλλήλου:

«Ἡ Γενική διεύθυνση μετοίκησης ἦταν *ἐντελῶς ἀπροετοίμαστη* γιά τήν ὀργάνωση τῆς δουλιᾶς σέ πλατιά κλίμακα», «ἡ δουλιά ἦταν ἐντελῶς ἀσυστηματοποίητη καί κακῆς ποιότητας». «Δίνονταν χωράφια ἀκατάλληλα γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία, χωρίς νερό ἤ *μέ νερό ἀκατάλληλο γιά πόση*» (σελ. 137).

Ὅταν τό κύμα τῆς μετοίκησης ἀνέβηκε, οἱ ὑπάλληλοι αἰφνιδιάστηκαν. «Κομμάτιασαν τά δημόσια δασικά κτήματα πού μόλις χτές εἶχαν δημιουργηθεῖ» — «ἔπαιρναν ὅ,τι βρισκόταν μπροστά τους — μόνο καί μόνο νά ἐγκαταστήσουν, νά ξεφορτωθοῦν *τ ί ς δ ε κ ά δ ε ς ἐ ξ α ν τ λ η μ έ ν ο υ ς, ἀ π ο κ α μ ω μ έ ν ο υ ς ἀ ν θ ρ ώ π ο υ ς* πού μαζεύονται στό κέντρο μετοίκησης καί στέκουν ὧρες ὁλόκληρες στούς διαδρόμους τῆς Διεύθυνσης μετοίκησης» (σελ. 11).

Νά δυό παραδείγματα. Παραχωροῦν στούς μετοίκους τόν ἀγροτικό συνοικισμό *Κουρίν* πού προοριζόταν γιά τούς μετοίκους. Τό συνοικισμό αὐτό τόν σχηματίζουν ἀπό τά χωράφια πού ἀφαιρέθηκαν ἀπό ἀλλοεθνεῖς κοντά στό ἐργοστάσιο ἁλατιοῦ τοῦ Ἀλτάι. Οἱ ἀλλοεθνεῖς καταληστεύτηκαν. Καί οἱ νεοφερμένοι βρέθηκαν μέ νερό ἁλμυρό, ἀκατάλληλο γιά πόση! Τό δημόσιο ταμεῖο σκορπάει ἄσκοπα χρήματα σέ γαιοτρήσεις γιά νερό. Τοῦ κάκου. Οἱ νεοφερμένοι πηγαίνουν σέ ἀπόσταση *7-8* βέρστια (ἑφτά καί ὀχτώ!) γιά νερό!! (σελ. 101).

Στόν ἀγροτικό συνοικισμό «Βιγεζντνόι» στίς πηγές τοῦ ποταμοῦ Μάνα ἐγκαταστήσανε 30 οἰκογένειες. Ὕστερα ἀπό ἑφτά δύσκολα χρόνια οἱ νεοφερμένοι πείστηκαν ὁριστικά ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀναπτύξουν ἐκεῖ γεωργία. *Σκόρπισαν σχεδόν ὅλοι.* Μερικοί πού ἔμειναν ἀσχολοῦνται μέ τό κυνήγι καί τήν ἁλιεία (σελ. 27).

Στούς ἀγροτικούς συνοικισμούς τῆς περιοχῆς Τσούνο-Ἀνγκάρσκ χαράχτηκαν *ἑ κ α τ ο ν τ ά δ ε ς* κλῆροι, 900, 460 κτλ. Μέτοικοι δέν ὑπάρχουν. Εἶναι ἀδύνατο νά ζήσει κανείς ἐκεῖ. Ράχες, βάλτοι, ἀκατάλληλο νερό.

Καί νά, ὁ δημόσιος ὑπάλληλος Α. Ι. Κομαρόφ λέει τή *δυσάρεστη* γιά τήν κυβέρνηση *ἀλήθεια* σχετικά μέ τούς μετοίκους πού ἐπιστρέφουν, γιά τούς ὁποίους δέν εἶπε λέξη ὁ κ. ὑπουργός Οἰκονομικῶν.

«*Καί δέν γυρίζουν άπλῶς ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄτομα*» — λέει γι' αὐτούς τούς καταστραμμένους καί πάμπτωχους μετοίκους πού ξαναγυρίζουν. — «Ἐπιστρέφει ἕνα στοιχεῖο μέ τέτιες διαθέσεις — γράφει ὁ δημόσιος ὑπάλληλος Κομαρόφ — πού στή μελλοντική ἐπανάσταση, ἄν γίνει τέτια, πρόκειται νά παίξει τρομερό ρόλο... Δέν ἐπιστρέφει ἐκεῖνος πού σέ ὅλη τή ζωή του ἦταν ἐργάτης γῆς... ἐπιστρέφει ὁ χτεσινός νοικοκύρης, αὐτός πού ποτέ δέν μποροῦσε καί νά σκεφτεῖ ἀκόμη πώς αὐτός καί ἡ γῆ μποροῦν νά ὑπάρχουν χωριστά καί ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πού μέ τό δίκιο του νιώθει θανάσιμη προσβολή, γιατί δέν μπόρεσαν νά τόν ἀποκαταστήσουν, μά μπόρεσαν μόνο νά τόν καταστρέψουν, — ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι τρομερός γιά κά θε κρατικό καθεστώς» (σελ. 74).

Αὐτά γράφει ὁ δημόσιος ὑπάλληλος κ. Κομαρόφ, πού αἰσθάνεται φρίκη ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση. Ἄδικα νομίζει ὁ κ. Κομαρόφ πώς μόνο *τσιφλικάδικα* «κρατικά καθεστῶτα» μπορεῖ νά ὑπάρχουν. Τά καλύτερα καί τά πιό πολιτισμένα κράτη τά βγάζουν πέρα *καί χωρίς* τσιφλικάδες. Θά τά κατάφερνε χωρίς αὐτούς καί ἡ Ρωσία πρός ὄφελος τοῦ λαοῦ.

Ὁ Κομαρόφ ἀποκαλύπτει τήν *καταστροφή* τῶν ντόπιων κατοίκων. Ἡ «ἀφορία» — καί γιά νά λέμε τήν ἀλήθεια: ἡ *πείνα* — ἄρχισε κιόλας νά κάνει τήν ἐμφάνισή της, ἐξαιτίας τῆς καταλήστευσης αὐτῆς τῶν ντόπιων κατοίκων, ἀκόμη καί στήν «Ἰταλία τῆς Σιβηρίας», δηλ. στήν ἐπαρχία Μινουσίνσκ. Ὁ κ. Κομαρόφ ἀποκαλύπτει τήν καταλήστευση τοῦ δημόσιου ταμείου ἀπό τούς ἐργολάβους, ἀπό τούς ἐντελῶς εἰκονικούς, δηλαδή πλαστούς ἀπολογισμούς καί σχέδια πού φτιάχνουν οἱ ὑπάλληλοι, τά ἄχρηστα ἔργα τους, ὅπως τό κανάλι τοῦ Ὄμπ-Γενισέι πού καταβρόχθισε ἑκατομμύρια, τή διασπάθιση *ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ρουβλιῶν.*

Ὅλη αὐτή ἡ ἱστορία τῆς μετοίκησης — λέει ὁ θεοσεβούμενος καί σεμνός ὑπάλληλος — «*εἶναι ἕνα πραγματικό καί ἄσχημο ἀνέκδοτο*» (σελ. 134).

Νά ποιά εἶναι *ἡ ἀλήθεια* γιά τούς μετοίκους *πού ξαναγύρισαν,* γιά τήν ὁποία δέν εἶπε λέξη ὁ κ. ὑπουργός Οἰκονομικῶν! Νά ποιά εἶναι στήν *πραγματικότητα* ἡ πλήρης *χρεοκοπία* τῆς πολιτικῆς τῆς μετοίκησης! Καταστροφή καί φτώχια *καί* στή Ρωσία *καί* στή Σιβηρία. Λεηλασία τῆς γῆς, *καταστροφή* τῶν δασῶν, ψεύτικοι ἀπολογισμοί, ψευτιά καί ὑποκρισία τῶν ἁρμοδίων.

Θά περάσω στό ζήτημα τῶν χοῦτορ.

Ὅπως καί γιά τή μετοίκηση, ἡ εἰσηγητική ἔκθεση τοῦ κ. ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν μᾶς δίνει καί γιά τό ζήτημα αὐτό ἐξίσου γενικά στοιχεῖα (ἤ μᾶλλον *δῆθεν*-στοιχεῖα) πού δέν λένε τίποτε καί εἶναι γεμάτα γραφειοκρατική ὑποκρισία.

Μᾶς λένε πώς τό 1912 πάνω ἀπό 1½ (ἑνάμιση) ἑκατομμύριο ἀγροτικά νοικοκυριά ἀποχώρησαν κιόλας όριστικά ἀπό τήν κοινότητα, πώς πάνω ἀπό ἕνα ἑκατομμύριο ἀγροτικά νοικοκυριά χώρισαν καί μετατράπηκαν σέ χοῦτορ.

Σχετικά ὅμως μέ τήν πραγματική κατάσταση τοῦ νοικοκυριοῦ τῶν ἀγροτῶν πού σχημάτισαν χοῦτορ δέν γίνεται *πουθενά* λόγος στίς κυβερνητικές ἐκθέσεις, δέν ἀναφέρεται οὔτε μιά *σωστή* λέξη!!

Στό μεταξύ ξέρουμε πιά τώρα ἀπό περιγραφές πού δίνουν γιά τή νέα γαιορύθμιση τίμιοι παρατηρητές (σάν τό μακαρίτη Ἰβάν Ἀντρέγεβιτς Κονοβάλοφ), καθώς καί ἀπό δικές μας παρατηρήσεις πάνω στό χωριό καί πάνω στήν ἀγροτική ζωή, πώς ὑπάρχουν δυό ἐντελῶς διαφορετικές κατηγορίες *χουτοριάνων*. Ἡ κυβέρνηση, μπερδεύοντας τίς κατηγορίες αὐτές, παραθέτοντας ξερά στοιχεῖα, δέν κάνει ἄλλο παρά νά ἐξαπατᾶ τό λαό.

Ἡ μιά κατηγορία χουτοριάνων, ἡ μηδαμινή μειοψηφία, εἶναι εὔποροι μουζίκοι, κουλάκοι, πού καί πρίν τή νέα γαιορύθμιση ζοῦσαν θαυμάσια. Οἱ ἀγρότες αὐτοί, ξεχωρίζοντας ἀπό τή μάζα καί ἀγοράζοντας τούς κλήρους τῆς φτωχολογιᾶς, πλουτίζουν, ἀναμφισβήτητα, σέ βάρος τῶν ἄλλων, καταστρέφοντας καί ὑποδουλώνοντας ἀκόμη περισσότερο τή μάζα τοῦ πληθυσμοῦ. Μά τέτιοι χουτοριάνοι, ἐπαναλαβαίνω, εἶναι *πολύ λίγοι*.

Κυριαρχεῖ, καί κυριαρχεῖ σέ τεράστια κλίμακα, ἡ δεύτερη κατηγορία χουτοριάνων — οἱ φτωχοί, οἱ καταστραμμένοι ἀγρότες πού πῆγαν στά χοῦτορ ἀπό ἀνάγκη, γιατί δέν εἶχαν ποῦ νά πᾶνε. «Ἀφοῦ δέν μποροῦμε νά πᾶμε πουθενά ἀλλοῦ, ἄς πᾶμε τουλάχιστο στά χοῦτορ» — ἔτσι λένε οἱ ἀγρότες αὐτοί. Πεινασμένοι καί τυραννισμένοι ἀπό τό πάμπτωχο νοικοκυριό τους, πιάστηκαν ἀπό τήν τελευταία σανίδα σωτηρίας γιά νά πάρουν τό ἐπίδομα μετοίκησης καί τό δάνειο ἀποκατάστασης. Σπαρταρᾶνε στά χοῦτορ σάν τό ψάρι στόν πάγο· πουλᾶνε ὅλο τό γέννημά τους γιά νά συγκεντρώσουν τό ποσό πού πρέπει νά καταβάλουν στήν τράπεζα· πάντα βρίσκονται χρεωμένοι· τούς δέρνει ἡ δυστυχία· ζοῦνε ὅπως οἱ ζητιάνοι· τούς *διώχνουν* ἀπό τά χοῦτορ, γιατί *δέν πληρώνουν τό χρέος τους* καί μετατρέπονται τελικά σέ ἄστεγους πλάνητες.

Ἄν ἡ ἐπίσημη στατιστική, ἀντί νά μᾶς παρουσιάζει εἰκόνες μιᾶς ἐπινοημένης εὐημερίας, πού δέν λένε τίποτε, ἄν ἡ στατιστική αὐτή μᾶς ἔδινε τόν ἀληθινό ἀριθμό αὐτῶν τῶν *φτωχῶν χουτοριάνων*, πού ζοῦν μέσα σέ χαμοκάλυβα, πού βάζουν τά ζῶα τους στό ἴδιο μέρος, ὅπου ρέβουν οἱ ἄνθρωποι, ὑποσιτισμένοι,

μέ τά ρακένδυτα καί ἄρρωστα παιδιά τους, τότε θά βλέπαμε τήν «*ἀλήθεια γιά τά χοῦτορ*».

Μά αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό ζήτημα, πώς ἡ κυβέρνηση κρύβει μέ ὅλες τίς δυνάμεις της αὐτή τήν ἀλήθεια γιά τά χοῦτορ. Τούς ἀνεπηρέαστους, ἀντικειμενικούς παρατηρητές τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς τούς καταδιώκουν καί τούς ἐξορίζουν ἀπό τό χωριό. Οἱ ἀγρότες πού γράφουν στίς ἐφημερίδες ἀντιμετωπίζουν τέτια αὐθαιρεσία, τέτιες πιέσεις καί διωγμούς ἀπό μέρους τῆς ἀστυνομίας καί τῶν ἀρχῶν, πού εἶναι πρωτοφανεῖς ἀκόμη καί γιά τή Ρωσία.

Τή χούφτα τῶν πλούσιων-χουτοριάνων τήν παρουσιάζουν γιά μάζα ἀγροτῶν πού πλουτίζει! Τίς ἐπίσημες ψευδολογίες γιά τούς κουλάκους τίς παρουσιάζουν σάν ἀλήθεια γιά τό χωριό! Μά ἡ κυβέρνηση δέν θά πετύχει νά κρύψει τήν ἀλήθεια. Οἱ προσπάθειες τῆς κυβέρνησης νά κρύψει τήν ἀλήθεια γιά τό καταστραμμένο καί τό πεινασμένο χωριό προκαλοῦν μόνο τή δικαιολογημένη *ὀργή* καί *ἀγανάκτηση* ἀνάμεσα στήν ἀγροτιά. Ὅταν λιμοκτονοῦν δεκάδες ἑκατομμύρια ἀγρότες, ὅπως ἔγινε πέρσι καί πρόπερσι, τό γεγονός αὐτό ἀποκαλύπτει καλύτερα ἀπό μακροσκελῆ ἐπιχειρήματα τήν ψευτιά καί τήν ὑποκρισία τῶν μύθων γιά εὐεργετική ἐπίδραση τῶν χοῦτορ. Τό γεγονός αὐτό δείχνει πεντακάθαρα πώς τό ρωσικό χωριό *καί ὕστερα* ἀπό τήν ἀλλαγή τῆς κυβερνητικῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς *καί ὕστερα* ἀπό τίς πολυθρύλητες στολιπινικές μεταρυθμίσεις ἐξακολουθεῖ νά παραμένει ἕνα χωριό πού τό τσακίζει ἡ καταπίεση, ἡ ἐκμετάλλευση, ἡ φτώχια καί ἡ ἀνομία, ὅπως καί στόν καιρό τῆς δουλοπαροικίας. Ἡ «*νέα*» ἀγροτική πολιτική τοῦ Συμβουλίου τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν ἄφησε ἄθικτους τούς *παλιούς* τσιφλικάδες καί τό ζυγό τῶν τεράστιων τσιφλικιῶν τους, πού ἀποτελοῦνται ἀπό χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες ντεσιατίνες. Ἡ «νέα» ἀγροτική πολιτική πλούτισε τούς *παλιούς* τσιφλικάδες καί μιά χούφτα τῆς ἀστικῆς τάξης τοῦ χωριοῦ, καταστρέφοντας ἀκόμη περισσότερο τή μάζα τῶν ἀγροτῶν.

«Ποντάρουμε στούς δυνατούς» — ἀναφωνοῦσε ὁ μακαρίτης Στολίπιν, ἐξηγώντας καί δικαιολογώντας τήν ἀγροτική του πολιτική. Τά λόγια αὐτά ἀξίζει νά τά σημειώσουμε καί νά τά θυμόμαστε σάν πολύ σπάνια γιά τήν εἰλικρίνειά τους λόγια ὑπουργοῦ πού ἀποτελοῦν ἐξαίρεση ἀπ' τό γενικό κανόνα. Οἱ ἀγρότες κατάλαβαν καλά αὐτά τά εἰλικρινῆ λόγια καί δοκίμασαν στήν καμπούρα τους τή σημασία τους, πού συνίσταται στό ὅτι καί οἱ *νέοι* νόμοι καί ἡ *νέα* ἀγροτική πολιτική εἶναι νόμοι *γιά τούς πλούσιους* καί ἀπό τούς *πλούσιους* συνταγμένοι, εἶναι πολιτική γιά τούς *πλούσιους* καί ἀπό τούς *πλούσιους* ἐφαρμοζόμενη. Οἱ ἀγρό-

τες κατάλαβαν τήν «*απλή*» μηχανή, ὅτι ἡ Δούμα τῶν ἀφεντάδων δίνει καί νόμους τῶν ἀφεντάδων, ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶναι ὄργανο τῆς θέλησης καί ὄργανο τῆς κυριαρχίας τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων πάνω στή Ρωσία.

Ἄν *αὐτό* ἤθελε νά διδάξει ὁ Στολίπιν στούς ἀγρότες μέ τό «περίφημό» του (περίφημο γιά τήν αἰσχρότητά του) ἀπόφθεγμα: «ποντάρουμε στούς δυνατούς», εἴμαστε βέβαιοι πώς ὁ Στολίπιν βρῆκε καί θά βρεῖ καλούς μαθητές μέσα στή μάζα τῶν καταστραμμένων καί τῶν ἀγανακτισμένων, πού, ἀφοῦ κατάλαβαν καλά *πάνω σέ ποιόν* ποντάρει ἡ κυβέρνηση, θά καταλάβουν ἀκόμη καλύτερα *πάνω σέ ποιόν* πρέπει νά ποντάρουν *αὐτοί*: πάνω στήν ἐργατική τάξη καί στήν πάλη της γιά τή λευτεριά.

Γιά νά μή μιλάω ἀβάσιμα, θά παραθέσω μερικά παραδείγματα πού τά πῆρε ἀπό τή ζωντανή πραγματικότητα ἕνας τόσο ἱκανός καί ἀφοσιωμένος στή δουλιά του παρατηρητής, ὅπως ὁ Ἰβάν Ἀντρέγεβιτς Κονοβάλοφ (Ἰβάν Κονοβάλοφ: «Σκίτσα ἀπό τό σημερινό χωριό», Πετρούπολη 1913. Τιμή 1 ρούβλι καί 50 καπίκια. Στά ἀναφερόμενα ἀποσπάσματα σημειώνεται καί ἡ σελίδα).

Στό νομό Λίβνο τοῦ κυβερνείου Ὀριόλ χωρίστηκαν σέ χοῦτορ τέσσερα τσιφλίκια: τοῦ μεγάλου πρίγκιπα Ἀντρέι Βλαντιμίροβιτς 5.000 ντεσιατίνες, τοῦ Πολιακόφ 900 ντεσιατίνες, τοῦ Ναμπόκοφ 400 ντεσιατίνες, τοῦ Κόρφ 600 ντεσιατίνες. Σύνολο περίπου 7.000 ντεσιατίνες. Ἡ ἔκταση κάθε χοῦτορ καθορίστηκε σέ 9 ντεσιατίνες καί μόνο σέ ἐξαιρετική περίπτωση μέχρι 12 ντεσιατίνες, ἔτσι πού συνολικά ἔχουμε πάνω ἀπό *ἑξακόσια* χοῦτορ.

Γιά νά ἐξηγήσω πιό παραστατικά τή σημασία αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν, θά παραθέσω στοιχεῖα ἀπό τήν ἐπίσημη στατιστική τοῦ 1905 σχετικά μέ τό κυβερνεῖο τοῦ Ὀριόλ. *Πέντε* εὐγενεῖς σέ αὐτό τό κυβερνεῖο εἶχαν *143.446* ντεσιατίνες γῆς, δηλαδή κατά μέσο ὅρο ἀπό *28 χιλιάδες ντεσιατίνες* ὁ καθένας. Εἶναι φανερό πώς τέτια τεράστια τσιφλίκια δέν καλλιεργοῦνται ὁλοκληρωτικά ἀπό τούς κατόχους τους, ἀλλά χρησιμεύουν μόνο γιά τήν καταπίεση καί τήν ὑποδούλωση τῶν ἀγροτῶν. Τό 1905 στό κυβερνεῖο Ὀριόλ ὑπῆρχαν 44$^1/_2$ χιλιάδες νοικοκυριά πρώην κολλήγων μέ κλῆρο ὥς 5 ντεσιατίνες τό νοικοκυριό. Τά νοικοκυριά αὐτά εἶχαν 173 χιλ. ντεσιατίνες γῆς. Κάθε τσιφλικάς εἶχε *28 χιλιάδες ντεσιατίνες* καί κάθε φτωχός «*κολλῆγος*» μουζίκος *4 ντεσιατίνες*.

Στό κυβερνεῖο Ὀριόλ εὐγενεῖς μέ 500 ντεσιατίνες γῆς καί πάνω ἦταν τό 1905 *3 7 8* ἄτομα καί εἶχαν συνολικά *5 9 2* χιλιάδες ντεσιατίνες γῆς, δηλ. στόν καθένα ἀναλογοῦσαν κατά μέσο

ὅρο *χίλιες πεντακόσιες ντεσιατίνες* καί πάνω. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, τά νοικοκυριά τῶν «*πρώην κολλήγων*» στό κυβερνεῖο Ὀριόλ μέ κλῆρο ὥς 7 ντεσιατίνες τό νοικοκυριό ἔφταναν τίς 124 χιλιάδες· τά νοικοκυριά αὐτά εἶχαν 647 χιλιάδες ντεσιατίνες, δηλ. ἀπό *5 ντεσιατίνες* τό νοικοκυριό.

Ἀπ' αὐτό μπορεῖ κανείς νά καταλάβει πόσο φοβερά καταπιέζονται οἱ ἀγρότες τοῦ Ὀριόλ ἀπό τά φεουδαρχικά τσιφλίκια καί πώς τά *τέσσερα* τσιφλίκια τοῦ νομοῦ Λίβνο πού μετατράπηκαν σέ χοῦτορ εἶναι σταγόνα στόν ὠκεανό τῆς ἀνέχειας καί τῆς φτώχιας. Καί πῶς ζοῦν οἱ ἀγρότες τῶν χοῦτορ μέ τίς ἐννιά τους ντεσιατίνες;

Ἡ τιμή γιά κάθε ντεσιατίνα γῆς καθορίστηκε σέ 220 ρούβλια. Κάθε χρόνο πρέπει νά πληρώνουν 118 ρούβλια καί 80 καπίκια (δηλ. περίπου 20 ρούβλια γιά κάθε καλλιεργούμενη ντεσιατίνα). Ὁ φτωχός ἀγρότης δέν εἶναι σέ θέση νά πληρώσει τόσα χρήματα. Δίνει σέ χαμηλή τιμή μέ νοίκι ἕνα μέρος τῆς γῆς του, ἀρκεῖ νά ἐξοικονομήσει λίγα χρήματα. Πουλᾶ ὅλο τό γέννημα γιά νά καταβάλει τή δόση στήν τράπεζα. Δέν τοῦ μένει τίποτε, οὔτε γιά σπόρο, οὔτε γιά φαΐ. Δανείζεται, ὑποδουλώνεται ξανά. Ἔχει μόνο ἕνα ἄλογο, τήν ἀγελάδα τήν πούλησε. Τά ἐργαλεῖα γιά τήν καλλιέργεια εἶναι παλιά. Γιά βελτίωση τοῦ νοικοκυριοῦ οὔτε σκέψη μπορεῖ νά γίνει. «Τά παιδάκια ξέχασαν ὄχι μόνο πῶς τρῶνε τό γάλα, ἀλλά καί τί χρῶμα ἔχει» (σελ. 198). Τό νοικοκύρη πού δέν πληρώνει στήν προθεσμία τό χρέος τόν διώχνουν ἀπό τό κτῆμα καί ἡ καταστροφή ἐπέρχεται ὁλοκληρωτική.

Ὁ κ. ὑπουργός Οἰκονομικῶν προσπάθησε μέ ἀταραξία νά ἀποκρύψει στήν εἰσηγητική του ἔκθεση τήν καταστροφή αὐτή τῶν ἀγροτῶν μέ τή νέα γαιορύθμιση ἤ, σωστότερα, μέ τό νέο ξεχαρβάλωμα τῆς γαιορύθμισης.

Στή σελ. 57 τοῦ δεύτερου μέρους τῆς εἰσηγητικῆς ἔκθεσης ὁ κ. ὑπουργός παραθέτει ἐπίσημα στοιχεῖα γιά τόν ἀριθμό τῶν ἀγροτῶν πού πούλησαν τή γῆ τους μέχρι τό τέλος τοῦ 1911. Ὁ ἀριθμός αὐτός εἶναι *385.407 οἰκογένειες*.

Καί ὁ κ. ὑπουργός «*παρηγορεῖ*»: ὁ ἀριθμός τῶν ἀγοραστῶν (362.840) «*πλησιάζει πολύ τόν ἀριθμό τῶν πωλητῶν*» (385.407). Σέ κάθε πωλητή ἀναλογοῦν 3,9 ντεσιατίνες, ἐνῶ σέ κάθε ἀγοραστή 4,2 ντεσιατίνες (σελ. 58 τῆς εἰσηγητικῆς ἔκθεσης).

Μά τί τό παρήγορο ὑπάρχει ἐδῶ; Πρῶτο, ἀκόμη καί αὐτά τά ἐπίσημα στοιχεῖα δείχνουν ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν ἀγοραστῶν εἶναι *μ ι κ ρ ό τ ε ρ ο ς* ἀπό τόν ἀριθμό τῶν πωλητῶν. Συνεπῶς, ἡ καταστροφή καί ἡ φτώχια τοῦ χωριοῦ μεγαλώνουν. Καί, δεύτερο,

ποιός τάχα δέν ξέρει ὅτι οἱ ἀγοραστές τῶν κλήρων καταστρατηγοῦν τό νόμο πού ἀπαγορεύει τήν ἀγορά πάνω ἀπό ἕνα μικρό ὅριο, ἀγοράζοντας στό ὄνομα τῶν γυναικῶν τους, τῶν συγγενῶν τους, στό ὄνομα εἰκονικῶν προσώπων;; Ποιός δέν ξέρει πώς οἱ ἀγρότες ἔχουν, ἀπό ἀνάγκη, ἀναπτύξει πάρα πολύ τό σύστημα πώλησης τῆς γῆς μέ τή μορφή διάφορων ἄλλων συναλλαγῶν, ὅπως εἶναι ἡ ἐκμίσθωση κτλ.; Ρίξτε μιά ματιά π.χ. στά ἄρθρα τοῦ μισοκαντέτου μισοοχτωβριστῆ πρίγκιπα Ὀμπολένσκι στό περιοδικό «Ρούσκαγια Μίσλ» καί θά δεῖτε ὅτι κι᾽ αὐτός ἀκόμη ὁ τσιφλικάς πού ἔχει πέρα γιά πέρα τσιφλικάδικες ἀντιλήψεις, ἀναγνωρίζει τό γεγονός τῆς *τεράστιας* ἀγορᾶς κλήρων ἀπό τούς πλούσιους καί τῆς *κάλυψης* αὐτῆς τῆς ἀγορᾶς μέ χίλιες δυό διάφορες καταστρατηγήσεις τοῦ νόμου!!

Ὄχι, κύριοι! Ἡ «νέα» ἀγροτική πολιτική τῆς κυβέρνησης καί τῶν εὐγενῶν εἶναι τό *πᾶν* πού μποροῦσαν νά κάνουν οἱ κύριοι εὐγενεῖς, διατηρώντας ἄθικτη τήν ἰδιοκτησία τους καί τά ἔσοδά τους (συχνά μάλιστα *αὐξάνοντας* τά ἔσοδά τους μέ τό *παραφούσκωμα* τῶν τιμῶν πώλησης τῆς γῆς καί μέ χίλια δυό εὐεργετήματα τῆς «ἀγροτικῆς τράπεζας» πρός τούς εὐγενεῖς).

Καί αὐτό τό «*πᾶν*» τῶν εὐγενῶν ἀποδείχτηκε ἕνα *τίποτε*. Τό χωριό καταστράφηκε ἀκόμη περισσότερο, *ἀγανάκτησε* ἀκόμη περισσότερο. Ἡ ἀγανάκτηση στό χωριό εἶναι φοβερή. Αὐτό πού ὀνομάζουν ἀλητεία εἶναι συνέπεια κυρίως τῆς ἀπίστευτης ἀγανάκτησης τῶν ἀγροτῶν καί τῶν *π ρ ώ τ ω ν* μορφῶν *διαμαρτυρίας τους*. Κανενός εἴδους διωγμοί, κανενός εἴδους βαρύτερες τιμωρίες δέν θά πνίξουν αὐτή τήν ἀγανάκτηση καί αὐτή τή διαμαρτυρία τῶν ἑκατομμυρίων πεινασμένων ἀγροτῶν, πού τούς καταστρέφουν τώρα οἱ «γαιορυθμιστές» μέ πρωτοφανή ταχύτητα, βαναυσότητα καί σκληρότητα.

Ὄχι, ἡ ἀγροτική πολιτική τῶν εὐγενῶν ἤ τοῦ Στολίπιν δέν ἀποτελεῖ διέξοδο, ἀλλά μόνο ἕνα πιό βασανιστικό *ἀντίκρυσμα* νέας *λύσης* τοῦ προβλήματος τῆς γῆς στή Ρωσία. Ποιά πρέπει νά εἶναι αὐτή ἡ λύση, τό δείχνει ἔμμεσα ἀκόμη καί ἡ τύχη τῆς Ἰρλανδίας, ὅπου, ὕστερα ἀπό χιλιάδες ἀναβολές, κωλυσιεργίες καί ἐμπόδια ἀπό μέρους τῶν τσιφλικάδων, ἡ γῆ πέρασε ὡστόσο στά χέρια τῶν φάρμερ.

Τό ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος στή Ρωσία τό δείχνουν, παραστατικότερα ἀπ᾽ ὅλα, τά στοιχεῖα γιά τή μεγάλη τσιφλικάδικη γαιοκτησία. Τά στοιχεῖα αὐτά βρίσκονται στήν ἐπίσημη, στήν κυβερνητική στατιστική τοῦ 1905 καί σ᾽ αὐτά πρέπει ὁπωσδήποτε νά δόσει προσοχή ὅποιος ἐνδιαφέρε-

ται σοβαρά γιά τήν τύχη τῆς ρωσικῆς ἀγροτιᾶς καί γιά τήν κατάσταση πού ἐπικρατεῖ σέ ὅλη τήν πολιτική τῆς χώρας μας.

Ἄς ρίξουμε μιά ματιά στή μεγάλη τσιφλικάδικη γαιοκτησία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας. Πάνω ἀπό 500 ντεσιατίνες ἔχουν *27.833* τσιφλικάδες καί οἱ τσιφλικάδες αὐτοί συγκεντρώνουν *62 ἑκατομμύρια ντεσιατίνες γῆς!!* Προσθέτοντας ἐδῶ τή γῆ τῆς τσαρικῆς οἰκογένειας καί τά πολύ μεγάλα κτήματα τῶν ἐργοστασιαρχῶν τῶν Οὐραλίων, ἔχουμε *70 ἑκατομμύρια ντεσιατίνες* σέ λιγότερους ἀπό *30.000* τσιφλικάδες. Αὐτό δίνει κατά μέσο ὅρο πάνω ἀπό *2.000* ντεσιατίνες στόν κάθε μεγάλο τσιφλικά. Μέχρι ποιά ἔκταση φτάνουν τά λατιφούντια, δηλαδή τά μεγαλύτερα κτήματα στή Ρωσία, φαίνεται ἀπό τό ὅτι *699* τσιφλικάδες ἔχουν πάνω ἀπό *10 χιλιάδες ντεσιατίνες* ὁ καθένας καί ὅλοι μαζί 20.798.504 ντεσιατίνες. Σέ καθένα ἀπ' αὐτούς τούς μεγιστάνες ἤ ἄρχοντες ἀναλογοῦν σχεδόν *30 χιλιάδες ντεσιατίνες* (29.754)!!

Δέν εἶναι εὔκολο νά βρεῖ κανείς στήν Εὐρώπη, μά ἀκόμη καί σ' ὅλο τόν κόσμο, χώρα ὅπου νά ἔχει διατηρηθεῖ σέ τέτιες τερατώδεις διαστάσεις ἡ μεγάλη τσιφλικάδικη γαιοκτησία.

Καί τό πιό σπουδαῖο εἶναι ὅτι μόνο σ' ἕνα μέρος τῆς γῆς αὐτῆς ἀσκεῖται καπιταλιστική οἰκονομία, δηλ. καλλιέργεια τῆς γῆς μέ μισθωτούς ἐργάτες καί μέ σύνεργα τοῦ ἰδιοκτήτη, ἐνῶ στό μεγαλύτερο μέρος ἡ οἰκονομία διεξάγεται μέ *δουλοπαροικιακό τρόπο*, δηλαδή οἱ τσιφλικάδες ὑποδουλώνουν τούς ἀγρότες, ὅπως γινόταν καί πρίν ἀπό ἑκατό, τριακόσια καί πεντακόσια χρόνια, ἀναγκάζοντάς τους νά καλλιεργοῦν τήν τσιφλικάδικη γῆ μέ τό *δικό τους* ἄλογο, μέ τά *δικά τους ἐργαλεῖα.*

Αὐτός δέν εἶναι καπιταλισμός. Δέν εἶναι εὐρωπαϊκός τρόπος οἰκονομίας, κύριοι δεξιοί καί ὀχτωβριστές, πάρτε το αὐτό ὑπόψη, ἐσεῖς πού καυχιέστε ὅτι ἐπιθυμεῖτε νά «ἐξευρωπαΐσετε» (δηλ. νά αναδιοργανώσετε μέ εὐρωπαϊκό τρόπο) τή γεωργία στή Ρωσία! Ὄχι, αὐτό δέν εἶναι καθόλου εὐρωπαϊκός τρόπος. Εἶναι *ἀρχαῖος κινεζικός, τουρκικός, δουλοπαροικιακός* τρόπος.

Αὐτό δέν εἶναι τελειοποίηση τῆς οἰκονομίας, ἀλλά ἔγγειος τοκογλυφία. Εἶναι ἡ παλιά, παμπάλαια ὑποδούλωση. Ὁ φτωχός ἀγρότης, παραμένοντας φτωχός καί μισοπεινασμένος ἀκόμη καί στήν καλύτερη χρονιά, ἔχοντας ἕνα ἀδύνατο, πεινασμένο ἄλογο, ἔχοντας παλιά, ἐλεεινά, ἄθλια ἐργαλεῖα, ὑποδουλώνεται στόν τσιφλικά, στόν «*ἄρχοντα*», γιατί ὁ μουζίκος δέν ἔχει πῶς νά ζήσει.

Ὁ «ἄρχοντας» δέν θά δόσει οὔτε τή γῆ γιά νοίκιασμα, οὔτε πέρασμα, οὔτε ποτίστρα, οὔτε λειβάδια, οὔτε ξυλεία, ἄν ὁ ἀγρό-

της δέν δεχτεῖ τήν ὑποδούλωση. Πιάνουν τόν ἀγρότη γιά «παράνομη» ὑλοτόμηση. Καί τί γίνεται; Τόν σακατεύουν στό ξύλο οἱ φύλακες, οἱ τσερκέζοι κτλ., καί ὕστερα ὁ «*ἄρχοντας*» πού στή Δούμα βγάζει φλογερούς λόγους γιά πρόοδο τῆς γεωργίας μας καί γιά μίμηση τῆς Εὐρώπης, ὁ ἄρχοντας αὐτός προτείνει στό σακατεμένο μουζίκο νά διαλέξει: ἤ πήγαινε στή φυλακή ἤ καλλιέργησε, ὄργωσε, σπεῖρε καί θέρισε δυό ἤ τρεῖς ντεσιατίνες! Τό ἴδιο γίνεται γιά τίς ἀγροζημίες. Τό ἴδιο γιά τό στάρι πού δανείζεται γιά τό χειμώνα. Τό ἴδιο γιά τά λειβάδια, τά βοσκοτόπια καί τά λοιπά πού τέλος δέν ἔχουν.

Αὐτό δέν εἶναι μεγάλο νοικοκυριό τῶν τσιφλικάδων. Εἶναι *ὑποδούλωση* τοῦ μουζίκου. Εἶναι *δουλοπαροικιακή* ἐκμετάλλευση ἑκατομμυρίων ἐξαθλιωμένων ἀγροτῶν ἀπό μέρους τῶν τσιφλικάδων, πού γίνεται μέ τά τσιφλίκια χιλιάδων ντεσιατίνων, μέ τά τσιφλίκια πού στρίμωξαν ἀπό ὅλες τίς μεριές καί ἔπνιξαν τό μουζίκο!!

Τά χοῦτορ σώζουν μιά χούφτα πλούσιους. Ἀντίθετα ἡ μάζα πεινάει ὅπως καί πρῶτα. Γιατί στήν Εὐρώπη, κύριοι τσιφλικάδες, δέν ὑπάρχουν ἀπό καιρό τώρα λιμοί; Γιατί ἐκεῖ μόνο στόν καιρό τῆς δουλοπαροικίας ὑπῆρχαν τέτιοι φρικτοί λιμοί, ὅπως οἱ δικοί μας τό 1910-1911;

Ἐπειδή στήν Εὐρώπη δέν ὑπάρχει δουλοπαροικιακός ζυγός. Στήν Εὐρώπη ὑπάρχουν πλούσιοι καί μεσαῖοι ἀγρότες, ὑπάρχουν ἐργάτες γῆς, μά δέν ὑπάρχουν τά ἑκατομμύρια τῆς ὁλοκληρωτικά καταστραμμένης, ἐξαθλιωμένης καί ζαλισμένης ἀπό τό προαιώνιο ρήμαγμα καί τά βάσανα ἀγροτιᾶς, τῆς ἀγροτιᾶς πού εἶναι χωρίς δικαιώματα, ἐξουθενωμένη καί ἐξαρτημένη ἀπό τόν «ἄρχοντα»!

Τί πρέπει λοιπόν νά κάνουμε; Ποῦ βρίσκεται ἡ διέξοδος;

Ἡ διέξοδος εἶναι μία: νά ἀπαλλαγεῖ τό χωριό ἀπό τό ζυγό τῶν φεουδαρχικῶν αὐτῶν λατιφούντιων, νά περάσουν αὐτά τά *ἑβδομήντα ἑκατομμύρια* ντεσιατίνες γῆς ἀπό τούς τσιφλικάδες στούς ἀγρότες καί νά περάσουν μάλιστα χωρίς ἀποζημίωση.

Μόνο αὐτή ἡ διέξοδος θά ἔκανε τή Ρωσία νά μοιάζει πραγματικά μέ εὐρωπαϊκή χώρα. Μόνο αὐτή ἡ διέξοδος θά ἔδινε τή δυνατότητα στά ἑκατομμύρια τῆς ρωσικῆς ἀγροτιᾶς νά ἀναπνεύσουν καί νά συνέλθουν. Μόνο αὐτή ἡ διέξοδος θά ἔδινε τή δυνατότητα νά μετατραπεῖ ἡ Ρωσία ἀπό χώρα φτωχῶν ἀγροτῶν, πού τούς τσακίζει ἡ τσιφλικάδικη ὑποδούλωση καί πού αἰώνια πεινᾶνε, σέ χώρα «εὐρωπαϊκῆς προόδου», ἀπό χώρα ἀγράμματων σέ χώρα γραμματισμένων, ἀπό χώρα τῆς καθυστέρησης καί τῆς

ἀπελπιστικῆς στασιμότητας σέ χώρα ἱκανή νά ἀναπτύσσεται καί νά τραβάει μπροστά, ἀπό χώρα χωρίς δικαιώματα καί σκλάβα σέ χώρα ἐλεύθερη.

Καί τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἀναγνωρίζοντας ὅτι ἔξω ἀπό τούς ἐλεύθερους, τούς δημοκρατικούς θεσμούς, δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ἄλλος δρόμος πρός τό σοσιαλισμό, ὑποδείχνει, σάν διέξοδο ἀπό τό ἀδιέξοδο ὅπου ὁδήγησε ξανά τή Ρωσία ἡ κυβέρνηση μέ τήν ἀγροτική πολιτική της, τό πέρασμα στούς ἀγρότες ὅλης τῆς τσιφλικάδικης γῆς χωρίς ἀποζημίωση, τήν κατάκτηση τῆς πλήρους πολιτικῆς ἐλευθερίας μέ μιά νέα ἐπανάσταση.

Γράφτηκε ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Ἰούνη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1930 στή 2η-3η ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν, τόμ. XVI

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΜΙΑΝ ΑΝΑΛΗΘΕΙΑ

(ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ)

Τήν ἐμφάνιση τῶν ἄρθρων τοῦ Λ. Μάρτοφ στή «Λούτς», ὅπου ὑπόσχεται νά ἐξετάσει τό ζήτημα τῆς «οὐσίας τῆς σημερινῆς διαμάχης ἀπό τή σκοπιά τῆς τακτικῆς», θά ἔπρεπε νά τή χαιρετίσει κανείς ἀπό κάθε ἄποψη, ἄν τό πρῶτο κιόλας ἄρθρο του δέν περιεῖχε μιά κατάφωρη ἀναλήθεια. Τά λόγια μου ὅτι ἡ διαμάχη μέ τούς λικβινταριστές δέν ἀφορᾶ καθόλου τό ὀργανωτικό ζήτημα * ὁ Λ. Μάρτοφ τά χαρακτηρίζει «ἀπροσδόκητα» ξεφωνίζοντας «νάτα μας!», «ξαφνικά, μέ τή βοήθεια τοῦ θεοῦ, στροφή» κτλ.

Στό μεταξύ ὁ Λ. Μάρτοφ ξέρει θαυμάσια ὅτι ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος στροφῆς, δέν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτε τό ἀπροσδόκητο. Τό Μάη τοῦ 1910, πρίν ἀπό τρία καί πάνω χρόνια, ἔγραφα σέ ἕνα παρισινό φύλλο, πολύ καλά γνωστό στόν Μάρτοφ, «*γιά μιά ὁμάδα ἀνεξάρτητων-λεγκαλιστῶν*» (ἰδέες τοῦ «Νάσα Ζαριά» καί τοῦ «Βοζροζντένιγε»), γιά τό πῶς ἡ ὁμάδα αὐτή «συσπειρώθηκε ὁριστικά καί ξέκοψε ὁριστικά ἀπό τό κόμμα» **.

Εἶναι φανερό πώς κι' ἐδῶ ἡ διαμάχη δέν γίνεται καθόλου γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα (*πῶς* νά οἰκοδομηθεῖ τό κόμμα;), ἀλλά γιά τό ζήτημα τῆς *ὕπαρξης* τοῦ κόμματος, γιά τήν ἀπόσχιση τῶν λικβινταριστῶν ἀπό τό κόμμα, γιά τήν ὁριστική τους ρήξη μ' αὐτό. Ὁ Μάρτοφ δέν μπορεῖ νά μήν καταλαβαίνει πώς ἡ διαμάχη αὐτή δέν εἶναι διαμάχη γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα.

Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1911 σέ δημοσίευμα ἐξίσου καλά γνωστό στόν Μάρτοφ, πάλι μέ τήν ὑπογραφή μου, ἀναφερόταν: «στήν πραγματικότητα, σήμερα δέν βρίσκεται καθόλου στήν πρώτη

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 182. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 294. *Ἡ Σύντ.*

σειρά τό ὀργανωτικό ζήτημα, ἀλλά τό ζήτημα τῆς «*ὕπαρξης*» τοῦ κόμματος *.

Πολύ ἄσχημα θά πρέπει νά πηγαίνουν οἱ δουλιές τῶν λικβινταριστῶν, ἐφόσον ὁ Μάρτοφ, ἀποφεύγοντας τήν ἐξέταση τῶν συγκεκριμένων ἀποφάσεων τοῦ κόμματος, διηγεῖται παραμύθια καί δημοσιεύει μιά κατάφωρη ἀναλήθεια.

Γράφτηκε στίς 7 (20) τοῦ 'Ιούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 15 τοῦ 'Ιούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 136
'Υπογραφή: Β. 'Ιλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

---

* Βλ. 'Απαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 347. *'Η Σύντ.*

Η ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

Στά σημερινά καπιταλιστικά κράτη τό ζήτημα τῶν ἀγροτῶν προκαλεῖ πολύ συχνά ἀμηχανία καί ταλαντεύσεις ἀνάμεσα στούς μαρξιστές καί τίς περισσότερες ἐπιθέσεις κατά τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τήν πλευρά τῆς ἀστικῆς (καθηγητικῆς) πολιτικῆς οἰκονομίας.

Ἡ μικρή παραγωγή στή γεωργία εἶναι καταδικασμένη σέ καταστροφή καί σέ ἀπίστευτα καταθλιπτική, ὑποδουλωτική κατάσταση στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, λένε οἱ μαρξιστές. Ἡ μικρή παραγωγή, ἐξαρτημένη ἀπό τό μεγάλο κεφάλαιο, καθυστερημένη σέ σύγκριση μέ τή μεγάλη γεωργική παραγωγή, κρατιέται μόνο μέ τόν ἔσχατο περιορισμό τῶν ἀναγκῶν καί τή σκληρή, ξεθεωτική δουλιά. Κατατεμαχισμός καί καταλήστευση τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου, χειρότερες μορφές ἐξάρτησης τοῦ παραγωγοῦ, ἐξάντληση τῶν δυνάμεων τῆς οἰκογένειας τοῦ ἀγρότη, τῶν ζώων τοῦ ἀγρότη, τῆς γῆς τοῦ ἀγρότη, νά τί φέρνει παντοῦ ὁ καπιταλισμός στόν ἀγρότη.

Γιά τόν ἀγρότη *δέν ὑπάρχει* ἄλλη σωτηρία ἀπό τό νά ἑνώσει τή δράση του μέ τή δράση τοῦ προλεταριάτου, τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν κατά πρῶτο λόγο.

Ἀντίθετα, ἡ ἀστική πολιτική οἰκονομία καί οἱ ὄχι πάντα συνειδητοί ὀπαδοί της, σάν τούς ναρόντνικους καί τούς ὀπορτουνιστές, προσπαθοῦν νά ἀποδείξουν ὅτι ἡ μικρή παραγωγή εἶναι βιώσιμη καί πιό ἀποδοτική ἀπό τή μεγάλη. Ὁ ἀγρότης πού ἔχει σταθερή καί σίγουρη θέση στό καπιταλιστικό καθεστώς πρέπει νά κλίνει ὄχι πρός τό προλεταριάτο, ἀλλά πρός τήν ἀστική τάξη, ὄχι πρός τήν ταξική πάλη τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν, ἀλλά πρός τή στερέωση τῆς θέσης του σάν ἰδιοκτήτη καί νοικοκύρη, αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τῆς θεωρίας τῶν ἀστῶν οἰκονομολόγων.

Θά προσπαθήσουμε νά ἐλέγξουμε μέ βάση συγκεκριμένα στοιχεῖα τή βασιμότητα τῆς προλεταριακῆς καί τῆς ἀστικῆς θεωρίας. Ἄς πάρουμε τά στοιχεῖα γιά τήν ἐργασία *τῶν γυναικῶν*

στή γεωργία τῆς Αὐστρίας καί τῆς Γερμανίας. Γιά τή Ρωσία δέν ὑπάρχουν μέχρι σήμερα ὁλοκληρωμένα στοιχεῖα, ἐπειδή ἡ κυβέρνηση δέν θέλει νά κάνει ἐπιστημονική ἀπογραφή ὅλων τῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων.

Στήν Αὐστρία, σύμφωνα μέ τήν ἀπογραφή τοῦ 1902, ἀπό τά 9.070.682 ἄτομα πού ἀσχολοῦνται στήν ἀγροτική οἰκονομία τά 4.422.981 εἶναι γυναῖκες, δηλ. τά 48,7 %. Στή Γερμανία, ὅπου ὁ καπιταλισμός εἶναι ἀναπτυγμένος σέ πολύ μεγαλύτερο βαθμό, οἱ γυναῖκες ἀποτελοῦν τήν *πλειοψηφία* ἀνάμεσα σέ ὅλους τούς δουλευτές πού ἀσχολοῦνται στήν ἀγροτική οἰκονομία, συγκεκριμένα τά 54,8 %. Ὅσο περισσότερο ἀναπτύσσεται ὁ καπιταλισμός στή γεωργία, τόσο περισσότερο ἐντείνει τή χρησιμοποίηση τῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν, δηλ. *χειροτερεύει* τίς συνθῆκες ζωῆς τῶν ἐργαζομένων μαζῶν. Στή γερμανική βιομηχανία οἱ γυναῖκες ἀποτελοῦν τά 25 % τῶν ἐργατῶν, ἐνῶ στή γεωργία εἶναι πάνω ἀπό δυό φορές περισσότερες. Αὐτό σημαίνει πώς ἡ βιομηχανία ἀπορροφᾶ τίς *καλύτερες* ἐργατικές δυνάμεις, ἀφήνοντας στή γεωργία τίς πιό ἀδύνατες ἐργατικές δυνάμεις.

Στίς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες ἡ γεωργία ἔγινε πιά ἀσχολία κυρίως τῶν γυναικῶν.

Ἄν ρίξουμε τώρα μιά ματιά στά στοιχεῖα γιά τά ἀγροτικά νοικοκυριά διαφορετικῶν μεγεθῶν, θά δοῦμε ὅτι ἀκριβῶς *στή μικρή* παραγωγή ἡ ἐκμετάλλευση τῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν παίρνει ἰδιαίτερα μεγάλες διαστάσεις. Ἀντίθετα, ἡ μεγάλη, ἡ καπιταλιστική παραγωγή χρησιμοποιεῖ καί στή γεωργία κυρίως τήν ἀνδρική ἐργασία, ἄν καί δέν φτάνει σέ αὐτό τό ζήτημα τή βιομηχανία.

Νά τά συγκριτικά στοιχεῖα γιά τήν Αὐστρία καί τή Γερμανία:

Νοικοκυριά	Ὁμάδες νοικοκυριῶν	Ποσοστό γυναικῶν στό συνολικό ἀριθμό τῶν δουλευτῶν: Αὐστρία	Γερμανία
Προλεταριακά	μέχρι 1/2 ἑκτάριο *	52,0	74,1
	ἀπό 1/2 μέχρι 2 ἑκτάρια	50,9	65,7
Ἀγροτικά	» 2 » 5 »	49,6	54,4
	» 5 » 10 »	48,5	50,2
	» 10 » 20 »	48,6	48,4
Καπιταλιστικά	» 20 » 100 »	46,6	44,8
	» 100 καί πάνω »	27,4	41,0
	Σύνολο	48,7	54,8

* Ἑκτάριο = 9/10 τῆς ντεσιατίνας.

Βλέπουμε καί στίς δυό χῶρες τόν ἴδιο ἀκριβῶς νόμο τῆς καπιταλιστικῆς γεωργίας. Ὅσο μικρότερη εἶναι ἡ παραγωγή, τόσο *χειρότερη* εἶναι ἡ σύνθεση τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ ὑπεροχή τῶν γυναικῶν στό συνολικό ἀριθμό τῶν ἀτόμων πού ἀσχολοῦνται στήν ἀγροτική οἰκονομία.

Συνεπῶς, ἡ γενική κατάσταση στόν καπιταλισμό εἶναι ἡ παρακάτω. Στά προλεταριακά νοικοκυριά, δηλ. στά νοικοκυριά πού οἱ «νοικοκυρέοι» ζοῦν κυρίως μέ τή μισθωτή ἐργασία (ἐργάτες γῆς, μεροκαματιάρηδες καί γενικά μισθωτοί ἐργάτες πού ἔχουν ἕνα μικρούτσικο κομματάκι γῆς), *ἡ ἐργασία τῶν γυναικῶν ὑπερτερεῖ τῆς ἀνδρικῆς*, κάποτε σέ τεράστιο βαθμό.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε πώς ὁ ἀριθμός αὐτῶν τῶν προλεταριακῶν ἤ ἀγροτοεργατικῶν νοικοκυριῶν, εἶναι τεράστιος: στήν Αὐστρία 1,3 ἑκατομμύρια ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 2,8 ἑκατομμυρίων καί στή Γερμανία 3,4 ἑκατομμύρια ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 5,7 ἑκατομμυρίων.

Στά ἀγροτικά νοικοκυριά ἡ ἐργασία τῶν ἀνδρῶν καί τῶν γυναικῶν χρησιμοποιεῖται περίπου ἐξίσου.

Τέλος, στά καπιταλιστικά νοικοκυριά ἡ ἐργασία τῶν ἀνδρῶν *ὑπερτερεῖ τῆς ἐργασίας τῶν γυναικῶν.*

Τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει πώς στή μικρή παραγωγή ἡ σύνθεση τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων εἶναι χειρότερη ἀπό τή μεγάλη, τήν καπιταλιστική.

Αὐτό σημαίνει πώς στή γεωργία ἡ ἐργαζόμενη — προλετάρισσα καί ἀγρότισσα — πρέπει νά δουλεύει πολύ πιό ἐντατικά, νά τσακίζεται, νά ξεθεώνεται στή δουλιά σέ βάρος τῆς ὑγείας της καί τῆς ὑγείας τῶν παιδιῶν της, νά εὐθυγραμμίζεται ὅσο μπορεῖ μέ τόν ἄντρα τῆς μεγάλης, τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς.

Αὐτό σημαίνει πώς ἡ μικρή παραγωγή κρατιέται στόν καπιταλισμό μόνο μέ τήν *ἀπόσπαση* ἀπό τό *δουλευτή* μεγαλύτερης ποσότητας ἐργασίας ἀπό τήν ποσότητα πού ἀποσπᾶ ἀπό τό δουλευτή ἡ μεγάλη παραγωγή.

Ὁ ἀγρότης εἶναι πιό δεμένος, πιό μπλεγμένος στό πολύπλοκο δίχτυ τῆς καπιταλιστικῆς ἐξάρτησης παρά ὁ μισθωτός ἐργάτης. Τοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀνεξάρτητος, ὅτι μπορεῖ «νά κάνει νοικοκυριό», ἐνῶ στήν πραγματικότητα γιά νά κρατιέται πρέπει

νά δουλεύει (πρός ὄφελος τοῦ κεφαλαίου) πιό βαριά ἀπό τό μισθωτό ἐργάτη.

Τά στοιχεῖα γιά τήν *παιδική* ἐργασία στή γεωργία τό δείχνουν αὐτό ἀκόμη πιό καθαρά *.

Γράφτηκε στίς 7 (20) τοῦ 'Ιούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 18 τοῦ 'Ιούλη 1913
στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα»,
ἀρ. φύλ. 5.
'Υπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 286-289. *'Η Σύντ.*

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ

Τό σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα γιά τή σωστή ἐκτίμηση τῶν συνθηκῶν, μέσα στίς ὁποῖες βρίσκεται ἡ μικρή γεωργική παραγωγή στόν καπιταλισμό, εἶναι τό ζήτημα τῆς κατάστασης τοῦ ἐργαζόμενου, δηλ. πόσα βγάζει, πόσο δουλεύει, ποιές εἶναι οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς του, ὕστερα τό ζήτημα τῆς συντήρησης τῶν ζώων καί τῆς φροντίδας γι' αὐτά καί τέλος τό ζήτημα τῶν μεθόδων καλλιέργειας τῆς γῆς, τῆς λίπανσής της, τῆς ἐξάντλησης τῶν δυνάμεών της κτλ.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβουμε ὅτι, ἄν παρακάμψουμε τά ζητήματα αὐτά (ὅπως κάνει σχεδόν πάντα ἡ ἀστική πολιτική οἰκονομία), θά ἔχουμε μιά ἐντελῶς διαστρεβλωμένη ἰδέα γιά τό ἀγροτικό νοικοκυριό, γιατί ἡ *πραγματική* «βιωσιμότητά» του ἐξαρτιέται ἀκριβῶς ἀπό τήν κατάσταση τοῦ ἐργαζόμενου, ἀπό τίς συνθῆκες συντήρησης τῶν ζώων καί τόν τρόπο καλλιέργειας τῆς γῆς. Τό νά προϋποθέτεις ἀβάσιμα ὅτι ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ἡ μικρή παραγωγή βρίσκεται στήν ἴδια μοίρα μέ τή μεγάλη παραγωγή, σημαίνει ὅτι παίρνεις σάν ἀποδειγμένο αὐτό ἀκριβῶς πού χρειάζεται νά ἀποδειχτεῖ, σημαίνει ὅτι δέχεσαι ἀμέσως τήν ἄποψη τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ ἀστική τάξη θέλει νά ἀποδείξει ὅτι ὁ ἀγρότης εἶναι ἕνας ἀληθινός καί βιώσιμος «νοικοκύρης» καί ὄχι σκλάβος τοῦ κεφαλαίου, συνθλιμμένος τό ἴδιο, ὅπως καί ὁ μισθωτός ἐργάτης, μά πιό δεσμευμένος, πιό μπλεγμένος, ἀπ' ὅ,τι αὐτός ὁ τελευταῖος. Ἄν θέλουμε σοβαρά καί εὐσυνείδητα νά ἀναζητήσουμε *στοιχεῖα* γιά τή λύση τοῦ ἐπίμαχου ζητήματος, πρέπει νά ψάξουμε νά βροῦμε συστηματικούς καί ἀντικειμενικούς δεῖκτες τῶν *συνθηκῶν ζωῆς καί ἐργασίας* στή μικρή καί στή μεγάλη παραγωγή.

Στούς δεῖκτες αὐτούς — καί μάλιστα στούς ἰδιαίτερα σημαν-

τικούς — ἀνήκει ὁ βαθμός χρησιμοποίησης τῆς *παιδικῆς* ἐργασίας. Ὅσο πιό μεγάλη εἶναι ἡ ἐκμετάλλευση τῆς παιδικῆς ἐργασίας, τόσο χειρότερη εἶναι ἀναμφισβήτητα ἡ κατάσταση τοῦ ἐργαζόμενου, τόσο πιό δύσκολη εἶναι ἡ ζωή του.

Ἡ αὐστριακή καί ἡ γερμανική ἀπογραφή τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας δίνουν πληροφορίες γιά τόν ἀριθμό τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων στό συνολικό ἀριθμό τῶν ἀτόμων πού ἀπασχολοῦνται στήν ἀγροτική οἰκονομία. Στήν Αὐστρία μάλιστα ὑπολογίστηκαν χωριστά ὅλα τά ἀγόρια καί τά κορίτσια ἡλικίας *κάτω* τῶν 16 χρονῶν πού δουλεύουν στήν ἀγροτική οἰκονομία. Ὁ ἀριθμός τους φτάνει τό 1,2 ἑκατομμύριο ἀπό τά 9 ἑκατομμύρια τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ, δηλ. τά 13 %. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, στή Γερμανία ξεχωρίστηκαν μόνο τά ἀνήλικα *μέχρι 14 χρονῶν*, πού εἶναι ἑξακόσιες χιλιάδες (601.637) σέ σύνολο δεκαπέντε ἑκατομμύρια (15.169.549), δηλ. τά 3,9 %.

Εἶναι φανερό ὅτι τά αὐστριακά καί τά γερμανικά στοιχεῖα δέν εἶναι συγκρίσιμα. Ὁλότελα συγκρίσιμες ὅμως εἶναι οἱ *σχέσεις* ἀνάμεσα στά προλεταριακά, στά ἀγροτικά καί στά καπιταλιστικά νοικοκυριά, πού ἀποκαλύπτονται ἐδῶ.

Στά προλεταριακά νοικοκυριά κατατάσσουμε τά μικρούτσικα κομματάκια γῆς (ὥς δυό ἑκτάρια, δηλ. σχεδόν δυό ντεσιατίνες τό νοικοκυριό), πού δίνουν ἕνα ἐπικουρικό ἔσοδο στούς μισθωτούς ἐργάτες. Στά ἀγροτικά νοικοκυριά κατατάσσουμε ὅσα ἔχουν ἀπό 2 ὥς 20 ἑκτάρια· ἐδῶ ἡ οἰκογενειακή ἐργασία ἐπικρατεῖ ἀπέναντι στή μισθωτή. Τέλος, εἶναι τά καπιταλιστικά νοικοκυριά, πιό μεγάλα νοικοκυριά, ὅπου ἡ μισθωτή ἐργασία ἐπικρατεῖ ἀπέναντι στήν οἰκογενειακή.

Ὁρίστε τά στοιχεῖα γιά τήν παιδική ἐργασία στά νοικοκυριά αὐτῶν τῶν τριῶν τύπων:

Νοικοκυριά:	Ὁμάδες νοικοκυριῶν	Σέ ἑκατό ἄτομα τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ ἀναλογοῦν παιδιά: ὥς 16 χρονῶν Αὐστρία	ὥς 14 χρονῶν Γερμανία
Προλεταριακά..	ὥς 1/2 ἑκτάριο	8,8	2,2
	ἀπό 1/2 μέχρι 2 ἑκτάρια	12,2	3,9
Ἀγροτικά.....	» 2 » 5 »	15,3	4,6
	» 5 » 10 »	15,6	4,8
	» 10 » 20 »	12,8	4,5
Καπιταλιστικά..	» 20 » 100 »	11,1	3,4
	» 100 καί πάνω »	4,2	3,6
	Σύνολο	13,0	3,9

Βλέπουμε ἀπό τά στοιχεῖα αὐτά ὅτι καί στίς δυό χῶρες ἡ ἐκμετάλλευση τῆς παιδικῆς ἐργασίας εἶναι *πιό μεγάλη* στά *ἀγροτικά* ἀκριβῶς νοικοκυριά γενικά καί εἰδικότερα στά *μεσαῖα ἀκριβῶς ἀγροτικά νοικοκυριά* (5-10 ἑκτάρια, δηλ. 4½-9 ντεσιατίνες γῆς).

Ἔτσι λοιπόν δέν φτάνει πού ἡ μικρή παραγωγή βρίσκεται σέ χειρότερη μοίρα ἀπό τή μεγάλη, ἀλλά βλέπουμε ἀκόμη ὅτι εἰδικά τό ἀγροτικό νοικοκυριό βρίσκεται σέ χειρότερη μοίρα ὄχι μόνο σέ σύγκριση μέ τό καπιταλιστικό, μά καί σέ σύγκριση μέ τό προλεταριακό νοικοκυριό.

Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό τό φαινόμενο;

Στό προλεταριακό νοικοκυριό ἡ γεωργία διεξάγεται σ' ἕνα τόσο μηδαμινό κομματάκι γῆς, πού, οὐσιαστικά, δέν μπορεῖς οὔτε καί νά μιλᾶς στά σοβαρά γιά «νοικοκυριό». Ἡ γεωργία ἐδῶ εἶναι μιά συμπληρωματική ἀπασχόληση, ἐνῶ ἡ μισθωτή ἐργασία στή γεωργία καί στή βιομηχανία εἶναι ἡ κύρια. Ἡ ἐπίδραση τῆς βιομηχανίας γενικά ἀνεβάζει τό ἐπίπεδο ζωῆς τοῦ ἐργαζόμενου καί εἰδικότερα περιορίζει τήν ἐκμετάλλευση τῆς παιδικῆς ἐργασίας. Λογουχάρη, στή Γερμανία, σύμφωνα μέ τήν ἀπογραφή, μόνο τά 0,3 % τῶν ἐργαζομένων στή βιομηχανία εἶναι μέχρι 14 χρονῶν (δηλ. δέκα φορές λιγότερο σέ σχέση μέ τή γεωργία) καί μόνο τά 8 % μέχρι 16 χρονῶν.

Στό νοικοκυριό τοῦ ἀγρότη ἡ ἐπίδραση τῆς βιομηχανίας εἶναι πιό ἀδύνατη καί ὁ συναγωνισμός μέ τήν καπιταλιστική γεωργία πιό δυνατός. Ὁ ἀγρότης δέν εἶναι σέ θέση νά κρατηθεῖ, ἄν δέν ριχτεῖ ὁ ἴδιος μέ ὅλες τίς δυνάμεις του στή δουλιά καί ἄν δέν ἀναγκάσει τά παιδιά του νά δουλεύουν δυό φορές πιό σκληρά. Ἡ φτώχια ἀναγκάζει τόν ἀγρότη νά ἀναπληρώνει μέ τόν ἱδρώτα του τήν ἔλλειψη κεφαλαίου καί σύγχρονων τεχνικῶν μέσων. Καί ἐφόσον τά παιδιά τοῦ ἀγρότη δουλεύουν περισσότερο ἀπό ὅλους, αὐτό σημαίνει ἐπίσης ὅτι πολύ πρέπει νά δουλεύουν καί ἄσχημα νά τρέφονται καί τά ζῶα τοῦ ἀγρότη: ἡ ἀνάγκη νά ἐνταθοῦν ὅλες οἱ δυνάμεις καί νά γίνουν «οἰκονομίες» σέ ὅλα, ἐκδηλώνεται ἀναπόφευκτα σέ ὅλους τούς τομεῖς τοῦ νοικοκυριοῦ.

Ἡ γερμανική στατιστική δείχνει, ὅτι ἀνάμεσα στούς μισθωτούς ἐργάτες τά περισσότερα παιδιά ὑπάρχουν (σχεδόν 4 %-3,7 %) στά μεγάλα καπιταλιστικά νοικοκυριά (100 καί πάνω ντεσιατίνες). Ἐνῶ ἀνάμεσα στούς ἐργάτες-μέλη τῆς οἰκογένειας τά περισσότερα παιδιά ὑπάρχουν στούς ἀγρότες, συγκεκριμένα περίπου 5 % (4,9 %-5,2 %). Στούς *προσωρινούς* μισθωτούς ἐργάτες τό ποσοστό τῶν παιδιῶν φτάνει ὥς τά 9,0% στούς μεγάλους καπιτα-

λιστές, ἐνῶ στούς προσωρινούς ἐργάτες-*μέλη τῆς οἰκογένειας* τό ποσοστό αὐτό στούς ἀγρότες φτάνει τά 16,5 %-24,4 %!!

Τόν καιρό τῆς φούριας ὁ ἀγρότης ὑποφέρει ἀπό ἔλλειψη ἐργατικῶν δυνάμεων· μόνο ἕνα μικρό ἀριθμό ἐργατῶν μπορεῖ νά μισθώνει· εἶναι ἀναγκασμένος νά στηρίζεται μέ κάθε τρόπο στή δουλιά τῶν παιδιῶν του. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι στή γερμανική γεωργία γενικά τό ποσοστό τῶν παιδιῶν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες-μέλη τῆς οἰκογένειας ὑπερβαίνει *σχεδόν μιάμιση* φορά τό ποσοστό πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς μισθωτούς ἐργάτες. Παιδιά στούς ἐργάτες-μέλη τῆς οἰκογένειας εἶναι 4,4 %, ἐνῶ στούς μισθωτούς 3 %.

Ὁ ἀγρότης εἶναι ἀναγκασμένος νά δουλεύει *πιό* ἐντατικά ἀπό τό μισθωτό ἐργάτη. Τό γεγονός αὐτό, πού τό ἐπιβεβαιώνουν χιλιάδες ξεχωριστές παρατηρήσεις, ἀποδείχτηκε τώρα ὁλοκληρωτικά μέ τή στατιστική πολλῶν χωρῶν. Ὁ καπιταλισμός καταδικάζει τούς ἀγρότες στήν πιό μεγάλη καταπίεση καί στόν ἀφανισμό. Δέν ὑπάρχει ἄλλη σωτηρία ἐκτός ἀπό τήν προσχώρησή τους στήν ταξική πάλη τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν. Γιά νά κατανοήσει ὅμως τό συμπέρασμα αὐτό ὁ ἀγρότης πρέπει νά δοκιμάσει ἐπί πολλά χρόνια ἀπογοητεύσεις ἀπό τά ἀπατηλά ἀστικά συνθήματα.

Γράφτηκε στίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 12 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133 Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΕΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Χθές, στίς 12 τοῦ Ἰούνη, ἄρχισε στό Χάρκοβο ἕνα ἐνδιαφέρον συνέδριο. Εἶναι ἐνδιαφέρον ἀπό δυό ἀπόψεις. Πρῶτο, εἶναι τό πρῶτο γενικό συνέδριο τῶν ζέμστβο, πού ἀφιερώνεται στή στατιστική τῆς λαϊκῆς παιδείας. Δεύτερο, εἶχε τήν τιμή νά συγκεντρώσει τήν ἰδιαίτερη προσοχή τῆς διοίκησης. Ὁ πρόεδρος τοῦ συνεδρίου *ὁρίστηκε* ἀπό τή διοίκηση, οἱ ἐμπειρογνώμονες «πέρασαν ἀπό τή σίτα» της, ὅπως ἐκφράστηκε ὁ Μπ. Βεσελόβσκι στή «Ρούσκογε Σλόβο». Σέ ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου δέν ἐπιτράπηκε νά παρευρεθοῦν στό συνέδριο.

Δύσκολα μπορεῖ νά ἐξηγήσει κανείς αὐτά τά μέτρα, — πού καί ἀπό τή «ρωσική» ἀκόμη σκοπιά φαίνονται ὑπερβολικά... προληπτικά — μέ τό ὅτι τό συνέδριο συνέρχεται σέ ἕνα ἀπό τά κέντρα τῆς Οὐκρανίας. Στό γενικό συνέδριο τῶν ζέμστβο δέν θά πάρουν μέρος μόνον οἱ στατιστικοί καί οἱ ζέμστσι τῆς Οὐκρανίας, ἀλλά καί στελέχη αὐτοῦ τοῦ τομέα, πού ἀνήκουν σέ ὅλες τίς ἐθνότητες τῆς Ρωσίας.

Φαίνεται τό ἀντικείμενο τῶν ἐργασιῶν τοῦ συνεδρίου δέν ἀρέσει καί πολύ στή διοίκηση, ἄν καί πρόκειται νά γίνει λόγος μόνο γιά τήν ὀργάνωση τῆς στατιστικῆς, γιά τό τί ἔγινε, γιατί ἔγιναν λίγα, ἐνῶ ἔπρεπε νά γίνουν περισσότερα καί καλύτερα.

Ἡ λαϊκή παιδεία καθυστερεῖ στή Ρωσία ὅσο πουθενά ἀλλοῦ στόν κόσμο. Ὁ βουλευτής τῆς Δούμας Μπαντάγεφ τόνισε στό λόγο του ὅτι ἀκόμη καί οἱ νέγροι τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν συνολικά 44 % ἀναλφάβητους — στήν Εὐρώπη εἶναι ἕνα μέ δυό στά ἑκατό — ἐνῶ στή Ρωσία ὑπάρχουν 79 % ἀναλφάβητοι!

Παρ' ὅλα αὐτά, ἡ λαϊκή παιδεία, παρά τά ἄπειρα ἐμπόδια, μεγαλώνει καί ἀναπτύσσεται πιό γρήγορα ἀπό προηγούμενα. Ἡ γνώση τῆς ἀλήθειας σχετικά μέ τήν κατάσταση τῆς λαϊκῆς παιδείας προκαλεῖ τό ἄμεσο καί ζωτικότατο ἐνδιαφέρον τῶν λαϊκῶν μαζῶν γενικά καί τῶν ἐργατῶν εἰδικά.

Θά ἦταν πολύ εὔκολο νά ὀργανωθεῖ ἡ στατιστική τῆς λαϊκῆς

παιδείας κατά τόν εὐρωπαϊκό τρόπο. Κάθε δάσκαλος καί δασκάλα θά μποροῦσαν εὔκολα νά δόσουν κάθε χρόνο πληροφορίες καί γιά τόν κάθε μαθητή (ἡλικία, ἐθνικότητα, συνθῆκες οἰκογενειακῆς ζωῆς, οἰκονομική κατάσταση τῶν γονέων κτλ.) καί γιά τόν κάθε δάσκαλο (μόρφωση, ὕψος ἀπολαβῶν, ἐργάσιμη μέρα, ἐθνικότητα κ.ἄ.). Ἕνας μικρός ἀριθμός στατιστικῶν θά ἐπεξεργαζόταν κάθε χρόνο αὐτά τά στοιχεῖα καί θά μποροῦσε νά δόσει στό κράτος πλουσιότατο καί πολυτιμότατο ὑλικό καί γιά τίς συνθῆκες διαπαιδαγώγησης καί ἐκπαίδευσης τῆς νέας γενιᾶς καί γιά ἕνα σωρό ἄλλες πλευρές τῆς λαϊκῆς ζωῆς... ἐάν... ἐάν... Σέ ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου δέν ἐπιτράπηκε νά παρευρεθοῦν στό συνέδριο τοῦ Χαρκόβου, ὁ πρόεδρος τοῦ συνεδρίου ορίστηκε, οἱ ἐμπειρογνώμονες, ὅπως λέει ὁ Μπ. Βεσελόβσκι στή «Ρούσκογε Σλόβο», πέρασαν ἀπό τή σίτα τῆς διοίκησης.

Εἴπαμε πολλές ἀνοησίες γιά τήν εὐρωπαϊκή στατιστική τῆς λαϊκῆς παιδείας. Τί θέση ἔχει ἐδῶ ἡ Εὐρώπη! Ἄς μή μιλᾶμε καλύτερα.

Γράφτηκε στίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Ἰούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 134
Ὑπογραφή: Ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Στήν Αὐστραλία πρίν ἀπό λίγο καιρό τέλειωσαν οἱ νέες κοινοβουλευτικές ἐκλογές. Τό Ἐργατικό κόμμα πού ἐπικρατοῦσε στήν Κάτω Βουλή, ἔχοντας 44 βουλευτές ἀπό τούς 75, ἡττήθηκε. Τώρα ἔχει μόνο 36 βουλευτές ἀπό τούς 75. Ἡ πλειοψηφία πέρασε στούς φιλελευθέρους, πλειοψηφία ὅμως πολύ ἀσταθής, γιατί στήν Ἄνω Βουλή οἱ 30 βουλευτές ἀπό τούς 36 εἶναι ἐργατικοί.

Τί πρωτότυπη καπιταλιστική χώρα εἶναι αὐτή, ὅπου οἱ ἐργάτες κυριαρχοῦν στήν *Ἄνω* Βουλή καί πρίν ἀπό λίγο καιρό κυριαρχοῦσαν καί στήν Κάτω, ἐνῶ στό μεταξύ τό καπιταλιστικό καθεστώς δέν κινδύνεψε καθόλου;

Τελευταῖα, ἕνας ἀπό τούς ἄγγλους ἀνταποκριτές τοῦ γερμανικοῦ ἐργατικοῦ τύπου ἐξήγησε αὐτό τό φαινόμενο, πού δίνει πολύ συχνά ἀφορμή στούς ἀστούς συγγραφεῖς γιά παρερμηνεῖες.

Τό Ἐργατικό κόμμα τῆς Αὐστραλίας οὔτε στά λόγια δέν εἶναι σοσιαλιστικό κόμμα. Στήν πραγματικότητα εἶναι φιλελεύθερο ἀστικό κόμμα, ἐνῶ οἱ λεγόμενοι αὐστραλοί φιλελεύθεροι εἶναι συντηρητικοί.

Μιά τέτια περίεργη καί ἀνακριβής χρησιμοποίηση λέξεων γιά τό χαρακτηρισμό τῶν κομμάτων δέν εἶναι μοναδικό φαινόμενο. Στήν Ἀμερική ὀνομάζονται δημοκράτες οἱ χθεσινοί δουλοκτῆτες καί στή Γαλλία λέγονται «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές» οἱ μικροαστοί, ἐχθροί τοῦ σοσιαλισμοῦ! Γιά νά καταλάβουμε τήν πραγματική φύση τῶν κομμάτων, πρέπει νά βλέπουμε ὄχι τήν ταμπέλα, ἀλλά τόν ταξικό τους χαρακτήρα καί τίς ἱστορικές συνθῆκες κάθε χώρας.

Ἡ Αὐστραλία εἶναι νεαρή ἀποικία τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ καπιταλισμός στήν Αὐστραλία εἶναι ἀκόμη ἐντελῶς νέος. Ἡ χώρα μόλις τώρα διαμορφώνεται σέ αὐτοτελές κράτος. Οἱ ἐργάτες στήν πλειοψηφία τους εἶναι μετανάστες ἀπό τήν Ἀγγλία. Ἐγκατάλειψαν τήν Ἀγγλία σέ ἐποχή, πού ἐκεῖ βασίλευε σχεδόν

ἀποκλειστικά ἡ φιλελεύθερη ἐργατική πολιτική, σέ ἐποχή, πού ἡ μάζα τῶν ἄγγλων ἐργατῶν ἦταν *φιλελεύθεροι*. Στήν Ἀγγλία καί μέχρι σήμερα ἀκόμη οἱ περισσότεροι ἀπό τούς εἰδικευμένους, ἐκπαιδευμένους ἐργοστασιακούς ἐργάτες εἶναι φιλελεύθεροι καί μισοφιλελεύθεροι. Αὐτό εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαιρετικά εὐνοϊκῆς, μονοπωλιακῆς θέσης τῆς Ἀγγλίας στό δεύτερο μισό τοῦ περασμένου αἰώνα. Μόνο τώρα ἡ μάζα τῶν ἐργατῶν στήν Ἀγγλία στρέφεται (μέ ἀργούς ὅμως ρυθμούς) πρός τό σοσιαλισμό.

Καί ἄν στήν Ἀγγλία τό λεγόμενο «Ἐργατικό κόμμα» εἶναι *συμμαχία* τῶν μή σοσιαλιστικῶν συνδικάτων μέ τό ἄκρως ὀπορτουνιστικό «Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα», στήν Αὐστραλία τό Ἐργατικό κόμμα εἶναι μιά *καθαρή* ἀντιπροσώπευση τῶν *μή* σοσιαλιστῶν ἐργατῶν τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων.

Οἱ ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Αὐστραλίας εἶναι ὑπάλληλοι τῶν συνδικάτων, πού παντοῦ εἶναι τό πιό μετριοπαθές καί «πειθήνιο στό κεφάλαιο» στοιχεῖο, στήν Αὐστραλία μάλιστα εἶναι ἐντελῶς εἰρηνικό, καθαρά φιλελεύθερο.

Ἡ σύνδεση ἀνάμεσα στά διάφορα αὐστραλιανά κράτη σέ μιά ἑνιαία Αὐστραλία εἶναι ἀκόμη πιό χαλαρή. Τό Ἐργατικό κόμμα βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά φροντίσει γιά τήν ἀνάπτυξη καί τό δυνάμωμά της, γιά τό σχηματισμό κεντρικῆς κυβέρνησης.

Τό Ἐργατικό κόμμα στήν Αὐστραλία ἐφάρμοζε ὅ,τι ἐφάρμοζαν στίς ἄλλες χῶρες οἱ φιλελεύθεροι: ἑνιαῖο γιά ὅλο τό κράτος δασμολόγιο, ἑνιαία ἐκπαιδευτική νομοθεσία, ἑνιαία ἔγγεια φορολογία, ἑνιαία ἐργατική νομοθεσία.

Ἐννοεῖται πώς μέ τήν ὁριστική ἀνάπτυξη καί τή σταθεροποίηση τῆς Αὐστραλίας σάν αὐτοτελοῦς καπιταλιστικοῦ κράτους, θά ἀλλάξει ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν θά ἀλλάξει καί τό *φιλελεύθερο* «Ἐργατικό κόμμα», παραχωρώντας τή θέση του στό *σοσιαλιστικό* ἐργατικό κόμμα. Τό παράδειγμα τῆς Αὐστραλίας ἐξηγεῖ παραστατικά μέσα σέ ποιές συνθῆκες μπορεῖ νά γίνουν *ἐξαιρέσεις* ἀπό τόν κανόνα. Κανόνας: σοσιαλιστικό ἐργατικό κόμμα σέ καπιταλιστική χώρα. Ἐξαίρεση: φιλελεύθερο, ἐργατικό κόμμα πού ἐμφανίζεται μόνο γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα λόγω τῶν ἰδιαίτερων συνθηκῶν, πού γιά τόν καπιταλισμό γενικά δέν εἶναι ὁμαλές.

Οἱ φιλελεύθεροι τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ρωσίας πού προσπαθοῦν «νά διδάξουν» στό λαό τό ἀνώφελο τῆς ταξικῆς πάλης, φέρνοντας σάν παράδειγμα τήν Αὐστραλία, δέν κάνουν ἄλλο παρά νά ἐξαπατοῦν τόν ἑαυτό τους καί τούς ἄλλους. Εἶναι γελοῖο νά

σκέπτεται κανείς γιά μεταφορά τῶν συνθηκῶν τῆς Αὐστραλίας (πού εἶναι μιά καθυστερημένη, νεαρή ἀποικία, πού κατοικεῖται ἀπό φιλελεύθερους ἄγγλους ἐργάτες) σέ χῶρες μέ διαμορφωμένο ἀπό καιρό κράτος καί ἀναπτυγμένο καπιταλισμό.

Γράφτηκε στίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 13 τοῦ Ἰούνη 1913 στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 134 Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

ΦΤΗΝΟ ΚΡΕΑΣ — ΓΙΑ ΤΟ «ΛΑΟ»

Τί ἐντυπωσιακό νέο! Ποιά ζωτική ἀνάγκη τῶν ἐργατῶν βρίσκει τήν ἱκανοποίησή της! Φτηνό κρέας γιά τό λαό — ποῦ; τί; πῶς; Στά δημοτικά σφαγεῖα τῆς Μόσχας ἄνοιξε ἕνα «φράιμπανκ» δηλαδή ἕνα μαγαζί γιά τήν πώληση φτηνοῦ, ἀκίνδυνου, σχετικά κατάλληλου κρέατος. Αὐτά ἔγραψε ἡ «Ρούσκογε Σλόβο».

Φτηνό κρέας, πάει καλά. Τί σημαίνει ὅμως αὐτό τό «ἀκίνδυνο», τό «*σχετικά*-κατάλληλο» (ἑπομένως, μπορεῖ νά πεῖς μέ τό ἴδιο δικαίωμα: *σχετικά-ἀκατάλληλο!)* κρέας; Νά τί σημαίνει:

Ὅταν τό ζῶο πηγαίνει γιά πώληση, τό ἐξετάζει ἡ κτηνιατρική ἐπίβλεψη. Τό ἄρρωστο ζῶο ξεσκαρτάρεται. Δέν ἐπιτρέπεται τό σφάξιμό του, ἐπειδή μέ τή χρησιμοποίησή του γιά τροφή ὑπάρχει κίνδυνος νά κολλήσουν οἱ ἄνθρωποι διάφορες ἀρρώστιες. Πάρα πολύ συχνά ξεσκαρτάρονται τά φυματικά ζῶα (τά χτικιασμένα) καί τά ζῶα πού ἔχουν λεβίθες.

Ἀπό συνολικό ἀριθμό 450.000 ζώων πού περνοῦν ἀπό τά σφαγεῖα τῆς Μόσχας ξεσκαρτάρονται σάν *ὕποπτα* κάπου 30.000.

Ἔτσι, λοιπόν, αὐτά τά ζῶα πού εἶναι ὕποπτα γιά λεβίθες καί φυματίωση, τά καθιστοῦν ἀκίνδυνα, βράζοντάς τα ἐπί τρεῖς περίπου ὧρες σέ εἰδικό κλίβανο κάτω ἀπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ κτηνίατρου. Οἱ λεβίθες καί τά μικρόβια τῆς φυματίωσης ἐξοντώνονται μέ τό βράσιμο αὐτό.

Ἴσως, λοιπόν, ὅλα, ἤ σχεδόν ὅλα, νά ἐξοντώνονται ἐντελῶς ἤ νά ἐξοντώνονται σχεδόν ἐντελῶς! Κι' ἔτσι ἔχουμε ἕνα ἀκίνδυνο, βρασμένο καί φτηνό κρέας.

«Γιά νά πεθάνεις ἀπό αὐτό — λέει ὁ λαός, σύμφωνα μέ τό σχόλιο τῆς «Ρούσκογε Σλόβο» — φυσικά, δέν πεθαίνεις, ἀλλά μπορεῖς ὡστόσο ν' ἁρπάξεις χτικιό ἤ νά χαλάσεις τό στομάχι σου γιατί τό ζῶο, ὅπως ξέρουμε, ἦταν ἄρρωστο».

Οἱ ἀγοραστές εἶναι πάρα πολλοί. Ἀκόμη κι' ἀπό τή Μόσχα ἔρχονται ἐργάτες. Οἱ οὐρές περιμένουν ὧρες ὁλόκληρες. Στήν πρωϊνή οὐρά πιό πολύ εἶναι γυναῖκες-νοικοκυρές, στήν ἀπογευματινή ἐργάτες, κυρίως οἰκοδόμοι.

Τό βρασμένο, ἀκίνδυνο κρέας, ἀπό τό ὁποῖο δέν πεθαίνεις, ἀλλά χαλᾶς τό στομάχι σου, εἶναι ἀκριβῶς γιά τό λαό. Τό πραγματικό κρέας δέν εἶναι γιά τήν τσέπη τοῦ λαοῦ.

Λένε ὅτι ὅσο πιό προσεκτική εἶναι ἡ κτηνιατρική ἐπίβλεψη, τόσο περισσότερα κρέατα ξεσκαρτάρονται. «Ἔτσι, — συμπεραίνει ἡ «Ρούσκογε Σλόβο» — ὁ πληθυσμός ἐνδιαφέρεται ἀπό δυό πλευρές γιά τήν προσεκτική ἐπίβλεψη: οἱ μεσαῖες τάξεις ἐνδιαφέρονται νά φτάνει ἀπό τά σφαγεῖα στήν ἀγορά ὑγιεινό κρέας· ἡ φτωχολογιά νά ξεσκαρτάρονται ὅσο τό δυνατό περισσότερα ζῶα καί τό «φράιμπανκ» νά ἔχει ἀρκετό κρέας».

Νά σέ ποιά πολιτισμένη καί φιλάνθρωπη ἐποχή ζοῦμε: μάθαμε νά κινοῦμε τό «ἐνδιαφέρον» τοῦ κόσμου «ἀπό δυό πλευρές». Καί πόση «ἐλευθερία» γιά τό φτηνό κρέας! Γιατί «φράιμπανκ» σημαίνει στά γερμανικά «ἐλεύθερο μαγαζί».

Πολιτισμός, ἐλευθερία, φτήνια προϊόντων, ἀναζωογόνηση τοῦ ἐμπορίου, ὅλα γιά τό λαό! Μόλις δεῖτε τήν ἀγγελία: «εταιρία λαϊκῶν διαμερισμάτων» θά ξέρετε ὅτι τό ὑπόγειο, εἴτε ἡ σοφίτα θά εἶναι φτηνά καί κάτω ἀπό ἰατρική ἐπίβλεψη: γιά νά πεθάνεις, φυσικά δέν θά πεθάνεις, ἀλλά ἀπό φυματίωση θά ἀρωστήσεις.

Μόλις δεῖτε τήν ἐπιγραφή: «λαϊκό ἑστιατόριο», μπῆτε μέσα ἄφοβα. Θά ἔχει φτηνό βρασμένο κρέας πού πέρασε μέ ἔλεγχο ἀπό τό σφαγεῖο καί κρέας πού πέρασε χωρίς ἔλεγχο ἀπό τό σφαγεῖο.

Μόλις δεῖτε τήν ἐπιγραφή: «λαϊκή βιβλιοθήκη», μπορεῖτε νά πανηγυρίζετε. Θά βρεῖτε ἐκεῖ φτηνή, ἤ καί δωρεάν μπροσούρα, πού ἐκδόθηκε ἀπό τήν Ἕνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ [91] ἤ ἀπό τήν πανρωσική λέσχη τῶν ἐθνικιστῶν κάτω ἀπό τήν ἰατρική ἐπίβλεψη τῆς πνευματικῆς λογοκρισίας.

Λένε πώς γρήγορα θ' ἀνοίξουν «φράιμπανκ» γιά «λαϊκό» ψωμί... ἀπό χόρτο, ἀκίνδυνο, βρασμένο, κατασκευασμένο κάτω ἀπό κτηνιατρική, συγνώμη, ἀπό ἰατρική ἐπίβλεψη, ἤθελα νά πῶ.

Πολιτισμό, ἐλευθερία, φτήνια προϊόντων, ἀναζωογόνηση τοῦ ἐμπορίου, ὅλα γιά τό λαό! Καί ὁ πληθυσμός θά ἀρχίζει ὅλο καί περισσότερο νά ἐνδιαφέρεται ἀπό δυό πλευρές: οἱ πλούσιοι νά εἶναι τό κρέας τους ὑγιεινό καί ἡ φτωχολογιά νά ἔχει τό «φράιμπανκ» μέ σχετικά-κατάλληλο κρέας.

Γράφτηκε στίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύτηκε στίς 16 τοῦ Ἰούνη 1913
στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 137
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Πέρασε ἕνας χρόνος ἀπό τά γεγονότα τοῦ Λένα καί τῆς πρώτης, ἀποφασιστικῆς, ἀνόδου τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ὕστερα ἀπό τό πραξικόπημα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη. Ἡ τσαρική μαύρη ἑκατονταρχία καί οἱ τσιφλικάδες, ὁ συρφετός τῶν ὑπαλλήλων καί ἡ ἀστική τάξη γιόρτασαν τήν 300ή ἐπέτειο τῆς ληστείας, τῶν ταταρικῶν ἐπιδρομῶν καί τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῆς Ρωσίας ἀπό τούς Ρομάνοφ. Συνῆλθε καί ἄρχισε τίς «ἐργασίες» της ἡ IV Δούμα, τή στιγμή πού ἡ ἴδια δέν πιστεύει στήν ἀποστολή της καί ἔχει χάσει τήν παλιά ἀντεπαναστατική δραστηριότητά της. Σύγχυση καί πλήξη ἔχει κυριεύσει τή φιλελεύθερη κοινωνία, πού ἀναμασᾶ ἄτονα τίς ἐκκλήσεις γιά *μεταρυθμίσεις*, ἐνῶ ἀναγνωρίζει ταυτόχρονα πώς εἶναι ἀδύνατο νά πραγματοποιηθεῖ ἔστω καί κάτι πού νά μοιάζει μέ μεταρύθμιση.

Καί νά, ἡ Πρωτομαγιά τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας, πού στήν ἀρχή ἔκανε δοκιμή στή Ρίγα κι' ἔπειτα, τήν πρώτη τοῦ Μάη μέ τό παλιό ἡμερολόγιο, ἀποφασιστική ἐξόρμηση στήν Πετρούπολη, αὐτή ἡ πρωτομαγιά ἔσκισε τόν ἀέρα σάν ἀστραπή μέσα σέ συννεφιασμένη, θολή, μελαγχολική ἀτμόσφαιρα. Μπροστά στίς ἑκατοντάδες τούς παλιούς ἐπαναστάτες, πού δέν τούς ξέκαναν ἀκόμη καί δέν τούς λύγισαν οἱ διωγμοί τῶν δημίων καί ἡ ἀποστασία τῶν φίλων, μπροστά στά ἑκατομμύρια τῆς νέας γενιᾶς τῶν δημοκρατῶν καί τῶν σοσιαλιστῶν ὀρθώθηκαν καί πάλι, σέ ὅλο τό μεγαλεῖο τους, τά καθήκοντα τῆς ἐπερχόμενης ἐπανάστασης καί διαφάνηκαν οἱ δυνάμεις τῆς καθοδηγητικῆς της πρωτοπόρας τάξης.

Ἤδη μερικές ἑβδομάδες πρίν τήν πρώτη τοῦ Μάη ἡ κυβέρνηση τά ἔχασε κυριολεκτικά καί οἱ κύριοι ἐργοστασιάρχες ἦταν ἐντελῶς πελαγωμένοι. Μέ τίς συλλήψεις καί τίς ἔρευνες ἔκαναν ἄνω κάτω ὅλες τίς ἐργατικές συνοικίες τῆς πρωτεύουσας. Ἡ

ἐπαρχία δέν ἔμενε πίσω ἀπό τό κέντρο. Οἱ ἐργοστασιάρχες ἔτρεχαν ἐδῶ καί κεῖ, συγκαλοῦσαν συσκέψεις, ἔριχναν ἀντιφατικά συνθήματα, πότε ἀπειλοῦσαν μέ διώξεις καί λοκάουτ, πότε ὑποχωροῦσαν ἀπό τά πρίν καί συμφωνοῦσαν νά κλείσουν τά ἐργοστάσια, πότε πρότρεπαν τήν κυβέρνηση σέ ὠμότητες, πότε τήν ἐπέκριναν καί τήν καλοῦσαν νά καθιερώσει τήν πρώτη τοῦ Μάη σάν μέρα «ἀργίας».

Μά ὅσο ζῆλο κι᾽ ἄν ἔδειξε ἡ χωροφυλακή, ὅσο κι᾽ ἄν «καθάρισε» τά ἐργατικά προάστια, ὅσους κι᾽ ἄν ἔπιασε ἐδῶ καί κεῖ μέ βάση τούς τελευταίους της «καταλόγους ὑπόπτων», τίποτε δέν κατάφερε. Οἱ ἐργάτες κορόϊδευαν τήν ἀνίσχυρη λύσσα τῆς τσαρικῆς συμμορίας καί τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν, εἰρωνεύονταν τίς ἀπειλητικές καί ἀξιοθρήνητες «ἀνακοινώσεις» τοῦ διοικητῆ τῆς πόλης, ἔγραφαν καί κυκλοφοροῦσαν ἀπό χέρι σέ χέρι — ἤ μετέδιναν ἀπό στόμα σέ στόμα — σατιρικά στιχάκια καί προμηθεύονταν, σάν νά ἔπεφταν ἀπό τόν οὐρανό, ὅλο καί καινούργια μάτσα μικρές, κακοτυπωμένες, σύντομες καί ἁπλές, μά κατανοητές «προκηρύξεις», πού καλοῦσαν σέ ἀπεργίες καί διαδηλώσεις καί πού θύμιζαν τά παλιά, τά ἀκουτσούρευτα ἐπαναστατικά συνθήματα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἡ ὁποία καθοδηγοῦσε τό πέντε τήν πρώτη ἔφοδο τῶν μαζῶν ἐνάντια στήν ἀπολυταρχία καί στή μοναρχία.

Ἑκατό χιλιάδες κατέβηκαν σέ ἀπεργία τήν πρώτη τοῦ Μάη — ἔγραφε τήν ἄλλη μέρα ὁ κυβερνητικός τύπος. Ἑκατόν εἰκοσιπέντε χιλιάδες — ἔγραφαν οἱ ἀστικές ἐφημερίδες, σύμφωνα μέ τίς πρῶτες τηλεγραφικές πληροφορίες («Κίεβσκαγια Μίσλ»). Ἑκατόν πενήντα χιλιάδες, τηλεγραφοῦσε ἀπό τήν Πετρούπολη ὁ ἀνταποκριτής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας[92]. Καί τήν ἑπομένη ὁλόκληρος πιά ὁ ἀστικός τύπος ἔδινε τόν ἀριθμό 200-220 χιλιάδες. Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν στήν πραγματικότητα ἔφτασε τίς *250 χιλιάδες!*

Ἐκτός ὅμως ἀπό τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν τῆς Πρωτομαγιᾶς, ἀκόμη πιό ἐπιβλητικές — καί πολύ πιό ἀξιοσημείωτες — ἦταν οἱ ἐπαναστατικές διαδηλώσεις τῶν ἐργατῶν στούς δρόμους. Μέ ἐπαναστατικά τραγούδια, μέ βροντόφωνα συνθήματα γιά τήν ἐπανάσταση σέ ὅλα τά προάστια τῆς πρωτεύουσας καί σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς πόλης, μέ κόκκινες σημαῖες στά χέρια οἱ ἐργατικές μάζες πάλευαν ἀρκετές ὧρες ἐνάντια στίς δυνάμεις τῆς ἀστυνομίας καί τῆς ὀχράνας, πού κινητοποίησε μέ δεκαπλασιασμένη δραστηριότητα ἡ κυβέρνηση. Καί οἱ ἐργάτες μπόρεσαν νά δόσουν στούς πιό πιστούς μπράβους τοῦ τσάρου νά καταλάβουν

πώς ή πάλη πού διεξάγεται δέν εἶναι παῖξε-γέλασε, πώς μπροστά στήν ἀστυνομία δέν βρίσκεται μιά χούφτα ἀνθρωπάρια τοῦ παιδιαρίστικου σλαβόφιλου κινήματος[93], πώς ξεσηκώθηκαν πραγματικά *οἱ μάζες* τῆς ἐργαζόμενης τάξης τῆς πρωτεύουσας.

Ἡ ἀνοιχτή ἐπίδειξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ προλεταριάτου — τῶν ἐπαναστατικῶν του δυνάμεων, ἀτσαλωμένων καί ἐνισχυμένων ἀπό τίς νέες γενιές, — τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκκλήσεων πρός τό λαό καί πρός τούς λαούς τῆς Ρωσίας ἦταν πραγματικά περίλαμπρη. Ἄν πέρυσι ἡ κυβέρνηση καί οἱ ἐργοστασιάρχες μποροῦσαν νά αὐτοπαρηγοριοῦνται, λέγοντας πώς ἦταν ἀδύνατο νά προβλεφτεῖ τό ξέσπασμα τοῦ Λένα, πώς ἦταν ἀδύνατο νά γίνει ἄμεση προετοιμασία γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν συνεπειῶν του, τώρα ἀπό τήν πλευρά τῆς μοναρχίας ἡ πρόβλεψη ἦταν πολύ ἀκριβής, καιρός γιά προετοιμασία ὑπῆρχε ὑπεραρκετός, τά «μέτρα» πού πάρθηκαν ἦταν τά πιό «δραστικά» καί τό ἀποτέλεσμα ἦταν νά ἀποκαλυφτεῖ πέρα γιά πέρα ἡ *ἀδυναμία* τῆς τσαρικῆς μοναρχίας μπροστά στό ἐπαναστατικό ξύπνημα τῶν προλεταριακῶν μαζῶν.

Ναί, ὁ χρόνος τῆς ἀπεργιακῆς πάλης ὕστερα ἀπό τό Λένα, ὁ χρόνος αὐτός ἔδειξε — παρά τά ἀξιοθρήνητα οὐρλιαχτά τῶν φιλελευθέρων καί τῶν μεγαφώνων τους ἐνάντια στήν «ἀπεργιακή παραφορά» ἐνάντια στίς «συνδικαλιστικές» ἀπεργίες, ἐνάντια στή συνένωση τῆς οἰκονομικῆς ἀπεργίας μέ τήν πολιτική καί ἀντίστροφα, — ὁ χρόνος αὐτός ἔδειξε τί μεγάλο, ἀναντικατάστατο ὅπλο σφυρηλάτησε γιά τόν ἑαυτό του τό σοσιαλδημοκρατικό προλεταριάτο στήν ἐπαναστατική περίοδο γιά τή ζύμωση μέσα στίς μάζες, γιά τό ξύπνημά τους γιά τό τράβηγμά τους στήν πάλη. Ἡ ἐπαναστατική μαζική ἀπεργία δέν ἔδινε στόν ἐχθρό οὔτε ἡσυχία, οὔτε χρόνο. Χτυποῦσε καί οἰκονομικά τόν ἐχθρό, τσαλαπατοῦσε μπροστά στά μάτια ὅλου τοῦ κόσμου τό πολιτικό κύρος τῆς δῆθεν «ἰσχυρῆς» τσαρικῆς κυβέρνησης. Ἔδινε τή δυνατότητα σέ ὅλο καί νέα στρώματα ἐργατῶν νά ἐπανακτήσουν ἔστω καί ἕνα μικρό μέρος ἀπό τίς κατακτήσεις τοῦ πέντε καί τραβοῦσε στήν πάλη νέα στρώματα τῶν ἐργαζομένων, ἀγκαλιάζοντας καί τά πιό καθυστερημένα. Δέν ἐξαντλοῦσε τίς δυνάμεις τῶν ἐργατῶν, γιατί ἦταν τίς περισσότερες φορές μιά σύντομη, ἐπιδεικτική ἐξόρμηση, πού προετοίμαζε ταυτόχρονα καινούργιες, ἀκόμη πιό ἐπιβλητικές καί πιό ἐπαναστατικές ἀνοιχτές ἐξορμήσεις τῶν μαζῶν μέ τή μορφή τῶν διαδηλώσεων στούς δρόμους.

Σέ καμιά ἄλλη χώρα τοῦ κόσμου δέν παρατηρήθηκε τήν περα-

σμένη χρονιά τόσο μεγάλος ἀριθμός ἀπεργῶν πού πῆραν μέρος σέ πολιτικές ἀπεργίες, ὅπως στή Ρωσία, τόση ἐπιμονή, τόση ποικιλομορφία, τόση ἀπεργιακή δραστηριότητα. Καί μόνο αὐτό τό περιστατικό δείχνει ὅλη τήν ἀθλιότητα, ὅλη τήν ἀξιοθρήνητη βραδύνοια τῶν φιλελευθέρων καί τῶν λικβινταριστῶν σοφῶν πού ἤθελαν «νά διορθώσουν» τήν τακτική τῶν ρώσων ἐργατῶν στά 1912-1913 σύμφωνα μέ τό μέτρο τῶν «εὐρωπαϊκῶν» συνταγματικῶν περιόδων, πού κυρίως ἦταν περίοδοι προπαρασκευαστικῆς δουλιᾶς γιά τή σοσιαλιστική διαφώτιση καί διαπαδαγώγηση τῶν μαζῶν.

Γιατί ἡ τεράστια ὑπεροχή τῶν ρωσικῶν ἀπεργιῶν σέ σχέση μέ τίς ἀπεργίες τῶν εὐρωπαϊκῶν, τῶν περισσότερο προχωρημένων, χωρῶν δέν δείχνει διόλου τίς ἰδιαίτερες ἀρετές, ἤ τίς ἰδιαίτερες ἱκανότητες τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας, ἀλλά μόνο τίς *ἰδιαίτερες* συνθῆκες τῆς σύγχρονης Ρωσίας μέ τήν ἔννοια τῆς ὕπαρξης ἐπαναστατικῆς κατάστασης, τῆς ὡρίμανσης μιᾶς ἄμεσα ἐπαναστατικῆς κρίσης. Ὅταν στήν Εὐρώπη θά ἔρθει μιά ἀνάλογη στιγμή ὡρίμανσης τῆς ἐπανάστασης (ἐκεῖ θά εἶναι σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὄχι ἀστικοδημοκρατική, ὅπως σέ μᾶς), τότε τό προλεταριάτο τῶν πιό ἀναπτυγμένων καπιταλιστικά χωρῶν θά ἀναπτύξει μιάν ἀσύγκριτα μεγαλύτερη δραστηριότητα, ὀργανώνοντας ἐπαναστατικές ἀπεργίες, διαδηλώσεις καί ἔνοπλη πάλη ἐνάντια στούς ὑπερασπιστές τῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς.

Ἡ φετεινή ἀπεργία τῆς πρωτομαγιᾶς, ὅπως καί μιά σειρά ἀπεργίες πού ἔγιναν τόν τελευταῖο ἐνάμισι χρόνο στή Ρωσία, ἔχει ἐπαναστατικό χαρακτήρα σέ διάκριση ὄχι μόνον ἀπό τίς συνηθισμένες οἰκονομικές ἀπεργίες, μά καί ἀπό τίς ἐπιδεικτικές ἀπεργίες καί ἀπό ἐκεῖνες τίς πολιτικές ἀπεργίες πού πρόβαλαν διεκδικήσεις γιά συνταγματικές μεταρυθμίσεις, ὅπως λογουχάρη, ἡ τελευταία βελγική ἀπεργία. Τήν ἰδιομορφία αὐτή τῶν ρωσικῶν ἀπεργιῶν, πού προκαθορίζεται ὁλοκληρωτικά ἀπό τήν ἐπαναστατική κατάσταση τῆς Ρωσίας, δέν μποροῦν μέ κανένα τρόπο νά τήν καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν καταντήσει αἰχμάλωτοι τῶν φιλελεύθερων κοσμοθεωριῶν καί πού ξέμαθαν νά βλέπουν τά πράγματα ἀπό τήν ἐπαναστατική σκοπιά. Ἡ περίοδος τῆς ἀντεπανάστασης καί τῶν ἀποχαλινωμένων τάσεων ἀποστασίας μᾶς ἄφησε πάρα πολλούς τέτιους ἀνθρώπους ἀνάμεσα καί σέ ἐκείνους πού θέλουν νά λέγονται σοσιαλδημοκράτες.

Ἡ Ρωσία ζεῖ μιά ἐπαναστατική κατάσταση, γιατί ἡ καταπίεση τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τοῦ πληθυσμοῦ, ὄχι μόνο τοῦ προλεταριάτου, μά καί τῶν ἐννιά δεκάτων τῶν μικροπαραγωγῶν,

ἰδιαίτερα τῶν ἀγροτῶν, ὀξύνθηκε στόν ἀνώτατο βαθμό, καί μάλιστα ἡ ὀξυμένη αὐτή καταπίεση, οἱ λιμοί, ἡ φτώχια, ἡ ἀνομία, ὁ χλευασμός σέ βάρος τοῦ λαοῦ βρίσκονται σέ κατάφωρη ἀναντιστοιχία καί μέ τήν κατάσταση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Ρωσίας καί μέ τό βαθμό τῆς συνειδητότητας καί τῆς ἀπαιτητικότητας τῶν μαζῶν, πού τίς ἔχει ἀφυπνίσει ἡ ἐπανάσταση τοῦ πέντε καί μέ τήν κατάσταση πού ὑπάρχει σέ ὅλες τίς γειτονικές, ὄχι μόνο τίς εὐρωπαϊκές, μά καί τίς ἀσιατικές χῶρες.

Μά αὐτό δέν εἶναι ἀκόμη ἀρκετό. Μόνο ἡ καταπίεση, ὅσο μεγάλη καί ἄν εἶναι, δέν δημιουργεῖ πάντα ἐπαναστατική κατάσταση στή χώρα. Τίς περισσότερες φορές γιά τήν ἐπανάσταση δέν ἀρκεῖ μόνο *οἱ κάτω νά μή θέλουν* νά ζοῦν ὅπως προηγούμενα. Γιά τήν ἐπανάσταση χρειάζεται ἀκόμη *οἱ πάνω νά μήν μποροῦν* νά διαφεντεύουν καί νά κυβερνοῦν ὅπως προηγούμενα. Αὐτό ἀκριβῶς βλέπουμε τώρα στή Ρωσία. Ἡ πολιτική κρίση ὡριμάζει μπροστά στά μάτια ὅλων. Ἡ ἀστική τάξη ἔκανε *ὅλα* ὅσα περνοῦσαν ἀπό τό χέρι της γιά νά ὑποστηρίξει τήν ἀντεπανάσταση καί νά ἐξασφαλίσει πάνω σ' αὐτήν τήν ἀντεπαναστατική βάση μιά «εἰρηνική ἐξέλιξη». Ἡ ἀστική τάξη ἔδινε στούς δήμιους καί στούς τσιφλικάδες ὅσα χρήματα ἤθελαν, ἡ ἀστική τάξη ἔβριζε τήν ἐπανάσταση καί τήν ἀποκήρυσσε, ἡ ἀστική τάξη ἔγλυφε τίς μπότες τοῦ Πουρισκέβιτς καί τό κνοῦτο τοῦ Μάρκοφ τοῦ 2ου, μετατρεπόταν σέ λακέ τους, ἡ ἀστική τάξη δημιουργοῦσε θεωρίες «εὐρωπαϊκά» θεμελιωμένες, πού κατασπίλωναν τή «διανοουμενίστικη» τάχα ἐπανάσταση τοῦ πέντε, τήν ἀποκαλοῦσαν ἁμαρτωλή, ἐγκληματική, ἀντικρατική καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

Καί παρόλες αὐτές τίς θυσίες τοῦ πορτοφολιοῦ της, τῆς τιμῆς καί τῆς συνείδησής της, ἡ ἀστική τάξη, ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς ὀχτωβριστές ἀναγνωρίζει *ἡ ἴδια* ὅτι ἡ ἀπολυταρχία καί οἱ τσιφλικάδες *δέν μπόρεσαν* νά ἐξασφαλίσουν τήν «εἰρηνική *ἐξέλιξη*», δέν μπόρεσαν νά ἐξασφαλίσουν τίς στοιχειώδεις συνθῆκες «τάξης» καί «νομιμότητας», πού χωρίς αὐτές δέν μπορεῖ νά ζεῖ στόν 20ό αἰώνα μιά καπιταλιστική χώρα, πλάι στή Γερμανία καί στή νέα Κίνα.

Ἡ πολιτική κρίση πανεθνικῆς κλίμακας στή Ρωσία εἶναι ὁλοφάνερη καί ἡ κρίση αὐτή εἶναι τέτια πού θίγει ἀκριβῶς τίς *βάσεις* τῆς κρατικῆς ὀργάνωσης καί ὄχι ὁρισμένες πλευρές της, θίγει τά *θεμέλια* τοῦ οἰκοδομήματος καί ὄχι τή μιά ἤ τήν ἄλλη πτέρυγα, ὄχι τό ἕνα ἤ τό ἄλλο πάτωμα. Καί ὅσο κι' ἄν φλυαροῦν οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ λικβινταριστές μας πάνω στό θέμα ὅτι

«ἔχουμε δόξα τῶ θεῶ σύνταγμα» καί ὅτι στήν ἡμερήσια διάταξη βρίσκονται αὐτές ἤ ἐκεῖνες οἱ πολιτικές *μεταρυθμίσεις* (μόνο ἄνθρωποι μέ πολύ περιορισμένη ἀντίληψη δέν καταλαβαίνουν τή στενή σύνδεση τῆς πρώτης θέσης μέ τή δεύτερη), ὅσο τό ρεφορμιστικό αὐτό νεράκι κι' ἄν κύλησε, τό ζήτημα παραμένει σέ τέτιο σημεῖο, πού κανένας λικβινταριστής, κανένας φιλελεύθερος δέν μπορεῖ νά ὑποδείξει μιά ρεφορμιστική διέξοδο ἀπό τό σημεῖο αὐτό.

Καί ἡ κατάσταση τῶν λαϊκῶν μαζῶν στή Ρωσία καί ἡ χειροτέρευση τῆς θέσης τους μέ τή νέα ἀγροτική πολιτική (ἀπ' ὅπου σάν ἀπό τελευταία σανίδα σωτηρίας ἀναγκάστηκαν νά πιαστοῦν οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες) καί οἱ διεθνεῖς συνθῆκες καί ὁ χαρακτήρας τῆς γενικῆς πολιτικῆς κρίσης πού δημιουργήθηκε στή χώρα μας — νά τό σύνολο τῶν ἀντικειμενικῶν ὅρων πού κάνουν τήν κατάσταση τῆς Ρωσίας ἐπαναστατική, ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος ὅτι τά προβλήματα τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης εἶναι ἀδύνατο νά λυθοῦν μέ τόν τωρινό δρόμο καί μέ τά τωρινά μέσα (πού διαθέτουν κυβέρνηση καί ἐκμεταλλεύτριες τάξεις).

Αὐτή εἶναι ἡ κοινωνική, οἰκονομική καί πολιτική βάση, αὐτός εἶναι ὁ συσχετισμός τῶν τάξεων στή Ρωσία, πού προκάλεσε τίς ἰδιόμορφες ἀπεργίες στή χώρα μας, καί πού εἶναι ἀδύνατο νά γίνουν στή σημερινή Εὐρώπη, ὅπου οἱ κάθε λογῆς ἀποστάτες θέλουν νά μιμηθοῦν τό παράδειγμα ὄχι τῶν χθεσινῶν ἀστικῶν ἐπαναστάσεων (μέ τίς ἀναλαμπές τῆς αὐριανῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης), ἀλλά τῆς σημερινῆς «συνταγματικῆς» κατάστασης. Οὔτε ἡ καταπίεση τῶν κάτω, οὔτε ἡ κρίση τῶν πάνω δέν θά προκαλέσουν ἀκόμη τήν ἐπανάσταση, — θά προκαλέσουν μονάχα τό σάπισμα τῆς χώρας — ἄν δέν ὑπάρχει σ' αὐτή τή χώρα ἐπαναστατική τάξη ἱκανή νά μετατρέψει τήν παθητική κατάσταση τῆς καταπίεσης σέ δραστήρια κατάσταση ἀγανάκτησης καί ἐξέγερσης.

Αὐτόν ἀκριβῶς τό ρόλο τῆς πραγματικά πρωτοπόρας τάξης, τῆς τάξης πού ξεσηκώνει πραγματικά τίς μάζες στήν ἐπανάσταση καί πού μπορεῖ πραγματικά νά σώσει τή Ρωσία ἀπό τό σάπισμα, παίζει τό βιομηχανικό προλεταριάτο. Αὐτό ἀκριβῶς τό καθῆκον πραγματοποιεῖ μέ τίς ἐπαναστατικές του ἀπεργίες. Οἱ ἀπεργίες αὐτές, πού τίς μισοῦν οἱ φιλελεύθεροι καί δέν τίς καταλαβαίνουν οἱ λικβινταριστές, εἶναι (γιά νά μιλήσουμε μέ τά λόγια τῆς ἀπόφασης τοῦ ΣΔΕΚΡ πού πάρθηκε τό Φλεβάρη) «ἕνα ἀπό τά πιό δραστικά μέσα ὑπερνίκησης τῆς ἀπάθειας, τῆς ἀπόγνωσης καί τῆς διασπορᾶς τοῦ ἀγροτικοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς,

τῆς προσέλκυσής της σέ ὅσο τό δυνατό πιό ὁμόφωνες, ταυτόχρονες καί πλατιές *ἐπαναστατικές ἐξορμήσεις*» *.

Ἡ ἐργατική τάξη προσελκύει στίς ἐπαναστατικές ἐξορμήσεις τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων καί τῶν ἐκμεταλλευομένων, πού στερήθηκαν τά στοιχειώδη δικαιώματα καί ὁδηγήθηκαν σέ κατάσταση ἀπόγνωσης. Ἡ ἐργατική τάξη τούς διδάσκει τήν ἐπαναστατική πάλη, τούς διαπαιδαγωγεῖ γιά τήν ἐπαναστατική δράση, τούς ἐξηγεῖ ποῦ καί σέ τί βρίσκεται ἡ διέξοδος καί ἡ σωτηρία. Ἡ ἐργατική τάξη τούς διδάσκει ὄχι μέ λόγια, ἀλλά μέ ἔργα, μέ τό παράδειγμα καί μάλιστα ὄχι μέ τό παράδειγμα τῶν τυχοδιωκτισμῶν ξεχωριστῶν ἡρώων, ἀλλά μέ τό παράδειγμα τῆς *μαζικῆς* ἐπαναστατικῆς ἐξόρμησης πού συνδυάζει τίς πολιτικές καί τίς οἰκονομικές διεκδικήσεις.

Πόσο ἁπλές, πόσο κατανοητές, πόσο οἰκεῖες εἶναι αὐτές οἱ σκέψεις γιά κάθε τίμιο ἐργάτη πού ἀφομοιώνει ἔστω καί τά πρῶτα στοιχεῖα τῆς διδασκαλίας τοῦ σοσιαλισμοῦ καί τῆς δημοκρατίας! Καί πόσο ξένες εἶναι στούς διανοούμενους ἐκείνους προδότες τοῦ σοσιαλισμοῦ καί προδότες τῆς δημοκρατίας, πού στίς λικβινταριστικές ἐφημερίδες βρίζουν ἤ εἰρωνεύονται τήν «παρανομία», βεβαιώνοντας τούς ἀφελεῖς ἁπλοϊκούς ὅτι εἶναι «σοσιαλδημοκράτες δά κι' αὐτοί».

Ἡ Πρωτομαγιά τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης καί μαζί του καί ὅλου τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας, ἔδειξε καθαρά γιά πολλοστή φορά σέ ὅσους ἔχουν μάτια γιά νά βλέπουν καί αὐτιά γιά ν' ἀκοῦν, τή μεγάλη ἱστορική σημασία τῆς ἐπαναστατικῆς παρανομίας στή σύγχρονη Ρωσία. Ἡ μοναδική κομματική ὀργάνωση τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Πετρούπολη, ἡ Ἐπιτροπή Πετρούπολης, ἀνάγκασε ἀκόμη καί τόν ἀστικό τύπο καί στίς παραμονές τῆς πρωτομαγιᾶς, ὅπως καί στίς παραμονές τῆς 9 τοῦ Γενάρη καί στίς παραμονές τῆς 300ῆς ἐπετείου τῶν Ρομάνοφ, καί στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη [94] νά σημειώσει τό γεγονός ὅτι οἱ προκηρύξεις τῆς ΕΠ ἐμφανίστηκαν καί πάλι στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια.

Τεράστιες θυσίες στοιχίζουν αὐτές οἱ προκηρύξεις. Κάποτε ἡ ἐξωτερική τους ἐμφάνιση εἶναι πενιχρή. Μερικές ἀπ' αὐτές, ὅπως οἱ ἐκκλήσεις γιά τή διαδήλωση τῆς 4 τοῦ Ἀπρίλη, καθορίζουν μόνο τήν ὥρα καί τόν τόπο τῆς διαδήλωσης, μέσα σέ ἕξι σειρές πού στοιχειοθετήθηκαν, ὅπως φαίνεται, κρυφά καί πολύ βιαστικά σέ διάφορα τυπογραφεῖα καί μέ διαφορετικά στοιχεῖα.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 269. *Ἡ Σύντ.*

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι («σοσιαλδημοκράτες δά κι' αὐτοί») πού, ἔχοντας ὑπόψη αὐτές τίς συνθῆκες δουλιᾶς τῆς «παρανομίας», ρωτοῦν χαχανίζοντας μέ χαιρεκακία, εἴτε σουφρώνοντας περιφρονητικά τά χείλη: «Ἄν τό κόμμα ἀποτελοῦνταν μόνο ἀπό τούς παράνομους, τότε πόσα μέλη θά ἀριθμοῦσε: 2-3 ἑκατοντάδες;». (Βλ. στό ὄργανο τῶν ἀποστατῶν, τή «Λούτς», ἀρ. φύλ. 95 (181), ὅπου ἡ *Συντακτική ἐπιτροπή* ὑπερασπίζει τόν κ. Σεντόφ πού ἔχει τήν ἀξιοθρήνητη τόλμη νά εἶναι ἀνοιχτός λικβινταριστής. Τό φύλλο αὐτό τῆς «Λούτς» βγῆκε πέντε μέρες πρίν τήν πρωτομαγιά, δηλ. *τόν καιρό ἀκριβῶς* τῆς προετοιμασίας τῶν προκηρύξεων ἀπό τούς παράνομους!).

Οἱ κύριοι Ντάν, Πότρεσοφ καί Σία πού γράφουν αὐτά τά αἰσχρά πράγματα, δέν μποροῦν νά μήν ξέρουν ὅτι χιλιάδες προλετάριοι ἦταν στό κόμμα ἤδη ἀπό τό 1903, 150 χιλιάδες ἦταν τό 1907, ὅτι καί τώρα χιλιάδες καί δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες ἐκδίδουν καί κυκλοφοροῦν *παράνομες* προκηρύξεις, σάν μέλη τῶν *παράνομων* πυρήνων τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μά οἱ κύριοι λικβινταριστές ξέρουν ὅτι τούς προστατεύει ἡ στολιπινική «νομιμότητα» ἀπό τή νόμιμη διάψευση τῶν αἰσχρῶν ψευδολογιῶν τους καί τῶν ἀκόμη πιό αἰσχρῶν «μορφασμῶν» τους σχετικά μέ τήν παρανομία.

Κοιτάξτε πόσο ξέκοψαν ἀπό τό μαζικό ἐργατικό κίνημα, ἀπό τήν ἐπαναστατική δουλιά γενικά, οἱ ἀξιοθρήνητοι αὐτοί ἄνθρωποι! Πάρτε ἀκόμη καί τό μέτρο πού χρησιμοποιοῦν συνειδητά παραποιημένο πρός ὄφελος τῶν φιλελευθέρων. Δεχτεῖτε γιά μιά στιγμή ὅτι στήν προετοιμασία καί τό μοίρασμα τῶν παράνομων αὐτῶν προκηρύξεων πῆραν μέρος «δυό-τρεῖς ἑκατοντάδες» ἐργάτες τῆς Πετρούπολης.

Τί βγαίνει, λοιπόν, ἀπ' αὐτό; «Δυό-τρεῖς ἑκατοντάδες» ἐργάτες, τό ἄνθος τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης, ἄνθρωποι πού ὄχι μόνο αὐτοκαλοῦνται σοσιαλδημοκράτες, μά καί πού δουλεύουν σάν σοσιαλδημοκράτες, ἄνθρωποι πού ἔχουν κερδίσει γιά τό λόγο αὐτό τό σεβασμό καί τήν ἐκτίμηση *ὁλόκληρης* τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας, ἄνθρωποι πού δέν φλυαροῦν γιά «πλατύ κόμμα», ἀλλά πού ἀποτελοῦν στήν πραγματικότητα τό μοναδικό παράνομο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα πού ὑπάρχει στή Ρωσία, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἑτοιμάζουν καί μοιράζουν τίς παράνομες προκηρύξεις. Οἱ λικβινταριστές τῆς «Λούτς» γελᾶνε περιφρονητικά (κάτω ἀπό τήν προστασία τῶν λογοκριτῶν τοῦ Στολίπιν) σέ βάρος τῶν «2-3 ἑκατοντάδων», σέ βάρος τῆς «παρανομίας», τῆς «μεγαλοποίησης» τῆς σημασίας της κτλ.

Καί ξαφνικά, ὤ τοῦ θαύματος! Σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση πού

συντάξανε τά *πέντε-έφτά* μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ΕΠ, — σύμφωνα μέ τήν προκήρυξη πού ἑτοίμασαν καί μοίρασαν οἱ «δυό-τρεῖς ἑκατοντάδες» — ξεσηκώνονται σάν ἕνας ἄνθρωπος *οἱ διακόσιες πενήντα χιλιάδες* τῆς Πετρούπολης.

Οἱ προκηρύξεις αὐτές, οἱ ἐπαναστατικοί λόγοι τῶν ἐργατῶν στίς συγκεντρώσεις καί στή διαδήλωση δέν μιλοῦν γιά «νόμιμο ἐργατικό κόμμα», οὔτε γιά «ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι» καί γιά παρόμοιες μεταρυθμίσεις, πού μέ τό ψευδοόραμά τους πᾶνε νά ἐξαπατήσουν τό λαό οἱ φιλελεύθεροι. Μιλοῦν γιά τήν ἐπανάσταση σάν τή μοναδική διέξοδο ἀπό τήν κατάσταση. Μιλοῦν γιά τή δημοκρατία σάν τό μοναδικό σύνθημα πού, σέ ἀντίθεση πρός τίς ψευδολογίες τῶν φιλελευθέρων σχετικά μέ τίς μεταρυθμίσεις, ὑποδείχνει τήν ἀλλαγή πού ἐξασφαλίζει τήν ἐλευθερία, ὑποδείχνει τίς δυνάμεις πού μποροῦν νά τήν ὑπερασπίσουν συνειδητά.

Ὁλόκληρη ἡ Πετρούπολη μέ τά δυό ἑκατομμύρια πληθυσμό βλέπει καί ἀκούει αὐτά τά συνθήματα γιά τήν ἐπανάσταση, πού μπαίνουν βαθιά στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων ὅλων τῶν ἐργαζομένων καί καταπιεζομένων στρωμάτων. Ὁλόκληρη ἡ Πετρούπολη βλέπει, μέ τό ζωντανό καί μαζικό παράδειγμα, ποῦ βρίσκεται ἡ διέξοδος καί ποῦ ἡ ψευτιά τῆς φλυαρίας τῶν φιλελευθέρων γιά μεταρυθμίσεις. Ὁλόκληρη ἡ Ρωσία πληροφορεῖται ἀπό τίς χιλιάδες συνδέσεις τῶν ἐργατῶν — καί ἀπό ἑκατοντάδες ἀστικές ἐφημερίδες πού εἶναι ὑποχρεωμένες νά μιλήσουν ἔστω καί μασημένα γιά τή μαζική διαδήλωση τῆς Πετρούπολης — πληροφορεῖται τήν εἴδηση γιά τήν ἐπίμονη ἀπεργιακή πάλη τοῦ προλεταριάτου τῆς πρωτεύουσας. Καί μέσα στήν ἀγροτική μάζα καί στούς ἀγρότες φαντάρους μεταδίνεται ἐπίσης ἡ εἴδηση αὐτή γιά τίς ἀπεργίες, γιά τίς ἐπαναστατικές διεκδικήσεις τῶν ἐργατῶν, γιά τήν πάλη τους ὑπέρ τῆς δημοκρατίας καί γιά τή δήμευση τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων πρός ὄφελος τῶν ἀγροτῶν. Ἀργά, μά σταθερά, ἡ ἐπαναστατική ἀπεργία κινεῖ, ξυπνάει, διαφωτίζει καί ὀργανώνει τίς λαϊκές μάζες *γιά τήν ἐπανάσταση*.

«Δυό-τρεῖς ἑκατοντάδες» «παράνομοι» ἐκφράζουν τά συμφέροντα καί τίς ἀνάγκες *ἑκατομμυρίων καί δεκάδων ἑκατομμυρίων*, τούς λένε τήν ἀλήθεια γιά τό ἀδιέξοδο τῆς θέσης τους, τούς ἀνοίγουν τά μάτια γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, τούς ἐμπνέουν τήν πίστη σ' αὐτή, τούς δίνουν σωστά συνθήματα, ἀποσποῦν τίς μάζες αὐτές ἀπό τήν ἐπιροή τῶν πομπώδικων καί ἐντελῶς ἀπατηλῶν ρεφορμιστικῶν συνθημάτων τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἀπό τό ἄλλο μέρος οἱ «δυό-τρεῖς» δεκάδες διανοούμενοι

λικβινταριστές, ἐξαπατώντας τούς καθυστερημένους ἐργάτες μέ χρήματα πού συγκέντρωσαν στό ἐξωτερικό καί ἀπό φιλελεύθερους ἐμπόρους, διοχετεύουν στό ἐργατικό περιβάλλον τά συνθήματα αὐτῆς τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ἡ ἀπεργία τῆς πρωτομαγιᾶς, ὅπως καί ὅλες οἱ ἐπαναστατικές ἀπεργίες τοῦ 1912-1913, μᾶς δείχνει καθαρά τά τρία πολιτικά στρατόπεδα στά ὁποῖα χωρίζεται ἡ σημερινή Ρωσία. Τό στρατόπεδο τῶν δημίων καί τῶν τσιφλικάδων, τῆς μοναρχίας, καί τῆς ὀχράνας. Τό στρατόπεδο αὐτό ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε στόν τομέα τῶν θηριωδιῶν. Εἶναι πιά ἀνίσχυρο ἀπέναντι στίς ἐργατικές μάζες. Τό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης, πού ὁλόκληρη ἀπό τούς καντέτους ὥς τούς ὀχτωβριστές, φωνάζει καί ἀναστενάζει, καλώντας σέ μεταρυθμίσεις, ἐνῶ ἡ ἴδια ὁμολογεῖ ὅτι τήν «ἔπαθε», πιστεύοντας πώς εἶναι δυνατό νά γίνουν στή Ρωσία μεταρυθμίσεις. Τό στρατόπεδο τῆς ἐπανάστασης, τό μόνο πού ἐκφράζει τά συμφέροντα τῶν καταπιεζομένων μαζῶν.

Ὅλη τήν ἰδεολογική, ὅλη τήν πολιτική δουλιά στό στρατόπεδο αὐτό τήν κάνει μόνο ἡ παράνομη σοσιαλδημοκρατία, πού ξέρει νά χρησιμοποιεῖ κάθε νόμιμη δυνατότητα ἀκριβῶς σύμφωνα μέ τό πνεῦμα της καί πού συνδέεται ἀδιάσπαστα μέ τήν πρωτοπόρα τάξη, τό προλεταριάτο. Κανένας δέν μπορεῖ νά πεῖ ἀπό τά πρίν, ἄν θά κατορθώσει ἡ πρωτοπόρα αὐτή τάξη νά ὁδηγήσει τίς μάζες ὥς τή νικηφόρα ἐπανάσταση. Μά τό καθῆκον της *νά ὁδηγήσει* τίς μάζες πρός μιά τέτια διέξοδο ἡ τάξη αὐτή τό ἐκτελεῖ παρόλες τίς ταλαντεύσεις καί τίς προδοσίες τῶν φιλελευθέρων καί τῶν «σοσιαλδημοκρατῶν δά κι᾿ αὐτῶν». Ὅ,τι ζωντανό καί βιώσιμο ἔχει ὁ ρωσικός σοσιαλισμός καί ἡ ρωσική δημοκρατία διαπαιδαγωγεῖται ἀποκλειστικά μέ τό παράδειγμα τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου καί κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή της.

Ἡ φετεινή Πρωτομαγιά ἔδειξε σέ ὅλο τόν κόσμο ὅτι τό προλεταριάτο τῆς Ρωσίας βαδίζει σταθερά στόν ἐπαναστατικό του δρόμο, ἔξω ἀπό τόν ὁποῖο δέν ὑπάρχει σωτηρία γιά τή σημερινή Ρωσία πού ἀσφυκτιᾶ καί σαπίζει.

«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 31, 15 (28) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΛΟΓΟΥ

Ἡ ἔλλειψη πολιτικῆς διαπαιδαγώγησης τῶν ρώσων ἐκδηλώνεται, ἀνάμεσα στά ἄλλα, στό ὅτι δέν ξέρουν νά ἀναζητοῦν συγκεκριμένες ἀποδείξεις πάνω στά ἐπίμαχα καί σοβαρά ἱστορικά ζητήματα, στό ὅτι πιστεύουν μέ ἀφέλεια τίς φωνές καί τά ξεφωνητά, τίς διαβεβαιώσεις καί τούς ὅρκους τῶν ἐνδιαφερομένων.

Τό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ ἔχει περιπλεχτεῖ ἀκριβῶς ἐπειδή οἱ ἐνδιαφερόμενοι (δηλ. οἱ ἴδιοι οἱ λικβινταριστές) δέν κουράζονται νά ὁρκίζονται σέ θεούς καί δαίμονες, ἐνῶ τό «κοινό» βαριέται νά ἀναζητᾶ συγκεκριμένες ἀποδείξεις.

Ποῦ βρίσκεται ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος; Στή στάση ἀπέναντι στήν ἐπανάσταση καί στήν παρανομία, στήν ἐπιδίωξη ἑνός μαζικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Ἔ λοιπόν, μήπως δέν ὑπάρχουν συγκεκριμένες ἀποδείξεις γιά νά δόσει κανείς ἀπάντηση στήν οὐσία αὐτῶν τῶν ζητημάτων;

Φυσικά, ὑπάρχουν. Πρέπει μόνο νά πάψει κανείς νά πιστεύει σ' αὐτά πού λένε οἱ φωνακλάδες καί οἱ φιλελεύθεροι.

Τό «ζήτημα» τῆς παρανομίας. Ὅποιος ἐνδιαφέρεται γι' αὐτό τό ζήτημα πρέπει νά ρωτήσει: *ποιός* δουλεύει στήν παρανομία; *ποιός* ἀνήκει στίς παράνομες ὀργανώσεις; Δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι παράνομες ὀργανώσεις πού δέν ἐκδηλώνονται ἰσοδυναμοῦν μέ μηδενικό καί ἀπάτη;

Στήν Πετρούπολη βγαίνουν δυό ἐφημερίδες: ἡ μιά εἶναι ἀντιλικβινταριστική, ἡ ἄλλη εἶναι ἡ «σοσιαλδημοκρατική δά κι' αὐτή», ἡ λικβινταριστική «Λούτς». Στίς ἄλλες πόλεις δέν ὑπάρχουν γιά τήν ὥρα ἐργατικές ἐφημερίδες.

Μήπως πρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι στήν Πετρούπολη οἱ λικβινταριστές εἶναι πιό ἰσχυροί ἀπό ὅ,τι στίς ἄλλες περιοχές; Ποιός λοιπόν δουλεύει *στό κόμμα* στήν Πετρούπολη;

Πάρτε τίς μαρτυρίες τοῦ ἀστικοῦ τύπου. Θά δεῖτε τήν πληροφορία ὅτι *κυκλοφόρησαν προκυρύξεις τῆς ἐπιτροπῆς Πετρούπολης* καί πρίν ἀπό τίς 9 τοῦ Γενάρη, καί στήν 300ή ἐπέτειο τῶν Ρομάνοφ, καί στίς παραμονές τῆς 4 τοῦ Ἀπρίλη καί στίς παραμονές τῆς πρωτομαγιᾶς.

Ὑπάρχει λόγος νά μήν πιστεύετε τόν ἀστικό τύπο σ' αὐτό τό ζήτημα πού ἀποτελεῖ γεγονός;

Κανένας λογικός ἄνθρωπος δέν θά τολμοῦσε νά ἐκφράσει παρόμοια δυσπιστία. Καί ὅσοι εἶναι κάπως κοντά στή σοσιαλδημοκρατία, αὐτοί *εἶδαν* τίς προκηρύξεις τῆς ΕΠ.

Καμιά ἐφημερίδα δέν ἔγραψε γιά προκηρύξεις τῆς λικβινταριστικῆς «ὁμάδας πρωτοβουλίας» στήν Πετρούπολη σχετικά μέ τίς μεγάλες αὐτές χρονολογίες τῶν μεγάλων ἐπαναστατικῶν ἐξορμήσεων τῶν μαζῶν τοῦ προλεταριάτου τῆς Πετρούπολης.

Καί ὅσο κι' ἄν «ὁρκίζονται» οἱ ὀπαδοί τῆς «Λούτς» ὅτι κι' αὐτοί εἶναι «ἐπίσης-σοσιαλδημοκράτες», «ἐπίσης ὑπέρ τῆς παρανομίας», ὅτι ἄδικα τούς «καταδιώκουν» οἱ «λενινιστές» καί ὁ Πλεχάνοφ κτλ., ἐμεῖς δέν θά κουραστοῦμε νά ἐπικαλούμαστε τά *γεγονότα* πού διαψεύδουν τούς μύθους καί τίς ψευδολογίες τῆς «Λούτς».

Δεῖξτε μας ἐφημερίδες τῆς ἀστικῆς τάξης, πού νά γράφουν γιά προκηρύξεις τῶν λικβινταριστῶν στήν Πετρούπολη τίς παραμονές τῆς 9 τοῦ Γενάρη, τῆς 4 τοῦ Ἀπρίλη, τῆς 1 τοῦ Μάη. Δέν ὑπάρχουν. *Προκηρύξεις δέν φάνηκαν.* Οἱ λικβινταριστές δέν δουλεύουν στήν παρανομία. Οἱ λικβινταριστές *δέν* συγκροτοῦν παράνομες ὀργανώσεις τοῦ κόμματος. Οἱ λικβινταριστές δέν ἀνήκουν στήν ΕΠ. Οἱ λικβινταριστές εἶναι *ἔξω ἀπό τό κόμμα*, γιατί καί στήν Πετρούπολη κανένα ἄλλο κόμμα, ἐκτός ἀπό τό παράνομο, ἐκτός ἀπό τήν ὀργάνωση πού καθοδηγεῖ ἡ ΕΠ, *δέν ὑπάρχει.*

Σκόπιμα δέν μιλοῦμε γιά προκηρύξεις τῆς ΚΕ καί τῆς ΟΕ, γιατί εἶναι δυσκολότερο νά ἀποδείξουμε ὅτι αὐτές κυκλοφοροῦν στίς ἐπαρχίες καί ἀπό τήν ΟΕ εἴδαμε μέσα σ' ἕνα ὁλόκληρο σχεδόν χρόνο μόνο τήν προκήρυξη τῆς *Βιέννης* γιά τή 1 τοῦ Μάη, πού δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τή δουλιά στήν Πετρούπολη καί στή Ρωσία.

Οἱ λικβινταριστές γι' αὐτό ἀκριβῶς καί ἀποφεύγουν τίς συγκεκριμένες ἀπαντήσεις σχετικά μέ τήν «παρανομία», ἐπειδή *ἀπουσιάζουν ἀπό τήν παρανομία.* Μέ τό νά ὁρκίζονται σέ θεούς καί δαίμονες, νά βρίζουν καί νά φωνάζουν, δέν θά σκεπάσουν αὐτό τό γεγονός.

Ὁ Τρότσκι, ὑπηρετώντας πιστά τούς λικβινταριστές, προσπαθοῦσε νά πείσει τόν ἑαυτό του καί τούς ἀφελεῖς «εὐρωπαίους» (τούς θαυμαστές τοῦ ἀσιατικοῦ κουτσομπολιοῦ), πώς οἱ λικβινταριστές εἶναι «ἰσχυρότεροι» στό νόμιμο κίνημα. Καί τήν ψευτιά αὐτή τή διαψεύδουν τά *γεγονότα*.

Ἐκλογές γιά τή Δούμα. Στή ΙΙ Δούμα τά 47 % τῆς ἐργατικῆς κουρίας ἀνήκουν στούς μπολσεβίκους. Στήν ΙΙΙ — τά 50 %. Στήν IV — τά 67 %. Τί νά πιστεύουμε λοιπόν, τά γεγονότα αὐτά ἤ τόν Τρότσκι καί τούς λικβινταριστές;

Ἐργατικός τύπος. Τό 1912 ἡ ἀντιλικβινταριστική ἐφημερίδα ἐμφανίζεται πολύ νωρίτερα καί ὑποστηρίζεται ἀπό ἀσύγκριτα περισσότερες ἐργατικές ὁμάδες (σύμφωνα μέ τά δημοσιευμένα στοιχεῖα γιά τίς εἰσφορές). 620 ἐργατικές ὁμάδες ὑποστηρίζουν τήν «Πράβντα», 89 τή «Λούτς».

Τό 1913. Τά μέλη τοῦ κόμματος διενεργοῦν ἐράνους γιά δυό μάλιστα ἐφημερίδες, οἱ λικβινταριστές ἔχουν *μιά* ἐφημερίδα πού ἀφήνει ἔλλειμμα καί συντηρεῖται μέ ἐνίσχυση ἀπό τό ἐξωτερικό καί ἀπό πηγή ἄγνωστη (ἀστική). 402 ἐργατικές ὁμάδες ὑποστηρίζουν τήν «Πράβντα», 172 τήν ἐργατική ἐφημερίδα τῆς Μόσχας πού ἀκολουθεῖ τήν ἴδια κατεύθυνση, 167 τή «Λούτς».

Τί νά πιστεύουμε λοιπόν, τά γεγονότα αὐτά ἤ τούς ὅρκους τῆς «Λούτς», τοῦ Τρότσκι, τοῦ Φ. Ντ. καί Σίας;

Συνδικάτο ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης. Γίνονται οἱ πρῶτες *νόμιμες* ἐκλογές μέ βάση προγραμματικές πλατφόρμες[95]. Οἱ 10 ἀπό τούς 14 εἶναι ὀπαδοί τῆς «Πράβντα». Ὅπως ὁ κλέφτης πού πιάνεται ἐπαυτοφώρω φωνάζει: «πιάστε τόν κλέφτη», ἔτσι φωνάζουν καί οἱ λικβινταριστές: φυλαχτεῖτε ἀπό τή διάσπαση!

Τό Μάη τοῦ 1910 εἰπώθηκε στούς λικβινταριστές δημόσια καί καθαρά («Ντισκουσσιόννι Λιστόκ», ἀρ. φύλ. 2[96]) ὅτι εἶναι λεγκαλιστές-ἀνεξάρτητοι πού ἀποσχίστηκαν ἀπό τό κόμμα *. Ἀπό τότε πέρασαν *τρία* χρόνια. Καί μόνο συστηματικοί ψευδολόγοι ἤ τελείως ἀστοιχείωτοι ἄνθρωποι μποροῦν νά ἀρνοῦνται τά *γεγονότα* πού ἐπιβεβαίωσαν πέρα γιά πέρα τό χαρακτηρισμό αὐτό.

Οἱ λικβινταριστές εἶναι παράσιτα στόν ὀργανισμό τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἀπέναντι στήν «Εὐρώπη» (μπροσούρα στά γερμανικά τῆς ΟΕ καί ἄρθρο τοῦ κ. Σεμκόβσκι στό «Kampf»[97]) καυχιοῦνται γιά τίς ἀπεργίες, ἐνῶ στή Ρωσία στή «Λούτς» γρά-

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 292-305. *Ἡ Σύντ.*

φουν αἰσχρά ἄρθρα *ἐνάντια* στίς ἀπεργίες, γιά «ἀπεργιακή παραφορά», γιά «συνδικαλισμό» τῶν ἐπαναστατικῶν ἀπεργιῶν. Ἀπέναντι στήν Εὐρώπη εἶναι *ὑπέρ* τῆς παρανομίας (καί ἀπέναντι στόν ἀφελή Ἂν ἐπίσης). Ἐνῶ *στήν πραγματικότητα* δέν ὑπάρχουν λικβινταριστές στήν παρανομία. Ἀνίσχυροι μέσα στήν ἐργατική τάξη εἶναι ἰσχυροί μέ τήν ἠθική (καί, φυσικά, *ὄχι μόνο* μέ τήν ἠθική) ὑποστήριξη τῆς ἀστικῆς τάξης. Χρειάζεται νά ἔχει κανείς τήν ἀφέλεια τοῦ Ἂν, πού τόν κοροϊδεύει ἀνοιχτά, σάν ἕνα μικρό παιδί, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Λούτς» (βλ. τό φύλ. ἀρ. 95), γιά νά μπορεῖ, ἐνῶ ὑπερασπίζεται τήν παρανομία, νά παραδέχεται ταυτόχρονα καί τά συνθήματα τοῦ «νόμιμου κόμματος»! Αὐτό σημαίνει ὅτι χαρίζει στούς λικβινταριστές τό *περιεχόμενο*, ἐνῶ πολεμᾶ ἐναντίον τους γιά τή *μορφή*. Ἂς τό καλοσκεφτεῖ ὁ Ἂν: τυχαῖα ἄραγε ἡ ἀστική τάξη, πού εἶναι ἐχθρός τῆς παρανομίας, δέχεται ὁλοκληρωτικά τό σύνθημα τοῦ «νόμιμου κόμματος»;

Τό σύνθημα τοῦ «νόμιμου κόμματος» εἶναι σύνθημα τοῦ «*ρεφορμισμοῦ*», σύνθημα πού σημαίνει — μέ τό σημερινό συσχετισμό τῶν τάξεων καί τῶν πολιτικῶν δυνάμεων στή Ρωσία — *ἄρνηση* τῆς ἐπανάστασης. Τό σύνθημα τῆς παρανομίας εἶναι σύνθημα τῆς ἐπανάστασης.

Ἡ ἀστική τάξη δέν μπορεῖ νά ἀσκεῖ *ἄμεση* ἐπιροή στούς ἐργάτες τῆς σημερινῆς Ρωσίας. Τό πέντε ἔκανε τούς ἐργάτες νά χλευάζουν τήν ἀστική τάξη καί τό φιλελευθερισμό της. Ἡ λέξη «καντέτος» ἔγινε γι' αὐτούς ὑβριστική λέξη. Καί νά, τό ρόλο τῆς ἀστικῆς τάξης μέσα στούς ἐργάτες τόν παίζουν τώρα οἱ λικβινταριστές. Ἀντικειμενικά εἶναι φορεῖς τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς, τοῦ ἀστικοῦ ρεφορμισμοῦ, τοῦ ἀστικοῦ ὀπορτουνισμοῦ.

Ὅλα τά ἄρθρα τοῦ Φ. Ντ. στή «Λούτς», ὅλες οἱ προϋποθέσεις τακτικῆς τῶν λικβινταριστῶν στηρίζονται στό ρεφορμισμό, στήν ἄρνηση τῆς ἐπανάστασης. Δέν ἀποδείξατε τό ἀναπόφευκτο τῆς ἐπανάστασης — αὐτή εἶναι ἡ συνηθισμένη ἀπάντηση πού μᾶς δίνουν οἱ λικβινταριστές. Ἡ «πρόγνωσή» σας σχετικά μέ τήν ἐπανάσταση εἶναι μονόπλευρη, — φλυαρεῖ ὁ κ. Σεμκόβσκι, ὑποκλινόμενος δουλικά μπρός στούς λικβινταριστές.

Πάνω σ' αὐτό, μιά σύντομη ἀπάντηση. Ἡ ἔναρξη τῆς ἐπανάστασης, κύριοι φιλελεύθεροι, ἀποδείχνεται *μόνο* μέ τό ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἀρχίζει. Καί ὅταν ἀρχίσει, τότε καί οἱ δειλοί φιλελεύθεροι, μά ἀκόμη καί οἱ ἐντελῶς τυχαῖοι ἄνθρωποι καί οἱ τυχοδιῶκτες εἶναι ἱκανοί νά γίνουν «ἐπαναστάτες». Ὁ Ὀχτώβρης καί ὁ Νοέμβρης τοῦ 1905 τό ἀπόδειξαν αὐτό πέρα γιά πέρα.

Ἐπαναστάτης δέν εἶναι ἐκεῖνος πού γίνεται ἐπαναστάτης ὅταν ἀρχίζει ἡ ἐπανάσταση, ἀλλά ἐκεῖνος πού στό ἀποκορύφωμα τοῦ ὀργίου τῆς ἀντίδρασης, στίς πιό μεγάλες ταλαντεύσεις τῶν φιλελευθέρων καί τῶν δημοκρατῶν ὑποστηρίζει τίς ἀρχές καί τά συνθήματα τῆς ἐπανάστασης. Ἐπαναστάτης εἶναι ἐκεῖνος πού *διδάσκει τίς μάζες* νά παλεύουν ἐπαναστατικά· κανένας ὅμως ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά προβλέψει (νά κάνει «πρόγνωση») τά ἀποτελέσματα αὐτῆς τῆς «διδαχῆς».

Ἡ κατάσταση τῆς Ρωσίας εἶναι ἐπαναστατική. Τό προλεταριάτο πού σέ πλήρη ἁρμονία μαζί του δουλεύουν *μόνο* οἱ ἀντιλικβινταριστές διαπαδαγωγεῖ τίς μάζες στό πνεῦμα τῆς ἐπανάστασης, *προετοιμάζει* τήν ἐπανάσταση, χρησιμοποιώντας *γι' αὐτήν* ὅλες τίς νόμιμες δυνατότητες. Στό ἔργο τῆς προετοιμασίας τῆς ἐπανάστασης ἤ, πράγμα πού εἶναι τό ἴδιο, στό ἔργο τῆς συνεποῦς δημοκρατικῆς διαπαιδαγώγησης τῶν μαζῶν, στό ἔργο τῆς ἐκπλήρωσης τοῦ *σοσιαλιστικοῦ* μας χρέους (γιατί ἔξω ἀπό τή δημοκρατία δέν ὑπάρχει σοσιαλισμός) ἡ συμβολή τῆς ἐπαναστατικῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι *θετική*, ἐνῶ ἡ συμβολή τῶν λικβινταριστῶν εἶναι *ἀρνητική*.

Μόνο στή βάση τῆς πάλης ἐνάντια στό ρεφορμισμό, ἐνάντια στούς λικβινταριστές εἶναι δυνατή μιά πραγματικά σοσιαλδημοκρατική δουλιά στή Ρωσία.

«Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 31, 15 (28) τοῦ Ἰούνη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ»

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΚΚΛΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΓΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ IV ΔΟΥΜΑΣ

Τό ζήτημα τῆς σχέσης τῆς Κρατικῆς Δούμας πρός τήν κυβέρνηση καί πρός τή χώρα συζητιέται ὅλο καί συχνότερα στόν τύπο καί προκαλεῖ ὄχι μικρό ἐνδιαφέρον. Ὁ ἐκλογικός νόμος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη δημιούργησε δυό πλειοψηφίες: τῶν δεξιῶν-ὀχτωβριστῶν καί τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων. Αὐτή ἡ τελευταία, ἡ «φιλελελεύθερη», ἄν θέλετε, πλειοψηφία διαμορφώθηκε πολλές φορές καί στήν III Δούμα.

Τώρα, στήν IV Δούμα ἡ πλειοψηφία τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων παρουσιάζεται ἀκόμη συχνότερα. Ὡστόσο, δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι αὐτό δέν προῆλθε μόνο ἀπό τήν «ἀριστεροποίηση» τῶν ὀχτωβριστῶν, μά καί ἀπό τή *δεξιοποίηση* τῶν καντέτων, πού ἐκφράστηκε, ἀπό τή μιά μεριά, μέ τό πέρασμα μιᾶς μερίδας καντέτων στούς προοδευτικούς καί, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, μέ τίς συνεχεῖς συναλλαγές τῶν ὀχτωβριστῶν μέ τούς καντέτους μέ τή μεσολάβηση τῶν προοδευτικῶν.

Ἀναμφισβήτητα, οἱ συχνές ἀντιπολιτευτικές ἀποφάσεις τῆς IV Δούμας, πού ψηφίζει ἡ πλειοψηφία τῶν ὀχτωβριστῶν-καντέτων, δείχνουν τήν ὡρίμανση τῆς πολιτικῆς κρίσης στή Ρωσία, δείχνουν ὅτι τό καθεστώς τῆς 3 τοῦ Ἰούνη ἔφτασε σέ ἀδιέξοδο χωρίς νά ἱκανοποιήσει οὔτε καί τήν ἀστική τάξη πού ἦταν ἕτοιμη νά θυσιάσει πρός ὄφελος αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος καί γιά τό δυνάμωμα τῆς ἀντεπανάστασης, καί χρήματα, καί τιμή, καί συνείδηση.

Εἶναι χαρακτηριστικό πώς καί ἕνας τέτιος ἀκόμη πορωμένος καί ἀδιάλλακτος ἀντιδραστικός, σάν τόν γερμανό ἱστορικό Σίμαν, πού ξέρει ρωσικά καί γράφει στό ὄργανο τῶν γερμανῶν Πουρισκέβιτς[98], καταλήγει στό συμπέρασμα πώς ἡ κρίση ὡρίμασε στή Ρωσία καί θά ἐκδηλωθεῖ εἴτε μέ τή μορφή ἑνός συστήματος μέ πνεῦμα καθαρά πλεβενικό[99] (ὅπως φαίνεται, μπήκαμε κιόλας σ' αὐτό τό «σύστημα», ἔτσι;), εἴτε μέ τή μορφή κλονισμῶν, κατά τήν ἔκφραση τοῦ γερμανοῦ ἱστορικοῦ.

Μπαίνει τό ἐρώτημα: ποιά συμπεράσματα προκύπτουν ἀπ' αὐτές τίς συχνές φιλελεύθερες ἀποφάσεις τῆς Δούμας γιά τήν πρακτική πολιτική;

Οἱ καντέτοι ἔβγαλαν κιόλας τό συμπέρασμά τους ἀπ' ἀφορμή τήν καταδίκη τῆς πολιτικῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν ἀπό μέρους τῶν ὀχτωβριστῶν. Τό συμπέρασμα αὐτό εἶναι: Ἀπαίτηση νά δοθεῖ «λαϊκή καί κοινωνική ὑποστήριξη» στήν IV Δούμα, ἔκκληση στήν «κοινή γνώμη» «νά βλέπει στή Δούμα τή *δική της* δύναμη, μιά ἄμεση ἐκδήλωση τῆς κοινωνικῆς θέλησης» κτλ. (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 128).

Ἐμεῖς ἔχουμε ἤδη τονίσει πώς τό συμπέρασμα αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστο *. Ἡ ψηφοφορία πάνω στόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἐπιβεβαίωσε περίλαμπρα τήν ἐκτίμησή μας.

Ἡ Δούμα ψήφισε τρεῖς προτάσεις: 1) τήν ἐθνικιστική, ἀρχιαντιδραστική πρόταση πού πέρασε μέ τούς ψήφους τῶν δεξιῶν καί τῶν ὀχτωβριστῶν· 2) τήν πρόταση τῶν ὀχτωβριστῶν πού πέρασε μέ τούς ψήφους τῶν καντέτων (περιέχει τήν ὁλοφάνερα ὑποκριτική καί ἐντελῶς ἀπαράδεκτη γιά τούς δημοκράτες, μά ἀκόμη καί γιά τούς τίμιους φιλελευθέρους, εὐχή, «νά μήν παρασύρεται» τό Ὑπουργεῖο Παιδείας «ἀπό πολιτικές σκέψεις, ξένες πρός τό ἔργο τῆς παιδείας»)· τέλος, 3) τήν πρόταση τῆς ἀγροτικῆς ὁμάδας πού, ἴσως, πέρασε μέ τή βοήθεια ὄχι μόνο τῶν καντέτων, μά καί τῶν δημοκρατικῶν μέχρι καί τούς σοσιαλδημοκράτες. Ὑπέρ τῆς πρότασης τῶν ἀγροτῶν δόθηκαν 137 ψῆφοι ἔναντι 134 μέ 4 ἀποχές.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο πώς τό λάθος τῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ἄν ψήφισαν ὑπέρ τῆς πρότασης τῶν ἀγροτῶν, εἶναι ὅτι δέν ἔκαναν δική τους δήλωση ἤ διακήρυξη. Ἔπρεπε νά ψηφίσουν ὑπέρ τῆς πρότασης τῶν ἀγροτῶν, μά δέν ἔπρεπε νά μή διατυπώσουν τή διαφωνία τους, λογουχάρη, μέ τό ἄρθρο 5 αὐτῆς τῆς πρότασης. Τό ἄρθρο αὐτό μιλάει γιά τή μητρική γλώσσα στά *δημοτικά* σχολειά. Ἡ δημοκρατία δέν θά μποροῦσε νά περιοριστεῖ στά δημοτικά σχολειά. Καί γενικά, δέν μπορεῖ κανείς νά αναγνωρίσει σάν *συνεπεῖς*-δημοκρατικές τίς προτάσεις τῶν ἀγροτῶν.

Ἔπρεπε νά ψηφίσουν ὑπέρ, γιατί στήν πρόταση τῶν ἀγροτῶν δέν ὑπάρχουν σημεῖα ὑπέρ τῆς κυβέρνησης, δέν ὑπάρχει ὑποκρισία, ἐπιβαλλόταν ὅμως νά διατυπώσουν τή διαφωνία τους μέ τήν ἀσυνέπεια καί τήν ἀναποφασιστικότητα τοῦ δημοκρατισμοῦ τῶν

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 228-230. *Ἡ Σύντ.*

ἀγροτῶν. Λογουχάρη, ἡ ἀποσιώπηση τῆς σχέσης σχολειοῦ καί ἐκκλησίας εἶναι γιά τούς σοσιαλδημοκράτες ἐντελῶς ἀπαράδεκτη, κτλ.

Ἀλλά αὐτό παρεμπιπτόντως.

Τό βασικό εἶναι ὅτι ἡ IV Δούμα, *ὕστερα* ἀπό τίς ἐκκλήσεις τῶν καντέτων γιά ὑποστήριξή της, ψήφισε τήν πρόταση τῶν ἐθνικιστῶν!

Μόνο ἕνας τυφλός μπορεῖ νά μή βλέπει πώς ἡ ὑποστήριξη τῆς IV Δούμας εἶναι ὑποστήριξη τῶν *ταλαντευόμενων ὀχτωβριστῶν*.

Οἱ καντέτοι καυχῶνται ὅτι μέ τήν ὑποστήριξή τους σπρώχνουν τούς ὀχτωβριστές στήν ἀντιπολίτευση. Ἄς δεχτοῦμε γιά μιά στιγμή πώς αὐτό εἶναι σωστό. Πάνω σέ ποιά βάση ὅμως στηρίζεται αὐτή ἡ ἀντιπολίτευση τῶν ὀχτωβριστῶν; Στήν καλύτερη περίπτωση, *ὅταν* εἶναι ἀντιπολιτευτική, στηρίζεται ἀναμφισβήτητα στήν ἄποψη τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ φιλελευθερισμοῦ. Τό ὅτι ἐξακολουθεῖ *νά ἐξαρτιέται* ἀπό τούς ὑπουργούς καί νά τούς *ἐξευμενίζει*, αὐτό τό ἀπόδειξε ἀκόμη καί ὁ «προοδευτικός» Ν. Λβόφ, πού ἐφάρμοζε, ἀναμφισβήτητα, πολιτική *ἐξευμενισμοῦ*, ὅταν ἀπόκλειε τόν Στσέπκιν ἀπό δυό συνεδριάσεις, ἐξαιτίας μιᾶς ἔκφρασης ἑκατό φορές πιό ἤπιας ἀπό τίς συνηθισμένες ἐκφράσεις τῶν δεξιῶν!

Οἱ καντέτοι, καλώντας τό λαό νά ὑποστηρίξει τούς ταλαντευόμενους ὀχτωβριστές, ἔχουν τήν ἀπαίτηση νά ὑποτάξουν τή δημοκρατία στούς χειρότερους φιλελευθέρους.

Μά ἡ δημοκρατία ἔχει δεῖ ἑκατοντάδες φορές καί μέ πιό σοβαρά παραδείγματα, τί ἀξίζουν οἱ φιλελεύθεροί μας. Ἡ δημοκρατία θά ἦταν ἀνίσχυρη καί ἀκέφαλη, ἄν ἀκολουθοῦσε καί πάλι τούς φιλελευθέρους.

Οἱ συγκρούσεις τῆς ἀστικῆς τάξης μέ τήν κυβέρνηση δέν εἶναι κάτι τό τυχαῖο, ἀλλά δείκτης τῆς βαθιᾶς κρίσης πού ὡρίμασε ἀπό ὅλες τίς πλευρές. Γι' αὐτό ὀφείλουμε νά παρακολουθοῦμε μέ προσοχή τίς συγκρούσεις αὐτές. Μά ἡ δημοκρατία τότε μόνο θά μπορέσει νά πετύχει κάτι τό καλύτερο γιά τή Ρωσία, ἄν δέν ξεχάσει οὔτε στιγμή τήν ὑποχρέωσή της: νά φροντίσει νά ἀναπτύσσεται στόν πληθυσμό ἡ ἐπίγνωση τῆς αὐτοτέλειας τῶν καθηκόντων τῆς δημοκρατίας σέ διάκριση ἀπό τό φιλελευθερισμό, σέ ἀντίβαρο τοῦ φιλελευθερισμοῦ, παρά τίς ταλαντεύσεις του.

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 139,
20 τοῦ Ἰούνη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΘΕΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ [100]

1. § τό ἄρθρο τοῦ προγράμματός μας (γιά τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν) δέν μπορεῖ καθόλου νά ἑρμηνευτεῖ ἀλλιῶς, παρά μόνο μέ τήν ἔννοια τῆς *πολιτικῆς* αὐτοδιάθεσης, δηλ. τοῦ δικαιώματος ἀποχωρισμοῦ καί σχηματισμοῦ ἀνεξάρτητου κράτους.

2. Τό σημεῖο αὐτό τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ προγράμματος εἶναι *ἀπόλυτα* ἀναγκαῖο γιά τούς σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας.

(α) τόσο ἐνονόματι τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς δημοκρατίας γενικά,

(β) ὅσο καί λόγω τῆς ὕπαρξης στά πλαίσια τῆς Ρωσίας *καί μάλιστα στίς ἀκρινές της περιοχές*, μιᾶς σειρᾶς ἐθνῶν μέ ἔντονα διαφορετικές οἰκονομικές, βιοτικές κ.ἄ. συνθῆκες· μάλιστα τά ἔθνη αὐτά (ὅπως καί ὅλα τά ἔθνη τῆς Ρωσίας ἐκτός ἀπό τούς μεγαλορώσους) καταπιέζονται σέ ἀπίστευτο βαθμό ἀπό τήν τσαρική μοναρχία·

(γ) τέλος, καί ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος ὅτι σ' ὅλη τήν ἀνατολική Εὐρώπη (Αὐστρία καί Βαλκάνια) καί στήν 'Ασία — δηλ. στίς χῶρες πού συνορεύουν μέ τή Ρωσία — εἴτε δέν ὁλοκληρώθηκε, εἴτε μόλις τώρα ἄρχισε ὁ ἀστικοδημοκρατικός μετασχηματισμός τῶν κρατῶν, πού σέ παγκόσμια κλίμακα ὁδηγεῖ, ἀλλοῦ περισσότερο κι' ἀλλοῦ λιγότερο, στή δημιουργία ἀνεξάρτητων ἐθνικῶν κρατῶν ἤ κρατῶν μέ πιό συγγενική καί παραπλήσια ἐθνική σύνθεση.

(δ) 'Η Ρωσία ἀποτελεῖ σήμερα μιά χώρα μέ τό πιό καθυστερημένο καί ἀντιδραστικό κρατικό καθεστώς σέ σύγκριση μέ ὅλες τίς χῶρες πού τήν περιβάλλουν, ἀρχίζοντας — στή Δύση — ἀπό τήν Αὐστρία, ὅπου ἀπό τό 1867 ἑδραιώθηκαν οἱ βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας καί τοῦ συνταγματικοῦ καθεστῶτος καί τώρα ἔχει μπεῖ σέ ἐφαρμογή καί τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα καί τελειώνοντας — στήν 'Ανατολή — μέ τή δημοκρατική Κίνα. Γι' αὐτό οἱ σοσιαλδημοκράτες τῆς Ρωσίας σέ ὅλη τους

τήν προπαγάνδα ὀφείλουν νά ἐπιμένουν στό δικαίωμα ὅλων τῶν ἐθνοτήτων νά σχηματίσουν χωριστό κράτος ἤ νά ἐκλέξουν ἐλεύθερα τό κράτος στό ὁποῖο ἐπιθυμοῦν νά ἀνήκουν.

3. Ἡ ἀναγνώριση ἀπομέρους τῆς σοσιαλδημοκρατίας τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης ὅλων τῶν ἐθνοτήτων ἀπαιτεῖ ἀπό τούς σοσιαλδημοκράτες

(α) νά εἶναι ἀδιάλλακτοι ἀπέναντι σέ κάθε χρησιμοποίηση βίας μέ ὁποιαδήποτε μορφή ἀπό τήν πλευρά τοῦ ἔθνους πού κυριαρχεῖ (ἤ πού ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ) ἐνάντια στό ἔθνος πού ἐπιθυμεῖ τόν κρατικό ἀποχωρισμό·

(β) νά ἀπαιτοῦν τή λύση τοῦ ζητήματος γιά ἕναν τέτιο ἀποχωρισμό ἀποκλειστικά μέ βάση τήν καθολική, ἄμεση, ἴση καί μυστική ψηφοφορία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς δοσμένης περιοχῆς·

(γ) νά διεξάγουν ἀμείλικτη πάλη ἐνάντια στά κόμματα τόσο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν-ὀχτωβριστῶν, ὅσο καί τῶν φιλελεύθερων-ἀστῶν («προοδευτικοί», καντέτοι κτλ.) κάθε φορά πού τά κόμματα αὐτά ὑποστηρίζουν ἤ ἀνέχονται τήν ἐθνική καταπίεση γενικά ἤ ἀρνοῦνται τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν εἰδικότερα.

4. Ἡ ἀναγνώριση ἀπό μέρους τῆς σοσιαλδημοκρατίας τοῦ δικαιώματος αὐτοδιάθεσης ὅλων τῶν ἐθνοτήτων δέν σημαίνει καθόλου πώς οἱ σοσιαλδημοκράτες παραιτοῦνται ἀπό τό νά δόσουν δική τους ἐκτίμηση ὁσοναφορᾶ τή σκοπιμότητα τοῦ κρατικοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ἔθνους σέ κάθε ξεχωριστή περίπτωση. Ἀντίθετα, οἱ σοσιαλδημοκράτες πρέπει νά δίνουν ἴσα-ἴσα δική τους ἐκτίμηση, παίρνοντας ὑπόψη τόσο τίς συνθῆκες ἐξέλιξης τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς καταπίεσης τῶν προλετάριων τῶν διαφόρων ἐθνῶν ἀπό τήν ἑνωμένη ἀστική τάξη ὅλων τῶν ἐθνοτήτων, ὅσο καί τά γενικότερα καθήκοντα τῆς δημοκρατίας καί στήν πρώτη σειρά καί πάνω ἀπόλα τά συμφέροντα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλετάριου γιά τό σοσιαλισμό.

Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή πρέπει νά ἔχουμε ἰδιαίτερα ὑπόψη τό παρακάτω γεγονός. Στή Ρωσία ὑπάρχουν δυό ἔθνη, τά πιό πολιτισμένα καί τά πιό διαχωρισμένα, ἐξαιτίας μιᾶς σειρᾶς ἱστορικῶν καί βιοτικῶν συνθηκῶν, τά ὁποῖα θά μποροῦσαν εὐκολότερα καί «φυσικότερα» ἀπό ὅλα τά ἄλλα νά πραγματοποιήσουν τό δικαίωμά τους γιά ἀποχωρισμό. Τά ἔθνη αὐτά εἶναι ἡ Φιλλανδία καί ἡ Πολωνία. Ἡ πείρα τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 ἔδειξε ὅτι καί σέ αὐτά ἀκόμη τά δυό ἔθνη οἱ κυρίαρχες τάξεις, οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη, ἀπαρνοῦνται τήν ἐπαναστατική πάλη γιά τήν ἐλευθερία καί ζητοῦν προσέγγιση μέ τίς κυρίαρχες τάξεις τῆς

Ρωσίας καί μέ τήν τσαρική μοναρχία *ἀπό φόβο* μπροστά στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο τῆς Φιλλανδίας καί τῆς Πολωνίας.

Γι' αὐτό ἡ σοσιαλδημοκρατία πρέπει μ' ὅλη της τήν δραστηριότητα νά προφυλάσσει τό προλεταριάτο καί τίς ἐργαζόμενες τάξεις ὅλων τῶν ἐθνοτήτων ἀπό τήν ἀνοιχτή ἐξαπάτησή τους μέ τά ἐθνικιστικά συνθήματα τῆς ἀστικῆς «τους» τάξης, ἡ ὁποία μέ μελιστάλακτους καί φλογερούς λόγους γιά τήν «πατρίδα» προσπαθεῖ *νά διαιρέσει* τό προλεταριάτο καί *ν' ἀποσπάσει τήν προσοχή του* ἀπό τίς συναλλαγές τῆς ἴδιας τῆς ἀστικῆς τάξης πού συνάπτει καί οἰκονομική καί πολιτική συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη τῶν ἄλλων ἐθνῶν καί μέ τήν τσαρική μοναρχία.

Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά διεξάγει πάλη γιά τό σοσιαλισμό καί νά ὑπερασπίζει τά καθημερινά του οἰκονομικά συμφέροντα χωρίς τήν πιό στενή καί πλήρη ἕνωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν σ' ὅλες ἀνεξαίρετα τίς ἐργατικές ὀργανώσεις.

Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ διαφορετικά νά κατακτήσει τήν ἐλευθερία παρά μόνο μέ τό δρόμο τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης γιά τήν ἀνατροπή τῆς τσαρικῆς μοναρχίας καί γιά τήν ἀντικατάστασή της μέ τή λαοκρατική δημοκρατία. Ἡ τσαρική μοναρχία *ἀποκλείει* τήν ἐλευθερία καί τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων, ὄντας ἐπιπλέον τό κύριο προπύργιο τῆς βαρβαρότητας, τῆς θηριωδίας καί τῆς ἀντίδρασης τόσο στήν Εὐρώπη, ὅσο καί στήν 'Ασία. Καί τή μοναρχία αὐτή μπορεῖ νά τήν ἀνατρέψει μόνο τό ἑνωμένο προλεταριάτο ὅλων τῶν ἐθνῶν τῆς Ρωσίας, πού παίρνει μαζί του τά συνεπῆ δημοκρατικά καί ἱκανά γιά ἐπαναστατική πάλη στοιχεῖα τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν.

Γι' αὐτό ὁ ἐργάτης πού βάζει τήν πολιτική ἕνωση μέ τήν ἀστική τάξη τοῦ ἔθνους «του» πάνω ἀπό τήν πλήρη ἑνότητα μέ τούς προλετάριους ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἐνεργεῖ ἐνάντια στά συμφέροντά του, ἐνάντια στά συμφέροντα τοῦ σοσιαλισμοῦ καί στά συμφέροντα τῆς δημοκρατίας.

5. Ἡ σοσιαλδημοκρατία, ὑποστηρίζοντας μέ συνέπεια ἕνα δημοκρατικό κρατικό καθεστώς, ἀπαιτεῖ ἀπόλυτη ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων καί παλεύει ἐνάντια σέ ὁποιαδήποτε προνόμια πρός ὄφελος μιᾶς ἤ μερικῶν ἐθνοτήτων.

Εἰδικότερα, ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀπορίπτει τήν «ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ κράτους». Στή Ρωσία ἰδιαίτερα εἶναι περιττή μιά τέτια γλῶσσα, γιατί πάνω ἀπό τά ἑφτά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ της ἀνήκουν σέ συγγενικές σλαβικές φυλές, πού μέσα σέ ἐλεύθερα σχολειά ἑνός ἐλεύθερου κράτους θά ἀποκτοῦσαν εὔκολα τή δυνατότητα, λόγω τῶν ἀναγκῶν τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων,

νά συνεννοοῦνται χωρίς ὁποιαδήποτε «κρατικά» προνόμια γιά μιά ἀπό τίς γλῶσσες αὐτές.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀπαιτεῖ τήν ἀντικατάσταση τῆς παλιᾶς διοικητικῆς διαίρεσης τῆς Ρωσίας, πού καθιέρωσαν οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ἀπολυταρχικοῦ-δουλοπαροικιακοῦ κράτους, μέ διαίρεση πού νά στηρίζεται στίς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης οἰκονομικῆς ζωῆς καί ν' ἀντιστοιχεῖ, κατά τό δυνατό, στήν ἐθνική σύνθεση τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὅλες οἱ περιοχές τοῦ κράτους, ὅπου ὑπάρχουν διαφορετικές βιοτικές συνθῆκες ἤ πληθυσμοί μέ διαφορετική ἐθνική σύνθεση, πρέπει νά ἔχουν πλατιά αὐτοδιοίκηση καί αὐτονομία μέ ὄργανα πού νά ἐκλέγονται μέ καθολική, ἴση καί μυστική ψηφοφορία.

6. Ἡ σοσιαλδημοκρατία ἀπαιτεῖ τήν ἔκδοση ἑνός νόμου γενικοῦ γιά ὅλο τό κράτος, πού νά προστατεύει τά δικαιώματα κάθε ἐθνικῆς μειονότητας σέ ὁποιοδήποτε μέρος τοῦ κράτους. Σύμφωνα μέ τό νόμο αὐτό, κάθε μέτρο μέ τό ὁποῖο τό ἔθνος πού ἀποτελεῖ τήν πλειοψηφία θά ἐπιχειροῦσε νά δημιουργήσει γιά τόν ἑαυτό του ἐθνικά προνόμια ἤ νά μειώσει τά δικαιώματα τῆς ἐθνικῆς μειονότητας (στόν τομέα τῆς ἐκπαίδευσης, τῆς χρησιμοποίησης τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης γλώσσας, στά ζητήματα τοῦ προϋπολογισμοῦ κτλ.), πρέπει νά θεωρεῖται ἄκυρο καί ἡ ἐφαρμογή ἑνός τέτιου μέτρου νά ἀπαγορεύεται καί νά ὁριστεῖ ὅτι οἱ παραβάτες θά τιμωροῦνται.

7. Ἡ σοσιαλδημοκρατία παίρνει ἀρνητική θέση ἀπέναντι στό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς» (ἤ ἁπλᾶ «ἐθνικῆς») «αὐτονομίας» καί στά σχέδια ἐφαρμογῆς μιᾶς τέτιας αὐτονομίας, γιατί τό σύνθημα αὐτό (1) ἔρχεται σέ ἀπόλυτη ἀντίθεση μέ τό διεθνισμό τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου, (2) διευκολύνει τό τράβηγμα τοῦ προλεταριάτου καί τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν στή σφαίρα ἐπιροῆς τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ, (3) μπορεῖ νά ἀποσπάει τήν προσοχή ἀπό τά καθήκοντα τῶν συνεπῶν δημοκρατικῶν μετασχηματισμῶν τοῦ κράτους στό σύνολό του, μετασχηματισμῶν πού εἶναι οἱ μόνοι σέ θέση νά ἐξασφαλίσουν (στό βαθμό πού μπορεῖ νά γίνει γενικά αὐτό στόν καπιταλισμό) τήν εἰρήνη μέσα στό ἔθνος.

Λόγω τῆς ἰδιαίτερης ὄξυνσης τοῦ ζητήματος τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες, θά δόσουμε μερικές διευκρινίσεις σχετικά μέ τή θέση αὐτή.

(α) Ἀπό τήν ἄποψη τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι ἀπαράδεκτο νά ρίχνουμε ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα τό σύνθημα τοῦ *ἐθνικοῦ*

πολιτισμοῦ. Τό σύνθημα αὐτό δέν εἶναι σωστό, γιατί ὅλη ἡ οἰκονομική, πολιτική καί πνευματική ζωή τῆς ἀνθρωπότητας διεθνοποιεῖται ὁλοένα καί περισσότερο μέσα κιόλας στόν καπιταλισμό. Ὁ σοσιαλισμός τή διεθνοποιεῖ ὁλοκληρωτικά. Ὁ διεθνικός πολιτισμός, πού δημιουργεῖ ἀπό τώρα κιόλας συστηματικά τό προλεταριάτο ὅλων τῶν χωρῶν, ἀφομοιώνει ὄχι τόν «ἐθνικό πολιτισμό» (ὁποιασδήποτε ἐθνικῆς ὁμάδας) στό σύνολό του, ἀλλά παίρνει ἀπό *κάθε* ἐθνικό πολιτισμό *ἀποκλειστικά* τά συνεπῆ δημοκρατικά καί σοσιαλιστικά του στοιχεῖα.

(β) Τό μοναδικό ἴσως παράδειγμα προσέγγισης, ἔστω καί διστακτικῆς, τῶν προγραμμάτων τῆς σοσιαλδημοκρατίας πρός τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τό δίνει τό 3ο ἄρθρο τοῦ προγράμματος τοῦ Μπρνό τῶν αὐστριακῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Τό 3ο αὐτό ἄρθρο λέει: «Ὅλες οἱ αὐτοδιοικούμενες περιοχές ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ ἔθνους σχηματίζουν μιά ἑνιαία ἐθνική ἕνωση, πού λύνει ἐντελῶς αὐτόνομα τά ἐθνικά της ζητήματα».

Τό σύνθημα αὐτό ἔχει συμβιβαστικό χαρακτήρα, γιατί ἐδῶ δέν ὑπάρχει οὔτε ἴχνος ἐξωεδαφικῆς (προσωπικῆς) ἐθνικῆς αὐτονομίας. Μά κι᾿ αὐτό τό σύνθημα εἶναι λαθεμένο κι᾿ ἐπιζήμιο, γιατί δέν εἶναι καθόλου δουλιά τῶν σοσιαλδημοκρατῶν τῆς Ρωσίας νά συνενώσουν σ᾿ ἕνα ἔθνος τούς γερμανούς τοῦ Λότζ, τῆς Ρίγας, τῆς Πετρούπολης, τοῦ Σαράτοφ. Δουλιά μας εἶναι νά παλεύουμε γιά τόν πλήρη δημοκρατισμό καί τήν κατάργηση *ὅλων* τῶν ἐθνικῶν προνομίων μέ σκοπό τή συνένωση τῶν γερμανῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας μέ τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν στό ἔργο τῆς ὑπεράσπισης καί τῆς ἀνάπτυξης τοῦ διεθνικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἀκόμη πιό λαθεμένο εἶναι τό σύνθημα τῆς ἐξωεδαφικῆς (προσωπικῆς) ἐθνικῆς αὐτονομίας μέ τή δημιουργία (σύμφωνα μέ τό σχέδιο τῶν συνεπῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ τοῦ συνθήματος) ἐθνικῶν βουλῶν καί τό διορισμό ἐθνικῶν ὑπουργῶν (Ο. Μπάουερ καί Κ. Ρέννερ). Παρόμοιοι θεσμοί, πού ἀντιφάσκουν πρός ὅλες τίς οἰκονομικές συνθῆκες τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν καί πού δέν δοκιμάστηκαν οὔτε σέ ἕνα δημοκρατικό κράτος τοῦ κόσμου, εἶναι ὁπορτουνιστικά ὀνειροπολήματα ἀνθρώπων πού ἔχασαν κάθε ἐλπίδα γιά τή δημιουργία συνεπῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν καί ζητᾶνε σωτηρία ἀπό τήν ἐθνική φαγωμάρα τῆς ἀστικῆς τάξης σέ μιά τεχνητή ἀπομόνωση καί τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀστικῆς τάξης κάθε ἔθνους πάνω σέ ὁρισμένα («πολιτιστικά») ζητήματα.

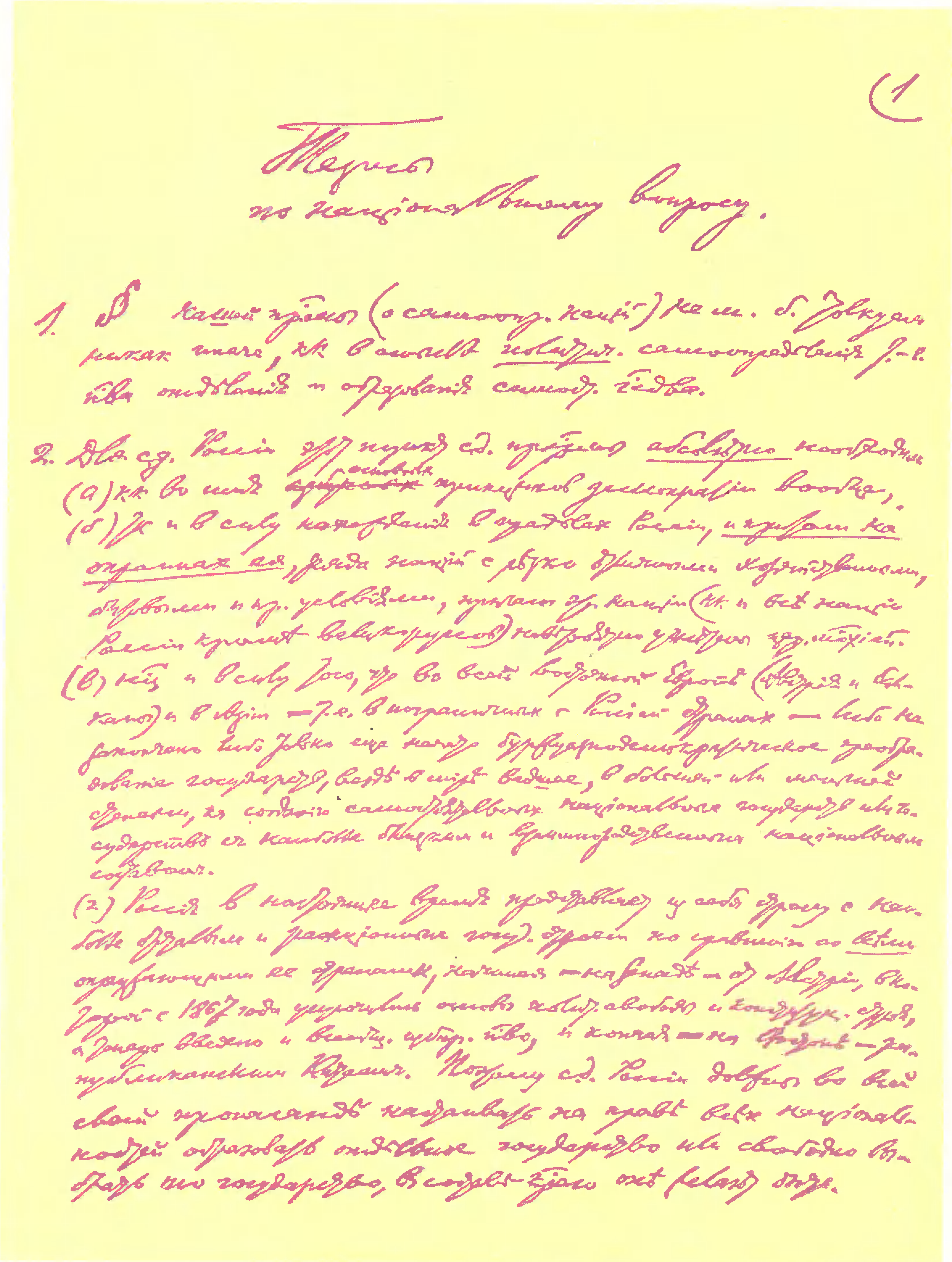
Οἱ περιστάσεις ἀναγκάζουν κάποτε τούς σοσιαλδημοκράτες νά ὑποταχτοῦν προσωρινά σ᾿ αὐτές ἤ σ᾿ ἐκεῖνες τίς συμβιβαστι-

κές λύσεις, ἀπό τίς ἄλλες χῶρες, ὅμως δέν πρέπει νά δανειζόμαστε τίς συμβιβαστικές, ἀλλά τίς συνεπεῖς-σοσιαλδημοκρατικές λύσεις. Καί δέν εἶναι καθόλου ἔξυπνο νά δανείζεται κανείς τήν ἀποτυχημένη αὐστριακή ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ σήμερα, πού καί στήν Αὐστρία ἡ ἀπόπειρα αὐτή ἔχει χρεοκοπήσει πέρα γιά πέρα, ὁδηγώντας στό σεπαρατισμό καί στήν ἀπόσπαση τῶν τσέχων σοσιαλδημοκρατῶν.

(γ) Ἡ ἱστορία τοῦ συνθήματος τῆς «πολιτιστικῆς -ἐθνικῆς αὐτονομίας» στή Ρωσία δείχνει ὅτι τό σύνθημα αὐτό τό ἀποδέχτηκαν *ὅλα* χωρίς ἐξαίρεση τά ἀστικά ἑβραϊκά κόμματα καί *μόνο* τά ἑβραϊκά, πίσω ἀπό τά ὁποῖα σερνόταν χωρίς ἀντιρήσεις ἡ Μπούντ, ἀποκρούοντας χωρίς συνέπεια τήν ἐθνικοεβραϊκή βουλή (σέιμ) καί τούς ἐθνικούς ἑβραίους ὑπουργούς. Στό μεταξύ, ἀκόμη καί ἐκεῖνοι οἱ εὐρωπαῖοι σοσιαλδημοκράτες πού δέχονται ἤ ὑπερασπίζουν τό συμβιβαστικό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας, ἀναγνωρίζουν πώς τό σύνθημα αὐτό εἶναι ἐντελῶς ἀνεφάρμοστο γιά τούς ἑβραίους (Ο. Μπάουερ καί Κ. Κάουτσκι). «Οἱ ἑβραῖοι στή Γαλικία καί στή Ρωσία εἶναι μάλλον κάστα, παρά ἔθνος καί οἱ προσπάθειες καθορισμοῦ τῶν ἑβραίων σάν ἔθνος εἶναι προσπάθειες διατήρησης τῆς κάστας» (Κ. Κάουτσκι).

(δ) Στίς πολιτισμένες χῶρες παρατηροῦμε μιά ἀρκετά πλήρη (σχετικά) προσέγγιση πρός τήν ἐθνική εἰρήνη στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμοῦ *μόνο* σέ συνθῆκες ἐφαρμογῆς στό *ἀνώτατο ὅριο* τοῦ δημοκρατισμοῦ σέ ὅλη τήν κρατική ὀργάνωση καί διακυβέρνηση (Ἑλβετία). Τά συνθήματα τοῦ συνεποῦς δημοκρατισμοῦ (δημοκρατία, πολιτοφυλακή, ἐκλογή τῶν ὑπαλλήλων ἀπό τό λαό κτλ.) συνενώνουν τό προλεταριάτο καί τίς ἐργαζόμενες μάζες καί γενικά καθετί τό πρωτοπόρο στό κάθε ἔθνος στό ὄνομα τῆς πάλης γιά τή δημιουργία συνθηκῶν πού νά ἀποκλείουν τή δυνατότητα καί τοῦ παραμικροῦ ἐθνικοῦ προνομίου, ἐνῶ τό σύνθημα τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας» κηρύσσει τόν ἀποχωρισμό τῶν ἐθνῶν στό ἐκπαιδευτικό (ἤ γενικά τό «πολιτιστικό») ζήτημα, ἀποχωρισμό πού συμβιβάζεται θαυμάσια μέ τή διατήρηση τῶν βάσεων κάθε λογῆς (μαζί καί τῶν ἐθνικῶν) προνομίων.

Τά συνθήματα τοῦ συνεποῦς δημοκρατισμοῦ *συγχωνεύουν* τό προλεταριάτο καί τήν πρωτοπόρα δημοκρατία ὅλων τῶν ἐθνῶν (στοιχεῖα πού τούς χρειάζεται ὄχι ἡ ἀπομόνωση, ἀλλά ἡ συνένωση τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων τῶν ἐθνῶν πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα, μαζί καί στό ἐκπαιδευτικό), ἐνῶ τό σύνθημα τῆς

Тезисы по національному вопросу.

Ἡ πρώτη σελίδα τοῦ χειρογράφου τοῦ Β.Ι. Λένιν
«Θέσεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα». — 1913
Σμίκρυνση

πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας *χωρίζει* τό προλεταριάτο τῶν διαφόρων ἐθνῶν, συνδέοντάς το μέ τά ἀντιδραστικά καί τά ἀστικά στοιχεῖα τῶν ξεχωριστῶν ἐθνῶν.

Τά συνθήματα τοῦ συνεποῦς δημοκρατισμοῦ τά ἀντιμετωπίζουν ἀδιάλλακτα ἐχθρικά καί οἱ ἀντιδραστικοί καί ἡ ἀντεπαναστατική ἀστική τάξη ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἐνῶ τό σύνθημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας τό υἱοθετοῦν πέρα γιά πέρα οἱ ἀντιδραστικοί καί οἱ ἀντεπαναστάτες ἀστοί μερικῶν ἐθνῶν.

8. Ἔτσι τό σύνολο τῶν οἰκονομικῶν καί τῶν πολιτικῶν συνθηκῶν τῆς Ρωσίας ἀπαιτεῖ ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία τήν ἀπόλυτη πραγματοποίηση τῆς *συγχώνευσης* τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων σέ *ὅλες* ἀνεξαίρετα τίς προλεταριακές ὀργανώσεις (πολιτικές, συνδικαλιστικές, συνεταιριστικές, μορφωτικές κτλ. κτλ.). Ὄχι ὁμοσπονδιακή ὀργάνωση τοῦ κόμματος καί ὄχι δημιουργία ἐθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὁμάδων, ἀλλά ἑνότητα τῶν προλετάριων ὅλων τῶν ἐθνῶν κάθε γεωγραφικῆς περιοχῆς, μέ διεξαγωγή τῆς προπαγάνδας καί τῆς ζύμωσης σέ *ὅλες* τίς γλῶσσες τοῦ τοπικοῦ προλεταριάτου, μέ κοινή πάλη τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν ἐνάντια σέ ὁποιαδήποτε ἐθνικά προνόμια, μέ αὐτονομία τῶν τοπικῶν καί περιφερειακῶν ὀργανώσεων τοῦ κόμματος.

9. Ἡ πείρα δέκα καί πλέον χρόνων τῆς ἱστορίας τοῦ ΣΔΕΚΡ ἐπιβεβαιώνει τίς παραπάνω θέσεις. Τό κόμμα ἐμφανίζεται τό 1898 σάν κόμμα «τῆς Ρωσίας», δηλ. σάν κόμμα τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας. Τό κόμμα παραμένει κόμμα «τῆς Ρωσίας» καί ὕστερα ἀπό τήν ἀποχώρηση τῆς Μπούντ ἀπό τό κόμμα τό 1903, ὅταν τό συνέδριο τοῦ κόμματος ἀπόριψε τήν ἀπαίτηση νά ἀναγνωριστεῖ ἡ Μπούντ σάν ὁ *μοναδικός* ἐκπρόσωπος τοῦ ἑβραϊκοῦ προλεταριάτου. Στά 1906-1907 ἡ ζωή ἀποκάλυψε πέρα γιά πέρα τό ἀβάσιμο αὐτῆς τῆς ἀπαίτησης, πολλοί ἑβραῖοι προλετάριοι συνεχίζουν τήν κοινή σοσιαλδημοκρατική δουλιά στίς γραμμές τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων καί ἡ Μπούντ ἐπιστρέφει στό κόμμα. Τό συνέδριο τῆς Στοκχόλμης (1906) συνενώνει καί τούς πολωνούς καί τούς λεττονούς σοσιαλδημοκράτες πού ἀκολουθοῦν τήν ἄποψη τῆς *γεωγραφικῆς* αὐτονομίας· τό συνέδριο μάλιστα *δέν* δέχεται τήν ἀρχή τῆς ὁμοσπονδίας καί ἀπαιτεῖ τή συνένωση κατά τόπους τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων. Ἡ ἀρχή αὐτή ἐφαρμόζεται πολλά χρόνια στόν Καύκασο, ἐφαρμόζεται στή Βαρσοβία (πολωνοί ἐργάτες καί ρῶσοι στρατιῶτες), στή Βίλνα (πολωνοί, λεττονοί, ἑβραῖοι, λιθουανοί ἐργάτες), στή Ρίγα· καί στά τρία αὐτά κέντρα ἡ ἀρχή αὐτή ἐφαρμόζεται *ἐνάντια* στήν Μπούντ πού ἀποχώρησε σεπα-

ρατιστικά. Τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 τό ΣΔΕΚΡ, στή συνδιάσκεψή του, παίρνει εἰδική ἀπόφαση πού ἐπικυρώνει τό αἴτημα τῆς *ἑνότητας* τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων *ὄχι πάνω στήν ἀρχή* τῆς ὁμοσπονδίας. Ἡ διασπαστική παραβίαση τῆς ἀπόφασης τοῦ κόμματος ἀπό τούς σεπαρατιστές-μπουντιστές ὁδηγεῖ στή χρεοκοπία ὅλης αὐτῆς τῆς «ὁμοσπονδίας χειρίστου τύπου»[101], προσεγγίζει τούς μπουντιστές σεπαρατιστές μέ τούς τσέχους καί ἀντίστροφα (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Κοσόβσκι στό περιοδικό «Νάσα Ζαριά» καί τό ὄργανο τῶν τσέχων σεπαρατιστῶν «Der cechoslavische Sozialdemokrat», 1913, τεῦχ. 3, γιά τόν Κοσόβσκι) καί, τέλος, στή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου (1912) τῶν λικβινταριστῶν προκαλεῖ τήν ἀπόπειρα τῶν μπουντιστῶν σεπαρατιστῶν καί τῶν λικβινταριστῶν μέ μιά μερίδα τῶν καυκάσιων λικβινταριστῶν νά περάσουν *κρυφά* στό πρόγραμμα τοῦ κόμματος τήν «πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία» *χωρίς οὐσιαστικά νά τήν ὑποστηρίξουν!*

Οἱ ἐπαναστάτες σοσιαλδημοκράτες ἐργάτες καί τῆς Πολωνίας καί τῆς Λεττονίας καί τοῦ Καυκάσου ἐξακολουθοῦν νά ὑποστηρίζουν τήν ἄποψη τῆς γεωγραφικῆς αὐτονομίας καί τῆς *ἑνότητας* τῶν ἐργατῶν σοσιαλδημοκρατῶν *ὅλων* τῶν ἐθνῶν. Ἡ μπουντιστικο-λικβινταριστική ἀπόσχιση καί ἡ συμμαχία τῆς Μπούντ μέ τούς *μή* σοσιαλδημοκράτες στή Βαρσοβία βάζει στήν *ἡμερήσια διάταξη* γιά ὅλους τούς σοσιαλδημοκράτες τό ἐθνικό ζήτημα *στό σύνολό του* καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς θεωρητικῆς του σημασίας καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς ὀργάνωσης τοῦ κόμματος.

Οἱ συμβιβαστικές ἀποφάσεις παραβιάστηκαν ἀπό ἐκείνους ἀκριβῶς, πού τίς ἐφάρμοζαν ἐνάντια στή θέληση τοῦ κόμματος, καί τό αἴτημα τῆς ἑνότητας τῶν ἐργατῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων ἀντηχεῖ δυνατότερα ἀπό κάθε ἄλλη φορά.

10. Ὁ βάναυσα ἐπιθετικός καί μαυροεκατονταρχίτικος ἐθνικισμός τῆς τσαρικῆς μοναρχίας καί σέ συνέχεια ἡ ἀναζωογόνηση τοῦ *ἀστικοῦ* ἐθνικισμοῦ — καί τοῦ μεγαλορωσικοῦ (κ. Στροῦβε, «Ρούσκαγια Μολβά», «προοδευτικοί» κτλ.) καί τοῦ οὐκρανικοῦ καί τοῦ πολωνικοῦ (ἀντισιμητισμός τῆς λαϊκῆς «δημοκρατίας»[102]) καί τοῦ γεωργιανοῦ καί τοῦ ἀρμένικου κτλ. — ὅλα αὐτά ἀπαιτοῦν πολύ ἐπιτακτικά ἀπό τίς σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις σέ ὅλες τίς ἄκρες τῆς Ρωσίας νά προσέξουν περισσότερο ἀπό πρίν τό ἐθνικό ζήτημα καί νά ἐπεξεργαστοῦν συνεπεῖς μαρξιστικές λύσεις αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, στό πνεῦμα τοῦ συνεποῦς διεθνισμοῦ καί τῆς ἑνότητας τῶν προλετάριων ὅλων τῶν ἐθνῶν.

(α) Τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ δέν εἶναι σωστό καί ἐκφράζει ἁπλῶς τήν ἀστική περιορισμένη ἀντίληψη τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Διεθνικός πολιτισμός.

(β) Διαιώνιση τῆς ἐθνικῆς διαίρεσης καί ἐφαρμογή ἑνός ἐκλεπτυσμένου ἐθνικισμοῦ — συνένωση, προσέγγιση, ἀνάμιξη τῶν ἐθνῶν καί διατύπωση τῶν ἀρχῶν ἑνός *ἄ λ λ ο υ*, διεθνικοῦ πολιτισμοῦ.

(γ) Ἀπόγνωση τοῦ μικροαστοῦ (ἀπελπισμένη πάλη ἐνάντια στήν ἐθνική φαγωμάρα) καί φόβος τῶν ριζοσπαστικῶν δημοκρατικῶν μετασχηματισμῶν καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος — μόνο οἱ ριζοσπαστικοί δημοκρατικοί μετασχηματισμοί μποροῦν νά ἐξασφαλίσουν τήν ἐθνική εἰρήνη μέσα στά καπιταλιστικά κράτη καί μόνο ὁ σοσιαλισμός μπορεῖ νά βάλει τέρμα στήν ἐθνική φαγωμάρα.

(δ) Ἐθνικές κουρίες στό ἐκπαιδευτικό ζήτημα [103].

(ε) Ἑβραῖοι.

Γράφτηκε νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Ἰούνη (9 τοῦ Ἰούλη), 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στή Λενινιστική Συλλογή, τόμ. III

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Ὁ γνωστός ἀποστάτης κ. Ἰζγκόγεφ, πού ἦταν σοσιαλδημοκράτης ὥς τό χίλια ἐννιακόσια πέντε καί γρήγορα «λογικεύτηκε» καί ἔγινε... δεξιός φιλελεύθερος ὕστερα ἀπό τίς 17 τοῦ Ὀχτώβρη, καταδέχεται συχνά νά ἀσχολεῖται μέ τή σοσιαλδημοκρατία ἀπό τό κύριο ὄργανο τοῦ «ὀχτωβριστικοῦ» ἤ ἀντεπαναστατικοῦ φιλελευθερισμοῦ, τό περιοδικό «Ρούσκαγια Μίσλ». Στούς ἐργάτες πού θέλουν νά κατατοπιστοῦν πλήρως μέ τά σοβαρά ζητήματα τῆς ἐργατικῆς πολιτικῆς δέν μποροῦμε παρά νά συστήσουμε τό ἄρθρο τοῦ κ. Ἰζγκόγεφ στό τελευταῖο τεῦχος — Ἰούνης τούτου τοῦ χρόνου — τοῦ «Ρούσκαγια Μίσλ».

Εἶναι ὠφέλιμο νά σκεφτοῦμε καί ξανά νά σκεφτοῦμε τούς ἐνθουσιώδεις ἐκείνους ἐπαίνους πού σκορπάει ἁπλόχερα ὁ κ. Ἰζγκόγεφ γιά τή λικβινταριστική *ἰδεολογία καί τακτική*, δηλ. γιά τίς βασικές ἀκριβῶς ἀρχές τοῦ λικβινταρισμοῦ. Οἱ φιλελεύθεροι δέν μποροῦν νά μήν ἐπαινοῦν τίς ἀρχές καί τήν τακτική τῶν φιλελεύθερων ἐργατικῶν πολιτικῶν!

Εἶναι ὠφέλιμο νά σκεφτοῦμε καί ξανά νά σκεφτοῦμε τούς ἰδιαίτερους συλλογισμούς πού κάνει γιά τήν τακτική ὁ κ. Ἰζγκόγεφ, ὁ ὁποῖος συμπαθεῖ ἀνεπιφύλακτα τούς λικβινταριστές, ἔχει ὅμως περάσει τό «μαρξιστικό δημοτικό σχολειό» καί καταλαβαίνει τήν ἀνάγκη νά ἀναζητήσει τίς σοβαρές αἰτίες τῆς σοβαρῆς πάλης πού διεξάγουν οἱ κομματικοί ἐνάντια στούς λικβινταριστές.

Δυστυχῶς, ἐδῶ εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά περιοριστοῦμε σέ πολύ σύντομα ἀποσπάσματα ἀπό τό διδακτικό ἄρθρο τοῦ κ. Ἰζγκόγεφ καί σέ πολύ μικρές, ὄχι πλήρεις, ἐπεξηγήσεις αὐτῶν τῶν ἀποσπασμάτων.

Οἱ ἐπιτυχίες τοῦ μπολσεβικισμοῦ, κατά τή γνώμη τοῦ κ. Ἰζγκόγεφ, ἐξαρτῶνται «ἀπό τό ἄν ὑπάρχουν πολλές ἤ λίγες ἐλπίδες εἰρηνικῆς ἐξέλιξης τῆς Ρωσίας πρός μιά συνταγματική κατεύ-

θυνση ἔστω καί γερμανικοῦ τύπου. Στή Γερμανία ἀποδείχτηκε ἄλλωστε ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρξει μοναρχικό σύστημα μέ ἐλευθερίες, χωρίς ἔκτακτα μέτρα, μέ μιά πλατιά ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος. Μπορεῖ νά ὑπάρξει τέτιο σύνταγμα στή Ρωσία, ναί ἤ ὄχι; Ἀνάλογα μέ τό ποῦ γέρνει ἡ ζυγαριά, ἀνεβαίνουν ἤ κατεβαίνουν οἱ πιθανότητες ἐπιτυχίας τῶν λικβινταριστῶν καί τῶν μπολσεβίκων...»

«...Ἄν δέν μπεῖ φραγμός στήν ἐπίθεση τῆς ἀντίδρασης, ἄν οἱ συνταγματικές δυνάμεις τῆς Ρωσίας ἀποδειχτοῦν ἀνεπαρκεῖς γιά ἕναν εἰρηνικό μετασχηματισμό τοῦ κράτους, ὁ μπολσεβικισμός θά βγεῖ ἀναμφισβήτητα νικητής καί θά στριμώξει τούς λικβινταριστές στήν ἀκρινή γωνιά». Ὁ ἴδιος ὅμως ὁ κ. Ἰζγκόγεφ θεωρεῖ τούς μπολσεβίκους ἀναρχικούς, ἐνῶ τούς λικβινταριστές τούς θεωρεῖ «ἀληθινούς σοσιαλδημοκράτες» πού ἀπορίπτουν πολύ ὀρθά τά δυό πρῶτα ἄρθρα τῆς μπολσεβίκικης πλατφόρμας καί τά ἀντικαθιστοῦν μέ τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι!!

«Θά περάσει ἡ θύελλα, — γράφει ὁ κ. Ἰζγκόγεφ — θάρθει ὁ καιρός τῆς θετικῆς δουλιᾶς καί οἱ λικβινταριστές θά μποῦν ξανά (!!;) ἐπικεφαλῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης». Αὐτά εἶναι τά ὄνειρα τοῦ κ. Ἰζγκόγεφ. Ἡ λικβινταριστική τακτική θά εἶναι τάχα θαυμάσια ὅταν «θά περάσει ἡ θύελλα»... Νά τώρα καί οἱ «σκέψεις» του «γιά τήν τακτική»:

«Ἄν μελετήσουμε βαθύτερα τήν μπολσεβίκικη τακτική, θά πρέπει ν' ἀναγνωρίσουμε ὅτι στηρίζεται στήν πεποίθηση πώς στή Ρωσία ἡ πάλη γιά μοναρχικό σύνταγμα... (τά ἀποσιωπητικά εἶναι τοῦ κ. Ἰζγκόγεφ) ἔχει τελειώσει στίς 3 τοῦ Ἰούνη. Ὁ ἀγώνας ἀπό κεῖ καί πέρα διεξάγεται, ἴσως, γιά μιά ἄμεση ἤ συνεπή δημοκρατία, μά ἄλλο σύνταγμα, ἐκτός τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, μέ τήν ὑπάρχουσα κύρια ρωσική ἱστορική βάση, δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει. Οἱ ρῶσοι συνταγματιστές μποροῦν νά ὑπολογίζουν μόνο σ' ἕνα σύνταγμα χωρίς ἐλευθερίες καί μέ ἔκτακτα μέτρα. Ἐμεῖς θεωροῦμε τή μπολσεβίκικη ἄποψη, ἄν καί διαμετρικά ἀντίθετη, ὅμως συγγενική μέ τή μαυροεκατονταρχίτικη, λαθεμένη καί πολιτικά ἐπιζήμια. Ὡστόσο δέν μποροῦμε ν' ἀρνηθοῦμε τό πλούσιο περιεχόμενό της. Ἡ μακρόχρονη ἀδυναμία τῶν ρώσων συνταγματιστῶν νά δόσουν στή χώρα ἐγγυήσεις ἑνός κράτους δικαίου μπορεῖ στό μέλλον νά δικαιώσει τή μπολσεβίκικη ἀπαισιοδοξία. Πρός τό παρόν ὅμως, ὅπως σωστά σημείωσε ἡ «Λούτς» ,.. (φυσικά! φυσικά!)... ἡ ἀπαισιοδοξία αὐτή ὁδηγεῖ μόνο στό ἀνακάτεμα μέ μισοαναρχικά στοιχεῖα...» (ἀκολουθοῦν ἀποσπάσματα ἀπό λικβινταριστικά ἄρθρα πού παραθέτει ὁ κ. Ἰζγκόγεφ, ξετρελαμένος ἀπό ἐνθουσιασμό γιά τή «Λούτς»).

Ἀπαισιοδοξία γενικά ὁ κ. Ἰζγκόγεφ ὀνομάζει τήν ἀπαισιοδοξία *σχετικά μέ* τούς τσιφλικάδες καί τήν ἀστική τάξη. Τό ἄν μιά *τέτια* «ἀπαισιοδοξία» συνδέεται ἀδιάρηκτα μέ τήν *αἰσιοδοξία* σχετικά μέ τό προλεταριάτο πρίν ἀπ' ὅλα καί σέ συνέχεια

μέ τίς ἐργαζόμενες μικροαστικές μάζες, αὐτό ὁ κ. Ἰζγκόγεφ φοβᾶται καί νά τό σκεφτεῖ. Καί πῶς νά μή φοβᾶται!

Τό πιό παράξενο ἀπ' ὅλα σέ αὐτά τά φιλοφρονήματα πού σκορπάει ἁπλόχερα ὁ ἀποστάτης στούς λικβινταριστές, τό πιό διδακτικό ἀπ' ὅλα σ' αὐτά τά λόγια τοῦ φιλελεύθερου εἶναι ὅτι, ἐνῶ συμπαθεῖ ἀνεπιφύλακτα τούς λικβινταριστές, *δέν τολμᾶ* νά ἀρνηθεῖ τό *πλούσιο περιεχόμενο* τῆς μπολσεβίκικης τακτικῆς! Ἐνῶ εἶναι ὀπαδός τῆς «εἰρηνικῆς» ἐξέλιξης καί τοῦ λικβινταριστικοῦ ὀπορτουνισμοῦ, *δέν μπορεῖ* καθόλου νά ὑποσχεθεῖ ὅτι θά ἐπικρατήσει μιά τέτια ἀκριβῶς ἐξέλιξη!! Ἐνῶ εἶναι λυσσασμένος ἐχθρός τοῦ μποσεβικισμοῦ καί μᾶς περιλούζει μέ χίλιες δυό βρισιές (ἀναρχικοί, μπλανκιστές, καυχησιάρηδες κτλ., κτλ.), ἐνῶ εἶναι ἐγκάρδιος φίλος τῶν λικβινταριστῶν, *ἀναγκάζεται* νά ἀναγνωρίσει ὅτι ὁ μπολσεβικισμός θά νικήσει, ἄν «οἱ συνταγματικές δυνάμεις στή Ρωσία ἀποδειχτοῦν ἀνεπαρκεῖς» (δηλ. ἄν ἀποδειχτοῦν τόσες, ὅσες εἶναι τώρα...)!!

Ὁ πολύ ὀργισμένος, καλός γνώστης τῶν σοσιαλιστικῶν πραγμάτων, μά ὄχι καί πολύ ἔξυπνος κ. Ἰζγκόγεφ δέν κατάλαβε ὅτι μέ ὅλους αὐτούς τούς συλλογισμούς * ....

....

καί ἀφαίρεσε τό φύλλο τῆς συκῆς ἀπό τούς κ.κ. Φ. Ντ., Λ. Σ., Γεζόφ, Λάριν, Μάρτοφ, Πότρεσοφ καί Σία.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε, ὁλόψυχα σᾶς εὐχαριστοῦμε, ὀργισμένε ἐνάντια στούς μπολσεβίκους κ. Ἰζγκόγεφ! Ἡ ἀλήθεια βγάζει μάτι. Καί σεῖς *ἄθελα* βγάλατε τά μάτια τῶν φίλων σας λικβινταριστῶν. Τούς ἀγκαλιάζετε τόσο «τρυφερά», πού τούς πνίγετε στήν ἀγκαλιά σας.

Ἀκόμη μερικά λόγια γιά ἕνα καθαρά ἱστορικό ζήτημα. Γιατί στή Γερμανία «μπόρεσε νά ὑπάρξει» ἕνα τέτιο ἀκριβῶς σύνταγμα πού ἀρέσει στόν ἀντεπαναστατικό φιλελευθερισμό περισσότερο ἀπό τό γαλλικό; Μόνο γιά τό ὅτι τό σύνταγμα αὐτό, ἐξοργισμένε, μά ὄχι καί πολύ ἔξυπνε κ. Ἰζγκόγεφ, *ἰσορροποῦσε* τίς ἐπιδιώξεις τοῦ Βίσμαρκ καί τῶν φιλελευθέρων πού φοβοῦνταν τήν παροχή ἐλευθεριῶν στούς ἐργάτες καί τίς ἐπιδιώξεις τῶν ἐργατῶν πού ἀγωνίζονταν καί στήν πέμπτη καί στήν ἕκτη καί στήν ἕβδομη δεκαετία τοῦ δέκατου ἔνατου αἰώνα, γιά τόν *πλήρη* ἐκδημοκρατισμό τῆς Γερμανίας. Οἱ ἐργάτες τῆς Γερμανίας ἀποδείχτηκαν *τότε* ἀδύνατοι. Γι' αὐτό ὁ Βίσμαρκ καί οἱ πρῶσσοι φιλελεύθεροι νίκησαν *κατά τό μισό*. Ἄν οἱ ἐργάτες τῆς Γερμανίας

* Ἡ ἐπόμενη σελίδα τοῦ χειρογράφου δέν βρέθηκε. *Ἡ Σύντ.*

ἦταν πιό δυνατοί, ὁ Βίσμαρκ θά νικοῦσε κατά τό ἕνα τέταρτο. Ἄν ἦταν ἀκόμη πιό δυνατοί ὁ Βίσμαρκ δέν θά νικοῦσε καθόλου. Ἡ Γερμανία ἀπόκτησε ἐλευθερίες παρά τή θέληση τοῦ Βίσμαρκ, παρά τή θέληση τῶν πρώσσων φιλελευθέρων, *μόνο* χάρη στίς ἐπίμονες καί σταθερές προσπάθειες τῆς ἐργατικῆς τάξης (ἐνμέρει καί τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, μά σέ πολύ μικρό βαθμό) γιά πλήρη ἐκδημοκρατισμό.

Δέν καταλαβαίνετε τίποτε, κ. Ἰζγκόγεφ; Δέν καταλαβαίνετε ὅτι ἡ ἱστορία δικαίωσε τήν «μπολσεβίκικη» τακτική καί ὁσοναφορᾶ τή Γερμανία; Περιορίστε τήν ὀργή σας ἐνάντια στούς μπολσεβίκους, περιορίστε τίς «τρυφερότητες» ἀπέναντι στούς λικβινταριστές καί τότε, ἴσως, καταλάβετε.

Β. Ι.

(ἤ χωρίς ὑπογραφή)

P. S. Ἄν τό ἄρθρο δέν κάνει νά μπεῖ, παρακαλῶ πολύ νά δοθεῖ στό «Προσβεστσένιγε». Κατά τή γνώμη μου, καλύτερα νά μπεῖ σάν ἐπιφυλλίδα στήν «Πράβντα».

Γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ἰούλη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1925 στό περιοδικό «Κράσναγια Νόβ», τεῦχ. 1

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ

Όταν γίνεται λόγος γιά δουλοπαροικία στή ρωσική ζωή γενικά, στό ρωσικό χωριό εἰδικότερα, αὐτό προκαλεῖ τίς διαμαρτυρίες τῶν φιλελευθέρων, ἰδιαίτερα τῶν φιλελευθέρων ἐκείνων πού τούς ἀρέσει νά παρασταίνουν σχεδόν τό μαρξιστή. Μά γιά ποιά δουλοπαροικία μπορεῖ νά γίνει λόγος στή Ρωσία τοῦ 20οῦ αἰώνα; Αὐτό εἶναι ἁπλῶς «προπαγάνδα»...

Κι' ὡστόσο στό σημερινό ρωσικό χωριό συναντᾶ κανείς σέ κάθε του βῆμα καταπληκτικά ζωντανές εἰκόνες δουλοπαροικίας, καί μόνο ἡ καταραμένη ρουτίνα τοῦ «ἐξοικειωμένου» πιά μικροαστοῦ τῆς Ρωσίας τόν ἀναγκάζει νά περνᾶ ἀδιάφορος μπροστά ἀπ' αὐτές τίς εἰκόνες.

Νά μιά ἀπ' αὐτές, πού τή δανειστήκαμε ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ ἐπίσημου κώδικα ἀποφάσεων τῆς συνέλευσης τῶν ζέμστβο τοῦ κυβερνείου Τσερνίγκοφ γιά τή δεκαετία 1900-1909.

«Σάν μαύρη κηλίδα πέφτει πάνω στό ζέμστβο μας — γράφει σχετικά μέ αὐτό ὁ κ. Χιζνιακόφ («Ρούσκογε Μπογκάτστβο») — ἡ διατήρηση *μέχρι σήμερα* τοῦ ἀρχέγονου τρόπου συντήρησης τῶν κοινοτικῶν δρόμων μέ τήν προσωπική ὑποχρεωτική ἐργασία... Χωρίς νά μιλᾶμε γιά τή μεγάλη ἀδικία πού γίνεται σέ βάρος τῶν ἀγροτῶν, ἀφοῦ μόνο αὐτοί ὑποχρεώνονται νά προσφέρουν προσωπική ἐργασία... ἐξοργιστικός εἶναι καί ὁ ἴδιος ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἐκτελεῖται ἡ ἐργασία αὐτή. Ὕστερα ἀπό τό λυώσιμο τῶν χιονιῶν καί ὕστερα ἀπό τίς ραγδαῖες βροχές, οἱ πρόεδροι τῶν χωριῶν, συνήθως μέ ἀπειλητική διαταγή τοῦ σταθμάρχη Χωροφυλακῆς, «μαζεύουν τόν κόσμο» μέ φωνές ὅπως λένε σέ μᾶς, γιά νά διορθώσουν τό δρόμο. Ἡ δουλιά γίνεται ἐντελῶς στά κουτουροῦ, χωρίς χωροστάθμιση, χωρίς καμιά τεχνική ὁδηγία. Μοῦ ἔτυχε νά δῶ μιά τέτια δουλιά, πού γινόταν μέ ἰδιαίτερη δραστηριότητα, κάτω ἀπό τίς ἀπειλητικές φωνές τοῦ σταθμάρχη *καί τό μαστίγωμα ὅσων δούλευαν χωρίς ζῆλο*. Αὐτό ἔγινε στά τέλη τοῦ καλοκαιριοῦ, τίς παραμονές πού θά πέρναγε ὁ κυβερνήτης... Σέ ἔκταση τριῶν περίπου βερστιῶν εἶχαν συγκεντρώσει ὥς 500 ἄντρες καί γυναῖκες μέ σκαπάνες. Μέ διαταγή τοῦ σταθμάρχη ἄνοιγαν ἐντελῶς ἄχρηστα χαντάκια, πού ὕστερα χρειάστηκε νά τά ξανασκεπάσουν... Καί τό ζέμστβο μας στά 50 σχεδόν χρόνια τῆς ὕπαρξής του ὄχι μόνο δέν φρόντισε νά ἀπαλλάξει τόν ἀγροτικό πληθυσμό ἀπ' αὐτό τό βάρος, *μά τό μεγαλώνει ἀκόμη περισσότερο...*»

Αὐτό τό ζέμστβο, ὅπως καί ὅλα τά ρωσικά ζέμστβο, εἶναι τσιφλικάδικο ζέμστβο.

Ἔτσι, λοιπόν, οἱ τσιφλικάδες μεγαλώνουν ἀκόμη περισσότερο αὐτή τήν παμπάλαια «ὑποχρέωση» τῶν ἀγροτῶν. Μέ διαταγή τῶν τσιφλικάδων οἱ σταθμάρχες καί οἱ πρόεδροι «μαζεύουν μέ φωνές τόν κόσμο», ἀναγκάζοντας ἑκατοντάδες ἀγρότες νά παρατᾶνε τό νοικοκυριό τους καί «νά ἀνοίγουν ἐντελῶς ἄχρηστα χαντάκια», «ἐντελῶς στά κουτουρού», «*μέ τό μαστίγωμα ὅσων δουλεύουν χωρίς ζῆλο*».

Νά ποῦ βρίσκονται οἱ ρίζες τῆς ἐξουσίας τῶν Πουρισκέβιτς, τῶν Μάρκοφ καί Σίας. Καί πόσο ἀποκρουστικά ὑποκριτικά — ὅταν τά συγκρίνει κανείς μ' αὐτές τίς ρίζες — εἶναι τά λουστραρισμένα, ἀξιοπρεπῆ, καλοπροαίρετα-μεταρυθμιστικά φιλελεύθερα προγράμματά μας!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 149, 2 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: Τ-ιν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»

Η ΔΙΑΛΥΜΕΝΗ ΔΟΥΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΓΧΥΣΜΕΝΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

Πέρασε κιόλας πάνω ἀπό μιά ἑβδομάδα ἀπό τότε πού διαλύθηκε ἡ IV Δούμα [104], καί οἱ ἐφημερίδες δέν σταμάτησαν ἀκόμη νά ἐκφέρουν κρίσεις γι' αὐτή καί νά κάνουν ἐκτίμηση τῆς δράσης της. Ἡ γενική δυσαρέσκεια γιά τήν IV Δούμα ἀναγνωρίζεται ἀπό ὅλους. Δυσαρεστημένοι δέν εἶναι μόνο οἱ φιλελεύθεροι, δέν εἶναι μόνο ἡ «ὑπεύθυνη» (ἀπέναντι στούς τσιφλικάδες) ἀντιπολίτευση. Δυσαρεστημένοι εἶναι καί οἱ ὀχτωβριστές. Δυσαρεστημένοι καί οἱ δεξιοί.

Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς ἡ δυσαρέσκεια αὐτή τῶν ἀντιδραστικῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἀντιδραστικῆς ἀστικῆς τάξης γιά τή μαύρη Δούμα εἶναι ἐξαιρετικά χαρακτηριστική καί ἀξιοσημείωτη. Οἱ τάξεις αὐτές ἔκαναν *ὅ,τι* μποροῦσαν γιά νά ἐξασφαλίσουν τή λεγόμενη «εἰρηνική» «συνταγματική» ἐξέλιξη.

Ἔκαναν τό *πᾶν* — καί ἀναγκάστηκαν νά πειστοῦν πώς δέν βγῆκε *τίποτε!* Ἀπό δῶ καί ἡ γενική δυσαρέσκεια στό στρατόπεδο τῶν ἴδιων τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἴδιας τῆς ἀστικῆς τάξης. Δέν ὑπάρχει ἡ μέθη καί ὁ ἐνθουσιασμός γιά τό σύστημα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, πού χαρακτήριζαν τήν περίοδο τῆς τρίτης Δούμας, οὔτε ἀνάμεσα στούς δεξιούς, οὔτε ἀνάμεσα στούς ὀχτωβριστές.

Οἱ λεγόμενες «ἀνώτερες» τάξεις μας, οἱ κοινωνικοπολιτικές «κορυφές» *δέν μποροῦν* νά κυβερνοῦν τή Ρωσία ὅπως πρῶτα, μολονότι ὅλες οἱ βάσεις τῆς ὀργάνωσης καί τῆς διακυβέρνησης τῆς Ρωσίας ἔχουν καθοριστεῖ ὁλοκληρωτικά *ἀπ' αὐτές* καί ἔχουν ρυθμιστεῖ πρός τό συμφέρον *τους*. Ἐδῶ «οἱ κάτω» φλογίζονται ἀπό τήν ἐπιθυμία νά ἀλλάξουν αὐτή τή διακυβέρνηση.

Ἡ σύμπτωση αὐτῆς τῆς ἀδυναμίας «τῶν πάνω» νά διευθύνουν τίς κρατικές ὑποθέσεις μέ τόν παλιό τρόπο καί αὐτῆς τῆς ἔντονης ἀπροθυμίας «τῶν κάτω» νά συμβιβαστοῦν μέ μιά τέτια διακυβέρνηση ἀποτελεῖ ἐκεῖνο ἀκριβῶς πού λέγεται (λιγάκι ἀνακριβῶς, νομίζουμε) πολιτική κρίση σέ πανεθνική κλίμακα.

Ἡ ὡρίμανση αὐτῆς τῆς κρίσης μπροστά στά μάτια μας εἶναι γεγονός καί γεγονός ἐντελῶς ἀναμφισβήτητο.

Θά νόμιζε κανείς ὅτι ἀπό δῶ θά ἔπρεπε νά γίνει σαφές στούς δημοκράτες, ἀκόμη καί στούς συνετούς φιλελεύθερους πώς τό κέντρο βάρους τῶν τάσεων πρός τό καλύτερο δέν εἶναι καθόλου ἡ Δούμα, πώς ἡ Δούμα ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶνα μονάχα ἕνας ἀνακριβής δείκτης.

Μά οἱ φιλελεύθεροί μας ἐκτραχηλίστηκαν πιά ἀπό καιρό. «Καί ἡ ΙΙΙ καί ἡ IV Δούμα εἶναι παρωδία λαϊκῆς ἀντιπροσώπευσης», ἔγραφε σέ κύριο ἄρθρο της ἡ «Ρέτς», «*μά αὐτές ἀκριβῶς* ὑπάρχουν καί hic Rhodus, hic salta» (λατινικό ἀπόφθεγμα, πού σημαίνει κατά λέξη: «ἰδού ἡ Ρόδος, ἰδού καί τό πήδημα», δηλαδή ἐδῶ εἶναι τό βασικό, ἐδῶ εἶναι ἡ οὐσία, ἐδῶ ἀπόδειξε ὅ,τι μπορεῖς νά ἀποδείξεις, ἐδῶ πάλεψε).

Κάνετε λάθος, κύριοι! *Δέν* εἶναι αὐτή ἡ «Ρόδος», *οὔτε* θά γίνει ἐδῶ τό «πήδημα», ὅπως καί *δέν* ἄρχισε ἐδῶ.

Μόνο οἱ λακέδες τῶν τσιφλικάδων καί τῆς χρηματοσακούλας μποροῦν νά θεωροῦν τήν IV Δούμα «Ρόδο» γιά τή δημοκρατία, μποροῦν νά ξεχνοῦν πώς ἐκτός ἀπό τή Δούμα «*ὑπάρχει*», λογουχάρη, τό ἐργατικό κίνημα μέ τήν πανεθνική του σημασία, ὅσο κι᾽ ἄν κρύβουν αὐτή του τή σημασία οἱ φιλελεύθεροι, ὅσο κι᾽ ἄν κουτσουρεύουν, ὅσο κι᾽ ἄν μειώνουν αὐτή του τή σημασία οἱ φιλελεύθεροι ἐργατικοί πολιτικοί — οἱ λικβινταριστές.

«Κάναμε λοιπόν ἐμεῖς ὅλα ὅσα μπορούσαμε νά κάνουμε — ἀναφωνεῖ ἡ «Ρέτς» — γιά νά ἐπιδράσουμε πάνω στή Δούμα, νά τήν ἀναγκάσουμε νά ἀκολουθεῖ καί νά ἐκτελεῖ τίς ἀπαιτήσεις μας;»

Αὐτό δέν εἶναι καί τόσο ἔξυπνο, μά εἶναι ἀρκετά σαφές. «Ἐμεῖς», εἶναι οἱ τσιφλικάδες καί ἡ ἀστική τάξη. *Αὐτή* τήν «κοινωνία» βλέπει ἡ «Ρέτς», *αὐτή* μόνο τήν «κοινή» γνώμη, μόνο αὐτή τήν ἐνδιαφέρει.

Νά ἀναγκάσουν τούς πιό ἀντιδραστικούς τσιφλικάδες «νά ἐκτελοῦν τίς ἀπαιτήσεις» τῶν φιλελεύθερων τσιφλικάδων καί τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, πού καί οἱ ἴδιοι δέν ξέρουν τί «νά ἀπαιτήσουν», τί νά θελήσουν: ἀλλαγή πρός τό καλύτερο, ἤ ἐξασθένιση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μέ τήν πανεθνική του ἔκταση, πού πραγματοποιεῖ αὐτή τήν ἀλλαγή;

Οἱ καημένοι οἱ φιλελεύθεροι!

«Πράβντα», ἀρ. φύλ. 151,
5 τοῦ Ἰούλη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα»

ΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΛΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑ

Στό Λονδίνο τέλειωσε πρίν ἀπό λίγο καιρό «*τό πέμπτο* διεθνές συνέδριο γιά τήν πάλη ἐνάντια στό ἐμπόριο κοριτσιῶν».

Ξεσπάθωσαν οἱ δούκισσες, οἱ κόμησσες, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πάστορες, οἱ ραββίνοι, οἱ ἀστυνομικοί ὑπάλληλοι καί κάθε λογῆς ἀστοί φιλάνθρωποι! Πόσα ἐπίσημα γεύματα παρατέθηκαν καί πόσες πολυτελεῖς ἐπίσημες δεξιώσεις ἔγιναν! Πόσοι πανηγυρικοί λόγοι ἐκφωνήθηκαν γιά τή βλαβερότητα καί τό αἶσχος τῆς πορνείας!

Ποιά μέσα πάλης ὅμως ζήτησαν οἱ κομψοπρεπεῖς ἀστοί ἀντιπρόσωποι τοῦ συνεδρίου; Κυρίως δυό: τή θρησκεία καί τήν ἀστυνομία. Εἶναι, λέει, τά πιό καλά καί ἀποτελεσματικά μέσα ἐνάντια στήν πορνεία. Ἕνας ἄγγλος ἀντιπρόσωπος, ὅπως γράφει ἀπό τό Λονδίνο ὁ ἀνταποκριτής τῆς «Λαϊκῆς Ἐφημερίδας»[105] τῆς Λειψίας, καυχήθηκε γιά τό ὅτι εἰσηγήθηκε στή βουλή τή *σωματική ποινή* γιά τούς προαγωγούς. Ὁρίστε ποιός εἶναι ὁ σύγχρονος «πολιτισμένος» ἥρωας τῆς πάλης ἐνάντια στήν πορνεία!

Μιά κυρία ἀπό τόν Καναδᾶ εἶναι ἐνθουσιασμένη μέ τήν ἀστυνομία καί τή γυναικεία ἀστυνομική ἐπιτήρηση τῶν γυναικῶν πού «ξέπεσαν ἠθικά», ὅσο γιά τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου παρατήρησε πώς οἱ ἐργάτες δέν ἀξίζουν καλύτερη πληρωμή.

Ἕνας γερμανός πάστορας κατακεραύνωσε τό σύγχρονο ὑλισμό, πού διαδίνεται τάχα ὅλο καί περισσότερο μέσα στό λαό καί βοηθάει στή διάδοση τοῦ ἐλεύθερου ἔρωτα.

Ὅταν ὁ αὐστριακός ἀντιπρόσωπος Γκέρτνερ δοκίμασε νά ἀνακινήσει τό ζήτημα γιά τά κοινωνικά αἴτια τῆς πορνείας, τό ζήτημα τῆς ἀνέχειας καί τῆς ἐξαθλίωσης τῶν ἐργατικῶν οἰκογενειῶν, τῆς ἐκμετάλλευσης τῆς παιδικῆς ἐργασίας, τῶν ἀνυπόφορων συνθηκῶν κατοικίας κ.ο.κ., ἀνάγκασαν τόν ὁμιλητή νά σωπάσει μέ ἐχθρικά ξεφωνητά!

Ἀντίθετα, γιά τίς ὑψηλές προσωπικότητες διηγοῦνταν — ἀνάμεσα στίς ὁμάδες τῶν ἀντιπροσώπων — διδακτικά καί ἀξιοσημείωτα πράγματα. Ὅταν, λογουχάρη, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας ἐπισκέπτεται κανένα μαιευτήριο στό Βερολίνο, στίς μανάδες τῶν «ἐξώγαμων» παιδιῶν *τούς περνᾶνε δαχτυλίδι*, γιά νά μή σοκάρεται ἡ ὑψηλή προσωπικότητα, βλέποντας ἀστεφάνωτες μανάδες!!

Ἀπό αὐτό μπορεῖ κανείς νά κρίνει τί ἀηδιαστική ἀστική ὑποκρισία βασιλεύει σέ αὐτά τά ἀριστοκρατικά-ἀστικά συνέδρια. Οἱ ἀκροβάτες τῆς ἀγαθοεργίας καί οἱ ἀστυνομικοί συνήγοροι τοῦ ἐμπαιγμοῦ τῆς ἀνέχειας καί τῆς ἐξαθλίωσης μαζεύονται γιά νά κάνουν «πάλη ἐνάντια στήν πορνεία», πού τήν ὑποστηρίζει ἀκριβῶς ἡ ἀριστοκρατία καί ἡ ἀστική τάξη...

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 1,
13 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ

Στή χώρα μας κάνουν διαρκῶς τό λάθος νά ἐκτιμοῦν τά συνθήματα, τήν τακτική ἑνός ὁρισμένου κόμματος ἤ ὁμάδας, τήν κατεύθυνσή της γενικά, ἀπό τίς προθέσεις ἤ τά ἐλατήρια πού προβάλλει ἡ ἴδια ἡ ὁμάδα. Τέτια ἐκτίμηση δέν ἀξίζει οὔτε δεκάρα. Μέ ἀγαθές προθέσεις — αὐτό ἔχει εἰπωθεῖ ἀπό παλιά — εἶναι στρωμένη ἡ κόλαση.

Τό ζήτημα δέν βρίσκεται στίς προθέσεις, οὔτε στά ἐλατήρια, οὔτε στά λόγια, ἀλλά στήν ἀντικειμενική, τήν ἀνεξάρτητη ἀπό αὐτά κατάσταση, πού καθορίζει τήν τύχη καί τή σημασία τῶν συνθημάτων, τῆς τακτικῆς καί γενικά τῆς κατεύθυνσης τοῦ δοσμένου κόμματος ἤ ὁμάδας.

Ἄς ἀντικρύσουμε ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη τά σπουδαιότερα ζητήματα τοῦ σημερινοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἡ ἀπεργία στίς 1-3 τοῦ Ἰούλη στήν Πετρούπολη ἀγκάλιασε πάνω ἀπό 62 χιλιάδες ἐργάτες ἀκόμη καί μέ τούς ὑπολογισμούς τῶν ἀστικῶν ἐφημερίδων, τῆς «Ρέτς» καί τῆς «Ρούσκογε Σλόβο», πού σέ παρόμοιες περιπτώσεις ἔδιναν πάντα μειωμένα στοιχεῖα.

Ἔχουμε, συνεπῶς, μπροστά μας τό γεγονός μιᾶς ἐκδήλωσης ἑξήντα καί πάνω χιλιάδων ἀτόμων. Ὅπως εἶναι γνωστό, ἄμεση ἀφορμή τῆς ἐκδήλωσης αὐτῆς ἦταν ἡ διαμαρτυρία ἐνάντια στίς διώξεις τοῦ ἐργατικοῦ τύπου, ἐνάντια στίς καθημερινές κατασχέσεις του κτλ. κτλ. Ξέρουμε ἐπίσης ἀπό ὅσα ἔγραψαν ἀκόμη καί ἐφημερίδες σάν τή «Νόβογε Βρέμια», τή «Ρέτς», τή «Σοβρεμέννικ» [106], τή «Ρούσκογε Σλόβο», πώς οἱ ἐργάτες στούς λόγους τους κτλ. ὑπογράμμιζαν τήν παλλαϊκή σημασία τῆς διαμαρτυρίας τους.

Πῶς ἐκτίμησαν λοιπόν τά γεγονότα οἱ διάφορες τάξεις τῆς ρωσικῆς κοινωνίας; Ποιά θέση πῆραν;

Ξέρουμε ὅτι ἡ «Ροσσίγια» [107], ἡ «Ζέμστσινα» καί ἄλλες ἐφημερίδες αὐτοῦ τοῦ εἴδους τά καταδίκασαν, ὅπως συνήθως, αὐστηρά, χρησιμοποιώντας συχνά αἰσχρές βρισιές, ἀπειλές κτλ. Αὐτό δέν εἶναι καινούργιο. Αὐτό εἶναι εὐνόητο. Αὐτό εἶναι ἀναπόφευκτο.

Ἡ πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας «Ραμπότσαγια Πράβντα» ἀρ. φύλ. 3, τῆς 16 τοῦ Ἰούλη 1913, μέ τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Λόγια καί ἔργα» (κύριο ἄρθρο), «Οἱ καντέτοι καί τό οὐκρανικό ζήτημα» καί «Νεότερα στοιχεῖα γιά τά κόμματα στή Γερμανία»

Σμίκρυνση

Πολύ πιό «καινούργιο» εἶναι ἡ καταπληκτική ἀδιαφορία τῆς ἀστικῆς τάξης, πού βρῆκε τήν ἀντανάκλασή της στήν ἀδιαφορία τῶν φιλελεύθερων ἐφημερίδων καί μάλιστα τήν ἀδιαφορία αὐτή τή διαδέχεται συχνά μιά ἀρνητική στάση, ἐνῶ λιγότερο σπουδαῖες, λιγότερο σημαντικές ἀπό ἀριθμητική ἄποψη ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν (πρίν ἀπό 17-18 χρόνια) προκαλοῦσαν τήν ἔκδηλη συμπάθεια τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς κοινωνίας. Ἐδῶ εἶναι ἀναμφισβήτητη ἡ ἀποφασιστική στροφή τοῦ φιλελευθερισμοῦ πρός τά δεξιά, μακριά ἀπό τή δημοκρατία, ἐνάντια στή δημοκρατία.

Ἀπ' ἀφορμή τά γεγονότα τῆς 1-3 τοῦ Ἰούλη στήν Πετρούπολη, μιά ἀπό τίς ἐφημερίδες μέ τή μεγαλύτερη κυκλοφορία, ἴσως μάλιστα ἡ ἐφημερίδα μέ τή μεγαλύτερη κυκλοφορία στή Ρωσία (ἡ φιλελεύθερη «Ρούσκογε Σλόβο»), ἔγραφε:

«Ἀξίζει νά σημειωθεῖ ἡ στάση τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ἐφημερίδων πού ἐκδίδονται στήν Πετρούπολη ἀπέναντι σ' αὐτή τήν ἀπεργία. Ἡ σοσιαλδημοκρατική «Πράβντα» ἀφιερώνει μεγάλο χῶρο στή χτεσινή (γράφτηκε στίς 3 τοῦ Ἰούλη) ἀπεργία, ἐνῶ τό ὄργανο τῆς ομάδας τῶν λεγόμενων λικβινταριστῶν, ἡ ἐφημερίδα «Λούτς», περιορίζεται σέ ἕνα μικρό σημείωμα γιά τήν ἀπεργία, ἀφιερώνοντας στίς πολιτικές ἀπεργίες τό κύριο ἄρθρο («Λούτς» τῆς 2 τοῦ Ἰούλη), ὅπου ἡ ἐφημερίδα διαμαρτύρετα γιά παρόμοιες ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν». («Ρούσκογε Σλόβο» τῆς 3 τοῦ Ἰούλη 1913)

Αὐτά εἶναι τά γεγονότα. Ἐχθρότητα ἀπό μέρους τῆς ἀντίδρασης. Ἀδιαφορία καί ἄρνηση ἀπό μέρους τῶν φιλελευθέρων καί τῶν λικβινταριστῶν. Ἑνότητα στήν πράξη φιλελευθερισμοῦ καί λικβινταρισμοῦ. Ἡ ἑνότητα τῆς μαζικῆς ἐργατικῆς δράσης μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνον ἐνάντια στούς λικβινταριστές.

Τό προλεταριάτο μόνο μέ τήν ἀποφασιστική πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές, πού στήν πραγματικότητα ἐξαρτιῶνται ὁλοκληρωτικά ἀπό τό φιλελευθερισμό, μπορεῖ νά ἐκπληρώνει τό δημοκρατικό του χρέος, νά ἐκτελεῖ τό καθῆκον του σάν πρωτοπόρο τμῆμα, νά ἐξυπηρετεῖ, νά διαφωτίζει καί νά συσπειρώνει τίς μάζες τοῦ λαοῦ.

Οἱ φιλελεύθεροι κάνουν συχνά ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας τό ριζοσπάστη ὄχι χειρότερα ἀπό τά σχεδόν μαρξιστικά ἤ ταλαντευόμενα στοιχεῖα, αὐτό ὅμως δέν τούς ἐμποδίζει νά παλεύουν (μέ τή βοήθεια τῶν λικβινταριστῶν) ἐνάντια στόν ἔξω ἀπό τή Δούμα δημοκρατισμό τῶν μαζῶν.

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3,
16 τοῦ Ἰούλη 1913

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΟΙ ΚΑΝΤΕΤΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΟΥΚΡΑΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ἀπό καιρό πιά ἔχει σημειωθεῖ καί ἀπό τόν τύπο καί ἀπό τό βῆμα τῆς Δούμας, ὅπως λ.χ. στό λόγο τοῦ σοσιαλδημοκράτη Πετρόβσκι [108], ἡ ἐντελῶς ἀνάρμοστη στάση, ἡ ἀντιδραστικότητα καί ἡ ἀναίδεια πού χαρακτηρίζει τίς ὁμιλίες μερικῶν καντέτων μέ κύρος (μέ ἐπικεφαλῆς τόν κ. Στροῦβε), σχετικά μέ τό οὐκρανικό ζήτημα.

Τίς μέρες αὐτές στό ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων, στή «Ρέτς», διαβάσαμε τό ἄρθρο τοῦ τακτικοῦ συνεργάτη της κ. Μιχ. Μογκιλιάνσκι, πού *δέν πρέπει* νά τό ἀφήσουμε νά περάσει ἀπαρατήρητο.

Τό ἄρθρο αὐτό εἶναι μιά πραγματικά σωβινιστική κατασυκοφάντηση τῶν οὐκρανῶν γιά «σεπαρατισμό». «Ἀπερίσκεπτη τυχοδιωκτική ἐνέργεια», «πολιτικό παραλήρημα», «πολιτικός τυχοδιωκτισμός», νά μέ τί λογῆς ἐκφράσεις εἶναι στολισμένο τό ἄρθρο τοῦ γνησιότατου *ὀπαδοῦ τῆς «Νόβογε Βρέμια»*, κ. Μιχ. Μογκιλιάνσκι, πού καλύπτεται κάτω ἀπό τό μανδύα τοῦ «δημοκρατισμοῦ»!! Καί τό συνταγματικό-«δημοκρατικό κόμμα» προασπίζει ξετσίπωτα τό ἄρθρο αὐτό, τό δημοσιεύει μέ συμπάθεια καί ἐπιδοκιμάζει σιωπηρά ἕναν τέτιο ἀπροκάλυπτο σωβινισμό.

Ὁ κ. Μιχ. Μογκιλιάνσκι ἀναφέρει ὁ ἴδιος τό γεγονός ὅτι στό πανουκρανικό συνέδριο τῶν φοιτητῶν [109], πού ἔγινε στό Λβόφ, ἐνάντια στό σύνθημα τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Οὐκρανίας μίλησαν καί μερικοί οὐκρανοί σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί πρόσφυγες ἀπό τή Ρωσία, μίλησαν ἐνάντια στό σοσιαλδημοκράτη Ντοντσόφ, πού πρότεινε στό συνέδριο σχέδιο ἀπόφασης γιά «ἀνεξάρτητη Οὐκρανία» καί τό ὁποῖο ψηφίστηκε ἀπό τήν πλειοψηφία μέ 2 κατά.

Ἑπομένως, οὔτε λόγος μπορεῖ νά γίνει ὅτι ὅλοι οἱ σοσιαλδημοκράτες ἦταν σύμφωνοι μέ τόν Ντοντσόφ. Μά οἱ σοσιαλδημοκράτες λογομαχοῦσαν μέ τόν Ντοντσόφ, προβάλλοντας τά δικά

τους ἐπιχειρήματα, λογομαχοῦσαν ἀπό τό ἴδιο ἀκριβῶς βῆμα, προσπαθώντας νά πείσουν τό ἴδιο ἀκριβῶς ἀκροατήριο.

Ὁ κ. Μιχ. Μογκιλιάνσκι ἔχασε σέ τέτιο σημεῖο τό αἴσθημα τῆς στοιχειώδους πολιτικῆς εὐπρέπειας, πού ἐκσφενδονίζει ἐνάντια στόν Ντονστσόφ καί ἐνάντια σέ ὅλο τό συνέδριο τῶν οὐκρανῶν φοιτητῶν αὐθάδη, ὑβριστικά λόγια, παρμένα ἀπό τό λεξιλόγιο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν, ξέροντας πολύ καλά, πόσο εἶναι ἀδύνατο γιά τούς ἀντιπάλους του νά ἀνασκευάσουν τίς ἀπόψεις τῆς «Ρέτς», νά μιλήσουν μπροστά στό ρωσικό ἀκροατήριο ἀπό τό ἴδιο ἀκριβῶς βῆμα, τό ἴδιο ἀποφασιστικά, ἀνοιχτά καί ἐλεύθερα.

Τί δημοκράτες τῆς κακιᾶς ὥρας εἶναι οἱ καντέτοι μας! Καί δημοκράτες τῆς κακιᾶς ὥρας εἶναι ὅσοι ἀνέχονται χωρίς τήν πιό ἔντονη διαμαρτυρία παρόμοιες ἐπιθέσεις τῶν καντέτων. Οἱ μαρξιστές δέν θά ἀφήσουν ποτέ νά τούς θολώσει τό μυαλό ἕνα ἐθνικό σύνθημα, ἀδιάφορο ἄν αὐτό εἶναι μεγαλορωσικό, πολωνικό, ἑβραϊκό, οὐκρανικό, ἤ ὅ,τιδήποτε ἄλλο. Μά οἱ μαρξιστές δέν ξεχνοῦν ἐπίσης τή στοιχειώδη ὑποχρέωση κάθε δημοκράτη νά παλεύει ἐνάντια σέ κάθε κατασυκοφάντηση ὁποιουδήποτε ἔθνους γιά «σεπαρατισμό», νά παλεύει γιά νά ἀναγνωριστεῖ πέρα γιά πέρα καί δίχως ὅρους ἡ ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν καί τό δικαίωμά τους γιά αὐτοδιάθεση.

Μπορεῖ νά ἔχει κανείς διαφορετικές ἀπόψεις γιά τό τί λογῆς πρέπει νά εἶναι, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προλεταριάτου, ἡ αὐτοδιάθεση αὐτή σέ κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Μπορεῖ καί πρέπει νά διαφωνεῖ κανείς μέ τούς ἐθνικο-σοσιαλιστές σάν τόν Ντονστσόφ, μά ἡ αἰσχρή συκοφαντία γιά «σεπαρατισμό», ἡ κατασυκοφάντηση ἀνθρώπων, πού δέν μποροῦν νά ὑπερασπίσουν τόν ἑαυτό τους, εἶναι τό ἀποκορύφωμα τῆς ξετσιπωσιᾶς τῶν καντέτων μας.

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3,
16 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: Μ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΝΕΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Τό γερμανικό Γραφεῖο στατιστικῆς δημοσίευσε ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα σχετικά μέ τίς ἐκλογές γιά τή Βουλή (Ράιχσταγκ) τοῦ 1912. Ἐξαιρετικά διδακτική εἶναι ἡ σύγκριση τῶν δυνάμεων τῶν διάφορων κομμάτων *στό χωριό* καί *στήν πόλη*.

Ἡ γερμανική στατιστική θεωρεῖ χωριά ὅλους τούς κατοικημένους τόπους πού ἔχουν μέχρι 2.000 κατοίκους, ὅπως κάνει καί ἡ στατιστική τῶν περισσότερων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, σέ ἀντίθεση μέ τή Ρωσία, ὅπου μέχρι σήμερα διατηρεῖται ὁ παράλογος, γραφειοκρατικός-ἀστυνομικός, αὐθαίρετος χωρισμός τῶν κατοικημένων τόπων πού «ὀνομάστηκαν» πόλεις, ἀνεξάρτητα ἀπό τόν ἀριθμό τῶν κατοίκων τους.

Μικρές πόλεις θεωρεῖ ἡ γερμανική στατιστική τούς κατοικημένους τόπους πού ἔχουν ἀπό 2 ὥς 10 χιλιάδες κατοίκους καί μεγάλες πόλεις τούς κατοικημένους τόπους ἀπό 10.000 κατοίκους καί πάνω.

Ἀποδείχνεται ὅτι ὑπάρχει καταπληκτική ἀναλογία ἀνάμεσα στήν *προοδευτικότητα* ἑνός ὁρισμένου κόμματος (μέ τήν πιό πλατιά οἰκονομική καί πολιτική σημασία τῆς ἔννοιας: «προοδευτικότητα») καί *στήν αὔξηση* τῆς δύναμης αὐτοῦ τοῦ κόμματος *στίς πόλεις* καί γενικά στούς πιό μεγάλους κατοικημένους τόπους.

Τέσσερις ὁμάδες πολιτικῶν κομμάτων στή Γερμανία ξεχωρίζουν ἐδῶ καθαρά:

1) οἱ σοσιαλδημοκράτες — τό μοναδικό πέρα γιά πέρα προοδευτικό καί μέ τήν καλή ἔννοια «λαϊκό», μαζικό κόμμα τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν·

2) τό «προοδευτικό λαϊκό κόμμα» — μικροαστικό δημοκρατικό κόμμα, κάτι παρόμοιο μέ τούς δικούς μας τρουντοβίκους (ἀλλά σέ συνθῆκες ὄχι δουλοπαροικίας, μά ὁλοκληρωμένης ἀστικῆς κοινωνίας)·

3) οἱ «ἐθνικοφιλελεύθεροι» — τό κόμμα τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης, τό κόμμα τῶν γερμανῶν ὀχτωβριστῶν καντέτων·

4) ὅλα τά συντηρητικά κόμματα, τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν τσιφλικάδων, τῶν κληρικόφρονων, τῶν ἀντιδραστικῶν μικροαστῶν καί ἀγροτῶν (οἱ ἀντισημίτες, τό «κέντρο», δηλ. οἱ καθολικοί, οἱ κυρίως συντηρητικοί, οἱ πολωνοί κτλ.).

Ψῆφοι (σέ ποσοστά), πού πῆραν τά κόμματα:

	Σοσιαλδημο-κράτες	Προοδευτικοί	Ἐθνικοφιλε-λεύθεροι	Ὅλα τά συντη-ρητικά κόμματα	Μικρά καί ἀκα-θόριστα κόμματα	Σύνολο
Στά χωριά	19,0	8,8	12,8	58,6	0,8	100,0
Στίς μικρές πόλεις	35,8	12,1	15,0	36,4	0,7	100,0
» μεγάλες »	49,3	15,6	13,8	20,0	1,3	100,0
Σ' ὅλη τή Γερμανία	34,8	12,3	13,6	38,3	1,0	100,0

Στή Γερμανία ἰσχύει τό καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα. Ὁ πίνακας πού παραθέσαμε δείχνει καθαρά ὅτι τό γερμανικό χωριό, ἡ γερμανική ἀγροτιά (ὅπως καί ἡ ἀγροτιά *ὅλων* τῶν εὐρωπαϊκῶν, συνταγματικῶν, πολιτισμένων χωρῶν) εἶναι μέχρι σήμερα *σχεδόν ὁλοκληρωτικά* ὑποδουλωμένη, πνευματικά καί πολιτικά, στούς τσιφλικάδες καί στούς παπάδες.

Στά χωριά τῆς Γερμανίας τά $^3/_5$ σχεδόν τῶν ψήφων (τά 58,6 %) δίνονται στά συντηρητικά κόμματα, δηλ. στά κόμματα τῶν τσιφλικάδων καί τῶν παπάδων! Ὁ ἀγρότης παντοῦ στήν Εὐρώπη *ἦταν* ἐπαναστάτης, ὅταν ἀγωνιζόταν ἐνάντια στούς φεουδάρχες καί στούς τσιφλικάδες. Ὁ ἀγρότης, ἀφοῦ κατόρθωσε νά ἐλευθερωθεῖ καί νά πάρει ἕνα κομματάκι γῆς, *συμφιλιώθηκε* κατά γενικό κανόνα μέ τούς τσιφλικάδες καί τούς παπάδες, ἔγινε ἀντιδραστικός.

Μά ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ ἀρχίζει μέ τή σειρά της ν' ἀποσπᾶ τόν ἀγρότη ἀπό τήν ἀγκαλιά τῆς ἀντίδρασης καί νά τόν φέρνει στούς σοσιαλδημοκράτες. Στή Γερμανία οἱ σοσιαλδημοκράτες συγκέντρωσαν στό χωριό τό 1912 *σχεδόν τό ἕνα πέμπτο* (19,0 %) ὅλων τῶν ψήφων τοῦ χωριοῦ.

Συνεπῶς, ἡ πολιτική κατάσταση τοῦ σύγχρονου γερμανικοῦ χωριοῦ εἶναι ἡ ἑξῆς. *Τό ἕνα πέμπτο* ἀκολουθεῖ τούς σοσιαλδημοκράτες, *τό ἕνα πέμπτο* τή λίγο-πολύ «φιλελεύθερη» ἀστική τάξη καί *τά τρία πέμπτα* ἀκολουθοῦν τούς τσιφλικάδες καί τούς παπάδες. Ἡ δουλιά πού πρέπει νά γίνει γιά τήν πολιτική διαφώτι-

ση τοῦ χωριοῦ δέν εἶναι μικρή. Ὁ καπιταλισμός, καταστρέφοντας τή μικρή ἀγροτιά καί συνθλίβοντάς την ὁλοένα καί περισσότερο, τῆς βγάζει μέ τή βία, μποροῦμε νά ποῦμε, ἀπό τό κεφάλι τίς ἀντιδραστικές προλήψεις.

Στίς μικρές πόλεις ἡ εἰκόνα εἶναι διαφορετική: οἱ σοσιαλδημοκράτες ξεπέρασαν κιόλας τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη (35,8 % τῶν ψήφων ἔναντι 27,0 %), μά ἀκόμη δέν ἔφτασαν ἐντελῶς τούς συντηρητικούς πού ἔχουν τά 36,4 % τῶν ψήφων. Οἱ μικρές πόλεις εἶναι τό βασικό στήριγμα τῆς τάξης τῶν μικροαστῶν, τῆς ἐμποροβιομηχανικῆς κατά κύριο λόγο. Οἱ μικροαστοί ταλαντεύονται περισσότερο ἀπό ὅλους καί δέν δίνουν σταθερή πλειοψηφία οὔτε στούς συντηρητικούς, οὔτε στούς σοσιαλιστές, οὔτε στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη.

Στίς μεγάλες πόλεις ἡ νίκη εἶναι τῆς σοσιαλδημοκρατίας. Τήν ἀκολουθεῖ ὁ *μισός* πληθυσμός (τά 49,3 % τῶν ψήφων), τόσοι ὅσοι εἶναι οἱ συντηρητικοί καί οἱ φιλελεύθεροι μαζί (15,6 + 13,8 + 20 = 49,4 %). Τούς συντηρητικούς ἐδῶ τούς ἀκολουθεῖ μόνο *τό ἕνα πέμπτο* τοῦ πληθυσμοῦ, τούς φιλελεύθερους ἀστούς *τά τρία δέκατα*, τούς σοσιαλδημοκράτες ὁ *μισός* πληθυσμός. Ἄν πάρουμε τίς πιό μεγάλες πόλεις, τότε θά ἔχουμε ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ὑπεροχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Εἶναι γνωστό πώς οἱ πόλεις σ' ὅλα τά σύγχρονα κράτη, ἀκόμη καί στή Ρωσία, ἀναπτύσσονται πολύ πιό γρήγορα ἀπό τά χωριά, ὅτι οἱ πόλεις εἶναι τά κέντρα τῆς οἰκονομικῆς, πολιτικῆς καί πνευματικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ καί ἀποτελοῦν τούς βασικούς κινητῆρες τῆς προόδου. Ἡ ὑπεροχή τῆς σοσιαλδημοκρατίας στίς πόλεις δείχνει καθαρά τή σημασία αὐτοῦ τοῦ κόμματος, σάν κόμματος τῶν πρωτοπόρων λαϊκῶν μαζῶν.

Στή Γερμανία τό 1912 ἀπό τά 65 ἑκατομμύρια τοῦ πληθυσμοῦ μόνο τά 29,9 ἑκατομμύρια ζοῦσαν στά χωριά, τά 12,3 ἑκατομμύρια ζοῦσαν στίς μικρές πόλεις καί τά 26,8 ἑκατομμύρια στίς μεγάλες πόλεις. Στίς τελευταῖες δεκαετίες, ὅταν ἡ Γερμανία ἔγινε καθαρά καπιταλιστικό κράτος, σχετικά ἐλεύθερο, μέ σταθερό σύνταγμα καί καθολικό ἐκλογικό δικαίωμα, ὁ πληθυσμός τῶν πόλεων αὐξάνει ἐξαιρετικά γρήγορα σέ σύγκριση μέ τόν ἀγροτικό. Τό 1882, ἀπό τά 45 ἑκατομμύρια τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, στίς πόλεις ζοῦσαν τά 18,9 ἑκατομμύρια, δηλ. τά 41,8 %· τό 1895, ἀπό τά 52 ἑκατομμύρια, στίς πόλεις ζοῦσαν τά 26, δηλ. τά 49,8%· τό 1907, ἀπό τά 62 ἑκατομ., τά 36, δηλ. τά 58,1 %. Ἐνῶ ὁ πληθυσμός τῶν μεγάλων πόλεων πού ἔχουν 100.000 κατοίκους καί πάνω, ἀνερχόταν σ' αὐτά τά χρόνια 3-7-12 ἑκατομμύρια, δηλ. σέ 7,4%-

13,6 % - 19,1 % ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ. Μέσα σέ 25 χρόνια ὅλος ὁ πληθυσμός αὐξήθηκε κατά 36,5 %, ὁ πληθυσμός τῶν πόλεων κατά 89,6 %, ἐνῶ ὁ πληθυσμός τῶν μεγάλων πόλεων κατά 254,4 %.

Ἀξίζει, τέλος, νά σημειωθεῖ ὅτι τά καθαρῶς ἀστικά κόμματα στή σύγχρονη ἀστική Γερμανία τά ἀκολουθεῖ ἡ *μειοψηφία* τοῦ πληθυσμοῦ. Σέ ὅλη τή Γερμανία τό 1912 οἱ σοσιαλδημοκράτες πῆραν *πάνω ἀπό τό ἕνα τρίτο* τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων (τά 34,8 %), οἱ συντηρητικοί (δηλ. κυρίως οἱ τσιφλικάδες καί οἱ παπάδες) κατάτι λιγότερο ἀπό τά *δυό πέμπτα* (τά 38,3 %) καί ὅλα τά φιλελευθερο-ἀστικά κόμματα *μόνο τό ἕνα τέταρτο* τῶν ψήφων (τά 25,9 %).

Πῶς μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ αὐτό; Γιατί στήν ἀστική Γερμανία, στή χώρα ὅπου ὁ καπιταλισμός ἀναπτύσσεται ἐξαιρετικά γρήγορα, πάνω ἀπό 60 χρόνια μετά τήν ἐπανάσταση (τήν ἀστική ἐπανάσταση τοῦ 1848) κυριαρχοῦν τά τσιφλικάδικα καί τά κληρικόφρονα καί ὄχι τά καθαρῶς ἀστικά πολιτικά κόμματα;

Τό πιό βασικό γιά τήν ἐξήγηση αὐτοῦ τοῦ φαινομένου τό τόνισε κιόλας ὁ Κ. Μάρξ τό 1848: ἡ γερμανική ἀστική τάξη, τρομαγμένη ἀπό τήν αὐτοτέλεια τοῦ προλεταριάτου, βλέποντας ὅτι οἱ ἐργάτες χρησιμοποιοῦν τούς δημοκρατικούς θεσμούς *γιά τόν ἑαυτό τους* καί ἐνάντια στούς καπιταλιστές, γύρισε τίς πλάτες στή δημοκρατία, πρόδοσε ἐπονείδιστα τήν ἐλευθερία πού ὑπεράσπιζε πρίν, καί ἔγινε λακές τῶν τσιφλικάδων καί τῶν κληρικοφρόνων [110]. Εἶναι γνωστό πώς ἀπό τό 1905 ἡ ρωσική ἀστική τάξη ἀναπτύσσει μέ μεγαλύτερο ζῆλο τίς λακέδικες αὐτές πολιτικές τάσεις καί τίς λακέδικες πολιτικές ἰδέες, ἀπό ὅ,τι ἡ γερμανική.

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3,
16 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΤΟ ΞΕΣΚΕΠΑΣΜΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΟΠΟΡΤΟΥΝΙΣΤΩΝ

Στήν Ἀγγλία ἔγιναν πρίν ἀπό λίγο καιρό ἀναπληρωματικές βουλευτικές ἐκλογές στήν πόλη Λέιστερ (Leicester).

Οἱ ἐκλογές αὐτές ἔχουν τεράστια σημασία ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί κάθε σοσιαλιστής πού ἐνδιαφέρεται γιά τό σπουδαιότατο ζήτημα τῆς σχέσης τοῦ προλεταριάτου πρός τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη γενικά καί γιά τό ἀγγλικό σοσιαλιστικό κίνημα εἰδικότερα, πρέπει νά μελετήσει προσεκτικά τίς ἐκλογές τοῦ Λέιστερ.

Ἡ ἐκλογική περιφέρεια τοῦ Λέιστερ βγάζει *δυό* βουλευτές, καί κάθε ἐκλογέας ἔχει *δυό* ψήφους. Τέτιες περιφέρειες εἶναι λίγες στήν Ἀγγλία, μά αὐτές ἀκριβῶς εὐνοοῦν ἰδιαίτερα τό σιωπηρό *συνασπισμό* (συμμαχία) τῶν σοσιαλιστῶν μέ τούς φιλελευθέρους, πράγμα πού ὑπογραμμίζει ὁ ἄγγλος ἀνταποκριτής τῆς «Λαϊκῆς Ἐφημερίδας» τῆς Λειψίας. Ἀπό τέτιες ἀκριβῶς περιφέρειες μπῆκαν στή Βουλή οἱ ἐπιφανέστεροι ἀρχηγοί τοῦ λεγόμενου «Ἀνεξάρτητου» (ἀνεξάρτητου ἀπό τό σοσιαλισμό, μά ἐξαρτημένου ἀπό τό φιλελευθερισμό) ἐργατικοῦ κόμματος. Καί ὁ Κέιρ-Χάρντυ καί ὁ Φίλιπ Σνόουντεν καί ὁ Ράμσυ Μακντόναλντ — ἡγέτες τοῦ «Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος» — ἀναδείχτηκαν ἀπό τέτιες περιφέρειες.

Οἱ φιλελεύθεροι πού κυριαρχοῦν στίς περιφέρειες αὐτές δίνουν στούς ἐκλογεῖς τους τήν ὁδηγία (ἐντολή): μιά ψῆφο γιά τό σοσιαλιστή, μιά γιά τό φιλελεύθερο˙ ἐννοεῖται πώς αὐτό γίνεται, ὅταν ὁ σοσιαλιστής αὐτός εἶναι «λογικός», μετριοπαθής, «ἀνεξάρτητος» καί ὄχι κανένας ἀδιάλλακτος σοσιαλδημοκράτης, πού οἱ ἄγγλοι φιλελεύθεροι καί λικβινταριστές ξέρουν νά τόν βρίζουν ὄχι χειρότερα ἀπό τούς ρώσους, σάν ἀναρχοσυνδικαλιστή κτλ.!

Συνεπῶς, πραγματοποιεῖται στήν πράξη ἕνας συνασπισμός ἀνάμεσα στούς φιλελευθέρους καί στούς μετριοπαθεῖς, ὀπορ-

τουνιστές σοσιαλιστές. Στήν πράξη οἱ ἄγγλοι «ἀνεξάρτητοι» (γιά τούς ὁποίους τρέφουν τόσες συμπάθειες οἱ δικοί μας λικβινταριστές) *ἐξαρτῶνται* ἀπό τούς φιλελευθέρους. Ἡ στάση τῶν «ἀνεξάρτητων» στήν ἀγγλική βουλή ἐπιβεβαιώνει διαρκῶς αὐτή τήν ἐξάρτηση.

Καί νά, ὁ βουλευτής τῶν «ἀνεξάρτητων» ἀπό τό Λέιστερ, ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγός τοῦ κόμματος Μακντόναλντ, καταθέτει τήν ἐντολή γιά προσωπικούς λόγους.

Τί πρέπει, λοιπόν, νά γίνει;

Οἱ φιλελεύθεροι ἔβαλαν, φυσικά, τόν ὑποψήφιό τους.

Τό Λέιστερ εἶναι ἐργοστασιακή πόλη μέ προλεταριακό κυρίως πληθυσμό.

Ἡ τοπική ὀργάνωση τῶν «ἀνεξάρτητων» συγκαλεῖ διάσκεψη καί μέ 67 ψήφους ἔναντι 8 ἀποφασίζει *νά ὑποδείξει δικό της ὑποψήφιο*. Ἅμ' ἔπος — ἅμ' ἔργον. Ὑποδείχνουν ὑποψήφιο τόν Μπάντον, μέλος τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου, ἐπιφανή παράγοντα τοῦ «Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος».

Τότε ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος αὐτοῦ, ἀπό τήν ὁποία ἐξαρτᾶται ἡ καταβολή τῶν ἐκλογικῶν ἐξόδων (καί τά ἐκλογικά ἔξοδα τῆς Ἀγγλίας εἶναι πάρα πολλά!), ἀρνεῖται νά ἐπικυρώσει τήν ὑποψηφιότητα τοῦ Μπάντον!!

Ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τῶν ὀπορτουνιστῶν τάχθηκε ἐνάντια στούς ἐργάτες τοῦ Λέιστερ.

Ἡ ὀργάνωση τοῦ Λέιστερ, τοῦ ἄλλου ἀγγλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, τοῦ μή ὀπορτουνιστικοῦ, πού εἶναι *πραγματικά* ἀνεξάρτητο ἀπό τούς φιλελευθέρους, στέλνει ἀντιπρόσωπό της στούς «ἀνεξάρτητους» τοῦ Λέιστερ καί τούς προτείνει νά ὑποστηρίξουν τήν ὑποψηφιότητα τοῦ *δικοῦ της* μέλους, μέλους τοῦ «Βρετανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος», Χάρτλυ (Hartley), δημοφιλέστατου παράγοντα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πρώην μέλους τοῦ «Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος», πού τό ἐγκατάλειψε λόγω τοῦ ὀπορτουνισμοῦ αὐτοῦ τοῦ κόμματος.

Ἡ ὀργάνωση τοῦ Λέιστερ τοῦ «Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος» βρίσκεται σέ δύσκολη θέση: μ' ὅλη της τήν ψυχή εἶναι ὑπέρ τοῦ Χάρτλυ, μά... μά ὑπάρχει ἡ πειθαρχία τοῦ κόμματος, ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ! Οἱ λεϊστερινοί βρῆκαν διέξοδο: ἔκλεισαν τή συνέλευση καί, *σάν ἄτομα*, τάχθηκαν *ὅλοι* ὑπέρ τοῦ Χάρτλυ. Τήν ἄλλη μέρα μιά τεράστια συγκέντρωση ἐργατῶν ἔγκρινε τήν ὑποψηφιότητα τοῦ Χάρτλυ. Ὁ ἴδιος ὁ Μπάντον ἔστειλε τηλεγράφημα ὅτι ψηφίζει τόν Χάρτλυ. Τά συνδικάτα τοῦ Λέιστερ τάχθηκαν ὑπέρ τοῦ Χάρτλυ.

᾽Επεμβαίνει ἡ κοινοβουλευτική ὁμάδα τῶν «ἀνεξάρτητων» καί δημοσιεύει *στό φιλελεύθερο* τύπο (τό ἴδιο, ὅπως καί ἡ δική μας «Ρέτς» καί ἡ «Σοβρεμένκα», πού βοηθοῦν τούς ὀπορτουνιστές) *διαμαρτυρία της* ἐνάντια στήν ὑποψηφιότητα τοῦ Χάρτλυ, ἐνάντια στήν «ὑπονόμευση» τοῦ Μακντόναλντ!!

Οἱ ἐκλογές ἔδοσαν, φυσικά, τή νίκη στούς φιλελευθέρους. Αὐτοί πῆραν 10.863 ψήφους, οἱ συντηρητικοί 9.279 καί ὁ Χάρτλυ 2.580.

Οἱ συνειδητοί ἐργάτες τῶν διαφόρων χωρῶν δείχνουν συχνά «ἀνοχή» ἀπέναντι στούς ἄγγλους ἀνεξάρτητους. Αὐτό εἶναι μεγάλο λάθος. Ἡ *προδοσία* τῶν ἀνεξάρτητων σέ βάρος τῆς ἐργατικῆς ὑπόθεσης στό Λέιστερ δέν εἶναι τυχαία, μά ἀποτέλεσμα τῆς *ὅλης* ὀπορτουνιστικῆς πολιτικῆς τοῦ «᾽Ανεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος». Οἱ συμπάθειες ὅλων τῶν *πραγματικῶν* σοσιαλδημοκρατῶν πρέπει νά εἶναι μέ τό μέρος τῶν ἄγγλων σοσιαλδημοκρατῶν πού παλεύουν ἀποφασιστικά ἐνάντια στή φιλελεύθερη διαφθορά τῶν ἐργατῶν ἀπό τό «᾽Ανεξάρτητο» ἐργατικό κόμμα τῆς ᾽Αγγλίας.

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3,
16 τοῦ ᾽Ιούλη 1913
῾Υπογραφή: Κ. Τ.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ἕνας ἀπό τούς διασημότερους καί πλουσιότερους ἐμπόρους τῆς Ἀμερικῆς, κάποιος Ἔντουαρντ Ἄλμπερτ *Φιλένα*, ἀντιπρόεδρος τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων, κάνει τώρα τό γύρο τοῦ Παρισιοῦ, τοῦ Βερολίνου καί τῶν ἄλλων μεγάλων κέντρων τῆς Εὐρώπης, γιά νά ἔρθει σέ προσωπική ἐπαφή μέ τούς ἐγκυρότερους ἐκπροσώπους τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου. Στίς δεξιώσεις πού ὀργανώνουν, ὅπως συνηθίζεται, οἱ πλουσιότεροι ἄνθρωποι τῆς Εὐρώπης πρός τιμήν ἑνός ἀπό τούς παραλῆδες τῆς Ἀμερικῆς, ὁ τελευταῖος αὐτός ἀναπτύσσει τίς «νέες» του ἰδέες *γιά τήν παγκόσμια δύναμη* τοῦ ἐμπόρου. Τό ὄργανο τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου τῆς Γερμανίας, ἡ «Ἐφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης» [111], ἐκθέτει λεπτομερειακά τίς σκέψεις τοῦ ἀμερικανοῦ «πρωτοπόρου» ἑκατομμυριούχου.

Ζοῦμε — ρητορεύει ὁ Φιλένα — σέ περίοδο ἑνός μεγάλου ἱστορικοῦ κινήματος πού θά τελειώσει μέ τό πέρασμα ὅλης τῆς ἐξουσίας πάνω στό σημερινό κόσμο στούς ἐκπροσώπους τοῦ ἐμπορικοῦ κεφαλαίου. Εἴμαστε οἱ πιό ὑπεύθυνοι ἄνθρωποι τοῦ κόσμου καί γι' αὐτό πρέπει καί πολιτικά νά ἔχουμε τό μεγαλύτερο κῦρος.

Ἀναπτύσσεται ἡ δημοκρατία, μεγαλώνει ἡ δύναμη τῶν μαζῶν, διαπιστώνει ὁ μίστερ Φιλένα (πού εἶναι, μάλλον, πρόθυμος νά θεωρεῖ τίς «μάζες» αὐτές ἀφελεῖς). Μεγαλώνει ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς. Ὁ κοινοβουλευτισμός καί ὁ καθημερινός τύπος, πού κυκλοφορεῖ σέ ἑκατομμύρια ἀντίτυπα, κατατοπίζουν ὅλο καί καλύτερα τίς μάζες τοῦ λαοῦ.

Οἱ μάζες ἀγωνίζονται νά ἐπιβάλουν τή συμμετοχή τους στήν πολιτική ζωή, τήν ἐπέκταση τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, τήν καθιέρωση τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος κ.ο.κ. Στά χέρια τῶν μαζῶν, δηλ. *στά χέρια τῶν ὑπαλλήλων μας*, — συμπεραίνει ὁ ἀξιότιμος ὁμιλητής — θά πρέπει νά περάσει ἡ ἐξουσία πάνω σ' ὅλο τόν κόσμο.

Φυσικοί ἀρχηγοί τῶν μαζῶν πρέπει νά εἶναι *οἱ ἐπιχειρηματίες καί οἱ ἔμποροι*, πού ὅλο καί καλύτερα μαθαίνουν νά καταλαβαίνουν τήν κοινότητα τῶν δικῶν τους συμφερόντων μέ τά συμφέροντα τῶν μαζῶν. (Ἄς σημειώσουμε σέ παρένθεση ὅτι ὁ καπάτσος κ. Φιλένα, κάτοχος ἑνός γιγάντιου ἐμπορικοῦ οἴκου μέ 2.500 ὑπαλλήλους, «ὀργάνωσε» τούς ὑπαλλήλους του σέ μιά «δημοκρατική» ὀργάνωση μέ συμμετοχή στά κέρδη κτλ. Θεωρώντας τούς ὑπαλλήλους του ἀθεράπευτα ἀφελεῖς, ὁ μίστερ Φιλένα πιστεύει ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἱκανοποιημένοι κι' ὅτι νιώθουν ἀπέραντη εὐγνωμοσύνη στόν «πατέρα-εὐεργέτη»...)

Ἡ αὔξηση τοῦ μισθοῦ, ἡ βελτίωση τῶν συνθηκῶν ἐργασίας, νά τί θά φέρει κοντά μας τούς ὑπαλλήλους, ἔλεγε ὁ κ. Φιλένα, νά τί θά μᾶς ἐξασφαλίσει τήν ἐξουσία πάνω σ' ὅλο τόν κόσμο. Στήν ὑπηρεσία μας θά μπεῖ κάθε ἄνθρωπος μέ ταλέντο στόν κόσμο.

Μᾶς χρειάζεται ὀργάνωση καί πάλι ὀργάνωση, — ἰσχυρή δημοκρατική ὀργάνωση, ἐθνική καί διεθνής (παγκόσμια), — ἀναφωνοῦσε ὁ ἀμερικανός. Καί καλοῦσε τόν ἐμπορικό κόσμο τοῦ Παρισιοῦ, τοῦ Βερολίνου κτλ. νά τραβήξουν γιά ἀναδιοργάνωση τῶν *διεθνῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων*. Τά ἐπιμελητήρια αὐτά πρέπει νά συνενώσουν τούς ἐμπόρους καί τούς ἐπιχειρηματίες *ὅλων* τῶν πολιτισμένων χωρῶν σέ μιά ἑνιαία, ἰσχυρή ὀργάνωση. Ὅλα τά σοβαρά διεθνῆ ζητήματα πρέπει νά συζητοῦνται καί νά λύνονται ἀπό αὐτή.

Αὐτές εἶναι οἱ ἰδέες τοῦ «πρωτοπόρου» κεφαλαιοκράτη κ. Φιλένα.

Ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὅτι οἱ ἰδέες αὐτές εἶναι μιά μικρή, στενή, μονόπλευρη, ἰδιοτελής καί μίζερη *προσέγγιση* πρός τίς ἰδέες τοῦ μαρξισμοῦ, πού διατυπώθηκαν πρίν 60 καί πάνω χρόνια. «Ἐμεῖς» εἴμαστε δεινοί μαστόροι στό νά βρίζουμε καί νά ἀνασκευάζουμε τόν Μάρξ· «ἐμεῖς», οἱ πολιτισμένοι ἔμποροι καί καθηγητές τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, τόν ἀκασκευάσαμε ἐντελῶς!.. Καί ταυτόχρονα τόν κατακλέβουμε ἀπό λίγο-λίγο καί καυχιόμαστε σέ ὅλο τόν κόσμο γιά τήν «προοδευτικότητά» μας...

Ἐντιμότατε κ. Φιλένα! Ἔχετε λοιπόν πειστεῖ ὁριστικά πώς οἱ ἐργάτες ὅλου τοῦ κόσμου εἶναι ὁλότελα ἀφελεῖς;

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 4,
17 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΓΙΑ ΤΗ ΛΑΪΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

Στά δυτικά κράτη ἐπικρατοῦν ὄχι λίγες σάπιες προλήψεις, ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι ἀπαλλαγμένη ἡ ἅγια μανούλα Ρωσία. Ἐκεῖ πιστεύουν, λογουχάρη, ὅτι οἱ τεράστιες δημόσιες βιβλιοθῆκες, μέ ἑκατοντάδες χιλιάδες καί ἑκατομμύρια τόμους, δέν πρέπει καθόλου νά εἶναι κτῆμα μιᾶς χούφτας μόνον ἐπιστημόνων ἤ δῆθεν ἐπιστημόνων, πού χρησιμοποιοῦν αὐτές τίς βιβλιοθῆκες. Ἐκεῖ βάζουν μπροστά τους τόν περίεργο, ἀκατανόητο καί ἐξωφρενικό σκοπό νά κάνουν αὐτές τίς τεράστιες, ἀπέραντες βιβλιοθῆκες προσιτές ὄχι σέ μιά ὁμάδα ἐπιστημόνων, καθηγητῶν καί ἄλλων εἰδικῶν, ἀλλά στίς μάζες, στό πλῆθος, στή φτωχολογιά!

Τί βεβήλωση τοῦ ἔργου τῶν βιβλιοθηκῶν! Τί ἔλλειψη «τάξης», γιά τήν ὁποία ἐμεῖς μποροῦμε μέ τό δίκιο μας νά ὑπερηφανευόμαστε. Ἀντί γιά *κανονισμούς* πού τούς συζητοῦν καί τούς ἐπεξεργάζονται καμιά δεκαριά ὑπαλληλικές ἐπιτροπές, πού ἐπινοοῦν ἑκατοντάδες διατυπώσεις καί περιορισμούς γιά τή χρησιμοποίηση τῶν βιβλίων, κοιτάζουν πῶς νά μποροῦν ἀκόμη καί τά *παιδιά* νά χρησιμοποιοῦν τίς πλούσιες συλλογές τῶν βιβλίων· φροντίζουν ὥστε οἱ ἀναγνῶστες νά μποροῦν νά διαβάζουν στό σπίτι τους βιβλία τοῦ δημοσίου· κρίνουν τό μεγαλεῖο καί τή δόξα μιᾶς δημόσιας βιβλιοθήκης ὄχι ἀπό τά πόσα σπάνια βιβλία ἔχει, πόσες ἐκδόσεις τοῦ 16ου αἰώνα ἤ πόσα χειρόγραφα τοῦ 10ου αἰώνα, ἀλλά ἀπό τό *πόσο πλατιά* κυκλοφοροῦν τά βιβλία *μέσα στό λαό*, πόσοι νέοι ἀναγνῶστες παρουσιάστηκαν, σέ πόση ὥρα ἱκανοποιεῖται ἡ ζήτηση ὁποιουδήποτε βιβλίου, πόσα βιβλία δόθηκαν στό σπίτι, πόσα παιδιά τραβήχτηκαν στό διάβασμα καί στή χρησιμοποίηση τῆς βιβλιοθήκης... Περίεργες προλήψεις ἐπικρατοῦν στά δυτικά κράτη καί δέν μπορεῖς νά μή χαίρεσαι πού οἱ ὅλο ἐνδιαφέρον γιά μᾶς ἀρχές μᾶς προστατεύουν μέ φροντίδα καί ἐπιμέλεια ἀπό τήν ἐπίδραση αὐτῶν τῶν προλήψεων, προστατεύουν τίς πλούσιες δημόσιες βιβλιοθῆκες μας ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ δρόμου, ἀπό τόν ὄχλο!

Μπροστά μου ἔχω τόν ἀπολογισμό τῆς δημόσιας βιβλιοθήκης τῆς Νέας Ὑόρκης γιά τό 1911.

Τό χρόνο αὐτό ἡ δημόσια βιβλιοθήκη τῆς Νέας Ὑόρκης μεταφέρθηκε ἀπό δυό παλιά κτίρια σέ ἕνα καινούργιο πού τό ἔκτισε ὁ Δῆμος. Ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν τόμων φτάνει τώρα περίπου τά δυό ἑκατομμύρια. Τό πρῶτο βιβλίο πού ζητήθηκε ἀπό τό ἀναγνωστήριο ἔτυχε νά εἶναι στή ρωσική γλώσσα. Ἦταν τό ἔργο τοῦ Ν. Γκρότ: «Τά ἠθικά ἰδανικά τῆς ἐποχῆς μας». Τό σημείωμα μέ τό ὁποῖο ζητοῦσαν τό βιβλίο δόθηκε στή βιβλιοθήκη τό πρωί στίς 9 καί 8 λεπτά. Τό βιβλίο ἔφτασε στόν ἀναγνώστη στίς 9 καί 15 λεπτά.

Μέσα σέ ἕνα χρόνο ἐπισκέφτηκαν τή βιβλιοθήκη 1.658.376 ἄτομα. Ἀπό τό ἀναγνωστήριο πέρασαν 246.950 ἀναγνῶστες πού πῆραν γιά διάβασμα 911.891 τόμους.

Αὐτό ὅμως εἶναι ἕνα μικρό μόνο μέρος τῆς *κυκλοφορίας τῶν βιβλίων* τῆς βιβλιοθήκης. Αὐτοί πού μποροῦν νά μελετοῦν στή βιβλιοθήκη δέν εἶναι πολλοί. Ἡ λογική ἀντιμετώπιση τοῦ ζητήματος τῆς μόρφωσης μετριέται μέ τό πόσα βιβλία δίνονται στούς ἀναγνῶστες στό σπίτι, ποιές εὐκολίες παρέχονται στήν *πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ*.

Ἡ δημόσια βιβλιοθήκη τῆς Νέας Ὑόρκης ἔχει σέ τρία διαμερίσματα τῆς Νέας Ὑόρκης, στό Μανχάτταν, στό Μπρόνζ καί στό Ρίτσμοντ (μέ συνολικό πληθυσμό σχεδόν *τρία* ἑκατομμύρια ἄτομα) *σαράντα δυό* τμήματα καί σύντομα θά ἔχει 43. Ἐδῶ συστηματικά ἐπιδιώκουν νά ἔχει κάθε κάτοικος σέ ἀπόσταση ὄχι μεγαλύτερη ἀπό *τρία τέταρτα τοῦ βερστιοῦ* * ἀπό τό σπίτι του — δηλ. ὄχι περισσότερο ἀπό δέκα λεπτά μέ τά πόδια — παράρτημα τῆς δημόσιας βιβλιοθήκης, πού νά ἀποτελεῖ *κέντρο* κάθε εἴδους ἱδρυμάτων καί ὀργανώσεων γιά τή λαϊκή μόρφωση.

Τό 1911 δόθηκαν στό σπίτι σχεδόν *ὀχτώ ἑκατομμύρια* — 7.914.882—τόμοι, κατά τετρακόσιες χιλιάδες περισσότεροι ἀπό τό 1910. Σέ κάθε ἑκατό κατοίκους ὅλων τῶν ἡλικιῶν καί τῶν δυό φύλων ἀναλογοῦν 267 βιβλία, πού δόθηκαν μέσα σ ἕνα χρόνο γιά διάβασμα στό σπίτι.

Καθένα ἀπό τά 42 τμήματα τῆς βιβλιοθήκης δέν δίνει μόνο τή δυνατότητα νά διαβάζει κανείς ἐπιτόπου ὁδηγούς καί νά παίρνει βιβλία στό σπίτι, μά εἶναι ἐπίσης καί τόπος γιά βραδυνές διαλέξεις, γιά λαϊκές συγκεντρώσεις, γιά πολιτισμένες διασκεδάσεις.

---

* — βέρστι = 1,06 τοῦ χιλιομέτρου. *Σημ. μετ.*

Στή δημόσια βιβλιοθήκη τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπάρχουν στίς ἀνατολικές γλῶσσες περίπου 15.000 βιβλία, στήν ἑβραϊκή περίπου 20.000, στίς σλαβικές περίπου 16.000. Στό κεντρικό ἀναγνωστήριο πάνω σέ *ἀνοικτά* ράφια ὑπάρχουν, γιά ἐλεύθερη γενική χρήση, περίπου 20.000 τόμοι.

Γιά τά παιδιά ἡ δημόσια βιβλιοθήκη τῆς Νέας Ὑόρκης ὀργάνωσε ἰδιαίτερο ἀναγνωστήριο —κεντρικό, μέ προοπτική νά ἀνοίξουν τέτοια ἀναγνωστήρια καί στά τμήματα. Οἱ βιβλιοθηκάριοι φροντίζουν νά ὑπάρχουν κάθε λογῆς εὐκολίες γιά τά παιδιά καί τούς δίνουν πληροφορίες. Συνολικά πάρθηκαν 2.859.888 τόμοι στό σπίτι ἀπό παιδιά, δηλαδή σχεδόν τρία ἑκατομμύρια (περισσότερα ἀπό τό ἕνα τρίτο τοῦ συνόλου). Ὁ ἀριθμός τῶν παιδιῶν πού ἐπισκέφτηκαν τά ἀναγνωστήρια ἔφτασε τό 1.120.915.

Ὅσο γιά τίς ἀπώλειες βιβλίων, ἡ δημόσια βιβλιοθήκη τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπολογίζει ὅτι χάνονται 70-80-90 σέ κάθε 100.000 βιβλία πού δίνονται στό σπίτι.

Νά τί γίνεται στή Νέα Ὑόρκη. Ἐνῶ σέ μᾶς;

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 5,
18 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: W.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΜΟΝΤΕΡΝΟΥΣ» ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ἡ καπιταλιστική παραγωγή ἀναπτύσσεται μέ ἅλματα καί ἀπότομα ξεσπάσματα. Πότε ἔχουμε «λαμπρή» ἄνθηση τῆς βιομηχανίας, πότε χρεοκοπία, κρίση, ἀνεργία. Δέν μπορεῖ νά γίνει κι' ἀλλιῶς σ' ἕνα σύστημα οἰκονομίας ὅπου οἱ ἀπομονωμένοι, σκόρπιοι καί ἀνεξάρτητοι ὁ ἕνας ἀπό τόν ἄλλο νοικοκυρέοι «δουλεύουν» γιά μιά ἄγνωστη ἀγορά, διαθέτοντας, μέ βάση τό δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τήν ἑνωμένη ἐργασία χιλιάδων καί χιλιάδων ἐργατῶν στίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

Παράδειγμα «μοντέρνας» βιομηχανίας, πού ἀναπτύσσεται τώρα ἐξαιρετικά γρήγορα, τραβώντας ὁλοταχῶς πρός τή χρεοκοπία, εἶναι ἡ βιομηχανία αὐτοκινήτων. Στή Γερμανία λ.χ. ὁ ἀριθμός τῶν αὐτοκινήτων ὅλων τῶν εἰδῶν, ὑπολογίζοντας καί τίς μοτοσυκλέτες, ἦταν 27 χιλιάδες τό 1907 καί ἔφτασε τίς 70 χιλιάδες τό 1912.

Στή Γαλλία καί στήν 'Αγγλία τά αὐτοκίνητα εἶναι πολύ περισσότερο διαδομένα. Νά τά σχετικά συγκριτικά στοιχεῖα: Γερμανία 70 χιλ., Γαλλία 88 χιλ., 'Αγγλία 175 χιλ.

Ἔτσι, σέ σχέση μέ τόν ἀριθμό τῶν κατοίκων, ἡ Γερμανία εἶναι *σχεδόν τέσσερις φορές* φτωχότερη σέ αὐτοκίνητα ἀπό τήν 'Αγγλία· ἡ Ρωσία εἶναι, φυσικά, ἀσύγκριτα πιό καθυστερημένη.

Στίς συνθῆκες τῆς καπιταλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας τά αὐτοκίνητα τά ἀπολαμβάνει μόνον ἕνας στενότατος κύκλος πλούσιων ἀνθρώπων. Ἡ βιομηχανία *θά μποροῦσε* νά προμηθεύσει ἑκατοντάδες χιλιάδες αὐτοκίνητα, μά ἡ ἐξαθλίωση *τῶν μαζῶν* τοῦ λαοῦ ἐμποδίζει τήν ἀνάπτυξη καί προκαλεῖ χρεοκοπίες, ὕστερα ἀπό μερικά χρόνια «λαμπρῆς» ἀνάπτυξης.

Μέ τήν εὐκαιρία σημειώνουμε πώς ἡ βιομηχανία αὐτοκινήτων, σέ συνθῆκες πού θά ἐξυπηρετεῖ τήν πλειοψηφία τοῦ πλη-

θυσμοῦ, ἔχει τεράστια σημασία, γιατί ἡ κοινωνία τῶν ἑνωμένων ἐργατῶν θά ἀντικαταστήσει μέ τά αὐτοκίνητα μιά πολύ μεγάλη ποσότητα ζώων ἐργασίας στή γεωργία καί στίς μεταφορές. Μιά τέτια ἀντικατάσταση θά ἐπιτρέψει νά χρησιμοποιηθοῦν *ἑκατομμύρια ντεσιατίνες* γῆς στήν παραγωγή σιτηρῶν, κρέατος, γάλατος γιά τή βελτίωση τῆς διατροφῆς τοῦ λαοῦ, ἐνῶ τώρα χρησιμοποιοῦνται στήν παραγωγή νομῆς γιά τά ἄλογα.

Μόνο γιά νά τρομάξουν τόν κόσμο οἱ ἀστοί οἰκονομολόγοι λένε, πώς ἡ γεωργία δέν μπορεῖ νά δόσει ἀρκετό ψωμί!

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 8,
21 τοῦ 'Ιούλη 1913
'Υπογραφή: Ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΛΙΚΒΙΝΤΑΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΝΤΑΝΗ «ΡΕΤΣ»

Στό πρῶτο φύλλο τῆς λικβινταριστικῆς ἐφημερίδας «Ζιβάγια Ζίζν» δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Λ. Μ. «Πάνω σ' ἕνα παλιό θέμα». Θ' ἀφήσουμε γιά ἄλλη εὐκαιρία τίς μικροπρεπεῖς μεθόδους τοῦ ἐνθουσιασμένου ἀρθρογράφου, πού βιάζεται νά «πιαστεῖ» ἀπό τήν πολεμική τοῦ Κάουτσκι ἐνάντια στήν Ρ. Λούξεμπουργκ. Ὁ Λ. Μ. ἐπαναλαβαίνει τήν ξεφτισμένη μέθοδο τῶν φιλελευθέρων: νά μεγαλοποιεῖς καί νά παρουσιάζεις σάν σπουδαία ἀπό ἄποψη ἀρχῶν *μιά παρόμοια* πολεμική, ἐνῶ *ἀποσιωπᾶς ὁλότελα* τή θέση τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν (ρεφορμιστῶν)!

Ὁ κ. Λ. Μ. ἀρέσκεται νά κρατιέται ἀπό τό σακάκι τοῦ Κάουτσκι, μά, μιλώντας γιά τή «γερμανική σοσιαλδημοκρατική φιλολογία», προτιμᾶ νά μήν πεῖ λέξη — ἴσως ἀπό μετριοφροσύνη — γιά τήν πλατιά καί πραγματικά οὐσιώδη ἀπό ἄποψη ἀρχῶν φιλολογία τῶν ρεφορμιστῶν, πού συγγενεύουν μέ τόν Λ. Μ. καί τή «Ζιβάγια Ζίζν».

Ἐπαναλαβαίνουμε ὅτι γι' αὐτό θά μιλήσουμε ἄλλη φορά.

Ὁ Λ. Μ. ἐπιστρατεύει στά βιαστικά, ὅπως λέμε, τούς γερμανούς καί τούς ἀνακατεύει στίς ρωσικές ὑποθέσεις. Καί γιά τίς ὑποθέσεις αὐτές τό πρῶτο φύλλο τῆς «Ζιβάγια Ζίζν» μέ τό στόμα τοῦ Λ. Μ. προφητεύει:

...χωρίς τήν πάλη γιά τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι, «οἱ ρῶσοι ἐργάτες δέν θά μπορέσουν νά ξεφύγουν ἀπό τήν ἀνυπόφορη κατάσταση πού τούς καταδικάζει νά κοπανᾶνε ἀέρα, νά χάνουν κολοσσιαῖες δυνάμεις σέ περιοδικές ὁμοειδεῖς μαζικές ἐξορμήσεις, πράγμα πού δέν συνοδεύεται ἀπό μιά ἀνάπτυξη τοῦ βαθμοῦ ὀργάνωσης καί μιά στερέωση τῶν πολιτικῶν θέσεων πού κατακτῶνται». Οἱ προσπάθειες τῶν πρωτοπόρων προλετάριων (γράφει ὁ Λ. Μ. ἀναπτύσσοντας τίς *σκέψεις* τῶν πρωτοπόρων *φιλελευθέρων)* πρέπει νά κατευθύνονται στό «νά κάνουν τήν ἐργατική τάξη ἱκανή νά δίνει μάχες καί νά κερδίζει νίκες ὄχι μόνο στό στίβο τῶν εἰκοσιτετράωρων ἀπεργιῶν, μά καί σέ ὁποιοδήποτε ἄλλο στίβο».

Σ' αὐτά τά λόγια βρίσκεται ἡ οὐσία τῆς «διδασκαλίας» τῶν λικβινταριστῶν τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. «Ἀεροκοπάνημα», ἡ λέξη αὐτή θά γίνει διάσημη. Θά ἔπρεπε νά τήν ἀναδημοσιεύει σέ κάθε φύλλο της ἡ «Ζιβάγια Ζίζν», νά τήν κάνει ἀξίωμα ὅλης τῆς κατεύθυνσής της. Νά, αὐτό εἶναι τό «σύνθημα» τῶν λικβινταριστῶν!

Μήπως «ἄλλους στίβους» καί ὄχι ἀεροκοπάνημα θεωρεῖ ὁ πάνσοφος Λ. Μ. τήν ὑποβολή ἀναφορῶν; Πέστε τό καθαρά, μήν ντρέπεστε, κύριοι!

Νά ὅμως ἡ πραγματικά *ζωντανή* ἐφημερίδα, δηλ. ἡ ἐφημερίδα πού δέν ὑπερασπίζει τό νεκρό δόγμα τοῦ λικβινταρισμοῦ, ἀλλά τά ζωντανά ταξικά συμφέροντα (μόνο τῆς ἀστικῆς τάξης, φυσικά καί ὄχι τοῦ προλεταριάτου), ἡ «Ρέτς». Συγκρίνετε τά ἀποσπάσματα πού ἀναφέραμε ἀπό τή «Ζιβάγια Ζίζν» τῆς 11 τοῦ Ἰούλη μέ τό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς» τῆς 6 τοῦ Ἰούλη.

Τό κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς», ὑποστηρίζοντας ὅτι τό ἐργατικό κίνημα τοῦ 1905 «ἦταν ἐθνικό, ἐνῶ τοῦ 1913 ἦταν ταξικό», ἐπαναλαβαίνει μέ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό τίς ἐπιθέσεις τῶν λικβινταριστῶν γιά «ἀπεργιακή παραφορά», ἐπαναλαβαίνει τά λεγόμενα τῶν λικβινταριστῶν ὅτι δῆθεν, «γιά τήν ἐλευθερία τοῦ λόγου, τοῦ συνέρχεσθαι καί συνεταιρίζεσθαι οἱ ἐργάτες μποροῦν καί πρέπει νά παλεύουν ὄχι μόνο μέ ἀπεργίες, ἀλλά καί μέ ἄλλα πιό σύνθετα (γιά φαντάσου!) πολιτικά μέσα».

Ἐννοεῖται πώς οἱ φιλελεύθεροι, ὅπως καί ὁ Λ. Μ., ἀποσιωποῦν ἀπό μετριοφροσύνη, ποιά ἀκριβῶς εἶναι αὐτά τά «σύνθετα» μέσα. Μά παράλληλα οἱ φιλελεύθεροι λένε ἀνοικτά ὅτι μέ τήν καθιέρωση τῆς ἐλευθερίας τῶν συνδικάτων κ.ἄ. μπορεῖ νά γίνει, ὅπως πιστεύουν, «*σοβαρή πάλη* ἐνάντια στίς τυχαῖες ἀπεργίες πού δημιουργοῦν χάος καί ἀποδιοργανώνουν τή βιομηχανία» (τό ἴδιο κύριο ἄρθρο τῆς «Ρέτς»).

Ἐμεῖς παίρνουμε τό θάρος νά σημειώσουμε μόνο πώς τώρα ὅλοι ἀναγνώρισαν ὅτι ἔχουμε νέο κύμα ἀκόμη καί καθαρά οἰκονομικῶν ἀπεργιῶν. Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό γελοῖο καί ἀξιολύπητο ἀπό τό νά μιλάει κανείς ἐδῶ γιά «τυχαῖο φαινόμενο».

Μά ἡ ταξική θέση τῶν φιλελευθέρων εἶναι ξεκάθαρη. Κάθε ἐργάτης θά καταλάβει ἀμέσως τή θέση τους, θά δεῖ μονομιᾶς τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης κάτω ἀπό τίς νεφελώδεις φράσεις γιά «σύνθετα» μέσα. Ἡ ζωντανή «Ρέτς» ἐκφράζει τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ νεκρός λικβινταρισμός στή «Ζιβάγια Ζίζν» σέρνεται ἀνίσχυρος πίσω ἀπό τούς φιλελευθέρους, χωρίς νά εἶναι σέ θέση νά πεῖ τίποτε τό σαφές καί τό ξεκάθαρο γιά τούς

«ἄλλους στίβους», ἀλλά μόνο θυμώνει καί βρίζει: «κοπανᾶνε, λέει, ἀέρα...».

Αὐτό τό περίφημο καί ταυτόχρονα αἰσχρό σύνθημα κατάντησαν νά ρίξουν οἱ λικβινταριστές!

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 10,
24 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: Π. Ὄσιποφ

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

Η ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΚΛΗΡΩΝ

Στήν ἐπίσημη ἐφημερίδα «Ροσσίγια» δημοσιεύτηκαν αὐτές τίς μέρες τά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας, πού ἔκανε τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν τό καλοκαίρι τοῦ 1912 πάνω στό ζήτημα τῆς κίνησης τῶν κλήρων, δηλ. τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν κλήρων καί τῆς μεταβίβασής τους.

Τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν διάλεξε γιά τήν ἔρευνα τέσσερα κυβερνεῖα: τοῦ Βίτεμπσκ, τοῦ Πέρμ, τοῦ Στάβροπολ καί τῆς Σαμάρας (νομός Νικολάγεφ). Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι τά κυβερνεῖα τοῦ μεγαλορωσικοῦ γεωργικοῦ «κέντρου» τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας, τά κυβερνεῖα ὅπου τά ἴχνη τῆς δουλοπαροικίας εἶναι ἐντονότερα ἀπ' ὁπουδήποτε ἀλλοῦ, ὅπου ἡ κατάσταση τῶν ἀγροτῶν εἶναι δυσκολότερη καί ἡ φεουδαρχική-τσιφλικάδικη καταπίεση πιό σκληρή, *δέν περιλήφθηκαν* στήν ἔρευνα! Εἶναι φανερό ὅτι τό Ὑπουργεῖο δέν ἤθελε τόσο *νά ἐρευνήσει*, ὅσο *νά ἐξαπατήσει*, δέν ἤθελε τόσο *νά μελετήσει* τό ζήτημα, ὅσο *νά τό διαστρεβλώσει*.

Ἡ στατιστική πού ἑτοίμασε τό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν καί δημοσίευσε ἡ «Ροσσίγια» διακρίνεται γιά τήν καταπληκτική τσαπατσουλιά της, τήν ἀνομοιογένεια καί τόν πρωτογονισμό της: Μπροστά μας ἔχουμε ἕνα συνηθισμένο «γραφειοκρατικό ἔργο» ὑπαλλήλων τῆς Ρωσίας, πού δέν μποροῦν νά μή χαλάσουν καί τήν πιό ἁπλή δουλιά. Ἐρεύνησαν σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία καμιά ἑκατοστή χιλιάδες νοικοκυριά καί δέν μπόρεσαν νά δόσουν οὔτε ἕνα λεπτομερειακό πρόγραμμα, οὔτε νά ἐξασφαλίσουν εἰδήμονες στατιστικολόγους, οὔτε ἀκόμη καί νά ἐφαρμόσουν παντοῦ καί ὁμοιόμορφα ἕνα ἑνιαῖο, ὄχι ὁλοκληρωμένο πρόγραμμα!

Τά συνολικά ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας εἶναι τά ἑξῆς. Στά παραπάνω τέσσερα κυβερνεῖα βγῆκαν ἀπό τήν κοινότητα καί ἀποκαταστάθηκαν σέ δική τους γῆ, μέχρι τή 1 τοῦ Γενάρη 1912, 108.095

νοικοκυριά. Ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν «ἀποκαταστημένων», πού σήμερα φτάνει ἴσως τά δυό ἑκατομμύρια νοικοκυριά στή Ρωσία (σέ συνολικό ἀριθμό 12-13 ἑκατομμυρίων νοικοκυριῶν), ἔγινε ἑπομένως ἔρευνα περίπου στό ἕνα εἰκοστό. Φυσικά καί μιά τέτια ἔρευνα εἶναι πολύτιμη, φτάνει νά εἶναι εὐσυνείδητη, ὅταν δέν γίνεται δηλαδή ἀπό ρώσους ὑπαλλήλους, ὅταν δέν γίνεται μέσα στίς ρωσικές πολιτικές συνθῆκες.

Ἀπό τά *ἑκατό* καί πάνω χιλιάδες νοικοκυριά «ἀποκαταστημένων» πούλησαν γῆ τά 27.588 νοικοκυριά, δηλ. *πάνω ἀπό τό ἕνα τέταρτο* (25,5 %). Αὐτό τό τεράστιο ποσοστό τῶν ἀποκαταστημένων πού πουλᾶνε τή γῆ τους δείχνει ἀμέσως ὅτι ἐδῶ, στή Ρωσία, ἡ περιβόητη «ἀτομική ἰδιοκτησία» γῆς εἶναι κυρίως μέσο *ἀπελευθέρωσης* τῶν ἀγροτῶν ἀπό τή γῆ. Πραγματικά πάνω ἀπό *δέκα χιλιάδες* νοικοκυριά (10.380) ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν ἀποκαταστημένων πού πούλησαν γῆ *δέν* ἀσχολοῦνταν διόλου μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία. Τούς κρατοῦσε τεχνητά κοντά στή γῆ ἡ παλιά, ἡ μισομεσαιωνική κοινότητα. Τό αἴτημα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν — νά δοθεῖ δικαίωμα ἐλεύθερης ἐξόδου ἀπό τήν κοινότητα — ἦταν τό μοναδικά σωστό: μονάχα αὐτό μποροῦσε, χωρίς τήν ἐπέμβαση τῆς ἀστυνομίας, τῶν τοπαρχῶν τῶν ζέμστβο καί τῶν ἄλλων προσφιλῶν «ἀρχῶν», νά ἐξασφαλίσει στούς ἀγρότες αὐτό πού ἐπίμονα ζητᾶ ἡ καπιταλιστική κοινωνική ζωή. Δέν μπορεῖ κανείς νά κρατήσει πάνω στή γῆ καί εἶναι κουταμάρα νά κρατάει ὅποιον δέν εἶναι σέ θέση νά κάνει νοικοκυριό.

Ἄν ὁ ἀριθμός τῶν ἀποκαταστημένων σέ ὁλόκληρη τή Ρωσία φτάνει τά 2 ἑκατομμύρια νοικοκυριά, τότε τά στοιχεῖα πού παραθέσαμε ἀναγκάζουν τόν ἀναγνώστη νά σκεφτεῖ πώς ἀπό αὐτά *περίπου 200 χιλιάδες νοικοκυριά* πούλησαν ἀμέσως τή γῆ, μιά καί δέν ἀσχολοῦνταν μέ τή γεωργία. Ἡ «ἀτομική ἰδιοκτησία» πέταξε αὐτοστιγμεί ἑκατοντάδες χιλιάδες εἰκονικούς γεωργούς ἀπό τό χωριό! Μέ ποιά τιμή (ὅπως φαίνεται, ἐξευτελιστική) πούλησαν τή γῆ αὐτοί οἱ φουκαράδες, ἡ στατιστική τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν δέν λέει οὔτε λέξη. Σπουδαία στατιστική!

Ποιές αἰτίες ἀνάγκασαν τούς ἀποκαταστημένους γεωργούς νά πουλήσουν τή γῆ; Ἀπό 17.260 ἀποκαταστημένους μέ αὐτό τόν τρόπο μόνο οἱ 1.791, δηλ. ἡ πιό μηδαμινή μειοψηφία, πούλησαν τή γῆ γιά νά βελτιώσουν τό νοικοκυριό ἤ γιά νά ἀγοράσουν ἄλλα χωράφια. Ὅλη ἡ ὑπόλοιπη μάζα πουλάει τή γῆ, γιατί *δέν μπορεῖ* νά κρατηθεῖ πάνω στή γῆ: 4.117 νοικοκυριά τήν πούλησαν καί ἔφυγαν στή Σιβηρία· 768 τήν πούλησαν καί πέρασαν σέ ἄλλα ἐπαγγέλματα· 5.614 τήν πούλησαν, ἀπό ἀνάγκη, ἐπειδή

καταστράφηκαν ἀπό «τό πιοτό» (κατά τή γνώμη τῆς ἐπίσημης στατιστικῆς!) καί λόγω κακῆς σοδιᾶς· 2.498 τήν πούλησαν λόγω ἀρρώστιας, γηρατειῶν, χηρείας· 2.472 ἀπό «ἄλλες» αἰτίες.

Οἱ ἀσυνείδητοι στατιστικοί προσπαθοῦν νά παρουσιάσουν μόνο τά 5.614 νοικοκυριά πώς «ἔχασαν πραγματικά τή γῆ τους»! Πρόκειται, φυσικά, γιά μιά ἐλεεινή μέθοδο ἀνθρώπων, πού τούς διατάξανε νά φωνάζουν ζήτω. Στήν πραγματικότητα χάνει τή γῆ της καί καταστρέφεται, ὅπως βλέπουμε, ἡ μεγαλύτερη μάζα αὐτῶν πού πουλᾶνε τή γῆ. Δέν πουλᾶνε στά καλά καθούμενα τή γῆ τους αὐτοί πού ἔχουν λίγη γῆ: αὐτό τό ἀναγνωρίζει ἀκόμη καί ἡ ἐπίσημη στατιστική, ἀποφεύγοντας, ἐννοεῖται, νά δόσει ἀκριβῆ καί πλήρη στοιχεῖα. Σπουδαία στατιστική...

Ἀπό τούς 27.588 ἀποκαταστημένους πού πούλησαν γῆ πάνω ἀπό τούς μισούς (14.182) πούλησαν *ὅλη* τή γῆ, οἱ ἄλλοι ἕνα μέρος της. Οἱ ἀγοραστές τῆς γῆς ἦταν 19.472. Ἡ σύγκριση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγοραστῶν μέ τόν ἀριθμό τῶν πωλητῶν δείχνει καθαρά ὅτι συντελεῖται συγκέντρωση τῆς γῆς, συγκέντρωσή της *σέ λιγότερα* χέρια. Πουλάει ἡ φτωχολογιά, ἀγοράζουν οἱ πλούσιοι. Οἱ προσπάθειες τῶν κυβερνητικῶν κονδυλοφόρων νά μειώσουν τή σημασία αὐτοῦ τοῦ γεγονότος εἶναι μάταιες.

Στό κυβερνεῖο τοῦ Στάβροπολ πούλησαν τή γῆ 14.282 ἀποκαταστημένοι καί ἀγόρασαν γῆ 7.489 ἄτομα. Οἱ 3.290 ἀπό τούς ἀγοραστές ἀγόρασαν *πάνω ἀπό 15 ντεσιατίνες* ὁ καθένας· 580 ἀπ' αὐτούς ἀγόρασαν ἀπό 50-100 ντεσιατίνες, 85 ἀπό 100-500 ντεσιατίνες, 7 ἀπό 500-1.000 ντεσιατίνες. Στό νομό Νικολάγεφ τοῦ κυβερνείου Σαμάρας 142 ἄτομα ἀγόρασαν ἀπό 50-100 ντεσιατίνες, 102 ἀπό 100-500 ντεσιατίνες, 2 ἀπό 500-1.000 ντεσιατίνες.

Στό κυβερνεῖο Πέρμ ἀγόρασαν γῆ μέ δυό καί περισσότερες πράξεις ἀγοραπωλησίας 201 ἄτομα, στό κυβερνεῖο Στάβροπολ 2.957, ἀπό τούς ὁποίους 562 μέ 5-9 πράξεις ἀγοραπωλησίας καί 168 ἀκόμη καί *μέ 10 καί πάνω* πράξεις ἀγοραπωλησίας!

Ἡ συγκέντρωση τῆς γῆς παίρνει τεράστιες διαστάσεις. Εἴδαμε παραστατικά, πόσο ἀξιοθρήνητες, ἀνόητες καί ἀντιδραστικές εἶναι ὅλες οἱ προσπάθειες *νά περιοριστεῖ* ἡ ἀγοραπωλησία τῆς γῆς, οἱ προσπάθειες πού κάνει ἡ ΙΙΙ Δούμα καί ἡ κυβέρνηση καί οἱ ὁποῖες *ὑποστηρίζονται* ἀπό τούς «φιλελευθέρους» *ὑπαλλήλους* πού τούς ἐκπροσωπεῖ τό Κόμμα τῶν καντέτων. Πουθενά ἀλλοῦ δέν ἀποκαλύπτεται ἔτσι ἡ ὀπισθοδρομικότητα καί ἡ ὑπαλληλική ἠλιθιότητα τῶν καντέτων, ὅπως στήν ὑποστήριξη τῶν «μέτρων» ἐνάντια στήν ἀγοραπωλησία τῆς γῆς τῶν ἀγροτῶν.

Ὁ ἀγρότης δέν θά πουλήσει τή γῆ, ἄν δέν βρεθεῖ σέ ἔσχατη ἀνάγκη. Ἡ προσπάθεια περιορισμοῦ τῶν δικαιωμάτων του εἶναι σιχαμερή ὑποκρισία καί χειροτερεύει γιά τόν ἀγρότη τούς ὅρους πούλησης τῆς γῆς, γιατί ἡ ζωή παρακάμπτει πάντα μέ χίλιους δυό τρόπους παρόμοιους περιορισμούς.

Οἱ ναρόντνικοι πού δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία τῆς γῆς εἶναι ἀναπόφευκτη στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀκολουθοῦν πολύ πιό δημοκρατική ἄποψη, ζητώντας κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς. Μόνον ἀγράμματοι μποροῦν νά θεωροῦν μιά τέτια κατάργηση σοσιαλιστικό μέτρο. Ἐδῶ δέν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτε τό σοσιαλιστικό. Στήν Ἀγγλία, πού εἶναι μιά ἀπό τίς πιό ἀναπτυγμένες καπιταλιστικές χῶρες, οἱ φάρμερ (μισθωτές-καπιταλιστές) κάνουν νοικοκυριό πάνω σέ ξένη γῆ πού ἀνήκει σέ λέντλορντ (μεγάλους τσιφλικάδες). Ἄν αὐτή ἡ γῆ ἀνῆκε στό κράτος, ὁ καπιταλισμός στή γεωργία θά ἀναπτυσσόταν ἀκόμη πιό πλατιά καί πιό ἐλεύθερα. Δέν θά ὑπῆρχαν ἐμπόδια ἀπό τήν πλευρά τῶν τσιφλικάδων. Δέν θά χρειαζόταν νά ἀφαιρεῖται κεφάλαιο ἀπό τήν παραγωγή, γιά νά διατεθεῖ γιά τήν ἀγορά γῆς. Ἡ ἀγοραπωλησία τῆς γῆς, τό τράβηγμά της στήν ἐμπορική κυκλοφορία, θά ἦταν *ἀκόμη εὐκολότερη*, γιατί ἡ μεταβίβαση τῆς γῆς θά γινόταν πιό ἐλεύθερα, ἁπλούστερα, φτηνότερα.

Ὅσο πιό φτωχή εἶναι μιά χώρα, ὅσο περισσότερο τήν πιέζει καί τήν πνίγει ὁ ζυγός τῆς δουλοπαροικιακῆς μεγάλης γαιοκτησίας, τόσο πιό ἐπιτακτική εἶναι ἡ ἀνάγκη (ἀπό τήν ἄποψη τῆς *ἀνάπτυξης* τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς ἀνάπτυξης τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων) τῆς κατάργησης τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς, τῆς πλήρους ἐλευθερίας τῆς ἀγοραπωλησίας τῆς γῆς καί τῆς ἐξάλειψης τοῦ παλιοῦ πνεύματος τῆς ρουτίνας καί τῆς στασιμότητας στή γεωργία.

Στό μεταξύ, στή χώρα μας ἡ στολιπινική ἀγροτική νομοθεσία ὄχι μόνο δέν σώζει τούς ἀγρότες ἀπό τήν καταστροφή καί δέν ἀπαλλάσσει τή γῆ τους ἀπό τήν ἀγοραπωλησία, ἀλλά ἐντείνει στό ἑκατονταπλάσιο αὐτή τήν καταστροφή, χειροτερεύει (πολλές φορές πάνω ἀπό τό «γενικό» καπιταλιστικό μέτρο) τή θέση τῶν ἀγροτῶν, τούς ἀναγκάζει κατά τήν πώληση τῆς γῆς τους νά δέχονται χειρότερους ὅρους.

«Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 12,
26 τοῦ Ἰούλη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Ραμπότσαγια Πράβντα»

ΠΩΣ ΝΑ ΑΥΞΗΘΕΙ ΤΟ ΚΑΤ' ΑΤΟΜΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ;

Μέ αὐτό τόν τίτλο δημοσίευσε αὐτές τίς μέρες κύριο ἄρθρο τό ὄργανο τῶν σατράπηδων τοῦ βιομηχανικοῦ μας κεφαλαίου «Προμίσλεννοστ ἱ Τοργκόβλια». Τό ζήτημα πού ἔθεσε εἶναι θεμελιακό ζήτημα καί ἔχει σχέση μέ τίς αἰτίες τῆς οἰκονομικῆς (καί κάθε ἄλλης) καθυστέρησης τῆς Ρωσίας. Ἀξίζει συνεπῶς νά τό προσέξουμε ἰδιαίτερα.

Οἱ σατράπηδες τοῦ ἐμπορίου καί τῆς βιομηχανίας μας δηλώνουν ὅτι εἶναι «παράδοξο ἀπό πρώτη ματιά» τό γεγονός ὅτι ἡ Ρωσία σέ ποσότητα παραγωγῆς χυτοσιδήρου, πετρελαίου καί πολλῶν ἄλλων προϊόντων συγκαταλέγεται στά μεγάλα καί προηγμένα κράτη, ἐνῶ στό ποσοστό *κατανάλωσης κατ' ἄτομο* (δηλ. στό ποσοστό παραγωγῆς τῶν βασικῶν προϊόντων πού ἀναλογεῖ σέ 1 ἄτομο) «*στέκει πλάι στήν Ἰσπανία*», πού εἶναι μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες.

Λογουχάρη, τό 1911 ἡ κατανάλωση χυτοσιδήρου κατ' ἄτομο ἦταν: στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἀμερικῆς 233 κιλά, στή Γερμανία 136, στό Βέλγιο 173, στήν Ἀγγλία 105, ἐνῶ *στή Ρωσία μόλις 25 κιλά* (= $1^1/_2$ πούτι). Μέσα σέ μισό αἰώνα ὕστερα ἀπό τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἀγροτῶν ἡ κατανάλωση σιδήρου στή Ρωσία αὐξήθηκε πέντε φορές καί παρ' ὅλα αὐτά ἡ Ρωσία παραμένει μιά ἀπίστευτα, πρωτάκουστα καθυστερημένη χώρα, φτωχή καί μισοβάρβαρη, ἐφοδιασμένη μέ σύγχρονα ἐργαλεῖα παραγωγῆς τέσσερις φορές λιγότερο ἀπό τήν Ἀγγλία, πέντε φορές λιγότερο ἀπό τή Γερμανία, δέκα φορές λιγότερο ἀπό τήν Ἀμερική.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Τό «Προμίσλεννοστ ἱ Τοργκόβλια» ἀναγκάζεται νά παραδεχτεῖ πώς ὅλο τό ζήτημα βρίσκεται στίς συνθῆκες ζωῆς τοῦ χωριοῦ. Τό χωριό στή χώρα μας καταναλώνει συνολικά περίπου $^1/_4$ τοῦ πουτιοῦ σίδηρο κατ' ἄτομο, στό

μεταξύ «ὁ ἀγροτικός πληθυσμός ἀποτελεῖ τά $^{5}/_{6}$ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας».

«Κάποιος στατιστικός ὑπολόγισε πώς, ἄν οἱ κινέζοι μακρύνουν τήν ἐθνική τους ἐνδυμασία μόνο κατά ἕνα πόντο, αὐτό θά ἐξασφαλίσει δουλιά σέ ὅλα τά βαμβακουργεῖα τῆς Ἀγγλίας γιά ἕναν ὁλόκληρο χρόνο».

Εὔστοχη καί εὔγλωττη παρατήρηση!

Τί χρειάζεται λοιπόν γιά νά «μακρύνουν τήν ἐθνική τους ἐνδυμασία» οἱ δεκάδες ἑκατομμύρια ρῶσοι ἀγρότες, δηλαδή, γιά νά μιλήσουμε χωρίς μεταφορικές ἔννοιες, νά αὐξήσουν τήν κατανάλωσή τους, νά πάψουν νά εἶναι ἐξαθλιωμένοι, νά γίνουν ἐπιτέλους ἔστω καί λίγο ἄνθρωποι;

Οἱ σατράπηδες τῆς βιομηχανίας μας ἀπαντοῦν μέ κούφιες φράσεις: «γενική πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας», αὔξηση τῆς βιομηχανίας, τῶν πόλεων κτλ., «αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἀγροτικῆς ἐργασίας» κτλ.

Κούφια φρασεολογία, ἐλεεινά προσχήματα! Πάνω ἀπό μισό αἰώνα *συντελεῖται* στή Ρωσία μιά τέτια ἀνάπτυξη, μιά τέτια «αὔξηση», συντελεῖται ἀναμφισβήτητα. Γιά τόν «πολιτισμό» πασχίζουν *ὅλες* οἱ τάξεις. Στή βάση τοῦ καπιταλισμοῦ στέκουν *ἀκόμη καί* οἱ μαυροεκατονταρχίτες καί οἱ ναρόντνικοι. Τό ἐρώτημα μπαίνει ἀπό καιρό διαφορετικά: *γιατί* αὐτή ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ πολιτισμοῦ στή χώρα μας βαδίζει σάν τή χελώνα; γιατί μένουμε πίσω ὁλοένα καί περισσότερο; γιατί αὐτή ἡ αὐξανόμενη καθυστέρηση κάνει ἀναγκαία τήν ἐξαιρετική ταχύτητα τῆς ἀνάπτυξης καί τίς «ἀπεργίες»;

Σέ αὐτό τό ἐρώτημα, πολύ σαφές γιά τόν κάθε συνειδητό ἐργάτη, οἱ σατράπηδες τῆς βιομηχανίας μας φοβοῦνται ν' ἀπαντήσουν, ἐπειδή ἀκριβῶς εἶναι σατράπηδες. Δέν εἶναι ἐκπρόσωποι ἑνός ἐλεύθερου καί ἰσχυροῦ κεφαλαίου, σάν τό ἀμερικανικό, ἀλλά μιά χούφτα μονοπωλητές, πού τούς προστατεύει ἡ κρατική βοήθεια καί οἱ χιλιάδες κομπίνες καί συναλλαγές μ' ἐκείνους ἀκριβῶς τούς μαυροεκατονταρχίτες τσιφλικάδες, πού μέ τή μεσαιωνική γαιοκτησία τους (70 περίπου ἑκατομμύρια ντεσιατίνες τῆς καλύτερης γῆς) καί μέ τήν καταπίεση καταδικάζουν τά $^{5}/_{6}$ τοῦ πληθυσμοῦ σέ ἐξαθλίωση καί ὁλόκληρη τή χώρα στήν καθυστέρηση καί στή στασιμότητα.

«Νά δουλεύουμε, — ἀναφωνεῖ ὁ κ. Ι. Μπ.-ν στό περιοδικό τῶν σατράπηδων — γιά νά πλησιάσουμε σέ κατ' ἄτομο ποσοστό κατανάλωσης ὄχι τήν Ἰσπανία, ἀλλά τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς». Ὁ μισθοφόρος καλαμαρᾶς τῶν σατρά-

πηδων δέν θέλει νά δεῖ ὅτι ἡ «εὐαρέσκεια» στούς μαυροεκατονταρχίτες τσιφλικάδες *ἀναπόφευκτα* «μᾶς πλησιάζει στήν Ἰσπανία», ἐνῶ γιά νά πλησιάσουμε τήν Ἀμερική πρέπει νά γίνει ἀμείλικτος ἀνεπιφύλακτος καί ὁλομέτωπος ἀγώνας ἐνάντια σ' αὐτή τήν τάξη.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3,
3 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Φ ρ έ ι

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

ΑΟΥΓΚΟΥΣΤ ΜΠΕΜΠΕΛ

Στό πρόσωπο τοῦ Μπέμπελ δέν ἐνταφιάστηκε μόνο ὁ ἄνθρωπος μέ τή μεγαλύτερη ἐπιροή ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί ὁ πιό ἀγαπητός στίς μάζες ἀρχηγός τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας: ὁ Μπέμπελ ἐνσάρκωσε στήν πορεία τῆς ἐξέλιξής του καί τῆς πολιτικῆς του δράσης μιά ὁλόκληρη ἱστορική περίοδο τῆς ζωῆς ὄχι μόνο τῆς γερμανικῆς, μά καί τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας.

Μπορεῖ νά διακρίνει κανείς δυό μεγάλες περιόδους στήν ἱστορία τῆς διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας. Πρώτη περίοδος — ἡ γέννηση τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν καί τά ἔμβρυα τῆς ταξικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. Μακρόχρονη καί ἐπίμονη πάλη τῶν ἐξαιρετικά πολυάριθμων σοσιαλιστικῶν διδασκαλιῶν καί αἱρέσεων. Ὁ σοσιαλισμός ψάχνει νά βρεῖ τό δρόμο του, ψάχνει νά βρεῖ τόν ἑαυτό του. Ἡ ταξική πάλη τοῦ προλεταριάτου, πού μόλις ἀρχίζει νά ξεχωρίζει ἀπό τό σύνολο τῆς μάζας τοῦ μικροαστικοῦ «λαοῦ», ἔχει χαρακτήρα ξεχωριστῶν ξεσπασμάτων, σάν τήν ἐξέγερση τῶν ὑφαντουργῶν τῆς Λυών. Ἡ ἐργατική τάξη σ' αὐτήν ἐπίσης τήν περίοδο ψάχνει ἁπλῶς νά βρεῖ τό δρόμο της.

Ἡ περίοδος αὐτή εἶναι ἡ περίοδος τῆς προετοιμασίας καί τῆς γέννησης τοῦ μαρξισμοῦ, τῆς μοναδικῆς διδασκαλίας τοῦ σοσιαλισμοῦ πού ἄντεξε στή δοκιμασία τῆς ἱστορίας. Ἡ περίοδος αὐτή, πού ἀγκαλιάζει περίπου τά πρῶτα δυό τρίτα τοῦ περασμένου αἰώνα, τελειώνει μέ τήν ὁλοκληρωτική νίκη τοῦ μαρξισμοῦ, μέ τή χρεοκοπία (ἰδιαίτερα μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1848) ὅλων τῶν προμαρξικῶν μορφῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, μέ τόν ξεχωρισμό τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τή μικροαστική δημοκρατία καί μέ τήν αὐτοτελή δράση της στήν ἱστορική πορεία.

Ἡ δεύτερη περίοδος εἶναι ἡ περίοδος τῆς συγκρότησης, τῆς ἀνάπτυξης καί τῆς ἄνδρωσης τῶν μαζικῶν σοσιαλιστικῶν κομμάτων μέ ταξική, προλεταριακή σύνθεση. Ἡ τεράστια διάδοση τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ πλάτος, ἡ πρωτοφανής αὔξηση τῶν διάφο-

ρων όργανώσεων τοῦ προλεταριάτου, ή ὁλόπλευρη προετοιμασία του στά πιό διαφορετικά πεδία γιά νά ἐκπληρώσει τό μεγάλο κοσμοϊστορικό σκοπό του, νά τί χαρακτηρίζει αὐτή τήν περίοδο. Τήν περίοδο αὐτή τήν ἀκολουθεῖ στά τελευταῖα χρόνια ή τρίτη πιά περίοδος, ὅταν οἱ προετοιμασμένες δυνάμεις σέ μιά σειρά κρίσεις θά πραγματοποιήσουν τούς σκοπούς τους.

Ὁ Ἄουγκουστ Μπέμπελ, ὄντας ὁ ἴδιος ἐργάτης, κατάκτησε μέ τήν ἐπίμονη πάλη του τή σοσιαλιστική κοσμοαντίληψη, πρόσφερε στήν ὑπηρεσία τῶν σκοπῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ ὁλοκληρωτικά καί ὥς τό τέλος ὅλες τίς πλούσιες δυνάμεις του, βάδιζε χέρι μέ χέρι ὁλόκληρες δεκαετίες μέ τό αὐξανόμενο καί ἀναπτυσσόμενο γερμανικό προλεταριάτο καί ἔγινε ὁ πιό προικισμένος κοινοβουλευτικός παράγοντας τῆς Εὐρώπης, ὁ ἄνθρωπος μέ τό μεγαλύτερο ὀργανωτικό ταλέντο καί τό μεγαλύτερο ταλέντο τακτικῆς, ὁ πιό ἔγκυρος ἡγέτης τῆς ἐχθρικῆς στό ρεφορμισμό καί στόν ὀπορτουνισμό διεθνοῦς σοσιαλδημοκρατίας.

Ὁ Μπέμπελ γεννήθηκε στίς 22 τοῦ Φλεβάρη 1840 στήν Κολωνία τοῦ Ρήνου καί κατάγεται ἀπό φτωχή οἰκογένεια πρώσσου ὑπαξιωματικοῦ. Μαζί μέ τό γάλα τῆς μητέρας του θήλασε καί πολλές πρωτόγονες προλήψεις, ἀπό τίς ὁποῖες ἀπαλλασσόταν ὑστερότερα ἀργά μά σταθερά. Ὁ πληθυσμός τῆς περιοχῆς τοῦ Ρήνου τό 1848-1849, τήν ἐποχή τῆς ἀστικῆς ἐπανάστασης στή Γερμανία, εἶχε δημοκρατικές διαθέσεις. Στό δημοτικό σχολειό μόνο δυό ἀγοράκια — τό ἕνα ἀπ' αὐτά ἦταν ὁ Μπέμπελ — ἐκδηλώθηκαν ὑπέρ τῆς μοναρχίας, γι' αὐτό καί ἔφαγαν ξύλο ἀπό τούς συντρόφους τους. «Ἕνας δαρμένος ἀξίζει γιά δυό ἄδαρτους» — ἔτσι μπορεῖ κανείς νά ἐκφράσει, σέ ἐλεύθερη μετάφραση στή ρωσική γλώσσα, τό «ἠθικό συμπέρασμα» πού βγάζει ὁ ἴδιος ὁ Μπέμπελ, μιλώντας στά ἀπομνημονεύματά του γι' αὐτό τό ἐπεισόδιο τῆς παιδικῆς του ἡλικίας.

Ἡ ἕβδομη δεκαετία τοῦ περασμένου αἰώνα ἔφερε στή Γερμανία τή φιλελεύθερη «ἄνοιξη» ὕστερα ἀπό πολλά βαριά χρόνια ἀντεπανάστασης καί ἕνα νέο ξύπνημα τοῦ μαζικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἄρχισε τή λαμπρή, μά λιγόχρονη ζύμωσή του ὁ Λασσάλ. Ὁ Μπέμπελ πού ἦταν τότε νεαρός μαθητευόμενος τορναδόρος διαβάζει ἀχόρταγα τίς φιλελεύθερες ἐφημερίδες πού ἐκδίδουν οἱ παλιοί ἀγωνιστές τοῦ '48, καί παίρνει ἐνεργότατο μέρος στή δουλιά τῶν μορφωτικῶν συλλόγων τῶν ἐργατῶν. Ἀπαλλασσόμενος ἀπό τίς πρωσσικές προλήψεις, προλήψεις στρατώνα, προσχωρεῖ στίς φιλελεύθερες ἀντιλήψεις καί παλεύει ἐνάντια στό σοσιαλισμό.

Μά ἡ ζωή θριαμβεύει καί ὁ νεαρός ἐργάτης, διαβάζοντας τίς μπροσοῦρες τοῦ Λασσάλ, φτάνει σιγά-σιγά ὥς τόν Μάρξ, ὅσο δύσκολο κι' ἄν ἦταν τότε στή Γερμανία, νά μελετήσει κανείς τά ἔργα τοῦ Μάρξ, λόγω τῆς ἀντεπανάστασης πού κράτησε περισσότερο ἀπό δέκα χρόνια. Οἱ συνθῆκες τῆς ἐργατικῆς ζωῆς, ἡ σοβαρή καί εὐσυνείδητη μελέτη τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, σπρώχνουν τόν Μπέμπελ πρός τό σοσιαλισμό. Θά ἔφτανε καί μόνος του στό σοσιαλισμό, μά τόν βοήθησε νά ἐπιταχύνει αὐτή τήν ἐξέλιξη ὁ Λῆμπκνεχτ, πού ἦταν μεγαλύτερός του κατά 14 χρόνια κι' εἶχε γυρίσει ἐκεῖνο τόν καιρό ἀπό τό Λονδίνο, ὅπου ζοῦσε σάν πολιτικός πρόσφυγας.

Οἱ κακές γλῶσσες ἀπό τό περιβάλλον τῶν ἀντιπάλων τοῦ Μάρξ ἔλεγαν τότε ὅτι τό κόμμα τοῦ Μάρξ ἀποτελεῖται ἀπό τρεῖς ἀνθρώπους: ἀρχηγός τοῦ κόμματος εἶναι ὁ Μάρξ, γραμματέας του ὁ Ἔνγκελς καί «πράκτοράς» του ὁ Λῆμπκνεχτ. Ἄν ὅμως οἱ κουτοί ἀπόφευγαν τόν Λῆμπκνεχτ σάν «πράκτορα» τῶν πολιτικῶν προσφύγων ἤ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὁ Μπέμπελ μπόρεσε νά βρεῖ στόν Λῆμπκνεχτ αὐτό πού τοῦ χρειαζόταν: τή ζωντανή σύνδεση μέ τή μεγάλη ἐξόρμηση τοῦ Μάρξ τό 1848, μέ τό θεμελιωμένο τότε, ἄν καί μικρό, ὅμως πραγματικά προλεταριακό κόμμα, ζωντανό ἐκπρόσωπο τῶν μαρξιστικῶν ἀντιλήψεων καί τῆς μαρξιστικῆς παράδοσης. «Ἀπ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο, νά πάρει ὁ διάβολος, ἀρκετά μπορεῖ κανείς νά μάθει!», ἔτσι ἐκφραζόταν, λένε, ὁ νεαρός τορναδόρος Μπέμπελ γιά τόν Λῆμπκνεχτ.

Στό δεύτερο μισό τῆς ἕβδομης δεκαετίας ὁ Μπέμπελ κόβει τούς δεσμούς του μέ τούς φιλελευθέρους, χωρίζει τό σοσιαλιστικό μέρος τῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων ἀπό τό ἀστικοδημοκρατικό καί μπαίνει, μαζί μέ τόν Λῆμπκνεχτ, στίς πρῶτες γραμμές τοῦ Ἀϊζεναχικοῦ κόμματος, τοῦ κόμματος τῶν μαρξιστῶν, πού πολλά χρόνια πάλευε ἐνάντια στό ἄλλο ἐργατικό κόμμα, τό λασσαλικό.

Ἡ ἱστορική αἰτία τῆς διάσπασης τοῦ γερμανικοῦ σοσιαλισμοῦ, συνοψίζεται, μέ λίγα λόγια, στά παρακάτω. Στήν ἡμερήσια διάταξη ἔμπαινε τό ζήτημα τῆς ἕνωσης τῆς Γερμανίας. Ἡ ἕνωση αὐτή μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ, μέ τόν τοτινό συσχετισμό τῶν τάξεων, μέ δυό τρόπους: εἴτε μέ τό δρόμο τῆς ἐπανάστασης, πού θά καθοδηγοῦνταν ἀπό τό προλεταριάτο καί θά δημιουργοῦσε τήν πανγερμανική δημοκρατία, εἴτε μέ τό δρόμο τῶν δυναστικῶν πολέμων τῆς Πρωσσίας, πού θά ἑδραίωναν τήν ἡγεμονία τῶν πρώσσων τσιφλικάδων στήν ἑνωμένη Γερμανία.

Ὁ Λασσάλ καί οἱ λασσαλικοί, βλέποντας πώς ἐλάχιστες εἶναι οἱ πιθανότητες ἐπιτυχίας τοῦ προλεταριακοῦ καί δημοκρατικοῦ δρόμου, ἐφάρμοζαν ἀσταθή τακτική, προσαρμοζόμενοι στήν ἡγεμονία τοῦ γιοῦνκερ Βίσμαρκ. Τά λάθη τους βρίσκονταν στήν παρέκκλιση τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος πρός τό βοναπαρτικό-κρατικό-σοσιαλιστικό δρόμο. Ἀντίθετα ὁ Μπέμπελ καί ὁ Λῆμπκνεχτ ὑπεράσπιζαν μέ συνέπεια τό δημοκρατικό καί προλεταριακό δρόμο, παλεύοντας ἐνάντια καί στίς πιό μικρές παραχωρήσεις στόν πρωσσισμό, τόν βισμαρκισμό, τόν ἐθνικισμό.

Καί ἡ ἱστορία δικαίωσε τόν Μπέμπελ καί τόν Λῆμπκνεχτ, *παρά* τό ὅτι ἡ Γερμανία ἑνώθηκε μέ τό βισμαρκικό τρόπο. Μόνο ἡ συνεπής δημοκρατική καί ἐπαναστατική τακτική τοῦ Μπέμπελ καί τοῦ Λῆμπκνεχτ, μόνο «ἡ ἀνυποχώρητη στάση τους» ἀπέναντι στόν ἐθνικισμό, μόνο ἡ ἀδιαλλαξία τους ἀπέναντι στήν ἕνωση τῆς Γερμανίας καί στόν ἀνακαινισμό της «ἀπό τά πάνω» βοήθησαν νά μποῦν τά γερά θεμέλια ἑνός πραγματικά σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος. Καί αὐτό ἀκριβῶς ἦταν τότε τό ζήτημα: νά μποῦν τά *θεμέλια* τοῦ κόμματος.

Ἄν οἱ ἐρωτοτροπίες τῶν λασσαλικῶν μέ τό βισμαρκισμό εἴτε ἡ «προσαρμογή» τους σ᾽ αὐτόν δέν ἔβλαψαν τό γερμανικό ἐργατικό κίνημα, αὐτό ἔγινε *μόνο* χάρη στήν ἐνεργητικότατη, τήν ἀμείλικτα-σφοδρή ἀντίσταση πού πρόβαλλαν σέ αὐτές τίς τάσεις ὁ Μπέμπελ καί ὁ Λῆκπντεχτ.

Καί ὅταν τό ζήτημα εἶχε ἱστορικά λυθεῖ, ὁ Μπέμπελ καί ὁ Λῆμπκνεχτ μπόρεσαν, πέντε χρόνια μετά τήν ἵδρυση τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, νά ἑνώσουν τά δυό ἐργατικά κόμματα καί νά ἐξασφαλίσουν τήν ἡγεμονία τοῦ μαρξισμοῦ σ᾽ ἕνα ἑνιαῖο κόμμα.

Ὁ Μπέμπελ, νέος ἀκόμη, 27 χρονῶν, βγῆκε βουλευτής ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἵδρυσης τῆς γερμανικῆς Βουλῆς. Καί οἱ βάσεις τῆς κοινοβουλευτικῆς τακτικῆς τῆς γερμανικῆς (καί τῆς διεθνοῦς) σοσιαλδημοκρατίας, πού δέν ὑποχωρεῖ οὔτε σπιθαμή μπροστά στούς ἐχθρούς, πού δέν ἀφήνει ἀνεκμετάλλευτη οὔτε τήν ἐλάχιστη δυνατότητα γιά νά πετύχει ἔστω καί μιά μικρή βελτίωση γιά τούς ἐργάτες καί πού ταυτόχρονα εἶναι ἀδιάλλακτη ἀπό τήν ἄποψη ἀρχῶν καί ἐπιδιώκει πάντα τήν πραγματοποίηση τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, οἱ βάσεις τῆς τακτ῎κῆς αὐτῆς ἐπεξεργάστηκαν ἀπό τόν Μπέμπελ ἤ μέ τήν ἄμεση συμμετοχή καί καθοδήγησή του.

Ἡ Γερμανία, πού ἑνώθηκε μέ τόν τρόπο τοῦ Βίσμαρκ καί ἀνακαινίστηκε μέ τόν πρωσσικό καί τόν τσιφλικάδικο τρόπο, ἀπάντησε στίς ἐπιτυχίες τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος μέ τήν ἔκδοση

τοῦ ἔκτακτου νόμου κατά τῶν σοσιαλιστῶν. Οἱ νόμιμες συνθῆκες γιά τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐκμηδενίστηκαν, τό κόμμα κηρύχθηκε ἐκτός νόμου. Ἤρθανε δύσκολοι καιροί. Στίς διώξεις τῶν ἐχθρῶν προστέθηκε ἡ ἐσωτερική κρίση, οἱ ταλαντεύσεις πάνω σέ βασικά ζητήματα τακτικῆς. Στήν ἀρχή σήκωσαν κεφάλι οἱ ὀπορτουνιστές, πού τρομοκρατήθηκαν μέ τήν κατάργηση τῆς νομιμότητας καί ἄρχισαν τό τραγουδάκι τῆς ἀποθάρυνσης, τῆς ἀπάρνησης τῶν ἀκουτσούρευτων συνθημάτων, τῆς αὐτοκατηγορίας ὅτι τάχα τράβηξαν πολύ μακριά κτλ. Ἕνας ἀπό τούς ἐκπροσώπους αὐτοῦ τοῦ ὀπορτουνιστικοῦ ρεύματος, ὁ Χέχμπεργκ, ἔδινε, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, οἰκονομική βοήθεια στό κόμμα πού ἦταν ἀκόμη ἀδύνατο καί δέν μποροῦσε μονομιᾶς νά σταθεῖ στά δικά του πόδια.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἀπό τό Λονδίνο ρίχτηκαν μέ μανία ἐνάντια στίς ἐπονείδιστες ὀπορτουνιστικές ταλαντεύσεις. Ὁ Μπέμπελ στάθηκε πραγματικός ἀρχηγός τοῦ κόμματος. Εἶδε ἔγκαιρα τόν κίνδυνο, κατάλαβε τήν ὀρθότητα τῆς κριτικῆς τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς, μπόρεσε νά κατευθύνει τό κόμμα στό δρόμο τῆς ἀνειρήνευτης πάλης. Ἱδρύθηκε ἡ παράνομη ἐφημερίδα «Σοσιαλδημοκράτης», πού στήν ἀρχή ἔβγαινε στή Ζυρίχη, ἔπειτα στό Λονδίνο· ἔφτανε κάθε βδομάδα στή Γερμανία καί εἶχε 10.000 συνδρομητές [112]. Στίς ὀπορτουνιστικές ταλαντεύσεις μπῆκε τέρμα κατά τρόπο ἀποφασιστικό.

Ἄλλη ταλάντευση ἦταν τότε ὁ ἐνθουσιασμός γιά τόν Ντύριγνκ, στά τέλη τῆς ὄγδοης δεκαετίας τοῦ περασμένου αἰώνα. Ἕνα μικρό χρονικό διάστημα συμμεριζόταν καί ὁ Μπέμπελ αὐτό τόν ἐνθουσιασμό. Οἱ ὀπαδοί τοῦ Ντύρινγκ, ἀπό τούς ὁποίους ἐπιφανέστερος ἦταν ὁ Μόστ, παίζοντας μέ τόν «ἀριστερισμό», κύλησαν γρήγορα στόν ἀναρχισμό. Ἡ αὐστηρή, συντριπτική κριτική πού ἔκανε ὁ Ἔνγκελς στίς θεωρίες τοῦ Ντύρινγκ ἀποδοκιμάστηκε ἀπό πολλούς κομματικούς κύκλους καί μάλιστα σ' ἕνα συνέδριο τοῦ κόμματος ἔγινε πρόταση νά σταματήσει αὐτή ἡ κριτική ἀπό τίς σελίδες τοῦ κεντρικοῦ ὀργάνου.

Μά ὅλα τά ζωντανά στοιχεῖα τοῦ σοσιαλισμοῦ — μέ ἐπικεφαλῆς, φυσικά, τόν Μπέμπελ — κατάλαβαν γρήγορα ὅλη τή σαπίλα τῶν «νέων» θεωριῶν καί ξέκοψαν ἀπό αὐτές καί ἀπ' ὅλες τίς ἀναρχικές τάσεις. Τό κόμμα, μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Μπέμπελ καί τοῦ Λῆμπκνεχτ, ἔμαθε νά συνδυάζει τήν παράνομη μέ τή νόμιμη δουλιά. Ὅταν ἡ νόμιμη κοινοβουλευτική ὁμάδα πῆρε, στήν πλειοψηφία της, ὀπορτουνιστική θέση στό περιβόητο ζήτημα τῆς ἐπιχορήγησης τῆς ἐφοπλιστικῆς ἑταιρίας, ψηφίζοντας

ὑπέρ τῆς ἐπιχορήγησης, ὁ παράνομος «Σοσιαλδημοκράτης» τάχθηκε *ἐνάντια* στήν κοινοβουλευτική ὁμάδα καί ὕστερα ἀπό ἀγώνα τεσσάρων ἑβδομάδων κέρδισε τή νίκη.

Τό 1890 ὁ ἔκτακτος νόμος κατά τῶν σοσιαλιστῶν πού ἴσχυσε 12 χρόνια καταργήθηκε. Ἔχουμε πάλι κομματική κρίση, τοῦ ἴδιου περίπου χαρακτήρα πού εἶχε καί ἡ κρίση στά μισά τῆς ὄγδοης δεκαετίας. Ἀπό τή μιά μεριά οἱ ὀπορτουνιστές μέ ἐπικεφαλῆς τόν Φόλμαρ ἦταν ἕτοιμοι νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τή νομιμότητα γιά ν' ἀπαρνηθοῦν τά ἀκουτσούρευτα συνθήματα καί τήν ἀδιάλλακτη τακτική. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, οἱ λεγόμενοι «νέοι» ἔπαιζαν μέ τόν «ἀριστερισμό» καί κυλοῦσαν στόν ἀναρχισμό. Ἄν ἡ κρίση αὐτή τοῦ κόμματος ἦταν πολύ σύντομη καί ὄχι σοβαρή, αὐτό χρωστιέται σέ μεγάλο βαθμό ἀκριβῶς στόν Μπέμπελ καί στόν Λῆμπκνεχτ, πού χτύπησαν ἀποφασιστικά καί τίς δυό ταλαντεύσεις.

Γιά τό κόμμα ἄρχισε ἡ περίοδος τῆς γοργῆς ἀνάπτυξης σέ πλάτος καί βάθος, ἀνάπτυξης τῆς ὀργάνωσης τῶν δυνάμεων τοῦ προλεταριάτου ὄχι μόνο στόν πολιτικό τομέα, μά καί στό συνδικαλιστικό, στό συνεταιριστικό, στό μορφωτικό κτλ. Ἡ τεράστια πρακτική δουλιά πού ἔκανε σέ ὅλους αὐτούς τούς τομεῖς ὁ Μπέμπελ σάν βουλευτής, διαφωτιστής, ὀργανωτής εἶναι ἀνυπολόγιστη. Ἀκριβῶς μέ αὐτή του τή δουλιά κατάκτησε ὁ Μπέμπελ τή θέση τοῦ ἀναμφισβήτητου καί ἀναγνωρισμένου ἀπό ὅλους ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος, τοῦ πιό οἰκείου στίς ἐργατικές μάζες, τοῦ πιό ἀγαπητοῦ σέ αὐτές.

Ἡ τελευταία κρίση στό γερμανικό κόμμα, στήν ὁποία χρειάστηκε νά πάρει ἐνεργό μέρος ὁ Μπέμπελ, ἦταν ἡ λεγόμενη «μπερνσταϊνιάδα». Στό τέλος τοῦ περασμένου αἰώνα ὁ πρώην ὀρθόδοξος μαρξιστής Μπέρνσταϊν κατάληξε σέ καθαρά ὀπορτουνιστικές, ρεφορμιστικές ἀπόψεις. Προσπαθοῦσαν νά κάνουν τό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἕνα μικροαστικό κόμμα κοινωνικῶν μεταρυθμίσεων. Ἀνάμεσα στούς ὑπαλλήλους τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἀνάμεσα στή διανόηση ἡ νέα ὀπορτουνιστική ἐπιδημία βρῆκε πολλούς ὀπαδούς.

Ὁ Μπέμπελ ἔκφραζε τίς διαθέσεις τῶν ἐργατικῶν μαζῶν καί τή σταθερή τους πεποίθηση γιά τήν ἀνάγκη τῆς πάλης ὑπέρ τῶν ἀκουτσούρευτων συνθημάτων, ὅταν ἐξεγέρθηκε μέ ὅλη τή δραστηριότητά του ἐνάντια σέ αὐτή τήν ἐπιδημία. Οἱ λόγοι του ἐνάντια στούς ὀπορτουνιστές στά κομματικά συνέδρια τοῦ Ἀννόβερου καί τῆς Δρέσδης θά παραμείνουν γιά πολύν καιρό ὑπόδειγμα ὑπεράσπισης τῶν μαρξιστικῶν ἀπόψεων καί πάλης γιά

τόν πραγματικά-σοσιαλιστικό χαρακτήρα τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος [113]. Ἡ περίοδος τῆς προετοιμασίας καί τῆς συγκέντρωσης τῶν δυνάμεων τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀποτελεῖ σέ ὅλες τίς χῶρες ἀπαραίτητο στάδιο στήν ἀνάπτυξη τῆς παγκόσμιας ἀπελευθερωτικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου. Κανένας δέν ἐνσάρκωσε τόσο ζωντανά τίς ἰδιομορφίες καί τά καθήκοντα αὐτῆς τῆς περιόδου, ὅσο ὁ Ἄουγκουστ Μπέμπελ. Ὄντας ὁ ἴδιος ἐργάτης, μπόρεσε νά διανοίξει τό δρόμο του καί ν' ἀποκτήσει σταθερές σοσιαλιστικές πεποιθήσεις, μπόρεσε νά γίνει ὑπόδειγμα ἐργάτη ἀρχηγοῦ, μαχητῆ καί ἐκπροσώπου τῆς μαζικῆς πάλης τῶν μισθωτῶν σκλάβων τοῦ κεφαλαίου γιά ἕνα καλύτερο καθεστώς τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 6,
8 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

Ο ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τό ζήτημα τοῦ ἀποχωρισμοῦ τοῦ φιλελευθερισμοῦ ἀπό τή δημοκρατία στή Ρωσία εἶναι ἕνα ἀπό τά θεμελιακά ζητήματα ὅλου τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος.

Ποῦ βρίσκεται ἡ αἰτία τῆς ἀδυναμίας τοῦ κινήματος αὐτοῦ; Στό ὅτι ἡ δημοκρατία ἀποχωρίστηκε *ὄχι ὅσο ἔπρεπε* συνειδητά καί ξεκάθαρα ἀπό τό φιλελευθερισμό, ἀφήνοντας νά τή μολύνουν ἡ ἀδυναμία καί οἱ ταλαντεύσεις του; Ἤ στό ὅτι ἡ δημοκρατία ἀποχωρίστηκε πολύ νωρίς (ἤ πολύ ἀπότομα κτλ.) ἀπό τό φιλελευθερισμό, ἐξασθενίζοντας ἔτσι «τή δύναμη τῆς κοινῆς πίεσης»;

Εἶναι ζήτημα ἄν θά βρεθεῖ ἔστω κι᾽ ἕνας ἄνθρωπος, ἐνδιαφερόμενος γιά τήν ὑπόθεση τῆς ἐλευθερίας, πού νά ἀμφισβητήσει πώς τό ζήτημα αὐτό ἔχει θεμελιακή σημασία. Δέν μπορεῖς νά εἶσαι συνειδητός ὀπαδός τῆς ἐλευθερίας, ἄν δέν δόσεις μιά ἐντελῶς σαφή λύση σέ αὐτό τό ζήτημα. Καί γιά νά δόσεις μιά τέτια λύση πρέπει νά καταλάβεις ποιές κοινωνικές δυνάμεις, ποιές τάξεις εἶναι ὑπέρ τοῦ φιλελευθερισμοῦ καί ποιές ὑπέρ τῆς δημοκρατίας, ποιές πολιτικές ἐπιδιώξεις ἔχουν ἀπό τή φύση τους οἱ τάξεις αὐτές.

Σέ τοῦτο τό ἄρθρο θά θέλαμε νά φωτίσουμε αὐτό τό θεμελιακό ζήτημα ἀπό τήν ἄποψη τῶν ἐπίκαιρων γεγονότων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Τό πιό ἐπίκαιρο γεγονός εἶναι, φυσικά, ὁ δεύτερος βαλκανικός πόλεμος, ἡ συντριβή τῆς Βουλγαρίας, ἡ ταπεινωτική γι᾽ αὐτήν εἰρήνη τοῦ Βουκουρεστίου, ἡ ἀποτυχημένη προσπάθεια τῆς Ρωσίας νά κατηγορήσει τή Γαλλία ὅτι δέν «μᾶς» ὑποστήριξε καί νά πετύχει τήν ἀναθεώρηση τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης.

Πάνω σέ αὐτές τίς κατηγορίες σέ βάρος τῆς Γαλλίας, πάνω σ᾽ αὐτή τήν προσπάθεια τῆς Ρωσίας νά ἀνανεώσει τήν «ἐνεργό» πολιτική της στά Βαλκάνια βρέθηκαν σύμφωνοι, ὅπως εἶναι γνωστό, τό «Νόβογε Βρέμια» καί ἡ «Ρέτς». Κι᾽ αὐτό σημαίνει, ὅτι βρέθηκαν σύμφωνοι οἱ φεουδάρχες-τσιφλικάδες καί οἱ ἀντιδρα-

στικοί-ἐθνικιστικοί κυβερνητικοί κύκλοι, ἀπό τή μιά μεριά, καί ἀπό τήν ἄλλη οἱ πιό συνειδητοί, οἱ πιό ὀργανωμένοι κύκλοι τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης πού ἀπό καιρό πιά κλίνουν πρός τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική.

Ἀπ' ἀφορμή τό γεγονός αὐτό, μιά ἀπό τίς ἐπαρχιακές ἐφημερίδες μέ πλατιά κυκλοφορία, ἡ «Κίεβσκαγια Μίσλ», πού ἐκφράζει τίς ἀπόψεις ὁρισμένων στρωμάτων τῆς μικροαστικῆς δημοκρατίας, γράφει στό διδακτικότατο κύριο ἄρθρο τῆς 1 τοῦ Αὐγούστου:

«Δέν ἄλλαξαν θέσεις ἡ ἀντιπολίτευση καί ὁ ἐθνικισμός» (ὅπως ἰσχυρίστηκε ὁ κ. Μιλιουκόφ στό γνωστό λόγο του στή Δούμα γιά τήν ἐξωτερική πολιτική), «ἀλλά ὁ φιλελευθερισμός *ἀποχωρίστηκε* (ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τῆς «Κίεβσκαγια Μίσλ») ἀπό τή δημοκρατία, στήν ἀρχή διστακτικά, μέ μεγάλη περίσκεψη καί ὕστερα πιά μέ τό κεφάλι ψηλά ἀκολούθησε τόν ἴδιο ἀκριβῶς δρόμο, τό δρόμο τῶν πολιτικῶν τυχοδιωκτισμῶν, πάνω στόν ὁποῖο, προπορευόμενος ἀπό τό φιλελευθερισμό, βαδίζει ὁ ἐθνικισμός, κρατώντας ἐπίσης τή σημαία τοῦ σλαβισμοῦ».

Καί ἡ ἐφημερίδα δικαιολογημένα ὑπενθυμίζει πασίγνωστα γεγονότα, γιά τό πῶς ἡ «Ρέτς» ἐκδήλωσε «σωβινιστικό πάθος», πῶς καλοῦσε νά κινηθοῦμε πρός τήν Ἀρμενία, πρός τό Βόσπορο, ὄντας γενικά διαποτισμένη ἀπό «ἰμπεριαλιστικές τάσεις».

«Ὁ φιλελευθερισμός, — γράφει ἡ «Κίεβσκαγια Μίσλ» — πού μέ τήν ὑποστήριξή του ἐπωμίζεται τίς εὐθύνες καί τούς κινδύνους τῆς ρωσικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι ἀντιδραστική-ἐθνικιστική πολιτική, μιά πού τέτια παραμένει ἡ ἐσωτερική πορεία, ἀνάλαβε καί πολιτική εὐθύνη γι' αὐτή τήν ὑποστήριξη».

Ἀναμφισβήτητη ἀλήθεια. Πρέπει μόνο *νά ἐμβαθύνει* κανείς σ' αὐτήν. Ἄν εἶναι σωστό ὅτι ἡ πορεία τῆς ἐξωτερικῆς ρωσικῆς πολιτικῆς καθορίζεται ἀπό τήν πορεία τῆς ἐσωτερικῆς (κι' αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό), μήπως αὐτό ἀφορᾶ μόνο τήν ἀντίδραση; Εἶναι φανερό πώς δέν ἀφορᾶ μόνον αὐτή. Εἶναι φανερό πώς αὐτό ἀφορᾶ καί τό φιλελευθερισμό.

Ὁ φιλελευθερισμός δέν μποροῦσε «νά ἀποχωριστεῖ ἀπό τή δημοκρατία» στήν ἐξωτερική πολιτική, ἄν δέν εἶχε ξεχωριστεῖ ἀπό τή δημοκρατία στήν ἐσωτερική πολιτική. Ἡ «Κίεβσκαγια Μίσλ» ἀναγκάζεται μόνη της νά τό ἀναγνωρίσει αὐτό, λέγοντας ὅτι ὁ «χαρακτήρας τοῦ πολιτικοῦ λάθους τοῦ φιλελευθερισμοῦ» «δείχνει ὅτι ὑπάρχει μιά βαθιά ὀργανική ἀδυναμία».

Ἀκριβῶς! Ἐμεῖς θά λέγαμε μόνο, χωρίς νά χρησιμοποιήσουμε αὐτή τή λίγο τραβηγμένη ἔκφραση πού μπερδεύει τό ζήτημα: δείχνει τά βαθιά ταξικά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης.

Αὐτά τά ταξικά συμφέροντα τοῦ φιλελευθερισμοῦ τόν ἔκαναν νά τρομάξει (ἰδιαίτερα τό 1905) ἀπό τό δημοκρατικό κίνημα καί νά στρίψει *δεξιά*, τόσο στήν ἐσωτερική, ὅσο καί στήν ἐξωτερική πολιτική.

Θά ἦταν πέρα γιά πέρα γελοῖος ὅποιος θά σκεπτόταν ν' ἀρνηθεῖ τή σύνδεση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στό σημερινό καντέτικο ἰμπεριαλισμό καί σωβινισμό καί στό καντέτικο-ὀχτωβριστικό σύνθημα τῆς διατήρησης τῆς Δούμας τήν ἄνοιξη τοῦ 1907, ἀνάμεσα στήν καντέτικη ψηφοφορία ἐνάντια στίς τοπικές ἐπιτροπές γῆς τήν ἄνοιξη τοῦ 1906 καί στήν ἀπόφαση τῶν καντέτων νά μποῦν στή Δούμα τοῦ Μπουλίγκιν τό φθινόπωρο τοῦ 1905. Εἶναι *μιά* καί ἡ αὐτή πολιτική μιᾶς καί τῆς ἴδιας τάξης πού φοβᾶται περισσότερο τήν ἐπανάσταση παρά τήν ἀντίδραση.

Μιά ἀπό τίς κυριότερες αἰτίες τῆς ἀδυναμίας τοῦ ρωσικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος συνίσταται στό ὅτι τήν ἀλήθεια αὐτή δέν τήν καταλαβαίνουν τά πλατιά στρώματα τῆς μικροαστικῆς τάξης γενικά καί εἰδικότερα οἱ μικροαστοί πολιτικοί, συγγραφεῖς, ἰδεολογικοί ἡγέτες.

Παρά τά παραμύθια τῶν φιλελευθέρων πού πιάνονται ἀπό τήν «ἀδιαλλαξία» τῶν ἀριστερῶν γιά νά συγκαλύψουν τίς ἐνέργειές τους γιά ἕναν συμβιβασμό μέ τούς δεξιούς, ἡ ἐργατική δημοκρατία ποτέ δέν στοίβαζε τούς φιλελευθέρους καί τούς δεξιούς σέ «μιά ἀντιδραστική μάζα» [114], ποτέ δέν παράλειψε *νά χρησιμοποιεῖ* τίς διχόνοιές τους (λογουχάρη, ἔστω καί στό δεύτερο στάδιο τῶν ἐκλογῶν γιά τή Δούμα) γιά τά συμφέροντα τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Μά ἔβαζε — καί πρέπει πάντα νά βάζει — γιά καθῆκον της *νά ἐξουδετερώνει* τήν ἀστάθεια τοῦ φιλελευθερισμοῦ, ἱκανοῦ «νά παρασυρθεῖ» ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό τοῦ Στολίπιν ἤ τοῦ Μακλάκοφ.

Ἄν ἡ ρωσική δημοκρατία δέν κάνει συνείδησή της τίς βαθιές ταξικές ρίζες *πού χωρίζουν* τό φιλελευθερισμό ἀπό τή δημοκρατία, ἄν δέν μεταδόσει αὐτή τή συνείδηση μέσα στίς *μάζες*, ἄν δέν μάθει νά ἐξουδετερώνει ἔτσι τίς προδοσίες καί τίς ταλαντεύσεις τοῦ φιλελευθερισμοῦ ἀπέναντι στήν ὑπόθεση τῆς «λαϊκῆς ἐλευθερίας», δέν μπορεῖ νά κάνει οὔτε ἕνα σοβαρό βῆμα μπροστά. Χωρίς αὐτό εἶναι μάταιο καί νά μιλάει κανείς γιά ἐπιτυχίες τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 9,
11 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

ΜΙΑ ΕΞΑΙΣΙΑ ΥΠΟΘΕΣΗ [115]

Στήν ἅγια μανούλα Ρωσία ὑπάρχουν πολλές ἀκόμη γωνιές, ὅπου λές καί χτές ἀκόμη ἐπικρατοῦσε ἡ δουλοπαροικία. Πάρτε, λογουχάρη, τά Οὐράλια. Οἱ τσιφλικάδες ἔχουν ἐκεῖ δεκάδες χιλιάδες ντεσιατίνες γῆς. Τά ἐργοστάσια (δηλ. οἱ ἴδιοι οἱ τσιφλικάδες) ἀπαγορεύουν στούς βιοτέχνες νά ἀναπτύξουν μικροβιομηχανία. Οἱ ἀγρότες βρίσκονται μέχρι τώρα ἐξαρτημένοι ἀπό τούς τσιφλικάδες, δέν ἔχουν πάρει μέχρι σήμερα γῆ.

Καί τά Οὐράλια δέν εἶναι μιά μικρή «γωνίτσα», εἶναι μιά τεράστια καί πλουσιότατη περιοχή.

Ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν ἐργοστασίων Στρόγκανοφ στά Οὐράλια καί τή διεύθυνση τῶν ἐργοστασίων τοῦ βαθύπλουτου τσιφλικᾶ Στρόγκανοφ ἐκκρεμοῦσε πολλά χρόνια ἡ ὑπόθεση τῆς παραχώρησης ἀγροτικῶν κλήρων στούς ἀγρότες σύμφωνα μέ τό νόμο τοῦ 1862 *(τοῦ ἑξῆντα δύο!)*.

Τελικά ἡ ὑπόθεση αὐτή ἔληξε μέ ἀπόφαση τοῦ «ἀνώτερου οργάνου» τῆς Γερουσίας, τήν ἄνοιξη τοῦ 1909. Ἡ γερουσία ἔδοσε ἐντολή στίς ἀρχές τοῦ κυβερνείου Πέρμ νά μοιράσουν γῆ στούς ἀγρότες, *νά ἐφαρμόσουν* τό νόμο τοῦ 1862.

Ἔτσι, λοιπόν, 47 χρόνια ὕστερα ἀπό τήν ἔκδοση τοῦ νόμου, ἡ Γερουσία ἔδοσε ἐντολή στούς τσιφλικάδες νά ἐφαρμόσουν τό νόμο.

Καί τί ἔγινε;

Ἔγινε τό ἑξῆς: οἱ τσιφλικάδες παραπονέθηκαν στό γαιοκτήμονα Στολίπιν, πού ἦταν τότε ὑπουργός Ἐσωτερικῶν. Σύμφωνα μέ τό νόμο, ἡ Γερουσία εἶναι ἀνώτερη ἀπό τόν ὑπουργό Ἐσωτερικῶν, μά ὁ Στολίπιν «τσαλαπάτησε τό νόμο» καί ἔστειλε στόν

κυβερνήτη τοῦ Πέρμ τηλεγράφημα: νά ἀναστείλει τήν ἐκτέλεση τοῦ διατάγματος τῆς Γερουσίας!

Ὁ κυβερνήτης τήν ἀνέστειλε. Ἄρχισε νέα ἀλληλογραφία. Νέες ἀναβολές.

Τελικά, τό Κρατικό Συμβούλιο συμφώνησε μέ τή γνώμη τῆς Γερουσίας καί ἡ ἀπόφαση τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου «πῆρε τήν ἀνώτατη ἔγκριση», δηλ. τήν ἐπικύρωση τῆς ἀνώτατης ἐξουσίας.

Καί τί ἔγινε;

Ἔγινε τό ἑξῆς: οἱ τσιφλικάδες ἀπευθύνθηκαν στό γαιοκτήμονα Ν. Α. Μακλάκοφ πού ἔγινε ὑπουργός Ἐσωτερικῶν στή θέση τοῦ Στολίπιν. Ἡ ἀντιπροσωπεία τῶν τσιφλικάδων ἀπό τά Οὐράλια «ἔπεισε» τόν ὑπουργό. Ὁ ὑπουργός δήλωσε ὅτι ἡ ἀπόφαση τῆς Γερουσίας καί τοῦ Κρατικοῦ Συμβουλίου εἶναι «ἀσαφής».

Ἄρχισε νέα ἀλληλογραφία. Νέες ἀναβολές.

Ἡ Γερουσία ἀποφάνθηκε ἀκόμη μιά φορά — τό Μάη τοῦ 1913 — ὄχι ὑπέρ τοῦ ὑπουργοῦ.

Οἱ τσιφλικάδες τῶν Οὐραλίων ἔστειλαν ἀκόμη ἕνα «σημείωμα» στόν ὑπουργό...

Καί ἡ ὑπόθεση παραμένει. Ἔτσι μέχρι σήμερα, περισσότερο ἀπό μισό αἰώνα μετά τήν ἔκδοση τοῦ νόμου τοῦ 1862 γιά διανομή γῆς στούς ἐργάτες τῶν Οὐραλίων, ἡ διανομή γῆς δέν ἔχει γίνει.

Οἱ φιλελεύθερες ἐφημερίδες, μιλώντας γι' αὐτή τή διδακτικότατη ὑπόθεση, καταλήγουν στό συμπέρασμα ὅτι στή Ρωσία δέν πᾶμε καλά μέ τό «κράτος δικαίου». Αὐτό εἶναι ἀλήθεια. Μά δέν εἶναι ὁλόκληρη ἡ ἀλήθεια.

Εἶναι γελοῖο νά μιλάει κανείς γιά «δίκαιο», ὅταν τούς νόμους τούς ἐκδίδουν καί τούς ἐφαρμόζουν ἤ τούς καταργοῦν στήν πράξη οἱ τσιφλικάδες. Συνεπῶς, ὑπάρχει μιά τάξη πού ἡ ἴδια δημιουργεῖ τό «δίκαιο» καί ἡ ἴδια τό καταργεῖ. Συνεπῶς, οἱ κουβέντες τῶν φιλελευθέρων γιά «δίκαιο» καί «μεταρυθμίσεις» εἶναι ἁπλῶς φλυαρία.

Καί οἱ τσιφλικάδες εἶναι ὑπέρ τοῦ «δικαίου», ἀλλά ὑπέρ τοῦ τσιφλικάδικου δικαίου, ὑπέρ τοῦ δικοῦ τους δικαίου, τοῦ δικαίου τῆς τάξης τους.

Ἄν οἱ φιλελεύθεροι, ἔχοντας μπροστά τους τέτια διδακτικά γεγονότα, ἐξακολουθοῦν νά ἀποκρούουν τή «θεωρία» τῆς ταξικῆς πάλης, ἀποκαλώντας την λάθος κτλ., αὐτό δείχνει καθαρά ὅτι ἡ συνείδηση τῶν φιλελευθέρων δέν εἶναι καθαρή. Μήπως οἱ φιλελεύθεροι θέλουν *νά μοιραστοῦν* τά προνόμια μέ τούς τσιφλι-

κάδες; Τότε εἶναι εὐνόητο, γιατί δέν τούς ἀρέσει ἡ «θεωρία» τῆς ταξικῆς πάλης!

Κατά τί φταῖνε λοιπόν οἱ ἐργάτες, ἄν ἡ «θεωρία» τους ἐπιβεβαιώνεται ἀπό τή ζωή;

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14,
18 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

Η ΕΘΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΒΡΑΪΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ἡ πολιτική τῆς κυβέρνησης εἶναι πέρα γιά πέρα διαποτισμένη ἀπό ἐθνικιστικό πνεῦμα. Στήν «κυρίαρχη», δηλ. τή μεγαλορωσική ἐθνότητα, προσπαθοῦν νά δόσουν κάθε λογῆς προνόμια, ἄν καί οἱ μεγαλορῶσοι ἀποτελοῦν τή *μειοψηφία* τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρωσίας, καί συγκεκριμένα μόνο τά 43 %.

Προσπαθοῦν ὁλοένα καί περισσότερο νά μειώσουν τά δικαιώματα ὅλων τῶν ἄλλων ἐθνῶν πού κατοικοῦν στή Ρωσία, νά απομονώσουν τό ἕνα ἔθνος ἀπό τό ἄλλο καί νά ὑποδαυλίσουν τήν ἔχθρα ἀνάμεσά τους.

Ἡ πιό ἔντονη ἐκδήλωση τοῦ σύγχρονου ἐθνικισμοῦ εἶναι τό σχέδιο ἐθνικοποίησης τοῦ ἑβραϊκοῦ σχολείου. Τό σχέδιο αὐτό τό ἐμπνεύστηκε ὁ ἐπιθεωρητής τῆς ἐκπαιδευτικῆς περιφέρειας τῆς Ὀδησσοῦ καί στό Ὑπουργεῖο τῆς λαϊκῆς «παιδείας» ἔγινε εὐμενῶς δεκτό. Σέ τί λοιπόν συνίσταται αὐτή ἡ ἐθνικοποίηση;

Στό ὅτι θέλουν νά χωρίσουν τούς ἑβραίους σέ *ἰδιαίτερα* ἑβραϊκά ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα (Μέσες Σχολές). Καί θέλουν νά κλείσουν ἐντελῶς γιά τούς ἑβραίους τίς πόρτες ὅλων τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων καί τῶν ἰδιωτικῶν καί τῶν κρατικῶν. Γιά τήν ὁλοκλήρωση αὐτοῦ τοῦ «μεγαλοφυοῦς» σχεδίου προβλέπεται νά περιοριστεῖ ὁ ἀριθμός τῶν σπουδαστῶν στά ἑβραϊκά γυμνάσια σύμφωνα μέ τό περίφημο «ποσοστό ἐπί τοῖς %»!

Σέ ὅλες τίς εὐρωπαϊκές χῶρες παρόμοια μέτρα καί νόμοι ἐνάντια στούς ἑβραίους ὑπῆρχαν μόνο στή σκοτεινή ἐποχή τοῦ μεσαίωνα, τῆς ἱερῆς ἐξέτασης, στήν ἐποχή πού ἔκαιγαν τούς αἱρετικούς καί γίνονταν ἕνα σωρό ἄλλα παρόμοια θαυμάσια πράγματα. Στήν Εὐρώπη οἱ ἑβραῖοι ἀπόκτησαν προπολλοῦ πλήρη ἰσοτιμία καί συγχωνεύονται ὁλοένα καί περισσότερο μέ τό λαό ἀνάμεσα στόν ὁποῖο ζοῦνε.

Στή δική μας ὅμως πολιτική γενικά, στό ἀναφερόμενο σχέδιο εἰδικά, δίπλα στίς διώξεις καί στήν καταπίεση τῶν ἑβραίων,

πιό ἐπιζήμια εἶναι ἡ τάση τῆς ὑποδαύλισης τοῦ ἐθνικισμοῦ, τῆς ἀπομόνωσης τῆς μιᾶς ἀπό τήν ἄλλη τῶν ἐθνοτήτων πού ὑπάρχουν στό κράτος, τῆς ἐνίσχυσης τῆς ἀποξένωσής τους, τοῦ χωρισμοῦ τῶν σχολείων τους.

Ἀντίθετα, τά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης — ὅπως καί γενικά τά συμφέροντα τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας — ἀπαιτοῦν τήν πιό πλήρη ἰσοτιμία ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν ἐθνοτήτων τοῦ δοσμένου κράτους καί τήν ἐξάλειψη κάθε φραγμοῦ ἀνάμεσα στά ἔθνη, τή συνένωση τῶν παιδιῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν σέ ἑνιαῖα σχολεῖα κ.ο.κ. Ἡ ἐργατική τάξη μόνον ὅταν ἀπορίψει ὅλες τίς πρωτόγονες καί ἀνόητες ἐθνικές προλήψεις, μόνον ὅταν συγχωνεύσει σέ μιά ἕνωση τούς ἐργάτες ὅλων τῶν ἐθνῶν μπορεῖ νά ἀποτελέσει δύναμη, νά ἀποκρούσει τό κεφάλαιο καί νά πετύχει μιά σοβαρή βελτίωση τῆς ζωῆς.

Κοιτάξτε τούς καπιταλιστές: προσπαθοῦν νά ὑποδαυλίσουν τήν ἐθνική ἔχθρα στόν «ἁπλό λαό», ἐνῶ οἱ ἴδιοι κάνουν θαυμάσια τίς δουλίτσες τους: σέ μιά καί τήν αὐτή μετοχική ἑταιρία εἶναι καί ρῶσοι καί οὐκρανοί καί πολωνοί καί ἑβραῖοι καί γερμανοί. Ἐνάντια στούς ἐργάτες εἶναι ἑνωμένοι οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν ἐθνῶν καί θρησκειῶν, τούς ἐργάτες ὅμως προσπαθοῦν νά τούς χωρίσουν καί νά τούς ἀδυνατίσουν μέ τήν ἐθνική ἔχθρα!

Τό βλαβερότατο σχέδιο ἐθνικοποίησης τοῦ ἑβραϊκοῦ σχολείου δείχνει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, πόσο λαθεμένο εἶναι τό πρόγραμμα τῆς λεγόμενης «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας», δηλαδή τῆς ἀπόσπασης τῆς ἐκπαίδευσης ἀπό τά χέρια τοῦ κράτους καί τῆς μεταβίβασής της στά χέρια κάθε ἔθνους χωριστά. Ἐμεῖς δέν πρέπει διόλου νά τείνουμε σέ αὐτό, ἀλλά πρός τή συνένωση τῶν ἐργατῶν ὅλων τῶν ἐθνῶν στήν πάλη ἐνάντια σέ *κάθε* ἐθνικισμό, στήν πάλη γιά ἕνα πραγματικά-δημοκρατικό *κοινό* σχολεῖο καί γιά τήν πολιτική ἐλευθερία γενικά. Τό παράδειγμα τῶν προηγμένων χωρῶν ὅλου τοῦ κόσμου — π.χ. τῆς Ἑλβετίας στή Δυτική Εὐρώπη ἤ τῆς Φιλλανδίας στήν Ἀνατολική Εὐρώπη — μᾶς δείχνει ὅτι μόνο οἱ συνεπεῖς δημοκρατικοί παγκρατικοί θεσμοί ἐξασφαλίζουν τήν πιό εἰρηνική καί ἀνθρώπινη (καί ὄχι κτηνώδη) συμβίωση τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων *χωρίς* τόν τεχνητό καί ἐπιζήμιο χωρισμό τῆς ἐκπαίδευσης κατά ἐθνότητες.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14,
18 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β.Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

ΤΟ ΣΙΔΕΡΟ ΣΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τελευταῖα τό ὄργανο τῶν ἑκατομμυριούχων τῆς βιομηχανίας μας, τοῦ Συμβουλίου τῶν συνεδρίων, «Προμίσλεννοστ ἰ Τοργκόβλια» ἀναστέναζε μέ κάποια ἠλίθια ὑποκρισία ἤ μέ κάποια ὑποκριτική ἠλιθιότητα, ἐπειδή ἡ Ρωσία στό ζήτημα τῆς κατανάλωσης τῶν σπουδαιότερων προϊόντων κατ' ἄτομο βρίσκεται πλάι στήν Ἰσπανία, μιά ἀπό τίς πιό καθυστερημένες χῶρες.

Σχετικά μέ τό σίδερο — ἕνα ἀπό τά κυριότερα προϊόντα τῆς σύγχρονης βιομηχανίας, ἕνα ἀπό τά θεμέλια, μποροῦμε νά ποῦμε, τοῦ πολιτισμοῦ — ἡ καθυστέρηση καί ἡ ὀπισθοδρόμηση τῆς Ρωσίας εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλες.

«Τό κάρο μέ σιδερένιους τροχούς — ὁμολογοῦσε τό ὄργανο τῶν ἑκατομμυριούχων — ἀποτελεῖ ἀκόμη σπάνιο φαινόμενο στό ρωσικό χωριό».

Τό ἄν ὅμως ἡ «σπανιότητα» αὐτή πολιτισμοῦ στό ρωσικό χωριό ἐξαρτιέται ἀπό τή *συχνότητα* τῶν δουλοπαροικιακῶν σχέσεων καί τήν παντοδυναμία τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων (ἀπέναντι στούς ὁποίους δείχνουν τόσο μεγάλη δουλικότητα οἱ «μεγιστάνες» τοῦ καπιταλισμοῦ μας), γι' αὐτό οἱ ἑκατομμυριοῦχοι σιωποῦν μέ σεμνοπρέπεια.

Νά φλυαροῦμε γιά πολιτισμό, γιά ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, γιά ἀνέβασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας κτλ. εἴμαστε σπουδαῖοι μαστόροι καί μεγάλοι ἐρασιτέχνες. Μόλις ὅμως ἀρχίσει νά γίνεται λόγος γιά νά βγεῖ ἀπό τή μέση ἡ πέτρα πού ἐμποδίζει τό «ἀνέβασμα» τῶν ἑκατομμυρίων τῆς φτωχῆς, ἐξουθενωμένης, πεινασμένης, ξυπόλυτης, ἄξεστης ἀγροτιᾶς, τότε οἱ ἑκατομμυριοῦχοι μας παθαίνουν γλωσσοδέτη.

Νά μερικά στοιχεῖα ἀπό τή στατιστική γιά τήν ἀγροτική οἰ-

κονομία τῆς Οὐγγαρίας, πού δείχνουν παραστατικά τή σημασία τῆς καταπίεσης τῶν ἀγροτῶν ἀπό τούς τσιφλικάδες στό ζήτημα τῆς ποσότητας κατανάλωσης σίδερου, *δηλαδή* τῆς σταθερότητας τῶν σιδερένιων θεμελίων τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς τῆς χώρας.

Ἡ Οὐγγαρία, ὅπως εἶναι γνωστό, βρίσκεται πιό κοντά στή Ρωσία ὄχι μόνο γεωγραφικά, μά καί ἀπό τήν ἄποψη τῆς παντοδυναμίας τῶν τσιφλικάδων-ἀντιδραστικῶν, πού διατήρησαν ἀπό τό μεσαίωνα τεράστιες ἐκτάσεις γῆς.

Στή Γερμανία, π.χ., τά νοικοκυριά πού ἔχουν πάνω ἀπό 100 ἐκτάρια γῆς εἶναι 23 χιλιάδες σέ συνολικό ἀριθμό νοικοκυριῶν $5^1/_2$ ἑκατομμύρια καί ἔχουν λιγότερο ἀπό τό $^1/_4$ ὅλης τῆς γῆς, ἐνῶ στήν Οὐγγαρία τέτια νοικοκυριά εἶναι 24 χιλιάδες σέ συνολικό ἀριθμό νοικοκυριῶν 2,8 ἑκατομμύρια καί ἡ γῆ τους ἀποτελεῖ τά 45 % τῆς ὅλης ἔκτασης τῆς γῆς στή χώρα!! Τέσσερις χιλιάδες οὔγγροι μεγιστάνες ἔχουν πάνω ἀπό 1.000 ντεσιατίνες ὁ καθένας καί ὅλοι μαζί σχεδόν *τό ἕνα τρίτο* τῆς γῆς. Ὅπως βλέπετε, δέν ἀπέχουν καί πολύ τά πράγματα ἀπό τή «μανούλα Ρωσία».

Ἡ οὐγγρική στατιστική (τοῦ 1895) ἐρεύνησε πολύ λεπτομερειακά τό ζήτημα τοῦ σίδερου στήν ἀγροτική οἰκονομία. Καί ἀποδείχτηκε ὅτι ἀπό 2,8 ἑκατομμύρια νοικοκυριά *ἑνάμισι* ἑκατομμύριο ἀγροτοεργατικά (ἤ προλεταριακά) νοικοκυριά (μέχρι 5 γιόχ, δηλ. ὥς 2,85 ντεσιατίνες) καθώς καί *ἕνα ἑκατομμύριο* μικροαγροτικά νοικοκυριά (μέχρι 20 γιόχ, δηλ. ὥς 11 ντεσιατίνες) εἶναι καταδικασμένα νά ἀρκοῦνται σέ *ξύλινα* ἐργαλεῖα.

Σέ αὐτά τά $2^1/_2$ ἑκατομμύρια νοικοκυριά (ἀπό τό συνολικό ἀριθμό τῶν 2,8 ἑκατομ.) ἐπικρατοῦν ἀναντίρρητα τά ξύλινα ἀλέτρια, οἱ ξύλινες σβάρνες καί σχεδόν τά μισά ἀπό τά κάρα πού κυκλοφοροῦν ἔχουν ξύλινους τροχούς.

Σχετικά μέ τή Ρωσία δέν ὑπάρχουν πλήρη στοιχεῖα. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν γιά ὁρισμένες περιφέρειες φαίνεται ὅτι ἡ φτώχια, ὁ πρωτογονισμός καί ἡ ἐγκατάλειψη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἀγροτικῶν μας νοικοκυριῶν εἶναι ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἀπό ὅ,τι στήν Οὐγγαρία.

Διαφορετικά δέν μπορεῖ νά γίνει. Γιά νά μήν εἶναι σπάνιο φαινόμενο τό κάρο μέ σιδερένιους τροχούς, χρειάζεται ἕνας ἐλεύθερος, πολιτισμένος, τολμηρός φάρμερ, πού νά μπορεῖ νά ξοφλήσει τούς λογαριασμούς του μέ τούς δουλοκτῆτες, ἱκανός νά βάλει τέρμα στή ρουτίνα καί νά ἔχει στή διάθεσή του ὅλη τή γῆ τοῦ κράτους. Τό νά περιμένει κανείς «πολιτισμό» ἀπό ἕναν ἀγρότη, πού τόν καταπιέζουν ὥς τώρα οἱ Μάρκοφ καί οἱ Πουρι-

σκέβιτς μέ τή γαιοκτησία τους, εἶναι τό ἴδιο σάν νά περιμένει ἀπό τή Σαλτιτσίχα* ἀνθρωπισμό.

Οἱ ἑκατομμυριοῦχοι τῆς βιομηχανίας μας μποροῦν νά μοιράζονται μέ τούς Πουρισκέβιτς τά μεσαιωνικά τους προνόμια καί νά ἀναστενάζουν γιά τό λυτρωμό τῆς «πατρίδας» ἀπό τή μεσαιωνική πολιτιστική καθυστέρηση...

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 16,
21 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Ν. Ν.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

---

* — κάτοχος τσιφλικιῶν στό κυβερνεῖο Μόσχας, γνωστή γιά τήν ἀπάνθρωπη στάση της ἀπέναντι στούς ἀγρότες. *Σημ. μετ.*

ΟΙ ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΟΥ ΤΟ 1912

Ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς βιομηχανικῆς περιοχῆς τῆς Μόσχας δημοσίευσε φέτος (Μόσχα 1913, τυπογραφεῖο Π. Π. Ριαμπουσίνσκι) ἕνα εἶδος ἀπολογισμοῦ τῆς δράσης του γιά τό 1912. Δέν χωράει ἀμφιβολία πώς τό πιό ἐνδιαφέρον μέρος αὐτοῦ τοῦ ἀπολογισμοῦ εἶναι τά στοιχεῖα γιά τό ἀπεργιακό κίνημα στίς διάφορες περιοχές τῆς Ρωσίας.

I

Ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς Μόσχας καθορίζει τό συνολικό ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν στή Ρωσία σέ 96.750 τό 1911 καί 211.595 τό 1912. Οἱ ἀριθμοί αὐτοί ἀφοροῦν *μονάχα* τίς οἰκονομικές ἀπεργίες. Τούς ἀπεργούς πού πῆραν μέρος σέ πολιτικές ἀπεργίες ὁ σύνδεσμος τούς ὑπολογίζει σέ 850 χιλιάδες τό 1912, σέ 8 χιλιάδες τό 1911 καί σέ 4 χιλιάδες τό 1910.

Ἄς σημειώσουμε πώς ὁ σύνδεσμος τῶν μεγιστάνων τῆς Μόσχας δέν ὑπολογίζει καθόλου τούς 6.000 ἀπεργούς τοῦ Λένα, «γιά νά διευκολύνει τή σύγκριση μέ τά ἐπίσημα στοιχεῖα», πού δέν περιλαβαίνουν τίς ἐπιχειρήσεις, οἱ ὁποῖες δέν ὑπάγονται στήν ἐπιθεώρηση ἐργασίας. Ἐννοεῖται πώς, παρ' ὅλα αὐτά, ἐγγυήσεις γιά τήν ὀρθότητα μιᾶς τέτιας σύγκρισης δέν ἔχουμε: οἱ κύριοι βιομήχανοι θέλησαν νά μιμηθοῦν τίς ἄσχημες πλευρές τῆς ἐπίσημης στατιστικῆς μας καί δέν φρόντισαν οὔτε γιά τήν πληρότητα τῶν στοιχείων τους, οὔτε καί γιά τήν ἀκρίβεια τῆς δουλιᾶς τῶν ἀνθρώπων τους πού ἔκαναν τούς ὑπολογισμούς. Λογουχάρη, ὁ συνοπτικός πίνακας γιά τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν (στή σελ. 23 τοῦ ἀπολογισμοῦ) προξενεῖ πραγματικά κατάπληξη μέ τά πολύ χοντροκομμένα λάθη πού προσπαθήσαμε νά διορθώσουμε, δίνοντας τούς παραπάνω ἀναφερόμενους συνολικούς ἀριθμούς. Ὁ πίνακας αὐτός καθορίζει τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν μετάλλου πού ἀπήργησαν στήν Πολωνία γιά *ὁλόκληρο* τό 1912

σέ 2.390 καί στή σελίδα 56 μᾶς λέει ὅτι σέ *ἑφτά μῆνες* τοῦ 1912 ἀπήργησαν στήν Πολωνία 3.790 ἐργάτες μετάλλου!

Δέν μπορεῖ κανείς νά μήν εὐχηθεῖ στούς Κίτ-Κίτιτς νά παίρνουν στήν ὑπηρεσία τους γραφιάδες πού νά ξέρουν νά λογαριάζουν, ἤ νά δίνουν τή στατιστική τους γιά ἔλεγχο καί διόρθωση στά ἐργατικά συνδικάτα.

Ἄς δοῦμε ποιός ἦταν ὁ ρόλος τῶν ἐργατῶν μετάλλου στό οἰκονομικό ἀπεργιακό κίνημα τοῦ 1912, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῶν βιομηχάνων.

Ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν, 211.595 ἄτομα, κατανέμεται σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα αὐτά, ὡς ἑξῆς: ἐργάτες μετάλλου 78.195, ὑφαντουργοί 89.540 καί ἐργάτες ὅλων τῶν ἄλλων βιομηχανικῶν κλάδων 43.860. Ἐπειδή οἱ ἐργάτες μετάλλου στή Ρωσία εἶναι πολύ λιγότεροι ἀπό τούς ὑφαντουργούς, τά στοιχεῖα αὐτά μᾶς δείχνουν ἀμέσως ὅτι *οἱ ἐργάτες μετάλλου* ἔκαναν τό 1912 τόν πιό σκληρό καί ἐπίμονο ἀπεργιακό ἀγώνα σέ σύγκριση μέ τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων κλάδων τῆς βιομηχανίας. Γιά νά ἐκφράσουμε ἀκριβέστερα αὐτό τό συμπέρασμα, θά ἀντιπαραθέσουμε τό συνολικό ἀριθμό τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας μέ τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν τοῦ 1912:

	Συνολικός ἀριθμός τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ 1908 (μαζί μέ τούς ἐργάτες ὀρυχείων)	Συνολικός ἀριθμός τῶν ἐργατῶν τῆς Ρωσίας σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ 1910 (χωρίς τούς ἐργάτες ὀρυχείων)	Ἀριθμός ἀπεργῶν τό 1912 (σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ συνδέσμου βιομηχάνων)
Ἐργάτες μετάλλου	529.274	280.194	78.195
Ὑφαντουργοί.........	823.401	840.520	89.540
Λοιποί	901.112	831.241	43.860
Σύνολο	2.253.787	1.951.955	211.595

Τά στοιχεῖα αὐτά δείχνουν καθαρά ὅτι, ὡς πρός τήν ἔνταση τῆς ἀπεργιακῆς πάλης, οἱ ἐργάτες μετάλλου κατέχουν τήν πρώτη θέση, οἱ ὑφαντουργοί τή δεύτερη, ἐνῶ τήν τελευταία θέση τήν κατέχουν οἱ ἐργάτες τῶν λοιπῶν βιομηχανικῶν κλάδων.

Ἄν οἱ «λοιποί» ἐργάτες ἀπεργοῦσαν τόσο δραστήρια, ὅπως καί οἱ ἐργάτες μετάλλου, αὐτό θά αὔξανε τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν σέ 90 χιλιάδες.

Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι οἱ σχετικά εὐνοϊκότερες γιά τούς ἐργάτες μετάλλου συνθῆκες ἀγορᾶς τοῦ 1912 τούς διευκόλυναν στόν ἀπεργιακό τους ἀγώνα. Ἀλλά, ἄν ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐμμονῆς στήν πάλη οἱ ἐργάτες μετάλλου στέκουν πάνω ἀπ' ὅλους ἀπό τήν ἄποψη τῆς *ἐπιτυχίας* τῶν οἰκονομικῶν ἀπεργιῶν, οἱ «λοιποί», ὅπως θά δοῦμε, βρίσκονταν σέ καλύτερες συνθῆκες.

II

Ἡ ἐμμονή στήν ἀπεργιακή πάλη καθορίζεται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἀπό τή μέση διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν. Αὐτή τή μέση διάρκεια τή δίνει ἡ διαίρεση τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργάσιμων ἡμερῶν πού χάθηκαν κατά τήν ἀπεργία μέ τόν ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν.

Ὁρίστε οἱ σχετικοί ἀριθμοί τοῦ συνδέσμου βιομηχάνων:

		Μέση διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν
χρόνια	1895-1904	4,8 μέρες
χρόνος	1909	6,5 »
»	1911	8,2 »
»	1912	13,4 »

«Ἀποδείχνεται — ἀναφέρει ὁ ἀπολογισμός — ὅτι ἡ δύναμη ἀντίστασης τῶν ἐργατῶν τό 1912 σχεδόν διπλασιάστηκε σέ σύγκριση μέ τό 1911». Θά προσθέσουμε ὅτι, ἄν πάρουμε τά στοιχεῖα τῶν τελευταίων 7 μηνῶν τοῦ 1912 (καί στήν οὐσία μόνο αὐτά τά στοιχεῖα εἶναι δουλεμένα κάπως ὑποφερτά στόν ἀπολογισμό πού ἐξετάζουμε) θά ἔχουμε μέση διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν *16 μέρες*.

Συνεπῶς, ἡ ἐπιμονή τῶν ἐργατῶν στόν ἀπεργιακό ἀγώνα ἐντείνεται ἀναμφισβήτητα καί, ὅσο προχωροῦμε, τόσο πιό πολύ ἐντείνεται.

Κατά κλάδους παραγωγῆς, ἡ διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν ἦταν:

	Τό 1911	Τό 1912	Στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912
Στούς ἐργάτες μετάλλου	10,0 μέρες	14,2 μέρες	18,8 μέρες
» ὑφαντουργούς ...	9,2 »	11,9 »	14,0 »
» λοιπούς	5,0 »	15,6 »	16,8 »
Σέ ὅλη τήν παραγωγή	8,2 »	13,4 »	16,0 »

Βλέπουμε ὅτι, ὡς πρός τή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν, οἱ ἐργάτες μετάλλου βρίσκονται στήν πρώτη θέση καί τό 1911 καί στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1912. Μόνο στό πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ 1912 τήν πρώτη αὐτή θέση τήν κατέλαβαν οἱ «λοιποί», ἐνῶ οἱ ἐργάτες μετάλλου βρέθηκαν στή δεύτερη θέση. Οἱ ὑφαντουργοί, σέ ὅλο τό διάστημα πού ἐξετάζουμε, βρίσκονταν στή δεύτερη θέση ὡς πρός τή διάρκεια τῶν ἀπεργιῶν.

III

Τά γενικά ἀποτελέσματα τῶν ἀπεργιῶν οἱ κ.κ. βιομήχανοι τά καθορίζουν, ὑπολογίζοντας τίς «*ζημιές* τῆς βιομηχανίας» ἀπό τίς ἀπεργίες. Τά κέρδη ὅμως τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τίς ἀπεργίες οἱ καπιταλιστές μας δέν θέλουν καθόλου νά τά ὑπολογίσουν! Ὁρίστε τά συνολικά ποσά τῆς στατιστικῆς τῶν βιομηχάνων:

Βιομηχανικοί κλάδοι	Ἄμεσες ζημιές τῶν βιομηχάνων ἀπό τίς ἀπεργίες (οἰκονομικές)	Ἀπώλειες τῶν ἐργατῶν σέ μεροκάματα	Ἀπώλειες τῆς χώρας ἀπό τό σταμάτημα τῆς παραγωγῆς
	(σέ χιλιάδες ρούβλια)		
Μεταλλουργία	558	1.145	4.959
Ὑφαντουργία......	479	807	6.010
Λοιποί κλάδοι	328	529	3.818
Σύνολο τό 1912...	1.365	2.481	14.787
» » 1911...	402	716	4.563

Ἀπό δῶ φαίνεται ὅτι οἱ καπιταλιστές εἶχαν τό 1912 ἀπό τίς ἀπεργίες *τριπλάσιες* ζημιές παρά τό 1911.

Μά — θά μᾶς ἀντιτείνουν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας — καί ἡ «χώρα» εἶχε τριπλάσιες ζημιές καί οἱ ἐργάτες εἶχαν τριπλάσια ζημιά σέ μεροκάματα καί μάλιστα οἱ ζημιές τῶν ἐργατῶν εἶναι πολύ πιό σημαντικές ἀπό τίς ζημιές τῶν βιομηχάνων!

Βγαίνει — σύμφωνα μέ τή στατιστική τῶν βιομηχάνων καί τή λογική τῶν ἀστῶν — πώς αὐτοί οἱ ἄμυαλοι ἐργάτες ζημιώνουν μέ τίς ἀπεργίες μόνο τόν ἑαυτό τους καί ὅτι οἱ προστάτιδες ἀρχές μαζί μέ τούς εὐεργέτες καπιταλιστές, διώκοντας τίς ἀπεργίες, φροντίζουν γιά τά συμφέροντα ἀκριβῶς τῶν ἐργατῶν...

Οἱ ἴδιοι ὅμως οἱ βιομήχανοι μᾶς λένε πώς κατορθώθηκε νά ἐξακριβωθοῦν τά ἀποτελέσματα τῶν ἀπεργιῶν γιά 96.730 ἀπεργούς τοῦ 1911.

47.369 ἐργάτες (δηλ. τά 49 %) *ἡττήθηκαν* στόν ἀπεργιακό ἀγώνα καί 49.361 (δηλ. τά 51 %) πέτυχαν ὁλοκληρωτική ἤ μερική *ἱκανοποίηση* τῶν αἰτημάτων τους, δηλ. νίκησαν.

Αὐτό ἀκριβῶς τό ἀποτέλεσμα τῶν ἀπεργιῶν, ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων καί ἡ ἀστική οἰκονομία δέν θέλουν νά τό ὑπολογίσουν! Μά καί δέν μπορεῖς νά τό ὑπολογίσεις σέ ρούβλια: ἐκτός ἀπό τό ἄμεσο κέρδος τῶν ἐργατῶν μέ τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου στίς νικηφόρες ἀπεργίες, ὑπάρχει ἀκόμη ἕνα «κέρδος». Ὅλη ἡ ἐργατική τάξη καί συνεπῶς ὅλη ἡ *χώρα* (ἡ χώρα τῶν ἐργαζομένων μαζῶν καί ὄχι τῆς ἀστικῆς μειοψηφίας) κερδίζει

ἀπ' αὐτή τήν ἀντίσταση πού μέ τίς ἀπεργίες προβάλλουν οἱ ἐργάτες στούς κ.κ. ἐκμεταλλευτές. Χωρίς αὐτή τήν ἀντίσταση οἱ ἐργάτες θά μετατρέπονταν ὁλότελα σέ ζητιάνους, συντριμμένους ἀπό τήν ἀκρίβεια τῆς ζωῆς, χωρίς αὐτή τήν ἀντίσταση ἀπό ἄνθρωποι θά μετατρέπονταν ὁλότελα σέ καταδικασμένους σκλάβους τοῦ κεφαλαίου.

Στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1912 ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν, σύμφωνα μέ τή στατιστική τῶν βιομηχάνων, μειώθηκε: τά 52% τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν *ἡττήθηκαν*, μόνο τά 36 % *νίκησαν* καί γιά τά 11 % δέν ἐξακριβώθηκαν τά ἀποτελέσματα τοῦ ἀγώνα τους. Καί τώρα πρέπει νά ἐξετάσουμε λεπτομερέστερα τό ρόλο τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου στή Ρωσία γενικά καί στίς διάφορες περιοχές της εἰδικότερα.

IV

Ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς Μόσχας δίνει κάπως δουλεμένα στοιχεῖα γιά τίς ἀπεργίες, ὅπως ἀναφέραμε κιόλας, μόνο γιά τούς 7 τελευταίους μῆνες τοῦ 1912. Τά στοιχεῖα αὐτά ἀγκαλιάζουν 5 περιοχές τῆς Ρωσίας: τῆς Μόσχας, τῆς Πετρούπολης, τῆς Βαλτικῆς, τοῦ Νότου καί τῆς Πολωνίας.

Οἱ ἐργάτες μετάλλου πού ἀπήργησαν στούς 7 μῆνες πού ἀναφέρουμε πιό πάνω κατανέμονται κατά περιοχές ὡς ἑξῆς:

Περιοχές	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν (τούς 7 τελευταίους μῆνες τοῦ 1912)	
	Σύνολο	Ἀπό αὐτούς ἐργάτες μετάλλου
Μόσχας	48.140	3.760
Πετρούπολης	35.390	15.160
Βαλτικῆς............	13.210	1.160
Νότου	22.195	16.605
Πολωνίας	12.690	3.790
Σύνολο	131.625	40.475

Ἔτσι, στό Νότο οἱ ἐργάτες μετάλλου ὑπερτεροῦν στό συνολικό ἀριθμό τῶν ἀπεργῶν ἐργατῶν. Στήν περιοχή τῆς Πετρούπολης ἀποτελοῦν ἕνα πολύ σημαντικό μέρος τῶν ἀπεργῶν (πάνω ἀπό τά 40%), ὑστερώντας μόνο ἀπό τούς ὑφαντουργούς (16.770 ἀπεργοί στήν περιοχή τῆς Πετρούπολης). Στίς περιοχές Μόσχας, Βαλτικῆς καί Πολωνίας οἱ ἐργάτες μετάλλου ἀποτελοῦσαν μιά μικρή μειοψηφία ἀνάμεσα στούς ἀπεργούς.

Ἄν συγκρίνουμε τούς 5 πρώτους μῆνες τοῦ 1912 μέ τούς τελευταίους 7, θά ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα:

	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν στούς πρώτους 5 μῆνες του 1912	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν στούς τελευταίους 7 μῆνες του 1912
Ἐργάτες μετάλλου	37.720	40.475
Ὑφαντουργοί...........	22.950	66.590
Λοιποί	19.300	24.560
Σύνολο	79.970	131.625

Στό δεύτερο ἑξάμηνο ἐξασθένησε κάπως ἡ ἀπεργιακή δραστηριότητα τῶν ἐργατῶν μετάλλου, ἀναπτύχθηκε πάρα πολύ ἡ ἀπεργιακή πάλη τῶν ὑφαντουργῶν καί ἔμεινε στό ἴδιο περίπου ἐπίπεδο τό ἀπεργιακό κίνημα τῶν ἐργατῶν τῶν λοιπῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας.

V

Ὡς πρός τό ζήτημα τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀπεργιῶν ὁ Σύνδεσμος βιομηχάνων τῆς Μόσχας διαιρεῖ τούς ἀπεργούς ἐργάτες σέ τρεῖς ὁμάδες: τούς ἡττημένους, τούς νικητές (πού πέτυχαν ὁλοκληρωτική ἤ μερική ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων τους) καί τούς ἀπεργούς πού δέν ἐξακριβώθηκαν τά ἀποτελέσματα τῆς πάλης τους.

Ἀπό ὅλα τά ζητήματα τῆς ἀπεργιακῆς στατιστικῆς αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό ἐνδιαφέροντα. Τό ζήτημα αὐτό ὁ σύνδεσμος τῶν ἑκατομμυριούχων τό ἐπεξεργάστηκε ἄσχημα: δέν ὑπάρχουν λογουχάρη στοιχεῖα γιά τίς ἐπιθετικές ἀπεργίες (δηλ. τίς ἀπεργίες ὅπου οἱ ἐργάτες ζητοῦν *βελτίωση* τῶν ὅρων τῆς ζωῆς καί τῆς δουλιᾶς τους) καί τίς ἀμυντικές ἀπεργίες (ὅταν οἱ ἐργάτες ἀντιστέκονται στίς προσπάθειες τῶν καπιταλιστῶν *νά χειροτερέψουν* τίς συνθῆκες ζωῆς τῶν ἐργατῶν). Δέν ὑπάρχουν, ἐπίσης, λεπτομερειακά στοιχεῖα γιά τίς αἰτίες τῶν ἀπεργιῶν (τέτια στοιχεῖα ὑπάρχουν ἀκόμη καί στήν ἐπίσημη στατιστική μας) κτλ.

Ἐκτός ἀπό αὐτό καί ἡ ἐπεξεργασία ἀπό τό Σύνδεσμο βιομηχάνων τῆς Μόσχας τῶν στοιχείων πού ὑπάρχουν δέν εἶναι καθόλου, μά καθόλου ἱκανοποιητική. Χτυποῦν στά μάτια ἀκόμη καί περιπτώσεις κατάφωρης παραποίησης τῶν στοιχείων· λογουχάρη, στήν περιοχή τῆς Μόσχας ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν μετάλλου πού πέτυχαν νίκη καθορίστηκε συνολικά σέ 40 ἄτομα (μέ 3.420 ἡττημένους καί 300 ἀπεργούς πού δέν ἐξακριβώθηκαν τά ἀποτελέσματα τῆς πάλης τους).

Στό μεταξύ, στό κείμενο τοῦ ἀπολογισμοῦ, στή σελ. 35, διαβάζουμε ὅτι στίς ἀρχές τοῦ Ἰούλη 1912 ἔγιναν ἀπεργίες ἐργατῶν σέ μιά σειρά ἐργαστήρια κατασκευῆς εἰδῶν κιγκαλερίας, συνο-

λικά ἀπεργήσανε *πάνω ἀπό 1.200 ἄτομα* σέ 15 ἐπιχειρήσεις. Ἡ ἀπεργία ἦταν ἐπιθετική: οἱ ἐργάτες ζητοῦσαν τήν ἐφαρμογή τῆς 9ωρης ἐργάσιμης μέρας, 7ωρο γιά τίς παραμονές τῶν γιορτῶν, αὔξηση τοῦ μεροκάματου, βελτίωση τῶν ὅρων ὑγιεινῆς. Οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν ἐργαστηρίων ἐπιχείρησαν νά ὀργανωθοῦν γιά νά προβάλλουν ἀντίσταση καί ἀποφάσισαν ὁμόφωνα νά μήν κάνουν ὑποχωρήσεις καί νά μή δέχονται παραγγελίες ἀπό τά ἐργοστάσια πού ἀπεργοῦν. Φαίνεται ὅμως πώς οἱ ἐργάτες διάλεξαν τήν κατάλληλη στιγμή: ἡ ἐποχή τῶν οἰκοδομῶν ἦταν στό φόρτε της καί «ἦταν δύσκολο νά βρεῖ κανείς ἐλεύθερους ἐργάτες. *Στά τέλη τοῦ Ἰούλη οἱ περισσότεροι ἰδιοκτῆτες ἐργαστηρίων ἄρχισαν νά ὑποχωροῦν*».

Αὐτά λέει ὁ ἀπολογισμός! Στό μεταξύ ὁ στατιστικός πίνακας σημειώνει ὅτι μόνο 40 *(σαράντα!)* ἐργάτες μετάλλου νίκησαν στίς ἀπεργίες. Ἄθελα σοῦ ἔρχεται ἡ σκέψη: δέν εἶναι ἀκριβῶς *οἱ νίκες* τῶν ἐργατῶν ἐκεῖνες πού «ξεχνοῦσαν» πολύ πρόθυμα οἱ κύριοι στατιστικοί τῶν βιομηχάνων; Δέν προσπάθησαν — «ἄθελά» τους, φυσικά — νά ἐξευμενίσουν τούς Κίτ-Κίτιτς, μειώνοντας τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν πού νίκησαν;

Ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς οἱ ὀργανωμένοι καί συνειδητοί ἐργάτες ὀφείλουν νά βλέπουν μέ ἐπιφύλαξη, δίχως ἐμπιστοσύνη, τή στατιστική τῶν βιομηχάνων καί νά καταβάλλουν ἐπίμονες προσπάθειες γιά νά δημιουργήσουν *δική τους* ἐργατική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν.

Τά γενικά στοιχεῖα τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων γιά τήν ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν εἶναι τά παρακάτω:

Ἀριθμός ἀπεργῶν	Ἐργάτες μετάλλου	Ὑφαντουργοί	Λοιποί	Σύνολο
Ἡττημένοι	19.990	43.085	7.150	70.225
Νικητές	17.860	20.285	9.520	47.665
Ἀπεργοί μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα	2.625	3.220	7.890	13.735
Σύνολο	40.475	66.590	24.560	131.625

Ἀπό δῶ φαίνεται ὅτι μεγαλύτερες ἐπιτυχίες εἶχαν οἱ ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν τῶν *λοιπῶν* κλάδων τῆς βιομηχανίας: ὁ ἀριθμός τῶν νικητῶν *ξεπερνάει* τόν ἀριθμό τῶν ἡττημένων. Στή δεύτερη θέση βρίσκονται οἱ ἐργάτες μετάλλου: ὁ ἀριθμός τῶν νικητῶν εἶναι, παρ' ὅλα αὐτά, πολύ σημαντικός, ξεπερνώντας τά 40 % τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν. Χειρότερα ἀπό ὅλα ἦταν τά ἀποτελέσματα τῶν ὑφαντουργῶν: ὁ ἀριθμός τῶν ἡττημένων ξεπερνᾶ πάνω ἀπό δυό φορές τόν ἀριθμό τῶν νικητῶν.

VI

Γενικά, τά ἀποτελέσματα τῆς ἀπεργιακῆς πάλης τοῦ 1912, ἄν καί εἶναι χειρότερα ἀπό τό 1911, ὡστόσο δέν εἶναι καί ἄσχημα. Γιά νά γίνει εὐκολότερη ἡ σύγκριση ἀνάμεσα στά διάφορα χρόνια, ἄς δεχτοῦμε πώς ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα κατανέμεται ἐξίσου ἀνάμεσα στούς νικητές καί στούς ἡττημένους. Τότε θά ἔχουμε: στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912 ἀπό τούς 132 χιλιάδες ἀπεργούς οἱ 77 χιλιάδες εἶναι ἡττημένοι (δηλαδή τά 58,4 %) καί οἱ 55 χιλιάδες νικητές (δηλαδή τά 41,6 %).

Δέν μποροῦμε νά ἐγγυηθοῦμε ὅτι τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι ἐντελῶς ὅμοια μέ τά στοιχεῖα τῆς ἐπίσημης στατιστικῆς γιά τά προηγούμενα χρόνια. Ὡστόσο θά παραθέσουμε καί αὐτά τά στοιχεῖα γιά νά μπορέσουν οἱ ἐργάτες νά κρίνουν, ποιά ἐπιτυχία *γενικά* στή Ρωσία παρουσιάζουν οἱ ἀπεργίες στά καλύτερα καί στά χειρότερα χρόνια τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν (σέ χιλιάδες)				
	Νικητές	%	Ἡττημένοι	%	Σύνολο
1895-1904 (συνολικά γιά 10 χρόνια) ...	159	37,5	265	62,5	424
1905	705	48,9	734	51,1	1.439
1906	233	50,9	225	49,1	458
1907	59	29,5	141	70,5	200
1908	—	—	—	—	—
1909	—	—	—	—	—
1910	—	—	—	—	—
1911	49	51,0	47	49,0	96
1912 (7 μῆνες)	55	41,6	77	58,4	132

Ἔτσι λοιπόν, τά ἀποτελέσματα τῶν ἀπεργιῶν στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1912 εἶναι *χειρότερα* ἀπ' ὅ,τι στά 1905, 1906 καί 1911, μά *καλύτερα* ἀπό ὅ,τι στά 1895-1904 καί *καλύτερα* ἀπό ὅ,τι τό 1907. Ἐπαναλαβαίνουμε, τά στοιχεῖα πού διαθέτουμε δέν τά διακρίνει, ἀσφαλῶς, πλήρης ἀκρίβεια στίς συγκρίσεις ἀνάμεσα στά διάφορα χρόνια, παρ' ὅλα αὐτά ὅμως μποροῦν νά δόσουν μιά ὁρισμένη εἰκόνα τοῦ ζητήματος.

Ἄς σημειώσουμε ὅτι, σύμφωνα μέ τήν ἀγγλική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν, κατά μέσο ὅρο μέσα σέ δέκα χρόνια, ἀπό τό 1900 ὥς τό 1909, τό ποσοστό τῶν ἐργατῶν πού κέρδισαν τήν ἀπεργία εἶναι 26,8 %, τῶν ἡττημένων 31,7 % καί αὐτῶν πού ὁ ἀγώνας τους ἔληξε μέ συμβιβασμό 41,3%. Μοιράζοντας τούς τελευταίους ἐξίσου ἀνάμεσα στούς νικητές καί στούς ἡττημένους ἔχουμε: *νικητές* 47,5 % καί *ἡττημένους* 52,3 %. Οἱ ἀπεργίες στή Ρωσία τό

1905 καί τό 1906 — καθώς καί τό 1911 — εἶχαν μεγαλύτερη ἐπιτυχία ἀπό τό μέσο ὅρο τῶν ἀπεργιῶν στήν Ἀγγλία, παρά τά τεράστια πλεονεκτήματα τῶν ἄγγλων ἐργατῶν ὡς πρός τό βαθμό ὀργάνωσης καί τήν πολιτική ἐλευθερία.

VII

Παρουσιάζει ἐνδιαφέρον ἡ σύγκριση τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἀπεργιῶν τῶν ἐργατῶν μετάλλου στίς διάφορες περιοχές τῆς Ρωσίας. Οἱ περιοχές Μόσχας καί Πετρούπολης ξεχωρίζουν ἀπό αὐτή τήν ἄποψη ἀπό ὅλες τίς ἄλλες. Καί οἱ ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου καί οἱ ἀπεργίες ὅλων τῶν ἐργατῶν γενικά ἦταν σχετικά ἀνεπιτυχεῖς στούς ἑφτά τελευταίους μῆνες τοῦ 1912 στίς περιοχές Μόσχας καί Πετρούπολης. Τό ἀντίθετο παρατηρεῖται στίς ἄλλες περιοχές.

Νά τά σχετικά στοιχεῖα γιά τίς περιοχές Μόσχας καί Πετρούπολης:

	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912	
	στήν περιοχή Μόσχας	στήν περιοχή Πετρούπολης
Ἡττημένοι	3.420	10.840
Νικητές	40	4.170
Μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα	300	150
Σύνολο	3.760	15.160

Ὁ ἀριθμός τῶν ἡττημένων ἐργατῶν ξεπερνᾶ κατά πολύ τόν ἀριθμό τῶν νικητῶν. Τό ἴδιο ἰσχύει γιά τούς ὑφαντουργούς καί τῶν δυό περιοχῶν καί γιά τούς «λοιπούς» στήν περιοχή Πετρούπολης. Μόνο στήν περιοχή Μόσχας οἱ «λοιποί» παρουσιάζουν μεγαλύτερο ἀριθμό νικητῶν (4.380), παρά ἡττημένων (1.230).

Εἶναι φανερό πώς στίς περιοχές Μόσχας καί Πετρούπολης ὑπῆρχαν μερικές κοινές συνθῆκες, δυσμενεῖς γιά τίς ἐργατικές ἀπεργίες σέ ὅλους σχεδόν τούς βιομηχανικούς κλάδους.

Ἀντίθετα, στό Νότο, στίς περιοχές Βαλτικῆς καί Πολωνίας οἱ ἀπεργίες ὅλων τῶν ἐργατῶν γενικά καί τῶν ἐργατῶν μετάλλου εἰδικότερα εἶχαν ἐπιτυχία.

	Ἀριθμός ἀπεργῶν ἐργατῶν μετάλλου στούς τελευταίους 7 μῆνες τοῦ 1912		
	στό Νότο	στήν περιοχή Βαλτικῆς	στήν περιοχή Πολωνίας
Ἡττημένοι	4.390	440	900
Νικητές	10.040	720	2.890
Μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα	2.175	—	—
Σύνολο	16.605	1.160	3.790

Στήν περιοχή Πολωνίας σημαντικότερη ἀπό ὅλες ἦταν ἡ νίκη τῶν ἐργατῶν μετάλλου, μά καί γενικά σ' αὐτήν τή περιοχή διαμορφώθηκαν οἱ πιό εὐνοϊκές οἰκονομικές συνθῆκες ἀπεργιακῆς πάλης γιά τούς ἐργάτες. Ἐδῶ νίκησαν οἱ ἐργάτες *σέ ὅλους* τούς βιομηχανικούς κλάδους (στό Νότο ἡττήθηκαν οἱ «λοιποί», ἐνῶ στήν περιοχή Βαλτικῆς ὁ ἀγώνας τῶν ὑφαντουργῶν ἔληξε «μέ ἰσοπαλία»: καί νικητές καί ἡττημένοι ἦταν ἀπό 1.485). Ἀκόμη καί οἱ ὑφαντουργοί πού ἔπαθαν τήν πιό μεγάλη ἥττα σέ ὅλη γενικά τή Ρωσία στό δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1912 (43 χιλιάδες ἡττημένοι μέ 20 χιλιάδες νικητές), κέρδισαν περίλαμπρη νίκη στήν περιοχή Πολωνίας: μόνο 390 ἡττημένοι καί 8.060 νικητές.

Στή δυτική καί τή νότια Ρωσία οἱ ἐργάτες στήν ἐπιθετική τους δράση ἐνάντια στούς καπιταλιστές κέρδιζαν μεγάλες νίκες· στή Μόσχα καί στήν Πετρούπολη οἱ ἐργάτες ἐπίσης δροῦσαν ἐπιθετικά, μά οἱ ἐπιθέσεις τους στίς περισσότερες περιπτώσεις ἀποκρούονταν. Δυστυχῶς, τά στοιχεῖα πού ἐξετάζουμε εἶναι πολύ πενιχρά καί δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νά κάνουμε σύγκριση μέ τό 1911 κι' ἔτσι δέν ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά βγάλει κανείς ἕνα συγκεκριμένο συμπέρασμα γιά τίς αἰτίες αὐτῆς τῆς διαφορᾶς.

VIII

Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐμμονῆς στίς ἀπεργίες, ὅπως εἴδαμε, οἱ ἐργάτες μετάλλου κατέχουν τήν πρώτη θέση, ἐνῶ οἱ ὑφαντουργοί κατέχουν τήν τελευταία. Εἶναι ἐνδιαφέρον νά συγκρίνουμε τίς ἐπιτυχεῖς καί τίς ἀνεπιτυχεῖς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐμμονῆς στόν ἀγώνα. Νά τά σχετικά στοιχεῖα:

	Ἀριθμός ἀπεργῶν μετάλλου ἐργατῶν	Ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν (σέ χιλιάδες)	Μέσος ἀριθμός χαμένων ἡμερῶν κατά ἀπεργό
Ἡττημένοι	19.990	230,7	11,5
Νικητές	17.860	387,3	21,7
Μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα	2.625	145,3	55,4
Σύνολο	40.475	763,3	18,8

Βλέπουμε ὅτι οἱ ἐπιτυχεῖς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου διακρίνονται γιά τό διπλάσιο σχεδόν τῆς διάρκειάς τους σέ σχέση μέ τίς ἀνεπιτυχεῖς (21,7 μέρες ἔναντι 11,5). Ἡ νίκη δέν κερδιζόταν εὔκολα. Μόνο μέ πολύ μεγάλη δραστηριότητα καί ἐπιμονή στάθηκε δυνατό νά σπάσει ἡ ἀντίσταση τῶν καπιταλιστῶν.

Καί μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα ἔμειναν, ὅπως φαίνεται, οἱ ἀπεργίες στίς ὁποῖες οἱ δυνάμεις τῶν «ἀντιπάλων» λίγο-πολύ ἰσορροποῦσαν καί τόν ἀγώνα τόν χαρακτήριζε πρωτοφανής ἐμμονή: ἡ μέση διάρκεια τέτιων ἀκαθόριστων (σέ ἀποτέλεσμα) ἀπεργιῶν εἶναι 55,4 μέρες.

Ἄς σημειώσουμε ὅτι στούς «λοιπούς» παρατηροῦμε ἐπίσης μεγαλύτερη ἐμμονή στίς ἐπιτυχεῖς ἀπεργίες, ἐνῶ στούς ὑφαντουργούς τό ἀντίθετο: μεγαλύτερη ἐμμονή παρουσιάζουν οἱ ἀποτυχημένες ἀπεργίες.

Ἡ σύγκριση τῶν στοιχείων γιά τήν ἐμμονή στήν ἀπεργιακή πάλη τῶν ἐργατῶν μετάλλου στίς διάφορες περιοχές δίνει τά παρακάτω ἀποτελέσματα:

	Μέση διάρκεια τῆς ἀπεργίας κατά ἀπεργό ἐργάτη μετάλλου				
	Στήν περιοχή Μόσχας	Στήν περιοχή Πετρούπολης	Στήν περιοχή Βαλτικῆς	Στό Νότο	Στό Βασίλειο τῆς Πολωνίας
Στούς ἡττημένους...	11,5	12,1	5,9	12,0	5,2
» νικητές......	7,5	37,2	23,7	14,9	22,4
» ἀπεργούς μέ ἀνεξακρίβωτα ἀποτελέσματα...	12,0	261,3	—	47,1	—
Σύνολο......	11,5	21,4	17,0	18,4	18,3

Στήν πρώτη θέση ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐμμονῆς στίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου βρίσκεται ἡ περιοχή Πετρούπολης· τήν ἀκολουθεῖ ἡ περιοχή τοῦ Νότου, ἔπειτα Πολωνίας, Βαλτικῆς καί, τέλος, Μόσχας. Μέ ἐξαίρεση τήν περιοχή τῆς Μόσχας, σέ ὅλες τίς ἄλλες οἱ ἐπιτυχεῖς ἀπεργίες παρουσιάζουν μεγαλύτερη ἐμμονή ἀπ' ὅ,τι οἱ ἀνεπιτυχεῖς.

Κρίνοντας ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐμμονῆς στήν πάλη — ὅπως ἐπίσης καί ὡς πρός τό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν ἐργατῶν στόν ἀπεργιακό ἀγώνα — οἱ ἐργάτες μετάλλου τῆς Πετρούπολης παίζουν τό ρόλο ἐμπροσθοφυλακῆς σέ σχέση μέ τούς ἐργάτες μετάλλου ὅλης τῆς Ρωσίας. Καί οἱ ἐργάτες μετάλλου γενικά παίζουν τόν ἴδιο ἀκριβῶς ρόλο σέ σχέση μέ τούς ἐργάτες τῶν ἄλλων κλάδων τῆς βιομηχανίας.

IX

Οἱ περιγραφές ὁρισμένων ἀπεργιῶν στόν ἀπολογισμό τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων διακρίνονται ἀπό τήν ἐξαιρετική συντομία τους. Θά παραθέσουμε μερικά ἀποσπάσματα ἀπό αὐτές τίς περιγραφές γιά νά μπορέσουν οἱ ἐργάτες μετάλλου νά δοῦν, *πῶς*

παρουσιάζουν τόν ἀγώνα τους οἱ κύριοι συντάκτες τῶν ἀπολογισμῶν τῶν βιομηχάνων.

Στήν περιοχή τῆς Μόσχας ξεχωρίζει ἡ ἀπεργία τῶν 1.200 ἐργατῶν ἐργαστηρίων κατασκευῆς εἰδῶν κιγκαλερίας. Γι' αὐτήν ἔχουμε ἤδη μιλήσει.

Στήν περιοχή τῆς Πετρούπολης οἱ βιομήχανοι θεωροῦν σάν μιά ἀπό τίς πιό ἐπίμονες ἀπεργίες τήν ἀπεργία τοῦ ἐργοστασίου Σίμενς καί Χάλσκε, πού κράτησε 14 ἑβδομάδες καί ἔληξε στίς 19 Αὐγούστου. Στήν ἀπεργία αὐτή πῆραν μέρος, σύμφωνα μέ τή στατιστική τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων, 1.600 ἐργάτες. Ἡ διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου δέν συμφωνοῦσε νά καταργηθεῖ τό πρόστιμο γιά τήν Πρωτομαγιά, μά «σ' ἀντάλλαγμα ἔκφρασε τήν ἐπιθυμία νά δόσει στούς ἐργάτες γιά τά Χριστούγεννα σάν δῶρο 3 ρούβλια στόν καθένα. Ἔπειτα ἡ διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου συμφώνησε νά περιλάβει τήν Πρωτομαγιά στόν κατάλογο τῶν ἑορτῶν, ἄν δέν θά ὑπάρξουν ἐμπόδια ἀπό τήν πλευρά τῆς κυβέρνησης» (σελ. 38 τοῦ ἀπολογισμοῦ). «Στή διάρκεια τῆς ἀπεργίας — διαβάζουμε στόν ἀπολογισμό — ἔγιναν πολλές φορές ἐπιθέσεις τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς νεοπροσληφθέντες, μέ τή βοήθεια τῶν ὁποίων τά ἐργοστάσια κατόρθωσαν νά ξαναρχίσουν ἐνμέρει τίς δουλιές».

Ἀπό τίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου τοῦ Νότου σημαντική εἶναι ἡ ἀπεργία τῶν 3.886 ἐργατῶν στά ναυπηγεῖα τοῦ Νικολάγεφ, πού προκάλεσε τήν ἀπώλεια 155.000 καί πλέον ἐργάσιμων μερῶν. Οἱ ἐργάτες διεκδικοῦσαν 8ωρη ἐργάσιμη μέρα, αὔξηση τοῦ μεροκάματου κατά 50 %, κατάργηση τῶν προστίμων καί ὅλων τῶν ὑπερωριῶν, καθιέρωση τοῦ θεσμοῦ τῶν αἱρετῶν ὑπευθύνων κτλ. Ἡ ἀπεργία κράτησε ὅλο τόν Ἰούνη. «Στά τέλη τοῦ Ἰούνη ἔγινε συμφωνία ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί στή διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου μέ ὅρους: νά ἐπιστρέψουν ὅλοι οἱ ἐργάτες στίς θέσεις τους, νά ἀναγνωρίσει ἡ διεύθυνση τό θεσμό τῶν ὑπευθύνων, νά ἀνοίξει ἑστιατόριο καί νά γίνει αὔξηση στά μεροκάματα κατά 18 %». Ἀνάμεσα στούς ἀπεργούς καί στούς ἀπεργοσπάστες ἔγιναν συγκρούσεις.

Ἡ ἀπεργία τῶν 2.000 ἐργατῶν τοῦ ἐργοστασίου κατασκευῆς ἀτμομηχανῶν πού ξέσπασε τό Νοέμβρη στό Χάρκοβο διακρίθηκε γιά τήν ἐξαιρετική ἐμμονή τῶν ἀπεργῶν στόν ἀγώνα. Τό ἐργοστάσιο εἶχε ἐπίγουσες κρατικές παραγγελίες καί ἔπαθε «μεγάλες ζημιές ἀπό τό σταμάτημα τῶν ἐργασιῶν».

Ἀπό τίς ἀπεργίες τῶν Οὐραλίων, πού *δέν* περιλήφθηκαν *καθόλου* στή στατιστική τοῦ Συνδέσμου βιομηχάνων, θά σημειώ-

σουμε τήν ἀπεργία στά ἐργοστάσια Σισέρτ. Οἱ ἐργάτες πέτυχαν αὔξηση τοῦ μεροκάματου. «Στό Ζλατοούστ στό κρατικό ἐργοστάσιο ὅπλων ἀφορμή γιά ἀπεργία ἀποτέλεσε ὁ θάνατος τριῶν ἐργατῶν πού τόν προκάλεσε ὁ ἀκρωτηριασμός τους ἀπό τίς μηχανές. Οἱ ἀπεργοί ἀπαίτησαν ἐγκατάσταση πρόφυλακτήρων, καθώς καί αὔξηση τοῦ μεροκάματου».

X

Ρίχνοντας μιά γενική ματιά στά πενιχρά στοιχεῖα τῆς στατιστικῆς τῶν ἀπεργιῶν πού σύνταξαν οἱ ἐργοστασιάρχες, δέν μπορεῖ κανείς νά μήν τονίσει τά παρακάτω.

Μιά στατιστική τῶν ἀπεργιῶν πού νά εἶναι πλήρης, ἀκριβής, καλοδουλεμένη καί νά ἐκδίδεται γρήγορα ἔχει γιά τούς ἐργάτες τεράστια σημασία καί θεωρητική καί πρακτική. Μιά τέτια στατιστική θά δόσει πολύτιμο ὑλικό καί γιά νά φωτιστεῖ ὅλος ὁ μεγάλος δρόμος τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος πρός τούς παγκόσμιους σκοπούς του καί γιά νά φωτιστοῦν τά πιό ἄμεσα καί ἐπείγοντα καθήκοντα τῆς πάλης.

Στά λίγο-πολύ δημοκρατικά καί ἐλεύθερα κράτη εἶναι δυνατή μιά ὑποφερτή κυβερνητική στατιστική. Στή χώρα μας δέν μποροῦμε νά μιλοῦμε γιά ἕνα τέτιο πράγμα. Ἡ στατιστική τῆς κυβέρνησής μας δέν εἶναι καλή, ἔχει κατακερματιστεῖ ἀνόητα ἀνάμεσα στίς διάφορες «ὑπηρεσίες», εἶναι ἀναξιόπιστη καί δημοσιεύεται ἀργά. Ἡ στατιστική τῶν βιομηχάνων δέν εἶναι πολύ καλύτερη καί εἶναι λιγότερο πλήρης, ἄν καί κυκλοφορεῖ κάποτε λίγο νωρίτερα ἀπό τή στατιστική τοῦ κοιμισμένου ὑπαλλήλου τῆς Ρωσίας.

Οἱ ἐργάτες πρέπει νά σκεφτοῦν γιά μιά *δική τους* ἐργατική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν. Οἱ δυσκολίες γιά τή δημιουργία μιᾶς τέτιας στατιστικῆς εἶναι φυσικά ἐξαιρετικά μεγάλες μέ τίς καθημερινές διώξεις τῶν ἐργατικῶν σωματείων καί τοῦ ἐργατικοῦ τύπου, πού γίνονται στή χώρα μας. Εἶναι ἀδύνατο νά ξεπεραστοῦν ἀμέσως αὐτές οἱ δυσκολίες. Μά οἱ ἐργάτες δέν συνήθισαν νά φοβοῦνται τίς διώξεις καί νά ὑποχωροῦν μπροστά στίς δυσκολίες.

Ἀκόμη καί μιά μερικότερη ἐργατική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν, δηλ. πού νά περιλαβαίνει ὁρισμένες περιοχές, ὁρισμένους κλάδους τῆς βιομηχανίας καί μικρά σχετικά χρονικά διαστήματα, θά ἔχει τεράστιο ὄφελος. Μιά τέτια στατιστική θά μάθει τούς ἐργάτες νά κάνουν τή δουλιά τους πιό ὁλοκληρωμένα καί καλύτερα καί θά τούς ἐπιτρέψει κάποτε νά συγκρίνουν τήν εἰκόνα

πού δίνουν οἱ βιομήχανοι, τήν εἰκόνα πού δίνουν οἱ ὑπάλληλοι μέ τήν εἰκόνα πού δίνουν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες.

Γι' αὐτό θά τελειώσουμε τήν ἀνάλυση τῆς στατιστικῆς τῶν βιομηχάνων, ἀπευθύνοντας στούς ἐργάτες τήν εὐχή νά δοκιμάσουν ξανά καί ξανά, παρ' ὅλα τά ἐμπόδια, νά κάνουν δική τους, ἐργατική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν. Δυό-τρεῖς συνειδητοί ἐργάτες μποροῦν νά κάνουν ἀκριβή περιγραφή κάθε ἀπεργίας, τοῦ χρόνου ἔναρξης καί λήξης της, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπεργῶν (κατά φύλο καί ἡλικία ἄν εἶναι δυνατό), τῶν αἰτίων τῆς ἀπεργίας καί τῶν ἀποτελεσμάτων της. Ἕνα ἀντίτυπο ἀπό μιά τέτια περιγραφή πρέπει νά πηγαίνει στή Διοίκηση τοῦ ἀντίστοιχου ἐργατικοῦ σωματείου (συνδικαλιστικοῦ ἤ ἄλλου, ἤ στή Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ συνδικαλιστικοῦ ὀργάνου), ἕνα ἄλλο ἀντίτυπο νά στέλνεται στό κεντρικό ὄργανο τοῦ ἐργατικοῦ τύπου, τέλος, ἕνα τρίτο ἀντίτυπο νά χρησιμεύει γιά τήν ἐνημέρωση τοῦ ἐργατικοῦ βουλευτῆ στήν Κρατική δούμα.

Καί ἡ στατιστική τῶν ἐργοστασιαρχῶν καί ἡ κυβερνητική στατιστική τῶν ἀπεργιῶν θά περιέχει *πάντα* ὄχι μόνο κενά, μά καί παραποιήσεις. Ἀκόμη καί στόν τύπο πού συμπαθεῖ τούς ἐργάτες συναντᾶς καμιά φορά τή φοβερά ἀνακριβή, παράλογη καί διαποτισμένη ἀπό ἀστικό πνεῦμα ἐκτίμηση τῶν ἀπεργιῶν, σάν ἐκδήλωση «παραφορᾶς» κτλ.

Μόνο οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες, ἀφοῦ καταπιαστοῦν μέ τή δουλιά αὐτή, θά βοηθήσουν — μέ τόν καιρό, ὕστερα ἀπό ἐντατική δουλιά καί ἐπίμονες προσπάθειες — νά γνωρίσουν οἱ ἴδιοι καλύτερα τό ἴδιο τους τό κίνημα καί νά ἐξασφαλίσουν ἔτσι σέ αὐτό μεγαλύτερες ἐπιτυχίες.

«Μεταλλίστ», τεύχ. 7, 8 καί 10·
24 τοῦ Αὐγούστου, 18 τοῦ Σεπτέμβρη
καί 25 τοῦ Ὀχτώβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰ λ ί ν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τοῦ περιοδικοῦ
«Μεταλλίστ»

Η ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΕΦΟΡΜΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ ἐργατικός τύπος ὑπογράμμισε καί ἔδοσε ἤδη τήν ἐκτίμησή του στό λόγο πού ἐκφώνησε ὁ κ. Σαλάζκιν στό Νίζνι Νόβγκοροντ ἀπό μέρους τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου ὅλης τῆς Ρωσίας, ὅπου, ἀπευθυνόμενος στόν πρωθυπουργό τόνισε τήν «ἐπιτακτική ἀνάγκη» ριζικῶν πολιτικῶν μεταρυθμίσεων. Ὡστόσο πρέπει νά σταθοῦμε ἀκόμη πάνω στό λόγο αὐτό γιά νά τονίσουμε δυό βασικά σημεῖα.

Πόσο γρήγορα ἄλλαξαν τούς ρόλους τους οἱ ἑνωμένοι εὐγενεῖς καί οἱ ἔμποροι ὅλης τῆς Ρωσίας! Πρίν τό 1905 στή διάρκεια σαράντα καί πάνω χρόνων οἱ εὐγενεῖς φιλελευθέριζαν καί ἔκαναν μέ σεβασμό ὑπόμνηση γιά ἕνα σύνταγμα, ἐνῶ οἱ ἔμποροι φαίνονταν περισσότερο ἱκανοποιημένοι καί λιγότερο ἀντιπολιτευόμενοι.

Ὕστερα ἀπό τό 1905 ἔχουμε τό ἀντίθετο φαινόμενο. Οἱ εὐγενεῖς ἔγιναν ἀρχιαντιδραστικοί. Εἶναι ἀπόλυτα ἱκανοποιημένοι μέ τό σύνταγμα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη καί ἄν ἐπιθυμοῦν τήν τροποποίησή του, θέλουν ἡ τροποποίηση αὐτή νά γίνει μόνο πρός τά δεξιά. Ἀντίθετα, οἱ ἔμποροι μετατράπηκαν σέ καθαρή φιλελεύθερη ἀντιπολίτευση.

Ἡ Ρωσία σάν νά «ἐξευρωπαΐστηκε» μονομιᾶς, δηλ. ἀπόκτησε τίς συνηθισμένες γιά τήν Εὐρώπη ἀμοιβαῖες σχέσεις τοῦ φεουδάρχη καί τοῦ ἀστοῦ. Ἐννοεῖται, πώς αὐτό μπόρεσε νά γίνει μόνο γιατί στή βάση τῶν πολιτικῶν ὁμάδων στή Ρωσία βρίσκονταν ἀπό καιρό πιά καθαρά καπιταλιστικές σχέσεις. Οἱ σχέσεις αὐτές ὡρίμαζαν ἀπό τό 1861 καί ὡρίμασαν γρήγορα καί οριστικά στή φωτιά τοῦ 1905. Ὅλα τά λόγια τῶν ναρόντνικων γιά κάποια βασική ἰδιομορφία τῆς Ρωσίας, οἱ διάφορες προσπάθειες ὑπερταξικῶν καί ἐξωταξικῶν συλλογισμῶν γιά μιά ρωσική πολιτική καί ρωσική οἰκονομία ἔχασαν ἀμέσως κάθε ἀξία, μετατράπηκαν σέ μιά ἀνιαρή, ἀνόητη, ἄχρηστη, γελοία παλιατσαρία.

Αὐτό εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά μπρός! Εἶναι ἀπαλλαγή ἀπό τήν ἐπιζήμια αὐταπάτη, ἀπαλλαγή ἀπό τίς παιδαριώδεις ἐλπίδες νά πετύχουμε χωρίς ταξική πάλη κάτι τό θετικό, τό σοβαρό. Ἐντά-

ξου στή μιά ή στήν ἄλλη τάξη, βοήθησε στή συνειδητοποίηση καί ἀνάπτυξη τῆς μιᾶς ή τῆς ἄλλης ταξικῆς πολιτικῆς, νά τό σκληρό, μά ὠφέλιμο μάθημα πού ἔδωσε μέ θετική μορφή τό 1905 καί ἐπιβεβαίωσε μέ ἀρνητική μορφή ἡ πείρα τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη.

Ἡ ἐξωταξική φλυαρία τῶν φιλελεύθερων διανοουμένων καί τῶν μικροαστῶν ναρόντνικων σαρώθηκε καί πετάχτηκε μακριά ἀπό τόν ἱστορικό δρόμο. Καί πολύ καλά πού σαρώθηκε. Ἦταν καιρός πιά!

Κοιτάξτε, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τό ρεφορμισμό τῶν φιλελεύθερων ἐμπόρων ὅλης τῆς Ρωσίας. Μιλᾶνε γιά «ἐπιτακτική ἀνάγκη μεταρυθμίσεων», πού ἔκανε λόγο τό μανιφέστο τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη. Εἶναι πασίγνωστο πώς τό μανιφέστο αὐτό κάνει λόγο γιά «ἀπαρασάλευτες ἀρχές τῆς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν», γιά τό «πραγματικά ἀπαραβίαστο τοῦ ἀτόμου», γιά «ἐλευθερία τῆς συνείδησης, τοῦ λόγου, τοῦ συνέρχεσθαι καί τοῦ συνεταιρίζεσθαι», ἔπειτα γιά «παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς ἀρχῆς τοῦ καθολικοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος».

Εἶναι φανερό πώς ἐδῶ ἔχουμε πραγματικά ἕναν κατάλογο ριζικῶν πολιτικῶν μεταρυθμίσεων. Εἶναι φανερό πώς ἡ ξεχωριστή πραγματοποίηση ἀκόμη καί μιᾶς ἀπό αὐτές τίς μεταρυθμίσεις θά σήμαινε πολύ μεγάλη ἀλλαγή πρός τό καλύτερο.

Καί νά πού *ὅλες* αὐτές τίς μεταρυθμίσεις τίς διεκδικεῖ *ὅλος* ὁ ἐμπορικός κόσμος τῆς Ρωσίας, ἡ πιό ἰσχυρή οἰκονομικά τάξη τῆς καπιταλιστικῆς Ρωσίας. Γιατί λοιπόν ἡ ἀπαίτηση αὐτή συναντᾶ πλήρη ἀδιαφορία, φαίνεται ἀσήμαντη σέ ὅλους, ἀρχίζοντας ἀπό τόν πρωθυπουργό, πού ἄκουσε, ἤπιε, ἔφαγε, ἀπάντησε, εὐχαρίστησε καί ἔφυγε καί φτάνοντας ὥς τόν ἔμπορο τῆς Μόσχας πού δήλωσε ὅτι τά λόγια τοῦ Σαλάζκιν εἶναι ὑπέροχα, μά δέν θά βγεῖ τίποτε ἀπό αὐτά;

Γιατί γίνεται αὐτό;

Ἐπειδή στή Ρωσία ἐπικρατεῖ ἡ ἰδιόμορφη ἐκείνη ἱστορική κατάσταση πού ἔχει ἐκλείψει ἀπό καιρό στά μεγάλα κράτη τῆς Εὐρώπης (μά πού στόν καιρό της ὑπῆρχε σέ καθένα ἀπό αὐτά), ὅπου ὁ ρεφορμισμός εἶναι πολύ στενοκέφαλος, γελοῖος, ἀνίσχυρος καί γι' αὐτό ἀποκρουστικός. Δέν χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἡ πραγματοποίηση ὁποιασδήποτε ἀπό τίς μεταρυθμίσεις πού διεκδικοῦν οἱ ἔμποροι — καί ἡ ἐλευθερία τῆς συνείδησης καί ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἤ ἄλλη ἐλευθερία — θά σήμαινε μιά πολύ μεγάλη ἀλλαγή πρός τό καλύτερο. Κάθε πρωτοπόρα τάξη, — ἀνάμεσά τους καί στήν πρώτη σειρά ἡ ἐργατική τάξη, — θά

πιανόταν καί μέ τά δυό της τά χέρια καί ἀπό τήν παραμικρή δυνατότητα πραγματοποίησης μιᾶς ὁποιασδήποτε ἀλλαγῆς πρός τό καλύτερο μέ μεταρυθμίσεις.

Τήν ἁπλή αὐτή ἀλήθεια δέν μποροῦν μέ κανένα τρόπο νά τήν καταλάβουν οἱ ὀπορτουνιστές πού ἐξυμνοῦν τίς πάνσοφες «μερικές διεκδικήσεις» τους, ἄν καί τό παράδειγμα τῶν ἐργατῶν πού γαντζώθηκαν πολύ καλά ἀπό τή «μερική» (μά πραγματική) μεταρύθμιση τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, θά ἔπρεπε νά διδάξει τούς πάντες.

Μά αὐτό ἀκριβῶς εἶναι τό ζήτημα, ὅτι στό ρεφορμισμό τῶν φιλελευθέρων σχετικά μέ τίς πολιτικές μεταρυθμίσεις δέν ὑπάρχει τίποτε τό «*πραγματικό*». Μέ ἄλλα λόγια: ὅλοι ξέρουν θαυμάσια καί οἱ ἔμποροι καί οἱ ὀχτωβριστές μέ τούς καντέτους, πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία στή Δούμα, πώς δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει κανένας ρεφορμιστικός δρόμος, ἔστω καί γιά μιά ἀπό τίς μεταρυθμίσεις πού ζητᾶ ὁ Σαλάζκιν. Αὐτό τό ξέρουν ὅλοι, τό καταλαβαίνουν καί τό νιώθουν.

Σέ αὐτή τήν ἁπλή ὑπόδειξη, ὅτι δέν ὑπάρχει κανένας ρεφορμιστικός δρόμος, περιέχεται πολύ περισσότερο ἱστορικός ρεαλισμός, ἱστορική πραγματικότητα καί ἀποτελεσματικότητα, παρά στήν ἐντυπωσιακή, παραφουσκωμένη καί πομπώδη φλυαρία γιά κάθε λογῆς μεταρυθμίσεις. Ὅποιος ξέρει καλά ὅτι δέν ὑπάρχει ρεφορμιστικός δρόμος καί τό λέει αὐτό καί στούς ἄλλους, αὐτός κάνει *στήν πράξη* χίλιες φορές περισσότερα γιά τή χρησιμοποίηση καί τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καί κάθε ἄλλης «δυνατότητας» μέ σκοπό τήν ἀνάπτυξη τῆς δημοκρατίας, ἀπό τούς φαφλατάδες τῶν μεταρυθμίσεων πού οἱ ἴδιοι δέν πιστεύουν στά λόγια τους.

Γιά τή σημερινή Ρωσία εἶναι *πολύ* σωστή ἡ ἀλήθεια, πού τήν ἐπιβεβαίωσε ἑκατοντάδες φορές ἡ παγκόσμια ἱστορία, ὅτι δηλαδή μεταρυθμίσεις μποροῦν νά γίνουν μόνο σάν δευτερεῦον ἀποτέλεσμα ἑνός κινήματος, τελείως ἀπαλλαγμένου ἀπό κάθε στενότητα τοῦ ρεφορμισμοῦ. Γι' αὐτό εἶναι τόσο νεκρός ὁ φιλελεύθερος ρεφορμισμός. Γι' αὐτό εἶναι τόσο μεγάλη ἡ περιφρόνηση τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου καί τῆς ἐργατικῆς τάξης πρός τό ρεφορμισμό.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21, 27 τοῦ Αὐγούστου 1913
«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 3, 28 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα» πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ»

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ ΣΤΟ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

Σέ ἕνα νομικό περιοδικό [116] δημοσιεύτηκαν στατιστικά στοιχεῖα γιά ἀδικήματα κατά τῆς ἀσφάλειας τοῦ κράτους πού διαπράχθηκαν στή Ρωσία. Τά στοιχεῖα αὐτά εἶναι πολύ διδακτικά: δίνουν συγκεκριμένο ὑλικό γιά τό ζήτημα τοῦ ρόλου τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων καί τῶν τάξεων στό ἀπελευθερωτικό κίνημα σέ διάφορες ἱστορικές περιόδους.

Δυστυχῶς τά στοιχεῖα δέν εἶναι πλήρη. Ἀναφέρονται μονάχα στίς περιόδους: 1827-1846 (περίοδος τῆς δουλοπαροικίας)· 1884-1890 (περίοδος τοῦ κινήματος τῶν «ραζνοτσίντσι»· μίγμα ἀστικο φιλελεύθερου καί φιλελευθεροναρόντνικου κινήματος)· τέλος, στήν ἄμεσα προεπαναστατική (1901-1903) καί ἐπαναστατική (1905-1908) περίοδο, δηλ. στήν περίοδο τοῦ ἀστικοδημοκρατικοῦ καί τοῦ προλεταριακοῦ κινήματος.

Γιά τό ρόλο τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων δίνονται τά παρακάτω στοιχεῖα. Στά 100 πρόσωπα πού κατηγορήθηκαν γιά ἀδικήματα κατά τῆς ἀσφάλειας τοῦ κράτους ἦταν:

Περίοδοι	Εὐγενεῖς	Μικροαστοί καί ἀγρότες	Κλῆρος	Ἔμποροι
1827-1846	76	23	;	;
1884-1890	30,6	46,6	6,4	12,1
1901-1903	10,7	80,9	1,6	4,1
1905-1908	9,1	87,7	;	;

Ἀπό δῶ φαίνεται καθαρά πόσο γοργά δημοκρατικοποιοῦνταν τό ἀπελευθερωτικό κίνημα στό 19ο αἰώνα καί πόσο ἀπότομα ἄλλαζε ἡ ταξική σύνθεσή του. Στήν περίοδο τῆς δουλοπαροικίας (1827-1846) ἔχουμε πλήρη ὑπεροχή τῶν εὐγενῶν. Εἶναι ἡ περίοδος ἀπό τούς δεκεμβριστές ὥς τόν Χέρτσεν. Ἡ δουλοπαροικιακή Ρωσία εἶναι ἐξουθενωμένη καί ἀδρανής. Διαμαρτύ-

ρεται μιά ἀσήμαντη μειοψηφία εὐγενῶν πού εἶναι ἀνίσχυροι, γιατί δέν στηρίζονται στό λαό. Μά οἱ καλύτεροι ἐκπρόσωποι τῶν εὐγενῶν βοήθησαν *νά ξυπνήσει* ὁ λαός.

Στήν περίοδο τοῦ κινήματος τῶν ραζνοτσίντσι, τή λεγόμενη καί ἀστικοφιλελεύθερη περίοδο (1884-1890), οἱ εὐγενεῖς ἀποτελοῦν πιά μειοψηφία ἀνάμεσα στούς ἀγωνιστές τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος. Ἄν ὅμως προσθέσουμε σ' αὐτούς τόν κλῆρο καί τούς ἐμπόρους, θά ἔχουμε 49%, δηλ. *σχεδόν τούς μισούς*. Τό κίνημα παραμένει ἀκόμη κατά τό μισό κίνημα τῶν προνομιούχων τάξεων: τῶν εὐγενῶν καί τῶν κορυφῶν τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ ἀδυναμία τοῦ κινήματος, παρά τόν ἡρωισμό μερικῶν ξεχωριστῶν ἀτόμων.

Ἡ τρίτη (1901-1903) καί ἡ τέταρτη (1905-1908) περίοδοι εἶναι περίοδοι τῆς ἀγροτικῆς καί τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας. Ὁ ρόλος τῶν εὐγενῶν εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντος. Οἱ μικροαστοί, οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες καλύπτουν τά $^{8}/_{10}$ πρίν τήν ἐπανάσταση καί τά $^{9}/_{10}$ στή διάρκεια τῆς ἐπανάστασης. Ξύπνησαν οἱ μάζες. Ἀπό δῶ βγαίνουν δυό συμπεράσματα: 1) ἡ δυνατότητα νά ἐπιτευχθεῖ κάτι τό σοβαρό καί 2) τό μίσος τῶν φιλελευθέρων πρός τό κίνημα (ἐμφάνιση τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ φιλελευθερισμοῦ).

Ἀκόμη πιό ἐνδιαφέροντα εἶναι τά στοιχεῖα σχετικά μέ τά ἐπαγγέλματα, στοιχεῖα πού ὑπάρχουν μόνο γιά τίς τρεῖς τελευταῖες περιόδους. Ἀπό τά 100 πρόσωπα πού ἔπαιρναν μέρος στό ἀπελευθερωτικό κίνημα (καί κατηγορήθηκαν γιά ἀδικήματα κατά τῆς ἀσφάλειας τοῦ κράτους) ἀσχολοῦνταν:

Περίοδοι	Μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία	Μέ τή βιομηχανία καί τό ἐμπόριο	Μέ ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα καί σπουδαστές	Μέ ἀκαθόριστο ἐπάγγελμα καί χωρίς ἐπάγγελμα
1884-1890	7,1	15,1	53,3	19,9
1901-1903	9,0	46,1	28,7	8,0
1905-1908	24,2	47,4	22,9	5,5

Οἱ ἀριθμοί αὐτοί εἶναι ἐξαιρετικά διδακτικοί. Φαίνεται ἀμέσως ὁ ρόλος τῶν ραζνοτσίντσι στήν περίοδο τῶν ναρόντνικων καί τῶν ναροντοβόλτσι (1884-1890): *ἡ πλειοψηφία* τῶν ἀγωνιστῶν εἶναι σπουδαστές καί ἄνθρωποι μέ ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα (τά 53,3 %). Μίγμα ἀστικοφιλελεύθερου καί φιλελευθεροναρόντνικου κινήματος, στό ὁποῖο ἐξέχοντα ρόλο ἔπαιζαν οἱ σπουδαστές καί οἱ διανοούμενοι, νά ἡ ταξική οὐσία τῶν τοτινῶν κομμάτων καί τοῦ τοτινοῦ κινήματος. Οἱ ἀγρότες («ἀγροτική οἰκονομία») καί οἱ βιομηχανικοί ἐργάτες («βιομηχανία καί ἐμπόριο») ἀποτελοῦν μιά μικρή μειοψηφία (7 καί 15 %). Τά λεγόμενα

ἀποταξικοποιημένα ἄτομα, πού ἐγκατάλειψαν δηλαδή τήν τάξη τους, πού ἔμειναν χωρίς σύνδεση μέ μιά ὁρισμένη τάξη, ἀποτελοῦν τό *ἕνα πέμπτο* (19,9 %), εἶναι περισσότεροι δηλ. ἀπό τούς ἀγρότες, περισσότεροι ἀπό τούς ἐργάτες!

Νά ἀπό ποῦ προέρχονται οἱ ἰδιομορφίες τοῦ κινήματος, τό μεγαλεῖο τοῦ ἡρωισμοῦ καί ἡ ἀδυναμία του.

Ἔρχεται ἡ προεπαναστατική περίοδος (1901-1903). Τόν πρῶτο ρόλο τόν παίζει ὁ ἐργάτης τῆς πόλης («βιομηχανία καί ἐμπόριο»). Ἐνῶ εἶναι μειοψηφία τοῦ λαοῦ, δίνει *σχεδόν τούς μισούς* (τά 46,1 %) ἀγωνιστές. Ἡ διανόηση καί οἱ σπουδαστές πέρασαν *πιά* σέ δεύτερη μοίρα (παρά τούς μύθους τῶν φιλελευθέρων καί τῶν λικβινταριστῶν σχετικά μέ τό ἐργατικό κόμμα). Ὁ ρόλος τῶν ἀγροτῶν εἶναι μηδαμινός (τά 9 % ἀπό τήν «ἀγροτική οἰκονομία»), μά μεγαλώνει.

Τελευταία περίοδος, 1905-1908. Ὁ ρόλος τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων μεγάλωσε· ἀπό τά 46,1 % ἔφτασε στά 47,4 %. Οἱ ἐργάτες ξύπνησαν κιόλας τή μάζα τῆς ἀγροτιᾶς πού αὔξησε τό ποσοστό τῆς συμμετοχῆς της στό κίνημα περισσότερο ἀπό ὅλες τίς ἄλλες τάξεις: ἀπό τά 9 % ἔφτασε στά 24,2 %, δηλ. *σχεδόν στό τριπλάσιο*. Ἡ ἀγροτιά ξεπέρασε πιά τούς φιλελεύθερους διανοούμενους καί τούς σπουδαστές (22,9 %). Ὁ ρόλος τῶν ἀποταξικοποιημένων, πού ἐγκατάλειψαν τήν τάξη τους, εἶναι ἐντελῶς μηδαμινός (5,5 %). Ὁ κακοήθης-συκοφαντικός χαρακτήρας τῆς φιλελεύθερης θεωρίας σχετικά μέ τή «διανοουμενίστικη» οὐσία τῆς ἐπανάστασής μας φαίνεται ἐδῶ πεντακάθαρα.

Τό προλεταριάτο καί ἡ ἀστική δημοκρατία (ἡ ἀγροτιά), νά ποιοί ἀποτελοῦν τήν κοινωνική δύναμη τοῦ κινήματος. Μά ἡ ἀγροτιά, ἀποτελώντας τήν τεράστια πλειοψηφία σέ σχέση μέ τούς ἐργάτες καί τούς κατοίκους τῶν πόλεων, βρίσκεται πολύ πίσω, δίνοντας συνολικά τό *ἕνα τέταρτο* (τά 24,2%) τῶν ἀγωνιστῶν, γιατί δέν ἔχει ξυπνήσει ἀκόμη γιά καλά.

Τελειώνοντας, δέν μᾶς μένει παρά νά ἐξυμνήσουμε τήν ἀγροτική πολιτική τῆς 3 τοῦ Ἰούνη (τοῦ Στολίπιν) πού μέ μεγάλη ἐπιτυχία, γρήγορα καί δραστήρια ξυπνάει καί τούς ὑπόλοιπους...

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 22,
28 τοῦ Αὐγούστου 1913
«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 4,
29 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα», πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ»

Ο ΤΑΞΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΟ ΔΟΥΒΛΙΝΟ

Στό Δουβλίνο, τήν πρωτεύουσα τῆς Ἰρλανδίας, πόλη μέ μισό ἑκατομμύριο πληθυσμό καί ὄχι καί τόσο βιομηχανική, ἡ ταξική πάλη πού διαποτίζει ὁλόκληρη τή ζωή κάθε καπιταλιστικῆς κοινωνίας ὀξύνθηκε καί πῆρε χαρακτήρα ταξικοῦ πολέμου. Ἡ ἀστυνομία κυριολεκτικά μαίνεται. Μεθυσμένοι ἀστυνομικοί δέρνουν φιλήσυχους ἐργάτες, εἰσορμοῦν στά σπίτια, βασανίζουν γέρους, γυναῖκες καί παιδιά. Ἑκατοντάδες τραυματίες (πάνω ἀπό 400) καί *δυό νεκροί* ἐργάτες, νά τά θύματα αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Ὅλοι οἱ ἐπιφανεῖς ἐργατικοί ἡγέτες πιάστηκαν. Κλείνουν στή φυλακή καθέναν πού θά ἐκφωνήσει ἀκόμη καί τόν πιό ἤρεμο λόγο. Ἡ πόλη μοιάζει μέ πολεμικό πεδίο.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Πῶς μπόρεσε νά ἀνάψει ἕνας τέτιος πόλεμος σ' ἕνα φιλήσυχο, ἀναπτυγμένο, πολιτισμένο κι' ἐλεύθερο κράτος;

Ἡ Ἰρλανδία μοιάζει μέ ἀγγλική Πολωνία, τύπου περισσότερο Γαλικίας παρά Βαρσοβίας, Λόντζ ἤ Ντόμπροβσκ. Ἡ ἐθνική καταπίεση καί ἡ ἀντίδραση τοῦ καθολικισμοῦ μετάτρεψαν τούς προλετάριους τῆς ἄτυχης αὐτῆς χώρας σέ ζητιάνους, τούς ἀγρότες σέ καθυστερημένους, ἀγράμματους καί ἠλίθιους σκλάβους τῆς παπαδοσύνης, τήν ἀστική τάξη σέ καλυμμένη μέ ἐθνικιστική φρασεολογία φάλαγγα τῶν καπιταλιστῶν, τυράννων τῶν ἐργατῶν· τέλος τή διοίκηση τοῦ κράτους σέ συμμορία πού συνήθισε νά ἀσκεῖ κάθε λογῆς βία.

Τώρα οἱ ἰρλανδοί ἐθνικιστές (δηλ. οἱ ἰρλανδοί ἀστοί) νίκησαν: ἐξαγοράζουν τή γῆ τους ἀπό τούς ἄγγλους τσιφλικάδες (τούς λέντ-λόρντ)· ἀπόκτησαν ἐθνική *αὐτοδιοίκηση* (τό περίφημο χόουμρουλ [117], γιά τό ὁποῖο ἔγινε ὁ τόσο μακρόχρονος καί ἐπίμονος ἀγώνας τῆς Ἰρλανδίας ἐνάντια στήν Ἀγγλία)· θά διευθύνουν ἐλεύθερα τή χώρα «τους» μαζί μέ τούς «δικούς τους», τούς ἰρλανδούς παπάδες.

Καί νά, αὐτή ἡ ἐθνικιστική ἰρλανδική ἀστική τάξη γιορτάζει τήν «ἐθνική» της νίκη, τήν «κρατική» της ὡριμότητα, κηρύσσοντας ἕναν πόλεμο ζωῆς ἤ θανάτου ἐνάντια στό ἰρλανδικό ἐργατικό κίνημα.

Στό Δουβλίνο ὑπάρχει ἄγγλος τοποτηρητής. Ἡ ἐξουσία του ὅμως στήν πραγματικότητα ὑποχωρεῖ ἀπέναντι στήν ἐξουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν καπιταλιστῶν τοῦ Δουβλίνου, κάποιου Μέρφι (Murphy), ἐκδότη τῆς ἐφημερίδας «Independeni» («Ἀνεξάρτητος» — μή γελᾶτε!) [118], κυριότερου μετόχου καί διευθυντῆ τῆς Ἠλεκτρικῆς ἑταιρίας μεταφορῶν τῆς πόλης καί συνεταίρου πολλῶν καπιταλιστικῶν ἐπιχειρήσεων στό Δουβλίνο. Ὁ Μέρφι δήλωσε — ἐξονόματος, φυσικά, ὅλων τῶν ἰρλανδῶν καπιταλιστῶν — ὅτι εἶναι ἕτοιμος νά ξοδέψει 750 χιλιάδες λίρες στερλίνες (περίπου 7 ἑκατομμύρια ρούβλια) γιά τή διάλυση τῶν ἰρλανδικῶν ἐργατικῶν συνδικάτων.

Στό μεταξύ τά συνδικάτα αὐτά ἄρχισαν νά ἀναπτύσσονται θαυμάσια. Τό σκυλολόι τῶν ἰρλανδῶν ἀστῶν πού πανηγυρίζει τήν «ἐθνική» του νίκη παρακολουθεῖ στενά τό ἰρλανδικό προλεταριάτο πού ξυπνᾶ καί ἀποκτᾶ ταξική αὐτεπίγνωση. Τό προλεταριάτο βρῆκε στό πρόσωπο τοῦ συντρόφου Λάρκιν (Larkin) τόν ἄξιο ἀρχηγό του, γραμματέα τοῦ συνδικάτου τῶν ἰρλανδῶν ἐργατῶν μεταφορᾶς. Ὁ Λάρκιν προικισμένος μέ ἕνα ἐξαιρετικό ρητορικό ταλέντο, ἄνθρωπος μέ σφύζουσα ἰρλανδική δραστηριότητα, ἔκανε θαύματα ἀνάμεσα στούς ἀνεκπαίδευτους ἐργάτες, τή μάζα αὐτή τοῦ βρετανικοῦ προλεταριάτου, πού τόσο συχνά στήν Ἀγγλία τή χωρίζει ἀπό τούς πρωτοπόρους ἐργάτες τό καταραμένο μικροαστικό, φιλελεύθερο, ἀριστοκρατικό πνεῦμα τοῦ ἄγγλου «ἐκπαιδευμένου» (skilled) ἐργάτη.

Ἕνας καινούργιος ἀέρας φύσηξε στά ἰρλανδικά ἐργατικά συνδικάτα. Οἱ ἀνεκπαίδευτες μάζες προκάλεσαν μιά πρωτοφανέρωτη ἀναζωογόνηση στά συνδικάτα. Ἄρχισαν νά ὀργανώνονται ἀκόμη καί οἱ γυναῖκες, φαινόμενο ἄγνωστο ὥς τότε στήν καθολική Ἰρλανδία. Τό Δουβλίνο ὑποσχόταν νά γίνει μιά πρωτοπόρα, ἀπό ἄποψη ἐργατικῆς ὀργάνωσης, πόλη σ' ὁλόκληρη τή Μεγάλη Βρετανία. Ἡ χώρα γιά τήν ὁποία ἦταν χαρακτηριστικοί οἱ τύποι τοῦ στρουμπουλοῦ, καλοθρεμμένου καθολικοῦ παπᾶ καί τοῦ φτωχοῦ, τοῦ πεινασμένου, τοῦ ρακένδυτου ἐργάτη, πού καί τήν Κυριακή ἀκόμη εἶναι μέ τά κουρέλια, γιατί δέν ἔχει μέ τί νά ἀγοράσει ἕνα γιορτινό ροῦχο, αὐτή ἡ χώρα, πού τή συνθλίβει διπλή καί τριπλή ἐθνική καταπίεση, ἄρχισε νά μετατρέπεται σέ χώρα μέ ὀργανωμένη τή στρατιά τοῦ προλεταριάτου.

῾Ο Μέρφι κήρυξε σταυροφορία τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στόν Λάρκιν καί στό «λαρκινισμό». Γιά νά κάνουν ἀρχή, ἀπολύουν 200 τροχιοδρομικούς, μέ σκοπό νά προκαλέσουν ἀπεργία κατά τή διάρκεια μιᾶς ἔκθεσης καί ἔτσι *νά συκοφαντήσουν* ὅλον τόν ἀγώνα. Τό συνδικάτο τῶν ἐργατῶν μεταφορᾶς κηρύσσει ἀπεργία, ἀπαιτώντας τήν ἐπαναπρόσληψη τῶν ἀπολυθέντων. ῾Ο Μέρφι ὀργανώνει λοκάουτ ἐνάντια στούς ἐργάτες. Οἱ ἐργάτες ἀπαντοῦν μέ ἀπεργίες. ῾Ο πόλεμος εἶναι ὁλομέτωπος. Τά πάθη ἀνάβουν.

῾Ο Λάρκιν — πού ἄς σημειωθεῖ ὅτι εἶναι ἐγγονός τοῦ ξακουστοῦ Λάρκιν πού ἐκτελέστηκε τό 1867 γιά συμμετοχή στό ἀπελευθερωτικό ἰρλανδικό κίνημα — βγάζει φλογερούς λόγους στίς συγκεντρώσεις. Στούς λόγους του λέει ἀκόμη πώς τό κόμμα τῶν ἄγγλων ἀστῶν ἐχθρῶν τοῦ ἰρλανδικοῦ «χόουμρουλ» καλεῖ ἐλεύθερα νά ὀργανωθεῖ ἀντίσταση κατά τῆς κυβέρνησης, ἀπειλεῖ μέ ἐπανάσταση, ὀργανώνει ἔνοπλη ἀντίσταση ἐνάντια στό χόουμρουλ, πλημμυρίζει τή χώρα μέ ἐπαναστατικές προκηρύξεις καί ὅλα αὐτά τά κάνει ἐντελῶς ἀτιμώρητα.

Μά ὅ,τι ἐπιτρέπεται στούς ἀντιδραστικούς, στούς *ἄγγλους* σωβινιστές, στόν Κάρσον, τόν Λόντοντερι, τόν Μπόναρ Λόου (στούς ἄγγλους Πουρισκέβιτς, τούς ἐθνικιστές πού κατασυκοφαντοῦν τήν ᾿Ιρλανδία), δέν ἐπιτρέπεται σ᾿ ἕναν προλετάριο-σοσιαλιστή. Τόν Λάρκιν τόν συλλαμβάνουν. ᾿Απαγορεύουν τήν ἐργατική συγκέντρωση.

῾Η ᾿Ιρλανδία ὅμως δέν εἶναι Ρωσία. ῾Η ἀπόπειρα κατά τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνέρχεσθαι προκαλεῖ θύελλα διαμαρτυριῶν. *᾿Αναγκάζονται* νά παραπέμψουν τόν Λάρκιν στό δικαστήριο. Μά στό δικαστήριο ὁ Λάρκιν μετατρέπεται σέ κατήγορο καί στήν οὐσία καθίζει στό σκαμνί τοῦ κατηγορουμένου τόν ἴδιο τόν Μέρφι. Μέ τή διασταυρούμενη ἐξέταση τῶν μαρτύρων, ὁ Λάρκιν ἀποδείχνει ὅτι τήν παραμονή τῆς σύλληψής του ὁ Μέρφι εἶχε διεξοδική συνομιλία μέ τόν τοποτηρητή. ῾Ο Λάρκιν δηλώνει πώς ἡ ἀστυνομία πληρώνεται ἀπό τόν Μέρφι καί κανείς δέν τολμάει νά διαψεύσει τόν Λάρκιν.

Τόν Λάρκιν τόν ἀπολύουν μέ ἐγγύηση (τίς πολιτικές ἐλευθερίες δέν μποροῦν νά τίς καταργήσουν ἀμέσως). ῾Ο Λάρκιν δηλώνει ὅτι θά πάρει ὁπωσδήποτε μέρος στή συγκέντρωση. Καί πραγματικά ἔρχεται μεταμφιεσμένος καί ἀρχίζει νά μιλάει στό πλῆθος. ῾Η ἀστυνομία τόν ἀναγνωρίζει, τόν συλλαμβάνει καί τόν χτυπάει. ᾿Αρχίζει ἡ διήμερη δικτατορία τοῦ ἀστυνομικοῦ βούρδουλα, ὁ ξυλοδαρμός τοῦ πλήθους, τά βασανιστήρια τῶν

γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν. Ἡ ἀστυνομία εἰσορμᾶ στά σπίτια τῶν ἐργατῶν. Τόν ἐργάτη *Νόλαν*, μέλος τοῦ συνδικάτου μεταφορῶν, τόν ἔδειραν μέχρι θανάτου. Ἄλλος πέθανε ἀπό τά τραύματα.

Τήν Πέμπτη, 4 τοῦ Σεπτέμβρη (22 τοῦ Αὐγούστου μέ τό π.ἡμ.), ἔθαψαν τόν Νόλαν. Οἱ προλετάριοι τοῦ Δουβλίνου τοῦ ἔκαναν κηδεία, ὅπου πῆραν μέρος 50.000 ἄτομα, συνοδεύοντας τή σορό τοῦ συντρόφου τους. Τά ἀστυνομικά θηρία κρύφτηκαν, μή τολμώντας νά ἐρεθίσουν τό πλῆθος, καί ἡ τάξη ἦταν ὑποδειγματική. «Αὐτή ἦταν μιά πιό ἐπιβλητική διαδήλωση καί ἀπό τήν κηδεία τοῦ Πάρνελ» (τοῦ περίφημου ἀρχηγοῦ τῶν ἰρλανδῶν ἐθνικιστῶν), ἔλεγε σέ ἕνα γερμανό ἀνταποκριτή ἕνας γέρος ἰρλανδός.

Τά γεγονότα τοῦ Δουβλίνου θά ἀποτελέσουν σημεῖο στροφῆς στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καί τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν Ἰρλανδία. Ὁ Μέρφι ἀπειλοῦσε νά διαλύσει τά ἰρλανδικά ἐργατικά συνδικάτα. Μά διάλυσε μόνο τά τελευταῖα ὑπολείμματα τῆς ἐπιροῆς τῆς ἐθνικιστικῆς ἰρλανδικῆς ἀστικῆς τάξης πάνω στό προλεταριάτο τῆς Ἰρλανδίας. Βοήθησε νά σφυρηλατηθεῖ ἕνα ἀνεξάρτητο, ξένο πρός τίς ἐθνικιστικές προλήψεις καί ἐπαναστατικό ἐργατικό κίνημα στήν Ἰρλανδία.

Αὐτό φάνηκε ἀμέσως στό συνέδριο τῶν συνδικάτων (τρέιντγιούνιον) πού ἄρχισε τίς ἐργασίες του τή 1 τοῦ Σεπτέμβρη (19 τοῦ Αὐγούστου μέ τό π.ἡμ.) στό Μάντσεστερ. Τά γεγονότα τοῦ Δουβλίνου φλόγισαν τούς ἀντιπροσώπους — παρά τήν ἀντίσταση τῶν ὀπορτουνιστῶν-συνδικαλιστῶν μέ τό μικροαστικό τους πνεῦμα καί τή λατρεία τους στίς κρατικές ἀρχές. Τήν ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τοῦ Δουβλίνου τήν ὑποδέχτηκαν μέ ἐπευφημίες. Ὁ ἀντιπρόσωπος Πάρτριτς, πρόεδρος τοῦ τμήματος τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν μετάλλου τοῦ Δουβλίνου, μίλησε γιά τίς ἐξοργιστικές βιαιότητες τῆς ἀστυνομίας στό Δουβλίνο. Μιά κοπέλα-ἐργάτρια εἶχε πέσει νά κοιμηθεῖ, ὅταν μέσα στό σπίτι ὅρμησε ἡ ἀστυνομία. Ἡ κοπέλα κρύφτηκε στό ἀποχωρητήριο. Τήν ἔβγαλαν ἔξω, τραβώντας την ἀπό τά μαλλιά. Οἱ ἀστυνομικοί ἦταν πιωμένοι. Αὐτοί οἱ «ἄνθρωποι» (σέ εἰσαγωγικά) κακοποιοῦσαν πέντε καί δέκα χρονῶν παιδιά!

Συνέλαβαν τόν Πάρτριτς δυό φορές γιά τούς λόγους πού ἐκφώνησε καί τούς ὁποίους ὁ ἴδιος δικαστής τούς χαρακτήρισε ἤπιους. Εἶμαι βέβαιος, — εἶπε ὁ Πάρτριτς — πώς θά μέ συλλάβουν, ἄν πῶ τώρα δημόσια τό «Πάτερ ἡμῶν».

Τό συνέδριο τοῦ Μάντσεστερ ἔστειλε ἀντιπροσωπεία του στό Δουβλίνο. Ἡ ντόπια ἀστική τάξη ἁρπάχτηκε πάλι ἀπό τό ἐθνικιστικό ὅπλο (ἀκριβῶς ὅπως οἱ ἀστοί ἐθνικιστές μας στήν

Πολωνία, ἤ στήν Οὐκρανία, ἤ ἀνάμεσα στούς ἑβραίους!) — «οἱ ἄγγλοι», λέει, «δέν ἔχουν καμιά δουλιά στήν ἰρλανδική γῆ»! Μά οἱ ἰρλανδοί ἐθνικιστές ἔχασαν πιά τήν ἐπιρροή τους πάνω στούς ἐργάτες *εὐτυχῶς* *.

Στό συνέδριο τοῦ Μάντσεστερ ἀντήχησαν λόγοι πού εἶχαν πολύ καιρό νά ἀκουστοῦν. Πρότειναν νά μεταφερθεῖ ὁλόκληρο τό συνέδριο στό Δουβλίνο καί νά ὀργανωθεῖ γενική ἀπεργία σέ ὁλόκληρη τήν Ἀγγλία. Ὁ Σμάιλλυ, πρόεδρος τοῦ συνδικάτου τῶν ἐργατῶν ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας, δήλωσε ὅτι μέ τίς μεθόδους τοῦ Δουβλίνου θά ἀναγκάσουν ὅλους τούς ἄγγλους ἐργάτες νά τραβήξουν στήν ἐπανάσταση καί ὅτι οἱ ἐργάτες εἶναι ἱκανοί νά μάθουν νά χειρίζονται καλά τό ὅπλο.

Ἡ ἀγγλική ἐργατική μάζα ἀργά, μά σταθερά περνάει σ' ἕνα νέο δρόμο: ἀπό τήν ὑπεράσπιση τῶν μικροπρονομίων τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας στό μεγάλο ἡρωικό ἀγώνα τῆς ἴδιας τῆς μάζας γιά μιά καινούργια ὀργάνωση τῆς κοινωνίας. Καί, ἀκολουθώντας αὐτό τό δρόμο τό ἀγγλικό προλεταριάτο, μέ τή δραστηριότητα καί τό ὀργανωτικό του πνεῦμα, θά πραγματοποιήσει τό σοσιαλισμό πιό γρήγορα καί πιό στέρεα ἀπό ὁπουδήποτε ἀλλοῦ.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 23, 29 τοῦ Αὐγούστου 1913
«Νάς Πούτς», ἀρ. φύλ. 5, 30 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα»

---

* Ἀπό τήν πλευρά τῶν ἰρλανδῶν ἐθνικιστῶν διατυπώνονται κιόλας φόβοι ὅτι ὁ Λάρκιν ὀργανώνει ἀνεξάρτητο ἰρλανδικό ἐργατικό κόμμα, πού θά πρέπει νά τό ὑπολογίζουν στήν πρώτη ἰρλανδική ἐθνική βουλή.

ΝΕΑ ΜΕΤΡΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ «ΜΕΤΑΡΥΘΜΙΣΗΣ»

Ἡ κυβέρνηση ἐπεξεργάστηκε ἕνα νέο νομοσχέδιο σχετικά μέ τή γαιοκτησία τῶν ἀγροτῶν. Σκοπεύουν μέ ἐπείγοντα μέτρα «νά περιορίσουν τόν τεμαχισμό» τῶν χοῦτορ καί τῶν ὄτρουμπ. Οἱ τσιφλικάδες θέλουν «νά ὑπερασπίσουν τή μικρή γαιοκτησία» ἀπό τό διασκορπισμό, τήν ἀποσύνθεση καί τόν κατακερματισμό. Ἡ οὐσία τοῦ νόμου βρίσκεται στό ὅτι ἀπαγορεύει τόν τεμαχισμό τῶν *μεσαίων* κλήρων — τῶν χοῦτορ καί τῶν ὄτρουμπ. Καί κατά τήν πώληση καί κατά τήν κληρονομική μεταβίβαση οἱ κλῆροι αὐτοί πρέπει νά παραμείνουν στά χέρια ἑνός μόνο ἰδιοκτήτη. Οἱ ὑπόλοιποι συγκληρονόμοι παίρνουν τήν «ἐξόφλησή» τους σέ χρῆμα, σύμφωνα μέ τήν ἐκτίμηση τῶν τσιφλικάδικων ἐπιτροπῶν γαιορύθμισης.

Τά χρήματα γιά τήν ἐξόφληση αὐτῶν τῶν κληρονόμων τά δίνουν μέ ὑποθήκη τῶν χωραφιῶν καί μέ ἐξαιρετικά προνομιακούς ὅρους μέσω τῆς Ἀγροτικῆς τράπεζας. Οἱ διαστάσεις τῶν μεσαίων (ἀδιαίρετων) κλήρων καθορίζονται μέ βάση τούς δουλοπαροικιακούς νόμους τοῦ 1861 περί νόμιμου κλήρου.

Ἡ σημασία τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ εἶναι ὁλοφάνερη. Οἱ τσιφλικάδες θέλουν νά δημιουργήσουν μιά προνομιοῦχα καί προφυλαγμένη ἀπό τόν καπιταλισμό γαιοκτησία τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης. Οἱ τσιφλικάδες, ἀφοῦ ἔνιωσαν ὅτι τά προνόμιά τους καί ἡ δουλοπαροικιακή γαιοκτησία τους κλονίζεται, προσπαθοῦν νά τραβήξουν μέ τό μέρος τους τό ἀσήμαντο σέ ἀριθμό, μά τό πιό πλούσιο στρῶμα τῆς ἀγροτικῆς ἀστικῆς τάξης. Θά μοιραστῶ μαζί σας ἕνα μικρό μέρος τῶν προνομίων μου — λέει ὁ τσιφλικάς στούς κουλάκους καί στούς πλούσιους — θά σᾶς βοηθήσω νά πλουτίσετε σέ βάρος τῆς μάζας τῶν καταστρεφόμενων ἀγροτῶν καί σεῖς θά μέ ὑπερασπίσετε ἀπό αὐτή τή μάζα, ἐσεῖς θά εἶστε τό στήριγμα τῆς σημερινῆς τάξης πραγμάτων. Αὐτό εἶναι τό ταξικό νόημα τοῦ νέου νομοσχεδίου.

Ἡ ἀντιστοιχία τῆς λεγόμενης στολιπινικῆς ἀγροτικῆς πολι-

τικῆς μέ τή γενική κατεύθυνση τῆς 3 τοῦ Ἰούνη εἶναι ἐδῶ πληρέστατη. Εἶναι μιά καί ἡ αὐτή τσιφλικάδικη πολιτική· καί μετά τό πέντε, οἱ τσιφλικάδες, σάν τάξη, δέν μποροῦν νά ἐφαρμόσουν διαφορετική πολιτική στή Ρωσία. Δέν μποροῦν νά ὑπερασπίσουν διαφορετικά τά προνόμιά τους, μά καί τήν ὕπαρξή τους.

Ἡ δημοκρατία — καί ἡ ἐργατική καί ἡ ἀστική (δηλ. ἡ ἀγροτιά στή μεγάλη πλειοψηφία της) — πρέπει νά καταλάβει τήν ἀδιαμφισβήτητη αὐτή ἀλήθεια τῶν ταξικῶν σχέσεων καί νά βγάλει ἀπό αὐτή τά ἀναγκαῖα συμπεράσματα. Δέν ὑπάρχει τίποτε πιό ἀνόητο καί πιό ἀντιδραστικό ἀπό τήν ὑπαλληλική ἄποψη πού ἀκολουθοῦν οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ ναρόντνικοι, οἱ ὁποῖοι φοβοῦνται *τό πέρασμα* τῆς γῆς τῶν ἀγροτῶν *ἀπό χέρι σέ χέρι*, δηλ. τήν ἐλεύθερη ἀγοραπωλησία της. Ἡ «Ρέτς» π.χ. σέ δυό κύρια ἄρθρα της γιά τό νέο νομοσχέδιο δηλώνει πώς ἡ «ὑπεράσπιση τῆς μικρῆς γαιοκτησίας εἶναι ἕνα ἀναγκαῖο φαινόμενο». Τό κακό βλέπετε, βρίσκεται στό ὅτι ἡ ἀγροτική πολιτική τῆς 3 τοῦ Ἰούνη ἐφαρμόστηκε «ξαφνικά, σάν ἕνα δραστικό πολιτικό, ὅπλο».

Ὁ πάνσοφος φιλελεύθερος στό ρόλο τοῦ «ὑπερταξικοῦ» ὑπαλλήλου πού κατακρίνει τόν Στολίπιν, ἀρχηγό τῶν τσιφλικάδων, γιατί χρησιμοποίησε ἕνα πολιτικό ὅπλο πρός ὄφελος τῶν τσιφλικάδων! Τή δειλή του ἐπιθυμία νά καλυφθεῖ ἀπό τήν ἀναπόφευκτη ταξική πάλη τή σκεπάζει μέ θρηνωδίες ἀπ᾽ ἀφορμή τή σχέση τῶν συμφερόντων τῆς τάξης μέ τήν πολιτική τῆς τάξης. Δέν εἶναι παράξενο πού ὁ Στολίπιν ἁπλῶς γελοῦσε σέ βάρος *τέτιων* ἀντιπάλων.

«Ὑπεράσπιση τῆς μικρῆς γαιοκτησίας», αὐτή ἡ προσφιλής διατύπωση τῶν φιλελευθέρων (τῶν ρώσων) καί τῶν ναρόντνικων, εἶναι μιά ἀντιδραστική φράση. Ἡ ἐργατική τάξη ὑποστηρίζει τήν ἀγροτιά (καί τήν καθοδηγεῖ) μόνο τότε καί στό βαθμό πού ἐνεργεῖ δημοκρατικά, δηλ. πρός τό συμφέρον τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης καί τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ, γιά τήν ἀπαλλαγή τῆς χώρας ἀπό τό ζυγό τῶν φεουδαρχῶν καί ἀπό τά προνόμιά τους. Κάθε περιορισμός τῆς ἀγοραπωλησίας τῆς γῆς τῶν ἀγροτῶν εἶναι ἕνα μέτρο, πρῶτα-πρῶτα, ἀνόητο, ἀνίκανο νά σταματήσει τήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἐπιδεινώνει ἁπλῶς τήν κατάσταση τῆς μάζας, δυσχεραίνοντας τή ζωή της, ἀναγκάζοντάς την νά καταφεύγει σέ καταστρατήγηση τοῦ νόμου. Καί δεύτερο, εἶναι ἕνα μέτρο πού στήν πράξη δημιουργεῖ ἕνα μικρό στρῶμα *προνομιούχων* μικροαστῶν, τούς πιό ἀρτηριοσκληρωτικούς καί στενοκέφαλους ἐχθρούς τῆς προόδου.

Στήν ταξική πολιτική τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων ἡ ἐργατική τάξη δέν ἀντιπαραθέτει φράσεις σέ «ὑπερταξικό» πνεῦμα, ἀλλά τά συμφέροντα ἄλλων τάξεων πού ἀποτελοῦν τά ἐννιά δέκατα τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ ἀγροτιά, σάν μικροαστική μάζα, θά ταλαντεύεται γιά πολύ καιρό ἀνάμεσα στό συνεπή δημοκρατισμό τοῦ προλεταριάτου καί στήν ἐλπίδα νά τῆς δόσουν οἱ τσιφλικάδες κάποια ἐλεημοσύνη, νά μοιραστεῖ τά προνόμια μαζί τους.

Οἱ ὅροι ὅμως τῶν ρώσων τσιφλικάδων εἶναι τόσο σκληροί γιά τούς ἀγρότες, οἱ λιμοί ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων κάτω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους τόσο συνηθισμένοι, πού δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει οὔτε ἡ παραμικρή ἀμφιβολία σχετικά μέ τόν ποιό θά ἀκολουθήσει ὅ,τι τό ζωντανό, βιώσιμο καί συνειδητό ὑπάρχει στήν ἀγροτιά.

«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 4,
29 τοῦ Αὐγούστου 1913
«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 24,
30 τοῦ Αὐγούστου 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΣΑΛΑΖΚΙΝ ΚΑΙ Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ Φ. ΝΤ.

Ὁ λόγος τοῦ ἐμπόρου Σαλάζκιν ἔχει, ἀναμφισβήτητα, μεγάλη κοινωνική σημασία. Ἀνήκει πιά στό παρελθόν ἡ ἱστορική ἐκείνη περίοδος, ἡ περίοδος τῆς «πρωταρχικῆς συσσώρευσης», τότε πού ὁ εὐγενής-τσιφλικάς μουρμούριζε καί ἐκλιπαροῦσε «ἐμπιστοσύνη», ἐνῶ ὁ ἔμπορος ὑποκλινόταν καί εὐγνωμονοῦσε.

Πέρασε καί ἡ πρώτη φάση τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, τῆς ἀντεπαναστατικῆς περιόδου, τότε πού ὁ κατατρομαγμένος ἀπό τό κίνημα τῶν μαζῶν ἔμπορος ἔβλεπε μέ θαυμασμό καί συγκίνηση τόν Στολίπιν. Ἄρχισε ἡ δεύτερη φάση, ἡ φάση τῆς ἐργατικῆς ἀνόδου, τῆς «κοινωνικῆς» ἀναζωογόνησης καί τοῦ φιλελευθερισμοῦ τῶν ἐμπόρων.

Ἡ σωστή ἐκτίμηση αὐτοῦ τοῦ φιλελευθερισμοῦ, πού βρίσκεται ἀνάμεσα στόν ὀχτωβρισμό καί στό Κόμμα τῶν καντέτων, *ἐπιβάλλεται* ὁλοένα καί πιό πολύ (ἀπό τήν πορεία τῶν γεγονότων) ἀκόμη καί στή μικροαστική δημοκρατία. Ἡ «Σέβερναγια Πράβντα» δημοσίευσε τίς προάλλες μιά σωστή σκέψη τῆς «Κίεβσκαγια Μίσλ» (βλ. «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 9 τῆς 11 τοῦ Αὐγούστου*) *γιά τόν ἀποχωρισμό* τοῦ φιλελευθερισμοῦ ἀπό τή δημοκρατία, γιά τήν προσέγγιση τοῦ φιλελευθερισμοῦ τῶν καντέτων — ἀφήνουμε πιά τούς «προοδευτικούς» — μέ τόν ἀντιδραστικό ἐθνικισμό.

Μερικοί ὅμως συγγραφεῖς μένουν πίσω ἀκόμη καί ἀπό τή μικροαστική δημοκρατία, ἐπειδή εἶναι αἰχμάλωτοι τῆς ὀπορτουνιστικῆς τους διδασκαλίας. Ἐπικεφαλῆς αὐτῶν τῶν συγγραφέων βαδίζει, φυσικά, ὁ λικβινταριστής Φ. Ντ.

Ὁ Φ. Ντ., κάνοντας ἐκτίμηση τοῦ λόγου τοῦ Σαλάζκιν, ἔγραφε («Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» τῆς 23 τοῦ Αὐγούστου)

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 371-373. *Ἡ Σύντ.*

ὅτι ἔχουν δίκιο οἱ μαυροεκατονταρχίτες πού καταφέρονται ἐνάντια στόν Σαλάζκιν, «μά ἔχει δίκιο καί ὁ ἀριστερός (διάβαζε: ὁ φιλελεύθερος) τύπος πού μιλάει γιά ὀργανική ἀνικανότητα τῆς γραφειοκρατίας νά ἱκανοποιήσει τίς ἐπείγουσες ἀνάγκες τῆς χώρας. Δέν ἔχει δίκιο μονάχα ἡ «Ροσσίγια»».

«Ὁ λόγος τοῦ Σαλάζκιν — ἔγραφε ὁ Φ. Ντ. — δέν ἐξηγεῖται μέ τήν ἀγάπη του πρός τά ριζοσπαστικά προγράμματα, ἀλλά μέ τήν ἔλλειψη τάξης καί νομιμότητας. Ὁ ἔμπορος ἐξεγέρθηκε... Καί μιά πού ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, ὅσο ἐχθρική στάση καί ἄν κρατάει ὁ ἔμπορος ἀπέναντι στά ριζοσπαστικά προγράμματα, θά ἀναγκαστεῖ, ἄν ὄχι σήμερα, πάντως ὅμως αὔριο, νά συντονίζει τίς δικές του προσπάθειες μέ τίς προσπάθειες τῶν πιό ριζοσπαστικῶν στρωμάτων τῆς χώρας».

Αὐτή εἶναι ἡ ἐκτίμηση τοῦ Φ. Ντ. Πέρα ἀπό τό συντονισμό τοῦ φιλελευθερισμοῦ μέ τούς ἐργάτες δέν πάει.

Παράξενο πράγμα! Τό συντονισμό τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐμπόρου μέ τίς προσπάθειες τοῦ μαυροεκατονταρχίτη τσιφλικᾶ ὁ Φ. Ντ. δέν τόν βλέπει. Δέν βλέπει ὅτι ὁ Σαλάζκιν εἶναι ὑπέρ τῶν «βάσεων» τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη καί θέλει νά ἐκτοπίσει τόν Πουρισκέβιτς μέσα στά πλαίσια αὐτῶν τῶν βάσεων.

Δέν βλέπει, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, τή διαφορά ἀνάμεσα στή *ρεφορμιστική* θέση τῶν φιλελευθέρων καί τοῦ Σαλάζκιν καί τή θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης, πού εἶναι ξένη πρός τήν ἄθλια στενότητα τοῦ ρεφορμισμοῦ. Τό οὐσιαστικό πού ξεχωρίζει τώρα τή δημοκρατία ἀπό τό φιλελευθερισμό ὁ συγγραφέας Φ. Ντ. τό παράλειψε.

Τόν Φ. Ντ. τόν ἐνδιαφέρει *μόνο* ἕνα: ὁ «συντονισμός» τῶν φιλελευθέρων μέ τούς ἐργάτες. Ἐνδιαφέρουσα ... εἰδικότητα!

Κοιτάξτε τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ντ. σάν πολιτικό ντοκουμέντο ἀπό «πανευρωπαϊκή» ἄποψη (ὁ Φ. Ντ. καί οἱ φίλοι του ἀγαποῦν τόσο πολύ νά μιλᾶνε γιά τόν εὐρωπαϊσμό τους...). Θά δεῖτε ὅτι ὁ Φ. Ντ. συμμερίζεται ἀπόλυτα τή θέση τοῦ Λόυντ Τζώρτζ καί τῶν ἄκρων ὀπορτουνιστῶν τοῦ «ἐργατικοῦ κόμματος» (σέ ἀγγλική κλίμακα)· ἤ τή θέση τοῦ Κομπᾶ καί τοῦ Ζωρές (σέ κλίμακα γαλλική)· ἤ τή θέση τῆς «Berliner Tageblatt» [119], ὀργάνου τῶν ἀριστερῶν φιλελευθέρων στό Βερολίνο καί τοῦ Μπέρνσταϊν, τοῦ Κόλμπ καί τοῦ Φόλμαρ.

Στό ἄρθρο τοῦ Φ. Ντ. δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἀπαράδεκτο γιά τόν ἀριστερό καντέτο, πού φροντίζει γιά «συντονισμό» «τῶν προσπαθειῶν τοῦ Σαλάζκιν μέ τίς προσπάθειες τῶν πιό ριζοσπαστικῶν στρωμάτων τῆς χώρας».

Ὁ μαρξιστής λέει στούς ἐργάτες: ἐκμεταλλευτεῖτε τίς διαφωνίες τῶν Σαλάζκιν μέ τούς Πουρισκέβιτς, ἐξουδετερώνοντας τίς ταλαντεύσεις τῶν Σαλάζκιν, πού «συντόνισαν» τίς προσπάθειές τους πολύ στενότερα μέ τούς Πουρισκέβιτς παρά μέ τήν ἀντιπολίτευση. Ὁ φιλελεύθερος λέει στούς ἐργάτες: οἱ Σαλάζκιν θά ἀναγκαστοῦν νά συντονίσουν τίς προσπάθειές τους μέ τίς δικές σας.

Γιατί λοιπόν ὁ συγγραφέας Φ. Ντ. ξέχασε νά ἐξηγήσει τίς ταξικές ρίζες τοῦ ρεφορμισμοῦ τῶν φιλελευθέρων γενικά, τοῦ Σαλάζκιν εἰδικότερα; Γιατί ὁ Φ. Ντ. ξέχασε ἀκόμη καί νά μιλήσει γιά τήν ἐντελῶς ἀνόητη, γελοία καί τερατώδη στενότητα τοῦ ρεφορμισμοῦ τῶν ἐμπόρων τύπου Σαλάζκιν μέσα στίς ρωσικές συνθῆκες;

Μήπως ἐπειδή ὁ συγγραφέας *παρά* τή μαρξιστική του «ταμπέλα», ἀκολουθεῖ τήν ἴδια ἀκριβῶς ρεφορμιστική ἄποψη πού ἀκολουθεῖ καί ὁ ἔμπορος Σαλάζκιν καί πού βρίσκεται σέ πλήρη *ἁρμονία* μέ τά συμφέροντα τῆς τάξης του καί μέ τήν προοδευτική, δηλαδή τή μισο-οχτωβριστική, ταμπέλα της;

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26,
1 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Σχεδόν συμφιλιωτιστής

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

Η ΠΑΛΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΡΞΙΣΜΟ

Τό ζήτημα τῶν ἐργατικῶν ἐράνων γιά τόν ἐργατικό τύπο τῆς Πετρούπολης προκάλεσε ζωηρές συζητήσεις τόν τελευταῖο καιρό ἀπό τίς στῆλες τῶν ἐφημερίδων. Καί πρέπει νά παραδεχτοῦμε πώς μιά πιό διεξοδική καί σοβαρή συζήτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος εἶναι πολύ ἀναγκαία, γιατί εἶναι ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ζήτημα τεράστιας πολιτικῆς σημασίας.

Πῶς ἔχει τό ζήτημα; Οἱ λικβινταριστές («Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα») ὑποστηρίζουν ὅτι τά χρήματα πού συγκεντρώνονται πρέπει νά μοιράζονται ἐξίσου. Οἱ μαρξιστές («Σέβερναγια Πράβντα») ἀπαιτοῦν νά πᾶνε τά χρήματα ἐκεῖ ὅπου τά προορίζουν οἱ ἐργάτες πού πρόσφεραν τόν ὀβολό τους. Οἱ ἐργάτες, κρίνοντας τήν κατεύθυνση τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ἐφημερίδας, πρέπει νά ἀποφασίζουν οἱ ἴδιοι *γιά ποιόν* προορίζονται τά χρήματά τους.

Τό πρῶτο *ντοκουμέντο* γι' αὐτό τό ζήτημα, ἡ ἀπόφαση τῶν 22 ἐργατῶν τοῦ Βίμποργκ, ὀπαδῶν τοῦ λικβινταρισμοῦ (βλ. «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 2 τῆς 9 τοῦ Αὐγούστου) ἔλεγε ἁπλῶς: «νά διενεργοῦνται ἔρανοι ὑπέρ τῶν ἐργατικῶν ἐφημερίδων μέ βάση τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας». Ἔπειτα οἱ ἀποφάσεις μερικῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων Νόμπελ καί Πουτίλοφ (στήν ἴδια ἐφημερίδα, ἀρ. φύλ. 6, 8, 9, 10) ὑποστήριζαν καί πραγματοποιοῦσαν στήν πράξη τήν *ἐξίσου* διανομή τῶν χρημάτων *σέ τρία* μέρη: στούς μαρξιστές, στούς λικβινταριστές καί στούς ναρόντνικους. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί τό ἐπιδοκίμασε αὐτό σιωπηλά καί τό ὑποστήριξε μέ τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Ρ. (ἀρ. φύλ. 9).

Ἀντίθετα, ἡ «Σέβερναγια Πράβντα» ἀπόδειχνε ὅτι ἡ ἐξίσου διανομή δέν εἶναι σωστός τρόπος, δέν ἀνταποκρίνεται στά καθήκοντα καί στούς σκοπούς τοῦ μαρξισμοῦ.

Ἐπαναλαβαίνουμε πώς κάθε συνειδητός ἐργάτης πρέπει μέ

προσοχή καί έντελῶς ἀνεξάρτητα νά ξεκαθαρίσει αὐτό τό ζήτημα.

Ποιά εἶναι τά ἐπιχειρήματα ὑπέρ τῆς ἐξίσου διανομῆς; Ἐπικαλοῦνται τό «ἱερό σύνθημα τῶν ἐργατῶν-μαρξιστῶν: προλετάριοι ὅλων τῶν χωρῶν, ἑνωθεῖτε!».

Μπαίνει τό ἐρώτημα: ἀπαιτεῖ ἄραγε αὐτό τό σύνθημα τήν ἕνωση τῶν ἐργατῶν-μαρξιστῶν, μελῶν, ἄς ποῦμε, ἑνός μαρξιστικοῦ κόμματος, μέ τούς ἐργάτες πού ἀκολουθοῦν τά *ἀστικά* κόμματα; Κάθε ἐργάτης, ὅταν σκεφτεῖ λιγάκι, θά συμφωνήσει πώς δέν ἀπαιτεῖ.

Σέ ὅλες τίς χῶρες, ἀκόμη καί στίς πιό προχωρημένες, ὑπάρχουν ἐργάτες πού ἀκολουθοῦν τά ἀστικά κόμματα: τούς φιλελευθέρους στήν Ἀγγλία, τούς «ριζοσπάστες-σοσιαλιστές» στή Γαλλία, τούς καθολικούς καί τό φιλελεύθερο «λαϊκό» κόμμα στή Γερμανία, τό ρεφορμιστικό (μικροαστικό) κόμμα στήν Ἰταλία κτλ., μέχρι καί τό μικροαστικό ΠΠΣ («Πολωνικό Σοσιαλιστικό Κόμμα») στή γειτονική Πολωνία.

Τό μεγάλο σύνθημα καλεῖ τούς ἐργάτες γιά ἕνωση σ' ἕνα προλεταριακό, ἀνεξάρτητο, ταξικό κόμμα, ἐνῶ *ὅλα* τά κόμματα πού ἀπαριθμήσαμε *δέν* εἶναι προλεταριακά.

Πάρτε τή βασική ἀρχή τῶν δικῶν μας ναρόντνικων. Ἡ ἀντίληψη τῶν ναρόντνικων ὅτι τάχα ἡ κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς καί ἡ ἐξίσου διανομή της εἶναι σοσιαλισμός ἤ «κοινωνικοποίηση», δέν εἶναι παρά μιά λαθεμένη καί *ἀστική* ἀντίληψη. Ὁ Μάρξ ἀπόδειξε προπολλοῦ, πώς οἱ τολμηροί *ἀστοί* οἰκονομολόγοι μποροῦν νά ἀπαιτοῦν καί ἀπαιτοῦσαν τήν κατάργηση τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας γῆς [120]. Αὐτός εἶναι ἕνας *ἀστικός* μετασχηματισμός *πού εὐρύνει* τό πεδίο δράσης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ἐμεῖς ὑποστηρίζουμε τούς ἀγρότες, σάν *ἀστική* δημοκρατία, στήν πάλη τους γιά γῆ καί λευτεριά ἐνάντια στούς φεουδάρχες-τσιφλικάδες.

Ἡ ἑνότητα ὅμως τῆς προλεταριακῆς ὀργάνωσης τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν μέ τή μικροαστική ἀγροτική δημοκρατία εἶναι κατάφωρη παραβίαση τοῦ μεγάλου συνθήματος τοῦ μαρξισμοῦ. Οἱ προσπάθειες γιά μιά τέτια ἑνότητα θά προξενοῦσαν τεράστια ζημιά στό ἐργατικό κίνημα καί καταλήγουν πάντα σέ γρήγορη χρεοκοπία.

Ἡ ἱστορία τῆς Ρωσίας (στά 1905-1906-1907) ἀπόδειξε ὅτι γιά τούς ναρόντνικους δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει κανένα ἄλλο μαζικό, ταξικό στήριγμα, ἐκτός ἀπό τήν ἀριστερή ἀγροτιά.

Συνεπῶς, οἱ λικβινταριστές καί οἱ ἐργάτες πού τούς ἀκολούθησαν, ἀπαρνήθηκαν τό μαρξισμό, ξεστράτισαν ἀπό τόν *ταξικό* δρόμο καί μπῆκαν στό δρόμο τῆς ἀκομματικῆς ἑνότητας τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν μέ τό μικροαστικό κόμμα. Γιατί πρόκειται ἀκριβῶς γιά μιά *ἀκομματική* συνένωση, ὅταν στόν ἐργάτη λένε: μή γυρεύεις νά βρεῖς ποῦ εἶναι τό προλεταριακό καί ποῦ τό μικροαστικό κόμμα, ἀλλά, ἄντε, μοίραζε ἐξίσου! *

Οἱ μάζες «δέν καταλαβαίνουν ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος» — ἔγραφε ὁ Γκ. Ρ. στή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 9. Γι' αὐτό ἀκριβῶς μᾶς χρειάζεται ἡ παλιά, ἡ δοκιμασμένη, ἡ μαρξιστική ἐφημερίδα, γιά *νά ἀναπτύσσουμε τή συνείδηση* τῶν μαζῶν πού «δέν καταλαβαίνουν», γιά νά τίς *βοηθᾶμε* νά καταλαβαίνουν καί νά *καταλάβουν*.

Ὅταν ὅμως ὁ Γκ. Ρ. καί οἱ ὅμοιοί του δημοσιολόγοι ἐπικαλοῦνται *ἐνάντια* στήν ὀργανωμένη, μαρξιστική συνένωση (χωρίς καθόλου νά ἀνακινοῦν ζήτημα συνένωσης τῶν δυό κομμάτων!), ὅταν ἐπικαλοῦνται τίς «μάζες πού δέν καταλαβαίνουν ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος», αὐτό εἶναι *κήρυγμα* ἀκομματικότητας, εἶναι *ἀπάρνηση* τοῦ μαρξισμοῦ, εἶναι ἐφαρμογή, στά μουλωχτά, μικροαστικῶν ἀντιλήψεων καί μικροαστικῆς πολιτικῆς.

Οἱ λικβινταριστές δικαιώνουν μέ τήν πολιτική αὐτή τό ὄνομα πού φέρνουν σάν λικβινταριστές, δηλ. ἀπαρνητές τῆς μαρξιστικῆς ὀργάνωσης καί διαλυτές της.

Ἄλλο ἐπιχείρημα (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Γκ. Ρ. καί τή γνώμη τῆς ἴδιας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 6) εἶναι ὅτι τάχα ἡ διενέργεια ἐράνων ἀνάλο-

* Γιά τό πῶς ἀπαντοῦν μερικοί ἐργάτες σ' αὐτό τό χωρίς ἀρχές κήρυγμα τῶν λικβινταριστῶν, μπορεῖ νά κρίνει κανείς καί ἀπό τήν παρακάτω ἀπόφαση πού δημοσιεύτηκε στή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα», ἀρ. φύλ. 21: «Τήν ἀπόφαση αὐτή (νά μοιράζονται ἐξίσου ἀνάμεσα στίς τρεῖς ἐφημερίδες...) τή βρίσκουμε ἀναγκαία καί μοναδικά σωστή: πρῶτο, γιατί καί τίς τρεῖς ἐφημερίδες, σάν ἐφημερίδες ἐργατικές, τίς κατατρέχουν καί τίς διώκουν ἐξίσου καί δεύτερο, ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, τόσο ἐδῶ, ὅσο καί στίς ἄλλες χῶρες, δέν κατάλαβαν ἀκόμη πέρα γιά πέρα τίς ἰδιομορφίες τῶν διάφορων κομματικῶν ρευμάτων καί δέν μποροῦν νά προσχωρήσουν συνειδητά σ' ἕνα ἀπ' αὐτά, μά τά βλέπουν μέ τήν ἴδια συμπάθεια ὅλα».

Ἡ λικβινταριστική ἐφημερίδα δέν δοκίμασε οὔτε μιά φορά νά ἐξηγήσει στούς ἀναγνῶστες της, νά τούς δόσει τή δυνατότητα νά καταλάβουν, ἄν μπορεῖ κανείς νά θεωρεῖ τή ναροντνικιστική ἐφημερίδα γιά ἐργατική καί ἄν πρέπει νά τή μπερδεύει μέ τή μαρξιστική ἤ ἀκόμη καί μέ τή λικβινταριστική. Ἡ «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» προτιμάει νά τρυπώσει στό «αὐθόρμητο», νά σέρνεται πίσω ἀπό τούς ἀνίδεους, μόνο καί μόνο γιά νά δημιουργήσει «μπελάδες» στούς μαρξιστές.

γα μέ τίς κατευθύνσεις τῶν ἐφημερίδων διασπάει τήν «ὁμόθυμη ἀντίσταση ἐνάντια στήν ἀντίδραση» πού διώκει τίς ἐργατικές ἐφημερίδες.

Κάθε συνειδητός ἐργάτης, ὅταν σκεφτεῖ, θά δεῖ ὅτι πρόκειται γιά τό παλιό φιλελεύθερο ἐπιχείρημα γιά τορπιλισμό τῆς «ὁμοθυμίας ἐνάντια στήν ἀντίδραση» μέ τόν ἀποχωρισμό τῆς δημοκρατίας ἀπό τούς φιλελευθέρους. Αὐτό εἶναι ἕνα ἐπιχείρημα ἀστικό, ἐπιχείρημα πολύ λαθεμένο.

Ἡ ἀκομματική μάζα, πού «δέν καταλαβαίνει — σύμφωνα μέ τόν ἰσχυρισμό τοῦ Γκ. Ρ. — ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος», διδάσκεται θαυμάσια ἀπό τά παραδείγματα. Ἐκεῖνος πού εἶναι ἀκόμη πολύ καθυστερημένος, δέν ἔχει ἀποκτήσει συνείδηση καί δέν ξέρει ἤ βαριέται νά σκεφτεῖ καί «νά καταλάβει», αὐτός ἀδιαφορεῖ καί λέει: «καί ἐγώ διαμαρτύρομαι, ἄντε, μοίραζε σέ ὅλους ἐξίσου». Ἐνῶ ἐκεῖνος πού *ἀρχίζει* νά σκέπτεται καί «νά καταλαβαίνει», *ἐκτός ἀπό αὐτό* θά ἀρχίσει νά ἀκούει *τή συζήτηση πάνω στίς πλατφόρμες δράσης*, δηλ. τήν ὑπεράσπιση τῶν ἀπόψεων κάθε κατεύθυνσης καί, ἀκούγοντας τούς *περισσότερο* συνειδητούς, θά διδαχτεῖ σιγά-σιγά μόνος του καί, ἀπό τήν ἀδιαφορία καί τήν πλατιά συμπάθεια πρός ὅλους, θά περάσει σέ μιά συγκεκριμένη καί καλοζυγισμένη στάση ἀπέναντι στίς ἐφημερίδες.

Ὅλες αὐτές τίς στοιχειώδεις ἀλήθειες, πού «πρέπει νά τίς ξέρει καί νά τίς θυμᾶται κάθε ἐργάτης», οἱ λικβινταριστές τίς ξέχασαν. Οἱ λικβινταριστές ἀπόδειξαν μέ τό *σχεδιό* τους: «ἄντε, μοίραζε ἐξίσου», ὅτι *δικαιολογημένα* τούς θεωροῦν κήρυκες τῆς ἀκομματικότητας, ἀπαρνητές τοῦ μαρξισμοῦ καί ὑπερασπιστές τῆς «ἀστικῆς ἐπιροῆς στό προλεταριάτο» (βλέπε τήν ὁμόφωνη ἀπόφαση τῶν μαρξιστῶν τοῦ Γενάρη 1910).

Ἡ μαρξιστική ὀργάνωση συνενώνει τούς *συνειδητούς* ἐργάτες μέ ἕνα κοινό πρόγραμμα, μέ μιά κοινή τακτική, μέ κοινές ἀποφάσεις σχετικά μέ τή στάση ἀπέναντι στήν ἀντίδραση, στούς καπιταλιστές, στήν ἀστική δημοκρατία (ναρόντνικους) κτλ. Ὅλες αὐτές τίς *κοινές* ἀποφάσεις — ἀνάμεσα στ' ἄλλα τίς ἀποφάσεις τοῦ 1908, τοῦ 1912 καί τοῦ 1913 σχετικά μέ τό παράλογο καί τό ὀλέθριο τοῦ *ρεφορμισμοῦ* — τίς ὑπερασπίζουν καί τίς ἐφαρμόζουν ἀκούραστα οἱ μαρξιστές.

Οἱ συζητήσεις (συνομιλίες, ἀναλύσεις, διαφωνίες) γιά τά κόμματα καί γιά τήν κοινή τακτική εἶναι ἀναγκαῖες· χωρίς αὐτές ἡ μάζα κομματιάζεται· χωρίς αὐτές *δέν μπορεῖ* νά παρθεῖ μιά κοινή ἀπόφαση καί συνεπῶς δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ καί ἡ ἑνότητα δράσης. Χωρίς αὐτές *ἐκφυλίζεται* ἡ μαρξιστική ὀργάνωση

τῶν *ἐργατῶν*, πού «καταλαβαίνουν ποιά εἶναι ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος» καί διευκολύνεται ἡ ἐξάπλωση τῆς ἐπιροῆς τῆς ἀστικῆς τάξης πάνω στούς καθυστερημένους.

Ὑποστηρίζοντας ὅτι οἱ ἔρανοι πρέπει νά διενεργοῦνται ἀνάλογα μέ τίς κατευθύνσεις τῶν ἐφημερίδων καί νά συνοδεύονται μέ συζητήσεις πάνω στίς πλατφόρμες, οἱ καλύτεροι ἐργάτες τῆς Πετρούπολης παλεύουν γιά τό μαρξισμό ἐνάντια στούς ὀπαδούς τῆς ἀκομματικότητας.

Καί εἴμαστε βέβαιοι πώς οἱ ἐργάτες θά ὑπερασπίζουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις παντοῦ καί πάντα *μόνο* τό μαρξιστικό σύστημα διενέργειας ἐράνων καί διεξαγωγῆς συζητήσεων, πού *διαφωτίζουν* τίς μάζες.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27,
3 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

ΜΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΙΜΑΤΗΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ

Τήν Κυριακή 7 τοῦ Σεπτέμβρη (25 τοῦ Αὐγούστου μέ τό π.ἡμ.) — μιά ἑβδομάδα ἀκριβῶς ὕστερα ἀπό τά αἱματηρά γεγονότα πού δημιούργησε ἡ ἀστυνομία — οἱ ἐργάτες τοῦ Δουβλίνου ὀργάνωσαν μιά τεράστια συγκέντρωση διαμαρτυρίας ἐνάντια στή συμπεριφορά τῶν ἰρλανδῶν καπιταλιστῶν καί τῆς ἰρλανδικῆς ἀστυνομίας.

Ἡ συγκέντρωση ἔγινε στήν ἴδια ἀκριβῶς ὁδό (ὁδός Ο' Κόννελ) καί στό ἴδιο ἀκριβῶς μέρος, ὅπου εἶχε ὁριστεῖ νά γίνει τήν περασμένη Κυριακή ἡ συγκέντρωση πού ἀπαγόρευσε ἡ ἀστυνομία. Εἶναι ἕνας ἱστορικός τόπος, ὅπου μποροῦν νά γίνονται καλύτερα τέτιες συγκεντρώσεις καί ὅπου ἔγιναν τίς περισσότερες φορές οἱ συγκεντρώσεις στό Δουβλίνο.

Ἡ ἀστυνομία κρύφτηκε. Οἱ δρόμοι εἶχαν γεμίσει ἀπό ἐργάτες. Πλήθη λαοῦ καί ἀπόλυτη τάξη. «Τήν περασμένη Κυριακή — εἶπε ἕνας ἰρλανδός ὁμιλητής — ἐδῶ κυριαρχοῦσε ὁ ἀστυνομικός βούρδουλας χωρίς τό λογικό, σήμερα κυριαρχεῖ τό λογικό χωρίς τόν ἀστυνομικό βούρδουλα».

Στήν Ἀγγλία *ὑπάρχει* σύνταγμα καί οἱ ἀρχές δέν τόλμησαν νά ξαμολήσουν γιά δεύτερη φορά μεθυσμένους ἀστυνομικούς. Στήθηκαν τρεῖς ἐξέδρες καί ἕξι ὁμιλητές, πού ἀνάμεσά τους ἦταν καί ἐκπρόσωποι τοῦ ἀγγλικοῦ προλεταριάτου, στιγμάτιζαν τό ἔγκλημα κατά τοῦ λαοῦ καί καλοῦσαν τούς ἐργάτες νά συσπειρωθοῦν στό πνεῦμα τοῦ διεθνισμοῦ, νά παλέψουν ἑνωμένα.

Πάρθηκε ὁμόφωνα ἀπόφαση πού ζητοῦσε νά χορηγηθεῖ ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι καί ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι, καθώς καί νά διαταχθεῖ ἀμέσως διενέργεια ἀνακρίσεων — μέ ἐπικεφαλῆς ἀνθρώπους ἀμερόληπτους καί μέ ἐγγυήσεις γιά τή δημοσίευση ὅλων τῶν στοιχείων — σχετικά μέ τή στάση τῆς ἀστυνομίας τήν περασμένη Κυριακή.

Στό Λονδίνο ἔγινε μιά μεγαλειώδης συγκέντρωση στήν πλατεία Τράφαλγκαρ. Οἱ ὁμάδες τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν ἐργατῶν πῆγαν στή συγκέντρωση μέ τίς σημαῖες τους. Ὑπῆρχαν πολλά πλακάτ μέ κάθε λογῆς σκίτσα καί ἐπιγραφές σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἡμέρας. Τό πλῆθος χειροκρότησε ἰδιαίτερα ἕνα πλακάτ πού ἀπεικόνιζε ἕναν ἀστυνομικό, ὁ ὁποῖος κουνοῦσε μιά κόκκινη σημαία μέ τήν ἐπιγραφή: «σιωπή».

Ἀπό τούς ὁμιλητές ξεχώρισαν ὁ Μπέν Τίλλετ, πού ἀπόδειχνε πώς ἡ «φιλελεύθερη» κυβέρνηση τῆς Ἀγγλίας δέν διαφέρει σέ τίποτε ἀπό τήν ἀντιδραστική καί ὁ γραμματέας τῶν ἐργατῶν μετάλλου τοῦ Δουβλίνου Πάρτριτς, πού ἐξιστόρισε λεπτομερειακά τίς ξετσίπωτες βιαιοπραγίες τῆς ἀστυνομίας στό Δουβλίνο.

Εἶναι διδακτικό νά τονίσουμε ὅτι τό κύριο σύνθημα στίς συγκεντρώσεις καί τοῦ Λονδίνου καί τοῦ Δουβλίνου ἦταν τό αἴτημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι (τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης). Αὐτό εἶναι πολύ εὐνόητο. Στήν Ἀγγλία *ὑπάρχουν* οἱ βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, *ὑπάρχει*, μιλώντας γενικά, συνταγματικό καθεστώς (τάξη). Τό αἴτημα τῶν ἐργατῶν γιά τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀποτελεῖ ἐκεῖ μιά ἀπό τίς μεταρυθμίσεις πού εἶναι ἐπιτακτικά ἀναγκαῖες καί πέρα γιά πέρα πραγματοποιήσιμες μέσα στίς συνθῆκες τῆς σημερινῆς συνταγματικῆς τάξης (τό ἴδιο ἀκριβῶς ὅπως εἶναι πραγματοποιήσιμη στή Ρωσία, ἄς ποῦμε, ἡ μερική μεταρύθμιση τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐργατῶν).

Ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι ἀποτελεῖ ἐξίσου ἐπιτακτική ἀνάγκη γιά τούς ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Ρωσίας. Καί οἱ ἐργάτες τῆς Ἀγγλίας βάζουν πολύ σωστά τό σύνθημα τῆς ἀναγκαίας γι' αὐτούς πολιτικῆς μεταρύθμισης, κατανοώντας πολύ καλά καί τό δρόμο πού ὁδηγεῖ στήν πραγματοποίηση αὐτῆς τῆς μεταρύθμισης καί ὅτι ὑπάρχει πλήρης δυνατότητα πραγματοποίησης τῆς μεταρύθμισης αὐτῆς στίς συνθῆκες τοῦ ἀγγλικοῦ συντάγματος (ὅπως ἔτσι ἀκριβῶς σωστά θά ἐνεργοῦσαν οἱ ρῶσοι ἐργάτες, προβάλλοντας τή μερική διεκδίκηση γιά ὁρισμένες τροποποιήσεις τοῦ νόμου τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων).

Στή Ρωσία ὅμως δέν ὑπάρχουν οἱ γενικές ἐκεῖνες βάσεις τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, *χωρίς τίς ὁποῖες* τό αἴτημα τῆς ἐλευθερίας τοῦ συνεταιρίζεσθαι εἶναι ἁπλῶς ἀστεῖο καί ἀποτελεῖ μόνο μιά φιλελεύθερη λογοκοπία τῆς μόδας, πού ξεγελάει τό λαό μέ τήν ἰδέα ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει δυνατότητα νά ἀκολουθήσουμε τό ρεφορμιστικό δρόμο. Στή Ρωσία δέν μπορεῖ κανείς νά διεξάγει ἀγώνα

γιά τήν ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι — πού εἶναι ἐπιτακτική ἀνάγκη καί γιά τούς ἐργάτες καί γιά ὅλο τό λαό — *χωρίς* νά ἀντιπαραθέσει στόν ἀνίσχυρο καί ἀπατηλό ρεφορμισμό τῶν φιλελευθέρων τό συνεπή δημοκρατισμό τῶν ἐργατῶν πού εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπό τίς αὐταπάτες τοῦ ρεφορμισμοῦ.

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27,
3 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 8,
3 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Σέβερναγια Πράβντα»

ΘΕΜΕΛΙΑΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΣΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ Ο ΡΕΦΟΡΜΙΣΜΟΣ

Στό λόγο πού έκφώνησε στήν έμποροπανήγυρη τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ ἀπό μέρους τῶν ἐμπόρων ὅλης τῆς Ρωσίας ὁ ἑκατομμυριοῦχος Σαλάζκιν ζήτησε πλατιές πολιτικές μεταρυθμίσεις. Στή συνέλευση τῶν ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης, ὅπου πῆραν μέρος τρεῖς χιλιάδες ἄτομα, οἱ ρεφορμιστές ἔπαθαν συντριπτική ἧττα, συγκεντρώνοντας μόνο 150 ψήφους ὑπέρ τοῦ δικοῦ τους ψηφοδελτίου ὑποψηφίων γιά τή διοίκηση [121].

Αὐτά τά δυό γεγονότα, πού ἡ ἀντιπαράθεσή τους γίνεται ἀπό μόνη της, σπρώχνουν ἀκόμη καί τούς ἀνθρώπους πού ἔχουν τίς πιό ἀσταθεῖς πεποιθήσεις, πρός τά θεμελιακά ζητήματα τῆς σημερινῆς ρωσικῆς πολιτικῆς. Στή Ρωσία πλῆθος ἀνθρώπων ὅλων τῶν τάξεων ἐνδιαφέρονται γιά τήν πολιτική, λίγοι ὅμως κατανοοῦν τή σημασία τῆς τοποθέτησης τῶν ζητημάτων τῆς πολιτικῆς ἀπό ἄποψη ἀρχῶν. Λίγοι κατανοοῦν τή σημασία τῶν κομμάτων, πού δίνουν πάντα μελετημένες, ἀκριβεῖς καί συγκεκριμένες ἀπαντήσεις σέ αὐτά τά ζητήματα. Καί ὅταν τά κόμματα συνδέονται μέ ὁρισμένες τάξεις, οἱ ἀπαντήσεις αὐτές δίνονται μέ βάση τήν πείρα τῆς δουλιᾶς μέσα στίς μάζες καί ἐλέγχονται ἀπό μιά τέτια δουλιά πού ἔχει κρατήσει χρόνια ὁλόκληρα.

Τέτιες ἀκριβῶς εἶναι οἱ ἀπαντήσεις τῶν μαρξιστῶν πού ἔκαναν ἐκτίμηση τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη καί καθόρισαν τά καθήκοντά τους ἀπέναντί του πρίν ἀπό $4^1/_2$ καί πάνω χρόνια *. Ὁλόκληρη ἄβυσσος χωρίζει τούς ἐργάτες, πού σέ ὅλους τούς τομεῖς δροῦν εὐσυνείδητα χρόνια ὁλόκληρα στό πνεῦμα αὐτῶν τῶν ἀπαντήσεων, ἀπό τούς συγχυσμένους διανοούμενους πού φοβοῦνται κάθε συγκεκριμένη ἀπάντηση καί κατρακυλοῦν σέ κάθε βῆμα τους πρός τό ρεφορμισμό καί τό λικβινταρισμό.

---

* Βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 333-336. *Ἡ Σύντ.*

Δέν μπορεῖ κανείς νά μή λυπηθεῖ τούς ἀνθρώπους πού, παρακολουθώντας τήν πάλη τῶν μαρξιστῶν μέ τούς λικβινταριστές, προσπαθοῦν νά ξεφύγουν μέ ἀξιοθρήνητες λογοκοπίες γιά ζημιές πού προκαλοῦν οἱ συζητήσεις, οἱ τσακωμοί, οἱ διαμάχες, ὁ φραξιονισμός... Σέ αὐτούς τούς ἀνθρώπους ἀνήκουν πολλοί «μαρξιστές καί αὐτοί» καί ὅλοι οἱ «ἀριστεροί» ναρόντνικοι!

Οἱ ἀπό πεποίθηση ὀπαδοί τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἐχθροί τοῦ μαρξισμοῦ, οἱ φιλελεύθεροι τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς», δέν μποροῦσαν νά παραβλέψουν τά γεγονότα πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω. Σέ κύριο ἄρθρο τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς (ἀρ. φύλ. 234) ἐπαναλαβαίνουν ὅλες τίς ξεφτισμένες καί ἀξιοθρήνητες λογοκοπίες. Μά δέν περιορίζονται μόνο σ' αὐτές.

Οἱ φιλελεύθεροι ἀναγκάζονται νά ἀναγνωρίσουν ὅτι «ἡ πάλη τῶν μπολσεβίκων μέ τούς λικβινταριστές διεξάγεται παντοῦ», ὅτι «διείσδυσε σέ ὅλους τούς πόρους τοῦ ἐργατικοῦ ὀργανισμοῦ».

Τί λοιπόν; Μποροῦσε αὐτό νά εἶναι ἕνα τυχαῖο φαινόμενο; Ὄχι...

«Ἀπό καιρό πιά ἔχουν παρουσιαστεῖ σοβαρές διαφωνίες ἀρχῶν, πού σέ τελευταία ἀνάλυση ἀνάγονται στό ζήτημα τῆς πορείας πού πρέπει νά ἀκολουθήσει ἡ μελλοντική ἀνάπτυξη τῆς χώρας».

Ἐπιτέλους, τό βρῆκαν! Οἱ μαρξιστές τό ἐξήγησαν αὐτό τό Δεκέμβρη τοῦ 1908, οἱ φιλελεύθεροι ἄρχισαν νά τό καταλαβαίνουν τόν Αὔγουστο τοῦ 1913. Κάλλιο ἀργά, παρά ποτέ.

«Μπορεῖ νά νοηθεῖ — συνεχίζει ἡ φιλελεύθερη ἐφημερίδα — δρόμος μεταρυθμίσεων ἤ «οἱ μεταρυθμίσεις εἶναι δυνατές μονάχα σάν δευτερεῦον ἀποτέλεσμα ἑνός κινήματος, ἐντελῶς ἀπαλλαγμένου ἀπό κάθε ρεφορμιστική στενότητα»; (ἀπόσπασμα ἀπό τή Σέβερναγια Πράβντα»). Νά πῶς μπαίνει τό ζήτημα».

Ἀκριβῶς! Τό ζήτημα τοῦ λικβινταρισμοῦ εἶναι μονάχα ἕνα μέρος τοῦ ζητήματος σχετικά μέ τούς ἀκομματικούς ρεφορμιστές πού ξεκόβουν ἀπό τό μαρξισμό.

Ἀξίζει ὅμως νά δοῦμε: πῶς λοιπόν οἱ φιλελεύθεροι, οἱ ἀπό πεποίθηση ὀπαδοί τοῦ ρεφορμισμοῦ, ὑπερασπίζουν αὐτόν τόν τελευταῖο;

«Φυσικά, ἡ γνώμη γιά τή δυνατότητα τῶν μεταρυθμίσεων μονάχα σάν «δευτερεῦον ἀποτέλεσμα» περιέχει πολύ μεταφυσική καί μοιρολατρεία. Χωρίς τούς μεταρυθμιστές καί χωρίς τό ρεφορμισμό δέν μπορεῖ νά ὑπάρξουν καί μεταρυθμίσεις, ἔστω καί σάν «δευτερεῦον ἀποτέλεσμα»...».

Ὁρίστε ἕνα ἀκόμη δεῖγμα ὀργίλων λέξεων καί προσπάθειας νά ἀποφύγουν τήν ἀπάντηση! Τί θέση ἔχει ἐδῶ ἡ μεταφυσική,

ὅταν ἡ ἱστορική πείρα, ἡ πείρα τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ρωσίας, ἡ πείρα ὅλης τῆς νεότερης ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητας στήν Εὐρώπη καί στήν 'Ασία δείχνει ὅτι σοβαρές μεταρυθμίσεις ἔγιναν μονάχα σάν δευτερεῦον ἀποτέλεσμα ἑνός κινήματος ἐντελῶς ἀπαλλαγμένου ἀπό τή ρεφορμιστική στενότητα;

Τί θέση ἔχει ἐδῶ ἡ μοιρολατρεία, ὅταν ἡ ἴδια αὐτή πείρα δείχνει καθαρά ὅτι τή μεγαλύτερη δραστηριότητα τήν ἔδειξαν ἀκριβῶς οἱ τάξεις πού εἶναι ἐχθρικές πρός τό ρεφορμισμό;

Ἤ, μήπως, στή στάση τῆς ρωσικῆς ἐργατικῆς τάξης στά πρῶτα χρόνια τοῦ 20οῦ αἰώνα παρατηρήθηκε περισσότερη «μοιρολατρεία» παρά στή στάση τῶν φιλελεύθερων παραγόντων τῶν ζέμστβο καί τῆς ἀστικῆς τάξης στό τελευταῖο τρίτο τοῦ 19ου αἰώνα; Καταντᾶτε γελοῖοι, κύριοι φιλελεύθεροι!

Εἶστε λοιπόν τόσο ἀμαθεῖς, ὥστε νά μή βλέπετε τή σχέση ἀνάμεσα στά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης, σάν τάξης καί στήν τάση της νά περιοριστεῖ στό ρεφορμισμό; ἀνάμεσα στή θέση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί στήν ἀντίστροφη τάση της;

Ὄχι, κύριοι, εἶστε κακοί συνήγοροι τοῦ ρεφορμισμοῦ γενικά! Μήπως ὅμως ὑπερασπίζετε καλύτερα τό ρεφορμισμό στή σημερινή Ρωσία;

«...Πρέπει νά παραδεχτοῦμε — συνεχίζει ἡ «Ρέτς» — ὅτι ἡ σημερινή κατάσταση, πού ἔδειξε συχνά καί στούς πιό μετριοπαθεῖς μεταρυθμιστές τό ἐντελῶς μάταιο τῶν προσπαθειῶν τους, ὁδηγεῖ τή σκέψη καί ἰδιαίτερα τά αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων στήν ἄρνηση τοῦ ρεφορμισμοῦ».

Νάτα μας! Βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ἀκόμη καί σεῖς οἱ ἀπό πεποίθηση ὀπαδοί τοῦ ρεφορμισμοῦ δέν μπορεῖτε νά ἐπικαλεστεῖτε οὔτε τήν πείρα τῆς ἱστορίας, οὔτε καί τή «σημερινή κατάσταση» τῆς Ρωσίας. 'Ακόμη καί σεῖς ἀναγκάζεστε νά ἀναγνωρίσετε ὅτι ἡ κατάσταση αὐτή εἶναι ἐναντίον σας!

Τί λοιπόν μεταφυσικοί καί μοιρολάτρες εἶστε κύριοι — ἤ τυφλοί σκλάβοι τῆς περιορισμένης, ἰδιοτελοῦς καί δειλῆς χρηματοσακούλας — ἄν, παρά τήν πείρα τῆς ἱστορίας, παρά τήν πείρα τῆς «σημερινῆς κατάστασης», ἐξακολουθεῖτε νά ὑποστηρίζετε τήν χωρίς ἀρχές θέση τοῦ ρεφορμισμοῦ. Δέν ὑπερασπίζετε, λοιπόν, στήν οὐσία τήν ἀστική τάξη, πού προσπαθεῖ νά πλουτίζει σέ βάρος ἄλλων, τή στιγμή πού ἐσεῖς οἱ ἴδιοι δέν πιστεύετε στίς μεταρυθμίσεις;

Εἶναι εὐνόητο ὅτι τό πρωτοπόρο τμῆμα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας, οἱ ἐργάτες μετάλλου τῆς Πετρούπολης, κατάφεραν

μιά συντριπτική ἧττα στούς ρεφορμιστές καί στούς λικβινταριστές στίς ἴδιες τους τίς γραμμές. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τῆς φιλελεύθερης καί ρεφορμιστικῆς «Ρέτς» οἱ ρεφορμιστές-λικβινταριστές συγκέντρωσαν 150 ψήφους ἀπό τούς 2.000, δηλαδή τά $7^1/_2$ % τῶν ψήφων. Δέν ἀποδείχνει λοιπόν αὐτό γιά μιά ἀκόμη φορά — ὕστερα ἀπό τίς ἐκλογές τῶν ἐργατῶν γιά τήν IV Δούμα, ὕστερα ἀπό τήν ἱστορία τῆς ἐμφάνισης τοῦ ἐργατικοῦ τύπου στήν Πετρούπολη καί στή Μόσχα — ὅτι οἱ λικβινταριστές ἀντιπροσωπεύουν μονάχα τούς συγχυσμένους καί τούς μισοφιλελεύθερους διανοούμενους; ὅτι ἡ μάζα τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τούς καταδίκασε καί τούς ἀποδοκίμασε σταθερά καί ἀποφασιστικά;

«Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28,
4 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 9,
4 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα»,
πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο
τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ»

ΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΕΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Οἱ ἐφημερίδες μίλησαν ἐπανειλημμένα γιά τήν ἔκθεση τοῦ τοποτηρητῆ τοῦ Καυκάσου, πού δέν τή διακρίνει μαυροεκατονταρχισμός, ἀλλά ἕνας δειλός «φιλελευθερισμός». Ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὁ τοποτηρητής τάσσεται ἐνάντια στόν τεχνητό ἐκρωσισμό, δηλαδή τόν ἐκρωσισμό τῶν μή ρωσικῶν ἐθνοτήτων. Στόν Καύκασο οἱ ἐκπρόσωποι τῶν μή ρωσικῶν ἐθνοτήτων προσπαθοῦν *οἱ ἴδιοι* νά μάθουν τά παιδιά τους ρωσικά, ὅπως π.χ. στά ἐκκλησιαστικά σχολειά τῆς Ἀρμενίας, ὅπου ἡ διδασκαλία τῆς ρωσικῆς γλώσσας δέν εἶναι ὑποχρεωτική.

Μιλώντας γι' αὐτό, μιά ἀπό τίς φιλελεύθερες ἐφημερίδες πού ἔχουν τή μεγαλύτερη κυκλοφορία στή Ρωσία, ἡ «Ρούσκογε Σλόβο» (ἀρ. φύλ. 198), βγάζει τό δικαιολογημένο συμπέρασμα ὅτι στή Ρωσία ἡ ἐχθρική στάση ἀπέναντι στή ρωσική γλώσσα «προέρχεται ἀποκλειστικά» ἀπό τήν «τεχνητή» (θά ἔπρεπε νά πεῖ: βίαιη) ἐπιβολή τῆς ρωσικῆς γλώσσας.

«Γιά τήν τύχη τῆς ρωσικῆς γλώσσας δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀνησυχοῦμε. Θά κατακτήσει μόνη της τή γενική ἀναγνώριση σέ ὅλη τή Ρωσία», γράφει ἡ ἐφημερίδα. Κι' αὐτό εἶναι σωστό, γιατί οἱ ἀνάγκες τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν ἀναγκάζουν πάντοτε τίς ἐθνότητες πού ζοῦν στό ἴδιο κράτος (ἐφόσον θέλουν νά ζοῦν μαζί) νά μαθαίνουν τή γλώσσα τῆς πλειοψηφίας. Ὅσο πιό δημοκρατικό θά εἶναι τό καθεστώς τῆς Ρωσίας, τόσο πιό δυνατή, πιό γρήγορη καί πιό πλατιά θά εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, τόσο πιό ἐπιτακτικά θά σπρώχνουν οἱ ἀνάγκες τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν τίς διάφορες ἐθνότητες στήν ἐκμάθηση τῆς πιό κατάλληλης γλώσσας γιά τίς κοινές ἐμπορικές σχέσεις.

Ἡ φιλελεύθερη ὅμως ἐφημερίδα σπεύδει νά διαψεύσει τόν ἑαυτό της καί νά ἀποδείξει τή φιλελεύθερη ἀσυνέπειά της.

«Εἶναι ζήτημα — γράφει — ἄν θά βρεθεῖ κανείς, ἔστω καί ἀπό τούς ἀντιπάλους τοῦ ἐκρωσισμοῦ, πού νά μή συμφωνήσει πώς σέ ἕνα τόσο τεράστιο κράτος, ὅπως ἡ Ρωσία, πρέπει νά ὑπάρχει μιά ἐπίσημη γλώσσα τοῦ κράτους καί πώς τέτια γλώσσα... μπορεῖ νά εἶναι μόνο ἡ ρωσική».

Λογική ἀπό τήν ἀνάποδη! Ἡ μικρή Ἑλβετία δέν χάνει, ἀλλά κερδίζει ἀπό τό γεγονός ὅτι δέν ἔχει *μιά* ἐπίσημη γλώσσα, ἀλλά σωστές τρεῖς: τή γερμανική, τή γαλλική καί τήν ἰταλική. Στήν Ἑλβετία τά 70 % τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι γερμανοί (στή Ρωσία τά 43 % εἶναι μεγαλορῶσοι), τά 22 % γάλλοι (στή Ρωσία τά 17 % οὐκρανοί), τά 7 % ἰταλοί (στή Ρωσία τά 6 % πολωνοί καί τά 4½ % λευκορῶσοι). Ἄν οἱ ἰταλοί τῆς Ἑλβετίας μιλοῦν συχνά γαλλικά στήν κοινή Βουλή, αὐτό δέν τό κάνουν κάτω ἀπό τό βούρδουλα κάποιου βάρβαρου ἀστυνομικοῦ νόμου (τέτιος νόμος στήν Ἑλβετία δέν ὑπάρχει), ἀλλά ἁπλούστατα ἐπειδή οἱ πολιτισμένοι πολίτες ἑνός δημοκρατικοῦ κράτους προτιμοῦν οἱ ἴδιοι νά μιλοῦν τή γλώσσα πού εἶναι κατανοητή ἀπό τήν πλειονότητα. Ἡ γαλλική γλώσσα δέν προκαλεῖ μίσος στούς ἰταλούς, ἐπειδή εἶναι γλώσσα ἑνός ἐλεύθερου πολιτισμένου ἔθνους, γλώσσα πού δέν τήν ἐπιβάλλουν μέ ἀποκρουστικά ἀστυνομικά μέτρα.

Γιατί λοιπόν ἡ «τεράστια» Ρωσία πού εἶναι πολύ πιό πολύχρωμη καί φοβερά καθυστερημένη θά πρέπει νά ἀνακόπτει τήν ἀνάπτυξή της, διατηρώντας ὁποιαδήποτε προνόμια γιά μιά μόνο ἀπό τίς γλῶσσες; Δέν θά ἔπρεπε μήπως νά γίνει τό ἀντίθετο, κύριοι φιλελεύθεροι; Δέν θά ἔπρεπε μήπως ἡ Ρωσία, ἄν θέλει νά φτάσει τήν Εὐρώπη, νά βάλει τέρμα στά κάθε λογῆς προνόμια ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα, πιό ὁλοκληρωμένα, πιό ἀποφασιστικά;

Ἄν καταργηθοῦν τά διάφορα προνόμια, ἄν πάψει ἡ ἐπιβολή μιᾶς γλώσσας, ὅλοι οἱ σλάβοι θά μάθουν εὔκολα καί γρήγορα νά καταλαβαίνουν ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί δέν θά τούς τρομάζει ἡ «φοβερή» σκέψη, ὅτι στήν κοινή Βουλή θά ἐκφωνοῦνται λόγοι σέ διαφορετικές γλῶσσες. Οἱ ἀνάγκες τῶν οἰκονομικῶν συναλλαγῶν *θά καθορίσουν* μόνες τους τή γλώσσα μιᾶς δοσμένης χώρας, πού ἡ πλειοψηφία ἔχει *συμφέρον* νά τήν ξέρει πρός ὄφελος τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων. Καί ὁ καθορισμός αὐτός θά γίνει τόσο πιό σταθερά, ὅσο πιό ἐθελοντικά θά τόν δεχτεῖ ὁ πληθυσμός τῶν διάφορων ἐθνῶν καί θά πραγματοποιηθεῖ τόσο πιό γοργά καί πλατιά, ὅσο πιό συνεπής θά εἶναι ὁ δημοκρατισμός καί ὅσο πιό γοργή θά εἶναι, χάρη στό γεγονός αὐτό, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ.

Οἱ φιλελεύθεροι καί τό ζήτημα τῆς γλώσσας, ὅπως καί κάθε ἄλλο πολιτικό ζήτημα, τό ἀντιμετωπίζουν σάν ὑποκριτές ἔμποροι, πού δίνουν τό ἕνα χέρι (στά φανερά) στή δημοκρατία καί τό *ἄλλο* (στά κρυφά) στούς τσιφλικάδες καί στούς ἀστυνομικούς. Εἴμαστε ἐνάντια στά προνόμια, ξεφωνίζει ὁ φιλελεύθερος καί ἀπό πίσω κάνει παζάρια μέ τούς τσιφλικάδες πότε γιά τό ἕνα καί πότε γιά τό ἄλλο προνόμιο.

Τέτιος εἶναι *κάθε* φιλελευθερο-αστικός ἐθνικισμός, ὄχι μόνο ὁ μεγαλορωσικός (αὐτός εἶναι ὁ χειρότερος ἀπό ὅλους, λόγω τοῦ βίαιου χαρακτήρα του καί τῆς συγγένειάς του μέ τούς κ.κ. Πουρισκέβιτς), μά καί ὁ πολωνικός καί ὁ ἑβραϊκός καί ὁ οὐκρανικός καί ὁ γεωργιανός καί κάθε ἄλλος. Μέ τό σύνθημα τοῦ «ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ», ἡ ἀστική τάξη *ὅλων* τῶν ἐθνῶν, καί τῆς Αὐστρίας καί τῆς Ρωσίας, διασπᾶ *στήν πράξη* τούς ἐργάτες, ἐξασθενίζει τή δημοκρατία, κάνει παζαρέματα μέ τούς τσιφλικάδες γιά τό ξεπούλημα τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων καί τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας.

Τό σύνθημα τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας δέν εἶναι ὁ «ἐθνικός πολιτισμός», μά ὁ διεθνικός πολιτισμός τοῦ δημοκρατισμοῦ καί τοῦ παγκόσμιου ἐργατικοῦ κινήματος. Ἄς προσπαθεῖ ἡ ἀστική τάξη νά ἐξαπατήσει τό λαό μέ κάθε λογῆς «θετικά» ἐθνικά προγράμματα. Ὁ συνειδητός ἐργάτης θά τῆς ἀπαντήσει: μόνο μιά λύση τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος ὑπάρχει (ὅσο εἶναι γενικά δυνατή ἡ λύση του στόν κόσμο τοῦ καπιταλισμοῦ, στόν κόσμο τοῦ κέρδους, τῆς φαγωμάρας καί τῆς ἐκμετάλλευσης) καί ἡ λύση αὐτή εἶναι ὁ συνεπής δημοκρατισμός.

Ἀπόδειξη: ἡ Ἑλβετία στή Δυτική Εὐρώπη, χώρα μέ παλιό πολιτισμό καί ἡ Φιλλανδία στήν Ἀνατολική Εὐρώπη, χώρα μέ νεαρό πολιτισμό.

Τό ἐθνικό πρόγραμμα τῆς ἐργατικῆς δημοκρατίας εἶναι: κανένα ἀπολύτως προνόμιο σέ κανένα ἔθνος, σέ καμιά γλώσσα· λύση τοῦ ζητήματος τῆς πολιτικῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, δηλαδή τοῦ κρατικοῦ ἀποχωρισμοῦ τους, μέ ἀπόλυτα ἐλεύθερο, δημοκρατικό τρόπο· ἔκδοση ἑνός νόμου πού νά ἰσχύει γιά ὅλη τήν ἐπικράτεια, πού νά ὁρίζει ὅτι κάθε μέτρο (τῶν ζέμστβο, τῶν δήμων, τῶν κοινοτήτων κτλ.) πού καθιερώνει σ' ὁποιοδήποτε ζήτημα προνόμιο γιά ἕνα ἀπό τά ἔθνη καί παραβιάζει τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν ἤ τά δικαιώματα τῆς ἐθνικῆς μειονότητας εἶναι παράνομο καί ἄκυρο καί ὅτι κάθε πολίτης τοῦ κράτους ἔχει τό δικαίωμα νά ἀπαιτήσει τήν κατάργηση ἑνός τέτιου μέτρου σάν ἀντισυνταγματικοῦ καί τήν ποινική δίωξη ἐκείνων πού θά τό ἐφάρμοζαν.

Στήν έθνική φαγωμάρα τών διαφόρων άστικών κομμάτων γύρω άπό τά ζητήματα τής γλώσσας κτλ. καί σάν άντίβαρο σέ κάθε άστικό έθνικισμό ή έργατική δημοκρατία άντιπαραθέτει τό αίτημα: άπόλυτη ένότητα καί όλοκληρωτική συγχώνευση τών έργατών *όλων* τών έθνοτήτων σέ *όλες* τίς έργατικές όργανώσεις, συνδικαλιστικές, συνεταιριστικές, καταναλωτικές, μορφωτικές καί όποιεσδήποτε άλλες. Μόνο μιά τέτια ένότητα καί συγχώνευση μπορεῖ νά περιφρουρήσει τή δημοκρατία, νά περιφρουρήσει τά συμφέροντα τών έργατών ένάντια στό κεφάλαιο — πού έγινε πιά καί γίνεται όλο καί περισσότερο διεθνικό — νά περιφρουρήσει τά συμφέροντα τής άνάπτυξης τής άνθρωπότητας πρός ένα νέο τρόπο ζωής, ξένο πρός κάθε προνόμιο καί κάθε έκμετάλλευση.

«Σέβερναγια Πράβντα», άρ. φύλ. 29,
5 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
«Νάς Πούτ», άρ. φύλ. 12,
7 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό κείμενο
τής έφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα»,
πού παραβλήθηκε μέ τό κείμενο
τής έφημερίδας «Νάς Πούτ»

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ [122]

I

Εἶναι γνωστό ὅτι τά μεροκάματα τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν ἔκαναν σέ ὅλη τή Ρωσία ἕνα μεγάλο ἅλμα πρός τά πάνω ἀκριβῶς τό 1905 καί ὕστερα ἀπό τό 1905. Σύμφωνα μέ τίς ἐκθέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν ἐργασίας ἡ μέση χρονιάτικη ἀπολαβή τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν στή Ρωσία στήν πενταετία 1901-1905 ἦταν 206 ρούβλια καί στήν ἑπόμενη πενταετία 1906-1910, ἦταν 238 ρούβλια.

Στό κυβερνεῖο Μόσχας ἡ χρονιάτικη ἀπολαβή τῶν ἐργατῶν ἦταν λίγο χαμηλότερη ἀπό τή μέση ἀπολαβή σ' ὅλη τή Ρωσία. Στά 1901-1905 ἦταν 201 ρούβλια, σύμφωνα μέ τή στατιστική τοῦ ἐπιθεωρητῆ ἐργασίας Κοσμίνιχ-Λάνιν καί στήν ἑπόμενη 4ετία 1906-1909, 235 ρούβλια.

Ἔτσι λοιπόν, χάρη στό πέντε ἡ χρονιάτικη ἀπολαβή τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας αὐξήθηκε κατά μέσο ὅρο σέ 1 ἐργάτη *κατά 34 ρούβλια*, δηλ. σχεδόν κατά 17 %. Ἄν ὑπολογίσουμε τούς βιομηχανικούς ἐργάτες τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας σέ 300 ὥς 350 χιλιάδες, ἔχουμε *ἐτήσιο* κέρδος ὅλων τῶν ἐργατῶν *κάπου 11 ἑκατομμύρια ρούβλια.*

Βλέπουμε ὅτι οἱ θυσίες τῶν ἐργατῶν στίς ἀπεργίες τοῦ 1905 ἀμείφθηκαν μέ μιά σοβαρή βελτίωση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν.

Καί παρ' ὅλο πού ὕστερα ἀπό τή νίκη τοῦ καθεστῶτος τῆς 3 τοῦ Ἰούνη, δηλ. τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ καθεστῶτος, ἀφαιρέθηκαν μιά σειρά κατακτήσεις τῶν ἐργατῶν, ὡστόσο τό κεφάλαιο δέν μπόρεσε νά κατεβάσει τά μεροκάματα στό παλιό χαμηλό ἐπίπεδο. Στό κυβερνεῖο Μόσχας ἀπό τό 1901 ὥς τό 1905 ἡ χρονιάτικη ἀπολαβή τῶν ἐργατῶν ἦταν περίπου 200 ρούβλια, κυμαινόμενη κατά χρόνο ἀπό 197 ρούβλια (τό 1902) ὥς 203 ρούβλια (τό 1905). Τό 1906, ὅταν γιά πρώτη φορά φάνηκαν τά ἀποτελέσματα τοῦ πέντε, ἡ χρονιάτικη ἀπολαβή ἀνέβηκε σέ 228 ρούβλια, τό

1907 ἔφτασε τά 237 ρούβλια, τό 1908 κατέβηκε λίγο (236¹/₂ ρούβλια), τό 1909 ἔφτασε πάλι τά 237 ρούβλια.

Οἱ ἀριθμοί δείχνουν ὅτι χωρίς τίς κατακτήσεις τοῦ 1905-1906 οἱ ἐργάτες θά εἶχαν φοβερά ἐξαθλιωθεῖ, γιατί ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς στήν τελευταία δεκαετία μεγαλώνει ὁλοένα καί περισσότερο.

II

Οἱ ἀπολαβές τῶν ἐργατῶν στά μεγάλα ἐργοστάσια τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας, κατά γενικό κανόνα, εἶναι μεγαλύτερες ἀπό ὅ,τι στά μικρά. Λογουχάρη, στούς ὑφαντουργούς, πού ἀποτελοῦν τά 68 %, δηλ. πάνω ἀπό τά δυό τρίτα τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν τοῦ κυβερνείου μας, ἡ μέση χρονιάτικη ἀπολαβή τό 1909 ἦταν:

	Ρούβλια	σέ %
Σέ ἐργοστάσια πού ἔχουν πάνω ἀπό 1.000 ἐργ.	219	100
» » » » » 501 - 1.000 »	204	93
» » » » » 101 - 500 »	197	90
» » » » » 51 - 100 »	188	86
» » » » » 21 - 50 »	192	88
» » » » » 20 καί κάτω »	164	75
Σύνολο	211	96

Ὅσο μεγαλύτερο εἶναι τό ἐργοστάσιο, τόσο μεγαλύτερες εἶναι καί οἱ ἐργατικές ἀπολαβές. Τό ἴδιο φαινόμενο παρατηροῦμε καί στούς ἐργάτες μετάλλου. Οἱ ἐργάτες τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου εἶναι εὐκολότερο νά ἑνώνονται καί νά ἀποκρούουν τίς ἐπιθέσεις τοῦ κεφαλαίου, νά ὑπερασπίζουν ἀπό κοινοῦ τίς διεκδικήσεις τους. Γιά νά φτάσουν τούς πρωτοπόρους συντρόφους τους, οἱ ἐργάτες τῶν μικρῶν ἐργοστασίων καί ἐργαστηρίων πρέπει νά ἑνώνονται μέ μεγαλύτερη προθυμία σέ ἑνώσεις (ἐπαγγελματικές, μορφωτικές, συνεταιριστικές καί ἄλλες) καί νά συσπειρώνονται πιό σφιχτά γύρω ἀπό τήν ἐργατική τους ἐφημερίδα.

Συνέπεια τῆς μεγαλύτερης συσπείρωσης τῶν ἐργατῶν στά μεγάλα ἐργοστάσια εἶναι ὅτι καί οἱ ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν ὀργανώνονται ἐδῶ εὐκολότερα καί διεξάγονται μέ μεγαλύτερη ἐπιτυχία. Τά μεγάλα ἐργοστάσια εἶχαν μεγαλύτερη συμμετοχή ἀπό τά μικρά στό ἀπεργιακό κίνημα τοῦ 1905 καί τοῦ 1906.

Ταυτόχρονα βλέπουμε ὅτι οἱ ἐργάτες τῶν μεγάλων ἐργοστασίων *κέρδισαν περισσότερα* ἀπό τίς ἀπεργίες αὐτῶν τῶν χρόνων, παρά οἱ ἐργάτες τῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων. Νά τά σχετικά στοι-

χεῖα γιά τούς ἐργάτες ὅλων τῶν κλάδων παραγωγῆς τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας:

Κατηγορίες ἐργοστασίων ἀνάλογα μέ τόν ἀριθμό ἐργατῶν πού ἀπασχολοῦν	Μέση χρονιάτικη ἀπολαβή κατά ἐργάτη		
	Στήν πενταετία (1901-1905)	Στήν τετραετία (1906-1909)	Αὔξηση σέ ρούβλια
Ἐργοστ. μέ πάνω ἀπό 1.000 ἐργ.	196	234	+38
» » » 501-1.000 »	186	231	+45
» » » 101- 500 »	211	238	+27
» » » 51- 100 »	215	240	+25
» » » 21- 50 »	216	241	+25
» » 20 καί κάτω ἐργ.	193	207	+14
Σύνολο	201	235	+34

Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τούς ἀριθμούς αὐτούς, πρέπει νά ἐξηγήσουμε πρίν ἀπ' ὅλα τήν ἐξαίρεση (φαινομενική) ἀπό τόν παραπάνω κανόνα, σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο οἱ ἀπολαβές σέ μεγάλα ἐργοστάσια εἶναι μεγαλύτερες παρά στά μικρά. Πρόκειται γιά τό ἑξῆς: οἱ ἐργάτες μετάλλου, οἱ τυπογράφοι καί μερικοί ἄλλοι κερδίζουν πολύ περισσότερα ἀπό τούς ὑφαντουργούς (360 ρούβλια, 310 ρούβλια ἔναντι 211 κτλ.). Ἐνῶ στά μεγάλα ἐργοστάσια ἡ *ἀναλογία* τῶν ὑφαντουργῶν στό συνολικό ἀριθμό τῶν ἐργατῶν εἶναι σημαντικά μεγαλύτερη παρά στά μεσαῖα καί στά μικρά ἐργοστάσια. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἔχουμε τή φαινομενική ἐξαίρεση ἀπό τόν κανόνα: ὅτι τάχα οἱ ἀπολαβές εἶναι μεγαλύτερες στά μεσαῖα καί στά μικρά ἐργοστάσια, παρά στά μεγάλα.

Τί συμπέρασμα βγαίνει λοιπόν σχετικά μέ τήν αὔξηση τῶν ἀπολαβῶν ὕστερα ἀπό τό πέντε στά μεγάλα καί στά μικρά ἐργοστάσια;

Στά μεγάλα ἐργοστάσια (μέ 500 καί πάνω ἐργάτες) ἡ αὔξηση αὐτή εἶναι περίπου 40 ρούβλια τό χρόνο, δηλ. σχεδόν 20 καπίκια στό ρούβλι.

Στά μεσαῖα καί στά μικρά ἐργοστάσια, μέ 21 ὥς 500 ἐργάτες, ἡ αὔξηση εἶναι περίπου 25 ρούβλια, δηλ. περίπου 12 καπίκια στό ρούβλι.

Στά πιό μικρά ἐργοστάσια (μέ 20 καί κάτω ἐργάτες) ἔχουμε συνολικά αὔξηση κατά 14 ρούβλια, δηλ. 7-8 καπίκια στό ρούβλι.

Ἑπομένως, ἡ πιό δραστήρια καί ἑνιαία ἀπεργιακή πάλη τῶν ἐργατῶν στά μεγάλα ἐργοστάσια ὁδήγησε σέ μιά μεγαλύτερη αὔξηση τοῦ μισθοῦ ἐργασίας. Εἴπαμε ἤδη πώς οἱ ἐργάτες τῶν μικρῶν ἐργοστασίων, ὅταν ἑνωθοῦν σέ ἑνώσεις, μποροῦν νά ἐξισωθοῦν ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη μέ τούς ἐργάτες τῶν μεγάλων.

III

Οἱ κατακτήσεις τῶν ἐργατῶν ἀπό τήν ἀπεργιακή πάλη τοῦ πέντε δέν εἶχαν τήν ἔκφρασή τους μόνο στήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἄλλαξε πρός τό καλύτερο ὅλη γενικά ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν.

Δέν μποροῦμε νά ἐκφράσουμε μέ ἀριθμούς τό ἀκριβές μέγεθος αὐτῆς τῆς βελτίωσης τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν, μά κάθε ἐργάτης κατάλαβε καί ἔνιωσε καλά αὐτή τή βελτίωση τοῦ 1905-1906.

Τά στοιχεῖα τοῦ ἐπιθεωρητῆ ἐργασίας Κοσμίνιχ-Λάνιν ἐπιτρέπουν μόνο νά καθορίσει κανείς τήν ἐπίδραση πού εἶχε τό πέντε σχετικά μέ τήν *ἐπιβολή προστίμων* στούς ἐργάτες. Ὁ καπιταλιστής, ἐπιβάλλοντας πρόστιμα στούς ἐργάτες, οἰκειοποιεῖται τό ρόλο τοῦ δικαστῆ. Γι' αὐτό μέ τά πρόστιμα συνδέεται πάντα μιά ἐξαιρετικά μεγάλη αὐθαιρεσία σέ βάρος τῶν ἐργατῶν καί κάποτε μάλιστα ἕνας καθαρός ἐμπαιγμός τῶν ἐργατῶν. Εἶναι φυσικό οἱ ἐργάτες νά ἀπαιτοῦν πάντα *τήν κατάργηση* τῶν προστίμων, τήν ἀφαίρεση ἀπό τούς καπιταλιστές τοῦ δικαιώματος νά δικάζουν οἱ ἴδιοι τίς ὑποθέσεις τῶν ἐργατῶν.

Νά τά σχετικά στοιχεῖα γιά τήν ἐπιβολή προστίμων, πού ἀφοροῦν ὅλους τούς ἐργάτες τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας κατά χρόνο:

Χρόνια	Κατά μέσο ὅρο σέ 1 ἐργάτη ἀναλογοῦσε πρόστιμο σέ καπίκια
1901	30
1902	27
1903	27
1904	29
1905	17
1906	12
1907	15
1908	18
1909	21

Βλέπουμε μέ πόση ἐπιτυχία «μείωσαν» οἱ ἐργάτες τό ποσό τῶν προστίμων. Πρίν τό 1905 τά πρόστιμα ἦταν ἀπό 27 ὥς 30 καπίκια κατά ἐργάτη.

Ἔρχεται τό πέντε. Τά πρόστιμα πέφτουν μονομιᾶς σχεδόν στό μισό, δηλ. στά 17 καπίκια. Τό 1906 τά ἀποτελέσματα τοῦ πέντε φάνηκαν ἀκόμη πιό καθαρά: τά πρόστιμα πέφτουν στά 12 καπίκια.

Περνάει ἡ ἐπανάσταση. Οἱ καπιταλιστές ἀναθαρεύουν. Τά πρόστιμα ἀνεβαίνουν πάλι στά 15-18-21 καπίκια.

Μά ἀκόμη καί τό 1909, — ὁ χρόνος αὐτός ἦταν χρόνος τῆς πιό μεγάλης καί τῆς πιό μακρόχρονης κάλμας — οἱ καπιταλιστές δέν κατόρθωσαν νά ἀνεβάσουν τά πρόστιμα ὥς τό προηγούμενο, ἐξωφρενικό ὕψος. Ὅσο κι' ἄν λακεδίζει ὁ καπιταλιστής ἀπέναντι στόν Πουρισκέβιτς, παρ' ὅλα αὐτά καί οἱ δυό «ἀγαπητοί φίλοι» δέν καταφέρνουν νά γυρίσουν στά παλιά: *ὁ ἐργάτης τῆς Ρωσίας δέν εἶναι πιά ὁ ἴδιος*. Ὁ ἐργάτης τῆς Ρωσίας κάτι ἔχει διδαχτεῖ!

Ἄν συγκρίνουμε τό σύνολο τῶν προστίμων μέ τό σύνολο τῶν ἀπολαβῶν τῶν ἐργατῶν, — καί μιά τέτια σύγκριση εἶναι ἀπαραίτητη, γιατί δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα νά πληρώνει κανείς εἴκοσι καπίκια σέ ἀπολαβές ἑνός ἤ ἑνάμισι ρουβλιοῦ — τότε ἡ νίκη τῶν ἐργατῶν στό πέντε θά φανεῖ ἀκόμη πιό καθαρά.

Σέ 100 ρούβλια ἀπολαβῶν τῶν ἐργατῶν ἀναλογοῦσε κατά μέσο ὅρο τό χρόνο πρόστιμο σέ καπίκια:

τό 1901	15	τό 1906	5
» 1902	14	» 1907	6
» 1903	13	» 1908	8
» 1904	14	» 1909	9
» 1905	9		

Συνεπῶς, σάν ἀποτέλεσμα τοῦ πέντε οἱ ἐργάτες τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας πέτυχαν μείωση τῶν ἐξωφρενικῶν προστίμων στό *ἕνα τρίτο*. Καί θά πετύχουν καί τήν πλήρη κατάργηση τῶν προστίμων.

IV

Τελειώνοντας, θά σταθοῦμε λίγο στό ζήτημα: τί ποσοστό ἀπό τίς ἀπολαβές τους παίρνουν σέ μετρητά οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας.

Ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν τῆς Μόσχας ἀπό τήν ἄποψη αὐτή εἶναι δύσκολη. Τό 1909 πῆραν συνολικά 73 ἑκατομμύρια ρούβλια ἀπό μεροκάματα· ἀπό αὐτά $61^1/_2$ ἑκατομ. ρούβλια, δηλ. τά 84,2 % τά πῆραν σέ μετρητά. Σχεδόν τό ἕνα δέκατο τῆς πληρωμῆς, 7,2 ἑκατομ. ρούβλια, τό πῆραν σέ τρόφιμα καί σέ ἐμπορεύματα ἀπό τά πρατήρια τῶν ἐργοστασίων. Αὐτή ἡ μορφή πληρωμῆς βάζει τούς ἐργάτες σέ δουλοπαροικιακή ἐξάρτηση ἀπό τούς ἰδιοκτῆτες καί δίνει στούς ἐργοστασιάρχες «ὑπερκέρδη».

Ἰδιαίτερα ἄσχημη ἀπό αὐτή τήν ἄποψη εἶναι ἡ κατάσταση τῶν ἐργατῶν στήν βαμβακουργία: πάνω ἀπό τό ἕνα πέμπτο τῶν ἀπολαβῶν (5,9 ἑκατομ. ρούβλια ἀπό τά 28,8) πληρώθηκε σέ τρόφιμα. Ἄν οἱ ἐργάτες ἀποκτοῦσαν δικούς τους ἐλεύθερους ἐργατικούς συνεταιρισμούς, τότε ὄχι μόνο θά οἰκονομοῦνταν ἑκα-

τοντάδες χιλιάδες ρούβλια πρός ὄφελος τῶν σκλάβων τοῦ κεφαλαίου, μά καί θά σταματοῦσε ἡ μισοδουλοπαροικιακή ἐξάρτηση ἀπό τά πρατήρια τῶν *ἐργοστασιαρχῶν*.

Σέ συνέχεια, $3^3/_4$ ἑκατομμύρια ρούβλια (τά 5 %) ἀπό τίς ἀπολαβές οἱ ἐργάτες τά πληρώθηκαν σέ εἴδη πού τά εἶχαν πάρει ἀπό τά πρατήρια τῶν καταναλωτῶν συνεταιρισμῶν κ.ἄ. Τέλος, 680 χιλ. ρούβλια (τά 0,9 %) ἀπό τίς ἀπολαβές πληρώθηκαν γιά τή διατροφή τῶν ἐργατῶν πού τούς σιτίζουν οἱ ἐργοδότες.

Αὐτό τό εἶδος πληρωμῆς, πού καταδικάζει τόν ἐργάτη σέ χίλιων λογιῶν προσωπική ἐξάρτηση δουλοπαροικιακοῦ χαρακτήρα, διατηρήθηκε πιό πολύ στή μεταξουργία καί στή λινουργία καί σέ συνέχεια στή βιομηχανία ἐπισιτιστικῶν καί κτηνοτροφικῶν προϊόντων.

Ὅσο γιά τήν ἐπίδραση τοῦ πέντε πάνω στίς μορφές τοῦ μεροκάματου, δέν ἔχουμε καμιά σχεδόν ἐπιτυχία. Νά τά σχετικά στοιχεῖα ἀπό τό 1901:

		Ἀπό αὐτά πληρώθηκαν (σέ % %)			
Χρόνια	Συνολικό ποσό ἀπολαβῶν ἐργατῶν (ἑκ. ρούβλια)	Σέ μετρητά	Σέ ἐμπορεύματα πού πάρθηκαν ἀπό τά πρατήρ. ἐργοστασίων	Σέ εἴδη πού πάρθηκαν ἀπό καταν. συνεταιρισμούς	Γιά διατροφή τῶν ἐργατῶν πού τούς σιτίζουν οἱ ἐργοδότες
1901 ...	53	81,4	8,9	7,3	2,4
1902 ...	54	81,5	9,1	7,0	2,4
1903 ...	57	83,0	8,3	6,6	2,1
1904 ...	55	82,7	9,0	6,5	1,8
1905 ...	57	82,8	9,2	6,5	1,5
1906 ...	64	85,1	7,6	5,8	1,5
1907 ...	71	83,8	9,4	5,3	1,5
1908 ...	73	82,9	10,4	5,2	1,5
1909 ...	73	84,2	9,8	5,1	0,9

Ὕστερα ἀπό τό 1905 ἡ ἐξόφληση σέ μετρητά αὐξήθηκε σέ πολύ ἀσήμαντο βαθμό. Λίγο ἐπίσης μειώθηκε καί τό σύστημα διατροφῆς τῶν ἐργατῶν πού τούς σιτίζουν οἱ ἐργοδότες. Ἀντίθετα, ἡ ἐξόφληση σέ ἐμπορεύματα ἀπό τά πρατήρια τῶν ἐργοστασίων αὐξήθηκε μάλιστα λιγάκι.

Γενικά ἡ κατάσταση παράμεινε τό ἴδιο ἄσχημη, ὅπως ἦταν καί πρίν. Οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας πρέπει νά ἐπιδιώξουν τήν πληρωμή σέ μετρητά καί νά παλέψουν γιά νά ἀντικατασταθοῦν τά πρατήρια τῶν ἐργοστασίων μέ ἐλεύθερους ἐργατικούς καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.

«Νάς Πούτς», ἀρ. φύλ. 13 καί 14,
8 καί 10 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Νάς Πούτ»

ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΑΣΤΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ «ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ» ΓΕΩΡΓΙΑ

Στό ἀγροτικό συνέδριο τοῦ Κιέβου, μπροστά σέ 1.000 τσιφλικάδες ὅλης τῆς Ρωσίας, ὁ καθηγητής κ. Κοσίνσκι ἔκανε εἰσήγηση πάνω στό πρῶτο θέμα καί προσπάθησε νά ἀποδείξει τή νίκη τοῦ «ἐργασιακοῦ νοικοκυριοῦ» στή γεωργία.

Τό ζήτημα τοῦ «ἐργασιακοῦ» νοικοκυριοῦ εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό σοβαρά ζητήματα γιά τήν ἐξήγηση τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων στή γεωργία. Ἐκτός ἀπό αὐτό στή Ρωσία ὑπάρχει τό ἀστικό κόμμα τῶν ναρόντνικων (μαζί καί τῶν «ἀριστερῶν»), πού προσπαθεῖ νά πείσει τούς ἐργάτες γιά τή σοσιαλιστικότητά του, ὑπερασπίζοντας θερμά πρίν ἀπ' ὅλα αὐτό ἀκριβῶς τό «ἐργασιακό» νοικοκυριό. Γι' αὐτό πρέπει κάθε συνειδητός ἐργάτης νά καταλάβει τί εἶναι αὐτό τό «ἐργασιακό» νοικοκυριό.

Ὁ ἀστός καθηγητής κ. Κοσίνσκι, χωρίς νά παρουσιάσει κανένα ἀπολύτως στοιχεῖο, ἰσχυρίστηκε ὅτι τό ἀγροτικό νοικοκυριό ἀναπτύσσεται, ἐνῶ τά μεγάλα νοικοκυριά πού ἐκμεταλλεύονται μισθωτή ἐργασία διαλύονται καί καταστρέφονται. Ταυτόχρονα ὁ κ. καθηγητής

> «ξεχώρισε τρεῖς κατηγορίες ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ: 1) τά πολύ μικρά (λιλιπούτεια), ὅταν ὁ ἀγρότης δουλεύει σέ κάποια φάμπρικα καί στό σπίτι, στό χωριό, ἔχει μόνο ἕνα κῆπο πού μέ τήν καλλιέργειά του συμπληρώνει λιγάκι τό εἰσόδημά του· 2) παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς, ὅταν ὁ ἀγρότης ἔχει μιά μεγαλύτερη ἔκταση γῆς, μά πού ἡ καλλιέργειά της δέν ἐπαρκεῖ γιά τήν ἱκανοποίηση ὅλων τῶν ἀναγκῶν τῆς οἰκογένειας· ἕνα μέρος ἀπό τά μέλη τῆς οἰκογένειας δουλεύει σέ ξένους· 3) τά ἐργασιακά πού ἀποτελοῦν πλῆρες ἀγροτικό νοικοκυριό, ὅπου δουλεύει ὅλη ἡ οἰκογένεια. Ἡ ἀγροτική ἐξέλιξη (ἀνάπτυξη) ὁδηγεῖ στήν ἐξαφάνιση τῶν νοικοκυριῶν παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς καί στήν ἐκτόπισή τους ἀπό τά ἐργασιακά καί τά πολύ μικρά νοικοκυριά. Τό μέλλον ἀνήκει κυρίως στά ἐργασιακά νοικοκυριά. Ἡ μέση ἔκταση πού κατέχουν σέ ρωσική κλίμακα εἶναι περίπου 50 ντεσιατίνες. Ὁ θρίαμβος τοῦ ἐργασιακοῦ νοικοκυριοῦ δέν συνεπάγεται καθόλου τήν προλεταριοποίηση τοῦ χωριοῦ» («Κίεβσκαγια Μίσλ», ἀρ. φύλ. 242).

Ὁρίστε λοιπόν οἱ βάσεις τῆς ἀστικῆς θεωρίας περί «ἐργασιακῆς» γεωργίας, πού τήν ἅρπαξαν οἱ ναρόντνικοι. Κάθε ἐργάτης πού καταλαβαίνει ἔστω καί λίγο ἀπό πολιτική οἰκονομία θά δεῖ ἀμέσως ὅτι ὁ κ. ἀστός ὀνομάζει πολύ μικρά ἤ λιλιπούτεια τά *προλεταριακά* νοικοκυριά, τά νοικοκυριά τῶν ἐργατῶν γῆς, τά «νοικοκυριά» τῶν *μισθωτῶν* ἐργατῶν.

Νοικοκυριά παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς ὀνομάζει, προφανῶς, τά μικρά ἀγροτικά νοικοκυριά, κυρίως ὅσα δέν ἀνήκουν στήν ἀνταλλακτική, στήν ἐμπορευματική οἰκονομία, ἀλλά στή φυσική (βγάζουν τό ψωμί τους). Ἀναγνωρίζοντας ὅτι τά νοικοκυριά αὐτά ἐκτοπίζονται, ὁ ἀπερίσκεπτος ἀστός καθηγητής ἀναγνωρίζει ταυτόχρονα τή νίκη τοῦ καπιταλισμοῦ, τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀνταλλαγῶν καί τήν ἐκτόπιση τοῦ μικροῦ νοικοκυριοῦ. Τήν ἐκτόπιση ἀπό *ποιά* νοικοκυριά; Πρῶτο, ἀπό τά προλεταριακά. Αὐτό ἀκριβῶς ὀνομάζεται προλεταριοποίηση, κ. ἀπερίσκεπτε καθηγητή! Δεύτερο, ἀπό τά «ἐργασιακά» νοικοκυριά μέ μέση ἔκταση 50 περίπου ντεσιατίνες.

Μοῦ μένει ν' ἀποδείξω στόν ἀπερίσκεπτο καθηγητή καί στούς ἐσέρους (ναρόντνικους) μαθητές του ὅτι αὐτά ἀκριβῶς τά «ἐργασιακά» νοικοκυριά εἶναι τά *μικροαστικά, καπιταλιστικά* νοικοκυριά.

Ποιό εἶναι τό κύριο γνώρισμα τοῦ καπιταλισμοῦ; Ἡ χρησιμοποίηση μισθωτῆς ἐργασίας. Εἶναι πιά καιρός νά μάθουν αὐτή τήν ἀλήθεια οἱ καθηγητές καί οἱ ἐσέροι.

Τί μᾶς λέει λοιπόν ἡ εὐρωπαϊκή, ἡ ἐπιστημονική στατιστική γιά τή μισθωτή ἐργασία στό ἀγροτικό νοικοκυριό; Μᾶς λέει ὅτι ὄχι μόνο τά νοικοκυριά πού ἔχουν 50 ντεσιατίνες, μά ἀκόμη καί τά νοικοκυριά πού ἔχουν *πάνω ἀπό 10 ἐκτάρια* (ἕνα ἐκτάριο ἰσοῦται περίπου μέ μιά ντεσιατίνα) *στίς περισσότερες περιπτώσεις* δέν τά βγάζουν πέρα χωρίς μισθωτή ἐργασία!

Γερμανία. Τελευταία ἀπογραφή τοῦ 1907. Ἀριθμός νοικοκυριῶν μέ 10-20 ἐκτάρια 412.741. Τά νοικοκυριά αὐτά ἔχουν μισθωτούς ἐργάτες 711.867. Ἀκόμη καί νοικοκυριά μέ 5-10 ἐκτάρια ἔχουν 487.704 μισθωτούς ἐργάτες σέ 652.798 νοικοκυριά. Μέ ἄλλα λόγια: ἀκόμη κι' ἐδῶ ὁ ἀριθμός τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν εἶναι μεγαλύτερος ἀπό τό μισό ἀριθμό τῶν νοικοκυριῶν. Κι' ὁ καθένας ξέρει ὅτι οἱ μικροί ἀγρότες στίς πιό πολλές περιπτώσεις διατηροῦν ὄχι περισσότερο ἀπό ἕνα μισθωτό ἐργάτη.

Αὐστρία. Τελευταία ἀπογραφή τοῦ 1902. Ἀριθμός νοικοκυριῶν μέ 10-20 ἐκτάρια 242.293. Ἀπό αὐτά μισθωτούς ἐργάτες χρησιμοποιοῦν τά *περισσότερα* τά 142.272, δηλ. σχεδόν τά $^{3}/_{5}$.

Ἄς προσθέσουμε ὅτι ἡ Αὐστρία εἶναι μιά χώρα πολύ πιό καθυστερημένη στήν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπό τή Γερμανία. Σέ ὁλόκληρη τή γεωργία τῆς Αὐστρίας τό ποσοστό τῶν μισθωτῶν ἐργατῶν εἶναι *δυό φορές* μικρότερο (14 %) ἀπό τό γερμανικό (30 %).

Ἑλβετία. Τελευταία ἀπογραφή τοῦ 1905. Ἀριθμός νοικοκυριῶν μέ 10-15 ἑκτάρια 19.641. Ἀπό αὐτά μισθωτούς ἐργάτες χρησιμοποιοῦν τά 11.148, δηλ. τά *περισσότερα.* Ἀπό τά νοικοκυριά μέ 5-10 ἑκτάρια μισθωτούς ἐργάτες ἔχουν περίπου τά 36% στήν Ἑλβετία, τά 33 % στήν Αὐστρία.

Ἀπό αὐτό μπορεῖ νά κρίνει κανείς τήν ἀπέραντη ἀμάθεια ἤ τήν ἐξαιρετική κακοπιστία τοῦ ἀστοῦ καθηγητῆ, πού πίσω του σέρνονται οἱ ναρόντνικοι καί πού *ἀρνεῖται* τήν προλεταριοποίηση τοῦ χωριοῦ, *ἀναγνωρίζοντας* τήν ἐκτόπιση τῶν νοικοκυριῶν, πρῶτο «παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς», ἀπό τά προλεταριακά καί δεύτερο, ἀπό τά «ἐργασιακά», ὀνομάζοντας μ' αὐτή τή γλυκούτσικη λεξούλα τά νοικοκυριά πού χρησιμοποιοῦν μισθωτούς ἐργάτες!

Ὅλοι ὅσοι ἐξυμνοῦν τίς ἐπιτυχίες τῆς «ἐργασιακῆς» γεωργίας στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ (ἀνάμεσα σέ αὐτούς εἶναι καί οἱ ἀριστεροί ναρόντνικοι) εἶναι ἀστοί πού ἐξαπατοῦν τούς ἐργάτες. Ἡ ἀπάτη συνίσταται, πρῶτο, στόν ἐξωραϊσμό τῆς ἀστικῆς τάξης. Ὁ ἐκμεταλλευτής τῆς μισθωτῆς ἐργασίας ὀνομάζεται «ἐργαζόμενος» νοικοκύρης! Ἡ ἀπάτη συνίσταται, δεύτερο, στή συγκάλυψη τοῦ χάσματος πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν τεράστια μάζα τῶν προλεταριακῶν νοικοκυριῶν καί στή μηδαμινή μειοψηφία τῶν καπιταλιστικῶν νοικοκυριῶν.

Τά συμφέροντα τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπαιτοῦν ἐξωραϊσμό τοῦ καπιταλισμοῦ καί συγκάλυψη τοῦ ταξικοῦ χάσματος. Τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου ἀπαιτοῦν νά ξεσκεπαστεῖ ὁ καπιταλισμός καί ἡ ἐκμετάλλευση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, ἀπαιτοῦν νά δοῦνε οἱ μάζες τό βάθος τοῦ ταξικοῦ χάσματος.

Νά μερικά συνοπτικά στοιχεῖα γιά τό ταξικό χάσμα στή γερμανική γεωργία σύμφωνα μέ τήν ἀπογραφή τοῦ 1907. Σύνολο νοικοκυριῶν, 5,7 ἑκατομμύρια. Ἀπ' αὐτά προλεταριακά (ὥς 2 ἑκτάρια γῆς) εἶναι 3,4 ἑκατομμύρια. Ἡ τεράστια πλειοψηφία αὐτῶν τῶν «νοικοκυρέων» *εἶναι μισθωτοί ἐργάτες* μέ μιά σπιθαμή γῆς.

Ὕστερα ἀπό αὐτά ἔρχεται τό μικρό νοικοκυριό (2-5 ἑκτάρια· 1,0 ἑκατομμύριο νοικοκυριά). Αὐτοί εἶναι οἱ πιό φτωχοί ἀγρότες. Ἀπ' αὐτούς λιγότεροι ἀπό τούς μισούς (495 χιλιάδες) εἶναι καθαροί γεωργοί, *χωρίς* βοηθητικά ἐπαγγέλματα. Ἡ πλειοψηφία

ἔχει ἀνάγκη ἀπό βοηθητικά ἐπαγγέλματα, δηλ. νά πουλάει τήν ἐργατική της δύναμη. Γιά τούς ἀγρότες αὐτούς εἶναι πολύ εὐκολότερο νά προσχωρήσουν στό προλεταριάτο.

Τά βάζουμε μαζί στήν *1η ὁμάδα:* νοικοκυριά προλεταριακά καί μικροαγροτικά.

2η ὁμάδα: μεσαῖα ἀγροτικά νοικοκυριά (5-10 ἐκτάρια). Πολλά ἀπ' αὐτά, ὅπως εἴδαμε, ἐκμεταλλεύονται μισθωτούς ἐργάτες. Ὁ μεσαῖος ἀγρότης εἶναι ἕνας μικρός ἀστός πού ταλαντεύεται ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀστική τάξη.

Στήν 3η ὁμάδα ἀνήκουν οἱ ὑπόλοιποι, δηλ. οἱ καπιταλιστές (20 καί πάνω ἐκτάρια) καί οἱ μεγαλοαγρότες (10-20 ἐκτάρια). Εἴδαμε ὅτι οἱ μεγαλοαγρότες *στό μεγαλύτερο μέρος τους* ἐκμεταλλεύονται μισθωτούς ἐργάτες.

Κι' ἔτσι ἔχουμε, 1η ὁμάδα: προλεταριακά καί μισοαγροτικά νοικοκυριά· 2η: μεσαῖα ἀγροτικά νοικοκυριά· 3η: μεγάλα ἀγροτικά καί καθαρά καπιταλιστικά νοικοκυριά. Κοιτάξτε λοιπόν πόση γῆ καί πόσα ζῶα ἔχουν αὐτές οἱ ὁμάδες:

Ὁμάδες	Ἀριθμός νοικοκυριῶν (ἑκατομμύρια)	Ἔχουν (σέ ἑκατομμύρια) Ἐργάτες	Γῆ (ἐκτάρια)	Ζῶα (ὑπολογιζόμενα σέ μεγάλα)	Μηχανές
1η..........	4,4	7,3	5,0	7,0	0,2
2η..........	0,6	2,5	4,6	5,1	0,4
3η..........	0,7	5,4	22,2	17,3	1,2
Σύνολο	5,7	15,2	31,8	29,4	1,8

Ὁρίστε λοιπόν, αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς σύγχρονης γεωργίας, ὄχι καθηγητική, ὄχι ναρόντνικη, μά πραγματική. Τό *μεγαλύτερο* μέρος τῆς γῆς, τῶν ζώων, τῶν μηχανῶν εἶναι στά χέρια μιᾶς μηδαμινῆς μειοψηφίας (μικρότερης ἀπό $^1/_8$ - τά 0,7 ἀπό τά 5,7) καπιταλιστῶν καί ἀγροτῶν ἀστῶν. Ἡ *τεράστια μάζα* τῶν «νοικοκυρέων» (4,4 ἑκατ. ἀπό τά 5,7) ἔχουν σέ 1 νοικοκυριό λιγότερο ἀπό δυό ἐργάτες, λιγότερο ἀπό δυό ντεσιατίνες, λιγότερο ἀπό δυό κεφάλια ζῶα. Εἶναι οἱ φτωχοί. Τό μερίδιό τους σέ ὅλη τήν ἀγροτική παραγωγή εἶναι μηδαμινό. Τούς σέρνουν ἀπό τή μύτη, διαβεβαιώνοντάς τους ὅτι μποροῦν νά βροῦν σωτηρία στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ.

Συγκρίνετε τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας στίς διάφορες ὁμάδες (δηλ. πόσοι ἐργάτες ἀναλογοῦν σέ 1 ντεσιατίνα γῆς, σέ 1 ζῶο) καί θά δεῖτε βάρβαρη καταστροφή καί διασπάθιση τῆς ἐργασίας στό μικρό νοικοκυριό, ἐνῶ οἱ καπιταλιστές ἔχουν σχεδόν ὅλες τίς μηχανές καί μεγάλη παραγωγικότητα ἐργασίας.

Συγκρίνετε τόν ἀριθμό τῶν ζώων μέ τήν ἔκταση τῆς γῆς (μαζί καί τά λιβάδια, τούς βοσκότοπους κτλ.) στίς διάφορες ὁμάδες. Θά δεῖτε πεινασμένα ζῶα στό μικρό νοικοκυριό καί καπιταλιστική «πρόοδο» στή χούφτα τῶν μεγαλοαγροτῶν.

Οἱ μαρξιστές ὑπερασπίζουν τά συμφέροντα τῆς μάζας, ἐξηγώντας στούς ἀγρότες: δέν ὑπάρχει γιά σᾶς σωτηρία ἔξω ἀπό τήν προσχώρησή σας στήν προλεταριακή πάλη. Οἱ ἀστοί καθηγητές καί οἱ ναρόντνικοι ἐξαπατοῦν τή μάζα μέ τά παραμύθια γιά «ἐργασιακή» μικρή γεωργία στίς συνθῆκες τοῦ καπιταλισμοῦ.

«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 15,
11 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
«Πράβντα Τρουντά», ἀρ. φύλ. 4,
14 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα Τρουντά»

ΧΑΡΡΥ ΚΒΕΛΤΣ

Τήν Τετάρτη 17 τοῦ Σεπτέμβρη (4 τοῦ Σεπτέμβρη μέ τό π.ἡμ.) πέθανε στό Λονδίνο ὁ σύντροφος Χάρρυ Κβέλτς (Quelch), ἀρχηγός τῶν ἄγγλων σοσιαλδημοκρατῶν. Ἡ ὀργάνωση τῶν ἄγγλων σοσιαλδημοκρατῶν ἱδρύθηκε τό 1884 μέ τήν ὀνομασία «Σοσιαλδημοκρατική Ὁμοσπονδία». Ἀπό τό 1909 ἄρχισε νά ὀνομάζεται «Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα» καί ἀπό τό 1911, ὕστερα ἀπό τήν προσχώρηση σέ αὐτό μερικῶν σοσιαλιστικῶν ὁμάδων πού δροῦσαν ξεχωριστά «Βρετανικό Σοσιαλιστικό Κόμμα».

Ὁ Χάρρυ Κβέλτς ἦταν ἕνα ἀπό τά πιό δραστήρια καί ἀφοσιωμένα στελέχη τῆς ἀγγλικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἦταν παράγοντας ὄχι μόνο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς, τῆς κομματικῆς, μά καί τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τό συνδικάτο τῶν τυπογράφων τοῦ Λονδίνου τόν ἔβγαλε πολλές φορές πρόεδρό του. Χρημάτισε ἐπίσης καί πρόεδρος τοῦ γραφείου τῶν συνδικάτων τοῦ Λονδίνου πού ἀνήκουν στό «Συμβούλιο τῶν τρέιντ-γιούνιον» («Trades Council»).

Ὁ Κβέλτς ἦταν διευθυντής τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου τῶν ἄγγλων σοσιαλδημοκρατῶν, τῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας «Δικαιοσύνη» («Justice»)[123], καθώς καί τοῦ κομματικοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ «Σοσιαλδημοκράτης»[124].

Ἔπαιρνε πολύ ἐνεργό μέρος σ' ὅλη τή δουλιά τῆς ἀγγλικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί μιλοῦσε συχνά στίς κομματικές καί στίς λαϊκές συγκεντρώσεις. Στά διεθνῆ συνέδρια καί στό Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφεῖο ὁ Κβέλτς ἀντιπροσώπευσε πολλές φορές τήν ἀγγλική σοσιαλδημοκρατία. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Στουτγάρδης ὁ Κβέλτς διώχτηκε ἀπό τήν κυβέρνηση τῆς Βυτεμβέργης, πού *ἀπέλασε* τόν Κβέλτς ἀπό τή Στουτγάρδη (χωρίς δίκη, μέ ἀστυνομική διαταγή, σάν ἀλλοδαπό), ἐπειδή σέ μιά λαϊκή συγκέντρωση ὁ Κβέλτς ὀνόμασε τή διάσκεψη τῆς Χάγης «a thief's supper» (κατά λέξη: συγκέν-

τρωση λωποδυτῶν). Ὅταν τήν ἄλλη μέρα, ὕστερα ἀπό τήν ἀπέλαση τοῦ Κβέλτς, ἄρχισε ἡ συνεδρίαση τοῦ συνεδρίου, οἱ ἄγγλοι ἀντιπρόσωποι ἄφησαν ἄδεια τήν καρέκλα ὅπου καθόταν ὁ Κβέλτς καί κρέμασαν πάνω της ἕνα πλακάτ μέ τήν ἐπιγραφή: «ἐδῶ καθόταν ὁ Χάρρυ Κβέλτς πού τόν ἀπέλασε χτές ἡ κυβέρνηση τῆς Βυρτεμβέργης».

Οἱ γερμανοί τοῦ Νότου καυχιῶνται συχνά ὅτι μισοῦν τούς πρώσσους γιά τή ρουτίνα, τό γραφειοκρατισμό, τό ἀστυνομικό πνεῦμα τους, μά καί οἱ ἴδιοι συμπεριφέρονται σάν τούς χειρότερους πρώσσους, ὅταν πρόκειται γιά κανένα προλετάριο-σοσιαλιστή.

Οἱ ἱστορικές συνθῆκες μέσα στίς ὁποῖες δρᾶ ἡ ἀγγλική σοσιαλδημοκρατία, πού ἀρχηγός της ἦταν ὁ Κβέλτς, εἶναι ἐξαιρετικά ἰδιόμορφες. Στήν πιό πρωτοπόρα χώρα τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας ἡ ἀγγλική ἀστική τάξη (πού ἤδη ἀπό τό 17ο αἰώνα κανόνισε τούς λογαριασμούς της μέ τήν ἀπόλυτη μοναρχία μέ ἀρκετά δημοκρατικό τρόπο) κατόρθωσε τό 19ο αἰώνα *νά διασπάσει* τό ἀγγλικό ἐργατικό κίνημα. Στά μέσα τοῦ 19ου αἰώνα ἡ Ἀγγλία εἶχε σχεδόν τό ἀπόλυτο μονοπώλιο στήν παγκόσμια ἀγορά. Χάρη στό μονοπώλιο, τά κέρδη τοῦ ἀγγλικοῦ κεφαλαίου ἦταν ἀπίστευτα μεγάλα καί συνεπῶς μποροῦσε νά δώσει λίγα ψίχουλα ἀπό αὐτά τά κέρδη στήν ἐργατική ἀριστοκρατία, στούς ἐκπαιδευμένους ἐργοστασιακούς ἐργάτες.

Ἡ ἐργατική αὐτή ἀριστοκρατία, πού τότε εἶχε ὑποφερτά μεροκάματα, κλείστηκε στίς στενές, ἰδιοτελεῖς-συντεχνίες της, ἀποσπάστηκε ἀπό τίς μάζες τοῦ προλεταριάτου καί τάχθηκε πολιτικά μέ τό μέρος τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης. Καί ὥς τά τώρα ἀκόμη πουθενά, ἴσως, στόν κόσμο δέν ὑπάρχουν τόσοι φιλελεύθεροι ἀνάμεσα στούς ἐξελιγμένους ἐργάτες, ὅπως στήν Ἀγγλία.

Ἀλλά τήν τελευταία εἰκοσιπενταετία τοῦ 19ου αἰώνα τά πράγματα ἄρχισαν νά ἀλλάζουν. Τό μονοπώλιο τῆς Ἀγγλίας ὑποσκάφθηκε ἀπό τήν Ἀμερική, τή Γερμανία κτλ. Ἡ οἰκονομική βάση τοῦ στενοῦ μικροαστικοῦ συνδικαλισμοῦ καί φιλελευθερισμοῦ ἀνάμεσα στούς ἄγγλους ἐργάτες καταστράφηκε. Ὁ σοσιαλισμός σηκώνει ξανά κεφάλι στήν Ἀγγλία, εἰσχωρεῖ στίς μάζες καί ἀναπτύσσεται ἀσυγκράτητα, *παρά* τίς ἀπεγνωσμένες προσπάθειες τοῦ ὀπορτουνισμοῦ τῆς ἀγγλικῆς παρασοσιαλιστικῆς διανόησης.

Ὁ Κβέλτς ἦταν στίς πρῶτες γραμμές ἐκείνων πού πάλευαν σταθερά καί μέ πεποίθηση κατά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ καί τῆς φι-

λελεύθερης ἐργατικῆς πολιτικῆς μέσα στό ἀγγλικό ἐργατικό κίνημα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀπόσπαση ἀπό τίς μάζες ἔδινε κάποτε στούς ἄγγλους σοσιαλδημοκράτες κάποιο σεκταριστικό χαρακτήρα. Ὁ ἀρχηγός καί ἱδρυτής τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Ἀγγλίας, ὁ Χάιντμαν, κατρακύλησε μάλιστα καί ὥς τό σωβινισμό. Μά τό Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τόν χτύπησε καί σέ ὅλη τήν Ἀγγλία *μόνο* οἱ βρετανοί σοσιαλδημοκράτες ἔκαναν ὁλόκληρες δεκαετίες συστηματική προπαγάνδα καί ζύμωση στό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ. Αὐτή εἶναι ἡ μεγάλη ἱστορική ὑπηρεσία τοῦ Κβέλτς καί τῶν συντρόφων του. Οἱ καρποί τῆς δράσης τοῦ μαρξιστῆ Κβέλτς θά ἐκδηλωθοῦν μέ ὅλη τους τή δύναμη στά προσεχῆ χρόνια τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος.

Τελειώνοντας, δέν μποροῦμε νά μή μιλήσουμε γιά τίς συμπάθειες τοῦ Κβέλτς πρός τούς ρώσους σοσιαλδημοκράτες καί γιά τή βοήθεια πού τούς ἔδινε. Πρίν ἀπό 11 χρόνια ἡ ρωσική σοσιαλδημοκρατική ἐφημερίδα[125] ἦταν ἀναγκασμένη νά τυπώνεται στό Λονδίνο. Οἱ ἄγγλοι σοσιαλδημοκράτες μέ τόν Κβέλτς ἐπικεφαλῆς παραχώρησαν μέ μεγάλη προθυμία τό τυπογραφεῖο τους. Ὁ ἴδιος ὁ Κβέλτς ἀναγκάστηκε «νά στριμωχτεῖ»: ἀντί γιά γραφεῖο διευθυντῆ χώρισαν μέ λεπτό σανιδένιο χώρισμα μιά γωνιά τοῦ τυπογραφείου. Στή γωνιά τοποθετήθηκε ἕνα πολύ μικρό τραπέζι γραφείου μέ ἕνα ράφι ἀπό πάνω γιά βιβλία καί μιά καρέκλα. Ὅταν ὁ συντάκτης τῶν γραμμῶν αὐτῶν ἐπισκεπτόταν τόν Κβέλτς σέ αὐτό τό «γραφεῖο διευθυντῆ» δέν ὑπῆρχε πιά μέρος γιά ἄλλο κάθισμα...

«Πράβντα Τρουντά», ἀρ. φύλ. 1,
11 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
«Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 16,
12 τοῦ Σεπτέμβρη 1913
Ὑπογραφή: Β. Ι.

Δημοσιεύεται σύμφωνα
μέ τό κείμενο τῆς ἐφημερίδας
«Πράβντα Τρουντά»

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΜΑΡΞΙΣΜΟΥ» *

Ὁ σοσιαλισμός καί τό περιεχόμενό του
(διαμαρτυρία καί πάλη τῶν *καταπιεζομένων* τάξεων ἐνάντια στό σύστημα καταπίεσης).

Οὐτοπικός σοσιαλισμός.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς Γαλλίας, κάτω ἀπό μιά ὁλόκληρη σειρά ἱστορικές αἰτίες, ἔδειξε πεντακάθαρα τίς κινητήριες δυνάμεις τῆς ἐξέλιξης: τήν **ταξική** πάλη.

Ἡ πολιτική βγῆκε ἀπό τό χάος καί τήν ἀπάτη καί ἔγινε ἐπιστήμη, εἶναι δυνατός ὁ *ἔλεγχος* κτλ.

Organisierte Massenbewegung ** :
{ ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν εἶναι ὑπόθεση τῶν ἴδιων τῶν ἐργατῶν.

Ὁ σοσιαλισμός ἀπό οὐτοπικός ἔγινε ἐπιστημονικός, ἀφομοίωσε τή θεωρία τῆς **ταξικῆς πάλης**.

Ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς πολιτικῆς τοῦ μαρξισμοῦ.

Σ Σ *** Ὁλοκληρωμένη φιλοσοφική κοσμοαντίληψη.
Ἀνάλυση τοῦ οἰκονομικοῦ καθεστῶτος, ἐξήγηση τῶν αἰτιῶν τῆς μισθωτῆς σκλαβιᾶς καί τῶν νόμων ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ.
Ἡ ταξική πάλη σάν μέσο διεξόδου.
Σ **** = θεωρία τοῦ προλεταριάτου.

Γράφτηκε τό Μάρτη 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1959 στό περιοδικό «Ζητήματα τῆς ἱστορίας τοῦ ΚΚΣΕ», τεῦχ. 4

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 40-48. *Ἡ Σύντ.*
** — Ὀργανωμένο μαζικό κίνημα. *Ἡ Σύντ.*
*** — Summa summarum — Γενικό συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*
**** — Summa — Συμπέρασμα. *Ἡ Σύντ.*

ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΔΙΑΛΕΞΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ *

1

Εἰσαγωγή. Ἡ ἐπικαιρότητα τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος. Ἡ ἐπιθετικότητα τῆς ἐθνικιστικῆς ἀντίδρασης. Τό ἐθνικό ζήτημα στά σοσιαλιστικά κόμματα.

I (A)

1. Ἡ μεσαιωνική τάση ἀποχωρισμοῦ. Διάλεκτοι — *n* + *1*. Ἡ λαϊκή γλώσσα καί τά λατινικά.
2. Οἱ οἰκονομικές καί δημοκρατικές ἀπαιτήσεις τοῦ ἐθνικοῦ κράτους.
3. Ὁ δημοκρατικός συγκεντρωτισμός σάν γενικός τύπος τῶν «κανονικῶν» κρατῶν.
   Ὁ συγκεντρωτισμός *versus* ** τήν τοπική αὐτοδιοίκηση. «Τό ἐθνικό κράτος»
   + «*θεωρία*» { α — ε / (1) — (5).

(B)

Τό αἴτημα τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν, ἡ σημασία καί ἡ ἀνάγκη του.

4. Τό πανδημοκρατικό καί τό ἱστορικά-ρωσικό.
   (Θέσεις § 1 — 2 / (α) — (δ))
5. Τό νόημά του. Θέσεις § 3 — § 4.
6. Παράδειγμα ἡ Νορβηγία.

(C)

7. Ἡ ἰσοτιμία τῶν ἐθνῶν καί τά ἐθνικά προνόμια.

---

* Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 315-323. *Ἡ Σύντ.*

** — σέ σχέση μέ. *Ἡ Σύντ.*

8. *Ἡ κρατική γλώσσα.* Ἡ Ἑλβετία versus τή Ρωσία.
9. Ἐδαφική ἤ προσωπική αὐτονομία; Ἡ σημασία τοῦ ἐδάφους.
10. Οἱ ἐθνικές περιοχές τῆς Ρωσίας.
11. Ἡ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία.
   (α) Τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ δέν εἶναι σωστό.
   (β) ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τό διεθνισμό.
   (γ) προσελκύει στή σφαίρα ἐπιροῆς τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ...
   (δ) ἀπόλυτος καί ραφιναρισμένος ἐθνικισμός.
   (ε) ἀπόσπαση ἀπό τά δημοκρατικά καθήκοντα.
   (ζ) ἡ ἑτερογενής κοινωνική σύνθεση τῶν ἐθνῶν.
   (η) πόλεις καί χωριά.
   (θ) πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία—κληρικαλισμός.

Μπρνό
καί
Στάλιν
οὐκρανοί

   (ι) τεχνητός χαρακτήρας («τά σέιμ»).
   (κ) δέν ἀπαλλάσσει.
   (λ) ἐθνικές κουρίες.
   (μ) ὁ σκοπός της — «διαχωρισμός», ἐνῶ χρειάζεται ἕνωση.

11 bis. Τό πρόγραμμα τοῦ Μπρνό: § 3.
Τό συνέδριο τοῦ Μπρνό. *Χρεοκοπία* τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας.

11 ter. Ἑβραῖοι.

Προσαρμογή. *Θέσεις, σελ. 13.*

12. Ὁ παγκρατικός νόμος καί οἱ ἐγγυήσεις τῶν δικαιωμάτων τῆς μειονότητας.
Θέσεις § 6.
Τό δικαίωμα τοῦ διωγμοῦ γιά τήν παράβαση respective *
τό αἴτημα τῆς κατάργησης.
Οἱ ἀντιρήσεις τοῦ Μέντεμ καί ἀνάλυσή τους **.

---

* — ἀντίστοιχα. *Ἡ Σύντ.*

** Βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 125-126, 226-227. *Ἡ Σύντ.*

D 13. Αὐστρία

- Βίμπεργκ
- Μπρνό
- Περικοπές ἀπό τόν Ο. Μπάουερ
- Οἱ τσέχοι καί τό χωριστικό κίνημα
- Χρεοκοπία

14. Ἡ Ρωσία. Θέσεις § 9 (σελ. 17).

15. Ἡ συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν versus τή συνδιάσκεψη τῶν ἐσέρων.

2

Τρία μέρη:

I
A) Ἡ ἐθνότητα σάν ἀστικοδημοκρατικό ἀξίωμα καί σύνθημα.
B) Τό αἴτημα τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης, σάν δικαιώματος.

II
C) Ἡ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία.
D) Τό αὐστριακό καί ρωσικό σοσιαλδημοκρατικό πρόγραμμα.

Οὐκρανία: Μπατσίνσκι

Ὁ οὐκρανισμός καί ὁ Στροῦβε.
Ἡ ἀστική τάξη διαιρεῖ.
Οἱ ρίζες τῆς ἐθνικῆς πάλης.
Ἡ πάλη ἐνάντια στόν οὐκρανισμό.

Judenfrage. K. Κάουτσκι
Νορβηγία.

Αὐστρία — «ὁ ἄρρωστος ἄνθρωπος» *ὕστερα* ἀπό τήν Τουρκία.

Ὁ τεχνητός χαρακτήρας τῆς Αὐστρίας (1848)

Κατάρευση τῆς Αὐστρίας ἤ ὁμοσπονδία τῶν δημοκρατικῶν ἐθνικῶν κρατῶν;

Ὁ Κ. Κάουτσκι versus τόν Renner - Springer und O. Bauer.

Τό σλαβικό έθνικό κίνημα τῶν Βαλκανίων.
Ἡ Ἀσία καί ἡ δημοκρατική της ἀνέλιξη. Τουρκία-Περσία-Κίνα-Ἰνδία.

Πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία καί κληρικαλισμός (Μπρνό).

‖ Ἑτερογεννής κοινωνική σύνθεση τῶν διαφόρων ἐθνῶν.
Ὁ καπιταλισμός σάν μύλος τῶν ἐθνῶν.
Οἱ πόλεις καί τά χωριά. Διαφορετική κοινωνική σύνθεση.

Ἡ εἰρωνία τῆς τύχης: τά ἔθνη πού ἔχουν ἔδαφος *δέν* ἀποδέχονται τήν ἐξωεδαφική αὐτονομία τῶν ἐθνῶν, ἐνῶ τά ἔθνη πού δέν ἔχουν ἔδαφος δέν τά ἀναγνωρίζουν *ἀκόμη* καί οἱ ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ὀπαδοί τῆς ἐθνικῆς αὐτονομίας.

‖ Ἡ προσαρμογή τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας» στή Ρωσία. *Τά εὐρωπαϊκά* ἀστικά κόμματα τοῦ ἑβραϊσμοῦ καί ἡ πολιτιστική-ἐθνική αὐτονομία.

Ἡ Νορβηγία καί ὁ χωρισμός της τό 1905.

‖

Ἡ Ἑλβετία καί οἱ «γλωσσικοί» της (respective *ἐθνικοί)* θεσμοί.

‖

{ Παραδοξότητα (ἡ προβηγκιανή γλώσσα στή Γαλλία καί οἱ προσπάθειες ἀναβίωσής της). Idem στή *Γερμανία* μέ τό *Plattdeutsch.* Ἀπώλεια τῶν ἐθνικῶν ἰδιομορφιῶν.

|

Γράφτηκε πρίν ἀπό τίς 26 τοῦ Ἰούνη (9 τοῦ Ἰούλη), 1913

Πρωτοδημοσιεύτηκε τό 1937 στή Λενινιστική συλλογή, τόμ. XXX

Δημοσιεύεται σύμφωνα μέ τό χειρόγραφο

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΒΡΕΘΗΚΑΝ ΩΣ ΤΩΡΑ

(Μάρτης-Σεπτέμβρης 1913)

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΗΝ ΚΡΑΚΟΒΙΑ

Ἡ σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, στήν ὁποία μίλησε, ὅπως φαίνεται, ὁ Λένιν, ἔγινε στίς 10-13 (23-26) τοῦ Μάρτη 1913 στήν Κρακοβία. Στή σύσκεψη αὐτή μπῆκε τό ζήτημα νά μεγαλώσει τό μέγεθος τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί νά διευρυνθεῖ ἡ Συντακτική της ἐπιτροπή.

Πληροφορίες γιά τό ὅτι ἔγινε μιά τέτια σύσκεψη, ὑπάρχουν στά στοιχεῖα τῆς διεύθυνσης τῆς ἀστυνομίας, πού φυλάγονται στό Κεντρικό κρατικό ἱστορικό ἀρχεῖο τῆς Μόσχας (ΚΚΙΑΜ).

ΟΜΙΛΙΑ «Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ»

Ὁ Β. Ι. Λένιν μίλησε πάνω στό θέμα αὐτό στίς 5 (18) τοῦ Ἀπρίλη 1913 στό Λαϊκό Πανεπιστήμιο τῆς Κρακοβίας.

Στήν πολωνική ἐφημερίδα «Naprzód» («Ἐμπρός»), ἀρ. φύλ 92 τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1913 δημοσιεύτηκε τό παρακάτω ρεπορτάζ γιά τήν ὁμιλία: «Πρίν μερικές μέρες μίλησε στήν Κρακοβία ὁ σύντροφος Λένιν, ἕνας ἀπό τούς πιό ἐπιφανεῖς ἡγέτες τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Παραθέτουμε σύντομη περίληψη τῆς ὁμιλίας...». Τό ρεπορτάζ τῆς ἐφημερίδας γιά τήν ὁμιλία δημοσιεύεται σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 55-59.

Η ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΑΠ' ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΕ ΣΤΟ ΦΥΛ. ΑΡ. 189 ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΛΟΥΤΣ»»

Τό ἄρθρο γράφτηκε πρίν ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται ἕνα μέρος τοῦ χειρογράφου αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου, ἀπό τήν 7 ὥς τή 14 σελίδα.

ΑΡΘΡΑ

«ΧΟΝΤΡΟΚΟΜΜΕΝΗ ΑΠΑΤΗ». Γράφτηκε στίς 10 (23) τοῦ Μάη 1913.

«ΓΙΑ ΤΙΣ «ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΩΝ ΞΕΝΩΝ»». Γράφτηκε στίς 11 (24) τοῦ Μάη 1913.

«ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ». Γράφτηκε στίς 17 (30) τοῦ Μάη 1913.

«ΟΙ κ.κ. ΚΑΝΤΕΤΟΙ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΠΟΥΡΙΣΚΕΒΙΤΣ». Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη (10 τοῦ Ἰούνη) 1913.

«ΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΤΩΝ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ, ΠΟΥ ΥΠΟΚΙΝΟΥΝ ΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ ΓΙΑ ΠΟΛΕΜΟ». Γράφτηκε στίς 28 τοῦ Μάη (10 τοῦ Ἰούνη) 1913.

«ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ». Γράφτηκε στίς 30 τοῦ Μάη (12 τοῦ Ἰούνη) 1913.

«ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ». Γράφτηκε στίς 7 (20) τοῦ Ἰούνη 1913.

Πληροφορίες γιά τά ἄρθρα αὐτά ὑπάρχουν στό χειρόγραφο τοῦ Β. Ι. Λένιν· τό χειρόγραφο ἀποτελεῖ κατάλογο τῶν ἄρθρων πού γράφτηκαν ἀπό τόν Λένιν γιά τήν ἐφημερίδα «Πράβντα» τό Μάη καί τόν Ἰούνη τοῦ 1913 καί δέν δημοσιεύτηκαν στήν ἐφημερίδα (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ «ΓΙΑ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ»

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραψε τό σχέδιο τοῦ λόγου «Γιά τό ἐθνικό ζήτημα» πρίν ἀπό τίς 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1913 μέ προορισμό νά τό χρησιμοποιήσει ὁ βουλευτής-μπολσεβίκος τῆς IV Κρατικῆς δούμας Γκ. Ι. Πετρόβσκι, πού μίλησε στή συνεδρίαση τῆς Δούμας στίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) 1913.

Πληροφορίες γιά τό σχέδιο τοῦ λόγου ὑπάρχουν στό γράμμα τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια πρός τόν Ν. Ι. Ποντβόισκι μέ ἡμερομηνία 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1913: «Ἔστειλα στή Συντακτική ἐπιτροπή δυό λόγους:... 2) Γιά τό ἐθνικό ζήτημα... Ὁ δεύτερος λόγος ἔχει ἐξαιρετικά σπουδαία σημασία γιά τήν ἐπίθεση ἀπό ἄποψη ἀρχῶν *κατά* τῆς πρόστυχης πολιτιστικῆς, ἐθνικῆς αὐτονομίας» («Ἀπό τήν ἐποχή τῆς «Ζβεζντά» καί τῆς «Πράβντα» (1911-1914)», τεῦχ. III, Μόσχα-Πετρούπολη, 1923, σελ. 224) καί στίς ἀναμνήσεις τοῦ Γκ. Ι. Πετρόβσκι πού ἀναφέρει ὅτι τό σχέδιο τοῦ λόγου εἶχε γραφεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. τό περιοδικό «Προλετάρσκαγια Ρεβολιούτσιγια», 1924, τεῦχ. 3, σελ. 226-227).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Α. Σ. ΓΕΝΟΥΚΙΝΤΖΕ

Γιά τό σημείωμα αὐτό πού γράφτηκε στίς 22 τοῦ Μάη (4 τοῦ Ἰούνη) 1913, γίνεται λόγος στό γράμμα τοῦ Α. Σ. Γενουκίντζε πρός τόν Σ. Γ. Σαουμιάν τῆς 23 τοῦ Μάη (5 τοῦ Ἰούνη): «Χθές ἀκριβῶς πῆρα ἀπό αὐτόν μερικές ἀράδες» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Η ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΞΙΠΑΣΜΕΝΟΙ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ (ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΤΡΕΣΟΦ)»

Τό ἄρθρο γράφτηκε στίς 27 τοῦ Μάη (9 τοῦ Ἰούνη) 1913. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό χειρόγραφο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου ἀπό τή 2 ὥς τήν 4 σελίδα.

ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Ν. ΝΤ. ΚΙΚΝΑΝΤΖΕ

Γιά τό γράμμα αὐτό πού γράφτηκε πρίν ἀπό τίς 3 (16) τοῦ Ἰούνη 1913 μᾶς πληροφορεῖ τό γράμμα τοῦ Ν. Ντ. Κικνάντζε πρός τόν Β. Ι. Λένιν (βλ. «Ζητήματα τῆς ἱστορίας τοῦ ΚΚΣΕ», 1961, τεῦχ. 4, σελ. 145).

«ΕΝΑ ΒΑΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ»

Σχετικά μέ αὐτό τό σχόλιο πού γράφτηκε στίς 3 (16) τοῦ Ἰούνη 1913 ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε τήν ἴδια κιόλας μέρα στό γράμμα του γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα»: «Ζητῶ κατηγορηματικά νά δημοσιευτεῖ *ὁλόκληρο* τό σχόλιο πού σᾶς στέλνω... Ἄν δέν τό δημοσιεύσετε, δόστε το στό «*Προσβεστσένιγε*» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 248), παράλληλα τό σχόλιο αὐτό περιλαβαίνεται στόν κατάλογο τῶν ἄρθρων τοῦ Μάη-Ἰούνη 1913 πού εἶχε καταρτιστεῖ ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Η ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΛΑΘΕΜΕΝΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ (Η «ΛΟΥΤΣ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΛΑΚΟΦ)»

Τό ἄρθρο γράφτηκε στίς 4 (17) τοῦ Ἰούνη 1913. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό χειρόγραφο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου ἀπό τή σελίδα 2 ὥς τή σελίδα 7.

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

Γιά τό γράμμα αὐτό πού γράφτηκε πρίν ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Ἰούνη 1913 ἔχουμε πληροφορίες ἀπό τά στοιχεῖα τῆς Διεύθυνσης ἀστυνομίας: «Ὁ Λένιν ἔστειλε γράμμα στό Τμῆμα μπολσεβίκων τοῦ Παρισιοῦ καί πρότεινε νά παρθοῦν μέτρα γιά τήν καλή ὀργάνωση τῆς παράνομης φιλολογίας καί τήν ἔκδοση τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ κόμματος» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ).

Η ΕΚΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ»

Τό ἄρθρο γράφτηκε στίς ἀρχές τοῦ Ἰούλη 1913. Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγεται τό χειρόγραφο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου, ἀπό τό ὁποῖο λείπει ἡ ἕκτη σελίδα.

ΕΙΣΗΓΗΣΗ «ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ»

Ἡ εἰσήγηση ἔγινε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν στή ΙΙ συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Βέρνη στίς 21 τοῦ Ἰούλη (3 τοῦ Αὐγούστου) 1913. Σύντομες πληροφορίες γιά τήν εἰσήγηση αὐτή δημοσιεύτηκαν

στό «Δελτίο τῆς Ἐπιτροπῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ», τεῦχ. 3 τῆς 2 (15) τοῦ Ὀχτώβρη 1913: «Εἰσήγηση γιά τήν ἐσωτερική κατάσταση τοῦ κόμματος» (Λένιν). Ἡ εἰσήγηση αὐτή θά δουλευτεῖ ὅσο τό δυνατό πληρέστερα καί θά βγεῖ σέ ἰδιαίτερο παράρτημα»· πληροφορίες ὑπάρχουν καί ἀπό ἀπομνημονεύματα τοῦ Γκ. Λ. Σκλόβσκι (βλ. «Σημειώματα τοῦ Ἰνστιτούτου Λένιν», τόμ Ι, 1927, σελ. 121).

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗ ΣΥΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΣΔΕΚΡ ΣΤΟ ΠΟΡΟΝΙΝ

Ἡ σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, στήν ὁποία, ὅπως φαίνεται μίλησε ὁ Β. Ι. Λένιν, ἔγινε στίς 27 τοῦ Ἰούλη (9 τοῦ Αὐγούστου) 1913 στό Πορόνιν. Ἡ σύσκεψη αὐτή ἀναφέρεται στήν ἔκθεση τῆς Διεύθυνσης ἀστυνομίας: «Στίς 27 τοῦ Ἰούλη αὐτοῦ τοῦ χρόνου, στό χωριό Πορόνιν τῆς Αὐστρίας (6 βέρστια μακριά ἀπό τό Ζάκοπανε), σέ ἕνα ἐξοχικό σπίτι ὅπου ζεῖ ὁ Λένιν, ἔγινε ἀνεπίσημη σύσκεψη» (Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ). Στή σύσκεψη συζητήθηκαν τά παρακάτω ζητήματα: γιά τήν ἐσωτερική κατάσταση τοῦ κόμματος καί τά ἄμεσα καθήκοντά του, γιά τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας, γιά τήν κομματική σχολή, γιά τόν τύπο καί ἰδιαίτερα γιά τήν ἵδρυση μπολσεβίκικης ἐφημερίδας στή Μόσχα, γιά τήν «Πράβντα», γιά τό ΚΟ — τήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», γιά τό περιοδικό «Προσβεστοένιγε», γιά τό ἐκδοτικό «Πριμπόι», γιά τά συνέδρια τῶν ἐμποροϋπαλλήλων, γιά τούς συνεταιρισμούς καί ἄλλα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥΣ ΠΗΡΕ ΜΕΡΟΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΠΡΟΣΒΕΣΤΣΕΝΙΓΕ»

Τεῦχ. 3, Μάρτης 1913
Τεῦχ. 4, Ἀπρίλης 1913
Τεῦχ. 5, Μάης 1913
Τεῦχ. 6, Ἰούνης 1913
Τεῦχ. 7, Ἰούλης 1913
Τεῦχ. 8, Αὔγουστος 1913
Τεῦχ. 9, Σεπτέμβρης 1913

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΣΟΤΣΙΑΛ-ΝΤΕΜΟΚΡΑΤ»

Ἀρ. φύλ. 31, 15 (28) τοῦ Ἰούνη 1913

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1] Τό ἄρθρο «*Τά ἱστορικά πεπρωμένα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κάρλ Μάρξ*» γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν τριακοστή ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κάρλ Μάρξ καί δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 50 τῆς 1 τοῦ Μάρτη 1913.

«*Πράβντα*»—καθημερινή νόμιμη μπολσεβίκικη ἐφημερίδα· τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας βγῆκε στήν Πετρούπολη στίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912.

Ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη νά ἐκδοθεῖ μιά μαζική καθημερινή ἐργατική ἐφημερίδα εἶχε παρθεῖ στήν πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ. Μεγάλο ρόλο στήν προετοιμασία τῆς ἔκδοσης τῆς «Πράβντα» ἔπαιξε ἡ ἐφημερίδα «Ζβεζντά», πού ἀπό τά τέλη τοῦ 1911 ἀνάπτυξε πλατιά καμπάνια γιά τήν ἔκδοση μιᾶς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας. Ἡ «Ζβεζντά» δημοσίευε πολλά γράμματα καί ἄρθρα ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, πού ἔκαναν προτάσεις νά ἱδρυθεῖ μιά τέτια ἐφημερίδα καί διαβεβαίωναν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νά τή συντηρήσουν μέ προαιρετικές εἰσφορές. Ἡ πρωτοβουλία τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης βρῆκε τή θερμή ἐπιδοκιμασία τῶν ἐργατῶν ὅλης τῆς Ρωσίας.

Ἡ «Πράβντα» ἐμφανίστηκε στίς συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, ὅταν σέ ὅλη τή χώρα ξαπλώθηκε ἕνα κύμα μαζικῶν πολιτικῶν ἀπεργιῶν ἀπό ἀφορμή τό ματοκύλισμα τοῦ Λένα. «*Ἀκριβῶς ὁ ἀπριλιάτικος ἐνθουσιασμός*, ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν, δημιούργησε τήν ἐργατική ἐφημερίδα «Πράβντα»» («Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 430).

Ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ χρηματικά μέσα πού συγκέντρωναν οἱ ἴδιοι οἱ ἐργάτες· κυκλοφοροῦσε σέ 40 χιλιάδες ἀντίτυπα καί τό τιράζ ορισμένων φύλλων ἔφτανε τίς 60 χιλιάδες. Τήν ἔκδοση τῆς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας ὁ Λένιν τή χαρακτήρισε σάν μεγάλο ἱστορικό ἔργο πού πραγματοποίησαν οἱ ἐργάτες τῆς Πετρούπολης.

Ὁ Λένιν ἀσκοῦσε τήν ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς «Πράβντα», ἔγραφε σχεδόν κάθε μέρα στήν ἐφημερίδα, ἔκανε ὑποδείξεις στή Συντακτική ἐπιτροπή της. Ἐπιδίωκε νά γράφεται ἡ ἐφημερίδα σέ μαχητικό, ἐπαναστατικό πνεῦμα, ἔκανε κριτική στή Συντακτική ἐπιτροπή γιά τή δημοσίευση ἄρθρων πού δέν ἦταν ἀρκετά σαφῆ σέ ζητήματα ἀρχῶν. Στήν «Πράβντα» δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 270 ἄρθρα καί σημειώσεις τοῦ Λένιν μέ διάφορα ψευδώνυμα: Β. Ἰλίν, Β. Φρέι, Κ. Τ., Β. Ι., Ι., Πραβντίστ, Στατίστικ, Τσιτάτελ, Μ. Ν. κ.ἄ.

Μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» καί δραστήριοι

συνεργάτες της κατά διάφορα διαστήματα ἦταν οἱ: Ν. Ν. Μπατούριν, Ντεμιάν Μπέντνι, Κ. Σ. Ἐρεμέγεφ, Μ. Ι. Καλίνιν, Ν. Κ. Κρούπσκαγια, Σ. Β. Μάλισεφ, Λ. Ρ. καί Β. Ρ. Μενζίνσκι, Β. Μ. Μόλοτοφ, Β. Ν. Νιέβσκι, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ν. Ι. Ποντβόισκι, Ν. Γκ. Πολετάγεφ, Μ. Α. Σαβέλιεφ, Κ. Ν. Σαμόιλοβα, Γ. Μ. Σβερντλόφ, Ν. Α. Σκρίπνικ, Ι. Β. Στάλιν, Π. Ι. Στούτσκα, Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα κ.ἄ. Στήν ἐφημερίδα συνεργάστηκαν δραστήρια οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Στήν «Πράβντα» δημοσίευε τά ἔργα του ὁ Α. Μ. Γκόρκι.

Ἡ «Πράβντα» σύνδεε καθημερινά τό κόμμα μέ τίς πλατιές λαϊκές μάζες. Γύρω ἀπό τήν ἐφημερίδα διαμορφώθηκε μιά πολυάριθμη στρατιά ἐργατῶν ἀνταποκριτῶν. Σέ κάθε φύλλο τῆς ἐφημερίδας δημοσιεύονταν δεκάδες ἐργατικές ἀνταποκρίσεις. Σέ περίοδο πάνω ἀπό δυό χρόνια δημοσιεύτηκαν πάνω ἀπό 17 χιλιάδες ἐργατικές ἀνταποκρίσεις. Ἡ ἐφημερίδα ἔγραφε γιά τήν ἔλλειψη δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων, ἔφερνε παραδείγματα τῆς οἰκονομικῆς ἀνέχειας τῶν ἐργατῶν, φώτιζε τήν πορεία τῶν στάσεων καί τῶν ἀπεργιῶν, ἐφάρμοζε τήν πολιτική τοῦ κόμματος στήν καθοδήγηση τοῦ ἀναπτυσσόμενου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, διαπαιδαγωγοῦσε τίς μάζες στό πνεῦμα τῆς προλεταριακῆς ἀλληλεγγύης, τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ. Ἡ «Πράβντα» εἶχε μεγάλο κύρος ἀνάμεσα στούς ἐργάτες. Σημαντικό μέρος διάθετε ἡ ἐφημερίδα γιά τό φώτισμα τῆς κατάστασης τῆς ἀγροτιᾶς στήν τσαρική Ρωσία. Στήν ἐφημερίδα ὑπῆρχε «Ἀγροτική στήλη». Ἀπό τίς σελίδες τῆς «Πράβντα» ὁ Λένιν πάλευε μέ συνέπεια γιά τήν ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπερχόμενη ἐπανάσταση, γιά τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, ξεσκέπαζε τήν ἀντεπαναστατικότητα τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἐφημερίδα ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στήν ἐκλογική καμπάνια γιά τίς ἐκλογές τῆς IV Κρατικῆς δούμας.

Τό ζήτημα σχετικά μέ τή δουλιά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» συζητήθηκε εἰδικά στή σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν πού ἔγινε στήν Κρακοβία τό Δεκέμβρη τοῦ 1912-Γενάρη τοῦ 1913. Ἡ Σύσκεψη ψήφισε τήν ἀπόφαση πού εἶχε γράψει ὁ Β. Ι. Λένιν: «Γιά τήν ἀναδιοργάνωση καί τή δουλιά τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα»», στήν ὁποία χαράζονταν μέτρα γιά τή βελτίωση τῆς λειτουργίας τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.

Στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» εἶχε συγκεντρωθεῖ σημαντικό μέρος τῆς ὀργανωτικῆς δουλιᾶς τοῦ κόμματος. Σ' αὐτήν ὀργανώνονταν συναντήσεις μέ ἐκπροσώπους τῶν τοπικῶν κομματικῶν πυρήνων, ἐκεῖ συγκεντρώνονταν πληροφορίες γιά τήν κομματική δουλιά στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια, ἀπό κεῖ διαβιβάζονταν οἱ κομματικές ὁδηγίες τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης καί τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος.

Ἡ «Πράβντα» βρισκόταν κάτω ἀπό συνεχή ἀστυνομική καταδίωξη. Μόνο στόν πρῶτο χρόνο τῆς ὕπαρξής της οἱ συντάκτες της παραπέμφθηκαν 36 φορές σέ δίκη. Συνολικά οἱ συντάκτες της κάθησαν στή φυλακή 48 περίπου μῆνες. 41 φύλλα τῆς ἐφημερίδας κατασχέθηκαν. Ἡ τσαρική κυβέρνηση ἔκλεισε τήν ἐφημερίδα ὀχτώ φορές, συνέχιζε ὅμως νά βγαίνει μέ ἄλλους τίτλους: «Ραμπότσαγια Πράβντα», «Σέβερναγια Πράβντα», «Πράβντα Τρουντά», «Ζά Πράβντου», «Προλετάρσκαγια Πράβντα», «Πούτ Πράβντι», «Ραμπότσι», «Τρουντοβάγια Πράβντα». Στίς δύσκολες αὐτές συνθῆκες οἱ μπολσεβίκοι κατόρθωσαν νά βγάλουν

636 φύλλα τῆς «Πράβντα» μέσα σέ δυό καί πάνω χρόνια. Στίς 8 (21) τοῦ Ἰούλη 1914 ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε.

Ἡ «Πράβντα» ἐπανεκδόθηκε μόνο ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. Ἀπό τίς 5 (18) τοῦ Μάρτη 1917 ἡ «Πράβντα» ἄρχισε νά βγαίνει σάν ὄργανο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Ἐπιτροπῆς πόλης Πετρούπολης τοῦ ΣΔΕΚΡ. Στίς 5 (18) τοῦ Ἀπρίλη, ὁ Λένιν, μόλις ἐπέστρεψε ἀπό τό ἐξωτερικό, μπῆκε στή Συντακτική ἐπιτροπή καί ἀνάλαβε τήν καθοδήγηση τῆς «Πράβντα». Ἀπό τόν Ἰούλη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 ἡ «Πράβντα», ἐπειδή καταδιωκόταν ἀπό τήν ἀντεπαναστατική ἀστική προσωρινή κυβέρνηση, ἄλλαζε πολλές φορές τόν τίτλο της καί ἔβγαινε σάν «Λιστόκ «Πράβντι»», «Προλετάρι», «Ραμπότσι», «Ραμπότσι Πούτ». Μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης, ἀπό τίς 27 τοῦ Ὀχτώβρη (9 τοῦ Νοέμβρη) 1917, τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ κόμματος ἄρχισε νά βγαίνει μέ τόν παλιό του τίτλο «Πράβντα».

Ἡ σημασία τῆς «Πράβντα» στήν ἱστορία τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος καί τῆς ἐπανάστασης εἶναι ἐξαιρετικά μεγάλη. Ἡ ἐφημερίδα ἦταν ὁ συλλογικός προπαγανδιστής, διαφωτιστής καί ὀργανωτής στήν πάλη γιά τήν ἐφαρμογή τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος. Βρισκόταν στό κέντρο τῆς πάλης γιά τήν κομματικότητα, πάλευε ἀποφασιστικά ἐνάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές, στούς ὀτζοβιστές, στούς τροτσκιστές, ξεσκέπαζε τόν προδοτικό τους ρόλο.

Ἡ «Πράβντα» πάλευε ἐνάντια στό διεθνή ὀπορτουνισμό καί στόν κεντρισμό. Ἡ ἐφημερίδα διαπαιδαγωγοῦσε τούς ἐργάτες στό πνεῦμα τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ. Συντελοῦσε σημαντικά στήν ἀνάπτυξη τοῦ κόμματος, στή συσπείρωση τῶν γραμμῶν του, στό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν του μέ τίς μάζες. Ἀποτέλεσμα τῆς δράσης τῆς «Πράβντα» ἦταν νά μποῦν τά σταθερά θεμέλια τοῦ μαζικοῦ μπολσεβίκικου κόμματος. Ἡ γενιά τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν, πού εἶχε διαπαιδαγωγηθεῖ ἀπό τήν «Πράβντα», ἔπαιξε ἐξαιρετικό ρόλο στή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ «Πράβντα» κατέχει σπουδαιότατη θέση στήν ἱστορία τοῦ μπολσεβίκικου τύπου. Ἦταν ἡ πρώτη νόμιμη μαζική ἐργατική ἐφημερίδα καί σήμαινε ἕνα καινούργιο στάδιο στήν ἀνάπτυξη τοῦ τύπου τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ρωσίας καί τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου. Ἀπό τό 1914 ἡ μέρα τῆς ἔκδοσης τοῦ πρώτου φύλλου τῆς «Πράβντα» καθιερώθηκε σάν μέρα γιορτασμοῦ τοῦ ἐργατικοῦ τύπου.

Ἐκτίμηση τῆς «Πράβντα» ἔκανε ὁ Λένιν στά ἄρθρα: «Τά ἀποτελέσματα μισοῦ χρόνου δουλιᾶς», «Οἱ ἐργάτες καί ἡ «Πράβντα»», «Ἡ ἐργατική τάξη καί ὁ ἐργατικός τύπος», «Ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ὁδηγίες γιά τήν ἀντιπροσωπεία τῆς ΚΕ στή Σύσκεψη τῶν Βρυξελλῶν», «Γιά τά ἀποτελέσματα τῆς μέρας τοῦ ἐργατικοῦ τύπου», «Στή δέκατη ἐπέτειο τῆς «Πράβντα»» κ.ἄ. (βλ. Ἄπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 441-455· τόμ. 22ος, σελ. 72-74· Ἄπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 338-345, 463-502, 513-520· τόμ. 33ος, σελ. 312-315). —*1.*

[2] Τό «*Γράμμα πρός τή Διοίκηση τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος*» γράφτηκε στίς 2 (15) τοῦ Μάρτη 1913 μέ ἐντολή τῆς Σύσκεψης τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν πού ἔγινε στήν Κρακοβία στήν περίοδο τῆς σφοδρῆς πάλης τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς λικβινταριστές. Εἶναι ἀπάντηση στήν πρόταση τῶν ἡγετῶν

τῶν γερμανῶν σοσιαλδημοκρατῶν νά συγκληθοῦν κοινές συσκέψεις τῶν μπολσεβίκων καί τῶν λικβινταριστῶν μέ σκοπό τή συνένωσή τους. —*5*.

[3] *Ἡ IV Κρατική δούμα* ἄρχισε τίς ἐργασίες της στίς 15 (28) τοῦ Νοέμβρη 1912. Οἱ ἐκλογές γιά τήν IV Κρατική δούμα ἔγιναν τό φθινόπωρο τοῦ 1912 μέ βάση τόν ἀντιδραστικό ἐκλογικό νόμο τῆς 3 (16) τοῦ Ἰούνη 1907 καί συνοδεύτηκαν ἀπό μιά ὁλόκληρη σειρά κυβερνητικά μέτρα πού ἐπιδίωκαν νά δημιουργηθεῖ στή Δούμα μιά ἀρεστή στήν κυβέρνηση μαυροεκατονταρχίτικη πλειοψηφία. Ἡ κυβέρνηση, προσπαθώντας νά στερήσει τήν ἐργατική τάξη ἀπό τήν ἀντιπροσώπευσή της στή Δούμα, ἐμπόδιζε μέ κάθε δυνατό τρόπο τήν ἐκλογή ἐργατῶν βουλευτῶν, ἔφτασε στό σημεῖο νά νοθεύσει ἀσύστολα τίς ἐκλογές, ἐφάρμοζε μέτρα διωγμοῦ κατά τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν. Χαρακτηρισμό τῆς ἐκλογικῆς ἐκστρατείας γιά τήν IV Κρατική δούμα καί ἐκτίμηση τῆς ταξικῆς καί κομματικῆς σύνθεσης τῆς ἐκλεγμένης Δούμας, ἔδοσε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Τά ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 334-361).

Στήν IV Κρατική δούμα οἱ δεξιοί καί οἱ ἐθνικιστές εἶχαν 185 ἕδρες, οἱ ὀχτωβριστές 98, οἱ καντέτοι 59, οἱ προοδευτικοί καί οἱ ἀστοί ἐθνικιστές 69, οἱ τρουντοβίκοι 10 καί οἱ σοσιαλδημοκράτες 14. Ἔτσι στή IV Δούμα (ὅπως καί στήν III Δούμα) ὑπῆρχαν δυό ἀντεπαναστατικές πλειοψηφίες: ἡ δεξιά-ὀχτωβριστική (283 ψῆφοι) καί ἡ ὀχτωβριστική-φιλελεύθερη (226 ψῆφοι).

Στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς IV Δούμας ἀνῆκαν ἕξι μπολσεβίκοι: οἱ Α. Ε. Μπαντάγεφ, Μ. Κ. Μουράνοφ, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Φ. Ν. Σαμόηλοφ, Ν. Ρ. Σαγκόφ καί Ρ. Β. Μαλινόβσκι (πού ὅπως φάνηκε ἀργότερα ἦταν προβοκάτορας), ἑφτά μενσεβίκοι καί ἕνα μέλος τῆς ὁμάδας χωρίς πλήρη δικαιώματα (ὁ βουλευτής τῆς πόλης Βαρσοβίας Ε. Ι. Γιαγγέλλο), πού προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές εἶχαν ἐκλεγεῖ ἀπό τά βασικά βιομηχανικά κυβερνεῖα, ὅπου ἦταν συγκεντρωμένα τά τέσσερα πέμπτα τοῦ προλεταριάτου τῆς Ρωσίας. Οἱ μενσεβίκοι βουλευτές ἐκλέχτηκαν στή Δούμα ἀπό τίς μή βιομηχανικές περιοχές τῆς χώρας. Οἱ μενσεβίκοι, ἐκμεταλλευόμενοι τή μικρή ἀριθμητική τους ὑπεροχή στήν ὁμάδα, δυσκόλευαν τίς ἐργασίες της, ἐμπόδιζαν τήν ἐφαρμογή πολλῶν ἀποφάσεων πού πρότειναν οἱ μπολσεβίκοι. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1913 οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές, μέ ὑπόδειξη τῆς ΚΕ τοῦ κόμματος βγῆκαν ἀπό τήν ἑνωμένη σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα καί σχημάτισαν ἀνεξάρτητη μπολσεβίκικη ὁμάδα, πού ἄρχισε νά λέγεται Ρωσική σοσιαλδημοκρατική ἐργατική ὁμάδα.

Τή δουλιά τῶν μπολσεβίκων-βουλευτῶν τήν καθοδηγοῦσε καθημερινά ὁ Λένιν, πού τούς δίδασκε νά χρησιμοποιοῦν ἐπαναστατικά τό βῆμα τῆς Δούμας. Ὁ Λένιν ἔδινε στούς βουλευτές συγκεκριμένες ὁδηγίες πάνω στά σοβαρά ζητήματα. Ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῶν ἐργασιῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας ὁ Λένιν ἔγραψε τίς θέσεις «Σχετικά μέ τό ζήτημα μερικῶν ὁμιλιῶν τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 202-209), πού ἀποτέλεσαν τή βάση τῆς δήλωσης τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας. Σέ τοῦτο τόν τόμο δημοσιεύονται τά ντοκουμέντα πού εἶχε γράψει ὁ Λένιν γιά τούς μπολσεβίκους-βουλευτές: «Σχετικά μέ τήν πολιτική τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς παιδείας» (σελ. 127-137) καί «Σχετικά μέ τήν ἀγροτική πολιτική (γενική) τῆς σημερινῆς κυβέρνησης» (σελ. 262-279). Στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο

τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ φυλάγονται ντοκουμέντα πού δείχνουν πῶς καθοδηγοῦσε ὁ Λένιν τή δουλιά τῶν σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν, χάραζε τά σχέδια τῶν ὁμιλιῶν τους καί προετοίμαζε τά σχέδια τῶν λόγων τους. Οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές ἐπισκέπτονταν τόν Λένιν στό ἐξωτερικό, οἱ ὁδηγίες του τούς βοηθοῦσαν νά καθορίσουν σωστά τή γραμμή καί τή στάση τους στή Δούμα. Οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές, ὑπερασπίζοντας στή Δούμα τήν ἄποψη τοῦ κόμματος, πρόβαλαν τολμηρά τά αἰτήματα τῆς ἐργατικῆς τάξης, πάλευαν ἐνάντια στήν προετοιμασία τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, μιλοῦσαν γιά τή δεινή κατάσταση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, γιά τήν ἐθνική καταπίεση. Οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές, ξεσκεπάζοντας τήν ἀντιλαϊκή πολιτική τοῦ τσαρισμοῦ, ἐφάρμοζαν μιά πλατιά μορφή προπαγάνδας, ὅπως ἦταν ἡ ὑποβολή στή Δούμα ἐπερωτήσεων πρός τήν κυβέρνηση πάνω στά φλέγοντα ζητήματα τῆς ζωῆς. Στήν IV Δούμα ὑποβλήθηκαν οἱ ἐπερωτήσεις γιά τά γεγονότα τοῦ Λένα, γιά τίς διώξεις τῶν συνδικαλιστικῶν ἑνώσεων τῶν ἐργατῶν, γιά τήν ἀπαγόρευση τῶν συνελεύσεων καί τῶν ἐκλογῶν στά ἀσφαλιστικά ὄργανα, γιά τήν ἔκκρηξη στό ἐργοστάσιο Ὀχτά, γιά τά βασανιστήρια τῶν πολιτικῶν κρατουμένων στίς φυλακές κατέργων, γιά τούς διωγμούς σέ βάρος τῶν ἀπεργῶν, γιά τά λόκ-ἄουτ στά ὑφαντουργεῖα κ.ἄ.

Ἡ Κρατική δούμα ἀποδείχτηκε ἀνίκανη νά λύσει τά ζητήματα πού πρόβαλε ἡ ἀντικειμενική ἐξέλιξη τῆς χώρας, οἱ ἐργασίες της ὅλο καί περισσότερο κατάληγαν σέ κούφιες λογομαχίες. Ἡ νομοθετική δράση τῆς IV Δούμας ἐπιδίωκε νά ἑδραιώσει τίς βάσεις τῆς ἀπολυταρχίας: τά δικαστήρια, τήν ἐκκλησία, τήν ἀστυνομία. Ἡ Κρατική δούμα ἔγκρινε τήν εἴσοδο τῆς Ρωσίας στόν πρῶτο παγκόσμιο πόλεμο. Στή συνεδρίαση τῆς Δούμας, στίς 26 τοῦ Ἰούλη (8 τοῦ Αὐγούστου) 1914, οἱ ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν ἀστικο-τσιφλικάδικων ὁμάδων δήλωσαν ὅτι ὑποστηρίζουν πέρα γιά πέρα τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι ὑποστήριζαν τίς θέσεις τοῦ ἀμυνιτισμοῦ. Μόνο τό Κόμμα τῶν μπολσεβίκων τάχθηκε ἀποφασιστικά ἐνάντια στόν πόλεμο. Ἡ μπολσεβίκικη ὁμάδα ἀρνήθηκε νά ψηφίσει τίς πολεμικές πιστώσεις καί ἔκανε ἐπαναστατική προπαγάνδα στίς μάζες. Τό Νοέμβρη τοῦ 1914 οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές τῆς IV Δούμας πιάστηκαν καί παραπέμφθηκαν σέ δίκη. Οἱ θαραλέες ἀγορεύσεις τῶν μελῶν τῆς μπολσεβίκικης ὁμάδας στό δικαστήριο, πού ξεσκέπαζαν τήν ἀπολυταρχία, ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν ἀντιμιλιταριστική προπαγάνδα.

Τόν Αὔγουστο τοῦ 1915 οἱ ἀστικο-τσιφλικάδικες ὁμάδες τῆς IV Κρατικῆς δούμας δημιούργησαν τό λεγόμενο «Προοδευτικό συνασπισμό», ὅπου μπῆκαν οἱ μισοί καί πλέον βουλευτές τῆς Δούμας. Σύμφωνα μέ τόν ὁρισμό τοῦ Β. Ι. Λένιν ὁ συνασπισμός αὐτός ἦταν ἕνας «φιλελευθεροοχτωβριστικός συνασπισμός γιά συμφωνία μέ τόν τσάρο μέ βάση ἕνα πρόγραμμα μεταρυθμίσεων καί κινητοποίησης τῆς βιομηχανίας γιά τή νίκη ἐνάντια στή Γερμανία» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 345). Ὅσο χειροτέρευε στήν πορεία τοῦ πολέμου ἡ κατάσταση τῆς Ρωσίας, ὅσο μεγάλωνε τό οἰκονομικό χάος καί πλησίαζε ἡ ἐπανάσταση, οἱ ἡγέτες τοῦ «Προοδευτικοῦ συνασπισμοῦ» ἄρχιζαν νά ἐκφράζουν τή δυσαρέσκειά τους γιά τήν ἀνικανότητα τῆς κυβέρνησης νά φέρει τόν πόλεμο σέ νικηφόρο πέρας. Πῆραν μέρος στήν προετοιμασία αὐλικοῦ πραξικοπήματος, γιά νά βάλουν στή θέση τοῦ Νικολάου Β' ἕναν ἄλλο τσάρο, πιό βολικό γιά τήν ἀστική τάξη. Στίς 26 τοῦ Φλεβάρη (11 τοῦ Μάρ-

τη) 1917 ὁ τσάρος ἀνάγγειλε τή διάλυση τῆς IV Κρατικῆς δούμας. Ὡστόσο τά μέλη τῆς Κρατικῆς δούμας δέν τόλμησαν νά διαμαρτυρηθοῦν ἀνοιχτά καί ἀποφάσισαν νά συνεχίσουν τίς συνεδριάσεις ἀνεπίσημα. Στίς 27 τοῦ Φλεβάρη (12 τοῦ Μάρτη) σχημάτισαν γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐπανάσταση καί γιά τή σωτηρία τῆς μοναρχίας τήν Προσωρινή ἐπιτροπή τῆς Κρατικῆς δούμας, πού, κλείνοντας συμφωνία μέ τούς ἐσερο-μενσεβίκους ἀντιπροσώπους τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης, ἀποφάσισε νά σχηματίσει τήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Τά μέλη τῆς Προσωρινῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κρατικῆς δούμας ἦταν δραστήριοι ἐχθροί τῆς ἐπανάστασης, στίς «ἰδιωτικές» συσκέψεις τους ἀπαιτοῦσαν νά κηρυχθεῖ στρατιώτική δικτατορία καί νά καταργηθοῦν τά Σοβιέτ. Στίς 6 (19) τοῦ Ὀχτώβρη 1917, κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ἐπαναστατικῶν μαζῶν, ἡ ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση ἀναγκάστηκε νά ἐκδόσει διάταγμα γιά τή διάλυση τῆς Κρατικῆς δούμας. —*7*.

4 «*Vorwärts*» («Ἐμπρός») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας· ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1891 ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος, πού συνῆλθε στή Χάλλη, σάν συνέχεια τῆς ἐφημερίδας «Berliner Volksblatt» («Λαϊκή Ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου»), πού ἔβγαινε ἀπό τό 1884 μέ τόν τίτλο «Vorwärts. Berliner Volksblatt». Ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας ὁ Φ. Ἔνγκελς καταπολεμοῦσε κάθε ἐκδήλωση τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Μετά τό 1895, ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ἔνγκελς, ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Vorwärts» ἔπεσε στά χέρια τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ κόμματος καί δημοσίευε συστηματικά ἄρθρα τῶν ὀπορτουνιστῶν. Ἡ «Vorwärts», δίνοντας μεροληπτική εἰκόνα τῆς πάλης ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό καί τόν ἀναθεωρητισμό στίς γραμμές τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὑποστήριζε τούς «οἰκονομιστές» καί ἀργότερα, μετά τή διάσπαση τοῦ κόμματος, τούς μενσεβίκους. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἡ «Vorwärts» δημοσίευε τά συκοφαντικά ἄρθρα τοῦ Τρότσκι, χωρίς νά δίνει στόν Λένιν, στούς μπολσεβίκους τή δυνατότητα νά ἀνασκευάζουν τίς συκοφαντίες καί νά δίνουν μιάν ἀντικειμενική εἰκόνα τῆς κατάστασης μέσα στό κόμμα. Στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ «Vorwärts» ἀκολουθοῦσε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις· μετά τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἔκανε ἀντισοβιετική προπαγάνδα. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ὥς τό 1933. —*7*.

5 *Πρόκειται γιά τήν Ἕκτη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ* πού ἔγινε στίς 5-17 (18-30) τοῦ Γενάρη 1912 στήν Πράγα καί πού οὐσιαστικά ἔπαιξε ρόλο συνεδρίου. Τή συνδιάσκεψη τήν καθοδηγοῦσε ὁ Λένιν. Μίλησε στό ἄνοιγμά της γιά τό ζήτημα τῆς ἀνακήρυξης τῆς συνδιάσκεψης σέ σῶμα, ἔκανε εἰσηγήσεις γιά τή σημερινή στιγμή καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος, γιά τή δουλιά τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου, ἔκανε ἀνακοινώσεις, πῆρε ἐπίσης μέρος στίς συζητήσεις γιά τή δουλιά τοῦ ΚΟ, γιά τά καθήκοντα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πάλη γιά τήν καταπολέμηση τοῦ λιμοῦ, πάνω στό ὀργανωτικό ζήτημα, γιά τή δουλιά τῆς κομματικῆς ὀργάνωσης τοῦ ἐξωτερικοῦ καί πάνω σέ ἄλλα ζητήματα. Ὁ Λένιν ἔγραψε τά σχέδια ἀποφάσεων γιά ὅλα τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς συνδιάσκεψης (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 127-164).

Ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν «Γιά τή σημερινή στιγμή καί τά καθήκοντα

τοῦ κόμματος» καί ἡ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης ἔκαναν βαθιά ἀνάλυση τῆς πολιτικῆς κατάστασης τῆς χώρας καί ἔδειξαν ὅτι ἀνεβαίνουν οἱ ἐπαναστατικές διαθέσεις τῶν μαζῶν. Ἡ συνδιάσκεψη ὑπογράμμισε ὅτι τό καθῆκον τῆς κατάκτησης τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο, πού παίρνει μαζί του τήν ἀγροτιά, ἐξακολουθεῖ νά παραμένει καθῆκον τῆς δημοκρατικῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία.

Σοβαρότατο ἔργο τῆς συνδιάσκεψης ἦταν ἡ ἐκκαθάριση τοῦ κόμματος ἀπό τούς ὀπορτουνιστές. Τεράστια σημασία καί ἀπό ἄποψη ἀρχῶν καί ἀπό πρακτική ἄποψη εἶχαν οἱ ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης «Γιά τό λικβινταρισμό καί τήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν», «Γιά τήν κομματική ὀργάνωση τοῦ ἐξωτερικοῦ». Οἱ λικβινταριστές συγκεντρώνονταν γύρω ἀπό δυό νόμιμα περιοδικά — τό «Νάσα Ζαριά» καί τό «Ντιέλο Ζίζνι». Ἡ συνδιάσκεψη δήλωσε ὅτι «ἡ ὁμάδα τοῦ «Νάσα Ζαριά» καί τοῦ «Ντιέλο Ζίζνι» μέ τή διαγωγή της ἔβαλε ὁριστικά τόν ἑαυτό της ἔξω ἀπό τό κόμμα». Οἱ λικβινταριστές διαγράφηκαν ἀπό τό ΣΔΕΚΡ. Ἡ συνδιάσκεψη καταδίκασε τή δράση τῶν ἀντικομματικῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ — τῶν μενσεβίκων-γκολοσοφικῶν, τῶν βπεριοντοφικῶν, τῶν τροτσκιστῶν. Θεώρησε ὅτι εἶναι ἀπόλυτα ἀναγκαῖο νά ὑπάρχει στό ἐξωτερικό μιά ἑνιαία κομματική ὀργάνωση πού νά διεξάγει, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο καί τήν καθοδήγηση τῆς ΚΕ, τή δουλιά γιά τή βοήθεια τοῦ κόμματος καί ὑπόδειξε, ὅτι οἱ ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ «πού δέν ὑποτάσσονται στό ρωσικό κέντρο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλιᾶς, δηλ. στήν ΚΕ καί πού προκαλοῦν τήν ἀποδιοργάνωση, δημιουργώντας ἰδιαίτερες ἐπαφές μέ τή Ρωσία, παρακάμπτοντας τήν ΚΕ, δέν μποροῦν νά χρησιμοποιοῦν τό ὄνομα τοῦ ΣΔΕΚΡ». Οἱ ἀποφάσεις αὐτές ἔπαιξαν τεράστιο ρόλο στό δυνάμωμα τῆς ἑνότητας τοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος στή Ρωσία.

Μεγάλο μέρος στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης κατέλαβε τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στήν ἐκλογική καμπάνια γιά τήν IV Κρατική δούμα. Ἡ συνδιάσκεψη ὑπογράμμισε ὅτι βασικό καθῆκον τοῦ κόμματος στίς ἐκλογές καί τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας μέσα στήν ἴδια τή Δούμα εἶναι ἡ σοσιαλιστική ταξική προπαγάνδα καί ἡ ὀργάνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ συνδιάσκεψη πρόβαλε σάν κύρια ἐκλογικά συνθήματα τοῦ κόμματος στίς ἐκλογές τῆς Δούμας τίς βασικές διεκδικήσεις τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ: λαοκρατική δημοκρατία, 8ωρη ἐργάσιμη μέρα, δήμευση ὅλης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων.

Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀπόφαση «Γιά τό χαρακτήρα καί τίς ὀργανωτικές μορφές τῆς κομματικῆς δουλιᾶς», ἐπικύρωσε τό σχέδιο τροποποιήσεων τοῦ ὀργανωτικοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος πού πρότεινε ὁ Λένιν, ἔγκρινε σάν Κεντρικό Ὄργανο τοῦ κόμματος τήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἔβγαλε Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος καί συγκρότησε Ρωσικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ.

Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πράγας τοῦ ΣΔΕΚΡ ἔπαιξε ἐξαιρετικό ρόλο στήν οἰκοδόμηση τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων, κόμματος νέου τύπου. Συνόψισε τά συμπεράσματα γιά μιά ὁλόκληρη ἱστορική περίοδο πάλης τῶν μπολσεβίκων ἐνάντια στούς μενσεβίκους, κατοχύρωσε τή νίκη τῶν μπολσεβίκων. Οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές διώχτηκαν ἀπό τό κόμμα. Μέ βάση τίς ἀποφάσεις τῆς συνδιάσκεψης συσπειρώθηκαν οἱ τοπικές κομματικές ὀργανώσεις. Ἡ συνδιάσκεψη ἑδραίωσε τό κόμμα σάν πανρωσική ὀργάνωση. Καθόρισε τήν πολιτική γραμμή καί τήν τακτική τοῦ κόμματος στίς συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

Τό Κόμμα τῶν μποσεβίκων, ξεκαθαρισμένο ἀπό τούς ὀπορτουνιστές, μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς νέας ἰσχυρῆς ἀνόδου τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ἡ συνδιάσκεψη τῆς Πράγας εἶχε μεγάλη διεθνή σημασία. Ἀποτέλεσε γιά τά ἐπαναστατικά στοιχεῖα τῶν κομμάτων τῆς ΙΙ Διεθνοῦς τό πρότυπο τῆς ἀποφασιστικῆς πάλης ἐνάντια στόν ὀπορτουνισμό, ὁδηγώντας τήν πάλη αὐτή ὥς τήν πλήρη ὀργανωτική ρήξη μέ τούς ὀπορτουνιστές. —*8*.

[6] *ΟΕ* (Ὀργανωτική Ἐπιτροπή) — καθοδηγητικό κέντρο τῶν μενσεβίκων· ἱδρύθηκε τό 1912 στή συνδιάσκεψη τοῦ Αὐγούστου τῶν λικβινταριστῶν. Λειτουργοῦσε ὥς τίς ἐκλογές τῆς ΚΕ τοῦ Κόμματος τῶν μενσεβίκων, πού ἔγιναν τόν Αὔγουστο τοῦ 1917. —*8*.

[7] «*Λούτς*» («Ἀκτίνα») — καθημερινή νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Σεπτέμβρη 1912 ὥς τίς 5 (18) τοῦ Ἰούλη 1913. Βγῆκαν 237 φύλλα. Ἡ ἐφημερίδα βασικά συντηροῦνταν μέ τίς εἰσφορές τῶν φιλελευθέρων. Ἡ ἰδεολογική καθοδήγηση τῆς ἐφημερίδας βρισκόταν στά χέρια τῶν Π. Μπ. Ἀξελρόντ, Φ. Ι. Ντάν, Λ. Μάρτοφ, Α. Σ. Μαρτίνοφ. Ἀπό τίς στῆλες τῆς ἐφημερίδας οἱ λικβινταριστές καταπολεμοῦσαν τήν ἐπαναστατική τακτική τῶν μπολσεβίκων, κήρυσσαν τό ὀπορτουνιστικό σύνθημα τῆς δημιουργίας τοῦ λεγόμενου «νόμιμου κόμματος», τάσσονταν ἐνάντια στίς ἐπαναστατικές μαζικές ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν, προσπαθοῦσαν νά ἀναθεωρήσουν τίς βασικότερες θέσεις τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος. Ὁ Λένιν ἔγραφε, ὅτι «ἡ «Λούτς» εἶναι ὑποδουλωμένη στήν πολιτική τῶν φιλελευθέρων» καί ὀνόμαζε τήν ἐφημερίδα ὄργανο τῶν ἀποστατῶν. —*8*.

[8] *ΠΠΣ* — Πολωνικό σοσιαλιστικό κόμμα (Polska Partia Socjalistyczna).

ΠΣΝΤ — Σοσιαλδημοκρατία τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας καί Λιθουανίας (ΣΔΒΠ καί Λ). —*8*.

[9] «*Ρέτς*» («Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 23 τοῦ Φλεβάρη (8 τοῦ Μάρτη) 1906 κάτω ἀπό τήν οὐσιαστική διεύθυνση τῶν Π. Ν. Μιλιουκόφ καί Ι. Β. Γκέσσεν καί μέ τήν ἄμεση συμμετοχή τῶν Μ. Μ. Βινάβερ, Π. Ντ. Ντολγκοροῦκοφ, Π. Μπ. Στροῦβε καί ἄλλων. Ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. Ἀργότερα (ὥς τόν Αὔγουστο τοῦ 1918) ἐξακολουθοῦσε νά βγαίνει μέ τούς τίτλους: «Νάσα Ρέτς», «Σβομπόνταγια Ρέτς», «Βέκ», «Νόβαγια Ρέτς», «Νάς Βέκ». —*12*.

[10] *Καντέτοι* — μέλη τοῦ Συνταγματικοῦ-δημοκρατικοῦ κόμματος, τοῦ κύριου κόμματος τῆς φιλελεύθερης-μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Ρωσίας. Τό Κόμμα τῶν καντέτων ἱδρύθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905. Ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐκπροσώπους τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀπό τσιφλικάδες παράγοντες τῶν ζέμστβο καί ἀπό ἀστούς διανοούμενους. Ἐπιφανεῖς παράγοντες τῶν καντέτων ἦταν οἱ Π. Ν. Μιλιουκόφ, Σ. Α. Μούρομτσεφ, Β. Α. Μακλάκοφ, Α. Ι. Σινγκαριόφ, Π. Μπ. Στροῦβε, Φ. Ι. Ροντίτσεφ κ.ἄ. Γιά νά ἐξαπατήσουν τίς ἐργαζόμενες μάζες οἱ καντέτοι πῆραν τήν

ἀπατηλή ὀνομασία «κόμμα τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας», στήν πραγματικότητα ὅμως δέν προχωροῦσαν πιό πέρα ἀπό τό αἴτημα τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας. Κύριο σκοπό τους θεωροῦσαν οἱ καντέτοι τόν ἀγώνα ἐνάντια στό ἐπαναστατικό κίνημα καί ἐπιδίωκαν νά μοιραστοῦν τήν ἐξουσία μέ τόν τσάρο καί τούς φεουδάρχες-τσιφλικάδες. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ καντέτοι ὑποστήριζαν ἐνεργά τήν κατακτητική ἐξωτερική πολιτική τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Στήν περίοδο τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης τοῦ Φλεβάρη 1917 προσπαθοῦσαν νά σώσουν τή μοναρχία. Οἱ καντέτοι, κατέχοντας καθοδηγητική θέση στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση, ἐφάρμοζαν ἀντιλαϊκή, ἀντεπαναστατική πολιτική, ἀρεστή στούς ἀμερικανο-αγγλο-γάλλους ἰμπεριαλιστές. Μετά τή νίκη τῆς Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης οἱ καντέτοι ἦταν ἄσπονδοι ἐχθροί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ἔπαιρναν μέρος σέ ὅλες τίς ἔνοπλες ἀντεπαναστατικές ἐνέργειες καί ἐκστρατεῖες τῶν ἐπεμβασιῶν. Ἀπό τό ἐξωτερικό, ὅπου κατάφυγαν μετά τή συντριβή τῶν ἐπεμβασιῶν καί τῶν λευκοφρουριτῶν, οἱ καντέτοι συνέχισαν τήν ἀντισοβιετική, ἀντεπαναστατική τους δράση. —*12.*

11 Οἱ λέξεις, πού παραθέτει ὁ Β. Ι. Λένιν, ἀποτελοῦν παράφραση ἑνός δίστιχου ἀπό τό ποίημα τοῦ Ν. Α. Νεκράσοφ «Νανουρίσματα»:

«Ὑπάλληλος θᾶσαι στήν ὄψη
καί κανάγιας στήν ψυχή». —*17.*

12 *Στίς 3 (16) τοῦ Ἰούνη 1907* δημοσιεύτηκε τό τσαρικό διάγγελμα γιά τή διάλυση τῆς ΙΙ Κρατικῆς δούμας καί γιά τίς τροποποιήσεις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου. Ὁ νέος νόμος μεγάλωνε κατά πολύ τόν ἀριθμό ἀντιπροσώπευσης τῶν τσιφλικάδων καί τῆς ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης στή Δούμα καί μείωνε ἀρκετές φορές τόν ἀριθμό ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτῶν καί τῶν ἐργατῶν καί πού ἔτσι ἦταν μικρός. Αὐτό ἦταν κατάφωρη παραβίαση τοῦ διαγγέλματος τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1905 καί τοῦ Βασικοῦ νόμου τοῦ 1906, πού ἔλεγαν ὅτι ἡ κυβέρνηση δέν μπορεῖ νά βγάζει νόμους χωρίς τήν ἔγκριση τῆς Κρατικῆς δούμας. Ἡ ΙΙΙ Κρατική δούμα, πού ἐκλέχτηκε μέ βάση αὐτό τό νόμο καί συνῆλθε τήν 1 (14) τοῦ Νοέμβρη 1907, ἦταν ὡς πρός τή σύνθεσή της μαυροεκατονταρχίτικη-ὀχτωβριστική.

Τό πραξικόπημα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη ἐγκαινίασε τήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης τοῦ Στολίπιν. —*21.*

13 *Τή διακήρυξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΥ Κρατικῆς δούμας* τήν εἶχαν ἐπεξεργαστεῖ μαζί οἱ μπολσεβίκοι καί οἱ μενσεβίκοι βουλευτές. Πρίν ἀπό τήν ἔγκριση τῆς διακήρυξης ἔγινε σκληρός ἀγώνας στήν ὁμάδα. Ὁ μπολσεβίκος Α. Ε. Μπαντάγεφ, μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας, ἔγραφε στίς ἀναμνήσεις του: «Ἡ ὁμάδα μας ἀφιέρωσε μιά σειρά συνεδριάσεις στή συζήτηση τῆς διακήρυξης, πού ἄρχισε πρίν τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Δούμας. Οἱ συζητήσεις γίνονταν μέ ἐξαιρετικό πάθος καί κρατοῦσαν κάποτε μέχρι ἀργά τή νύχτα. Ἐκτός ἀπό τούς βουλευτές, στήν ἐπεξεργασία τῆς διακήρυξης ἔπαιρναν μέρος καί ἀπό τά δυό μέρη καί τά κομματικά στελέχη, πού βρίσκονταν ἐκεῖνο τόν καιρό στήν Πετρούπολη... Ὕστερα ἀπό ἕνα μικρό καί πεισματικό ἀγώνα, ὕστερα ἀπό πολλούς γερούς καυγάδες μέ τούς μενσεβίκους καταφέ-

ραμε, τελικά, νά μποῦν στή διακήρυξη ὅλα τά βασικά αἰτήματα τῶν μπολσεβίκων» (Α. Μπαντάγεφ. «Οἱ μπολσεβίκοι στήν Κρατική δούμα. Ἀναμνήσεις». Μόσχα, 1954, σελ. 67).

Βάση τῆς δήλωσης ἀποτέλεσαν οἱ θέσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σχετικά μέ μερικές ἀγορεύσεις τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 202-208). Σύμφωνα μέ τίς ὑποδείξεις τοῦ Λένιν μπῆκαν στή διακήρυξη σχεδόν ὅλα τά κύρια σημεῖα τοῦ προγράμματος-μίνιμουμ τοῦ ΣΔΕΚΡ. Ὡστόσο οἱ μενσεβίκοι κατόρθωσαν νά περάσουν τό αἴτημα τῆς πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας. Στίς 7 (20) τοῦ Δεκέμβρη 1912 ἡ διακήρυξη τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας διαβάστηκε στή συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς δούμας. Στίς 8 (21) τοῦ Δεκέμβρη 1912 δημοσιεύτηκαν στήν «Πράβντα» τά στενογραφημένα πρακτικά τῆς συνεδρίασης τῆς Δούμας μέ τό κείμενο τῆς διακήρυξης. Τό φύλλο τῆς «Πράβντα» πού δημοσίευσε τή διακήρυξη κατασχέθηκε καί ὁ διευθυντής τῆς ἐφημερίδας παραπέμφθηκε σέ δίκη. —*24.*

14 «*Τσάιτ*» («Χρόνος») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, ὄργανο τῆς Μπούντ, ἔβγαινε στήν ἑβραϊκή γλώσσα στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 20 τοῦ Δεκέμβρη 1912 (2 τοῦ Γενάρη 1913) ὥς τίς 5 (18) τοῦ Μάη 1914. —*24.*

15 «*Νόβογε Βρέμια*» («Νέοι Καιροί») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1868 ὥς τό 1917· ἀνῆκε σέ διάφορους ἐκδότες καί ἄλλαζε ἐπανειλημμένα τήν πολιτική της κατεύθυνση. Στήν ἀρχή ἦταν μετριοπαθής φιλελεύθερη ἐφημερίδα, ὅταν τό 1876 ἔγινε ἐκδότης της ὁ Α. Σ. Σουβόριν, μετατράπηκε σέ ὄργανο τῶν ἀντιδραστικῶν ἀριστοκρατικῶν καί τῶν ὑπαλληλικο-γραφειοκρατικῶν κύκλων. Ἀπό τό 1905 ὄργανο τῶν μαυροεκατονταρχιτῶν. Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἡ ἐφημερίδα ὑποστήριζε τήν ἀντεπαναστατική πολιτική τῆς ἀστικῆς Προσωρινῆς κυβέρνησης καί καταπολεμοῦσε λυσσαλέα τούς μπολσεβίκους. Κλείστηκε ἀπό τή Στρατιωτική-ἐπαναστατική ἐπιτροπή τοῦ Σοβιέτ Πετρούπολης στίς 26 τοῦ Ὀχτώβρη (8 τοῦ Νοέμβρη) 1917. —*26.*

16 Τό κείμενο ἀπό τίς λέξεις «Σημειώνουμε ὅτι ὄχι κάποιος τυχαῖος...» μέχρι «*...500 ἑκατομμύρια ρούβλια!*» βρέθηκε τό 1941· αὐτή ἡ προσθήκη δέν εἶχε τυπωθεῖ στό κείμενο τοῦ ἄρθρου πού πρωτοδημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 62 τῆς 15 τοῦ Μάρτη 1913, καθώς καί στή δεύτερη καί τρίτη ἔκδοση τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν. —*27.*

17 *Ὀχτωβριστές* — μέλη τοῦ Κόμματος «Ἕνωση τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη», πού ἱδρύθηκε στή Ρωσία μετά τή δημοσίευση τοῦ τσαρικοῦ διαγγέλματος τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1905. Ἦταν κόμμα ἀντεπαναστατικό, τό ὁποῖο ἐκπροσωποῦσε καί ὑπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς μεγάλης ἀστικῆς τάξης καί τῶν τσιφλικάδων, πού ὀργάνωναν τήν οἰκονομία τους μέ καπιταλιστικό τρόπο· ἀρχηγοί τοῦ κόμματος αὐτοῦ ἦταν ὁ γνωστός βιομήχανος καί ἰδιοκτήτης σπιτιῶν στή Μόσχα Α. Ι. Γκουτσκόφ καί ὁ μεγαλοτσιφλικάς Μ. Β. Ροντζιάνκο. Οἱ ὀχτωβριστές ὑποστήριζαν πέρα γιά πέρα τήν ἐσωτερική καί ἐξωτερική πολιτική τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. —*31.*

18 *Προοδευτικοί* — πολιτική παράταξη τῆς ρωσικῆς φιλελεύθερης-μο-

ναρχικῆς ἀστικῆς τάξης, πού προσπαθοῦσε στίς ἐκλογές γιά τίς Κρατικές δοῦμες καί μέσα στίς Δοῦμες νά συνενώσει κάτω ἀπό τή σημαία τῆς «ἀκομματικότητας» στοιχεῖα ἀπό διάφορα ἀστοτσιφλικάδικα κόμματα καί ὁμάδες.

Στήν III Κρατική δούμα οἱ προοδευτικοί σχημάτισαν ὁμάδα ὅπου μπῆκαν ἐκπρόσωποι τῶν κομμάτων τῆς «εἰρηνικῆς ἀνακαίνισης» καί τῶν «δημοκρατικῶν μεταρυθμίσεων». Ὁ φόβος μιᾶς νέας ἐπαναστατικῆς ἔκρηξης ἔσπρωχνε τούς προοδευτικούς στό νά ἐπικρίνουν τίς «ἀκρότητες» τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης, πού, κατά τή γνώμη τους, δημιουργοῦσε μέ τήν ἀδιαλλαξία της ἔδαφος γιά τή δράση τῶν ἀριστερῶν, τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων. Τό 1912, στίς ἐκλογές τῆς IV Κρατικῆς δούμας, οἱ προοδευτικοί κατέβηκαν σέ συνασπισμό μέ τούς καντέτους, βοηθώντας τους μέ τή δῆθεν ἀκομματικότητά τους νά ψαρεύουν τούς ψήφους τοῦ «ἀστοῦ ἐκλογέα τῆς 3 τοῦ Ἰούνη» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 324).

Τό Νοέμβρη τοῦ 1912 οἱ προοδευτικοί σχημάτισαν αὐτοτελές πολιτικό κόμμα μέ τό παρακάτω πρόγραμμα: μετριοπαθές στενά τιμοκρατικό σύνταγμα, μικρομεταρυθμίσεις, ὑπόλογη κυβέρνηση, δηλαδή κυβέρνηση ὑπόλογη ἀπέναντι στή Δούμα, κατάπνιξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ὁ Β. Ι. Λένιν τόνιζε ὅτι ὡς πρός τή σύνδεση καί ὡς πρός τήν ἰδεολογία τους οἱ προοδευτικοί εἶναι ἕνα «*κράμα ὀχτωβριστῶν καί καντέτων*» καί χαρακτήριζε τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος τῶν προοδευτικῶν σάν ἐθνικοφιλελεύθερο: «Τό κόμμα αὐτό, ἔγραφε, θά εἶναι κόμμα τῆς «πραγματικῆς» καπιταλιστικῆς ἀστικῆς τάξης, σάν αὐτό πού βλέπουμε καί στή Γερμανία» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 342, 255).

Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ προοδευτικοί ἐντείνανε τή δράση τους, ἀπαιτώντας τήν ἀντικατάσταση τῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας, τήν ἐπιστράτευση τῆς βιομηχανίας γιά τίς ἀνάγκες τοῦ μετώπου καί «ὑπόλογη κυβέρνηση» μέ συμμετοχή ἐκπροσώπων τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης. Ὕστερα ἀπό τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη, ὁρισμένοι ἡγέτες τοῦ κόμματος πῆραν μέρος στήν ἀστική Προσωρινή κυβέρνηση. Μετά τή νίκη τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης τό Κόμμα τῶν προοδευτικῶν ἔκανε δραστήρια πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἀνάμεσα στούς ἡγέτες τῶν προοδευτικῶν ἦταν οἱ γνωστοί ἐργοστασιάρχες τῆς Μόσχας Π. Π. Ριαμπουσίνσκι καί Α. Ι. Κονοβάλοφ, ὁ τσιφλικάς Ι. Ν. Ἐφρέμοφ. Οἱ προοδευτικοί ἔβγαζαν κατά καιρούς τά πολιτικά τους ὄργανα: τό περιοδικό «Μοσκόβσκι Ἐζενεντέλνικ», τίς ἐφημερίδες «Σλόβο», «Ρούσκαγια Μολβά» καί «Οὖτρο Ροσσίι». —*31.*

19 Ὁ Λένιν ἔχει ἐδῶ ὑπόψη τά παρακάτω λόγια τοῦ Μάρξ ἀπό τήν Εἰσαγωγή τοῦ ἔργου «Κριτική τῆς Χεγκελιανῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου»: «Ἡ σχολή πού δικαιολογεῖ τήν παλιανθρωπιά τοῦ σήμερα μέ τήν παλιανθρωπιά τοῦ χτές, πού χαρακτηρίζει ἀνταρσία κάθε κραυγή τῶν δουλοπάροικων ἐνάντια στό κνοῦτο, ἐφόσον τό κνοῦτο αὐτό εἶναι παλιό, κληρονομικό, ἱστορικό κνοῦτο... αὐτή *ἡ ἱστορική σχολή τοῦ δικαίου* θά ἀνακάλυπτε γι᾽ αὐτό τό λόγο τή γερμανική ἱστορία, ἄν ἡ ἴδια δέν ἦταν ἐφεύρεση τῆς γερμανικῆς ἱστορίας» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 1ος, σελ. 416). —*32.*

20 Ἡ πετρελαιοβιομηχανία τῆς Ρωσίας βρισκόταν κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο

τῶν μεγάλων διεθνῶν μετοχικῶν ἑταιριῶν. Στά 1912-1913 ὅλη σχεδόν ἡ ἐξόρυξη πετρελαίου βρισκόταν στά χέρια τῶν μεγάλων ἑταιριῶν πού συνδέονταν μέ τό ξένο κεφάλαιο (ἀγγλογαλλικό, γερμανικό, ἀγγλοολλανδικό) καί πού στό μεγαλύτερό τους μέρος ἦταν ἑνωμένες σέ κοντσέρν. Τά 70 % τοῦ ἐμπορίου καθαροῦ πετρελαίου καί τῶν ὑποπροϊόντων τοῦ ἀκάθαρτου πετρελαίου ἦταν συγκεντρωμένα στά χέρια δυό ἑταιριῶν: τῆς «Ἑταιρίας ἀδελφῶν Νόμπελ» καί τῆς ἑταιρίας «Μαζούτ». —*33*.

[21] *Σύγκλητος* — ἕνα ἀπό τά ἀνώτατα κυβερνητικά ὄργανα τῆς τσαρικῆς Ρωσίας. Ἱδρύθηκε τό 1711 μέ διάταγμα τοῦ Πέτρου Α΄ σέ ἀντικατάσταση τῆς Δούμας τῶν βογιάρων σάν ἀνώτατο διοικητικό ὄργανο στά τρέχοντα ζητήματα τῆς διοίκησης. Τά μέλη τῆς Συγκλήτου διορίζονταν ἀπό τόν τσάρο καί προέρχονταν ἀπό τούς ἀνώτατους ὑπαλλήλους.

Κρατικό συμβούλιο — ἕνα ἀπό τά ἀνώτατα κρατικά ὄργανα τῆς τσαρικῆς Ρωσίας. Ἱδρύθηκε τό 1810 μέ βάση τό σχέδιο τοῦ Μ. Μ. Σπεράνσκι σάν νομοθετικό-συμβουλευτικό ὄργανο· τά μέλη του διορίζονταν καί ἐπικυρώνονταν ἀπό τόν τσάρο. Τό Κρατικό συμβούλιο ἦταν ἀντιδραστικό σῶμα, τό ὁποῖο ἀπόριπτε ἀκόμη καί τά μετριοπαθῆ σχέδια πού ψήφιζε ἡ Κρατική δούμα. —*34*.

[22] *Ὁ πρῶτος Βαλκανικός πόλεμος (Ὀχτώβρης τοῦ 1912-Μάης τοῦ 1913)*— ἦταν πόλεμος ἀνάμεσα στήν Τουρκία καί στίς χῶρες τῆς Βαλκανικῆς Συμμαχίας: Βουλγαρίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου καί Ἑλλάδας. Ὁ πόλεμος τελείωσε μέ τή συντριβή τῆς Τουρκίας πού, σύμφωνα μέ τή Συνθήκη εἰρήνης τοῦ Λονδίνου, ἔχασε ὅλες σχεδόν τίς κτήσεις της στά Βαλκάνια. Ἀπελευθερώθηκαν οἱ σλαβικές περιοχές, ἡ Μακεδονία καί ἡ Θράκη· ὁ ἀλβανικός λαός ἀπόκτησε κρατική ἀνεξαρτησία. Ὁ πρῶτος βαλκανικός πόλεμος, παρ' ὅλο πού ἡ μοναρχία καί ἡ ἀστική τάξη τῶν βαλκανικῶν χωρῶν ἐπιδίωκαν στόν πόλεμο αὐτό τούς δικούς της δυναστικούς, κατακτητικούς σκοπούς, εἶχε γενικά προοδευτικό χαρακτήρα· ὁλοκληρώθηκε ἡ ἀπελευθέρωση τῶν βαλκανικῶν λαῶν ἀπό τόν τουρκικό ζυγό, καταφέρθηκε χτύπημα στά ὑπολείμματα τῆς δουλοπαροικίας. Ὁ Β. Ι. Λένιν χαρακτήριζε τόν πρῶτο βαλκανικό πόλεμο σάν «ἕνα ἀπό τούς κρίκους τῆς ἁλυσσίδας τῶν παγκόσμιων γεγονότων, πού σημειώνουν τήν κατάρευση τοῦ μεσαιωνισμοῦ στήν Ἀσία καί στήν Ἀνατολική Εὐρώπη». —*39*.

[23] Τό ἄρθρο «*Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ*» γράφτηκε ἀπό τόν Β. Ι. Λένιν γιά τήν τριακοστή ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κάρλ Μάρξ καί δημοσιεύτηκε στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 3 τοῦ 1913.

«*Προσβεστσένιγε*» («Μόρφωση») — μηνιαῖο νόμιμο θεωρητικό περιοδικό τῶν μπολσεβίκων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1911 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1914. Τό τιράζ τοῦ περιοδικοῦ ἔφτανε τίς 5 χιλιάδες ἀντίτυπα.

Τό περιοδικό ἱδρύθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Β. Ι. Λένιν στή θέση τοῦ μπολσεβίκικου περιοδικοῦ «Μίσλ», πού ἔβγαινε στή Μόσχα καί τό εἶχε κλείσει ἡ τσαρική κυβέρνηση. Στό περιοδικό συνεργάζονταν οἱ Β. Β. Βορόβσκι, Α. Ι. Οὐλιάνοβα-Ἐλιζάροβα, Ν. Κ. Κρούπσκαγια,

Β. Μ. Μόλοτοφ, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, Ι. Β. Στάλιν, Μ. Α. Σαβέλιεφ.Τήν καθοδήγηση τοῦ λογοτεχνικοῦ τμήματος τοῦ «Προσβεστσένιγε» ὁ Λένιν τήν ἀνάθεσε στόν Α. Μ. Γκόρκι. Ὁ Λένιν καθοδηγοῦσε τό «Προσβεστσένιγε» ἀπό τό Παρίσι, μετά ἀπό τήν Κρακοβία καί τό Παρόνιν, θεωροῦσε τά ἄρθρα, εἶχε τακτική ἀλληλογραφία μέ τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς. Στό περιοδικό δημοσιεύτηκαν τά ἔργα τοῦ Λένιν «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ», «Κριτικά σημειώματα πάνω στό ἐθνικό ζήτημα», «Γιά τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν» κ.ἄ.

Τό περιοδικό ξεσκέπαζε τούς ὁπορτουνιστές, τούς λικβινταρστές, τούς ὀτζοβιστές, τούς τροτσκιστές, καθώς καί τούς ἀστούς ἐθνικιστές, φώτιζε τήν πάλη τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς συνθῆκες τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, προπαγάνδιζε τά μπολσεβίκικα συνθήματα στήν ἐκλογική καμπάνια γιά τήν IV Κρατική δούμα· πάλευε ἐνάντια στόν ἀναθεωρητισμό καί στόν κεντρισμό στά κόμματα τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Τό περιοδικό ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στή μαρξιστική-διεθνιστική διαπαιδαγώγηση τῶν πρωτοπόρων ἐργατῶν τῆς Ρωσίας.

Στίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε» κλείστηκε ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση. Τό φθινόπωρο τοῦ 1917 τό περιοδικό ἐπανεκδόθηκε, ὅμως βγῆκε μόνο ἕνα τεῦχος (διπλό), ὅπου δημοσιεύτηκαν τά ἔργα τοῦ Λένιν «Θά κρατήσουν ἄραγε οἱ μπολσεβίκοι τήν κρατική ἐξουσία;» καί «Σχετικά μέ τήν ἀναθεώρηση τοῦ προγράμματος τοῦ κόμματος». —*41.*

24 Βλ. Φ. Ἔνγκελς «Ὁ Λουδοβίκος Φόυερμπαχ καί τό τέλος τῆς κλασικῆς γερμανικῆς φιλοσοφίας» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμ. ΙΙ, ρωσ. ἔκδ., 1955, σελ. 339-382)· Φ. Ἔνγκελς «Ἀντι-Ντύρινγκ», ρωσ. ἔκδ. 1957· Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος» (Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 419-459). —*42.*

25 Πρόκειται γιά τή μπολσεβίκικη ἐφημερίδα «Πράβντα» καί τή μενσεβίκικη-λικβινταριστική «Λούτς». —*51.*

26 «*Ἡ σύγχρονη Ρωσία καί τό ἐργατικό κίνημα*» — ὁμιλία πού ἔκανε ὁ Λένιν στήν Κρακοβία στίς 18 τοῦ Ἀπρίλη (μέ τό νέο ἡμερολόγιο) τοῦ 1913. Δημοσιογραφικό ρεπορτάζ γιά τήν ὁμιλία δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Naprzód» («Ἐμπρός»), Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Πολωνικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γαλικίας καί Σιλεσίας, πού ἔβγαινε στήν Κρακοβία ἀπό τό 1892 ὥς τό 1943. —*55.*

27 Πρόκειται γιά τήν *Πανρωσική ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη* — τή γενική πολιτική ἀπεργία στή Ρωσία πού ἔγινε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 καί ἦταν ἕνας ἀπό τούς σπουδαιότερους σταθμούς τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907. Τήν ἀπεργία τήν προετοίμασε ὅλη ἡ προηγούμενη πορεία τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης τοῦ προλεταριάτου τό 1905. Στούς ἀπεργούς ἐργάτες προσχώρησαν οἱ κατώτεροι ὑπάλληλοι, οἱ φοιτητές, οἱ δικηγόροι, οἱ γιατροί κ.ἄ. Στήν ἀπεργία πῆραν μέρος οἱ ἐργάτες διαφόρων ἐθνοτήτων τῆς Ρωσίας. «*Ἡ Πανρωσική πολιτική ἀπεργία* — ἔγραφε ὁ Λένιν — ἀγκάλιασε τούτη τή φορά πραγματικά ὅλη τή χώρα καί μέσα στόν ἡρωικό ξεσηκωμό τῆς πιό καταπιεζόμενης καί τῆς πιό πρωτοπό-

ρας τάξης συνένωσε *ὅλους τούς λαούς* τῆς καταραμένης ρωσικῆς «αὐτοκρατορίας»» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 2). Ὁ ἀριθμός τῶν ἀπεργῶν ξεπέρασε τά δυό ἑκατομμύρια. Ἡ ἀπεργία τοῦ Ὀχτώβρη ἔγινε κάτω ἀπό τά συνθήματα: ἀνατροπή τῆς ἀπολυταρχίας, ἐνεργό μποϋκοτάρισμα τῆς Δούμας τοῦ Μπουλίγκιν, σύγκληση συντακτικῆς συνέλευσης καί ἐγκαθίδρυση λαοκρατικῆς δημοκρατίας. Ἡ ἀπεργία συνοδευόταν ἀπό μαζικά συλλαλητήρια καί διαδηλώσεις, πού μετατρέπονταν πολλές φορές σέ ἔνοπλες συγκρούσεις μέ τήν ἀστυνομία καί τό στρατό. Στή διάρκεια τῆς Πανρωσικῆς ἀπεργίας τοῦ Ὀχτώβρη σέ πολλές πόλεις τῆς χώρας ἐμφανίστηκαν τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν. —*56.*

28 *Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν* — ἀντεπαναστατική ὀργάνωση τῶν φεουδαρχῶν-τσιφλικάδων πού σχηματίστηκε τό Μάη τοῦ 1906 στό πρῶτο συνέδριο τῶν πληρεξουσίων τῶν συλλόγων τῶν εὐγενῶν τῶν κυβερνείων καί διατηρήθηκε ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917. Βασικός σκοπός τῆς ὀργάνωσης ἦταν ἡ ὑπεράσπιση τοῦ ἀπολυταρχικοῦ καθεστῶτος, τῆς μεγάλης τσιφλικάδικης γαιοκτησίας καί τῶν προνομίων τῶν εὐγενῶν. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν ἦταν ὁ κόμης Α. Α. Μπομπρίνσκι, ὁ πρίγκιπας Ν. Φ. Κασάτκιν-Ροστόβσκι, ὁ κόμης Ντ. Α. Ὀλσούφιεφ, ὁ Β. Μ. Πουρισκέβιτς κ.ἄ. Ὁ Λένιν ὀνόμαζε τό Συμβούλιο τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν «συμβούλιο τῶν ἑνωμένων φεουδαρχῶν». Τό συμβούλιο τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν μετατράπηκε οὐσιαστικά σέ μισοκυβερνητικό ὄργανο, τό ὁποῖο ὑπαγόρευε στήν κυβέρνηση τά νομοθετικά μέτρα πού ἀπόβλεπαν στήν ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τῶν φεουδαρχῶν. Σημαντικός ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν ἑνωμένων εὐγενῶν ἔπαιρνε μέρος στό Κρατικό Συμβούλιο καί στά καθοδηγητικά κέντρα τῶν μαυροεκατονταρχίτικων ὀργανώσεων. —*57.*

29 «*Ρούσκογε Μποκάτστβο*» («Ρωσικός Πλοῦτος») — μηνιαῖο περιοδικό πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1876 ὥς τό 1918. Ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890-1900 πέρασε στά χέρια τῶν φιλελεύθερων ναρόντνικων πού εἶχαν ἐπικεφαλῆς τόν Ν. Κ. Μιχαηλόβσκι. Γύρω ἀπό τό «Ρούσκογε Μπογκάτστβο» συσπειρώνονταν οἱ δημοσιολόγοι, πού ἀργότερα ἔγιναν ἐπιφανῆ μέλη τῶν κομμάτων τῶν ἐσέρων, τῶν «λαϊκῶν σοσιαλιστῶν» καί τῶν ἐργασιακῶν ὁμάδων στίς Κρατικές δοῦμες. Τό 1906 τό περιοδικό ἔγινε ὄργανο τοῦ μισοκαντέτικου Ἐργασιακοῦ κόμματος τῶν λαϊκῶν σοσιαλιστῶν (ἐνέσων). —*58.*

30 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τούς νόμους τῆς 23 τοῦ Ἰούνη (6 τοῦ Ἰούλη) 1912 γιά τήν ἀσφάλιση κατά τῶν ἀσθενειῶν καί τῶν ἀτυχημάτων, πού ψηφίστηκαν ἀπό τήν ΙΙΙ Κρατική δούμα κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Οἱ νόμοι αὐτοί ἴσχυαν μόνο γιά τά 20 % τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν καί δέν πρόβλεπαν τήν ἀσφάλιση κατά τῆς ἀναπηρίας, τῶν γηρατειῶν καί τῆς ἀνεργίας. —*58.*

31 Πρόκειται γιά τόν ἐθνικό ἀγώνα στούς κόλπους τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νά διασπαστεῖ τό ἑνιαῖο κόμμα. Στό συνέδριο τοῦ Βίμπεργκ (Βιέννης), πού ἔγινε τό 1897, τό ἑνιαῖο κόμμα διαλύθηκε καί στή θέση του δημιουργήθηκε ὁμοσπονδιακή ἕνωση, τῶν ἔξι ἐθνικῶν «σοσιαλδημοκρατικῶν ὁμάδων»: γερμανικῆς, τσέχικης, πολωνικῆς, γαλικιακῆς, ἰταλικῆς καί νοτιοσλαβικῆς. Ὅλες αὐτές οἱ

ὁμάδες συνδέονταν μεταξύ τους μόνο μέ τό κοινό συνέδριο καί τήν κοινή Κεντρική διοίκηση. Στό συνέδριο τοῦ Μπρνό τό 1899, ἡ Κεντρική διοίκηση τοῦ κόμματος μετατράπηκε σέ ὁμοσπονδιακό ὄργανο, πού ἀποτελοῦνταν ἀπό τίς ἐκτελεστικές ἐπιτροπές τῶν ἐθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων. —*59*.

32 Πρόκειται γιά τό ματοκύλισμα τῶν ἀόπλων ἐργατῶν στά χρυσορυχεῖα τοῦ Λένα τῆς Σιβηρίας, στίς 4 (17) τοῦ Ἀπρίλη 1912.

Ἡ εἴδηση γιά τό αἱματηρό δράμα τοῦ Λένα συντάραξε τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας. Οἱ διαδηλώσεις στούς δρόμους, τά συλλαλητήρια καί οἱ ἀπεργίες ξαπλώθηκαν σέ ὅλη τή χώρα. Ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας ὑπόβαλε ἐπερώτηση στήν τσαρική κυβέρνηση γιά τό ματοκύλισμα τοῦ Λένα. Ἡ κυνική ἀπάντηση τοῦ τσαρικοῦ ὑπουργοῦ Μακάροφ στήν ἐπερώτηση αὐτή: «Ἔτσι ἔγινε κι' ἔτσι θά γίνεται καί στό μέλλον!», μεγάλωσε τήν ἀγανάκτηση τῶν ἐργατῶν. Στίς ἀπεργίες διαμαρτυρίας ἐνάντια στά αἱματηρά γεγονότα τοῦ Λένα πῆραν μέρος 300 χιλιάδες ἐργάτες. Οἱ ἀπεργίες αὐτές συνδυάστηκαν μέ τίς πρωτομαγιάτικες, ὅπου πῆραν μέρος μέχρι 400 χιλιάδες ἐργάτες. «Τό ματοκύλισμα τοῦ Λένα — τόνιζε ὁ Β. Ι. Λένιν — ἀποτέλεσε τήν ἀφορμή καί τό πέρασμα ἀπό τίς ἐπαναστατικές διαθέσεις τῶν μαζῶν στήν ἐπαναστατική ἄνοδο τῶν μαζῶν» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 340). —*60*.

33 *Τό Ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας* (Labour Party) — ἱδρύθηκε τό 1900 σάν συνένωση τῶν συνδικάτων — τρέιντ-γιούνιον, τῶν σοσιαλιστικῶν ὀργανώσεων καί ὁμάδων μέ σκοπό νά μποῦν ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν στή Βουλή («Ἐπιτροπή ἐργατικῆς ἀντιπροσώπευσης»). Τό 1906 ἡ Ἐπιτροπή μετονομάστηκε σέ Ἐργατικό (Λεϋμποριστικό) κόμμα. Τά μέλη τῶν τρέιντ-γιούνιον αὐτόματα εἶναι μέλη τοῦ κόμματος μέ τόν ὅρο νά πληρώνουν κομματικές συνδρομές. Ἐπικεφαλῆς τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος εἶναι Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή, πού ἀποτελεῖ μαζί μέ τό Γενικό συμβούλιο τῶν τρέιντ-γιούνιον καί τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ Συνεταιριστικοῦ κόμματος, τό λεγόμενο Ἐθνικό συμβούλιο ἐργασίας. Στό ἐργατικό κόμμα προσχώρησαν τό Συνεταιριστικό κόμμα, πού ὑπάγεται σέ αὐτό μέ δικαιώματα συλλογικοῦ μέλους καί τό Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα. Τό Λεϋμποριστικό κόμμα, πού, ὡς πρός τή σύνθεσή του διαμορφώθηκε ἀρχικά σάν ἐργατικό κόμμα (ἀργότερα μπῆκε σέ αὐτό ἕνας σημαντικός ἀριθμός μικροαστικῶν στοιχείων), εἶναι ὡς πρός τήν ἰδεολογία καί τήν τακτική του μιά ὀπορτουνιστική ὀργάνωση. Ἀπό τή στιγμή τῆς ἐμφάνισης τοῦ κόμματος οἱ ἡγέτες του ἀκολουθοῦν πολιτική ταξικῆς συνεργασίας μέ τήν ἀστική τάξη. «Τό Ἐργατικό κόμμα εἶναι πέρα ὥς πέρα ἀστικό κόμμα, γιατί, ἄν καί ἀποτελεῖται ἀπό ἐργάτες, ὅμως καθοδηγεῖται ἀπό ἀντιδραστικούς, ἀπό τούς πιό χειρότερους ἀντιδραστικούς, πού ἡ δράση τους κυριαρχεῖται ὁλοκληρωτικά ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀστικῆς τάξης...» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 31ος, σελ. 233).

Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918), οἱ ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος ἀκολουθοῦσαν σοσιαλσωβινιστική θέση. Οἱ ἐργατικοί σχημάτισαν ἐπανειλημμένα κυβερνήσεις (στά 1924, 1929, 1945 καί 1950), πού ἐφάρμοζαν σταθερά τήν πολιτική τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ. Ἡ δυσαρέσκεια τῶν ἄγγλων ἐργαζομένων ἀπό τήν ἀντιδραστική πολιτική τῆς ἡγεσίας τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος ὁδήγησε

στό σχηματισμό άριστεροῦ ρεύματος στό κόμμα, πού στρέφεται ἐνάντια στήν ἐπίσημη πολιτική τῆς ἡγεσίας του. —*63.*

34 *Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα* ἱδρύθηκε τό 1911 στό Μάντσεστερ, μέ τή συνένωση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μέ τίς ἄλλες σοσιαλιστικές ὁμάδες. Τό ΒΣΚ ἔκανε ζύμωση στό πνεῦμα τῶν ἰδεῶν τοῦ μαρξισμοῦ καί ἦταν κόμμα «μή ὀπορτουνιστικό, *πραγματικά* ἀνεξάρτητο ἀπό τούς φιλελευθέρους» (σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 345). Ὡστόσο ὁ μικρός ἀριθμός τῶν μελῶν τοῦ κόμματος καί ἡ ἀδύνατη σύνδεσή του μέ τίς μάζες τοῦ προσέδιναν κάπως σεχταριστικό χαρακτήρα.

Στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) ξέσπασε στό κόμμα σκληρή πάλη ἀνάμεσα στό διεθνιστικό ρεῦμα (Οὐίλ. Γκάλλαχερ, Α. Ἴνκπιν, Ντ. Μάκλιν, Φ. Ροτστέιν καί ἄλλοι) καί τό σοσιαλσωβινιστικό ρεῦμα, πού εἶχε ἐπικεφαλῆς τόν Χάιντμαν.

Στούς κόλπους τοῦ διεθνιστικοῦ ρεύματος ὑπῆρχαν ἀσυνεπῆ στοιχεῖα πού κρατοῦσαν κεντριστική θέση σέ πολλά ζητήματα.

Τό Φλεβάρη τοῦ 1916 μιά ὁμάδα στελεχῶν τοῦ ΒΣΚ ἵδρυσε τήν ἐφημερίδα «The Call» («Προσκλητήριο») πού ἔπαιξε σπουδαῖο ρόλο στή συσπείρωση τῶν διεθνιστῶν. Ἡ ἐτήσια συνδιάσκεψη τοῦ ΒΣΚ πού ἔγινε στή Σόλφορντ τόν Ἀπρίλη τοῦ 1916, καταδίκασε τή σοσιαλσωβινιστική στάση τοῦ Χάιντμαν καί τῶν ὀπαδῶν του καί αὐτοί βγῆκαν ἀπό τό κόμμα.

Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα χαιρέτισε τή Μεγάλη Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Τά μέλη τοῦ ΒΣΚ ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργαζομένων γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀπό τήν ξένη ἐπέμβαση. Τό 1919 οἱ περισσότερες τοπικές ὀργανώσεις τοῦ κόμματος (98 ἔναντι 4) τάχθηκαν ὑπέρ τῆς προσχώρησης στήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Τό Βρεττανικό Σοσιαλιστικό κόμμα μαζί μέ τήν Κομμουνιστική ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στή δημιουργία τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Στό πρῶτο ἑνωτικό συνέδριο πού ἔγινε τό 1920 ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν τοπικῶν ὀργανώσεων τοῦ ΒΣΚ συγχωνεύτηκε στό Κομμουνιστικό κόμμα. —*63.*

35 *Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας* — ρεφορμιστική ὀργάνωση πού ἱδρύθηκε ἀπό τούς ἡγέτες τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» τό 1893, τήν ἐποχή πού ἀναζωογονοῦνταν ὁ ἀπεργιακός ἀγώνας καί δυνάμωνε τό κίνημα γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας ἀπό τά ἀστικά κόμματα. Στό ΑΕΚ μπῆκαν τά μέλη τῶν «νέων τρέιντ-γιούνιον» καί πολλῶν παλιῶν συνδικάτων, ἐκπρόσωποι τῆς διανόησης καί τῆς μικροαστικῆς τάξης, πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τήν ἐπιροή τῶν φαβιανῶν. Ἐπικεφαλῆς τοῦ κόμματος ἦταν ὁ Κέιρ Χάρντυ. Σάν πρόγραμμα τό κόμμα πρόβαλε τόν ἀγώνα γιά τή συλλογική κατοχή ὅλων τῶν μέσων παραγωγῆς, κατανομῆς καί ἀνταλλαγῆς, τήν ἐφαρμογή τοῦ ὀκτάωρου, τήν ἀπαγόρευση τῆς παιδικῆς ἐργασίας, τήν καθιέρωση κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καί ἐπιδομάτων ἀνεργίας.

Τό ΑΕΚ ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐμφάνισής του ἀκολουθοῦσε ἀστικές-ρεφορμιστικές θέσεις, στρέφοντας τήν κύρια προσοχή του στήν κοινοβουλευτική μορφή πάλης καί στίς κοινοβουλευτικές συναλλαγές μέ τό Φιλελεύθερο κόμμα. Ὁ Λένιν, χαρακτηρίζοντας τό Ἀνεξάρτητο ἐργατικό κόμμα, ἔγραφε ὅτι «στήν πράξη τό κόμμα αὐτό εἶναι κόμμα

ὀπορτουνιστικό, ἐξαρτημένο πάντα ἀπό τήν ἀστική τάξη» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 29ος, σελ. 456). —*63.*

36 «*Labour Leader*» («Ἐργατικός Ἡγέτης») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα, βγαίνει ἀπό τό 1891· ἀπό τό 1893 ὄργανο τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ἀγγλίας. Ἀπό τό 1922 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «New Leader» («Νέος Ἡγέτης»)· ἀπό τό 1946 μέ τόν τίτλο «Socialist Leader» («Σοσιαλιστής Ἡγέτης»). —*63.*

37 Πρόκειται γιά τήν *V Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ* πού ἔγινε στό Παρίσι στίς 21-27 τοῦ Δεκέμβρη 1908 (3-9 τοῦ Γενάρη 1909).

Κεντρική θέση στίς ἐργασίες τῆς συνδιάσκεψης κατέλαβε ἡ εἰσήγηση τοῦ Λένιν «Γιά τή σημερινή στιγμή καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος». Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε μέ ἀσήμαντες ἀλλαγές τήν ἀπόφαση πού πρότεινε ὁ Λένιν (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 333-336). Ψηφίστηκαν ἐπίσης οἱ μπολσεβίκικες ἀποφάσεις πάνω σέ ἄλλα ζητήματα: «Γιά τή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας», γιά τό ὀργανωτικό ζήτημα, γιά τή συνένωση τῶν ἐθνικῶν ὀργανώσεων κατά τόπους καί ἄλλα. Ἡ συνδιάσκεψη καταδίκασε αὐστηρά τό λικβινταρισμό σάν ὀπορτουνιστικό ρεῦμα καί κάλεσε στόν πιό ἀποφασιστικό ἰδεολογικό καί ὀργανωτικό ἀγώνα ἐνάντια στίς προσπάθειες διάλυσης τοῦ κόμματος. Ταυτόχρονα καταφέρθηκε χτύπημα καί στούς ὀτζοβιστές. Ὁ Λένιν, ἐκτιμώντας τή σημασία τῆς διάσκεψης, ἔγραφε: «Ἡ πρόσφατη Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ βοήθησε τό κόμμα νά μπεῖ στό σωστό δρόμο καί ἀποτελεῖ, ὅπως φαίνεται, σημεῖο στροφῆς στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς ἀντεπανάστασης» (στό ἴδιο, σελ. 354). —*68.*

38 Πρόκειται γιά τό μενσεβίκικο ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς δημοτικοποίησης τῆς γῆς· τό πρόγραμμα ψηφίστηκε στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε στή Στοκχόλμη στίς 10-25 τοῦ Ἀπρίλη (23 τοῦ Ἀπρίλη-8 τοῦ Μάη) 1906. Κριτική τοῦ ἀγροτικοῦ προγράμματος τῶν μενσεβίκων ἔγινε στίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἔκθεση γιά τό Ἑνωτικό συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ» καί «Τό ἀγροτικό πρόγραμμα τῆς σοσιαλδημοκρατίας στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 13ος, σελ. 1-70 καί τόμ. 16ος, σελ. 205-435). —*70.*

39 «*Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ Ντεμοκράτα*» («Ἡμερολόγιο τοῦ Σοσιαλδημοκράτη») — ὄργανο πού ἔβγαζε ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ σέ ἀκανόνιστα χρονικά διαστήματα στή Γενεύη ἀπό τό Μάρτη τοῦ 1905 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1912 (μέ μεγάλες διακοπές). Βγῆκαν 16 τεύχη. Ἄρχισε νά βγαίνει ξανά τό 1916 στήν Πετρούπολη καί κυκλοφόρησε μόνο ἕνα τεῦχος.

Στά 1909-1912 στά τεύχη 9-16 τοῦ «Ντνιεβνίκ Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα» ὁ Πλεχάνοφ ὑποστήριζε τίς παράνομες κομματικές ὀργανώσεις ἐνάντια στούς μενσεβίκους-λικβινταριστές. Στά βασικά, ὅμως, ζητήματα στρατηγικῆς καί τακτικῆς παρέμενε στίς μενσεβίκικες θέσεις. —*70.*

40 «*Νάσα Ζαριά*» («Ἡ Αὐγή μας») — μηνιαῖο νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1910 ὥς τό Σεπτέμβρη τοῦ 1914. Τό περιοδικό τό καθοδηγοῦσε ὁ Α. Ν. Πότρεσοφ καί σ' αὐτό συνεργάζονταν οἱ Φ. Ι. Ντάν, Σ. Ο. Τσεντερμπά-

ουμ (Β. Γιεζόφ) καί ἄλλοι. Γύρω ἀπό τό «Νάσα Ζαριά» διαμορφώθηκε τό κέντρο τῶν λικβινταριστῶν στή Ρωσία. Ἡ ἀπόφαση τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού συνῆλθε τό 1912, τόνιζε ὅτι «μιά μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας, πού εἶναι συγκεντρωμένη γύρω ἀπό τά περιοδικά «Νάσα Ζαριά» καί «Ντιέλο Ζίζνι» ἄρχισε νά ὑποστηρίζει ἀνοιχτά τό ρεῦμα πού ὅλο τό κόμμα τό ἔχει χαρακτηρίσει σάν προϊόν τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς πάνω στό προλεταριάτο» (Β. Ι. Λένιν. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ 21ος, σελ. 159). —*71.*

41 Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τῆς *Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ*, τῆς γνωστῆς μέ τήν ὀνομασία «Ἑνωτικῆς», πού ἔγινε στίς 2-23 τοῦ Γενάρη (15 τοῦ Γενάρη-5 τοῦ Φλεβάρη) 1910 στό Παρίσι.

Στίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ Γενάρη πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι ἀπό ὅλες τίς ὁμάδες καί παρατάξεις, καθώς καί ἀντιπρόσωποι τῶν ἐθνικῶν σοσιαλδημοκρατικῶν ὀργανώσεων. Τήν πλειοψηφία στήν Ὁλομέλεια τήν εἶχαν οἱ συμφιλιωτιστές. Ὁ Λένιν ἔκανε στήν Ὁλομέλεια ἐπίμονη πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές, στούς βπεριοντοφικούς, στούς τροτσκιστές καί στούς συμφιλιωτιστές, ἀκολουθώντας γραμμή προσέγγισης τῶν μπολσεβίκων μέ τούς κομματικούς-μενσεβίκους. Μέ ἐπιμονή τοῦ Λένιν ἡ Ὁλομέλεια πῆρε τήν ἀπόφαση «Γιά τήν κατάσταση στό κόμμα», πού καταδίκασε τό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό, ἀναγνώρισε τόν κίνδυνο αὐτῶν τῶν ρευμάτων καί τήν ἀνάγκη τῆς πάλης ἐνάντιά τους. Ὁ Λένιν, ἐκτιμώντας τή σημασία τῆς Ὁλομέλειας τοῦ Γενάρη, τόνιζε ὅτι αὐτή καθόρισε ὁριστικά τή γραμμή τακτικῆς τοῦ κόμματος στήν περίοδο τῆς ἀντεπανάστασης, ψηφίζοντας ἀπόφαση πού ἀποτελεῖ ἀνάπτυξη τῆς ἀπόφασης τῆς V συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ (Πανρωσικῆς τοῦ 1908), ὅτι ὁ λικβινταρισμός καί ὁ ὀτζοβισμός ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς στό προλεταριάτο. Ἡ ὁλομέλεια ἔβαλε ἐπίσης τό ζήτημα τῆς ἀνάγκης νά δημιουργηθεῖ μιά πραγματική ἑνότητα τοῦ κόμματος σέ συνδυασμό μέ τά ἰδεολογικοπολιτικά καθήκοντα τοῦ κόμματος στή δοσμένη ἱστορική περίοδο. Ταυτόχρονα ὁ Λένιν ἐπέκρινε αὐστηρά τίς συμφιλιωτιστικές ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας. Οἱ ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας, ἡ πάλη μέσα σ' αὐτήν φωτίζονταν πλατιά στό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις δημοσιολόγου» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ, 19ος, σελ. 243-311). —*72.*

42 Ὁ Λένιν παραθέτει περικοπές ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910, σχετικά μέ τήν καταδίκη τοῦ λικβινταρισμοῦ καί τοῦ ὀτζοβισμοῦ (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 236). —*72.*

43 *Βπεριοντοφισμός, ὁμάδα τῆς «Βπεριόντ»* — ἀντικομματική ὁμάδα τῶν ὀτζοβιστῶν, οὐλτιματιστῶν καί θεοπλαστῶν· ὀργανώθηκε μέ πρωτοβουλία τῶν Α. Μπογκντάνοφ καί Γκ. Α. Ἀλέξινσκι τό Δεκέμβρη τοῦ 1909, μετά τή διάλυση τῆς σχολῆς τοῦ Κάπρι, φραξιονιστικοῦ κέντρου τῶν ὀτζοβιστῶν-οὐλτιματιστῶν. Ἡ ὁμάδα εἶχε ἔντυπο ὄργανο μέ τόν ἴδιο τίτλο, πού ἔβγαινε στή Γενεύη στά 1910-1911. Μετά τήν κομματική συνδιάσκεψη τῆς Πράγας, οἱ βπεριοντοφικοί ἑνώθηκαν μέ τούς μενσεβίκους-λικβινταριστές καί τούς τροτσκιστές στήν πάλη τους ἐνάντια στίς ἀποφάσεις της. Οἱ χωρίς ἀρχές ἀντικομματικές καί ἀντιμαρξιστικές

ἐνέργειες τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ» ἀπομάκρυναν ἀπ' αὐτήν τούς ἐργάτες. «Ἡ ὁμάδα αὐτή — ἔγραφε ὁ Λένιν — εἶχε πάντοτε πολύ ἀσήμαντη ἐπιροή καί κρατιόταν στή ζωή ἀποκλειστικά καί μόνο χάρη στούς συμβιβασμούς μέ τίς κάθε λογῆς ξεκομμένες ἀπό τή Ρωσία καί ἐντελῶς ἀνίσχυρες ὁμάδες τοῦ ἐξωτερικοῦ (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 219). Ἐπειδή δέν εἶχε βάσεις στό ἐργατικό κίνημα, ἡ ὁμάδα «Βπεριόντ» διαλύθηκε οὐσιαστικά στά 1913-1914· τυπικά ἔπαψε νά ὑπάρχει μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917. —*73.*

44 «*Βοζροζντένιγε*» («Ἀναγέννηση») — νόμιμο περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1908 ὥς τόν Ἰούλη τοῦ 1910. Στό περιοδικό συνεργάζονταν ὁ Φ. Ι. Ντάν, ὁ Λ. Μάρτοφ, ὁ Α. Μαρτίνοφ κ.ἄ. —*75.*

45 «*Νιέβσκι Γκόλος*» («Φωνή τοῦ Νιεβά»)—ἑβδομαδιαία νόμιμη ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) ὥς τίς 31 τοῦ Αὐγούστου (13 τοῦ Σεπτέμβρη) 1912. Βγῆκαν συνολικά 9 φύλλα. Τήν ἔβγαζε ὁ Ντ. Φ. Κοστρόφ στή θέση τῆς ἐφημερίδας «Ζιβόγε Ντιέλο». Στήν ἐφημερίδα συνεργάζονταν: οἱ Π. Μπ. Ἀξελρόντ, Λ. Μάρτοφ, Α. Μαρτίνοφ, Γ. Τσάτσκι κ.ἄ. —*75.*

46 «*Ζιβάγια Ζίζν*» («Ζωντανή ζωή») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, ἔβγαινε στήν Πετρούπολη τόν Ἰούλη τοῦ 1913.—*76.*

47 «*Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα*» («Νέα Ἐργατική Ἐφημερίδα») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν μενσεβίκων-λικβινταριστῶν, ἔβγαινε στήν Πετρούπολη στή θέση τῆς «Ζιβάγια Ζίζν» ἀπό τίς 8 (21) τοῦ Αὐγούστου 1913 ὥς τίς 23 τοῦ Γενάρη (5 τοῦ Φλεβάρη) 1914. —*77.*

48 «*Ὀσβομποζντένιγε*» («Ἀπελευθέρωση») — δεκαπενθήμερο περιοδικό, πού ἔβγαινε στό ἐξωτερικό ἀπό τίς 18 τοῦ Ἰούνη (1 τοῦ Ἰούλη) 1902 ὥς τίς 5 (18) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 μέ διευθυντή τόν Π. Μπ. Στροῦβε. Τό περιοδικό ἦταν ὄργανο τῆς ρωσικῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης καί προπαγάνδιζε τίς ἰδέες τοῦ μετριοπαθοῦς μοναρχικοῦ φιλελευθερισμοῦ. Τό 1903 γύρω ἀπό τό περιοδικό σχηματίστηκε (καί τό Γενάρη τοῦ 1904 πῆρε τελειωτική μορφή) ἡ «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης», πού διατηρήθηκε ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905. Οἱ «ὀσβομποζντέντσι» μαζί μέ τούς συνταγματικούς-ζέμτσι ἀποτέλεσαν τόν πυρήνα τοῦ Συνταγματικοῦ-δημοκρατικοῦ κόμματος (τῶν καντέτων), πού ἱδρύθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905. —*80.*

49 Πρόκειται γιά τό τσαρικό διάγγελμα *τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη 1905*, πού ὑποσχόταν «πολιτικές ἐλευθερίες» καί «νομοθετική» Δούμα. Το διάγγελμα ἦταν μιά παραχώρηση πού τήν ἀπόσπασε ἀπό τόν τσαρισμό ἡ ἐπανάσταση. Ἡ τσαρική κυβέρνηση ἤθελε νά κερδίσει καιρό, νά διασπάσει τίς ἐπαναστατικές δυνάμεις, νά τορπιλλίσει τήν Πανρωσική ἀπεργία καί νά πνίξει τήν ἐπανάσταση. Οἱ μπολσεβίκοι ξεσκέπασαν αὐτό τόν πολιτικό ἑλιγμό τῆς ἀπολυταρχίας. Στίς 18 (31) τοῦ Ὀχτώβρη 1905 ἡ ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ κυκλοφόρησε τήν ἔκκληση «Πρός τό ρωσικό λαό!», ὅπου ἐξηγοῦσε τήν ἀπάτη τοῦ τσαρικοῦ διαγγέλματος καί καλοῦσε νά συνεχιστεῖ ἡ ἐπαναστατική πάλη. Γιά τό διάγγελμα τῆς 17 τοῦ Ὀχτώβρη βλ. τίς ἐργασίες τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ πρώτη νίκη τῆς ἐπανάστασης» καί «Πλησιάζει ἡ λύση» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 12ος, σελ. 27-35, 73-80). —*80.*

50 «*Βέχι*» («Ὁρόσημα») — συλλογή ἄρθρων τῶν ἐπιφανῶν καντέτων δημοσιολόγων, ἐκπροσώπων τῆς ἀντεπαναστατικῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, Ν. Α. Μπερντιάγεφ, Σ. Ν. Μπουλγκάκοφ, Μ. Ο. Γκέρσενζον, Α. Σ. Ἰζγκόγεφ, Μπ. Α. Κιστιακόβσκι, Π. Μπ. Στροῦβε καί Σ. Α Φράνκ. Βγῆκε στή Μόσχα τήν ἄνοιξη τοῦ 1909. Κριτική ἀνάλυση καί πολιτική ἀξιολόγηση τῆς συλλογῆς τῶν καντέτων μαυροεκατονταρχιτῶν ἔκανε ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο του «Γιά τή «Βέχι»» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 168-179). —*80*.

51 *Πρόκειται γιά τό νόμο τῆς 11 (24) τοῦ Δεκέμβρη 1905* γιά τή σύγκληση τῆς «νομοθετικῆς» Κρατικῆς δούμας, πού δημοσίευσε ἡ τσαρική κυβέρνηση στό κορύφωμα τῆς ἔνοπλης ἐξέγερσης τῆς Μόσχας. Ὁ νόμος ἐξασφάλιζε τεράστια ὑπεροχή τῶν τσιφλικάδων καί τῶν καπιταλιστῶν στή Δούμα. Ἡ πρώτη Δούμα, πού ἐκλέχτηκε μέ βάση τό νόμο τῆς 11 τοῦ Δεκέμβρη 1905, ἦταν καντέτικη. —*80*.

52 «*Σαμπλερικούς πατέρες*» ὀνόμαζε ὁ Λένιν τούς παπάδες πού μέ τήν ὑπόδειξη τοῦ ἀντιδραστικοῦ προέδρου τῆς συνόδου Σάμπλερ πῆραν ἐνεργό μέρος στίς ἐκλογές τῆς IV Κρατικῆς δούμας, γιά νά ἐξασφαλίσουν τήν ἐκλογή βουλευτῶν τῆς ἀρεσκείας τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης. Βλ. σχετικά μέ αὐτό τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ κλῆρος στίς ἐκλογές καί οἱ ἐκλογές μέ τόν κλῆρο» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 134-137). —*81*.

53 «*Προμίσλεννοστ ἰ Τοργκόβλια*» («Βιομηχανία καί Ἐμπόριο») — περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1908 ὥς τό 1917 ἀπό τό Συμβούλιο τῶν συνεδρίων τῶν ἐκπροσώπων τῆς βιομηχανίας καί τοῦ ἐμπορίου. —*92*.

54 Τό ἄρθρο «*Μιά ἀπό τίς μεγάλες νίκες τῆς τεχνικῆς*» ἦταν ἀφιερωμένο στό πρόβλημα τῆς ἀπευθείας ὑπόγειας ἐξαγωγῆς ἀερίου ἀπό τά ἀνθρακοφόρα στρώματα. Ἡ δυνατότητα τῆς ὑπόγειας μετατροπῆς τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο διατυπώθηκε καί ἀποδείχτηκε γιά πρώτη φορά θεωρητικά ἀπό τό μεγάλο ρῶσο ἐπιστήμονα Ντ. Ι. Μεντελέγεφ στό ἔργο του «Ἡ μελλοντική δύναμη πού κρύβεται στίς ὄχθες τοῦ Ντονιέτς»· τό ἔργο δημοσιεύτηκε τό 1888. Τό 1912 ἔριξε τήν ἰδέα τῆς ὑπόγειας μετατροπῆς τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο ὁ ἄγγλος χημικός Οὐίλλιαμ Ράμσεϋ καί τό 1913 ἄρχισε νά ἑτοιμάζει πειράματα, ἀλλά τόν ἐμπόδισε ὁ ἰμπεριαλιστικός πόλεμος.

Ἡ πρακτική ἐφαρμογή τῆς ἰδέας τῆς ὑπόγειας μετατροπῆς τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο συναντάει μεγάλες δυσκολίες, πράγμα πού καθυστέρησε τή βιομηχανική ἐφαρμογή αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐκμετάλλευσης τῶν κοιτασμάτων ἄνθρακα. Πειράματα γιά τήν ὑπόγεια μετατροπή τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο μέσα σέ φυσικές συνθῆκες ἄρχισαν στήν ΕΣΣΔ. Στά 1932-1934 κατασκευάστηκαν στό λεκανοπέδιο τοῦ Ντονιέτς οἱ πειραματικοί σταθμοί τῆς Λισιτσάνσκ καί τῆς Γκόρλοβκα. Στά 1936-1941 εἶχαν χτιστεῖ καί παραδοθεῖ στήν ἐκμετάλλευση μερικοί σταθμοί ὑπόγειας μετατροπῆς σέ ἀέριο κάρβουνου μισοβιομηχανικοῦ καί βιομηχανικοῦ τύπου στό Ντονμπάς καί στήν περιοχή Μόσχας. Μετά τό Μεγάλο Πατριωτικό πόλεμο ἡ ὑπόγεια μετατροπή τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο ἀναπτύχθηκε πάρα πέρα.

Πειράματα ὑπόγειας μετατροπῆς τοῦ κάρβουνου σέ ἀέριο γίνονται μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο σέ μιά σειρά χῶρες τοῦ ἐξωτερικοῦ. —*94*.

[55] «*Ζβεζντά*» («Ἀστέρας») — μπολσεβίκικη νόμιμη ἐφημερίδα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Δεκέμβρη 1910 ὥς τίς 22 τοῦ Ἀπρίλη (5 τοῦ Μάη) 1912. Στήν ἀρχή ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μιά φορά τήν ἑβδομάδα· ἀπό τίς 21 τοῦ Γενάρη (3 τοῦ Φλεβάρη) 1912 ἄρχισε νά βγαίνει δυό φορές τήν ἑβδομάδα καί ἀπό τίς 8 (21) τοῦ Μάρτη 1912 τρεῖς φορές τήν ἑβδομάδα. Ἄμεσος συνεχιστής τῆς «Ζβεζντά» ἦταν ἡ ἐφημερίδα «Νιέβσκαγια Ζβεζντά», πού ἡ ἔκδοσή της ἀποφασίστηκε ἐξαιτίας τῶν συχνῶν κατασχέσεων τῆς «Ζζεζντά». Τό τιράζ τῆς «Ζβεζντά» στίς ἀρχές τῆς ἔκδοσής της ἦταν 7-10 χιλιάδες ἀντίτυπα. Τίς μέρες τῶν γεγονότων τοῦ Λένα, τό 1912, τό τιράζ τῆς ἐφημερίδας ἔφτασε τίς 50-60 χιλιάδες ἀντίτυπα.

Τό ζήτημα τῆς ἐπανέκδοσης τοῦ νόμιμου μαρξιστικοῦ τύπου μπῆκε μέ ὀξύτητα, γιατί εἶχε ἀρχίσει ἡ ἀναζωογόνηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Ρωσία. Τό φθινόπωρο τοῦ 1910, στή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου στήν Κοπεγχάγη, ἔγινε σύσκεψη, ὅπου πῆραν μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν, ὁ Γκ. Β. Πλεχάνοφ, ὁ μπολσεβίκος Ν. Γκ. Πολετάγεφ, μέλος τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας κ· ἄ. Στή σύσκεψη ἐπιτεύχθηκε συμφωνία νά ἐκδοθεῖ ἕνα νόμιμο ὄργανο στή Ρωσία καί νά συνεργαστοῦν σ' αὐτό οἱ κομματικοί-μενσεβίκοι. Μέ βάση αὐτή τή συμφωνία μπῆκαν στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ζβεζντά» ὁ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς (ἀπό μέρους τῶν μπολσεβίκων), ὁ Ν. Ι. Ἰορντάνσκι (ἀπό μέρους τῶν κομματικῶν-μενσεβίκων) καί ὁ Ι. Π. Ποκρόβσκι (ἀπό μέρους τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς ΙΙΙ Κρατικῆς δούμας). Μεγάλο ρόλο στήν ὀργάνωση τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας ἔπαιξε ὁ Ν. Γκ. Πολετάγεφ. Ἡ «Ζβεζντά» στήν περίοδο αὐτή θεωροῦνταν ὄργανο τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας. Στίς 11 (24) τοῦ Ἰούνη 1911 στό φύλλο ἀρ. 25 σταμάτησε προσωρινά ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας. Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1911 ἡ «Ζβεζντά» βγαίνει ξανά μέ ἀλλαγές στή σύνθεση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς χωρίς τή συμμετοχή τῶν κομματικῶν-μενσεβίκων.

Ἰδεολογικά καθοδηγοῦσε τήν ἐφημερίδα ὁ Β. Ι. Λένιν· ἀλληλογραφοῦσε μέ τά μέλη τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς, κατεύθυνε τή δουλιά τους, ἔκανε κριτική τῶν λαθῶν, ἰδιαίτερα στήν πρώτη περίοδο τῆς «Ζβεζντά», πάλευε γιά τή συνεπή μαρξιστική κατεύθυνση τῆς ἐφημερίδας. Στή «Ζβεζντά» καί στή «Νιέβσκαγια Ζβεζντά» δημοσιεύτηκαν 50 περίπου ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν μέ τίς ὑπογραφές: Β. Ἰλίν, Β. Φ., Βίλιαμ Φρέι, Φ. Λ-κο, Κ. Τ,. Τ., Μπ. Κ., Μ. Σ., Π. Π., Ρ. Σίλιν, Ρ. Σ., Μπ. Γ., Μή-φιλελεύθερος σκεπτικιστής, Κ. Φ., Φ. Φ., Μ. Μ. κ.ἄ.

Μεγάλη συντακτική καί ὀργανωτική δουλιά στή «Ζβεζντά» ἔκαναν οἱ Ν. Ν. Μπατούριν, Ν. Γκ. Πολετάγεφ, Κ. Σ. Ἐρεμέγεφ, Μ. Σ. Ὀλμίνσκι. Ἐνεργό μέρος στήν ἐφημερίδα ἔπαιρναν οἱ Β. Ντ. Μπόντς-Μπρουγέβιτς, Ντεμιάν Μπέντνι κ.ἄ. Στή «Ζβεζντά» δημοσιεύτηκαν μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ. Στή δουλιά τῆς «Ζβεζντά» ὁ Λένιν τράβηξε τόν Α. Μ. Γκόρκι.

Μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν ἡ «Ζβεζντά» ἔγινε μιά μαχητική μαρξιστική ἐφημερίδα. Ὑπεράσπιζε καί προπαγάνδιζε τίς ἀρχές τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, πάλευε ἐνάντια στό λικβινταρισμό καί τόν ὀτζοβισμό γιά τήν ἑδραίωση τοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος, γιά τήν ἐπαναστατική συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, ὑπεράσπιζε τό ἐκλογικό πρόγραμμα τῶν μπολσεβίκων στίς ἐκλογές γιά τήν IV Κρατική δούμα. Ἡ «Ζβεζντά» δημοσίευε τίς ἀγορεύσεις τῶν μελῶν τῆς σο-

σιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας καί τίς ἐπερωτήσεις πού ὑπόβαλλε ἡ ὁμάδα στή Δούμα. Ἡ ἐφημερίδα ἀγωνιζόταν δραστήρια γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεων τῆς VI Πανρωσικῆς συνδιάσκεψης (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ.

Ἡ «Ζβεζντά» ἀποκατάστησε μόνιμη στενή σύνδεση μέ τούς ἐργάτες στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια· στή στήλη τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος ἡ ἐφημερίδα ὑποστήριζε τίς πιό ἄμεσες ἀνάγκες τῶν ἐργατῶν. Ἡ «Ζβεζντά» εἶχε μεγάλο κύρος ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῆς Ρωσίας. Τήν ἄνοιξη τοῦ 1912, λόγω τῆς ἀνόδου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ὁ ρόλος τῆς «Ζβεζντά» μεγάλωσε ἐξαιρετικά. Ἰδιαίτερα πλάτυνε ἡ στήλη τῶν ἐργατικῶν χρονικῶν, ὅπου δημοσιεύονταν ἀνταποκρίσεις πού ἐκδήλωναν τήν ἀπήχηση ἀπό τά γεγονότα τοῦ Λένα. Στήν ἐφημερίδα δημοσιεύονταν πολυάριθμες εἰδήσεις ἀπό τίς διάφορες πόλεις τῆς Ρωσίας γιά ἀπεργίες, διαδηλώσεις καί συγκεντρώσεις, γράμματα ἐργατῶν πρός τή «Ζβεζντά», ψηφίσματα διαμαρτυρίας γιά τό ματοκύλισμα τοῦ Λένα, πού παίρνονταν στίς συγκεντρώσεις τῶν ἐργατῶν.

Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας ἦταν ἀναγκασμένη νά δουλεύει μέσα σέ συνθῆκες διωγμῶν ἀπό μέρους τῆς τσαρικῆς κυβέρνησης: κατάσχεσης τῶν φύλλων της, πρόστιμων, ἀπαγόρευσης τῆς ἐφημερίδας, συλλήψεων τῶν συντακτῶν της. Τό 1912, στίς μέρες τῶν γεγονότων τοῦ Λένα, γινόταν κατάσχεση τοῦ κάθε φύλλου τῆς ἐφημερίδας, ἕνα μέρος ὅμως τῶν ἀντιτύπων της προλάβαινε νά κυκλοφορήσει στούς ἐργάτες πρίν κατασχεθεῖ.

Ἡ ἐφημερίδα «Ζβεζντά» δέν ἔβγαινε καθημερινά καί προοριζόταν γιά τά πρωτοπόρα στρώματα τοῦ προλεταριάτου. Ἦταν ἀπαραίτητο νά ἐκδοθεῖ μιά μπολσεβίκικη καθημερινή μαζική ἐφημερίδα. Ἡ «Ζβεζντά» ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στήν προπαγάνδιση τῆς ἰδέας γιά τήν ἔκδοση ἑνός τέτιου ὀργάνου. Ὁ ἔρανος γιά τή δημιουργία κεφαλαίου ἔκδοσης τῆς καθημερινῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας, πού ἄνοιξε ἡ συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Ζβεζντά», βρῆκε θερμή ὑποστήριξη στίς ἐργατικές μάζες. Ἡ «Ζβεζντά» ἐνημέρωνε τακτικά τούς ἀναγνῶστες της γιά τήν ἀπήχηση πού εἶχε στούς ἐργάτες ὁ ἔρανος καί δημοσίευε ἀπολογισμούς τῶν ποσῶν πού στέλνονταν γιά τό κεφάλαιο ἔκδοσης τοῦ καινούργιου ἔντυπου ὀργάνου. Ἡ ἐφημερίδα «Ζβεζντά» προετοίμασε τή δημιουργία τῆς μαζικῆς νόμιμης μπολσεβίκικης ἐφημερίδας «Πράβντα». —*97*.

56 Πρόκειται γιά τήν ἐφημερίδα «*Νάς Πούτ*» («Ὁ Δρόμος μας»). Ὁ Λένιν τόνιζε τήν ἀνάγκη τῆς ἔκδοσης μιᾶς νόμιμης ἐργατικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα ἀκόμη ἀπό τό καλοκαίρι τοῦ 1912 (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 448). Ταυτόχρονα ὁ Λένιν θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά δυναμώσει πρῶτα ἡ «Πράβντα» καί μετά νά ἐκδοθεῖ ἐφημερίδα στή Μόσχα — ἡ «Μοσκόβσκαγια Πράβντα», ὅπως τήν ὀνόμαζε σέ γράμμα του πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι. Τό ζήτημα τῆς ἔκδοσης κομματικοῦ ὀργάνου στή Μόσχα συζητήθηκε στή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στό Πορόνιν στίς 27 τοῦ Ἰούλη (9 τοῦ Αὐγούστου) 1913.

Μέσω τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Πράβντα» ὀργανώθηκε χρηματικός ἔρανος γιά τήν ἔκδοση ἐργατικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα. Στίς 24 τοῦ Νοέμβρη 1912 ἡ «Πράβντα» δημοσίευσε γράμμα μιᾶς ὁμάδας ἐργατῶν τῆς Μόσχας, ὅπου τονιζόταν ἡ σοβαρή σημασία καί ἡ ἐπικαιρότητα τῆς ἔκδοσης ἐργατικῆς ἐφημερίδας στή Μόσχα. Οἱ ἐργάτες ἔκαναν ἔκκληση νά ὀργανωθοῦν ἔρανοι γιά τό ταμεῖο τῆς ἐφημερίδας. Ἡ

ἔκκληση ὑποστηρίχθηκε καί υἱοθετήθηκε ἀπό τούς ἐργάτες. Ἡ ἔκδοση τῆς ἐφημερίδας καθυστέρησε λόγω συλλήψεων κομματικῶν στελεχῶν τῆς Μόσχας.

Τό πρῶτο φύλλο τῆς ἐφημερίδας τῆς Μόσχας «Νάς Πούτ» βγῆκε στίς 25 Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στήν ἐφημερίδα, ἔστελνε ἄρθρα του ταυτόχρονα καί στήν «Πράβντα» καί στή «Νάς Πούτ». Στήν ἐφημερίδα «Νάς Πούτ» δημοσιεύτηκαν πολλά ἄρθρα τοῦ Λένιν: «Ἡ ρωσική ἀστική τάξη καί ὁ ρωσικός ρεφορμισμός», «Ὁ ρόλος τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων καί τῶν τάξεων στό ἀπελευθερωτικό κίνημα», «Ὁ ταξικός πόλεμος στό Δουβλίνο», «Μιά ἑβδομάδα ὕστερα ἀπό τά αἱματηρά γεγονότα τοῦ Δουβλίνου» «Θεμελιακά ζητήματα τῆς πολιτικῆς», «Χάρρυ Κβέλτς» καί ἄλλα.

Ἀνάμεσα στούς συνεργάτες τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ» ἦταν ὁ Α. Μ. Γκόρκι, ὁ Ντεμιάν Μπέντνι, ὁ Μ. Σ. Ὀλμίνσκι, ὁ Ι. Ι. Σκβορτσόφ-Στεπάνοφ, ὁ Ι. Β. Στάλιν, οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας — Α. Ε. Μπαντάγεφ, Φ. Ν. Σαμόιλοφ, Ν. Ρ. Σάγκοφ.

Ἡ ἐφημερίδα «Νάς Πούτ» ἦταν πολύ δημοφιλής ἀνάμεσα στούς ἐργάτες, 395 ἐργατικές ὁμάδες ὑποστήριζαν τήν ἐφημερίδα μέ τούς χρηματικούς τους ἐράνους. Ἡ ἐφημερίδα ὑποβαλλόταν συνεχῶς σέ ἀστυνομικές διώξεις καί στίς 12 (25) τοῦ Σεπτέμβρη 1913 κλείστηκε· βγῆκαν συνολικά 16 φύλλα. Οἱ ἐργάτες τῆς Μόσχας ἀπάντησαν στό κλείσιμο τῆς ἐφημερίδας μέ ἀπεργία, ἀλλά δέν κατορθώθηκε νά ἐπανεκδοθεῖ ἡ ἐφημερίδα. —*97*.

57 «*Νόβαγια Ρούς*» («Νέα Ρωσία») — συνέχεια τῆς καθημερινῆς φιλελευθεροαστικῆς ἐφημερίδας «Ρούς», πού ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Δεκέμβρη τοῦ 1903 καί εἶχε διευθυντή-ἐκδότη τόν Α. Α. Σουβόριν. Τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 ἡ «Ρούς» ὑποστήριζε τούς καντέτους. Ἡ «Ρούς» κλείστηκε στίς 2 (15) τοῦ Δεκέμβρη 1905. Ἀργότερα ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ διακοπές κάτω ἀπό διάφορους τίτλους: «Ρούς», «Μολβά», «ΧΧ Βέκ», «Ὄκο», «Νόβαγια Ρούς». —*106*.

58 «*Ρούσκαγια Μίσλ*» («Ρωσική Σκέψη») — μηνιαῖο φιλολογικό-πολιτικό περιοδικό· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1880 ὥς τό 1918. Μέχρι τό 1905 εἶχε φιλελεύθερο-ναροντνικιστική κατεύθυνση. Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἔγινε ὄργανο τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων· ἔβγαινε κάτω ἀπό τή διεύθυνση τοῦ Π. Μπ. Στροῦβε. Τό περιοδικό ἦταν κήρυκας τοῦ ἐθνικισμοῦ, τοῦ βεχισμοῦ, τῆς παπαδοκρατίας, ὑπεράσπιζε τήν τσιφλικάδικη ἰδιοκτησία. —*111*.

59 *Τό II Πανρωσικό συνέδριο τῆς μεταλλευτικῆς βιομηχανίας, τῆς μεταλλουργίας καί τῆς μηχανουργίας* ἔγινε ἀπό τίς 17 ὥς τίς 24 τοῦ Ἀπρίλη 1913 στήν Πετρούπολη. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος 756 ἄτομα. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς ὑπῆρχαν ἐκπρόσωποι διαφόρων ἀνώτερων τεχνικῶν ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων, τμημάτων τοῦ ρωσικοῦ Τεχνικοῦ συνδέσμου, τοῦ Συνδέσμου τῶν μεταλλειολόγων κτλ. Οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου ἔγιναν κατά τμήματα: μεταλλευτικῆς βιομηχανίας, μηχανουργίας, μεταλλουργίας καί ἀγροτικῆς μηχανουργίας, τεχνολογίας· ὁρισμένα ζητήματα συζητήθηκαν σέ κοινές συνεδριάσεις ὅλων τῶν τμημάτων. Ἔγιναν συνολικά 156 εἰσηγήσεις, ἀνάμεσα σ' αὐτές καί οἱ εἰσηγήσεις «Σχετικά μέ τά μέτρα προστασίας τῆς ζωῆς καί τῆς ὑγείας τῶν

ἐργατῶν», «Οἱ συνθῆκες ζωῆς καί ἐργασίας τῶν ἐργατῶν τῶν μεταλλείων», «Οἱ ἐπιστημονικές βάσεις διεύθυνσης τῶν ἐργοστασίων» κ.ἄ. —*113*.

60 «*Κίεβσκαγια Μίσλ*» («Σκέψη τοῦ Κιέβου») — καθημερινή ἐφημερίδα ἀστικοδημοκρατικῆς τοποθέτησης πού ἔβγαινε στό Κίεβο ἀπό τό 1906 ὥς τό 1918. Ὥς τό 1915 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε μέ ἑβδομαδιαία εἰκονογραφημένα παραρτήματα· ἀπό τό 1917 ἔβγαινε σέ πρωινή καί ἀπογευματινή ἔκδοση. —*113*.

61 «*Ζέμστσινα*» — καθημερινή μαυροεκατονταρχίτικη ἐφημερίδα, ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1909 ὥς τό Φλεβάρη τοῦ 1917. —*118*.

62 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, ρωσ. ἔκδ., τόμ. XXV, 1936, σελ. 544. —*119*.

63 *Ἡ Τριπλή Συμμαχία*, πού διαμορφώθηκε στά 1879-1882, ἦταν ἰμπεριαλιστικός συνασπισμός τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καί τῆς Ἰταλίας. Πρωτεργάτης τῆς δημιουργίας τῆς Τριπλῆς συμμαχίας ἦταν ἡ Γερμανία πού ἔκλεισε τό 1879 σύμφωνο συμμαχίας μέ τήν Αὐστροουγγαρία, στό ὁποῖο προσχώρησε τό 1882 καί ἡ Ἰταλία. Τό σύμφωνο τῆς Τριπλῆς συμμαχίας πρόβλεπε κοινές ἐνέργειες τῶν μελῶν του καί στρεφόταν κυρίως κατά τῆς Ρωσίας καί τῆς Γαλλίας. Ἡ Ἰταλία πού ἐξαρτιόταν οἰκονομικά ἀπό τήν Ἀγγλία μπῆκε στήν Τριπλή συμμαχία μέ τόν ὅρο ὅτι θά ἐκπληρώσει τίς ὑποχρεώσεις της στήν περίπτωση πού ἀνάμεσα στούς ἀντιπάλους τῆς συμμαχίας δέν θά εἶναι ἡ Ἀγγλία. Στίς ἀρχές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἡ Ἰταλία δήλωσε ὅτι εἶναι οὐδέτερη, τό Μάη ὅμως τοῦ 1915 πέρασε μέ τό μέρος τῶν Δυνάμεων τῆς Ἀντάντ καί μπῆκε στόν πόλεμο κατά τῶν πρώην συμμάχων της — τῆς Αὐστροουγγαρίας καί τῆς Γερμανίας. Ἔτσι ἡ Τριπλή συμμαχία ἔπαψε νά ὑπάρχει.

Ἡ Τριπλή συμφωνία, Τριπλή συνεννόηση (ἀλλιῶς Ἀντάντ) ἦταν ἰμπεριαλιστικός συνασπισμός τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, πού διαμορφώθηκε ὁριστικά τό 1907 σάν ἀντίβαρο τῆς ἰμπεριαλιστικῆς Τριπλῆς συμμαχίας τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστροουγγαρίας καί τῆς Ἰταλίας. Πρίν δημιουργηθεῖ ἡ Ἀντάντ εἶχε κλειστεῖ ἡ γαλλορωσική συμμαχία στά 1891-1893 καί ἡ ἀγγλο-γαλλική συμφωνία τοῦ 1904. Ἡ ὑπογραφή τοῦ ἀγγλο-ρωσικοῦ συμφώνου στά 1907 ἦταν ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Ἀντάντ. Στά χρόνια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου προσχώρησαν στό συνασπισμό τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καί τῆς Ρωσίας οἱ ΕΠΑ, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Ἰταλία καί μιά σειρά ἄλλα κράτη. —*124*.

64 Πρόκειται γιά τίς παρακάτω ἀποφάσεις τοῦ κόμματος: «Σχέδιο ὅρων τῆς ἑνοποίησης τῆς Μπούντ μέ τό ΣΔΕΚΡ», πού ψηφίστηκε τό 1906 ἀπό τό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ καί ἡ ἀπόφαση «Γιά τήν ἑνοποίηση τῶν ἐθνικῶν τοπικῶν ὀργανώσεων», πού ψηφίστηκε τό 1908 ἀπό τήν Πέμπτη Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ ΣΔΕΚΡ (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων, τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 134-135, 203). —*125*.

65 *Τό Διεθνές σοσιαλιστικό συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης* (VIII συνέδριο τῆς

ΙΙ Διεθνοῦς), πού ἔγινε ἀπό τίς 28 τοῦ Αὐγούστου ὥς τίς 3 τοῦ Σεπτέμβρη 1910, ψήφισε ἀπόφαση πού ἐπικύρωνε τήν ἀπόφαση τοῦ συνεδρίου τῆς Στουτγάρδης τοῦ 1907 γιά τήν ἀνάγκη τῆς ἑνότητας τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος σέ κάθε κράτος καί καταδίκαζε τίς χωριστικές τάσεις. Ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε μέ 222 ψήφους ὑπέρ, 5 κατά (τῶν ὀπαδῶν τῆς χωριστικῆς κίνησης) καί 7 ἀποχές. —*126*.

66 «*Σχετικά μέ τήν πολιτική τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας*» — σχέδιο λόγου, πού γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν, γιά τήν ἀγόρευση στή Δούμα ἑνός μπολσεβίκου βουλευτῆ. Τό λόγο πάνω στό ζήτημα αὐτό τόν ἐκφώνησε στή συνεδρίαση τῆς 4 (17) τοῦ Ἰούνη 1913 ὁ Α. Ε. Μπαντάγεφ, ὅταν συζητοῦνταν ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς προϋπολογισμοῦ πάνω στόν προϋπολογισμό ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας γιά τό 1913. Ὁ Μπαντάγεφ διάβασε στή Δούμα σχεδόν κατά λέξη τό σχέδιο τοῦ Λένιν, ὅμως δέν τελείωσε τό λόγο του. Γιά τήν ἔκφραση: «Αὐτή τήν κυβέρνηση δέν ἀξίζει ἄραγε νά τή διώξει ὁ λαός;», τοῦ ἀφαιρέθηκε ὁ λόγος. —*127*.

67 Στό μπολσεβίκικο περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τεῦχ. 2, (Φλεβάρης 1913) εἶχε δημοσιευτεῖ ὁ μύθος τοῦ Ντεμιάν Μπέντνι «Τό κερί». Γι' αὐτό τό λόγο κατασχέθηκε τό τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ κι' ὁ διευθυντής του πιάστηκε. —*134*.

68 *Ἡ Γενική ἀπεργία τοῦ Βελγίου* κράτησε ἀπό τίς 14 ὥς τίς 24 τοῦ Ἀπρίλη (ν.ἡμ.) 1913. Οἱ βέλγοι ἐργάτες ζητοῦσαν τροποποίηση τοῦ συντάγματος, γενικό κι' ἴσο ἐκλογικό δικαίωμα. Ἡ ἀπεργία πῆρε μεγάλες διαστάσεις· ἀπό τό σύνολο τῶν ἐργατῶν, πού ξεπερνοῦσε τό ἕνα ἑκατομμύριο, πῆραν μέρος στήν ἀπεργία 400-500 χιλιάδες. Ἡ «Πράβντα» φώτιζε συστηματικά τήν πορεία τῆς ἀπεργίας, δημοσίευε εἰδήσεις γιά τούς ἐράνους τῶν ρώσων ἐργατῶν ὑπέρ τῶν ἀπεργῶν. —*149*.

69 «*Βέστνικ Φινάνσοφ, Προμίσλεννοστι ἱ Τοργκόβλι*» («Οἰκονομικός, βιομηχανικός καί ἐμπορικός Ἀγγελιοφόρος») — ἑβδομαδιαῖο περιοδικό τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1883 ὥς τό 1917 (ὥς τό Γενάρη τοῦ 1885 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Εὑρετήριο τῶν κυβερνητικῶν διαταγμάτων τῶν σχετικῶν μέ τό Ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν»). Στό περιοδικό δημοσιεύονταν κυβερνητικά διατάγματα, οἰκονομικά ἄρθρα καί ἐπισκοπήσεις. —*153*.

70 «*Ρούσκογε Σλόβο*» («Ρωσικός Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1895 (τό πρῶτο, δοκιμαστικό φύλλο βγῆκε τό 1894)· τήν ἔβγαζε ὁ Ι. Ντ. Σίτιν. Τυπικά ἦταν ἀνεξάρτητη ἐφημερίδα, ὅμως ὑπεράσπιζε τά συμφέροντα τῆς ρωσικῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό μετριοπαθεῖς φιλελεύθερες θέσεις. Ἡ ἐφημερίδα εἶχε πλατύ δίχτυ πληροφοριῶν. Ἦταν ἡ πρώτη ἐφημερίδα στή Ρωσία, πού ἔστειλε ἰδιαίτερους ἀνταποκριτές σέ ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς χώρας καί σέ πολλές πρωτεύουσες τοῦ κόσμου.

Τό Νοέμβρη τοῦ 1917, ἐπειδή δημοσίευσε συκοφαντικές ἀντισοβιετικές εἰδήσεις, ἡ ἐφημερίδα κλείστηκε. Ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1918 ἔβγαινε γιά λίγο καιρό μέ τόν τίτλο «Νόβογε Σλόβο» καί «Νάσε Σλόβο» καί τόν Ἰούλη τοῦ 1918 κλείστηκε όριστικά. —*153*.

71 *Ἡ Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία τῆς Ἀγγλίας* ἱδρύθηκε τό 1884. Δίπλα στούς ρεφορμιστές (Χάιντμαν κ.ἄ.) στή Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία ἀνῆκε ἡ ὁμάδα τῶν ἐπαναστατῶν σοσιαλδημοκρατῶν, ὀπαδῶν τοῦ μαρξισμοῦ (Γκ. Κβέλτς, Τ. Μάνν, Ε. Ἔβελινγκ, Ἑλεωνόρα Μάρξ κ.ἄ.), πού ἀποτελοῦσαν τήν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Φ. Ἔνγκελς ἔκανε κριτική στήν καθοδήγηση τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμοσπονδίας γιά δογματισμό καί σεχταρισμό, γιά τήν ἀπόσπασή της ἀπό τό μαζικό ἐργατικό κίνημα τῆς Ἀγγλίας καί τήν παραγνώριση τῶν ἰδιομορφιῶν του. Τό 1907 ἡ Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία ὀνομάστηκε Σοσιαλδημοκρατικό κόμμα· τό τελευταῖο στά 1911, μαζί μέ τά ἀριστερά στοιχεῖα τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος, σχημάτισε τό Βρεττανικό σοσιαλιστικό κόμμα· στά 1920 τό κόμμα αὐτό μαζί μέ τήν Κομμουνιστική ὁμάδα ἑνότητας ἔπαιξε τόν κύριο ρόλο στό σχηματισμό τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας. —*157.*

72 «*Ρούσκαγια Μολβά*» («Ρωσική Φήμη») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ ἀστοτσιφλικάδικου Κόμματος τῶν προοδευτικῶν· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 9 (22) τοῦ Δεκέμβρη 1912 ὥς τίς 20 τοῦ Αὐγούστου (2 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913. —*162.*

73 «*Τοργκόβο-Προμίσλενναγια Γκαζέτα*» («Ἐμπορο-Βιομηχανική Ἐφημερίδα») — καθημερινό παράρτημα τῆς «Βέστνικ Φινάνσοφ, Προμίσλεννοστι ἱ Τοργκόβλι». Ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό 1893 ὥς τό 1918. Ἀπό τό 1894 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε σάν αὐτοτελής ἔκδοση. —*165*

74 Πρόκειται γιά *τή Σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν*, πού ἔγινε στήν Κρακοβία στίς 26 τοῦ Δεκέμβρη 1912-1 τοῦ Γενάρη 1913 (8-14 τοῦ Γενάρη 1913). Στίς ἐργασίες της πῆραν μέρος ὁ Β. Ι. Λένιν, ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ὁ Ι. Β. Στάλιν, οἱ μπολσεβίκοι-βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας Α. Ε. Μπαντάγεφ, Γκ. Ι. Πετρόβσκι, Ν. Ρ. Σάγκοφ, κ.ἄ. Στή σύσκεψη ἀντιπροσωπεύτηκαν οἱ παράνομες κομματικές ὀργανώσεις τῆς Πετρούπολης, τῆς περιοχῆς Μόσχας, τοῦ Νότου, τῶν Οὐραλίων καί τοῦ Καυκάσου. Ἡ σύσκεψη τῆς Κρακοβίας ἔγινε μέ τήν προεδρία τοῦ Β. Ι. Λένιν. Ὁ Λένιν ἔκανε τίς εἰσηγήσεις: «Ἡ ἐπαναστατική ἄνοδος, οἱ ἀπεργίες καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος», «Γιά τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί γιά τήν ἑνότητα» (τό κείμενο τῶν εἰσηγήσεων δέν διασώθηκε), σύνταξε καί θεώρησε ὅλες τίς ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης καί ἔγραψε τήν «Ἀνακοίνωση» τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τή σύσκεψη.

Ἡ σύσκεψη ψήφισε ἀποφάσεις πάνω στά σπουδαιότερα ζητήματα τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος: γιά τά καθήκοντα τοῦ κόμματος σέ σύνδεση μέ τή νέα ἐπαναστατική ἄνοδο καί τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος, γιά τή συγκρότηση τῆς παράνομης ὀργάνωσης, γιά τή δουλιά τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας, γιά τήν καμπάνια τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, γιά τόν κομματικό τύπο, γιά τίς ἐθνικές σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις, γιά τήν πάλη κατά τοῦ λικβινταρισμοῦ καί γιά τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 22ος, σελ. 259-280).

Οἱ ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν ἑδραίωση

τοῦ κόμματος καί στήν ἑνότητά του, στήν διεύρυνση καί στό δυνάμωμα τῶν δεσμῶν τοῦ κόμματος μέ τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων, στήν ἐπεξεργασία νέων μορφῶν κομματικῆς δουλιᾶς στίς συνθῆκες τῆς αὐξανόμενης ἀνόδου τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Οἱ ἀποφάσεις τῆς Σύσκεψης τῆς Κρακοβίας ἐπικυρώθηκαν ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. —*182.*

75 «*Ρούσκιγε Βέντομοστι*» («Ρωσικά Χρονικά») — ἐφημερίδα· ἔβγαινε στή Μόσχα ἀπό τό 1863 καί ἔκφραζε τίς ἀπόψεις τῆς μετριοπαθοῦς φιλελεύθερης διανόησης. Στήν περίοδο 1880-1900 συνεργάζονταν στήν ἐφημερίδα οἱ συγγραφεῖς τοῦ δημοκρατικοῦ στρατοπέδου (Β. Γκ. Κορολένκο, Μ. Ε. Σαλτικόφ-Στσεντρίν, Γκ. Ι. Οὐσπένσκι κ.ἄ.), δημοσιεύονταν ἔργα τῶν φιλελεύθερων ναρόντνικων. Ἀπό τό 1905 ἡ ἐφημερίδα ἔγινε ὄργανο τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Ὁ Β. Ι. Λένιν τόνιζε ὅτι ἡ «Ρούσκιγε Βέντομοστι» συνδύαζε κατά τρόπο ἰδιόμορφο «*τό δεξιό* καντετισμό μέ ἕνα ναροντνικιστικό ἐπίχρισμα». Τό 1918 ἡ «Ρούσκιγε Βέντομοστι» κλείστηκε μαζί μέ ἄλλες ἀντεπαναστατικές ἐφημερίδες. —*195.*

76 Τό «*Σχέδιο πλατφόρμας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας*» γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν τό Μάη τοῦ 1913 γιά τούς λεττονούς μπολσεβίκους σέ συνδυασμό μέ τήν προετοιμασία τῆς σύγκλησης τοῦ IV συνεδρίου τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας.

Στήν περίοδο τῆς ἀντίδρασης, ὅταν τά βασικά δραστήρια μέλη τοῦ κόμματος, οἱ μπολσεβίκοι, μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905-1907 εἶχαν σχεδόν ὁλότελα διασκορπιστεῖ ἀπό τήν τσαρική κυβέρνηση στίς διάφορες φυλακές, τίς ἐξορίες ἤ εἶχαν ἀναγκαστεῖ νά καταφύγουν στό ἐξωτερικό, ὅλα τά κεντρικά ὄργανα τῆς ΣΔΠΛ (ΚΕ, ΚΟ, Ἐπιτροπή τοῦ Ἐξωτερικοῦ) τά ἅρπαξαν οἱ μενσεβίκοι-λικβινταριστές καί οἱ συμφιλιωτιστές. Στά χρόνια τῆς ἀνόδου τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος οἱ μπολσεβίκοι τῆς Λεττονίας ἑδραιώθηκαν σέ μιά σειρά τοπικές ὀργανώσεις, μπῆκαν ἐπικεφαλῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν λεττονῶν ἐργατῶν καί πάλευαν ἐνεργά ἐνάντια στή μενσεβίκικη καθοδήγηση τοῦ κόμματος. Μέσα στή ΣΔΠΛ οἱ λεττονοί μπολσεβίκοι, στηριζόμενοι στούς ἐργάτες πού εἶχαν μπολσεβίκικες διαθέσεις, σχημάτισαν τήν ὀργανωτικά συγκροτημένη ὁμάδα τους. Οἱ φυγάδες λεττονοί μπολσεβίκοι δημιούργησαν στό ἐξωτερικό δικό τους κέντρο — τό Γραφεῖο τῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ, πού ἔβγαζε ἀπό τό φθινόπωρο τοῦ 1912 τό ὄργανό του, τό «Δελτίο, ἔκδοση τοῦ Γραφείου τῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ».

Ὁ Λένιν παρακολουθοῦσε μέ προσοχή τήν ἐξέλιξη τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης μέσα στή ΣΔΠΛ, βοηθοῦσε τούς λεττονούς μπολσεβίκους στήν πάλη τους ἐνάντια στή λικβινταριστική καθοδήγηση. Τό σχέδιο πλατοφόρμας, πού γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν γιά τό IV συνέδριο τῆς ΣΔΠΛ, δημοσιεύτηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 στήν ἐφημερίδα «Cinas Biedris» ἀρ. φύλ. 4 καί τό Νοέμβρη τοῦ 1913 σέ ἰδιαίτερο ἀνάτυπο τοῦ τεύχους 8 τοῦ «Δελτίου» («Bilctens») μέ τόν τίτλο «Ἡ πλατφόρμα μας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας»· σέ συνέχεια τό σχέδιο πλατφόρμας δημοσιεύτηκε μέ τή μορφή κύριου ἄρθρου στό τεῦχος 9-10 τοῦ «Δελτίου», πού βγῆκε στίς 20 τοῦ Νοέμβρη 1913. Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τοῦ «Δελτίου», κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τῶν συμφιλιωτιστικῶν στοιχείων πού συμμετεῖχαν σ' αὐτήν, κατά τή δημο-

σίευση τοῦ κειμένου τοῦ Λένιν παράλειψε ἕνα σοβαρό κεφάλαιο πού ἦταν ἀφιερωμένο στό ἐθνικό ζήτημα καί ἔκανε μερική περικοπή καί ἀλλαγή σέ ἄλλα κεφάλαια.

Στίς ἐκδόσεις τῶν Ἁπάντων τοῦ Λένιν τό «Σχέδιο πλατφόρμας» δημοσιεύεται ὁλόκληρο σύμφωνα μέ τά χειρόγραφα στή ρωσική γλώσσα πού διασώθηκαν.

Ἡ Σοσιαλδημοκρατία τῆς περιοχῆς Λεττονίας δημιουργήθηκε τόν Ἰούνη τοῦ 1904 στό I συνέδριο τοῦ κόμματος καί ὀνομάστηκε Σοσιαλδημοκρατικό ἐργατικό κόμμα τῆς Λεττονίας. Στό II συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΛ τόν Ἰούνη τοῦ 1905, ψηφίστηκε τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Τό I καί τό II συνέδριο πῆραν ἀπόφαση γιά τήν ἀνάγκη τῆς συνένωσης μέ τό ΣΔΕΚΡ. Στό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (1906) μπῆκε στό ΣΔΕΚΡ σάν ὀργάνωση μέ βάση τή γεωγραφική ἀρχή. Μετά τό συνέδριο ἄρχισε νά λέγεται Σοσιαλδημοκρατία τῆς περιοχῆς Λεττονίας. —*204.*

77 Πρόκειται γιά τή λεγόμενη *συνδιάσκεψη τῶν λικβινταριστῶν τοῦ Αὐγούστου*, πού ἔγινε στή Βιέννη τόν Αὔγουστο τοῦ 1912· σ' αὐτή σχηματίστηκε ὁ ἀντικομματικός συνασπισμός τοῦ Αὐγούστου, πού ὀργανωτής του ἦταν ὁ Τρότσκι. Στή συνδιάσκεψη πῆραν μέρος ἀντιπρόσωποι τῆς Μπούντ, τῆς ἐπιτροπῆς περιοχῆς Ὑπερκαυκασίας, τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας καί τῶν ὁμάδων τοῦ ἐξωτερικοῦ — λικβινταριστῶν, τροτσκιστῶν, ὀτζοβιστῶν (τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς «Γκόλος Σοτσιάλ-Ντεμοκράτα», τῆς «Πράβντα» (τῆς Βιέννης) τοῦ Τρότσκι καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»). Ἀπό τή Ρωσία ἔστειλαν ἀντιπροσώπους οἱ «ὁμάδες πρωτοβουλίας» τῶν λικβινταριστῶν τῆς Πετρούπολης καί τῆς Μόσχας, ἡ ὀργάνωση τοῦ Κρασνογιάρσκ, ἡ «Σοσιαλδημοκρατική στρατιωτική ὀργάνωση τῆς Σεβαστούπολης», οἱ Συντακτικές ἐπιτροπές τῶν λικβινταριστικῶν ἐντύπων «Νάσα Ζαριά» καί «Νιέβσκι Γκόλος»· στή συνδιάσκεψη συμμετεῖχε ἐπίσης καί ἀντιπρόσωπος ἀπό τήν Ἐπιτροπή ἐξωτερικοῦ τῆς «Σπίλκα». Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων ἀποτελοῦνταν ἀπό πρόσωπα πού ζοῦσαν στό ἐξωτερικό καί ἦταν ἀποσπασμένα ἀπό τήν ἐργατική τάξη τῆς Ρωσίας, πρόσωπα πού δέν συνδέονταν ἄμεσα μέ τήν τοπική κομματική δουλιά. Ἡ συνδιάσκεψη ψήφισε ἀντικομματικές, λικβινταριστικές ἀποφάσεις πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς τακτικῆς καί τάχτηκε κατά τῆς ὕπαρξης παράνομου κόμματος.

Ἡ προσπάθεια τῶν λικβινταριστῶν νά ἱδρύσουν ἕνα δικό τους κεντριστικό κόμμα στή Ρωσία δέν ὑποστηρίχτηκε ἀπό τούς ἐργάτες. Οἱ λικβινταριστές δέν μπόρεσαν νά ἐκλέξουν ΚΕ καί περιορίστηκαν στό σχηματισμό Ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ ἀντιμπολσεβίκικος συνασπισμός πού δημιουργήθηκε ἀπό ἀνομοιογενῆ στοιχεῖα καί πού ὁ σχηματισμός του ἀποτελοῦσε τό κύριο καθῆκον τῆς συνδιάσκεψης, ἄρχισε νά καταρρέει ἤδη μέσα στήν ἴδια τή συνδιάσκεψη. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς «Βπεριόντ» ἐγκατάλειψε τή συνδιάσκεψη χωρίς νά περιμένει τή λήξη τῶν ἐργασιῶν της, σέ λίγο ἔφυγαν οἱ λεττονοί σοσιαλδημοκράτες, ἔπειτα καί οἱ ὑπόλοιποι σύνεδροι. Ὁ συνασπισμός τοῦ Αὐγούστου κάτω ἀπό τά χτυπήματα τῶν μπολσεβίκων οὐσιαστικά διαλύθηκε ἤδη μέσα σέ ἕνα-ἑνάμιση περίπου χρόνο. Γιά τή διάλυση τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου βλ. τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Ἡ διάλυση τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ «Αὐγούστου»», «Ξεσκέπασμα τοῦ εἰκονικοῦ πλάσματος τοῦ «Αὐγού-

στου»», «Γιά τήν παραβίαση τῆς ἑνότητας, πού καλύπτεται μέ κραυγές ὑπέρ τῆς ἑνότητας» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 20ός, σελ. 140-142, 163-166, 301-322). —*206*.

[78] Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις τοῦ IV (Ἑνωτικοῦ) συνεδρίου τοῦ ΣΔΕΚΡ (1906) καί τῆς Πέμπτης (Πανρωσικῆς) συνδιάσκεψης τοῦ ΣΔΕΚΡ (1908) (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὀλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος Ι, ρωσ. ἔκδ., 1954, σελ. 135, 203.). —*226*.

[79] Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν τῆς Πετρούπολης, κυρίως τῶν ὑφαντουργῶν, πού εἶχαν γίνει τό 1895 καί ἰδιαίτερα τό 1896. Ἡ ἀπεργία τοῦ 1896 ἄρχισε στίς 23 τοῦ Μάη στό ὑφαντουργεῖο τοῦ Καλίνκιν· ἀφορμή τῆς ἀπεργίας ἦταν ἡ ἄρνηση τῶν βιομηχάνων νά πληρώσουν στούς ἐργάτες ὁλόκληρα τά μεροκάματα τῶν ἡμερῶν ἀργίας γιά τή στέψη τοῦ Νικολάου Β΄. Ἡ ἀπεργία ἀγκάλιασε γρήγορα ὅλες τίς βασικές βαμβακονηματουργικές καί ὑφαντουργικές ἐπιχειρήσεις τῆς Πετρούπολης καί ἔπειτα ἐπεκτάθηκε στά μεγάλα μηχανουργικά ἐργοστάσια, στό ἐργοστάσιο ἐλαστικῶν, στή φάμπρικα γραφικῆς ὕλης καί στό ἐργοστάσιο ζάχαρης. Τό προλεταριάτο τῆς Πετρούπολης γιά πρώτη φορά κατέβαινε σέ ἕνα πλατύ μέτωπο πάλης ἐνάντια στούς ἐκμεταλλευτές. Ἀπήργησαν πάνω ἀπό 30 χιλιάδες ἐργάτες. Ἡ ἀπεργία ἔγινε μέ τήν καθοδήγηση τῆς ὀργάνωσης Πετρούπολης «Ἕνωση ἀγώνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης». Ἡ ὀργάνωση κυκλοφόρησε φυλλάδια καί προκηρύξεις, πού καλοῦσαν τούς ἐργάτες νά ὑπερασπίσουν σταθερά καί ὁμόφωνα τά δικαιώματά τους. Ἡ «Ἕνωση ἀγώνα» τύπωσε καί κυκλοφόρησε τά βασικά αἰτήματα τῶν ἀπεργῶν: μείωση τῆς ἐργάσιμης μέρας σέ 10 $^1/_2$ ὧρες, ἀνέβασμα τῆς ἀμοιβῆς τῆς δουλιᾶς, ἔγκαιρη πληρωμή τοῦ μεροκάματου κτλ.

Οἱ ἀπεργίες τῆς Πετρούπολης βοήθησαν στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἀπεργιακοῦ κινήματος τῆς Μόσχας καί τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ρωσίας, ἀνάγκασαν τήν κυβέρνηση νά ἐπιταχύνει τήν ἀναθεώρηση τῶν ἐργοστασιακῶν νόμων καί νά ἐκδόσει τό νόμο τῆς 2 (14) τοῦ Ἰούνη 1897 γιά τή μείωση τῆς ἐργάσιμης μέρας στίς φάμπρικες καί στά ἐργοστάσια σέ 11 $^1/_2$ ὧρες. Οἱ ἀπεργίες αὐτές, ὅπως ἔγραφε ἀργότερα ὁ Β. Ι. Λένιν, «ἐγκαινίασαν τήν ἐποχή τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, τοῦ πιό ἰσχυροῦ παράγοντα ὅλης τῆς ἐπανάστασής μας, τό ὁποῖο ἀναπτύχθηκε σέ συνέχεια σταθερά» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 16ος, σελ. 101). —*229*.

[80] *Πρώσσους ὀχτωβριστές καί καντέτους* ἀποκαλοῦσε ὁ Λένιν τούς «προοδευτικούς», τό κόμμα τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης πού ἱδρύθηκε τό 1861. —*229*.

[81] Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ Ἔνγκελς. «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 433). —*239*.

[82] «*Νόβι Ἐκονομίστ*» («Νέος Οἰκονομολόγος») — ἑβδομαδιαῖο περιοδικό· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 26 τοῦ Γενάρη (8 τοῦ Φλεβάρη) 1913 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1917· διευθυντής-ἐκδότης ἦταν ὁ καθηγητής Π. Π. Μιγκούλιν. Στήν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ ἔπαιρναν μέρος οἱ ὀχτωβριστές καί οἱ καντέτοι. —*243*.

83 Τό γράμμα «*Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ καί τήν ὁμάδα «Βπεριόντ»*» τό ἔγραψε ὁ Λένιν, ὅταν δημοσιεύτηκε στήν «Πράβντα», στίς 26 τοῦ Μάη 1913 ἡ δήλωση τοῦ Μπογκντάνοφ. Σ' αὐτή ὁ Μπογκτάνοφ προσπαθοῦσε νά διαψεύσει τό γεγονός πού εἶχε ἐπισημάνει ὁ Λένιν στό ἄρθρο «Ἐπίμαχα ζητήματα», ὅτι ἡ ἄρνηση τῆς δουλιᾶς μέσα στή Δούμα καί τῆς χρησιμοποίησης τῶν ἄλλων νόμιμων δυνατοτήτων, συνδεόταν μέ τό «βπεριοντοφισμό» (βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 73). Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» δημοσίευσε τή δήλωση τοῦ Μπογκντάνοφ μέ τήν προσθήκη: «Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή συμμερίζεται ἀπόλυτα τήν ἄποψη πού ἀναπτύχτηκε στό ἄρθρο «Ἐπίμαχα ζητήματα», στό φύλ. ἀρ. 95, ὡστόσο, γιά λόγους ἀμεροληψίας, θεωρεῖ δυνατό νά δημοσιεύσει τήν παρακάτω δήλωση τοῦ μόνιμου συνεργάτη μας σ. Μπογκντάνοφ». Ἡ προσθήκη αὐτή προκάλεσε τίς ἔντονες διαμαρτυρίες τοῦ Λένιν, πού ἔστειλε στήν «Πράβντα» μαζί μέ τό γράμμα «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»» σημείωμα, τό ὁποῖο στρεφόταν ἐνάντια στή διαστρέβλωση τῆς ἱστορίας τοῦ κόμματος ἀπό τόν Μπογκντάνοφ (τό σημείωμα αὐτό δέν δημοσιεύτηκε τότε καί μέχρι σήμερα δέν βρέθηκε). Ὁ Λένιν στά γράμματά του προειδοποιοῦσε ἐπανειλημμένα τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτο νά εἶναι ὁ Μπογκντάνοφ συνεργάτης μιᾶς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας. Ὅταν ἔγραψε τό ἄρθρο «Ἰδεολογία», πού ἦταν μιά ἀνοιχτή προπαγάνδα τῶν ἀντιλήψεων τῶν μαχιστῶν, ὁ Μπογκντάνοφ ἀποκλείστηκε ἀπό τόν κύκλο τῶν συνεργατῶν τῆς «Πράβντα». —*248*.

84 Στό ἄρθρο αὐτό, πού δημοσιεύτηκε στό 19ο τόμο τῆς 4ης ἔκδοσης τῶν Ἁπάντων τοῦ Β. Ι. Λένιν καί στόν XXX τόμο τῆς Λενινιστικῆς συλλογῆς μπῆκε ἀπό τή Συντακτική ἐπιτροπή ὁ τίτλος «Ἀπ' ἀφορμή τό λόγο τοῦ καντέτου Μακλάκοφ». Τό 1954 τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ πῆρε ἀπό τήν Πολωνία μιά σειρά ντοκουμέντα τοῦ ἀρχείου Κρακοβίας - Πορόνιν τοῦ Β. Ι. Λένιν, μαζί κι' ἕναν κατάλογο τῶν ἄρθρων του, πού εἶχαν γραφτεῖ γιά τήν ἐφημερίδα «Πράβντα». Χάρη στόν κατάλογο αὐτό κατορθώθηκε νά διαπιστωθεῖ ὅτι τό ἄρθρο αὐτό ὁ Λένιν τό εἶχε τιτλοφορήσει ὡς ἐξῆς: «Λαθεμένη ἐκτίμηση (ἡ «Λούτς» γιά τόν Μακλάκοφ)». —*250*.

85 *Χαρτισμός* (ἀπό τό ἀγγλικό charter-χάρτης) — μαζικό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἄγγλων ἐργατῶν τῆς περιόδου 1830-1850, πού προκλήθηκε ἀπό τή δύσκολη οἰκονομική κατάσταση καί τήν ἔλλειψη πολιτικῶν δικαιωμάτων. Αὐτό ἦταν, ὅπως ἔγραφε ὁ Β. Ι. Λένιν, «τό πρῶτο πλατύ, πραγματικά μαζικό, πολιτικά διαμορφωμένο, προλεταριακό-ἐπαναστατικό κίνημα» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 29ος, σελ. 282). Ὀργανωτικό κέντρο τοῦ κινήματος τοῦ προλεταριάτου ἦταν ὁ «Σύνδεσμος ἐργατῶν τοῦ Λονδίνου». Ἡ καθοδήγηση τοῦ Συνδέσμου κατάρτισε ἕνα ὑπόμνημα πρός τή Βουλή, πού δημοσιεύτηκε τό Μάη τοῦ 1838. Ὁ Λαϊκός αὐτός χάρτης διατύπωνε ἕνα πρόγραμμα ἀπό ἕξι σημεῖα: γενικό ἐκλογικό δικαίωμα γιά τούς ἄντρες πού συμπλήρωσαν τό 21ο ἔτος τῆς ἡλικίας, μυστική ψηφοφορία, ἰσοδύναμες ἐκλογικές περιφέρειες, κατάργηση τοῦ περιουσιακοῦ ὁρίου γιά τούς ὑποψήφιους βουλευτές, ἀμοιβή τῶν βουλευτῶν, βουλευτικές ἐκλογές κάθε χρόνο. Τό κίνημα ἄρχισε μέ μεγαλειώδεις συγκεντρώσεις - διαδηλώσεις καί ἔγινε μέ τό σύνθημα τῆς πάλης γιά τήν ἐπιβολή τοῦ Λαϊκοῦ χάρτη. Τόν Ἰούλη τοῦ 1840 ἱδρύθηκε ὁ

«Ἐθνικός χαρτιστικός σύλλογος», πού ἦταν τό πρῶτο στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος μαζικό κόμμα τῶν ἐργατῶν.

Στίς 2 τοῦ Μάη 1842 ὑποβλήθηκε στή βουλή δεύτερο ὑπόμνημα τῶν χαρτιστῶν, πού περιεῖχε ἤδη μιά σειρά αἰτήματα κοινωνικοῦ χαρακτήρα (μείωση τῆς ἐργάσιμης μέρας, αὔξηση τοῦ μεροκάματου κ.ἄ.). Τό ὑπόμνημα ἀπορίφθηκε ἀπό τή βουλή. Σέ ἀπάντηση οἱ χαρτιστές κήρυξαν γενική ἀπεργία.

Τό 1848 οἱ χαρτιστές σχεδίαζαν μαζική πορεία πρός τή βουλή μέ τρίτο ὑπόμνημα, ἀλλά ἡ κυβέρνηση συγκέντρωσε στρατό καί ματαίωσε τήν πορεία. Τό ὑπόμνημα ἐξετάστηκε ὕστερα ἀπό πολλούς μῆνες καί ἀπορίφθηκε. Μετά τό 1848 τό χαρτιστικό κίνημα ἄρχισε νά ἐκφυλίζεται. Κύρια αἰτία τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ χαρτιστικοῦ κινήματος ἦταν ἡ ἔλλειψη σαφοῦς προγράμματος καί τακτικῆς καί συνεποῦς-ἐπαναστατικῆς προλεταριακῆς καθοδήγησης. Ὡστόσο, οἱ χαρτιστές ἄσκησαν τεράστια ἐπίδραση τόσο στήν πολιτική ἱστορία τῆς Ἀγγλίας, ὅσο καί στήν ἀνάπτυξη τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. —*254.*

86 Πρόκειται γιά τήν ἐθνικιστική καί σωβινιστική θέση πού πῆραν οἱ ὀχτωβριστές, οἱ προοδευτικοί καί οἱ καντέτοι, ὅταν τό Μάη τοῦ 1913 ἡ IV Κρατική δούμα συζήτησε τόν προϋπολογισμό τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Γιά τό ζήτημα αὐτό βλ. σέ τοῦτο τόν τόμο, σελ. 218-220, 221-223. —*256.*

87 Πρόκειται γιά τό *XII ἰατρικό συνέδριο τοῦ Πιρογκόφ*, πού ἔγινε στήν Πετρούπολη ἀπό τίς 29 τοῦ Μάη (11 τοῦ Ἰούνη) ὥς τίς 5 (18) τοῦ Ἰούνη 1913. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 1.500 περίπου ἄτομα. —*257.*

88 *Νεομαλθουσιανισμός* — μιά παραλλαγή τῆς ἀντιδραστικῆς, μισάνθρωπης θεωρίας τοῦ ἄγγλου ἀστοῦ οἰκονομολόγου-ἱερέα Ρ. Μάλθους (1766-1834), πού ἀποβλέπει στήν ὑπεράσπιση τοῦ καπιταλισμοῦ καί προσπαθεῖ ὅλα τά κοινωνικά κακά πού συνδέονται μαζί του νά τά ἐξηγήσει μέ φυσικά αἴτια καί νά ἀποτραβήξει ἔτσι τίς ἐργαζόμενες μάζες ἀπό τήν πάλη ἐνάντια στό καπιταλιστικό σύστημα. Ὁ Μάλθους ὑποστήριζε ὅτι αἰτία τῆς ἐξαθλίωσης τῶν ἐργαζομένων δέν εἶναι ὁ καπιταλισμός καί ἡ ἐκμετάλλευση, ἀλλά τό γεγονός ὅτι ἡ αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ ξεπερνάει τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς μέσων συντήρησης καί ὅτι ἡ ἐξάλειψη ὅλων τῶν κοινωνικῶν κακῶν εἶναι τάχα δυνατή μέ τήν τεχνητή μείωση τῆς αὔξησης τοῦ πληθυσμοῦ, δηλαδή μέ τήν ἀποχή ἀπό τό γάμο καί τήν τεκνογονία.

Στή Ρωσία διάδιδαν τίς ἰδέες τοῦ μαλθουσιανισμοῦ ὁ Π. Στροῦβε, ὁ Μ. Τουγκάν-Μπαρανόβσκι, ὁ Σ. Μπουλγκάκοφ κ.ἄ., πού προσπαθοῦσαν νά ἐξηγήσουν τήν ἐξαθλίωση καί τήν καταστροφή τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν τῆς Ρωσίας μέ τόν ὑπερπληθυσμό.

Ὁ μαλθουσιανισμός πού δικαιώνει τίς ἐπιδημίες, τούς πολέμους, σάν μέσα ἐλάττωσης τῆς ἀριθμητικῆς δύναμης τοῦ πληθυσμοῦ, χρησιμοποιεῖται πλατιά ἀπό τούς σημερινούς θεωρητικούς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ γιά τή δικαιολόγηση τῆς ἀντιδραστικῆς πολιτικῆς τῆς ἀποικιοκρατίας καί τήν προετοιμασία τοῦ πολέμου. —*257.*

89 Βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. «Μανιφέστο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμμα-

τος» (Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 426). —*260*.

90 «*Σχετικά μέ τήν ἀγροτική πολιτική (γενική) τῆς σημερινῆς κυβέρνησης*» — σχέδιο λόγου πού ἑτοίμασε ὁ Λένιν γιά τήν ὁμιλία στή Δούμα μπολσεβίκου βουλευτῆ. Ὁ λόγος αὐτός ἐκφωνήθηκε ἀπό τό βουλευτή Ν. Ρ. Σάγκοφ στίς 9 (22) τοῦ Ἰούνη 1913, ὅταν συζητήθηκε στή Δούμα ἡ εἰσήγηση τῆς Ἐπιτροπῆς προϋπολογισμοῦ πάνω στόν προϋπολογισμό τῆς Διεύθυνσης δημοσίων γαιῶν. Τό διάβασμα τοῦ λόγου τό συνόδευαν κραυγές ἀπό τήν πτέρυγα τῶν δεξιῶν βουλευτῶν καί ἐπανειλημμένες προειδοποιήσεις τοῦ προέδρου τῆς Δούμας ὅτι θά ἀφαιρέσει ἀπό τό ρήτορα τό λόγο γιά παράβαση τοῦ κανονισμοῦ, πού ἀπαγόρευε τό διάβασμα τῶν λόγων. Ὁ Σάγκοφ δέν κατάφερε νά ἐκφωνήσει ὅλο τό λόγο, πολλά μέρη ἀπό τό κείμενο πού ἔγραψε ὁ Λένιν χρειάστηκε νά τά παραλείψει, διαβάστηκε μόνο τό μισό περίπου κείμενο. —*262*.

91 «*Ἕνωση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ*» — ἀντιδραστική, μαυροεκατονταρχίτικη ὀργάνωση τῶν ἄκρων μοναρχικῶν· ἱδρύθηκε τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 στήν Πετρούπολη γιά τήν καταπολέμηση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Ἡ «Ἕνωση» συνένωνε τούς ἀντιδραστικούς τσιφλικάδες, τούς μεγαλοϊδιοκτῆτες σπιτιῶν, τούς ἐμπόρους, τούς ἀξιωματικούς τῆς ἀστυνομίας, τόν κλῆρο, τούς μικροαστούς τῶν πόλεων, τούς κουλάκους, τά ἐκφυλισμένα ταξικά καί ἐγκληματικά στοιχεῖα.

Ἡ «Ἕνωση» ὑπεράσπιζε τό ἀπαραβίαστο τῆς τσαρικῆς ἀπολυταρχίας, τή διατήρηση τῆς μισοδουλοπαροικιακῆς τσιφλικάδικης οἰκονομίας, τῶν προνομίων τῶν εὐγενῶν. Προγραμματικό σύνθημά της ἦταν τό μοναρχικό ἐθνικιστικό σύνθημα τῶν καιρῶν τῆς δουλοπαροικίας — «ὀρθοδοξία, ἀπολυταρχία, λαϊκότητα». Σάν κύρια μέθοδο πάλης ἐνάντια στήν ἐπανάσταση ἡ «Ἕνωση» διάλεξε τά πογκρόμ καί τίς δολοφονίες. —*296*.

92 Πρόκειται γιά τό Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, τήν καθημερινή ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός»). —*298*.

93 Πρόκειται γιά τίς σλαβόφιλες ἐκδηλώσεις πού ὀργανώθηκαν ἀπό ἀντιδραστικά ἐθνικιστικά στοιχεῖα στίς 17, 18 καί 24 τοῦ Μάρτη (30, 31 τοῦ Μάρτη καί 6 τοῦ Ἀπρίλη) 1913 στήν Πετρούπολη μέ τήν εὐκαιρία τῶν σερβοβουλγαρικῶν νικῶν ἐνάντια στούς τούρκους τόν καιρό τοῦ πρώτου βαλκανικοῦ πολέμου. Τά ἀντιδραστικά στοιχεῖα προσπαθοῦσαν νά ἐκμεταλλευτοῦν τόν ἐθνικοαπελευθερωτικό ἀγώνα τῶν βαλκανικῶν λαῶν πρός τό συμφέρον τῆς μεγαλοκρατικῆς πολιτικῆς τοῦ ρωσικοῦ τσαρισμοῦ στήν Ἐγγύς Ἀνατολή. —*299*.

94 Πρόκειται γιά τήν εἰκοσιτετράωρη ἀπεργία πού ἔγινε στήν Πετρούπολη στίς 4 τοῦ Ἀπρίλη 1913, πρώτη ἐπέτειο τοῦ ματοκυλίσματος τῶν ἐργατῶν τό 1912 στό Λένα· στήν ἀπεργία πῆραν μέρος πάνω ἀπό 85 χιλιάδες ἄτομα. —*303*.

95 Οἱ ἐκλογές τῆς Διοίκησης τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης ἔγιναν στίς 21 τοῦ Ἀπρίλη (4 τοῦ Μάη) 1913. Στή συνέλευση παραβρέθηκαν 800 περίπου ἄτομα καί πάνω ἀπό 400 ἄτομα δέν μπόρε-

σαν νά πάρουν μέρος στή συνέλευση, γιατί ή αίθουσα δέν χωρούσε άλλους. Οί μπολσεβίκοι πρότειναν τό ψηφοδέλτιο τῶν ὑποψηφίων γιά τή Διοίκηση, πού εἶχε δημοσιευτεῖ στό φύλ. ἀρ. 91 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα» καί τό ὁποῖο μοιράστηκε στούς παρευρισκόμενους στή συνέλευση. Παρά τήν ἀπαίτηση τῶν λικβινταριστῶν νά γίνει ἡ ἐκλογή «χωρίς νά γίνεται διάκριση κατευθύνσεων», ἡ πλειοψηφία τῆς συνέλευσης ψήφισε ὑπέρ τοῦ ψηφοδελτίου τῆς «Πράβντα»· ἀπό τά 14 μέλη τῆς διοίκησης τά 10 ἐκλέχτηκαν ἀπό τό μπολσεβίκικο ψηφοδέλτιο. —*309*.

96 «*Ντισκουσσιόννι Λιστόκ*» («Φυλλάδιο συζητήσεων») — παράρτημα τῆς «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», Κεντρικοῦ Ὀργάνου τοῦ ΣΔΕΚΡ· ἔβγαινε ἀπό τίς 6 (19) τοῦ Μάρτη 1910 ὥς τίς 29 τοῦ Ἀπρίλη (12 τοῦ Μάη) 1911, στό Παρίσι μέ ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, πού ἔγινε τό Γενάρη τοῦ 1910. Βγῆκαν τρία φυλλάδια. Τή Συντακτική ἐπιτροπή τήν ἀποτελοῦσαν ἐκπρόσωποι τῶν μπολσεβίκων, τῶν μενσεβίκων, τῶν οὐλτιματιστῶν, τῶν μπουντιστῶν, τῶν πλεχανοφικῶν, τῆς Πολωνικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Στό «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ» δημοσιεύτηκαν τά ἄρθρα τοῦ Β. Ι. Λένιν «Σημειώσεις δημοσιολόγου», «Τό ἱστορικό νόημα τῆς ἐσωκομματικῆς πάλης στή Ρωσία», «Συνομιλία λεγκαλιστῆ μέ ἀντίπαλο τοῦ λικβινταρισμοῦ» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 243-311, 366-384· τόμ. 20ός, σελ. 242-252). —*309*.

97 «*Der Kampf*» («Ὁ Ἀγώνας») — μηνιαῖο περιοδικό, ὄργανο τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας· ἔβγαινε στή Βιέννη ἀπό τό 1907 ὥς τό 1934· ἀκολουθοῦσε ὀπορτουνιστική, κεντριστική θέση, σκεπάζοντάς την μέ ἀριστερές φράσεις. Συντάκτες τοῦ περιοδικοῦ ἦταν οἱ Ο. Μπάουερ, Α. Μπράουν, Κ. Ρέννερ, Φ. Ἄντλερ καί ἄλλοι. —*309*.

98 Ὄργανο τῶν γερμανῶν Πουρισκέβιτς ἀποκαλοῦσε ὁ Λένιν τή «*Neue Preubische Zeitung*» («Νέα Ἐφημερίδα τῆς Πρωσσίας») — ἀντιδραστική γερμανική καθημερινή ἐφημερίδα, πού ἄρχισε νά ἐκδίδεται στό Βερολίνο ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1848· ἦταν ὄργανο τῆς ἀντεπαναστατικῆς καμαρίλας τῆς αὐλῆς καί τῶν πρώσσων γιοῦνκερ. Ἡ ἐφημερίδα αὐτή εἶναι γνωστή ἐπίσης καί μέ τόν τίτλο «Kreuz-zeitung» («Ἐφημερίδα τοῦ Σταυροῦ»), γιατί στόν τίτλο της ἦταν ζωγραφισμένος ἕνας σταυρός. Ἔβγαινε ὥς τό 1939. —*312*.

99 Πρόκειται γιά τήν πολιτική πού ἀκολουθοῦσε ὁ ἀντιδραστικός κρατικός παράγοντας τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν Β. Κ. Πλέβε, πού κατάπνιγε σκληρά τά ἀγροτικά κινήματα, τσάκισε μιά σειρά ζέμστβο, ὀργάνωσε πογκρόμ ἐνάντια στούς ἑβραίους, ἐφάρμοζε τήν ἀντιδραστική πολιτική τοῦ ἐκρωσισμοῦ τῶν ἀκρινῶν περιοχῶν τῆς Ρωσίας. —*312*.

100 Οἱ «*Θέσεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα*» γράφτηκαν ἀπό τόν Λένιν σέ συνδυασμό μέ τίς διαλέξεις του γιά τό ἐθνικό ζήτημα, πού ἔγιναν στίς 9, 10, 11 καί 13 τοῦ Ἰούλη (νέο ἡμ.) 1913 στίς πόλεις τῆς Ἑλβετίας: Ζυρίχη, Γενεύη, Λωζάννη καί Βέρνη. Στίς διαλέξεις αὐτές δέν πήγαιναν μόνο μπολσεβίκοι, ἀλλά καί ἐκπρόσωποι ἀπό ὁμάδες τῶν πολιτικῶν φυγάδων τῶν ἄλλων σοσιαλιστικῶν κομμάτων. Στά προπαρασκευαστικά ὑλικά

τοῦ τόμου αὐτοῦ δημοσιεύονται τά σχέδια τῶν διαλέξεων (βλ. σελ. 444-448). Στή Λενινιστική συλλογή, τόμ. XVII, δημοσιεύονται λεπτομερῆ πρακτικά τῶν συζητήσεων πάνω σ' αὐτές τίς διαλέξεις.—*315*.

101 «*Ὁμοσπονδία τοῦ χειρότερου τύπου*» χαρακτηρίζονταν στίς ἀποφάσεις τῆς κομματικῆς συνδιάσκεψης Πράγας, πού ἔγινε τό 1912, οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις μέ τίς ἐθνικές σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις πού ὑπῆρχαν μέσα στό ΣΔΕΚΡ ἀπό τό IV (Ἑνωτικό) συνέδριο, ὅταν οἱ «ἐθνικοί» δούλευαν «ἐντελῶς ἀπομονωμένα ἀπό τίς ρωσικές ὀργανώσεις», πράγμα πού εἶχε ἐξαιρετικά ἀρνητική ἐπίδραση σέ ὅλη τή δουλιά τοῦ ΣΔΕΚΡ. Παρ' ὅλο πού οἱ σοσιαλδημοκρατικές ὀργανώσεις τῆς Πολωνίας καί τῆς Λιθουανίας, τῆς Περιοχῆς Λεττονίας καί ἡ Μπούντ ἀνῆκαν στό ΣΔΕΚΡ, οὐσιαστικά ἔμεναν ἀπομονωμένες. Οἱ ἐκπρόσωποί τους δέν ἔπαιρναν μέρος στήν καθοδήγηση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς σ' ὅλη τή Ρωσία· βοηθοῦσαν ἄμεσα ἤ ἔμμεσα τήν ἀντικομματική δράση τῶν λικβινταριστῶν (βλ. γιά τό ζήτημα αὐτό: Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 141-142 καί τόμ. 22ος, σελ. 238-240).—*322*.

102 *Κόμμα τῶν ναρόντοβτσι* (λαϊκή δημοκρατία, ἐθνική δημοκρατία, ἐντέκοι) — τό κύριο ἀντιδραστικό, ἐθνικιστικό κόμμα τῶν πολωνῶν τσιφλικάδων καί τῆς πολωνικῆς ἀστικῆς τάξης, πού συνδεόταν στενά μέ τήν καθολική ἐκκλησία· σχηματίστηκε τό 1897 καί ἡγέτες του ἦταν οἱ Ρ. Ντμόβσκι, Ζ. Μπαλίτσκι, Β. Γκράμπσκι κ.ἄ. Οἱ ἐντέκοι, ρίχνοντας τά συνθήματα τῆς «ταξικῆς ἁρμονίας» καί τῶν «ἐθνικῶν συμφερόντων», ἐπιδίωκαν νά ὑποτάξουν στήν ἐπιροή τους τίς λαϊκές μάζες καί νά τίς τραβήξουν στό κανάλι τῆς ἀντιδραστικῆς τους πολιτικῆς. Οἱ ἐντέκοι, προπαγανδίζοντας τό φανατικό μαχητικό ἐθνικισμό καί σωβινισμό σάν μέσο πάλης ἐνάντια στό σοσιαλιστικό καί στό πανδημοκρατικό κίνημα τοῦ πολωνικοῦ λαοῦ, προσπαθοῦσαν νά τό ἀπομονώσουν ἀπό τό ρωσικό ἐπαναστατικό κίνημα. Στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905-1907 οἱ ἐντέκοι, ἐπιδιώκοντας νά πετύχουν συναλλαγή μέ τόν τσαρισμό στή βάση τῆς αὐτονομίας τοῦ Βασιλείου τῆς Πολωνίας, ἄρχισαν νά ὑποστηρίζουν ἀνοιχτά τόν τσαρισμό καί νά παλεύουν ἐνάντια στήν ἐπανάσταση «μέ ὅλα τά μέσα, ἀκόμη καί μέ καταδόσεις, μέ λόκ-ἄουτ, καί μέ δολοφονίες» (Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 15ος, σελ. 39). Τό Πέμπτο συνέδριο (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ σέ εἰδική ἀπόφαση «Γιά τή λαϊκή δημοκρατία» ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη «τοῦ ἀκούραστου καί ἀμείλικτου ξεσκεπάσματος τῆς ἀντεπαναστατικῆς, μαυροεκατονταρχίτικης φυσιογνωμίας καί δράσης τῶν ἐθνικοδημοκρατῶν, σάν συμμάχων τοῦ τσαρισμοῦ στήν πάλη κατά τῆς ἐπανάστασης» (βλ. «Ἀποφάσεις καί ψηφίσματα τῶν συνεδρίων καί τῶν συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚΣΕ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, ρωσ. ἔκδ. 1954, σελ. 168). Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου (1914-1918) οἱ ἐντέκοι ὑποστήριζαν ἀνεπιφύλακτα τήν 'Αντάντ, ὑπολογίζοντας στή νίκη τῆς τσαρικῆς Ρωσίας, στή συνένωση τῶν πολωνικῶν ἐδαφῶν πού βρίσκονταν κάτω ἀπό τό ζυγό τῆς Αὐστρίας καί τῆς Γερμανίας καί στήν παραχώρηση αὐτονομίας στήν Πολωνία, μέσα στά πλαίσια τῆς ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ πτώση τοῦ τσαρικοῦ καθεστῶτος ἔσπρωξε τούς ἐντέκους στό δρόμο τοῦ γαλλόφιλου προσανατολισμοῦ. Οἱ ἐντέκοι, ἄν καί ἄσπονδοι ἐχθροί τῆς 'Οχτωβριανῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης καί τοῦ Σοβιετικοῦ κράτους, ὡστόσο, χάρη στήν πατροπαράδοτη ἀντιγερμανική τους θέση,

δέν ὑποστήριζαν πάντα πέρα γιά πέρα τήν τυχοδιωκτική ἀντισοβιετική ἐξωτερική πολιτική τῆς κλίκας τῶν ὀπαδῶν τοῦ Πιλσούδσκι, πού κυβερνοῦσε τήν Πολωνία ἀπό τό 1926. Σήμερα, ὁρισμένες ὁμάδες τοῦ κόμματος τῶν ἐντέκων δροῦν ἀνάμεσα στά ἀντιδραστικά στοιχεῖα τῶν πολωνῶν ἐμιγκρέδων. —*322.*

103 Πρόκειται γιά τό χωρισμό τῆς ἐκπαίδευσης κατά ἐθνότητες, πράγμα πού ἦταν τό βασικό αἴτημα τοῦ ἀστικο-εθνικιστικοῦ προγράμματος τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». —*323.*

104 Πρόκειται γιά τίς θερινές διακοπές τῶν ἐργασιῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας, ὅταν τέλειωσε ἡ πρώτη σύνοδος. Οἱ διακοπές τῶν ἐργασιῶν τῆς Δούμας κράτησαν ἀπό τίς 25 τοῦ Ἰούνη ὥς τίς 15 τοῦ Ὀχτώβρη (ἀπό τίς 8 τοῦ Ἰούλη ὥς τίς 28 τοῦ Ὀχτώβρη) 1913. —*330.*

105 «*Λαϊκή ἐφημερίδα τῆς Λειψίας*» («Leipziger Volkszeitung») — γερμανική σοσιαλδημοκρατική καθημερινή ἐφημερίδα. Ἔβγαινε ἀπό τό 1894 ὥς τό 1933. —*332.*

106 Πρόκειται γιά τή «*Σοβρεμέννογε Σλόβο*» («Σύγχρονος Λόγος») — καθημερινή ἐφημερίδα τῶν καντέτων· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1907 ὥς τίς 3 (16) τοῦ Αὐγούστου 1918. —*336.*

107 «*Ροσσίγια*» («Ρωσία») — καθημερινή ἐφημερίδα ἀντιδραστικοῦ, μαυροεκατονταρχίτικου χαρακτήρα· ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1905 ὥς τόν Ἀπρίλη τοῦ 1914· ἀπό τό 1906 ὄργανο τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Ἡ ἐφημερίδα ἔπαιρνε ἐπιχορηγήσεις ἀπό τά μυστικά κονδύλια («κονδύλια ἐξαγορᾶς») τῆς κυβέρνησης, πού βρίσκονταν στή διάθεση τοῦ ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἀποκαλοῦσε τή «Ροσσίγια» «πουλημένη ἀστυνομική φυλλάδα». —*336.*

108 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τό λόγο τοῦ μπολσεβίκου βουλευτῆ Γκ. Ι. Πετρόβσκι, πού ἐκφωνήθηκε στή συνεδρίαση τῆς Κρατικῆς δούμας στίς 20 τοῦ Μάη (2 τοῦ Ἰούνη) 1913 κατά τή συζήτηση τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν. Τό σχέδιο τοῦ λόγου γράφτηκε ἀπό τόν Λένιν. Ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια σέ γράμμα της ἀπό τήν Κρακοβία μέ ἡμερομηνία 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη) 1913 ἔγραφε στήν Πετρούπολη ὅτι πρέπει νά καταβληθεῖ κάθε προσπάθεια, ὥστε ὁ λόγος νά διαβαστεῖ ὅλος, γιατί ἔχει ἐξαιρετικά σπουδαία σημασία. Τό χειρόγραφο τοῦ λόγου δέν βρέθηκε. —*338.*

109 *Τό Δεύτερο πανουκρανικό συνέδριο τῶν φοιτητῶν* ἔγινε στό Λβόφ στίς 19-22 τοῦ Ἰούνη (2-5 τοῦ Ἰούλη) 1913· τό συνέδριο ὀργανώθηκε ἔτσι ὥστε νά συμπέσει μέ τόν ἑορτασμό τοῦ ἰωβιλαίου τοῦ Ἰβάν Φρανκό, τοῦ μεγάλου οὐκρανοῦ συγγραφέα, ἐπιστήμονα, κοινωνικοῦ παράγοντα καί ἐπαναστάτη-δημοκράτη. Στίς ἐργασίες τοῦ συνεδρίου πῆραν μέρος καί ἐκπρόσωποι τῶν οὐκρανῶν φοιτητῶν τῆς Ρωσίας. Στό συνέδριο τήν εἰσήγηση «Ἡ οὐκρανική νεολαία καί ἡ σημερινή κατάσταση τοῦ ἔθνους» τήν ἔκανε ὁ οὐκρανός σοσιαλδημοκράτης Ντοντσόφ πού ὑποστήριζε τό σύνθημα «τῆς ἀνεξαρτησίας» τῆς Οὐκρανίας. Τό σύνθημα αὐτό ὑποστηρίχθηκε ἀπό τούς ἐθνικοδημοκράτες, ἀλλά προκάλεσε τή διαμαρτυ-

ρία τῆς ὁμάδας τῶν οὐκρανῶν σοσιαλδημοκρατῶν, πολιτικῶν προσφύγων ἀπό τή Ρωσία.—*338.*

110 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τό ἄρθρο τοῦ Φ. Ἔνγκελς «Οἱ συζητήσεις τοῦ Βερολίνου γιά τήν ἐπανάσταση» ἀπό τή «Νέα Ἐφημερίδα τοῦ Ρήνου» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 5ος, σελ. 63-65). —*343.*

111 «*Frankfurter Zeitung*» («Ἐφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης») — καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τῶν γερμανῶν μεγαλοχρηματιστῶν, ἔβγαινε στή Φραγκφούρτη τοῦ Μάιν ἀπό τό 1856 ὥς τό 1943. Ἄρχισε νά βγαίνει ξανά ἀπό τό 1949 μέ τόν τίτλο «Γενική Ἐφημερίδα τῆς Φραγκφούρτης» («Frankfurter Allgemeine Zeitung»)· εἶναι τό φερέφωνο τῶν δυτικογερμανῶν μονοπωλητῶν. —*347.*

112 «*Σοσιαλδημοκράτης*» («Der Sozialdemokrat») — ἐφημερίδα, Κεντρικό Ὄργανο τοῦ Γερμανικοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος στήν περίοδο τοῦ ἐκτάκτου νόμου ἐνάντια στούς σοσιαλιστές· ἔβγαινε στή Ζυρίχη ἀπό τίς 28 τοῦ Σεπτέμβρη 1879 ὥς τίς 22 τοῦ Σεπτέμβρη 1888 καί στό Λονδίνο ἀπό τήν 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1888 ὥς τίς 27 τοῦ Σεπτέμβρη 1890. Ἡ ἰδεολογική καθοδήγηση τοῦ Ἔνγκελς ἐξασφάλισε τή μαρξιστική κατεύθυνση τῆς ἐφημερίδας «Σοσιαλδημοκράτης». Ὁ «Σοσιαλδημοκράτης», παρά τά ὁρισμένα λάθη του, ὑποστήριζε σταθερά τήν ἐπαναστατική τακτική καί ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στή συγκέντρωση καί ὀργάνωση τῶν δυνάμεων τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Μετά τήν κατάργηση τοῦ ἐκτάκτου νόμου ἐνάντια στούς σοσιαλιστές ἡ ἔκδοση τοῦ «Σοσιαλδημοκράτη» σταμάτησε, καί Κεντρικό Ὄργανο τοῦ κόμματος ἔγινε ξανά ἡ ἐφημερίδα «Vorwärts» («Ἐμπρός»). —*368.*

113 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τούς λόγους τοῦ Α. Μπέμπελ στά συνέδρια τῆς σοσιαλδημοκρατίας τῆς Γερμανίας στό Ἀννόβερο (στίς 9-14 τοῦ Ὀχτώβρη (νέο ἡμ.) 1899) πάνω στό ζήτημα «Ἐπιθέσεις ἐνάντια στίς βασικές ἀπόψεις καί στήν τακτική τοῦ κόμματος» καί στή Δρέσδη (13-20 τοῦ Σεπτέμβρη (νέο ἡμ.) 1903) πάνω στά ζητήματα «Ἡ τακτική τοῦ κόμματος» καί «Ἡ συνεργασία στόν ἀστικό τύπο». —*370.*

114 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη τή γνωστή θέση τοῦ Λασσάλ, ὅτι ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη ὅλες οἱ ὑπόλοιπες τάξεις ἀποτελοῦν ἁπλῶς μιά ἀντιδραστική μάζα. Ἡ θέση αὐτή εἶχε μπεῖ στό πρόγραμμα τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, πού ψηφίστηκε στό συνέδριο τῆς Γκότα τό 1875. Κριτική τῆς θέσης αὐτῆς ἔκανε ὁ Κ. Μάρξ στό ἔργο του «Κριτική τοῦ προγράμματος τῆς Γκότα» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς. Ἅπαντα, 2η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 19ος, σελ. 21-22). —*373.*

115 Στό ἄρθρο αὐτό γίνεται λόγος γιά τή χορήγηση κλήρων στούς βιομηχανικούς ἐργάτες τῶν ἐργοστασίων τοῦ Παβλόβσκ καί τοῦ Ὄτσερ, πού βρίσκονταν στό κληρονομικό τσιφλίκι τῶν κόμητων Στρόγκανοφ στό Πέρμ (στό νομό Ὀχάνσκ τοῦ κυβερνείου Πέρμ). Οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ὄτσερ ἄρχισαν ἀπό τό 1867 νά ζητοῦν ἀπό τόν κόμητα Σ. Γκ. Στρόγκανοφ νά τούς δοθεῖ σάν ἰδιοκτησία γεωργικός κλῆρος, ἐνῶ οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Παβλόβσκ ἀπό τό 1874· τά κρατικά

ὄργανα ἐξέταζαν τά ζητήματα αὐτά τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Ὅτσερ ἀπό τό 1890 καί τοῦ Παβλόβσκ ἀπό τό 1897. Τό ζήτημα τῆς χορήγησης γῆς στούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Παβλόβσκ ἔφτασε στή γερουσία τό 1903 καί τοῦ ἐργοστασίου Ὅτσερ τό 1904. Ἡ γερουσία μόλις τό 1909 πῆρε ἀπόφαση γιά τή χορήγηση γεωργικοῦ κλήρου στούς ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου Παβλόβσκ, μέ τήν ὁποία προκαθοριζόταν ἀνάλογη ἀπόφαση γιά τό ἐργοστάσιο τοῦ Ὅτσερ καί γιά ἄλλα ἐργοστάσια. Τό 1913 ἡ γερουσία ψήφισε καί μερικά ἄλλα διατάγματα γι' αὐτές τίς ὑποθέσεις. Ὡστόσο, οἱ ἐργάτες δέν πῆραν γῆ.

Ὁ Β. Ι. Λένιν, κάνοντας πολεμική ἐνάντια στίς «φιλελεύθερες ἐφημερίδες», εἶχε ὑπόψη τό ὄργανο τοῦ καντέτικου κόμματος «Ρέτς», πού εἶχε ἀφιερώσει στό ζήτημα τῆς ἀντιδικίας τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργοστασίων τῶν Στρόγκανοφ τό κύριο ἄρθρο τοῦ φύλλου τῆς 7 Αὐγούστου τοῦ 1913 καί προηγούμενα ἀνταποκρίσεις στό φύλλο τῆς 4 Αὐγούστου τοῦ 1913. Ἡ ὑπόθεση αὐτή φωτίστηκε ἐπίσης στό φύλλο τῆς 4 Αὐγούστου τοῦ 1913 τῆς ἐφημερίδας «Ρούσκογε Σλόβο». Ἀνάλογη ὕλη δημοσιεύτηκε καί σέ ἄλλες ἐφημερίδες. —*374.*

116 Ὁ Λένιν ἔχει ὑπόψη του τό φιλελεύθερο περιοδικό «Πράβο», ὅπου στίς 18 (31) τοῦ Αὐγούστου 1913 δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Γ. Μπέρμαν «Ἡ ἐπίδραση τοῦ κοινωνικοῦ-νομικοῦ καί οἰκονομικοῦ παράγοντα στά ἐγκλήματα κατά τοῦ κράτους». —*399.*

117 Πρόκειται γιά τόν ἀγώνα τῆς φιλελεύθερης ἰρλανδικῆς ἀστικῆς τάξης ὑπέρ τῆς πολιτικῆς αὐτοδιοίκησης στά πλαίσια τῆς Βρετανικῆς Αὐτοκρατορίας. Τό νομοσχέδιο γιά τήν αὐτοδιοίκηση ὑποβλήθηκε ἐπανειλημμένα στό ἀγγλικό κοινοβούλιο, ἀλλά τό ἀπόριπταν. Τό 1912, τήν ἐποχή τῆς ἀνόδου τοῦ ἐργατικοῦ καί ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος στήν Ἰρλανδία, τό νομοσχέδιο ὑποβλήθηκε γιά τρίτη φορά στό κοινοβούλιο καί τό 1914 ἐπικυρώθηκε ἀπό τό βασιλιά. —*402.*

118 Πρόκειται γιά τήν «*Irish Independent*» («Ἀνεξάρτητος Ἰρλανδός») — καθημερινή ἐφημερίδα· βγαίνει ἀπό τό 1891 καί εἶναι τό κύριο ὄργανο τῶν ἰρλανδῶν ἐθνικιστῶν. —*403.*

119 «*Berliner Tageblatt und Handelszeitung*» («Καθημερινό φυλλάδιο καί Ἐμπορική Ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου») — γερμανική ἀστική ἐφημερίδα· ἔβγαινε ἀπό τό 1872 ὥς τό 1939. —*411.*

120 Βλ. Κ. Μάρξ. «Ἡ θεωρία τῆς ὑπεραξίας», μέρος II, ρωσ. ἔκδ. 1957, σελ. 34. —*414.*

121 Ἡ ἐπανεκλογή τῆς διοίκησης τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου τῆς Πετρούπολης ἔγινε στίς 25 Αὐγούστου (7 τοῦ Σεπτέμβρη) 1913. Στή συνέλευση παραβρέθηκαν γύρω στίς τρεῖς χιλιάδες ἄτομα. Παρά τίς προσπάθειες τῶν λικβινταριστῶν νά προδιαθέσουν τούς συγκεντρωμένους ἐνάντια στή μπολσεβίκικη διοίκηση τῆς Ἕνωσης, μέ τεράστια πλειοψηφία καί μέσα σέ χειροκροτήματα ἀποφασίστηκε νά ἐκφραστοῦν οἱ εὐχαριστίες πρός τήν Ἕνωση γιά τή δουλιά της. Τό ψηφοδέλτιο τῶν λικβινταριστῶν συγκέντρωσε μόλις 150 περίπου ψήφους. Τό μπολσεβίκικο ψηφοδέλτιο, πού εἶχε δημοσιευτεῖ νωρίτερα στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ψηφίστηκε μέ συντριπτική πλειοψηφία. —*421.*

[122] Τό ἄρθρο «*Ἡ γλώσσα τῶν ἀριθμῶν*» δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Νάς Πούτ», στά φύλ. ἀρ. 13-14, στίς 8 καί 10 τοῦ Σεπτέμβρη 1913 μέ τήν παρακάτω σημείωση τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς: «Ἡ Συντακτική ἐπιτροπή ζητάει συγγνώμη ἀπό τό συγγραφέα γιά τίς *ἀπαραίτητες* περικοπές καί ἀλλαγές πού ἔγιναν στό ἄρθρο». Ποιές ἀκριβῶς ἀλλαγές εἶχαν γίνει στό ἄρθρο δέν διαπιστώθηκε, γιατί τά χειρόγραφα τοῦ ἄρθρου δέν βρέθηκαν. —*429*.

[123] «*Δικαιοσύνη*» («Justice») — ἑβδομαδιαία ἐφημερίδα πού ἔβγαινε στό Λονδίνο ἀπό τό Γενάρη τοῦ 1884 ὥς τίς ἀρχές τοῦ 1925· ὄργανο τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμοσπονδίας, ἀπό τό 1911 ὄργανο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Βρεττανίας. Ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1925 ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1933 ἔβγαινε μέ τόν τίτλο «Social-Demokrat» («Σοσιαλδημοκράτης»). —*440*.

[124] «Σοσιαλδημοκράτης» («The Social-Demokrat») — περιοδικό τῶν ἄγγλων σοσιαλδημοκρατῶν, ἔβγαινε στό Λονδίνο ἀπό τό 1897 ὥς τό 1911. —*440*.

[125] Πρόκειται γιά τήν «*Ἴσκρα*», τήν πρώτη πανρωσική παράνομη μαρξιστική ἐφημερίδα, πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Λένιν τό 1900 καί ἔπαιξε ἀποφασιστικό ρόλο στή δημιουργία ἐπαναστατικοῦ μαρξιστικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης στή Ρωσία. Ἀπό τόν Ἰούνη τοῦ 1902 ὥς τήν ἄνοιξη τοῦ 1903 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στό Λονδίνο. —*442*.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΗΓΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΙ Ή ΠΑΡΑΘΕΤΕΙ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΟΥΣ Ο Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται τά βιβλία, οἱ ἐφημερίδες, τά ἄρθρα καί τά περιοδικά στά ὁποῖα ὑπάρχουν σημειώσεις τοῦ Β. Ι. Λένιν καί πού φυλάγονται στό Κεντρικό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Ἰνστιτούτου μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

για Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, άρ. φύλ. 9, 11 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*410*.

*[Λένιν, Β. Ι.] —Ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας καί ὁ ρεφορμισμός τῆς Ρωσίας.— «Σέβερναγια Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 21, 27 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν. —*422*.

— *Γιά τήν ἀπουσία ἀπό τή γενική κομματική συνδιάσκεψη ἀντιπροσώπων τῶν ἐθνικῶν κέντρων*. [Ἀπόφαση πού πάρθηκε στήν Ἕκτη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ τὸ Γενάρη τοῦ 1912]. — Στό βιβλίο: Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας τοῦ 1912. Ἔκδ. τῆς ΚΕ. Paris, συνετ. τυπογρ. «Ἰντεάλ», 1912, σελ. 15-16 (ΣΔΕΚΡ). —*321-322*.

*— *Γιά τό λικβινταρισμό καί τήν ὁμάδα τῶν λικβινταριστῶν*. [Ἀπόφαση πού ψηφίστηκε στήν Ἕκτη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ τό Γενάρη τοῦ 1912]. — Στό βιβλίο: Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας τοῦ 1912. Ἔκδ. τῆς ΚΕ. Paris, συνεταιρ. τυπογρ. «Ἰντεάλ», 1912, σελ. 28-29. (ΣΔΕΚΡ). —*415-417*.

— *Γιά τή σημερινή στιγμή καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος*. [Ἀπόφαση, πού πάρθηκε στήν Ἕκτη Πανρωσική συνδιάσκεψη (τῆς Πράγας) τοῦ ΣΔΕΚΡ τοῦ Γενάρη τοῦ 1912]. — Στό βιβλίο: Ἡ Πανρωσική συνδιάσκεψη τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος τῆς Ρωσίας τοῦ 1912. Ἔκδ. τῆς ΚΕ. Paris, συνεταιρ. τυπογρ. «Ἰντεάλ», 1912, σελ. 17-18. (ΣΔΕΚΡ).— *407-408*.

— *Γιά τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό καί γιά τήν ἑνότητα*. [Ἀπόφαση πού ψηφίστηκε στή Σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν, πού ἔγινε στήν Κρακοβία]. — Στό βιβλ.: [Λένιν, Β. Ι.]. Ἀνακοίνωση καί ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν. Φλεβάρης 1913. Ἔκδ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. [Παρίσι, πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη 1913], σελ. 18-21. (ΣΔΕΚΡ). —*206-207, 207-208, 415-417*.

— *Ἡ ἐπαναστατική ἄνοδος, οἱ ἀπεργίες καί τά καθήκοντα τοῦ κόμματος*. [Ἀπόφαση, πού πάρθηκε στή Σύσκεψη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν πού ἔγινε στήν Κρακοβία]. — Στό βιβλίο: [Λένιν Β. Ι.]. Ἀνακοίνωση καί ἀποφάσεις τῆς σύσκεψης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τή συμμετοχή κομματικῶν στελεχῶν. Φλεβάρης 1913. Ἔκδ. τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ. [Παρίσι, πρῶτο δεκαπενθήμερο τοῦ Φλεβάρη 1913], σελ. 9-11. (ΣΔΕΚΡ). —*301-304*.

— *Ἐπίμαχα ζητήματα*. Ἄρθρο πρῶτο. — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 85 (289), 12 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 1-2. Ὑπογραφή: Ι. —*71-72, 77-79, 116, 117, 118, 173*.

— *Ἐπίμαχα ζητήματα*. Ἄρθρο δεύτερο. — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 95 (299), 26 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Ι.—*74-75, 77-79, 116, 117, 118, 173, 247*.

— *Ἐπίμαχα ζητήματα*. Ἄρθρο τρίτο. — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 110 (314), 15 τοῦ Μάη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Ι. —*74-75, 77-79*.

— *Ἐπίμαχα ζητήματα*. Ἄρθρο 4ο — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 122 (326), 29 τοῦ Μάη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*77, 82*.

— *'Επίμαχα ζητήματα.* Ἄρθρο 5ο — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 124 (328), 31 τοῦ Μάη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Ι. —*82.*

— *'Επίμαχα ζητήματα.* Ἄρθρο 6ο — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 126 (330), 2 τοῦ Ἰούνη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*84-86.*

— *Οἱ ἐργάτες καί ἡ «Πράβντα».* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1912, ἀρ. φύλ. 103, 29 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 1. Ὑπογραφή: Στ. —*96.*

*— *Ἔρευνα γιά τίς ὀργανώσεις τοῦ μεγάλου κεφαλαίου.*— «Προσβεστσένιγε», Πετρούπολη, 1912, τεῦχ. 5-7, Ἀπρίλης-Ἰούνης, σελ. 69-80. Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν. —*237, 238, 239, 240, 241.*

— *Ἐφιστοῦμε τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Λούτς» καί τῆς «Πράβντα».* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 102 (306), 5 τοῦ Μάη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Ἀναγνώστης τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς».—*234-236.*

— *Θέσεις γιά τό ἐθνικό ζήτημα.* Ἰούνης τοῦ 1913[1]. —*446, 447, 448.*

— *Ἡ καινούργια ὁμάδα τῶν συμφιλιωτιστῶν ἤ τῶν ἐνάρετων.* «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», [Παρίσι], 1911, ἀρ. φύλ. 24, 18 (31) τοῦ Ὀχτώβρη, σελ. 2-7. Ὑπογραφή: Ν. Λένιν. —*280-281.*

— «*Κόμπος καθηκόντων*». — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 56 (260), 8 τοῦ Μάρτη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*13.*

— *Ἡ παιδική ἐργασία στό ἀγροτικό νοικοκυριό.* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 133 (337), 12 τοῦ Ἰούνη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*284-285.*

— *Παράφωνες νότες.* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 55 (259), 7 τοῦ Μάρτη, σελ. 1. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*14-15.*

— *Πῶς ἡ Β. Ζασούλιτς χαντακώνει τό λικβινταρισμό.* — «Προσβεστσένιγε», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 9, σελ. 46-61. Ὑπογραφή: Β. Ἰλίν· Β. Ι. — *76.*

— *Οἱ σεπαρατιστές στή Ρωσία καί οἱ σεπαρατιστές στήν Αὐστρία.* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 104 (308), 8 τοῦ Μάη, σελ. 2. — *226-227, 447.*

— *Ἡ σημασία τῆς μετοίκησης.* «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 96 (300), 27 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*155.*

— *Σημειώσεις δημοσιολόγου.* ΙΙ «Ἡ ἑνωτική κρίση» στό κόμμα μας. — «Ντισκουσσιόννι Λιστόκ», [Παρίσι], 1910, ἀρ. φύλ. 2, 25 τοῦ Μάη, (7 τοῦ Ἰούνη), σελ. 4-14. Ὑπογραφή: Ν. Λένιν. Στήν ἐφημερίδα ἡμερομηνία ἔκδοσης: 24/7 τοῦ Ἰούνη. —*280, 309-310.*

— *Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ.* — «Προσβεστσένιγε», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 3, σελ. 28-31. Ὑπογραφή: Β. Ι. —*445.*

— *Οἱ φιλελεύθεροι στό ρόλο ὑπερασπιστῶν τῆς 4ης Δούμας.* — «Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 128 (332), 6 τοῦ Ἰούνη, σελ. 1. —*313.*

Λίπιν, Φ. Ι. Οἱ ἐργάτες βουλευτές καί τό ἐθνικό ζήτημα.— «Τσάιτ», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 9, 21 τοῦ Φλεβάρη (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 1. Στήν ἑβραϊκή γλώσσα. —*24.*

Λιτόβτσεφ, Σ. — *βλ.* Πολιακόφ, Σ. Λ.

---

1. Πρωτοδημοσιεύτηκε στή Λενινιστική συλλογή, τόμ. ΙΙΙ, 1925, σελ. 460-468.

— *Κριτική τῆς χεγκελιανῆς φιλοσοφίας τοῦ δικαίου*. Εἰσαγωγή. Τέλος 1843-Γενάρης 1844. —*32*.

Μάρτοφ, Λ. Ἡ πάλη γιά τήν ἑνότητα. Ἄρθρο Ι. — «Λούτς», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 125 (211), 1 τοῦ Ἰούνη, σελ. 2. —*280-281*.

— *Τά ἀποτελέσματα τῆς ἀπεργίας τοῦ Βελγίου*. — «Κίεβσκαγια Μίσλ», 1913, ἀρ. φύλ. 111, 23 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 2. Ὑπογραφή: Α. Ἐγκόροφ. —*150*.

— *Πάνω σ' ἕνα παλιό θέμα*. — «Ζιβάγια Ζίζν», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 1, 11 τοῦ Ἰούλη, σελ. 1-2. Ὑπογραφή: Λ. Μ. —*354-356*.

Μένσικοφ, Μ. Ο. Ἐπισπεύσατε τήν ὑπεράσπιση. — «Νόβογε Βρέμια», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 13 332, 25 τοῦ Ἀπρίλη (8 τοῦ Μάη), σελ. 4. — *143-144*.

Μέντεμ Β. Ντ. Τό ἐθνικό κίνημα καί τά ἐθνικά σοσιαλιστικά κόμματα στή Ρωσία. — Στό βιβλ.: Οἱ μορφές τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος στά σημερινά κράτη. Αὐστρουγγαρία, Ρωσία, Γερμανία. Μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Α. Ι. Καστελιάνσκι. Πετρούπολη, «Ὀμπστσέστβενναγια Πόλζα», 1910, σελ. 747-798. —*126, 226, 447*.

Μερτσάλοφ, Γκ. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας αὐτοκινήτων στή Γερμανία. «Προμίσλεννοστ ἱ Τοργκόβλια», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 8, (128), 15 τοῦ Ἀπρίλη, σελ. 389-390, στό μέρος: Ἀπό τήν ἐμποροβιομηχανική κίνηση. —*352*.

Ἡ μετοίκηση τῶν ἀγροτῶν. — Στό βιβλ.: Ἐπετηρίδα τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς» τοῦ 1912. Πετρούπολη, χωρίς χρόνο ἔκδοσης, σελ. 635-636. (Δωρεάν παράρτημα τῆς ἐφημερίδας «Ρέτς»). —*104-105, 155, 268*.

Μιλιουκόφ, Π. Ν. Τί λένε οἱ ὑποθῆκες τῆς ἱστορίας. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 51 (2 363), 21 τοῦ Φλεβάρη (6 τοῦ Μάρτη), σελ. 4-5. — *16-17*.

Μογκιλιάνσκι, Μ. Μ. Τό «Πανουκρανικό» συνέδριο τῶν φοιτητῶν. — «Ρέτς», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 174 (2 486), 29 τοῦ Ἰούνη (12 τοῦ Ἰούλη), σελ. 2-3. —*338-339*.

Μορφές τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος στά σημερινά κράτη. Αὐστρουγγαρία, Ρωσία. Γερμανία. Μέ τήν ἐπιμέλεια τοῦ Α. Ι. Καστελιάνσκι, Πετρούπολη, «Ὀμπστσέστβενναγια Πόλζα», 1910, XIII, 821 σελ. —*125, 226, 447*.

Μόσχα, 22 τοῦ Μάη [Κύριο ἄρθρο] — «Ρούσκιγε Βέντομοστι», Μόσχα, 1913, ἀρ. φύλ. 117, 22 τοῦ Μάη, σελ. 1-2. — *221*.

Μπ.-ν, Ι. — *βλ.* Μπράγκιν, Ι.

Μπέντνι, Ντ. Τό κερί. Μῦθος. — «Προσβεστσένιγε», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 2, σελ. 20-21. —*134-135*.

Μπέρμαν, Γ. Ἡ ἐπίδραση τοῦ κοινωνικοῦ-νομικοῦ καί τοῦ οἰκονομικοῦ παράγοντα στά ἐγκλήματα κατά τοῦ κράτους. (Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ κώδικα στατιστικῶν πληροφοριῶν γιά τίς ποινικές ὑποθέσεις) — «Πράβο», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 33, 18 τοῦ Αὐγούστου, στῆλες: 1912-1924.—*399-401*.

Φ. Ντ. — *βλ.* Ντάν, Φ. Ι.

Ἡ φορολογία εἰσοδήματος στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες. — «Νόβι Ἐκονομίστ» Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 21, 25 τοῦ Μάη, σελ. 17. —*243, 244-246.*

Τό Φράιμπανκ. — «Ρούσκογε Σλόβο», Μόσχα, 1913, ἀρ. φύλ. 128, 5 (18) τοῦ Ἰούνη, σελ. 6-7, στή στήλ.: Μόσχα, Ὑπογραφή: Βλ. Μπ-ι. —*295-296.*

Χιζνιακόφ, Β. Μ. Ἀπό τήν ἱστορία ἑνός ζέμστβο. — «Ρούσκογε Μπογκάτστβο», Πετρούπολη, 1913, τεῦχ. 3, σελ. 316-343. — *328-329.*

— *Συλλογή ἀποφάσεων τοῦ σώματος τῶν ζέμστβο τοῦ κυβερνείου Τσερνίγκοφ τῶν XXXVI-XLVI περιόδων στά 1900-1909.* Τόμ. 1-2. Συντάκτης μέ ἐντολή τῆς διοίκησης τῶν ζέμστβο τοῦ κυβερνείου ὁ Β. Μ. Χιζνιακόφ. Τσερνίγκοφ, τυπο. τῶν ζέμστβο τοῦ Κυβερνείου, 1912, 2 τόμοι. — *328.*

Τό 1912. «Νόβογε Βρέμια», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 13221, 1 (14) τοῦ Γενάρη, σελ. 2-3. — *26-28.*

Ὁ χρόνος θά τό δείξει! [Κύριο ἄρθρο]. — «Σέβερναγια Πράβντα», Πετρούπολη, 1913, ἀρ. φύλ. 18, 23 τοῦ Αὐγούστου, σελ. 1. —*396.*

Bauer, O. Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie. Wien, Brand, 1907. VIII, 576 S. (Marx-Studien. Blätter zur Theorie und Politik des wissenschaftlichen Sozialismus. Hrsg. von M. Adler und R. Hilferding. Bd. 2). — *211, 212, 319 - 320, 448, 450.*

Bebel, A. Aus meinem Leben. 1. Teil. Stuttgart, Dietz, 1910. VIII, 221 S. — *365.*

«Berliner Tageblatt». — *411.*

«Bulletin of the New York Public Library Astor Lenox and Tilden foundations», New York, 1912, Vol. XVI, No. 2, February, p. 77—219. — *350 - 351.*

«Der Čechoslavische Sozialdemokrat», Prag, 1913, Nr. 3, 15. April, S. 23. — *126, 212, 227, 322.*

Chasles, P. Le parlement Russe. Son organisation — ses rapports avec l'Empereur. Avec une préface de Anatole Leroy-Beaulieu. Paris, Rousseau, 1910. XV, 218 p. — *12 - 13, 14, 15.*

Dietzgen, J. Das Acquisit der Philosophie und Briefe über Logik. Speziell demokratisch-proletarische Logik. Stuttgart, Dietz, 1895. VI, 232 S. — *119.*

«*Der Kampf*», Wien, 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — ***309, 310.***

Kautsky, K. Nationalität und Internationalität. [Stuttgart, Singer, 1908]. 36 S. (Ergänzungshefte zur Neuen Zeit, Nr. 1. Ausgegeben am 18. Januar 1908). — ***211, 320, 448, 449, 450.***

Eine Kundgebung des Dubliner Proletariats. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 234, 9. September, S. 1. — ***418 - 419.***

«*The Labour Leader*», London, 1913, No. 14, April 3, p. 9. — ***63 - 64.***

— 1913, No. 15, April 10, p. 9. — ***62.***

— 1913, No. 21, May 22, p. 3—5. — ***179 - 180.***

— 1913, No. 24, June 12, p. 1—2. — ***260.***

Die Lage der Sozialdemokratie in Rußland. Hrsg. vom «Boten» des Organisationskomitees der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands. Berlin, 1912. 47 S. — ***309 - 310.***

Landwirtschaftliche Betriebsstatistik.* Hrsg. vom kaiserlichen Statistischen Amte. Teil 2 b. Zusammenfassende Darstellung der Ergebnisse. Verlag des Statistischen Reichsamts. Berlin, [1912]. 100, 189 S.; 6 Kart. (Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 212, 2 b. Berufs-und Betriebszählung vom 12. Juni 1907). — ***234 - 236, 283 - 284, 287 - 289, 380, 436 - 439.*

Landwirtschaftliche Statistik der Länder der Ungarischen Krone. Bd. 4. Verteilung der Wirtschaften nach Karakter und Grösse. Im Auftrage des Kön. Ungarischen Ackerbauministers. Verfasst und hrsg. durch das Kön. Ungarische statistische Central-Amt. Budapest, Pester Buchdruckerei, 1900. X, 445 S. — ***380.***

«*Leipziger Volkszeitung*», 1913, Nr. 106, 10. Mai. 3. Beilage zu Nr. 106 «Leipziger Volkszeitung», S. 1—2. — ***147 - 148.***

— 1913, Nr. 115, 22. Mai. 1. Beilage zu Nr. 115 «Leipziger Volkszeitung», S. 3. — ***157 - 158.***

— 1913, Nr. 138, 18. Juni, S. 1—2. — ***292 - 293.***

— 1913, Nr. 150, 2. Juli, S. 1—2. — ***344 - 346.***

— 1913, Nr. 158, 11. Juli. 1. Beilage zu Nr. 158 «Leipziger Volkszeitung», S. 1. — ***332 - 333.***

Die Maifeier in Rußland. Petersburg, 14. Mai. (Privattelegramm des «Vorwärts»). — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 117, 15. Mai. 1. Beilage zu Nr. 117 des «Vorwärts», S. 2. In der Rubrik: Aus der Partei. — ***298.***

Marx, K. u. Engels, F. Manifest der Kommunistischen Partei. London, «Bildungs-Gesellschaft für Arbeiter», 1848. 30 S. — ***1,***

«Neue Preussische Zeitung», Berlin, 1913, Nr. 279, 18. Juni. — *312 - 313.*

[Newbold, W.] The war trust scandal. British and German armaments firms in one ring. Liberal politicians and exadmirals implicated. — «The Labour Leader», [London], 1913, No. 21, May 22, p. 3—5. — *179 - 180.*

— *Worse than the Marconi scandal.* Cabinet ministers and bishops as shareholders in war trust. Unholy alliance of church, state, press and jingoes. — «The Labour Leader», [London], 1913, No. 24, June 12, p. 1—2. — *260.*

Österreichische Statistik hrsg. von der K. K. statistischen Zentralkommission. LXXXIII. Bd. I. Heft. Ergebnisse der landwirtschaftlichen Betriebszählung. Vom 3. Juni 1902 in den im Reichsrate vertretenen Königreichen und Ländern. I. Heft: Analytische Bearbeitung. Summarische Daten für das Reich, die Verwaltungsgebiete und Länder, nebst Anhang, enthaltend Übersichten nach natürlichen Gebieten. Bearb. von dem Bureau der K. K. statistischen Zentralkommission. Wien, 1909. [4], XLV, 65 S. — *234 - 235, 236, 283 - 284, 287 - 288, 436 - 437.*

Der Parteitag der British Sozialist Party. London, 14. Mai. (Eig. Ber.). — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 119, 17. Mai, S. 4. In der Rubrik: Aus der Partei. — *157 - 158.*

Programm der deutschen Arbeiterpartei. — In: Protokoll des Vereinigungskongresses der Sozialdemokraten Deutschlands, abgehalten zu Gotha vom 22. bis 27. Mai 1875. Leipzig, Genossenschaftsbuchdruckerei, 1875, S. 3—4. — *373.*

Protokoll des Sozialistenkongresses zu Gotha vom 27. bis 29. Mai 1877. Hamburg, 1877. 92 S. — *368.*

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Dresden vom 13. bis 20. September 1903. Berlin, Expedition der Buchh. «Vorwärts», 1903. 448 S. — *369 - 370.*

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozial-demokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Hannover vom 9. bis 14. Oktober 1899 Berlin, Expedition der Buchh. «Vorwärts». 1899. 304 S. — *369 - 370.*

Ravesteyn, W. Das Erwachen Insulindens. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 106, 10. Mai. 3. Beilage zu Nr. 106 «Leipziger Volkszeitung», S. 1—2. — *147 - 148.*

«Reichsgesetzblatt», Berlin, 1878, Nr. 34, S. 351—358. — *368, 369.*

Die Reichstagswahlen von 1912. Bearb. im kaiserlichen Statistischen Amte. Hft. 3. Berlin, Buchh. für Staats- und Rechtswissenschaft, 1913. 125 S.; 3 Tafeln. (Statistik des Deutschen Reichs, Bd. 250, 3). — *340 - 343.*

[Renner, K.] Springer, R. Der Kampf der Österreichischen Nationen um den Staat. T. 1: Das nationale Problem als Verfassungs- und Verwaltungsfrage. Leipzig — Wien, Deuticke, 1902. IV, 252 S. — *59, 318 - 320, 449 - 450.*

Report for the Year ending December 31, 1911. — «Bulletin of the New York Public Library Astor Lenox and Tilden foundations», New York, 1912, Vol. XVI, No. 2, February, p. 77—219. — *350 - 351.*

Resolution, [angenommen auf der ersten Konferenz der deutschen und französischen Parlamentarier zu Bern am 11. Mai 1913]. — «Vorwärts», Berlin, 1913, Nr. 115, 13. Mai, S. 3, in der Korrespondenz: Deutsch-französische Verständigungskonferenz in Bern. — *145 - 146.*

Resolution über die Einigkeit, [angenommen auf dem Internationalen Sozialistenkongreß zu Kopenhagen 1910]. — In: Internationaler Sozialistenkongreß zu Kopenhagen. 28. August bis 3. September 1910. Berlin, Buchh. «Vorwärts», 1910, S. 16. — *126, 212, 227.*

[Rotstein, Th.] Die australische Arbeiterpartei. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 138, 18. Juni, S. 1—2. — *292 - 293.*

— *Eine lehrreiche Ersatzwahl.* Leipzig, 2. Juli. — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 150, 2. Juli, S. 1—2. — *344 - 346.*

— *Mädchenhandel und Mumpitz.* — «Leipziger Volkszeitung», 1913, Nr. 158, 11. Juli. 1. Beilage zu Nr. 158 «Leipziger Volkszeitung», S. 1. In der Rubrik: Politische Übersicht. — *332 - 333.*

Schiemann, Th. Die äussere Politik der Woche. — «Neue Preussische Zeitung», Berlin, 1913, Nr. 279, 18. Juni. — *312 - 313.*

Semkovsky, S. Die Wiederbelebung des russischen Proletariats. — «Der Kampf», Wien, 1913, Nr. 8, 1. Mai, S. 357—365. — *309, 310.*

«Social-demokrat», London. — *440.*

«Der Sozialdemokrat», Zürich — London. — *368, 369.*

Statistical abstract of the United States. 1911. No. 34. Prepared by the Bureau of statistics, under the direction of the secretary of commerce and labor. Washington, 1912. 803 p. (Department of commerce and labor). — *20 - 21, 35, 36, 130, 131, 132, 244 - 245.*

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Α

Γ

---

* Τά ὑπογραμμισμένα στήν παρένθεση εἶναι τά πραγματικά ὀνοματεπώνυμα.

Ε

Ζ

κλασικοῦ γερμανικοῦ ἰδεαλισμοῦ (Φίχτε, Σέλινγκ, Χέγκελ) καί ἐμφανίστηκαν διάφορα ρεύματα τῆς ἀστικῆς φιλοσοφικῆς σκέψης, ὅπως εἶναι ὁ νεοκαντιανισμός, ὁ θετικισμός καί ἄλλα. Ἡ τάση τῆς ἐπιστροφῆς στόν Κάντ ἤ τοῦ συμβιβασμοῦ τοῦ μαρξισμοῦ μέ τό νεοκαντιανισμό ἦταν πάντα τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῶν ἀναθεωρητῶν.

Ἡ ἀντιφατικότητα καί ὁ ἀσυνεπής χαρακτήρας τῆς φιλοσοφίας τοῦ Κάντ προκάλεσε ἐπικρίσεις τόσο ἀπό τά «δεξιά» (ἀπό τούς πιό συνεπεῖς ὑποκειμενικούς ἰδεαλιστές) ὅσο καί ἀπό τά «ἀριστερά» (ἀπό τόν Φόυερμπαχ, τόν Τσερνισέβσκι, τούς ἐκπροσώπους τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ) (βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 205-217, 388-390).

Τά βασικά ἔργα τοῦ Κάντ: «Γενική φυσική ἱστορία καί θεωρία τοῦ οὐρανοῦ», «Κριτική τοῦ καθαροῦ λόγου», «Κριτική τοῦ πρακτικοῦ λόγου», «Κριτική τῆς δύναμης κρίσης» καί ἄλλα. —*120*.

Κάουτσκι (Kautsky), *Κάρλ* (1854-1938) — ἕνας ἀπότούς ἡγέτες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς ΙΙ Διεθνοῦς, ἀρχικά μαρξιστής, ἀργότερα ἀποστάτης τοῦ μαρξισμοῦ, θεωρητικός τοῦ κεντρισμοῦ (καουτσκισμοῦ), τῆς πιό ἐπικίνδυνης καί βλαβερῆς παραλλαγῆς τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Διευθυντής τοῦ θεωρητικοῦ περιοδικοῦ τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας «Die Neue Zeit» («Νέοι Καιροί»).

Ὁ Κάουτσκι ἄρχισε νά παίρνει μέρος στό σοσιαλιστικό κίνημα ἀπό τό 1874. Οἱ ἀντιλήψεις του ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἦταν ἕνα μίγμα λασσαλισμοῦ, νεομαλθουσιανισμοῦ καί ἀναρχισμοῦ. Τό 1881 γνωρίστηκε μέ τόν Κ. Μάρξ καί τόν Φ. Ἔνγκελς καί κάτω ἀπό τήν ἐπίδρασή τους πέρασε στό μαρξισμό, ὡστόσο, ἀπό τότε ἀκόμη παρουσίαζε ταλαντεύσεις πρός τήν πλευρά τοῦ ὀπορτουνισμοῦ, γιά τίς ὁποῖες καί τοῦ ἔκαναν δριμύτατη κριτική ὁ Κ. Μάρξ καί ὁ Φ. Ἔνγκελς. Στά 1880-1900 ἔγραψε μιά σειρά ἔργα γιά διάφορα ζητήματα τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας: «Ἡ οἰκονομική διδασκαλία τοῦ Κ. Μάρξ», «Τό ἀγροτικό ζήτημα» κ.ἄ. πού ἔπαιξαν, παρά τά λάθη τους, θετικό ρόλο στήν προπαγάνδιση τοῦ μαρξισμοῦ. Ἀργότερα, στήν περίοδο τῆς πλατιᾶς ἀνάπτυξης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πέρασε στίς θέσεις τοῦ ὀπορτουνισμοῦ. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ὁ Κάουτσκι ἀκολουθοῦσε τίς θέσεις τοῦ σοσιαλσωβινισμοῦ πού τίς σκέπαζε μέ διεθνιστική φρασεολογία. Ὁ Κάουτσκι εἶναι ὁ δημιουργός τῆς θεωρίας τοῦ ὑπεριμπεριαλισμοῦ. Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἐκδηλώθηκε ἀνοιχτά ἐνάντια στήν προλεταριακή ἐπανάσταση καί στή δικτατορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν στά ἔργα του «Ἡ χρεοκοπία τῆς ΙΙ Διεθνοῦς», «Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ», «Κράτος καί ἐπανάσταση», «Ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση καί ὁ ἀποστάτης Κάουτσκι» καί σέ πολλά ἄλλα ἔκανε ἐξουθενωτική κριτική στόν καουτσκισμό. —*211, 320, 354, 449, 450*.

Κάουφμαν, Α. Α. (1864-1919) — ρῶσος ἀστός οἰκονομολόγος καί στατιστικός, δημοσιολόγος· ἕνας ἀπό τούς ὀργανωτές καί ἡγέτες τοῦ Κόμματος τῶν καντέτων. Ἀπό τό 1887 ὥς τό 1906 ὑπηρετοῦσε στό Ὑπουργεῖο Γεωργίας καί Δημοσίων Κτημάτων. Πῆρε μέρος στή σύνταξη τοῦ σχεδίου ἀγροτικῆς μεταρύθμισης τῶν καντέτων. Συνεργαζόταν στήν ἐφημερίδα «Ρούσκιγε Βέντομοστι». Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ὁ Κάουφμαν ἔπαιρνε μέρος στή δουλιά τῶν κεντρικῶν στατιστικῶν ὑπηρεσιῶν. —*155*.

Λ

---

* Φενιάν—μέλος ἰρλανδικοῦ μυστικοῦ συνδέσμου, πού πάλευε γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἰρλανδίας. *Σημ. μετ.*

τῆς II Διεθνοῦς στό Ἄμστερνταμ. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση, ἦταν μέλος τῆς κομματικῆς ἐπιτροπῆς Μόσχας. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης προσχώρησε στούς ὀτζοβιστές, ἔγινε ἕνας ἀπό τούς δάσκαλους τῆς φραξιονιστικῆς σχολῆς στό Κάπρι (Ἰταλία), ἀνῆκε στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ» (τό 1911 βγῆκε ἀπό τήν ὁμάδα).

Μετά τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917 ἦταν ἀντιπρόεδρος τοῦ Σοβιέτ Μπακού τῶν ἐργατῶν καί στρατιωτῶν βουλευτῶν, ὑποστήριζε μενσεβίκικες θέσεις. Τό 1920 ἀποκαταστάθηκε στό ΚΚΡ (μπ), ἐργάστηκε σέ οἰκονομικές ὑπηρεσίες στή Μόσχα, στό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας καί σέ συνέχεια στό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Παιδείας. Τό 1923 ἔγινε πρύτανις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Πανεπιστημίου Γ. Μ. Σβερντλόφ. Ἔγραψε μιά σειρά ἔργα γιά τήν ἱστορία τοῦ κόμματος. —*248.*

Λιούτς, Λ. Γκ. (γεν. τό 1880) — τσιφλικάς, ὀχτωβριστής, ἀντιεισαγγελέας στό πρωτοδικεῖο Συμφερόπολης. Βουλευτής τῆς II, III καί IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Χερσώνας. Στήν IV Δούμα ἦταν ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς ἐπερωτήσεις καί πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς γιά τίς συνελεύσεις. —*60.*

Λιτόβτσεφ, Σ. — *βλ.* Πολιακόφ, Σ. Λ.

Λίτσκους, Λ. Γκ. (1858-1926) — γιατρός, διευθυντής τοῦ μαιευτηρίου Μαρίινσκ τῆς Πετρούπολης. Ἀπό τό 1923 καθηγητής τοῦ Ἰατρικοῦ Ἰνστιτούτου Λένινγκραντ. —*257.*

Λοντόντερρυ (Londonderry), *Τσάρλζ Στιούαρτ* (1852-1915) — ἄγγλος ἀντιδραστικός πολιτικός παράγοντας, συντηρητικός, μαρκήσιος. Στά 1886-1889 ἀντιβασιλεύς τῆς Ἰρλανδίας, στά 1902-1905 ἦταν ἐπικεφαλῆς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας. Ἡγέτης τῶν ἀντιπάλων τοῦ νομοσχεδίου γκόμρουλ (αὐτοδιοίκησης) γιά τήν Ἰρλανδία στή Βουλή τῶν λόρδων. —*404.*

Λόου (Law), *Ἔντριου Μπόναρ* (1858-1923) — ἄγγλος ἀντιδραστικός πολιτικός παράγοντας, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῶν συντηρητικῶν. Πάλεψε ἐνάντια στό νομοσχέδιο γκόμρουλ (αὐτοδιοίκησης) γιά τήν Ἰρλανδία. Στά 1915-1916 ὑπουργός Ἀποικιῶν, στά 1916-1918 ὑπουργός Οἰκονομικῶν καί στά 1922-1923 πρωθυπουργός. Ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές τῆς ἀντισοβιετικῆς πολιτικῆς τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.—*404.*

Λόυντ-Τζώρτζ (Leloyd-George), *Ντάβιντ* (1863-1945) — ἄγγλος κρατικός παράγοντας καί διπλωμάτης, ἀρχηγός τοῦ Κόμματος τῶν φιλελευθέρων. Ἀπό τό 1890 μέλος τοῦ κοινοβουλίου. Στά 1905-1908 ὑπουργός ἐμπορίου· στά 1908-1915 ὑπουργός Οἰκονομικῶν. Ἔπαιζε μεγάλο ρόλο στόν καθορισμό τῆς πολιτικῆς γραμμῆς τῆς ἀγγλικῆς κυβέρνησης, πού ἀπόβλεπε στήν προετοιμασία τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου. Καταπολεμοῦσε τό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου. Μέ τίς κολακεῖες, τά ψέματα καί τίς ὑποσχέσεις πρός τούς ἐργάτες προσπαθοῦσε νά καθυστερήσει ἤ ν' ἀποτρέψει τή δημιουργία ἐπαναστατικοῦ κόμματος τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ὁ Β. Ι. Λένιν ἔγραφε ὅτι «ὁ Λόυντ Τζώρτζ ἐξυπηρετεῖ λαμπρά τήν ἀστική τάξη καί τήν ἐξυπηρετεῖ ἀκριβῶς *ἀνάμεσα* στούς ἐργάτες, διοχετεύει τήν ἐπιρροή της *ἀκριβῶς* στό προλεταριάτο, ἐκεῖ ὅπου εἶναι γι' αὐτήν περισσότερο ἀναγκαῖο καί

περισσότερο δύσκολο νά ὑποτάξει ἠθικά τίς μάζες» (Ἅπαντα, 4η ρωσ. ἔκδ., τόμ. 23ος, σελ. 106). Στά 1916-1922 ἦταν πρωθυπουργός, προσπαθοῦσε νά ἑδραιώσει τίς θέσεις τοῦ ἀγγλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στήν Ἐγγύς καί Μέση Ἀνατολή, στά Βαλκάνια, κατάπνιγε σκληρά τό ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες. Ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση στή Ρωσία ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἐμπνευστές καί ὀργανωτές τοῦ ἀποκλεισμοῦ καί τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης, πού στρέφονταν ἐνάντια στό Σοβιετικό κράτος. Στά 1922, ὕστερα ἀπό μιά σειρά πολιτικές ἀποτυχίες, ὑπόβαλε παραίτηση, ὡστόσο, διατηροῦσε μιά ὁρισμένη πολιτική ἐπιροή ὥς τό τέλος τῆς ζωῆς του. —*411*.

Λουνατσάρσκι, Α. Β. (1875-1933) — ἐπαγγελματίας ἐπαναστάτης καί μετέπειτα ἐπιφανής σοβιετικός κρατικός παράγοντας. Στό ἐπαναστατικό κίνημα μπῆκε ἀπό τίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1890-1900. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ μπολσεβίκος. Ἦταν μέλος τῶν Συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν μπολσεβίκικων ἐφημερίδων «Βπεριόντ», «Προλετάρι» καί ἀργότερα τῆς «Νόβαγια Ζίζν». Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης ἀπομακρύνθηκε ἀπό τό μαρξισμό, συμμετεῖχε στήν ἀντικομματική ὁμάδα «Βπεριόντ», ζητοῦσε τή συνένωση τοῦ μαρξισμοῦ μέ τή θρησκεία. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόμιου πολέμου ὁ Λουνατσάρσκι ἀκολουθοῦσε διεθνιστικές θέσεις. Στίς ἀρχές τοῦ 1917 προσχώρησε στήν ὁμάδα τῶν «μεζραγιόντσι» καί μαζί μ' αὐτήν ἔγινε δεκτός στό κόμμα στό VI συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ (μπ). Μετά τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί ὥς τό 1929 ἦταν Λαϊκός Ἐπίτροπος Παιδείας, ἔπειτα πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ. Ἀπό τό 1930 ἀκαδημαϊκός. Τόν Αὔγουστο τοῦ 1933 διορίστηκε πρεσβευτής τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἰσπανία. Ἔγραψε πολλά ἔργα γιά τήν τέχνη καί τή λογοτεχνία. —*248*.

Λούξεμπουργκ (Luxemburg), *Ρόζα* (1871-1919) — ἐπιφανής ἀγωνίστρια τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, μιά ἀπό τίς ἡγετικές φυσιογνωμίες τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγας τῆς ΙΙ Διεθνοῦς. Ἄρχισε τήν ἐπαναστατική της δράση στά 1885-1900, ἦταν ἀπό τούς ἱδρυτές καί καθοδηγητές τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Πολωνίας καί καταπολεμοῦσε τόν ἐθνικισμό στίς γραμμές τοῦ πολωνικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἀπό τό 1897 ἔπαιρνε ἐνεργό μέρος στό γερμανικό σοσιαλδημοκρατικό κίνημα, ἀγωνιζόταν ἐνάντια στόν μπερνσταϊνισμό καί στό μιλερανισμό. Ἡ Λούξεμπουργκ πῆρε μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση (στή Βαρσοβία), τό 1907 πῆρε μέρος στίς ἐργασίες τοῦ V συνεδρίου (τοῦ Λονδίνου) τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου ὑποστήριξε τούς μπολσεβίκους. Ὡστόσο στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἡ Λούξεμπουργκ κρατοῦσε συμφιλιωτιστική στάση ἀπέναντι στούς λικβινταριστές, τό 1912 καταδίκασε στή σοσιαλδημοκρατία τῆς Πολωνίας, τή λεγόμενη «ροζλαμοβική» ἀντιπολίτευση πού στεκόταν πιό κοντά στούς μπολσεβίκους.

Ἀπό τίς πρῶτες μέρες τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου πῆρε διεθνιστική θέση. Ἦταν ἀπό τούς πρωτεργάτες τῆς δημιουργίας στή Γερμανία τῆς ὁμάδας «Διεθνής», πού ἀργότερα μετονομάστηκε σέ ὁμάδα «Σπάρτακος» καί σέ συνέχεια σέ «Ἕνωση Σπάρτακου». Μετά τήν ἐπανάσταση τοῦ Νοέμβρη 1918 στή Γερμανία ἔπαιξε καθοδηγητικό ρόλο στό Ἱδρυτικό συνέδριο τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας. Τό Γενάρη τοῦ 1919 πιάστηκε καί δολοφονήθηκε μέ διαταγή τῆς κυβέρνησης Σάιντεμαν. Ὁ Λένιν, πού ἐκτιμοῦσε πολύ τή Ρ. Λούξεμπουργκ, ἔκανε ἐπανειλημμένα κριτική στά λάθη της, βοηθώντας την ἔτσι νά πάρει σωστή θέση. —*354*.

Μπάουερ (Bauer), *Ὄττο* (1882-1938) — ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τῆς II Διεθνοῦς, θεωρητικός τοῦ λεγόμενου «αὐστρομαρξισμοῦ», μιᾶς ἀπό τίς παραλλαγές τοῦ ρεφορμισμοῦ. Ὁ Μπάουερ ἦταν ἕνας ἀπό τούς δημιουργούς τῆς ἀστικο-εθνικιστικῆς θεωρίας τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». Ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση κράτησε ἀρνητική στάση. Στά 1918-1919 ἦταν ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῆς αὐστριακῆς ἀστικῆς δημοκρατίας. Στά 1919, 1927 καί 1934 πῆρε δραστήριο μέρος στήν κατάπνιξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Αὐστρίας. Στίς ἀντικομμουνιστικές του ἐνέργειες ἔσμιγε μέ τό φασισμό, ὑποστήριζε τήν προπαγάνδα τοῦ παγγερμανισμοῦ. —*211, 319-320, 448, 449-450.*

Μπατσίνσκι, Γ. (γεν. τό 1870) — σοσιαλδημοκράτης τῆς Γαλικίας. Ὀπαδός τῆς ἀστικοεθνικιστικῆς θεωρίας τῆς «πολιτιστικῆς-ἐθνικῆς αὐτονομίας». Τήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἀνῆκε στήν «Ἕνωση ἀπελευθέρωσης τῆς Οὐκρανίας», ὑπερεθνικιστικῆς ὀργάνωσης πού προσπαθοῦσε μέ τή βοήθεια τῆς αὐστριακῆς μοναρχίας νά πραγματοποιήσει τό σύνθημα τῆς «ἀνεξάρτητης» Οὐκρανίας. Τό 1918 μέλος τῆς Οὐκρανικῆς ἐθνικῆς Ράντας τῆς Γαλικίας, τό 1919 πρεσβευτής τῆς Ράντας αὐτῆς στίς ΕΠΑ.

Ἔγραψε τήν μπροσούρα «Взаімні відносини соціял-демократичних партій, украінськоі і польскоі, в східній Галичині» («Οἱ ἀμοιβαῖες σχέσεις τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων τῆς Οὐκρανίας καί τῆς Πολωνίας στήν Ἀνατολική Γαλικία»)· ἡ μπροσούρα κυκλοφόρησε τό 1910 στό Λβόφ. —*449.*

Μπέικον (Bacon), *Ρέντζιναλντ Χιού Σπένσερ* (1863-1947) — μεγάλος ἄγγλος εἰδικός στά ζητήματα τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ, ἀπό τό 1909 ἀντιναύαρχος. Στά 1910-1915 διευθυντής τῶν ἐργοστασίων κατασκευῆς κανονιῶν στό Κόβεντρυ. —*180.*

Μπέμπελ (Bebel), *Ἄουγκουστ* (1840-1913) — ἕνας ἀπό τούς ἐπιφανέστερους παράγοντες τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος. Βλ. τό ἄρθρο «Ἄουγκουστ Μπέμπελ» σέ τοῦτο τόν τόμο. —*145, 364-370.*

Μπέννιγκσεν, Ε. Π. (γεν. τό 1875) — κόμης, τσιφλικάς, ὀχτωβριστής. Ἦταν νομαρχιακός προεστός τῶν εὐγενῶν, αἱρετός σύμβουλος τῶν ζέμστβο τοῦ νομοῦ Σταρορούσκ καί τοῦ κυβερνείου Νόβγκοροντ, καθώς καί τοῦ δήμου Πετρούπολης. Βουλευτής τῆς III καί IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Νόβγκοροντ. —*40.*

Μπέντνι, Ντεμιάν (Πριντβόροφ, Ε. Α.) (1883-1945) — ἐπιφανής σοβιετικός ποιητής, μέλος τοῦ Κόμματος τῶν μπολσεβίκων ἀπό τό 1912. Ἀπό τό 1911 συνεργαζόταν στίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Ζβεζντά» καί «Πράβντα». Οἱ στίχοι του καί οἱ ἱστορίες του διαπνέονται ἀπό τό πνεῦμα τῆς ταξικῆς πάλης κατά τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος καί τῶν ὑπερασπιστῶν του. Στήν περίοδο τῆς ξένης στρατιωτικῆς ἐπέμβασης καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δούλεψε στά μέτωπα σάν διαφωτιστής. Τά ποιήματα, οἱ ἱστορίες, τά τραγού-

Ν

Ο

Π

μέρος στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση. Στά 1917-1919 ἦταν Λαϊκός Ἐπίτροπος Ἐσωτερικῶν τῆς ΣΟΣΔΡ, ἀπό τό 1919 ὥς τό 1938 πρόεδρος τῆς Πανουκρανικῆς ΚΕΕ, μετά τή δημιουργία τῆς ΕΣΣΔ ἔγινε ἀντιπρόεδρος τῆς ΚΕΕ τῆς ΕΣΣΔ καί στά 1938-1940 ἀντιπρόεδρος τοῦ Προεδρείου τοῦ Ἀνώτατου Σοβιέτ τῆς ΕΣΣΔ. Στά 1926-1939 ὑπῆρξε ἀναπληρωματικό μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ τοῦ ΠΚΚ (μπ). Ἀπό τό 1940 ὑποδιευθυντής τοῦ Μουσείου τῆς ἐπανάστασης τῆς ΕΣΣΔ. —*56, 338.*

Πίκερ, Α. Σ. — *βλ.* Μαρτίνοφ, Α.

Πλεχάνοφ, Γκ. Β. (1856-1918) — ἐπιφανής παράγοντας τοῦ ρωσικοῦ καί τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ὁ πρῶτος προπαγανδιστής τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία. Τό 1883 ἵδρυσε στή Γενεύη τήν πρώτη ρωσική μαρξιστική ὀργάνωση, τήν ὁμάδα «Ἀπελευθέρωση τῆς δουλιᾶς». Ὁ Πλεχάνοφ πάλευε ἐνάντια στό ναροντνικισμό καί καταπολεμοῦσε τόν ἀναθεωρητισμό στό διεθνές ἐργατικό κίνημα. Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας 1900-1910 ἦταν μέλος τῆς Συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐφημερίδας «Ἴσκρα» καί τοῦ περιοδικοῦ «Ζαριά».

Ἀπό τό 1883 ὥς τό 1903 ὁ Πλεχάνοφ ἔγραψε πολλά ἔργα, πού ἔπαιξαν μεγάλο ρόλο στήν ὑπεράσπιση καί στήν προπαγάνδιση τῆς ὑλιστικῆς κοσμοθεωρίας: «Ὁ σοσιαλισμός καί ἡ πολιτική πάλη», «Οἱ διαφωνίες μας», «Σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἐξέλιξης τῆς μονιστικῆς ἀντίληψης τῆς ἱστορίας», «Δοκίμια ἱστορίας τοῦ ὑλισμοῦ», «Σχετικά μέ τό ρόλο τῆς προσωπικότητας στήν ἱστορία» κ.ἄ. Ὡστόσο ὁ Πλεχάνοφ καί τότε ἀκόμη ἔκανε σοβαρά λάθη, πού ἀποτέλεσαν τό ἔμβρυο τῶν μελλοντικῶν μενσεβίκικων ἀπόψεών του. Μετά τό ΙΙ συνέδριο τοῦ ΣΔΕΚΡ ὁ Πλεχάνοφ τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμφιλίωσης μέ τόν ὀπορτουνισμό καί σέ συνέχεια προσχώρησε στούς μενσεβίκους. Στήν περίοδο τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης σέ ὅλα τά βασικά ζητήματα ἀκολουθοῦσε μενσεβίκικες θέσεις. Καταδίκασε τήν ἔνοπλη ἐξέγερση τοῦ Δεκέμβρη 1905. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου τάχθηκε ἐνάντια στήν ἀναθεώρηση τοῦ μαρξισμοῦ ἀπό τόν Μάχ καί ἐνάντια στό λικβινταρισμό, ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς ὁμάδας τῶν κομματικῶν - μενσεβίκων. Στήν περίοδο τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ὑποστήριζε σοσιαλσωβινιστικές θέσεις. Μετά τή σοσιαλδημοκρατική ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη 1917, γύρισε στή Ρωσία καί μπῆκε ἐπικεφαλῆς τῆς ἄκρας δεξιᾶς ὁμάδας τῶν μενσεβίκων ἀμυνιτῶν «Γεντίνστβο», πάλευε δραστήρια ἐνάντια στούς μπολσεβίκους καί τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, θεωρώντας ὅτι ἡ Ρωσία δέν ὡρίμασε γιά τό πέρασμα στό σοσιαλισμό. Ἡ στάση του ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση ἦταν ἀρνητική, ὅμως δέν πῆρε μέρος στήν πάλη ἐνάντια στήν Σοβιετική ἐξουσία.

Ὁ Β. Ι. Λένιν ἐκτιμοῦσε πολύ τά φιλοσοφικά ἔργα τοῦ Πλεχάνοφ καί τό ρόλο του στή διάδοση τοῦ μαρξισμοῦ στή Ρωσία· ταυτόχρονα ὅμως ἔκανε αὐστηρή κριτική στόν Πλεχάνοφ γιά τίς παρεκκλίσεις του ἀπό τό μαρξισμό καί γιά τά μεγάλα λάθη στήν πολιτική του δράση. —*6, 70-71, 86, 121, 208, 209, 224, 225, 308.*

Ποκρόβσκι, Μ. Ν. (Ντόμοφ) (1868-1932) — μέλος τοῦ ΣΔΕΚΡ ἀπό τό 1905, μπολσεβίκος, ἐπιφανής ἱστορικός. Πῆρε ἐνεργό μέρος στήν πρώτη ρωσική ἐπανάσταση, ἦταν μέλος τῆς Κομματικῆς ἐπιτροπῆς τῆς πόλης Μόσχας. Ἀπό τό 1908 ὥς τό 1917 ζοῦσε ἐκπατρισμένος στό ἐξωτερικό. Στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης προσχώρησε στούς ὀτζοβιστές καί στούς οὐλτιμα-

Σ

γατικοῦ κινήματος. Ἀπό μικρό ἀκόμη παιδί δούλευε σέ φάμπρικα, ἀπό τά 17 του χρόνια στά ὀρυχεῖα. Στά 1894-1918 καί 1921-1940 ἦταν πρόεδρος τῆς Ἕνωσης μεταλλωρύχων τῆς Σκωτίας. Στά 1912-1921 ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας μεταλλωρύχων τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Μέ τήν καθοδήγησή του ἔγινε στά 1912 ἡ μεγάλη ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύχων. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου ἦταν πασιφιστής. Στά 1923-1929 βουλευτής. Στά 1928 μέλος τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τοῦ κογκρέσου τῶν τρέιντ-γιούνιον, ἀνῆκε στήν ἀριστερή του πτέρυγα. —*406*.

Σμίθ (Smith), *Ἄνταμ* (1723-1790) — ἄγγλος οἰκονομολόγος, ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους ἐκπροσώπους τῆς κλασικῆς ἀστικῆς πολιτικῆς οἰκονομίας. Στό ἔργο του «Ἔρευνες γιά τή φύση καί τίς αἰτίες τοῦ πλούτου τῶν λαῶν» διακήρυξε γιά πρώτη φορά ὅτι πηγή τῆς ἀξίας εἶναι κάθε ἐργασία σ' ὁποιονδήποτε κλάδο τῆς παραγωγῆς κι' ἄν ἔχει καταναλωθεῖ. Ξεκινώντας ἀπ' αὐτή τή θέση, ἔβγαλε τό πολύ σπουδαῖο συμπέρασμα ὅτι ὁ μισθός ἐργασίας τοῦ ἐργάτη ἀποτελεῖ ἕνα μέρος τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του καί καθορίζεται ἀπό τήν ἀξία τῶν μέσων συντήρησής του, ὅτι πηγή τῶν εἰσοδημάτων τῶν καπιταλιστῶν καί τῶν γαιοκτημόνων εἶναι ἐπίσης ἡ ἐργασία τῶν ἐργατῶν. Πρῶτος ὁ Σμίθ ἔδοσε χαρακτηρισμό τῆς ταξικῆς διάρθρωσης τῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας, τόνισε ὅτι αὐτή ἀποτελεῖται ἀπό τρεῖς τάξεις, τούς ἐργάτες, τούς καπιταλιστές καί τούς γαιοκτήμονες. Ὡστόσο, περιορισμένος ἀπό τήν ἀστική κοσμοαντίληψη, ἀρνιόταν τήν ὕπαρξη τῆς ταξικῆς πάλης στήν καπιταλιστική κοινωνία. Ὁ Μάρξ, σημειώνοντας τίς ὑπηρεσίες τοῦ Σμίθ στήν ἀνάπτυξη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἔδειξε ταυτόχρονα τόν περιορισμένο ἀστικό του ὁρίζοντα, τήν ἀντιφατικότητα καί τό ἐσφαλμένο τῶν ἀπόψεών του. Τό σωστό καθορισμό τῆς ἀξίας τοῦ ἐμπορεύματος μέ τόν χρόνο ἐργασίας πού αὐτό περικλείει, ὁ Σμίθ τόν συγχέει μέ τήν ἀξία τῆς ἴδιας τῆς ἐργασίας. Ἰσχυριζόμενος ὅτι στόν καπιταλισμό ἡ ἀξία σχηματίζεται μόνο ἀπό τά ἔσοδα — τό μισθό ἐργασίας, τό κέρδος καί τή γαιοπρόσοδο, παράλειπε λαθεμένα τήν ἀξία τοῦ σταθεροῦ κεφαλαίου πού καταναλώνεται γιά τήν παραγωγή τοῦ ἐμπορεύματος. Τίς λαθεμένες θέσεις τοῦ Σμίθ τίς χρησιμοποίησαν οἱ ἀστοί χυδαῖοι οἰκονομολόγοι γιά τήν ἰδεολογική ὑπεράσπιση τοῦ καπιταλισμοῦ. —*45-46*.

Σνάιντερ (Schneider) — οἰκογένεια μεγιστάνων τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου στή Γαλλία, πού παίζει μεγάλο ρόλο στήν οἰκονομική καί πολιτική ζωή τῆς χώρας. Ὁ οἶκος «Σνάιντερ καί Σία», πού ἱδρύθηκε τό 1836 ἀπό τούς ἀδελφούς Ἐτιέν καί Ἀντόλφ Σνάιντερ, διευθύνει (μέχρι σήμερα) ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα κοντσέρν τῆς Γαλλίας, τό κοντσέρν «Σνάιντερ-Κρεζώ». Τίς παραμονές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου οἱ καθοδηγητές τοῦ κοντσέρν πού παρήγαγαν πολεμικά μέσα, εἶχαν στενές σχέσεις μέ τίς ὁμάδες πολεμικῆς βιομηχανίας τῶν ἄλλων χωρῶν. —*62*.

Σνόουντεν (Snowden), *Φίλιπ* (1864-1937)—ἄγγλος πολιτικός παράγοντας, ἐκπρόσωπος τῆς δεξιᾶς πτέρυγας τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος, πού ἦταν μέλος του 34 χρόνια (μέχρι τό 1927), ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἐργατικοῦ κόμματος. Στά 1903-1906 καί στά 1917-1920 ἦταν πρόεδρος τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος. Ἀπό τό 1906 μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Τόν καιρό τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κεντριστής· ὀπαδός τοῦ συνασπισμοῦ μέ τήν ἀστική τάξη· τό 1924 μέλος τῆς κυβέρνησης Μακντόναλντ καί

στά 1929-1931 καγκελλάριος τοῦ Θησαυροφυλακείου. Φανατικός ἐχθρός τοῦ κομμουνισμοῦ. —*344*.

Σοκολόφ, Α. Β. — *βλ.* Βόλσκι, Σ.

Σολοβιόφ, Γ. Α. (1820-1876) — τσαρικός δημόσιος ὑπάλληλος, παράγοντας τῆς «ἀγροτικῆς» μεταρύθμισης τοῦ 1861. Στά 1843-1857 ὑπηρετοῦσε στό Ὑπουργεῖο Δημοσίων κτημάτων, ἀπό τό 1857 διευθυντής τοῦ Τμήματος τῶν ζέμστβο τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, ἀπό τό 1867 γερουσιαστής. —*16*.

Σολογκούμπ, Φ. (Τετέρνικοφ, Φ. Κ.) (1863-1927) — συγγραφέας τῆς παρακμῆς. Στό μυθιστόρημά του «Μικρός διάβολος» (1905) ἔδοσε τήν εἰκόνα τῆς μικροαστικῆς ἐπαρχιακῆς ζωῆς. Στά χρόνια τῆς πρώτης ρωσικῆς ἐπανάστασης στούς στίχους τοῦ Σολογκούμπ ἐκφραζόταν συμπάθεια πρός τούς ἐξεγερμένους ἐργάτες· στά χρόνια τῆς ἀντίδρασης καί τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου ἡ δημιουργία του χαρακτηρίζεται ἀπό πεσιμισμό. —*133*.

Σομπολέβσκι, Β. Μ. (1846-1913) — φιλελεύθερος δημοσιολόγος, ἀπό τό 1873 συνεργάτης, στά 1876-1882 ὑποδιευθυντής καί ἀπό τό 1882 διευθυντής-ἐκδότης τῆς ἐφημερίδας «Ρούσκιγε Βέντομοστι». —*195*.

Σούν Γιάτ-σέν (1866-1925) — ἐπιφανής κινέζος ἐπαναστάτης-δημοκράτης καί κρατικός παράγοντας. Σπούδασε γιατρός. Τό 1894 ἵδρυσε τήν ἐπαναστατική ὀργάνωση Σιντζουνχουέι (Ἕνωση ἀναγέννησης τῆς Κίνας), πού ἔβαλε σάν σκοπό της τή βίαιη ἀνατροπή τῆς μαντζουριανῆς δυναστείας. Τό 1905 ὁ Σούν-Γιάτ-σέν ἀναδιοργάνωσε τήν Σιντζουνχουέι σέ μιά πιό μαζική ὀργάνωση, τήν Τουνμινχουέι (Ἑνωσιακός σύνδεσμος) μέ πιό πλατύ ἐπαναστατικό πρόγραμμα. Βάση τοῦ προγράμματος τῆς καινούργιας ὀργάνωσης ἀποτέλεσαν οἱ τρεῖς ἀρχές πού διατύπωσε ὁ Σούν-Γιάτ-σέν: ὁ ἐθνικισμός (ἀνατροπή τῆς μαντζουριανῆς δυναστείας), ἡ λαϊκή κυριαρχία (ἐγκαθίδρυση δημοκρατίας) καί ἡ λαϊκή εὐημερία (ἰσότητα δικαιωμάτων στή γῆ). Ὁ Λένιν ἐκτίμησε πολύ τό ἐπαναστατικό-δημοκρατικό περιεχόμενο τοῦ προγράμματος αὐτοῦ, ταυτόχρονα ὅμως ἔκανε κριτική σέ ὁρισμένες λαθεμένες ναροντνικιστικές ἀπόψεις τοῦ Σούν Γιάτ-σέν. Ἡ Τουνμινχουέι ἦταν ἡ κύρια πολιτική ὀργάνωση πού προετοίμασε τήν ἐπανάσταση τοῦ 1911-1913 στήν Κίνα. Ὡστόσο, ἡ κινέζικη δημοκρατία μέ ἐπικεφαλῆς τόν Σούν Γιάτ-σέν δέν κατάφερε νά κινητοποιήσει καί νά ὀργανώσει στήν πορεία τῆς ἐπανάστασης τίς πλατιές μάζες τοῦ λαοῦ, δέν μπόρεσε νά προβάλει καί νά ἐφαρμόσει ἕνα συνεπές ἀντιιμπεριαλιστικό καί ἀντιφεουδαρχικό πρόγραμμα. Ὁ Σούν Γιάτ-σέν πού ἐκλέχτηκε προσωρινός πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, τό Φλεβάρη τοῦ 1912 παραιτήθηκε ἀπό τό ἀξίωμα αὐτό. Μέ βάση τήν ὀργάνωση Τουνμινχουέι δημιουργήθηκε τόν Αὔγουστο τοῦ 1912 τό κόμμα τοῦ Κουόμινταγκ. Πρόεδρος τοῦ κόμματος ἐκλέχτηκε ὁ Σούν-Γιάτ-σέν.

Στά ἑπόμενα χρόνια ὁ Σούν Γιάτ-σέν συνέχισε τήν πάλη ἐνάντια στήν ἐσωτερική ἀντίδραση καί στούς ξένους ἰμπεριαλιστές. Ὁ Σούν Γιάτ-σέν χαιρέτισε τήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, πού ἄσκησε μεγάλη ἐπιροή στήν κοσμοθεωρία του, καλοῦσε νά ἀποκατασταθοῦν φιλικές σχέσεις ἀνάμεσα στήν Κίνα καί στή Σοβιετική Ρωσία. Ἐπιδιώκοντας τή δημιουργία ἑνός πανεθνικοῦ μετώπου πάλης γιά τήν ἀνεξαρτησία καί τόν ἐκδημοκρα-

Χ

Χάιντμαν (Hyndman), *Χένρι Μάγερς* (1842-1921) — ἄγγλος σοσιαλιστής, ρεφορμιστής. Τό 1881 ἵδρυσε τή Δημοκρατική Ὁμοσπονδία, πού τό 1884 μετατράπηκε σέ Σοσιαλδημοκρατική ὁμοσπονδία. Στά 1900-1910 ἦταν μέλος τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου. Ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Βρετανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ὡστόσο τό 1916 διαγράφηκε ἀπό τό κόμμα γιά προπαγάνδα ὑπέρ τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου. Ὁ Χάιντμαν κράτησε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν Ὀχτωβριανή σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τασσόταν ὑπέρ τῆς ἐπέμβασης ἐνάντια στή Σοβιετική Ρωσία. — *157-158, 442.*

Χάρντι (Hardie), *Τζέιμς Κέιρ* (1856-1915) — παράγοντας τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ρεφορμιστής, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος καί τούς ἱδρυτές τοῦ Λεϊμποριστικοῦ κόμματος. Ἄρχισε τήν πολιτική του καριέρα σάν καθοδηγητής τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης τῶν ἀνθρακωρύχων τῆς Σκωτίας. Στά 1888 ἵδρυσε τό Ἐργατικό κόμμα τῆς Σκωτίας. Τό 1892 ἐκλέχτηκε βουλευτής, ἀκολουθοῦσε πολιτική συμβιβασμοῦ μέ τούς ἐκπροσώπους τῶν ἀστικῶν κομμάτων. Στίς ἀρχές τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου κράτησε κεντριστική θέση, μετά προσχώρησε ἀνοιχτά στούς σοσιαλσωβινιστές. — *344.*

Χάρτλι (Hartly), *Ἔντουαρντ* (1855-1918) — παράγοντας τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Ἦταν μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Σοσιαλδημοκρατικῆς Ὁμοσπονδίας, μέλος τοῦ Ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος κι' ἀργότερα μέλος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος τῆς Βρετανίας. — *345-346.*

Χβοστόφ, Α. Ν. (1872-1918) — μεγαλοτσιφλικάς. Ἀντιεισαγγελέας τοῦ ἐφετείου τῆς Μόσχας, ὑποδιοικητής τοῦ κυβερνείου Τούλας. Στά 1906-1910 ἦταν διοικητής τοῦ κυβερνείου Βολογκντά καί σέ συνέχεια τοῦ Νίζνι Νόβγκοροντ. Ἔγινε πασίγνωστος μέ τίς μαυροεκατονταρχίτικες ἐνέργειές του. Μέλος τῆς IV Κρατικῆς δούμας ἀπό τό κυβερνεῖο Ὀριόλ. Στή Δούμα ἦταν ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ὁμάδας τῶν δεξιῶν. Στά 1915-1916 ὑπουργός Ἐσωτερικῶν καί ἀρχηγός τοῦ σώματος χωροφυλακῆς. —*34.*

Χέγκελ (Hegel), *Γκεόργκ Βίλχελμ Φρίντριχ* (1770-1831) — μεγάλος γερμανός φιλόσοφος, ἀντικειμενικός ἰδεαλιστής, θεωρητικός τῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἱστορική ὑπηρεσία τοῦ Χέγκελ συνίσταται στή βαθιά καί ὁλόπλευρη ἐπεξεργασία τῆς διαλεκτικῆς, πού ἀποτέλεσε μιά ἀπό τίς θεωρητικές πηγές τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ. Ὡστόσο, ἡ διαλεκτική τοῦ Χέγκελ εἶχε ἰδεαλιστικό χαρακτήρα, συνδεόταν στενά μέ τό συντηρητικό, τό μεταφυσικό του σύστημα. Στίς κοινωνικοπολιτικές του ἀντιλήψεις ὁ Χέγκελ ἦταν ὀπαδός τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας.

Βασικά ἔργα τοῦ Χέγγελ εἶναι: «Ἡ φαινομενολογία τοῦ πνεύματος», «Ἡ ἐπιστήμη τῆς λογικῆς», «Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν» κ.ἄ. —*42.*

Χέρτσεν, Α. Ι. (1812-1870) — μεγάλος ρῶσος ἐπαναστάτης δημοκράτης,

ὑλιστής φιλόσοφος, δημοσιολόγος καί συγγραφέας, θεμελιωτής τοῦ «ρωσικοῦ», τοῦ «ἀγροτικοῦ» σοσιαλισμοῦ. Ὁ Χέρτσεν μπῆκε στό ἀπελευθερωτικό κίνημα σάν ἐπαναστάτης εὐγενής, πού συνέχισε τίς παραδόσεις τῶν δεκεμβριστῶν. Τό 1852 ἵδρυσε στό Λονδίνο ρωσικό τυπογραφεῖο καί ἔβαλε τίς βάσεις τοῦ ἐλεύθερου ρωσικοῦ τύπου στό ἐξωτερικό. Ἀφοῦ ἔβγαλε κάμποσες ἐπαναστατικές προκηρύξεις, μπροσοῦρες καί ἄρθρα, ἄρχισε νά ἐκδίδει τό 1855 τό ἡμερολόγιο «Παλιάρναγια Ζβεζντά» καί τό 1857, μαζί μέ τόν Ν. Π. Ὀγκαριόφ, τό περιοδικό «Κόλοκολ».

Ἐκτίμηση τοῦ ρόλου τοῦ Χέρτσεν στήν ἱστορία τοῦ ρωσικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος δίνει ὁ Β. Ι. Λένιν στό ἄρθρο «Στή μνήμη τοῦ Χέρτσεν» (βλ. Ἅπαντα, 5η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 266-273). —*399-400*.

Χέχμπεργκ (Höhberg), *Κάρλ* (1853-1885) — γερμανός δεξιός σοσιαλδημοκράτης, δημοσιογράφος. Στά τέλη τῆς δεκαετίας 1870-1880 ἔβγαζε τά περιοδικά «Die Zukunft» («Τό μέλλον»), «Jahrbuch für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik» («Ἐπετηρίδα τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης καί τῆς πολιτικῆς») καί «Staatswirtschaftliche Abhandlungen» («Πολιτικοοικονομικές ἔρευνες»). Μετά τήν ψήφιση τοῦ ἔκτακτου νόμου ἐνάντια στούς σοσιαλιστές καταπολέμησε μαζί μέ τόν Σράμμ καί τόν Μπέρνσταϊν τήν ἐπαναστατική τακτική τοῦ κόμματος, καλώντας νά ἐφαρμοστεῖ συμμαχία μέ τήν ἀστική τάξη καί νά ὑποταχτοῦν σ' αὐτήν τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου. Οἱ ὀπορτουνιστικές αὐτές ἀντιλήψεις προκάλεσαν τήν ἔντονη διαμαρτυρία τοῦ Κ. Μάρξ καί τοῦ Φ. Ἔνγκελς, πού τίς χαρακτήρισαν σάν προδοσία ἀπέναντι στό κόμμα. —*368*.

Χιζνιακόφ, Β. Μ. (1842-1917) — παράγοντας τῶν ζέμστβο, πολλά χρόνια αἱρετός σύμβουλος τῶν ζέμστβο κυβερνείου, ἀπό τό 1875 ὥς τό 1886 δήμαρχος τῆς πόλης Τσερνίγκοφ, στά 1887-1896 πρόεδρος τῆς διοίκησης τῶν ζέμστβο τοῦ κυβερνείου Τσερνίγκοφ. Μέ ἐντολή τῆς διοίκησης τῶν ζέμστβο κατάρτισε τή «Συλλογή τῶν ἀποφάσεων τῆς συνέλευσης τῶν ζέμστβο τοῦ κυβερνείου Τσερνίγκοφ» τῆς περιόδου 1900-1909, ἔγραψε τό βιβλίο «Ἀναμνήσεις ἑνός παράγοντα τῶν ζέμστβο» (1916). — *328-329*.

Χιούμ (Hume), *Δαβίδ* (1711-1776) — ἄγγλος φιλόσοφος, ὑποκειμενικός ἰδεαλιστής, ἀγνωστικιστής· ἀστός ἱστορικός καί οἰκονομολόγος· στή φιλοσοφία συνέχισε τήν ἀνάπτυξη σέ ἰδεαλιστικό πνεῦμα τῆς αἰσθησιοκρατίας τοῦ Τζ. Λόκ, πού εἶχε ἀρχίσει ὁ Τζ. Μπέρκλεϋ. Ὁ Χιούμ, παραδεχόμενος σάν βάση τῆς γνώσης τά αἰσθήματα, θεωροῦσε ὅτι ἔργο τῆς γνώσης εἶναι ὁ συνδυασμός (μέ βάση τή συνήθεια) τῶν στοιχειωδῶν αἰσθημάτων μέ τίς παραστάσεις πού δημιουργοῦνται ἀπ' αὐτά. Ὁ Χιούμ ἀρνιόταν τήν ὑλιστική ἀντίληψη τῆς αἰτιότητας, παραδεχόταν μόνο τή χρονική διαδοχή τῶν φαινομένων, θεωροῦσε τό πρόβλημα τῆς ὕπαρξης τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἄλυτο. Οἱ ἀντιλήψεις τοῦ Χιούμ ἄσκησαν σημαντική ἐπίδραση στήν κατοπινή ἀνάπτυξη τῆς ἰδεαλιστικῆς ἀστικῆς φιλοσοφίας. —*120*.

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Β. Ι. ΛΕΝΙΝ

(Μάρτης-Σεπτέμβρης 1913)

Μάρτης— Σεπτέμβρης. Ὁ Λένιν ζεῖ στήν Πολωνία (Κρακοβία, Πορόνιν)· καθοδηγεῖ ἀπό δῶ ὅλη τήν κομματική δουλιά στή Ρωσία.

Μάρτης, 1 (14). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τά ἱστορικά πεπρωμένα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κάρλ Μάρξ» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 50.

Μάρτης, 2 (15). Ὁ Λένιν σέ γράμμα ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ πρός τή Διοίκηση τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας ἀπορίπτει τήν πρόταση τῶν γερμανῶν ὀπορτουνιστῶν γιά τή σύγκληση «ἑνωτικῆς» συνδιάσκεψης τῶν μπολσεβίκων καί τῶν λικβινταριστῶν.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν: «Ἡ μεγάλη τσιφλικάδικη καί ἡ μικρή ἀγροτική γαιοκτησία στή Ρωσία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 51.

Μάρτης, 7 (20). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Παράφωνες νότες» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 55.

Μάρτης, 8 (21). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν: «Ὁ κόμπος τοῦ προβλήματος» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 56.

Μάρτης, 9 (22). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ ἐξωραϊσμός τῆς δουλοπαροικίας ἀπό τούς φιλελευθέρους» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 57.

Μάρτης, 10-13. (23-26) Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ στήν Κρακοβία.

'Αργότερα ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Μάρτη, νωρίτερα ἀπό τίς 11 (24) τοῦ Μάη. — 'Ο Λένιν κρατάει σημειώσεις ἀπό τά πρακτικά, τίς ἐπερωτήσεις καί τά νομοσχέδια, πού ὑποβλήθηκαν στήν Κρατική δούμα καί καταρτίζει ἀπό τά «Πληροφοριακά δελτία» τῆς Δούμας τόν κατάλογο τῶν ἀπαραίτητων γι' αὐτόν βιβλίων.

Μάρτης, 13 (26). — Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν ««'Επιστημονικό» σύστημα ἀπομύζησης τοῦ ἱδρώτα» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα Πράβντα», ἀρ. φύλ. 60.

Μάρτης, 14 (27). — Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ «ἐπιτυχίες» μας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 61.

Νωρίτερα ἀπό τίς 15 (28) τοῦ Μάρτη. — 'Ο Λένιν γράφει τήν προσθήκη στό ἄρθρο του «Τό χρηματικό ἀπόθεμα».

Μάρτης, 15 (28). — Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Συμφωνία ἤ διάσπαση; (Σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν στή σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας)» καί «Τό χρηματικό ἀπόθεμα» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 62.

Νωρίτερα ἀπό τίς 16 (29) τοῦ Μάρτη. — 'Ο Λένιν σέ γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ κάνει θετική ἐκτίμηση τοῦ ἔργου τοῦ Ι. Β. Στάλιν γιά τό ἐθνικό ζήτημα καί τοῦ ἀνακοινώνει τή σύλληψη τοῦ Στάλιν καί ἄλλων μπολσεβίκων, ἐπισημαίνει τή βελτίωση τῆς κομματικῆς δουλιᾶς στή Ρωσία, δίνει συγκριτικούς ἀριθμούς τοῦ τιράζ τῆς «Πράβντα» καί τῆς «Λούτς», κάνει κριτική στό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ «'Η συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου».

Μάρτης, 22 ('Απρίλης, 4). — Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Μιά μεγάλη ἐπιτυχία τῆς κινέζικῆς δημοκρατίας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 68.

Μάρτης, 23 ('Απρίλης, 5). — Σέ γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ὁ Λένιν δίνει ὁδηγίες γιά τήν ὑποστήριξη τῆς μπολσεβίκικης «ἑξάδας» τῶν βουλευτῶν τῆς IV Κρατικῆς δούμας στήν πάλη της ἐνάντια στή μενσεβίκικη «ἑφτάδα», γιά τό δυνάμωμα τῆς καμπάνιας ὑπέρ τῆς ἐγγραφῆς συνδρομητῶν στήν «Πράβντα» καί γιά τή διεύρυνση τῆς ἔκδοσης παράνομης φιλολογίας.

"Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ Μάρτη (5 τοῦ 'Απρίλη). — 'Ο Λένιν γράφει τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου γιά τά συνδικάτα.

Μάρτης, 26 (Ἀπρίλης, 8).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τά παλιά προβλήματα καί ἡ γεροντική πλαδαρότητα τοῦ φιλελευθερισμοῦ» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 71.
Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ Μάρτη (8 τοῦ Ἀπρίλη).	Ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις ἀπό ἀμερικάνικες καί ρωσικές πηγές γιά τήν παραγωγή καί τήν τιμή τοῦ πετρελαίου στίς ΕΠΑ, πού χρησιμοποιήθηκαν στό ἄρθρο «Γιά τήν «ἔλλειψη πετρελαίου»».
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τήν «ἔλλειψη πετρελαίου»» μέ τήν εὐκαιρία τῆς συζήτησης στή Δούμα τοῦ ζητήματος τοῦ συνδικάτου πετρελαίου.
Μάρτης, 27 (Ἀπρίλης, 9).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τό νομοσχέδιο τῶν καντέτων γιά τό ζήτημα τοῦ συνέρχεσθαι» δημοσιεύεται σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 72.
Μάρτης, 29 (Ἀπρίλης, 11).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ βαλκανικός πόλεμος καί ὁ ἀστικός σωβινισμός» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 74.
Μάρτης.	Ὁ Λένιν γράφει τό «Σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ»».
	Ὁ Λένιν γράφει κριτικές παρατηρήσεις γιά τό βιβλίο τῆς Ρ. Λούξεμπουργκ «Ἡ συσσώρευση τοῦ κεφαλαίου».
Μάρτης — Ἀπρίλης.	Ὁ Λένιν καταρτίζει τό σχέδιο τοῦ ἄρθρου «Ἡ ἀποτυχημένη συμπλήρωση τῆς θεωρίας τοῦ Μάρξ ἀπό τήν Ρ. Λούξεμπουργκ».
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Συζήτηση».
Μάρτης — Αὔγουστος.	Ὁ Λένιν συμβουλεύεται τακτικά τόν ὁδηγό «Monatliche übersicht der bedeutenderen Erscheinungen des deutschen Buchhandels». 48. Jahrg., 1913. J.C. Hinrichs'sche Buchhandlung in Leipzig («Μινιαία ἐπιθεώρηση τῶν λίγο-πολύ ἀξιοσημείωτων νέων ἐκδόσεων τῆς γερμανικῆς βιβλιαγορᾶς». 48 ἔτος ἔκδοσης, 1913. Βιβλιοπωλεῖο Χίνριξ στή Λειψία).
Ἀπρίλης, 5 (18).	Ὁ Λένιν μιλάει στό Λαϊκό πανεπιστήμιο τῆς Κρακοβίας μέ θέμα «Ἡ σημερινή Ρωσία καί τό ἐργατικό κίνημα»· ρεπορτάζ γιά τήν ὁμιλία δημοσιεύτηκε στήν πολωνική ἐφημερίδα «Naprzód» («Ἐμπρός») ἀρ. φύλ. 92, τῆς 22 τοῦ Ἀπρίλη 1913.

Ἀπρίλης, 6 (19). Βγαίνει τό 3ο τεῦχ. τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε», ἀφιερωμένο στήν 30ή ἐπέτειο τοῦ θανάτου τοῦ Κάρλ Μάρξ, μέ τό ἄρθρο τοῦ Β. Ι. Λένιν «Οἱ τρεῖς πηγές καί τά τρία συστατικά μέρη τοῦ μαρξισμοῦ».

Ἀπρίλης, 10 (23). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Μορφωμένοι βουλευτές» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 83.

Ἀπρίλης, 11 (24). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Σέ ποιόν συμφέρει;» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 84.

Ἀπρίλης, 12 (25). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Στήν Ἀγγλία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 85.

Ἀπρίλης, 12 (25)-Ἰούνης, 2 (15). Μιά σειρά ἄρθρα τοῦ Λένιν μέ τό γενικό τίτλο «Ἐπίμαχα ζητήματα» δημοσιεύονται στά φύλλα ἀρ. 85, 95, 110, 122, 124 καί 126 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα».

Ἀπρίλης, 13 (26). Ὁ Λένιν κάνει στή Λειψία διάλεξη μέ θέμα «Ἡ κοινωνική ἄνοδος στή Ρωσία καί τά καθήκοντα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν».

Ἀπρίλης, 14 (27). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Πολιτισμένοι εὐρωπαῖοι καί βάρβαροι ἀσιάτες» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 87.

Νωρίτερα ἀπό τίς 18 τοῦ Ἀπρίλη (1 τοῦ Μάη). Ὁ Λένιν στέλνει τό σχέδιο λόγου πού εἶχε καταρτίσει ὁ ἴδιος πάνω στό ἐθνικό ζήτημα στό βουλευτή τῆς IV Κρατικῆς δούμας Γκ. Ι. Πετρόβσκι γιά νά μιλήσει στή Δούμα.

Ὁ Λένιν στέλνει στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» πρωτομαγιάτικες προκηρύξεις.

Ἀπρίλης, 18 (Μάης, 1). Ὁ Λένιν παρευρίσκεται στήν πρωτομαγιάτικη συγκέντρωση τῶν ἐργατῶν τῆς Κρακοβίας.

Ἀπρίλης, 20 (Μάης, 3). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἐμπορικοί λογαριασμοί» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 90.

Ἀπρίλης, 21 (Μάης, 4). Ὁ Λένιν σέ γράμμα του πρός τούς μπολσεβίκους-βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας τούς παρακαλεῖ νά τοῦ στείλουν τά νέα νομοσχέδια, πληροφοριακά στοιχεῖα τῆς Δούμας καί δηλώσεις πού ὑποβάλλονται στή Δούμα· σημειώνει τή βελτίωση τῆς ἔκδοσης τῆς «Πράβντα».

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Μιά ἀπό τίς μεγάλες νίκες τῆς τεχνικῆς» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 91.

Νωρίτερα ἀπό τίς 23 τοῦ 'Απρίλη (6 τοῦ Μάη). — Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τόν λεττονό σοσιαλδημοκράτη Ι. Ε. Γκέρμαν τόν συμβουλεύει νά προετοιμάσει καί νά δημοσιεύσει γιά τό ἐπικείμενο IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας τήν πλατφόρμα τῶν λεττονῶν-μπολσεβίκων, διατυπώνει τά βασικά σημεῖα τῆς πλατφόρμας.

'Απρίλης, 23 (Μάης, 6). — Στό ἰωβηλαῖο φύλλο τῆς «Πράβντα» (ἀρ. φύλ. 92), τό ἀφιερωμένο στήν πρώτη ἐπέτειο τῆς ἔκδοσης τῆς ἐφημερίδας, δημοσιεύονται τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Λίγα λόγια γιά τά ἀποτελέσματα καί τά γεγονότα» καί «Ἡ ἐπέτειος τῆς «Πράβντα» (Ἐργατική ὑποστήριξη τῆς ἐργατικῆς ἐφημερίδας)».

'Απρίλης, 23 ἤ 24 (Μάης, 6 ἤ 7). — Ὁ Λένιν καί ἡ Κρούπσκαγια πηγαίνουν γιά τό καλοκαίρι στό χωριό Πορόνιν (κοντά στήν Κρακοβία).

'Απρίλης, 26 (Μάης, 9). — Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ διεθνής πολιτική τῆς ἀστικῆς τάξης». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101 τῆς 4 (17) τοῦ Μάη.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ σεπαρατιστές στή Ρωσία καί οἱ σεπαρατιστές στήν Αὐστρία». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 104 τῆς 8 (21) τοῦ Μάη.

"Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ 'Απρίλη (9 τοῦ Μάη). — Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι τόν παρακαλεῖ νά γράψει ἕνα ἄρθρο ἤ διήγημα γιά τό μαγιάτικο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε»· τόν πληροφορεῖ γιά τή νίκη τῶν μπολσεβίκων κατά τῶν λικβινταριστῶν στίς ἐκλογές τῆς νέας διοίκησης τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου, γιά τήν ἀρρώστια τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια· ζητάει τή γνώμη του γιά τό ἐπετειακό φύλλο τῆς «Πράβντα» καί γιά τούς μύθους τοῦ Ντεμιάν Μπέντνι.

'Απρίλης, 27 (Μάης, 10). — Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο λόγου «Σχετικά μέ τήν πολιτική τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Παιδείας», πού θά τόν ἐκφωνοῦσε στή Δούμα ὁ μπολσεβίκος-βουλευτής Α. Ε. Μπαντάγεφ.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ὁ καπιταλισμός καί ἡ ἐργασία τῆς γυναίκας». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 5 (18) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102.

Ἀπρίλης, 27 καί Μάης, 1 (Μάης 10 καί 14). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ σημασία τῆς μετοίκησης» δημοσιεύεται στά φύλλα ἀρ. 96 καί ἀρ. 99 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα».

Ἀπρίλης, 28 (Μάης, 11). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ πάλη τῶν κομμάτων στήν Κίνα». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 3 (16) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 100.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ φωνή τοῦ τσιφλικᾶ γιά τήν «καθησύχαση» τοῦ χωριοῦ». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 4 (17) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101.

Ἀπρίλης, 29 (Μάης, 12). Ὁ Λένιν μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης στίς ἐκλογές τῆς διοίκησης τῆς Ἕνωσης ἐργατῶν μετάλλου, γράφει γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», ὅπου δίνει οδηγίες γιά τήν ἐνίσχυση τῆς ἑνότητας τῆς ἕνωσης στήν πάλη ἐνάντια στούς λικβινταριστές καί γιά τή βοήθεια στό περιοδικό «Μεταλλίστ».

Ἀπρίλης, 29-30 (Μάης, 12-15). Σέ γράμμα πρός τήν ἀδελφή του Μ. Ι. Οὐλιάνοβα ὁ Λένιν μιλάει γιά τή ζωή στό Πορόνιν· ἐκφράζει τήν ἱκανοποίησή του γιά τήν ἔκδοση τοῦ ἐπετειακοῦ φύλλου τῆς «Πράβντα».

Ἀπρίλης-Ἰούνης. Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ τήν ὀργάνωση καί τόν ἐφοδιασμό μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα τῆς κομματικῆς σχολῆς, πού σχεδιαζόταν νά γίνει στό Πορόνιν. Καταρτίζει τό πρόγραμμα τῶν μαθημάτων, πού περιλάβαινε τήν πολιτική οἰκονομία, τή θεωρία καί τήν πράξη τοῦ σοσιαλισμοῦ στή Ρωσία, τό ἐθνικό καί τό ἀγροτικό ζήτημα· γράφει γράμμα στόν Γκ. Β. Πλεχάνοφ καί στόν Α. Μ. Γκόρκι, καλώντας τους νά ἔρθουν γιά νά κάνουν διαλέξεις καί ὁμιλίες στούς μαθητές τῆς σχολῆς.

Μάης, 2 (15). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἀστική τάξη καί ἡ εἰρήνη». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 7 (20) τοῦ Μάη σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τά διδάγματα τῆς ἀπεργίας τοῦ Βελγίου». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 8 (21) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 104.

Μάης, 3 (16). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἐργατική τάξη καί τό ἐθνικό ζήτημα». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 10 (23) τοῦ Μάη σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 106.

Μάης, 4 (17). Βγαίνει τό τεῦχ. 4 τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» ὅπου δημοσιεύεται τό βιβλιογραφικό σημείωμα τοῦ Λένιν «Βεχιστές καί ἐθνικισμός».

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ φιλελεύθεροι καί ἡ ἐλευθερία τοῦ συνεταιρίζεσθαι» δημοσιεύεται σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 101.

Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Καί πάλι γιά τό ζήτημα τῆς μετοίκησης» καί «Ἡ οἰκοδομική βιομηχανία καί οἰκοδόμοι ἐργάτες». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 9 (22) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 105.

Μάης, 5 (18). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἐφιστοῦμε τήν προσοχή τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Λούτς» καί τῆς «Πράβντα»» καί «Στά εἰκοσιπεντάχρονα ἀπό τό θάνατο τοῦ Ἰωσήφ Ντίτσγκεν» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 102.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό συνέδριο τοῦ Βρετανικοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 14 (27) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 109.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἐκτίμηση τῆς IV Δούμας». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 15 (28) τοῦ Μάη στό φύλ. ἀρ. 110 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103.

Μάης, 7 (20). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τό ξύπνημα τῆς Ἀσίας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 103.

Μάης, 10 (23). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Καλυτερεύει ἤ χειροτερεύει ἡ κατάσταση τῆς ἀγροτιᾶς;». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 16 (29) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 111.

Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Ἡ καθυστερημένη Εὐρώπη καί ἡ πρωτοπόρα Ἀσία» καί «Οἱ τσιφλικάδες γιά τούς πλανόδιους ἐργάτες γῆς». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 18 (31) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 113.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Χοντροκομμένη ἀπάτη».

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 10 (23) τοῦ Μάη. Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπ' ἀφορμή τό κύριο ἄρθρο τοῦ φύλλου ἀρ. 189 τῆς ἐφημερίδας «Λούτς»».

Μάης, 11 (24). Ὁ Λένιν γράφει τό τρίτο κεφάλαιο τοῦ ἄρθρου «Ἐπίμαχα ζητήματα». Τό κεφάλαιο αὐτό δημοσιεύτηκε στίς

15 (28) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 110.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Γιά τίς «ἐπιτυχίες τῶν ξένων»».

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Μάη). Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα», συγχαίρει τό προσωπικό τῆς «Πράβντα» γιά τή βελτίωση τῆς ἐφημερίδας καί δίνει πρακτικές ὁδηγίες, πῶς θά καταφέρουν «νά ἀποκτήσουν ἑκατό χιλιάδες ἀναγνῶστες».

Μάης, 16 (29). Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Ἡ τσιφλικάδικη γαιορύθμιση», «Οἱ ἐξοπλισμοί καί ὁ καπιταλισμός» καί τό σημείωμα «Ἀδυναμία καί σύγχυση». Τά ἄρθρα καί τό σημείωμα δημοσιεύτηκαν στίς 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 115.

Μάης, 17 (30). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ φιλελεύθερη πολιτική».

Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Ἡ ἀκρίβεια τῆς ζωῆς καί ἡ «δύσκολη» ζωή τῶν καπιταλιστῶν» καί «Ἡ γερμανική σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐξοπλισμοί». Τά ἄρθρα δημοσιεύτηκαν στίς 22 τοῦ Μάη (4 τοῦ Ἰούνη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 116.

Μάης, 19 (Ἰούνης, 1). Γό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἄσχημα!» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 114.

Ὁ Λένιν γράφει τό τέταρτο κεφάλαιο τοῦ ἄρθρου «Ἐπίμαχα ζητήματα». Τό κεφάλαιο αὐτό δημοσιεύτηκε στίς 16 (29) τοῦ Μάη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 122.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ αὔξηση τοῦ καπιταλιστικοῦ πλούτου». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 9 (22) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 131.

Μάης, 20 (Ἰούνης, 2). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ὀργάνωση τῶν μαζῶν ἀπό τούς γερμανούς καθολικούς». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 26 τοῦ Μάη (8 τοῦ Ἰούνη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 120.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ ἄδειες γιά τούς ἐργάτες». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 31 τοῦ Μάη (13 τοῦ Ἰούνη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 124.

Νωρίτερα ἀπό τίς 21 τοῦ Μάη (3 τοῦ Ἰούνη). Ὁ Λένιν γράφει ἕνα πρόχειρο σχέδιο τοῦ V καί τοῦ VI κεφαλαίου τοῦ ἄρθρου «Ἐπίμαχα ζητήματα. Τό νόμιμο κόμμα καί οἱ μαρξιστές».

Μάης, 21 (Ἰούνης, 3). Ὁ Λένιν γράφει τό πέμπτο κεφάλαιο τοῦ ἄρθρου «Ἐπίμαχα ζητήματα». Τό κεφάλαιο αὐτό δημοσιεύτηκε στίς 31 τοῦ Μάη (13 τοῦ Ἰούνη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 124.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Εἰλικρινῆ λόγια ἑνός φιλελεύθερου». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στή 1 (14) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 125.

Ἀργότερα ἀπό τίς 22 τοῦ Μάη (4 τοῦ Ἰούνη). Ὁ Λένιν γράφει στόν γραμματέα τοῦ Διεθνοῦς Σοσιαλιστικοῦ Γραφείου Κ. Χούισμανς καί τόν πληροφορεῖ ὅτι τά 1.500 φράγκα πού πῆρε ὁ παραλήπτης συγκεντρώθηκαν ἀπό τούς ρώσους ἐργάτες γιά τήν ἐνίσχυση τῶν ἀπεργῶν βέλγων ἐργατῶν.

Μάης, 23 (Ἰούνης, 5). Ὁ Λένιν γράφει τό ἕκτο κεφάλαιο τοῦ ἄρθρου «Ἐπίμαχα ζητήματα». Τό κεφάλαιο αὐτό δημοσιεύτηκε στίς 2 (15) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 126.

Μάης, 23-25 (Ἰούνης, 5-7). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ ἐργοστασιάρχες γιά τίς ἐργατικές ἀπεργίες». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 30 τοῦ Μάη (12 τοῦ Ἰούνη), 2 (15), 5 (18), 9 (22) τοῦ Ἰούνη, στά φύλλα ἀρ. 123, 126, 127 καί 131 τῆς ἐφημερίδας «Πράβντα».

Νωρίτερα ἀπό τίς 25 τοῦ Μάη (7 τοῦ Ἰούνη). Ὁ Λένιν γράφει γιά τούς λεττονούς μπολσεβίκους σχέδιο πλατφόρμας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας. Τό σχέδιο δημοσιεύτηκε στά λεττονικά τόν Αὔγουστο τοῦ 1913 στήν ἐφημερίδα «Cinas Biedris».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στόν λεττονό σοσιαλδημοκράτη Ι. Ρούντις-Γκίψλις καί τόν πληροφορεῖ ὅτι στάλθηκε στόν Ι. Ε. Γκέρμαν τό σχέδιο τῆς μπολσεβίκικης πλατφόρμας γιά τό IV συνέδριο τῆς Σοσιαλδημοκρατίας τῆς περιοχῆς Λεττονίας.

Μάης, 25 (Ἰούνης, 7). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ οἰκονομικές ἀπεργίες τό 1912 καί τό 1905». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 130.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀπεργιῶν τό 1912 σέ σύγκριση μέ τό παρελθόν». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 12 (25) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133.

Μάης, 27 Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ σημασία τῆς «ἱστορικῆς»

(Ἰούνης, 9). διατύπωσης». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 2 (15) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 126.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπό ποιούς ὑποστηρίζεται;» Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Τό ἐργατικό κόμμα καί οἱ ξιπασμένοι φιλελεύθεροι (Γιά τόν Πότρεσοφ)», ὅπου κάνει κριτική στόν Α. Ν. Πότρεσοφ γιά τίς ἐπιθέσεις ἐνάντια στήν ἀντιλικβινταριστική θέση τοῦ Γκ. Β. Πλεχάνοφ.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ Μάη (9 τοῦ Ἰούνη). Ὁ Λένιν καταρτίζει στατιστικούς πίνακες γιά τό φόρο εἰσοδήματος στήν Ἀμερική σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ περιοδικοῦ «Νόβι Ἐκονόμιστ» τεῦχ. 21 τοῦ 1913. Τά στοιχεῖα χρησιμοποιήθηκαν στό ἄρθρο «Ὁ καπιταλισμός καί οἱ φόροι».

Μάης, 28 (Ἰούνης, 10). Ὁ Λένιν γράφει τά ἄρθρα «Οἱ πράκτορες τῶν καπιταλιστῶν, πού ὑποκινοῦν τούς λαούς σέ πόλεμο» καί «Οἱ κ.κ. καντέτοι ὑπέρ τοῦ Πουρισκέβιτς».

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπόδειξε ἡ «Πράβντα» τό σεπαρατισμό τῶν μπουντιστῶν;». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Οἱ φιλελεύθεροι στό ρόλο ὑπερασπιστῶν τῆς IV Δούμας». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε σάν κύριο ἄρθρο στίς 6 (19) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 128.

Μάης, 30 (Ἰούνης, 12). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀπό τή Γαλλία». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 5 (18) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 127.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἀγροτιά καί ἡ ἐργατική τάξη». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 11 (24) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 132.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Στή Γερμανία».

Μάης. Τό σημείωμα τοῦ Λένιν «Ἡ φιλελεύθερη καί ἡ μαρξιστική ἀντίληψη τῆς ταξικῆς πάλης» δημοσιεύεται στό τεῦχ. 5 τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε».

Ἰούνης, 1 (14). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ὁ καπιταλισμός καί οἱ φό-

ροι». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 7 (20) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 129.

Ἰούνης, 3 (16). Ὁ Λένιν γράφει τό σημείωμα ἐνάντια στόν Μπογκντάνοφ «Τό βασικό ζήτημα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ κόμματος (Μπογκντάνοφ)» καί τό στέλνει στή σύνταξη τῆς «Πράβντα».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» καί τή συγχαίρει, γιατί ἄρχισε νά βγαίνει σέ μεγαλύτερο σχῆμα· δίνει πρακτικές ὁδηγίες γιά τήν αὔξηση τοῦ τιράζ τῆς ἐφημερίδας: τή συμβουλεύει νά βγάζει ἐκλαϊκευτικά κυριακάτικα παραρτήματα· κάνει κριτική στά λάθη της καί ζητεῖ νά τά διορθώσει· τήν πληροφορεῖ ὅτι δέν ἐπιδοκιμάζει τήν δημοσίευση τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Α. Μπογκντάνοφ στήν «Πράβντα».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τόν Μ. Σ. Ὀλμίνσκι (Βιτίμσκι) μέ σχόλιο γιά τά ἄρθρα του «Ποιός μέ ποιόν;» καί «Ἡ ἀλήθεια», πού δημοσιεύτηκαν στίς 10 (23) τοῦ Μάη καί στίς 30 τοῦ Μάη (12 τοῦ Ἰούνη) στήν «Πράβντα», στά φύλ. ἀρ. 106 καί 123 καί δεύτερο γράμμα γιά τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» μέ τόν τίτλο «Σχετικά μέ τό ζήτημα τοῦ κ. Μπογκντάνοφ καί τῆς ὁμάδας «Βπεριόντ»».

Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στήν Πετρούπολη πρός τούς μπολσεβίκους-μέλη τῆς διοίκησης τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου, τούς ὑπόσχεται νά γράψει καί αὐτός καί ἄλλοι συντάκτες ἄρθρα στό περιοδικό «Μεταλλίστ»· δίνει ὁδηγίες γιά τό δυνάμωμα τῆς πάλης ἐνάντια στούς λικβινταριστές.

Ἰούνης, 4 (17). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Λαθεμένη ἐκτίμηση (Ἡ «Λούτς» γιά τόν Μακλάκοφ)».

Ἰούνης, 5 (18). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ὁ βουλευτής Φράνκ ὑπέρ τῆς μαζικῆς ἀπεργίας». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 11 (24) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 132.

Ἰούνης, 6 (19). Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ ἐργατική τάξη καί ὁ νεομαλθουσιανισμός». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 16 (29) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 137.

Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἀστοί ἐπιχειρηματίες-χρηματιστές καί πολιτικοί». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 23 τοῦ Ἰούνη (6 τοῦ Ἰούλη) στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 142.

Ὄχι ἀργότερα ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Ἰούνη.	Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο λόγου «Σχετικά μέ τήν ἀγροτική πολιτική (γενική) τῆς σημερινῆς κυβέρνησης» γιά τήν ὁμιλία τοῦ βουλευτῆ Ν. Ρ. Σάγκοφ στή Δούμα.
Ἰούνης, 7 (20).	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» μέ τόν τίτλο «Σχετικά μέ μιάν ἀναλήθεια». Τό γράμμα δημοσιεύτηκε στίς 15 (28) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 136.
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ συμμετοχή σέ ἀστική κυβέρνηση».
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο: «Ἡ μικρή παραγωγή στή γεωργία». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 18 (31) τοῦ Ἰούλη στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 5.
Ἰούνης, 8 (21).	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἡ παιδική ἐργασία στό ἀγροτικό νοικοκυριό». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 12 (25) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133.
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Ἕνα ἐνδιαφέρον συνέδριο». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 13 (26) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 134.
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Στήν Αὐστραλία». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 13 (26) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 134.
	Ὁ Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Φτηνό κρέας γιά τό «λαό»». Τό ἄρθρο δημοσιεύτηκε στίς 16 (29) τοῦ Ἰούνη στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 137.
Ἀργότερα ἀπό τίς 8 (21) τοῦ Ἰούνη.	Ὁ Λένιν καταρτίζει κατάλογο τῶν ἄρθρων του γιά τούς μῆνες Μάη καί Ἰούνη, πού ἕνα μέρος τους εἶχε δημοσιευτεῖ στήν ἐφημερίδα «Πράβντα».
Ἰούνης, 9-11 (22-24).	Ἐπειδή εἶχε ἀρρωστήσει ἡ Ν. Κ. Κρούπσκαγια, ὁ Λένιν πηγαίνει μαζί της ἀπό τό Πορόνιν στή Βέρνη. Στό δρόμο γιά τή Βέρνη σταματοῦν στή Βιέννη.
Νωρίτερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ Ἰούνη.	Ὁ Λένιν γράφει γράμμα πρός τό τμῆμα μπολσεβίκων τοῦ Παρισιοῦ καί τούς παρακαλεῖ νά βοηθήσουν στήν ἔκδοση παράνομης σοσιαλδημοκρατικῆς φιλολογίας καί τοῦ Κεντρικοῦ Ὀργάνου, τῆς ἐφημερίδας «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ».

'Ανάμεσα στίς 12 (25) τοῦ 'Ιούνη καί 24 τοῦ 'Ιούλη (6 τοῦ Αὐγούστου).	Στή Βέρνη ὁ Λένιν ἐπισκέπτεται κάθε μέρα στό νοσοκομεῖο τή Ν. Κ. Κρούπσκαγια· μελετᾶ στίς βιβλιοθῆκες. 'Ο Λένιν παρακολουθεῖ τό κοντσέρτο πού ὀργάνωσε τό ταμεῖο ἀλληλοβοήθειας τῶν ρώσων φοιτητῶν. 'Ο Λένιν ἐπισκεπτόταν τόν Μ. Σ. Κέντροφ καί ἄκουγε τήν ἐκτέλεση ἔργων τοῦ Μπετόβεν καί ἄλλων συνθετῶν.
'Ιούνης, 12 (25).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ καπιταλιστές καί ὁ ἐξοπλισμός» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 133.
"Οχι νωρίτερα ἀπό τίς 12 (25) τοῦ 'Ιούνη.	'Ο Λένιν σέ γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς «Πράβντα» ἐπικρίνει τή Συντακτική ἐπιτροπή, γιατί δέν δημοσιεύει τό σημείωμά του ἐνάντια στόν Α. Μπογκντάνοφ.
'Ιούνης, 13 (26).	'Ο Λένιν σέ γράμμα του πρός τό Λ. Μπ. Κάμενεφ στό Παρίσι τόν πληροφορεῖ ὅτι σκέπτεται νά κάνει σέ τέσσερεις πόλεις τῆς 'Ελβετίας διάλεξη μέ θέμα «Τό ἐθνικό ζήτημα καί ἡ σοσιαλδημοκρατία»· γράφει γιά τήν αναβολή τῆς σύσκεψης τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ ὥς τόν Αὔγουστο.
'Ιούνης, 15 (28).	Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «'Η πρωτομαγιά τοῦ ἐπαναστατικοῦ προλεταριάτου» (κύριο ἄρθρο) καί «Σημειώσεις δημοσιολόγου» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», ἀρ. φύλ. 31.
'Ιούνης 16 (29).	'Ο Λένιν γράφει σέ γράμμα πρός τόν Λ. Μπ. Κάμενεφ ὅτι πῆρε εὐχάριστα νέα γιά τήν 'Επιτροπή Πετρούπολης καί τήν "Ενωση ἐργατῶν μετάλλου, γιά τήν κομματική σχολή πού ὀργανώνεται στό Πορόνιν, γιά τή συγκατάθεση τοῦ Α. Μ. Γκόρκι νά κάνει διαλέξεις σ' αὐτή τή σχολή.
'Ιούνης, 17 (30).	'Ο Λένιν σέ γράμμα πού ἀπευθύνεται πρός τόν Ν. Ι. Ποντβόισκι στήν Πετρούπολη, δίνει ὁδηγίες στούς μπολσεβίκους βουλευτές τῆς IV Κρατικῆς δούμας γιά τήν τακτική ἀπέναντι στούς μενσεβίκους βουλευτές, μέ τήν εὐκαιρία τῆς προετοιμασίας ἀπό μέρους τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς ὁμάδας τῆς Δούμας τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς δράσης της.

'Ιούνης, 20 ('Ιούλης, 3). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Σχετικά μέ τίς ἐκκλήσεις τῶν φιλελευθέρων γιά ὑποστήριξη τῆς IV Δούμας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 139.

Νωρίτερα ἀπό τίς 26 τοῦ 'Ιούνη (9 τοῦ 'Ιούλη). 'Ο Λένιν ἐργάζεται γιά τή σύνταξη τῶν «Θέσεων γιά τό ἐθνικό ζήτημα» καί ἑτοιμάζει τά σχέδια τῆς διάλεξης γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

'Ιούνης, 26 ('Ιούλης, 9). 'Ο Λένιν κάνει στή Ζυρίχη διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα· κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς συζητήσεις.

Τό 'Εφετεῖο Πετρούπολης ἐκδίδει ἀπόφαση γιά τήν καταστροφή τῆς μπροσούρας τοῦ Ν. Λένιν ««Πρέπει ν' ἀκούσεις καί τοῦ κουτοῦ τήν κρίση»... ('Από τίς σημειώσεις ἑνός σοσιαλδημοκράτη δημοσιολόγου)» (Πετρούπολη, 1907).

'Ανάμεσα στίς 26 τοῦ 'Ιούνη καί 24 τοῦ 'Ιούλη (9 τοῦ 'Ιούλη καί 6 τοῦ Αὐγούστου). Κατά τήν ἐπεξεργασία τῶν θέσεων γιά τό ἐθνικό ζήτημα ὁ Λένιν κρατάει σημειώσεις ἀπό μιά σειρά πηγές.

'Ιούνης, 27 ('Ιούλης, 10). 'Ο Λένιν μένει μιά μέρα στή Γενεύη γιά νά ἐνημερώσει τήν μπολσεβίκικη ὁμάδα τῆς Γενεύης γιά τήν κατάσταση τοῦ κόμματος.

Ρωτάει τόν Α. Φ. 'Ιλίν-Ζενέβσκι γιά τή δουλιά τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργάνωσης τῶν μαθητῶν τῶν μέσων σχολῶν Πετρούπολης.

'Ο Λένιν κάνει στή Γενεύη διάλεξη μέ θέμα «'Η σοσιαλδημοκρατία καί τό ἐθνικό ζήτημα»· κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς συζητήσεις.

'Ιούνης, 28 ('Ιούλης, 11). 'Ο Λένιν κάνει στή Λωζάνη διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα.

'Ιούνης, 30 ('Ιούλης, 13). 'Ο Λένιν κάνει στή Βέρνη διάλεξη γιά τό ἐθνικό ζήτημα· κρατάει σημειώσεις ἀπό τίς συζητήσεις.

'Αρχές τοῦ 'Ιούλη. 'Ο Λένιν γράφει τό ἄρθρο «Διδακτικοί λόγοι».

'Ιούλης, 2 (15). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Εἰκόνες ἀπό τή ζωή» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 149.

Ἰούλης, 5 (18). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ διαλυμμένη Δούμα καί οἱ συγχυσμένοι φιλελεύθεροι» δημοσιεύεται σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλ. 151.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 7 (20) τοῦ Ἰούλη. Ὁ Λένιν κρατάει βιβλιογραφικές σημειώσεις (στά γερμανικά) πάνω στίς πληροφορίες τῆς ἐφημερίδας «Frankfurter Zeitung» τῆς 20 τοῦ Ἰούλη 1913 γιά τά βιβλία πού κυκλοφόρησαν σέ ζητήματα στατιστικῆς καί πολιτικῆς.

Ἰούλης, 12 (25). Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τόν Α. Μ. Γκόρκι τοῦ προτείνει νά συναντηθοῦν στή Βέρνη, στή Ζυρίχη ἤ στό Μόναχο, ὅταν θά γυρίζει ἀπό τή Βέρνη στό Πορόνιν, γιά νά συζητήσουν τό ζήτημα ἄν μπορεῖ νά βοηθήσει ὁ Γκόρκι στήν ἐπανέκδοση μιᾶς μπολσεβίκικης ἐφημερίδας, ἀφοῦ εἶχε κλείσει ἡ «Πράβντα».

Ἰούλης, 13 (26). Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τή μητέρα του Μ. Α. Οὐλιάνοβα τήν πληροφορεῖ ὅτι ἡ ἐγχείρηση τῆς Ν. Κ. Κρούπσκαγια πέτυχε· ὅτι θά ἐπιστρέψουν γρήγορα στό Πορόνιν καί ἀναφέρει σέ ποιές πόλεις σκέπτονται νά σταματήσουν.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τό πέμπτο διεθνές συνέδριο γιά τήν πάλη ἐνάντια στήν πορνεία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 1.

Ἰούλης, 16 (29). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Λόγια καί ἔργα» (κύριο ἄρθρο), «Οἱ καντέτοι γιά τό οὐκρανικό ζήτημα», «Νεότερα στοιχεῖα γιά τά κόμματα στή Γερμανία» καί «Τό ξεσκέπασμα τῶν ἄγγλων ὀπορτουνιστῶν» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3.

Ἰούλης, 17 (30). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ ἰδέες τοῦ πρωτοπόρου κεφαλαίου» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 4.

Ἰούλης, 18 (31). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τί μπορεῖ νά γίνει γιά τή λαϊκή μόρφωση» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 5.

Ἰούλης, 21 (Αὔγουστος, 3). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἕνας ἀπ' τούς «μοντέρνους» κλάδους τῆς βιομηχανίας» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 8.

Ὁ Λένιν κάνει εἰσήγηση «Γιά τήν κατάσταση τοῦ κόμματος» στή ΙΙ συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης ἐξωτερικοῦ τοῦ ΣΔΕΚΡ στή Βέρνη.

'Ιούλης, 22-24 (Αὔγουστος, 4-6).	Ὁ Λένιν καί ἡ Κρούπσκαγια φεύγουν ἀπό τή Βέρνη γιά τό Πορόνιν, στό δρόμο σταματοῦν στή Ζυρίχη, στό Μόναχο καί στή Βιέννη.
'Ιούλης, 24 (Αὔγουστος, 6).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ νεκρός λικβινταρισμός καί ἡ ἡ ζωντανή «Ρέτς»» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 10.
'Ιούλης, 25 (Αὔγουστος, 7).	Ὁ Λένιν γράφει τό σχέδιο συμφωνίας τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ μέ τήν ὁμάδα «Πριμπόι» γιά νά ἀναγνωριστεῖ σάν ἐκδοτικό τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ.
'Ιούλης, 26 (Αὔγουστος, 8).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ ἀγοραπωλησία τῶν κλήρων» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Ραμπότσαγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 12.
'Ιούλης, 27 (Αὔγουστος, 9).	Ὁ Λένιν καθοδηγεῖ στό Πορόνιν τή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ, ὅπου ἐξετάζονται τά ζητήματα: ἡ κατάσταση τοῦ κόμματος καί τά ἄμεσα καθήκοντά του, ἡ σοσιαλδημοκρατική ὁμάδα τῆς Δούμας, ἡ κομματική σχολή, ὁ τύπος, ἰδιαίτερα ἡ ἔκδοση μπολσεβίκικης ἐφημερίδας στή Μόσχα, ἡ «Πράβντα», τό ΚΟ — ἡ ἐφημερίδα «Σοτσιάλ-Ντεμοκράτ», τό περιοδικό «Προσβεστσένιγε», τό ἐκδοτικό «Πριμπόι», τά συνέδρια τῶν ἐμποροϋπαλλήλων καί τῶν συνεταιρισμῶν. Ὁ Λένιν παίρνει μέρος στή στενή σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς πρόσληψης στήν ΚΕ νέων μελῶν καί τήν ἐπιλογή «πληρεξούσιων» - ἀντιπροσώπων τῆς ΚΕ.
Αὔγουστος, (3) 16.	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Πῶς νά αὐξηθεῖ τό κατ' ἄτομο ποσοστό κατανάλωσης στή Ρωσία;» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 3.
Αὔγουστος, 4 (17).	Τά συλλυπητήρια τοῦ Λένιν ἐξονόματος τῆς ΚΕ τοῦ ΣΔΕΚΡ γιά τό θάνατο τοῦ Ἄουγκουστ Μπέμπελ δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Vorwärts», ἀρ. φύλ. 211.
Αὔγουστος, 8 (21).	Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἄουγκουστ Μπέμπελ» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 6.
'Ανάμεσα στίς 8 (21) Αὐγούστου καί 29 τοῦ Σεπτέμβρη (12 τοῦ 'Οχτώβρη).	Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τή Συντακτική ἐπιτροπή τῆς ἐφημερίδας «Σέβερναγια Πράβντα» τήν πληροφορεῖ ὅτι στέλνει τό ἄρθρο του «Πῶς ἡ Β. Ζασούλιτς χαντακώνει τό λικβινταρισμό» στό περιοδικό «Προσβεστσένιγε» καί παρακαλεῖ νά δημοσιευτεῖ ἐπίσης καί στήν

ἐφημερίδα· συνιστᾶ νά μή βγαίνει ἡ ἐφημερίδα καθημερινά, ἀλλά κάθε βδομάδα· παρακαλεῖ νά τοῦ στείλουν τίς ἐφημερίδες «Ραμπότσαγια Πράβντα», «Ζιβάγια Ζίζν», «Σέβερναγια Πράβντα» καί «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα».

Αὔγουστος, 11 (24). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ ἀποχωρισμός τοῦ φιλελευθερισμοῦ ἀπό τή δημοκρατία» δημοσιεύεται σάν κύριο ἄρθρο στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 9.

Ὁ Λένιν γράφει στόν Σ. Γκ. Σαουμιάν καί τόν παρακαλεῖ νά τοῦ στείλει στοιχεῖα γιά τό ἐθνικό ζήτημα καί στατιστική τῶν ἐθνοτήτων τοῦ Καυκάσου.

Αὔγουστος, 12 (25). Ὁ Λένιν σέ γράμμα πρός τόν Β. Μ. Κασπάροφ τόν παρακαλεῖ νά τοῦ στείλει ὅλα τά φύλλα τῆς «Σέβερναγια Πράβντα», ἐκτός ἀπό τό φύλ. ἀρ. 1, ἐπίσης τή «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καί τή «Νάς Πούτ» καί νά εἰδοποιήσει τόν Α. Σ. Ἐνουκίντζε (Ἄβελ), νά τοῦ στείλει ἀπό τήν Πετρούπολη τίς ἐφημερίδες αὐτές, τυλιγμένες σέ ἀστικές ἐφημερίδες.

Αὔγουστος, 18 (31). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Μιά περίφημη ὑπόθεση» καί «Ἡ ἐθνικοποίηση τοῦ ἑβραϊκοῦ σχολείου» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 14.

Αὔγουστος, 21 (Σεπτέμβρης, 3). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τό σίδερο στήν ἀγροτική οἰκονομία» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 16.

Τό ἐφετεῖο τῆς Πετρούπολης βγάζει ἀπόφαση γιά τήν καταστροφή τῆς μπροσούρας τοῦ Ν. Λένιν «Ἡ ἀρθρογραφία τοῦ Μάρτοφ καί τοῦ Τσερεβάνιν στόν ἀστικό τύπο» (Πετρούπολη, 1906).

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 27 Αὐγούστου (5 τοῦ Σεπτέμβρη). Ὁ Λένιν ὑπολογίζει τίς συνεισφορές τῶν ἐργατῶν γιά τίς μπολσεβίκικες ἐφημερίδες «Ραμπότσαγια Πράβντα» καί «Σέβερναγια Πράβντα».

Αὔγουστος, 24-Ὀχτώβρης 25 (Σεπτέμβρης, 6-Νοέμβρης, 7). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν μετάλλου τό 1912» δημοσιεύεται στά φύλ. ἀρ. 7, 8 καί 10 τοῦ περιοδικοῦ «Μεταλλίστ».

Ἀνάμεσα στίς 25 καί 29 τοῦ Αὐγούστου (6 καί 11 τοῦ Σεπτέμβρη). Ὁ Λένιν παίρνει συγχαρητήριο τηλεγράφημα ἀπό τή διοίκηση τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου μέ τήν εὐκαιρία τῆς νίκης τῶν μπολσεβίκων στίς ἐκλογές τῆς διοίκησης τοῦ συνδικάτου.

Ὄχι νωρίτερα ἀπό τίς 27 τοῦ Αὐγούστου (9 τοῦ Σεπτέμβρη). Ὁ Λένιν ἀπό τίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα» καί «Νόβαγια Ραμπότσαγια Γκαζέτα» καταρτίζει καταλόγους τῶν ὑποψηφίων μελῶν τῆς διοίκησης καί τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέγχου τοῦ συνδικάτου ἐργατῶν μετάλλου καί ὑπολογίζει τό συνολικό τους ἀριθμό.

Αὔγουστος, 27 καί 28 (Σεπτέμβρης, 9 καί 10). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ ἀστική τάξη τῆς Ρωσίας καί οἱ ρεφορμιστές τῆς Ρωσίας» δημοσιεύεται στίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 21 καί «Νάς Πούτ» ἀρ. φύλ. 3.

Αὔγουστος, 28 καί 29 (Σεπτέμβρης 10 καί 11). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ ρόλος τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων καί τῶν τάξεων στό ἀπελευθερωτικό κίνημα» δημοσιεύεται στίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα» ἀρ. φύλ. 22 καί «Νάς Πούτς», ἀρ. φύλ. 4.

Αὔγουστος, 29 καί 30 (Σεπτέμβρης, 11 καί 12). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Ὁ ταξικός πόλεμος στό Δουβλίνο» καί «Νέα μέτρα ἀγροτικῆς «μεταρύθμισης»» δημοσιεύονται στίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 23 καί 24 καί «Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 4 καί 5.

Αὔγουστος, 31 (Σεπτέμβρης, 13). Ὁ Λένιν γράφει γράμμα στό κομματικό ἀρχεῖο τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς Γερμανίας, στόν Μάξ Γκρύνβαλντ, στό Βερολίνο καί παρακαλεῖ νά ἐπιτραπεῖ στόν Β. Μ. Κασπάροφ νά δουλέψει στό ἀρχεῖο τῆς ρωσικῆς σοσιαλδημοκρατίας.

Αὔγουστος. Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Τά «φλέγοντα ζητήματα» τοῦ κόμματός μας. Τό «λικβινταριστικό» καί τό «ἐθνικό» ζήτημα» δημοσιεύεται στό πολωνικό περιοδικό «Pismo Dyskucyjne», τεῦχ. 1.

Σεπτέμβρης, 1 (14). Ὁ Λένιν δίνει ὁδηγίες στόν ἐκπρόσωπο τοῦ ἐκδοτικοῦ «Πριμπόι» γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἔκδοσης παράνομης κομματικῆς φιλολογίας καί περιοδικοῦ γιά τά ζητήματα τῶν ἀσφαλίσεων, καθώς καί στόν ἐκπρόσωπο τοῦ περιοδικοῦ «Προσβεστσένιγε» γιά τήν παραπέρα διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ ἔμπορας Σαλάζκιν καί ὁ συγγραφέας Φ. Ντ.» δημοσιεύεται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 26.

Σεπτέμβρης, 3 (16). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Ἡ πάλη γιά τό μαρξισμό» καί «Μιά ἑβδομάδα ὕστερα ἀπό τά αἱματηρά γεγονότα τοῦ Δουβλίνου» δημοσιεύονται στήν ἐφημερίδα «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 27. Τό δεύτερο ἄρθρο δημοσιεύεται καί στήν ἐφημερίδα «Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 8.

Σεπτέμβρης, 4(17). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Θεμελιακά ζητήματα τῆς πολιτικῆς» δημοσιεύεται στίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 28 καί «Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 9.

Σεπτέμβρης, 5 καί 7 (18 καί 20). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ δημοκράτες στό ζήτημα τῶν γλωσσῶν» δημοσιεύεται στίς ἐφημερίδες «Σέβερναγια Πράβντα», ἀρ. φύλ. 29 καί «Νάς Πούτ» ἀρ. φύλ. 12.

Σεπτέμβρης, 6(19). Τό ἐφετεῖο Πετρούπολης βγάζει ἀπόφαση γιά τήν καταστροφή τῆς μπροσούρας τοῦ Ν. Λένιν «Ἡ σοσιαλδημοκρατία καί οἱ ἐκλογές στή Δούμα» (Πετρούπολη, 1907).

Σεπτέμβρης, 7(20). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ ἀστική τάξη καί ἡ κυβέρνηση» τό ἀφαίρεσε ἡ λογοκρισία ἀπό τό φύλ. ἀρ. 12 τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ».

Σεπτέμβρης, 8 καί 10 (21 καί 23). Τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ἡ γλώσσα τῶν ἀριθμῶν» δημοσιεύεται στά φύλ. ἀρ. 13 καί 14 τῆς ἐφημερίδας «Νάς Πούτ».

Σεπτέμβρης, 11, 12 καί 14 (24, 25 καί 27). Τά ἄρθρα τοῦ Λένιν «Οἱ κύριοι ἀστοί γιά τήν «ἐργασιακή» γεωργία» καί «Χάρρυ Κβέλτς» δημοσιεύονται στίς ἐφημερίδες «Νάς Πούτ», ἀρ. φύλ. 15 καί 16 καί «Πράβντα Τρουντά», ἀρ. φύλ. 1 καί 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

* Μέ ἀστερίσκο σημειώνονται οἱ τίτλοι πού ἔβαλε τό Ἰνστιτοῦτο μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΣΕ.

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Τυπώθηκε τόν Ἰούνη τοῦ 1979
σέ 5.000 ἀντίτυπα
Τυπογραφικά φύλλα 39

Ζωοδόχου Πηγῆς 16. 'Αθήνα
Τηλ. 3623649, 3620835

ΛΕΝΙΝ
ΑΠΑΝΤΑ
23